ਇੱਕ ਠੱਗ ਦੇ ਇਕਬਾਲ

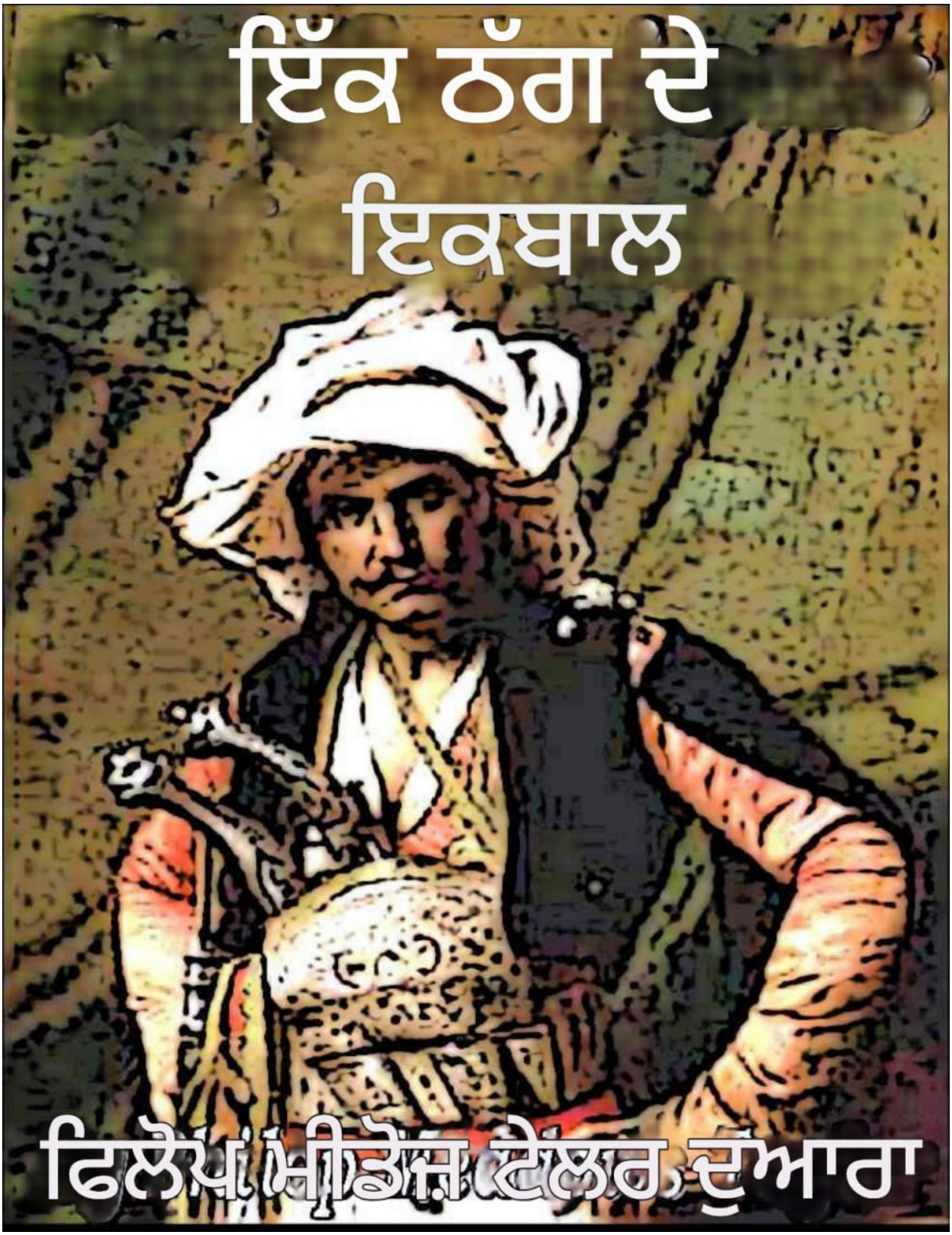

ਫਿਲੋਪ ਮੀਡੋਜ਼ ਟੇਲਰ ਦੁਆਰਾ

ਇੱਕ ਠੱਗ ਦੇ ਇਕਬਾਲ

ਫਿਲਿਪ ਮੀਡੋਜ਼ ਟੇਲਰ

ਮਾਣਯੋਗ
ਜਾਰਜ, ਲਾਰਡ ਆਕਲੈਂਡ, ਜੀ.ਸੀ.ਬੀ.,
ਭਾਰਤ ਦੇ ਗਵਰਨਰ-ਜਨਰਲ, ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ
ਅਨੁਕੂਲ ਮਾਪ
ਠੱਗੀ ਦੇ ਦਮਨ ਲਈ,
ਜੋ ਕਿ ਦੇਰ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਸਨ
ਲਾਰਡ ਵਿਲੀਅਮ ਕੈਵੇਂਡਿਸ਼ ਬੈਂਟਿੰਕ,
ਜੀ.ਸੀ.ਬੀ. ਅਤੇ ਜੀ.ਸੀ.ਐੱਚ.,
ਉਸਦਾ ਪੂਰਵਜ;
ਇਹ ਖੰਡਾਂ
ਆਗਿਆ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਸਮਰਪਿਤ ਹਨ

ਜਾਣ-ਪਛਾਣ

ਅਗਲੇ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕਹਾਣੀ, ਅਫ਼ਸੋਸ! ਲਗਭਗ ਸਾਰੀ ਸੱਚ ਹੈ; ਜੋ ਕੁਝ ਗਲਪ ਹੈ ਉਹ ਸਿਰਫ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਅਤੇ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਦੇ ਸਾਹਸ ਨੂੰ ਓਨਾ ਹੀ ਦਿਲਚਸਪ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਉਸਦੇ ਭਿਆਨਕ ਪੇਸ਼ੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਮੈਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ 1832 ਵਿੱਚ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਜਾਂ ਮੁਖਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੌਗੋਰ ਤੋਂ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਖੁਲਾਸਿਆਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਤਸ਼ਾਹ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਭੁਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾਲ ਸੁਣਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਤੇਜਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਅਗਲੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇਹ ਜੋੜ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ, ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਜੋ ਕਿ ਉਸਦੇ ਭਰਾ ਮੁਖਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੱਤ ਸੌ ਉਨ੍ਹੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕਤਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਆਹ! ਸਰ, ਜੇ ਮੈਂ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਗਿਣਤੀ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਹੁੰਦੀ!'

ਠੱਗੀ ਦਾ ਸਿਸਟਮ ਇੰਨਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ, - ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਅਣਜਾਣ ਅਤੇ ਅਣਜਾਣ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨਿਰੰਤਰ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ, - ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜਨਤਾ ਲਈ, ਜੋ ਪੂਰਬੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਬਣਤਰ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਇੰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਮਹਾਂਦੀਪ ਵਿੱਚ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੁੱਢਲੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰਾਜਕੁਮਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ - ਹਰੇਕ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਰਵਉੱਚ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਢਿੱਲੀਆਂ ਅਤੇ ਅਕੁਸ਼ਲ ਸਰਕਾਰਾਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਜਾਂ ਈਰਖਾ ਵਿੱਚ ਹਨ, - ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਂਦੀਪ ਭਰ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਯਾਤਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ; ਉਸਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਜਨਰਲ ਲੀਗ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ, ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਚੌਕਸ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇੱਕ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਫੈਲ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਜਨਤਕ ਆਵਾਜਾਈ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, (ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਘਾਟ, ਅਤੇ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਅਤੇ ਰਿਵਾਜ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹੋਣ) - ਕਿ ਯਾਤਰਾਵਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਲੰਬੀਆਂ ਹੋਣ, ਪੈਦਲ ਜਾਂ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਕਰਨੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ - ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਸਨ, ਆਪਸੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਾਥ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਜੁੜਦੀਆਂ ਹਨ - ਕਿ ਮੁੱਖ ਸੜਕਾਂ (ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਫੌਜੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸੜਕਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ) ਵੀ ਸਿਰਫ਼ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਿਰੰਤਰ ਲੰਘਣ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਰਸਤੇ ਹਨ, ਜੋ ਅਕਸਰ ਜੰਗਲਾਂ, ਜੰਗਲਾਂ, ਅਤੇ ਪਹਾੜੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਖੇਤੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਦੀਆਂ ਹਨ,

ਜਿੱਥੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਆਬਾਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਬਸਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਜੋ ਅਕਸਰ ਕੁਝ ਮੀਲ ਦੂਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, - ਇਹ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਕਿ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਲਈ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਪਰਤਾਵੇ ਅਤੇ ਮੌਕਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਈ ਸੰਪ੍ਰਦਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਢੰਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੁਕਤੀਦਾਤਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੌਜੂਦ ਰਹੇ ਹਨ; ਕੁਝ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਹਿੰਸਕ ਹਮਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕੁਝ ਛੋਟੀਆਂ ਚੋਰੀਆਂ ਅਤੇ ਭੇਸ ਬਦਲ ਕੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਠੱਗਾਂ ਨੂੰ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇੱਕਜੁੱਟ, ਆਪਣੇ ਭਿਆਨਕ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਗੁਪਤ, ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਯਾਤਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਸਬਿਆਂ ਨਾਲ ਘੱਟ ਹੀ ਕੋਈ ਸੰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹ ਲੰਘਦੇ ਹਨ, ਸਿਰਫ਼ ਦਿਨ ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਲਈ: ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਤੰਬੂ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਲੇਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਪਿੰਡ ਤੱਕ ਤਰੱਕੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਲਗਭਗ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਚੋਰਾਂ ਅਤੇ ਠੱਗਾਂ ਵਿੱਚ ਭੇਸ ਬਦਲਣ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਬੀਲਿਆਂ, ਜਾਤਾਂ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੇਅੰਤ ਵੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ; ਅਤੇ ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੀ ਦਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸੋਨੇ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਭੇਜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਗਹਿਣੇ ਅਤੇ ਕੀਮਤੀ ਪੱਥਰ ਅਕਸਰ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭੇਜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਚਾਰਜ ਹੇਠ ਜੋ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਇੱਕ ਘਟੀਆ ਅਤੇ ਮਾੜੀ ਦਿੱਖ ਧਾਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਹਰ ਕੋਈ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਪੈਸੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੁਲ ਰਾਜਕੁਮਾਰਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਸੀਮਿਤ ਖੋਜ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਠੱਗਾਂ, ਜਾਂ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਵੀ ਅਸੰਭਵ ਹੈ।

ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਰ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਰਾਸਤੀ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੋਂ ਠੱਗਾਂ ਨਾਲ ਨਿੱਜੀ ਸਬੰਧ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਿਣਾਉਣੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਮਿਲਦਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ 'ਤੇ ਟੈਕਸ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਠੱਗਾਂ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਲਗਭਗ ਹਰ ਪਿੰਡ (ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਹਨ) ਨਾਲ ਕਈ ਸਾਧੂ, ਨਕਲੀ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਾਧੂ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਝੌਂਪੜੀਆਂ ਅਤੇ ਘਰ, ਜੋ ਕੰਧਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਝਾੜੀ ਜਾਂ ਬਾਗ਼ ਨਾਲ ਘਿਰੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਨੇ ਠੱਗਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾਂ ਲੁਕਣ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ; ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਕਲੀ, ਆਪਣੇ ਪਵਿੱਤਰ ਪਹਿਰਾਵੇ ਹੇਠ, ਛਾਂ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਰੁਖੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਲੁਭਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਗਿਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ, ਅਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਜੋ ਵਰਣਨ ਦੁਆਰਾ ਲਗਭਗ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਪਰ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਨਾਲ ਨੇੜਿਓਂ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਨੇ ਠੱਗੀ ਨੂੰ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਫੈਲਾਇਆ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਠੱਗੀ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਵਿੱਚ ਗੁਆਚ ਗਈ ਹੈ। ਕਰਨਲ ਸਲੀਮੈਨ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੀ ਹੋਂਦ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਘੁੰਮਦੇ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੀ ਜੋ ਮੁਗਲਾਂ ਅਤੇ ਤਾਤਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤ ਉੱਤੇ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲੁੱਟਦੇ ਰਹੇ। ਹਿੰਦੂ ਇਸ ਲਈ ਆਪਣੀ ਦੇਵੀ ਭਵਾਨੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬ੍ਰਹਮ ਮੂਲ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਦੋਵੇਂ ਉਸਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਰਸਮਾਂ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਠੱਗੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਹਿੰਦੂ ਮੂਲ ਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਦੀਆਂ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਪਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਖੋਜੇ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਕਬਰ ਦੇ ਰਾਜਕਾਲ ਤੱਕ, ਜਦੋਂ ਇਸਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1810 ਤੱਕ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੁਲ ਰਾਜਕੁਮਾਰਾਂ ਨੇ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਲੱਭਿਆ ਅਤੇ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ, - ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਅਣਜਾਣ ਸੀ। ਉਸ ਸਾਲ ਫੌਜ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ-ਜਾਂਦੇ ਲਾਪਤਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਕਮਾਂਡਰ-ਇਨ-ਚੀਫ਼ ਨੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਠੱਗਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। 1812 ਵਿੱਚ, ਠੱਗਾਂ ਦੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਤਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਮੋਨਸੇਲ, ਮਿਸਟਰ ਹੈਲਹੇਡ, ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਟੁਕੜੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵੱਲ ਵਧਿਆ ਜਿੱਥੇ ਕਾਤਲਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਠੱਗਾਂ ਨੂੰ ਸਿੰਡੈਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ-ਗੁਨਾਹ ਦੇ ਕਈ ਪਿੰਡਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਸਿੰਡੀਆ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੋਂ ਸਾਲਾਨਾ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਇਹ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਨੌਂ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਇਕੱਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਮਿਸਟਰ ਹੈਲਹੇਡ ਦੀ ਟੁਕੜੀ ਪ੍ਰਤੀ ਠੱਗਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਰੋਧ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਤਮ ਖਿੰਡਾਅ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ, ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੇਸ਼ੇ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਏ, ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਅਣਜਾਣ ਸੀ।

ਇਹ ਅਜੀਬ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ 1816 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਠੱਗੀਆਂ ਦੇ ਦਮਨ ਲਈ ਕੋਈ ਉਪਾਅ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਸਨ; ਕਿਉਂਕਿ ਠੱਗਾਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਡਾਕਟਰ ਸ਼ੇਰਵੁੱਡ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਇੱਕ ਪੇਪਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਬੂਤ ਹਨ, ਜੋ ਮਦਰਾਸ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਜਰਨਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੋ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਠੱਗਾਂ ਦੇ ਰਸਮਾਂ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਵਰਣਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾਯੋਗ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਮੰਨ ਲਵੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਲਈ ਬਹੁਤ ਭਿਆਨਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਜਾਂ ਅਣਦੇਖਿਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਪਰ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ 1830 ਤੱਕ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਲਗਭਗ ਹਰ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ, ਪਰ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬੁੰਦੇਲਖੰਡ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਮਾਲਵਾ ਵਿੱਚ, ਠੱਗਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਗਿਰੋਹ ਮੇਜਰ ਬੋਰਥਵਿਕ, ਅਤੇ ਕੈਪਟਨ ਵਾਰਡਲੋ ਅਤੇ ਹੈਨਲੀ ਦੁਆਰਾ ਫੜੇ ਗਏ ਸਨ। ਬਹੁਤਿਆਂ 'ਤੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਕਤਲ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਪਰ ਜਨਤਕ ਧਿਆਨ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ। ਕਦੇ ਵੀ ਸਿਸਟਮ 'ਤੇ ਕੋਈ ਝਟਕਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ - ਜੇਕਰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇਸਦੇ ਸੰਪੂਰਨ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਸੰਗਠਨ 'ਤੇ ਕਦੇ ਸ਼ੱਕ ਸੀ, ਜਾਂ, ਜੇਕਰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਸਾਲ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਠੱਗੀ ਦਲੇਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਹੁਣ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਅਤੇ ਵਧਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਪ੍ਰਤੀ ਉਦਾਸੀਨ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਕਈ ਪ੍ਰਸਿੱਧ

ਸਿਵਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ - ਮੈਸਰਜ਼ ਸਟਾਕਵੈੱਲ, ਸਮਿਥ, ਵਿਲਕਿਨਸਨ, ਬੋਰਥਵਿਕ, ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਵੱਲ ਬਹੁਤ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਫੜੇ ਗਏ ਕੁਝ ਠੱਗਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫੇਰਿੰਗੀਆ, ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬਦਨਾਮ ਨੇਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਆਦਮੀ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਖੁਲਾਸੇ, ਜੋ ਕਿ ਨੇਰਬੁੱਡਾ ਨਦੀ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਏਜੰਟ ਕੈਪਟਨ (ਹੁਣ ਕਰਨਲ) ਸਲੀਮੈਨ ਦੁਆਰਾ ਇੰਨੇ ਅਣਕਿਆਸੇ ਸਨ, ਉਸ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਲਗਭਗ ਬਦਨਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ; ਪਰ ਉਸੇ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚੋਂ ਕਬਰਾਂ ਕੱਢਣ ਨਾਲ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੜਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਤੇਰਾਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦਾ ਡੇਰਾ ਲਗਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, - ਅਤੇ ਉਸੇ ਜਗ੍ਹਾ ਅਤੇ ਨੇੜੇ ਹੋਰ ਕਬਰਾਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, - ਗਵਾਹ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਗਈ ਸੀ; ਉਸਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਗਿਰੋਹ, ਜੋ ਠੱਗੀ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਰਾਜਪੂਤਾਨਾ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ, ਠੱਗੀ ਦੇ ਦਮਨ ਲਈ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਲਗਭਗ ਹਰ ਗਿਰੋਹ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਖਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਕੱਟੇ ਜਾਣ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਠੱਗੀ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਗਿਆਨ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਸੀ, ਪਰ ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਆਦਮੀ ਦੂਰੋਂ ਫੜੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਤਲ ਦੇ ਲਗਭਗ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਪਰੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ: ਇਹ ਦਾਇਰਾ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਫੈਲਦਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਪੂਰੇ ਮਹਾਂਦੀਪ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਨਹੀਂ ਗਿਆ - ਅਤੇ ਹਿਮਾਲਿਆ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਤੋਂ ਕੇਪ ਕੋਮੋਰਿਨ ਤੱਕ, ਕੱਛ ਤੋਂ ਅਸਾਮ ਤੱਕ, ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਂਤ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਠੱਗੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ - ਜਿੱਥੇ ਮੁਰਦਿਆਂ ਦੇ ਵਿਸਥਾਪਨ ਦੁਆਰਾ ਮੁਖਬਰਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ!

ਉਸ ਸਮੇਂ (1831-32,) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕ ਇਸ ਖੋਜ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਰ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਗੇ: ਇਸ ਖੋਜ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਨਾਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਚੁੱਪਚਾਪ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਰਨਲ ਸਲੀਮੈਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉਤਸੁਕ ਅਤੇ ਯੋਗ ਕੰਮ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਤੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

'ਜਦੋਂ ਮੈਂ 1822, 1823 ਅਤੇ 1824 ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਨਰਬੁੱਦਾ ਦੀ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਨਰਸਿੰਗਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਸਿਵਲ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਆਮ ਡਕੈਤੀ ਜਾਂ ਚੋਰੀ ਮੇਰੇ ਜਾਣੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਨਾ ਹੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਆਮ ਕਿਸਮ ਦਾ ਡਾਕੂ ਜਾਂ ਚੋਰ ਸੀ, ਜਿਸਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨਾਲ ਮੈਂ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਜਾਣੂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਪੇਸ਼ੇ ਤੋਂ ਕਾਤਲਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਗਿਰੋਹ ਕੁੰਡਲੀ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਮੇਰੇ ਦਰਬਾਰ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸੌ ਗਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੁੰਡੇਸੁਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਬਾਗ, ਜੋ ਸੌਗੋਰ ਅਤੇ ਭੋਪਾਲ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਨ, ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਭੀਲਾਂ, ਜਾਂ ਕਤਲ ਦੇ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ

ਇੱਕ ਸੀ; ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਅਤੇ ਦੁਖੂਨ ਦੇ ਵੱਡੇ ਟੋਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਝੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਹਰ ਸਾਲ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੜਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਭਿਆਨਕ ਵਪਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਲੰਘਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਟੁੱਟਦੀਆਂ ਸਨ, ਦੋ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਝੀਲਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਮੈਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਮੂਰਖ ਜਾਂ ਪਾਗਲ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ; ਸੌ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਮੁੰਡੇਸੁਰ ਦੇ ਝੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੱਬੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਾਤਲਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਟੋਲਾ ਕੁੰਡਲੀ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸੀ, ਅਤੇ ਪੂਨਾ ਅਤੇ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੱਕ ਆਪਣੀ ਤਬਾਹੀ ਫੈਲਾਈ।

ਪਿਛਲੇ ਵਾਂਗ ਹੀ, ਠੱਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਦਲੇਰਾਨਾ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਤੱਥ ਸੀ ਕਿ ਹਿੰਗੋਲੀ ਦੀ ਛਾਉਣੀ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਠੱਗਾਂ ਦਾ ਆਗੂ, ਹੁਰੀ ਸਿੰਘ, ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਇੱਕ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਵਪਾਰੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੈਂ ਖੁਦ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੋਰਾਂ ਵਾਂਗ, ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਉਸਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਸਿਵਲ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਕੈਪਟਨ ਰੇਨੋਲਡਸ ਨੂੰ ਬੰਬਈ ਤੋਂ ਕੁਝ ਕੱਪੜੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਪਾਸ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ, ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਹਿੰਗੋਲੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਇੱਕ ਕਸਬੇ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ: ਉਸਨੇ ਇਸ ਵਿਅਕਤੀ, ਉਸਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂ-ਚਾਲਕਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਉਸ ਪਾਸ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਹਿੰਗੋਲੀ ਤੱਕ ਵਪਾਰ ਲਿਆਂਦਾ ਜੋ ਉਸਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਛਾਉਣੀ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ; ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸਦਾ ਕਦੇ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਜੇਕਰ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸਨੂੰ ਕਬੂਲ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਮਜ਼ਾਕ ਵਜੋਂ ਮਾਣ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਟੋਲੇ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਛਾਉਣੀ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਖ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਤੋਂ ਸੌ ਗਜ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਰੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜ ਸੌ ਗਜ਼ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਦਫ਼ਨਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ! ਮੈਂ ਖੁਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਈ ਨਾਖੁਸ਼ ਕਬਰਾਂ ਦੇ ਖੁੱਲਣ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, (ਹਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਕਈ ਲਾਸ਼ਾਂ ਸਨ), ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ, ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਬਿਮਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਨਫ਼ਰਤ ਨਾਲ ਹੋਰ ਖੋਜ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਜਗ੍ਹਾ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਰਸਤੇ ਦਾ ਸੁੱਕਾ ਨਾਲਾ ਸੀ, ਜੋ ਦਰਿਆ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਖਾਈ ਤੋਂ ਚੌੜਾ ਜਾਂ ਡੂੰਘਾ; ਇਹ ਇੱਕ ਗੁਆਂਢੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸੜਕ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੀ, ਜੋ ਛਾਉਣੀ ਤੋਂ ਦੇਸ ਨੂੰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਖ ਆਊਟਲੈੱਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਉਪਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਭਿਆਨਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗ ਗਏ, ਜੋ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਇਸ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਵਿੱਚ ਲੱਭੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਖਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਨੁਸਾਰੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਜਗਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਫਲ ਹੋਏ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਗਵਰਨਰ-ਜਨਰਲ, ਲਾਰਡ ਵਿਲੀਅਮ ਬੈਂਟਿੰਕ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਪਾਵਾਂ ਦੇ ਅਮਲ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਬਹੁਤ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਠੱਗੀ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮੂਲ ਰਾਜਕੁਮਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਦਾਅਵੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਠੱਗੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਫੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਖਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪੋਟੇਲਾਂ ਨੇ ਠੱਗਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ

ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਹੁਤ ਸਫਲ ਰਹੀਆਂ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ, ਕੋਈ ਵੀ ਆਦਮੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸਖ਼ਤ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਵੱਡੇ ਰਸਤਿਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਤਾਇਨਾਤ ਮੁਖਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ।

ਇਹਨਾਂ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਸਾਰਣੀ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਕੈਪਟਨ ਰੇਨੋਲਡਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਮੈਨੂੰ ਦਿਆਲਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

1831 ਤੋਂ 1837 ਤੱਕ, ਸਮੇਤ, ਉੱਥੇ ਸਨ

ਪੇਨਾਂਗ, ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਲਗਭਗ 1059

412 ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ

ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਉਮਰ ਕੈਦ 87

ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੈਦ 21

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੈਦ 69

ਟ੍ਰਾਇਲ 32 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਜੇਲ੍ਹ 11 ਤੋਂ ਫਰਾਰ

ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ _36

1727

ਮਨਜ਼ੂਰਕਰਤਾ ਬਣਾਏ 483

ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਪਰ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੁਣਾਈ ਗਈ 120

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ, ਅਜੇ ਤੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ 936

3266

ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੈਪਟਨ ਰੇਨੋਲਡਸ ਨੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਕਿ, ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਉਸਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ 1800 ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਦਨਾਮ ਠੱਗ ਫਰਾਰ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ: ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿੰਨੇ ਹੋਰ ਮੌਜੂਦ ਸਨ, ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਠੱਗੀ ਦੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਕੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਜਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਕਿੰਨੀ ਵੱਡੀ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ! ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੇਰਹਿਮ ਕਾਤਲਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਹਰ ਸਾਲ ਕਿੰਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹੋਣਗੇ! ਸੱਚਮੁੱਚ ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਬਹੁਤ ਭਿਆਨਕ ਹੈ; ਕਿਉਂਕਿ ਮਹਿਰਾਤਾ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਰੀ ਯੁੱਧਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਪਾਰ ਵਧਿਆ-ਫੁੱਲਿਆ; ਨਾ ਹੀ 1831 ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਥੋਕ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਰੋਕ ਲੱਗੀ ਸੀ: ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਆਮ ਖੋਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਣਗਿਣਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਪਤਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਲਈ ਰਸਮਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਦੁਖਦਾਈ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਮਿਲ ਸਕੇ - ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਕਿ ਬੁਰਾਈ ਨੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਅਤੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਗਲੇ ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਠੱਗੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ: ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਉਹ ਲਿਖੇ ਗਏ ਸਨ, ਇਹ ਕਈ ਹੋਰ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਖੋਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਗੰਗਾ 'ਤੇ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਨਦੀ ਦੇ ਉੱਪਰ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਵਿੱਚ ਲੁਭਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੋਸ਼ੀ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰੇਲੂ ਗੁਲਾਮਾਂ ਵਜੋਂ ਵੇਚਣ ਲਈ, ਜਾਂ ਨੱਚਣ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵੇਸਵਾਗਮਨੀ ਲਈ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਕਰਨ ਲਈ।

ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ, ਮੁਲ ਰਾਜਕੁਮਾਰਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਸਮੇਤ, ਠੱਗੀ ਦੇ ਦਮਨ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਅਠਾਰਾਂ ਅਫ਼ਸਰ ਸੁਪਰਡੈਂਟਾਂ ਅਤੇ ਏਜੰਟਾਂ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਹਨ; ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਫ਼ਤਰ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਕਸ਼ੇ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਤੁਰੰਤ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਾਂਤ ਜਾਂ ਵਿਭਾਗ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਹਰੇਕ ਲਈ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਉਸ ਦੇ ਹਰ ਹਿੱਸੇ ਵੱਲ ਅਤਿਅੰਤ ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਵਧਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ (ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਠੱਗ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਹਲੇ ਅਤੇ ਵਿਗੜੇ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੋ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਭਾਰਤੀ ਆਬਾਦੀ ਵਿੱਚ ਭਰਪੂਰ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਲਈ ਗਿਣਤੀ ਲੱਭੇਗਾ), ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ (ਆਰਥਿਕ ਵਿਚਾਰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਰੋਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ)।

ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਮਾੜੇ ਸੁਆਦ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ; ਉਹ ਠੱਗਾਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਿਆ, ਉਨਾ ਹੀ ਬੇਨਕਾਬ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਖੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਰਨਲ ਸਲੀਮੈਨ ਦੇ ਕੀਮਤੀ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪ ਕੰਮ 'ਤੇ ਐਡਿਨਬਰਗ ਰਿਵਿਊ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਯੋਗ ਲੇਖ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਵੱਲ ਕੁਝ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਰਚਨਾ ਦਾ ਰੂਪ ਸਿਰਫ਼ ਠੱਗਾਂ ਦੇ ਵਹਿਮਾਂ-ਭਰਮਾਂ ਅਤੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਆਕਰਸ਼ਕ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਲਚਸਪ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੁਲ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਰਿਵਾਜਾਂ ਅਤੇ ਆਦਤਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ, ਅਤੇ ਸਥਾਨਾਂ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਰਣਨ ਲਈ, ਮੈਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨਾਲ ਨਿਰੰਤਰ ਅਤੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹੀ ਵਾਅਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।

ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਿਤਾਬਾਂ ਠੱਗੀ ਦੇ ਦਮਨ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਚੌਕਸੀ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਇਸ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਦੇ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਸਮਾਂ ਵਿਅਰਥ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।

ਲੰਡਨ, ਜੁਲਾਈ, 1839 ਐਮ. ਟੀ.

ਭਾਗ I

ਅਧਿਆਇ ਪਹਿਲਾ

ਪਾਠਕ ਨਾਲ ਠੱਗ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ,
ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਜੋ
ਉਸਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਕਰੀਅਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਪੁੱਛੋ; ਇਸ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਸਬੰਧ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਮਝ ਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਜੀਬ ਆਦਤਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋ; ਅਤੇ ਜੇ, ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪੂਰਾ ਦੱਸਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਯੂਰਪੀਅਨਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦੀ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦਲੇਰਾਨਾ ਕਾਰਨਾਮੇ 'ਤੇ ਮਾਣ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। ਅਕਸਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ 'ਤੇ ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ ਉੱਠਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਮੈਂ ਫਿਰ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਹਾਦਰ ਆਤਮਾਵਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਦਾ ਆਗੂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੇਰਾ ਕਹਿਣਾ ਮੰਨਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਮੇਰਾ ਝੁਕਾਅ ਜਾਂ ਲੁੱਟ ਦੀ ਉਮੀਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਘੁੰਮਦੀ ਰਹੇ।

ਪਰ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਹਿਬ, ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜਾਨ ਪਿਆਰੀ ਹੈ; ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਲਈ, ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਲਈ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਸੀ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿੰਦਣ ਦੇ ਡਰਾਉਣੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਸੇਵਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਬੈਂਡ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੌਕਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਜੋੜਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਹੁਣ ਕੁਝ ਹੀ ਫਰਾਰ ਹਨ; ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੋ ਹੁਣ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਅੱਡ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਅੱਡ ਤੱਕ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤੇ ਭਟਕਦੇ ਹਨ, ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀ ਬੁੱਧੀ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਫੜਨ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵੇਗੀ।

ਫਿਰ ਵੀ ਠੱਗੀ, ਜੋ ਮਨ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਉਤੇਜਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ! ਸੈਂਕੜੇ, ਮੈਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖੋ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੇਸ਼ੇ ਲਈ ਦੁੱਖ ਝੱਲੇ ਹਨ; ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘੱਟਦੀ ਹੈ? ਨਹੀਂ! ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਉਹ ਵਧਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਹਰ ਠੱਗ ਤੋਂ ਜੋ ਸਦੀਵੀ ਕੈਦ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਫਾਂਸੀ 'ਤੇ ਮਰਨ ਲਈ, ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਦੇ ਹੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਠੱਗੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਸਦਾ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸ਼ੱਕ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਖੋਜਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਬਹੁਤ ਸੱਚ ਹੈ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ, ਮੈਂ ਕਿਹਾ; ਤੁਹਾਡਾ ਪੁਰਾਣਾ ਕਿੱਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਵਧ-ਫੁੱਲ ਰਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਟਿਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਲੋਕ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਵਾਂਗ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਫੜੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਥੱਕ ਜਾਣਗੇ; ਜਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਬਹੁਤਿਆਂ ਲਈ ਕਾਲਾ-ਪਾਣੀ ਉੱਤੇ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਦਾ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੈ; ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਠੱਗਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਇੰਨੀ ਦਿਲੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕਿੱਤੇ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਤੁਸੀਂ ਗਲਤ ਹੋ, ਸਾਹਿਬ; ਤੁਸੀਂ ਠੱਗ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਉੱਚੀ ਅਤੇ ਉਤੇਜਕ ਉਤੇਜਨਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ। ਮੇਰੀ ਧਾਰਨਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਕੋਈ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰੇਗਾ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਾਰੇ ਜੋ ਦੱਸਾਂਗਾ, ਉਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਤੋਂ, ਤੁਸੀਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓਗੇ ਕਿ ਮੇਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕਿੰਨਾ ਸੱਚ ਹੈ।

ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿੰਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਖੇਡਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਸਮਰਪਿਤ ਹਨ! ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਨ ਅਤੇ ਮਹੀਨੇ ਇਸਦੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਵਿੱਚ ਬੀਤ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਬਾਘ, ਇੱਕ ਪੈਂਥਰ, ਇੱਕ ਮੱਝ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਸੂਰ, ਇਸਦੀ ਤਬਾਹੀ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਊਰਜਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਗਾਉਂਦਾ ਹੈ - ਤੁਸੀਂ ਇਸਦੇ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਵੀ ਜੋਖਮ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋ। ਠੱਗ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਿੰਨਾ ਉੱਚਾ ਹੈ! ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਹੈ: ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬੁਢਾਪੇ ਤੱਕ, ਹਰ ਡਿਗਰੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ-ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਉਸਨੇ ਬੇਰਹਿਮ, ਬੇਮਿਸਾਲ ਤਬਾਹੀ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ ਹੈ!

"ਆਹ! ਤੁਸੀਂ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਸਮੂਹ ਹੋ," ਮੈਂ ਕਿਹਾ: ਮੈਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇਹ ਤਜਰਬਾ ਹੈ, ਕਤਲਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਤੋਂ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਰੇ ਇਹ ਜਾਣਨ ਦਾ। ਪਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; ਮੈਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਭੈੜੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ।

ਇਹ ਉਵੇਂ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੁਕਾਵਾਂਗਾ; ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ਓਨੀ ਹੀ ਜਲਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਾਂ ਜਿੰਨੀ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ।

ਯਕੀਨਨ; ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਜੀਵਨ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹਰ ਗੁਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਖੈਰ, ਸਾਹਿਬ, ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ; ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਬਾਰੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਯਾਦ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਇਹ ਬਹੁਤ ਅਸਪਸ਼ਟ ਸੀ, ਹੋਲਕਰ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਮੇਰਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਕੌਣ ਸਨ, ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ; ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸਨ, ਮੇਰੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੋਨੇ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਪਹਿਨਣ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਨੌਕਰਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ। ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਲੰਮੀ ਗੋਰੀ ਔਰਤ ਦੀ ਇੱਕ ਅਸਪਸ਼ਟ ਯਾਦ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਮਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਦੀ ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੇਰੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੀ ਦਾਈ ਸੀ; ਇੱਕ ਭੈਣ ਦੀ ਵੀ ਜੋ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਸੀ, ਪਰ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵੇਰਵਾ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਘਟਨਾ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰੀ ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਬਣਾਇਆ ਜੋ ਮੈਂ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਜੋ ਮੇਰੇ ਮਨ 'ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਘਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਨ ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ, ਅਤੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਾਨ ਦੀ ਪੈਕਿੰਗ ਤੋਂ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਜਾਣ ਦੀ ਪੂਰਵ ਸੰਧਿਆ 'ਤੇ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਇਸਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇੱਕ ਡੋਲੀ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਬੁੱਢਾ ਚੁੰਪਾ ਮੇਰੇ ਟੱਟੂ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦੇ ਕਈ ਪੁੱਤਰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸਨ; ਉਹ ਸਾਰੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਹਾਇਕ ਸਨ।

ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਤੀਜੇ ਜਾਂ ਚੌਥੇ ਦਿਨ, ਦਿਨ ਦੀ ਸਾਡੀ ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਆਮ ਵਾਂਗ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਦੁਕਾਨ ਵਿੱਚ ਠਹਿਰ ਗਏ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਆਰਾਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਛੱਡ ਗਏ, ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਮਾਂ, ਜੋ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਵਾਰ-ਵਾਰ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਭਟਕਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ, ਇੱਕ ਅੰਦਰਲੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਲੇਟ ਗਈ ਅਤੇ ਸੌਂ ਗਈ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਪਾ ਕੇ, ਜਦੋਂ ਚੁੰਪਾ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜੁਵਾਨ ਸਾਰੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਨ, ਮੈਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੁਕਮ ਭੁੱਲ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੋਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲੈ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ

ਰੌਂਪ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਅੱਧਖੜ ਉਮਰ ਦੇ ਸੋਹਣੇ ਦਿੱਖ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਕੌਣ ਹਾਂ - ਮੈਂ ਬਾਕੀ ਦੇ ਚੀਰੇ ਹੋਏ ਅਰਚਿਨਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਵਧੀਆ ਕੱਪੜੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਚਾਂਦੀ ਅਤੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਯੂਸਫ਼ ਖਾਨ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ, ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇੰਡੋਰ ਜਾ ਰਹੇ ਸੀ।
'ਆਹ, ਫਿਰ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਤੂੰ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਹੈਂ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਕੱਲ੍ਹ ਸੜਕ 'ਤੇ ਮਿਲਿਆ ਸੀ: ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਬਲਦ 'ਤੇ ਸਵਾਰੀ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਹੈ ਨਾ?'
'ਨਹੀਂ!' ਮੈਂ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਉਹ ਪਲੰਕੀਨ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰੀ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਚੁੰਪਾ ਅਤੇ ਕਈ ਜੁਵਾਨ ਹਨ। ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਵਰਗਾ ਪਠਾਣ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਬਲਦ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋਣ ਦੇਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਹਲ ਵਾਹੁਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਪਤਨੀ?'
'ਖੈਰ, ਮੇਰੇ ਚੰਗੇ ਛੋਟੇ ਯਾਰ, ਇਹ ਉਵੇਂ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਤੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੂੰ ਵੀ ਇੱਕ ਦਿਨ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋਵੇਂਗਾ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਤਲਵਾਰ ਅਤੇ ਢਾਲ ਪਹਿਨੇਂਗਾ। ਪਰ ਕੀ ਤੈਨੂੰ ਕੁਝ ਮਿਠਾਈ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ? ਦੇਖੋ ਉਹ ਜੁਲਾਬੀ ਹੁਲਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਲੁਭਾਉਂਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ; ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਆਓ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਖਰੀਦਾਂਗੇ।'
ਇਹ ਲਾਲਚ ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਕਾਨ ਵੱਲ ਡਰਾਉਣੀ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਠਹਿਰੇ ਸੀ, ਮੈਂ ਉਸ ਆਦਮੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹਲਵਾਈਆਂ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮਿਠਾਈਆਂ ਖਰੀਦੀਆਂ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਘਰ ਜਾਣ ਅਤੇ ਖਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ; ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰੁਮਾਲ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜੋ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਕਮਰ ਦੁਆਲੇ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਘਰ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਿਆ। ਇਸ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੇ ਕੁਝ ਫਟੇ ਹੋਏ ਅਰਚਿਨਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਖੇਡ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੁਲਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਤਰਸਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਆਦਮੀ ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਪੱਥਰਾਂ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬਾਕੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਦਲੇਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਮੇਰਾ ਇਨਾਮ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਲੜਿਆ; ਪਰ ਬਾਕੀਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਘੇਰ ਲਿਆ, ਮੈਨੂੰ ਭੀੜ ਨੇ ਘੇਰ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਾ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਹਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਝਪਟ ਮਾਰੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਚੀਕਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰੌਲੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਦੌੜਿਆ, ਜਲਦੀ ਹੀ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਭੱਜ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਲੈ ਗਿਆ, ਮੈਨੂੰ ਸਾਡੇ ਘਰ ਲੈ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਚੁੰਪਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ; ਨਾਲ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਝਗੜੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਾ, ਅਤੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੇਣਾ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਆਪਣੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਨਾ ਕਰੇ।
ਮੈਂ ਫੁੱਟ-ਫੁੱਟ ਕੇ ਰੋ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ, ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਬੁਲਾਇਆ। ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ਦੱਸੀ, ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਸੀ ਉਹ ਚੁੰਪਾ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕੱਪੜੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਤੋਂ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਇੱਕ ਪਰਦੇ ਵਜੋਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ; ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, ਕਿ ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਸੀ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਫ਼ੋਨ ਕਰੇਗਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਪਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ

ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਆਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜਲਦੀ ਹੀ ਵਾਪਸ ਆਏ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਆਵਾਜ਼ ਵਾਲੀ ਧੜਕਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਾੜਨਾ ਮਿਲੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੇ ਹੁਲਵਈਆਂ ਤੋਂ ਮਿਠਾਈਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਮਾਤਰਾ ਨਾਲ ਦਿਲਾਸਾ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਮੇਰੀ ਮੁਸੀਬਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਜੋੜ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋ, ਸਾਹਿਬ, ਕਿਸਮਤ ਮਾਮੂਲੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਆਪਣਾ ਅੰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਜਾਣਕਾਰ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਦਮੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਆਇਆ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੀ; ਪਰ ਇਹ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵੱਲ ਵਧਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ "ਠੱਗ" ਸ਼ਬਦ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਤੋਂ ਵੀ ਸਮਝ ਗਿਆ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇੰਡੋਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੜਕ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸਿਪਾਹੀ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਡੋਰ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਐਸਕੌਰਟ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ। ਮੇਰਾ ਦੋਸਤ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਦਿਆਲੂ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੇ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਅੱਗੇ ਸਵਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਦਿਆਲੂ ਅਤੇ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੇ ਢੰਗ ਲਈ; ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦੀ ਦਿੱਖ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਆਈ, ਜੋ ਇੱਕ ਬਦਸੂਰਤ ਆਦਮੀ ਸੀ - ਮੈਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਦੱਸਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਅਸੀਂ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ: ਸਾਡੇ ਦੋ ਜਾਣਕਾਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਦਮੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਾਹਰ ਇੱਕ ਅੰਬਾਂ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ, ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡੇਰਾ ਲਗਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਚੱਲ ਪਏ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਦੋ ਦਿਨ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਅੱਗੇ ਬਿਠਾਉਣ ਦਾ ਆਪਣਾ ਵਾਅਦਾ ਨਿਭਾਇਆ; ਉਹ ਘੋੜੇ ਤੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਉਸਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵੀ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਕਾਠੀ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦਿੰਦਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਨਵਰ ਸ਼ਾਂਤ ਸੀ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸਵਾਰੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਮਾਣਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੂਰਜ ਗਰਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਡੋਲੀ ਵਿੱਚ ਬਿਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਵਾਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ,

'ਯੂਸਫ਼ ਖਾਨ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਰੀਬ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਇੰਡੋਰ ਕਿਉਂ ਲੈ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਕਿਉਂ ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿਓ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ? ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਆਦਮੀ ਤੁਹਾਡੀ ਪੂਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹਾਂ; ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹੋਵੋਗੇ, ਇਸ ਲਈ ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਰ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ; ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੜਕ ਦਾ ਖਤਰਨਾਕ ਹਿੱਸਾ, ਜੰਗਲ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਲੰਘ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਠੱਗਾਂ ਅਤੇ ਚੋਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਡਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਪਿੱਛੇ ਹਨ।'

'ਇਹ ਠੀਕ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਮੈਂ ਹਿੰਮਤ ਕਰਕੇ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੁੰਡੇ ਮੇਰੇ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਮਾਰਚ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ, ਅਤੇ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਲਗਭਗ ਪੰਜਾਹ ਜਾਂ ਸੱਠ ਕੋਸ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।'

ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਅਤੇ ਖੇਡਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਿਆਰ ਭਰੇ ਸੁਨੇਹੇ ਦਿੱਤੇ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣਾ ਟੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਰੁਪਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਗਹਿਣਿਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਕਿਆਂ ਨਾਲ ਲਟਕਾਏਗੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਮੇਰੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਈ ਜਾ ਸਕੇ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦੁਬਾਰਾ ਮਿਲ ਗਿਆ, ਸਾਹਿਬ; ਪਰ, ਆਹ! ਕਿਸ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ!
ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਇਸ ਦੌਰ ਵਿੱਚ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਕੰਬਦਾ ਜਾਪਦਾ ਸੀ; ਉਸਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਕੜਵੱਲ ਨਿਕਲ ਗਈ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਬੋਲਣ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਲੱਗਿਆ; ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ:
ਕਿਸੇ ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਹੋ, ਸਾਹਿਬ - ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੋਲਣ ਕਰਕੇ ਪਿਆਸ ਲੱਗੀ ਹੈ।
ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਤੈਨੂੰ ਪਿਆਸ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਤੈਨੂੰ ਪਾਣੀ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲੇਗਾ।
ਇਹ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਇਸਦਾ ਸੁਆਦ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਦੇਖਿਆ - ਕੰਬਣੀ ਫਿਰ ਉਸਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘੀ। ਉਹ ਉੱਠਿਆ ਅਤੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਿਆ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਹਿੱਲਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਲੋਹੇ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਟਕਰਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਬਹੁਤ ਭਿਆਨਕ ਸੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਲੁਕਾ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ; ਮੈਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਇੰਨੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਿਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ; ਪਰ ਯਾਦਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇੰਨੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਘੇਰ ਲਿਆ, ਕਿ ਮੈਂ ਉਲਝਣ ਵਿੱਚ ਪੈ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਬਿਮਾਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ। ਹੁਣ ਇਹ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ - ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਵਧਾਂਗਾ।
"ਇੰਝ ਕਰੋ," ਮੈਂ ਕਿਹਾ।
ਜੁਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗਏ ਕੁਝ ਘੰਟੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਸ਼ਾਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਦੋਸਤ ਸਾਡੇ ਘਰ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਗਲੇ ਦੋ ਛੋਟੇ ਪੜਾਅ ਸਨ, ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੰਡੋਰ ਤੱਕ ਦੀ ਦੂਰੀ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦੇਵੇਗਾ; ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਡੋਲੀ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੇ ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਭੇਡ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਨਾਲ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਮਾਰਚ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਨੇ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਪਿੰਡ ਦਾ ਪੋਟੇਲ ਮੁਫਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਸਦਾ ਦੋਸਤ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਇੱਕ ਭੇਡ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਗੁੱਸੇ ਜਾਪਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਪੈਸੇ ਹਨ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਭੇਡ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਗੋਂ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਜਲਦੀ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤੋਹਫ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ।
'ਖੈਰ,' ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਓਨਾ ਹੀ ਚੰਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਸਿਪਾਹੀ ਆਪਣੇ ਬਾਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ।'
'ਸੱਚ ਹੈ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਵਾਪਸ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪੈਸੇ ਲਿਆਏ ਹਾਂ। ਸੱਚਮੁੱਚ, ਇਹ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਰਕਮ ਹੈ।'
ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਇਸ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ ਹੱਸ ਪਏ।
'ਕੀ! ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਹਨ?' ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, ਦੌਲਤ ਦੇ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਰਹੇ ਸਨ।

"ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ?" ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ; ਪਰ ਹੁਣ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਨਾਲ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਜ਼ਰਾਂ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ।
ਫਿਰ ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਚੰਦਰਮਾ ਦੇ ਚੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਲਗਭਗ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ। ਸਾਨੂੰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸਾਡੀ ਨੀਂਦ ਤੋਂ ਜਗਾਇਆ ਗਿਆ; ਅਤੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਪਾਈਪ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਚੱਲ ਪਏ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਡੋਲੀ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਚੰਨ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਸੀ; ਪਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ, ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਬਾਰਿਸ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੌਲੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਕੋਸ ਅੱਗੇ ਵਧੇ, ਤਾਂ ਡੋਲੀ ਦੇ ਧਾਰਕਾਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ, ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਹ ਹਨੇਰੇ ਅਤੇ ਚਿੱਕੜ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹ ਸਕਦੇ, ਅਤੇ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਨ ਤੱਕ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹਿੰਸਕ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ; ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਹੁਣ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਬਾਰਿਸ਼ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਡੋਲੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਨਾਲ ਸਵਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਉਸਨੇ ਆਮ ਵਾਂਗ ਜਲਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ; ਫਿਰ ਵੀ ਜਦੋਂ ਡੋਲੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਝਿੜਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਉੱਪਰ ਚੁੱਕ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੁਝ ਸਿਪਾਹੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ, ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਮੇਰੀ ਟਿੱਪਣੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਹਾਲਾਤ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਬਹੁਤ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸਫ਼ਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾੜ ਲਵਾਂਗੇ।
ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧੇ। ਅਸੀਂ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਦੀ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਤਲ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਜਿਸਦੇ ਕੰਢੇ ਕੁਝ ਸੰਘਣਾ ਜੰਗਲ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਮੇਰਾ ਦੋਸਤ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਲਈ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਉਤਰਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਘੋੜਾ ਮੈਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਪਾਰ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ; ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਨਦੀ ਪਾਰ ਕਰਦਾ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਚੀਕ ਸੁਣੀ, ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਝੜਪ ਦੀ ਆਵਾਜ਼। ਇਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਘਬਰਾ ਦਿੱਤਾ; ਅਤੇ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਕਿੱਥੋਂ ਆਇਆ, ਮੈਂ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਸੰਤੁਲਨ ਗੁਆ ਬੈਠਾ, ਅਤੇ ਨਦੀ ਦੇ ਤਲ 'ਤੇ ਪੱਥਰਾਂ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ, ਜਿਸਨੇ ਮੇਰੇ ਮੱਥੇ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।
ਮੈਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਲਈ ਲੇਟਿਆ ਰਿਹਾ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਠਾਇਆ, ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਅੱਗੇ ਹਨ, ਡੋਲੀ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਚੀਕਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਭੱਜਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਉਹੀ ਬਦਸੂਰਤ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। 'ਆਹ! ਅਸੀਂ ਤੈਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਏ ਹਾਂ, ਛੋਟੇ ਸ਼ੈਤਾਨ,' ਉਸਨੇ ਚੀਕਿਆ; ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਗਰਦਨ ਦੁਆਲੇ ਰੁਮਾਲ ਪਾ ਕੇ, ਉਸਨੇ ਮੇਰਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਦਮੀ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਉੱਪਰ ਆਇਆ, - ਇਹ ਮੇਰਾ ਦੋਸਤ ਸੀ। 'ਉਸਨੂੰ ਛੂਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ,' ਉਸਨੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਪੁਕਾਰਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਹੱਥ ਫੜ ਲਏ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਿੰਸਕ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਕੱਢ ਲਈਆਂ। ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਇੰਨਾ ਡਰ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਸਾਰਾ ਹੋਸ਼ ਗੁਆ ਬੈਠਾ, ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ।
ਮੇਰੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਪਾਣੀ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ; ਅਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਸਨ, ਚੁੰਪਾ ਅਤੇ ਪਾਲਕੀਨ-ਧਾਰਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਸਾਰੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਉਲਝਣ ਵਿੱਚ ਪਏ

ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਕੀ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ ਭਿਆਨਕ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੀ ਮਰੀ ਹੋਈ ਮਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁੱਟਣਾ ਯਾਦ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਚਿਹਰਾ ਭਿਆਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਗੜਿਆ ਹੋਇਆ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੈਂਤੀ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਭਿਆਨਕ ਰੂਪ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦਾ, ਮੇਰੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਸਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਾਹਿਬ; ਉਸਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ! ਉਹ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ, ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਇੱਕ ਦੁਖਦਾਈ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ ਸੀ! ਮੈਂ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਠੱਗ ਤੋਂ ਘਟਨਾ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸੁਣਿਆ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਦੱਸਾਂਗਾ।

ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਾਇਆ ਜਿਸਨੇ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਬਚਾਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਚੁੱਕ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਸੜਕ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਹਰ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ; ਪਰ ਮੇਰੀ ਗਰਦਨ ਦਾ ਦਰਦ ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਚੁੱਕ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਫੈਲੀਆਂ ਅਤੇ ਫਟ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਦਰਦਨਾਕ ਵੀ ਸਨ। ਮੇਰੀ ਹੋਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ, ਪੂਰੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੀ ਯਾਦ ਮੇਰੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਆਈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਮੈਂ ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਵਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੀਕ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਮੁੜ ਗਿਆ; ਪਰ ਇਹ ਸਿਰਫ ਪਲ ਭਰ ਦਾ ਸੀ, ਸਿਰਫ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਵੀ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਫੜੀ ਰੱਖੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੈਦਲ ਆਦਮੀ ਦੌੜਨ ਅਤੇ ਤੁਰਨ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਨ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਰੁਕ ਗਏ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਦਿਨ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਸੀ; ਦਰਅਸਲ, ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੇ ਘੋੜੇ ਤੋਂ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਰੁੱਖ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਫੈਲੇ ਕੱਪੜੇ 'ਤੇ ਲਿਟਾ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰਾ ਦੋਸਤ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਇਆ। ਮੈਂ ਜਿਵੇਂ ਉਜਾੜ ਸੀ, ਮੈਂ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਾ ਰਹਿ ਸਕਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਮੇਰੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਚਿੰਤਾ ਹੋਈ ਹੋਵੇਗੀ; ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬਚਪਨ ਦੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝਿੜਕਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ; ਪਰ ਜਿੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਓਨਾ ਹੀ ਮੈਂ ਜ਼ਿੱਦ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦੇਵੇ। ਮੈਂ ਭਿਆਨਕ ਦਰਦ ਵਿੱਚ ਸੀ; ਮੇਰੀ ਗਰਦਨ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਅਸਹਿਣਯੋਗ ਦਰਦ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਉਹ ਸਾਰਾ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜੋ ਮੈਂ ਸੋਚ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰੌਲੇ ਨੇ ਉਸ ਬਦਸੂਰਤ ਆਦਮੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ, ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਗੁਨੇਸ਼ਾ ਸੀ।

'ਉਹ ਮੁੰਡਾ ਕੀ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਕੀ ਤੂੰ ਵੀ ਔਰਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈਂ?' ਉਹ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਚੀਕਿਆ, ਦੂਜੇ ਨੂੰ, ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਇਸਮਾਈਲ ਸੀ, ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, 'ਕਿ ਤੂੰ ਉਸਦੀ ਗਰਦਨ 'ਤੇ ਕੱਪੜਾ ਨਾ ਪਾ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਚੁੱਪ ਨਾ ਕਰਾ - ਜੇ ਤੈਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕਰਨ ਦਿਓ।'

ਅਤੇ ਉਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਇਆ। ਮੈਂ ਲਾਪਰਵਾਹ ਸੀ, ਅਤੇ ਘਿਣਾਉਣੇ ਗਾਲਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਹੜ੍ਹ ਵਹਾ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਥੁੱਕਿਆ। ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਕਮਰਬੰਦ ਖੋਲ੍ਹਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਹੀ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਇਸਮਾਈਲ ਨੇ ਫਿਰ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਬਚਾਇਆ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਿਰ ਹਿੰਸਕ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਦੂਜੇ ਦਰੱਖਤ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਕੁਝ ਜਥੇ ਆਪਣਾ ਭੋਜਨ ਪਕਾਉਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ; ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਬਿਠਾ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਉਹ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼

ਕੀਤੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਉਦਾਸ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ; ਮੇਰੀ ਗਰਦਨ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਦਰਦ ਵਧਦਾ ਜਾਪਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਫੁੱਟ-ਫੁੱਟ ਕੇ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਮੈਂ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਲਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਆ ਰਿਹਾ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ, ਸੌਂ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਜਾਗਿਆ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਸਮਾਈਲ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬੈਠਾ ਦੇਖਿਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਇਆ, ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ, ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਤੋਂ ਉਸਦਾ ਬੱਚਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਉਹ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਮੇਰੀ ਗਰਦਨ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸੁੱਜੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਦਰਦਨਾਕ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇਸਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਉਸ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਬਚਾਅ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ।

ਉਸਨੇ ਮੇਰੀ ਗਰਦਨ 'ਤੇ ਤੇਲ ਮਲਿਆ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ 'ਤੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦਾ ਗਰਮ ਪਲੱਸਤਰ ਲਗਾਇਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਰਾਹਤ ਮਿਲੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸਦਾ ਲਗਾਉਣਾ ਆਸਾਨ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਰਿਹਾ; ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਆਦਮੀ ਮੇਰਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਲਈ ਗਾਉਣ ਅਤੇ ਵਜਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਖਾਣ ਲਈ ਕੁਝ ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਚੌਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ; ਪਰ ਸੌਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਸਮਾਈਲ ਮੇਰੇ ਲਈ ਖੰਡ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਕੁਝ ਸ਼ਰਬਤ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਨੀਂਦ ਆ ਜਾਵੇਗੀ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਫੀਮ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਤੱਕ ਕੁਝ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਬਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੁਬਾਰਾ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਮੈਂ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਗੁਨੇਸ਼ਾ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ; ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਸਾਹਿਬ, ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਠੱਗੀ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹਾਂ, ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਡੂੰਘੀ ਨਫ਼ਰਤ ਸੀ, ਜੋ ਕਦੇ ਵੀ ਆਖਰੀ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਬਦਲੀ।

ਇਸਮਾਈਲ ਅਤੇ ਸੱਤ ਆਦਮੀ ਬੈਂਡ ਦੇ ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਸਨ; ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਲੰਬੇ ਅਤੇ ਥਕਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਮਾਰਚਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਵਧੇ ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਲਈ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੇ, ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਇੱਕ ਸੋਹਣੀ-ਸੁਨੱਖੀ ਮੁਟਿਆਰ ਨਾਲ ਇੱਕ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਦੇ ਬੱਚੇ ਵਜੋਂ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਹੋਈ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਨੇ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਵਜੋਂ ਗੋਦ ਲਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਸਦੇ ਘਰ ਲਿਆਇਆ ਸੀ: ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਜੋਂ ਗੋਦ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਦੁੱਖ ਜਲਦੀ ਹੀ ਭੁੱਲ ਗਏ ਸਨ।

ਅਧਿਆਇ ਦੂਜਾ

ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਤੇਜਿਤ ਹੈ।

ਮੈਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਗਭਗ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦਾ ਹੋਵਾਂਗਾ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਅਜੀਬ ਲੱਗੇਗਾ, ਸਾਹਿਬ, ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਇੰਨੇ ਸਾਰੇ ਵੇਰਵੇ ਯਾਦ ਹਨ ਜੋ ਮੈਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤੀ ਹੈ; ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਡੇਹਲੀ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਇਕਾਂਤ ਵਿੱਚ, ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਹਸਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਸਥਿਤੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦੀ ਯਾਦ ਵੱਲ ਲੈ ਗਿਆ - ਕਿਉਂਕਿ ਇਕਾਂਤ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਮਨ ਕਿੱਤੇ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪਿਛਲੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸੁਰਾਗ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਦੂਰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਕੱਲ੍ਹ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਤਾਜ਼ਾ - ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਠੱਗ ਦੇ ਸਾਹਸ ਤੋਂ, ਜੋ ਮੈਂ ਉਸ ਕੈਦ ਦੌਰਾਨ ਸੁਣਿਆ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਮਿਲੀ। ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਸ਼ਾਇਦ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਨੁਕਤੇ ਹੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁਨੇਸ਼ਾ ਵਾਲਾ ਉਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਯਾਦ ਹੈ, ਜੋ ਉਸਨੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਉਸ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਾਲਾਂ 'ਤੇ ਉਸਦਾ ਗੁੱਸਾ ਇੰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਇਸਮਾਈਲ ਦੇ ਬਦਲੇ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਡਰ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਦਿੰਦਾ।

ਪਰ ਮੇਰੀ ਕਹਾਣੀ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਲਈ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਥੱਕੇ ਨਹੀਂ ਹੋ।

ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਕਿਹਾ; ਮੇਰੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਖੈਰ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਨੇ ਫਿਰ ਕਿਹਾ, ਇਸਮਾਈਲ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਮੇਰੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ। ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਮੇਰੇ ਰੂਪ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਇਸਮਾਈਲ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਬਾਰੇ ਜੋ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਉਹ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹਾਂ; ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੀ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਤੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਇੰਨੀ ਉਲਝੀ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਯਾਦ ਰੱਖ ਲਈ ਹੁੰਦੀ, ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਦੱਸਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਇਸਮਾਈਲ, ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਕੱਪੜੇ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਜਦੋਂ ਉਹ ਘਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਆਪਣੀ ਦੁਕਾਨ ਵਿੱਚ ਬੈਠਦਾ ਸੀ, ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਲੈ ਕੇ; ਪਰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਵੀ, ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਕਿ ਉਹ ਬੇਚੈਨ ਅਤੇ ਬੇਚੈਨ ਸੀ। ਉਹ ਅਕਸਰ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਉਹ ਅਚਾਨਕ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਲੈ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਦੇਖਭਾਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੱਚਮੁੱਚ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਿਆਲੂ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਇੱਕ ਘਮੰਡੀ ਅਤੇ ਗੁੱਸੇ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਨਵੀਂ ਮਾਂ ਨੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਉਸ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ; ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦਾ

ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਪਾਲਤੂ ਜਾਨਵਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਧੀਆ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਹਰ ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਇੱਛਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਲਗਭਗ ਨੌਂ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੇਰੀ ਦਿਆਲੂ ਰਖਵਾਲੀ ਬੁਖਾਰ ਨਾਲ ਮਰ ਗਈ ਜਦੋਂ ਇਸਮਾਈਲ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਸੈਰ-ਸਪਾਟੇ 'ਤੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਗੁਆਂਢੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਾਂਗਾ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਘਰ ਉਜਾੜ ਪਾਇਆ। ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਛੋਟੀ ਸੀ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ; ਪਰ ਉਹ ਹਰ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਉਸਦੀ ਕਬਰ ਨੂੰ ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਸਜਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਕਬਰ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਵਿਰਲਾਪ ਕੌੜੇ ਸਨ।

ਬੇਚਾਰੀ ਮਿਰਯਮ! ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਸੀ - ਤੇਰੇ ਲਈ ਚੰਗਾ ਸੀ ਕਿ ਤੂੰ ਮਰ ਗਈ; ਜੇ ਤੂੰ ਜਿਉਂਦੀ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਹੁਣ ਤੇਰੀ ਕੀ ਹਾਲਤ ਹੁੰਦੀ! ਇੱਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਠੱਗ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਤੇਰੀ ਸਾਖ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੀ, ਅਤੇ ਤੂੰ ਇੱਕ ਬਾਹਰੀ ਵਿਅਕਤੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ!

ਸਾਹਿਬ! ਉਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸਮਾਈਲ ਕੀ ਸੀ। ਉਹ ਉਸਦੇ ਲਈ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਸੀ। ਉਸ ਕੋਲ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਉਹ ਇੱਛਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਇੱਛਾ ਅਧੂਰੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ; ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਇੰਨੀਆਂ ਡੂੰਘੀਆਂ ਅਤੇ ਸੁਚੱਜੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਫੜੇ ਜਾਣ ਤੱਕ ਕਦੇ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਕਥਿਤ ਕਾਤਲ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸੀ!

ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਅਗਲੇ ਚਾਰ ਜਾਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਘਟਨਾ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨਾ ਯੋਗ ਹੋਵੇ। ਇਸਮਾਈਲ, ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਹੁਣ ਤੱਕ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੁਰਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਘਰ ਲੈ ਲਿਆ, ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਿੰਧੀਆ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਕੋਲ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਫਾਰਸੀ ਪੜ੍ਹਨੀ ਅਤੇ ਲਿਖਣੀ ਸਿਖਾਈ।

ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ, ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਸਮਾਈਲ ਅਕਸਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਕਈ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਜਾਣਨ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੌਣ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਉਂ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਸ਼ਾਮ ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਆਮ ਵਾਂਗ ਲੇਟਣ ਅਤੇ ਸੌਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ; ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਾਰੇ ਆ ਗਏ, ਮੈਂ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਉੱਠਿਆ, ਅਤੇ ਕਮਰੇ ਦੇ ਅਗਲੇ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪਰਦੇ ਜਾਂ ਪਰਦੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲੁਕਾ ਲਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੋ ਕੁਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਖਾ ਲਿਆ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਅਜੀਬ ਲੱਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਖੁਦ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਅਤੇ ਆਮ ਬੋਲੀ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਕਰਕੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ, ਇਸਮਾਈਲ ਮੇਰੇ ਲੇਟਣ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਅਲਮਾਰੀ ਵਿੱਚ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਹਰਕਤ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘਬਰਾ ਦਿੱਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਡਰ ਸੀ; ਉਸਨੇ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਡੱਬਾ ਲਿਆ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਨੇ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸਨੂੰ ਅਮੀਰ ਸਮਝਦਾ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੌਲਤ ਦਾ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਉੱਥੇ ਹਰ

ਕਿਸਮ ਦੇ ਸੋਨੇ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਸਨ, ਮੋਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ; ਉਹ ਸਾਰੇ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਬਰਾਬਰ ਲਾਟ ਵਿੱਚ ਵੰਡੇ ਹੋਏ ਜਾਪਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਦਿੱਤਾ, ਆਪਣੇ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹਿੱਸਾ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਿਆ।

ਅਖੀਰ ਉਹ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਲੱਗ ਪਏ, ਇਹ ਭਾਸ਼ਾ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਦਾੜ੍ਹੀ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਦਮੀ, ਨੇ ਇਸਮਾਈਲ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਸੀਂ ਅਮੀਰ ਨਾਲ ਕੀ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹੋ? ਉਹ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਆਦਮੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਬਣਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਬਹੁਤ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੈ; ਉਹ ਕੁਝ ਪਤਾ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਲਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।'

'ਓਹ, ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ,' ਇਸਮਾਈਲ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸਦਾ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਖਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ***** ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ।'

ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਇਸਮਾਈਲ ਨੇ ਫਿਰ ਉਸ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਈ।

'ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ,' ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਦਮੀ, ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਹੁਸੀਨ ਸੀ, ਨੇ ਕਿਹਾ, ਅਤੇ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਇਸਮਾਈਲ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੱਪੜਾ ਵੇਚਣ ਲਈ ਇੱਕ ਏਜੰਟ ਵਜੋਂ ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਦਿੱਖ ਵਿੱਚ; 'ਉਹ ਮੁੰਡਾ ਇੱਕ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਸਰਗਰਮ ਆਦਮੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਇੰਨੀ ਘੱਟ ਸੰਜਮ ਨਾਲ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਘੁੰਮਣ ਦਿੰਦੇ ਹੋ; ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ ਸਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਆਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸਾਡੇ ਪੇਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਦੇ ਸਿੱਖਦਾ ਹੈ; ਇਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੋ, ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਉਹ ਗੁੜ ਖਾਵੇਗਾ, ਉਸਨੂੰ ਇਸਦਾ ਓਨਾ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੁਆਦ ਮਿਲੇਗਾ। ਮੈਂ ਖੁਦ ਇੱਕ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਪਾਲਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਫੜ ਲਿਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਸ਼ੇਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੰਨਾ ਮਾਹਰ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਹੱਥ ਉਸਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ।'

'ਖੈਰ,' ਇਸਮਾਈਲ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਹੀ ਹੋ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਮੁੰਡੇ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਤਾਕਤਵਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕ ਹਨ ਜੋ ਉਸਦੀ ਕੁਸਰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸਿਖਾਇਆ ਹੈ; ਪਰ ਉਹ ਇੰਨਾ ਦਿਆਲੂ ਅਤੇ ਕੋਮਲ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਮਾਮਲਾ ਕਿਵੇਂ ਦੱਸਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਲਗਭਗ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।'

'ਪੂਹ!' ਇੱਕ ਤੀਜੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ; 'ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦਿਆਲੂ ਮੁੰਡੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹਨ; ਉਹ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਅਗਵਾਈ ਅਤੇ ਜਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਰਭਰਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖੋ; ਉਸ ਨਾਲ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਸਵਰਗ ਦੀ ਸਾਡੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ। ਉਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੁਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸਭ ਕੁਝ ਦੱਸੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਡੇ ਧੰਨ ਨਬੀ, ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਸਤਿਕਾਰਿਆ ਜਾਵੇ! ਨੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇੰਦੂਰ ਦੇ ਸਵਰਗ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦੱਸੋ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ; ਇੱਕ

ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਜੋਂ ਸਾਡੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੁਆਰਾ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਸਾਡੇ ਪੇਸ਼ੇ ਦੁਆਰਾ। ਉਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਜਿੱਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ।'

'ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ,' ਇਸਮਾਈਲ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਸੀਂ ਸਹੀ ਰਾਹ 'ਤੇ ਆਏ ਹੋ; ਮੁੰਡਾ ਜਦੋਂ ਵੀ ਵਿਹਲਾ ਸਮਾਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਬੁੱਢੇ ਮੂਰਖ ਮੁਲਾ ਕੋਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਸਵਰਗ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨਾਲ ਇੰਨਾ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਕੁਰਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਅੱਧਾ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਬਿੰਦੂ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸਾਡਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।'

'ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਓਨਾ ਹੀ ਚੰਗਾ,' ਹੁਸੀਨ ਨੇ ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਆਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੇਖਣਾ ਪਸੰਦ ਹੈ: ਜਦੋਂ ਕੱਪੜਾ ਉਸਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੇਕਸੂਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ-'

'ਚੁੱਪ ਰਹੋ!' ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਚੀਕਿਆ: 'ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਹੈ, (ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੇ ਹੋ), ਤਾਂ ਉਹ ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਚਲੇ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।'

'ਨਹੀਂ; ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ,' ਇਸਮਾਈਲ ਨੇ ਕਿਹਾ: 'ਪਰ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਥੱਕੇ ਨਹੀਂ ਹੋ? ਯਾਦ ਰੱਖੋ, ਸਾਨੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ, ਆਲੀਆ ਦੁਆਰਾ! ਇਹ ਕੁਝ ਭਲੇ ਲਈ ਵੀ ਹੈ।'

'ਓਏ!' ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਉੱਠ ਕੇ ਕਿਹਾ; 'ਚਲੋ ਸੌਂ ਜਾਈਏ; ਇੱਥੇ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਗਰਮੀ ਹੈ; ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਠੰਢਾ ਹੋਵਾਂਗੇ,' ਅਤੇ ਉਹ ਕਮਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਚਲੇ ਗਏ।

ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੇਰੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਸੀ: ਇਸਮਾਈਲ ਕੌਣ ਸੀ? ਬਾਕੀ ਕੌਣ ਸਨ? ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਜਾਣਨਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ? ਮੇਰਾ ਮਨ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਰਾਤ ਸੌਂ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ; ਮੈਂ ਕਦੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ; ਮੈਨੂੰ ਬੁਖਾਰ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਮੇਰੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਇੰਨੀ ਤੀਬਰ ਸੀ, ਅਤੇ, ਮੈਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਮੇਰੀ ਇੱਛਾ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਨ ਦੀ, ਅਤੇ ਇਸਮਾਈਲ ਨਾਲ ਜੋ ਵੀ ਸੀ ਉਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਸਾਥੀ ਬਣਨ ਦੀ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਵਾਂਗ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ; ਹੁਣ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਮੈਂ, ਇੱਕ ਸੱਪ ਵਾਂਗ, ਆਪਣੀ ਪੁਰਾਣੀ ਚਮੜੀ ਨੂੰ ਸੁੱਟਣ ਲਈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਚਮਕਦਾਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਲਈ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਮਾਪੇ ਕੌਣ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਮੈਂ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਇੰਨਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸਮਾਈਲ ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਵਜੂਦ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕੁਝ ਰੌਸ਼ਨੀ ਪਾ ਸਕਣ; ਪਰ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਸਭ ਕੁਝ ਹਨੇਰਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਸੀ; ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਸਖ਼ਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹੀ, ਅਤੇ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਲੰਬੀ ਕੈਦ ਦੌਰਾਨ, ਮੇਰੀ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਨੇ ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਮਸਜਿਦ ਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਮੁਲਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਦਵਾਨ ਆਦਮੀ ਜਾਪਦਾ ਸੀ; ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਨੂੰ ਕੁਰਾਨ ਦੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਭਾਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਵਰਗ ਦੀਆਂ ਮਹਿਮਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੂਰੀਆਂ ਦੀ ਜੋ ਹਰ ਸੱਚੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ

ਦੇ ਸੁੰਦਰ ਰੂਪਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੀਲਮ ਵਰਗੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੋਤੀਆਂ ਦੇ ਦੰਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਰੂਬੀ ਵਰਗੇ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹ ਕਸਤੂਰੀ ਦੇ ਅਤਰ ਵਾਂਗ; ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੇ ਮਹਿਲ, ਅਤੇ ਅਮਰਤਾ ਦਾ ਚਸ਼ਮਾ ਅਤੇ ਕਦੇ ਨਾ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਜਵਾਨੀ; - ਮੈਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਸਭ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਸਮਤ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਭੜਕਾਇਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸਮਾਈਲ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਖੁਸ਼ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਫ਼ਸੋਸ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਮੁਬਾਰਕ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਇਸਦੇ ਸੁੰਦਰ ਵਰਣਨ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਸਕੇ; ਫਿਰ ਵੀ ਮੂਲਾ ਨੂੰ ਹੁਸੀਨ ਨੇ ਮੂਰਖ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਸਮਝ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਉੱਚਾ ਸੱਦਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਨਾਮ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਨ! ਉਹ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਮੈਂ ਜਾਣਨ ਲਈ ਭੜਕਿਆ; ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਸਮਾਈਲ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਮੈਨੂੰ ਨਾ ਦੱਸੇ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵਾਂਗਾ।

ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਉਸ ਰਾਤ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਕਦੇ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ; ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸਵੇਰੇ ਉੱਠਿਆ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਸਮਾਈਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਹ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਇਹ ਕੋਈ ਅਸਾਧਾਰਨ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਯਕੀਨਨ; ਪਰ ਉਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮੇਰੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਰਹੱਸਮਈ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਅਕਸਰ ਅਤੇ ਲੰਬੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਅਸਲ ਪੇਸ਼ੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਿਆ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਕੱਪੜਾ ਵਪਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ: ਉਸ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ ਰਹੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਜਾਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਉਹ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਉਮੀਦਾਂ ਰੱਖ ਸਕੇ ਜੋ ਹੁਸੀਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਾਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜਾਣੂ ਸੀ। ਇਹ ਇਸ ਤੋਂ ਪਰੇ ਕੁਝ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਕੰਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਮੈਨੂੰ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਸੁਰਾਗ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਮੂਲਾ ਕੋਲ ਲੈ ਗਿਆ।

ਅਜ਼ੀਜ਼ੁਲਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਸੀ, ਨੇ ਮੇਰਾ ਸਵਾਗਤ ਆਪਣੀ ਆਮ ਦਿਆਲਤਾ ਨਾਲ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਂ ਬਿਮਾਰ ਹੋਵਾਂਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰਾ ਚਿਹਰਾ, ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, ਚਿੰਤਾ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਬੁਖਾਰ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਦਰਦ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਠੀਕ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਇਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਨਮਾਜ਼ ਦੇ ਰੂਪਾਂ, ਸਥਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਮ ਪਾਠ ਲਏ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਕੁਰਾਨ ਖੋਲ੍ਹੇ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਮਨਪਸੰਦ ਹਵਾਲੇ ਦੁਬਾਰਾ ਸਮਝਾਏ। ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਐਨਕਾਂ ਲਗਾਈਆਂ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਧਰ-ਉੱਧਰ ਹਿਲਾ ਕੇ, ਮੈਨੂੰ ਅਰਬੀ ਵਿੱਚ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਇਆ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਅਰਥ ਸਮਝਾਇਆ। ਇਹ ਉਹੀ ਸੀ ਜੋ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਕਸਰ ਸੁਣਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਖਤਮ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜੋ ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਲੁਕਾਏ ਸਨ।

'ਨਹੀਂ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਛੁਪਾਇਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਬਾਰਕ ਕਿਤਾਬ ਬਾਰੇ ਮੇਰਾ ਗਿਆਨ ਸੱਚਮੁੱਚ ਬਹੁਤ ਸੀਮਤ ਹੈ; ਪਰ ਕਾਸ਼ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਅਤੇ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਜੋ ਮੇਰੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਗੁਰੂ, ਉਸਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਿਲੇ! ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਲਿਖੀਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਸਦਾ ਗਿਆਨ ਇੰਨਾ ਡੂੰਘਾ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਅਧਿਆਵਾਂ ਦੇ ਹਰ ਵਾਕ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਅਰਥ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਣਪ੍ਰੇਰਿਤ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਛੁਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਨੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਗ੍ਰੰਥ

ਬਣਾਇਆ; ਨਹੀਂ, ਕੁਝ ਹਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸ਼ਬਦ, ਅਤੇ ਦਰਅਸਲ ਹਰ ਅੱਖਰ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਸ ਸਵਰਗ ਦੇ ਅਨੰਦ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਰਾਂਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹ ਹਿੱਸੇ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਆ ਜਾਂਦੇ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਿਲਚਸਪ ਹਨ, ਅਤੇ ਜੋ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅੰਸ਼ ਹਨ।'

'ਪਰ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਲੰਬੇ ਤਜਰਬੇ ਦੌਰਾਨ ਕਦੇ ਵੀ ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ? ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਰੂਰ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਛੁਪਾ ਰਹੇ ਹੋ, ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹੋ।'

'ਨਹੀਂ, ਬਿਲਕੁਲ,' ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਦੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਸੋਫੀ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੱਤ ਸਰਾਪਿਤ ਹਨ, ਨੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਵਿਪਰੀਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਾਫ਼ੀ ਮੰਨਣਯੋਗ ਹਨ, ਅਤੇ ਬੇਖ਼ਬਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫਸਾਉਂਦੇ ਹਨ; ਪਰ ਉਹ ਅੰਤਮ ਵਿਨਾਸ਼ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚ ਇੰਨੇ ਪੱਕੇ ਹੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰਮਾਏ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ, ਭਾਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਜਵਾਨ ਹੋ।'

'ਤੁਹਾਡੀ ਦਿਆਲਤਾ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ, ਮੈਂ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੋਰ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਹੈ, ਕਿ ਮੈਂ ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕੀਤਾ ਹੈ;' ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਦੱਸੇਗਾ। 'ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ, ਪਿਤਾ ਜੀ, ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸਿਆਣਪ ਭਰੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਪੇਸ਼ਾ ਅਪਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?'

'ਮੂਲਾ ਬਣੋ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦਰਦਨਾਕ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਪਰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਰੁਕਾਵਟ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ; ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੋ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਇੱਕ ਸੇਵਕ ਜਿੰਨਾ ਪ੍ਰਵਾਨਯੋਗ ਕੋਈ ਵੀ ਅਹੁਦਾ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਰਬੀ ਦੇ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਖਾਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਪਿਤਾ ਤੁਹਾਡਾ ਮਨ ਇਸ 'ਤੇ ਝੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਦੇਖੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਡਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ; ਨਹੀਂ, ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਡੇਹਲੀ ਭੇਜੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਉਸ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ।'

'ਠੀਕ ਹੈ, ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚਾਂਗਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ। ਪਰ ਮੂਲਾ ਬਣਨ ਦਾ ਮੇਰਾ ਇਰਾਦਾ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਛੁਪਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਜ਼ੀਲੂਲਾ ਬਹੁਤ ਗਰੀਬ ਸੀ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਲਈ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਯੋਗਦਾਨਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸਮਾਈਲ ਮੂਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨਾ ਹੀ ਹੁਸੈਨ, ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ; ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਜੋ ਵੀ ਹੋਣ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਮੇਰਾ ਮਨ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਸਕੇ। ਮੈਂ ਉਸ ਕੋਲ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਉਸਦਾ ਗਿਆਨ ਦਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਭੰਡਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਭਵਿੱਖੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਉਸਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਤਰ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ; ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਮੈਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣਾ ਹੀ ਬਿਹਤਰ ਸਮਝਿਆ।

ਕਾਸ਼ ਰੱਬ ਨੂੰ ਮੈਂ ਮੂਲਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ! ਮੇਰੇ ਮੌਜੂਦਾ ਰਾਜ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਬਿਹਤਰ ਹੁੰਦਾ, ਜੋ ਹੁਣ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਮੇਰੀ ਕਿਸਮਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਬੁੜਬੁੜਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਜੇ ਇਹ ਨਾ ਲਿਖਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਕੀ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਕਤਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ? ਜੇ ਇਹ ਨਾ ਲਿਖਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਕੀ ਮੈਂ ਕਦੇ ਠੱਗ ਬਣ ਜਾਂਦਾ? ਯਕੀਨਨ ਨਹੀਂ! ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੌਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇਸਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਕੌਣ ਟਾਲ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਫਿਰ ਵੀ,

ਸਾਹਿਬ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਰਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ, ਜੇਕਰ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਪਾਇਆ?
ਕਦੇ ਨਹੀਂ! ਮੈਂ ਕਿਹਾ; ਤੁਸੀਂ ਠੱਗ ਇੰਨੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੋ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਦੁਨੀਆਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ; ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਪਹਿਲੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਉਸਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟਣ ਲਈ ਖੁਜਲੀ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਜਮਾਦਾਰ ਬਾਰੇ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਚਾਲੀ ਜਾਂ ਪੰਜਾਹ ਸਾਥੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਗਿਰੋਹ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ ਬੇਅੰਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦੇਵੇਗਾ। ਕੀ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ?
"ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਹੀ ਹੋ," ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਨੇ ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ: ਕਈ ਵਾਰ ਮੇਰੇ ਪਛਤਾਵੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮੌਕੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇੰਨੇ ਲੁਭਾਉਣੇ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥੋਂ ਜਾਣ ਨਾ ਦੇਵਾਂ। ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੈਂ ਗੁੜ ਖਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਮੈਂ ਹੁਣ ਜਿਵੇਂ ਹਾਂ, ਉੱਨਾ ਹੀ ਬਿਹਤਰ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਫੜ ਲਿਆ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਦਿਓਗੇ।"
"ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ: ਪਰ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖੋ; ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਟਕਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਭੁੱਲ ਜਾਓਗੇ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਕੀ ਸੀ।" ਉਸਨੇ ਫਿਰ ਗੱਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ।
ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਬੀਤ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਸ ਥੱਕੇ ਹੋਏ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸਮਾਈਲ ਹੁਸੈਨ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਆਇਆ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਨਾਮ ਨਾਲ ਬੁਲਾਵਾਂਗਾ, ਨੇ ਮੇਰੀ ਦਿੱਖ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਮੂਲਾ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਕੀ ਮੈਂ ਸੀ? ਓਹ, ਨਹੀਂ! ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਬਲਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਕੀ ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਦਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮੈਂ ਕੋਈ ਸਿੱਟਾ ਨਹੀਂ ਕੱਢ ਸਕਿਆ। ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਕੱਪੜੇ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਪੈਸੇ ਪੈਕ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਛੱਡਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਕਿਸਮਤ ਮੈਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਲੈ ਜਾਵੇਗੀ; ਪਰ ਜਦੋਂ ਸਮਾਂ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਉਜਾੜ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੇ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਇੰਨਾ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਉਸ ਰਹੱਸ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਲਟਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਵੀ ਪੱਕਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੌਕਸ ਰਹਾਂਗਾ। ਅਤੇ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਇਰਾਦੇ ਕੀਤੇ ਸਨ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗਾ ਜੋ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੀ; ਫਿਰ ਵੀ ਜਦੋਂ ਮੌਕੇ ਆਏ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਡਰਪੋਕ ਸੀ - ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੈਂ ਬਹਾਦਰ ਸੀ - ਇਹ ਇੱਕ ਰਹੱਸਮਈ ਚੇਤਨਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ) ਜੋ ਅਜੀਬ ਸੀ, ਨਹੀਂ, ਡਰਾਉਣਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਰੋਕਿਆ; ਪਰ ਇਸ ਭਾਵਨਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇੰਨਾ ਕਿਉਂ ਘੇਰ ਲਿਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਸੀ।
ਇੱਕ ਸ਼ਾਮ, ਇਸਮਾਈਲ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੌਣ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਇਆ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੀ ਦਾਖਲਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਡਰ ਨਾਲ ਧੜਕਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਨਾਲ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਦੇ ਸੰਕਟ 'ਤੇ ਹਾਂ।—ਇਸਮਾਈਲ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਜਾਪਦਾ ਸੀ; ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬੈਠਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਚੁੱਪਚਾਪ ਇੱਕ

ਦੂਜੇ ਵੱਲ ਦੇਖਦੇ ਰਹੇ; ਕੰਧ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਤੇਲ ਦੀ ਬੱਤੀ ਬਲ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਉਦਾਸ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮੂਲੀ ਹਾਲਾਤ ਨੇ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰਲੇ ਰੋਗੀ ਅਹਿਸਾਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਮੈਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਲਗਭਗ ਸਾਹ ਲੈਣ ਲਈ ਹਾਫ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਹੋਰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਉੱਠਿਆ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਰੋਣ ਦੇ ਇੱਕ ਭਾਵੁਕ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਫੁੱਟ ਪਿਆ।

'ਕਿਉਂ, ਅਮੀਰ, ਮੇਰਾ ਬੱਚਾ, ਮੇਰਾ ਪੁੱਤਰ,' ਉਸਨੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਕੀ ਹੈ? ਤੈਨੂੰ ਕਿਸ ਗੱਲ ਨੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ? ਕੀ ਕਿਸੇ ਸੁੰਦਰ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਮੋਹਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ? ਕੀ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਦੂਰ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਿਆ ਹੈਂ? ਮੈਨੂੰ ਦੱਸ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ; ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜਿੰਨਾ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ, ਅਫ਼ਸੋਸ! ਹੁਣ ਤੇਰੀ ਕੋਈ ਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ।'

ਜਦੋਂ ਮੇਰੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਡਰਦੇ ਹੋਏ ਉਸਨੂੰ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜੋ ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਤੋਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਯਾਦਗਾਰੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜੋ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ, ਮੈਂ ਉੱਠਿਆ, ਅਤੇ ਧੜਕਦੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ; ਮੇਰੀ ਉਤਸੁਕਤਾ, ਇੱਕ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ, ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾ ਗਈ, ਪਰ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਮੇਰੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਦਲ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਮੈਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਪਤਾ; ਮੈਂ ਹੁਣ ਮੁੰਡਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਲਈ;' - ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਰੱਖੇ, ਅਤੇ ਚੁੱਪਚਾਪ ਖੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ; ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਾਮ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ, ਮੈਂ ਉਸਦਾ ਚਿਹਰਾ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਨਵੇਂ ਹਾਵ-ਭਾਵਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ।

ਅਖੀਰ ਉਸਨੇ ਚੁੱਪੀ ਤੋੜੀ, ਜੋ ਮੇਰੇ ਲਈ ਅਸਹਿਣਯੋਗ ਹੋ ਗਈ ਸੀ: 'ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਸੋਚੇ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਾਣਦਾ ਹੈਂ। ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਤੈਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਤੇਰੇ ਚਰਿੱਤਰ ਬਾਰੇ ਮੇਰਾ ਗਿਆਨ ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਉਮੀਦਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।'

'ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ, ਸਿਰਫ਼ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ!' ਮੈਂ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਪਛਤਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ!'

'ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਹੁਣ ਮੈਂ ਜੋ ਕਹਾਂਗਾ ਉਸ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਓ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਭਵਿੱਖ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹਟਣਾ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਤੁਸੀਂ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣ ਲੈਂਦੇ ਹੋ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜੋ ਤੁਹਾਡੀ ਹਿੰਮਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਵਧਾਏਗੀ: ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘੋਗੇ? ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਹਿੰਮਤ ਨਾਲ ਲੰਘੋਗੇ?'

'ਮੈਂ ਹਿੰਮਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਲਾਪਰਵਾਹ ਸੀ।

ਉਹ ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਲਈ ਸੋਚਾਂ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਜਾਪਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਬੋਲਿਆ, 'ਅੱਜ ਰਾਤ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਹੁੰ ਖਾਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਦੂਰ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੁਕਾਵਾਂਗਾ।'

ਮੈਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਸੀ, ਪਰ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਵਿਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸਮਾਈਲ ਨੇ ਆਪਣਾ ਵਾਅਦਾ ਨਿਭਾਇਆ; ਪਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਦੋਂ ਇਸਦਾ ਮੇਰੇ ਮਨ 'ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ: ਕੀ ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੱਸਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ? ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਝਿਜਕਦਾ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਕੈਚ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋਵਾਂਗਾ - ਪਰ ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦਿਲਚਸਪ ਲੱਗੇਗਾ।

"ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ," ਮੈਂ ਕਿਹਾ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਾਹਸ ਪੂਰੇ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਸਕਦੇ ਹੋ।"

ਤੁਸੀਂ ਸਹੀ ਹੋ, ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਸਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਵਾਂਗਾ, ਉਸਦੇ ਅੰਤਿਮ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ; ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ, ਉਸਦੇ ਗਲਤ, ਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨਾਲ, ਮੈਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਨਾਲ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਠੱਗੀ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਪੇਸ਼ੇ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਜੋਂ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਚੰਗੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦ ਪਾਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਉਹ ਇਹ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੇਰੀ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ 'ਤੇ ਅਮਿੱਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਹਨ।

'ਹੁਣ ਤੱਕ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੱਸੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੋਰ ਜੋੜਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਠੱਗ ਹਾਂ, ਉਸ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪੇਸ਼ੇ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਜੋ ਕਿ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਆਲੀਆ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਬੇਦਾਗ਼ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਚੁਣੇ ਗਏ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ, ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੋਵੇਂ ਭਰਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ: ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬੁਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ: ਇੱਕ ਪੱਕਾ ਸਬੂਤ, ਕਿ ਸਾਡਾ ਸੱਦਾ ਬ੍ਰਹਮ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ। ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ, ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਵਾਏ ਸੱਚੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਪਾਓਗੇ? ਮੈਂ ਦੁਨੀਆ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਵਿਵਹਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦਾ; ਇਸ ਵਿੱਚ, ਹਰ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਰੰਤਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ: ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸਦੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਸੱਚਾਈ ਵੱਲ ਮੁੜਦਾ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਗੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਨੀਵੇਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਤੱਕ, ਸਾਰੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਐਨੀਮੇਟਡ ਹਨ; ਜਾਓ ਜਿੱਥੇ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਭਾਈਚਾਰਾ ਮਿਲੇਗਾ; ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਾਇਦ ਕਈ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਬਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚ ਭਿੰਨ ਹੋਣ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਇੱਕੋ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਠੱਗੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਅੰਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਘਰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮਿਲਣਗੇ, ਅਤੇ ਕਬੀਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਵਾਗਤਯੋਗ ਸਵਾਗਤ ਮਿਲੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਲੋਕ ਅਣਜਾਣ ਹਾਂ; ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸਾਡੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹਨ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੇਰੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਕੀ ਇਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਮਨੁੱਖੀ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾ ਟਕਰਾਅ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਿਤੀ ਇੰਨੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਭਾਵਨਾ ਬ੍ਰਹਮ ਇੱਛਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਪੇਸ਼ੇ ਦੇ ਅਭਿਆਸ 'ਤੇ ਕੁਝ ਨਫ਼ਰਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋਗੇ, ਪਰ ਇਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਨਾਮ ਬਹੁਤ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹਨ, ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਧਨਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਵੀ ਬੈਠਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਜੋ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਕਿਸਮਤ ਹੈ, - ਧੰਨ ਆਲੀਆ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ! ਅਤੇ ਕੌਣ ਇਸਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰ ਦਿਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਇਰਾਦਾ ਜਿਸਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ

ਵਿਰੋਧੀ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਜੋ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ, ਇਹੀ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਣਾਵਾਂਗਾ; ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸੱਦੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਉੱਚ ਦਰਜੇ ਵਿੱਚ, ਮੇਰੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠ, ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋਗੇ ਜਿਸਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦੂਸਰੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਖਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੀ ਸਾਰੀ ਦੌਲਤ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਦ੍ਰਿੜ ਰਹੋ, ਦਲੇਰ ਬਣੋ, ਸੂਖਮ ਬਣੋ, ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਬਣੋ; ਹੋਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਠੱਗ ਦੀਆਂ ਉੱਚਤਮ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਜੋ ਸਾਡੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਫਲਤਾ ਅਤੇ ਉੱਚ ਦਰਜੇ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਲਈ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਹੀ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਦੇ ਮੁਖੀ 'ਤੇ ਦੇਖਣ ਲਈ, ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਲਈ, ਅਤੇ ਚੁੱਪਚਾਪ, ਮੈਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਾਕੀ ਸਾਲਾਂ ਨੂੰ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ, ਇਸਮਾਈਲ ਦੇ ਦਲੇਰ ਅਤੇ ਉੱਦਮੀ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਸੁਣਨ ਨਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਲਈ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ! ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਅਤੇ ਇੰਸਟ੍ਰਕਟਰ ਰਹਾਂਗਾ।

ਅਧਿਆਇ III

ਫਾਲਸਟਾਫ। ਉਹ ਆਕੜਬਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੇਜ਼ਬਾਨ; ਉਹ ਇੱਕ ਠੱਗ ਹੈ;
ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਕਤੂਰੇ ਦੇ ਗ੍ਰੇਹਾਊਂਡ ਵਾਂਗ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਮਾਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।
ਉਹ ਬਾਰਬਰੀ ਮੁਰਗੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਝਗੜੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਸਦੇ ਖੰਭ
ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਜਾਓ।

ਹੈਨਰੀ IV, ਐਕਟ II, ਦ੍ਰਿਸ਼ iv 'ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੋਰ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਹਾਂ, ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰੋ; ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੈਂ ਹੁਸੀਨ, ਤੁਹਾਡੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਸੁਣੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ ਹੈ; ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਮੇਰੇ ਮਨ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਪੈ ਗਿਆ। ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਕਹੇ ਗਏ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਭਾਰੀਪਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇੱਕ ਮੌਕੇ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣਾ ਦਿਲ ਖੋਲ੍ਹਾਂ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਾਂ। ਮੈਂ ਹੁਣ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਨਵੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਸਮੇਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹਨ; ਪਰ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਂਗ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਉਸ ਪੇਸ਼ੇ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਅਜੇ ਤੱਕ ਮੈਂ ਝੂਠੀ ਦੁਨੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਯਕੀਨਨ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੱਦੇ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਲਈ ਘੱਟ ਝੁਕਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ। ਬੇਰਹਿਮ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੂਜਿਆਂ ਤੋਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਆਲੀਆ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ; ਇਹ ਸਿਰਫ ਤੁਹਾਡੇ ਕਦਮਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਦੇਖੋ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਲੈ ਜਾਓਗੇ। ਮੇਰਾ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਦੋਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਿੰਡ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਹੈ; ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਅਤੇ ਤਰਸਯੋਗ ਲੱਗਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉੱਠੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ। ਮੇਰਾ ਇਕਲੌਤਾ ਦੋਸਤ ਬੁੱਢਾ ਮੂਲਾ ਹੈ, ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਰਗਾ ਬਣਨ ਲਈ ਮਨਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦਿਨ ਕੁਰਾਨ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਬਿਤਾਉਂਦਾ ਸੀ; ਪਰ ਉਸਦੇ ਪੇਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਉਤੇਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਪਵਿੱਤਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਜਾਂ ਸਰਗਰਮ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਪਿਆਸ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਫੇਰਿੰਗੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਨ ਲਈ ਸਿੰਡੀਆ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੈਂਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ; ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਬੀਤ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਮੈਂ ਇੱਕ ਠੱਗ ਬਣਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ, ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ; ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਲਈ ਮੇਰੀ ਪਿਆਸ ਇੰਨੀ ਤੇਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਵੀ ਇਸਨੂੰ ਬੁਝਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ।

'ਰੱਬ ਇਸਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖੇ,' ਇਸਮਾਈਲ ਨੇ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਕਿਹਾ: 'ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਜੀਵਨ ਲਈ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਦਿਲਾਸਾ ਹੋ ਜਿਸਦਾ ਹੁਣ ਕੋਈ ਆਨੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ,

ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ, ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ। ਤੁਸੀਂ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇਖਦੇ ਹੋ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੈਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕਿੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਜਾਣਦੇ ਹੋ; ਮੇਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਹਰ ਠੱਗ ਕੋਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਆਦਮੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗਾ ਜੋ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਵੀ ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਸਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਦਸੇਰਾ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ; ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਵਾਂਗੇ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਜਿੰਨੇ ਲੋਕ ਸਾਲ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹੋਣਗੇ, ਜੋ ਕਿ ਅਸਾਧਾਰਨ ਮਹਾਨਤਾ ਦੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਹੋਲਕਰ ਅਤੇ ਸਿੰਡੀਆ ਦੀਆਂ ਫੇਰਿੰਗੀਆਂ ਨਾਲ ਲੜਾਈਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਉਲਝਣ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਕੰਮ ਅਤੇ ਇੱਕ ਉਤੇਜਕ ਮੌਸਮ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਆਦਮੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਬੇਸਬਰੇ ਹਨ, ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਅਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ਼ਿਓਪੁਰ ਲੈ ਜਾਵਾਂਗਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਜੋਂ ਚੁਣਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਦੋਸਤਾਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਮ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਠੱਗ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਹਿਬ, ਸਾਡੀ ਗੱਲਬਾਤ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ: ਰਾਤ ਆਪਣੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੀਤ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਜੀਵ ਨਾਲ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਚਲਾ ਗਿਆ ਜੋ ਮੈਂ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਉੱਠਿਆ, ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮੇਰੀ ਸਾਰੀ ਪੁਰਾਣੀ ਊਰਜਾ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆ ਗਈ ਸੀ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਇੱਕ ਪਿਆਰ-ਬੀਮਾਰ ਕੁੜੀ ਵਾਂਗ ਘੁੰਮਦੀ ਸੀ, ਮੈਂ ਹੁਣ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਉੱਪਰ ਚੁੱਕਿਆ, ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਬਾਹਰ ਕੱਢੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਸੱਚ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਅਜੇ ਵੀ ਇੱਕ ਮੁੰਡਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿੱਤਾ; ਕੁਝ ਸਾਲ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਅਤੇ, ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਮੈਂ ਕੋਈ ਹੋਵਾਂਗਾ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਾਹਿਬ, ਜੋ ਉਤਸ਼ਾਹ ਮੈਨੂੰ ਘੇਰਦਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਸਥਿਤੀ ਦੱਸਾਂਗਾ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਕਦੇ ਵੀ ਉਸ ਹਿੰਮਤ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜੋ ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਜੋ ਪੇਸ਼ੇ ਤੋਂ ਸਿਪਾਹੀ ਸਨ, ਪਰ ਜੋ ਖ਼ਤਰੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨਾਲ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ, ਜੋ ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਬਾਘਣੀ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਸਮੇਤ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜੰਗਲ ਦੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆਈ; ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਚਰਵਾਹੇ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਦਮੀ ਜੋ ਉਸਦੀ ਲਾਸ਼ ਲੱਭਣ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਉਸਨੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪੋਟੇਲ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਜਿਸਨੂੰ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਰਾਤ ਨੂੰ ਮਰ ਗਿਆ। ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਆਮ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਲਈ ਵੱਖਰੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਹੋਈ, ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸਰਗਰਮ ਆਦਮੀ ਇੱਕ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਗੁਫਾ ਵਿੱਚ ਜਾਨਵਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ। ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ। ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਸੀ, ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਵੱਡਾ-ਮੋਟਾ ਅਤੇ ਦਾੜ੍ਹੀ ਵਾਲਾ ਪਠਾਣ, ਜਿਸਨੇ ਸਾਡਾ ਆਗੂ ਬਣਨ ਲਈ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਇਆ; ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਮੌਜੂਦ ਹਥਿਆਰਾਂ ਲਈ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਹਿੱਲ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਪੇਟੀ ਵਿੱਚ ਦੋ ਤਲਵਾਰਾਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਆਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੰਜਰ ਵੀ ਸਨ; ਉਸਦੇ ਖੱਬੇ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਲੰਬੀ ਸਿੱਧੀ ਦੋ-ਧਾਰੀ ਤਲਵਾਰ ਲਟਕਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਬਿੰਦੂ ਲਗਭਗ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਛੂਹਦਾ ਸੀ; ਉਸਦੀ ਪਿੱਠ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਢਾਲ ਵੀ

ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਮਾਚਿਸ ਨਾਲ ਭਰੀ ਇੱਕ ਮਾਚਿਸ ਦੀ ਤਾਲਾ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਆਏ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ।

'ਸਲਾਮ ਅਲੀਕੁਮ! ਇਸਮਾਈਲ ਸਾਹਿਬ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗਾ ਸ਼ਾਂਤ ਵਿਅਕਤੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਹਿਬ ਜ਼ਾਦਾ ਵੀ?'

'ਹਾਂ, ਖਾਨ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਇਹ ਸਾਰੇ ਚੰਗੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ; ਕੌਣ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਵਹਿਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਪਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਇਸਦਾ ਭੋਜਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ?'

'ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ!' ਖਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਮਰੋੜਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਘੋਖਦੇ ਹੋਏ, 'ਅਸੀਂ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਹਿਸ਼ੀ ਅੱਜ ਮਰ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੇਰੀ ਚੰਗੀ ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬਾਘ ਡਿੱਗ ਪਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਹੜਾ ਵਹਿਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਇਸਦੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ; ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਦਮੀ ਹਾਂ, ਕੁੱਤੇ ਨਹੀਂ।'

'ਇਸ ਬਾਰੇ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਸਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮੌਕਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਕਹੋ, ਖਾਨ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਇੰਨੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਚੱਲੋਗੇ? ਕਿਉਂ, ਜੇ ਉਹ ਜਲਦੀ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਭੱਜ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਸੀ।'

'ਭੱਜ ਜਾਓ!' ਖਾਨ ਨੇ ਚੀਕਿਆ; 'ਕੀ ਸਾਡੀਆਂ ਦਾੜ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਹਿਸ਼ੀ ਨੇ ਪਲੀਤ ਕਰ ਦੇਣਾ ਹੈ? ਤੁਸੀਂ ਅੱਜ ਸਵੇਰੇ ਕੀ ਸੋਚ ਰਹੇ ਹੋ ਕਿ ਦਿਲਦਾਰ ਖਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲਿਆ ਹੈ? ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਇਸਨੂੰ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਦਿਓ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋਗੇ ਕਿ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਹੋਵੇਗਾ! ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਇਕੱਲੇ ਹੱਥੀਂ ਇਸਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖੋ: ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਚਿਸ ਦੇ ਤਾਲੇ ਨਾਲ ਗੋਲੀ ਮਾਰਾਂਗਾ; ਇਹ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ; ਫਿਰ ਮੈਂ ਇਸ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਵਧਾਂਗਾ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, ਲੰਬੀ ਤਲਵਾਰ ਖਿੱਚੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਵਧਾਇਆ, ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਗੋਲ-ਗੋਲ ਘੁੰਮਦਾ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਹਰ ਸੰਭਵ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਛਾਲ ਮਾਰਦਾ ਹੋਇਆ।

'ਉੱਥੇ!' ਉਸਨੇ ਸਾਹ ਰੋਕਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, 'ਉੱਥੇ! ਕੀ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ? ਮੈਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਰੂਸਟਮ ਕਿਉਂ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਦਿਲਦਾਰ ਖਾਨ ਲਈ ਇੱਕ ਬਾਘ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਖੇਡ ਹੈ! ਕਿਉਂ, ਮੈਂ ਇੱਕ, ਪੂਛ ਅਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਖਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।

'ਪਰ ਆਓ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਨਾਟਕ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਦਿਲਦਾਰ ਖਾਨ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਨਾ ਆਉਣ ਦਿਓ,' ਉਸਨੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਕਿਉਂਕਿ, ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਬੇਚਾਰੇ ਅਰਿਆਨੀ ਲੋਕ ਇੱਕ ਸ਼ੇਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਵੇਂ ਮਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।'

'ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਖਾਨ ਓਨਾ ਹੀ ਡਰਪੋਕ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਸਾਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਆਓ, ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਕਰੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਬਾਘਣੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਝੁਕਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਣ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਹਾਂ।'

'ਆਲੀਆ ਦੀ ਸੌਂਹ!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਜੇ ਉਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਵਹਿਸ਼ੀ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਖਾ ਜਾਵੇਗਾ।'

'ਇਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕੋਈ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਇਹ ਕਿਸਮਤ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ; ਪਰ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰਾਂਗਾ, ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਤੀਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਉੱਡਦਾ।'

ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਦਿਲਦਾਰ ਖਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਚੱਲ ਪਏ, ਜਿਸਨੇ ਅਜੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਲੰਬੀ ਤਲਵਾਰ ਫੜੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮਾਚਿਸ ਫੜੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਕਦੇ-ਕਦੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਨੂੰ ਪੱਧਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜੋ ਵਧੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਚਿਪਕਣ ਲਈ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਗਏ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੇ ਹੀ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਖਾਨ ਨੇ ਡਰ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿਖਾਏ ਹਨ।

'ਜਾਨਵਰ ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਇੱਕ ਪੈਂਥਰ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਦਿਲਦਾਰ ਖਾਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ। ਦੇਖੋ, ਮੁੰਡਿਓ,' ਉਸਨੇ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ; 'ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਾਂਗਾ; ਜੇ ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ੇਰ ਬਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆ ਕੇ ਇਸਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿਆਂਗਾ।'

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਇਸਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਬਿਨਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਗਲਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ; ਅਤੇ ਕੁਝ ਝਿਜਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਫਿਰ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ।

'ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇਗਾ; ਪਰ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਖਤਮ ਕਰੇਗਾ।'

ਅਸੀਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਚੱਲਦੇ ਰਹੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੁਝ ਹੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਫਟੇ ਹੋਏ ਕੱਪੜੇ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਦਕਿਸਮਤ ਆਦਮੀ ਦਾ ਸਿਰ ਜਿਸਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਝਾੜੀ ਦੇ ਕੋਲ ਪਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਾਨਵਰ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਖਾਨ ਨੇ ਡਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸੰਕੇਤ ਦਿਖਾਏ।

'ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਪੁਰਤ ਬਾਗ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਇੱਕ ਜਾਨਵਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਪਾਗਲ ਫਕੀਰ, ਸ਼ੀਤਾਨ ਦੇ ਪੁੱਤਰ, ਸ਼ਾਹ ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਗੋਲੀ ਮਾਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਬੂਤ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨਾਲ ਝਗੜੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਕਿਉਂ ਜੋਖਮ ਵਿੱਚ ਪਾਈਏ?'

'ਨਹੀਂ, ਖਾਨ,' ਪਿੰਡ ਦੇ ਇੱਕ ਦਲੇਰ-ਸ਼ੈਤਾਨ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਸੀਂ ਮਜ਼ਾਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਕਿਸਨੇ ਕਦੇ ਪੁਰਤ ਬਾਗ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਔਰਤ ਸੀ? ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਹ ਸ਼ਾਹ ਯਾਕੂਬਾਂ ਦੀਆਂ ਦਾੜ੍ਹੀਆਂ ਸਾੜ ਦਿਆਂਗੇ।'

'ਸ਼ਾਂਤੀ!' ਖਾਨ ਨੇ ਪੁਕਾਰਿਆ, 'ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਨਾ ਹੋਵੋ; ਕੀ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਪੁਰਤ ਬਾਗ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਮਾਸ਼ੱਲਾ! ਕੀ ਮੈਂ ਅਸੀਰਗੜ੍ਹ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ, ਜਿਸਨੂੰ ਇੱਕ ਫਕੀਰ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਹਰ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਕੁਆਰੀ ਨਹੀਂ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨਗੇ?'

'ਇਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਸੀ?' ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦਰਜਨ ਨੇ ਚੀਕਿਆ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਅਸਲੀ ਬਾਘਣੀ ਭੁੱਲ ਗਈ।

'ਜਿਵੇਂ!' ਖਾਨ ਨੇ ਇੱਕ ਹੱਥ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਨੂੰ ਰਗੜਦੇ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਕਮਰਬੰਦ ਨੂੰ ਦਬਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, 'ਜਿਵੇਂ! ਇਸਦਾ ਸਿਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੂਜੇ ਬਾਘ ਨਾਲੋਂ ਦੁੱਗਣਾ ਕਿਉਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਦੰਦ ਇੱਕ ਹੱਥ ਲੰਬੇ, ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਕੋਲਿਆਂ ਵਾਂਗ ਲਾਲ ਸਨ, ਜੋ ਰਾਤ ਨੂੰ ਮਸ਼ਾਲਾਂ ਵਾਂਗ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਸਨ; ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਕੋਈ ਪੂਛ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ,—'

ਪਰ ਇੱਥੇ ਉਸਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਹਾਸਾ ਵੀ, ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਉੱਚੀ ਗਰਜ ਨਾਲ; ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਲ ਬਾਅਦ, ਬਾਘਣੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅੱਧਾ ਵੱਡਾ ਹੋਇਆ ਬੱਚਾ, ਆਪਣੀਆਂ ਪੂਛਾਂ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਿਆ।

'ਖੈਰ, ਖਾਨ,' ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁਰਤ ਬਾਗ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਵੱਡੇ ਦੀ ਪੂਛ ਨਹੀਂ ਦੇਖੀ, ਉਸਨੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਹਿਲਾਇਆ?'
'ਮੈਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹਾਂ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਪੂਛ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਉਸ ਬਦਕਿਸਮਤ ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਸਰਾਪੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਕਬਰ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ! ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ; ਸ਼ੀਤਾਨ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਬੇਕਾਰ ਹੈ; ਜੇ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਹ ਨਾਲ ਨਰਕ ਵਿੱਚ ਉਡਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।'
'ਨਾਮੁਰਦ! ਨਾਮੁਰਦ! ਡਰਪੋਕ! ਡਰਪੋਕ!' ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਚੀਕ ਉੱਠੇ; 'ਤੁਸੀਂ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਬਹਾਦਰ ਸੀ; ਹੁਣ ਕਿਵੇਂ ਹੋ?'
'ਮੈਨੂੰ ਨਮੁਰਦ ਕੌਣ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ?' ਖਾਨ ਨੇ ਦਹਾੜਿਆ; 'ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਆਓ, ਅਤੇ ਦੇਖੋ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਾਂ ਜਾਂ ਨਹੀਂ,' ਅਤੇ ਉਹ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ, ਪਰ ਉਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਿੱਥੇ ਬਾਘਣੀ ਗਈ ਸੀ।
'ਇਹ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ,' ਕੁਝ ਚੀਕਿਆ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮੁੜਿਆ।
'ਇਹ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਖੇਡ ਹੈ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਆਓ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।'
ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਵਧੇ ਜਿਸ ਵੱਲ ਜਾਨਵਰ ਗਿਆ ਸੀ।
ਇਹ ਇੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੈਦਾਨ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਿਸਦੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਚੱਟਾਨ ਸੀ, ਜਿਸਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਸੰਘਣੀਆਂ ਝਾੜੀਆਂ ਸਨ।
'ਉਹ ਉੱਥੇ ਹੈ, ਇਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੋ,' ਇੱਕ ਬੁੱਢੇ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਭਾਵਿਤ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖੀ।'
ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਚੱਟਾਨਾਂ ਅਤੇ ਝਾੜੀਆਂ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਤੀਹ ਕਦਮ ਦੂਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਦਿਲਦਾਰ ਖਾਨ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਨੇੜਤਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ।
'ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਾਂ,' ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਧੀਮੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, 'ਕਿ ਇੰਨੇ ਸਾਰੇ ਵਹਿਸ਼ੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸੰਭਾਲਣਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ; ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਉਸ ਝਾੜੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਸੰਭਾਲ ਲਵਾਂਗਾ, ਜਿੱਥੋਂ ਰਸਤਾ ਲੰਘਦਾ ਹੈ; ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਵੱਲ ਵਧੇਗੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਦਿਲਦਾਰ ਖਾਨ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦਾ ਸਵਾਗਤ ਦੇਖੋਗੇ। ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਨੋਕ ਪੇਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ 'ਤੇ ਦੌੜੇਗੀ, ਫਿਰ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੇਗ਼ੇ ਦੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਨਾਲ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿਆਂਗਾ।'
ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਯਕੀਨਨ ਪਿੰਡ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ, ਲਗਭਗ ਦੋ ਸੌ ਕਦਮ ਦੂਰ, ਇੱਕ ਝਾੜੀ ਸੀ।
'ਬਿਲਕੁਲ ਉਹ ਨਹੀਂ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਕਿਉਂ ਯਾਰ, ਤੂੰ ਉੱਥੋਂ ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕੇਂਗਾ।'
'ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ,' ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਅਤੇ ਉਹ ਚਲਾ ਗਿਆ।
'ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇਗਾ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ; 'ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ ਸੜਕ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਰ ਆਓ,' ਉਸਨੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਕਿਉਂਕਿ ਖਾਨ ਸੋਚਦਾ ਹੈ

ਕਿ ਉਹ ਹੇਠਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੰਮ ਆਵੇਗਾ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲੈ ਜਾਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਦੇਖਾਂਗੇ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।'

ਸਾਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਤਿੰਨ ਧਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਇੱਕ ਝਾੜੀਆਂ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਜਾਣ ਲਈ, ਦੂਜੀ ਚੱਟਾਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਜਾਣ ਲਈ ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਜੇ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਉੱਤੇ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਉੱਪਰੋਂ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦੇਵੇ; ਜੇ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਪੱਥਰ ਸੁੱਟ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਉਖਾੜ ਸੁੱਟਣ ਲਈ। ਪ੍ਰਬੰਧ ਜਲਦੀ ਹੀ ਪੂਰੇ ਹੋ ਗਏ, ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਝਾੜੀਆਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਗਜ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ, ਬਾਘਣੀ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸਾਡੇ ਨੇੜੇ ਆਉਣ ਜਾਂ ਤਿਆਰੀਆਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਪਨਾਹ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੱਢੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਪਾਸੇ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਤਲਵਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹਲਕੀ ਢਾਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹਥਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ; ਦਰਅਸਲ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਦਰਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਮਿੰਟ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਉਸ ਧਿਰ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਿਸਨੂੰ ਘੇਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਚੱਟਾਨ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ; ਉਸਦੇ ਬਾਅਦ ਜਲਦੀ ਹੀ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਆਏ।

'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਤਿਆਰ ਹੋ?' ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਕਿਹਾ: 'ਮੈਂ ਇਸ ਪੱਥਰ ਨੂੰ ਢਾਹ ਦਿਆਂਗਾ।'

'ਬਿਸਮਿੱਲਾਹ! ਇਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿਓ!' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਚੀਕਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਇਸ ਉੱਤੇ ਲਗਾਈ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਚੱਟਾਨ ਦੇ ਮੂੰਹ ਉੱਤੇ ਘੁੰਮ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਗਰਜਦਾ ਹੋਇਆ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ। ਤੀਬਰ ਚਿੰਤਾ ਅਤੇ ਦੁਬਿਧਾ ਦਾ ਇੱਕ ਪਲ ਸੀ, ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਬਾਘਣ ਨਹੀਂ ਆਈ।

'ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਕਿ ਤੂੰ ਉਸਨੂੰ ਦੇਖ ਨਾ ਸਕੇਂ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਚੀਕਿਆ; 'ਜੇ ਤੂੰ ਦੇਖਦਾ ਹੈਂ, ਤਾਂ ਫਾਇਰ ਕਰ ਦੇ; ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਤਿਆਰ ਹਾਂ।'

ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਹਰ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ, ਪਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਜਗ੍ਹਾ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦਿਖਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।

'ਆਲੀਆ ਦੀ ਕਿਸਮਤ!' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਦੇਖ ਲੈਂਦਾ ਹੈ; ਬਾਹਰ ਦੇਖੋ; ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਸੋਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਾਹਰ ਆ ਜਾਵੇਗੀ।'

ਹਰ ਆਦਮੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਚਿਸ ਵਜਾਏ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਰੱਖੇ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਚੱਟਾਨ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਆਦਮੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮਾਚਿਸ ਦਾ ਤਾਲਾ ਚੁੱਕਿਆ ਅਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ; ਇਸਦਾ ਜਵਾਬ ਇੱਕ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਗਰਜ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸਨੇ ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਪਾੜ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਬੱਚਾ ਬਾਹਰ ਭੱਜਿਆ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਖਮੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਝ ਗਜ਼ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਹ ਲੇਟ ਗਿਆ ਅਤੇ ਭਿਆਨਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਰਜਿਆ; ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਧਾ ਵੱਡਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਆਵਾਜ਼ ਕੀਤੀ। ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ, ਅਤੇ ਗੋਲੀ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਹਿੱਲਿਆ ਨਹੀਂ।

'ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਔਖਾ ਕੰਮ ਹੋਵੇਗਾ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਉਹ ਬੇਰਹਿਮ ਅਤੇ ਗੁੱਸੇ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ; ਇੱਥੇ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ; ਪਰ ਆਪਣੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਓ, ਮੇਰੇ ਦੋਸਤੋ, ਅਤੇ ਉਹ

ਕਦੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇਗੀ; ਮੈਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਆਪਣਾ ਗੋਲਾ ਨਹੀਂ ਖੁੰਝਾਇਆ, ਪਰ ਗੋਲੀ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ; ਇਸ ਲਈ ਆਪਣੇ ਲਈ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ।'
ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਚੱਟਾਨ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਟੁਕੜੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਟੁਕੜਾ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਧੱਕਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਰਸਤਾ ਛੱਡ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲੇ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਐਟਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਬ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਫਲ ਰਿਹਾ, ਬਾਘਣੀ ਸਾਡੇ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਭੱਜੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਖੜ੍ਹੀ ਰਹੀ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਬਾਘ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਰੂਪ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਿਆ। ਉੱਥੇ ਉਹ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ, ਉਸਦੀ ਪੂਛ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ, ਇਸਦਾ ਸਿਰਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਹਿੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਆਪਣੀਆਂ ਡਰਾਉਣੀਆਂ ਚਮਕਦਾਰ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਦੇਖ ਰਹੀ ਸੀ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਚੈਨ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਕਰੇਗੀ, ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ, ਜੋ ਉਸਦੇ ਨੇੜੇ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਮੌਤ ਵਾਂਗ ਚੁੱਪ ਸੀ, ਹਰ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਮੈਚਲੌਕ ਲੈ ਕੇ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਬਾਕੀ; ਮੈਂ ਸਾਰਾ ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਬੰਦੂਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਤਾਂ ਉਹ ਲੜਖੜਾ ਗਈ, ਉਸਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਸੀ; ਪਰ ਬਾਕੀ ਬਚ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਗਰਜ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ; ਪਰ ਸਾਡੇ ਚੀਕਣ-ਚਿਹਾੜੇ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਲਹਿਰ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਹੌਲੀ ਕੈਂਟਰ 'ਤੇ ਝਾੜੀਆਂ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਈ ਜਿੱਥੇ ਦਿਲਦਾਰ ਖਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ।
'ਯਾ ਆਲੀਆ!' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਚੀਕਿਆ, 'ਉਹ ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਡਰਪੋਕ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ! ਉਹ ਹੁਣ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡੇਗੀ! ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?'
ਇਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਮਾਚਿਸ ਦਾ ਲਾਕ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਸੀ; ਉਸਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਮਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਰੁਕ ਗਈ, ਪਿੱਛੇ ਮੁੜੀ, ਗਰਜਿਆ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦੰਦ ਦਿਖਾਏ, ਪਰ ਫਿਰ ਅੱਗੇ ਵਧ ਗਈ। ਮੈਂ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਦਿਲਦਾਰ ਖਾਨ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸਦੇ ਨੇੜੇ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਝਾੜੀਆਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੁਕ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਬੀਤਿਆ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ। 'ਉਹ ਬਚ ਸਕਦਾ ਹੈ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਪਰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ; ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?' ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਇੱਕ ਪਲ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਕੱਢ ਲਈ, ਅਤੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆਏ ਵਹਿਸ਼ੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪੂਰੀ ਗਤੀ ਨਾਲ ਚੱਲ ਪਿਆ।
'ਅਮੀਰ ਅਲੀ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ! ਵਾਪਸ ਆ ਜਾ, ਤੁਰੰਤ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾ! ਹਾਂ ਆਲੀਆ, ਉਹ ਵੀ ਮਰ ਜਾਵੇਗਾ!' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਡਰ ਦੇ ਦਰਦ ਵਿੱਚ ਚੀਕ ਉੱਠੇ।
ਪਰ ਮੈਂ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਉਸ ਟੋਲੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਕੋਲ ਮੇਰਾ ਬੇੜਾ ਸੀ? ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਆਏ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਭੱਜਿਆ, ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਬਾਘਣ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਖਮੀ ਸੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਭੱਜੀ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਝਾੜੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦੇ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਦੁਖੀ ਆਦਮੀ ਦਿਲਦਾਰ ਖਾਨ ਇਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਤੋਂ ਭੱਜਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਬਾਹਾਂ ਫੈਲਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡਰ ਨਾਲ ਅਧਰੰਗੀ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਲ ਜਦੋਂ ਉਹ ਭੱਜ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਝੁਕ ਗਈ, ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਛਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ; ਉਹ ਉਸਦੇ ਹੇਠਾਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਉਸਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਪਾੜ ਦਿੱਤਾ। ਇਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰੋਕਿਆ; ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਕਿ ਉਹ ਰੁਕ ਜਾਣ, ਪਰ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਖ਼ਤਰੇ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ; ਜੇ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨੇ

ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾ ਲਿਆ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੰਨ੍ਹ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਵਹਿਸ਼ੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਲੈ ਆਇਆ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਸਿਰ ਹੇਠਾਂ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਹੇਠਾਂ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਕੁਚਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕੀਤਾ, ਜੋ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਉਸਤਤਿ ਹੋਵੇ! ਸਫਲ ਰਿਹਾ; ਬਲੇਡ ਉਸਦੀ ਗਰਦਨ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘਾ ਦੱਬ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਮਰੀ ਹੋਈ ਜਾਪਦੀ ਸੀ; ਮੈਂ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਬੰਨ੍ਹਿਆ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਦੇਖਿਆ। ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਮਰੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਪਈ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਅੰਗ ਸਿਰਫ਼ ਕੰਬ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਸਦੇ ਹੇਠਾਂ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਉੱਤੇ। ਬਦਕਿਸਮਤ ਡਰਪੋਕ! ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਹ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਨਾ ਮੁੜਦੀ, ਜੇਕਰ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਉਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਦਿਮਾਗ ਹੁੰਦਾ; ਪਰ ਉਸਨੇ ਉੱਡਣ ਦਾ ਸੋਚਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਅਤੇ ਜਾਨਵਰ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨੇ ਉਸਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਅਧਰੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਇੱਕ ਪਲ ਵਿੱਚ ਲੰਘ ਗਿਆ, ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ, ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਉਸਦੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਹੱਥ ਉੱਚੇ ਅਤੇ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਾਨਵਰ ਦੇ ਘਾਤਕ ਗਲੇ ਨੂੰ ਲੁਭਾਉਣ ਲਈ। ਡਰਪੋਕ! ਜੇ ਉਹ ਝਾੜੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਲੰਘਦੀ ਸਮੇਂ ਉਸਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੰਦਾ; ਪਰ ਉਹ ਉੱਥੇ ਪਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਡਰਾਉਣਾ ਨਜ਼ਾਰਾ, ਉਸਦਾ ਚਿਹਰਾ ਸਾਰਾ ਡੰਗਿਆ ਅਤੇ ਫਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ ਤੋਂ ਖੂਨ ਵਗ ਰਿਹਾ ਸੀ! ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਮਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਤੁਰੰਤ ਉੱਪਰ ਆਇਆ; ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਜੱਫੀ ਪਾਈ, ਅਤੇ ਹੰਝੂਆਂ ਵਿੱਚ ਫੁੱਟ ਪਿਆ।

'ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਕਿਵੇਂ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈਂ, ਮੇਰੇ ਮੁੰਡੇ?' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਤੂੰ ਇੰਨੇ ਗਰੀਬ ਬਦਕਿਸਮਤ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦੀ ਇੰਨੀ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈਂ?' ਲਾਸ਼ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ; 'ਕੀ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਡਰਪੋਕ ਹੈ? ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਤੇਰੇ 'ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ, ਅਤੇ ਤੂੰ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦੇਖੋ!' ਉਸਨੇ ਸਾਰੀ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਚਿਹਰੇ ਇੱਕ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਕਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ; ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੌਣ ਇੰਨਾ ਵਧੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਅਤੇ ਡੂੰਘਾ ਕੱਟ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਸੀ? ਦੇਖੋ! ਬਲੇਡ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੱਬ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੱਡੀ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਧਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਾਸ਼ੱਲਾ! ਇਹ ਇੱਕ ਬਹਾਦਰ ਮੁੰਡਾ ਹੈ!' ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਗਾ ਲਿਆ।

'ਮੈਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ,' ਬੁੱਢੇ ਬੇਨੀ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਮੇਰੇ ਐਥਲੈਟਿਕ ਅਭਿਆਸਾਂ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਇੰਸਟ੍ਰਕਟਰ ਹੈ, ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਕਿ ਮੇਰੀ ਚੰਗੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਕੁਝ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਮੇਰੇ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਇਸਮਾਈਲ ਸਾਹਿਬ, ਕਿ ਸਾਹਿਬ ਜ਼ਾਦਾ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ; ਉਸਦੀ ਦੌਲਤ ਵਧੇ, ਅਤੇ ਉਹ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਜੀਵੇ! ਹਾਂ, ਸਰ,' ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਕਸਰ ਉਹ ਕੱਟ ਸਿਖਾਇਆ ਹੈ; ਤੁਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਦੌੜ ਰਹੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਉੱਤੇ ਕੱਟ ਰਹੇ ਸੀ; ਇਹ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਸ਼ਚਤਤਾ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਹੁਨਰ ਫੜ ਲਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਤਲਵਾਰਬਾਜ਼ ਬਣਨ ਲਈ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਅਭਿਆਸ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ। ਸ਼ਾਇਦ ਵੀ,' ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, 'ਅੱਜ ਤੁਹਾਡੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਦਿਲ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਜਿਹੀ ਸ਼ੁਭ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਾਹਿਬ ਜ਼ਾਦਾ ਪੁਰਾਣੇ ਰਾਜਪੂਤ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਗੇ।'

'ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਤੋਹਫ਼ਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ; ਅੱਜ ਦੁਪਹਿਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਓ। ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਦਿਆਲਤਾ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਫਲ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲੇਗਾ।' ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਤੋਹਫ਼ਾ ਮਿਲਿਆ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਧੀਨ ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਮਰਦਾਨਾ ਅਭਿਆਸਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਾਹਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ; ਮੈਂ ਬੰਦੂਕ ਚਲਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਬਰਛਾ ਸੁੱਟ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਕੁਸ਼ਤੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਹਰ ਵਰਣਨ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਸਿੱਧੀ ਜਾਂ ਟੇਢੀ, ਇੱਕਲੀ ਜਾਂ ਦੋਧਾਰੀ, ਲੰਬੀ ਜਾਂ ਛੋਟੀ, ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਭਿਆਸਾਂ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਦਾ ਇੱਕ ਵੀ ਮੁੰਡਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦਾ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਰਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਉਸ ਰਾਤ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਅਮੀਰ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ, ਕੱਲ੍ਹ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸ਼ਿਓਪੁਰ ਜਾ। ਮੈਨੂੰ ਤੈਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਦਾ ਕਾਰਨਾਮਾ ਤੈਨੂੰ ਤੇਰੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਉੱਚਾ ਕਰੇਗਾ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੱਲ੍ਹ ਸਾਡੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਵਾਲੀ ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭੇਜ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਅੱਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਕੁਝ ਵੇਰਵਾ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਨਾਇਕ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਕੋਈ ਵੇਰਵਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਸੁਣਨ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਉਤਸੁਕ ਬਣਾਵੇ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਮੇਰੇ ਬੈਂਡ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਝ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਮੇਰਾ ਜਮਾਦਾਰ ਦਾ ਦਰਜਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ; ਕਿਉਂਕਿ, ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਉਹ ਤੈਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਨਿੱਘ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੁਹਾਡੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦਾ ਇੰਨਾ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪੁਰਾਣੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਲੜਾਈ ਦੇਖੀ ਹੈ।'

'ਇਹ ਰੱਬ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਸੀ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਮੁੰਡੇ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਤਾਕਤ ਸੀ?'

'ਤੂੰ ਹੁਣ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਤੂੰ ਅੱਜ ਦਾ ਦਿਨ, ਜਾਂ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਗਲਤ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ, ਬਚਪਨ ਦੀ ਹਰ ਲੰਮੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ; ਤਬਦੀਲੀ ਅਚਾਨਕ ਆਈ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਰਹੇਗੀ, ਜਾਂ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਗਲਤ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ।'

'ਤੂੰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਮੈਂ ਉਹ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਜੋ ਮੈਂ ਸੀ; ਅੱਜ ਪਹਿਲਾ ਖੂਨ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ ਡੁੱਲਦਾ ਦੇਖਿਆ ਹੈ; ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਖਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।'

ਅਧਿਆਇ IV

ਪਹਿਲਾ ਕਾਤਲ। ਹੁਣ ਤੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈਂ?
ਦੂਜਾ ਕਾਤਲ। ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਜ਼ਮੀਰ ਦੇ ਕੁਝ ਕਣ ਅਜੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਹਨ।
ਰਿਚਰਡ III, ਐਕਟ I, ਦ੍ਰਿਸ਼ iv
ਦੂਜਾ ਕਾਤਲ।—
ਮੈਂ ਇੱਕ ਹਾਂ, ਮੇਰੇ ਸਰਦਾਰ,
ਜਿਸਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਘਿਣਾਉਣੇ ਮੁੱਕੇ ਅਤੇ ਬੁਫੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ
ਇੰਨਾ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਕੁਝ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਲਾਪਰਵਾਹ ਹਾਂ।
ਮੈਕਬੈਥ, ਐਕਟ III, ਸੀਨ i.
ਬਾਘ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਾਹਸ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਪਿੰਡ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਅਸੀਂ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਚੌਥੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਸ਼ਿਓਪੁਰ ਪਹੁੰਚੇ, ਉਹ ਸ਼ਹਿਰ ਜਿੱਥੋਂ ਇਹ ਵੱਡੀ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਥੇ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਠੱਗਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਉਦਘਾਟਨ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਡਰ ਨਾਲ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਮੋਈਦੀਨ ਦੇ ਘਰ ਠਹਿਰੇ, ਜਿੱਥੇ ਕਈ ਹੋਰ ਠੱਗ ਨੇਤਾ ਵੀ ਸਨ; ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਕੌਂਸਲ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜੋ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਦਸ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਜਮਾਦਾਰ ਸਨ। ਮੈਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਜਿਸ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਖੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ; ਮੈਂ ਮਿਲੇ ਸਵਾਗਤ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਸੀ; ਅਤੇ ਬਾਘ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਵਿਵਹਾਰ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉੱਚੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ।
ਕਿਉਂਕਿ ਦਸਹਿਰਾ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਦੇ ਅਜੇ ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਕੀ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਮੇਰਾ ਉਦਘਾਟਨ ਉਸ ਦਿਨ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ; ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਨੂੰ ਠੱਗਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਅਤੇ ਦਰਅਸਲ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ 'ਤੇ, ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਕਿ ਸਾਰੇ ਮਹਾਨ ਕਾਰਜ ਫੌਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਠੱਗਾਂ ਦੁਆਰਾ; ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਰੁਕਣਾ ਇੱਕ ਉਮੀਦ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਹਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗੀ; ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੰਗੇ ਮੌਸਮ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ, ਬੈਂਡ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਲੁੱਟ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਉਮੀਦ ਨਾਲ, ਜੋ ਲੰਬੇ ਸਫ਼ਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਮੌਸਮ ਦੇ ਵਿਰਾਮ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਇਹ ਸਾਡੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਅਤੇ ਦੇਵੀ, ਭਵਾਨੀ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਦਿਨ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਿਆ ਕਿ ਦਸਹਿਰਾ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਕਿਉਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ।

'ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਣ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਪੇਸ਼ੇ ਦੇ ਬ੍ਰਹਮ ਮੂਲ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਇੱਕ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਦੇਵਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਨੇੜਿਓਂ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਸੀਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਠੱਗੀ ਦੀ ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਮਿਲੀ ਹੈ।'

'ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਸੀਂ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਧੰਨ ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੰਧ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮੇਲ ਕਰਦੇ ਹੋ?'

'ਮੈਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਸਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਸਦਾ ਬ੍ਰਹਮ ਮੂਲ ਸੀ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨੁਕਤੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਸੱਚੇ ਧਰਮ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰੂਪਾਂ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਦਰਅਸਲ, ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ; ਪਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਠੱਗੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸਾਧਨ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਆਲੀਆ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦਾ ਪੇਸ਼ਾ ਸਾਨੂੰ ਯੁੱਗਾਂ ਤੋਂ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਪੇਸ਼ੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਇਸਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ; ਅਤੇ, ਸਿੱਧੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਸਦੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪਾਪ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਸਦੀ ਉਤਪਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?'

'ਬਿਲਕੁਲ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਇਸਦੀ ਉਚਿਤਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਇਹ ਜਾਣਨ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਸੀ, ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।'

'ਦਸਹਿਰਾ ਹੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਹੈ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਜੋ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਉੱਦਮਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਲ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਢੁਕਵਾਂ ਸਮਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਠੱਗਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਵਿੱਤਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਠੱਗੀ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਨਿਰਣਾ ਕਰ ਸਕੋ ਕਿ ਇਹ ਕਿੰਨਾ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬ੍ਰਹਮ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਦੋਵੇਂ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਈਆਂ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਨਿਰੰਤਰ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਅਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਰਚਨਾਤਮਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਸਾਇਆ ਕਿ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਉਸ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਿਆ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਸੀ; ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਢੰਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੂਜਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਦੇਵੀ, ਭਵਾਨੀ, ਜਾਂ ਕਾਲੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਹਨਾਂ ਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਨੇ ਇੱਕ ਮੂਰਤੀ ਬਣਾਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ, ਉਸਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਾਹ ਭਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਇਹ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਕਈ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਠੱਗਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਠੱਗੀ ਦੀ ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ; ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਚਿੱਤਰ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਉਸਨੇ ਬਣਾਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਉਸਨੇ ਠੱਗਾਂ ਨੂੰ

ਉੱਤਮ ਬੁੱਧੀ ਅਤੇ ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹੀ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾ ਸਕਣ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਲੁੱਟ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਮਾਰਦੇ ਸਨ; ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰੀਰਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਕੋਈ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਯੁੱਗ ਬੀਤਦੇ ਗਏ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ, ਅਤੇ ਉਹ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਪਾਏ ਗਏ: ਪਰ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਵਧਦੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਫੈਲ ਗਿਆ; ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਲੇਰ ਅਤੇ ਉਤਸੁਕ ਟੋਲਾ, ਇੱਕ ਯਾਤਰੀ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਅਣਦੇਖਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਰਿਵਾਜ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਇਹ ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਦੇਖਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਸੀ, ਸੜਕ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਝਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਗਰਾਨੀ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਲੁਕਾਇਆ, ਅਤੇ ਦੇਵੀ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਕਿਹੜਾ ਪ੍ਰਾਣੀ ਬ੍ਰਹਮਤਾ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਉਸਨੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੁਲਾਇਆ। ਉਸਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਭਿਆਨਕ ਦਿੱਖ ਤੋਂ ਡਰ ਕੇ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਬਦਲੇ ਦੇ ਡਰੋਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉੱਡਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ; ਪਰ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਦਮ ਰੋਕ ਲਏ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਘਾਟ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਿਆਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਝਿੜਕਿਆ।
"ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ," ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਤਬਾਹੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ; ਪਰ ਇਹ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਬਖਸ਼ਦੀ ਹਾਂ; ਹੁਣ ਤੋਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਹੁਣ ਤੇਰੀ ਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਤਬਾਹ ਕਰਦੇ ਹੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਹਟਾਏ ਜਾਣਗੇ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਉਪਾਅ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ। ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਧਰਤੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਤੁਹਾਡੀ ਪਛਾਣ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀ ਸਜ਼ਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਤੁਹਾਡੀ ਬੁੱਧੀ ਅਤੇ ਚਲਾਕੀ ਅਜੇ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਰਹੇਗੀ। ਮੈਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀ ਅਗਵਾਈ ਲਈ ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤੁਹਾਡੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਾਂਗਾ; ਪਰ ਇਹ ਮੇਰਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਨਵੀਨਤਮ ਸਮੇਂ ਲਈ ਤੁਹਾਡਾ ਸਰਾਪ ਹੋਵੇਗਾ।"
'ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿ ਕੇ ਉਹ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮੂਰਖਤਾ ਅਤੇ ਹਕੀਕਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ; ਪਰ ਉਸਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਦੇ ਵੀ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਲਈ ਗਈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਹੱਥਾਂ ਤੋਂ ਡਿੱਗਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ ਕਈ ਵਾਰ ਲੱਭੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਖੋਜ ਦੇ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨੂੰ ਠੱਗਾਂ ਦੀ ਸ਼ੰਕਾ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ; ਪਰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਇੱਕ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਪਤਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਮੇਰਾ ਪੱਕਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਰਖਵਾਲੀ ਨੂੰ ਨਾਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਬਲੀਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਗਨਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ। ਇਸ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਕਿੰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜੋ ਯੁੱਗਾਂ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬ੍ਰਹਮ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ; ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਮੁਬਾਰਕ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ; ਅਸੀਂ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਵਾਰ ਆਪਣੀ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ; ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ; ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ; ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਜੋ ਕੁਝ ਯੁੱਗਾਂ

ਤੋਂ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਭਾਰਤ ਉੱਤੇ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਸੂਲ ਨੂੰ ਨਾਰਾਜ਼ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸਦੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਦਾ ਕੁਝ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਸਾਡੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਸਫਲ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਸਾਡੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਬੇਕਾਰ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ; ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਦੁਖਦਾਈ ਜੀਵਨ ਵੱਲ ਖਿੱਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ; ਅਤੇ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਠੱਗੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਸਬੰਧ।

'ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੇਠ ਹਾਂ; ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਪਰੰਪਰਾ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣਾ ਪਾਪ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਇੰਨੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਹੋਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਭਟਕਾਅ ਦੇ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਾਫ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਬੰਧ ਨੂੰ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਸਮਝਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਤਾ ਅਤੇ ਬੁਰੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਨੀਵੀਆਂ ਡੂੰਘਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਗਏ ਹਨ, ਪੁਰਾਣੇ ਮੁਲਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਤੋਂ, ਜੋ ਮੇਰਾ ਉਸਤਾਦ ਸੀ; ਪਰ ਉਹ ਅਣਜਾਣ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਕੱਟੜ ਪੁਰਾਣਾ ਮੂਰਖ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।'

'ਮੈਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਾਂਗਾ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਸਾਰੇ ਚੰਗੀ ਜਾਤ ਦੇ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਾਂਗ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਦੋਸਤੀ ਦੇ ਯੋਗ ਪਾਓਗੇ; ਘੱਟੋ ਘੱਟ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਮੇਰਾ ਤਜਰਬਾ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਰਿਹਾ ਹੈ।'

ਦਸਹਿਰੇ ਵਾਲੇ ਦਿਨ, ਇੱਕ ਠੱਗ ਵਜੋਂ ਮੇਰੇ ਉਦਘਾਟਨ ਦੀ ਰਸਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਮੈਨੂੰ ਨਹਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨਾਏ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਬਲੀਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਗੁਰੂ ਜਾਂ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਦਿਸ਼ਾ ਗੁਪਤ ਜਾਪਦੀ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਬੈਂਡ ਦੇ ਆਗੂ ਜੋ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਸਾਫ਼ ਚਿੱਟੇ ਕੱਪੜੇ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਵਧਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਠੱਗ ਅਤੇ ਇੱਕ ਭਰਾ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਅਸੀਂ ਹਾਂ।'

ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਸਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਅਸਮਾਨ ਵੱਲ ਚੁੱਕ ਕੇ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੁਕਾਰਿਆ, 'ਹੇ ਭਵਾਨੀ! ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਮਾਂ! ਜਿਸਦੇ ਅਸੀਂ ਭਗਤ ਹਾਂ, ਇਸ ਆਪਣੇ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੋ - ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ - ਸਾਡੇ ਲਈ, ਇੱਕ ਸ਼ਗਨ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।'

ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਦੇਰ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕੀਤਾ; ਅਤੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਸਿਰਾਂ ਦੇ ਉੱਪਰ ਇੱਕ ਦਰੱਖਤ ਤੋਂ, ਛੋਟੇ ਰੁੱਖ-ਉੱਲੂ ਦੀ ਉੱਚੀ ਚਹਿਕ-ਚਿਹਾੜਾ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤਾ।

'ਜੈ ਭਵਾਨੀ! ਭਵਾਨੀ ਦੀ ਜਿੱਤ!' ਸਾਰੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਚੀਕਿਆ; ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਜੱਫੀ ਪਾ ਕੇ ਕਿਹਾ,

'ਖੁਸ਼ ਰਹੋ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ; ਸ਼ਗਨ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ੁਭ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਅਜਿਹੀ ਉਮੀਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸੀ: ਤੁਹਾਡੀ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।'

ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਿਕੈਕਸ, ਸਾਡੇ ਪੇਸ਼ੇ ਦਾ ਪਵਿੱਤਰ ਪ੍ਰਤੀਕ, ਮੇਰੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਚਿੱਟੇ ਰੁਮਾਲ ਉੱਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਜਿੰਨਾ ਉੱਚਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੋਈ; ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਸਹੁੰ, ਇੱਕ ਡਰਾਉਣੀ ਸਹੁੰ, ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਦੁਹਰਾਇਆ, ਆਪਣਾ ਖੱਬਾ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਉੱਚਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੇਵੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਜਿਸਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹੀ ਸਹੁੰ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਪਵਿੱਤਰ ਕੁਰਾਨ ਉੱਤੇ ਦੁਹਰਾਈ ਗਈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਵਿੱਤਰ ਗੁੜ, ਜਾਂ ਮੋਟੀ ਖੰਡ ਦਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਟੁਕੜਾ, ਮੈਨੂੰ ਖਾਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਉਦਘਾਟਨ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸਮਾਰੋਹ ਦੇ ਭਾਗਸ਼ਾਲੀ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਵਧਾਈਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ।

'ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ, ਤੂੰ ਉਹ ਪੇਸ਼ਾ ਅਪਣਾ ਲਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਅਤੇ ਬ੍ਰਹਮਤਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ। ਤੂੰ ਵਫ਼ਾਦਾਰ, ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ ਹੈ; ਹਰ ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਸਨੂੰ ਮੌਕਾ, ਜਾਂ ਤੇਰੀ ਚਤੁਰਾਈ, ਤੇਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜੋ ਸਾਡੇ ਪੇਸ਼ੇ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਜਿਤ ਹਨ, ਜੋ ਹੁਣ ਤੇਰੇ ਲਈ ਪਵਿੱਤਰ ਹਨ। ਇਹ ਖਾਸ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਸਾਡੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਫੈਲਦੀ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਸਾਡੀ ਬ੍ਰਹਮ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਉਹ ਧੋਬੀ, ਭੱਟ, ਸਿੱਖ, ਨਾਨੁਕ-ਸ਼ਾਹੀ, ਮੁਦਾਰੀ ਫ਼ੂਕੀਰ, ਨੱਚਣ ਵਾਲੇ, ਸੰਗੀਤਕਾਰ, ਭੂੰਗੀ, ਟੇਲੀ, ਲੋਹਾਰ, ਬੁਰੀ, ਅਤੇ ਅਪੰਗ ਜਾਂ ਕੋੜ੍ਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਅਪਵਾਦਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਤੇਰੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਭਵ ਸਾਧਨ (ਪਰ ਹਰ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਗਨਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਸੀਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ) ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਮੈਂ ਹੁਣ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ: ਤੂੰ ਠੱਗ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈਂ; ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪੇਸ਼ੇ ਦਾ ਜੋ ਬਚਿਆ ਹੈ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਦੁਆਰਾ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਰਸਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦੱਸੇਗਾ।

'ਬਹੁਤ ਹੋ ਗਿਆ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਮੌਤ ਤੱਕ ਤੁਹਾਡਾ ਹਾਂ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਲਦੀ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਧਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇ।'

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਇੱਕ ਠੱਗ ਬਣ ਗਿਆ: ਜੇ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਕਰੀਅਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਤੇ ਆਮ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ, - ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਵਾਂਗ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਮੇਰੇ ਪੇਸ਼ੇ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਨਾ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ, - ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਲੇ ਦਰਜੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ; ਅਤੇ ਜੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਰਗਰਮ, ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਗਿਆ; ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਇੱਕ ਨੇਤਾ ਬਣਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਬਾਕੀਆਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜੋ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਭਰਨ ਲਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਸਰਗਰਮ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਠੱਗ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਜਿਸ ਕੰਮ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਉਹ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਸਮੂਹ ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰ ਆਗੂ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੁਸੈਨ ਸੀ) ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਦੁਖੁਨ ਤੱਕ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਉੱਚ ਸੜਕ 'ਤੇ ਜਾਣਾ; ਇਕੱਠੇ ਨਾਗਪੁਰ ਤੱਕ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ, ਜਿੱਥੋਂ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਜਾਣਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਵੱਖ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ, ਇੱਕ ਔਰੰਗਾਬਾਦ ਜਾਣਾ, ਉੱਥੋਂ ਖਾਨਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ, ਬੁੜਹਾਨਪੁਰ, ਇੰਦੌਰ, ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਸ਼ਿਓਪੁਰ ਜਾਣਾ; ਦੂਜਾ ਔਰੰਗਾਬਾਦ ਵੀ ਜਾਣਾ, ਪਰ ਉੱਥੋਂ ਪੂਨਾ; ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਸੂਰਤ ਤੱਕ, ਅਤੇ ਉੱਥੋਂ ਘਰ ਵੱਲ; ਪਰ

ਜੇ ਮੌਸਮ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁੜਹਾਨਪੁਰ ਅਤੇ ਘਰ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਣਾ ਸੀ; ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਅਗਲੇ ਬਰਸਾਤੀ ਮੌਸਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੱਕ ਸ਼ਿਓਪੁਰ ਵਿੱਚ ਮਿਲਣਾ ਸੀ।
ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ; ਇਸਦੇ ਉਲਟ, ਇਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ, ਇਸਮਾਈਲ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਹੇਠ, ਇਹ ਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਦੁਖੁਨ ਤੱਕ ਇੱਕ ਮੁਹਿੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਗਿਰੋਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਬਨਾਰਸ ਤੱਕ, ਅਤੇ ਸੌਗੋਰ ਅਤੇ ਨਰਬੁੱਦਾ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਸੀ, - ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਹੋਣੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁਣ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।
ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੀਤ ਗਏ: ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੱਠ ਆਦਮੀ ਸਨ, ਹੁਸੈਨ ਨਾਲ ਪੈਂਤਾਲੀ, ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਜਮਾਦਾਰ ਨਾਲ, ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਘੋਸ ਖਾਨ ਸੀ, ਤੀਹ; ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਇੱਕ ਸੌ ਪੈਂਤੀ ਆਦਮੀ ਸਨ।
ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਲੈਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਰਸਮਾਂ ਕੁਝ ਉਤਸੁਕ ਹਨ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਾਂਗਾ, - ਇਹ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਹਿੰਮ, ਭਾਵੇਂ ਵੱਡੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਛੋਟੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।
ਜਿਸ ਸਵੇਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵੱਖ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਸਭ ਕੁਝ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸੜਕ 'ਤੇ ਚੁਣੀ ਗਈ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ, ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਜਥਾ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਭੂਦਰੀਨਾਥ, ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਆਦਮੀ, ਅਤੇ ਜੋ ਰਸਮਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਸੀ, ਨੇ ਪਵਿੱਤਰ ਛੜੀ ਚੁੱਕੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਵਿੱਤਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਜਮਾਦਾਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ, ਸਮੁੱਚੇ ਆਗੂ ਵਜੋਂ, ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਇੱਕ ਲੋਟਾ, ਇੱਕ ਰੱਸੀ ਨਾਲ ਲਟਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਲੈ ਗਏ। ਜੇ ਉਹ ਲੋਟਾ ਡਿੱਗ ਪੈਂਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਸਦੇ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਭਿਆਨਕ ਸ਼ਗਨ ਹੁੰਦਾ! ਉਸ ਸਾਲ ਜਾਂ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਸੀ।
ਅਸੀਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਅੱਗੇ ਵਧੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਮੋੜਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਖੱਬਾ ਹੱਥ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ, ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਵਰਗ ਵੱਲ ਚੁੱਕੀਆਂ, ਅਤੇ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਭੋਨੀ ਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ:
'ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੀ ਮਾਤਾ! ਸਾਡੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਰਖਵਾਲਾ ਅਤੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ! ਜੇਕਰ ਇਹ ਮੁਹਿੰਮ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਦਦ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿਓ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਾ ਸ਼ਗਨ ਦਿਓ!'
ਉਹ ਚੁੱਪ ਸੀ, ਅਤੇ ਹਰ ਮੂੰਹ ਨੇ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੁਹਰਾਈ।
ਹੁਣ ਹਰ ਕੋਈ ਸ਼ਗਨਾਂ ਲਈ ਬੇਸਬਰੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ: ਬੈਂਡ ਨੇ ਸਾਹ ਲੈਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸਸਪੈਂਸ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਿੰਤਤ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਲੰਮਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕੀਤਾ, ਸ਼ਾਇਦ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ: ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ; ਅਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾ ਭਰੀ ਚੁੱਪ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਪਿਲਹਾਓ, ਜਾਂ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਵਾਲਾ ਸ਼ਗਨ, ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ: ਇੱਕ ਗਿੱਦੜ ਨੇ ਹਿਲਾਇਆ, ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਤੁਰੰਤ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ,

ਜੋ ਕਿ ਥੀਬਾਓ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ! ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਗਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਫਲਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਲੁੱਟ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਭੋਵਾਨੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੇ ਉੱਚੇ ਅਤੇ ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਚੀਕ ਰਹੇ ਸਨ; ਅਤੇ ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਵੱਲ ਮੁੜਦਾ ਹੋਇਆ, ਉਸਨੂੰ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸੰਭਾਵਨਾ ਲਈ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਸੀ।

ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਸੱਤ ਲੰਬੇ ਘੰਟੇ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਰਹੇ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਸਭ ਕੁਝ ਤਿਆਰ ਸੀ। ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਉਹ ਉੱਠੇ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਗੁਣੇਸ਼ਪੁਰ ਨੂੰ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜਲੀ ਸੜਕ ਫੜੀ।

ਜਿਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਮ ਲਈ ਰੁਕੇ ਸੀ, ਉੱਥੇ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਥੀਬਾਓ ਅਤੇ ਪਿਲਹਾਓ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ, ਜਿਸਨੇ ਨਿਸ਼ਾਨ, ਪਿੱਕੈਕਸ, ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਹੁਣ ਪਵਿੱਤਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਖੁਸ਼ੀ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨਵੇਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸ਼ੁਭ ਸ਼ਗਨਾਂ ਨੇ ਮੁਹਿੰਮ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਧਿਆ ਹੋਇਆ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ। ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲੀ ਧਾਰਾ ਲੰਘੀ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਜਥੇ ਬੈਠ ਗਏ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਗੁੜ ਅਤੇ ਡੱਲ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹੋਏ, ਸ਼ੁਭ ਸ਼ਗਨ ਦੁਬਾਰਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ, ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇੱਕ ਭਰਪੂਰ ਲੁੱਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਹ ਸਭ ਅਜੀਬ ਅਤੇ ਬੇਤੁਕਾ ਸੀ; ਪਰ ਹਰ ਕੋਈ ਸ਼ਗਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦਾ ਜਾਪਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਨਿਯਮਤਤਾ ਨਾਲ ਰਸਮਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦਾ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਵਿਚਾਰ ਦਿੱਤਾ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਸ਼ਰਮ ਨਾਲ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੂਰਖ ਸਮਝ ਕੇ ਨਫ਼ਰਤ ਕੀਤੀ; ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬਦਕਿਸਮਤੀ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਭੁਵਾਨੀ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜੀ ਗਈ, ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪਛਤਾਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਇਆ।

ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਗੁਣੇਸ਼ਪੁਰ ਪਹੁੰਚ ਗਏ, ਅਤੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸਾਹਸ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸ਼ਹਿਰ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ, ਸੋਥਾਈ ਜਾਂ ਜਾਸੂਸ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਠੱਗਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਲੁਭਾਉਣਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਾਹਰ ਇੱਕ ਅੰਬਾਂ ਦੇ ਬਾਗ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਰਹੇ। ਉਹ ਦਿਨ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੱਸਾ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਹੇ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਵਾਪਸ ਆਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਭੇਜੇ ਗਏ ਆਦਮੀ ਦੋ ਹਿੰਦੂ ਸਨ, ਇੱਕ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨਾਮ ਦਾ, ਜਿਸਦਾ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਗੋਪਾਲ ਨਾਮ ਦਾ ਇੱਕ ਘਟੀਆ ਜਾਤੀ ਦਾ ਆਦਮੀ; ਪਰ ਦੋਵੇਂ ਸਭ ਤੋਂ ਨਰਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਣਾਦਾਇਕ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਹੀ ਅਸਫਲ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਮੈਂ, ਬਾਕੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਸ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਉਤਸੁਕ ਸੀ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਲੈਣ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ।

ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪੂਰੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਿਆ ਸੀ ਪਰ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਬਜ਼ੁਰਗ, ਜਿਸਦਾ ਵਪਾਰੀ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਝਗੜਾ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਬੰਨਿਆ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਉਸ ਕੋਲ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਹ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸੱਜਣ, ਜੋ ਵਪਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ 'ਤੇ ਹਿੰਸਕ ਭਾਵੁਕ ਸੀ, ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਉਸਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਗਵਾਹ ਬਣਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਉਸਨੇ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਬੇਈਮਾਨੀ ਲਈ ਕੋਤਵਾਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਆਪਣਾ ਇਰਾਦਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ।

'ਬੰਨੀਆ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੇਰਹਿਮ ਅਤੇ ਬਦਸਲੂਕੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਕੁਝ ਝਗੜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਧਮਕੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮਝਾ ਕੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ। ਬੁੱਢਾ ਆਦਮੀ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਜਾਪਦਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਕੱਠੇ ਦੁਕਾਨ ਛੱਡ ਕੇ ਆਏ, ਤਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੈ ਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿੱਥੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਕੌਣ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਇਸਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ ਇੱਕ ਯਾਤਰੀ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇੱਕ ਰਾਤ ਲਈ ਵੀ, ਅਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਫਾਰਸੀ ਮੂਤਸਦੀ ਸੀ, ਜਾਂ ਨਾਗਪੁਰ ਦੇ ਰਾਜਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਲੇਖਕ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨਾਲ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

'ਮੈਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਸਨੂੰ ਸੜਕ 'ਤੇ ਚੋਰਾਂ ਅਤੇ ਠੱਗਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ ਡਰਾਇਆ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਾਗਪੁਰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਟੋਲੀ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ, ਜੋ ਦੁਖੂਨ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਆਰਾਮ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਥਾਵਾਂ ਸਨ ਜਦੋਂ ਸਾਡੀ ਗਿਣਤੀ ਇੰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਤੋਂ ਇੰਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਜਾਪਦਾ ਸੀ, ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਗੁਆਇਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਗੋਪਾਲ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਆਇਆ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਬਾਹਰ ਦਾ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾਉਣ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਪੈਕ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਥੇ ਹੋਣਗੇ।' 'ਬਾਰਿਕ ਆਲੀਆ!' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਹਾਡਾ ਚਿਹਰਾ ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਚਮਕਦਾਰ ਹੈ, ਭੂਦਰੀਨਾਥ; ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ, ਮੁੰਡਿਓ,' ਉਸਨੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੀ ਰੰਢ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਖੈਤ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਪੈਸਾ ਅਤੇ ਗਹਿਣੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਲੁੱਟ ਸਾਨੂੰ ਨਾਗਪੁਰ ਵੱਲ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੇਗੀ; ਇਸ ਲਈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਹੀ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਅਗਲੇ ਮਾਰਚ ਵਿੱਚ। ਥੋੜ੍ਹਾ ਸਮਾਂ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ; ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਲੁਘਾਈਆਂ ਨੂੰ ਭੀਲ ਜਾਂ ਦਫ਼ਨਾਉਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਮੁਸੀਬਤ ਤੋਂ ਬਚ ਗਏ; ਕਿਉਂਕਿ ਖੈਤ ਸਾਡੇ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਆਇਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ ਤੱਕ, ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਸੀਮਾ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰ ਜਮਾਦਾਰਾਂ ਨੇ ਉਸਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਉਸਦੀ ਦਿੱਖ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ; ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਲਿਸ਼ ਕੀਤੇ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਦਰਬਾਰ ਅਤੇ ਚੰਗਾ ਸਮਾਜ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਆਪਣੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਇਸਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਕੁਝ ਤੰਬੂ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਲਗਾ ਕੇ, ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਵਾਲੀ ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਸੌਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਪੁੱਤਰ, ਇੱਕ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਸੁੰਦਰ ਦਿੱਖ ਵਾਲਾ ਨੌਜਵਾਨ, ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਆਏ ਜਿੱਥੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗਲੀਚੇ ਵਿਛਾਏ ਸਨ; ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੈਂਡ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਆਮ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ।

ਸਾਹਿਬ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਕੌਣ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਘੇਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ! ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਹ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸੇ ਰਾਤ ਮਰਨਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਦੋਂ ਤੈਅ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਾਡੇ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸੌਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਕਬਰ ਲਈ ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ; ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਉੱਥੇ

ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਉੱਥੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ, ਹੁਸੈਨ, ਅਤੇ ਘੋਸ ਖਾਨ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਪਾਈਪ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀ ਲੰਘਦੀ ਗਈ, ਅਤੇ ਬੁੱਢਾ ਆਦਮੀ ਉਸ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਫਸਿਆ ਸੀ।

'ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ,' ਉਸਨੇ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਸੰਤ-ਰਹਿਤ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲਿਆਂਦਾ; ਸੱਚਮੁੱਚ ਇੱਥੇ ਸੱਜਣਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਆਨੰਦ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਵੇਖੀ ਹੈ: ਉੱਥੇ ਮੈਨੂੰ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਡਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਇੱਕ ਪਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੌਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਮੈਨੂੰ ਜਾਗਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਖਾਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, 'ਕਿ ਮੇਰਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।'

'ਓਏ!' ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਬੈਠਾ ਇੱਕ ਬੁੱਢਾ ਠੱਗ ਫੁਸਫੁਸਾ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, 'ਉਸਦਾ ਜ਼ਰੂਰ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਮੈਂ ਇਸਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਾਂਗਾ।'

'ਕਿਵੇਂ?' ਮੈਂ ਕਿਹਾ।

ਉਸਨੇ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਚੁਣੇ ਗਏ ਭੁੱਟੋਆਂ ਜਾਂ ਗਲਾ ਘੁੱਟਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਜੋਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ।

'ਮੇਰਾ ਉਸ ਨਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਗੁੱਸਾ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਸਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।'

'ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ,' ਮੈਂ ਧੀਮੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਹ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਆਦਮੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਭਾਵ ਸੀ।

'ਹੁਣ ਨਹੀਂ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ? ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਰਾਤ ਨੂੰ ਮੁਜਲਿਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੇ ਸਮੇਂ ਦੱਸਾਂਗਾ: ਉਹ ਆਦਮੀ ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਹੈ, ਜਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਬਦਮਾਸ਼ ਕਦੇ ਜੀਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਠੱਗ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਕਤਲ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਦਮਾਸ਼ੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਉਸਦਾ ਪਿਆਲਾ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਸਾਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਹੈ; ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਨਿਚੋੜ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਦੇ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ।'

'ਅਤੇ ਉਹ ਮੁੰਡਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਉਹ ਗੋਰਾ, ਵਧੀਆ ਮੁੰਡਾ, - ਯਕੀਨਨ ਉਸਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।'

'ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਜੋ ਕੁਝ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਦੱਸਣ ਲਈ,' ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਸਾਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ! ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ, ਮੀਆ, ਅਸੀਂ ਬਿਹਤਰ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਅਜਿਹਾ ਕਰੋਗੇ।'

ਅਤੇ ਉਹ ਘੁੰਮ ਕੇ ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਪਿੱਛੇ ਬੈਠ ਗਿਆ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜਿਆ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

'ਚੁੱਪ ਬੈਠੋ, ਚੁੱਪ ਬੈਠੋ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਹੈ: ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਦੀਆਂ ਮੁਜਲੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਸੁਣਨ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀ ਨਾਲ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰਾਤ ਲਈ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਆ ਜਾਂਦਾ।'

ਇਸ ਲਈ ਬੁੱਢਾ ਠੱਗ ਚੁੱਪ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ: ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਾਤਕ ਹਥਿਆਰ, ਰੁਮਾਲ ਨਾਲ ਖੇਡਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਹੱਥ ਨਾਲ ਅਤੇ ਹੁਣ ਦੂਜੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਖਿੱਚ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਮੂਹ ਵੱਲ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੇਰਾ ਦਿਮਾਗ ਦੁਬਾਰਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਘੁੰਮਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤੀਬਰ ਪੀੜ ਨਾਲ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਹੋਰ ਸੱਚਾਈ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਉੱਥੇ ਬੁੱਢਾ ਆਦਮੀ ਬੈਠਾ ਸੀ: ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਉਸਦਾ ਨੇਕ ਦਿਖਣ ਵਾਲਾ ਮੁੰਡਾ: ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ, ਸਿਰਫ਼ ਸੰਕੇਤ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ; ਅਤੇ ਬੁੱਢਾ ਆਦਮੀ ਖ਼ਤਰੇ ਤੋਂ ਇੰਨਾ ਬੇਖ਼ਬਰ ਜਾਪਦਾ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਤੋਂ ਇੰਨਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਟ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਨਰਮ, ਕੋਮਲ ਵਿਵਹਾਰ ਦੁਆਰਾ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕੀ ਸ਼ੱਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ? ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਸੀ? ਆਹ, ਨਹੀਂ! ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਦੇਖਦਾ ਅਤੇ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਉੱਡਣ ਲਈ ਚੀਕਣ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਤਰਸ ਰਿਹਾ ਸੀ! ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਮੇਰੀ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਤੁਰੰਤ ਆ ਜਾਵੇਗੀ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਹ ਕਰ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਹਟਾ ਲਈਆਂ; ਪਰ ਉਹ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਜਗ੍ਹਾ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ। ਪਿੱਛੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਹਰ ਹਰਕਤ ਘਾਤਕ ਅੰਤ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਜਾਪਦੀ ਸੀ। ਅਖੀਰ ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ: ਮੈਂ ਉੱਠਿਆ, ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਦੂਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਆਇਆ।

'ਤੁਸੀਂ ਕਿੱਥੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ?' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਥੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ; ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੈ; ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।'

'ਮੈਂ ਸਿੱਧਾ ਵਾਪਸ ਆਵਾਂਗਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ: 'ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਕਦਮ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ; ਮੈਂ ਬਿਮਾਰ ਹਾਂ।'

'ਦਿਲ ਕਮਜ਼ੋਰ!' ਉਸਨੇ ਧੀਮੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ: 'ਦੇਖੋ ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਨਾ ਰੁਕੋ, ਇਹ ਮਜ਼ਾਕ ਜਲਦੀ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।'

ਅਸੈਂਬਲੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਵਾਰੀ ਦੀ ਦੂਰੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪੁਰਾਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਲੈ ਲਈ, ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਹਮਣੇ। ਹਾਂ ਆਲੀਆ! ਸਾਹਿਬ, ਹੁਣ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉੱਥੇ ਹਨ, (ਅਤੇ ਠੱਗ ਨੇ ਆਪਣੀ ਉਂਗਲ ਨਾਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ), ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ; ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੇਰੀ ਨਜ਼ਰ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਟਿਕੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇੰਝ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰਦਾ ਹੋਇਆ ਉਹ ਫਿਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ।

"ਤਾਜੁਬ!" ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਸ਼ਾਨਦਾਰ! ਮੈਂ ਸਹੁੰ ਖਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਵੇਖਦੇ ਸਨ; ਪਰ ਮੈਂ ਬੁੱਢਾ ਅਤੇ ਮੂਰਖ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਖੈਰ, ਸਾਹਿਬ, ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਘੂਰਦਾ-ਘੂਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਵੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਅਸਾਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਨਹੀਂ: ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਕੁਝ ਸੰਧੀਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜੋ ਨਾਗਪੁਰ ਰਾਜਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ 'ਟੁੰਬਾਕੋ ਲਾਓ (ਤੰਬਾਕੂ ਲਿਆਓ)' ਕਿਹਾ! ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਸੀ! ਸੋਚਣ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਠੱਗ ਨੇ ਆਪਣਾ ਰੁਮਾਲ ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਰੁਮਾਲ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮੌਤ ਦੇ ਦਰਦ ਵਿੱਚ

ਜੁਝ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਸਪਸ਼ਟ ਗੂੰਜ; ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਭੁੱਟੋ ਆਪਣੀ ਘਾਤਕ ਪਕੜ ਛੱਡ ਗਏ, ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਬਾਅਦ, ਹੋਰ ਜੋ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਕਬਰ ਵੱਲ ਲੈ ਗਏ।

'ਹੁਣ ਬਾਕੀ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਧੀਮੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ: 'ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੌਕਰਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਦੇਖੋ ਕਿ ਕੋਈ ਰੌਲਾ ਨਾ ਪਵੇ; ਬੈਲ-ਡਰਾਈਵਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।'

ਕੁਝ ਆਦਮੀ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਵੱਲ ਭੱਜੇ ਜਿੱਥੇ ਖੇਤ ਨੇ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਬੇਖ਼ਬਰ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨੌਕਰਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ, ਜੋ ਇੱਕ ਦਰੱਖਤ ਹੇਠ ਖਾਣਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਝੜਪ ਦੇਖੀ ਅਤੇ ਸੁਣੀ, ਪਰ ਉਹ ਸਾਰੇ ਚੀਕਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।

'ਆਓ!' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਅਤੇ ਹੁਸੀਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਾਹਾਂ ਤੋਂ ਫੜ ਕੇ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, 'ਆਓ ਅਤੇ ਦੇਖੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਿਵੇਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।'

ਮੈਂ ਗਿਆ, ਜਾਂ ਮੈਨੂੰ ਸਾਡੇ ਡੇਰੇ ਦੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਘਸੀਟਿਆ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਕੁਝ ਫੁੱਟ ਡੂੰਘੀ ਇੱਕ ਖੱਡ ਸੀ, ਜਿਸਦੇ ਹੇਠਾਂ ਇੱਕ ਟੋਆ ਪੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਸਦੇ ਕੋਲ ਅੱਠ ਲਾਸ਼ਾਂ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ, ਉਸਦੀਆਂ ਦੋ ਪਤਨੀਆਂ, ਬਲਦ-ਚਾਲਕ, ਦੋ ਨੌਕਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ; ਇੱਕ ਨੌਕਰ ਵੀ, ਜੋ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦੀਵਾਰ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਲਾਸ਼ਾਂ ਲਗਭਗ ਨੰਗੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਤਮਾਸ਼ਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਉਲਝੇ ਹੋਏ ਢੇਰ ਵਿੱਚ ਪਈਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਖੱਡ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੋਂ ਹੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

'ਕੀ ਉਹ ਸਾਰੇ ਇੱਥੇ ਹਨ?' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

'ਹਾਂ, ਖੋਡਾਵੁੰਡ,' ਲੁਘੇ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ।

'ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅੰਦਰ ਜਾਓ!' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਪੁਕਾਰਿਆ; ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਖਰੀ ਸਮਾਧ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਇੱਕ ਦਾ ਸਿਰ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਉੱਤੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਨੇੜੇ ਲੇਟ ਸਕਣ।

'ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ,' ਲੁਘਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਢਿੱਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸੁੱਜ ਜਾਣਗੇ।'

ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖ਼ਮ ਬਣ ਗਏ, ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਭਰ ਗਈ; ਇਸਨੂੰ ਠੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਉੱਪਰਲਾ ਹਿੱਸਾ ਪੱਧਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੀ ਪਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅੱਠ ਮਨੁੱਖ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਲੁਕੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਗਏ, ਅਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਨੇ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ।

ਸਾਹਿਬ, ਕੀ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਹ ਰਾਤ ਕਿਵੇਂ ਬਿਤਾਈ! ਜੋ ਮੈਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਰ, ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ; ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਮੇਰੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਜੀ, ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਟਿਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਜਾਪਦੀਆਂ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸ਼ਿਤਾਨ ਮੇਰੀ ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਹੋਣ, ਅਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਨੀਂਦ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ। ਇਹ ਇੰਨਾ ਠੰਡਾ, ਇੰਨਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਭੜਕਾਹਟ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ ਕਿ ਇਸਦਾ ਇੱਕ ਚੁੱਪ ਦਰਸ਼ਕ ਵੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਵੀ ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੁਸੀਨ ਵੀ। ਪਰ ਸਭ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ; ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਤੰਬੂ ਦੇ ਹੇਠੋਂ ਛਾਲ ਮਾਰੀ, ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹਵਾ

ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਚੰਦਰਮਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ ਚਮਕਦਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਉਹ ਇੱਕ ਲੰਘਦੇ ਬੱਦਲ ਦੇ ਹੇਠੋਂ ਉੱਭਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਠੰਢੀ ਹਵਾ ਸੀ ਜੋ ਮੇਰੇ ਬਲਦੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਹਵਾ ਦਿੰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੀ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਬੱਦਲਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਈ: ਅਤੇ ਮੀਂਹ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਤੇਜ਼ ਬੂੰਦਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਕੰਮ 'ਤੇ ਰੋ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਜੋ ਉਸਨੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਤੰਬੂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਲੈ ਗਈਆਂ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਗਿਆ, ਜੋ ਗੂੜ੍ਹੀ ਨੀਂਦ ਸੌਂ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਨਾਲ ਜੱਫੀ ਪਾ ਲਈ, ਮੇਰੀਆਂ ਪਲਕਾਂ 'ਤੇ ਨੀਂਦ ਆ ਗਈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਉੱਠਿਆ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦਾ ਆਮ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਵੇਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਜਗਾਇਆ।

ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਗਲੀਚੇ ਵਿਛਾਏ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲ ਫਾਰਮ ਦੁਹਰਾਇਆ; ਪਰ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ, ਅਤੇ ਪਿਛਲੀ ਰਾਤ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਸਨ।

ਇਹ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਸਾਡੇ ਘੋੜਿਆਂ 'ਤੇ ਕਾਠੀ ਪਾਈ ਗਈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਮਾਰਚ ਕਰਨ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ; ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਣੇਸ਼ਪੁਰ ਤੋਂ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਦੂਰ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਾ ਲੱਗੇ।

ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਅਸੀਂ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਚੌਥਾਈ ਮੁੱਲ ਦੀ ਗੁੜ ਜਾਂ ਮੋਟੀ ਖੰਡ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਸ਼ਹਿਰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ: ਇਸਦਾ ਕੀ ਮਕਸਦ ਸੀ ਮੈਂ ਕਲਪਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ।

'ਇਹ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਟੂਪੌਨੀ ਦਾ ਬਲੀਦਾਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਉਸ ਸਾਹਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਪਿਛਲੀ ਰਾਤ ਦੇਖਿਆ ਸੀ; ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਸਕਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।'

ਉਹ ਆਦਮੀ ਖੰਡ ਲੈ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਚੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਧਾਰਕ ਭੂਦਰੀਨਾਥ, ਉਸਦੇ ਲਈ ਵਿਛਾਏ ਹੋਏ ਕੰਬਲ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਉਸਦਾ ਮੂੰਹ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਭੂਤ-ਟੋਟੇ ਉਸਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਉਸੇ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਵੇਖ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕੰਬਲ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਛੇਕ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਛਿੱਲ, ਖੰਡ ਦਾ ਢੇਰ, ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਇੱਕ ਟੁਕੜਾ ਭੇਟ ਵਜੋਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਖੰਡ ਉਸ ਛੇਕ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ: ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਫੜੇ ਹੋਏ ਹੱਥ ਸਵਰਗ ਵੱਲ ਚੁੱਕੇ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਭਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ,

'ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਦੇਵੀ! ਜਿਸਨੇ ਯੁੱਗਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਸਨੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜੁਰਾ ਨਾਇਗ ਅਤੇ ਖੁਦੀਕ ਬਨਵਾਰੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੱਖ ਸੱਠ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ!'

ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਦੁਹਰਾਈ ਗਈ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਲੈ ਕੇ ਇਸਨੂੰ ਕੁਹਾੜੀ ਉੱਤੇ ਅਤੇ ਟੋਏ ਵਿੱਚ ਛਿੜਕਿਆ; ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਖੰਡ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਲਏ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਹਰੇਕ ਠੱਗ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਚੁੱਪਚਾਪ ਖਾਧਾ: ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਪਾਣੀ ਪੀਤਾ, ਅਤੇ ਖੰਡ ਦਾ ਢੇਰ ਬਾਕੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਬੈਂਡ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਖਾਧਾ; ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ,

ਕਿਉਂਕਿ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਦਾ ਗਲਾ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ ਸੀ, ਮੈਂ ਬਾਕੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸਨੂੰ ਖਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਖਵਾਇਆ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਨਿਗਲ ਲਿਆ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ,

'ਤੁਸੀਂ ਗੁੜ ਖਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਠੱਗ ਹੋ; ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਤਿਆਗਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋਣ 'ਤੇ ਇੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਉੱਤੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵੀ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਲੱਭ ਕੇ ਇਸਨੂੰ ਖਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਦਰਜਾ ਜਾਂ ਸਥਿਤੀ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਠੱਗ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ; ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਇਹ ਉਸ ਉੱਤੇ ਜੋ ਸ਼ਕਤੀ ਵਰਤੇਗੀ ਉਹ ਅਟੱਲ ਹੋਵੇਗੀ।'

'ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਕੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਜਾਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ?'

'ਜੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸਮਾਂ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸੈਂਕੜੇ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਸੀ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਪਰ ਹੁਸੀਨ ਤੋਂ ਪੁੱਛੋ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤੋਂ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹੀ ਦੱਸਣਗੇ।'

ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ, ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਆਮ ਵਾਂਗ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਮੇਰੀ ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਝਾੜ ਪਾਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ।

'ਇਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਤੂੰ, ਜੋ ਇੰਨੀ ਸ਼ਾਨ ਨਾਲ ਸ਼ੇਰ 'ਤੇ ਭੱਜਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਲੇ ਖੇਡ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹਟਣਾ ਚਾਹੀਦਾ; ਤੈਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਿਹਤਰ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਗੁੜ ਖਾਧਾ ਹੈ।'

'ਸ਼ਰਮ ਲਈ, ਭਰਾ!' ਹੁਸੀਨ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਸਾਹਿਬ-ਜ਼ਾਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਬੋਲੋ; ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖੁਦ ਵੀ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਸੀ: ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੰਮ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ——, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਗੁਨੇਸ਼ਾ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆਈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਹੋ? ਸਾਹਿਬ-ਜ਼ਾਦੇ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਦੇਖਣ ਦਿਓ, ਅਤੇ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਹ ਕੰਮ 'ਤੇ ਸ਼ੇਰ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਮੁੜ ਕੇ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਥੱਪੜ ਮਾਰਿਆ; 'ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਭੈੜੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਬਿਹਤਰ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੁਰਗੀ-ਦਿਲ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਬਣ ਕੇ ਖਤਮ ਹੋਏ ਹਨ, ਸਿਰਫ ਕਬਰਾਂ ਖੋਦਣ ਅਤੇ ਜਾਸੂਸ ਬਣਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ। ਬੁੱਢੇ ਹੁਸੀਨ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ, ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਪਛਾੜੋਗੇ। ਸਿਰਫ਼ ਉਸਨੂੰ ਰਹਿਣ ਦਿਓ,' ਉਸਨੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ, ਦੁਬਾਰਾ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, 'ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਦੇਖਣ ਦਿਓ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਖੁਦ ਅਜ਼ਮਾਓ: ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋਗੇ ਕਿ ਮੈਂ ਗਲਤ ਹਾਂ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।'

'ਠੀਕ ਹੈ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੇਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰੋ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ, ਮੇਰਾ ਇਰਾਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਝਿੜਕਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਭਾਵਨਾ ਦਿਖਾਈ ਹੈ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਵੀ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ: ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਜਿੰਨਾ ਮਰਜ਼ੀ ਦਿਆਲੂ ਬਣੋ, ਆਪਣੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪਿਆਰ ਕਰੋ, ਗਰੀਬਾਂ 'ਤੇ ਦਇਆ ਕਰੋ, ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਨੂੰ ਦਾਨ ਦਿਓ; ਪਰ ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਠੱਗ ਹੋ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰੰਤਰ ਤਬਾਹੀ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਲੀਆ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਸਕਦੀ ਹੈ।'

'ਮੈਨੂੰ ਝਿੜਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸ਼ਬਦ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਗਏ ਹਨ: ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੁਣ ਕਦੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਤੋਂ ਭੱਜ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਠੀਕ ਸਮਝੋਗੇ ਮੈਂ ਰੁਮਾਲ ਲੈਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਮੋੜਨ ਲਈ ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੁਹੰਮਦ ਭੂਤ-ਟੋਟੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਆਦਮੀ ਦਾ ਕੁਝ ਇਤਿਹਾਸ ਦੱਸਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਕੱਲ੍ਹ ਰਾਤ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ।' 'ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਕਿਹਾ!' ਇੱਕ ਦਰਜਨ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਚੀਕਿਆ; 'ਮਹੰਮਦ ਇੱਕ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਪੱਕਾ ਹੱਥ ਹੈ, ਆਓ ਇਸਨੂੰ ਸੁਣਾਈਏ।'

ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਤੰਬਾਕੂ ਅਤੇ ਤੰਬਾਕੂ ਭਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੰਦਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਈ ਵਾਰ ਕੁਚਲਿਆ, ਅਤੇ ਲਾਲ ਥੁੱਕ ਦੇ ਭਰਪੂਰ ਨਿਕਾਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਡੀਆਂ 'ਤੇ ਬਿਠਾਇਆ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਜਿੰਨਾ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੋਲਿਆ।

'ਮੇਰਾ ਜਨਮ ਬੋਰੀ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਨਾਗਪੁਰ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਪਿੰਡ ਹੈ: ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਇੱਕ ਠੱਗ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪੁਰਖੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੋਂ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਪੁੱਤਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਦੱਸਣ ਯੋਗ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੇਰੀ ਕਹਾਣੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪਟੇਲਸ਼ਿਪ (ਮੁੱਖ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਸੀ) ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਲਈ ਨਾਗਪੁਰ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਪੈਸੇ ਬਚਾਏ ਸਨ; ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਠੱਗੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੇਸ਼ੇ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ। ਮੇਰੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਕਾਸਿਮ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਠੱਗਾਂ ਦੇ ਓਨੇ ਹੀ ਬਦਨਾਮ ਨੇਤਾ ਸਨ ਜਿੰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ, ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਵਾਨ ਸਨ, ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਸਨ। ਉਹ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਦੇ ਰਹੇ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਉੱਠਿਆ।

'ਪਰ ਉਸਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਲਈ ਕਿਸਮਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੀ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਦਿਨ ਯਾਦ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਸਿਪਾਹੀ, ਜੋ ਕਿ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਸਨੂੰ "ਹਾਜ਼ਰੀ" ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਲੈ ਕੇ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚੇ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਅਚਾਨਕ ਸੱਦੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਜਾਣਨ ਦੀ ਵਿਅਰਥ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਿਤ ਸਨ; ਅਤੇ ਤਰਕ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਾ ਹੋਇਆ, ਉਸਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਸਭ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ; ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਮੇਰੀ ਦਿਲੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਸੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਉੱਥੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਲਗਭਗ। ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਲੰਬੇ ਮਾਰਚਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਾਗਪੁਰ ਪਹੁੰਚੇ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਘਟੀਆ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਸਾਡੇ ਪੈਰ ਲੋਹੇ ਨਾਲ ਲੱਦੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਆਮ ਸੁੱਖ-ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਪਾਨ ਸੀ ਨਾ ਤੰਬਾਕੂ, ਨਾ ਸਾਫ਼ ਕੱਪੜੇ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਖਾਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਮੋਟਾ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਘਟੀਆ ਭੋਜਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਚਾਰ ਲੰਬੇ ਮਹੀਨੇ ਬਿਤਾਏ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਵਿਅਰਥ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕੀ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਕੌਣ ਸੀ; ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵੀ ਵਿਅਰਥ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸੀ ਜਾਵੇ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਇਕੱਲੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਲਗਾ ਕੇ ਥੱਕ ਗਏ ਸੀ ਕਿ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹੋ

ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਫਲਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਦਿਨ ਉਹ ਬਦਕਿਸਮਤ ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ, ਜਿਸਦੀ ਕੱਲ੍ਹ ਰਾਤ ਮੇਰੇ ਹੱਥੋਂ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਸਾਡੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਵਿੱਚ ਆਇਆ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਆਚੇ ਹੋਏ ਲਈ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਪਰ ਠੀਕ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ, ਉਹ ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲੈਂਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਗਾਲਾਂ ਕੱਢੀਆਂ।

'ਜਦੋਂ ਉਹ ਕੰਮ ਖਤਮ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਨੇ ਉਸ ਵੱਲ ਗੰਭੀਰ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, 'ਪਟੇਲਜੀ! ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜੈਸੁਖਦਾਸ ਵਪਾਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਵੇਰਵਾ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਵੋਗੇ, ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਸਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹ ਸਵਾਗਤ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਵੀ ਯਾਦ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਲਈ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਹੁਣ ਦੇਖਾਂਗਾ ਕਿ ਕੀ ਮੈਂ ਵਾਪਸੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।"

"ਤੂੰ ਝੂਠਾ ਹੈਂ, ਅਤੇ ਮੂਤਸਦੀ ਦਾ ਘਟੀਆ ਬਦਮਾਸ਼!" ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਚੀਕਿਆ, "ਅਤੇ ਤੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਮੂੰਹੋਂ ਇੱਕ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ: ਕਾਸਿਮ ਪਟੇਲ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭੇਜੋ, ਅਤੇ ਉਹ ਉਹ ਦੱਸੇਗਾ ਜੋ ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਤੈਨੂੰ ਇੱਕ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ, ਕੁੱਤੇ ਅਤੇ ਕੁੱਤੇ ਦੇ ਪੁੱਤਰ।"

"ਅਸੀਂ ਦੇਖਾਂਗੇ," ਉਸ ਬਦਮਾਸ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ; ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੇਰੇ ਗਰੀਬ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਗਿਆ; ਅਤੇ ਘੋੜੇ ਦੇ ਨੱਕ ਵਾਲਾ ਥੈਲਾ ਜੋ ਗਰਮ ਸੁਆਹ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸਨੂੰ ਗਰਮ ਧੂੜ ਸਾਹ ਲੈਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਲਗਭਗ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਕਈ ਵਾਰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ, ਹਰ ਵਾਰ ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਨੂੰ ਉਹ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜੋ ਉਹ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤ ਹੋਰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਦਮਾਸ਼ ਫਿਰ ਜੇਲ੍ਹ ਛੱਡ ਗਿਆ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪਾਣੀ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਬੁਰੇ ਇਰਾਦੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਗਏ; ਕਿਉਂਕਿ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਸਵੇਰ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਬਚ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਛਿੜਕਣ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਡਰਾਫਟ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਉੱਠ ਕੇ ਬੈਠਣ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪੀਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਠੀਕ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤਾ।

ਅਧਿਆਇ ਪੰਜ

ਜਿੱਥੇ ਬੁੱਢਾ ਠੱਗ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ਖਤਮ ਕਰਦਾ ਹੈ

"ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਮਰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ," ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ; "ਅਤੇ ਦੇਖੋ ਕਿ ਉਸ ਬਦਮਾਸ਼ ਦਾ ਦਿਲ ਕਿੰਨਾ ਕਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਇੱਕ ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਆਵੇਗਾ। ਮੇਰੇ ਸਰਾਪ ਉਸ ਉੱਤੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਉੱਤੇ! ਉਹ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਇਸ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਰੇ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਆਵੇਗੀ।"

"ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ," ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੀ ਝਗੜਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਤਾਉਣ ਦਾ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ।"

"ਸੁਣੋ," ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਮੁੰਡਾ ਸੀ, ਜੈਸੁਖਦਾਸ, ਜੋ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਾਹੂਕਾਰ ਸੀ, ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਦੇ ਬਿਸਤਰੇ 'ਤੇ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਦੇਖਭਾਲ ਵਿੱਚ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ, ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਜੋਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਤੋਂ ਬਚਾਵਾਂ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਨੇ ਨਾਗਪੁਰ ਦੇ ਜਨਤਕ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਜੁੱਤੀ ਨਾਲ ਕੁੱਟਿਆ ਸੀ, ਉਸਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਮਾੜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ। ਦਰਅਸਲ ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਕੁਝ ਮਾਲੀਆ ਹੜੱਪਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਸੀ; ਕਿਉਂਕਿ ਜੈਸੁਖ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮਾਲੀਏ ਦਾ, ਸਗੋਂ ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਸਾਧਨ ਸੀ। ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਲਈ, ਜੈਸੁਖ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੀਵੇਂ ਬਦਮਾਸ਼ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਜੋ ਕਿਹਾ ਸੀ ਉਸ ਵੱਲ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਜੋ ਅਪਮਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਹ ਬ੍ਰਿਜ ਦੇ ਮਨ ਤੋਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਲਾਲ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪੁਰਾਣੇ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਹਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ; ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਡਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਝੂਠੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਲੁੱਟਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮਰ ਗਿਆ; ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਆਖਰੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼, ਮਾਰਵਾੜ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਅਤੇ ਜੋ ਵੀ ਪੈਸਾ ਮੈਂ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਭੇਜ ਦਿਆਂ। ਮੈਂ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਹੇਠ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ, ਕਿਤੇ ਉਹ ਸੜਕ 'ਤੇ ਹੋਰ ਠੱਗਾਂ ਨਾਲ ਨਾ ਫਸ ਜਾਣ।

"ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਏ ਨੂੰ ਹਫ਼ਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੁਤਸਦੀ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਨਾਰਾਇਣ ਪੰਡਿਤ ਪੇਸ਼ਕਾਰ ਤੋਂ ਜੈਸੁਖ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਲੈ ਕੇ ਆਏ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸਾਧਾਰਨ ਸਥਿਤੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਪਰਿਵਾਰ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਨੇ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਦਸਲੂਕੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜੁੱਤੀ ਨਾਲ ਕੁੱਟਿਆ, ਉਸਨੂੰ

ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਵਿਹਲੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਪੱਥਰਾਂ ਨਾਲ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪਾਰ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

"ਮੈਂ ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਕਦੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ, ਪਰ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇ ਮਾੜੇ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਹਮਲਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਇਨਸਾਫ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਿਆ, ਜਿਸਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਮੇਰੀਆਂ ਹੱਦਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਕਈ ਵਾਰ ਕੱਟੇ ਗਏ ਅਨਾਜ ਨੂੰ ਵੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀ ਉੱਚਾਈ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਕਿ ਮੈਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਮੰਡਲ ਭੇਜਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਬੇਕਾਰ ਸੀ; ਮੇਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਦੁਆਰਾ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੱਖਪਾਤ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਉਭਰਿਆ ਜਾਪਦਾ ਸੀ: ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਹੜੱਪਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਸਲ ਪਟੇਲ ਦੇ ਵੰਸ਼ਜ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਰਥਨ ਅਤੇ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਘਬਰਾਹਟ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ ਸਨ।

"ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ, ਹੁਣ ਲਗਭਗ ਪੰਜ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੈਂ ਨਾਗਪੁਰ ਵਿਖੇ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਈਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕਤਲ ਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਾਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਣਜਾਣ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਨਾ ਆਉਣ ਦੇਵਾਂ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਹਾਇਕ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਤੇ ਜਾਵਾਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਇਸਨੇ ਸਾਡੇ ਪੇਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਘਨ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਅਣਗਹਿਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ; ਪਰ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਸਾਵਧਾਨ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਆਲੀਆ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਵੇ!"

'ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਸਾਡੇ ਤਸੀਹੇ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਦੁਬਾਰਾ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਰਹੇ; ਪਰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਫਿਰ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਗਰੀਬ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਫਿਰ ਕਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਤਸੀਹੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਪਰ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ: ਉਸਨੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ।

"ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਤੂੰ ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਕਾਇਰ ਕਾਫਿਰ ਹੈਂ," ਉਸਨੇ ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਨੂੰ ਕਿਹਾ; "ਅਤੇ, ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਜੇ ਮੈਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਇਸ ਘਿਣਾਉਣੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਸੱਚਾ ਮੁਸਲਮ ਆਪਣੇ ਲਈ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ।"

'ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੀਆਂ ਨਪੁੰਸਕ ਧਮਕੀਆਂ 'ਤੇ ਹੱਸ ਪਿਆ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਛੱਡ ਗਿਆ।'

'ਅਸੀਂ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਰਹੇ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਸਾਡੇ ਗਾਰਡ ਦੇ ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਨੇ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਨਾਲ ਮਨਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕੇਸ ਦੀ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਤੋਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇੱਕ ਸਾਹੋਕਰ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਜਾਣੂ ਸੀ, ਜੋ ਫਿਰ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਾਗਪੁਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ।

'ਉਹ ਸਾਡੀ ਸਥਿਤੀ ਸੁਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਸਾਡੀ ਮੁਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਪਰ ਇਹ ਕੋਈ ਆਸਾਨ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਕੰਨ ਫੜ ਲਏ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦੋਸਤ ਦੀ

ਹਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਅਸਫਲ ਹੋ ਗਈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਸਾਡਾ ਮਾਮਲਾ ਨਾਗਪੁਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਾਹੋਕਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਆਦਮੀ ਸੀ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਖੁਦ ਮੰਤਰੀ ਕੋਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਿਆ। ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸਾਨੂੰ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਘਰ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਪੇਸ਼ਕਰ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਅਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜੋ ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸਨ।

'ਨਾਰਾਇਣ ਪੰਡਿਤ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਉਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਦੇਖਦੇ ਸਨ। ਉਸਨੂੰ ਨਿਆਂਕਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਵਾਲ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਨੂੰ ਧੀਰਜ ਨਾਲ ਸੁਣਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਸਾਡਾ ਕੱਟੜ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਉਸਦਾ ਗੁਪਤ ਮੁਸਤੱਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੰਨੇ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਦਾ ਕਦੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ।

'ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ, ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਾਹੂਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਮੀਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੇ ਬਿਓਰੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜੈਸੁਖਦਾਸ ਅਮੀਰ ਸੀ; ਕਿ ਉਸਦੀਆਂ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਧੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਕੋਈ ਪੁੱਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਇੱਕ ਰੁਪਏ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਦੂਬਾਰਾ, ਇਹ ਕਿ ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਬੋਰੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਪਟੇਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਸਲ ਮਾਲਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਅਹੁਦੇ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਨੇ ਪੰਡਤ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਸਮਾਪਤ ਕੀਤੀ, "ਹੇ ਬ੍ਰਹਮਾ ਦੇ ਅਵਤਾਰ, ਮੈਂ ਇਸ ਆਦਮੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਮਿਲੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਾਂਗਾ। ਮੈਂ ਦੋ ਵਾਰ ਉਸਦੇ ਪਿੰਡ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੋ ਵਾਰ ਮੇਰਾ ਇੰਨਾ ਅਪਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਮੇਰਾ ਖੂਨ ਉਬਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮੇਰੇ ਇਰਾਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਸਨ; ਅਤੇ ਜੇ ਮੈਂ ਫਿਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਕ੍ਰੋਧ ਇਸ ਆਦਮੀ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਉਤਰਦਾ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੰਦਾ। ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਦੁੱਖ ਖਾ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਇਹ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸਦੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜੈਸੁਖਦਾਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਉਸਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸੰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਉਸਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਕਾਰਨ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਖੋਖਲੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੈਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ।"

"ਯਾ ਆਲੀਆ! ਆਲੀਆ!" ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਚੀਕਿਆ; "ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ! ਇਹ ਸਭ ਝੂਠ ਹੈ; ਮੈਂ ਆਲੀਆ ਨੂੰ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਸਹੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਕੀ ਮੈਂ ਉਸ ਤਰਸਯੋਗ ਬਦਮਾਸ਼ ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਲੂਣ ਨਹੀਂ ਖਾਧਾ? ਅਤੇ ਉਹ ਕੌਣ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰਾ ਮਾਲਕ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੇ ਇੰਨੇ ਬੁੱਢੇ ਨੌਕਰ ਨਾਲ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਵੇ? ਜੇ ਮੇਰੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਦੱਸਾਂਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਪਰ ਇਸ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੂੰ ਉਸ ਸਲੂਕ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਠੱਗਿਆ ਹੈ।"

"ਅਸੀਂ ਕੱਲ੍ਹ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਸੁਣਾਂਗੇ," ਪੰਡਿਤ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਉਸਦਾ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਤਿਆਰ ਕਰੋ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਸਦਾ ਸਬੰਧ ਵਧੇਰੇ ਸੰਖੇਪ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।"

'ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਫਿਰ ਚੋਰ ਵਾਂਗ ਕੈਦ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਦੋ ਸਾਹੂਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਮਾਨਤਾਂ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਸਕਣ। ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਸਾਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ, ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਚਲੇ ਗਏ; ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸਨ, ਆਪਣੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਨੂੰ ਘੁਮਾ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਸਵਾਲੀਆ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੁੜਬੁੜਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ, ਅਤੇ ਮਾਸ਼ਾਅੱਲਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਘਾਤਕ ਨਫ਼ਰਤ ਅਤੇ ਨਫ਼ਰਤ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ।

'ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਦੇ ਪੂਰੇ ਆਚਰਣ ਦਾ ਫ਼ਾਰਸੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਿਰਤਾਂਤ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਸੀ; ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਲੈ ਗਏ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਹੁੰਦੇ ਦੇਖਾਂਗੇ, ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਅਣਉਚਿਤ ਵਿਵਹਾਰ ਲਈ। ਪਰ ਸਾਨੂੰ "ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਖਾਣ" ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਰਾਇਣ ਪੰਡਿਤ ਦੁਆਰਾ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ; ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਸੀ ਕਿ ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਕਿ ਉਸਨੇ ਜੈਸੁਖ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸਤਾਉਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਿਰਤਾਂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਸੀ।

'ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਨਾਲ ਬੁਰਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਸੀ; ਰਾਜ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਏਜੰਟ ਨੂੰ ਮੰਗੇ ਗਏ ਖਾਤੇ ਜਲਦੀ ਨਾ ਦੇ ਕੇ ਜਿਸ ਕੋਲ ਮੰਗਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੰਨੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਉਸਦੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਕੇ।'

'ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਹੀ ਵਾਲਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਦੋਸਤ ਸਾਹੋਕਾਰ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਰੋਕਿਆ। "ਬਿਹਤਰ ਹੈ," ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਕੀ ਅੱਧੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲੈ ਕੇ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਰਹਿਣ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਹੈ। ਚੁੱਪ ਰਹੋ: ਸੋਚੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬਚ ਗਏ ਹੋ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਜਾਲ ਤੋਂ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਨੀਚ ਬਦਮਾਸ਼ ਨੇ ਘੇਰਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹੋਵੋ।"

'ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਰਮ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਭਰਨਾ ਪਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ।'

'ਮੈਂ ਉਹ ਸਲਾਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਾਂਗਾ ਜੋ ਬੁੱਢੇ ਸਾਹੋਕਰ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਖਰਚੇ 'ਤੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸੀ।'

"ਪਟੇਲ ਜੀ!" ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ; ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਬਦਲਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡੇਗਾ; ਤੁਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗਾਂ ਵਾਂਗ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿ ਕੇ ਉਹ ਦਿਲ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ੇਰ ਹੈ; ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਇੰਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਤੁਸੀਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਉਸਦੇ ਚੁੰਗਲ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਗਏ ਹੋ; ਪਰ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਮਲੇ ਸਾਡੇ ਸੇਠ ਦੁਆਰਾ

ਨਾ ਸੰਭਾਲੇ ਜਾਂਦੇ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਦੁਖੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਰਹਿੰਦੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸਦੀ ਨਫ਼ਰਤ ਤੁਹਾਡੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ, ਉਸ ਨਿਰੰਤਰ ਤਸੀਹੇ ਅਤੇ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਜੋ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਿੰਦਾ।"
"ਸ਼ੁੱਕਰ ਆਲੀਆ!" ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਹੁਣ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਾਂ।"
"ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ," ਸਾਹੋਕਰ ਨੇ ਕਿਹਾ; "ਉਸਦੇ ਦੂਤ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਜਾਣਗੇ, ਘੇਰ ਲੈਣਗੇ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੂਰੀ ਚੌਕਸੀ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਤੁਹਾਡੀ ਆਤਮਾ ਦੀ ਸੌਂਹ, ਹੇ ਪਟੇਲ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਾ ਕਰੋ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਪਛਤਾਓਗੇ।"
"ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ," ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ; "ਤੁਹਾਡੇ ਸ਼ਬਦ ਦੋਸਤਾਨਾ ਹਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਸ਼ਰਬਤ ਵਜੋਂ ਪੀਂਦਾ ਹਾਂ। ਪਰ ਇਸ ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਕੋਲ ਲੰਬੇ ਹੱਥ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ ਉਹ ਮੁਹੰਮਦਜੀ ਪਟੇਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਹੈ।"
'ਬਹੁਤ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਛੁੱਟੀ ਲੈ ਲਈ ਅਤੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ; ਪਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਅਜੀਬ ਆਦਮੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪਏ; ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ, ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਹੈ, ਨੇ ਘਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ; ਉਹ ਸਾਡੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇਰ ਨਾਲ ਘਰੋਂ ਰੁਕਦੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਣਜਾਣ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਇੰਨੀ ਚਿੰਤਤ ਅਤੇ ਚਿੰਤਤ ਹੋ ਗਈ, ਕਿ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਂ ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਕਦੇ ਨਾ ਜਾਵਾਂ, ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਖੇਤਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਘਰ ਲਿਆਵਾਂ। ਮੈਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਕੀਤਾ; ਪਰ ਇੱਕ ਰਾਤ, ਇੱਕ ਸਰਾਪੀ ਰਾਤ - ਕਾਸ਼ ਮੈਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿਨ ਦੀ ਸਵੇਰ ਕਦੇ ਨਾ ਵੇਖੀ ਹੁੰਦੀ! - ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਗੰਨੇ ਦੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਕਟਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਦੇਰੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ: ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਗੁਆਂਢੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕੁਝ ਆਦਮੀ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਅੱਧਾ ਕੋਸ ਵੱਖ ਹੋ ਗਏ; ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਰਸਤਾ (ਜੇ ਅਸੀਂ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਹਾਂ) ਉਹ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਤ ਪੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਦੂਜਾ ਰਸਤਾ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ; ਪਰ ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਤਿੱਖੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, "ਇਹ ਉਹ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਰਸਤਾ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਹੋਰ ਬਾਹਰ ਰੱਖੇਗਾ।" ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਉਸਨੂੰ ਉਸ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਮੈਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਅਣਪਛਾਤੀ ਭਾਵਨਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਖ਼ਤਰਾ ਸੀ, ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਪਰ, ਮੇਰੇ ਦੋਸਤੋ, ਉਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਤੋਂ ਕੌਣ ਬਚ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਜੇ ਇਹ ਆਲੀਆ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਮਰ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਦੂਰਦਰਸ਼ਤਾ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ? ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧੇ, ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਬੰਦੂਕ ਦੀਆਂ ਝਾੜੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਬੰਦੂਕ ਦੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ ਝਾੜੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਸਤੇ ਨੇ ਸੱਟ ਮਾਰੀ ਸੀ, ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਹਰ ਪੈਰ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਸੀ। ਇੱਕਦਮ, ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧੇ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਵਾੜ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਜੋ ਸੜਕ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਝਲਕ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਮਾਚਿਸ ਦੀ।
"ਦੇਖੋ!" ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਅਸੀਂ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਹਾਂ, ਵਾੜ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੋਕ ਹਨ; ਦੇਖੋ, ਤਿੰਨ ਬੱਤੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਮਾਚਿਸਾਂ ਹਨ!"

"ਤੂੰ ਮੂਰਖ ਹੈਂ," ਉਹ ਚੀਕਿਆ, "ਉਹ ਜੁਗਨੂੰ ਹਨ: ਕੀ ਤੂੰ ਡਰਦਾ ਹੈਂ? ਕੀ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤਰ ਡਰਪੋਕ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ?"
'ਉਸਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਸ਼ਬਦ ਨਿਕਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਸਾਡੇ ਨੇੜੇ ਤਿੰਨ ਤਿੱਖੀਆਂ ਤਰੇੜਾਂ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਆਵਾਜ਼ ਕੀਤੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਏ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਠੰਢ ਅਤੇ ਸੁੰਨਤਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ, ਤੇਜ਼ ਦਰਦ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਲੱਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੀ ਭਾਵਨਾ। ਮੈਂ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਕੁਝ ਕਦਮ ਲੜਖੜਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਡਿੱਗ ਪਿਆ; ਪਰ ਮੈਂ ਬੇਹੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਤਿੰਨ ਆਦਮੀ ਬਾੜੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ, ਅਤੇ ਖਿੱਚੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਲੈ ਕੇ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਭੱਜੇ। ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੱਲਿਆ ਨਹੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਚਿਹਰੇ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ। ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਲਈਆਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਪਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।
"ਇਹ ਉਹ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ," ਮੇਰੇ ਉੱਪਰ ਖੜ੍ਹੇ ਬੰਦੇ ਨੇ ਕਿਹਾ; "ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।"
'ਇੱਕ ਹੋਰ ਉੱਪਰ ਆਇਆ।'
"ਇਹ ਲਗਭਗ ਓਨਾ ਹੀ ਚੰਗਾ ਹੈ," ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਇਹ ਪੁੱਤਰ ਹੀ ਨੌਜਵਾਨ ਸ਼ੈਤਾਨ ਹੈ: ਪਿਤਾ, ਇਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੋ, ਦੂਜਾ ਹੈ; ਆਓ ਅਤੇ ਦੇਖੋ।" ਅਤੇ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ।
'ਉਹ ਉੱਥੇ ਗਏ ਜਿੱਥੇ ਮੇਰਾ ਗਰੀਬ ਪਿਤਾ ਪਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀ ਕੀਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਚੀਕਿਆ, "ਅਲਹਮਦ-ਉਲ-ਇਲਾਹ! ਅਸੀਂ ਸਫਲ ਹੋਏ ਹਾਂ; ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਚਿਹਰੇ ਸਾਡੇ ਮਾਲਕ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਚਮਕਣਗੇ। ਅਤੇ ਸੋਚੋ, ਇੰਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੰਨੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਫਲ ਹੋ ਗਏ! ਬੁੱਢਾ ਕੁੱਤਾ ਲੂੰਬੜੀ ਵਾਂਗ ਸਾਵਧਾਨ ਸੀ।"
"ਤੁਸੀਂ ਮੇਰਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ," ਇੱਕ ਹੋਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜਿਸਨੇ ਅਜੇ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ: "ਜੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਗੰਨੇ ਦੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਨਾ ਬੁਲਾਇਆ ਹੁੰਦਾ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਘਰ ਜਾਣ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜੇ ਦੇ ਰਸਤੇ ਦਾ ਪਤਾ ਨਾ ਲਗਾਇਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਿਅਰਥ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦਾ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਥੱਕ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਓ," ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, "ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰੁਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਦੇਸ਼ ਸਾਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਗਰਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਮਾਧੂ ਨਾਗਪੁਰ ਤੱਕ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਅਸੀਂ ਉਸ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਾਂਗੇ, ਓਨਾ ਹੀ ਚੰਗਾ ਹੈ; ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਘੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਉਹ ਸਾਰੇ ਤਿਆਰ ਹਨ।"
'ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਬਿਮਾਰ ਅਤੇ ਬੇਹੋਸ਼ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਲਗਭਗ ਬੇਹੋਸ਼ ਪਿਆ ਰਿਹਾ: ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ ਦਾ ਦਰਦ ਭਿਆਨਕ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੜਫਦਾ ਰਿਹਾ; ਰਾਤ ਵੀ ਬਹੁਤ ਠੰਢੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇੰਨੀ ਸਖ਼ਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਹਿੱਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਗਰੀਬ ਪਿਤਾ ਦੇ ਸਰੀਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਉਸਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਪਿਆ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ; ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਹਿੱਲਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਲੇਟ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਰਲਾਇਆ। ਮੈਂ ਦੂਰੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਸੁਣੀਆਂ, ਅਤੇ ਜਿੰਨੀ ਉੱਚੀ ਮੈਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਚੀਕਿਆ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੁਣਿਆ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਸੰਕੇਤ ਵਜੋਂ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ; ਪਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਿਆ: ਮੈਂ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਇੱਕ ਕੁਚਲੇ ਹੋਏ ਸੱਪ ਵਾਂਗ ਪਿਆ ਸੀ? ਮੇਰੇ ਹੋਸ਼ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ, ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸੀ। ਓ, ਮੇਰੇ ਦੋਸਤੋ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਰਾਤ ਦੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ! ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੈਨੂੰ ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਵਿੱਚੋਂ ਜਗਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ

ਉੱਪਰ ਇੱਕ ਮਸ਼ਾਲ ਖੜੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕੁਝ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣ ਲਿਆ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਰ ਗਲੀ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਲੱਭ ਲਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂ ਕੀਤਾ; ਪਰ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹ ਵਿਰਲਾਪ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕੰਬਲ ਵਿੱਚ ਚੁੱਕ ਕੇ ਪਿੰਡ ਲੈ ਗਏ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ: ਹਾਏ! ਉਹ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।

'ਮੇਰੇ ਦੋਸਤੋ, ਤੁਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਮੌਤ ਘਰ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਇੱਕ ਪਿਤਾ, ਇੱਕ ਭਰਾ, ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ; ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿਰਲਾਪ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਵਿੰਨ੍ਹਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਜਿਗਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੀ, ਕੋਈ ਚੀਕ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਕੋਈ ਚੀਕ ਨਹੀਂ; ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਇੱਕ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਬੈਠੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਹੌਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੁਕਾਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਪਿੱਟ ਰਹੀ ਸੀ; ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਨੇ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਗਿੱਲਾ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਅਜੇ ਵੀ ਬੋਲਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਪਈ ਸੀ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਬੁੱਢੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਬੈਠੀਆਂ ਸਨ, ਘਰ ਵਿੱਚੋਂ ਸੀਟੀਆਂ ਵਗਣ ਵਾਲੀ ਠੰਡੀ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਕੰਬ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਫੁਸਫੁਸਾਹਟ ਵਿੱਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਕੰਧ ਦੇ ਇੱਕ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਦੀਵਾ ਸੀ, ਜਿਸਦੀ ਟਿਮਟਿਮਾਉਂਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨਾਲ ਹੁਣ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪੂਰੇ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਮੇਰੇ ਉੱਪਰ—ਦੁਆਲੇ— ਛਾਲ ਮਾਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੇਰੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਦਿਮਾਗ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਤਸੀਹੇ ਦੇਣ ਲਈ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸ਼ੈਤਾਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਫੌਜ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

"ਭੈਣ ਜੀ," ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਸਾਡੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਬੁਲਾਓ, ਮੈਂ ਮਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ;" ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

"ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ! ਤੈਨੂੰ ਮਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ; ਤੈਨੂੰ ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ," ਪਿਆਰੀ ਕੁੜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; "ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਜ਼ਖ਼ਮ ਹੈ; ਨਾਈ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਗੋਂਦ ਕੱਢੇਗਾ; ਅਤੇ ਹੁਕਮੀਆ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਭੜਕਾਊ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ: ਤੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਵੇਂਗਾ।"

'ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਇਹ ਬੋਲ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਚਾਨਕ ਮਸ਼ਾਲਾਂ ਦੀ ਚਮਕ ਨੇ ਬਾਹਰ ਸਾਰੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਰੌਸ਼ਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ; ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਮੇਰੇ ਗਰੀਬ ਪਿਤਾ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਚਾਰ ਆਦਮੀ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਘਰ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਏ। ਮੈਂ ਕੰਧ ਨਾਲ ਝੁਕ ਕੇ ਬੈਠਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਊਰਜਾ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਖ਼ੂਨ ਨਾਲ ਲੱਥਪੱਥ ਸੀ, ਅਤੇ ਲੇਟ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਲੇਟਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਇਸਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਇਸਨੂੰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਕੰਬਲ ਦਾ ਇੱਕ ਕੋਨਾ ਫਿਸਲ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਲਾਸ਼ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਡਿੱਗ ਪਈ, ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਧੁੰਦਲਾ ਚੀਕਣਾ, ਜਿਸਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਹਰ ਨਸ ਨੂੰ ਰੋਮਾਂਚਿਤ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ।

'ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਇੱਕ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ ਗਿਆ; ਪਰ ਜਦੋਂ ਖ਼ੂਨੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੇਖਣ ਲਈ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ, ਤਾਂ ਹੰਗਾਮਾ ਭਿਆਨਕ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਸਾਰੀਆਂ ਬੁੱਢੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਲਾਸ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਭੱਜੀਆਂ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਦਿਲ ਦਹਿਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰਨ ਲੱਗ ਪਈਆਂ; ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ ਉਹ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਚੀਕ ਬਾਹਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ, ਜਿੱਥੇ ਇਕੱਠੀ ਹੋਈ ਭੀੜ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਚੁੱਕ ਲਿਆ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਵਿਰਲਾਪ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ

ਅਸਮਾਨ ਫਟ ਨਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਵਿਅਰਥ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਅਚਾਨਕ ਰੌਲਾ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕਾਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਅੰਦਰ ਆਇਆ। ਉਸਨੇ ਲਾਸ਼ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ। "ਇਹ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ?" ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; "ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਹੈ? ਸਾਨੂੰ ਦੱਸੋ, ਆਪਣੀ ਆਤਮਾ ਦੀ ਸਹੁੰ, ਸਾਨੂੰ ਦੱਸੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਹ ਜੋ ਵੀ ਹੋਣ।"
"ਮਹਦੂ, ਏਟਾਰੇ ਦਾ ਪਟੇਲ," ਮੈਂ ਕਿਹਾ; "ਪਰ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਕੋਲ ਘੋੜੇ ਹਨ, ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ, ਭੇਜਣ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।"
"ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਘੋੜੇ ਹਨ? ਕੌਣ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ?" ਉਸਨੇ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਕਿਹਾ: "ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਰੈਲੀ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ ਕਿ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਸੀ, ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ।"
'ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਤਾਕਤ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਪੂਰੇ ਦਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਸੰਬੰਧ ਦਿੱਤਾ।'
' "ਆਲੀਆ ਦੀ ਕਿਸਮਤ, ਇਹ ਖੁਦ ਮਹਿਦੂ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ," ਇੱਕ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਵੇਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਦੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਸਾੜ ਦੇਵਾਂਗੇ।"
"ਇਹ ਰਹੀਮ ਖਾਨ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ," ਇੱਕ ਹੋਰ ਚੀਕਿਆ।
'ਰਹੀਮ ਖਾਨ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਭਣੋਈਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਸਖ਼ਤ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਸੀ।'
"ਰਹੀਮ ਖਾਨ ਦਾ ਨਾਮ ਕੌਣ ਲੈਂਦਾ ਹੈ?" ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੇ ਚੀਕਿਆ, "ਉਸਦੀ ਜੀਭ ਛਾਲੇਦਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਸੜ ਜਾਵੇ! ਉਸਦਾ ਅੰਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਵੇ!" ਲਾਸ਼ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ; ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਆਪਣੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿਰਲਾਪਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ।
"ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਔਰਤ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ?" ਮੇਰੇ ਇੱਕ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; "ਜੇਕਰ ਰਹੀਮ ਖਾਨ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਦਰ ਨਾਲ ਸਰਾਪ ਨਾ ਦਿੰਦੀ।"
"ਚੁੱਪ ਰਹੋ!" ਮੈਂ ਜਿੰਨੀ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ; "ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸਦਾ ਲੇਖਕ ਕੌਣ ਹੈ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਮੈਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਮਹਿਦੂ ਪਟੇਲ ਦਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਹ ਇੱਕ ਡਰਪੋਕ ਹੈ; ਰਹੀਮ ਖਾਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਇਹ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਯੋਜਨਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਸੀ; ਨਹੀਂ, ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਹ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਗਰੀਬ ਲੋਕ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਉੱਚੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ, ਜਿਸਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਆਲੀਆ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਉਸ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉੱਥੇ ਹੈ; ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ, ਸਰਾਪੇ ਹੋਏ, ਬੇਰਹਿਮ।" ਮੈਂ ਬੋਲਦੇ ਬੋਲਦੇ ਥੱਕ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਡੁੱਬ ਗਿਆ।
"ਕੌਣ ਬੋਲਿਆ?" ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਉੱਪਰ ਚੁੱਕਦਿਆਂ ਕਿਹਾ: "ਮੈਂ ਜ਼ਰੂਰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ ਹੈ!"
"ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਹਾਂ, ਮੇਰੀ ਮਾਂ," ਮੈਂ ਕਿਹਾ; ਅਤੇ ਉਹ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਮੁੜੀ।
"ਤੂੰ ਇੱਥੇ! ਤੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੈਂ! ਡਰਪੋਕ! ਕੀ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਖੂਨੀ ਲਾਸ਼ ਦੇਖਣ ਆਇਆ ਹੈਂ? ਤੂੰ ਕਿੱਥੇ ਸੀ ਜੋ ਤੂੰ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਰਿਆ? ਕੀ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਤੂੰ ਉਸ ਜ਼ਿੱਦੀ ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਾ ਛੱਡੀਂ, ਜੋ ਸਾਰੀਆਂ ਸਲਾਹਾਂ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੇਨਕਾਬ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ?"

"ਮੈਂ ਹੁਣ ਤੈਨੂੰ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ, ਮੇਰੀ ਮਾਂ," ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਪਰ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਸੀ; ਦੇਖੋ, ਮੈਂ ਵੀ ਡਿੱਗ ਪਿਆ: ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਨਹੀਂ ਮਰਿਆ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਾਂਗਾ।" ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਵੈਸਟ ਖੋਲ੍ਹੀ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਗੋਂਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਛੇਕ ਨੂੰ ਦਿਖਾਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਕਾਲੇ ਖੂਨ ਦੀਆਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਬੂੰਦਾਂ ਵਗਦੀਆਂ ਸਨ; ਉਸਨੇ ਉਸ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ।

"ਤੂੰ ਡਰਪੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈਂ!" ਉਹ ਰੋ ਪਈ, "ਤੂੰ ਡਰਪੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈਂ! ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਖੂਨ ਵਹਾਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਕਿ ਇਹ ਆਲੀਆ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਕੌਣ ਟਾਲ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਪਰ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਗੁਆਉਣਾ ਔਖਾ ਹੈ। ਪਤੀ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ, ਪਤੀ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇੱਕ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਹਾਂ!"

'ਅਤੇ ਉਹ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਚਲੀ ਗਈ, ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਪਾਸੇ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।'

'ਇੱਕ ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਗੁਆਂਢੀ ਸਾਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ; ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਦੇ ਨਾਮ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਲਾਸ਼, ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਅਤੇ ਮੈਂ ਹੀ ਸਿਰਫ਼ ਰਾਖੇ ਰਹਿ ਗਏ। ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਸੀ, ਮੇਰੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ, ਪਰ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖਦੀ ਰਹੀ ਅਤੇ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਮੋਢੇ ਅਤੇ ਲੱਤ ਨੂੰ ਉਬਾਲਦੀ ਰਹੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਜੰਮਿਆ ਹੋਇਆ ਖੂਨ ਘੁਲ ਨਹੀਂ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਕਿੰਨੀ ਇੱਛਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਰੌਸ਼ਨੀ ਬੁਝ ਜਾਵੇ! ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ। ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਕਈ, ਕਈ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੇਖੀ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਿਸਦੀ ਤੁਲਨਾ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਦੀ ਯਾਦ ਨਾਲ ਕਰ ਸਕਾਂ। ਉਸਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੁੰਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਕੱਸ ਕੇ ਖਿੱਚੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਉਸਦੇ ਉੱਪਰਲੇ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦੰਦ ਦਿਖਾ ਰਹੇ ਸਨ; ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ; ਅਤੇ ਭੜਕਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ, ਹੁਣ ਉੱਠ ਰਹੀ ਸੀ ਹੁਣ ਡੁੱਬ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਵਾ ਦੁਆਰਾ ਹਿਲ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਉਸ ਭਿਆਨਕ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹਿਲਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਬਕਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਹੀਂ ਹਟਾ ਸਕਿਆ, ਅਤੇ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਨ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ।

'ਨਾਈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਗੁਆਂਢੀ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਸੀ, ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਇੱਕ ਗੋਂਦ ਮੇਰੇ ਮੋਢੇ ਵਿੱਚ ਵੜ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਗਰਦਨ ਵਿੱਚ ਲੰਘ ਗਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਚੁੰਢੀਆਂ ਨਾਲ ਜ਼ਖ਼ਮ ਨੂੰ ਛੂਹਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਭਿਆਨਕ ਦਰਦ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸਨੂੰ ਫੜਨ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਸੌਖਾ ਹੋ ਗਿਆ: ਖੂਨ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਲੱਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖ਼ਮ ਸਿਰਫ਼ ਮਾਸ ਵਿੱਚੋਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਅਫੀਮ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸੌਂ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਜਾਗ ਪਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜੇ ਵੀ ਦਰਦ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਸੌਖਾ ਸੀ।'

'ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਦਫ਼ਨਾਇਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰਾ ਇੱਕ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਵੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਤੋਂ ਵੀ ਬਦਲਾ ਲੈਣਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡੇਗਾ।'

'ਬੁੱਢਾ ਕਾਜ਼ੀ ਕੁਝ ਵੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਉਪਾਅ ਨਹੀਂ ਸੁਝਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, ਅਸੀਂ ਸਬਰ ਦੇ ਗਲੀਚੇ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਏ, ਪਛਤਾਵੇ ਦੀ ਪਾਈਪ ਪੀਤੀ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਡੁਬੋਇਆ। ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਮਾਮਲੇ ਸੁਚਾਰੂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੱਲਦੇ ਰਹੇ। ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਸਫਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਉਹ ਆਦਮੀ ਜਿਸਨੂੰ ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੇ

ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਪਟੇਲ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਟੋਲੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਇਸ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਦਾਅਵੇ ਨਵੇਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਦੇ ਘਰ ਚਲੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਭੇਜਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰਾ ਹੁਣ ਕੋਈ ਘਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਦੁਖੀ ਦਿਲ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਦੋਸਤ, ਸਾਹੂਕਾਰ, ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਬਦਲ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ।

'ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਬਹੁਤ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ; ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਛੱਡਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ 'ਤੇ ਕਤਲ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਮੇਰੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਵਿਨਾਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਮੇਰੇ ਗੁਆਚੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਗੇ; ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਦੋਸਤ ਰਹਿ ਗਿਆ, ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੀ ਸਰੋਤ ਸੀ: ਮੈਂ ਠੱਗਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਲੱਭ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਪੇਸ਼ੇ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇਕੱਲਾ ਅਤੇ ਦੁਖੀ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਬਹੁਤ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਅਜੇ ਵੀ ਜਿਉਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕੁਝ ਬੱਚੇ ਹਨ; ਉਹ ਖੁਸ਼ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਅਤੀਤ ਦੀ ਕੋਈ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਮਿਲਣ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਦਿਆਲਤਾ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਕਲੌਤੀ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਦੋਸਤੋ, ਜੋ ਮੇਰੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਹੋਲਕਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਮੰਨਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਸਕੇਗੀ। ਆਲੀਆ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਹੋਵੇ! ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੇਰਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੋਂ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਬਦਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ, ਮੇਰੇ ਦੋਸਤੋ, ਮੇਰਾ ਸਮਾਂ ਆਉਣ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਕਬਰ ਵਿੱਚ ਦਫ਼ਨਾ ਦੇਣਗੇ, ਅਤੇ ਇਹ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ। ਮੈਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਸ ਕੰਮ ਲਈ ਜੀ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਕੱਲ੍ਹ ਰਾਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕੋਈ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਮਾਇਨੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਕਿ ਪੁਰਾਣਾ ਠੱਗ ਕਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਦਫ਼ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੇਰੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਇਰਾਦੇ ਪੂਰੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ।'

ਸਾਰੀ ਸਭਾ ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਉਸ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਗਏ ਕਿ ਆਲੀਆ ਦਾ ਹੱਥ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਉੱਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਨ, ਪਰ ਠੱਗ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੰਝ ਹੀ ਸਨ। ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਹੀਂ, ਉਸ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਨੇ ਇੰਨਾ ਜ਼ੁਲਮ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੇਹੂਨਮ ਦੀ ਸਦੀਵੀ ਅੱਗ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ। 'ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ,' ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਜਾਣੇਗਾ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਦੁਸ਼ਟਤਾ 'ਤੇ ਇੱਕ ਕੋੜਾ ਹਾਂ। ਕੋਈ ਵੀ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਚੇਗਾ; ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸਹੁੰ ਦੀ ਪੂਰੀ ਵਾਹ ਲਾਵਾਂਗਾ, ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਨਿਰੰਤਰ ਯੁੱਧ ਕਰਾਂਗਾ, ਅਤੇ,

ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਉਹ ਦੇਖਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮਾਂ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਹੋਣ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਸਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹਨ।

ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੋਰੂ, ਜਾਂ ਬੈਂਡ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ, ਦੀ ਟਿਊਸ਼ਨ ਹੇਠ ਰੱਖ ਲਿਆ - ਇੱਕ ਬੁੱਢਾ ਠੱਗ ਜੋ ਉਮਰ ਨਾਲ ਥੱਕ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਿਪੁੰਨ ਭੁੱਟੋ, ਜਾਂ ਗਲਾ ਘੁੱਟਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਸਾਡੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦਮੀ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ, ਇੱਕ ਰਾਜਪੂਤ ਸੀ; ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਉਸਦਾ ਸਰੀਰ ਸੁੱਕਾ ਅਤੇ ਸੁੰਗੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਦੀ ਉਚਾਈ, ਮੋਢਿਆਂ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਅਤੇ ਨਾੜੀਆਂ ਤੋਂ, ਜੋ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਢੱਕਣ ਲਈ ਮਾਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਾਰਨ ਹੋਰ ਵਿਕਸਤ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਆਸਾਨ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਸੀ; ਅਤੇ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇਕਰ ਰੁਮਾਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਮਹਾਨ ਨਿਪੁੰਨਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਉੱਤਮ ਬਹਾਦਰੀ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤਾ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਸੀ; ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਲੈ ਜਾਣ, ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਵਿੱਚ ਸੌਂਪ ਦੇਣ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਭੁੱਟੋ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇ। ਉਹ ਮੇਰੀ ਇਸ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ, ਉਸਨੇ ਮੇਰੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਮੰਨ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਮੈਨੂੰ ਹੁਸੀਨ ਅਤੇ ਰੂਪ ਸਿੰਘ, ਜਿਸ ਪੁਰਾਣੇ ਠੱਗ ਦਾ ਮੈਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਹੁਸੀਨ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ।

'ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਲਈ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਾਂਗਾ; ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰਹੋਗੇ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਆਓਗੇ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨ ਦਿਓ ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅਗਲੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਰੁੱਝੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।'

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ। ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਜਾਦੂ-ਟੂਣੇ ਦੁਹਰਾਏ। ਮੈਂ ਮਾਸ ਨਹੀਂ ਖਾਧਾ, ਦਰਅਸਲ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਦੁੱਧ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਚੱਖਿਆ। ਪਵਿੱਤਰ ਛੱਲੀ ਨੂੰ ਕਈ ਬਲੀਆਂ ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ ਗਈਆਂ; ਹਰ ਸ਼ਗਨ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਰੱਖਤਾਂ ਹੇਠ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਪੰਛੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਉਤਰਿਆ ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ; ਅਤੇ ਸਵੇਰੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਸਫ਼ਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇ ਅਰਥ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਉਤਸੁਕ ਸੀ; ਪਰ ਬੁੱਢਾ ਗੋਰੂ ਮੈਨੂੰ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ।

'ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਉਮਰ ਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਰਸਮਾਂ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਨਿਡਰ ਅਤੇ ਪੱਥਰ-ਦਿਲ, ਸਰਗਰਮ ਅਤੇ ਚਲਾਕ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੇਰੀ ਪਹੁੰਚ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ; ਮੈਨੂੰ ਕਿਸਮਤ ਵਾਲਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਕਦੇ ਅਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਦੋ ਹੋਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉਹ ਜਮਾਦਾਰ ਬਣਨ ਲਈ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉੱਭਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਅਤੇ ਹਿੰਮਤ ਇਹੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਉਹੀ ਹੋਵੋਗੇ;

ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਾ ਪੁੱਛੋ। ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਰਹੋ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਪੂਰੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਸ਼ਗਨ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ।'

ਪੰਜਵੀਂ ਸਵੇਰ ਨੂੰ, ਰੁਮਾਲ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ; ਅਤੇ ਨਹਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੁਗੰਧ ਵਾਲੇ ਤੇਲ ਨਾਲ ਮਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਤੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਸਿੰਦੂਰ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਭੁਵਾਨੀ ਦੇ ਭਗਤ ਵਜੋਂ, ਮੈਨੂੰ ਭੁੱਟੋ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

'ਇੱਕ ਗੱਲ ਮੈਂ ਭੁੱਲ ਗਿਆ,' ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕੱਪੜਾ ਦਿੱਤਾ, 'ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸੀ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਵਰਤਣਾ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਹੁਨਰ ਹੈ, ਜੋ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਹ ਸਿੱਖ ਜਾਓਗੇ।'

ਉਸਨੇ ਕੱਪੜਾ ਲਿਆ, ਇੱਕ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਗੰਢ ਬੰਨ੍ਹੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਇੱਕ ਟੁਕੜਾ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ; ਇਸਨੂੰ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਸਾਦਾ ਸਿਰਾ ਉਸਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਲਗਭਗ ਓਨੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ ਜਿੰਨੀ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਦੀ ਗਰਦਨ ਨੂੰ ਘੇਰ ਸਕਦੀ ਹੈ: ਬੰਦ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹਥੇਲੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਸਨ।

'ਹੁਣ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਇਸ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਓ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੱਪੜਾ ਪਿੱਛੇ ਤੋਂ ਸੁੱਟ ਦਿੰਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਕੱਸ ਲੈਂਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਅਚਾਨਕ ਆਪਣੀਆਂ ਗੰਢਾਂ ਨੂੰ ਗਰਦਨ ਵਿੱਚ ਘੁਮਾਓ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤਿੱਖੀ ਰੈਂਚ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਹੋਵੇ। ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਹੁਨਰਮੰਦ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਤੁਰੰਤ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।'

ਮੈਂ ਕੱਪੜਾ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੜ ਲਿਆ, ਪਰ ਇਹ ਉਸਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।

'ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿਓ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਗਰਦਨ 'ਤੇ ਹੋਰ ਸਹੀ ਦਿਖਾ ਸਕਾਂ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ।

'ਸੱਚਮੁੱਚ, ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਾਇਦ ਸੋਚੋ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਯਾਤਰੀ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਇੱਕ ਪਲ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਉਤਾਰ ਦਿਓ; ਪਰ ਮੈਂ ਤਰੀਕਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ।'

'ਫਿਰ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ; ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਦੇਖਾਂਗਾ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਪਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।'

ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨੀ; ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ ਅਤੇ ਹੱਸ ਪਿਆ।

'ਇਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਚੱਲੇਗਾ; ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਾਰ ਸਕਦੇ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ: 'ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਆਪਣੀ ਗਰਦਨ ਦੁਆਲੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝ ਜਾਓਗੇ।'

ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਜਿੰਨੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਮੰਨ ਲਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਉਸਦੀ ਠੰਢ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਮੇਰੀ ਗਰਦਨ 'ਤੇ ਹੱਥ ਚਿਪਕਦੇ ਹੋਏ ਮੇਰਾ ਖੂਨ ਠੰਢਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਰ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਇਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮੇਰੀ ਗਲਤੀ ਕਿੱਥੇ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਉਸ 'ਤੇ ਅਜ਼ਮਾਇਆ ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਦਿਖਾਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

'ਹੁਣ ਤੈਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਅਭਿਆਸ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ।

'ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਰੂਪ ਸਿੰਘ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੋਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਬਾਕੀਆਂ ਤੋਂ ਡਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਇੱਕ ਸ਼ੇਰ ਵਾਂਗ, ਜੋ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਦਾ ਸੁਆਦ ਚੱਖ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਜੇ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਤਾਂ

ਦੂਜਾ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਜੋਖਮ ਭਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗਾ।' ਅਤੇ ਇਹ ਸੱਚ ਸੀ। ਸਾਹਿਬ! ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ - ਮੈਂ ਸੱਚ ਬੋਲਿਆ ਸੀ।

ਅਧਿਆਇ ਛੇਵਾਂ

ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਾਰਿਆ।

ਨਾਗਪੁਰ ਵੱਲ ਸਾਡੀ ਬਾਕੀ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰਿਆ, ਸਿਵਾਏ ਕੁਝ ਇਕੱਲੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ, ਜੋ ਕਿ ਬੈਂਡ ਦੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਡਿੱਗ ਗਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੜਕ 'ਤੇ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਉਸ ਸੜਕ ਦੇ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਚਲਦੀ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਮਾਰਚ ਕੀਤਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵਰਣਨਯੋਗ ਵੇਰਵਾ ਨਹੀਂ ਪਤਾ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਨਾਗਪੁਰ ਵਿਖੇ ਸਾਡੇ ਡੇਰੇ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵਾਂਗਾ, ਸਾਹਿਬ।

ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਤਲਾਬ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਜਥੇ ਨੇ ਡੇਰਾ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਲੁੱਟ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਇਹ ਕੋਈ ਔਖਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਬ੍ਰਿਜਲਾਲ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਵੇਚਣ ਯੋਗ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੁਨਿਆਰਿਆਂ ਅਤੇ ਸਾਹੂਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਖਰੀਦਦਾਰ ਮਿਲ ਗਏ।

ਇੱਕ ਸਾਹੋਕਾਰ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਸੌਦੇ ਵਿੱਚ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਲਿਆਂਦੇ ਕੁਝ ਆਦਮੀਆਂ ਨਾਲ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਭਰਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੌਕਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਸਿਕੰਦਰ ਜਾਹ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਸਾਹੋਕਾਰ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਮਿਹਨਤਾਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ; ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, ਉਹ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਇੱਕ ਇੱਜ਼ਤਦਾਰ ਆਦਮੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੇਠ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਉੱਥੇ ਕਈ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।

ਉਸ ਸਮੇਂ, ਸਾਹਿਬ, ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਸ਼ਾਂਤ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਜੰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਅਫਵਾਹਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਇੱਜ਼ਤ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਵਿਹਲਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਨੇਤਾ ਵਜੋਂ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਮਨਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਜਾਂ ਦੁਖੁਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਵਜੋਂ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲਣ ਦਾ ਯਕੀਨ ਸੀ। ਸਿੰਦਿਆ, ਹੋਲਕਰ, ਪੇਸ਼ਵਾਹ, ਹਰ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਕੋਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਫੌਜ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਸਹਿਣਯੋਗ ਤਨਖਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਿੱਤੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਨਾਗਪੁਰ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀ ਆਪਣੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਕਈ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੀ ਕੰਪਨੀ ਕੋਈ ਅਸਾਧਾਰਨ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕੀ ਦਿੱਖ ਨਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜੋ ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਵਾਂਗ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਸਨ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਅਤੇ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਸਨ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਲੰਘਣ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸਦੇ ਸਹਾਇਕ ਵਜੋਂ ਕਈ ਠੱਗਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਦਿੱਖ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹੀ ਸੀ ਜੋ ਉਹ ਸਾਹੋਕਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਸੀ।

ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਸਾਹੋਕਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਏ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਲਿਆ ਕਿ ਉਹ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੇ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਤੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਗੇ। ਉਸ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ

ਇੱਕ ਗੁਪਤ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ, ਸਾਹੋਕਰ ਨੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਖਜ਼ਾਨਾ, ਕੁਝ ਕੀਮਤੀ ਗਹਿਣੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵਪਾਰਕ ਸਮਾਨ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਸੀ। ਨਹੀਂ, ਉਸਨੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਤੱਕ ਵੀ ਚਲਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਕੀ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਸਾਹਿਬ, ਇੰਨੀ ਅਮੀਰ ਲੁੱਟ ਦੇ ਯਕੀਨ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਖੁਸ਼ੀ ਫੈਲ ਗਈ ਸੀ।

ਸਾਡੇ ਬੈਂਡ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੀ ਦਿੱਖ ਦੇਣ ਲਈ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਮਾਚਿਸ ਦੇ ਤਾਲੇ, ਤਲਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਢਾਲਾਂ ਖਰੀਦੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ: ਅਤੇ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਸੁੰਦਰ ਦਿੱਖ ਵਾਲੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਸਨ; ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਹਸ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਯੋਗ ਸਰੀਰ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਹੋਕਰ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਝੌਤੇ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਫੌਜੀ ਅਤੇ ਆਕੜ ਵਾਲਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪਹਿਨਣ ਦੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਵਾਂਗ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਸਹਾਇਕ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਇਹ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸੀ; ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਲੁੱਟ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਲਗਭਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ। ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਨੱਚਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਰਾਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹਿੱਸਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਾਣੇ ਸੁਣਨ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਬੇਚੈਨੀ ਨਾਲ ਸਾਹੋਕਰ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਅਤੇ ਰਾਤ ਪੈਣ 'ਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਯਾਤਰਾ ਵਾਲੀ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਆਇਆ, ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਨੌਕਰ ਅਤੇ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਛੋਟੇ ਘੋੜੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਤੰਬੂ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਸਮਾਨ ਲੱਦਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਦਸ ਬਲਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਸਮੇਤ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ, ਅੱਠ ਆਦਮੀ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਓਮਰਾਓਤੀ ਵੱਲ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਉਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਦੇਖਿਆ; ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਅਤੇ ਹੁਸੈਨ ਕਈ ਵਾਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਬੈਠਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਉਸ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਵੀ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਉਹ ਇੱਕ ਵੱਡਾ, ਬੇਢੰਗਾ ਆਦਮੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਸੋਚਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਮੇਰੇ ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਉਹ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸਨ।

'ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਭੁੱਟੋਟ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਉਹ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮੋਟਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਆਸਾਨ ਕੰਮ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਉਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।'

ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਸਮਝਿਆ।

ਮੈਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਆਪਣੇ ਇੰਸਟ੍ਰਕਟਰ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਪੇਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਨਵੀਂ ਸਮਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੱਪੜੇ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਸਾਡੇ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇਕੱਲੇ ਯਾਤਰੀ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਅਜ਼ਮਾ ਸਕਾਂ; ਪਰ ਮੈਂ

ਇਸਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਦ੍ਰਿੜ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਸਾਹੋਕਰ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾ ਆਦਮੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੜਕ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਅਸੀਂ ਸ਼ਹਿਰ ਪਹੁੰਚੇ, ਅਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਘਰ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਤੱਖ ਅਮੀਰੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ; ਪਰ ਇਹ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਸਾਰਾ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦ ਦੁਖੁਨ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਲਈ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਸਾਰੇ ਮਸਾਲੇ, ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੱਖਣ ਤੋਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸਨ।

ਸ਼ਹਿਰ ਸਾਹੂਕਾਰਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਅਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਜਾਪਦਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਕਦੇ ਸੁਣਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੰਬਈ ਦੇ ਯੂਰਪੀਅਨਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਉਤਪਾਦ ਜੋ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖੇ ਸਨ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਘੁੰਮਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਕੁਝ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਸਾਹੋਕਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਦਿਨ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਰੋਕਿਆ, ਜਿਸਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਅੱਗੇ ਵਧੇ, ਉਸਦੇ ਤਿੰਨ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਜੋ ਕੱਪੜਿਆਂ ਨਾਲ ਲੱਦੇ ਕੁਝ ਬਲਦ ਚਲਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗੇ ਸਨ, ਬਨਾਰਸ ਦੇ ਸਨ, ਜੋ ਆਪਣੀ ਅਮੀਰੀ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰਤਾ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਧੇ ਨੇ ਸਾਡੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਹੋਕਰ ਦੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਆਉਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਹੁਸੀਨ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਅਜੇ ਵੀ ਰਹੀ; ਅਤੇ, ਸੱਚਮੁੱਚ, ਜੇ ਇਹ ਨਾ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੁੰਦੇ ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦੇ ਪੂਰੇ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰ ਲੈਂਦੇ।

ਓਮਰਾਓਟੀ ਤੋਂ ਮੰਗਲੂਰ ਤੱਕ ਤਿੰਨ ਪੜਾਅ ਹਨ, ਅਤੇ 'ਉੱਥੇ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਅੰਤ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਾਂਗਾ। ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਸਹੀ ਯਾਦ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਰੇ ਕੁਝ ਨੀਵੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਅਤੇ ਖੱਡਾਂ ਹਨ, ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਦੇ ਵਧੀਆ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਅਤੇ ਕੀ ਤੁਸੀਂ, ਹੁਸੀਨ, ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਆਦਮੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੌਣ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਲੁਘਾਈਆਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭੇਜਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਜਾਣਦਾ ਹੋਵੇ।'

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ, ਬਾਉਮ ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਅਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਤਿੰਨ ਆਦਮੀ ਪੂਰੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਦੇ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਸਨ ਕਿ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਹੁਸੀਨ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ; ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਰਣਨ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੰਨੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਢੁਕਵਾਂ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਤੁਰੰਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਵਾਧੂ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੇਰਾ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਕਿ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਬਾਕੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਣ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ।

ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਸੀ, ਸਾਹਿਬ, ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਸਾਹੋਕਾਰ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਬਚਦਾ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਵਾਰ ਸੜਕ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ; ਪਰ ਇੱਕ ਅਣਇੱਛਤ ਕੰਬਣੀ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰੋਂ ਲੰਘ ਗਈ, ਅਤੇ, ਇੱਕ ਮੂਰਖ ਵਾਂਗ, ਮੈਂ

ਲਗਭਗ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਾਪਸ ਆਵਾਂ। ਪਰ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ; ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਕਿਰਦਾਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ, ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਪਿੱਛੇ ਮੁੜਨਾ ਅਸੰਭਵ ਸੀ, ਅਤੇ ਛੋਟੀ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਕਾਇਰਤਾ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦੇਣਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਅਤੇ, ਸੱਚਾਈ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਸਾਹੋਕਾਰ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਨਿਭਾਉਣ ਤੋਂ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਪਰ, ਇਸਦੇ ਉਲਟ, ਉਹੀ ਇੱਛਾ ਸੀ ਜੋ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਮੰਗਲੂਰ ਪਹੁੰਚੇ। ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ, ਜੋ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੀਰ ਹਯਾਤ ਕਲੰਦੂਰ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੰਤ ਸੀ, ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਲਈ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਬਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਤਿਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਉਚਿਤ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉੱਦਮ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ, ਮੈਂ, ਹੁਸੈਨ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮਕਬਰੇ 'ਤੇ ਗਏ, ਅਤੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਮੁਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਸਾਰੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਹੁਸੈਨ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਇੱਕ ਆਮ ਸੰਕੇਤ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਛਾਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਉਹ ਠੱਗ ਸਨ! ਸਭ ਤੋਂ ਅਸਾਧਾਰਨ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ; ਇੱਥੇ ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸੇਵਕ ਠੱਗ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਵੀ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੁਝ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਸਮਝਦੇ ਸਨ।

'ਇਹ ਬੰਦੇ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਠੱਗ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਹੁਸੀਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਬਾਹਰੀ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਮੰਦਿਰ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਉਤਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਦਿਨ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ, 'ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਨਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਣਗੇ, ਪਰ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਕੌਣ ਹੈ।'

'ਤੁਸੀਂ ਸਹੀ ਹੋ,' ਹੁਸੀਨ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਬਿਹਤਰ ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਨਾ ਦੱਸਣ ਕਿ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਕੌਣ ਹੈ।'

ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ: ਅਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਹੀ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੂਲੇ ਬਹੁਤ ਜਿਗਿਆਸੂ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੰਨੀ ਦੂਰ ਕਿਵੇਂ ਆਏ ਸੀ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਇੰਨੇ ਅੱਗੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸੀ; ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਾ ਕਰਦੇ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾ ਮੰਗਦੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੰਦੇ, ਜਾਂ ਲੁੱਟ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ, ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਹਿੱਸਾ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੱਟ ਜਾਂਦਾ।

ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਠਹਿਰੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਹੋਕਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਾਇਆ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਦਾ ਮਾਲਕ ਉਸ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਹੀ ਰਹੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਸੀ, ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਨਾਲ, ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਾਡੇ ਡੇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਛੱਡਣਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਉਹ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਦੂਰੀ 'ਤੇ

ਇੱਕ ਕਸਬੇ ਬਾਸਿਮ ਜਾਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਸਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੋਸਤ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ; ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਲੰਮਾ ਸਫ਼ਰ ਸੀ, ਸਾਨੂੰ ਜਲਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਅੱਧੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਰਿਫਰੈਸ਼ਮੈਂਟ ਲਈ ਰੁਕਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮਿਲ ਸਕੇ।

ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਤੇ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਠੱਗ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਠੱਗਾਂ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣ ਲਵੇ; ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਿਆ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਨੂੰ ਰਾਤ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਛਾਣਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਾ ਰਹੇ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਕਬਰ ਖੋਦਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਦੁਆਰਾ ਹਰ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਰਾਤ ਪੈਣ 'ਤੇ ਉਹ ਚੌਦਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਵੀ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਹਾੜੀਆਂ ਨੂੰ ਨੀਵੇਂ ਟਿੱਲਿਆਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਕੁਝ ਉੱਚੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਖੱਡਾਂ ਵਿੱਚ ਟੁੱਟਣ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ; ਕਿ, ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਯਾਦ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੜਕ ਬਹੁਤ ਪੱਥਰੀਲੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਈ ਛੋਟੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਸੰਘਣੇ ਝਾੜੀਆਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਭੀਲ ਜਾਂ ਕਬਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਇੱਛਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਆਦਮੀ ਰੱਖਣ, ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਆਪਣੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਲੈ ਸਕੀਏ, ਅਤੇ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਉੱਥੇ ਡਿੱਗ ਪਈਏ।

ਹੁਣ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਸਾਹੋਕਾਰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਮੇਰੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ; ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੋਇਆ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਸਮਾਂ ਨੇੜੇ ਆਇਆ, ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੜਕ ਉੱਠੀ ਜਿਵੇਂ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰ ਸਿਪਾਹੀ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਚਮਕਦਾਰ ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਝਲਕ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਚੁੱਪ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਹੇ ਸਨ; ਉਹ ਬੋਲੇ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਵੇਖ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਸਾਰਾ ਬੈਂਡ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਤੋਂ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਜਾਪਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਹਰੇਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀ ਲਈ ਕੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਇਸ ਪੂਰੇ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਜਾਪਦੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਉਹ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਏ, ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਖਿੱਚਿਆ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਸਰਗਰਮ, ਨਹੀਂ, ਘਾਤਕ ਝਗੜੇ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਵੇਗਾ, - ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਹੁਸੈਨ ਵੀ, ਸਾਰੇ ਮੇਰੇ ਸਿਵਾਏ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਤੰਬੂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਇਆ।

'ਬਾਬਾ!' ਉਸਨੇ ਬੈਠਦੇ ਹੀ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋ? ਕੀ ਤੁਹਾਡਾ ਦਿਲ ਪੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਖੂਨ ਠੰਡਾ ਹੈ?'

'ਦੋਵੇਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ: 'ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਦਾ; ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਹੱਥ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋ, ਕੀ ਮੇਰਾ ਖੂਨ ਗਰਮ ਹੈ?'

'ਨਹੀਂ,' ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ; 'ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਕੰਬਦਾ ਹੈ; ਇਹ ਉਵੇਂ ਹੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਪਰਖ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕਰਦੇ ਦੇਖਿਆ

ਹੈ, ਪਰ ਕਦੇ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਂਗ ਠੰਢੇ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ; ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਤੁਹਾਡੇ ਉੱਤੇ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਧੰਨ ਧੰਨ ਮੰਟਰਸ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਸਮਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤੁਸੀਂ ਗੁਜ਼ਰ ਗਏ ਹੋ।'

'ਸ਼ਾਇਦ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਲਗਭਗ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।'

'ਹੁਣ, ਭਵਾਨੀ ਤੈਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰੇ, ਹੰਕਾਰੀ ਮੁੰਡੇ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਤੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ; ਕੀ ਕਦੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਘਮੰਡੀ ਜੀਵ ਸੀ - ਜਨਮ ਤੋਂ ਰਾਜਪੂਤ, ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਕਬੀਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ? ਕੀ ਮੈਂ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ? ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਰੁਮਾਲ ਮੇਰੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਕੰਬ ਗਿਆ; ਨਾ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਇਸਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਪਰ,' ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰਸਮ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ; ਜਾਓ, ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ, ਹੁਸੈਨ ਅਤੇ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੂੰ ਬੁਲਾਓ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ।'

ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ, ਅਤੇ ਗੋਰੂ ਇੱਕ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਰਸਤਾ ਬਣਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਰੁਕ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਮੁੜਿਆ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਸੀ, ਬੇਨਤੀ ਭਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਉੱਚੇ ਕੀਤੇ, ਅਤੇ ਚੀਕਿਆ, 'ਓ ਕਾਲੇ! ਮਹਾਂ ਕਾਲੇ! ਜੇਕਰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੁਣ ਯਾਤਰੀ ਇਸ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਮਰ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਥੀਬਾਓ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰੋ!'

ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਚੁੱਪਚਾਪ ਖੜ੍ਹੇ ਸੀ; ਅਤੇ ਦੱਸਣਾ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੇਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗਧੇ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ 'ਤੇ ਹਿਲਾਉਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵੀ। ਗੁਰੂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ।

'ਉੱਥੇ!' ਉਸਨੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰਿਆ, 'ਕੀ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਦੀ ਇੰਨੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਹੋਈ ਸੀ? ਸ਼ਗਨ ਲਗਭਗ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੇ ਬਾਅਦ ਹੀ ਆ ਗਿਆ।'

'ਸ਼ੁਕਰ ਆਲੀਆ!' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਹੁਣ ਇਹ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ; ਉਹ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗਾ ਅਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇਗਾ। ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਗੰਢ ਬੰਨ੍ਹਣੀ ਬਾਕੀ ਹੈ।'

'ਇਹ ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਕਰਾਂਗਾ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਵਾਪਸ ਆਵਾਂਗੇ,' ਗੋਰੂ ਨੇ ਕਿਹਾ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਡੇਰੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਮੇਰਾ ਰੁਮਾਲ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਬਣੀ ਗੰਢ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ, ਉਸਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਇੱਕ ਟੁਕੜਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਭੇਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ,

'ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਹਥਿਆਰ ਨੂੰ ਹੁਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ; ਇਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖੋ; ਕਾਲੇ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਨਾਮ 'ਤੇ, ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ।'

ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਕਮਰਬੰਦ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹ ਲਿਆ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਗੁਆ ਨਾ ਦਿਆਂ, ਅਤੇ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹੇ।

ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਦੇਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗਲੀਚਿਆਂ 'ਤੇ ਲੇਟ ਗਏ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਾਡੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੇ ਆ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਹੋਕਰ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੇਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਸੀ।

ਬੈਂਡ ਜਲਦੀ ਹੀ ਜਗਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਜਾਨਵਰ ਲੱਦੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਸੜਕ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ। ਉਸਨੂੰ ਆਉਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਚੱਲ ਪਏ। ਰਾਤ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣੀ ਸੀ, ਰਸਤਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਪੂਰੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧੇ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਜੋ ਲੁੱਟ ਦਾ ਸਮਾਨ ਸੀ, ਜਿਸ ਚਾਲ-ਚਲਣ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਮਾਮਲਾ ਪਹਿਲੇ ਤੋਂ ਹੀ ਸੰਭਾਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਉੱਤਮ ਵਰਣਨ ਦੇ ਉੱਦਮ ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਸਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਜੋ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਸਗੋਂ ਠੱਗਜ਼ ਆਫ਼ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੇ ਕਈ ਬੈਂਡਾਂ ਵਿੱਚ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸੀਜ਼ਨ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸੀ, ਇੱਕ ਕਾਫ਼ੀ ਸਨਸਨੀ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ।

ਅਸੀਂ ਲਗਭਗ ਦੋ ਕੋਸ ਅੱਗੇ ਵਧੇ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੁੜਬੁੜ ਹੋਈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਕਾਊਟ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸਾਡੇ ਸਥਾਨ ਵੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਭੇਜਿਆ ਸੀ।

'ਭਿੱਲਾ ਮੰਜੇ?' [ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਟੋਆ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ?] ਉਸਨੇ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ।

'ਮੰਜੇ!' ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਇਹ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਦੇਖੋ ਨੀਵੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ? ਇੱਕ ਨਾਲਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਗਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਦੁਰਲੱਭ ਭੀਲ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਜਮਾਦਾਰ ਸਾਹਿਬ। ਤੁਸੀਂ ਕਹੋਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵਧੀਆ ਕੀਤਾ ਹੈ।'

'ਅਤੇ ਇਹ ਕਿੰਨੀ ਦੂਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ?' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।

'ਲਗਭਗ ਅੱਧਾ ਕੋਸ,' ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ: 'ਇੱਥੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ, ਸੜਕ ਪੱਥਰੀਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਸੀਂ ਦੱਰੇ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ - ਇਸਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਓ;' ਅਤੇ ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਹੋਣ ਦੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਆਦਮੀ, ਜਾਂ ਦੋ ਆਦਮੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਹਮਣੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਸਾਹੋਕਰ ਦੇ ਬਲਦਾਂ ਨੂੰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਸਮੇਤ, ਉਸੇ ਗੱਡੀ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਵਾਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਜੀਵ ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਇਕੱਠਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਆਸਾਨ ਸੀ। ਤਿਆਰੀਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਫਿਰ ਜਗਾਇਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਰੁਮਾਲ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਫੜ ਲਿਆ, ਹਰ ਪਲ ਇਹ ਸੋਚਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਸੰਕੇਤ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ; ਪਰ ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਵੀ ਹੌਲੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਰਹੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੜਕ ਤੰਗ ਸੀ ਅਤੇ ਕੰਡਿਆਲੀਆਂ ਝਾੜੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ; ਅਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਰਹੇ, ਸਾਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਡੀ ਸਹੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਹਰ ਪਲ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਛੋਟੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਜੰਗਲ ਕਾਫ਼ੀ ਸੰਘਣਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਚੰਨ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਦੁੱਗਣਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਲੰਘੇ ਜਿੱਥੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਫਾਇਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਮੈਂ ਗਲਤ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਲੁਘੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾਯੋਗ ਚੁਣਿਆ ਸੀ।

ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਸਾਹਮਣੇ ਤੋਂ ਆਇਆ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਕਹੇ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ: ਇਸ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਚਿੰਤਾ ਵਧ ਗਈ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਖੱਡ ਪਾਰ ਕੀਤੀ, ਇੱਕ ਕਿਨਾਰੇ ਤੇ ਚੜ੍ਹੇ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਹੇਠਾਂ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ। ਨਾਲੇ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਉੱਚੇ ਅਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ, ਪਿੱਛੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲਤਾੜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੈਟ ਕੀਤੇ ਸੰਘਣੇ

ਅੰਡਰਵੁੱਡ ਨਾਲ ਢੱਕੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਕੁਝ ਉੱਚੇ ਦਰੱਖਤ ਇਸਦੇ ਬਿਸਤਰੇ ਉੱਤੇ ਲਗਭਗ ਮਿਲ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਧਾਗਾ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਨੇਰੇ ਪੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੰਦਰਮਾ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਇਸ ਉੱਤੇ ਡਿੱਗਦੀਆਂ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਸੱਪ ਵਾਂਗ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉੱਥੇ ਸੌ ਚੋਰ ਪਏ ਹੋਣਗੇ; ਅਤੇ ਕੌਣ ਕਦੇ ਇੱਕ ਯਾਤਰੀ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਜਾਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੰਨੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ?
ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸੋਚਾਂ ਦੀ ਲਹਿਰ ਤੋਂ ਜਗਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ!' (ਸਾਵਧਾਨੀ) ਕਿਹਾ। ਇਹ ਤਿਆਰੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਸੀ। ਉਹ ਗੱਡੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਸਾਹੋਕਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨਦੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਕਿਨਾਰਾ ਇੰਨਾ ਖੜਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਬਿਸਤਰਾ ਇੰਨਾ ਪੱਥਰੀਲਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਤੁਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਜੇ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ। ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ: ਆਦਮੀ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ, ਅਤੇ ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਖੜ੍ਹੀ ਕੰਢੇ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰਦੇ ਦੇਖ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।
ਸਾਰਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਬਲਦ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ, ਠੱਗਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਸਾਰੇ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਨਦੀ ਦੇ ਤਲ 'ਤੇ ਇੱਕ ਉਲਝੇ ਹੋਏ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਆਦਮੀ ਚੀਕ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਜਾਨਵਰਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾ ਰਹੇ ਸਨ: ਪਰ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਆਸਾਨ ਸੀ ਕਿ ਹਰ ਆਦਮੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਠੱਗ ਸੀ ਜੋ ਸਿਗਨਲ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਫੁੱਟ ਹੇਠਾਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਨਦੀ ਇੰਨੀ ਤੰਗ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ ਬਿਸਤਰੇ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਗੱਡੀ ਹੇਠਾਂ ਪਹੁੰਚੀ। ਉੱਪਰ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ, ਹੁਸੀਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ, - ਸਾਹੋਕਰ, ਉਸਦਾ ਇੱਕ ਨੌਕਰ, ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਠੱਗ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ।
ਮੈਂ ਸਿਗਨਲ ਦੀ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਮੈਂ ਘਾਤਕ ਰੁਮਾਲ ਨੂੰ ਘੁੱਟ ਕੇ ਫੜ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਇੱਕ ਫੁੱਟ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ! ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਜਾਣਾ ਬਿਹਤਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਦੂਜੇ ਠੱਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਇੱਕ ਨੌਕਰ ਨਾਲ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੀਤਾ। ਸਾਹੋਕਰ ਸੜਕ ਵੱਲ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ - ਮੈਂ ਸਹਿਜ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ - ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਹਿੱਲਿਆ ਹਾਂ, ਇੰਨੀ ਤੀਬਰਤਾ ਨਾਲ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। 'ਜੈ ਕਾਲੇ!' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਚੀਕਿਆ: ਇਹ ਸਿਗਨਲ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ!
ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਕੱਪੜਾ ਉਸਦੀ ਗਰਦਨ ਦੁਆਲੇ ਸੀ - ਮੈਨੂੰ ਅਲੌਕਿਕ ਤਾਕਤ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਸੀ - ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਗਰਦਨ ਨੂੰ ਦੁਆਲੇ ਘੁਮਾ ਲਿਆ - ਉਹ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਕੜਵੱਲ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਅਤੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਕੜ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ, ਮੈਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਗੋਡੇ ਟੇਕ ਦਿੱਤੇ, ਅਤੇ ਕੱਪੜਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਖਿੱਚਿਆ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੇਰਾ ਹੱਥ ਦਰਦ ਨਾ ਕਰ ਗਿਆ: ਪਰ ਉਹ ਹਿੱਲਿਆ ਨਹੀਂ - ਉਹ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ! ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਕੜ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਿਆ: ਮੈਂ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਪਾਗਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ! - ਮੇਰਾ ਖੂਨ ਉਬਲ ਪਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਸੌ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਇੰਨਾ ਆਸਾਨ, ਇੰਨਾ ਸਰਲ ਜੇ ਹਕੀਕਤ ਹੁੰਦੀ। ਮੇਰੀਆਂ ਗੁੱਟਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਮੋੜ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਪੇਸ਼ੇ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, - ਮੈਂ ਉੱਦਮ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਮੁੱਖ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ! ਮੈਨੂੰ ਪੂਰੇ ਬੈਂਡ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਵਾਂਗ ਦੇਖਿਆ ਸੀ।
ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਨੀਂਦ ਤੋਂ ਜਗਾਇਆ।

'ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਕੀਤਾ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਧੀਮੀ ਅਤੇ ਦਿਆਲੂ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ; 'ਤੈਨੂੰ ਇਸਦਾ ਇਨਾਮ ਜਲਦੀ ਹੀ ਮਿਲੇਗਾ; ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਚੱਲ, ਅਸੀਂ ਕਬਰ 'ਤੇ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਖੁਦ ਦੇਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਰੌਲਾ ਪਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।'

ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਨਦੀ ਦੇ ਤਲ ਵਿੱਚ ਉਤਰੇ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਸਾਨੂੰ ਕਬਰ ਵੱਲ ਲੈ ਗਿਆ; ਸਾਹੋਕਰ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੇ ਦੂਸਰੇ ਲੋਕ ਵੀ ਸਾਡੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਆਏ। ਅਸੀਂ ਨਦੀ ਦੇ ਤਲ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰੀ ਤੱਕ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਵਧੇ; ਅਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਨਾਲੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਦੇ ਨੇੜੇ, ਜਿਸਦਾ ਤਲ ਸੁੱਕਾ ਸੀ, ਕਈ ਆਦਮੀ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ।

'ਕਬਰ?' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

'ਇਹ ਉੱਪਰ ਹੈ,' ਇੱਕ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਰੀਂਗਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਕੰਡੇ ਬਹੁਤ ਮਾੜੇ ਹਨ।'

'ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਏ।

ਨਾਲੇ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਸ਼ਾਇਦ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਗਜ਼ ਉੱਚੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਬਿਸਤਰਾ ਇੰਨਾ ਤੰਗ ਸੀ ਕਿ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਬਰਾਬਰ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਉੱਪਰੋਂ ਲਹਿੰਗਾ ਅਤੇ ਦਰੱਖਤ ਮੈਟ ਨਾਲ ਢਕੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਕਿਨਾਰੇ ਇੰਨੇ ਸੰਘਣੇ ਸਨ ਕਿ ਉੱਪਰੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਗਏ, ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸੁਭਾਅ ਵਧਦਾ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੱਪੜੇ ਕੰਡਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਿਆ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਹਰ ਕਦਮ 'ਤੇ ਫੜਦੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ, ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਚਾਰੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਛੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੱਕੜ ਵਿੱਚੋਂ ਧੱਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਕਬਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ।

ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੀ ਸੀ; ਇਸਨੇ ਨਦੀ ਦੀ ਲਗਭਗ ਪੂਰੀ ਚੌੜਾਈ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ ਸੀ; ਇਹ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘੀ ਸੀ ਅਤੇ ਧਰਤੀ, ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਰੇਤ, ਦੋਵਾਂ ਸਿਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਲੁਘੇ ਉੱਥੇ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਜੰਗਲ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਦਾਅ ਤਿੱਖੇ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ; ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਮੋਟੀ ਲੱਕੜ ਨੇ ਚੰਦ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੀ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਬੈਂਡ ਦੇ ਸਲੈਂਗ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧੀਮੀ ਸੁਰ ਵਿੱਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਜੋ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਸੀ: ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ਜਾਂ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇਤਾ ਨਾਲ।

'ਤੇਰੀ ਸਿਆਣਪ ਬਹੁਤ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਵੰਡ ਕਰਾਂਗੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤੇਰੇ ਬਾਰੇ ਚੰਗਾ ਸੋਚਾਂਗੇ: ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਕਬਰ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਇੱਕ ਗਿੱਦੜ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਸਕਦਾ। ਮੈਂ ਫਿਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਪੀਰ ਖਾਨ, ਤੂੰ ਇਹ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਦੇਖ ਲਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਬਾਰੇ ਉਹੀ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਾਂ ਜਿਸਦੇ ਤੂੰ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈਂ: ਪਰ ਤੈਨੂੰ ਜਲਦੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, - ਰਾਤ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।'

'ਇਹ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਖੋਡਾਵੁੰਡ,' ਆਦਮੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੋਰ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਭਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਤੁਰੰਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।'

ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਸਾਹੋਕਰ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਪਾਲਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸਦੇ ਭਾਰ ਲਈ ਇਸਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ।

'ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਦਤ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਨਾ ਕਰੋ; ਸਿਰਫ਼ ਦੇਖੋ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹੋ ਸਕੋ।'

ਮੈਂ ਚੁੱਪ ਰਿਹਾ। ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਘਸੀਟ ਕੇ ਅੰਦਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਨਾਲੇ ਉਸ ਨੌਕਰ ਦੀ ਵੀ ਜਿਸਨੂੰ ਸਾਹੋਕਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਚੀਰੇ ਲਗਾਏ ਗਏ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੱਖੇ ਦਾਅ ਲਗਾਏ ਗਏ।

'ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਦੇ ਹੋ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਜੇਕਰ ਜ਼ਮੀਨ ਸੁੱਜ ਨਾ ਜਾਂਦੀ, ਅਤੇ ਗਿੱਦੜ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਲੈਂਦੇ; ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਹੈ।'

ਜਦੋਂ ਸਭ ਕੁਝ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੱਥਰਾਂ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਲਾਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੰਡੇ, ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਹਿੱਸਾ ਰੇਤ ਨਾਲ ਢੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੱਧਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

'ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ, ਜਮਾਦਾਰ ਸਾਹਿਬ,' ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਇਹ ਜਗ੍ਹਾ ਛੱਡ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਇੱਥੇ ਸੇਠਜੀ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਆਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਿੰਨੀ ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ।'

'ਬਸ ਹੋ ਗਿਆ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਜੇਕਰ ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਲੋੜ ਪਈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਖੁਦ ਜਾਣ ਲਵਾਂਗਾ ਕਿ ਲੁਘਾ ਕਿਵੇਂ ਬਣਨਾ ਹੈ।'

ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਆਉਣ ਲਈ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਕੁਝ ਸੁੱਕੀ ਰੇਤ ਸੁੱਟੀ ਹੋਈ ਵੇਖੀ, ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ। ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਲੱਕੜ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਵਾਲੇ ਟੋਏ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ; ਅਤੇ ਇੱਕ ਝਾੜੀ ਦੀ ਇੱਕ ਟਾਹਣੀ ਨੂੰ ਤੋੜਿਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨੁੱਲਾ ਦੀ ਸੁੱਕੀ ਰੇਤ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਹਰ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਅਧਿਆਇ VII

ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਸਾਹਸ, ਜੋ ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਨ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ

ਬਾਕੀ ਦੀ ਟੋਲੀ, ਗੱਡੀ ਅਤੇ ਲੱਦੇ ਹੋਏ ਬਲਦਾਂ ਸਮੇਤ, ਸਾਡੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਦੂਰ ਅੱਗੇ ਵਧ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਦੂਰੀ ਤੱਕ ਇੱਕ ਪਤਲੇ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘੇ, ਜਿੱਥੋਂ ਨਿਕਲਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜੰਗਲੀ, ਨੰਗੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ, ਇੱਥੇ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਝਾੜੀਆਂ ਦੀ ਲੱਕੜ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਅੱਗ ਬਾਲੀ, ਹੁੱਕਾ ਘੁੰਮਾਇਆ, ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੱਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਲੁੱਟ ਦੀ ਜਲਦੀ ਵੰਡ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਮਾਣ ਕੀਤਾ।

ਸਾਡੀਆਂ ਭਵਿੱਖੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਸਾਨ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਸੀਮ ਤੋਂ ਪਾਰ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਸਾਹੋਕਰ ਦੇ ਦੋਸਤ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਗੱਡੀ ਅਤੇ ਬਲਦ ਸ਼ਾਇਦ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਸਲਾਹ ਸੀ ਕਿ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਨ ਤੱਕ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਸੜਕ ਦੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਚਲੇ ਜਾਣ; ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਬਸੀਮ ਤੋਂ ਪਰੇ ਅੱਗੇ ਵਧੀਏ। ਇਸ ਠੱਪੇ 'ਤੇ ਵੀ ਲੁੱਟ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਵੰਡ ਹੋਣੀ ਸੀ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਜਿੰਨਾ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਹੁਸੀਨ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸੜਕ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਉਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸੀਂ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੜਕ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਰੁਕ ਗਏ, ਰੁੱਖਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਝੁੰਡ ਦੇ ਨੇੜੇ, ਜਿੱਥੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਇੱਕ ਖੂਹ ਸੀ। ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਆਪਣਾ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ; ਅਤੇ ਜਿੰਨੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਗੋਰ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਟੁਪੁਨੀ ਦੀ ਰਸਮ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਦੂਜੇ ਭੁੱਟੋਆਂ ਨਾਲ ਕੰਬਲ 'ਤੇ ਬੈਠਣ ਦਾ ਹੱਕ ਸੀ: ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ! ਸਮਾਰੋਹ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਰੁਮਾਲ ਦੀ ਗੰਢ ਖੋਲ੍ਹੀ, ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਕੱਢ ਕੇ, ਆਪਣੇ ਗੋਰੂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਰੁਪਏ ਭੇਟ ਕੀਤੇ, ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਸਤਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਪੈਰ ਛੂਹਿਆ। ਇਹ ਮੇਰੀਆਂ ਦੀਖਿਆ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਦਾ ਆਖਰੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਭੁੱਟੋ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਾਰਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਥੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝਦਾ ਸੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਅਤੇ ਹੁਸੀਨ ਨੇ ਸਾਡੇ ਪਿਛਲੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਸਾਰੀ ਲੁੱਟ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ। ਇਹ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੀ: ਪੈਸੇ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਸੋਨਾ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਸੀ; ਪਰ ਮੁੱਖ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਉਹ ਗਹਿਣੇ ਸਨ ਜੋ ਸਾਹੋਕਰ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਲੈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਬਲਦਾਂ 'ਤੇ ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਬ੍ਰੋਕੇਡ: ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਵਰਣਨ ਦੇ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ, ਅਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਸੀ; ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੋਤੀਆਂ ਅਤੇ ਹੀਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਦਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣੀ ਕਿ ਤਿਆਰ ਪੈਸੇ, ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਦੇ ਭਾਂਡੇ, ਅਤੇ ਸਾਹੋਕਰ ਦੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੀਮਤੀ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਹਨ, ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਬੈਂਡ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ, ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਦੋ ਬਰਾਬਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇ; ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਕੋਲ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦਾ ਚਾਰਜ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ

ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਵੇਚਣਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਕੀਮਤੀ ਕੱਪੜੇ ਵੀ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਵੰਡੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਦੁਬਾਰਾ ਆਪਣੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ।
ਤਿਆਰ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵੰਡ, ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਨੇ ਹਰੇਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਰਕਮ ਦਿੱਤੀ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਲਗਭਗ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ; ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਆਦਮੀ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਸਰਲਤਾ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਕਿ ਆਮ ਵੰਡ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਕਿਸ ਕੋਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਹੀਂ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਘਟੀਆ ਸੁੱਖ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਅਸਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਘਿਓ, ਜਾਂ ਸ਼ੁੱਧ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਵੀ ਖਾਂਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਕੇਕ ਵੇਖੇ ਜਾਣ।
ਹਾਲਾਂਕਿ, ਭੂਦਰੀਨਾਥ, ਬੈਂਡ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਹੁਨਰਮੰਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਮੇਰੇ ਕਹੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪਵਾਦ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਛੋਟਾ, ਮੋਟਾ, ਸਰਗਰਮ ਸਾਥੀ ਸੀ, ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਆਦਮੀ ਸੀ ਜੋ ਇੱਕ ਜਮਾਦਾਰ ਬਣਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਪਵਿੱਤਰ ਪਿਕੈਕਸ ਦੇ ਧਾਰਕ ਵਜੋਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਦਮੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਛੋਟੀਆਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਚਲਾਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁਕਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਸੀ।
ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਖਾਂਦੇ ਦੇਖਣਾ ਬਹੁਤ ਉਤਸੁਕ ਸੀ। ਉਹ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਦੋ ਸੀਰ ਆਟੇ ਦੇ ਕੇਕ, ਇੱਕ ਚੌਥਾਈ ਸੀਰ ਘਿਓ (ਸਪੱਸ਼ਟ ਮੱਖਣ) ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੀਰ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਵਾਲਾ ਦੁੱਧ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਘੜਾ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਕੇਕਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਨੂੰ ਢਾਹ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਕਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣ ਲਈ ਬੈਠ ਜਾਂਦਾ ਸੀ; ਪਰ ਇੱਕ ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਉਹ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਏ, ਪਾਣੀ ਦੇ ਇੰਨੇ ਡਰਾਫਟ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਮ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭਰ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਢੇਰ ਦੇ ਅੰਤ ਵੱਲ, ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਆਸਾਨ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਜਬਾੜੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੇਟ ਦੇ ਫੁੱਲਣ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਲਗਭਗ ਦਰਦਨਾਕ ਸੀ: ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਫੈਲਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ; ਉੱਠੋ ਅਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਪੁੰਜ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਮਾਰੋ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਗਲੇ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ, ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਜੋ ਬਚਿਆ ਸੀ ਉਸਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਕਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।
ਅਕਸਰ ਮੈਂ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕੁੱਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠੇ ਦੇਖੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਕੇਕਾਂ ਦਾ ਪਹਾੜ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਹਰ ਇੱਕ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਅਤੇ ਈਰਖਾ ਕਰਦਾ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਮਾਉ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ: ਪਰ ਵਿਅਰਥ! ਕਈ ਵਾਰ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਆਖਰੀ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਕੇਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵੰਡ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਹੋਰ ਖਾਣ ਦੇ ਹਰ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ; ਪਰ ਅਕਸਰ ਖਾਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਬਲ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੇ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, - ਨਹੀਂ, ਇੱਕ ਟੁਕੜਾ ਵੀ ਤੋੜਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਫੜ ਲੈਂਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਇਸਨੂੰ ਭੇਟ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ: ਕੁੱਤਾ ਉਸ ਵੱਲ ਵਧਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਲਾਲਚ ਵਾਲਾ ਟੁਕੜਾ ਬਾਕੀਆਂ ਵਾਂਗ ਗਾਇਬ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦ ਵਾਲੇ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਘੜੀ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਅਕਸਰ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਉਸਦਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਾਣ-ਪੀਣ 'ਤੇ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਂਦੇ ਸੀ; ਪਰ ਉਹ ਐਲਾਨ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਭੱਤੇ ਦਾ ਮੈਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਉਸਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਜਾਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੀ।
ਸਾਡਾ ਡੇਰਾ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਟੁੱਟ ਗਿਆ। ਦੋਸਤ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਜੱਫੀ ਪਾਉਂਦੇ ਦੇਖੇ ਗਏ, ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਚਲੇ ਗਏ: ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉੱਘੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ।
ਬਾਸਿਮ ਵੱਲ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਸੜਕ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਅਸੀਂ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਕਸਬੇ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਇਸਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਚੱਲੇ, ਨਾਲ ਹੀ ਨਵੇਂ ਸਾਹਸ ਲਈ ਖੋਜ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ। ਇੱਕ ਚਮਕਦਾਰ ਚੰਦ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਰਾਤ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ, ਇੱਕ ਉਦਾਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਹੋਏ, ਜੰਗਲ ਨਾਲ ਢਕੇ ਹੋਏ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਸਿਵਾਏ ਸੜਕ ਪੁੱਛਣ ਲਈ, ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਹੁੱਕੇ ਬਾਲਣ ਲਈ ਅੱਗ ਲੈਣ ਲਈ। ਦਰਅਸਲ ਸਾਨੂੰ ਅਕਸਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਭਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਆਮ ਡਰ ਜਾਪਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੰਧਾਂ ਅਤੇ ਗੇਟਾਂ 'ਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਆਦਮੀ ਤਾਇਨਾਤ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਲੰਘਦੇ ਸਮੇਂ ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ: ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ, ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੌਣ ਸੀ ਜਾਂ ਅਸੀਂ ਕਿੱਥੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਵਧਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।
ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਅਤੇ ਇਹ ਜਾਣੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜੋ ਰਸਤਾ ਚੁਣਿਆ ਸੀ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ; ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਮੁੱਖ ਸੜਕਾਂ ਤੋਂ ਬਚੇ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸਾਹਸ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯਾਤਰੀ ਨਾਲ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਲੁਭਾਉਣ ਲਈ ਭਰਮਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਉਸ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚੌੜੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਆ ਗਏ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ; ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਹਰ ਖ਼ਤਰੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਇਸਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਕਿ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਹੈਦਰਾਬਾਦ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿੱਥੋਂ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਯਾਤਰਾ ਵਾਲੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਕਿੱਤਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਪੂਰੇ ਸੀਜ਼ਨ ਲਈ ਵੀ ਇੱਕ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਲੁੱਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ; ਪਰ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਬੀਤ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਤੱਕ ਇੰਨੀ ਦੂਰ ਜਾਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਰਹਿ ਸਕੇ।
ਸੜਕ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਤੱਕ ਚਲਦੀ ਰਹੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਵੱਡੇ ਅੰਬਾਂ ਦੇ ਬਾਗ, ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ-ਕਿਤੇ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰ ਦੀ ਚਿੱਟੀ ਚੋਟੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਝਾਕ ਰਹੀ ਸੀ, ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਨਤੀਜੇ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਓਮਰਖੇਰ ਸ਼ਹਿਰ ਨਿਕਲਿਆ, ਇੱਕ ਅਮੀਰ ਜਗ੍ਹਾ, ਕਣਕ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਭਰਪੂਰ ਖੇਤੀ ਅਤੇ ਅਨਾਜ ਦੇ ਹੋਰ ਵਰਣਨ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

'ਇਹ ਸਾਡੀ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਹੋਵੇਗੀ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਜੇ ਸਾਨੂੰ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਡੇਰਾ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੋਥਾਈਆਂ ਨੂੰ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਲੰਘਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਅੱਜ ਸ਼ਾਮ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇੱਥੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਲੁੱਟ ਦਾ ਮਾਲ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਹੈ।'
ਸੋਥਾ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਫਰਜ਼ ਸੀ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਸਿੱਖਣਾ ਪਿਆ: ਆਦਮੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਭੁੱਟੋਟ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਮਾਣ ਕਰਦੇ ਸਨ; ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਚਾਲ ਅਤੇ ਦਿਖਾਵੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਪਾਤਰਾਂ ਅਤੇ ਭੇਸਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ, ਇੱਕ ਮਿੱਠੀ ਜੀਭ ਅਤੇ ਨਿਮਰ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉੱਚ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਕਜੁੱਟ ਕੀਤਾ; ਉਹ ਇੱਕ ਛੋਟਾ, ਮੋਟਾ, ਸਰਗਰਮ ਆਦਮੀ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁੰਦਰ, ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ। ਇਹ ਉਸਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਮਾਣ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਚੁਣਿਆ ਜਿਸਦਾ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਗਲਾ ਘੁੱਟਿਆ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਅਸੀਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘੇ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਟੋਲ ਵਸੂਲਣ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕੇ ਗਏ ਤਾਂ ਕੱਪੜੇ ਦੀਆਂ ਗੱਠਾਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮੰਗੀ ਗਈ ਡਿਊਟੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਸਾਡੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸਲੀਕੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਡੇਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਿਖਾਈ ਗਈ।
'ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕੱਪੜੇ ਪਾਓ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਆਓ। ਯਾਦ ਰੱਖੋ, ਤੁਹਾਡਾ ਪਿਤਾ ਇੱਕ ਵਪਾਰੀ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਜਮਾਦਾਰ ਹੋ ਜੋ ਆਪਣੇ ਸਹਾਇਕ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਇੱਕ ਭੂਲਾ-ਆਦਮੀ (ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ) ਹਾਂ; ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੂੰ ਲੈ ਜਾਵਾਂਗੇ, ਜੋ ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਲੁਘਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੋਥਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕੱਪੜੇ ਪਾ ਕੇ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ: ਅਤੇ ਇਹ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਦੇ।'
ਸਾਡਾ ਖਾਣਾ ਜਲਦੀ ਹੀ ਪਕਾਇਆ ਅਤੇ ਖਾਧਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਸਾਹਸ ਦੀ ਭਾਲ ਲਈ ਸ਼ਹਿਰ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਏ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਕਿ ਅਭਿਆਸੀ ਹੱਥ ਉਸ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਓਨਾ ਹੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਸੀ, ਜਿੰਨਾ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੀ ਦਿੱਖ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਅਤੇ ਬਾਹਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਵਰਣਨ ਦੇ ਸਨ, ਉਸ ਦਿੱਖ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਸਨ ਜੋ ਮੈਂ ਮੰਨੀ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਚਿਹਰਾ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੁਣ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਸੀ, ਸਾਹਿਬ, ਇੱਕ ਮੁੱਛਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਚਿੱਤਰ ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਪਤਲਾ ਸੀ, ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਮੈਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਦਿੱਖ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਉੱਤਮ ਹਾਂ; ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਯੋਗ ਘਮੰਡ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਹਵਾ ਅਤੇ ਘਮੰਡ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੌਜੀ ਪੇਸ਼ੇ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸਨ।
ਅਸੀਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਚੌਰੀ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਏ, ਜਿੱਥੇ ਕੋਤਵਾਲ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਆਮ ਵਾਂਗ ਕੁਝ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਆਦਮੀਆਂ ਨਾਲ ਘਿਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘੇ, ਸਾਨੂੰ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ

ਮੈਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਵਾਲੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਬਿਠਾਇਆ, ਜਿਸਨੇ ਕੁਝ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਸਟੇਸ਼ਨ ਲੈ ਲਿਆ। ਇੱਕ ਬੇਤੁਕੀ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ, ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਵਪਾਰ ਲਈ ਕੀ ਲਿਆਏ ਸਨ; ਅਸੀਂ ਕੌਣ ਸੀ, ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਆਮ ਉਦੇਸ਼, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, ਇੱਕ ਅਣਗਿਣਤ ਸੜਕ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਤੋਂ। ਜਿਸ ਸੁਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਇੰਨਾ ਸ਼ੱਕੀ ਜਾਪਿਆ, ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਰੋਕਿਆ।
'ਮੈਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹਾਂ,' ਉਸਨੇ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਜਿਸਨੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ, 'ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਨਾਗਪੁਰ ਦੇ ਉਸ ਪਵਿੱਤਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਭਟਕਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ, ਜਾਂ (ਰੱਬ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ), ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਨੂੰ ਲੁੱਟਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗੀ ਸੀ, ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਰਸਤਾ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਸੀ; ਅਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਜਿਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਰਹਿਣ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰਤਾ ਅਤੇ ਉਪਜਾਊ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਲਾ ਸਥਾਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਭ ਤੋਂ ਸਿਆਣੇ ਰਾਜਪਾਲ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਕਿਵੇਂ, ਜਮਾਦਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੀ ਮੈਂ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ?'
'ਸੱਚਮੁੱਚ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਹੈ; ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੁਣ ਤੱਕ ਹੋਈ ਦਿਆਲਤਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਨੌਕਰ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ। ਸੱਚਮੁੱਚ ਇਹ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਿਰ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰ ਹੈ; ਅਤੇ ਕੋਤਵਾਲ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਮਿੱਠਾ ਭਾਸ਼ਣ ਹੈ, ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਉੱਚੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਰਾਏ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਹਾਂ ਜਿਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਹੈ।'
'ਤੇਰੀ ਨਿਮਰਤਾ ਕਦੇ ਘੱਟ ਨਾ ਹੋਵੇ,' ਕੋਤਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਤੇਰਾ ਨੌਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ। ਜੇ ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਲਾਭਾਂ ਦੇ ਵੰਡਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਜਿਸਦੇ ਛੱਤਾਂ ਹੇਠ ਉਹ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਕਹੇਗਾ ਕਿ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦਾ ਦਰਬਾਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਰਬਾਰ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਉੱਤਮਤਾ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਨਮੂਨਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।'
'ਖੈਰ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਇਸ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਨੁੱਕਰਾਂ ਰੱਖ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਵਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਅਸੀਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੁਲੀਨ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਨਮੂਨਾ ਦੇਖਾਂਗੇ, ਜੋ ਕਿ ਦੁਖੁਨ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿੱਚ ਦੇਖਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕਦੋਂ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ?'
'ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ, ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ,' ਸਾਡੇ ਜਾਣਕਾਰ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਉਦੋਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਰੀਬ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਦਰਬਾਰ ਨੱਚਣ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ ਸਵਰਗੀ ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਜੀਵਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਮਾਲਕ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਆਇਆ ਹੈ।'
'ਅਸੀਂ ਆਵਾਂਗੇ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਸੁਚਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਤੁਹਾਡਾ ਸੱਦਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ; ਨਹੀਂ, ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ।'
ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਗੱਲ ਖਤਮ ਕੀਤੀ, ਇੱਕ ਸੋਹਣਾ ਦਿੱਖ ਵਾਲਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਦਮੀ ਚੌਰੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ; ਉਹ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਪਾਰੀ ਵਰਗਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ, ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਸਹਿਜ ਸੁਰ ਵਿੱਚ, ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ

ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਇਹ ਜਗ੍ਹਾ ਨਾ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਹਾਕਮ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰੇਗਾ।

ਉਸ ਆਦਮੀ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਤੋਂ ਬੁੱਢੇ ਕੋਤਵਾਲ ਦਾ ਜੋਸ਼ ਜਾਗਿਆ ਹੋਇਆ ਜਾਪਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਸਿੱਧੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਫੁੱਟ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਖਾਲੀ ਦੁਕਾਨ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸਨੂੰ ਸਲੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ।

'ਦੇਖੋ ਸੱਜਣੋ,' ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ; ਮੈਂ ਪੈਗੰਬਰ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਂਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੇ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਚੁਟਕੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਮੈਂ ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਬਿਹਤਰ ਦੇਖੇ ਹਨ; ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਉਂ ਜਾਣ ਦਿਓ; ਉਸਨੂੰ ਕੋੜਿਆਂ ਨਾਲ ਹਾਜ਼ਰੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਸਦੇ ਵਰਗੇ ਲੋਕ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸੈਂਕੜੇ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੌਣ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ?'

'ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਮਾਲਕ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ,' ਬੁੱਢੇ ਵਪਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ ਹਾਂ, ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ; ਚੋਰਾਂ ਦੇ ਅਲਾਰਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੇਰੀ ਇੱਕ ਵੀ ਰਾਤ ਨਹੀਂ ਬੀਤੀ; ਅਤੇ ਰੱਬ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮਿਲਦੀ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਆਮਿਲ ਦੇ ਜ਼ੇਨਾਨੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਨਾਲੋਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਮਾੜੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਲੇਟਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਾਂਗਾ। ਤੁਹਾਡੇ ਬਨੀਆ ਬਦਮਾਸ਼ ਹਨ: ਮੈਨੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁੱਲ ਨਾਲੋਂ ਲਗਭਗ ਦੁੱਗਣੇ 'ਤੇ ਅਨਾਜ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: ਮੈਨੂੰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ, ਮੈਂ ਕੀ ਕਰਾਂ? ਸੱਜਣੋ,' ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਪੁਕਾਰਿਆ, 'ਮੈਂ ਕੀ ਕਰਾਂ?'

ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਬੋਲਣ ਹੀ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ।

'ਤੂੰ ਕੀ ਚਾਹੇਂਗਾ? ਓ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਆਦਮੀ! ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੂੰ ਇਸਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਹੈ; ਜਾਂ ਤੂੰ ਅਫੀਮ ਨਾਲ ਸ਼ਰਾਬੀ ਹੈਂ? ਜਾਂ ਕੀ ਤੇਰੇ ਸਫ਼ਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭੁੱਖ ਨੇ ਤੇਰਾ ਗੁੱਸਾ ਖਰਾਬ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ? ਜਾ, ਬਾਜ਼ਾਰ ਜਾ ਕੇ ਸੌਂ ਜਾ; ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹੋ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਜਗ੍ਹਾ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ, ਜੇ ਕੋਈ ਤੈਨੂੰ ਪਨਾਹ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਲੇਟ ਜਾ; ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੋਚ ਕਿ ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬਿਹਤਰ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।'

ਉਹ ਆਦਮੀ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ: ਉਸਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ, ਫਿਰ ਕੋਤਵਾਲ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਵੱਲ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸਦੀ ਬੇਚੈਨੀ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਕੋਤਵਾਲ ਦੀ ਟੋਲੀ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮ ਗਏ: 'ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਕਿਹਾ!' 'ਸਹੀ ਦੋਸਤੋ!' 'ਉਸਨੂੰ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ,' ਆਦਿ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਕਹੇ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਪੱਗ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਜਿੰਨੀ ਉੱਚੀ ਹੋ ਸਕੇ ਚੀਕਦਾ ਹੋਇਆ ਬਾਹਰ ਭੱਜ ਗਿਆ।

ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜ਼ੋਰ-ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਹਾਸੇ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਏ। 'ਇਹ ਤਾਂ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਬੰਦਾ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕੋਤਵਾਲ ਨੂੰ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਅਕਸਰ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਓ, ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਕਰਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਦਿਓ।'

'ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋਗੇ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਪਰ ਤੁਹਾਡੀ ਵਿਚੋਲਗੀ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਸਹੁੰ ਖਾਂਦਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਹਰ ਇੱਕ ਨੇ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ; ਦੂਜਾ, ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਖਾਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਦੋਵੇਂ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੰਜੂਸ ਹਨ; ਦੂਜਾ, ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਆਸਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਦੁਕਾਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਬਨੀਆ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਰਕਮ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ। ਦੁਬਾਰਾ, ਇੱਕ ਤੀਜੇ ਕੋਲ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਹਰ ਸੁਆਦੀ ਚੀਜ਼ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ; ਜਦੋਂ, ਜੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜੀ, ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ, ਅਤੇ ਜੋ ਮੈਨੂੰ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਅਲੌਕਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੋਣ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਜਿਨ (ਜੀਨੀ) ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂਰਖ ਵਿਚਾਰ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।'

'ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਸੱਚਮੁੱਚ ਕੋਈ ਆਸਾਨ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਇਹ ਵਪਾਰੀ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ;' ਅਤੇ ਉਹ ਅੰਦਰ ਆ ਗਿਆ।

'ਆਪਣੀ ਪੱਗ ਚੁੱਕ, ਚੰਗੇ ਬੰਦੇ,' ਕੋਤਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਗੁੱਸਾ ਨਾ ਕਰ; ਤੂੰ ਚੰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ ਹੈਂ; ਕੀ ਤੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਯਾਤਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਕਿ ਤੂੰ ਗੁੱਸੇ ਹੋ ਕੇ ਸਾਡੀਆਂ ਦਾੜ੍ਹੀਆਂ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿੱਟੀ ਸੁੱਟੇਂ? ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ, ਆਪਣੀ ਪੱਗ ਚੁੱਕ; ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਜਾ ਕੇ ਦੇਖ ਲਵੇ ਕਿ ਚੰਗੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇ।

ਉਹ ਆਦਮੀ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਬੇਚੈਨ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ, ਫਿਰ ਪੱਗ ਚੁੱਕੀ, ਅਤੇ ਉਦਾਸੀ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਗਿਆ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਛੁੱਟੀ ਲੈ ਲਈ। ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਉਹ ਆਦਮੀ ਸਾਡਾ ਹੈ; ਹੁਣ ਦੇਖੋ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸੰਭਾਲਾਂਗਾ। ਮੈਂ ਹਿੰਮਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।'

ਅਸੀਂ ਉਸ 'ਤੇ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਬਦਸੂਰਤ ਦਿੱਖ ਵਾਲੇ ਸ਼ੈੱਡ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਦੇ ਦੇਖਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਕਈ ਲੱਛਣ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਲਟਕਦੇ ਰਹੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਕੋਲ ਗਏ।

"ਰਾਮ! ਰਾਮ! ਸੇਠਜੀ," ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ; "ਇਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੂਰਾਂ ਦੇ ਸੌਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ! ਉਹ ਬਦਮਾਸ਼ ਕੋਤਵਾਲ, ਉਸਦੀ ਸਾਰੀ ਮਿੱਠੀ ਜੀਭ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇੱਕ ਘਮੰਡੀ ਚਾਕੂ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਮੈਂ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ," ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੀਵੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, "ਕਿ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਕਈ ਚੋਰ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਰਾਤ ਨੂੰ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਹੇਠੋਂ ਕਾਠੀ-ਬੈਗ ਕੱਟਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ, ਜਮਾਦਾਰ ਸਾਹਿਬ?"

'ਹਾਂ, ਬਿਲਕੁਲ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹ ਆਦਮੀ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਓਮਰਖੇਰ ਦੇ ਚੋਰਾਂ ਬਾਰੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦਾ ਸਭ ਕੁਝ ਲੁੱਟ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ

ਫਿਰ ਉਸਨੂੰ ਢੱਕਣ ਲਈ ਇੱਕ ਕੱਪੜੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ? ਉਦੋਂ ਹੀ ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਡੇਰਾ ਲਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਜਿੱਥੇ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ, ਜੇਕਰ ਸਾਨੂੰ ਲੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਡੀ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਹੋਵੇਗੀ।'

'ਰੱਬ ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਕਰੋ! ਮੈਂ ਇੱਕ ਹਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਆਦਮੀ ਹਾਂ!' ਵਪਾਰੀ ਨੇ ਚੀਕਿਆ; 'ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ;' ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਥੈਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮੇਰੀ ਕੀਮਤ ਹੈ; ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜ਼ੁਲਮ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸੂਰਤ ਤੋਂ ਭੱਜ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਅੱਗੇ ਮੈਂ ਉੱਡਦਾ ਹਾਂ, ਓਨਾ ਹੀ ਬੁਰਾ ਵਰਤਾਓ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਰਾਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, - ਨੀਂਦ ਦੀ ਕਮੀ ਕਾਰਨ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੱਕ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਬੈਠਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਲੇਟ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਲਈਆਂ, - ਕਿ ਮੇਰੇ ਥੈਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਹੇਠੋਂ ਕੱਟਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ; ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਜਾਗਿਆ, ਚੋਰਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਦੋ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਭਾਂਡੇ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਪਿਆ ਕੱਪੜਾ ਖੋਹ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ? ਜੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਭੱਜਦਾ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਮੇਰੇ ਥੈਲੇ ਲੈ ਕੇ ਭੱਜ ਜਾਂਦਾ; ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਚੁੱਪ ਬੈਠ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮਦਦ ਲਈ ਚੀਕਿਆ। ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਮੇਰੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਬਦਮਾਸ਼, ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਟੇਲ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢੀਆਂ; "ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਧੱਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਡਰ ਵਿੱਚ ਕਿ ਮੇਰਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਲੁੱਟਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਏ, ਮੇਰੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ!" ਉਹ ਚੀਕਿਆ; 'ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਨਹੀਂ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ! ਮੂਰਖ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਦੇਸ਼ ਛੱਡ ਕੇ, ਬਦਕਿਸਮਤ ਵਹਿਸ਼ੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਖੇਡ ਬਣਨ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਜੰਗਲੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਮਿਲਿਆ ਹਾਂ।'

'ਖੈਰ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਹਮਦਰਦੀ ਭਰੇ ਲਹਿਜੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਵਰਤਾਓ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਥੇ ਹਕੀਮ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; ਰਿਪੋਰਟ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਆਦਮੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਦੇ ਅਧੀਨ ਲੋਕ ਚੋਰ ਅਤੇ ਬਦਮਾਸ਼ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।'

'ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ!' ਆਦਮੀ ਨੇ ਚੀਕਿਆ; 'ਜਾਓ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰੋ! ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਆਖਰੀ ਰੁਪਏ ਵੀ ਲੁੱਟ ਲਿਆ ਜਾਵੇ! ਮਹਾਨ ਆਦਮੀ ਇੱਕ ਨਜ਼ੂਰ ਮੰਗੇਗਾ, ਅਤੇ ਹਰ ਨਿਰਭਰ ਇੱਕ ਮੰਗੇਗਾ; ਜੇ ਮੈਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰਦਾ, ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਸਥਿਤੀ ਹੁਣ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਮਾੜੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ! ਮੈਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਲੁੱਟਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਰੱਬ, ਜੇ ਮੈਂ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਲਵਾਂਗਾ।'

ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਮੁੜਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਕਦਮ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਲੈ ਗਿਆ। 'ਦਾਣਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਸਾਡਾ ਜਾਲ ਹੁਣ ਉਸਦੇ ਦੁਆਲੇ ਹੈ; - ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਕੱਸ ਕੇ ਖਿੱਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।'

'ਕਿਵੇਂ?'

'ਉਸਨੂੰ ਸਾਡੇ ਡੇਰੇ ਵਿੱਚ ਸੱਦਾ ਦੇ ਕੇ; ਮੈਂ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰੋਗੇ, ਅਤੇ ਫਿਰ, ਕੁਝ ਮਨਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਹਿਮਤੀ ਦਿਓਗੇ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?'

'ਮੈਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ;' ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਵਾਪਸ ਮੁੜੇ।
ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਫਿਰ ਉਸਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਿਆ। 'ਸੇਠਜੀ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਸੀਂ ਬਦਕਿਸਮਤ ਆਦਮੀ ਹੋ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਸਭ ਕੁਝ ਲੁੱਟ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਡੇਰੇ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਭਾਵ, ਜੇਕਰ ਜੇਮਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ: ਪਰ ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੰਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਵਪਾਰੀ ਨੂੰ ਬਨਾਰਸ ਤੋਂ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਲੈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਸਮਾਨ ਹੈ। ''ਰੱਬ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ! ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ!'' ਗਰੀਬ ਬਦਮਾਸ਼ ਨੇ ਪੁਕਾਰਿਆ, 'ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ, ਮੇਰੇ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰੋ! ਮੈਨੂੰ ਇੱਥੇ ਲੁੱਟਣ ਅਤੇ ਕਤਲ ਨਾ ਹੋਣ ਦਿਓ। ਐ! ਜੇਮਦਾਰ ਸਾਹਿਬ,' ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਤੋਂ ਫੜਦੇ ਹੋਏ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਹੋ; ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਗਰੀਬ ਵਪਾਰੀ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇਗਾ। ਰੱਬ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੋ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਘਰ ਉਜਾੜ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਫੜ ਲੈਣਗੇ। ਜਮਾਦਾਰ, ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਾ ਸਕਦੇ ਹੋ; ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਡਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਖਾ ਰਹੇ ਹਨ!'
'ਓਹ! ਚੰਗਾ ਆਦਮੀ,' ਮੈਂ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਥੁੱਕਦੇ ਹੋਏ ਚੀਕਿਆ, 'ਇੰਨਾ ਨੀਵਾਂ ਨਾ ਬਣੋ। ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਮੈਂ ਰੱਬ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹਾਂ ਜੋ ਵਪਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਉਸਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਚੱਲੋ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਾਂਗੇ; ਅਸੀਂ ਖੁਦ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਨੌਕਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹੋ; ਕੀ ਤੁਸੀਂ, ਪੀਰ ਖਾਨ, ਇਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਲਿਆਓ?'
ਪੀਰ ਖਾਨ ਉੱਥੇ ਹੀ ਰਿਹਾ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ। ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਸ਼ਾਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਜਾਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਹਕੀਮ ਦੇ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਜਾਵਾਂਗੇ।
ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਵਪਾਰੀ ਅਤੇ ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੂੰ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਦਮੀ ਨਾਲ, ਸਾਡੇ ਕੈਂਪ ਵੱਲ ਦੋ ਭਾਰੀ ਲੱਦੇ ਘੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ।
'ਆਓ, ਇਹ ਮੇਰੀ ਉਮੀਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਹਨ; ਅਤੇ ਦੋ ਟੱਟੂਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੱਦੇ ਹੋਏ ਕੁਝ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ: ਅਸੀਂ ਇਹ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਇਹ ਪਿਛਲੇ ਵਾਂਗ ਲਾਭਦਾਇਕ ਕੰਮ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਨਿਕਲ ਸਕਦਾ ਹੈ।'
ਆਦਮੀ ਨੇੜੇ ਆਏ, ਅਤੇ ਵਪਾਰੀ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।
'ਤੁਹਾਡੀ ਦਿਆਲਤਾ ਦਾ,' ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਜੇ ਇਹਨਾਂ ਘਟੀਆ ਬੈਗਾਂ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਦੇ ਵਪਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸਦੀ ਤੁਸੀਂ ਰੱਖਿਆ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਰਪਾ ਨੂੰ ਵਧਾਏਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹਿਣਗੇ।'
'ਜ਼ਰੂਰ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਉਤਾਰ ਸਕਦੇ ਹੋ; ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਸਾਮਾਨ ਦਾ ਢੇਰ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬੈਗ ਇਸ ਦੇ ਉੱਪਰ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹੋ।'

ਬੈਂਡ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਉਤਸੁਕਤਾ ਭਰਿਆ ਸੀ; ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਗਿਆਨ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਡੇਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਵੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ; ਇਸਦੇ ਉਲਟ, ਹਰ ਕੋਈ ਅਜਨਬੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰੀ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸੀ; ਇੱਕ ਨੇ ਘੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਰਗੜਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ, ਦੂਜਾ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਤੀਜਾ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਘਾਹ ਲਿਆਉਣ ਲਈ, ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਾਣੇ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਲਿਆਉਣ ਲਈ। ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਵਪਾਰੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਦੀ ਦਿੱਖ ਦੇਖੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇੱਕ ਖੁਸ਼ੀ ਭਰੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਜਗ੍ਹਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ, ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਵੇਂ ਆਦਮੀ ਠੱਗਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਆਪਣੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਸਾਹਸ ਦੱਸ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੀ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜੀਉਂਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਗਿਣਿਆ ਜਾਣਾ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅਧਿਆਇ ਅੱਠਵਾਂ

ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਨੇ ਸ਼ਾਮ ਕਿਵੇਂ ਬਿਤਾਈ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਵਾਂਗ ਇੱਕ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸੇ ਸਾਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ। ਭੂਟੋਟ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਵਪਾਰੀ ਮੇਰੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਝਿਜਕ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰੇ ਮਨ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦੀ ਸੀ; ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮੈਂ ਅਭਿਆਸ ਕਰਾਂ, ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਨੂੰ ਉਸ ਖਾਸ ਹੁਨਰ ਵਿੱਚ ਸੰਪੂਰਨ ਕਰਾਂ ਜਿਸਦੀ ਉਸਨੂੰ ਲੋੜ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਮੈਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਹੋਣਾ ਮੇਰੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਇੱਛਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਉੱਤਮ ਹੋਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਸੀ, ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਸਿਸਟਮ ਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਉਤੇਜਨਾ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੈਂ ਸੋਥਾ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਸੀ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਦੂਜੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਚਤੁਰਾਈ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਵਾਂਗ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਹਰ।

ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਏ।

ਸਾਡੇ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁੰਡਾ ਲਗਭਗ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਠੱਗ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ, ਜੋ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣਾ ਗਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਪਿਤਾ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਸਾਰੰਗੀ 'ਤੇ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਗੀਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਡਾ ਰਿਵਾਜ ਸੀ; ਅਤੇ ਉਹ ਇੰਨਾ ਵਧੀਆ ਗਾਉਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਕਸਰ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਰਕਮ ਇਕੱਠੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਵਪਾਰੀ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਨੌਕਰ ਵੀ; ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਮੋਟਾ ਆਦਮੀ ਸੀ, ਮੁੱਛਾਂ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਮੁੱਛਾਂ ਵਾਲਾ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਬੋਲੀ ਤੋਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਮੇਵਾੜ ਦਾ ਰਾਜਪੂਤ ਸਮਝਿਆ, ਜਿਸਦੇ ਵਾਸੀ ਇੱਕ ਨੇਕ ਜਾਤੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਬਹਾਦਰ ਹਨ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਲਈ ਵਪਾਰੀ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੇ ਔਖੇ-ਸੌਖੇ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ। ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਉਸਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ, ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ ਇਸਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਇਰਾਦਾ ਪੱਕਾ ਹੋ ਗਿਆ; ਮੈਂ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੂੰ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ।

'ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋ,' ਉਸਨੇ ਫੁਸਫੁਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, 'ਪਰ ਇਹ ਬੰਦਾ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਹੈ; ਇਹ ਮੇਵਾਰੀ ਰਾਜਪੂਤ ਪੈਂਥਰਾਂ ਵਜੋਂ ਸਰਗਰਮ ਹਨ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੱਚ ਦੱਸਾਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਅੱਧਾ ਵੀ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਪਰ ਇਸਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਮੈਂ ਅਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਵੀਹ ਹੋਰ ਹਨ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਣਗੇ। ਪਰ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?'

'ਹਾਂ, ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦਾ; ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਖ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਜੋਖਮ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ।'

'ਜਿਵੇਂ ਤੂੰ ਚਾਹੇਂਗਾ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਪਰ ਤੈਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਦੱਸਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।'

ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੀਤਾ। ਵਪਾਰੀ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਗਾਣੇ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੁਣ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਨੌਕਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸਦਾ ਆਪਣਾ ਦੇਸ਼ ਸੀ।
'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ? ਹੋਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾ ਕਰੋ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਉਹ ਆਦਮੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕਮਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਛੁਰਾ ਹੈ; ਇੱਕ ਤਲਵਾਰ ਜਿਸ ਤੋਂ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦਾ, ਪਰ ਛੁਰਾ ਅਜੀਬ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ।'
'ਅਤੇ ਮੰਨ ਲਓ ਮੈਂ ਸੀ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦਾ ਡਰ ਮੈਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ? ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ! ਮੈਂ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਲਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ, ਤੁਹਾਡੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ, ਇਸਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਾਂਗਾ।'
'ਜਿਵੇਂ ਤੂੰ ਚਾਹੇਂ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ, ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ; ਤੈਨੂੰ ਨਾਮ ਕਮਾਉਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੂੰ ਕੁਝ ਜੋਖਮ ਲੈ ਕੇ ਚੰਗਾ ਕਰੇਂਗਾ: ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਦੇਖਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਤੇਰੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਾਂਗਾ।'
ਆਮ ਵਾਕੰਸ਼, 'ਪਾਨ ਲਾਓ' (ਪਾਨ ਲਿਆਓ,) ਇਸ਼ਾਰਾ ਹੋਣਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਜਗ੍ਹਾ ਬਦਲੀ, ਮੈਂ ਅਤੇ ਭੂਦਰੀਨਾਥ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਨੌਕਰ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਕੁਝ ਸ਼ੱਕ ਨਾਲ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਮਰ ਵਿੱਚ ਛੁਰਾ ਢਿੱਲਾ ਕਰਦੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ; ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸਨੇ ਸੋਚਿਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ। ਉਹ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ: ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਬਹਾਦਰ ਰੂਪ, ਕਮਰ ਤੋਂ ਨੰਗਾ, ਉਸਦੀ ਛਾਤੀ ਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਢੱਕੀ ਹੋਈ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਹਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਵਧਾ-ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਪਰ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣਾ ਕਾਇਰਤਾ ਹੁੰਦੀ। ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ; ਮੈਂ ਉਸ ਵੱਲ ਵਧਿਆ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ 'ਤੇ ਇੱਕ ਤਿੱਖੀ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਮੇਰਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਦਾ ਹਾਂ ਸੰਕੇਤ ਦੇਵੇ; ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾ ਲਈ ਸੀ, ਉਹ ਆਦਮੀ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਹਟਣ ਲਈ ਹੁਣੇ ਹੀ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਹਿੱਲਣਾ ਨਹੀਂ।
ਕੀ ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਪਲ ਲੇਟ ਸੀ, ਜਾਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦੀ ਝਲਕ ਮਿਲ ਗਈ ਸੀ? ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿ ਉਹ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ? ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ; ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਗਰਦਨ ਦੁਆਲੇ ਕੱਪੜਾ ਸੁੱਟਿਆ, ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਛੁਰਾ ਖਿੱਚ ਲਿਆ: ਮੇਰੀ ਪਕੜ ਛੱਡਣ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ, ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ ਡੁਬੋ ਦਿੰਦਾ; ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਇੰਨਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ, ਮੇਰੀ ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਹ ਆਪਣਾ ਦੂਜਾ ਹੱਥ ਆਪਣੀ ਗਰਦਨ ਅਤੇ ਕੱਪੜੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪਾਉਣ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਭ ਮੇਰੇ ਕਹਿਣ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ। ਮੇਰਾ ਖ਼ਤਰਾ ਨੇੜੇ ਸੀ, ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸਮਤ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਠੱਗ ਨੇ ਉਸ ਹੱਥ ਨੂੰ ਫੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਿਸਨੇ ਛੁਰਾ ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ; ਇਸਨੇ ਉਸਦਾ ਧਿਆਨ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ: ਹਾਲਾਂਕਿ ਅੱਧਾ ਦਮ ਘੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਲਗਭਗ ਹਿਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਬਦਕਿਸਮਤ ਆਦਮੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ - ਉਸਨੇ ਹਥਿਆਰ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਡੁਬੋ ਦਿੱਤਾ!
ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੇ ਇੱਕ ਉੱਚੀ ਕਰਾਹ ਮਾਰੀ ਅਤੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦੋਵਾਂ ਉੱਤੇ ਖੂਨ ਵਹਿ ਤੁਰਿਆ; ਪਰ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਪਕੜ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਅੰਗੂਠੇ ਵਰਤਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ

ਤਾਕਤ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਕੌਣ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਰਾਜਪੂਤ ਦੇ ਮਰਨ-ਮੁਰਾਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਨ, ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਕੜ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ; ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਭੱਜਿਆ।
'ਰੱਸੀ ਕਿੱਥੇ ਹੈ?' ਉਹ ਚੀਕਿਆ; 'ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਮਰੇਗਾ; ਰੱਸੀ ਕਿੱਥੇ ਹੈ? ਇਸਨੂੰ ਉਸਦੀ ਗਰਦਨ ਦੁਆਲੇ ਘੁਮਾਓ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੋ ਜਣਿਆਂ ਨੂੰ ਖਿੱਚਣ ਦਿਓ।'
'ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਉਹ ਲਗਭਗ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ; ਮੈਨੂੰ ਇਕੱਲਾ ਛੱਡ ਦਿਓ, ਇਹ ਕੰਮ ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਵੀ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ।' ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਸੁੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਗੋਡੇ ਟੇਕਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਆਪਣਾ ਛੁਰਾ ਵਰਤਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਪਿਛਲੇ ਨਾਲੋਂ ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਝਟਕਾ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਉਹ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਪਿਆ ਰਿਹਾ - ਉਹ ਵੀ ਮਰ ਗਿਆ - ਮੇਰਾ ਦੂਜਾ ਸ਼ਿਕਾਰ!
ਮੈਂ ਉੱਠਿਆ, ਸਾਹ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ; ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਝੁਕੀ ਹੋਈ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਮੈਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕੋਈ ਖ਼ਤਰਾ ਸੀ - ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਘਾਤਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੋਂ ਬਚ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਕਲਾ ਨੇ ਤਾਕਤ ਉੱਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਲਗਭਗ ਉਸ ਆਦਮੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦੇ ਕੋਲ ਪਈ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਜ਼ਖ਼ਮ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਇੰਨੇ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਰੀਬ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ; ਉਹ ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਲੇਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਰਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।
'ਰੱਬ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਉਸਨੂੰ ਮੋੜ ਦਿਓ, ਜ਼ਖ਼ਮ ਉਸਦੇ ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਹੈ: ਕੀ ਉਸਦੇ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ?' ਕੁਝ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕੋਈ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਜ਼ਖ਼ਮ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਖੂਨ ਵਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ: ਉਸਨੇ ਬੋਲਣ ਦੀਆਂ ਕਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਪਰ ਵਿਅਰਥ; ਉਹ ਲਗਭਗ ਤੁਰੰਤ ਮਰ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਰਾਜਪੂਤ ਦਾ ਛੁਰਾ ਮੇਰੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਉਸ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ; ਪਰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਜ਼ਖ਼ਮ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ, ਜੇ ਕੋਈ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਆਪਣੇ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਖੂਨ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਜ਼ਖਮੀ ਸੀ; ਖੂਨ ਵੀ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।
"ਰੱਬ ਦੀ ਰਾਖੀ! ਉਹ ਜ਼ਖਮੀ ਹੈ!" ਉਹ ਚੀਕਿਆ। "ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ, ਕੀ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ? ਕੀ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਉਸ ਰਾਜਪੂਤ ਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ? ਤੂੰ ਉਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ; ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੈਂ, ਅਤੇ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?" ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ।
ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਜ਼ਖ਼ਮ ਸਿਰਫ਼ ਖੁਰਚਣ ਵਾਲੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਵੈਸਟ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਕਾਹਲੀ ਕੀਤੀ। 'ਉੱਥੇ,' ਮੈਂ ਜ਼ਖ਼ਮ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਏਗਾ; ਅਤੇ ਇਹ ਕੀ ਹਨ? ਵਾੜੇ ਦਾ ਇੱਕ ਕੰਡਾ ਹੋਰ ਵੀ ਡੂੰਘਾ ਅਤੇ ਦਰਦਨਾਕ ਹੁੰਦਾ।'
'ਸ਼ੁੱਕਰ ਖੋਦਾ!' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਸੱਟ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ;' (ਅਤੇ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਹੰਝੂਆਂ ਨਾਲ ਭਰ ਗਈਆਂ;) 'ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਭਿਆਨਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਭ ਤੋਂ ਭੈੜਾ ਡਰ ਸੀ। ਐ, ਮੁਹੰਮਦ! ਤੂੰ ਇੱਕ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਸੇਵਕ ਸੀ।'

ਵਪਾਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜਪੂਤ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਸ ਕਬਰ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਤੰਬੂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ, ਮੈਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸੌਂਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਨਾਲੋਂ ਮੈਂ ਲੁਘੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਚਾਲ ਅਤੇ ਚਤੁਰਾਈ ਤੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈਰਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕਬਰ ਦੇਖਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਾਮੂਲੀ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ 'ਤੇ ਪੱਟੀ ਬੰਨ੍ਹਣ, ਨਹਾਉਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਖੂਨ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜੋ ਮੈਂ ਲਥਪਥ ਸੀ, ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਪਾਵਾਂਗਾ। ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈਰਾਨ ਸੀ, - ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਟੋਆ ਪੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਕੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਲਿਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ, ਪਰ ਇਹ ਗਿੱਲਾ ਸੀ, ਕੋਈ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਹੱਥ ਨੇ ਛੂਹਿਆ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਸੌਣ ਵਾਲਾ ਕਾਰਪੇਟ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਫਿਰ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਵਿਛਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

'ਹੁਣ,' ਮੈਂ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਆਓ ਆਪਾਂ ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕੱਪੜੇ ਪਾ ਕੇ ਹਕੀਮ ਨੂੰ ਮਿਲੀਏ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਆਓਗੇ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ?'

'ਨਹੀਂ, ਬੇਟਾ, (ਨਹੀਂ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ,) ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇੱਥੇ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਕੁਝ ਹੈ: ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋ, ਇਸ ਲਈ ਜਾਓ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਲੈ ਜਾਓ। ਅਤੇ ਇੱਥੇ,' ਉਸਨੇ ਕੁਝ ਠੱਗਾਂ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰਿਆ, 'ਆਪਣੀਆਂ ਢਾਲਾਂ ਅਤੇ ਤਲਵਾਰਾਂ ਲੈ ਜਾਓ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਓ; ਅਤੇ ਦੇਖੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਰਾਤ ਲਈ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਵਾਂਗ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹੋ, ਠੱਗਾਂ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ।'

ਛੇ ਜਾਂ ਅੱਠ ਜਲਦੀ ਹੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ, ਸਾਫ਼ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨੇ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ; ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ, ਚੰਦ ਚੜ੍ਹ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕੋਤਵਾਲ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਏ।

ਸੱਚਮੁੱਚ, ਅਸੀਂ ਸਭ ਤੋਂ ਸੋਹਣੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਜੇ ਹੋਏ ਸੀ ਜੋ ਅਸੀਂ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਸਿਪਾਹੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸੁੰਦਰ ਸਾਥੀ ਵੀ ਲੱਗ ਰਹੇ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੱਗ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾਣਕਾਰ ਮੁਰਗਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਮੇਰੀ, ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਸੋਨੇ ਦੇ ਟਿਸ਼ੂ ਦੀ, ਮੇਰੀ ਠੋਡੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਲੰਘਦੀ ਹੋਈ, ਮੇਰੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਉਤਾਰਦੀ ਹੋਈ, ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੰਗੀ ਦਿੱਖ ਦੇ ਕੇ। ਮੇਰੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਵਰਣਨ ਦੀਆਂ ਸਨ; ਇੱਕ ਤਲਵਾਰ ਜਿਸਦੀ ਇੱਕ ਹਿਲਟ ਸੋਨੇ ਨਾਲ ਜੜੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਇਸਦੀ ਮਿਆਨ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੇ ਮਖਮਲ ਨਾਲ ਢਕੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਇਸ 'ਤੇ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਇੱਕ ਫੈਰੂਲ ਸੀ, ਇੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਪੈਟਰਨ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਇਸਦੇ ਲਗਭਗ ਅੱਧੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਢੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਕਮਰ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸ਼ਾਲ ਸੀ, ਇੱਕ ਪੇਸ਼-ਕੱਬ ਜਾਂ ਚਾਕੂ ਸੀ, ਇੱਕ ਅਗੇਟ ਹੈਂਡਲ ਨਾਲ, ਸੋਨੇ ਨਾਲ ਵੀ ਜੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜੰਬੀਆ ਜਾਂ ਅਰਬੀ ਖੰਜਰ, ਜੋ ਕਿ ਸੋਨੇ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਜਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਗੈਂਡੇ ਦੀ ਚਮੜੀ ਦੀ ਇੱਕ ਢਾਲ ਵੀ ਚੁੱਕੀ, ਸਿਲਹਟ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ, ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਸੁੰਦਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਂਟ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸੁਨਹਿਰੀ, ਮਾਲਕ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਸਨ, ਅਮੀਰੀ ਨਾਲ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਮਸਲਿਨ ਦਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਮੇਰੀ ਸ਼ਕਲ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਫਾਇਦਾ ਪਹੁੰਚਾਇਆ; ਅਤੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਅਮੀਰ ਕੱਪੜੇ ਵਾਲੇ ਟਰਾਊਜ਼ਰਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਦਰਸ਼ਕ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਸਹੀ ਸੁਆਦ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਗੋਂ ਉਸਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹਾਂ, ਜੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ।

ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਅਤੇ ਪੀਰ ਖਾਨ ਦੀ ਦਿੱਖ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਦਿਖਾਵੇ ਵਾਲੀ ਸੀ; ਪਰ ਉਹ ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਸੱਚੇ ਆਦਮੀ ਲੱਗ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਇੱਕ ਦਿਖਾਵੇ ਦੇ ਉਲਟ।
ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਏ, ਅਤੇ ਗੇਟ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਕੋਤਵਾਲ ਦੀ ਚੌਰੀ ਕੋਲ ਗਏ, ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਦਰਬਾਰ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੋਇਆ, ਕੋਤਵਾਲ ਉੱਥੇ ਸੀ; ਅਤੇ, ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਕੇ, ਉਹ ਸਾਡੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਗਿਆ।
ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਹੋਏ, ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਪਸ਼ੂਆਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਰਾਠਾ ਕਸਬੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਘਿਣਾਉਣੇ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਚੁਣਦੇ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਦਿੱਖ ਵਾਲੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿਪਾਹੀ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਆਰਾਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਾਡਾ ਦੋਸਤ ਕੋਤਵਾਲ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਾਇਆ; ਅਤੇ ਦੋ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿਹੜਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਜਿੱਥੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਅਤੇ ਸਭਾ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਦਿੱਖ ਵਾਲੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੌਣ ਹਾਂ, ਜਿਸਦਾ ਕੋਤਵਾਲ ਨੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ਹਾਂ ਜੋ ਨਵਾਬ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ; ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ, ਕਿ, ਉਸਦੇ ਮਹਾਨ ਨਾਮ ਅਤੇ ਮਹਿਮਾਨ ਨਿਵਾਜ਼ੀ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸੁਣ ਕੇ, ਅਸੀਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਇੰਨੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਹੋਏ ਬਿਨਾਂ ਉਸਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਅਸ਼ਲੀਲ ਹੋਵੇਗਾ।
'ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ,' ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਨਵਾਬ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਅਜਨਬੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਵੀ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੱਥੋਂ ਵੀ ਆਉਣ; ਅਤੇ, ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਮੁਸੀਬਤ ਨੂੰ ਝੱਲਣ 'ਤੇ ਪਛਤਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।'
'ਇਸਦੇ ਉਲਟ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਕਿ ਇਹ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰੋ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਤੱਕ ਲੈ ਜਾਓ।'
ਅਸੀਂ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹੇ, ਜਿੱਥੇ ਨੁਵਾਬ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਕਈ ਲੋਕ ਸਨ। ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨੱਚਣ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਸੀ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਸੁਹਜ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਫਾਰਸ ਅਤੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਨਾਲ ਲੁਭਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਕੰਡਕਟਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਪਲ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ; ਅਤੇ ਨੁਵਾਬ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ, ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਕਹੇ, ਸਾਡੇ ਆਉਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ।
'ਖਾਮੁਸ਼!' (ਚੁੱਪ!) ਨੁਵਾਬ ਨੇ ਚੀਕਿਆ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਦਰਜਨ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ; 'ਅਜਨਬੀਆਂ ਨੂੰ ਆਉਣ ਦਿਓ।'
ਸਾਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ, ਸਾਡੇ ਜੁੱਤੇ ਸਾਫ਼ ਚਿੱਟੇ ਕੱਪੜੇ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜੋ ਕਮਰੇ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜੋ ਨੁਵਾਬ ਦੇ ਮਸਨਦ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਨਿਮਰਤਾਪੂਰਵਕ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਤਾ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਮੁੱਠ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਢਾਈ ਵਾਲੇ ਸਕਾਰਫ਼ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟ ਕੇ, ਜੋ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਢਿੱਲਾ ਜਿਹਾ ਪਾਇਆ ਸੀ, ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਨਜ਼ੂਰ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।
'ਕੁਬੂਲ ਹੁਆ,' ਬੁੱਢੇ ਸੱਜਣ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ; 'ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਹੈ; ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਬੈਠੋ। ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰੂਪ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਇਸ ਗਰੀਬ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਦਿਲੋਂ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।'

ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਕਹਾਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ, ਇਹ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਨਿਮਰ ਵਿਅਕਤੀ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਸਨਮਾਨ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ; ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਰਵੱਈਏ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ, ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਡੀਆਂ ਆਪਣੇ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖ ਕੇ; ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਅਤੇ ਢਾਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖ ਕੇ, ਆਪਣੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਨੁਵਾਬ ਵੱਲ ਮੁੜਿਆ, ਜੋ ਮੇਰੇ ਰੂਪ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਸੀ।
'ਮਾਸ਼ਾੱਲਾ!' ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਤੂੰ ਇੱਕ ਬਹਾਦਰ ਦਿੱਖ ਵਾਲਾ ਨੌਜਵਾਨ ਹੈਂ: ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸ ਕਿ ਤੂੰ ਕੌਣ ਹੈਂ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ਕੌਣ ਹਨ ਜੋ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਹਨ।'
'ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਸਿਪਾਹੀ ਹਾਂ, ਜਨਮ ਤੋਂ ਸਯੁਦ ਹਾਂ; ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਆਦਮੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਖੁਦ ਸੇਵਾ ਲੈਣ ਲਈ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹਾਂ: ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਪਾਰੀ ਹੈ ਜੋ ਵਪਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ,' ਮੈਂ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਅਤੇ ਪੀਰ ਖਾਨ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, 'ਮੇਰੇ ਦੋ ਸਾਥੀ ਹਨ; ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਉੱਤਮ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ੂਰਾਂ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਉੱਦਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।'
'ਬਿਲਕੁਲ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ; ਸਾਨੂੰ ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਦਿੱਖ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਬੁੱਢੇ ਸਿਪਾਹੀ ਦੀ ਅੱਖ ਵਿੱਚ ਮੋਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ,' ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ; ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹੋਏ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਲਾਮ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਕੀਤਾ ਸੀ।
ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਅਤੇ ਨੱਚਣ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪਲ ਦਾ ਵਿਹਲਾ ਸਮਾਂ ਸੀ।
ਇਹ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਤਿੰਨ ਵੱਡੀਆਂ ਲੱਕੜ ਦੀਆਂ ਕਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹਦਾ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਲਾਲ ਕੱਪੜੇ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪਰਦੇ ਜਾਂ ਪਰਦੇ ਲਟਕਾਏ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੇਠਾਂ ਉਤਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਕਮਰਾ ਉੱਚਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਬੈਠੇ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕੰਧਾਂ ਨੂੰ ਅਮੀਰ ਡਿਜ਼ਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਟੂਕੋ-ਵਰਕ ਨਾਲ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਪਰ, ਇੱਕ ਪਾਸੇ, ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਗੈਲਰੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੋਟੀ ਪਰਦਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੋਂ ਜ਼ੇਨਾਨਾ ਦੇ ਕੈਦੀ ਹੇਠਾਂ ਤੋਂ ਲੰਘ ਰਹੀ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਦੇਖੇ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨੱਚਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਆਪਣੀ ਅਜੀਬ ਤੈਰਦੀ ਗਤੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਗਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਗੀਤ ਦੇ ਪਿਆਰ ਭਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਮੂਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਆਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਜੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਨਾਲ ਢੱਕੇ ਹੋਏ ਸਨ।
ਨੁਵਾਬ ਹੁਸੈਨ ਯਾਰ ਜੰਗ ਬੁਹਾਦੁਰ, ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਦਿੱਖ ਵਾਲਾ, ਤਾਰ-ਤਾਰ ਬੁੱਢਾ ਸਿਪਾਹੀ, ਆਪਣੇ ਢੰਗ-ਤਰੀਕੇ ਵਿੱਚ ਨਿਮਰ ਅਤੇ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰੀ, ਦੁਖੁਨ ਦੇ ਰਈਸਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਨਮੂਨਾ ਸੀ; ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਾਇਦ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਔਰਤ-ਮੁਰਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਦਿੱਖ ਸਤਿਕਾਰ ਯੋਗ ਸੀ; ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਚਮਕਦਾਰ ਤਿੱਖੀ ਅੱਖ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸੱਜੇ ਗਲ੍ਹ 'ਤੇ ਜ਼ਖ਼ਮ ਦੀ ਸੀਵ, ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਦੇਖੇ ਸਨ ਅਤੇ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਜਾਣੂ

ਸੀ। ਉਸਦਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਸਾਦਾ ਢਾਕਾ ਮਸਲਿਨ ਦਾ ਸੀ; ਪਰ ਉਸਦੀ ਗਰਦਨ ਦੁਆਲੇ ਵੱਡੇ ਮੋਤੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਤਾਰ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਨੇ ਮਾਲਾ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗਲੀਚੇ 'ਤੇ ਪਈ ਸੁੰਦਰ ਤਲਵਾਰ, ਸਭ ਤੋਂ ਆਮ ਦਰਸ਼ਕ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਦਰਜੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਸੀ।

ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇਖਦਿਆਂ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ:

"ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਹਾਂ, ਨੌਜਵਾਨ; ਪਰ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਜਾ ਸਕਦੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਵਧੀਆ ਬਣਾਇਆ ਹੈ; ਅਤੇ, ਪੈਗੰਬਰ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਚਮਕਦਾਰ ਅੱਖਾਂ ਅਤੇ ਮਿੱਠੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੱਸੋ, ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੀ ਚੋਣ ਬਾਰੇ ਕੀ ਸੋਚਦੇ ਹੋ? ਇੱਥੇ ਜ਼ੋਰਾ ਬੈਠੀ ਹੈ, ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਜਾਂ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਮਿਠਾਸ ਲਈ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ: ਦੂਜੀ, ਹੁਣ ਗਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ; ਪਰ, ਇੰਸ਼ਾਅੱਲ੍ਹਾ! ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਦੂਜੇ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਸੰਗਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਸ਼ਹਿਰ ਲੈ ਜਾਵਾਂਗੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਡੇ ਜਾਣੂਆਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਸਕੀਏ।"

ਨੱਚਣ ਵਾਲੀ ਕੁੜੀ ਜ਼ੋਰਾ, ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਸੁਣ ਕੇ, ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਦੇਖਣ ਲੱਗੀ। ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਈ। ਉਹ ਇੰਨੀ ਗੋਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿੰਨੀ ਉਸਦੇ ਕੁਝ ਪੇਸ਼ੇ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੇਖੇ ਸਨ; ਪਰ ਜੇ ਉਹ ਇੰਨੀ ਗੋਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਸਨ; ਅਤੇ ਉਸਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਹਿਰਨ ਵਰਗੀਆਂ ਅੱਖਾਂ, ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਭਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਵਿੰਨ੍ਹਦੀਆਂ ਜਾਪਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਜੋ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਟਿਕੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੰਗਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਜਵਾਨ ਅਤੇ ਨਿਮਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਕਾਫ਼ੀ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਵੱਲ ਮੁਸਕਰਾਇਆ।

'ਆਓ,' ਨੁਵਾਬ ਨੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, 'ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਤਵਾਇਫ਼ਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਚੁਰਾਉਣੇ। ਤੂੰ ਇੱਕ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਦਿੱਖ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਹੈਂ; ਅਤੇ ਜੇ ਮੈਂ ਗਲਤੀ ਨਾ ਕਰਾਂ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਉਹ ਸੋਹਣਾ ਚਿਹਰਾ ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਾਰਤ ਕਰੇਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਤੋਂ ਖ਼ਬਰ ਦੱਸੋ: ਰਿਪੋਰਟ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਜੰਗ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮਰਾਠੇ ਅਤੇ ਪਿੰਡੇਰੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਹਨ।'

'ਕਿਉਂ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿੰਡੀਆ ਜਾਂ ਹੋਲਕਰ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਅਤੇ ਫੇਰਿੰਗੀ ਜਲਦੀ ਹੀ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਹੋਣਗੇ; ਪਰ ਅਸੀਂ ਦੁਖੁਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਅਜ਼ਮਾਉਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ; ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਤਨਖਾਹ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮੁੱਖ ਨਿਰਭਰਤਾ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਜਰਨੈਲਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਫੌਜਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਲੇ ਉਂਗਰੇਜ਼ ਫੇਰਿੰਗੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।'

'ਹਾਏ,' ਬੁੱਢੇ ਨੁਵਾਬ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਨਿਰਪੱਖ ਲੜਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬੀਤ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਯੂਰਪੀਅਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਢਾਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹਿੰਦ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਰੱਬ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿੱਥੇ ਖਤਮ ਹੋਵੇਗਾ! ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਵੀ ਫੇਰਿੰਗੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਇੰਨਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰੱਬ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਅਤੇ ਉਹ ਤੇਲਿੰਗਾਨਾ ਦੇ ਦੁਖੀ ਕਾਫ਼ਰਾਂ ਨੂੰ ਕਤਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੜਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹਨ; ਪਰ ਆਲੀਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਉਸਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਹਨ।'

'ਪਰ ਇੱਕ ਦਿਲਾਸਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਅਤੇ ਉਂਗਰੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਸਖ਼ਤ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਲੜਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਨੂੰ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ, ਹਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਸੱਚੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਾਗਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਜੂਲੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ।'
'ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ, ਗਰਮ-ਖੂਨ ਵਾਲੇ ਮੁੰਡੇ ਵਾਂਗ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋ: ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਅਸੀਂ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦੇ ਲੋਕ ਮਰਾਠਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਅਤੇ ਹੈਦਰ ਅਲੀ ਅਤੇ ਟੀਪੂ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਉਂਗਰੇਜ਼ ਫੇਰਿੰਗੀਆਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਦਰਯੋਗ ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਕਰਨ ਲਈ; ਅਤੇ ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਮੈਨੂੰ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਟੀਪੂ ਡਿੱਗ ਪਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕਿਲ੍ਹਾ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਦੀ ਸਲਾਹ ਮਿਲੀ। ਰੱਬ ਮੇਰੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰੇ! ਇਹ ਉਂਗਰੇਜ਼ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਕੰਧ ਸੀ।'
'ਤੂੰ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਫਿਰ?' ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ।
'ਹਾਂ, ਸੱਚਮੁੱਚ,' ਉਸਨੇ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਦੇਖਿਆ; ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦੇ ਕਿ ਸੌਗਰ ਬਟਾਲੀਅਨਾਂ ਬਿੱਲੀਆਂ ਵਾਂਗ ਆਪਣੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਬੰਦੂਕਾਂ ਅਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਅੱਗ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿਪਾਹੀ ਕਹੇ ਜਾਂਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤੂੜੀ ਵਾਂਗ ਖਿੰਡਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਸੱਚਮੁੱਚ ਉਹ ਕੁਝ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਰਗੇ ਹਨ; ਅਤੇ ਜੇ ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਂਗ ਲੜਦੇ, ਤਾਂ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇੱਕ ਫੁੱਟ ਜ਼ਮੀਨ ਹੁੰਦੀ? ਇੰਸ਼ਾਅੱਲ੍ਹਾ! ਉਹ ਨਹੀਂ ਲੜਦੇ; ਪਰ ਪਛਤਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ। ਅਤੇ ਹੁਣ ਸਿਕੰਦਰ ਜਾਹ ਨੇ ਉਂਗਰੇਜ਼ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸੰਧੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਖੁਸਰੇ ਵਾਂਗ ਆਪਣੇ ਜ਼ਨਾਨਾ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।'
'ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ?'
'ਨਹੀਂ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੂਰਾ ਯਕੀਨ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ ਚੰਗੇ ਆਦਮੀ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੌਕੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਦਿੱਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਤੁਸੀਂ ਇੱਥੇ ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਪਰ ਮੇਰੀ ਸੂਚੀ ਪੂਰੀ ਹੈ; - ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ?'
'ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ; ਗਰੀਬ ਲੋਕ ਇੱਕ ਅਣਜਾਣ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਭੁੱਖੇ ਰਹਿਣਗੇ; ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਆਪਣਾ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।'
"ਹੁਣ ਤੈਨੂੰ ਮੇਰਾ ਹੰਕਾਰ, ਜ਼ੋਰਾ, ਨੱਚਦਾ ਦੇਖਣਾ ਪਵੇਗਾ," ਨੁਵਾਬ ਨੇ ਕਿਹਾ। "ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਜੇ ਉਹ ਦਰਦ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਦਿਲ ਜ਼ਰੂਰ ਸਖ਼ਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੇ ਕਈਆਂ ਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।"
ਉਹ ਸਮੂਹ ਜੋ ਹੁਣ ਤੱਕ ਗਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਬਿਠਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਅਤੇ ਜ਼ੋਰਾ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਗਿੱਟਿਆਂ ਲਈ ਘੰਟੀਆਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋ ਗਈ। ਜੇ ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਬੈਠੀ ਦਿੱਖ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਹੁਣ ਇਹ ਕਿੰਨਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹੁੰਦਾ! ਉਹ ਲੰਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਸਦੇ ਅਜੀਬ ਪਹਿਰਾਵੇ ਤੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਉਸਦੀ ਬਾਹਾਂ ਦੇ

ਹੇਠਾਂ ਤੋਂ ਇੰਨੀ ਢਿੱਲੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਸ਼ਕਲ ਉਸਦੇ ਗਿੱਟਿਆਂ ਤੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੁਕ ਜਾਂਦੀ ਸੀ; ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਵਰਣਨ ਦਾ ਸੀ।
ਇਹ ਇੱਕ ਗੂੜ੍ਹੇ ਲਿਲਾਕ ਰੰਗ ਦੇ ਜਾਲੀਦਾਰ ਜਾਲੀਦਾਰ ਕੱਪੜੇ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੋਨੇ ਦੇ ਟਿਸ਼ੂ ਨਾਲ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਪੱਟੀਆਂ ਸਨ; ਹੇਠਾਂ ਸੋਨੇ ਦੇ ਟਿਸ਼ੂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਚੌੜਾ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਗੋਡਿਆਂ ਤੱਕ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਧਾਗੇ ਅਤੇ ਬੀਜ ਮੋਤੀਆਂ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਕਢਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਾਨ ਨਾਲ ਹਲਕੇ ਮਸਲਿਨ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸਕਾਰਫ਼ ਸੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਉਸਦੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਦੇ ਰੰਗ ਵਰਗਾ ਸੀ; ਇਹ ਇੰਨਾ ਪਤਲਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਹਿੱਲਦੀ ਸੀ, ਇਹ ਉਸਦੀ ਗਤੀ ਕਾਰਨ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਉਸ ਤੋਂ ਦੂਰ ਉੱਡਦਾ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਸਿਰ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਸਕਾਰਫ਼ ਦਾ ਰੰਗ, ਉਸਦੇ ਰੰਗ ਦੇ ਉਲਟ, ਇਸਨੂੰ ਅਸਲ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗੋਰਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਨਰਮ ਅੱਖਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਚਮਕਦਾਰ ਅਤੇ ਤੈਰਦੀਆਂ ਸਨ।
ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਆਮ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਜ਼ੋਰਾ ਦੀ ਇੱਕ ਸਾਥੀ, ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਕੁੜੀ, ਨਾਚ ਦੀਆਂ ਹੌਲੀ ਹਰਕਤਾਂ। ਕੁਝ ਮੋੜਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਜ਼ੋਰਾ ਖੁਦ, ਬੱਦਲ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਵਾਂਗ, ਇੱਕ ਹੌਲੀ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰ ਗਤੀ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਵਧੀ। ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਦੱਸਾਂ, ਉਸਦੀਆਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹਰਕਤਾਂ! ਹਰ ਮੋੜ ਨੇ ਆਪਣਾ ਰੂਪ ਵੱਡਾ ਦਿਖਾਇਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ ਕਾਫ਼ੀ ਮੋਹਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਈ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਗਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਿੰਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ! ਹੌਲੀ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਦੋਵੇਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਰੁਕ ਗਈ; ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਇੱਕ ਭਾਵੁਕ ਗ਼ਜ਼ਲ ਵਿੱਚ ਫੁੱਟ ਪਈ।
ਇਹ ਉਹ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਖੁਦ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸੁਣਦਾ ਰਿਹਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸਵਰਗ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪੈਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੂਜਦਾ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਬਾਰਕ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਇੰਨੀ ਮਸਤ ਸੀ ਜੋ ਮੈਂ ਸੁਣੀਆਂ ਸਨ, ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬੇਪਰਵਾਹ ਸੀ। ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਉਹ ਰੁਕ ਗਈ; ਅਤੇ ਨੁਵਾਬ, ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਗਾਇਕਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਨਾਚ ਬਾਰੇ ਕੀ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ।
'ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਉਸਦੇ ਮੋਹ ਅੱਗੇ ਮੇਰਾ ਜਿਗਰ ਪਾਣੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਰਿਹਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਗੁਆਚ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਲੇਟਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਦੇਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੇਸ਼ੇ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।'
'ਤੂੰ ਮੂਰਖ ਮੁੰਡੇ ਵਾਂਗ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈਂ,' ਨੁਵਾਬ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਲਪਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ; ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਉਸ ਵਰਗੇ ਲੋਕ ਲਾਲਚੀ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਲਾਲਚੀ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟੀ ਗਈ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਨਿਗਲ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲਹਿਰ ਤੋਂ ਪਰੇ ਆਪਣੀ ਸਤ੍ਹਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦਿਖਾਏ।'
'ਕੀ ਉਹ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ?' ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ; 'ਕੀ ਉਹ ਇੰਨੇ ਹੀ ਭਾੜੇ ਦੇ ਬੰਦੇ ਹਨ?'
'ਬਿਲਕੁਲ। ਹਾਏ! ਨੌਜਵਾਨੋ, ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਪਰ ਆਓ ਮਨੋਰੰਜਨ ਬਦਲ ਦੇਈਏ; ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਦੁਰਲੱਭ ਭੈਰੂਪੀਆ ਹਨ, ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਤੋਂ ਆਏ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ

ਮੇਰੇ ਪਾਸੇ ਹਾਸੇ ਨਾਲ ਦਰਦ ਹੋਇਆ। ਤੁਸੀਂ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹੋ; ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਹੈ: ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।'

'ਤੇਰੀ ਨਿਮਰਤਾ ਵਧੇ, ਨੁਵਾਬ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਸੱਚਮੁੱਚ ਤੇਰੀ ਕਿਰਪਾ ਤੇਰੇ ਗਰੀਬ ਸੇਵਕ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਸਦੇ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਉਹ ਹੁਸੈਨ ਯਾਰ ਜੰਗ ਬੁਹਾਦੁਰ ਦੇ ਚੰਗੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਮਹਿਮਾਨ ਨਿਵਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਉਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਉਸਨੂੰ ਲੈ ਜਾਵੇ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਵਾਪਸੀ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਇਸਦੇ ਲਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।'

'ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋਵੋਗੇ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਤੇਰੀ ਦਿੱਖ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨ ਦੋਸਤ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਅਸਫਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇੱਥੇ ਭੈਰੋਪੀਆ ਆ ਰਹੇ ਹਨ; ਆਓ ਦੇਖੀਏ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕਿਹੜਾ ਨਵਾਂ ਮਨੋਰੰਜਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਹੱਸਣ ਲਈ ਕੁਝ, ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ।'

ਉਹ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਸਨ; ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਚਿਹਰੇ ਮਜ਼ਾਕੀਆ ਹਾਵ-ਭਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮਰੋੜਦੇ ਹੋਏ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਰੀ ਸਭਾ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਹਾਸੇ ਦੀ ਲਹਿਰ ਵਿੱਚ ਫਸ ਜਾਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, ਕਿ ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਉਹ ਆਇਆ ਸੀ, ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਨੁਵਾਬ ਸੀ, ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਿਆਣਾ ਆਦਮੀ, ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਉੱਤੇ ਅਜਿਹਾ ਰਾਜ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਜੇਤੂ ਸੀ; ਅਤੇ, ਜੇਕਰ ਹੁਜ਼ੂਰ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਨੌਕਰ ਉਸਦੇ ਕੁਝ ਸਾਹਸਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ।

'ਜਾਓ,' ਨੁਵਾਬ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਸੀਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਾਂ; ਦੇਖੋ ਕਿ ਕੁਝ ਵੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਖਾਨੁਮ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਹੋ।'

'ਅਸਤੇਫਰੱਲਾ!' (ਰੱਬ ਨਾ ਕਰੇ!) ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਸਕ੍ਰੀਨ ਵੱਲ ਸਲਾਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਚੀਕਿਆ; 'ਖਾਨੁਮ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਆਲੀਆ ਉਸਨੂੰ ਲੰਬੀ ਉਮਰ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਅਸੀਸ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸੰਤਾਨ ਦੇਵੇ। ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਅਸੀਂ ਉਸਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕਿਰਪਾ ਪਾਵਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਸੋਨੇ ਨਾਲ ਭਰੇ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਉਤਾਰ ਲਵਾਂਗੇ।'

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ: ਇੱਕ ਆਦਮੀ, ਜੋ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਾਸੋਹੀਣੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਨੁਵਾਬ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਹਾਣੀ ਉਸਦੀ ਜਵਾਨੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕਿਵੇਂ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ੇਨਾਨੇ ਵਿੱਚ ਪਾਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਬਦਲਦੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਹੈ, ਦੂਜੀ ਉਸਦੀ ਦਾਈ। ਨੌਜਵਾਨ ਨੁਵਾਬ ਨੂੰ ਲਾਡ-ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵਿਗਾੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬੇਕਾਬੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਸਤ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਇੱਕ ਮੁੱਲਾਹ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਾਦੂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਹਜ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਦਵਾਈਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਵੱਡਾ ਬੱਚਾ ਚੀਕਦਾ ਅਤੇ ਗਰਜਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਦਾਈ ਨੂੰ ਸਭਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸਾਰੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਅਤੇ ਇਸ ਸਭ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਉਲਝਣ ਅਤੇ ਸ਼ੋਰ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਤੁਰਾਇਫਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਮਜ਼ਾਕ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਬਣ ਗਿਆ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਦਿਲੋਂ ਹੱਸ ਪਏ।

ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਆਦਮੀ ਫਿਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਬੱਚਾ ਜਵਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਭੜਕੀਲਾ ਅਤੇ ਬੇਕਾਬੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਔਰਤਾਂ, ਸ਼ਰਾਬ, ਘੋੜੇ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰ ਉਸਦੇ ਆਨੰਦ ਹਨ: ਹਰ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਲਾਪਰਵਾਹ, ਉਹ ਵਿਅਰਥ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਅਵੱਗਿਆ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਕਰਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ

ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਿੱਖੇ ਅਤੇ ਪਰਜੀਵੀਆਂ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਉਸ ਸਭ ਕੁਝ ਤੋਂ ਲੁੱਟ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਸਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੇਸਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਬਦਚਲਣੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ: ਅਤੇ ਇਹ ਦੂਜਾ ਹਿੱਸਾ ਖਤਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ - ਉਹ ਹੁਣ ਨੁਵਾਬ ਹੈ; ਉਹ ਇੱਕ ਹੰਕਾਰੀ ਘਰ ਦਾ ਮੁਖੀ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਸਿਪਾਹੀ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਇਲਾਕਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ। ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਹਰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਦੇ ਨੇੜੇ ਸੀ, ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਮਾੜੇ, ਇਕੱਠੇ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਸਮੂਹ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ - ਧੌਲੀਆਂ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ, ਸਿਰਫ਼ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਮਾਹਰ। ਉਸਦਾ ਇੱਕ ਗੁਆਂਢੀ ਰਈਸ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਯੁੱਧ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਫੌਜਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: ਕਿਵੇਂ ਉਹ ਪਹਾੜਾਂ ਨੂੰ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਦੀਆਂ ਪੀਂਦੇ ਹਨ; ਅਤੇ ਨੁਵਾਬ ਖੁਦ ਆਪਣੀ ਦੁਲਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਲਾੜੇ ਵਾਂਗ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਬੱਦਲਾਂ ਤੋਂ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਚਮਕ, ਜਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਪਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਨਦੀ, ਭਿਆਨਕ, ਅਟੱਲ, ਜਿਸਦੀ ਨਜ਼ਰ ਅੱਗੇ ਲੋਕ ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਟੇਰ ਮਾਰਦੇ ਹਨ! ਉਸਦਾ ਘੋੜਾ ਅਤੇ ਬਾਹਾਂ, - ਪਹਿਲਾ ਵੱਡਾ ਲਾਸ਼, ਅੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਛੋਟਾ, ਪੈਰ ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਚੌੜੇ, ਹਿਰਨ ਵਾਂਗ ਬੇੜਾ, ਪੈਂਥਰ ਵਾਂਗ ਬਹਾਦਰ। ਬਾਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਤਲਵਾਰ ਜੋ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਨੇ ਇੱਕ ਮੱਝ ਦੀ ਚਮੜੀ ਨੂੰ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮੋਟੀ ਰਜਾਈ ਨੂੰ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਉਹ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਲੜਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਘੋੜੇ ਦੀ ਦੌੜ, ਅਤੇ ਨੁਵਾਬ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਮਿਲਦੇ ਹਨ (ਹਰੇਕ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ)। ਉਹ ਲੜਦੇ ਹਨ; ਤਲਵਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਲਵਾਰ (ਲੱਕੜ ਦੀ ਬਣੀ) ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਘੋੜਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਇਹ ਨੁਵਾਬ ਦਾ ਹੈ! ਉਹ ਵੀ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ! ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਰਹਿਮ 'ਤੇ ਹੈ! ਨਹੀਂ, ਉਹ ਫਿਰ ਉੱਠਿਆ ਹੈ; ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਇਹ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ; ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਵੇਂ ਹਥਿਆਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਜੇਤੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਲੀਆ ਅਕਬਰ! ਜਿੱਤ ਜਿੱਤ ਗਈ ਹੈ, ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੈਦੀਆਂ 'ਤੇ ਤਸ਼ੱਦਦ, ਜ਼ੇਨਾਨਾ ਦੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇੱਕ ਗੁਲਾਮ ਹੈ ਜੋ ਸੁੰਦਰ, ਛੋਟਾ, ਨਾਜ਼ੁਕ, ਹਿਰਨਾਂ ਵਰਗੀ ਅੱਖ, ਰੂਮ ਦੀਆਂ ਸੁੰਦਰੀਆਂ ਜਾਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀਆਂ ਕਥਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਸੁੰਦਰ। ਉਹ ਉਸਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਡਿੱਗਦੀ ਹੈ: ਉਹ ਮੋਹਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਜਿੱਤ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਿੱਕਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ; ਪਰ ਇੱਕ ਗੁਆਂਢੀ ਦੀ ਧੀ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਉਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਆਤਮਾ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਹੈ; ਉਸਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਪਿਆਰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਵਿਆਹ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਇਸਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਦੁਲਹਨ ਘਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਤਨੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਘਾਤਕ ਈਰਖਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜ਼ੇਨਾਨਾ ਦੇ ਝਗੜਿਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਪਰਦੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਤੋਂ ਹਾਸੇ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਆਸਾਨ ਸੀ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਕਿਵੇਂ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਨੁਵਾਬ ਅੱਧਖੜ ਉਮਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ; ਉਹ ਹੁਣ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਪਿਤਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਆਦਮੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਆਦਮੀ ਹੈ, ਮੁਲਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਉਸਦੀ ਚਾਪਲੂਸੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੁਰਾਣੇ

ਸਾਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਬਦਚਲਣ ਹੈ; ਪਰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਉਹ ਇੱਕ ਧਰਮੀ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਆਦਮੀ ਲਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦਰਬਾਰ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਨਿਰਣੇ। ਸੁਲੇਮਾਨ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਉਸਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਿਸ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ? ਜਾਂ ਹਾਤਿਮ ਤਾਈ, ਜਾਂ ਲੋਕਮਾਨ ਸਿਆਣਾ? ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਹਰੇਕ ਗਿਣਤੀ 'ਤੇ ਸਭਾ ਨੇ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਤਾੜੀਆਂ ਵਜਾਈਆਂ, ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਅਸਲ ਨੁਵਾਬ ਵੱਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜੋ ਦਰਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਬੈਠਾ ਸੀ।

ਫਿਰ ਨੁਵਾਬ ਨੂੰ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਬੁੱਢਾ ਅਤੇ ਜੀਵਾਣੂ, ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ, ਠੱਗਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਜਵਾਨ ਅਤੇ ਜੋਸ਼ੀਲਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨੱਕ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਜ਼ਨਾਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਉਸਦੀ ਘਮੰਡ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਜਵਾਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਝੂਠ ਬੋਲਦੀਆਂ ਹਨ; ਪਰ ਉਸਦਾ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੇਜਨੂਨ ਹੈ, ਬਹਾਦਰੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੁਸਤਮ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹਵਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਨਾਜ ਤੋਂ ਤੂੜੀ ਵਾਂਗ ਖਿੰਡੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਬੁੱਢਾ ਨੁਵਾਬ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਅਤੇ ਬੇਚੈਨ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹਾਸੋਹੀਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਅੰਤਿਮ ਘਟਨਾ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਦੀਵੀ ਨੀਂਦ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਵਰਗ ਦੇ ਸੱਤਰ ਹੂਰਾਂ ਅਤੇ ਸਦੀਵੀ ਜਵਾਨੀ, ਜੋ ਕਿ ਸੱਚੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਬਾਰੇ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਗੱਲ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇ।

'ਖੈਰ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ,' ਨੁਵਾਬ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਲੱਗਿਆ? ਕੀ ਆਦਮੀ ਬਿਮਾਰ ਹਨ ਜਾਂ ਠੀਕ?'

'ਉਲ-ਹਮਦ-ਉਲ-ਇਲਾ!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਆਲੀਆ ਦੇ ਕੰਮ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਯਕੀਨਨ ਇਹ ਲੋਕ ਉਸਦੇ ਖਾਸ ਹੱਥੀਂ ਕੰਮ ਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖੀਆਂ।'

'ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਇਨਾਮ ਮਿਲੇਗਾ,' ਨੁਵਾਬ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਕਹਾਣੀ 'ਤੇ ਹੱਸਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਨੈਤਿਕਤਾ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਵਿਅੰਗ ਹੈ। ਕਾਸ਼ ਕਿ ਉੱਭਰ ਰਹੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਇਸ ਤੋਂ ਸਬਕ ਸਿੱਖ ਸਕਣ; ਉਹ ਹੋਰ ਸਿਆਣੇ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰ ਆਦਮੀ ਬਣ ਸਕਣ।'

'ਆਮੀਨ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਜਾਇਜ਼ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਹ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵਿਅੰਗ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ; ਪਰ ਹੁਣ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਇਹ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ।'

ਰਾਤ ਬਹੁਤ ਅੱਗੇ ਵਧ ਚੁੱਕੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗਦਿਆਂ, ਮੈਂ ਜਾਣ ਲਈ ਉੱਠਿਆ। ਮੈਂ ਤੁਵਾਇਫ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਾਂਹ ਤੋਂ ਖਿੱਚਿਆ, ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, 'ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੌਕਾ ਭਾਲਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹੈ ਜੋ ਮੌਕਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ: ਗੁਪਤ ਰਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਹੋਰ ਸੁਣੋਗੇ।' ਮੇਰਾ ਖੂਨ ਉਬਲ ਪਿਆ; ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਦਾ ਇੱਕ ਟੁਕੜਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ।

ਅਧਿਆਇ ਨੌਵਾਂ

ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹੱਥ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਮੇਰਾ ਖੂਨ ਉਬਲ ਪਿਆ: ਕੀ ਇਹ ਉਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੰਨਾ ਪਿਆਰਾ ਹੋਵੇ, ਜਿਸਨੇ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦੇ ਅਮੀਰਾਂ ਅਤੇ ਪਤਵੰਤਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ, ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਦੇਖਿਆ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਦਰਬਾਰੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਇੱਕ ਮੁੰਡਾ ਸੀ, ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਸੰਬੋਧਨ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਸੀ? - ਕੀ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਅਤੇ ਦਿੱਖ ਤੋਂ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਅਮੀਰ ਸਮਝਦੀ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਮੇਰਾ ਧਨ ਉਸ ਉੱਤੇ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦੇਵੇ? ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਬਦਲੇ ਬਿਨਾਂ ਲਗਭਗ ਆਪਣੇ ਡੇਰੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਸੀ। ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਚੁੱਪੀ ਤੋੜੀ।

'ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੈ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ?' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਹਾਡੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਨੂੰ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਨੇ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ? ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਸਾਡੇ ਰਾਤ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸੁੰਦਰ ਕੁੰਚੀਨੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਆਲੀਆ ਦੀ ਸਹੁੰ! ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਹੁੰ ਹੈ, ਮੈਂ ਇੰਦਰ ਦੇ ਸਵਰਗ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ, ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣਨ ਲਈ ਲਗਭਗ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, ਜੇਕਰ ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਸਵਰਗ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵਰਗੇ ਹੁਰੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਤੇ ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਬੁੱਢੇ ਬਦਮਾਸ਼ ਨੁਵਾਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਰਾਠਾ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇਸ ਟੋਏ ਵਿੱਚ ਦਫ਼ਨਾਈ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦੇ ਅੱਧੇ ਸਰਦਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉੱਥੇ ਹੁੰਦੀ! ਆਲੀਆ ਦੀ ਸਹੁੰ! ਮੈਂ ਫਿਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਉਸਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਕਾਮੁਕ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਕੱਢਣਾ ਯੋਗ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਹੋਵੇਗਾ, ਸੜਕ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਸੰਗਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਉਹ ਦੁਰਲੱਭ ਵਾਧਾ ਜੋ ਉਹ ਸਾਡੇ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਵਿੱਚ ਕਰੇਗੀ।'

'ਕਿਉਂ,' ਮੈਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਉਹ ਕੁੜੀ, ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁੰਦਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸੂਰਾਂ ਦੇ ਇਸ ਘਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਸਹਿਜ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ; ਫਿਰ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਭਜਾਉਣਾ ਕੋਈ ਆਸਾਨ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉਸਦਾ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?'

'ਮੈਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਕੀ ਉਸਦਾ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਆਉਣਾ ਕੋਈ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ,' ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਜੁੜ ਗਿਆ; 'ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪਿੱਛਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਬਾਕੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।'

'ਹੁਣ ਤੂੰ ਇੱਕ ਬੇਰਹਿਮ ਠੱਗ ਵਾਂਗ ਬੋਲਦਾ ਹੈਂ,' ਮੈਂ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, (ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਮਰਜ਼ੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦੇਵਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਿਆ ਕਿ ਨੱਚਣ ਵਾਲੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਿਲਚਸਪੀ ਸੀ,) 'ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਾਪਸ ਆਵਾਂਗਾ, ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿ ਉਸਦੇ ਸਿਰ ਦਾ ਇੱਕ ਵਾਲ ਵੀ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਜਾਵੇ।'

'ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਮਜ਼ਾਕ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ; ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਜੋ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਲੜਦਾ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਪੇਸ਼ੇ ਦੇ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਹੀਂ, ਜੇ ਅਸੀਂ

ਕੁੜੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਿਰਪੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਤਾ ਕਈ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਤੰਗ ਹਨ, ਉਹ ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਗਾਣੇ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਇੰਨਾ ਸ਼ੌਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਾ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਗਰੀਬ ਦੋਸਤ, ਜੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਗੁੱਸੇ 'ਤੇ ਨਾ ਸੌਂਵੋ।'

'ਮੈਂ ਗੁੱਸੇ ਨਹੀਂ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨਨ ਮੇਰਾ ਖੂਨ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਸਵੇਰੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਜੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਮਨਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੁੜੀ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸੁਰਾਗ ਹੈ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।'

"ਕਿਵੇਂ? ਕੀ ਉਸਨੇ ਤੈਨੂੰ ਕੁਝ ਕਿਹਾ?" ਉਸਨੇ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ।

'ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਉਹ ਉਸ ਭੀੜ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੈਂ ਫ਼ਾਰਸੀ ਸਮਝਦੀ ਹਾਂ, ਪੁਰਾਣੇ ਮੁਲਾਹ ਮੇਰੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ; ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਗਾਏ ਗਏ ਆਖਰੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤੀ ਗੀਤ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ ਤੋਂ, ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਚਲਾਕ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੈਦ ਤੋਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਤੋਂ ਥੱਕ ਗਈ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਪੁਰਾਣੀ ਕਹਾਵਤ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, "ਕੁਬੂਤੁਰ ਬੂ ਕੁਬੂਤੁਰ, ਬਾਜ਼ ਬੂ ਬਾਜ਼" - ਕਬੂਤਰ ਕਬੂਤਰਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਬਾਜ਼ ਬਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ।'

'ਠੀਕ ਹੈ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਇਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਖਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹਾਂ; ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਤੁਹਾਡੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ 'ਤੇ ਛੱਡਦਾ ਹਾਂ: ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੈਂ ਕੰਮ ਆ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਮੈਂ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਦਾ ਇੱਕ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਬਣਾਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਹਾਸੋਹੀਣਾ ਬਣਾਵਾਂਗੇ।'

'ਆਮੀਨ!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਸਮਾਗਮਾਂ 'ਤੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਹੋਰ ਸੁਣੋਗੇ।'

ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਰਾਤ ਲਈ ਵੱਖ ਹੋ ਗਏ; ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਕਿ ਪੀਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਆਦਮੀ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਇੰਨੇ ਪਿੱਛੇ ਸਨ, ਕਿ ਸਾਡੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸੁਣ ਸਕੇ। ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਸੌਣ ਲਈ ਲੇਟਿਆ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਦਿਲੋਂ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਸਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਇੱਕ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਨਾਲ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਨੱਚਣ ਵਾਲੀ ਕੁੜੀ ਦੇ ਮੋਹ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੈਰਾਨ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸੀ।

ਸਵੇਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ, ਬੈਂਡ ਦੇ ਆਗੂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਥੈਲਿਆਂ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ ਜੋ ਕੱਲ੍ਹ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਸਭਾ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਪਾਰ ਦੇ ਢੇਰ ਤੋਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਸਾਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇੱਕ ਇਨਾਮ ਮਿਲਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਹ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਮਹਿੰਗੀ ਪਈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚ, ਪੁਰਾਣੇ ਕੱਪੜਿਆਂ, ਚੀਥੜਿਆਂ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਤਾਂਬੇ ਦੇ ਭਾਂਡਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਨਾਲ, ਕੀਮਤੀ ਪੱਥਰਾਂ, ਮੋਤੀਆਂ, ਛੋਟੇ ਹੀਰਿਆਂ, ਰੂਬੀ ਅਤੇ ਪੰਨਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਛੋਟੇ ਡੱਬੇ ਲੁਕਾਏ ਹੋਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਦੋ ਡੱਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੇ ਸੈੱਟ ਸਨ ਜੋ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ

ਗਹਿਣਿਆਂ ਨਾਲ ਸੈੱਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ; ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋ, ਇੱਕ ਬਾਜ਼ੂ-ਬੰਡ, ਜਾਂ ਬਾਂਹ ਲਈ ਗਹਿਣਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਿਰ-ਪੇਸ਼, ਜਾਂ ਪੱਗ ਲਈ ਗਹਿਣਾ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਨ।
ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚੰਗਾ ਤਜਰਬਾ ਸੀ, ਨੇ ਪੂਰੇ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪੰਦਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੱਸੀ, ਅਤੇ ਬੈਂਡ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਕਲਪ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਪੂਰੇ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਬਰਾਬਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦੇਵੇ, ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਪਹੁੰਚਣ ਤੱਕ ਉਡੀਕ ਕਰੇ, ਜਿੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਪੈਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੇਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਲੁੱਟ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ।
ਮੈਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੀ ਕਮੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜੇ ਅਸੀਂ ਅਮੀਰ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਨੁਵਾਬ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਲਈ ਦੋ ਗਹਿਣਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਖੁਦ ਉਸਨੂੰ ਲੈ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਮੌਕਾ ਨਾਲ ਮੈਂ ਉਸ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਨਾਲ ਮਿਲ ਜਾਵਾਂਗਾ ਜਿਸਨੇ ਪਿਛਲੀ ਰਾਤ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਸਕਾਂ, ਜੋ ਸਾਡੀਆਂ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰੇ; ਇਸ ਲਈ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਮੈਂ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਬੁਲਾਇਆ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਮਹਿਲ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ।
ਵੈਸੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਕੋਤਵਾਲ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸੀ; ਪਰ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ 'ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਮੇਂ, ਕੋਤਵਾਲਜੀ' ਕਹਿ ਕੇ ਛੋਟਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ - ਕਿਉਂਕਿ ਇੰਝ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੀ ਇੱਕ ਲੰਬੀ ਕਹਾਣੀ ਹੋਣੀ ਸੀ, - 'ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਮੇਂ, ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ, ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਵਾਂਗੇ; ਪਰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਾਡੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਜੋ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਉਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੁਪਹਿਰ ਬੀਤ ਜਾਣ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਦਾਖਲੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਸ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।'
'ਬੇਸ਼ੱਕ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰੋਕਾਂਗਾ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਅਗਲੇ ਹੁਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਜ ਸ਼ਾਮ ਤੁਹਾਡੇ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਝਿਜਕਾਂਗਾ।'
'ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਕਿਹਾ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧੇ, 'ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਤੋਹਫ਼ੇ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੇਰਾ ਅਧਿਐਨ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।'
'ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਸਾਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਚੰਗਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੁਝ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਵੇਗਾ; ਪਰ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹੋ?'
'ਮੈਂ ਨਹੀਂ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਕਾਸ਼ ਅਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਇੰਨੇ ਹੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰ ਸਕੀਏ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਲਈ ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕੀਏ; ਪਰ ਇੱਥੇ ਅਸੀਂ ਨੁਵਾਬ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਹਾਂ।'
ਸਾਡੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੇ ਸਾਡੇ ਨਾਮ ਨੁਵਾਬ ਕੋਲ ਲੈ ਲਏ, ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਸਾਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਉਸਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਸੇ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੀ ਰਾਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਬੇਤੁਕੀ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਫੇਰੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਖੋਲ੍ਹਿਆ।
'ਖੋਡਾਵੰਡ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਬੁਖਾਰ ਅਤੇ ਜ਼ੁਕਾਮ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਨਜ਼ੂਰ ਭੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰੋਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ

ਵੱਲੋਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਿਰੀਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਦੁਰਲੱਭ ਗਹਿਣੇ ਲਿਆਇਆ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨਗੇ; ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਦਦ ਕਰੋਗੇ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਪਹਿਨਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ।'

ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਮੈਂ ਪੱਗ ਲਈ ਗਹਿਣਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਅਤੇ ਕੀਮਤੀ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਬਰੀਕ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਹਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸਦੇ ਲਈ ਸਹੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਫੜਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਾਹ ਨਾਲ ਇਸਨੂੰ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ।

'ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਖੁਦ ਬੁੰਡੁਗਨ ਅਲੀ ਦੀ ਪੱਗ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ; ਪਰ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਗਰੀਬ ਹਾਂ; ਇਸਦੀ ਕੀਮਤ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।'

'ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਮੇਰੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਲਈ ਬਹੁਤ ਪੈਸੇ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਹੋਣਗੇ; ਪਰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸਮਾਂ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਜੋ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਵੇਚਣ ਲਈ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਨੌਕਰ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਗਹਿਣੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਰੱਖੇ ਜਿਸਦੀ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਇੰਨਾ ਵਧੀਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੱਥੋਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਇੱਕ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਦਿਖਾ ਸਕੇ।'

'ਤੂੰ ਸੱਚ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈਂ; ਅਤੇ ਜੇ ਮੈਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਮਹਿਲ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਦੇਖਾਂਗਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਘਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਪਸੰਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨਗੇ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੇਖਾਂਗੇ ਕਿ ਕੀ ਅਸੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।'

'ਜ਼ਰੂਰ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਉਹ ਸਮਾਂ ਆਇਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਘਰ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਟ੍ਰੇ ਭੇਟ ਕਰਨਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ; ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਘਟੀਆ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਜੋ ਅਸੀਂ ਪਹਿਨਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।'

ਨੁਵਾਬ ਨੇ ਗਹਿਣਾ ਲੈ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਜ਼ੇਨਾਨੇ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਗਿਆ: ਉਹ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਸੀ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਉਸਦੀ ਵਾਪਸੀ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਸੀ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

'ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਹਜ਼ਾਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਚੰਗੀ ਕਿਸਮਤ ਆਉਣੀ ਹੈ: ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ; ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਬੁੱਢੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਪਾਰਸਲ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ। 'ਅਤੇ ਹੁਣ ਮੈਂ ਪੁੱਛਾਂਗਾ ਕਿ ਕੀਮਤ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ: ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦੇ ਪਤਵੰਤੇ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੋਝ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੰਗ ਵਿੱਚ ਸੰਜਮ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।'

'ਕਿਉਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰਾਇ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਦਾਦਾ ਜੀ (ਉਸਦੀ ਯਾਦ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹੇ!) ਨੇ ਇਸ ਗਹਿਣੇ ਲਈ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਪੱਥਰ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਸਿਰਫ਼

ਉਸਨੂੰ ਹੀ ਛੇ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਸੀ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦਾ ਸੋਨਾ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਸਮਝਣਗੇ ਜੇਕਰ ਇਸਦੇ ਲਈ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।'

'ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ,' ਨੁਵਾਬ ਨੇ ਹਉਕਾ ਭਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ: 'ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਕਿੱਥੋਂ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡੱਬੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਾਂ? ਮੇਰੇ ਦੋਸਤੋ, ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਂ, ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਖਰੀਦਣਾ ਸਵਾਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ; ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਰੁਕੋ; ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਜੌਹਰੀ ਤੋਂ ਇਸਦੀ ਕੀਮਤ ਕਰਵਾਉਣ ਦਿਓ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਇਦ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰ ਲਈਏ।'

'ਜ਼ਰਾ ਵੀ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਕੀਮਤ ਦੱਸ ਕੇ ਕੋਈ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ: ਪਰ ਜੌਹਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣ ਦਿਓ; ਉਹ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਰਕਮ ਤੈਅ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਤਿਆਰ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਸਾਡੀ ਇੰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਘੱਟ ਲੈਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋ ਸਕੀਏ।'

ਇਸ ਲਈ ਜੌਹਰੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਉਸਨੂੰ ਗਹਿਣਾ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ; ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਤੋਂ, ਮੈਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਐਨਕਾਂ ਲਗਾ ਕੇ, ਹਰ ਸੰਭਵ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵਾਪਸ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨੱਕ ਤੋਂ ਐਨਕਾਂ ਕੱਢ ਕੇ, ਅਸੀਂ ਇਸਦੀ ਕੀਮਤ ਪੁੱਛੀ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ।

'ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਪੈਸੇ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੱਥਰ ਦੁਰਲੱਭ ਪਾਣੀ ਦੇ ਹਨ; ਫਿਰ ਵੀ, ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਦਮੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਪੈਸਾ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਅਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਸਮੇਂ ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ, ਅਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਕੀਮਤ ਹੋਵੇਗੀ।'

'ਇਹ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ; ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੇਚਣ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ: ਇਸ ਲਈ ਨੁਵਾਬ ਸਾਹਿਬ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਹਾਡੀ ਹਮਦਰਦੀ ਲਈ ਸਾਡੇ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜਾਣ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਮੰਗਦੇ ਹਾਂ;' ਅਤੇ ਮੈਂ ਗਹਿਣਾ ਚੁੱਕਿਆ ਅਤੇ ਉੱਠ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ।

'ਰੁਕੋ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸੌ ਰੁਪਏ ਹੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ: ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਤਿੰਨ ਸੌ, ਯਕੀਨਨ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ।'

'ਇਸਨੂੰ ਪੰਜ ਸੌ ਕਰੋ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਤੇ ਇਹ ਤੁਹਾਡਾ ਹੈ।' ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੀਮਤ ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਚਾਰ ਸੌ ਪੰਜਾਹ ਤੈਅ ਹੋਈ। ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਪੰਜ ਸੌ ਨੁਵਾਬ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਨੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਦਾ ਕੀਤੇ, ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਲਈ, ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਹੂਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਬਿੱਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਨੁਵਾਬ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਵਿਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

'ਸਵੇਰ ਦਾ ਕੰਮ ਮਾੜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ,' ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਘਰ ਵੱਲ ਤੁਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨੁਵਾਬ ਦੇ ਕੁਝ ਸਿਪਾਹੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਜੋ ਪੈਸਿਆਂ ਦੇ ਥੈਲੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ: 'ਸਿੱਕੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਮੇਰੇ ਬੁੱਢੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਦਿਲ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ; ਅਤੇ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੋ ਸੱਚਮੁੱਚ ਪੈਸੇ ਦੀ ਕਮੀ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਪਹੁੰਚਣ ਤੱਕ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਰੱਖੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਅਮੀਰ ਇਨਾਮਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।'

'ਸੱਚਮੁੱਚ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸੰਬੋਧਨ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ; ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ ਸੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ। 'ਹੁਣ ਜੇ ਮੈਂ, ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਠੱਗ ਹਾਂ, ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਮੰਨਣਯੋਗ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਅਸਫਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਬੁੱਢੇ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਨਿਗਲ ਲਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਓਨਾ ਹੀ ਸੱਚ ਸੀ ਜਿੰਨਾ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਇੱਥੇ ਹਾਂ। ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਤੂੰ ਇੱਕ ਦੁਰਲੱਭ ਮੁੰਡਾ ਹੈਂ!'

'ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ; ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਇੱਕ ਬਦਕਿਸਮਤ ਯਾਤਰੀ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਂਗ ਧੋਖਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਿਆ, ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋਗੇ ਕਿ ਮੈਂ ਕੁਝ ਕੰਮ ਦਾ ਹਾਂ, ਭੂਦਰੀਨਾਥ।'

'ਸਭ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਆ ਜਾਵੇਗਾ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਹਾਂ: ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਸਾਥ ਦਿੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਪਛਾੜ ਦਿਓਗੇ।'

'ਅਸੀਂ ਦੇਖਾਂਗੇ,' ਮੈਂ ਵਾਪਸ ਆਇਆ; 'ਪਰ ਸਾਡਾ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ; ਅਸੀਂ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ।'

'ਹਾਏ! ਤਾਂ ਉਹ ਯੋਜਨਾ ਅਜੇ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਚੀਕਿਆ; 'ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕੱਲ੍ਹ ਰਾਤ ਕੁੰਚੀਨੀ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਜਵਾਨ ਦਿਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਹੈ।'

'ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਹੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, 'ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ; ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਉਮੀਦ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਕੋਤਵਾਲ ਦੀ ਚੌਂਕੀ ਵਾਪਸ ਆਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਬੁੱਢਾ ਜੀਵ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖ ਲਵੇ।'

'ਕੀ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਚੱਲਾਂ?' ਉਸਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

'ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਕਾਰੋਬਾਰ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ; ਮੈਂ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਜਾਵਾਂਗਾ; ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਉਸਨੂੰ, ਜੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਾਂ, ਤਾਂ ਸੰਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਸਕਦੀ ਹੈ।'

'ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋਗੇ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਹੋ, ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਹੋ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਏਜੰਟ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।'

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਤੰਬੂਆਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ; ਅਤੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਤੋਹਫ਼ੇ ਦੇ ਕੇ ਵਿਦਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਮੈਂ ਬੈਗਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਸਨ; ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਗਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ।

ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮਲਦਾ ਰਿਹਾ, ਆਪਣੀ ਨੀਂਦ ਤੋਂ ਜਾਗਣ 'ਤੇ ਬੁੜਬੁੜਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ; ਪਰ ਉਹ ਬੈਗਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਮੋਹਿਤ ਹੋ ਗਏ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਹੈਰਾਨੀ 'ਤੇ ਦਿਲੋਂ ਹੱਸਣ ਤੋਂ ਨਾ ਰਹਿ ਸਕਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਚੁੱਕਿਆ।

"ਕੀ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ! ਅਮੀਰ ਅਲੀ, ਤੈਨੂੰ ਇਹ ਸਭ ਕਿੱਥੋਂ ਮਿਲਿਆ? ਹਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ! ਇੱਕ, ਦੋ, ਤਿੰਨ, ਚਾਰ, ਪੰਜ," ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਿਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ; "ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਪੰਜ ਸੌ! ਅਸੰਭਵ! ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ, ਤੂੰ ਕੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ? ਮੇਰਾ ਦਿਮਾਗ ਹੈਰਾਨ ਹੈ। ਤੈਨੂੰ ਇਹ ਕਿੱਥੋਂ ਮਿਲਿਆ?" "ਬੱਸ ਇਹੀ ਹੈ ਜੋ ਤੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈਂ, ਪਿਤਾ ਜੀ," ਮੈਂ ਕਿਹਾ; "ਹਰੇਕ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਸੌ, ਜਾਂ ਲਗਭਗ ਹਨ। ਇਹ ਉਸ ਗਹਿਣੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਹੈ ਜੋ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਵੇਚਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸੋਚਣ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਕੀਮਤੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਉੱਦਮ 'ਤੇ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਮੰਗੇ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਚਾਰ ਸੌ

ਪੰਜਾਹ ਲਿਆਇਆ ਹਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਸੀ: ਇੱਥੇ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਲਈ ਹੁੰਡੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਬੈਗਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ।"

'ਜਿੰਨਾ ਤੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈਂ, ਮੁੰਡੇ!' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਚੀਕਿਆ; 'ਤੂੰ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਕੰਮ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਹੈ? ਮਾਸ਼ਾੱਲਾ! ਅਸੀਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਅਮੀਰ ਹਾਂ; ਇਹ ਮੇਰੀ ਉਮੀਦ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਹੈ:' ਅਤੇ, ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਹੰਝੂਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਜੱਫੀ ਪਾ ਲਈ।

'ਹੁਣ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਚੰਗੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਭੀਖ ਮੰਗਣ ਲਈ ਇੱਕ ਅਹਿਸਾਨ ਹੈ, ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇਣਗੇ; ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।'

'ਕਹੋ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।'

'ਕਿਉਂ,' ਮੈਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ, 'ਇੱਕ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਤਵਾਇਫ਼ ਹੈ, ਜੋ ਬੁਲਬੁਲ ਵਾਂਗ ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੋ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਜਾਣ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇਸਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।'

ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਧੁੰਦਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। 'ਏ ਤੁਵਾਇਫ਼!' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਕੀ ਤੈਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ, ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਚੇਤਾਵਨੀਆਂ ਜੋ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਉਸਦੀ ਹਾਲਤ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਕੀ ਤੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਜਲਦੀ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ?'

'ਮੈਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਕਿ ਮੈਂ ਨਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲਿਆ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਰਾਤ ਨੁਵਾਬ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।'

'ਫਿਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਤਾ ਕਿ ਉਹ ਇੱਥੋਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ?'

'ਮੈਂ ਇਹ ਸੁਣਿਆ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਇੱਕ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਤੋਂ ਜੋ ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜੋ, ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ, ਸ਼ਾਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਥੇ ਆਵੇਗੀ।'

ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ। "ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ," ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; "ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੇ ਜਵਾਨ ਦਿਲ ਅਤੇ ਗਰਮ ਸੁਭਾਅ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ: ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੈ; ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ, ਅਤੇ ਉਹ ਤੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਲਾ ਦੇਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਪਿਤਾ ਜੀ, ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੇ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਭੁੱਲ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਗੁਆ ਦੇਵਾਂਗਾ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।"

'ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਸੋਚੋ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਇਉਂ ਨਾ ਸੋਚੋ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋ; ਉਹ ਸਾਡੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਆਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਦੇਖਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਦੀਆਂ ਉਦਾਸ ਸ਼ਾਮਾਂ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਗਾਉਣ ਲਈ ਉਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖੀਏ। ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਦਿਓ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ; 'ਇਹ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ ਕਦੇ ਮੰਗੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਮੈਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜੋ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸ ਲਈ ਕੁਝ ਹੱਕਦਾਰ ਹਾਂ।'

'ਤੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਕਰਦਾ ਹੈਂ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਮੇਰੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਝਿਜਕ ਦੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ: ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜਿਵੇਂ ਤੂੰ ਚਾਹੇਂ, ਮੈਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤੈਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ।'

ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ: ਫਿਰ ਵੀ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਮੈਨੂੰ ਠੋਕਰ ਖਾਂਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨੁਵਾਬ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਲੁਕਾਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਸਬੰਧ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿੱਚ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਔਰਤਾਂ ਤੇਜ਼ ਬੁੱਧੀ ਵਾਲੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ; ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਉਸ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਉਪਾਅ ਖੁਦ ਕਰੇਗੀ।

ਇਸ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਕਰ ਸਕਿਆ, ਮੈਂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਿਆ; ਅਤੇ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਘੁੰਮਣ-ਫਿਰਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਖਰੀਦਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਚੌਰੀ ਵੱਲ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਕੋਤਵਾਲ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ, ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਉੱਚ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹਟਿਆ। ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਯੋਜਨਾ ਦੱਸਣ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਸੀ; ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਾਂਚਿਆ, ਇਸ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਪੈਸੇ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਝੂਠਾ ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਹੋਇਆ, ਮੈਂ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਦੁਬਿਧਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹੇਠਾਂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਉਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵੱਲ ਆਪਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਰਸਤਾ ਬਣਾ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਮੈਂ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ ਸੀ; ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਯੋਗ ਕੋਤਵਾਲ ਤੋਂ ਵਿਦਾਈ ਲਈ, ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਇਨਾਮ ਲਈ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਉਤਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੈਂ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਦੇਖ ਲਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਲਈ ਗਈ ਦਿਸ਼ਾ 'ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਗੇਟ ਤੋਂ ਪਰੇ ਜਾ ਫੜਿਆ।

'ਮਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਕੀ ਮੈਂ ਉਹੀ ਹਾਂ ਜਿਸਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਲੱਭ ਰਹੇ ਹੋ?'

"ਐ ਮੇਰੇ ਜਾਨ! (ਆਹ, ਮੇਰੀ ਜਾਨ!) ਕੀ ਮੈਂ ਆਖਰਕਾਰ ਤੈਨੂੰ ਲੱਭ ਲਿਆ, ਮੇਰੇ ਰਾਜਕੁਮਾਰ? ਯਕੀਨਨ ਮੈਂ ਕੱਲ੍ਹ ਰਾਤ ਤੋਂ ਤੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੁਕੀ; ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਮਹਿਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੇ ਦੇਖਿਆ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਬੁੱਢੇ ਅੰਗ ਮੈਨੂੰ ਇੰਨੀ ਜਲਦੀ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕ ਸਕੇ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਫੜ ਸਕਾਂ।" ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਮੇਰੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ, ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਹਰ ਜੋੜ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ ਦਬਾ ਕੇ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ।

'ਕੀ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਾਂ?' ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, 'ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਜਲਦੀ।'

'ਇੱਥੇ ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਤੰਬੂਆਂ ਵੱਲ ਉਸ ਪਾਸੇ ਜਾਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਆ ਸਕਦੇ ਹੋ; ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੁਹਾਡਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਾਂਗਾ।'

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਅੰਬ ਦੇ ਦਰੱਖਤ ਹੇਠ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਆਣ ਖੜੀ ਹੋਈ, ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ। ਸਾਹ ਘੁੱਟਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਬੈਠ ਗਈ: ਜਦੋਂ ਉਹ ਸੰਭਲ ਗਈ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਪਏ ਕੱਪੜੇ ਦਾ ਇੱਕ ਕੋਨਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਅੰਗੂਠੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ।

'ਇਹ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਉਸ ਤੋਂ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਤੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈਂ: ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ, ਆਲੀਆ ਦੇ ਪਿਆਰ ਲਈ! ਕੀ ਤੂੰ ਉਸ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੀ ਹੈਂ: ਉਹ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਮਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਸਭ ਤਸੀਹਿਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨਿਰਾਸ਼ ਨੁਵਾਬ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸੋਚ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਉਹ ਦਿਆਲਤਾ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਦਿਆਲਤਾ ਨਾਲ ਭਰੀ

ਹੋਈ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਦਿਨ, ਈਰਖਾ ਜਾਂ ਗੁੱਸੇ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਹਰ ਸੁੱਖ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਇਕੱਲਾ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਜਾਣ ਦੀ ਵੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ। ਤੂੰ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ, ਜਵਾਨ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰ ਹੈਂ; ਤੂੰ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦੇਵੇਗਾ, ਉਹ ਜੋ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦੀ ਮੋਤੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਰਾਜਕੁਮਾਰਾਂ ਅਤੇ ਅਹਿਲਕਾਰਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕਿਰਪਾ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਆਲੀਆ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਿਹਨਤ ਕਰ, ਅਤੇ ਉਹ ਆਜ਼ਾਦ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਰਹੇਗੀ। ਉਸਨੇ ਤੈਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੇਰੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਉਸਦੀ ਆਤਮਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਜਿਗਰ ਨੂੰ ਖਾ ਰਹੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਸ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਉਹ ਅੱਜ ਪਾਗਲਪਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।'

'ਮੈਂ ਤਿਆਰ ਹਾਂ, ਮਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ: "ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਉਸ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣਨ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਸਿਵਾਏ ਉਸਦੇ ਗੀਤਾਂ ਦੇ; ਪਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹਾਂ; ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਬਦ ਸੀ ਜੋ ਉਸਨੇ ਗਾਇਆ ਸੀ ਜੋ ਮੇਰੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਗੂੰਜ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਦੱਸੋ, ਕੀ ਇਸਦਾ ਮੇਰੇ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਸੀ?"

'ਤੁਸੀਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਕਿ ਇਹ ਸਮਝ ਆ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਧੰਨ ਹੋਵੇ ਆਲੀਆ ਇਹ ਵਿਅਰਥ ਨਹੀਂ ਗਿਆ: ਪਰ ਸਮਾਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬੀਤ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ, ਅਤੇ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?'

'ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਹੈ; ਨਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ, ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਘਰ ਨੂੰ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਕੀ ਸਲਾਹ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ? ਮੈਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬੇਵੱਸ ਹਾਂ, ਫਿਰ ਵੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ।'

'ਤਾਂ ਸੁਣੋ,' ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਾਂਗੀ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਆ ਕੇ ਇਸਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਦੇਖਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਜਾਣ ਸਕੋ। ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹੁਣ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਅੱਜ ਰਾਤ ਸੌਂ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਟਾਈਲਾਂ ਵਾਲਾ ਘਰ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਜ਼ੇਨਾਨਾ ਦੀ ਕੰਧ ਦੇ ਕੋਨੇ 'ਤੇ ਗਲੀ ਵੱਲ ਹੈ। ਦੋ ਖਿੜਕੀਆਂ ਹਨ, ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦੂਰੀ 'ਤੇ, ਪਰ ਇੰਨੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਬਾਹਰੋਂ ਉਸਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਬਚਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੇ ਲਈ ਜ਼ੇਨਾਨਾ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿਹੜਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਜੋ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਕਹੋ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਾਹਸ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰੋਗੇ; ਜਾਂ ਇੱਕ ਡਰਪੋਕ, ਇੱਕ ਨਾਮੁਰਦ ਬਣੋ, ਜੋ ਇੱਕ ਔਰਤ ਲਈ ਖੂਨ ਦੀ ਇੱਕ ਬੂੰਦ ਦਾ ਜੋਖਮ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਔਰਤ ਜੋ ਉਸ ਵਰਗੀ ਸੁੰਦਰ ਹੈ?'

'ਮੈਂ ਡਰਪੋਕ ਨਹੀਂ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸ਼ੇਖੀ ਮਾਰਨ ਲਈ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਜੋਖਮ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਲੀਆ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ! ਕੀ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕੋਈ ਸੈਨਿਕ ਹਨ?'

'ਨਹੀਂ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਇੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ; ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਖ਼ਤਰਾ ਪਿੰਡ ਦੇ ਗੇਟ 'ਤੇ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਾਖੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਲੰਘੋਗੇ?'

'ਜੇਕਰ ਬੱਸ ਇੰਨਾ ਹੀ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ; ਅਤੇ ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਸਵੇਰੇ ਨੁਵਾਬ ਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ 'ਤੇ ਹੱਸਾਂਗੇ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ, ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਿਵੇਂ ਰੱਖਦੇ ਹੋ?'
'ਆਹ, ਮੈਂ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਰਾਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ, ਮੇਰੀ ਮਾਲਕਣ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਹਾਨਿਆਂ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ 'ਤੇ, ਮੁਫ਼ਤ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਸਕਦੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋ।'
'ਇਹ ਵਧੀਆ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਹੁਣ ਆਓ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਜਗ੍ਹਾ ਦਿਖਾਓ।'
ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਗੇਟ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਾ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਅਸੀਂ ਹੁਣੇ ਲੰਘੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਤੰਗ ਗਲੀ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੋੜਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਸੀ, ਜੋ ਮੈਂ ਕੀਤਾ। ਅਸੀਂ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਦੋ ਉੱਚੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਗਲੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੁਵਾਬ ਦਾ ਜ਼ਨਾਨਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਟਾਈਲਾਂ ਵਾਲੇ ਘਰ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਪਹੁੰਚੇ, ਜੋ ਉਸਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਰਣਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਸੀ।
'ਇਹ ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਇਹ ਉਹ ਖਿੜਕੀ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਉਸਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।'
'ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਜੇ ਉਸਦਾ ਦਿਲ ਸਿਰਫ਼ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਚਾਦਰਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਉੱਪਰ ਸੁੱਟ ਦੇਵੇ; ਅਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਹੋਵਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ ਕਿ ਉਹ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇ।'
'ਮੈਂ ਜਾਵਾਂਗੀ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਹੁਣ ਦੂਰ! ਸਾਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਲੀਆ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰੇ!'
'ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਦੇਖਦੀ ਹੈ!' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ; 'ਕਿਉਂਕਿ ਖਿੜਕੀ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੱਥ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।'
"ਇਹ ਉਹੀ ਹੈ!" ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ; "ਅਤੇ ਓ! ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਇੱਥੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਹਨ ਜੋ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਹਨ! ਹੁਣ, ਮੇਰੀ ਗਰੀਬ ਪੰਛੀ, ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਹੁਣ ਪਿੰਜਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸੁਨਹਿਰੀ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਦੂਰ, ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ, ਦੂਰ! ਇੱਥੇ ਨਾ ਰੁਕ; ਉਸਦੀ ਇੱਕ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗੀ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਅੱਜ ਰਾਤ ਤੈਨੂੰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮਿਲਣਗੇ, ਉਸਦੇ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਨਾਲ ਵੀ।"
'ਮੈਂ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਹਾਰ ਨਾ ਮੰਨ, ਨਰਸ; ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਦੇਖੋ ਕਿ ਸਭ ਠੀਕ ਹੈ; ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਕੋਨੇ 'ਤੇ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਲੰਘੇ ਸੀ।'
ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ ਉਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਵਾਲੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਲਈ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਦਿੰਦਾ।
ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਤੰਬੂਆਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਮੈਂ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ, ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਫਲਤਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਯੋਜਨਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਉਹ ਖੁਸ਼ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ।
'ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਚੀਜ਼ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।'
'ਇਹ ਕੀ ਹੈ? ਦੱਸੋ।'

'ਕਿਉਂ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਆਸਾਨ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਅੰਦਰ ਜਾਣਾ ਇੰਨਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ।'
'ਆਲੀਆ ਦੀ ਕਿਸਮਤ! ਤੁਸੀਂ ਸੱਚ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹੋ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਮੇਰੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਲਾਹ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ?'
'ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋ,' ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਜੁੜ ਗਿਆ, 'ਕਿ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਮੈਂ ਕੱਲ੍ਹ ਰਾਤ, ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਸੀ, ਅਤੇ ਸੁੰਦਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਉਡੀਕਿਆ; ਪਰ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ (ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ!) ਨੇ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ ਕਿ ਮੈਂ ਚੋਰ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਵਿਕਟ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਭੈੜੇ ਹਾਸੇ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੀ ਸਲਾਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਰਾਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਚਲੇ ਜਾਈਏ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਭੁੱਟੇਰਾ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਕੁਆਰਟਰ ਲੈ ਲਈਏ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੈਂ ਇੱਕ ਜਾਣਕਾਰ ਨੂੰ ਖੁਰਚਿਆ ਹੈ; ਜੇ ਅਸੀਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਅੱਜ ਉਸਨੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਰਾਤ ਦੀ ਆਪਣੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਆਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਚਾਹਾਂ ਜਾਵਾਂ। ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ? ਕੀ ਅਸੀਂ ਉਸ ਆਦਮੀ ਕੋਲ ਜਾਵਾਂਗੇ, ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਬੁੱਧੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚ ਸਕੀਏ?'
'ਤੁਹਾਡੀ ਯੋਜਨਾ ਚੰਗੀ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਮੈਂ ਕੱਲ੍ਹ ਰਾਤ ਤੁਹਾਡੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਲਈ ਤੁਹਾਡਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ; ਪਰ ਇਸਦੇ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਗੇਟ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਮਾਰ ਸਕਦੇ ਸੀ; ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੰਧ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ।'
'ਮੈਂ ਕੀਤਾ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਅਤੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਦੁਚਿੱਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ; ਪਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖ ਲਿਆ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਚੋਰ ਸਮਝ ਕੇ, ਮੇਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਗੋਂਦ ਭੇਜਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਹੋਵੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕੁੱਤਾ ਹੁੰਦਾ; ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਉੱਥੋਂ ਆ ਗਿਆ।'
'ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸਮਝਦਾਰੀ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਹੁਣ ਮੇਰਾ ਗਰਮ ਲਹੂ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖੁਰਚਣ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਂਦਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਬਦਮਾਸ਼ ਖਾ ਲਿਆ ਹੈ।'
'ਅਤੇ ਹੁਣ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹਾਂ,' ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਜੁੜ ਗਿਆ। 'ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਰਾਤ ਅੰਦਰ ਸੌਂਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਅਗਲੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਰਾਹੀਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਾਂਗੇ; ਇਹ ਕੁਝ ਦੂਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਇਹ ਇਸ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਹੈ; ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਕੌਣ ਮੈਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਮੇਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਪਛਾਣ ਲਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸੇ ਸੀ।'
'ਅਸੀਂ ਕਰਾਂਗੇ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ: 'ਅਤੇ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਅੰਦਰ ਆ ਕੇ ਖਾਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਵਰਤ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਪੇਟ ਇੱਕ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਬੁਰਾ ਹੈ।'
ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਅਤੇ ਮੈਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਗਏ; ਅਤੇ ਇਹ ਚੰਗਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੇਟ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਆਦਮੀ ਉਸਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਪਿਛਲੀ ਰਾਤ ਉਸਦੀ ਮਾੜੀ ਸਫਲਤਾ ਬਾਰੇ ਚੰਗੇ ਸੁਭਾਅ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ।

"ਤੂੰ ਅੱਜ ਰਾਤ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੈਂ, ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ," ਇੱਕ ਨੇ ਕਿਹਾ; "ਅਤੇ ਤੂੰ ਸਿਆਣਾ ਹੈਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਤੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਤੇਰੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਬੰਦ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।"
'ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਾਇਦ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰੀ ਹੁੰਦੇ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ। 'ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੰਦੇ, ਪਰ ਜੇ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਆਵਾਂ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿਓਗੇ?'
'ਕਿਉਂ, ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਟੋਲ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ; ਇਸ ਲਈ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਏ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉੱਥੇ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿੱਥੇ ਤੁਸੀਂ ਹੋ।'
'ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਬੁਲਾਰੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਜੇਕਰ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਹੁੱਕੇ ਭਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ।'
'ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ,' ਸਾਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਇੱਕ ਸੌਦਾ, ਆਲੀਆ ਵੱਲੋਂ! ਕੁਝ ਰੁਪਏ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਚਾਹੋ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਨੁਵਾਬ ਦਾ ਹਰਮ ਵੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਾਰੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ।'
'ਤੁਹਾਡਾ ਅਫ਼ਸਰ ਕੌਣ ਹੈ?' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ। 'ਮੈਂ ਉਹ ਹਾਂ, ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਕੁਲੀਨਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰੇ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇੱਕ ਇਮਾਨਦਾਰ ਆਦਮੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ 'ਤੇ ਦੂਜੇ ਵਾਂਗ ਅੱਖ ਮਾਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।'
'ਬਸ਼ਰਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ।
'ਬਿਲਕੁਲ,' ਉਸਨੇ ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ; 'ਅਸੀਂ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਮੌਕਾ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ ਸੱਜਣਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।'
'ਤਾਂ ਫਿਰ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਆਪਣੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਹਨ; ਅਤੇ ਦੇਖੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਰਾਬੀ ਨਾ ਹੋਵੋ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਆਵੇਗਾ।'
'ਤੁਹਾਡੀ ਸ਼ਰਧਾ ਵਧੇ!' ਸਾਰਾ ਚੀਕਿਆ; 'ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਪੂਜਾ ਦੇ ਸਮਰਪਿਤ ਸੇਵਕ ਹਾਂ।'
'ਹੁਣ ਤੁਹਾਡਾ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ?' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੇ ਸੀ।
'ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਜੇ ਮੈਂ ਇਸਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਗੜਬੜ ਹੋਵੇਗੀ; ਅਤੇ ਜੇ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਡੀ ਖੋਜ ਦਾ ਸੁਰਾਗ ਦੇਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੂਜੇ ਗੇਟ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ।'
'ਮੈਂ ਇੱਕ ਬਾਜ਼ੀ ਲਗਾਵਾਂਗਾ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬੀ ਹੋ ਜਾਣਗੇ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਗੇਟ ਖੋਲ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹਾਂ; ਪਰ ਇੱਥੇ ਭੁੱਟੇਰਾ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਬਾਬਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸੁਆਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ; ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਂਗ ਖਾ ਸਕਦਾ।'
'ਆਹ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਤੇਰਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਠੀਕ ਹੈ; ਪਰ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੁਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਹੋਣਗੇ।'
'ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਹੁੰ! ਮੈਂ ਸਹੁੰ ਖਾਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗਲਤ ਕੀਤਾ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਪੁਕਾਰਿਆ; 'ਮੈਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਰਹਾਂਗਾ; ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੇਰਾ ਧਰਮ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਦੁੱਖੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਹਰ ਪੱਧਰ ਵਿੱਚੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਇੰਨਾ ਮੂਰਖ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰ ਜਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕਬਾਬਾਂ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਦੁਬਾਰਾ ਸਾਰਾ ਦੁੱਖ ਝੱਲਾਂ।'

'ਤੁਸੀਂ ਸਹੀ ਹੋ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਮਾਵਾਂਗਾ; ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਚਾਹਿਆ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਖਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਭੁੱਖ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।' ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮੇਰੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਕਿਚਰੀ ਅਤੇ ਕਬਾਬਾਂ ਦੇ ਧੁੰਏਂ ਵਾਲੇ ਕਟੋਰੇ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਡੁੱਘੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ, ਜਿੰਨੀਆਂ ਗਰਮ ਮਿਰਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਸੀ।

'ਦੋਸਤ ਭੁੱਟੇਰਾ,' ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ, ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਤਾਨ ਨੂੰ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਤੁਹਾਡੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਾਸ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਟੁਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਖਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਸਿਵਾਏ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ ਦੇ ਪਿੱਤਲ ਦੇ।'

'ਮੈਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ,' ਉਸ ਬੰਦੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਪਰ ਮੈਂ ਕੰਮ ਲਈ ਬਾਹਰ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਧੀ ਨੇ, ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਿਰਚਾਂ ਪਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ; ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਸ਼ਰਬਤ ਦਾ ਪਿਆਲਾ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਸੱਚੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਸਵਰਗ ਵਿੱਚ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਮਾੜੀ ਨਕਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਠੰਡਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ।'

'ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋ ਤਾਂ ਹੁੱਕਾ ਦਿਓ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਤਾਂ ਮੈਂ ਵਧੇਰੇ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਾਂਗਾ।'

ਅਧਿਆਇ ਦਸਵਾਂ

ਸੁਤਾ ਤੂੰ ਜਾਂ ਜਗਾ, ਚਮਕਦਾਰ ਔਰਤ,
ਮੇਗਨ ਗਾਓ ਓ, ਮੇਗਨ ਈ ਗਾਓ! ਹੁਣ ਉਡਾਣ ਭਰਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਢੁਕਵਾਂ ਸਮਾਂ ਹੈ,
ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਪੁਰਾਣਾ ਗੀਤ

ਮੈਂ ਭੁੱਟੇਰਾ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੁਝ ਦੇਰ ਲਈ ਘੁੰਮਦੇ ਸੁਣਿਆ, ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇੰਨਾ ਜ਼ੋਰ ਲਗਾਇਆ। ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸ਼ਰਬਤ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਠੰਢਕ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੁਲਾਬ ਜਲ ਮਿਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਮੇਰੇ ਮੂੰਹ ਦੀ ਜਲਣ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਹੁੱਕੇ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ, ਜਿਸਨੂੰ, ਜੇਕਰ ਨੁਵਾਬ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਘੱਟ ਮਹਿੰਗੇ ਉਪਕਰਣ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਸੁਆਦੀ ਉਪਕਰਣ ਵਿੱਚ ਪਰੋਸਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਸੁਆਦ ਵਿੱਚ ਓਨਾ ਹੀ ਵਧੀਆ ਸੀ: ਇਸਦੇ ਸੁਹਾਵਣੇ ਧੂੰਏਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਉਸ ਬੁਖਾਰ ਭਰੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸੀ।

'ਤੁਸੀਂ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਲੱਗ ਰਹੇ ਹੋ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਕਿਹਾ।

'ਮੈਂ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਈਰਖਾ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਆਪਣੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ।'

'ਸ਼ਾਇਦ ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਮਾਸ ਦੇ ਐਸ਼ੋ-ਆਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸੁਆਦ ਨਹੀਂ ਚੱਖਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਇੰਨਾ ਮਹੱਤਵ ਦਿੰਦੇ ਹੋ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕਦਾ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ: ਨਹੀਂ, ਮਾਸ ਦਾ ਵਿਚਾਰ, ਇਸਦੀ ਕੱਚੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦੇਖਣਾ, ਖੂਨ, ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਕੂੜਾ-ਕਰਕਟ, ਮੇਰੇ ਲਈ ਘਿਣਾਉਣੇ ਹਨ; ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸ਼ੱਕ ਹੈ, ਜੇ ਮੈਂ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਕੀ ਮੈਂ ਕਦੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਖਾਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਆਹ! ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਭਿਆਨਕ ਹੈ।'

ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਨਫ਼ਰਤ 'ਤੇ ਦਿਲੋਂ ਹੱਸਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਿਆ, ਅਤੇ ਉਹ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। 'ਪਰ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਸੀਂ ਸਹੀ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਉੱਠੀਏ? ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਨਾਲ, ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।'

'ਮੈਂ ਵੀ ਇਹੀ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; ਅਤੇ ਭੁੱਟੇਰਾ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਜਾਗਦਾ ਰਿਹਾ: 'ਕਿਉਂਕਿ,' ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਦੇ ਕਰੀਬ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਕੀ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਸੌਂ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਜਗਾਓਗੇ?'

'ਜ਼ਰੂਰ,' ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੱਕ ਆਪਣੀ ਦੁਕਾਨ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਯਾਤਰੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ, ਗਰੀਬ ਭੁੱਖੇ ਲੋਕ, ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭੁੱਟੇਰਾ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਗਰਮ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਹਾਏ!'

'ਕਬਾਬਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਹ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਲਈ।'

ਉਸਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਲਾਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ੁਭਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੈਸੇ ਚੁੱਕ ਲਏ, ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਹੁੱਕਾ ਪੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਨੀਂਦ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲੇਟ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੌਂ ਗਿਆ, ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਨਹੀਂ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਕਸਰ

ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਤਸ਼ਾਹ ਨੀਂਦ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਘਬਰਾਹਟ ਵਿੱਚ ਜਾਗਿਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਸਮਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਗਿਆ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਵੇਖਦਿਆਂ, ਮੈਂ ਭੁੱਟੇਰਾ ਨੂੰ ਕੇਕ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਦੇਖਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸਦੀ ਛੋਟੀ ਧੀ ਅੱਗ 'ਤੇ ਕੁਝ ਕਬਾਬ ਪਲਟ ਰਹੀ ਸੀ; ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਸੀਂ ਜਲਦੀ ਜਾਗ ਗਏ ਹੋ, ਸਾਹਿਬ, ਇਸਨੂੰ ਅਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਸਮਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸੌਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੰਮ ਹੈ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਜਾਗਦਾ ਰੱਖੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਝ ਯਾਤਰੀ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੁੱਖੇ ਪੇਟ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿੰਨਾ ਮੈਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।'

'ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਸੌਂ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਤਾਜ਼ਗੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਹੋਰ ਹੁੱਕੇ ਮੈਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜਗਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਆ ਜਾਂਦਾ।'

'ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਸੀਂ ਨੌਜਵਾਨ ਗਰਮ-ਖੂਨ ਵਾਲੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਹਸ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਦੇ ਹੋ; ਪਰ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਉਵੇਂ ਹੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ: ਮੈਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਕੁਰੀ ਨਹੀਂ ਦੇਵਾਂਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਜੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।'

'ਤੁਹਾਡੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਹੋਵੇ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਹੁੱਕਾ ਪੀਣ ਦਿਓ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੱਚਮੁੱਚ ਪਹਿਲੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਸੁਆਦ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।'

ਉਹ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ।

'ਹੁਣ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਜੇਕਰ ਪਹਿਲਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਏ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ; ਇਹ ਇੱਕ ਪਸੰਦੀਦਾ ਰਸੀਦ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ ਦਰਜੇ ਅਤੇ ਸੁਆਦ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਇਹ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ: ਇਹ ਭੀੜ 'ਤੇ ਗੁਆਚ ਜਾਵੇਗਾ।'

ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਸੁਆਦੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਪਾਈਪ ਕਈ ਵਾਰ ਭਰੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੋਵੇ, ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੇਰਾ ਮਨਚਾਹਾ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ।

'ਇੱਕ ਤਾਰਾ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਘਰਾਂ ਉੱਤੇ ਉੱਠਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਜਗਾ; ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।'

ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੀਤਾ; ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਜਲਦੀ ਹੀ ਜਾਗ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਿਹਾ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਸੁੰਨਸਾਨ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਹੋ ਕੇ ਕੰਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਏ।

'ਅਸੀਂ ਦੋ ਚੋਰਾਂ ਵਾਂਗ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹਾਂ,' ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ; 'ਜੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਸਾਨੂੰ ਫੜ ਲਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮੂਰਖ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।'

'ਮੈਨੂੰ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਖ਼ਤਰਾ ਨਹੀਂ ਦਿਖਦਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ: ਪਰ ਮੇਰੇ ਮੂੰਹੋਂ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲੇ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਗਸ਼ਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਦੇਖਿਆ। ਸਾਡੇ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਗੇਟ ਸੀ, ਅਤੇ ਅੰਦਰ ਵੜਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੁਕ ਗਏ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਆਦਮੀ ਲੰਘੇ, ਇੱਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਉੱਥੇ ਦੋ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਲੁਕਦੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ।

'ਬਕਵਾਸ,' ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਤੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈਂ। ਨਾਲ ਆਓ! ਅਜੇ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਨੀਂਦ ਆ ਰਹੀ ਹੈ; ਅਸੀਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਜਾਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਡੂਫਰਾ ਨੂੰ ਮਾਰਾਂਗੇ; ਜੇ ਕੋਈ ਚੋਰ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਭੱਜ ਜਾਣਗੇ।'
ਇੱਕ ਉੱਚੀ ਉਬਾਸੀ ਉਸਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਸਬੂਤ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਗਏ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਲੁਕਣ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਏ, ਡੂਫਰਾ ਅਤੇ ਸਿੰਗਾਂ ਵੱਜੀਆਂ, ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ; ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਭ ਕੁਝ ਫਿਰ ਮੌਤ ਵਾਂਗ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ, ਸਿਵਾਏ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕੁੱਤੇ ਨੇ ਚੰਦਰਮਾ ਵੱਲ ਆਪਣੀ ਜੰਗਲੀ ਪੁਕਾਰ ਕੀਤੀ।
'ਹੁਣ ਕੋਈ ਖ਼ਤਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਚਲੋ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹਾਂ।'
ਕੁਝ ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਕੋਨੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਜਿੱਥੇ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਆਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰੇਗੀ, ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਸਾਨੂੰ ਉਹ ਮਿਲ ਗਈ, ਜਿਸਦੀ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ।
'ਮੇਰੇ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਏ ਹੋ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਤ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮੁੱਕੇਗੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਤੋਂ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ।'
'ਕੀ ਸਭ ਤਿਆਰ ਹੈ?' ਮੈਂ ਕਿਹਾ: 'ਕੀ ਉਹ ਤਿਆਰ ਹੈ?'
'ਓਏ, ਉਹ ਹੈ; ਮੈਂ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਘੰਟੇ ਉਸ ਨਾਲ ਵੀ ਓਨੇ ਹੀ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਬੀਤ ਗਏ ਹਨ ਜਿੰਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ; ਅਤੇ ਸੁਣੋ,' ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਦੁਰਲੱਭ ਯੰਤਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਭਰਮਾਏਗਾ:' ਅਤੇ ਉਹ ਦਿਲੋਂ ਹੱਸ ਪਈ।
'ਆਲੀਆ ਦੇ ਪਿਆਰ ਲਈ ਚੁੱਪ ਰਹੋ!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਜੇ ਸਾਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਜਾਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ।'
'ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਇਹ ਘਰ ਉਜਾੜ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੰਧ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਨੁਵਾਬ ਦੇ ਬਾਗ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਰਾਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰੁਕਦਾ।'
'ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਉਸਦੀ ਕੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ; ਕੀ ਅਸੀਂ ਇਸਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ?'
'ਓ ਨਹੀਂ,' ਔਰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਇਹ ਉਸਦੀ ਆਪਣੀ ਕਾਢ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁਰਲੱਭ ਹੈ। ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਉਸ ਕੋਲ ਆਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਖੂਨ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਬਲੈਡਰ ਲੈਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਕਿਸ ਲਈ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਜਾ ਕੇ ਇਸਨੂੰ ਖਰੀਦ ਲਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਪਿਆ ਇਸ ਬਹਾਨੇ ਕਿ ਮਾਸ ਅਚਾਨਕ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਖੈਰ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਵਾਪਸ ਆਈ, ਉਸਨੇ ਇਸਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਆਪਣੇ ਬਿਸਤਰੇ 'ਤੇ ਡੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ, ਚਾਦਰਾਂ ਨੂੰ ਰਗੜਿਆ ਅਤੇ ਲਿਪਿਆ, ਆਪਣੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਪਾੜ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਖਿੰਡਾ ਦਿੱਤਾ, ਨਾਲ ਹੀ ਉਸਦੇ ਸਿਰ ਦੇ ਕੁਝ ਸੁੰਦਰ ਵਾਲ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਵੀ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਆਹ, ਇਹ ਇੱਕ ਦੁਰਲੱਭ ਯੰਤਰ ਸੀ! ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਨੁਵਾਬ ਜੋ ਦੂਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, (ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬਹੁਤ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ ਹੈ), ਉਸ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਭੱਜ ਗਈ ਹੈ।

'ਇਹ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ, ਔਰਤ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਵਾਂਗ ਕਹਾਵਤ, ਫਿਰ ਵੀ, ਆਲੀਆ ਦੁਆਰਾ! ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮਕਸਦ ਦੇ ਦੇਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।'

'ਤਾਂ ਆਓ,' ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਹੈ।'

ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖਿੜਕੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਰੌਸ਼ਨੀ ਬਲ ਰਹੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਪਰ ਹੌਲੀ ਖੰਘ ਰਹੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਕੇਸਮੈਂਟ 'ਤੇ ਇੱਕ ਚਿੱਤਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ; ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ; ਇਹ ਉਹ ਸੀ!

'ਕੀ ਉਹ ਇੱਥੇ ਹੈ?' ਇੱਕ ਧੀਮੀ, ਮਿੱਠੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਕੀਤਾ।

'ਹਾਂ, ਬੀਬੀ, ਤੁਹਾਡਾ ਸਭ ਤੋਂ ਨਿਮਾਣਾ ਗੁਲਾਮ ਇੱਥੇ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਲਦੀ ਠੀਕ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਆਲੀਆ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ; ਗੁਆਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ।'

'ਮੈਂ ਤੁਰੰਤ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹੋਵਾਂਗੀ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

'ਅਜਿਹਾ ਕਰੋ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਜਲਦੀ ਕਰੋ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਹਾਰ ਜਾਵਾਂਗੇ।'

ਉਹ ਖਿੜਕੀ ਤੋਂ ਹਟ ਗਈ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਡੱਬਾ ਅਤੇ ਬੰਡਲ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਚਾਦਰ ਉੱਪਰ ਖਿੱਚ ਲਈ।

'ਹੁਣ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਆਉਂਦੀ ਹਾਂ; ਪਰ ਚਾਦਰ ਦਾ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ? ਮੈਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸਨੂੰ ਅੰਦਰ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ਪਵੇਗਾ।'

'ਇਹ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿਓ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਬੱਸ ਹੇਠਾਂ ਆ ਜਾਓ।'

ਕੁਝ ਪਲ ਹੋਰ ਕੱਪੜਾ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੀ ਰਹੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਆ ਗਈ। ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਧੜਕਿਆ, ਕਿਤੇ ਉਹ ਡਿੱਗ ਨਾ ਪਵੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੱਟ ਨਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਦੇਖ ਲਵੇ; ਪਰ ਮੈਂ ਅਤੇ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖਿਆ, ਤਾਂ ਜੋ ਜੇ ਉਹ ਡਿੱਗ ਪਵੇ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਫੜ ਸਕੀਏ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਬੇਲੋੜਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਪਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਦਬਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ!

'ਬਾਕੀ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; ਅਤੇ ਚਾਦਰ ਦੇ ਕੋਲ ਚੜ੍ਹ ਕੇ, ਮੈਂ ਖਿੜਕੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ। ਕਮਰਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ, ਜਿਸ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸੁੱਟਿਆ, ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਖੂਨ-ਖਰਾਬੇ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸੀ। ਕੱਪੜੇ ਇੱਧਰ-ਉੱਧਰ ਖਿੰਡੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਫਰਸ਼ ਅਤੇ ਬਿਸਤਰਾ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਫਟੇ ਹੋਏ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ, ਇਧਰ-ਉਧਰ ਪਏ ਸਨ, ਨੇ ਪੂਰੇ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿੱਖ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕੀ ਇਰਾਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਪਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੁਕਿਆ, ਪਰ ਚਾਦਰ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ, ਇਸਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਖਿੜਕੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਝਟਕੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਪਹੁੰਚਾਇਆ, ਪਰ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸ ਗੇਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਫਿਰ ਉਸ ਗੇਟ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਦੂਜੇ ਗੇਟ ਵੱਲ ਚਲੇ ਗਏ। ਸਾਨੂੰ ਇਕਾਂਤ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਆਤਮਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਅਤੇ, ਆਲੀਆ ਦੇ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਨਾਲ, ਗੇਟ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਵਿਕਟ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਪਾਈ, ਅਤੇ ਉਹ ਆਦਮੀ ਜਿਸਨੂੰ ਇਸਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਉਸਦੀ ਢਾਲ ਉਸਦੇ ਸਿਰ ਹੇਠ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਤਲਵਾਰ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਚੋਰੀ-ਛਿਪੇ ਅਤੇ

ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉਸਦੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘੇ, ਕਿਤੇ ਸਾਡੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਉਸਨੂੰ ਜਗਾ ਨਾ ਦੇਵੇ; ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਵੱਲ ਵਧਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਕੰਧਾਂ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਹੇਠ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚੱਲ ਪਏ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਉਸ ਮੈਦਾਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਲਿਆ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਾਡਾ ਡੇਰਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਗਾਰਡਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਤਾਇਨਾਤ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਮੇਲੇ, ਜੋ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਚਿੰਬੜੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਅਚਾਨਕ ਡੁੱਬ ਗਈ। ਉਸਦੇ ਲਈ ਪਾਣੀ ਲਿਆਉਣਾ ਇੱਕ ਪਲ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਪਾਣੀ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਠੀਕ ਹੋ ਗਈ।

'ਮੈਂ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਭਰ ਗਈ ਸੀ,' ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਸੁੱਟਦਿਆਂ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ, ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਪਿਛਲੀ ਦੁਪਹਿਰ ਤੋਂ ਹੀ ਕਿੰਨੀ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਦੁਬਿਧਾ ਵਿੱਚ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ। ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਘਿਣਾਉਣੀ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ, ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਰਾਤ ਬੀਤਦੀ ਗਈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰ ਸੋਚਦੀ ਸੀ ਕਿ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਮਜ਼ਾਕ ਸਨ। ਅਤੇ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਲੱਭਣਾ, - ਆਹ! ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ - ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਫਟਣ ਵਰਗਾ ਹੈ।'

ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਉਠਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਰੁੱਖ ਹੇਠ ਬਿਠਾ ਕੇ, ਆਪਣੀ ਬਾਂਹ ਉਸਦੇ ਦੁਆਲੇ ਰੱਖੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸੁੰਦਰ ਚਾਂਦਨੀ ਵਿੱਚ ਚੁੱਪਚਾਪ ਬੈਠ ਗਏ; ਉਹ ਬੋਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਤੋੜਾਂਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ।

ਅਸੀਂ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਉੱਥੇ ਬੈਠੇ ਰਹੇ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦਾ; ਸਾਨੂੰ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਨੇ ਰੋਕਿਆ। 'ਇਹ ਢਿੱਲ-ਮੱਠ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੇਰੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ; ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਸਰ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸਵੇਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਲੱਭ ਲੈਂਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਵਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਆ ਸਕਦੇ ਹੋ।'

'ਤੁਸੀਂ ਸੱਚ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।'

ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਸਾਹੋਕਰ ਦੀ ਗੱਡੀ ਨਹੀਂ ਵਿਕੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਅਜੇ ਵੀ ਉਸਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਮਾਦਾਵਾਂ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ।

ਮੈਂ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਕੋਲ ਗਿਆ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਰਾਤ ਦੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੂੜ੍ਹੀ ਨੀਂਦ ਸੁੱਤੇ ਪਾਇਆ; ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਸਮਝ ਆਇਆ ਕਿ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਲੋੜ ਹੈ।

'ਕੀ, ਹੋਰ ਕੰਮ!' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ। 'ਖੈਰ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤਿਆਰ ਹਾਂ; ਕੀ ਹੈ?'

'ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੰਨੀ ਜਲਦੀ ਜਗਾਵਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕਹਾਂ; ਕਿਉਂਕਿ ਆਲੀਆ, ਜੋ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਦੇਖਦੀ ਹੈ, ਇਕੱਲੀ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਰਾਤ ਤੁਹਾਡੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਉਹ ਤੁਹਾਡੀ ਕਿੰਨੀ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹੈ।'

'ਇੰਝ ਨਾ ਕਹੋ, ਮੇਰੇ ਨੌਜਵਾਨ ਦੋਸਤ,' ਉਹ ਹੱਸਦਾ ਹੋਇਆ ਬੋਲਿਆ; 'ਮੈਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਮਸਤੀ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ।'

'ਕਿਉਂ,' ਮੈਂ ਫਿਰ ਜੁੜ ਗਿਆ, 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਨੇ ਇੱਥੋਂ ਤੁਰੰਤ ਭੱਜਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ; ਇਸ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਤੇ ਕੁਝ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ

ਮੈਂ ਉਸ ਲਈ ਬੁੱਢੀ ਸਾਹੋਕਰ ਦੀ ਗੱਡੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਕੱਲ੍ਹ ਇੱਥੋਂ ਅੱਠ ਜਾਂ ਦਸ ਕੋਸ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕੋਗੇ, ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਵੀ, ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਆਉਣ ਤੱਕ ਰੁਕਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਪਰਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹੋਵੇ।'
'ਮੈਂ ਸਮਝ ਗਿਆ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾਵਾਂਗਾ।'
'ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਅਤੇ ਹੁਣ ਸੜਕ ਲਈ, - ਮੈਂ ਕਿਸ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਣਾ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਦੋ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਤੱਕ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।'
'ਰੁਕੋ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀਰ ਖਾਨ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਜਾ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਲੈ ਆਵਾਂਗਾ; ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ।'
ਉਹ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ।
'ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਸਮਝਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਹੁਣ ਸੁਣੋ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।'
'ਮੈਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ,' ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਦੋਵੇਂ ਰਸਤੇ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ; ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਉਹੀ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੂਜਾ ਇੱਕ ਉਦਾਸ ਇਕੱਲਾ ਰਸਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਯਾਤਰੀ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਹਨ: ਪਿੱਛਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚੰਗੇ ਟੁਕੜੇ (ਕਿਸਮਤ) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੇ ਇੱਥੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਸਾਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦਾ ਰਹੇਗਾ।'
'ਖੈਰ, ਪੀਰ ਖਾਨ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਤੂੰ ਗਾਈਡ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਤੂੰ ਹੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈਂ ਜੋ ਸੜਕ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈਂ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੂੰ ਦ੍ਰਿੜ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਹੈਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਨਿਰਮਲ 'ਤੇ ਓਵਰਟੇਕ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਤੋਹਫ਼ਾ ਦੇਵਾਂਗਾ।'
'ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਡੀ ਸ਼ਰਧਾ ਹੋਰ ਵਧੇ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਏਨਾਮ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਤੁਸੀਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਖੂਨ ਨਾ ਦੇਵੇ, ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਆਓ, ਭੂਦਰੀਨਾਥ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।'
ਮੈਂ ਤੰਬੂ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਜ਼ੋਰਾ ਅਤੇ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਚਾਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਢੱਕੇ ਹੋਏ ਬੈਠੇ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਗਾਈ ਹੋਈ ਅੱਗ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੇਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੱਜਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ, ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, 'ਹਾਏ! ਮੈਂ ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਹੀ; ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ, ਆਪਸੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਈ ਵੱਖ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਲੀਆ, ਜੋ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਦੇਖਦੀ ਹੈ, ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਹਾਂਗੀ ਤਾਂ ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਨਾਲ ਸੜ ਜਾਵੇਗਾ; ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਣੋ, ਔਰਤ, ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ ਤੁਹਾਡੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਭਸਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਇਸ ਸੋਚ 'ਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਵੀ ਮੇਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ, ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਦੁੱਖ ਦੀ ਹੱਦ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਵੱਖ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।'

ਉਹ ਕੁਝ ਦੇਰ ਲਈ ਚੁੱਪ ਰਹੀ; ਪਰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਪਰਦਾ ਪਿੱਛੇ ਸੁੱਟਦਿਆਂ, ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਆਪਣਾ ਸੁੰਦਰ ਚਿਹਰਾ ਮੈਨੂੰ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। 'ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਮੈਂ ਬਿਨਾਂ ਬੁੜਬੁੜਾਏ ਚਲੀ ਜਾਵਾਂਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਦੇਖਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲਈ ਵੱਖ ਹੋਣਾ ਕਿੰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ; ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਓ, ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ, ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੋਗੇ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ।'

'ਮੈਂ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ; ਅਸੀਂ ਕੱਲ੍ਹ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਜਾਂ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਆਵਾਂਗੇ; ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਗਤੀ ਵਿੱਚ ਆਵਾਂਗੇ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਫੜਨ ਤੱਕ ਅੱਗੇ ਵਧਾਂਗਾ, ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਾਂਗੇ।'

'ਅਸੀਂ ਕਿਹੜੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ?' ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

'ਨਿਰਮੂਲ ਦੁਆਰਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਇਹ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਹੈ; ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨੁਵਾਬ ਦੇ ਲੋਕ, ਜੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਭੇਜਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਜਾਣਗੇ।'

'ਤੁਸੀਂ ਸਹੀ ਹੋ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਉਹ ਨਹੀਂ ਆਉਣਗੇ। ਪਰ ਮੈਂ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰਾਂਗੀ, ਜਦੋਂ ਇਸ ਸੁੰਦਰ ਪੰਛੀ ਦੀ ਉਡਾਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ।'

'ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਪਰਵਾਹ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਸਿਵਾਏ ਉਸਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਦਾੜ੍ਹੀ 'ਤੇ ਹੱਸਣ ਦੇ? ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਲਾਰਮ ਵੱਜੇਗਾ ਮੈਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਜਾਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਦੁਬਾਰਾ ਮਿਲਾਂਗੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਰੀ ਖ਼ਬਰ ਮਿਲੇਗੀ।'

'ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜੋ ਫਿਰ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ, 'ਅਤੇ ਮੈਂ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਜੁਮਾਲ ਖਾਨ ਹਾਂ, ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸ ਨਾਮ ਨਾਲ ਪੁੱਛੋ।'

'ਰੱਬ ਤੁਹਾਡੀ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰੇ! ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਕਾਸ਼ ਮੈਂ ਹੁਣ ਵੀ ਤੁਹਾਡੀ ਜਗ੍ਹਾ ਲੈ ਸਕਦਾ।'

ਔਰਤਾਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਈਆਂ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਬੈਠੀਆਂ ਦੇਖਿਆ।

'ਹੁਣ ਮੈਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਕਿਹਾ: 'ਗੱਡੀ ਚਲਾਓ; ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲਾਉਂਦੇ ਰਹੋ, ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਚੰਗੇ ਆਦਮੀ ਦਾ ਜ਼ੈਨਾਨਾ ਹੋਵੇ।'

'ਅਲੀਆ ਹਾਫਿਜ਼!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਪੈਗੰਬਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਾਹ ਦਿਖਾਉਣ!' ਉਹ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਗਏ; ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੜਕ ਦੇ ਇੱਕ ਮੋੜ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਲੁਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਲੇਟਣ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਨੀਂਦ ਆ ਗਈ।

ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਜਗਾਇਆ, ਜੋ ਉਸ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਆਏ ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਪਿਆ ਸੀ; ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੁੱਸੇ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਬਾਹਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਕਿਸੇ ਗੈਰ-ਲਾਭਕਾਰੀ ਜੇ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਤਾਂ; 'ਪਰ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਸਵੇਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਸੁਣਾਂਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ।' ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਕੈਂਪ ਦੇ ਸਕਰਟ 'ਤੇ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ, ਆਪਣੇ ਗਲੀਚੇ ਵਿਛਾ ਕੇ, ਅਸੀਂ ਆਮ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣ ਲਈ ਸਵੇਰ ਦੀ ਲਾਲੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ; ਜਦੋਂ ਉਹ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਬੈਠ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਕੀ ਕੀਤਾ ਸੀ: 'ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਭਲਾ ਨਹੀਂ ਡਰਦਾ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ।'

ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਰਾਤ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸੁਣਾਈਆਂ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਖ਼ਤ ਭਾਸ਼ਣ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਤਾੜਨਾ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ; ਗੁੱਸੇ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਹ ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਦਿਲੋਂ ਹੱਸਿਆ, ਅਤੇ ਜ਼ੋਰਾ ਨੂੰ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ।

ਸੂਰਜ ਅਜੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਖੋਜ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ ਵਿੱਚ ਸੀ; ਲੋਕ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਆਏ ਅਤੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕੈਂਪ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਤੋਂ, ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ; ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਲਗਭਗ ਵੀਹ ਘੋੜੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਪੈਦਲ ਸਿਪਾਹੀ ਸਾਡੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜੇ ਦੇ ਗੇਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ, ਅਤੇ ਸਿੱਧੇ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਆ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਕੈਂਪ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਜੋ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ, ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਚੜ੍ਹੇ, ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।

ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਇਹ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਵਪਾਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਮਾਦਾਰ ਵਜੋਂ ਅੱਗੇ ਰੱਖਣਗੇ; ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮੈਂ ਨੁਵਾਬ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਰਦਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਮੰਨ ਲਿਆ ਸੀ।

'ਤੁਸੀਂ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗਰੀਬ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਦੇਖਦੇ ਹੋ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਇੰਨੀ ਜਲਦੀ ਨੁਵਾਬ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਕੀ ਮੰਗਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ? ਕੀ ਉਸਦਾ ਗਰੀਬ ਨੌਕਰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨਾਲ ਹੋਏ ਦਿਆਲੂ ਸਲੂਕ ਤੋਂ ਕਿੰਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੈ?'

'ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਡਾ ਕੈਦੀ ਬਣ ਕੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ,' ਆਦਮੀ ਨੇ ਹੰਕਾਰ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, 'ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਹਾਡੇ ਕੈਂਪ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਲਈ ਜਾਂਦੀ; ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।'

'ਕਿਸ ਗੱਲ ਦਾ?' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਜੋ ਕਿ ਗਰਜਿਆ ਹੋਇਆ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ; 'ਮੈਨੂੰ ਕਿਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਪਰ ਕੈਂਪ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ, ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜੀ; ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਸਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਓ। ਸ਼ਾਇਦ,' ਮੈਂ ਕੌੜੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਹਾਡਾ ਸ਼ਹਿਰ ਲੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਵਧੀਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬੇਰਹਿਮ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਜ਼ਤਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।'

'ਸ਼ਾਂਤੀ!' ਆਦਮੀ ਨੇ ਪੁਕਾਰਿਆ, 'ਸਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਇੱਕ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ, ਦਿਖਾਵੇ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ, ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਨੁਵਾਬ ਦੀ ਮਹਿਮਾਨ ਨਿਵਾਜ਼ੀ ਦਾ ਬਦਲਾ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆ।'

'ਮੈਂ ਮੂਰਖ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨ ਹਾਂ; ਪਰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਸੀਂ ਦਿਆਲਤਾ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਭੇਤ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿਓਗੇ।'

ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਤੰਬੂ ਵੱਲ ਸਵਾਰ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਘੋੜੇ ਤੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ, ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਉਸਦੇ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਆਦਮੀ ਵੀ ਸਨ। ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਿਵਾਏ ਉਸ ਗਲੀਚੇ ਅਤੇ ਗੱਦੇ ਦੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੈਂ ਸੌਂਦਾ ਸੀ, ਕੁਝ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਦੇ ਭਾਂਡੇ, ਅਤੇ ਲੁੱਟ ਦੇ ਕੁਝ ਗੱਠਾਂ ਅਗਲੇ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਢੇਰ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ।

'ਉਹ ਇੱਥੇ ਨਹੀਂ ਹੈ,' ਨੁਵਾਬ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਅਜ਼ੀਮ ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਆਓ ਆਪਾਂ ਦੂਜੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਚੱਲੀਏ।'

ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨੁਵਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤੰਬੂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਤੰਬੂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਾ ਕਰੋ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨੁਵਾਬ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੇਖ ਲਵੇਗਾ।'
'ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਇਹ ਤੰਬੂ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਨੁਵਾਬ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਹਾਂ; ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਔਰਤਾਂ ਲੁਕਾਉਣੀਆਂ ਪੈਣ।'
ਇਸ ਲਈ ਉਸਦੇ ਤੰਬੂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਗਈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੇਰਾ ਤੰਬੂ ਸੀ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਅਸਥਾਈ ਪਰਦੇ; ਪਰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਗਈ।
'ਅਸੀਂ ਗਲਤ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਸੀ,' ਅਜ਼ੀਮ ਖਾਨ ਨੇ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ; 'ਇਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਨਵਾਬ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਇਹ ਉਸ ਬਦਮਾਸ਼ ਸ਼ੈਫੀ ਖਾਨ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ: ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਨਰਸੀ ਦੇ ਹਕੀਮ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜੋ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇੱਥੇ ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਨਾਲੋਂ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।'
'ਇੱਕ ਕੁੜੀ!' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ; 'ਸੱਚਮੁੱਚ ਇਹ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੈ; ਆਲੀਆ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਮੇਰੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰੋ; ਇਹ ਸਭ ਕਿਸ ਬਾਰੇ ਹੈ? ਤੁਹਾਡੇ ਸਿਰ ਦੀ ਸੌਂਹ,' ਮੈਂ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ ਹੱਸਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਲਾਲਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਗਰੀਬ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਦੀ ਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, - ਕੋਈ ਗੁਲਾਮ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਭੱਜ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕੀ ਗਈ ਹੈ; ਕਹੋ, ਸਾਹਿਬ, ਕੀ ਹੋਇਆ ਹੈ?'
'ਕਿਉਂ, ਇਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕੋਈ ਹਾਸੋਹੀਣੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ,' ਨੇਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੇਜ ਦਿਓ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗੀ।'
'ਚਲੇ ਜਾਓ!' ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ, ਜੋ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਭੀੜ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਚੀਕਿਆ; 'ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਕੰਨਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਕਹਾਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।'
'ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਹੈ,' ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ: 'ਕੱਲ੍ਹ ਰਾਤ ਤੱਕ, ਨੁਵਾਬ ਦੇ ਜ਼ਨਾਨਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੱਚਣ ਵਾਲੀ ਕੁੜੀ ਸੀ ਜੋ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁੰਦਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵਾਲੀ ਸੀ; ਪਰ ਅੱਜ ਸਵੇਰੇ ਉਸਦਾ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਖਾਲੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ, ਹਰ ਪਾਸੇ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ, ਉਸਦੇ ਬਿਸਤਰੇ ਦੀਆਂ ਚਾਦਰਾਂ 'ਤੇ ਖੂਨ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕੁਝ ਵਾਲ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਖਿੰਡੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਲਾਰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬੰਦ ਸਨ ਅਤੇ ਆਮ ਵਾਂਗ ਪਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਾਪਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਦਾੜ੍ਹੀਆਂ 'ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਸੁੱਟੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੁਆਰਾ। ਨੁਵਾਬ ਪਾਗਲਾਂ ਵਾਂਗ ਬਹਿਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗਾਲਾਂ ਕੱਢ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਜ਼ਨਾਨਾ ਉਲਝਣ ਵਿੱਚ ਹੈ; ਅਤੇ, ਸਭ ਤੋਂ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਅਸੀਂ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆਏ ਜਾਂ ਉਸਨੂੰ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਦੇਈਏ।'
'ਆਲੀਆ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ!' ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੋਵੇਂ ਚੀਕਿਆ, 'ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸਾਧਾਰਨ ਹੈ। ਅਤੇ ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਨੇ ਤੁਹਾਡਾ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਪਮਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ?'

'ਕਿਉਂ,' ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਜਨਬੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਟੋਲੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੈਂਪ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਪਰ ਇੱਥੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਮਾਨ ਦੀਆਂ ਗੱਠਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ: ਅਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਕਦੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ।'
'ਮੈਂ ਹਿੰਮਤ ਕਰਕੇ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਔਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ ਜੋ ਪਿਛਲੀ ਰਾਤ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਨੁਵਾਬ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਿਆ ਸੀ।'
'ਬਹੁਤ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ,' ਉਹ ਵਾਪਸ ਆਇਆ; 'ਕੀ ਉਹ ਲੋਕ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੇ ਸਨ, ਸੋਹਣੇ ਸਨ?'
'ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਸਨ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ: 'ਇੱਕ ਲੰਬਾ ਅਤੇ ਗੋਰਾ ਸੀ, ਦੂਜਾ ਛੋਟਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇੰਨਾ ਗੋਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਸੀ।'
'ਉਹ ਕੁੜੀ ਸੀ,' ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਵਾਰ ਖੁਦ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਰਾਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਵਾਪਸ ਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ; ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।'
'ਤੁਹਾਡੀ ਅਨੁਕੂਲ ਰਾਏ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਸਦਾ ਵਾਜਬ ਮੁੱਲ ਹੋਵੇਗਾ: ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਨੁਵਾਬ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਓ, ਅਤੇ ਕਹੋ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਾਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਾਂਗੇ।'
'ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਸੁਨੇਹਾ ਪਹੁੰਚਾਵਾਂਗਾ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਹੈ, ਸ਼ਾਇਦ ਕੁੜੀ ਦੇ ਗੁਆਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਛੁੱਟੀ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ।'
ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ; ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਹੀ ਨੁਵਾਬ ਦਾ ਇੱਕ ਨੌਕਰ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਸੁਨੇਹਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਫਲ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ, ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਅਫ਼ਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਅਫ਼ਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸਾਡੇ ਕੈਂਪ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਤੋਹਫ਼ੇ ਨਾਲ ਵਿਦਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਦੁਹਰਾਈ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਨੇ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ। 'ਅਤੇ ਹੁਣ,' ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਸਾਨੂੰ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਮਾਰਚ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ?'
'ਇਹ ਚੰਗਾ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਅਸੀਂ ਜਾਵਾਂਗੇ: ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਹੋ।'

ਅਧਿਆਇ ਗਿਆਰ੍ਹਵਾਂ

ਸਰ ਰਾਲਫ਼। ਕੀ! ਕੀ ਉਹ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ?
ਮੁੰਡਾ। ਹਾਂ, ਸਰ, ਇੱਕ ਖੋਤੇ ਵਾਂਗ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ;
ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਦਾਣਾ ਦਿੱਤਾ, ਉਸਨੇ ਕਦੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ,
ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਬੇਕਾਬੂ ਹੋ ਕੇ ਨਿਗਲ ਲਿਆ।
ਪੁਰਾਣਾ ਨਾਟਕ
ਅਸੀਂ ਦੁਪਹਿਰ ਵੇਲੇ ਨਿਰਮਲ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਨੁਵਾਬ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਚਿੰਤਾ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਪਾ ਲਈ; ਪਰ ਨੁਵਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਡੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਰਹੇ, ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਡਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਲੱਭਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸੁਰਾਗ ਨਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇ। ਭੁੱਟੀਆਰਾ ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਡੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਰੇ ਉਹ ਕੀ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਇਹ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸਾਡੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਇੰਨੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਰਹਿਣਾ, (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਧਾਰਨਾ ਬਣਾਈ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਸੀ), ਜ਼ੋਰਾ ਦੇ ਲਾਪਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਲੈ ਗਏ ਹਾਂ। ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੋਈ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪਿਆ, ਅਤੇ ਓਮਰਖੈਰ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਨਿਰਮਲ ਪਹੁੰਚ ਗਏ।
ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ, ਮੈਂ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੁਕਾਨ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ, ਗਲੀ ਵੱਲ ਪਿੱਠ ਕਰਕੇ ਬੈਠਾ, ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਦਿੱਖ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਦਿੱਖ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਮੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਨਾਮ ਪੁਕਾਰਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਉੱਠਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਜੱਫੀ ਪਾ ਲਈ।
'ਕੀ ਉਹ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ?' ਮੈਂ ਧੀਮੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਿਆ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਦੇ ਜਾਣਕਾਰ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਨਾ ਦੇਵੇ।
'ਉਹ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਡਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਅਤੇ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਦੇਖਣ ਲਈ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਬੈਠੀ ਹੈ।'
ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਿਆਰੀ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਗੁਆਇਆ। ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਿਆਰੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਦੇਰੀ ਲਈ ਕੁਝ ਪਿਆਰ ਭਰੀਆਂ ਝਿੜਕਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਸਹਿਣ ਵਾਲੀ ਸਾਰੀ ਚਿੰਤਾ ਦੇ ਇੱਕ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਥਕਾਵਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਉਸ ਕਾਮੁਕ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਹੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ੱਕ ਜਾਂ ਖ਼ਤਰੇ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਮਿਲ ਗਿਆ।
'ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਆਦਮੀ ਕੌਣ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਤੂੰ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ?' ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ।
'ਕਿਉਂ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਜੋ ਮੈਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਇੱਥੋਂ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ ਭੱਜਣ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਰਨ ਹਨ; ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਮਾਲੀਆ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਦਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਭੱਜਣ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਉਮੀਦ

ਸੀ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਰਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਭੱਜਣ ਦਾ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ; ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, 'ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੈਂ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਨਜ਼ਰ ਟਿਕਾਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਦੇਣਾ ਮੇਰੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ; ਹੁਣ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਉਹ ਆਦਮੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, - ਪਹਿਲਾਂ, ਮੇਰੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਉਸ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜੋ ਉਸ ਕੋਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਯਕੀਨਨ ਹੈ: ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?'

'ਬਿਲਕੁਲ,' ਮੈਂ ਹੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਹਾਡੀ ਦਲੀਲ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਹੈ; ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਪੂਰੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਸਮਰਥਨ ਕਰਾਂਗਾ। ਅਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਅੱਗੇ ਵਧਾਂਗੇ?'

'ਕਿਉਂ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਉਹ ਬੰਦਾ ਕਿੱਥੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਉਸਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਹਿੰਮਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ।'

'ਸਾਨੂੰ ਸਬਰ ਦਾ ਗਲੀਚਾ ਵਿਛਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਬੈਠਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਆਪਣਾ ਰੂਪ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਉਂਦਾ; ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿਖਦਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਖਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।'

ਖੈਰ, ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਪਰਦੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਮੇਰਾ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਖਾਣਾ ਮੇਰਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰਾ ਨੇ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਹੀ ਕਿਚਰੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਕਰੀ ਦੇ ਧੁੰਏਂ ਵਾਲੇ ਕਟੋਰੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਦੱਬ ਲਈਆਂ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਜਾਣਕਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਆਮ ਸਲਾਮ ਸੁਣਿਆ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰ ਲਿਆ, ਜੋ ਸਹਿਣ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰਲ ਗਿਆ।

'ਇਹ ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ; 'ਉਹ ਹੁਣ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹੋ, ਮੈਨੂੰ ਪਛਾੜ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਕੱਠੇ ਚੱਲਾਂਗੇ। ਉਸਦੇ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਡੇਰਾ ਲਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਥੇ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋ।'

ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਣ ਲਈ, ਮੈਂ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

'ਮੈਂ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਨਰਸਈ ਵਿਖੇ ਉਹ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਅਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸੜਕ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।'

ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਇਹ ਸੱਜਣ ਤੁਹਾਡਾ ਭਰਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਰੂਰ ਮਜ਼ਾਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਵੋਗੇ; ਕਿਉਂ, ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਚਿਹਰੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਨਹੀਂ ਹਨ।'

'ਅਸੀਂ ਅਸਲੀ ਭਰਾ ਨਹੀਂ ਹਾਂ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਪਰ ਚਚੇਰੇ ਭਰਾ ਹਾਂ; ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਚਚੇਰੇ ਭਰਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭਰਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।'

'ਪਰ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਜਮਾਦਾਰ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ, ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਹੋ?'

'ਕਿਉਂ, ਇਹ ਇੱਕ ਲੰਬੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੱਡੀ ਸ਼ਾਖਾ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਗੁਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ; ਇਸ ਲਈ, ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ, ਉਸਨੂੰ ਨੇਤਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਦਾ ਸਲਾਹਕਾਰ ਹਾਂ।'
ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਇੱਜ਼ਤ ਤੋਂ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ, ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਨਾਮਾਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਤਮ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਚਚੇਰੇ ਭਰਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਸਕਦਾ ਸੀ।
'ਖੈਰ,' ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਹਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ ਹਨ, ਪਰ ਹਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵੱਖਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਤੁਹਾਡੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹਾਲਾਤ ਉਲਟ ਹੋਣਗੇ; ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਮਦਾਰ ਸਾਹਿਬ; ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਚਚੇਰੇ ਭਰਾ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਸਭ ਕੁਝ ਦੱਸਿਆ ਹੈ?'
'ਉਸਨੇ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਓਨਾ ਹੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ; ਪਰ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਮੌਜੂਦ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਜੋ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਉਹ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਸਬੰਧਤ ਹੈ; ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਗੱਲ ਕਰੋ।'
'ਫਿਰ ਮੈਂ ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾਵਾਂਗਾ,' ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹਰ ਕਾਰਨ ਹੈ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਤੱਕ; ਉੱਥੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹਾਂਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਸੜਕ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਲੁਕਣ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋ।'
'ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿਓ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਜੋਖਮ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ; ਕਿਉਂਕਿ, ਸੜਕ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਛੁਪਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ; ਅਤੇ ਇਸ ਸਭ ਲਈ ਕੁਝ ਬਦਲਾ ਲੈਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।'
'ਸੱਚ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਖੁਦ ਰੱਖਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।'
'ਤੁਸੀਂ ਉਦਾਰ ਹੋ, ਮੈਂ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਜੁੜ ਗਿਆ, 'ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਉਦਾਰ ਪਾਓਗੇ। ਸ਼ਾਇਦ ਡੇਢ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣਗੇ?'
'ਨਹੀਂ; ਅੱਧਾ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੁਣੇ ਦੇਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਅੱਧਾ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਹੁੰਚਾਂਗੇ।'
'ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਹੈ; ਅਤੇ ਹੁਣ ਦੱਸੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਯਾਤਰਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹੋ। ਜੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਤਰੀਕਾ ਸੁਝਾਵਾਂਗਾ ਜੋ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੋਜ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਵੇਗਾ।'
'ਇਹ ਕੀ ਹੈ?' ਉਹ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਚੀਕਿਆ।
'ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਗੱਡੀ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਖਰੀਦਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਕੁਝ ਮਾਰਚਾਂ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਕੋਲ ਉਸਦਾ ਜ਼ੇਨਾਨਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੱਭਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ; ਕੋਈ ਵੀ ਉਸ ਗੱਡੀ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਹੋਣ।'

'ਆਲੀਆ ਦੁਆਰਾ, ਇਹ ਇੱਕ ਦੁਰਲੱਭ ਯੋਜਨਾ ਹੈ!' ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਫਿਰ ਵੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਗੱਡੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਉਡਾਣ ਦਾ ਸੁਰਾਗ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਾਂ—'

'ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਾ ਕਰੋ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਸਾਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੇ ਦਿਓ - ਲਗਭਗ ਸੌ ਰੁਪਏ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਣਗੇ - ਅਤੇ ਮੈਂ ਜਾ ਕੇ ਇੱਕ ਖਰੀਦ ਲਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਜੋ ਵੀ ਵੱਧ ਹੋਵੇਗਾ ਉਸਦਾ ਹਿਸਾਬ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇਵਾਂਗਾ।'

'ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਊਠ, ਘੋੜੇ, ਅਤੇ ਨੌਕਰ,' ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?'

'ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿੰਨੇ ਹਨ?' ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ।

'ਦੋ ਊਠ ਅਤੇ ਦੋ ਘੋੜੇ ਹਨ; ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਤਿੰਨ ਜਾਂ ਚਾਰ ਨੌਕਰ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।'

'ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਕੈਂਪ ਭੇਜ ਦਿਓ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਉਹ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੇ, ਅਤੇ ਜੇ ਲੋੜ ਪਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਚ 'ਤੇ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।'

'ਤੁਸੀਂ ਤਿਆਰ-ਬੁੱਧੀ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹੋ,' ਉਸਨੇ ਚੀਕਿਆ, 'ਅਤੇ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਚਿੰਤਾ ਵਿੱਚ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਹੀ ਪਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੈਟਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਆਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਪੈਸੇ ਲਿਆਉਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ।' ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ।

'ਸ਼ਾਬਾਸ਼,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੁਕਾਰਿਆ, 'ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਮੁੰਹੋਂ ਸ਼ਬਦ ਕੱਢ ਲਏ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੱਛੀ ਨੇ ਚਾਰਾ ਖਾ ਲਿਆ ਹੈ।'

'ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਇਹੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਉਹ ਬੰਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਮਾਲੀਆ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕੋਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹੋ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਸੋਚਣ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡਾ ਆਦਮੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘੋੜਿਆਂ, ਊਠਾਂ ਅਤੇ ਨੌਕਰਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ: ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਰਕਮ ਮਿਲੇਗੀ।'

ਮੈਂ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਕੋਲ ਗਿਆ, ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰੇ ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਜਿਸਦੀ ਅਸੀਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇੰਨੀ ਜਲਦੀ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੇ ਜਾਓਗੇ; ਇਸ ਜਲਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਲਈ ਮੈਂ ਕਿਸ ਗੱਲ ਦਾ ਰਿਣੀ ਹਾਂ?'

'ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਪਿਤਾ ਜੀ, ਉਸਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਕਰੋ; ਇਹ ਮਜ਼ਾਕ ਵਾਂਗ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੁਣੇ ਜ਼ੋਰਾ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੰਮ ਹੈ।'

'ਹਾਂ, ਬਿਲਕੁਲ! ਅਤੇ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ, ਤੇਰਾ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ।'

'ਕਿਉਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਅਤੇ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿੰਨਾ ਇਨਾਮ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਇਨਾਮ ਮਿਲਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਅੱਜ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਦੋ ਘੋੜੇ, ਕੁਝ ਊਠ ਅਤੇ ਨੌਕਰ ਆਪਣੇ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਦੇਖਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਹਿਣ ਦਿੰਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਕੱਲ੍ਹ ਸਵੇਰੇ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵੱਲ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹੋ?'

'ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਾਂਗਾ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ, ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕਿਸ ਬਾਰੇ ਹੋ? ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਜੋਖਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕੋਈ ਖ਼ਤਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ?'
'ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਪਰ ਸੁਣੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰੋ ਕਿ ਕੀ ਮਾਮਲਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਛੱਡ ਦੇਵਾਂਗੇ।' ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ।
'ਤੁਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਵਧੀਆ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਹੈ,' ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਊਠਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਾਂਗਾ, ਆਦਿ, ਅਤੇ ਅੱਜ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕਬਰ ਪੁੱਟਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਟੋਲੀ ਭੇਜਾਂਗਾ। ਅਸੀਂ ਕੱਲ੍ਹ ਰਾਤ ਜਾਂ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਜਲਦੀ ਰਵਾਨਾ ਹੋਵਾਂਗੇ।'
ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਘਰ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੀ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਉਹ ਸਮਾਜ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਘੰਟੇ ਜਲਦੀ ਭੱਜ ਗਏ। ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਗੱਡੀ ਅਤੇ ਦੋ ਵਧੀਆ ਬਲਦਾਂ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਦੇਖ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸਾਰਾ ਗੱਡੀ ਨੱਚਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸੈੱਟ ਤੋਂ ਖਰੀਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਪਰਦੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।
ਜਦੋਂ ਇਸਨੂੰ ਘਰ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਤੋਹਫ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।
'ਉੱਥੇ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਪਚਾਨਵੇਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੀਮਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਕਾਫ਼ੀ ਸਸਤੀ ਹੈ; ਹੁਣ ਸਾਡੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਚਿੰਤਾ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਹੋਣਾ ਹੈ।'
'ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਹੈ?' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਬਾਰੇ ਯਕੀਨ ਹੈ?'
'ਬਿਲਕੁਲ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਸੀ; ਉਹ ਹੁਣ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਹਕੀਮ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਲੈਣ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਊਠ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਹੈ, ਸਖ਼ਤ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿ ਉੱਥੇ ਜੋ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋਵੇ, ਉਸਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਖੁਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਤਾ ਕੋਲ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਦਮੀ ਖੁਦ ਰਾਤ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਹੋਵੇਗਾ।'
'ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ!' ਮੈਂ ਪੁਕਾਰਿਆ, 'ਸੱਚਮੁੱਚ ਅਸੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਸਮਤ ਵਾਲੇ ਹਾਂ; ਕੁਝ ਵੀ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।'
ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਲਈਆਂ, ਸਾਡਾ ਦੋਸਤ ਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਕਾਫ਼ੀ ਹਨੇਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਖੇ ਆ ਗਿਆ; ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗੱਡੀ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਉਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲੈ ਆਇਆ ਜੋ ਅਸੀਂ ਉਸਦੀ ਕੀਮਤੀ ਸਮਝੀਆਂ ਸਨ; ਉਸਦੇ ਇੱਕ ਨੌਕਰ ਨੇ ਬੰਡਲ, ਜੋ ਮੋਮ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਹੁੱਕਾ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਬਿਸਤਰਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।
'ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ?' ਉਸਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।
'ਜ਼ਰੂਰ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਸਭ ਕੁਝ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਮੈਂ ਗੇਟ 'ਤੇ ਗਿਆ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਗਾਰਡ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਮਾਰਚ ਹੈ, ਅਤੇ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਦੋ ਗੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਾਂਗੇ।'

'ਠੀਕ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਤਾਂ ਇਹ ਲਓ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਸੇ;' ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪਝੱਤਰ ਰੁਪਏ ਗਿਣ ਦਿੱਤੇ।
'ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਸਿਵਾਏ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਮ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇ, ਜੋ ਹੁਣ ਤੱਕ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ।'
'ਹੁਣੇ ਮੈਨੂੰ ਕੁਮਲ ਖਾਨ ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਓ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਅਸਲੀ ਨਾਮ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ।'
'ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਕਰੋਗੇ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਾ ਜਾਣਨ ਦੇ ਚੰਗੇ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਕੁਮਲ ਖਾਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਾਮ ਵਾਂਗ ਹੀ ਚੰਗਾ ਕਰੇਗਾ; ਇਸ ਲਈ, ਖਾਨ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਅਸੀਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਆਰਾਮ ਕਰਾਂਗੇ, ਓਨਾ ਹੀ ਅਸੀਂ ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਤਰੋਤਾਜ਼ਾ ਹੋਵਾਂਗੇ।'
'ਮੈਂ ਕਿਤੇ ਵੀ ਲੇਟ ਸਕਦਾ ਹਾਂ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਹਿੰਮਤ ਕਰਕੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸੌਂਵਾਂਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਮੇਰੀ ਚਿੰਤਾ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪਿਛਲੀਆਂ ਕੁਝ ਰਾਤਾਂ ਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।'
ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਕਾਰਪੇਟ ਵਿਛਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਢੱਕ ਲਿਆ। ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਉਸਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਸੌਂ ਗਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਸਾਹ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦੇ ਸਨ।
ਅਜੀਬ ਕਿਸਮਤ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ; ਇੱਥੇ ਉਹ ਆਦਮੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਘੰਟੇ ਹਨ, ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਨੀਂਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜੋ ਉਸਦੀ ਤਬਾਹੀ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ। ਕੁਝ ਘੰਟੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਬਦਲ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਓ, ਕਿੰਨੀਆਂ ਬਦਲ ਗਈਆਂ ਹਨ! ਇੱਕ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਬੇਸਮਝ ਲੇਟਣ ਲਈ, ਦੂਜਾ ਜੀਣ ਅਤੇ ਸਾਹ ਲੈਣ ਲਈ, ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਸ਼ਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਬੁੱਧੀ 'ਤੇ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਲਈ। 'ਹਾਂ, ਆਲੀਆ!' ਮੈਂ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, 'ਤੇਰੇ ਉਦੇਸ਼ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ!'
ਸਾਨੂੰ ਆਦਮੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਜਗਾਇਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਮੈਂ ਜ਼ੋਰਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜਮ੍ਹਾ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸੇਵਾਦਾਰ, ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਅਗਲਾ ਕੁਮਾਲ ਖਾਨ ਵੀ; ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਅਤੇ ਡੇਰੇ 'ਤੇ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਮੈਂ ਜ਼ੋਰਾ ਦੀ ਗੱਡੀ ਭੇਜੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸੜਕ 'ਤੇ ਟਿੱਲੀਆਂ, ਜਾਂ ਸਕਾਊਟਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਲੱਭਿਆ, ਅਤੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਸਨੇ ਨੌਕਰਾਂ ਅਤੇ ਲਾੜਿਆਂ ਨੂੰ ਭੁੱਟੋਟਸ ਅਤੇ ਸ਼ਮਸ਼ੀਆ (ਹੱਥ ਫੜਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ) ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਹਨ।
'ਮੈਂ ਸਭ ਕੁਝ ਤੈਅ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ: ਜੇਕਰ ਸਭ ਕੁਝ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਿਆਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰ ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਕੁਮਾਲ ਖਾਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ?'
'ਉਸ ਕੋਲ ਤਲਵਾਰ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਪਰ ਉਸਦਾ ਕੀ? ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ।'

'ਫਿਰ ਪਿੱਛੇ ਰਹੋ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਜੇ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੁਣੇਗਾ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲੇ ਸਕਾਊਟ ਨੂੰ ਮਿਲਾਂਗੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਭੇਜਾਂਗਾ। ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਚਾਹੋ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ; ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਓ, ਜਾਂ ਉੱਥੇ ਉਸ ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ ਚਾਹੋ, ਪੇਸ਼ ਆਓ।'

'ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਅਸੀਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੇਧਿਤ ਹੋਵਾਂਗੇ।'

ਮੈਂ ਗੁਪਤ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਕਿੰਨਾ ਸੋਹਣਾ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਸਾਡੇ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਵਾਲੇ ਨੌਕਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਭ ਤੋਂ ਮਾਹਰ ਭੁੱਟੋ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦੋ ਹੋਰ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ: ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਕਿ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਲੰਘਦੇ ਸਮੇਂ ਹਰ ਇੱਕ ਨੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਸੁੱਟੀ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਵੀ ਸੀ, 'ਇਹ ਕੰਮ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ'; ਅਤੇ ਮੈਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰਾ ਬੈਂਡ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਚੰਦਰਮਾ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਚਮਕਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਦੇਖ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

ਇਹ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਭੱਜ-ਦੌੜ ਵਾਲੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਕੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ? ਜਦੋਂ ਇਹ ਲੋਕ ਸਿਰਫ਼ ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਦਾ ਨਾਮ ਡਰਾਇਆ ਅਤੇ ਡਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਆਦਮੀ ਇਸ 'ਤੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਣਗੇ: ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਡਰਪੋਕ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਧੜਕਦਾ ਰਹੇਗਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੇਰੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਹ ਦਲੇਰਾਨਾ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਸੁਣਦੀ ਹੈ। 'ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ, 'ਸਮਾਂ ਆਵੇਗਾ, ਹਾਂ, ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ: ਵਰਤਮਾਨ ਉਸ ਲਈ ਮਾੜਾ ਕੰਮ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਵਾਂਗਾ!'

ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੇ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਯਾਦ ਕਰਾਏ। 'ਨਾਰਾਇਣ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ? ਆਓ, ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।'

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਕੰਢੇ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਲ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੁਮਲ ਖਾਨ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਪਰਦੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ, ਅਤੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਲਏ ਹਨ।

'ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਉਹ ਸਾਰੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ, ਸਿਵਾਏ ਮੇਰੇ ਚਚੇਰੇ ਭਰਾ, ਮੈਂ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕੁਝ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਦੇ, ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਰਹਿਣਗੇ।'

'ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਜੇ ਇਹ ਘਿਣਾਉਣਾ ਝਟਕਾ ਮੈਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸੌਂ ਜਾਵਾਂਗਾ। ਕਾਸ਼ ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਫਸਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ!'

'ਸਬਰ ਰੱਖੋ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਹਿੰਮਤ ਕਰਕੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਜਾਓਗੇ।'

'ਮੈਂ ਕਰਾਂਗਾ, ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰਾਂਗਾ;' ਅਤੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਉਸਨੇ ਪਰਦੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ।

ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਅਤੇ ਮੈਂ ਕੁਝ ਦੇਰ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਸਵਾਰੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ: ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਉੱਚੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ, ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਦੀ ਦੇ ਤਲ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਚੰਦਰਮਾ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਚਮਕਦਾ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਜੰਗਲ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸੰਘਣਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਵੱਲ ਮੁੜਿਆ।

'ਯਕੀਨਨ ਇਹ ਉਹ ਥਾਂ ਹੈ,' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ; 'ਸਾਨੂੰ ਗੱਡੀ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ,' ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਆ ਚੁੱਕੇ ਸੀ।
'ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਇਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।'
ਅਸੀਂ ਪਹੀਆਂ ਦੀ ਗੜਗੜਾਹਟ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਦਮੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਇਸ ਨਾਲ ਭੇਜਿਆ ਸੀ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਇਆ।
'ਕੀ ਖ਼ਬਰ?' ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ; 'ਸਭ ਤਿਆਰ ਹੈ?'
'ਇਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਇਹ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ,' ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪਹਿਲੇ ਸਕਾਊਟ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਵਾਪਸ ਆਇਆ: ਉਹ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਟਿਕੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਬੈਂਡ ਤੁਹਾਡੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਰਾਤ ਦੇ ਸਾਹਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਪੂਰਾ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।'
'ਠੀਕ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਥੇ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਇਸ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਚਲੇ ਜਾਓ।' ਪਰ ਉਸਨੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਮਿੰਨਤ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।
ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਕੁਮਲ ਖਾਨ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਿਆ, ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਦਿੱਤਾ; ਉਸਨੇ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ: ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਜੋ ਸਾਡੇ ਘੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਵਾਲੇ ਸਨ, ਨੇੜੇ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਹਿ ਕੇ, ਅਸੀਂ ਗੱਡੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ ਗਏ, ਅਤੇ ਉਤਰਾਈ ਵੱਲ ਇਸਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ। ਲਗਭਗ ਅੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ, ਸੜਕ ਦਾ ਕਿਨਾਰਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਢਲਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਉੱਚਾਈ ਵਿੱਚ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਵੀ ਇਹੀ ਕੀਤਾ ਸੀ: ਗੱਡੀ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਪਟੜੀ ਤੋਂ ਹਟ ਗਈ; ਇੱਕ ਪਹੀਆ ਕਿਨਾਰੇ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ; ਇਹ ਡਰ ਨਾਲ ਝੁਕ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਟੱਕਰ ਨਾਲ ਹੇਠਾਂ ਆ ਗਿਆ।
ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਪਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਘੋੜਿਆਂ ਤੋਂ ਉਤਰ ਗਏ, ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਭੱਜੇ: ਕੁਮਾਲ ਖਾਨ ਘੋੜੇ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਕਰਾਹ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਉੱਪਰ ਚੁੱਕਿਆ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ; ਪਰ ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇੰਨਾ ਡਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਾਂ ਜ਼ਖਮੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬੋਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਠੀਕ ਹੋ ਗਿਆ; ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਸ਼ਬਦ ਕਹੇ ਉਹ ਡਰਾਈਵਰ ਨਾਲ ਬਦਸਲੂਕੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਸਨ।
'ਦੇਖੋ!' ਉਹ ਚੀਕਿਆ; 'ਇੱਕ ਸੁਚਾਰੂ ਰਸਤਾ, ਪੱਥਰ ਜਾਂ ਕੰਕਰ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਇੱਕ ਘਟੀਆ ਮਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਉਸ ਕੰਢੇ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਲਗਭਗ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।'
'ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਲਈ ਚੰਗੀ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲੇਗੀ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਕੀ ਤੈਨੂੰ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਖਾਨ?'
'ਮੇਰੀ ਸੱਜੀ ਬਾਂਹ ਬਹੁਤ ਦਰਦ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਫੜਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਆਲੀਆ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸਵਾਰੀ ਲਈ ਇੱਕ ਘੋੜਾ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਚਿੰਤਾ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਜਾਣ ਦੀ ਬਜਾਏ।'
'ਹੁਣ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਇਹ ਚੰਗਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਕੋਈ ਵੀ ਹੱਡੀ ਨਹੀਂ ਟੁੱਟੀ। ਅਸੀਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਨੇੜੇ ਰਹਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਦੇਖਾਂਗੇ ਕਿ ਸਾਥੀ ਹੋਰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਗੱਡੀ ਚਲਾਵੇ।'

ਇਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਗੱਡੀ ਦੁਬਾਰਾ ਸੜਕ 'ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈੱਟ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੁਮਲ ਖਾਨ ਦਾ ਗੱਦਾ ਅਤੇ ਸਿਰਹਾਣਾ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਪਰਦਿਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਖੰਭੇ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਲਈ ਪਹੀਏ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਪੈਰ ਰੱਖਿਆ, ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਰੁਮਾਲ ਪਾ ਦਿੱਤਾ।

'ਕੀ—ਇਹ ਕੀ ਹੈ?' ਉਸ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਬਚਿਆ; ਬਾਕੀ ਸਭ ਕੁਝ ਉਸ ਦੇ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਸਪਸ਼ਟ ਗੁੜਗੁੜਾਹਟ ਸੀ ਜੋ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਗਰਦਨ 'ਤੇ ਜੋ ਰੈਂਚ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਨ ਬੁਝਾ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਖੰਭੇ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਕੜ ਢਿੱਲੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਮਝ ਜਾਂ ਗਤੀ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ।

'ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਖੁਦ ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੰਭਾਲ ਸਕਦਾ ਸੀ; ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋ ਉਹ ਹਿੱਲਦਾ ਨਹੀਂ - ਉਹ ਕਾਫ਼ੀ ਮਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਹੁਣ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰੋ ਕਿ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।'

'ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਕਰਦੇ ਦੇਖਣਾ ਪਵੇਗਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਇਸ ਆਦਮੀ ਨੇ ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਲਈ ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਆਓ,' ਮੈਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਚੁੱਕੋ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਗੁਆਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ।' ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਬਲਦਾਂ ਦੇ ਤੁਰਨ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚੱਲ ਪਏ।

'ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਝਟਕੇ ਨਾਲ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ?' ਮੈਂ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੂੰ ਕਿਹਾ।

'ਕਦੇ ਨਾ ਡਰੋ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਜੇ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਮਾਰਨਾ ਪਵੇਗਾ; ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੋ ਕਿ ਉਹ ਕਾਫ਼ੀ ਮਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ; ਤੁਹਾਡੇ ਦਿੱਤੇ ਰੈਂਚ ਤੋਂ ਕਦੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ - ਉਸਦੀ ਗਰਦਨ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਬੁੱਢੇ ਗੋਰੂ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਖਾਇਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਸਾਫ਼ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।'

'ਮੈਂ ਹਰ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਵੀ ਇਹ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਹੁਣ ਵੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੱਥ ਅਜ਼ਮਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਹੋਰ ਸਾਥੀ ਹਨ।'

'ਨਹੀਂ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਹੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਸੀਂ ਜੋ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਰਹੋ। ਦੇਖੋ, ਅਸੀਂ ਭੀਲ 'ਤੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਸਾਰਾ ਬੈਂਡ ਇਕੱਠਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।'

ਅਸੀਂ ਗੱਡੀ ਚਲਾ ਕੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਤੋਂ ਸੀ: 'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਲਿਆਏ ਹੋ?'

'ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਜਿਸ ਧਰਤੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਹ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਹੈ।'

'ਕੀ ਉਸਨੇ ਇਹ ਕੀਤਾ?' ਉਸਨੇ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ।

'ਹਾਂ, ਉਸਨੇ ਕੀਤਾ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸਹੀ ਵੀ: ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਿਆ ਸੀ; ਮੈਂ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।'

'ਅਲਹਮਦ-ਉਲ-ਇਲਾ!' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਪੁਕਾਰਿਆ; 'ਉਹ ਇੱਕ ਯੋਗ ਪੁੱਤਰ ਹੈ। ਆਓ,' ਉਸਨੇ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਇੱਥੇ ਰੁਕੋ ਨਾ, ਪਰ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਤੱਕ ਆਪਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਰਸਤਾ ਬਣਾਓ; ਅਸੀਂ ਪਿੱਛਾ ਕਰਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਹਿੰਮਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਛਾੜ ਲਵਾਂ।'

ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿ ਹੋਰ ਕੁਝ ਕਰਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਮੈਂ ਨਦੀ, ਗੋਡਾਵਰੀ ਵੱਲ ਵਧਿਆ, ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਪਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰਾ ਦੀ ਗੱਡੀ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਕਿਹਾ; ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਬਾਰੇ ਕੀ ਸੋਚੇਗੀ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ; ਪਰ ਮੈਨੂੰ

ਮੌਕਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾਵਾਂਗਾ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਗਿਆ, ਜੋ ਦਸ ਜਾਂ ਬਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਟੋਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਸਨ; ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਗੱਡੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਨਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਚਿੰਤਤ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਦੌੜਨ ਲਈ ਕਿਹਾ।
ਖੈਰ, ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕੁਝ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਉਲਝਣ ਵਾਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਕੀ ਉਸ 'ਤੇ ਚੋਰਾਂ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ? ਇਹ ਮੇਰਾ ਤੁਰੰਤ ਵਿਚਾਰ ਸੀ। ਇਹ ਸੰਭਵ ਸੀ; ਕਿਉਂਕਿ ਰਸਤਾ ਤੰਗ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਜੰਗਲ ਸੰਘਣਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਗੱਡੀ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ, ਚੋਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਕੱਢੀ, ਤਿਆਰ ਰਹਿਣ ਲਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਰੌਲਾ ਅਤੇ ਚੀਕਾਂ ਵਧਦੀਆਂ ਜਾਪ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਸੱਚਮੁੱਚ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸੀ! ਚੰਦਰਮਾ ਅਜੇ ਵੀ ਚਮਕ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ।
ਗੱਡੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਜਾਂ ਛੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਘਿਰੀ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਭੇਜਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੋ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਹਮਲੇ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ: ਦੋ ਲੁਟੇਰੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ, ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਪਏ ਸਨ; ਬਾਕੀ ਮੇਰੇ ਬੰਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟਾਲ ਦਿੱਤਾ; ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਉੱਠਿਆ, ਮੇਰਾ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਡਿੱਗ ਪਿਆ, ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਥੱਕੇ ਹੋਏ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨੇ ਮੇਰੇ ਆਉਣ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ 'ਬਿਸਮਿੱਲਾ!' ਦਾ ਮੇਰਾ ਚੀਕਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਓਨਾ ਹੀ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਡਾਕੂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ; ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਆਦਮੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਦੇਖਿਆ, ਨੇ ਰੌਲਾ ਪਾਇਆ, ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ।
ਇਹ ਝਗੜਾ ਕੁਝ ਪਲ ਹੋਰ ਚੱਲਿਆ: ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ ਤੋਂ ਡਿੱਗ ਕੇ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਿਸਤੌਲ ਆਪਣੀ ਕਮਰ ਤੋਂ ਕੱਢ ਲਈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਚੋਰ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਉੱਚੀ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ: ਗੋਂਦ ਉਸਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਗਈ, ਅਤੇ ਉਹ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਇਸ 'ਤੇ ਬਾਕੀ ਬੈਂਡ ਮੁੜ ਗਿਆ ਅਤੇ ਭੱਜ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰੀ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ; ਬਾਕੀ ਬਚ ਗਏ।

ਅਧਿਆਇ ਬਾਰ੍ਹਵਾਂ

ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਨਿਆਂ ਅਕਸਰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਗੱਡੀ ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਏ, ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਪਹਿਲਾ ਕੰਮ ਆਪਣੀ ਗਰੀਬ ਜ਼ੋਰਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਜਿਸਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ, ਪੁਰਾਣੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਹੁੰਆਂ, ਗਾਲਾਂ ਅਤੇ ਚੀਕਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਰੌਲਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜੋ ਵਰਣਨ ਨੂੰ ਟਾਲਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘਬਰਾਹਟ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ, ਪਰ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਉਸਦਾ ਪੱਖ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਗਈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਹਮਲੇ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਦੱਸਿਆ; ਯਾਨੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੇ ਸਨ, ਚੋਰਾਂ ਨੇ ਸੜਕ ਦੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਝਾੜੀਆਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪੱਥਰ ਸੁੱਟਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ; ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਨਾ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ, ਆਪਣੀ ਲੁਕਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਭੱਜ ਗਏ, ਅਤੇ ਲੜਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ।

ਜ਼ਖਮੀ ਚੋਰ ਤੁਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਲਾਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ; ਮੁੰਡੇ ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਉਸਦੀ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਬੰਨ੍ਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਗਰਦਨ ਦੁਆਲੇ ਇੱਕ ਰੱਸੀ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਕਾਠੀ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਵੀਹ ਆਦਮੀ ਛੱਡ ਕੇ, ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧੇ।

ਅਸੀਂ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਗਏ; ਪਰ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਉੱਠ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਝੁੰਡ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਚਰਾਗਾਹਾਂ ਵੱਲ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਇਮਲੀ ਦੇ ਦਰੱਖਤਾਂ ਹੇਠ ਡੇਰਾ ਲਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ, ਮੈਂ, ਅਤੇ ਕੁਦਰੀਨਾਥ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਗਏ, ਅਤੇ ਪਟੇਲ ਜਾਂ ਜੋ ਵੀ ਮੁੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕੀਤੀ।

ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਔਮਿਲ ਸਾਡੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਇੱਕ ਵਰਾਂਡੇ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਸੀ, ਜਾਤ ਦਾ ਇੱਕ ਖ਼ੈਤ ਸੀ, ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਮਰ ਅਤੇ ਨਿਮਰ ਸੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਬੁਲਾਰੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਪਾਰੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਸਨ, - ਪੁਰਾਣੀ ਓਮਰਖੇਰ ਕਹਾਣੀ, - ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਮਲੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਹ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ਯੋਗ ਜਾਪਦਾ ਸੀ।

'ਅਸੰਭਵ!' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਬਦਨਾਮ ਚੋਰਾਂ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿਰ ਕਲਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਹਾਈਵੇ ਡਕੈਤੀ ਜਾਂ ਡਕੈਤੀ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ: ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਰੂਰ ਕਿਸੇ ਗਲਤੀ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਵੋਗੇ।'

'ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਜ਼ਖਮੀ ਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਕਈ ਚੋਰ ਸਾਡੇ ਹੱਥੋਂ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ,' ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ: 'ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਨੇਕ ਸੱਜਣ ਸਾਡੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰੇਗਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖੇਗਾ, ਜਾਂ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਲੱਭੇਗਾ; ਅਤੇ ਫਿਰ, ਤੁਸੀਂ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਸਾਡੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹਨ।'

'ਸੱਚਮੁੱਚ!' ਔਮਿਲ ਨੇ ਚੀਕਿਆ, 'ਇਸ ਨਾਲ ਮਾਮਲਾ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਯਾਤਰੀ ਪਿੰਡ-ਪਿੰਡ ਐਸਕਾਰਟ ਦੀ ਭੀਖ ਮੰਗਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਅਤੇ ਨਿਰਮਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਇਹ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਖ਼ਤਰਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।'

'ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸਹਾਇਕ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇੰਨੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟ ਕੇ; ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਆਦਮੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਸਾਡੇ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਇਨਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਫੜਿਆ ਹੈ।'

'ਸਾਡੇ ਲਈ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ,' ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਜੇ ਸਾਰੇ ਯਾਤਰੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਂਗ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ; ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਚੋਰ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਪਾਰ ਸਮਝਣਗੇ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ; ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਹੈ? ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।'

ਮੈਂ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ, ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਗਿਰੋਹ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਗਏ ਸਨ; ਪਰ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਵੀ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਨਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ।

'ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਹੇਗਾ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਉਸਨੂੰ ਕੋੜਾ ਮਾਰੋ। ਮੈਂ ਹਿੰਮਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਉਸਨੂੰ ਬੋਲਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ।'

'ਸੱਚ ਹੈ,' ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਇੱਕ ਕੋਰਲਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸੀ;' ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ।

ਚੋਰ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਕੰਬ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਆਪਣਾ ਗੁਨਾਹ ਕਬੂਲ ਕਰੇਗਾ; ਪਰ ਉਹ ਚੁੱਪ ਰਿਹਾ।

'ਉਸਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟ ਦਿਓ,' ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਨੇ ਚੀਕਿਆ, 'ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਿੱਠ ਦੀ ਚਮੜੀ ਕੱਟ ਦਿਓ।'

ਇੱਕ ਪਲ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਮੂੰਹ ਦੇ ਭਾਰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਤਾਕਤਵਰ ਆਦਮੀ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈ ਗਈ ਕੋਰੜੇ ਨਾਲ ਲਗਭਗ ਹਰ ਵਾਰ ਖੂਨ ਨਿਕਲ ਆਇਆ: ਪਰ ਵਿਅਰਥ; ਉਹ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ - ਰਹਿਮ ਲਈ ਪੁਕਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ।

'ਇਸਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ,' ਉਸਨੂੰ ਫੜਨ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਰਾਖ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਇੱਕ ਥੈਲਾ ਲੈ ਆਓ। ਮੈਂ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕਾਫ਼ੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬੋਲਦਾ ਹੈ।'

ਇੱਕ ਚਮੜੇ ਦਾ ਥੈਲਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਘੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਅਨਾਜ ਦੇਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਬਲਦੀ ਹੋਈ ਸੁਆਹ ਨਾਲ ਭਰ ਕੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਇਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਉਸਨੂੰ ਸਾਹ ਲੈਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਕੁਝ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਥੱਪੜ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਇਸਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ; ਕਿਉਂਕਿ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਤਸ਼ੱਦਦ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੇ ਕੁਝ ਬੁੜਬੁੜਾਇਆ ਅਤੇ ਥੈਲਾ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ।

'ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਇਕਬਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੋਚ ਰਹੇ ਹੋ,' ਬਦਮਾਸ਼ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਬੋਲ ਸਕਿਆ, ਕਿਹਾ, 'ਪਰ ਇਹ ਵਿਅਰਥ ਹੈ। ਮੈਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਲੋਕ ਕਿੱਥੇ ਗਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਸਰਾਪ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ;' ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਗਾਲਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਹੜ੍ਹ ਵਹਾ ਦਿੱਤਾ। 'ਹਾਂ,' ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, 'ਇਹ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਵੀ ਮਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ; ਤੁਸੀਂ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਚਾਹੋ ਮੈਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ।'

'ਹਾਏ,' ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਸੀ; ਉਸਨੂੰ ਲਿਆਓ।'

ਮੈਂ ਉਸ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਖਮੀ ਛੱਡ ਆਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਬਿਸਤਰੇ 'ਤੇ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮਰ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਉਸਨੇ ਸਾਹ ਲੈਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ, ਅਤੇ ਖੰਘ ਉਸਦੇ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਸੀ: ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਏ, ਪਰ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਇਕਬਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ; ਕੋਰੜੇ ਅਤੇ ਗਰਮ ਸੁਆਹ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਦੁਬਾਰਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਯਤਨਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਤਾਜ਼ਾ ਗਾਲਾਂ ਅਤੇ ਗਾਲਾਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ।

'ਇਸਦਾ ਹੁਣ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ,' ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਨੇ ਚੀਕਿਆ; 'ਉਸ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਜੇ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਉਸ ਤੋਂ ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਇਸ ਲਈ ਦੇਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।'

'ਜਿਵੇਂ ਤੂੰ ਕਰੇਂਗਾ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਉਦੋਂ ਇਕਬਾਲ ਕਰ ਲਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਉਸਦੀ ਗਰਦਨ ਦੁਆਲੇ ਰੱਸੀ ਹੋਵੇਗੀ।'

'ਅਸੀਂ ਦੇਖਾਂਗੇ,' ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਮੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਓ।'

ਇਹ ਬਦਮਾਸ਼, ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਘਟੀਆ, ਜਲਦੀ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਗਏ, ਅਤੇ ਚੋਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

'ਤੂੰ ਦੇਖ,' ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਬਚਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਕੀ ਤੂੰ ਹੁਣ ਇਕਬਾਲ ਕਰੇਂਗਾ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਲਵੇਂਗਾ? ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਾਂਗਾ।'

ਉਹ ਬੰਦਾ ਝਿਜਕਿਆ, ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਉਹ ਦ੍ਰਿੜ ਜਾਪਿਆ; ਪਰ ਆਪਣੇ ਮਰ ਰਹੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਵੱਲ ਦੂਜੀ ਨਜ਼ਰ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

'ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਜੋ ਵੀ ਦੌਲਤ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਉਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਹੀਂ,' ਉਸਨੇ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਖਿੱਚਿਆ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਮਾਣ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ। 'ਜੇ ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਸੀ; ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਮੇਰੀ ਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਮਰਨਾ ਪਸੰਦ ਕਰਾਂਗਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ।'

'ਇਸਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿਓ!' ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਨੇ ਮੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ; 'ਦੇਖੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹੋ।'

'ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਮਾਮੂਲ (ਰਵਾਇਤੀ ਤੋਹਫ਼ਾ), ਮਹਾਰਾਜ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।'

'ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ,' ਉਹ ਚੀਕਿਆ; 'ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਚਲੇ ਜਾਓ; ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਤੋਂ ਪਲੀਤ ਹਾਂ। ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਤਵਾਲ ਕੋਲ ਜਾਓ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਭੇਡ ਅਤੇ ਓਨੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿੰਨੀ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬੀ ਕਰ ਦੇਵੋਗੇ।'

ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦਿਲੋਂ ਸਲਾਮ ਕੀਤੇ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬਦਕਿਸਮਤ ਸਾਥੀ ਨਾਲ ਚਲੇ ਗਏ।

'ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਫਾਂਸੀ ਦੇਣਗੇ?' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਵਿਅਕਤੀ ਬਣਨ ਲਈ ਜੀਉਣ ਲਈ ਮਨਾ ਨਾ ਸਕਾਂ।'

'ਕਿਤੇ ਗੇਟ ਤੋਂ ਪਰੇ,' ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ: 'ਮੈਨੂੰ ਖੁਦ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਪਤਾ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਲੋਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣਗੇ। ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਚੰਗਾ ਕਰੋਗੇ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਹੈ; ਅਤੇ ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋ?'

'ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਉਤਸੁਕਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਦਾ ਆਖਰੀ ਹਿੱਸਾ ਦੇਖਾਂਗਾ।'

'ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਜਾਵਾਂਗਾ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਕਿਹਾ; ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਛੁੱਟੀ ਲੈ ਲਈ ਅਤੇ ਜੱਲਾਦਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਚੱਲ ਪਏ।

ਗੇਟ ਤੋਂ ਇੱਕ ਤੀਰ ਦੇ ਉਡਾਣ ਦੇ ਕਰੀਬ ਦੋ ਖੁਰਦਰੇ, ਗੂੜ੍ਹੇ ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਪੱਤੇ ਰਹਿਤ ਨਿੰਮ ਦੇ ਦਰੱਖਤ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਉਹ ਸਮੂਹ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਲੱਭ ਰਹੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਰਚਿਨ ਅਤੇ ਵਿਹਲੇ ਆਦਮੀ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜਲਦੀ ਗਏ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਤਿਆਰ ਸੀ: ਇੱਕ ਰੱਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਫਾਹੀ ਸੀ, ਇੱਕ ਟਾਹਣੀ ਉੱਤੇ ਲਟਕ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੰਗ ਰੁੱਖ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਪਈ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਪੱਥਰ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਉੱਤੇ ਠੰਡੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਾਕੂ ਤਿੱਖਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ - ਮੈਂ ਇਹ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਿਆ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਬਦਮਾਸ਼ ਨਾਲ ਸੀ ਜੋ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੰਗ ਸਾਡੇ ਉੱਪਰ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਨੂੰ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਹੋਰ ਆਦੇਸ਼ ਲਿਆਏ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਡਾਕੂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ:

'ਕੀ ਤੂੰ ਨਹੀਂ ਜੀਵੇਂਗਾ?' ਮੈਂ ਕਿਹਾ: 'ਤੂੰ ਜਿੰਨਾ ਛੋਟਾ ਹੈਂ, ਕੀ ਤੈਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਮੈਂ ਹੁਣ ਫਿਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਤੂੰ ਕਬੂਲ ਕਰੇਂਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।'

'ਮੇਰੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਢਿੱਲਾ ਕਰ ਦਿਓ,' ਡਾਕੂ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗਾ; ਇਸ ਵੇਲੇ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦਰਦ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।'

'ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿਓ,' ਮੈਂ ਮੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਰੱਸੀ ਨੂੰ ਫੜ ਲਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇ।'

ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਡਾਕੂ ਹਲਕਾ ਜਿਹਾ ਮੁਸਕਰਾਇਆ, ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ:

'ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਤ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਤੁਹਾਡੇ ਸਿਰ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਜਲਦੀ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਗੋਲੀ ਜਾਂ ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਕੱਟ ਨਾਲ ਡਿੱਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ; ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਮਾਫ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਪਰ ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਜੀਣ ਦੀ ਕੋਈ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ, ਮੈਂ ਜਿੰਨਾ ਦੁਖੀ ਹਾਂ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਧੋਖਾ

ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਖਰੀਦ ਲਵਾਂਗਾ। ਜੇ ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਜੀਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ, ਅਤੇ ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਦੇ ਵੱਸ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਕੁਝ ਵੀ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਾ; ਪਰ ਉਹ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ; ਮੇਰਾ ਚਾਚਾ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਡੀ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਪਿਆ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਜੀਵਾਂ? ਇੱਕ ਦਿਨ ਮੇਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਅੰਤ ਦੇਖ ਲਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਡੀ ਕਿਸਮਤ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਨਫ਼ਰਤ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਰ ਰਹੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਸਰਾਪਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਕਰੋ। ਇਹ ਉਹੀ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਬਦਲਾ ਲੈਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਅਤੇ ਹੁਣ,' ਉਸਨੇ ਮੰਗਿਆਂ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, 'ਆਪਣਾ ਭਿਆਨਕ ਕੰਮ ਕਰੋ; ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕਹਿਣ ਲਈ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ।'

ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਬੋਲਣ ਹੀ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਪਰ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਰੋਕ ਲਿਆ।

'ਕੀ ਫਾਇਦਾ?' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਉਹ ਬੰਦਾ ਜ਼ਿੱਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਉਸਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਿਰਫ ਚੰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇ ਤਬਾਹੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ: ਉਸਨੂੰ ਮਰਨ ਦਿਓ, ਉਹ ਇਸਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।'

ਮੰਗੂ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਹੁਕਮਾਂ ਲਈ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਕਿਹਾ: ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਡਾਕੂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਕੱਸ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੰਗ, ਜਿਸਨੇ ਚਾਕੂ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਤਿੱਖਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਨੇ ਬੜੀ ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਉਸਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਨਾੜਾਂ ਨੂੰ ਅੱਡੀ ਦੇ ਉੱਪਰੋਂ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ; ਫਿਰ ਉਸਨੂੰ ਉੱਪਰ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ, ਉਸਦੀ ਗਰਦਨ ਦੁਆਲੇ ਫੰਦਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਲ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਟਾਹਣੀ 'ਤੇ ਖਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਦੀ ਪੀੜ ਵਿੱਚ ਜੂਝ ਰਿਹਾ ਸੀ।

'ਪਾ!' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਮੂੰਹ ਮੋੜਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਬਿਮਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਇਹ ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਕਿੰਨਾ ਉਲਟ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਮਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਦੀ ਗਰਦਨ 'ਤੇ ਰੁਮਾਲ ਹੈ!'

'ਤੁਸੀਂ ਸੱਚ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਸਾਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਇਹ ਮੰਗ ਦੁਖੀ, ਬਾਹਰ ਕੱਢੇ ਹੋਏ ਬਦਮਾਸ਼ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਹੋਰ ਕੀ ਉਮੀਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ? ਹੁਣ ਆਪਾਂ ਕੈਂਪ ਚੱਲੀਏ; ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਉੱਥੇ ਹੋਣਗੇ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਦੇਖਾਂਗੇ ਕਿ ਇਸ ਕੁਮਾਲ ਖਾਨ ਕੋਲ ਕੀ ਸੀ।'

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਸਦੇ ਸਾਰੇ ਸਮਾਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੋ ਡੱਬੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਵੇਖਣ ਲਈ ਵੇਖ ਰਹੇ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਮਾਲੀਆ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਲਗਭਗ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਮੈਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਸਾੜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹੇਠਾਂ ਸੋਨੇ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਇੱਕ ਥੈਲਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਜਿੱਤ ਵਿੱਚ ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

'ਇਹ ਤਾਂ ਕੱਚੇ ਕਾਗਜ਼ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵਧੀਆ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ; 'ਹੁਣ ਦੂਜੇ ਡੱਬੇ ਲਈ।'

ਇਹ ਟੁੱਟ ਕੇ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਇਨਾਮ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ। ਉੱਪਰੋਂ ਢੱਕੇ ਹੋਏ ਕੱਪੜਿਆਂ ਨੂੰ ਉਤਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਚਾਂਦੀ ਦੀਆਂ ਕਈ ਸਲਾਖਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲੀਆਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਡੱਬਾ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਰਤ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਦਸ ਬਾਰਾਂ ਸਨ।

'ਇਹੀ ਗੱਲ ਹੈ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਚੁੱਕਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ; 'ਆਲੀਆ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿੰਨਾ ਕੁਝ ਹੈ! ਪਰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਦਮੀ ਮਾਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ; ਅਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਉਸਨੇ ਬਦਕਿਸਮਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।'
ਸੋਨੇ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਦੀਆਂ ਸਲਾਖਾਂ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲੀਆਂ ਹੋਰ ਲੁੱਟਾਂ-ਖੋਹਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾ ਸਕਣ; ਅਤੇ ਹੁਣ ਸਿਰਫ਼ ਉਹੀ ਕੱਪੜੇ ਦੇਖਣੇ ਬਾਕੀ ਸਨ ਜੋ ਉਸਨੇ ਪਹਿਨੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਕਮਰ ਵਾਲਾ ਬੈਗ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ।
'ਰੁਕੋ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੰਡਲ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹਿਊਮੈਨਾਹ ਵਿੱਚ ਸੀ।'
ਮੈਂ ਇਹ ਉਸ ਤੋਂ ਲੈ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਸਾਫ਼ ਕਾਗਜ਼ ਦੀਆਂ ਤਹਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਹਿ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ। 'ਕਿਉਂ, ਇੱਥੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇਹ ਲਿਖਣ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਸੀ।'
'ਫਿਰ ਵੀ, ਅੰਤ ਤੱਕ ਜਾਓ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਆਓ ਸਭ ਦੇਖੀਏ।'
ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਤਹਿਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਛੋਟਾ ਪੈਕੇਟ ਮਿਲਿਆ, ਜੋ ਧਾਗੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।
'ਆਖਰਕਾਰ ਕੁਝ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ,' ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ: 'ਮੁਬਾਰਕ ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਐਕਸਚੇਂਜ ਦੇ ਬਿੱਲ! ਅਤੇ, ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ, ਕੀਮਤੀ ਵੀ। ਕੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢ ਸਕੇ?'
'ਮੈਂ ਲਿਖਤ ਪੜ੍ਹ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਪਰ ਜੇ ਉਹ ਫ਼ਾਰਸੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਮੈਂ ਅੰਕੜੇ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।'
'ਆਹ, ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਉਹ ਨਾਗਰੀ ਜਾਂ ਗੁਜਰਾਤੀ ਹਨ; ਇਸ ਲਈ ਆਪਣਾ ਹੁਨਰ ਅਜ਼ਮਾਓ।'
'ਇਹ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਇੱਕ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹਾ, 'ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਹੈ: ਦੇਖੋ, ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਹਨ।'
'ਮੈਂ ਹਿੰਮਤ ਕਰਕੇ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਹੀ ਹੋ,' ਮੈਂ ਬਾਕੀ ਉਸਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ; 'ਇਹ ਕਿਸ ਲਈ ਹਨ?'
'ਚਾਰ ਸੌ ਲਈ ਇੱਕ ਸਕਿੰਟ ਹੈ।'
'ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਚੱਲੋ।'
'ਤੀਜਾ ਇਸ ਲਈ ਹੈ—ਮੈਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਦੇਖਣ ਦਿਓ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਆਹ, ਮੈਂ ਸਹੀ ਹਾਂ, ਇਹ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਦੋ ਸੌ ਲਈ ਹੈ; ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਦੋ ਸੌ ਚਾਲੀ ਲਈ ਹੈ।'
'ਯਾਨੀ, ਮੈਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਿਓ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਅੱਠ ਸੌ ਚਾਲੀ। ਖੈਰ, ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਇਨਾਮ ਮਿਲਿਆ ਹੈ।'
'ਹਾਂ!' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਚੀਕਿਆ, 'ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਕੀਮਤੀ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ; ਪਰ ਉਹ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਸਾੜੇ ਗਏ ਰੱਦੀ ਕਾਗਜ਼ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਨਹੀਂ ਹਨ।'
'ਕਿਵੇਂ?' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਜੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਪੈਸੇ ਮਿਲਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜ਼ਰੂਰ?'
'ਤੁਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਨਹੀਂ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਾਡਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ: ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿਓ।'
'ਸੱਚਮੁੱਚ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੋਰੀ ਕੀਤੇ ਪੈਸੇ ਲਈ ਰੱਖਾਂਗਾ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਹਿੰਮਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਕੁਮਲ ਖਾਨ ਦੇ ਏਜੰਟ ਬਣੀਏ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਰਕਮ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ।'
'ਜਿਵੇਂ ਤੂੰ ਚਾਹੇਂਗਾ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਕਿ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਦਾ।'

ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ।

ਅਧਿਆਇ ਬਾਰ੍ਹਵਾਂ

ਕਿਵੇਂ ਕੁਮਲ ਖਾਨ ਦਾ ਸਿਰ ਵੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਕੋਲ ਫਸ ਗਿਆ

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਪਿੰਡ ਛੱਡਣਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਤੋਂ ਵਿਦਾਈ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਘਰ ਚਲਾ ਗਿਆ।

'ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਬਦਮਾਸ਼ ਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਜਿਸਨੂੰ ਟੰਗ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਬੈਠੇ ਸੀ; 'ਇਹ ਚੋਰ ਪੱਕੇ ਆਵਾਰਾ ਹਨ, ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਟੰਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੱਢ ਸਕਿਆ।'

'ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਉਹ ਬੰਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਿਹਤਰ ਕਾਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਮਰਿਆ।'

'ਉਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ,' ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਉਹ ਬੰਦਾ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸਦੇ ਸਾਰੇ ਭਰਾ ਵੀ ਉਸ ਵਾਂਗ ਹੀ ਲਟਕਦੇ ਰਹਿਣ; ਪਰ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਗਏ ਹੋ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਖ਼ਬਰ ਸੁਣੀ ਹੈ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਣ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਸਕੋ।'

'ਮੈਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿਓ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਜੋ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਧਿਆਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾੜੀ ਵਾਪਸੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਵੇਗਾ।'

'ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ: 'ਸਈਦ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਨਾਮ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਸਦਾ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਨਿਰਮਲ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਛੋਟੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਨੌਕਰੀ ਦੇਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਖਾਲੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਰਿਹਾ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਨਿਰਮਲ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਨਾਇਬ, ਜਾਂ ਡਿਪਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਮਾਲੀਆ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਣ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆਈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਿਲੀਆਂ, ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ੱਕੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਭਾਵਨਾ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧ ਗਈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਸਮਾਨ ਗੁਪਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਅੱਜ ਸਵੇਰੇ ਉਹ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਲੋਕ ਦੋਵੇਂ ਅਚਾਨਕ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।'

'ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸਾਧਾਰਨ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ, ਮੈਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਦੋਸਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦਾ ਕਿਵੇਂ ਹਾਂ।'

'ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ,' ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਉਸ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੋ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਓਗੇ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੇਠ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਭੇਜੋਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਲਈ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਇਨਾਮ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਇੱਕ ਗੱਲ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਕਿ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਉਸਨੇ ਕੁਮਲ ਖਾਨ ਦਾ ਨਾਮ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, - ਇਹ ਨਾਮ ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸਦੇ ਇੱਕ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦਾ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਗੋਦ ਲਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸਨੇ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਨਾਮ ਰੱਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।'

'ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਾਂਗਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ, ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਰਹਾਂ; ਅਤੇ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਆਪਣੀ ਮੋਹਰ ਹੇਠ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਆ ਸਕੇ?'

'ਜ਼ਰੂਰ,' ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਹਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਚੰਗਾ ਹੈ; ਮੈਂ ਤੁਰੰਤ ਖੁਦ ਇੱਕ ਲਿਖ ਲਵਾਂਗਾ।' ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਉਸਨੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ।

'ਮੈਂ ਇੱਕ ਉਦਾਸੀਨ ਵਿਦਵਾਨ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਪਰ ਮੈਂ ਹਿੰਮਤ ਕਰਕੇ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹਾਂ;' ਅਤੇ ਕਾਗਜ਼ ਲੈ ਕੇ ਮੈਂ ਉਹ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜੋ ਉਸਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਸੀ ਜੋ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ।

'ਅਤੇ ਹੁਣ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਿਓ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰਾ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਹੈ, ਅਤੇ ਦਿਨ ਨੇੜੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ।'

'ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰੋਕਾਂਗਾ,' ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲੋਕ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਜੋ ਮੇਰਾ ਗਰੀਬ ਪਿੰਡ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਹ ਮੰਗਵਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਵੀ ਲਿਖਾਂਗਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਾਂ।'

'ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਦਿਆਲਤਾ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਮੰਗਵਾਉਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਝਿਜਕਾਂਗਾ। ਸਲਾਮ, ਸਾਹਿਬ!'

'ਸਲਾਮ!' ਉਹ ਵਾਪਸ ਆਇਆ; 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਸਫਲ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।'

'ਤੇਰਾ ਫਿਰ ਧੰਨਵਾਦ, ਅੱਛਾ ਔਮਿਲ, ਤੇਰੇ ਆਖਰੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਲਈ,' ਮੈਂ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਹਾ: 'ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਇਹ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜਿੰਨਾ ਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਓਨਾ ਹੀ ਸਫਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੱਚਮੁੱਚ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਆਪਣੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸਦੇ ਲਈ ਇਹ ਬਿਹਤਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਿਵੇਂ ਮਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਠੰਡਾ ਅਤੇ ਪਿਆ ਰਹੇ, ਇਸ ਤੋਂ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਦੁਸ਼ਟ ਜ਼ਮੀਰ ਦੁਆਰਾ ਸਤਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈ ਜਾਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਤਸੀਹੇ ਦੇ ਕੇ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿੰਦੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਬਾਕੀ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਦੁਖਦਾਈ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸੁੱਟਦੇ।

"ਸੱਚਮੁੱਚ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸੌਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਬੁੱਢਾ ਪਿਤਾ ਦਿਲੋਂ ਹੱਸੇਗਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸੁਣੇਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਵੇਂ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਆਂਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਇਹ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਵਧੀਆ ਸਬੂਤ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਉਸਦਾ ਅਸਲੀ ਨਾਮ ਵੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਸ ਸੁਰਾਗ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਐਕਸਚੇਂਜ ਦੇ ਬਿੱਲਾਂ ਦੇ ਪੈਸੇ ਨਾ ਮਿਲ ਜਾਣ ਜੋ ਮੇਰੇ ਸਿਆਣੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੇ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹੁੰਦੇ। ਸ਼ਾਬਾਸ਼! ਅਮੀਰ ਅਲੀ, ਕੀ ਤੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੱਲਦਾ ਰਹਿ, ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸਦਾ ਕੁੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰੇਗਾ, ਚਾਹੇ ਚਲਾਕੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਹਿੰਮਤ ਵਿੱਚ!"

ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਰੇਗਾ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਮੇਰੇ ਕੀਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ 'ਤੇ ਦਿਲੋਂ ਹੱਸ ਪਏ।

'ਇਹ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਮਜ਼ਾਕ ਹੋਵੇਗਾ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਕੁਮਲ ਖਾਨ ਦਾ ਸਿਰ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ ਭੇਜ ਕੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਰੱਖ ਦੇਣਾ; ਫਿਰ ਉਹ ਉਸ ਬਾਰੇ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਜਾਣਗੇ, ਅਤੇ ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਦਾ ਦੋਸਤ ਉਸ ਸਿੱਕੇ ਦਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਹਿੱਸਾ ਕੱਢਣ

ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਾਲੀਏ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ।'

'ਆਲੀਆ ਵੱਲੋਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਵਿਚਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਲੁਘੀਆਂ ਭੇਜਾਂਗਾ।'

'ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਮਜ਼ਾਕ ਕੀਤਾ ਸੀ; ਹੁਣ ਸ਼ਾਮ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਰਾਤ ਪੈਣ 'ਤੇ ਉਸ ਇਕਾਂਤ ਸੜਕ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੋਖਮ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ; ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹ ਸਾਡੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੇ ਸਨ।'

'ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋਗੇ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; ਪਰ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਾਂਗਾ।

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਤੰਬੂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਤਿੰਨ ਲੁਘੇ, ਉੱਦਮੀ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ। 'ਹੁਣ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਮੇਰੇ ਮੁੰਡਿਓ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਹਸ ਲਿਆਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਇੱਥੇ ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਟੁਕੜਾ ਹੈ।'

'ਤੁਹਾਡੇ ਹੁਕਮ ਸਾਡੇ ਸਿਰਾਂ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਹਨ,' ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਾਂਗੇ।'

'ਠੀਕ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਨੂੰ ਕੁਮਲ ਖਾਨ ਦਾ ਸਿਰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ: ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ? ਅਤੇ ਕੀ ਕਬਰ ਡੂੰਘੀ ਹੈ?'

'ਅਸੀਂ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ,' ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਮੋਤੀ-ਰਾਮ ਨਾਮ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ, ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਕਿਸ ਲੁਘਾ ਕਦੇ ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦਫ਼ਨਾਇਆ ਸੀ! ਕਬਰ ਡੂੰਘੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੈ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਸਿਰ ਦਾ ਕੀ ਕਰੀਏ? ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਉਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?'

ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਦੀ ਕਹੀ ਗੱਲ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸੀ, ਅਤੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਸਿਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਰੱਖਣਾ ਕਿੰਨਾ ਵਧੀਆ ਮਜ਼ਾਕ ਹੋਵੇਗਾ।

'ਫਿਰ,' ਮੋਤੀ-ਰਾਮ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਸਲਾਹ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਉਸ ਦਰੱਖਤ ਹੇਠ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅੱਜ ਸਵੇਰੇ ਚੋਰ ਨੂੰ ਟੰਗਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: ਯੋਗ ਔਮਿਲ ਸੋਚੇਗਾ ਕਿ ਕੁਮਲ ਖਾਨ ਉਸਦੇ ਕਿਸੇ ਗੈਂਗ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਡਿੱਗ ਗਿਆ ਹੈ।'

'ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਵਿਚਾਰ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਾਪਸ ਆਉਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਉੱਥੇ ਰੱਖ ਦਿਓ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦੀ ਕੋਈ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ।'

'ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਤੱਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ,' ਤਿੰਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਰੰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਾਂਗੇ।'

ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਫਿਰ ਵੀ ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਸਨ, ਮੈਂ ਹਰ ਸਮੇਂ ਡਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੁਝ ਨਾ ਵਾਪਰ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਅਕਸਰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਨਾ ਭੇਜਿਆ ਹੁੰਦਾ; ਪਰ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੱਕ ਚਿੰਤਾ ਅਤੇ ਨੀਂਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਘੰਟੇ ਬੀਤਦੇ ਗਏ; ਅਤੇ ਬੇਚਾਰਾ ਜ਼ੋਰਾ ਕਲਪਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕੀ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਸਿਰ ਦਰਦ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਅਤੇ

ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕੰਨਾਂ 'ਤੇ ਚੂਨਾ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜੋ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਚਨਚੇਤ ਸਨ: ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਮੈਂ ਸੌਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਉਹ ਲੇਟ ਗਈ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸੱਚਮੁੱਚ ਠੀਕ ਹੋ ਗਈ।

ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਦੇ ਕਰੀਬ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦੁਬਿਧਾ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਮਿਲੀ, ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੰਬੂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਮੋਤੀ-ਰਾਮ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਬੁਲਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਉੱਠਿਆ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਚਲਾ ਗਿਆ। 'ਸਭ ਠੀਕ ਹੈ?' ਮੈਂ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ।

'ਸਭ ਕੁਝ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਿਰ ਲਿਆਏ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਉੱਥੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਗਏ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੋਇਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਨੂੰ ਗਿੱਦੜਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਝੁੰਡ ਕਬਰ 'ਤੇ ਖੁਰਚਣ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਮਿਲਿਆ; ਅਤੇ ਉਹ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਟੋਲਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਧਰਤੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਕੇ ਕੰਡਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਮਾਤਰਾ ਪਾ ਦਿੱਤੀ: ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ, ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਕਦੇ ਵੀ ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਲੱਭੇਗਾ - ਇਹ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।'

'ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਕੱਲ੍ਹ ਸਵੇਰੇ ਤੈਨੂੰ ਤੇਰੇ ਪੈਸੇ ਮਿਲ ਜਾਣਗੇ।' ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ, ਅਤੇ ਜੋਸ਼ ਲੰਘ ਗਿਆ, ਮੈਂ ਲੇਟ ਗਿਆ ਅਤੇ ਗੂੜ੍ਹੀ ਨੀਂਦ ਸੌਂ ਗਿਆ।'

ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਅਸੀਂ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਠੇ: ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਲਈ ਗਈ, ਅਤੇ ਉਹ ਅਨੁਕੂਲ ਸਾਬਤ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸਾਡੇ ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ। ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ, ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜ਼ੋਰਾ ਆਪਣੀ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਮੈਂ ਉਸ ਦਰੱਖਤ ਤੱਕ ਜਾਣ ਦੇ ਲਾਲਚ ਨੂੰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ ਜਿੱਥੇ ਚੋਰ ਨੂੰ ਲਟਕਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੁਮਲ ਖਾਨ ਦਾ ਸਿਰ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਂ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਵੱਲ ਭੱਜਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿਉਂ, ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਦਰੱਖਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਇੱਕ ਅਣਇੱਛਤ ਕੰਬਣੀ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਆ ਗਈ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਖੋਜ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਭਾਲ ਕੀਤੀ।

ਹਵਾ ਜੋ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਰੁਕੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਅਚਾਨਕ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਨ ਦੇ ਨਾਲ ਉੱਠੀ, ਅਤੇ ਨਿੰਮ ਦੀਆਂ ਸੁੱਕੀਆਂ ਟਾਹਣੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਇਸਦੀ ਪਹਿਲੀ ਹਉਕੇ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਆਵਾਜ਼ ਸੀ - ਉਸ ਕੰਮ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਜੋ ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੀ ਰਾਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਸਦਾ ਇੰਨਾ ਘਿਣਾਉਣਾ ਸਬੂਤ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਜੂਦ ਸੀ; ਕਿਉਂਕਿ ਉਸੇ ਪਲ ਮੇਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਸਿਰ 'ਤੇ ਪਈਆਂ, ਜਿਸਨੂੰ ਗਿੱਦੜਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਤਣੇ ਦੀ ਇੱਕ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੀ ਰੰਢ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਘ੍ਰਿਣਾ ਨਾਲ ਇਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਖਾਂ ਖੋਖਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਮੂੰਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਬਹੁਤ ਭਿਆਨਕ ਸੀ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਇਸ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ। 'ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਉਹ ਅੱਖਾਂ ਸਾਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣਗੀਆਂ:' ਇਸ ਲਈ ਠੰਡੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਲੈ ਕੇ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੋਖਿਆਂ ਵਿੱਚ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਪਲਕਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਜੋ ਮੈਂ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਕਠੋਰਤਾ ਲੰਘ ਗਈ ਸੀ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਸਿਰ ਨੂੰ ਦਰੱਖਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਭੱਦੀ ਮੂਰਤੀ ਉੱਕਰੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਛੱਡ ਕੇ,

ਜਿੰਨੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕਿਆ, ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਛੱਪੜ ਵੱਲ ਭੱਜਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਮੈਂ ਲੰਘਦੇ ਸਮੇਂ ਲੰਘਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਲਹੂ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਚਿਪਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।
'ਅਲੀਆ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਫਿਰ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਹਨ!' ਮੈਂ ਅੰਦਰੋਂ ਕਿਹਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਧੋਤਾ। 'ਬਹਾਦਰ ਜਿੰਨਾ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੀਵਤ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਮੈਂ ਮੋਤੀ-ਰਾਮ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਨਾ ਜਾਂਦਾ, ਉਸ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਪੁੱਟ ਕੇ ਇਸਨੂੰ ਡੀਕਲੋਲੇਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, - ਨਹੀਂ, ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਦੌਲਤ ਲਈ ਨਹੀਂ। ਪਾ! ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਭਿਆਨਕ ਹੈ।' ਅਤੇ ਮੈਂ ਉੱਠਿਆ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਗਤੀ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਦੌੜਿਆ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਪਾਰਟੀ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ।
ਮੇਰੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਠੀਕ ਸੀ; ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ, ਮੈਂ ਜ਼ੋਰਾ ਦੀ ਗੱਡੀ ਦੇ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ।
ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਅਤੇ ਦਿਨ ਲਈ ਆਰਾਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਤਾਂ ਔਮਿਲ ਤੋਂ ਇੱਕ ਘੋੜਸਵਾਰ ਇੱਕ ਚਿੱਠੀ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰ ਕਿਵੇਂ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਪਛਾਣਿਆ ਗਿਆ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਔਮਿਲ ਦੇ ਦੋਸਤ, ਨਿਰਮਲ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ, ਨੂੰ ਉਸ ਆਦਮੀ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਮਿਲ ਸਕੇ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਮਾਰਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਮੇਰੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਅਨੁਕੂਲ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਬਿੱਲਾਂ ਦੀ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਵੀਂ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਪਹੁੰਚਣਾ ਸੀ: ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਸੱਤ ਕੁ ਸੌ ਦੂਰ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਆਮ ਵਾਂਗ ਇੰਨੀ ਜਲਦੀ ਨਹੀਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ; ਅਸੀਂ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੇ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੀ ਗਿਣਤੀ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਤਿੰਨ ਟੁਕੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੇ ਗਏ, ਇੱਕ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਇੱਕ ਮੇਰੇ ਅਧੀਨ, ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਸੁਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਦੋਸਤ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸੜਕ 'ਤੇ ਮਿਲੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕਾਰਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਮਿਲਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਰੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦਾ ਆਮ ਰਿਜ਼ੋਰਟ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਸਾਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਲੱਭਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਮੇਰਾ ਪਹਿਲਾ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਸੀ ਜੋ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸਮਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਨਾਲ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਟੋਲ-ਹਾਊਸਾਂ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਆਮ ਡਿਊਟੀਆਂ ਅਦਾ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।
ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਪੂਰੇ ਦਿਨ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਪਏ। ਇਹ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਸਵੇਰ ਸੀ, ਠੰਡੀ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਂਗ ਇੰਨੀ ਠੰਢੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਅਕਸਰ ਠੰਡ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਤੱਕ ਯਾਤਰੀ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਘਾਹ ਸਾਫ਼ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਫਿਰ ਵੀ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਸ਼ਾਲ ਮੇਰੇ ਆਮ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਵਾਗਤਯੋਗ ਵਾਧਾ ਸੀ।
ਧੁੰਦ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਨੇ ਸੜਕ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਕੁਝ ਪਹਾੜੀਆਂ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਫੈਲਾਇਆ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਤਲਾਅ ਨੂੰ ਛੁਪਾ ਲਿਆ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਪਿਆ ਸੀ; ਜਦੋਂ ਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਇੱਕ ਹਲਕੀ ਹਵਾ ਆਈ, ਧੁੰਦ ਗਤੀ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ, ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਚੱਟਾਨਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਜੋ ਮੈਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖੀਆਂ ਸਨ,

ਅਤੇ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਪਦੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਮਨੁੱਖੀ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਢੇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਣ; ਮੈਂ ਤੇਲਿੰਗਾਨਾ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਸਾਧਾਰਨ ਚੱਟਾਨਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ: ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਬਾਰੇ ਮੇਰੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਤਿਆਰ ਹੱਲ ਦਿੱਤਾ।

'ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਡੇ ਪਵਿੱਤਰ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸਨੂੰ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਯੁੱਧਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦਾ ਮੂਲ ਰਾਮ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸੀਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਲੰਕਾ (ਸਿਲੋਨ) ਟਾਪੂ 'ਤੇ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਰਾਕਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਦੁਸ਼ਟ ਆਤਮਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੰਦੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ, ਰਾਜਾ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਫੌਜਾਂ ਨਾਲ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਗਈ: ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਮ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸੁੰਦਰ ਪਤਨੀ ਦੇ ਗੁਆਚਣ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਸਾਡਾ ਬਾਂਦਰ-ਦੇਵਤਾ, ਹਨੁਮਾਨ, ਇੱਕ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਅਤੇ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਜੀਵ ਸੀ; ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਾਂਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਰੂਪ ਹੀ ਸਥਾਈ ਹੈ; ਬੁੱਧੀ ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਚਲਾਕੀ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਦੁਖਦਾਈ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਂਗ, ਮਨੁੱਖਤਾ ਵੀ ਪਤਿਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਜੀਵਾਂ ਵਰਗੇ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਬਾਂਦਰਾਂ ਹਨੁਮਾਨ ਵਰਗੇ ਹਨ। ਖੈਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਰਾਮ ਆਪਣੀ ਉਲਝਣ ਵਿੱਚ ਹਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਇਆ, ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜ 'ਤੇ ਤਰਸ ਖਾ ਕੇ ਗੁਆਚੀ ਹੋਈ ਸੁੰਦਰੀ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ, ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤੱਕ ਭਟਕਦਾ ਰਿਹਾ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਲੰਕਾ ਵਿੱਚ ਲੱਭ ਲਿਆ, ਓਨੀ ਹੀ ਵੱਡੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਬੁੱਧੀ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਟਾਪੂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਇੱਕ ਫੌਜ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਧਰਤੀ ਦੇ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਂ ਇੱਕ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆਈ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜ਼ਰੂਰ ਲੰਕਾ ਸੀ, ਪਰ ਇੱਕ ਚੌੜਾ ਅਤੇ ਤੂਫ਼ਾਨੀ ਸਮੁੰਦਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵਗਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਗਰਜਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾ ਦਿੱਤਾ - ਨਾ ਹੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਰਾਮ ਖੁਦ ਆਮ ਡਰ ਤੋਂ ਬਚਿਆ। ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਖਰੀਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਤਾਂ ਲੱਖਾਂ ਦੇਵਤਿਆਂ ਵਰਗੇ ਜੀਵਾਂ ਵਾਲੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਦਸ ਹੱਥ ਉੱਚਾ ਸੀ! ਰਾਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ; ਪਰ ਹਨੁਮਾਨ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਚੈਨਲ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਹ ਭਰੋਸਾ ਦੇ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਪੁਲ ਜਲਦੀ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀ ਰਾਤ-ਦਿਨ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨਗੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ।

'ਸੋਚਦੇ ਹੀ, ਬਾਂਦਰਾਂ ਦੇ ਦਸਤੇ ਹਿਮਾਲਿਆ ਵੱਲ ਚਲੇ ਗਏ। ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਪਹਾੜ ਅਤੇ ਚੱਟਾਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨੀਹਾਂ ਤੋਂ ਫਟ ਗਏ, ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਣਥੱਕ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਰੀਲੇਅ ਦੁਆਰਾ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਕੰਢਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਏ ਗਏ। ਉੱਪਰੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਛਿੱਟੇ ਨੂੰ ਭਿਆਨਕ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਾਣੀ ਅਸਮਾਨ ਵੱਲ ਚੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਝਾ ਰਿਹਾ ਸੀ! ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਪੁਲ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਫੌਜਾਂ ਇਸ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਈਆਂ, ਦੇਸ਼ ਜਿੱਤਿਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਸੁੰਦਰ ਸੀਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਮਰਪਿਤ ਮਾਲਕ ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

'ਹੁਣ ਇਹ ਚੱਟਾਨਾਂ ਹਿਮਾਲਿਆ ਤੋਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਚੱਟਾਨਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਉੱਤੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਢੇਰ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਬਾਂਦਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ; ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਅੱਧਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇੱਥੇ ਹੀ ਰੀਲੇਅ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ, ਜਦੋਂ ਪੁਲ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਰਹਿ ਗਏ, ਲੋੜੀਂਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜੋ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ, (ਅਤੇ ਭੁਗਵਾਨ ਮੰਨ ਲਵੇ ਕਿ ਕੋਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਨਾ ਕਰੇ!) ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਪੁਲ ਦੇ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ ਅੱਜ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਰਾਮਿਸੇਰਾਮ ਗਏ ਸਨ, ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਪੁਲ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਉੱਪਰ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੱਟਾਨਾਂ ਦੇ ਬਿੰਦੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ, ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਧਰਤੀ ਤੱਕ ਸਿੱਧੀ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ, ਇੱਥੇ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਟਾਪੂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਿੱਥੇ ਲਹਿਰਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕੀਆਂ ਹਨ: ਕਿ ਅੱਗੇ, ਇੱਥੇ ਅਤੇ ਰਾਮਿਸੇਰਾਮ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਚੱਟਾਨਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰੋਗੇ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਾਨ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਧਰਮ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਠੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਜੋ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ, ਸਾਰੇ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ੱਕੀਆਂ ਦੇ ਉਲਝਣ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੇ।

'ਮਾਸ਼ੱਲਾ!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਇਹ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕਹਾਣੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸੱਚ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਖੁਦ ਪੁਲ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਕੋਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬਾ ਆਦਮ, ਜਿਸਨੂੰ ਆਲੀਆ ਨੇ ਸੇਰੇਂਡੀਬ ਦੇ ਸਵਰਗ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਲੰਕਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਦਿਨ ਇੰਨੇ ਛੋਟੇ ਟਾਪੂ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਥੱਕ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਦੇਖ ਕੇ, ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਸੱਤ ਕੋਸ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਪਹਾੜਾਂ ਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਕੇ ਪੁਲ ਬਣਾਇਆ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਤੱਕ ਕਦਮ ਰੱਖਿਆ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ; ਪਰ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੇ ਆਲੀਆ ਨੂੰ ਨਾਰਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸਨੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਸਵਰਗ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਭਟਕਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।'

'ਹਾਂ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਕੀ ਮੇਰੀ ਕਹਾਣੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪੱਥਰਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨੇ ਅਸਾਧਾਰਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਢੇਰ ਹੁੰਦੇ ਦੇਖਦੇ ਹੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰ ਵਿੱਚ? ਕਿਉਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਪੱਥਰਾਂ ਦਾ ਢੇਰ ਚੁੱਕਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਢੇਰ ਕਰੇਗਾ; ਅਤੇ ਦੇਖੋ, ਇਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਢੇਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕੁਝ ਵੱਡੇ, ਕੁਝ ਛੋਟੇ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਉਹਨਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ।'

'ਆਲੀਆ ਕੇ ਕਪੋਦਰੁਤ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, - 'ਇਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਮਾਸ਼ੱਲਾ! ਉਹ ਮਹਾਨ ਬਾਂਦਰ ਸਨ; ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦੇਣਗੇ।'

ਅਧਿਆਇ XIV

ਅਮੀਰ ਆਲ ਦਾ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਪਹੁੰਚਣਾ

ਅਸੀਂ ਉਲਵਾਲ ਪਿੰਡ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘੇ, ਇਸਦਾ ਚਿੱਟਾ ਪਗੋਡਾ ਇਮਲੀ ਅਤੇ ਅੰਬ ਦੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦੇ ਝਰਨੇ ਵਿੱਚੋਂ ਝਾਕ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਵੱਡਾ ਤਲਾਅ ਹੁਣ ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਚਮਕ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰਸਤੇ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਚੱਟਾਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਚੋਟੀ ਤੋਂ ਲੰਘਦੇ ਹੋਏ, ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੁਸੈਨ ਸਾਗੋਰ, ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਅਕਸਰ ਸਿਕੰਦਰਾਬਾਦ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵਿਖੇ ਫੌਜ ਦਾ ਕੈਂਪ ਦੇਖਿਆ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫੌਜ ਦੇ ਤੰਬੂ ਚਮਕਦਾਰ ਧੁੱਪ ਵਿੱਚ ਚਮਕ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਨੀਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਚਾਦਰ ਪਈ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਝੀਲ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸੁਣਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਲੰਘੇ, ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਹਵਾ ਆਈ, ਅਤੇ ਸਤ੍ਹਾ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਘੁਮ ਗਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚਿੱਟੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ ਟੁੱਟਦੇ ਹੀਰਿਆਂ ਵਾਂਗ ਚਮਕਦੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਛਿੱਟੇ ਸਾਡੇ ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਸੁੱਟਦੀਆਂ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਬੰਨ੍ਹ ਦੇ ਪੱਥਰਾਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤੱਕ ਸੁੰਦਰ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਰਹੇ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਇੰਨੀ ਨਵੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਸੋਚ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਸਮੁੰਦਰ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸੁਣਿਆ ਸੀ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੀ ਸੀ, ਉਹ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਤੋਂ, ਸਾਹਿਬ, ਦੋ ਵਾਰ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ; ਮੈਨੂੰ ਇਸਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਉੱਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਸਫ਼ਰ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਡਿੱਗ ਕੇ ਇਸਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਇਹ ਇੰਨਾ ਬੇਅੰਤ ਜਾਪਦਾ ਸੀ, ਇਸਦਾ ਕਿਨਾਰਾ ਆਕਾਸ਼ ਵਾਂਗ ਛੁਹਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿੱਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਮੇਰੀ ਕਲਪਨਾ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਘੇਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ, - ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਰੂਪ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਹਰ ਕੋਈ ਸੋਚਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਲਹਿਰਾਂ ਦੀ ਗਰਜ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਪਹਾੜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਾੜ 'ਤੇ ਘੁੰਮਦੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਕਿਨਾਰੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਭੜਕਦੀਆਂ ਸਨ, ਸਰਬਸ਼ਕਤੀਮਾਨਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਆਵਾਜ਼ ਜਾਪਦੀ ਸੀ ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਬੇਰਹਿਮ ਅਤੇ ਬੇਧਿਆਨੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸਮਾਦ ਅਤੇ ਡਰ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ!

ਅਸੀਂ ਤਲਾਬ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੋਂ ਲੰਘੇ। ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ ਸੀ; ਪਰ ਦੂਰ ਇੱਕ ਪਹਾੜੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹੇ, ਮੈਂ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਬੇਸਬਰੀ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਲਈਆਂ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਸੀ ਉਹ ਇਕਦਮ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਫਟ ਜਾਵੇ।

ਜਦੋਂ ਮੇਰਾ ਘੋੜਾ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਢਿੱਲੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ। ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਪਿਆ ਸੀ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ, ਇਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਤੀਬਰ ਇੱਛਾਵਾਂ - ਦੁਖੂਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ਹਿਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮੈਂ ਲੰਘਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ, ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਮੈਦਾਨ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਜੋ ਕੁਝ ਦਿਖਾਈ

ਦੇਵੇਗਾ ਉਹ ਇੱਥੇ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਝੁੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਇੱਕ ਮੀਨਾਰ ਹੋਵੇਗਾ: ਪਰ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਪਹਿਲੂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਮੈਂ ਇੱਕ ਕੋਮਲ ਢਲਾਨ ਦੀ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਜੋ ਮੇਰੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਵੱਲ ਕੁਝ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਰੁੱਖੀਆਂ, ਪੱਥਰੀਲੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਨਾਲ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਇੱਕ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਉਤਰਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਲਗਭਗ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਦੂਰੀ ਤੱਕ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਘਾਟੀ ਦੇ ਕੋਮਲ ਚੜ੍ਹਾਈ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਰੇ ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਨਦੀ ਨੂੰ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਸੀ, ਸ਼ਹਿਰ ਸੀ, ਇਸਦੇ ਚਿੱਟੇ ਛੱਤ ਵਾਲੇ ਘਰ ਸੂਰਜ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਚਮਕ ਰਹੇ ਸਨ ਜੋ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲਗਭਗ ਰੁੱਖਾਂ ਦੇ ਜੰਗਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਚਾਰ ਮੀਨਾਰ ਅਤੇ ਮੱਕਾ ਮਸਜਿਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਤੋਂ ਮਾਣ ਨਾਲ ਉੱਠੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਹ ਘਿਰੇ ਹੋਏ ਸਨ; ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਚਿੱਟਾ ਗੁੰਬਦ, ਇਸਦੇ ਚਮਕਦਾਰ ਸੁਨਹਿਰੀ ਗੋਲਡ ਸਪਾਇਰ ਦੇ ਨਾਲ, ਕਿਸੇ ਮਨਪਸੰਦ ਜਾਂ ਪਵਿੱਤਰ ਸੰਤ ਦੀ ਕਬਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਛੋਟੀਆਂ ਮਸਜਿਦਾਂ, ਮੈਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸੈਂਕੜੇ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਤਲੇ ਚਿੱਟੇ ਮੀਨਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਣੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ।

ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਪਰੇ ਪੱਥਰੀਲੀ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਜੁੜੀ ਲੜੀ ਉੱਭਰੀ, ਜੋ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਚੱਲਦੀ ਰਹੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਸ ਪਾਸੇ ਦੀ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਸ਼ਹਿਰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਜਾਪਦਾ ਸੀ; ਪਰ ਮੈਂ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਹ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਗਾਂ ਅਤੇ ਘੇਰਿਆਂ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਨੂੰ ਘਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਆਬਾਦੀ ਇੰਨੀ ਸੰਘਣੀ ਦੇਖ ਕੇ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ।

ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪਿਆਰਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸੀ: ਸਵੇਰ ਦੀ ਤਾਜ਼ਗੀ, ਹਵਾ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ, ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੇ ਚਮਕਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਮੇਰੀ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਤੋਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮਿਟ ਸਕਦਾ। ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸੁੰਦਰ ਹੈ, ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦਿਨ ਵਾਂਗ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਜਵਾਨ ਸੀ, ਜੋਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਬਸ ਵਿਕਾਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਉੱਤਮਤਾ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣਗੇ। ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਠੱਗ ਉੱਪਰ ਆਏ, ਹਰ ਇੱਕ ਨੇ ਸੁੰਦਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰਾਜਧਾਨੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੁਣੀ ਸੀ। ਕਾਰਵਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜੇ ਦੇ ਰਸਤੇ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਢਲਾਣ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰੇ, ਅਤੇ ਅਣਗਿਣਤ ਉਪਨਗਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਹੋਏ ਅਸੀਂ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਸਦੇ ਲਈ, ਅਤੇ ਉਸ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦੀ ਸੀ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸਰਾਏ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਲਿਆ ਜੋ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਅਤੇ ਅਮੀਰ ਸਜਾਵਟੀ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸੀ; ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਵਧੇਰੇ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਮੈਂ ਇੱਕ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਘਰ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਮੁਸ਼ਕਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ, ਇੱਕ ਵਪਾਰੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜੋ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਤਿੰਨ ਕਮਰੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਵਰਾਂਡਾ, ਜੋ ਕਿ ਦੁਕਾਨ ਸੀ; ਪਰ ਇਹ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਕਮਰਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਲੁੱਟ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਜ਼ੋਰਾ ਆਪਣੇ ਜਨਮ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਘਰ ਕੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਆਉਣਾ ਹੈਰਾਨੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਨੁਵਾਬ ਉਸਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਗੁਆਚਿਆ ਹੋਇਆ ਸਮਝਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਆਈ, ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦੀ ਲਗਭਗ ਨਿਸ਼ਚਤਤਾ ਉਸਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਆਈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਡਰ ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਾਂਗੀ, ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਮੇਰੇ ਲਈ ਉਸਦਾ ਪਿਆਰ ਉਸਦੇ ਆਚਰਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸਾਡਾ ਮਕਾਨ-ਮਾਲਕ, ਵਪਾਰੀ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਮਰ ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਦੀ ਨਿਮਰਤਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਤਸੁਕਤਾ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੌਣ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪੁਰਾਣੀ ਕਹਾਣੀ ਦੱਸੀ - ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਇੱਕ ਵਪਾਰੀ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਖੁਦ ਇੱਕ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਸਿਪਾਹੀ ਸੀ ਜੋ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਉਹ ਹੁਣ ਇਹ ਜਾਣਨ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸਟਾਕ ਸੀ; ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੁੱਪ ਰਹੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਨੇ ਸਾਡੇ ਸਮਾਨ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਆਪਣੀ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ।

'ਕਿਉਂਕਿ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਸਾਡੇ ਸਾਮਾਨ ਜੋ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕੀਮਤੀ ਹਨ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ ਪਤਾ; ਨਾ ਹੀ ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਗੱਠਾਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਹਨ; ਅਸੀਂ ਕੱਲ੍ਹ ਸਵੇਰੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕਰਾਂਗੇ: ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਸਾਹੂਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ 'ਤੇ ਜਾਵਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਾਂਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਵਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਮਾਨ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵਾਂਗੇ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤਾਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣਤਾ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਾਨੂੰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਜੋ ਉਹ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਮਤੀ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਪੂਰੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਰਕਮ ਵਿੱਚ ਵੇਚ ਸਕਾਂਗੇ।'

ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਅਸੀਂ ਗੱਠਾਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਸਨ - ਬ੍ਰੋਕੇਡ, ਸੋਨੇ ਦਾ ਕੱਪੜਾ, ਵਧੀਆ ਮਸਲਿਨ ਸਕਾਰਫ਼, ਸੋਨੇ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਨਮੂਨਿਆਂ ਨਾਲ ਬੁਣੇ ਹੋਏ, ਸਾਦੇ ਮਸਲਿਨ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਸ਼ਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਹਿਨਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਵਧੀਆ ਕੱਪੜੇ, ਅਤੇ ਰੇਸ਼ਮ ਅਤੇ ਟਿਸ਼ੂ ਬਾਰਡਰ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾੜ੍ਹੀਆਂ, ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨਾਗਪੁਰ ਦੇ ਲੂਮਾਂ ਤੋਂ। ਇਹ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਗਹਿਣੇ, ਜਦੋਂ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨ 'ਤੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਏ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾ ਲਈ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ, ਸੁੰਦਰ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਘੋੜਿਆਂ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ, ਕੁਝ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਬਣਾ ਲਿਆ।

ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਪਰ ਵੱਡੇ ਪੁਲ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਸਦੇ ਹੇਠਾਂ ਨਦੀ ਵਗਦੀ ਸੀ, ਜੋ ਹੁਣ ਇੱਕ ਖੋਖਲੀ ਨਦੀ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਇਸਦੇ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਗੇਟ ਰਾਹੀਂ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਪੁੱਛਦੇ ਹੋਏ ਸਿੱਧੇ ਚੌਕ, ਜਾਂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਗਏ, ਜਿੱਥੇ ਸਾਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਮਾਨ ਸਮਾਨ ਵੇਚਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਮਿਲੇਗਾ। ਗਲੀਆਂ ਤੰਗ ਅਤੇ ਗੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ

ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਅਸੀਂ ਇਸਦੇ ਬਾਹਰੀ ਅਤੇ ਦੂਰ ਦਿੱਖ ਤੋਂ ਬਣਾਈਆਂ ਸਨ; ਫਿਰ ਵੀ ਹਾਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਦੌਲਤ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ, ਛਤਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਅੰਬਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਰਈਸ ਜਾਂ ਸੱਜਣ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਰੱਖਿਅਕ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਚੰਗੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਭੀੜ ਨੇ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਰੇਡ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੋਹਰਮ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਹੁਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ, 'ਹਸਨ! ਹੁਸੈਨ! ਦੂਲਾ! ਦੀਨ! ਦੀਨ!' ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੋਰ ਪੁਕਾਰ ਹਰ ਪਾਸੇ ਗੂੰਜ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਭੀੜ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਬਣਾਇਆ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਅਕਸਰ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਰਸਤਾ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਭੀੜ ਦੇ ਮਜ਼ਾਕ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਅਜਨਬੀ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਵਾਰ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਤਲਵਾਰ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਿਆ ਦੇਖਿਆ ਜਿਸਨੂੰ ਸਾਡੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਧੱਕਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਧੱਕਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਡੂੰਘੀ ਧਮਕੀ ਬੁੜਬੁੜਾਉਂਦੇ ਸੁਣਿਆ; ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੌੜੀ ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ, ਜਿੱਥੇ ਭੀੜ ਘੱਟ ਸੀ; ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਉਹ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਇਮਾਰਤ, ਚਾਰ ਮੀਨਾਰ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕਦਮ ਫਟ ਗਈ।

'ਕਿੰਨਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ!' ਮੈਂ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਮੀਨਾਰ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ, ਜੋ ਬੱਦਲਾਂ ਨੂੰ ਵਿੰਨ੍ਹਦੇ ਜਾਪਦੇ ਸਨ; 'ਇਸਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਦੇਖਣਾ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ।'

ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਚਾਰੇ ਕੋਨਿਆਂ ਨੂੰ ਮੀਨਾਰਾਂ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਮਹਿਰਾਬਾਂ ਬਣੀਆਂ ਸਨ ਜੋ ਇੱਕ ਛੱਤ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਸਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਮਸਜਿਦ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਪੂਰੇ ਦੇ ਭਾਰੀ ਭਾਰ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੱਪੜਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਸੀ।

'ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਮੇਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਕਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਸੁਣੋ! ਮੱਕਾ ਮਸਜਿਦ ਤੋਂ ਮੁਅਜ਼ਿਨ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਉੱਥੇ ਜਾਵਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਾਂਗੇ।'

ਮੈਂ ਉਸਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਚਾਰ ਮੀਨਾਰ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਇੱਕ ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਮੁੜੇ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਗੇਟ 'ਤੇ ਰੋਕ ਦਿੱਤੇ।

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇੱਕ ਉੱਚੇ ਕਾਜ਼ਵੇਅ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੌੜੀਆਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਤੱਕ ਵਧੇ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਆ ਗਈ ਜੋ ਅੰਦਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵੱਲ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਰਾਜਕੁਮਾਰਾਂ ਅਤੇ ਰਈਸਾਂ ਦੀਆਂ ਕਬਰਾਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਰੂਪਾਂ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਭਰਪੂਰ ਨੱਕਾਸ਼ੀ ਵਾਲੇ ਸਨ; ਪਰ ਇਮਾਰਤ ਨੇ ਹੀ ਮੇਰੀ ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਲੀਨ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਪੰਜ ਉੱਚੀਆਂ ਅਤੇ ਚੌੜੀਆਂ ਮਹਿਰਾਬਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ, ਜਿੱਥੇ ਡੂੰਘਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਰਾਬਰ ਗਿਣਤੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ; ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਮਹਿਰਾਬਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਸਨ, ਅਣਗਿਣਤ ਬਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅੱਖ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਈ, ਜੋ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਟਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਅਤੇ ਕਾਰੀਗਰੀ ਦੀ ਛੱਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਸਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ, ਸਾਰਾ ਪੱਥਰ ਦਾ ਸੀ, ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸਮਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਚਾਰ ਮੀਨਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਇਮਾਰਤਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਦੇਖੀਆਂ ਸਨ, ਸਟੂਕੋ ਦੀਆਂ ਸਨ।

ਪਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੋਰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਮਾਂ ਸੀ; ਮੁਏਜ਼ਿਨ ਦੀ ਸੁਰੀਲੀ ਅਤੇ ਉਦਾਸੀ ਭਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੁਪਹਿਰ ਦੀ ਨਮਾਜ਼ ਲਈ ਕੁਝ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗਲੀਚੇ ਵਿਛਾਏ ਸਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਧਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰਲ ਗਏ, ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਫੈਲੀਆਂ ਕਮਰਬੰਦਾਂ 'ਤੇ ਗੋਡੇ ਟੇਕਦੇ ਹੋਏ, ਆਮ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਦੀ ਮੱਧਮ ਬੁੜਬੁੜਾਈ ਛੱਤ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਈ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ।

ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਾਜ਼ਰ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਵੀ ਨਵਾਂ ਜਾਂ ਅਸਾਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਪਰ ਮੈਂ, ਜੋ ਸਾਡੀ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਪੇਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚ ਗਿਆ ਸੀ, ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਛੂਹ ਗਿਆ; ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਕਾਤਲ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਅਜੇ ਬੇਰਹਿਮ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਮੈਂ ਨਰਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਹੰਝੂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਕੁਰਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸੁਤੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਸਮਾਰੋਹ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ, ਅਸੀਂ ਉੱਠੇ; ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਂ ਪਵਿੱਤਰ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰੁਕਣ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਇਆ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਚਾਰ ਮੀਨਾਰ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ।

'ਇੱਥੇ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਉਹ ਲਾਭਦਾਇਕ ਬਦਮਾਸ਼ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਭੁਲਾਲਾਂ ਨਾਲ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਪਾਰ ਹੈ; ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਸਾਡੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਾਂਗੇ ਉਹ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰੇ।'

ਅਸੀਂ ਇਮਾਰਤ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਰੁਕ ਗਏ, ਜਿਸਦਾ ਹੇਠਲਾ ਹਿੱਸਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮਾੜੀਆਂ ਝੌਂਪੜੀਆਂ ਅਤੇ ਸਟਾਲਾਂ ਨਾਲ ਬਦਨਾਮ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਮਿਠਾਈਆਂ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਬੈਠਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਰਾਹਗੀਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਮਾਨ ਵਰਤਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ, ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਦਿੱਖ ਵਾਲੇ, ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਚਿਹਰੇ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨ ਹਿੰਦੂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ, ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਦੁੱਲਲ ਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜਨਬੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿੱਥੇ ਲੱਭਣਾ ਹੈ।

'ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹਾਂ, ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਜਨਾਬ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਗੋਦਾਮਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋ; ਅਤੇ,' ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, 'ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਹੂਕਾਰ ਜਾਂ ਡੀਲਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਗਰੀਬ ਨੌਕਰ, ਮੋਹੇਨੋ ਦਾਸ, ਨੂੰ ਸੰਜਮ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਨਾ ਦੇਵੇ।'

'ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚੰਗੇ ਗੁਣਾਂ ਬਾਰੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਾ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਹਾਡੇ ਕਬੀਲੇ ਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੁਕਤਿਆਂ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਾਖ ਨਹੀਂ ਹੈ।'

'ਆਹ,' ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ (ਅਫ਼ਸੋਸ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ!) ਇੱਕ ਦੁਖੀ ਸਮੂਹ ਹਨ; ਫਿਰ ਵੀ, ਉਸਦਾ ਨੌਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗਾ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਮਾਨਦਾਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਣਾ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ।'

'ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਬੇਈਮਾਨ ਹੋਵੋਗੇ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ: 'ਪਰ ਆਓ, ਦਿਨ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਢਲਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹਨੇਰਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਭੀੜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਹਾਂ।'

ਉਸ ਬੰਦੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਦੇਖਿਆ, ਨਾਲ ਹੀ ਮੋਢੇ ਵੀ ਉੱਚੇ ਕੀਤੇ, ਜੋ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ: ਜੋ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਉਸ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਚੌਕਸ ਹਾਂ।

'ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ?' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸ਼ਾਲਾਂ ਅਤੇ ਬਨਾਰਸ ਦੇ ਬ੍ਰੋਕੇਡਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਘਟੀਆ ਤੋਂ ਘਟੀਆ ਵਸਤੂ ਤੱਕ, ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।'

'ਸਾਨੂੰ ਬਨਾਰਸ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼ਿੰਗਾਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਸੁੰਦਰ ਰੁਮਲ ਅਤੇ ਦੋਪੁੱਟੇ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਪੱਗ।'

"ਤੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਲਵੇਂਗਾ," ਦੁੱਲਾਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਾਲ ਆਪਣੀ ਕਮਰ ਦੁਆਲੇ ਬੰਨ੍ਹਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। "ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਆਓ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੋ, ਕਿਤੇ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਭੀੜ ਵਿੱਚ ਗੁਆ ਨਾ ਦਿਓ।" ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਉਹ ਇਮਾਰਤ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਉਤਰਿਆ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਮੁੱਖ ਗਲੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲੈ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਇੱਕ ਅਣਜਾਣ ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਘਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਰੁਕ ਗਿਆ ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੇ ਬਾਹਰੀ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

'ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਖੋਜ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ,' ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਜੇ ਅਸੀਂ ਖੁਦ ਕਿਸੇ ਵਪਾਰੀ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ। ਚੰਗਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਗਏ।'

'ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਪਾਰੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਕਾਂਤ ਥਾਵਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹਨ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। 'ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨ-ਰਹਿਤ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਇਹ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਦੂਜੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਾਂਗ ਸਾਮਾਨ ਵੇਚਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ। ਪਰ ਉਹ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਜਨਬੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਭੁਲਲਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।'

ਸਾਨੂੰ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਮੋਟੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਸਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਸਾਹੋਕਰ ਵਰਗਾ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਮਾਰਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ; ਪਰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਤੋਂ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੈਠ ਗਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਵੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਆਪਣੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਦਾਖਲ ਹੋਏ।

ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਗੱਠਾਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਾਨ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਫੈਲ ਗਿਆ। ਸਾਹੋਕਰ ਦਾ ਸਟਾਕ ਬੇਅੰਤ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਕੀਮਤੀ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਕਈ ਚੀਜ਼ਾਂ ਚੁਣੀਆਂ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸੀਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮੈਂ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਬਣਾਏ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਲਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ, ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਫੋਨ ਕਰਾਂਗੇ। ਸਾਹੋਕਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ, ਅਤੇ ਦੁੱਲਾਲ ਨੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ; ਪਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਵਪਾਰੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ।

ਦੁੱਲਾਲ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਚਾਰ ਮੀਨਾਰ ਤੱਕ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੁਸੀਬਤ ਲਈ ਉਸਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਦਾ ਇੱਕ ਟੁਕੜਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦਾ ਰਸਤਾ ਪਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਜਲਦੀ ਕਾਰਵਾਂ ਆਉਣ ਅਤੇ ਰੁਗੋਨਾਥ ਦਾਸ ਸਾਹੋਕਰ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਪਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੂੰ ਸਾਡੀ ਖ਼ਬਰ ਮਿਲੇਗੀ।
'ਹੁਣ ਤੱਕ ਮੈਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਸਾਡੇ ਸਾਮਾਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹਨ ਜੋ ਅਸੀਂ ਵੇਖੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਦੀ ਚੰਗੀ ਪੇਸ਼ਗੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਸਕੀਏ, ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ।'
ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਦੁੱਲਾਲ ਆਇਆ।
"ਕੀ ਤੂੰ ਗੁਪਤ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈਂ?" ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਪੁੱਛਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਦੋ ਰੁਪਏ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ। ਉਹ ਆਦਮੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੰਬਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।
"ਜੇ ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਜਿਹੀ ਹੈ," ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, ਉਸਦੇ ਦੰਦ ਡਰ ਨਾਲ ਲਗਭਗ ਚੀਕਦੇ ਹੋਏ, "ਮੈਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ; ਪਰ ਮੈਂ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਹਾਂ, ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਨੌਕਰ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਨੱਕ ਰਗੜਦਾ ਹਾਂ," ਉਸਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਚੀਕਿਆ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਢਾਹ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਮੱਥੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਰਗੜਿਆ, ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਮੱਥੇ ਨੂੰ ਸੁੰਗੜਦੇ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਉਸ ਆਦਮੀ ਦੇ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ੱਕ 'ਤੇ ਗੁੱਸੇ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਸੀ।"
'ਕਿਉਂ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਚੀਕਿਆ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਬੰਦਾ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, 'ਇਹ ਕੀ ਹੈ? ਤੂੰ ਇੱਕ ਘਟੀਆ ਔਰਤ ਦਾ ਮੁਰਗੀ ਦਿਲ ਵਾਲਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈਂ? ਆਲੀਆ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਉੱਠ! ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਆਦਮੀ, ਜੋ ਕਿ ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਕੋਈ ਹੈ, ਤੈਨੂੰ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਤੂੰ ਗੁਪਤ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈਂ, ਕੀ ਤੈਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੇਰਾ ਗਲਾ ਵੱਢਿਆ ਜਾਵੇਗਾ?'
'ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਨਾ ਕਰੋ,' ਬਦਮਾਸ਼ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਕੰਬਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ। 'ਮੈਂ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੁਖੀ ਹਿੰਦੂ ਹਾਂ; ਮੇਰਾ ਗਲਾ ਵੱਢ ਕੇ ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਕੀ ਮਿਲੇਗਾ?'
'ਨਹੀਂ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ; ਇਸ ਬੰਦੇ ਵਿੱਚ ਪਿੱਸੂ ਵਰਗੀ ਜਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿਓ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਚੱਪਲ ਨਾਲ ਮਾਰੋ: ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਡੁਲਲ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ।'
'ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜੀ!' ਉਸ ਬੰਦੇ ਨੇ ਚੀਕਿਆ, - ਉਸਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸੁਣ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ - 'ਮੇਰੀ ਮੂਰਖਤਾ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ। ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਧਮਕੀ ਭਰੇ ਪਹਿਲੂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਜਿਗਰ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ; ਪਰ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।'
"ਨੁਕਸਾਨ! ਤੇਰੇ ਵਰਗੇ ਬਦਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ," ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ; "ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਤੂੰ ਤਰਕ ਸੁਣਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈਂ, ਬੈਠ ਕੇ ਸੁਣ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ।"
'ਮੈਂ ਗੁਪਤ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ,' ਦੁੱਲਾਲ ਨੇ ਚੀਕਿਆ; 'ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦਿਓ।'
"ਜੇ ਤੂੰ ਨਹੀਂ ਹੈਂ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਬੁਰਾ ਹੋਵੇਗਾ," ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਫਿਰ ਉਸ ਵੱਲ ਘਿਣਾਉਣੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ: "ਪਰ ਸੁਣ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਵਪਾਰੀ ਹਾਂ; ਮੈਂ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਗਿਆ; ਪਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਕੀਮਤੀ ਸਮਾਨ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਵੇਸ਼, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਇੱਥੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਕਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਆਪਣੇ

ਨਾਲ ਲਿਆਇਆ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਇੱਥੇ ਵੇਚਣ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮਾਨ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰ ਸਕਾਂ। ਹੁਣ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ?"

'ਜ਼ਰੂਰ, ਜ਼ਰੂਰ,' ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, 'ਇਸ ਤੋਂ ਆਸਾਨ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਮਾਲਕ ਬੇਸ਼ੱਕ ਵਿਕਰੀ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲੇਗਾ?'

'ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਹਰ ਸੌ ਦੇ ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਹੋਣਗੇ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ: 'ਕੀ ਇਹ ਤੈਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰੇਗਾ?'

"ਇਹ ਇੱਕ ਸ਼ਾਹੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਉਦਾਰਤਾ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ," ਦੁੱਲਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ। "ਕੀ ਮੈਨੂੰ ਸਾਮਾਨ ਦੇਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ?"

'ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖੋ, ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਥੇ ਹਨ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੁਬਾਰਾ ਆਏ; ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਉਸ ਕਮਰੇ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਸਨ, ਅਤੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਗੱਠਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ।

'ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇੱਕ ਅਮੀਰ ਸਟਾਕ ਹੈ,' ਦੁੱਲਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ: 'ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕੱਪੜੇ ਵੇਚ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਾਰਾ, ਬਿਨਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਇੱਥੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹੋ।'

'ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਜੇ ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਸਾਰੇ ਨਹੀਂ ਵੇਚ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਜੋ ਬਚੇਗਾ ਉਹ ਪੂਨਾਹ ਨੂੰ ਲੈ ਜਾਵਾਂਗਾ।'

'ਠੀਕ ਹੈ,' ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਸਭ ਕੁਝ ਦਾ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਬਣਾਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਾਂਗਾ ਕਿ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਸਾਰੇ ਡੀਲਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਪਵੇਗਾ।'

'ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਉਹ ਕਰੋ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਇਹ ਹਨ ਤੁਹਾਡੇ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਦਸ ਰੁਪਏ। ਹੁਣ ਚਲੇ ਜਾਓ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਮਿਲਣ ਦਿਓ।'

ਉਸ ਸਾਥੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਲਾਮ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ।

'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਇੰਨੇ ਤਰਸਯੋਗ ਬਦਮਾਸ਼ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ?' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ। 'ਦੋ ਗਊਆਂ ਲਈ ਮੈਂ ਉਸਦਾ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਦਿੰਦਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਇੰਨੇ ਘਿਣਾਉਣੇ ਕਾਇਰ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋ ਸਕੇ।'

'ਉਸਨੂੰ ਜਾਣ ਦਿਓ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਹੈ, ਅਤੇ ਸੋਚਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਪੈਸਿਆਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿਓਗੇ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ?'

'ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਤੁਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ?'

'ਬਿਲਕੁਲ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਉਸਨੂੰ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿਓ।'

ਮੈਂ ਜ਼ੋਰਾ ਕੋਲ ਗਈ, ਮੇਰੀ ਆਪਣੀ ਕੋਮਲ ਜ਼ੋਰਾ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਟਾਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਚਿੰਤਾ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਉਸਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਭੱਜ ਸਕਦਾ ਸੀ - ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਲਈ ਮੇਰੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਇੰਨੀ ਸੀ ਕਿ, ਜੇਕਰ ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ ਭੱਜਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ

ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ, ਸਾਥੀਆਂ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।
ਅਤੇ ਜੇ ਮੈਂ ਹੁੰਦਾ, ਠੱਗ ਨੇ ਸੋਚਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, ਕੀ ਮੇਰੀ ਹਾਲਤ ਹੁਣ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਮਾੜੀ ਹੁੰਦੀ? ਕੀ ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਇਹ ਘਿਣਾਉਣੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਪਹਿਨਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਸਨ? ਕੀ ਮੈਂ ਕਦੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਦੀਵੀ ਕੈਦ ਅਤੇ ਹੋਂਦ ਦੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ ਸਵਰਗ ਵਿੱਚ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ (ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸਦੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਰਾਪ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ,) ਇੱਕ ਘਟੀਆ, ਨੀਚ, ਕਾਇਰਤਾ ਭਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਲਟਕਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ! ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਲਈ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਭੱਜ ਜਾਂਦਾ, - ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਭੱਜ ਜਾਂਦਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਡੁੱਬਦਾ ਹਾਂ। ਆਪਣੇ ਸਿਪਾਹੀ ਵਰਗੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ, ਮੇਰੇ ਪਤੇ, ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਹੁਨਰ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਸ਼ਾਇਦ ਸਨਮਾਨਯੋਗ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ; ਮੈਂ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ! ਪਰ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਇਹ ਮੇਰੀ ਕਿਸਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਹ ਹਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਹਾਂ, - ਆਪਣੇ ਆਪ ਲਈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸਰਾਪ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਕਦੇ ਜੁੜਿਆ ਹਾਂ।
ਜ਼ੋਰਾ! ਉਸਨੇ ਮੇਰੀ ਚਿੰਤਾ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ; ਉਸਨੂੰ ਹੁਣ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਭੈਣ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਭੇਜਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਤੱਕ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ, ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ, - ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਦੇਖ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਣਗੇ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੇ ਛੁਡਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਜੋਂ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਕਦੇ ਵੀ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।
'ਹਾਏ!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਮੇਰੀ ਜ਼ੋਰਾ, ਤੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਤੂੰ ਕੀ ਪੁੱਛਦੀ ਹੈਂ। ਕੀ ਤੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੁਹਜ ਤੁਹਾਡੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਭੈਣ ਲਈ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ? ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੁੰਦਰ ਅਤੇ ਆਕਰਸ਼ਕ ਹੈਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤੂੰ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈਂ। ਤੇਰੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਉਹ ਗੁੰਮਨਾਮੀ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਜਾਣਗੇ, ਅਤੇ ਉਹ ਤੇਰੀ ਵਾਪਸੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਡਿਆਈ ਦੀ ਬਿਆਸ ਵਜੋਂ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨਗੇ।'
'ਨਹੀਂ, ਇਹ ਬੇਰਹਿਮ ਸ਼ਬਦ ਹਨ, ਮੇਰੀ ਪਿਆਰੀ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਤੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੀ ਹੈਂ ਕਿ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਕਦੇ ਧੋਖਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਸਾਹ ਲੈਂਦੀ ਹਾਂ, ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਤੇਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਜਾਣ ਦਿਓ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੀ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਹੋਵਾਂਗੀ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਗਾਵਾਂਗੀ।'
'ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਵੇ,' ਮੈਂ ਉਦਾਸੀ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਇਹ ਸੋਚਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਸਾਡਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਵਿਛੋੜਾ ਸੀ। 'ਤਾਂ ਜਾਓ; ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਏ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਆਵਾਂਗਾ।' ਇੱਕ ਢੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਜ਼ੇਨਾਨਾ ਗੱਡੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਭਾੜੇ 'ਤੇ ਲਈ ਗਈ, ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝ ਆ ਗਈ ਕਿ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਉਸ ਵਿੱਚ ਚੜ੍ਹ ਗਈ, ਉਸਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨੌਕਰ ਨੇ ਵੀ ਉਸਦੀ ਦੇਖ-ਭਾਲ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ, ਮੇਰੇ ਦੋ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੀ ਗਈ।

ਉਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਸੀ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਬੇਸਬਰੀ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਉਸਦੇ ਘਰ ਚਲਾ ਗਿਆ।

ਇਹ ਇੱਕ ਝਰਨੇ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਹਮਣੇ ਸਥਿਤ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਚਾਰ ਮੀਨਾਰ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਗਲੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਿਆ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ; ਅਤੇ ਓ! ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ, ਜਿੱਥੇ ਜ਼ੋਰਾ, ਉਸਦੀ ਭੈਣ ਅਤੇ ਮਾਂ ਬੈਠੀਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਕਿੰਨੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ! 'ਉਹ ਆ ਗਿਆ ਹੈ!' ਮੇਰੀ ਗਰੀਬ ਕੁੜੀ ਨੇ ਚੀਕਿਆ, ਅਤੇ ਉਹ ਮੇਰੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਭੱਜ ਗਈ। ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਗਾਇਆ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਫੜ ਲਿਆ, 'ਦੇਖੋ, ਮਾਂ!' ਉਹ ਚੀਕੀ; 'ਉਸਨੂੰ ਦੇਖੋ; ਕੀ ਉਹ ਉਵੇਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸੀ; ਕੀ ਉਹ ਓਨਾ ਹੀ ਸੁੰਦਰ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰ ਨਹੀਂ ਹੈ?'

ਉਹ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਈ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਫੇਰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ ਦਬਾ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਜੋੜ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਹੰਝੂ ਉਸਦੀਆਂ ਗੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਵਹਿ ਤੁਰੇ: ਇਹ ਉਹ ਜਿੰਨੀ ਵਾਰ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਓਨੀ ਵਾਰ ਕਰਦੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਫੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਜੱਫੀ ਪਾ ਲਈ, ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਵਾਂਗ ਰੋਂਦੀ ਹੋਈ।

ਭੈਣ ਨੇ ਮੇਰਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਕਾਫ਼ੀ ਠੰਡੇ ਢੰਗ ਨਾਲ। ਜੇ ਮੈਂ ਘੱਟ ਸੁੰਦਰ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੁਹਿਰਦ ਹੁੰਦੀ; ਉਸਨੂੰ ਜ਼ੋਰਾ ਦਾ ਇੰਨਾ ਸੁੰਦਰ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹੋਣਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ।

'ਪੈਗੰਬਰ ਅਤੇ ਬਾਰਾਂ ਇਮਾਮਾਂ ਦੀ ਬਰਕਤ ਤੁਹਾਡੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਹੋਵੇ!' ਜਦੋਂ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਨੇ ਬੋਲਣ ਲਈ ਸਾਹ ਲਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਚੀਕੀ। 'ਦਿਆਲੂ ਆਲੀਆ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ, ਅਤੇ ਔਰਤ ਮੁਰੀਅਮ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਮੌਲਾ-ਅਲੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਰਕਤ ਦੇਣ! ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਉਜਾੜ ਘਰ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਭਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਰੋਣ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਹੋਰ ਕੀ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ? ਕੌਣ ਸੋਚ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਾਡਾ ਜ਼ੋਰਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਗੱਡੀ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਰੁਕੀ? ਜ਼ੇਨਤਬੀ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਉਹ ਬਦਕਿਸਮਤ ਸੁਕੀਨਾ ਸੀ, ਜੋ ਸ਼ੋਕ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਨ ਆਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਾਡੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ - ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਕੁਝ ਵੀ ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ - ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਹਲਕੀ ਜਿਹੀ ਚੀਕ ਸੁਣੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੈਰਾਨੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਹਲਚਲ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਸੋਚਣਾ ਹੈ; ਜਦੋਂ ਕਾਹਲੀ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਗੁਆਚੀ ਜ਼ੋਰਾ, ਸਾਡਾ ਮੋਤੀ, ਸਾਡਾ ਹੀਰਾ; ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮੇਰਾ ਪੁਰਾਣਾ ਦਿਲ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਟੁੱਟ ਜਾਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰਾ ਜਿਗਰ ਪਿਘਲ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਪਰ ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠ ਕੇ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਾਰਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਮੈਂ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਕੱਲ੍ਹ ਮੈਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਹਰ ਦਰਗਾਹ 'ਤੇ ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਭੇਜਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਇਮਾਮ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਪੰਜਾਹ ਭਿਖਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਠਾਈਆਂ ਵੰਡਾਂਗਾ; ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ੀਆ ਬਣਾਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਹ ਸੋਗ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਨਹੀਂ ਪਹਿਨਾਂਗਾ। ਆਹ! ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਵੇਂ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਬੈਠਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਰੋਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ! ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ

ਮੈਨੂੰ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਵਿਅਰਥ, ਮੈਨੂੰ ਦਿਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।' ਅਤੇ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਉਸਦੇ ਹੰਝੂ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਵਹਿ ਤੁਰੇ।

ਉਹ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਆਪਣੇ ਦੁੱਖ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀ ਸੀ, ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਢੌਂਗ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ; ਪਰ ਉਸਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮੋਟੀ ਔਰਤ ਜਾਪਦੀ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਤੁਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਸੀ; ਜਦੋਂ ਉਹ ਹਿਲਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਘੁੰਮਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੰਘਣੀ ਭੀੜ ਵਿੱਚ ਹਾਥੀ ਵਾਂਗ ਚੁੱਕਦੀ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਤੰਗ ਟਰਾਊਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਖਣਾ ਦੁਖਦਾਈ ਸੀ; ਉਸਦੀ ਹਰ ਹਰਕਤ 'ਤੇ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਬੈਠਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਦੋਫਾੜ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਜਾਪਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਮਾਸ ਦਾ ਇੱਕ ਢੇਰ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲਾ ਸੀ ਜੋ ਇਸਦੀ ਕੈਦ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਗਾਵਤ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਪੇਟੀਕੋਟ ਪਹਿਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ; ਪਰ ਨਹੀਂ, ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਘਮੰਡ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਜੋ ਮੈਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਜਵਾਨੀ ਵਿੱਚ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਰੂਪ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਬੈਠੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਸ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਰਹੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸ਼ਾਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਲਈ ਆਪਣਾ ਕਾਰਪੇਟ ਵਿਛਾ ਦਿੱਤਾ।

'ਆਹ, ਉਹ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਸਯੁਦ ਹੈ,' ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਨੂੰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਦੇਖਣਾ ਪਸੰਦ ਹੈ; ਪਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਕੁਲੀਨ ਨਸਲ ਨਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।'

ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਚੀਕਿਆ। 'ਕੀ! ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਰੋਟੀ ਤੋੜਨ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡਾ ਘਰ ਛੱਡ ਦਿਓ?' ਇਹ ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, - ਮੈਨੂੰ ਰੁਕਣਾ ਪਵੇਗਾ: ਰਾਤ ਦਾ ਖਾਣਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਦੇ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਹ ਮੋਹਰਮ ਦਾ ਨੌਵਾਂ ਦਿਨ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਰੁਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਨਲ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਲੂਸ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਸੀ। ਉਹ ਪਵਿੱਤਰ ਅਵਸ਼ੇਸ਼, ਘੋੜੇ ਦੇ ਜੁੱਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਿਸ 'ਤੇ ਧੰਨ ਪੈਗੰਬਰ ਸਵਾਰ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮਦੀਨਾ ਭੱਜ ਗਏ ਸਨ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਜਲੂਸ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਅਜਿਹਾ ਦੇਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ, ਅਤੇ ਜ਼ੋਰਾ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ; ਇਸ ਲਈ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ ਅਤੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਭੇਜ ਕੇ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇ ਕੇ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਨੰਦ ਦੀ ਇੱਕ ਰਾਤ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਸਵੇਰੇ ਜ਼ੋਰਾ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਰਾਤ ਦਾ ਖਾਣਾ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਦਾ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਣਾ ਬੇਮਿਸਾਲ ਸੀ। ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਰੀਜ਼ ਸਨ, ਹਰੇਕ ਛੋਟੇ ਕੱਪ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਮੂੰਹ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਹਰ ਇੱਕ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੁਆਦ ਛੱਡਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸਦੀ ਥਾਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਧੀਆ ਸੁਆਦ ਸੀ - ਕਈ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਪਿਲਾਉ, ਅਤੇ ਮਿਠਾਈਆਂ - ਅਤੇ, ਸਭ ਨੂੰ ਤਾਜ ਦੇਣ ਲਈ, ਕਾਫ਼ਰਾਂ ਦੀ ਕੁਝ ਸੁਆਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ਜਿਸਨੂੰ ਫਰਾਂਸੀਸ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸ਼ਰਬਤ ਕਿਹਾ, ਅਤੇ ਖੁਦ ਹਜ਼ੂਰ, ਮਹਾਨ ਸਿਕੰਦੂਰ ਜਾਹ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸੁਆਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੌਂਸਲਾ ਵਧਾਇਆ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਝੱਖੜ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ

ਮੂੰਹ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਪੂੰਝਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਹੁੱਕਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਜਿਸਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਅੰਬਰਗ੍ਰਿਸ ਜਾਂ ਕਸਤੂਰੀ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸੀ। ਮੈਂ ਸਵਰਗ ਵਿੱਚ ਸੀ! ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ!

'ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਗਾਉਂਦੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ,' ਜ਼ੋਰਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਅਤੇ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਥਕਾਵਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੇ ਛੋਟੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਮੇਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਲਈ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਹੁਣ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਖੁਸ਼ ਅਤੇ ਬੰਦ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸੁਣੋਗੇ - ਪੈਗੰਬਰ ਮੈਨੂੰ ਮੋਹਰੂਮ ਦੌਰਾਨ ਗਾਉਣ ਲਈ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ! - ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਕਹੋਗੇ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਲੱਗਦਾ ਹੈ; ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਰਹੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਥੱਕ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਰਹਾਂਗੀ।'

ਇੱਕ ਸਾਰੰਗੀ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ; ਜ਼ੈਨਤ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਸੁਰ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਧਨੁਸ਼ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਵਜਾਈ। ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਮਨਮੋਹਕ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ ਜੋ ਮੈਂ ਕਦੇ ਸੁਣੀਆਂ ਸਨ। ਜ਼ੋਰਾ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾੜ ਦਿੱਤਾ, ਉਸਨੂੰ ਸੁਣਨਾ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਭੈਣ, ਜੋ ਸਾਜ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਮਾਲਕਣ ਸੀ, (ਇੱਕ ਔਰਤ ਲਈ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਚੀਜ਼), ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਸੁਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਦਿੱਤੀ। ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਨੇੜੇ ਹੈ; ਅਤੇ ਹੁਣ, ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਗੀਤ ਇਕੱਠੇ ਉੱਠਦੇ ਅਤੇ ਡਿੱਗਦੇ ਗਏ, ਇਹ ਇੰਝ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਦੋ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ, ਪੂਰੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਵਹਾ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ ਜਿਵੇਂ ਦੂਤ ਸੁਣਨ ਲਈ ਅਸਮਾਨ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਆਏ ਹੋਣ।

ਪਰ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਢੋਲ ਅਤੇ ਰੌਲੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਇੰਨੀ ਵੱਧ ਗਈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹਾਰ ਮੰਨ ਲਈ।

'ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਆਫ਼ਤ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਮੈਂ ਇੰਨੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿ ਮੈਂ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗਾ ਸਕਦੀ ਸੀ! ਅਤੇ ਕੀ ਮੈਂ ਚੰਗਾ ਗਾਇਆ ਹੈ?'

'ਹਾਂ, ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਓਮਰਖੇਰ ਦੇ ਮਹਿਲ ਵਿੱਚ ਜੋ ਪਹਿਲਾ ਗੀਤ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਗਾਇਆ ਸੀ, ਉਹ ਮੇਰੀ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੀਤ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਤੱਕ ਰਹੇਗਾ।'

'ਯਾ ਆਲੀਆ!' ਜ਼ੈਨਤ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜੋ ਖਿੜਕੀ ਵੱਲ ਵਧੀ ਸੀ; 'ਕੀ ਕਦੇ ਇੰਨਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਨਜ਼ਾਰਾ ਸੀ! ਆਓ ਅਤੇ ਦੇਖੋ; 'ਇਹ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਓਹਲੇ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।'

ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਦਾ ਅੰਤ

ਭਾਗ II

ਅਧਿਆਇ XV

ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਮੋਹਰਮ ਦੀ ਨੌਵੀਂ ਰਾਤ ਕਿਵੇਂ ਬਿਤਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਗੁਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜ਼ੇਨਤ ਦੀ ਚੀਕ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਖਿੜਕੀ ਵੱਲ ਖਿੱਚ ਲਿਆ। 'ਜਲਦੀ!' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਬਾਹਰ ਦੇਖੋ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਨਜ਼ਰ ਗੁਆ ਬੈਠੋਗੇ; ਉਹ ਹੁਣ ਵੀ ਚਾਰ ਮੀਨਾਰ ਤੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਹਨ।'

ਅਸੀਂ ਬਾਹਰ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਨਜ਼ਾਰਾ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੀ। ਸੈਂਕੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਸਾਡੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਪ੍ਰਤੀਕ, ਪੰਜਾਹ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੰਗੇ ਹਥਿਆਰ ਉੱਚੇ ਬਾਂਸਾਂ ਉੱਤੇ ਉੱਚੇ ਕੀਤੇ ਅਣਗਿਣਤ ਮਸ਼ਾਲਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਚਮਕ ਰਹੇ ਸਨ; ਦੂਜਿਆਂ ਕੋਲ ਚਾਂਦੀ ਅਤੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਟਿਨਸਲ ਦੇ ਬਣੇ ਆਫ਼ਤ-ਗੀਰ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਝਰਨੇ ਸਨ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ-ਪਿੱਛੇ ਲਹਿਰਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਚਮਕਦੇ ਅਤੇ ਚਮਕਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਚਾਰ ਮੀਨਾਰ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਲੂਸ ਇਸਦੇ ਹੇਠੋਂ ਲੰਘਦਾ ਸੀ; ਮਸ਼ਾਲਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਉੱਪਰ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਨਜ਼ਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਿੱਚੀ ਗਈ, ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਅਚਾਨਕ ਅਤੇ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੋਵੇ।

ਜਲੂਸ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਗਿਆ: ਚਾਰ ਮੀਨਾਰ ਹੁਣ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਰੌਸ਼ਨੀਆਂ ਨਾਲ ਚਮਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ; ਪਰ ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਹਨੇਰੇ ਦਾ ਆਦੀ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ, ਇਮਾਰਤ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਗਈ, ਧੁੰਦਲੀ ਅਤੇ ਪਰਛਾਵੀਂ, ਇਸਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਚਿੱਟੀ ਸਤ੍ਹਾ ਇੱਕ ਭੂਤ ਵਾਂਗ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਸੀ, ਜਾਂ ਮੈਂ ਹਵਾ ਦੇ ਰਹੱਸਮਈ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਾਂਗ ਕਲਪਨਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਜਿਸਨੂੰ, ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸੁਲੇਮਾਨ-ਇਬਨ-ਦਾਊਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਿਸ਼ੀ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ। ਦੁਬਾਰਾ, ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਰਹੇ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਜਲੂਸ ਲੰਘੇਗਾ, ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਅਚਾਨਕ ਚਮਕ ਵੀ ਉਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗੀ; ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਅੰਦਰਲਾ ਅਤੇ ਬਾਹਰਲਾ ਹਿੱਸਾ ਦੁਪਹਿਰ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਮਕਦਾਰ, ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਮਕਦਾਰ ਜਾਪਦਾ ਸੀ।

ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ। ਜ਼ੇਨਤ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਬੈਠੇ ਸੀ, ਮੇਰੀ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਮੇਰੀ ਬਾਂਹ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨੇੜੇ ਬੈਠੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ ਉਹ ਸਹੁੰਆਂ ਬੁੜਬੁੜਾਉਂਦੇ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਦਿਲ ਹੀ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਿਆਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੈਠੇ ਰਹੇ - ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ - ਘੰਟੇ ਪਲਾਂ ਵਾਂਗ ਭੱਜ ਗਏ।

'ਦੇਖੋ!' ਜ਼ੋਰਾ ਨੇ ਚੀਕਿਆ, 'ਸਾਡੇ ਹੇਠਾਂ ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਦੇਖੋ; ਉਹ ਹੁਣ ਮਸ਼ਾਲਾਂ ਜਗਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਨਲ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜਲੂਸ ਹੁਣੇ ਹੀ ਨਿਕਲੇਗਾ।'

ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਸੁਣੀ ਸੀ; ਗਲੀ ਦੀ ਹਨੇਰੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਪਛਾਣਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਸੀ; ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮਸ਼ਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਸ਼ਾਲਾਂ ਜਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਖੰਭਿਆਂ 'ਤੇ ਉੱਚੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਮਨੁੱਖੀ ਸਿਰਾਂ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਸਨ। ਗਲੀ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇੰਨੀ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਹਿੱਲਣਾ ਅਸੰਭਵ ਸੀ; ਭੀੜ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ

ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਸਨੂੰ ਗਤੀ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਲਈ।

ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਉਹ ਜਲੂਸ ਜੋ ਅਸੀਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤੋਂ ਲੰਘਦੇ ਦੇਖੇ ਸਨ, ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਏ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮਸ਼ਾਲਾਂ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਆਫਤਾਬਗੀਰਾਂ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਝੰਡਿਆਂ ਅਤੇ ਪੈਨਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੌਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸੈਂਕੜੇ ਹਾਥੀ, ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਜ ਰਹੇ, ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਨੇਕ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕੀ, ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਰੱਖਿਅਕ ਅਤੇ ਬਰਛੇਬਾਜ਼, ਕੁਝ ਖੜ੍ਹੇ, ਕੁਝ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਘੁੰਮਦੇ, ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਮੂਹ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ!

ਇੱਕ ਹਾਥੀ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ, - ਇੱਕ ਨੇਕ ਜਾਨਵਰ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਅੰਬਾਰਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਮੁੰਡੇ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇਕ ਆਦਮੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ। ਜਾਨਵਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਸ਼ੋਰ, ਰੌਸ਼ਨੀ ਅਤੇ ਭੀੜ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਂ ਕੀ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ; ਪਰ ਮਹਾਵਤ ਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਚੁੱਪ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਆਪਣੇ ਅੰਕੁ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਜਾਨਵਰ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਖੋਦਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸੁੰਡ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਚੁੱਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦਰਦ ਨਾਲ ਚੀਕਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮਹਾਵਤ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਅਤੇ, ਨੇੜੇ ਦੇ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਤੋਂ, ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਨਰਮ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ; ਪਰ ਜਾਨਵਰ ਹੋਰ ਵੀ ਬੇਚੈਨ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਹਾਦਸਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਹਾਵਤ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਹੋਰ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਬਦਕਿਸਮਤ ਮੌਕੇ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਮਸ਼ਾਲ ਦਾ ਬਲਦਾ ਹਿੱਸਾ ਉਸ ਖੰਭੇ ਤੋਂ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਇਹ ਹਾਥੀ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ; ਉਹ ਅਚਾਨਕ ਦਰਦ ਨਾਲ ਚੀਕਿਆ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸੁੰਡ ਚੁੱਕ ਕੇ ਭੀੜ ਵਿੱਚ ਭੱਜ ਗਿਆ।

ਯਾ ਆਲੀਆ, ਇਹ ਕਿੰਨਾ ਵਧੀਆ ਨਜ਼ਾਰਾ ਸੀ! ਸੈਂਕੜੇ ਲੋਕ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਹਟਣ ਦੀ ਵਿਅਰਥ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕਰ ਲਿਆ, ਚੀਕਾਂ ਅਤੇ ਚੀਕਾਂ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਗਈਆਂ; ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਭਿਆਨਕ ਨਜ਼ਾਰਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਪਾਗਲ ਜਾਨਵਰ, ਪ੍ਰੈਸ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ, ਇੱਕ ਬਦਕਿਸਮਤ ਬਦਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੁੰਡ ਨਾਲ ਲੱਕ ਤੋਂ ਫੜ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਉੱਚਾ ਘੁੰਮਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਟੱਕਰ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਗੋਡੇ ਟੇਕ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੰਦਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮੰਮੀ ਨਾਲ ਕੁਚਲ ਦਿੱਤਾ। ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਮੋੜ ਲਿਆ; ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੁਖਦਾਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਮੇਰੇ ਬਿਲਕੁਲ ਹੇਠਾਂ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਦੇਖਿਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਵਹਿਸ਼ੀ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸੀ, ਚੁੱਪਚਾਪ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਉਸਨੂੰ ਭਜਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ; ਬਦਕਿਸਮਤ ਆਦਮੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਚੁੱਕ ਕੇ ਇੱਕ ਗੁਆਂਢੀ ਦੁਕਾਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਗਈ; ਅਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਫਿਰ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ।

ਇੱਕਦਮ ਭੀੜ 'ਹਸਨ! ਹੁਸੈਨ! ਦੀਨ! ਦੀਨ!' ਦੀਆਂ ਬੋਲ਼ੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਨਾਲ ਭੜਕ ਉੱਠੀ, ਜਿਸਦੀ ਉੱਚੀ ਗਰਜ ਵਿਸ਼ਾਲ ਨਗਾਰਿਆਂ ਦੀ ਧੜਕਣ ਨਾਲ ਰਲ ਗਈ ਸੀ। ਆਵਾਜ਼ ਬੋਲ਼ੀਆਂ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸੀ, ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੀ। ਭੀੜ ਭੜਕ ਉੱਠੀ; ਹਰ ਚਿਹਰਾ ਇਕਦਮ ਉਸ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵੱਲ ਮੁੜ ਗਿਆ ਜਿੱਥੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨੀਲੀਆਂ ਲਾਈਟਾਂ ਦੀ ਅਚਾਨਕ ਬਲਦੀ ਹੋਈ ਅੱਗ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਲ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਨਜ਼ਰ ਚਾਰ ਮੀਨਾਰ ਵੱਲ ਮੋੜੀ। ਜੇ ਇਹ ਮਸ਼ਾਲ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨਾਲ ਚਮਕਦਾਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ, ਤਾਂ ਹੁਣ ਇਹ

ਕਿੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਮਕਦਾਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ! ਫਿੱਕੀ ਗੰਧਕ ਵਾਲੀ ਚਮਕ ਨੇ ਇਸਦੀ ਚਿੱਟੀ ਸਤ੍ਹਾ ਨੂੰ ਚਾਂਦੀ ਵਾਂਗ ਚਮਕਾਇਆ; ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਉੱਚੇ ਚਿੱਟੇ ਮੀਨਾਰ ਤੀਬਰ ਚਮਕ ਨਾਲ ਚਮਕ ਰਹੇ ਸਨ; ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਅਸਮਾਨ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਇਹ ਇੱਕ ਅਚਾਨਕ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦੀ ਰਚਨਾ ਜਾਪਦੀ ਸੀ - ਇੰਨੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ, ਇੰਨੀ ਅਸਚਰਜ, - ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਣਗਿਣਤ ਮਸ਼ਾਲਾਂ, ਆਤਿਸ਼ਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਉੱਚ ਚਮਕ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ, ਆਪਣੇ ਧੁੰਏਂ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਮੱਧਮ ਅਤੇ ਗੁੜ੍ਹੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਵਾ ਦਾ ਸਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਲਟਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇੱਕੋ ਵੇਲੇ ਚਾਰ ਮੀਨਾਰ ਦੀ ਚੋਟੀ ਤੋਂ ਅਣਗਿਣਤ ਰਾਕੇਟਾਂ ਦੀ ਉਡਾਣ ਅਸਮਾਨ ਵੱਲ ਚੀਕਣ ਲੱਗ ਪਈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾਈ 'ਤੇ, ਮੀਨਾਰ ਦੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਉੱਪਰ, ਲਗਭਗ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਫਟ ਗਈ, ਅਤੇ ਚਮਕਦਾਰ ਨੀਲੀਆਂ ਗੇਂਦਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗ ਪਈ। ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਹ ਰੋਕ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਚੁੱਪ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਅੱਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਤਰਨ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਫਿਰ ਚੀਕਾਂ ਉੱਠੀਆਂ, ਭੀੜ ਇੱਕ ਹਲਚਲ ਵਾਲੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਵਾਂਗ ਇੱਧਰ-ਉੱਧਰ ਹਿੱਲ ਗਈ; ਹਰ ਕੋਈ ਚਾਰ ਮੀਨਾਰ ਵੱਲ ਮੁੜਿਆ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੀ ਪਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜੀਵਤ ਸਮੂਹ ਗਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ।

ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਪਿੱਛੇ ਤੋਂ ਦਬਾਅ ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ ਭੱਜਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਗਏ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ, ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਲਹਿਰ ਹੋਰ ਵੀ ਮਾਪੀ ਗਈ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਵਗਦੀ ਗਈ, ਅਤੇ ਇਹ ਬੇਅੰਤ ਜਾਪਦੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਤੰਗ ਗਲੀ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦਾ ਰਿਹਾ; ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਦਮੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨੰਗੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸਨ ਜੋ ਮਸ਼ਾਲਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਚਮਕਦੇ ਸਨ, ਕਤਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲਗਾ ਰਹੇ ਸਨ; ਨਕਲੀ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿੱਚ ਦੂਸਰੇ ਧੰਨ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਜੰਗਲੀ ਭਜਨ ਗਾਉਂਦੇ ਸਨ; ਦੂਸਰੇ ਫਿਰ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਤੁਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਦੌੜਦੇ ਸਨ, ਅਜੀਬ ਅਤੇ ਬੇਰਹਿਮ ਹਰਕਤਾਂ ਕਰਦੇ ਸਨ; ਕੁਝ ਨੂੰ ਸਿਰ ਤੋਂ ਪੈਰਾਂ ਤੱਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਪੇਂਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਦੂਜਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗਿੱਟਿਆਂ, ਮੋਢਿਆਂ ਅਤੇ ਕੂਹਣੀਆਂ 'ਤੇ ਘੰਟੀਆਂ ਲਟਕਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਜੋ ਤੁਰਦੇ ਜਾਂ ਨੱਚਦੇ ਸਮੇਂ ਗੂੰਜਦੀਆਂ ਸਨ; ਇੱਥੇ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਸ਼ੇਰ ਵਾਂਗ ਪੇਂਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਉਸਦੀ ਕਮਰ ਦੁਆਲੇ ਇੱਕ ਰੱਸੀ ਲੰਘਦੀ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਤਿੰਨ ਜਾਂ ਚਾਰ ਹੋਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਫੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸ਼ੇਰ ਭੀੜ ਵਿੱਚ ਬੇਚੈਨ ਛਾਲ ਮਾਰਦਾ ਅਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਸਵਾਗਤ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਚੀਕਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਕੁਝ ਫਿਰ ਭੇਡਾਂ ਦੀ ਖੱਲ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਰਿੱਛਾਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨ ਲਈ; ਦੂਸਰੇ ਬਾਂਦਰ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੂਛਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਭੀੜ ਵੱਲ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਘੂਰਦੇ ਸਨ। ਹੁਣ, ਕੋਈ ਰਈਸ ਆਪਣੇ ਹਾਥੀ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਭੀੜ ਵਿੱਚ ਪੀਸ ਜਾਂ ਕਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਕਰਦਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਹ ਡਰਾਉਣਾ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮਜ਼ੇਦਾਰ, ਉਤਸੁਕ ਭੱਜ-ਦੌੜ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਹੇਠਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬੇਤਾਬ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ, - ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਅਤੇ ਸੱਟਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ। ਅਰਬਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ, ਆਪਣੇ ਜੰਗਲੀ ਯੁੱਧ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੀਆਂ, ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਮੈਚਲਾਕ ਚਲਾਉਂਦੀਆਂ, ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਨੰਗੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜੰਬੀਆ ਵਧਾਉਂਦੀਆਂ, ਭੀੜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਈਆਂ, ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਪਵਿੱਤਰ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜੋ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉੱਪਰ ਆਇਆ।

ਇਸਨੂੰ ਸੋਨੇ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਦੇ ਗੱਦੇ 'ਤੇ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਟਿਸ਼ੂ ਦੀ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਛੱਤਰੀ ਨਾਲ ਢੱਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਛੱਤਰੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਡੂੰਘੀਆਂ ਚਾਂਦੀ ਦੀਆਂ ਝਾਲਰਾਂ ਅਣਗਿਣਤ ਮਸ਼ਾਲਾਂ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਚਮਕ

ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਲੰਬੇ ਚੋਲੇ ਪਹਿਨੇ ਮੂਲੇ ਮੂਨਕੀਬ ਅਤੇ ਮੁਰਸੀਆ ਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਅੱਗੇ ਤੁਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਆਦਮੀ ਮੋਰ ਦੀਆਂ ਪੂਛਾਂ ਦੇ ਖੰਭਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਚੌਰੇ ਲਹਿਰਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਛੱਤਰੀ ਦੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ ਧੂਪ ਧੁਖਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸੁਗੰਧਿਤ ਧੂੰਏਂ ਦੇ ਬੱਦਲ ਨੂੰ ਭੇਜਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਮਿੱਠੇ ਉਬੀਰ ਦੀਆਂ ਮੁੱਠੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਗੱਦੇ 'ਤੇ ਵਰ੍ਹਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਇਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਅਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸਾਰਾ ਉੱਥੋਂ ਲੰਘ ਗਿਆ: ਇਸਦੀ ਮਹਿਮਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੌਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਅਜਿਹਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲਈ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ! ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ, ਸਾਹਿਬ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਭੀੜ ਨੂੰ ਕੌਣ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਦਿਲ, ਇੱਕ ਆਤਮਾ, ਬਿਨਾਂ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਇੱਕ ਪਵਿੱਤਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਕੱਠਾ ਹੋਇਆ? ਅਸੀਂ ਘੰਟਿਆਂ ਬੱਧੀ ਉੱਥੇ ਬੈਠੇ ਤਮਾਸ਼ਾ ਦੇਖਦੇ ਰਹੇ; ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਬੋਲੇ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਹੇਠਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਿੱਚ ਇੰਨੇ ਡੁੱਬ ਗਏ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਾਰਾ ਲੰਘ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਗਲੀ ਇਕੱਲਤਾ ਅਤੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ: ਕੁਝ ਰੂਪ ਜੋ ਇੱਥੇ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਉੱਡਦੇ ਸਨ, ਮਨੁੱਖਾਂ ਨਾਲੋਂ ਇੱਕ ਕਬਰਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਬੇਚੈਨ ਆਤਮਾਵਾਂ ਵਰਗੇ ਲੱਗਦੇ ਸਨ, - ਅਤੇ ਚੁੱਪ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਇੱਕ ਇਕੱਲੇ ਨਕਲੀ ਦੁਆਰਾ ਤੋੜੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਉਸਦੀਆਂ ਘੰਟੀਆਂ ਟਨ-ਟਨ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮਹਾਨ ਜਲੂਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ, ਜਿਸਦੀ ਗਰਜ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਸੁਣਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ।

ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸੀ, ਕਈ ਆਦਮੀ ਇੱਕ ਟੋਏ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸੜਦੇ ਅੰਗਿਆਰੇ ਸਨ; ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਘਾਹ ਦੇ ਕੁਝ ਗੁੱਛੇ ਸੁੱਟੇ ਗਏ ਸਨ - ਰੌਸ਼ਨੀ ਜਗ ਪਈ - ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਖਿੱਚਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਅੱਗ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਨੱਚਦੇ ਸਨ, ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰ ਲਹਿਰਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਧੰਨ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਚੀਕਦੇ ਸਨ। ਵਿਚਕਾਰ ਬਲਦੀ ਅੱਗ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੰਗਲੀ ਰੂਪਾਂ ਅਤੇ ਹਾਵ-ਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੌਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਨੱਚਦੇ ਸਨ, ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਉਛਾਲਦੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਉਹ ਸ਼ਾਂਤ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਇੱਧਰ-ਉੱਧਰ ਝੁਲਦੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅੱਗ ਮਰ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸੀ। ਦੁਬਾਰਾ ਹੋਰ ਬਾਲਣ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ, ਲਾਲ ਅੱਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਉੱਪਰ ਉੱਗ ਪਈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੰਗਲੀ ਚੱਕਰ ਤਾਜ਼ੀ ਆਤਮਾ ਨਾਲ ਨਵਿਆਇਆ ਗਿਆ।

ਰਾਤ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਬੀਤ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉੱਠਦੀ ਠੰਢੀ ਹਵਾ ਸਾਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਦੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ ਜ਼ੈਨਤ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਹਿਬ! ਉਹ ਆਖਰੀ ਰਾਤ ਸੀ ਜੋ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਨਾਲ ਬਿਤਾਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਸਾਰਾ ਸੰਭੋਗ ਮੇਰੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਹਾਵਣੇ ਸੁਪਨੇ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਾਂਗ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਅਕਸਰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਿਛਲੇ ਅਤੇ ਬੀਤ ਚੁੱਕੇ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਗੱਲਬਾਤਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ - ਜੰਗਲੀ ਸਾਹਸ, ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼, ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ।

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ੋਰਾ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਇਆ ਸੀ; ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਉਸਦੇ ਅਟੱਲ ਪਿਆਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧ, ਉਸਦੀ ਬੇਨਤੀਆਂ ਸੁਣ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਸ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਆਵਾਂਗਾ; ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪਿਆਰ ਯਾਦ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਲੰਬੇ ਭਾਵੁਕ ਗਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਆਈ ਦਰਦ ਦੀ ਦਿੱਖ। ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਜੇ ਵੀ ਇੱਕ ਮਨ 'ਤੇ ਟਿਕੇ

ਹੋਏ ਹਨ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਦੁਆਰਾ, ਧੋਖੇ ਦੀ ਇੱਕ ਆਦਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੁਆਰਾ, ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਰੁੱਖੇ ਸੰਭੋਗ ਦੁਆਰਾ - ਮੇਰੇ ਸਭ ਤੋਂ ਘਾਤਕ ਦੁਸ਼ਮਣ; ਅਤੇ ਉਹ ਤਾਜ਼ਗੀ ਭਰੇ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਚਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਬਚਾਇਆ; ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਵੀ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਸੀ; ਅਸੀਂ ਉਸ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਸੰਭੋਗ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ, ਜੋ ਮੌਤ ਤੱਕ ਚੱਲਦਾ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਉਂ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ? ਮੈਂ, ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਅਪਰਾਧੀ ਅਤੇ ਕਾਤਲ, ਅਜਿਹੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਵਰਣਨ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਰੁਕਾਂ? ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਾਂਗਾ - ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਅਗਲੇ ਸਾਹਸ ਬਾਰੇ।

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਆਇਆ: ਉਹ ਮੇਰੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ 'ਤੇ ਗੁੱਸੇ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਮੋਹਨ ਦਾਸ, ਦੁੱਲਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬੰਦ ਮਿਲਿਆ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਾਹੂਕਾਰ ਵਰਗਾ ਦਿਖਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਮਿਲਿਆ। ਮੋਹਨ ਦਾਸ ਬਹੁਤ ਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ: ਜਿਸ ਸਾਹੂਕਾਰ ਨੂੰ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਉਹ ਇੱਕ ਅਮੀਰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਸਮਾਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ, ਅਤੇ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਦਿਖਾਏ ਗਏ, ਸਮਾਨ ਅਤੇ ਗਹਿਣੇ ਦੋਵੇਂ; ਉਸਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ, ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਲੈ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਸੂਚੀ ਬਣਾ ਕੇ ਉਹ ਚਲਾ ਗਿਆ। 'ਹੁਣ,' ਮੋਹਨ ਦਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਕੀਮਤ ਬਾਰੇ; ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਪੁੱਛਦੇ ਹੋ?' 'ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਜਾਣਦੇ ਹੋ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਇਸ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਬੋਲਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਯਾਦ ਰੱਖੋ, ਉਹ ਜਿੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੇਚਦੇ ਹਨ, ਓਨਾ ਹੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।'

'ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਦਿਆਲਤਾ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਿਆ,' ਦੁੱਲਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਰੰਤ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੱਪੜੇ ਸੋਲਾਂ ਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਗਹਿਣੇ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੇ ਹਨ; ਪਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਮੰਗਣੇ ਪੈਣਗੇ - ਮੈਂ ਹਿੰਮਤ ਕਰਕੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੱਚੀ ਹਜ਼ਾਰ ਮਿਲਣਗੇ।'

'ਇਹ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਲਗਭਗ ਇੰਨੀ ਰਕਮ ਖਰਚ ਕੀਤੀ; ਅਤੇ ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਗਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਾਂ? ਮੈਂ ਪੂਰੇ ਲਈ ਪੈਂਤੀ ਮੰਗਾਂਗਾ।' 'ਠੀਕ ਹੈ,' ਦੁੱਲਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਓਨਾ ਹੀ ਬਿਹਤਰ ਹੈ; ਪਰ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ ਕਿ ਮੈਂ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੇਰੇ ਮੁੱਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋਗੇ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਮੇਰੇ ਨਿਰਣੇ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿਓਗੇ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਕੀਮਤ ਮਿਲੇਗੀ।'

'ਮੈਂ ਕਰਾਂਗਾ, ਪਰ ਯਾਦ ਰੱਖੋ, ਪੱਚੀ ਹਜ਼ਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ।' 'ਜ਼ਰੂਰ,' ਦੁੱਲਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਮਰਜ਼ੀ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।' 'ਜਾਓ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਆਲੀਆ ਹਾਫਿਜ਼! ਜਲਦੀ ਵਾਪਸ ਆਉਣਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ।' ਉਸਦੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੁਪਹਿਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਇਆ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਭਰੇ ਚਿਹਰੇ ਨਾਲ ਸੀ।

ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਡੂੰਘੀਆਂ ਸਲਾਮਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ: 'ਤੁਸੀਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਕਿਸਮਤ ਵਾਲੇ ਹੋ; ਤੁਹਾਡੀ ਚੰਗੀ ਕਿਸਮਤ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਸੌਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਪੂਰੇ ਲਈ ਤੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਛੇ ਸੌ ਰੁਪਏ ਹਨ; ਅਸੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਲੰਮੀ ਲੜਾਈ ਲੜੀ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਹ ਬਰਬਾਦ ਕੀਤੇ; ਪਰ, ਧੰਨ ਹੈ ਨਾਰਾਇਣ! ਤੁਹਾਡਾ ਨੌਕਰ ਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ: ਵੇਖੋ, ਸਾਹੋਕਰ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਇੱਥੇ ਹੈ।'

ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਲੈ ਲਿਆ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ; ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਕਾਗਜ਼ ਲਿਆ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਕੱਚੇ ਅੱਖਰਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ 'ਤੇ ਹੱਸਣ ਲੱਗ ਪਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਵੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਹੋਰ; ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਲਿਖ ਸਕਦਾ ਸੀ। 'ਹਾਂ,' ਉਸਨੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਹੈ; ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ?' 'ਸਾਹੌਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ,' ਦੁੱਲਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ: 'ਤਿਆਰ ਪੈਸੇ ਜਾਂ ਬਿੱਲ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਹਨ; ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਕ੍ਰੈਡਿਟ 'ਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਵਿਆਜ ਆਮ ਦਰ 'ਤੇ ਕੱਟਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।'

'ਅਤੇ ਜੇ ਮੈਂ ਬਿੱਲ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਨਾਰਸ ਪਹੁੰਚਣ ਤੱਕ, ਜਾਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਗ੍ਹਾ ਲੈ ਜਾਵਾਂ, ਵਿਆਜ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋਵੇਗੀ?'

'ਜ਼ਰੂਰ।'

'ਚੰਗਾ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ; 'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਾਹੋਕਰ ਨਾਲ ਇੱਥੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਭ ਕੁਝ ਸੁਲਝਾ ਲਵਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਉਹ ਜਦੋਂ ਚਾਹੇ ਸਾਮਾਨ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।'

ਇਸ ਲਈ ਦੁੱਲਾਲ ਚਲਾ ਗਿਆ।

ਹੁਣ ਉਹ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤਾਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਣ ਲਈ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਰਵਾਂ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਘੋੜੇ ਬੁਲਾਉਣ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦੇਖਣ।

ਉਹ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ, ਘੋੜੇ ਜਲਦੀ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਪੁਲ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਏ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸੜਕ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਹੇਠਾਂ ਦਰਿਆ ਦੇ ਤਲ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਤੇ ਮੋਟਲੀ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ; ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ; ਦਰਿਆ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਅਤੇ ਤਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਨ, - ਇੰਨੇ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਨ ਕਿ ਇੰਝ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਭੀੜ ਦੇ ਸਿਰਾਂ 'ਤੇ ਤੁਰੇ ਹੋ। ਆਫਤਾਬ-ਗੀਰ, ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਾਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਟਿਨਸਲ ਦੁਪਹਿਰ ਦੀ ਧੁੱਪ ਵਿੱਚ ਚਮਕਦੇ ਸਨ, - ਪਹਿਰਾਵੇ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਬੇਅੰਤ ਕਿਸਮ ਦਾ ਇੱਕ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ - ਅਤੇ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਲੂਸ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਦਿੱਖ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਦੇਖਣ ਯੋਗ ਸੀ। ਤਾਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਬੀਲਿਆਂ ਜਾਂ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਸਨ, ਅਤੇ ਦਰਿਆ ਦੇ ਤਲ 'ਤੇ ਤਲਾਅ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਡੂੰਘੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਪਰ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਹਰੇਕ ਚਮਕਦਾਰ ਕੱਪੜਾ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ, ਇਸ 'ਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਚੀਰੇ ਹੋਏ ਅਰਚਿਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਪੂਰੇ ਨੂੰ ਪਾੜ ਦਿੱਤਾ; ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗਰਮਾ-ਗਰਮ ਮੁਕਾਬਲੇ ਅਤੇ ਝਗੜੇ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਾਹਗੀਰਾਂ ਦਾ ਹਾਸਾ ਭੜਕ ਉੱਠਿਆ।

ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਟੋਲੇ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਗਏ, ਥੱਕੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਥੱਕੇ ਹੋਏ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ; ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਤਸ਼ਾਹ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨੇ ਦਿਨਾਂ ਅਤੇ ਰਾਤਾਂ ਤੋਂ ਜਗਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਈਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਛਾਂਦਾਰ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘੀ ਨੀਂਦ ਸੁੱਤੀ ਪਈ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਬਦਮਾਸ਼ - ਉਸਦਾ ਸਜਾਵਟ ਅਜੇ ਵੀ ਉਸਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਲਟਕ ਰਿਹਾ ਸੀ, - ਉਸਦੀ ਆਖਰੀ ਗਊ ਸ਼ਾਇਦ ਭੁੰਗ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਖੁਰਾਕ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਈ

ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਪਿਛਲੀ ਰਾਤ ਉਸਨੂੰ ਲਗਭਗ ਪਾਗਲਪਨ ਤੱਕ ਉਤੇਜਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸਦਾ ਦਿਮਾਗ਼ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੀ ਥਕਾਵਟ ਅਤੇ ਭੁੱਖ ਤੋਂ ਵਿਸਰਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।
ਮੁਹੱਰਮ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ: ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਨਮਾਜ਼ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਪੁਲ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ, ਇੱਕ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਮਸਜਿਦ ਵਿੱਚ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਹੋਰ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਰਧਾਵਾਂ ਭੇਟ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਹ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਜ਼ੋਰਾ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਉਸਦੇ ਘਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ: ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਵੇਰੇ ਜਲਦੀ ਵਾਪਸ ਆਉਣਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ; ਅਤੇ ਇਹ ਵਾਅਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਚਲਾ ਗਿਆ।
ਮੈਂ ਹੁਣ ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਸੁੰਨਸਾਨ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸਵਾਰੀ ਕੀਤੀ: ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਾਂਝੀ ਭਾਵਨਾ ਜਾਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਹੁਣ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਲੰਘਿਆ, ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਸ ਘਰ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪਿਆਰਾ ਸਭ ਕੁਝ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਭੇਜਿਆ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰ ਗਿਆ; ਮੈਂ ਆਮ ਸੰਮਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਚਿਹਰਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ ਖਿੜਕੀ ਤੋਂ ਮੇਰਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਰਸ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕੀਤਾ; ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਸੇਵਾਦਾਰ ਵਾਪਸ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਦਹਿਲੀਜ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਂ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਖਿੜਕੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸਮੈਂਟ ਦੋਵੇਂ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੀ ਸੋਚਣਾ ਸੀ? ਹਾਏ! ਮੇਰੇ ਡਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਾਇਜ਼ ਸਨ। ਮੇਰਾ ਸੇਵਾਦਾਰ ਮੈਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਟੁੱਟ ਗਿਆ।
'ਉਸਦੀ ਮਾਂ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਾਂ ਕਿ ਉਸਦੀ ਧੀ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਗਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਮੈਂ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਗੁੱਸੇ ਹੋ ਗਈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸਲੀਕੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਹੋਰ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ; ਅਤੇ ਅੱਗੇ, ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਉਸਨੂੰ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਦੱਸੋ, ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਸਿਆਣੇ ਆਦਮੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨਾ ਬਿਹਤਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਜ਼ੋਰਾ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖੇਗਾ; ਇਹ ਵਿਅਰਥ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਲੱਭਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਸਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੋਵੇਗੀ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਮਰ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਵਰਗੇ ਸਾਹਸੀ ਦਾ ਸਾਥੀ ਅਤੇ ਸਾਥੀ ਬਣਨ ਨਾਲੋਂ, ਜੋ, ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਘਰੋਂ ਲੁਕਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਸ ਤੋਂ ਥੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਭੁੱਖੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਾਓ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸੋ, ਅਤੇ ਕਹੋ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਇੱਕ ਸਿਆਣਾ ਆਦਮੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਵੇਗਾ।"
'ਅਤੇ ਕੀ ਇਹ ਸਭ ਸੀ?' ਮੈਂ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ; 'ਕੀ ਇਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਉਸ ਤੀਵੀਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ? ਮੈਂ ਦੇਖਾਂਗਾ ਕਿ ਕੀ ਮੈਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ;' ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵੱਲ ਭੱਜਿਆ। ਵਿਅਰਥ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਟਿੱਲੇ ਨਾਲ ਧੱਕਿਆ ਅਤੇ ਮਾਰਿਆ, ਇਹ ਅੰਦਰੋਂ ਇੰਨਾ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਰਸਤਾ ਦੇਣ ਲਈ। ਮੈਂ ਜ਼ੋਰਾ ਦਾ ਨਾਮ ਪੁਕਾਰਿਆ - ਮੈਂ ਰੌਲਾ ਪਾਇਆ - ਮੈਂ ਜਿੰਨੀ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੈਂ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿਆਂਗਾ, ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਖੂਨ ਉਸ ਜ਼ਾਲਮ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਭ ਵਿਅਰਥ ਸੀ, ਇੱਕ ਬੋਲਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਿੱਲਿਆ, ਇੱਕ ਸ਼ਟਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਿੱਲਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਬੈਠ

ਗਿਆ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਮੇਰੇ ਜੰਗਲੀ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ; ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਗੋਡਿਆਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਮੇਰਾ ਚਿਹਰਾ ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਬੇਚਾਰਾ ਨੌਜਵਾਨੋ! ਇਹ ਅਫ਼ਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਪਿਆਰ ਬੇਰਹਿਮ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।'
'ਪੂਹ!' ਇੱਕ ਹੋਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਉਹ ਭੁੰਗੇ ਨਾਲ ਸ਼ਰਾਬੀ ਹੈ; ਆਲੀਆ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਇੰਨੇ ਨੇੜੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਾਂ! - ਉਸਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹਥਿਆਰ ਹਨ; ਸਾਨੂੰ ਉਸਦੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਹਟ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ: ਤੁਹਾਡੇ ਸ਼ਰਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਗੁਦਗੁਦਾਈ ਲੋਕ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਲਈ ਕਲੰਕ ਹੋਣਾ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ।'
ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਆਈ; ਸ਼ਰਮ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਿਆ, ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਸਵਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਭ ਕੁਝ ਕਿੰਨਾ ਉਜਾੜ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ! ਇੱਕ ਰਾਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੈਂ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਖਿੜਕੀ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲ ਮਿੱਠੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਹੁਣ ਦੇਖਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ; ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਤੇ ਸੋਚਿਆ, ਅਤੇ ਚਮਕਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ। ਹੁਣ ਸਭ ਕੁਝ ਹਨੇਰਾ ਅਤੇ ਚੁੱਪ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਸ ਮੂਡ ਵਿੱਚ ਘਰ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਾਰਪੇਟ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਕੇ, ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਕੁੜੱਤਣ ਅਤੇ ਅਟੱਲ ਪਛਤਾਵੇ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਰਾਤ ਜ਼ੋਰਾ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਲਈ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਘੁੰਮਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸੌਂਦੀ ਸੀ। ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਅਰਥ ਉਮੀਦਾਂ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਵਜੋਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਸਿਰਫ ਦੂਜਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬਰਾਬਰ ਅਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਦੁਆਰਾ ਸਫਲ ਹੋਣ ਲਈ। ਮੈਂ ਸਵੇਰੇ ਬੁਖਾਰ ਅਤੇ ਤਾਜ਼ਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉੱਠਿਆ, ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੀ ਉਮੀਦ ਸੀ, ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਨਰਸ ਦੀ; ਜੇ ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਜ਼ੋਰਾ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ਆਦਮੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਸਕਦਾ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਭੇਜਿਆ।

ਅਧਿਆਇ XVI

ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਆਪਣੇ ਸਾਹਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਦੁੱਲਾਲ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੌਦਾ ਕਰਨਾ ਅਕਸਰ ਆਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੋੜਨਾ ਵੀ ਆਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਡਰੋਂ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਲਾਪਰਵਾਹ ਸਮਝੇਗਾ, ਮੈਂ ਉਸ ਸਰਾਏ ਵਿੱਚ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਅਤੇ ਆਦਮੀ ਬੈਠੇ ਸਨ।

'ਆਹ!' ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦਾ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਚੀਕਿਆ, 'ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਤੁਹਾਡੇ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦੇਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ; ਭਵਾਨੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ, ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਬਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ? ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਿਅਰਥ ਲੱਭ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।'

'ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਸਾਹਸਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ।'

'ਠੀਕ ਹੈ, ਫਿਰ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਪਹਿਲਾਂ, ਮੈਂ ਇਸ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਜਾ ਅਤੇ ਬਲੀਦਾਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਕੀਤੀ ਹੈ; ਦੂਜਾ, ਮੈਂ ਮੋਹਰੂਮ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਮਿਲਾਇਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਸੱਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।'

'ਸੱਤ ਬੰਦੇ ਮਾਰੇ!' ਮੈਂ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, 'ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ, ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ?'

'ਇਸ ਤੋਂ ਆਸਾਨ ਕੁਝ ਨਹੀਂ, ਮੇਰੇ ਗੋ ਨੌਜਵਾਨ ਜਮਾਦਾਰ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ: 'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਵਾਂ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਅਕਸਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਲਈ ਭਰਮਾਉਣ ਤੋਂ ਸੌਖਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਕੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ: ਇੱਕ ਠੱਗ ਇੱਥੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਕਿਉਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਲੋਕ (ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮੇਰਾ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ!) ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ੱਕੀ ਹਨ; ਅਤੇ, ਹੁਨੁਮਾਨ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਫੌਜਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ, ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਚੱਟਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂੰਜੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।'

'ਅਜਾਇਬ!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਉਹ ਕੌਣ ਸਨ?'

'ਕੋਈ ਵੀ ਅਸਾਧਾਰਨ ਨਹੀਂ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਠੰਡੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, 'ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੇ ਹੋ; - ਪਰ ਤੁਹਾਡੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ। ਪਹਿਲਾ ਇੱਕ ਬੁਨੀਆ ਸੀ ਜੋ ਬੀਡਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਗੋਲਕੌਂਡਾ ਲੈ ਗਏ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਕਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਫ਼ਨਾ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਸੱਤਰ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸੋਨੇ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਮਿਲੇ। ਦੂਜੇ ਦੋ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕੁਰੰਗੁਲ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ: ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਭੂਗਵਾਨ ਜਾਣਦਾ ਹੈ! ਪਰ ਇਹ ਕਿਤੇ ਦੱਖਣ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਕੋਸ ਦੂਰ, ਕੁਝ ਚੱਟਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ।'

'ਇਹ ਗਲਤ ਸੀ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਫ਼ਨਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।'

'ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਨਹੀਂ, ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕੌਣ ਕਰੇਗਾ? ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਦਿਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਯਾਤਰੀਆਂ ਤੋਂ ਰੁਕਾਵਟ ਦਾ ਡਰ ਸੀ; ਸਾਨੂੰ ਦੋ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਿਲੇ, ਅਤੇ ਦੋ ਘੋੜੇ, ਜੋ ਮੈਂ ਤੀਹ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਵੇਚ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।'

'ਖੈਰ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਪੰਜ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ; ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੋ' -
'ਉਹ ਉੱਥੇ ਪਏ ਹਨ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜਿੱਥੇ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਘੇਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; 'ਉਹ ਗਰੀਬ ਸ਼ੈਤਾਨ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ; ਸਾਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਬਤਾਲੀ ਰੁਪਏ ਮਿਲੇ।'
'ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਕੰਮ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।'
'ਓਹ! ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਬੁੱਢੇ ਹੱਥ ਦਾ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ; ਹਰ ਕੋਈ ਸ਼ੋਅ ਦੇਖਣ ਲਈ ਸ਼ਹਿਰ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਕੱਲੇ ਰਹਿ ਗਏ। ਮੈਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਆਏ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਹ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ; ਪਰ ਸਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ ਨੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਕੇ ਮੇਰੇ ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਅਤੇ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ; ਲਾਸ਼ਾਂ ਰਾਤ ਤੱਕ ਲੁਕਾਈਆਂ ਗਈਆਂ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਦਫ਼ਨਾਈਆਂ ਗਈਆਂ।'
'ਪਰ ਕੀ ਕਬਰ ਫਟਣ ਦਾ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ?' ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ।
ਉਹ ਹੱਸ ਪਿਆ। 'ਡਰ! ਓ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਕਾਫ਼ੀ ਡੂੰਘੇ ਹਨ; ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੋ।'
'ਖੈਰ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਬਹੁਤ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਸਭ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਮੂਰਖ ਬਣ ਗਿਆ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਨੂੰ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।'
ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਬੇਝਿਜਕ ਹੱਸਿਆ; ਪਰ ਮੇਰੇ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ, ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ,
"ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰੋ; ਪਰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਇੰਨਾ ਬੇਢੰਗਾ ਭਾਵ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ।" "ਖੁਸ਼ ਰਹੋ, ਯਾਰ, ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਹੈ; ਔਰਤਾਂ ਬੇਵਫ਼ਾ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਦਿਮਾਗ ਵਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸੋਗ ਕਰਨਗੇ; ਪਰ ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਦੀ ਸਲਾਹ ਲਓ, ਆਪਣੇ ਪੇਸ਼ੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਬਣਾਓ, ਅਤੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਦੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ।"
'ਤੁਹਾਡੀ ਸਲਾਹ ਚੰਗੀ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਫਿਰ ਵੀ ਜਿਸ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਨੂੰ ਮੈਂ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਪਛਤਾਵੇ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੀ ਯਾਦ ਕਈ ਦਿਨ ਆਵੇਗੀ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ, ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੈ, - ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਵੇ?'
'ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਕੁਝ ਨਹੀਂ; ਪਰ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਾਂਗੇ, ਸ਼ਾਇਦ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।'
'ਬੇਸ਼ੱਕ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਰਹਾਂਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਮੇਰਾ ਹੱਥ ਕੰਮ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਰ ਕੀ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ?'
'ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਾਇਦਾਦ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।'
'ਤੁਸੀਂ ਠੀਕ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹੋ, ਉਹ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਉਹ ਅੱਜ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਲੈ ਲਵੇਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਰਹਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਮੈਨੂੰ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ; ਮੈਂ ਨਵੇਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਾਹਸ ਲਈ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਕੀ ਸਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ ਇੱਥੇ ਨਹੀਂ ਹੈ?'

'ਨਹੀਂ; ਉਹ ਸੱਤ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਟੋਲੀ ਨਾਲ ਪੁਟਨਚੇਰੂ ਵੱਲ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਦਸ ਜਾਂ ਪੰਦਰਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਗਿਆ ਹੈ; ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਰਾਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ, ਜੇ ਫਿਰ।'
'ਯਾਤਰੀ ਕੌਣ ਸਨ?'
'ਬੰਨੀਅਸ, ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਸਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਵਿੱਚ ਸੀ।'
'ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਛਾ ਜਾਓ!' ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਆਲਸ 'ਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ; 'ਇੱਥੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦਾ ਮਜ਼ਾ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹਾਂ: ਪੈਗੰਬਰ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ, ਆਓ ਜਲਦੀ ਹੀ ਕੁਝ ਕਰੀਏ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨਾਲ ਹਿਸਾਬ ਲਗਾ ਸਕਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਵਿਵਹਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਮੂੰਹ ਵੱਲ ਦੇਖਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।'
'ਠੀਕ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅੱਜ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਆਓ; ਜੇ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਮਨੋਰੰਜਨ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਵਾਂਗੇ।'
'ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਕਿਉਂਕਿ ਆਲੀਆ ਦੀ ਸਹੁੰ! ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਊਠ ਵਾਂਗ ਉਦਾਸ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਖੂਨ, ਜੋ ਕੱਲ੍ਹ ਕਾਫ਼ੀ ਉਬਾਲਿਆ ਸੀ, ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲੱਗਦਾ ਹੈ; - ਇਹ ਸਹਿਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।'
ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਘਰ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਦੁੱਲਾਲ ਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਸਾਹੋਕਰ ਦਾ ਕਲਰਕ, ਅਤੇ ਸਾਮਾਨ ਢੋਣ ਲਈ ਕੁਝ ਦਰਬਾਨ, ਨਾਲ ਹੀ ਮਾਚਿਸਾਂ ਅਤੇ ਬਾਲੀਆਂ ਮਾਚਿਸਾਂ ਵਾਲੇ ਸਾਥੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਤਲਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਢਾਲਾਂ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਲੋਕ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ।
'ਕੋਈ ਸੋਚੇਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਲੜਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ, ਸੇਠਜੀ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਭਿਆਨਕ ਬੰਦਿਆਂ ਨਾਲ; ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅੱਧਾ ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।'
ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਹੱਸ ਪਏ; ਅਤੇ ਕਲਰਕ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ,
'ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਸਾਡਾ ਸਾਮਾਨ ਚੋਰੀ ਹੋ ਗਿਆ, ਨਹੀਂ, ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੈ ਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ: ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।'
'ਹੁਣ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਆਪਣਾ ਸਮਾਨ ਲੈ ਜਾਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਚਲੇ ਜਾਓ; ਉਹ ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਨਹੀਂ ਰਹੇ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਛੱਤ ਹੇਠ ਰਹਿਣ ਦੇਣ ਤੋਂ ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।'
'ਜ਼ਰੂਰ,' ਕਲਰਕ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਉਹ ਸਿੱਧੇ ਤੁਹਾਡੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਜਾਣਗੇ; ਅਤੇ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਸਿਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ, ਜਾਂ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਸਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਕੁਝ ਸਮਾਨ ਲਓਗੇ?'
'ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਨਹੀਂ, ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਵੀ ਨਹੀਂ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਪੈਸੇ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ - ਨਹੀਂ, ਰਹੋ, ਸਾਰੇ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ; ਮੈਨੂੰ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਚਾਂਦੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸੋਨੇ ਵਿੱਚ ਦੇ ਦਿਓ, ਇਸਨੂੰ ਲਿਜਾਣਾ ਆਸਾਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।'
'ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਮਤਲਬ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਛੜਾਂ ਵਿੱਚ; ਖੈਰ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਭਾਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਸੋਨਾ ਖਰੀਦਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਵੀਹ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਤੋਲਾ ਹੈ; - ਪਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਿੱਲ ਲੈਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਵਟਾਂਦਰਾ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ।'

'ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ; ਕੋਈ ਬਿੱਲ ਨਹੀਂ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਪਰ ਸੋਨਾ; ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਸਹੀ ਯਾਦ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਦਿੱਲੀ ਛੱਡਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਸੋਨੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੰਝ ਹੀ ਰਹੇਗੀ; ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਲੁਟੇਰੇ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਮੇਰੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ।'

'ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਿਆ,' ਦੁੱਲਾਲ ਚੀਕਿਆ, 'ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ।'

'ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰੋ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਇਹ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ; ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲਗਭਗ ਪੰਦਰਾਂ ਸੌ ਹੋਣਗੇ।' 'ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਿਹਾ? ਪੰਦਰਾਂ ਸੌ! ਕਿਸ ਨੂੰ?' ਕਲਰਕ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ। 'ਇਸ ਦੁੱਲਾਲ ਨੂੰ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਦਮਾਸ਼ ਸਾਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ।' 'ਧੋਖਾ! ਜ਼ਰੂਰ ਉਹ ਹੈ; ਕਿਉਂ ਮੋਹਨ ਦਾਸ, ਚੰਗਾ ਆਦਮੀ, ਤੂੰ ਕਿਸ ਬਾਰੇ ਸੀ? ਕੀ ਤੂੰ ਪਾਗਲ ਹੈਂ, ਇੰਨਾ ਕੁਝ ਪੁੱਛਣ ਲਈ?'

'ਆਹ, ਇਹ ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਅਤੇ ਵਾਅਦਾ ਸੀ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਇਹ ਮਿਲੇਗਾ; ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਇਹ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਕੰਮ ਹੈ?'

'ਉਸ ਕੋਲ ਕੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ। 'ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ,' ਦੂਜੇ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਾਹੂਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਬਚਾ ਸਕਦੇ ਸੀ।'

'ਅਸੀਂ ਅਜਨਬੀ ਸੀ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਸਥਾਨਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਬਦਮਾਸ਼ ਕੋਲ ਜਾਣਾ ਪਿਆ, ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ।'

'ਕੀ! ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਚਾਰ ਮੀਨਾਰ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੇ? ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਪੰਜ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਬਾਰੇ ਗੁਪਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਸੀ?' ਦੁੱਲਾਲ ਨੇ ਚੀਕਿਆ। 'ਉਸਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣੋ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਉਹ ਵਾਹ-ਵਾਹ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੀ ਇਹ ਭਰਵਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਭੀਖ ਮੰਗਣ ਅਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਅਜ਼ਮਾਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਉਸਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੁੱਛਾਂਗਾ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਗਰੀਬ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੋ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਉਹ ਲੈ ਲਵੇਗਾ; ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ? ਅਤੇ ਹੁਣ, ਪੁਨਾਹ-ਏ-ਖੋਦਾ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਾੜ੍ਹੀ ਰੱਖਣੀ ਪਵੇਗੀ, ਪੰਦਰਾਂ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦੀ ਠੱਗੀ ਮਾਰਨੀ ਪਵੇਗੀ, ਜਿੱਥੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਦੇਣ ਲਈ ਬਹੁਤੀਆਂ ਗਊਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਸੌਦੇ ਵਿੱਚ ਮਿੱਟੀ ਖਾਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਸਨੂੰ ਜੁੱਤੀ ਨਾਲ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਮਾਰੋ! ਉਸ 'ਤੇ ਥੁੱਕੋ! ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਲੀਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਗੰਗਾ ਦਾ ਪਾਣੀ ਉਸਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਨਾ ਕਰੇ! ਉਸਦੀ ਮਾਂ; ਭੈਣਾਂ, ਅਤੇ ਉਸਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹੋਣ'—

'ਨਹੀਂ, ਮੇਰੇ ਚੰਗੇ ਦੋਸਤ,' ਸਾਹੋਕਰ ਦੇ ਕਲਰਕ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਇੰਨੇ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਗਰਮ ਦਿਮਾਗ ਨਾ ਬਣੋ, ਨਾ ਹੀ ਇੰਨੇ ਮਾੜੇ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਸਾਹ ਬਰਬਾਦ ਕਰੋ; ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਰਿਵਾਜ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਵਾਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ; ਕਹੋ, ਕੀ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਤਿੰਨ ਸੌ ਛੇ ਰੁਪਏ ਹੋਵੇਗਾ?'

'ਤਿੰਨ ਸੌ ਛੇ ਰੁਪਏ! ਆਲੀਆ, ਆਲੀਆ! ਮੈਂ ਅੱਧਾ ਕਿੱਥੋਂ ਲਿਆਵਾਂ?' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਪੁਕਾਰਿਆ: 'ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਪਿਆਰ ਲਈ, ਮੈਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਉਤਾਰ ਦਿਓ; ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਿਰ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਏਜੰਟ ਹਾਂ; ਕੀ ਇਹ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ? ਕੀ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਗਰੀਬ ਨਹੀਂ ਹਾਂ?'

'ਤੁਸੀਂ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਰਕਮ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵੀ ਇੰਨਾ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਫਿਰ ਵੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿਵਾਜ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਝ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਮੰਨ ਲਓ ਡੇਢ ਸੌ ਰੁਪਏ।'

'ਬਿਲਕੁਲ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਤਿਆਰ ਹਾਂ; ਮੈਂ ਤਰਕ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ; ਪਰ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਰਕਮ - ਮੈਂ ਮੰਗ ਦੀ ਬੇਵਕੂਫੀ 'ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈਰਾਨ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੂਰਖ ਵਾਂਗ ਆਪਣਾ ਗੁੱਸਾ ਗੁਆ ਬੈਠਾ।'
ਮੋਹਨ ਦਾਸ ਇਸ ਸਾਰੇ ਸਮੇਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅਤੇ ਮੂੰਹ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਵੱਲ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਹਰ ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਬੋਲਿਆ ਗਿਆ ਉਸਦੀ ਹੈਰਾਨੀ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਵਧਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।
'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋ,' ਉਹ ਆਖਰਕਾਰ ਚੀਕਿਆ, 'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਪੈਸੇ, ਮੇਰੇ ਪੰਦਰਾਂ ਸੌ ਰੁਪਏ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣੇ, ਜਿਸ ਲਈ ਮੈਂ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਹੈ? ਅਤੇ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਆਇਆ ਸੀ? ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਚਾਰ ਮੀਨਾਰ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਸੀ?'
'ਨਹੀਂ, ਇੱਥੇ ਫਿਰ ਚਾਰ ਮੀਨਾਰ ਹੈ; ਆਲੀਆ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ,' ਮੈਂ ਕਲਰਕ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਇਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿਓ; ਮੇਰਾ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਹਾਂ, ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਰੰਦੇ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਨਾਲ ਕੀ ਲੈਣਾ ਦੇਣਾ ਹੈ? ਉਹ ਇੱਕ ਧੀਰਜਵਾਨ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਭੜਕਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹਥਿਆਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹਨ;' ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਨੂੰ ਮਰੋੜ ਦਿੱਤਾ।
ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬੰਦਾ ਕਿੰਨਾ ਡਰਪੋਕ ਸੀ: ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਮੱਥੇ ਫਰਸ਼ ਨਾਲ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ।
'ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ! ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ!' ਉਹ ਚੀਕਿਆ, 'ਬਹੁਤ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ! ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਜੋ ਵੀ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਭਾਵੇਂ ਦਸ ਰੁਪਏ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ, ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਨਾ ਮਾਰੋ, ਮੈਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਨਾ ਲਾਓ; - ਦੇਖੋ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਡਿੱਗਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਨੱਕ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਰਗੜਦਾ ਹਾਂ।'
'ਤੂੰ ਮੂਰਖ,' ਕਲਰਕ ਨੇ ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਪਾਸਿਆਂ ਨੂੰ ਫੜਦਿਆਂ ਚੀਕਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮੋਟਾ ਆਦਮੀ ਸੀ; 'ਤੂੰ ਮੂਰਖ; ਆਹ, ਮੋਹਨ ਦਾਸ, ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ! ਨਾਰਾਇਣ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ, ਤੈਨੂੰ ਕੌਣ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏਗਾ? ਕੀ ਤੂੰ ਬੱਚਾ ਹੈਂ - ਤੂੰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਛਾਂ ਨਾਲ? ਸ਼ਰਮ ਕਰੋ, ਯਾਰ; ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਤੂੰ ਬੋਰ ਹੈਂ, ਕੁਝ ਘੱਟ ਡਰਪੋਕ ਬਣੋ; ਉੱਠ, ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਮੰਗੋ, ਜੋ ਵੀ ਇਹ ਸੱਜਣ ਤੈਨੂੰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਮੰਗੋ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੱਚਮੁੱਚ ਤੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਬੇਵਕੂਫੀ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈਂ।'
ਉਹ ਉੱਠਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਖੱਬੀ ਲੱਤ ਉੱਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਸੱਜੇ ਪੈਰ ਦੀ ਤਲੀ ਵੱਛੇ ਨਾਲ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਹੱਥ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਉਸਦੀ ਪੱਗ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਗੜੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਹਾਵ-ਭਾਵ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹਾਸੋਹੀਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੁਖਦਾਈ ਸਨ।
'ਦਸ ਰੁਪਏ, ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ,' ਉਹ ਝਿਜਕਿਆ; 'ਤੁਹਾਡਾ ਨੌਕਰ ਦਸ ਰੁਪਏ ਲਵੇਗਾ।'
ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਹਾਸੇ ਦੀ ਲਹਿਰ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਏ; ਗੋਮਾਸ਼ਟਾ ਦੇ ਪਾਸੇ ਦਰਦ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਏ, ਅਤੇ ਹੰਝੂ ਉਸਦੀਆਂ ਗੱਲ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਵਹਿ ਤੁਰੇ।
'ਐ ਭੁਗਵਾਨ! ਐ ਨਾਰਾਇਣ!' ਉਹ ਚੀਕਿਆ, ਆਪਣਾ ਸਾਹ ਰੋਕਦੇ ਹੋਏ; 'ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ; ਐ ਸੀਤਾਰਾਮ! ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਹੈ। ਦਸ ਰੁਪਏ! ਕਿਉਂ, ਯਾਰ,' ਉਸਨੇ ਦੁਖੀ ਦੁੱਲਾਲ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਤੈਨੂੰ ਹੁਣੇ ਪੰਦਰਾਂ ਸੌ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ!'

'ਨਹੀਂ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਉਸਨੂੰ ਉਸਦਾ ਹੱਕ ਦੇਣ ਦਿਓ; ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਡੇਢ ਸੌ, - ਕਿ ਉਸਦਾ ਹੱਕ ਹੋਵੇਗਾ; ਕੀ ਤੁਸੀਂ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਯੋਗ ਸਾਹੂਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਕੋਠੀ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਓ, ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਲਿਆਓ; ਮੈਂ ਹਿੰਮਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਗਾਰਡ ਵਾਪਸ ਦੇਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸੋਨੇ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਲਈ ਇੱਕ ਦਰਬਾਨ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹੋ।'

'ਯਕੀਨਨ, ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਆਦਮੀ ਹੋਣਗੇ,' ਗੋਮਾਸ਼ਟਾ ਨੇ ਕਿਹਾ: 'ਅਤੇ ਹੁਣ ਆਓ; ਮੈਨੂੰ ਸੋਨਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਤੋਲ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਇੱਕ ਸੁਰੱਫ਼ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘ ਜਾਣ।'

ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੇ ਸੀ, ਦੁੱਲਾਲ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਕੋਠੀ 'ਤੇ ਪੈਸੇ ਦੇਵੇਂਗਾ, ਹੈ ਨਾ?'

'ਅਸੀਂ ਦੇਖਾਂਗੇ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਪੈਸਾ ਮੇਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਸਲਾਹ ਮੰਗਾਂਗਾ।'

'ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ! ਫਿਰ ਕਿਸਦੇ?'

'ਉਹ ਕਿਉਂ ਜਿਸਨੇ ਤੈਨੂੰ ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਤੋਂ ਤੈਨੂੰ ਡੇਢ ਸੌ ਰੁਪਏ ਮਿਲਣੇ ਹਨ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ: 'ਕੀ ਤੂੰ ਮੂਰਖ ਹੈਂ? ਤੂੰ ਕਿਉਂ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈਂ?'

'ਆਹ ਕੁਝ ਨਹੀਂ, ਸਿਰਫ਼ ਮੈਂ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ-'

'ਕਿਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਹਾਂ?' ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ; 'ਕੁਝ ਬਦਮਾਸ਼ੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।'

'ਆਹ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੋਲਦੇ ਹੋ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਚਾਰ ਮੀਨਾਰ 'ਤੇ ਬੋਲਦੇ ਸੀ।'

'ਆਲੀਆ ਵੱਲੋਂ!' ਮੈਂ ਰੁਕ ਕੇ ਉਸ ਵੱਲ ਵੇਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, 'ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਉਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਦੁਬਾਰਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ' -

'ਕਦੇ ਨਹੀਂ, ਕਦੇ ਨਹੀਂ!' ਕੰਬਦੇ ਹੋਏ ਬਦਮਾਸ਼ ਨੇ ਚੀਕਿਆ; 'ਮੈਨੂੰ ਨਾ ਮਾਰੋ; ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਗਲੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਗੜਬੜ ਹੋਵੇਗੀ; ਸ਼ਬਦ ਮੇਰੇ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਬਚ ਗਏ, ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ—'

'ਇਹ ਤਾਂ ਤੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਲੀਆ ਵੱਲੋਂ! ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਤੇਰਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਹੈ; ਤੂੰ ਕਿਸ ਸਮੇਂ ਹੁੰਦਾ?'

'ਕੁਝ ਨਹੀਂ, ਕੁਝ ਨਹੀਂ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਸਿਰਫ਼ ਮੈਂ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ-'

'ਖੈਰ!'

'ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤੂੰ ਇੱਕ ਸਾਹਸੀ ਹੈਂ, ਜੋ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਉਸ ਅਮੀਰ ਵਪਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਗਿਆ ਹੈਂ।'

'ਅੱਛਾ, ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਕੀ? ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਤਾ ਸੀ।'

'ਤੁਸੀਂ ਅਮੀਰ ਨਹੀਂ ਹੋ?'

'ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਹਾਂ।'

'ਫਿਰ,' ਬਦਮਾਸ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਮੀਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ?'

'ਕਿਵੇਂ?' ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ।

'ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਨੂੰ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿਓ, ਜਾਂ ਕੁਝ ਆਦਮੀ ਲੈ ਜਾਓ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਂਗਾ; ਉਹ ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਟੁਕੜੇ ਲਈ ਜੋ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਸੰਦ ਆਵੇਗਾ ਕਰਨਗੇ; ਅਸੀਂ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਉੱਡ ਜਾਵਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਚੱਟਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਲੁੱਟ ਛੁਪਾਈ ਹੈ - ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਜਾਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਾਂਗੇ।'

'ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ਜਿਸ ਵੱਲ ਤੁਸੀਂ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ - ਕੀ ਇਹ ਦੂਰ ਹੈ?' ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ।

'ਨਹੀਂ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਆਓਗੇ? ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੂਰੋਂ ਦਿਖਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ; ਸਾਨੂੰ ਚੱਟਾਨਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ।'

ਮੈਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰੀ ਤੱਕ ਉਸਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਕਾਰਵਾਂ ਅਤੇ ਬੇਗਮ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਢੇਰ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ।

'ਉੱਥੇ, ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚੱਟਾਨ 'ਤੇ ਅੱਧਾ ਰਸਤਾ ਉੱਪਰ ਇੱਕ ਚਿੱਟਾ ਧੱਬਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ?'

'ਮੈਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ।

"ਇਹ ਉਹ ਥਾਂ ਹੈ," ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; "ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪਤਾ ਹੈ; ਜੋ ਵੀ ਮੈਂ ਚੁੱਕ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਰੱਖ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।"

'ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ?'

'ਆਹ, ਬਹੁਤ ਘੱਟ; ਕਦੇ ਕਦੇ ਇੱਕ ਸ਼ਾਲ, ਇੱਕ ਬਰੋਕੇਡ ਰੁਮਾਲ, ਜਾਂ ਕੁਝ ਸੋਨਾ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ। ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਉਂ ਪੁੱਛਦੇ ਹੋ? ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਕਰੋਗੇ ਜੋ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜੁੜੋਗੇ? ਅਸੀਂ ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਹਾਂ; ਇੱਕ ਉੱਥੇ ਨਕਲੀ ਦੇ ਭੇਸ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਨੇੜੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜਾਣਗੇ।'

'ਕੁੱਤਾ!' ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਧੱਕਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਚੀਕਿਆ, 'ਕੁੱਤਾ! ਕੀ ਤੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈਂ ਕਿ ਤੂੰ ਕਿਸ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈਂ? ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ,' (ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਸੀ), 'ਅਤੇ ਤੈਨੂੰ ਜਹਾਨੁਮ ਭੇਜਣਾ ਇੱਕ ਆਸਾਨ ਕੰਮ ਸੀ; ਮੇਰੀ ਤਲਵਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਵਾਰ, ਅਤੇ ਉਹ ਝੂਠੀ ਜੀਭ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਬੋਲਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ:' ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਅੱਧਾ ਖਿੱਚ ਲਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ: ਉਹੀ ਘਮੰਡੀ ਕਾਇਰਤਾ ਸੀ ਜੋ ਉਸਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿਖਾਈ ਸੀ; ਉਹ ਮੇਰੇ ਗੋਡਿਆਂ ਨਾਲ ਚਿੰਬੜ ਗਿਆ; ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਝਿੜਕਿਆ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਥੁੱਕਿਆ। 'ਸਰੀਪ!' ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਘਿਣਾਉਣੀਤਾ ਤੋਂ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਚੀਕਿਆ, 'ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਛੂਹਣ ਤੋਂ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਾਂਗਾ; ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਯੁਦ ਤੇਰੇ ਵਰਗੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਲਈ ਝੁਕਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਮੈਨੂੰ ਸਾਹੋਕਰ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਓ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਲੀਆ ਦੁਆਰਾ ਮੈਂ ਤੇਰੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ!'

'ਨਹੀਂ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਇਮਾਨਦਾਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ,' ਬਦਮਾਸ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਪੈਸਾ ਪੱਕਾ ਹੈ।'

'ਤੇਰੇ ਲਈ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਜਾਂ ਮੈਂ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਂਦਾ ਹਾਂ; ਅੱਗੇ ਵਧੋ, ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਜਾਂਦੇ ਹੋ; ਜੇ ਮੈਂ ਭੱਜਣ ਦੀ ਇੱਕ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੇਖੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਦੋ ਟੋਟੇ ਕਰ ਦਿਆਂਗਾ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੁੰਦਾ।'

'ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਆਓ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਜੋ ਖਿੰਡੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਦੁਬਾਰਾ ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਵਾਲੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ।

ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸਾਹੋਕਰਾਂ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਗਏ, ਜੋ ਸਾਡੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ: ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਸੋਨਾ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਰਸੀਦ ਜੋ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਆਂਦੀ ਸੀ, ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਅਤੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੇ ਗਾਰਡ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਖਜ਼ਾਨਾ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਕੋਲ ਲੈ ਗਿਆ।

'ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਦਿਆਲੂ ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ,' ਦੁੱਲਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚੇ, 'ਤੁਸੀਂ ਸਭ ਕੁਝ ਭੁੱਲ ਜਾਓਗੇ ਜੋ ਬੀਤ ਗਿਆ ਹੈ; ਭੁਗਵਾਨ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਮਜ਼ਾਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਮੈਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ

ਚਾਲਾਂ ਖੇਡਣਾ ਪਸੰਦ ਹੈ, - ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਜ਼ਾਕੀਆ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ;' ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਡਰ ਵਿੱਚ ਹੱਸ ਪਿਆ।
'ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਸਹੂਲਤ, ਮੇਰੇ ਸੌ ਪੰਜਾਹ ਰੁਪਏ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲੋਗੇ, ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲੋਗੇ।'
"ਸ਼ਾਂਤੀ!" ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਗਊਰੀ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ। ਕੀ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਦੋ ਵਫ਼ਾਦਾਰਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਵਾਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ? ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀਮਤ ਮਿਲੇਗੀ।"
ਜਦੋਂ ਪੈਸੇ ਸਾਡੇ ਸਟ੍ਰਾਂਗ ਰੂਮ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਤੋਹਫ਼ੇ ਨਾਲ ਰਵਾਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਗਏ, ਦੁਖੀ ਦੁੱਲਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਦਾ ਉਸਦਾ ਆਖਰੀ ਮੌਕਾ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸੀ।
'ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਦਿਓ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਜਾਣ ਦਿਓ,' ਉਸਨੇ ਖੋਖਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ।
'ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰੋ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਗਿਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ।'
'ਆਹ, ਮੈਂ ਦੁੱਲਾਜੀ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਸੀ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਚੀਕਿਆ; 'ਮੈਂ ਉਸਦਾ ਬਕਾਇਆ ਕੱਢ ਦਿਆਂਗਾ।'

ਅਧਿਆਇ XVII

ਚੀਲ ਕੇ ਘਰ ਬੰਦੇ, ਮਾਸ ਕਾ ਢੇਰ। ਹਿੰਦੀ ਕਹਾਵਤ। [ਪਤੰਗ ਦੇ ਆਲ੍ਹਣੇ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (ਮੁਫ਼ਤ ਅਨੁਵਾਦ)]
ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਪੈਸੇ ਗਿਣ ਕੇ ਦੁੱਲਾਲ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ; ਦੇਖਦੇ ਹੀ ਉਸਦਾ ਚਿਹਰਾ ਚਮਕ ਉੱਠਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਅਣਗਿਣਤ ਸਲਾਮ ਅਤੇ ਧੰਨਵਾਦ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤੇ। 'ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਰਸੀਦ ਲਿਖਣੀ ਪਵੇਗੀ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ।
'ਜ਼ਰੂਰ,' ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੱਗ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਕਲਮ ਕੱਢਦੇ ਹੋਏ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਜੇ ਮੇਰਾ ਮਾਲਕ ਮੈਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ ਅਤੇ ਸਿਆਹੀ ਦੇਵੇ।'
'ਉਹ ਇੱਥੇ ਹਨ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਲਿਖੋ।'
ਉਸਨੇ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੀਤਾ, ਮੈਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਆਪਣੀ ਧੋਤੀ ਦੇ ਇੱਕ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤੇ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਕਮਰਬੰਦ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹ ਲਿਆ। 'ਕੀ ਮੈਨੂੰ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ?' ਉਸਨੇ ਪੁੱਛਿਆ; 'ਮੇਰਾ ਮਾਲਕ ਗਰੀਬ ਦੁੱਲਾਲ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਇਸ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੇਰਾ ਮਾਲਕ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਮੋਹਨ ਦਾਸ ਬਾਰੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੁਣ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਚਾਰ ਮੀਨਾਰ 'ਤੇ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹੇਗਾ।'
'ਰੁਕੋ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਹੈ;' ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਉਹ ਸਾਰੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੱਸੀ ਜੋ ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਦੱਸੀ ਹੈ।
"ਕੀ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ?" ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ ਦੁਖੀ ਜੀਵ ਨੂੰ ਕਿਹਾ; "ਕੀ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ? ਬੋਲ, ਬਦਕਿਸਮਤ! ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹੋਂ ਸੱਚ ਸੁਣਨ ਦਿਓ; ਕੀ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਲੁੱਟ ਲੈਂਦਾ?"
ਪਰ ਜਿਸ ਜੀਵ ਨੂੰ ਉਹ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਹ ਗੂੰਗਾ ਸੀ; ਉਹ ਡਰ ਅਤੇ ਸਚੇਤ ਦੋਸ਼ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਅਧਰੰਗੀ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਉਸਦੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ, ਉਸਦਾ ਮੂੰਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਚਿੱਟੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਉਸਦੇ ਦੰਦਾਂ 'ਤੇ ਕੱਸ ਕੇ ਖਿੱਚੇ ਹੋਏ ਸਨ।
'ਤੂੰ ਇਸਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਉਸ ਘਿਣਾਉਣੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਤੇਰੇ ਲੁੱਟ-ਖੋਹ, ਕਤਲ, ਚਾਕੂਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਦਮਾਸ਼ੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ; ਤੈਨੂੰ ਮਰਨਾ ਪਵੇਗਾ!'
'ਆਹ, ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ! ਮਰ ਜਾ? ਮੇਰਾ ਮਾਲਕ ਮਜ਼ਾਕੀਆ ਬਣ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੈ; ਉਸਦੇ ਗਰੀਬ ਨੌਕਰ ਨੇ ਕੀ ਕੀਤਾ ਹੈ?' ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਦਿੱਤੀ।
'ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਲੁੱਟ ਲੈਂਦਾ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਮਾਲ ਸੌਂਪਿਆ ਸੀ; ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਮ ਦੇ ਇੱਕ ਅਣਜਾਣ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਭੁੱਖੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ; ਤੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨੂੰ ਠੱਗਿਆ ਹੈ: ਕਹੋ, ਕੀ ਤੂੰ ਉਸ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੁੱਟਣ ਲਈ ਜਿਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈਂ ਜੋ ਤੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੁੱਟ ਚੁੱਕੀ ਹੈਂ?'
ਉਹ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ; ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਗੋਡਿਆਂ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ; ਉਹ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਬੋਲ ਸਕਿਆ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਹਿਸ਼ਤ ਨਾਲ ਡਰ ਨਾਲ ਕੰਬ ਰਿਹਾ ਸੀ। 'ਮੈਂ ਉਹੀ ਹਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ,' ਉਸਨੇ ਚੀਕਿਆ, 'ਚੋਰ, ਕਾਤਲ ਅਤੇ ਬਦਮਾਸ਼; ਪਰ ਓ! ਮੈਨੂੰ ਨਾ ਮਾਰੋ। ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਦਿਆਲੂ ਹੈ - ਮੈਂ ਮਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ - ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਕੋਲ ਕੋਈ ਤਲਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਾਰੇਗਾ?' ਉਸਨੇ ਹੁਣੇ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਨਿਹੱਥੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਅਚਾਨਕ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। 'ਕੋਤਵਾਲ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ,' ਉਸਨੇ ਚੀਕਿਆ;

'ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਡਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ।' ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਬੰਦ ਸੀ; ਉਸਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਕਈ ਬੇਚੈਨੀ ਨਾਲ ਖਿੱਚਿਆ ਅਤੇ ਧੱਕਾ ਦਿੱਤਾ; ਪਰ ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਘਾਤਕ ਰੁਮਾਲ ਉਸਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸੀ: ਉਸਨੇ ਮੁੜ ਕੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ - ਅਗਲੇ ਹੀ ਪਲ ਉਹ ਮੇਰੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਮਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

'ਉੱਥੇ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਚੀਕਿਆ, 'ਨਿਆਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਰਹੇਗੀ; ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।'

'ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਸੱਚਮੁੱਚ ਇੱਕ ਚੰਗਾ; ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਤਲ, ਡਾਕੂ ਅਤੇ ਚਾਕੂ ਹੋਣ ਦਾ ਇਕਬਾਲ ਕੀਤਾ - ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੋਰ ਕੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਇਸ ਭੰਡਾਰ ਲਈ ਇੰਨਾ ਛੋਟਾ ਵੀ!'

'ਉਸਨੂੰ ਇੱਥੇ ਘਸੀਟ ਕੇ ਲੈ ਆਓ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਅਤੇ ਲੁੱਗੀਆਂ ਲਈ ਜਾਓ; ਉਸਨੂੰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਘਰ ਦੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਦਫ਼ਨਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਮੈਂ ਇਸ ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।'

'ਇਹ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਪਰ ਸੋਚੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿੰਨਾ ਬਚ ਗਏ ਹਾਂ; ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਬਦਮਾਸ਼ ਨਾਲ ਜਾਣ ਲਈ ਨਾ ਕਿਹਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਗੁਆ ਬੈਠਦੇ।'

'ਹਾਂ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ, ਅਤੇ ਜੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮਿਲ ਵੀ ਜਾਂਦਾ, ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਪੰਜ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਰਕਮ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ; ਪਰ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਬੇਧਿਆਨੀ ਦੇਖੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਰਾਗ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝ ਲਿਆ। ਅਸੀਂ ਚਾਕੂ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਜਾਨ ਦੋਵਾਂ ਤੋਂ ਠੱਗ ਲਿਆ ਹੈ।'

'ਸੱਚ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਸਾਹਸ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮਨੋਰੰਜਕ ਵੀ; ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਫਾਇਦੇ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।'

'ਪੱਥਰ ਅਤੇ ਨਕਲੀ ਤੋਂ?'

'ਹਾਂ; ਚੰਗੀ ਲੁੱਟ ਹੋਵੇਗੀ।'

'ਖ਼ਿਆਲ ਰੱਖਣਾ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਸ਼ਾਇਦ ਬੈਂਡ ਉੱਥੇ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਉਹ ਤੁਹਾਡਾ ਨਿੱਘਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨਗੇ।'

'ਮੈਂ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਵਾਂਗਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਇਹ ਸਾਹਸ ਉਸਨੂੰ ਅਤੇ ਸਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ ਨੂੰ ਹੀ ਢੁੱਕਦਾ ਰਹੇਗਾ; ਅਸੀਂ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ।'

ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਸਰਾਂ 'ਤੇ ਮੇਰਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

'ਤਾਂ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਸੀਂ ਅਜੇ ਵੀ ਮਜ਼ਾਕ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਹੋ; ਕਿੰਨੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਰਾਤ ਦੀ ਪੂਜਾ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਗੀਆਂ? ਇਸ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।'

'ਮੈਂ ਹਾਸੇ-ਮਜ਼ਾਕ ਵਿੱਚ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਪਰ ਉਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਜੋ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ; ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਿਹਤਰ ਖੇਡ ਹੈ।'

'ਹਾਏ!' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਤਾਂ ਤੂੰ ਸੋਠਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈਂ; ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰੋ ਕਿ ਇਹ ਖੇਡ ਕੀ ਹੋਵੇ?'

'ਇੱਕ ਜਿਸ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਤ ਦਿਲਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਨੰਗੇ ਹਥਿਆਰ ਵੀ ਹੋਣ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ: 'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ?'

'ਮੌਤ ਤੱਕ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ 'ਤੇ ਗੱਡੀ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹੋ।'

'ਸੁਣੋ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਦੁੱਲਾਲ ਦਾ ਸਾਰਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸੁਣਾਇਆ।

'ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ, ਸੱਚਮੁੱਚ ਮੇਰੇ ਨੌਜਵਾਨ ਜਮਾਦਾਰ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਮੇਰਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ; 'ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਖਰੀ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੰਭਾਲ ਸਕਦਾ ਸੀ; ਬਦਮਾਸ਼ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ; ਅਤੇ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਚੱਟਾਨ ਵਿੱਚ ਲੁਕੇ ਹੋਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਜ਼ਾਨਿਆਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।'

'ਬਿਲਕੁਲ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਅੱਜ ਰਾਤ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਾ।'

'ਮੈਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਿਓ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ; 'ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤੇ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੇ, ਛੇ ਜਾਂ ਅੱਠ ਦ੍ਰਿੜ ਬੰਦੇ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਣਗੇ। ਤੂੰ ਅਤੇ ਮੈਂ, ਪੀਰ ਖਾਨ, ਮੋਤੀ-ਰਾਮ, ਅਤੇ ਚਾਰ ਹੋਰ ਕਾਫ਼ੀ ਹਨ; ਸਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਹੁਣ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ। ਪਰ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਕੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬਦਮਾਸ਼ ਉੱਥੇ ਹੈ?'

'ਕੀ ਕੋਈ ਨਕਲੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ?' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਕੁਲੁੰਦੂਰ, ਕੁਝ ਵੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਹ ਹੁਣੇ ਉੱਪਰ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਨੇੜੇ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਖ਼ਬਰਾਂ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇਗਾ।'

'ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੈ!' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਕਿਹਾ। 'ਇੱਥੇ, ਕੋਈ ਸ਼ੇਖਜੀ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਬੁਲਾਵੇ।'

ਸ਼ੇਖਜੀ ਆਇਆ। ਉਹ ਇੱਕ ਬੁੱਢਾ ਆਦਮੀ ਸੀ, ਜਿਸਦੀ ਲੰਬੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਸੀ; ਪਰ ਉਹ ਇੱਕ ਯੋਗ ਆਦਮੀ ਸੀ ਅਤੇ ਰੁਮਾਲ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਭਾਲਦਾ ਸੀ।

'ਸ਼ੇਖਜੀ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਬੈਠ ਜਾਓ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਹੈ। ਜੇ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਨਕਲੀ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਹੈ ਨਾ?'

'ਜ਼ਰੂਰ,' ਬੁੱਢੇ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਹਿੰਦੂ, ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਮੈਨੂੰ ਜਾਣੂ ਹਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੋਲਣ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰੂਪ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਹਨ।'

'ਠੀਕ ਹੈ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਹੁਣ ਸੁਣੋ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਪਲ ਆਪਣਾ ਭੇਸ ਬਦਲ ਕੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਉੱਦਮ ਹੈ;' ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਸਾਡੀ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀ ਸੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। 'ਅਤੇ ਹੁਣ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਨੇਰੇ ਤੱਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉੱਥੇ ਆਦਮੀ ਹਨ ਤਾਂ।'

'ਕੀ ਉੱਥੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਨਕਲੀ ਹਿੰਦੂ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ?'

'ਮੈਂ ਚੱਟਾਨ 'ਤੇ ਚਿੱਟੇ ਧੱਬੇ ਵਿੱਚ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਹੱਥਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਖਿਆ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ।

'ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ,' ਠੱਗ ਨੇ ਚੀਕਿਆ। 'ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਛੁੱਟੀ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਸਫਲ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਨੂੰ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹੋਵਾਂਗਾ।'

'ਕੀ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਲਵੇਗਾ?' ਮੈਂ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ। 'ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਨਾਜ਼ੁਕ ਮਾਮਲਾ ਹੈ।'

'ਉਸ ਤੋਂ ਕਦੇ ਨਾ ਡਰੋ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਉਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਪੁੰਨ ਠੱਗ ਹੈ ਅਤੇ ਭੇਸ ਬਦਲਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹੱਥ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਨਕਲੀ ਵਜੋਂ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਨਾਨੁਕਸ਼ੇਈ ਨਕਲੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾ ਕੇ ਸਾਨੂੰ

ਕਾਫ਼ੀ ਲੁੱਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਪੈਸਾ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਖੂਹ ਬਣਾਉਣ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹ ਸ਼ੇਰ ਵਾਂਗ ਬਹਾਦਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸਦਾ ਹੋਰ ਕੰਮ ਦੇਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।'
ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ ਤਾਂ ਸਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ ਅੰਦਰ ਆਇਆ।
'ਸਾਡਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਚੰਗਾ ਰਿਹਾ ਹੈ,' ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਚੀਕਿਆ, 'ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਲੁੱਟ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਲੁੱਟ ਸਾਡੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।'
'ਇਹ ਤਾਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਚੰਗਾ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਕੀ ਕੋਈ ਤਿਆਰ ਪੈਸਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸਾਮਾਨ ਹੈ?'
'ਦੋਵੇਂ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਦੋਵੇਂ; ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਇੰਨਾ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਹਾਡਾ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁੰਟੂ ਲਾਲ ਦੇ ਘਰੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹੋ। ਮੈਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਵਿਵਹਾਰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।'
ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੇ ਭਾਸ਼ਣ 'ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਹੀ ਵਾਲਾ ਸੀ ਕਿ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ।
'ਸ਼ਾਂਤੀ!' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਨਹੀਂ: ਇਹ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਸ਼ਰਾਬੀਆਂ ਅਤੇ ਗਾਂਜਾ ਪੀਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ; ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣੋ। ਸਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ, ਤੂੰ ਕੋਈ ਮੁੰਡਾ ਨਹੀਂ ਹੈਂ, ਅਤੇ ਤੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ; ਸੁਣੋ, ਅਤੇ ਸੁਣੋ ਕਿ ਸਾਡਾ ਨੌਜਵਾਨ ਜਮਾਦਾਰ ਕੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਭਵਾਨੀ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਂਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਕਰੇਗਾ।'
ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਸਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ ਦੀਆਂ ਗੁੱਸੇ ਭਰੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਇੱਕ ਪਲ ਵਿੱਚ ਹੀ ਘੱਟ ਗਈਆਂ; ਉਹ ਉੱਠਿਆ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਜੱਫੀ ਪਾ ਲਈ।
'ਮੈਂ ਗਲਤ ਸੀ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ; ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਤੁਹਾਡਾ ਦੋਸਤ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਸਾਹਸ ਵਿੱਚ ਜਗ੍ਹਾ ਦਿਓ, ਕਿਉਂਕਿ, ਆਲੀਆ ਦੁਆਰਾ! ਇਹ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਹੋਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।'
'ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਅਸੀਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੋਗੇ, ਪਰ ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਆ ਗਏ ਹੋ, ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਂਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਆਏ।'
'ਤਾਂ ਤੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਥੀਆਂ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੂੰ ਕੱਢਿਆ ਸੀ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਕਿਹਾ। 'ਕੀ ਤੈਨੂੰ ਕੋਈ ਤਕਲੀਫ਼ ਹੋਈ?'
'ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ,' ਖਾਨ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। 'ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਸੂਲੀਪਟਮ ਸੜਕ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ, ਅਤੇ ਸੁਰੂਨੱਗੁਰ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਲੱਭੀ; ਅਸੀਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੜਕ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ। ਸੁਭਨ ਆਲੀਆ! ਇਹ ਇੱਕ ਦੁਰਲੱਭ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਕੁਝ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਹੀ ਰਹਾਂਗਾ।'
'ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜੋ ਚਾਹੋ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ', ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਲੁੱਟ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ। ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਵੋਗੇ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗੁਆਉਣ ਦਾ ਅਫ਼ਸੋਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।'

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਮ ਹੋਣ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਲੈਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ, ਕੁੱਲ ਅੱਠ, ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਹਥਿਆਰ ਚੰਗੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦੂਤ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਬੇਚੈਨੀ ਨਾਲ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ।

ਅਖੀਰ ਉਹ ਆ ਗਿਆ।

'ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ। 'ਮੈਂ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਕੀਰ ਨੂੰ ਲੱਭ ਲਿਆ। ਉਹ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨੌਜਵਾਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰਨ ਲਈ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ; ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਭੁੱਖਾ ਅਤੇ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹਾਂ, ਕਿ ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਕਿੱਥੇ ਰੱਖਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਾਰ੍ਹਾਂ ਇਮਾਮਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਰੋਟੀ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਇੱਕ ਟੁਕੜੀ ਮੰਗੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੁਫਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ, ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੁੱਕਾ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਦੇਰ ਬੈਠ ਕੇ ਮਜ਼ਾਕ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਅਫੀਮ ਦਾ ਡੱਬਾ ਕੱਢਿਆ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹਾ ਪੀਤਾ; ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸਨੇ ਕੁਝ ਮੰਗਿਆ, ਅਤੇ ਇੰਨੀ ਖੁਰਾਕ ਖਾ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਵੇਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਜਾਗੇਗਾ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਗੂੜ੍ਹੀ ਨੀਂਦ ਸੌਂਣ ਦਿੱਤਾ।'

'ਉਹ ਫਿਰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਜਾਗੇਗਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ: 'ਪਰ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ? ਲੁੱਟ ਦਾ ਮਾਲ ਕਿੱਥੇ ਲੁਕਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?'

'ਉਹ ਦੋ ਵੱਡੀਆਂ ਚੱਟਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਗੁਫਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ,' ਸ਼ੇਖਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ। 'ਇਹ ਲਗਭਗ ਸਾਰਾ ਹਨੇਰਾ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਸਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਇੱਕ ਕੋਨਾ ਦੇਖਿਆ ਜੋ ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਪੱਥਰਾਂ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਉਸਦੀ ਸੌਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਉੱਥੇ ਹੀ ਲੁੱਟ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਛੁਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।'

'ਤਾਂ ਆਓ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਇੱਕ ਪਲ ਵੀ ਗੁਆਉਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਜੇ ਅਸੀਂ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਬਾਕੀ ਦੇ ਗਿਰੋਹ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਸਮਾਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਹਨ, ਜੋ ਕੁਝ ਉਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਚੋਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।'

ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਗਾਈਡ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਗਏ, ਚੱਟਾਨਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਚੋਰੀ-ਛਿਪੇ ਚੱਲਦੇ ਰਹੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਉਸ ਤੰਗ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਅਸੀਂ ਚੜ੍ਹਨਾ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਫੁਸਫੁਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਪੰਜ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਰਹਿਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਚੜ੍ਹਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ, ਭੂਦਰੀਨਾਥ, ਮੈਂ, ਅਤੇ ਸਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ ਗੁਫਾ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵੱਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਤੰਗ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਏ, ਜਿੱਥੇ ਬੁੱਢਾ ਠੱਗ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਇਆ ਸੀ।

'ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਸੌਂ ਰਿਹਾ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਫੁਸਫੁਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਚੱਲੋ, ਕਿਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਜਗਾ ਨਾ ਦਿਓ। ਉਹ ਉੱਥੇ ਪਿਆ ਹੈ, ਲੈਂਪ ਦੇ ਨੇੜੇ।'

'ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ, ਉਹ ਮੇਰਾ ਹੈ,' ਮੈਂ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੂੰ ਕਿਹਾ; 'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ ਸਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ ਉਸਨੂੰ ਫੜਦੇ ਹੋ;' ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਰੂਪ ਨੂੰ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸਾਵਧਾਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੱਗੀ। ਪਰ ਉਹ ਸੌਂ ਗਿਆ; ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਗਰਦਨ ਦੁਆਲੇ ਕਮਰਾ ਕਿਵੇਂ ਸੁੱਟਾਂ? ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੱਲ ਕੀਤੀ; ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਮਿਆਨ ਵਾਲੀ ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਚਪਟੇ ਨਾਲ ਫਕੀਰ ਨੂੰ ਪੇਟ 'ਤੇ ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਵਾਰ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਸਾਥੀ ਬੈਠਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉੱਠਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

'ਇਹ ਕੀ ਹੈ? ਚੋਰ!' ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੰਨਾ ਹੀ ਕਹਿ ਸਕਿਆ; ਮੇਰਾ ਰੁਮਾਲ ਤਿਆਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ - ਉਹ ਇੱਕ ਪਲ ਵਿੱਚ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ।
'ਹੁਣ ਦੀਵਾ ਸਜਾ ਦਿਓ,' ਮੈਂ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੂੰ ਕਿਹਾ। 'ਤਿੰਨ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਓ, ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਰਹਿਣ ਦਿਓ।'
ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਮਰੇ ਹੋਏ ਫਕੀਰ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਕੱਪੜੇ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਪਾੜ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਮੋਟੀ ਬੱਤੀ ਵਿੱਚ ਮੋੜਿਆ ਅਤੇ ਤੇਲ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ; ਇਸਦੀ ਤੇਜ਼ ਚਮਕ ਨੇ ਗੁਫਾ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਰੌਸ਼ਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਭ ਕੁਝ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ।
'ਇਹ ਉਹ ਕੰਧ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ,' ਸ਼ੇਖਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਖੋਜ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।'
ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੀਤਾ। ਇੱਕ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਢੇਰ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਅਨਾਜ ਜਾਂ ਆਟਾ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਸੀ, ਅਤੇ ਦਰਅਸਲ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਜੋ ਅਸੀਂ ਖੋਲ੍ਹੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਚੌਲ ਅਤੇ ਦਾਲ ਸੀ; ਤੀਜਾ ਭਾਰੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ।
'ਇਸ ਵਿੱਚ ਚੌਲਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੀ ਕੁਝ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਇਸਦੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰੋ।' ਮੂੰਹ ਚੀਥੜਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਪੈਸਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਦੇਖਿਆ - ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਮਿਲੇ ਹੋਏ।
'ਇਹ ਸਿਆਣਪ ਨਹੀਂ ਸੀ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਸ਼ਾਹ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਤਾਂਬਾ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਚਾਂਦੀ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ; ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।'
ਅਗਲਾ ਭਾਂਡਾ ਉਹੀ ਸੀ: ਆਖਰੀ ਭਾਂਡਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸੀ; ਇਹ ਸੋਨੇ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਗਹਿਣਿਆਂ, ਅੰਗੂਠੀਆਂ, ਗਿੱਟਿਆਂ ਅਤੇ ਬਾਹਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਕੰਬ ਗਏ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗੇ ਹੋਏ ਸਨ।
'ਖਲਨਾਇਕ!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਉਸ ਬਦਮਾਸ਼ ਨੇ ਸੱਚ ਕਿਹਾ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਾਤਲ ਹੋਣ ਦਾ ਇਕਬਾਲ ਕੀਤਾ; ਸ਼ਹਿਰ ਉਸ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹੇ ਅਤੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਲੁੱਟ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।'
ਪਰ ਇਸ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕੱਪੜੇ ਦੀਆਂ ਗੱਠਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਲੁਕਣ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜਗ੍ਹਾ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਭਾਲ ਲਗਭਗ ਛੱਡ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਸਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ, ਜੋ ਬਾਹਰ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ।
'ਇੱਥੇ ਆਓ,' ਉਹ ਚੀਕਿਆ; 'ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ੱਕੀ ਲੱਗ ਰਹੀ ਹੈ।'
ਅਸੀਂ ਭੱਜ ਕੇ ਉਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਦੋ ਚੱਟਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜੋ ਛੇਕ ਪਾਇਆ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਲੱਭਿਆ; ਅੰਦਰ ਹਨੇਰਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਅਤੇ ਗੋਡਿਆਂ ਦੇ ਭਾਰ ਰੀਂਗ ਕੇ ਹੀ ਅੰਦਰ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।
'ਮੈਨੂੰ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦਿਓ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਜੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਅੰਦਰ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਅੰਦਰ ਜਾਵਾਂਗਾ।'
'ਇਸ ਨਰਕ ਭਰੇ ਟੋਲੇ ਨਾਲੋਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਚੰਗਾ ਹੈ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅੰਦਰ ਵੜਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਅਤੇ ਅੰਦਰਲੀ ਜਗ੍ਹਾ, ਜੋ ਇੰਨੀ ਨੀਵੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਸਿੱਧਾ ਖੜ੍ਹਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਬੰਡਲ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ।
'ਨਾ ਤਾਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਇੱਥੇ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਗਿਰੋਹ ਦਾ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ,' ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਇਸ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਜਲਦੀ ਅੰਦਰ ਆਓ ਅਤੇ ਦੇਖੋ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਮਿਲਿਆ ਹੈ।'
ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੰਮ 'ਤੇ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੂਜਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਕੀਤਾ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਠੜੀਆਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਸੀ। ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਇੱਕ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ, ਪਿੱਤਲ ਦੇ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਭਾਂਡੇ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਸੋਨਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਚਾਂਦੀ ਲੱਭ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ, ਜਦੋਂ ਬਾਹਰੋਂ ਅਲਾਰਮ ਵੱਜਿਆ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ ਅਤੇ ਕਾਰਨ ਪੁੱਛਿਆ।
'ਦੋ ਆਦਮੀ ਹਨ,' ਸਕਾਊਟਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਕੋਨੇ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਆਉਂਦੇ ਅਤੇ ਚੱਟਾਨਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਆਉਂਦੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ; ਉਹ ਤੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਤੁਰਦੇ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਭਾਰ ਚੁੱਕਦੇ ਜਾਪਦੇ ਹਨ।'
'ਸਿਰਫ਼ ਦੋ?' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰੌਸ਼ਨੀ ਬੁਝਾ ਦਿਓ, ਅਤੇ ਗੁਫ਼ਾ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ 'ਤੇ ਲੁਕ ਜਾਓ; ਜਦੋਂ ਉਹ ਅੰਦਰ ਵੜਨਗੇ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।'
ਅਸੀਂ ਮੂੰਹ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਚੱਟਾਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਆਪਣੀਆਂ ਚੌਕੀਆਂ ਲਈਆਂ ਹੀ ਸਨ, ਸਾਡੇ ਕਮਰੇ ਤਿਆਰ ਸਨ, ਅਤੇ ਦੋ ਆਪਣੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਖਿੱਚੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਨੇ ਪੁਕਾਰਿਆ, 'ਹੋ! ਸੇਨ! ਸੇਨ! ਹੇਠਾਂ ਆਓ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰੋ। ਇੱਥੇ ਅਸੀਂ, ਪੁੱਲਾ-ਵਾਲਿਆਂ ਵਾਂਗ ਲੱਦੇ ਹੋਏ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਸਾਨੂੰ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।'
'ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਉਣ ਦਿਓ।'
'ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੋਵੇ!' ਦੂਜੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ। 'ਜਾਨਵਰ ਆਪਣੀ ਗੁਫ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦਾ। ਮੈਂ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰ ਲਵਾਂਗਾ।'
ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਠੋਕਰ ਖਾ ਕੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਫਕੀਰ, ਭਾਰ ਅਤੇ ਪੱਥਰਾਂ 'ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ੁਲਮ ਹੋਏ; ਪਰ ਕੁਝ ਹੀ ਪਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਗੱਠਿਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਡਿੱਗਦੇ ਹੀ ਠੋਕਰ ਮਾਰਨ ਲੱਗ ਪਏ।
'ਇਹ ਸ਼ਰਾਬੀ ਬਦਮਾਸ਼ ਕਿੱਥੇ ਹੈ?' ਇੱਕ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਜਿੰਨਾ ਲੰਬਾ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਮਾਰਿਆ ਸੀ। 'ਸਾਡੇ ਲਈ ਕੋਈ ਰੋਸ਼ਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਵਹਿਸ਼ੀ ਨੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਭੁੰਗ-ਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਦੂਰ ਹੈ।'
ਦੂਜਾ ਬੈਠ ਗਿਆ, ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਕਾਫ਼ੀ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਹ ਚੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ।
'ਅੰਦਰ ਜਾਓ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੀਵਾਰ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੀਵਾ ਅਤੇ ਤੇਲ ਦੀ ਸ਼ੀਸ਼ੀ ਮਿਲੇਗੀ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਇੰਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਿਲਾਵਾਂਗਾ।' -
ਪਹਿਲਾ ਬੁਲਾਰਾ ਫਕੀਰ ਨੂੰ ਗਾਲਾਂ ਕੱਢਦਾ ਅਤੇ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਦਾ ਅੰਦਰ ਆਇਆ। ਮੈਂ ਅਤੇ ਸਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ ਉਸ ਵੱਲ ਭੱਜੇ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ; ਪਰ ਦੂਜੇ ਨੇ ਝਗੜਾ ਸੁਣ ਕੇ ਚੀਕਿਆ ਅਤੇ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਉਸਦਾ ਪੈਰ ਫਿਸਲ ਗਿਆ, ਜਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਲਿਆਂਦੇ ਇੱਕ ਬੰਡਲ ਤੋਂ ਠੋਕਰ ਖਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ

ਡਿੱਗ ਪਿਆ, ਅਤੇ ਉੱਠਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੱਟਾਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਬੈਠੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਦੁਆਰਾ ਗਰਦਨ ਵਿੱਚ ਕੱਟੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਜੋ ਉਸ ਉੱਤੇ ਤੇਜ਼ ਦੌੜਿਆ।
'ਬਸ ਹੋ ਗਿਆ ਇਹ ਕੰਮ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਸਾਨੂੰ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ; ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਟੋਏ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦਿਓ ਅਤੇ ਜੋ ਅਸੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਲੈ ਆਓ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੇਖ ਲਵੇ ਕਿ ਬੰਡਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੈ।'
ਅਸੀਂ ਦੁਬਾਰਾ ਟੋਏ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਨੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਗੱਠੜੀ ਲੈ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ। ਜਿਹੜੇ ਸਾਥੀ ਲਿਆਏ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਭਾਂਡੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕੱਪੜੇ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਲੁੱਟ ਦੇ ਸਮਾਨ ਨਾਲ ਲੱਦੀ ਸਰਾਈ ਵੱਲ ਆਪਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਰਸਤਾ ਬਣਾਇਆ।
ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਲਨਾਇਕਾਂ ਦੇ ਖੂਨੀ ਵਪਾਰ ਦੇ ਉਸ ਗੁਫਾ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੰਡਲ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਖੂਨ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਨ; ਇੱਕ ਜੋ ਮੈਂ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਉਹ ਕਾਫ਼ੀ ਭਰਪੂਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਗਿੱਲਾ ਖੂਨ ਮੇਰੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਨਾਲ ਚਿਪਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਮਿਸ਼ਰਤ ਨਫ਼ਰਤ ਅਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤ ਨਾਲ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ।

ਅਧਿਆਇ XVIII

ਇਹ ਦਿਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਸਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਾਰਟੀ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਏ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉੱਥੋਂ ਕਿਵੇਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਵਾਪਸ ਆਏ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਸਫਲਤਾ 'ਤੇ ਖੂਬ ਹਾਸਾ ਆਇਆ। ਇਹ ਸਾਹਸ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਨਵਾਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਦੀ ਉਦਾਸੀ ਅਤੇ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਉਸਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲੁੱਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਦਹਿਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਏ ਦੇਖਣ 'ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ।

ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਇੱਕ ਬਿਹਤਰ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਮਿਲੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਲੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਟ੍ਰਾਂਗ-ਰੂਮ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਭਰ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹਰ ਨਵਾਂ ਕਾਰਨਾਮਾ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਹੋਰ ਵੀ ਪਿਆਰਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਅਜੇ ਬੱਚਾ ਹੀ ਹੋਵਾਂ।

'ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਜਾਣੇ ਜਾਣ ਤੱਕ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰੋ,' ਉਸਨੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਬਹੁਤ ਗਲਤ ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਇਹ ਤੈਨੂੰ ਉਸ ਦਰਜੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਜੋ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸੂਬੇਦਾਰ ਦਾ ਦਰਜਾ।'

ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਫਲ ਮੁਹਿੰਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਵੱਡੀ ਲੁੱਟ ਅਤੇ ਕੁਝ ਬਦਨਾਮੀ ਅਤੇ ਦਲੇਰੀ ਵਾਲਾ ਕੰਮ, ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦਰਜੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ; ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੂਸਰੇ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੇ ਸਨ; - ਅਤੇ ਮੈਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂ, ਜਿਸਦੀ ਪੂਰੀ ਆਤਮਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੰਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਤੁਲੀ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਕੰਬ ਜਾਣ? ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਦੀ ਗੁਫਾ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਸਾਹਸ ਤੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ, ਸਾਰਾ ਕਾਰਵਾਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਇਲਾਕੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਉਤਸ਼ਾਹ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੰਧ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖਿੱਚੇ ਗਏ ਗਿਰਝਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ। ਹਿੰਸਕ ਕੰਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਮੰਨਦੇ ਸਨ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਰੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਸਨ ਕਿ ਅਣਜਾਣ ਏਜੰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਫਾਇਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਚੋਰੀ ਹੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਹਿੱਸਾ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਕੀਮਤੀ ਸੀ ਜੋ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਸਾਹੋਕਰ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੋ ਸਾਡੀ ਜਲਦੀ ਅਤੇ ਉਲਝਣ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਬਚ ਗਈ ਸੀ; ਪਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਸੀ, ਸਾਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਲੁੱਟ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਦੁਆਰਾ ਸਾਰਾ ਸੋਨਾ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਢੇਰ ਵਿੱਚ ਪਿਘਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ ਸਮਝਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਕੀਮਤ ਭਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸੱਤ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ।

ਲੁੱਟ ਦੇ ਮਾਲ ਦੀ ਆਮ ਵੰਡ, ਜੋ ਕਿ ਊਠਾਂ, ਘੋੜਿਆਂ, ਬਲਦਾਂ, ਗੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੀਮਤੀ ਸਮਾਨ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਸੀ, ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਸਾਰੇ ਠੱਗ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਤੱਕ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਣਾ ਬਿਹਤਰ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਹਰੇਕ ਘਟੀਆ ਨੂੰ ਵੀਹ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਜਮਾਦਾਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਹ ਰੁਪਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਲਈ ਵੰਡੇ ਗਏ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਹੁਣ ਸ਼ਹਿਰ ਛੱਡਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ; ਪਰ ਮੈਂ ਦਸ ਦਿਨ ਹੋਰ ਰੁਕਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਕਿਉਂਕਿ, ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਅਤੇ ਸਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਗਿਰੋਹ ਨੂੰ ਚਾਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਸੀ, ਇੱਕ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਹਰ ਪਾਸੇ ਚੌਕੀ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕਿੱਤੇ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤਣ ਲਈ, ਕਮਾਈ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਸੀ ਤਾਂ ਵੰਡਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਪਸੰਦ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਇਸਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦਾ ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹਾ ਕਿਰਾਇਆ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਬਹਾਨੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸ਼ਹਿਰ ਛੱਡ ਕੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਾਂ, ਕਾਰਵਾਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਮੀਰ ਜੁਮਲਾ ਟੈਂਕ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਇੱਕ ਉਪਨਗਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਲਏ। ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਟੀਮ ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹਵੇਲੀ ਦੇ ਨੇੜੇ, ਚੂਡਰ ਘਾਟ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਰਸਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਕਸਰ ਆਉਂਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉੱਥੋਂ ਉੱਤਰ ਅਤੇ ਪੂਰਬ ਦੋਵਾਂ ਵੱਲ ਕਈ ਸੜਕਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ ਅੱਠ ਆਦਮੀਆਂ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੱਡੀ ਟੀਮ ਪੀਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਮੋਤੀ-ਰਾਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਮਸ਼ਾਬਾਦ ਵੱਲ ਪੱਛਮੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਰਹੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ।

ਸਾਡੀ ਯੋਜਨਾ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਫਲ ਹੋਈ; ਇੱਕ ਵੀ ਦਿਨ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਲੰਘਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਦਲਾਂ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਲੁੱਟ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਓਨੀ ਹੀ ਸੀ ਜਿੰਨੀ ਅਸੀਂ ਉਮੀਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਭ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਨਵੇਂ ਨਿਵਾਸ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੋਂ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਤਿਆਰ ਵਿਕਰੀ ਵਾਲੇ ਸਮਾਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ।

ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਹ ਤਿਮਾਹੀ ਚੁਣੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੰਮ ਹੋਣਾ ਸੀ; ਮੈਂ ਉਸ ਛੋਟੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਾਸ਼ ਸੀ ਜੋ ਮੇਰੇ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ, ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਮੇਰੀਆਂ ਬਹੁਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਤੇ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਜਾਂ ਸਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਖੁਦ ਆਪਣਾ ਸਟੇਸ਼ਨ ਚੁਣਿਆ ਸੀ, ਮੇਰਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਸਾਡੇ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅੱਠਵੇਂ ਦਿਨ ਦੀ ਸਵੇਰ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਸੀ ਕਿ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਬਹੁਤ ਘਬਰਾਹਟ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਇਆ।

'ਸਾਨੂੰ ਉੱਡਣਾ ਪਵੇਗਾ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਸ਼ਹਿਰ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।'

'ਕਿਵੇਂ?' ਮੈਂ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ; 'ਕੀ ਹੋਇਆ ਹੈ? ਕੀ ਕੁਝ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕੀ ਬੈਂਡ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਬੇਵਫ਼ਾ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ?'

'ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਾਂਗਾ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਇਹ ਇੱਕ ਦੁਖਦਾਈ ਮਾਮਲਾ ਹੈ - ਸਾਡੇ ਕੁਝ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਕੈਦ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਸਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ ਦਲੇਰ ਸੀ, ਵਿਵੇਕ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ, ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਪਰ ਇਸ ਗਲਤੀ ਲਈ ਉਹ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਜਮਾਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੁੰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਈ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਠੱਗ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਰਿਹਾ ਹੈ।'

'ਪਰ ਮਾਮਲਾ ਹੈ,' ਮੈਂ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਚੀਕਿਆ; 'ਸ਼ੀਤਾਨ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਸਾਡਾ ਉਸਦੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਨਾਲ ਕੀ ਲੈਣਾ ਦੇਣਾ ਹੈ? ਆਲੀਆ ਦੁਆਰਾ! ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਜਿੰਨੇ ਮਾੜੇ ਹੋ'—

'ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਹਾਣੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਨਰਮੀ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਝ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਭੜਕਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ, 'ਇਸ ਲਈ ਆਪਣਾ ਗੁੱਸਾ ਨਾ ਗੁਆਓ; ਪਰ ਸੁਣੋ। ਕੱਲ੍ਹ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ ਨੇ ਦੋ ਸਾਹੂਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਔਰੰਗਾਬਾਦ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਨ; ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਸਰਾਏ ਵਿੱਚ ਠਹਿਰਨ ਲਈ ਮਨਾ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਮੀਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੋ ਪੈਨੀਅਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਨੂੰ ਸਰਾਏ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਬਦਕਿਸਮਤ ਮੌਕਾ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਸ਼ਾਮ ਹੋਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਵਪਾਰੀ ਮਿਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਹਫ਼ਤਾ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਮਨਾ ਲਿਆ। ਸਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ ਦੇ ਅਤਿ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਲਈ ਉਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਏ; ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸਰਾਏ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਬੈਗ ਹਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਖ਼ਤਰਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਉੱਥੇ ਸੌਣਗੇ, ਅਤੇ ਸਵੇਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਇਰਾਦਾ ਬਦਲਣ ਲਈ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਵਿਅਰਥ। ਇਸ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੀ ਵਿਕਲਪ ਬਚਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਾਏ ਵਿੱਚ ਮਾਰ ਦੇਣਾ, ਅਤੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਨਿਪਟਾਉਣਾ; ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰਾਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੈਗਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਤੋਂ ਡਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਡਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਕੀਮਤੀ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਮਾਲਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਲੁਭਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸੀ; ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਜਾਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਵੀ ਹੁੰਦਾ, - ਖਾਨ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਹੋਰ! ਜੇ ਉਹ ਸਵੇਰ ਤੱਕ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਦਾ, ਕੰਮ ਕਰਦਾ, ਅਤੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਛੱਡਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਲੁੱਟ ਦੇ ਮਾਲ ਨਾਲ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਵੱਡਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਆ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਜਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜੁੜ ਸਕਦਾ ਸੀ; ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪੋਸਟ ਲੈ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਪਰ ਨਹੀਂ, ਉਸਨੇ ਸੋਚਿਆ ਨਹੀਂ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੈਗ ਲੁੱਟ ਲਏ ਗਏ: ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਮੋਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤਾਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਲੁੱਟ ਦਾ ਸਮਾਨ ਹੈ, ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ।'

'ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਕਿਵੇਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ? ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ।'

'ਕਿਉਂ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, 'ਸਾਹੂਕਾਰਾਂ ਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਸੁਨੇਹਾ ਲੈ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆਇਆ; ਸਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ ਨੇ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਬਾਹਰ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਣਗੇ। ਸਾਥੀ ਨੇ ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕੀਤਾ; ਪਰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਹ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ ਨੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਦਫ਼ਨਾਉਣ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਕੀਆਂ ਨੇ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਬੈਗ ਵੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਨ; ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗਾਰਡ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵੱਲ ਮਾਰਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸਨੂੰ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਤੋਂ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਿਵਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਹਿੰਮਤ ਖਾਨ ਨਾਮ ਦਾ, ਸਰਫਰਾਜ਼ ਦੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਜੋ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਸੀ।'

'ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇੱਕ ਦੁਖਦਾਈ ਮਾਮਲਾ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।'

'ਮੈਂ ਵੀ ਨਹੀਂ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਪਰ ਇਹ ਬੁਰਾਈ ਸ਼ਗਨ ਨਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਨਾਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।'

'ਬਕਵਾਸ!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੂਰਖਤਾ ਭਰੇ ਸੰਕੇਤਾਂ ਬਾਰੇ ਬਕਵਾਸ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਫਲਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਦਿਲਾਂ ਅਤੇ ਚਲਾਕ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।'

'ਤੂੰ ਫਿਰ ਇੱਕ ਨਾ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਛਤਾਵੇਂਗਾ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਇਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੋ ਕਿ ਤੂੰ ਪਛਤਾਵੇਂਗਾ; ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸੌ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਜੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਉਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਤੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।'

'ਪੂਹ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਉਹ ਵੀ ਤੇਰੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਅਤੇ ਬੇਤੁਕਾ ਹੈ; ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਸ ਅੱਗੇ ਮੇਰੀ ਨਿਹਚਾ ਦੀ ਘਾਟ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰਲਾਪ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ?'

'ਮੈਂ ਕਰਾਂਗਾ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਪਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸਾਰੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਗੂ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਕ ਦੇ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੀ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਬੈਂਡ ਵੱਖਰਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਰਸਤਾ ਅਪਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਗਨ ਲਏ, ਜਾਂ ਭੋਨੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਬਲੀਦਾਨ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ?'

'ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਸਾਰੇ ਸੰਸਕਾਰ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ,' ਮੈਂ ਮਜ਼ਾਕ ਨਾਲ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕਿਸ ਵੱਲ ਦੇਖੀਏ, ਨਿਸ਼ਾਨ-ਬਰਦਾਰ ਕੌਣ ਹਨ? ਆਲੀਆ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੈਗੰਬਰ ਦੁਆਰਾ! ਭੂਦਰੀਨਾਥ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ; ਅਤੇ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਮੇਰਾ ਗੁੱਸਾ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ, 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਬਾਰੇ ਕਿਵੇਂ ਬੋਲਦੇ ਹੋ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਹੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਕਰਾਂਗਾ।'

'ਨੌਜਵਾਨ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, 'ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈਂ ਜੋ ਕਦੇ ਵੀ ਵਿਅਰਥ ਝਗੜੇ ਜਾਂ ਝਗੜੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ, ਅਤੇ ਤੇਰੇ ਇਹ ਗੁੱਸੇ ਭਰੇ ਸ਼ਬਦ ਬੇਕਾਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਤੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਨਾਰਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਖੁਸ਼ ਕਰਨਗੇ - ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਹ ਮਾਮੂਲੀ ਹਨ। ਤੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਗਨਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਾ ਕਰਨਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ

ਠੱਗਾਂ ਨੇ ਤੇਰੇ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਤੇਰੀ ਅਣਜਾਣਤਾ ਕਾਰਨ ਹੈ; ਜ਼ਰੂਰੀ ਭੇਟਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਵੇਖੋ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਹਲਕਾ ਜਿਹਾ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਕਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ; ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਫੜੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਤਸੀਹੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਬਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ?'

'ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦੇ ਹੋ?' ਮੈਂ ਕਿਹਾ।

'ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਵਾਨੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਭੇਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਛੁਟਕਾਰੇ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਉਪਾਅ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਾਂਗੇ।'

'ਰਸਮਾਂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਿਭਾਓ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਤੂੰ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ; ਮੇਰੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਤੁਹਾਡੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਾਂਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ।'

'ਤੁਸੀਂ ਸਹੀ ਹੋ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਤਰਕ ਨਾਲ ਬੋਲਦੇ ਸੁਣ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ: ਤੁਹਾਡਾ ਪਿਤਾ ਕਿੱਥੇ ਹੈ?'

'ਤੂੰ ਉਸਨੂੰ ਅੰਦਰ ਸੁੱਤਾ ਹੋਇਆ ਪਾਵੇਂਗਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਤੈਨੂੰ ਉਸ ਕੋਲ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।'

ਸਾਹਿਬ, ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਸ਼ਗਨ ਦੇਖੇ ਗਏ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਭ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਕੀ ਸਨ, ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ; ਮੈਨੂੰ ਉਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਸਮਾਂ ਦੀ ਇੰਨੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਗਿਆ, ਜਾਂ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈ, ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਮੇਰੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ; ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਡੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਸਿੱਖੋਗੇ।

ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਅਤੇ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਖੁਸ਼ੀ ਭਰੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਆਏ। 'ਭੂਵਾਨੀ ਦਿਆਲੂ ਹੈ,' ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਉਸਦੇ ਗੁੱਸੇ ਦੇ ਇਸ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ: ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ।'

'ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਸਾਨੂੰ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਕਦੋਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਭੂਦਰੀਨਾਥ?'

'ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਦੇ ਕਰੀਬ।'

'ਫਿਰ ਉਹ ਹੁਣ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਅਤੇ ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ: ਮੈਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੋਤਵਾਲ ਹੁਸੈਨ ਅਲੀ ਖਾਨ ਇੱਕ ਇਮਾਨਦਾਰ ਆਦਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਦੋਂ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ?'

'ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਪਰ ਇਹ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ;' ਅਤੇ ਉਹ ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਵਾਪਸ ਆਇਆ: 'ਮੈਂ ਇੱਕ ਬੁੱਢੇ ਬੰਨੀਆ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ, ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ

ਕੋਤਵਾਲ ਆਪਣਾ ਦਰਬਾਰ ਕਿਸ ਸਮੇਂ ਲਗਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਰਾਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਹਿਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ।'

'ਫਿਰ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਬਚਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਕਰਾਂਗਾ।'

'ਅਸੰਭਵ!' ਦੋਵੇਂ ਇੱਕੋ ਵੇਲੇ ਚੀਕ ਉੱਠੇ।

'ਪਰ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਕਰਾਂਗਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ: 'ਹਿੰਮਤ ਖਾਨ ਕਿੱਥੇ ਹੈ? ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਛੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਆਦਮੀਆਂ ਨਾਲ ਇਹ ਕਰਾਂਗਾ, ਜੇ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਖੜੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਕੋਤਵਾਲ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ?'

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

'ਫਿਰ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਹੁਣ ਵੀ ਜਾਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਲੱਭ ਲਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੇਰੀ ਯੋਜਨਾ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਵਾਪਸ ਆਵਾਂਗਾ।'

'ਅਤੇ ਮੈਂ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਆਵਾਂਗਾ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਦੁਪਹਿਰ ਤੱਕ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਵਾਂਗਾ।'

'ਦੇਖ, ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਢਾਲਾਂ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣ, ਭੂਦਰੀਨਾਥ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ।'

'ਮੈਂ ਇੱਕ ਲਈ ਤਾਂ ਇਹੀ ਕਰਾਂਗਾ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ; ਤੁਹਾਡੀ ਨਿਹਚਾ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਹੈ;' ਅਤੇ ਉਹ ਹੱਸ ਪਿਆ।

'ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਸਮਝ ਗਿਆ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ?'

'ਬਿਲਕੁਲ; ਕੀ ਮੈਂ ਕਦੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਕੀਤਾ ਹੈ?'

'ਨਹੀਂ, ਭਾਵੇਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕਾਰਨ ਸੀ; ਮੈਂ ਮੂਰਖ ਸੀ।'

'ਕਿਉਂ, ਇਹ ਸਭ ਕੀ ਹੈ?' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰ ਨਾਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਹੋ?'

'ਇਹ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸਦਾ ਅੰਤ ਦੇਖਦੇ ਹੋ; ਪਰ ਮੈਂ ਸਮਾਂ ਗੁਆ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ।'

ਮੈਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਕੋਤਵਾਲ ਦਾ ਘਰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ। ਇਹ ਇੱਕ ਲੰਬੀ, ਤੰਗ ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤਾ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਮੇਰੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਢੁਕਵਾਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਭੀੜ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਵਿਹਾਰਕ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਚਾਨਕ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਭੱਜ ਜਾਣਗੇ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦੇਣਗੇ। ਮੈਂ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਰੱਖਿਆ। ਉਹ ਇਸ ਕੰਮ ਤੋਂ ਘਬਰਾਏ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਚਿੰਤਤ ਸਨ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹੜੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਹਾਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਕੀ ਹੈ।

'ਪਰ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ, ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਉਹ ਕਾਇਰਤਾ ਭਰੇ ਹਨ ਜੋ ਪਿਆਰ ਅਕਸਰ ਸੁਝਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਲੀਆ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾ ਪਵੇ: ਜਾਓ, ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ, ਜਿਸਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।'

ਇਸ ਲਈ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ, ਮੈਂ, ਭੂਦਰੀਨਾਥ, ਅਤੇ ਛੇ ਹੋਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਰਾਜਪੂਤ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਸਫਲ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮਰਨ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ ਸੀ, ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਅਸੀਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਏ, ਪਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਰਹੇ, ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਉਸ ਗਲੀ ਤੱਕ ਗਏ ਜਿੱਥੇ ਕੋਤਵਾਲ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਲਈ ਬੈਠੇ ਰਹੇ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਬੇਸਬਰੇ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੀ ਉਹ ਕਦੇ ਆਉਣਗੇ? ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ, ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ? ਇਹ ਸਵਾਲ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਹਜ਼ਾਰ ਵਾਰ ਪੁੱਛੇ ਸਨ। ਕਿ ਦਰਬਾਰ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਪਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਡੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਟੁੰਬੋਲੀ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਬੇਸੁਆਦ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਹਿੰਮਤ ਖਾਨ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਇਆ। ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਖ਼ਬਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਚਬੂਤਰੇ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰਿਆ ਜਿਸ 'ਤੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਮਾਨ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਹਨੇਰੇ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮ ਗਿਆ।

'ਉਹ ਆਉਂਦੇ ਹਨ,' ਉਸਨੇ ਚਿੰਤਾ ਨਾਲ ਸਾਹ ਲੈਣ ਲਈ ਹੂੰਝਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਗਲੀ ਦੇ ਇੱਕ ਸਿਰੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਖੋਸੀਲ ਸਿੰਗ: ਉਹ ਮੇਰੇ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਲਗਭਗ ਅੱਧਾ ਰਸਤਾ ਉੱਪਰ ਆ ਜਾਣਗੇ।'

'ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?' ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ।

'ਓਹ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਲਾਈਨ-ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਪਾਰਸਲ, ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਬੰਦੂਕਾਂ ਵਾਲੇ ਲਗਭਗ ਵੀਹ ਸਿਪਾਹੀ; ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੌ ਨੂੰ ਕੱਟ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।'

'ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਗੀਨ ਠੀਕ ਕਰ ਲਏ ਹਨ?' ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ।

'ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹੈ; ਪਰ ਉਸਦਾ ਕੀ? ਉਹ ਕਾਇਰ ਬਦਮਾਸ਼ ਹਨ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋਗੇ ਭੱਜ ਜਾਣਗੇ।'

'ਫਿਰ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਭੱਜ ਕੇ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੂੰ ਕਹੋ, ਜੋ ਉੱਥੇ ਹੈ; ਉਸਨੂੰ ਉਸ ਪਾਸੇ ਤੁਰਨ ਲਈ ਕਹੋ, ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਹੇਠਾਂ ਜਾਵਾਂਗਾ; ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਝਿਰਨੀ ਦੇਵਾਂਗਾ।'

ਮੇਰੇ ਚਾਰ ਆਦਮੀ ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਆ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਦੇਖ ਲੈਣ ਤਾਂ ਉਹ ਕਰਨ: ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆ ਗਏ, ਅਤੇ ਖੋਸੀਲ ਸਿੰਘ, ਜਿਸਨੇ ਦੂਜੇ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਹਿਰੇਦਾਰੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾਜ਼ੁਕ ਪਲ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਡੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧੀਆਂ। ਮੈਨੂੰ ਖ਼ਤਰੇ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਸਾਥੀ-ਜੀਵ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਤਲਵਾਰ ਖਿੱਚੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਅਤੇ ਹਤਾਸ਼ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਸਾਡੀਆਂ ਢਾਲਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਬਾਹਾਂ 'ਤੇ ਢਿੱਲੀਆਂ ਅਤੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਲਟਕ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੱਸ ਕੇ ਫੜ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਿਆਨ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਆਉਂਦੇ ਦੇਖਿਆ; ਉਹ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਮਾਰਚ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਜੇ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਨੂੰ ਕੱਸ ਕੇ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਇੱਕ ਰੱਸੀ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਫੜਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਬਚ ਸਕਦੇ ਸਨ।

ਸਾਡੇ ਆਦਮੀ ਗਲੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੀ, ਮੈਂ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਚੀਕਿਆ, 'ਭਾਈ ਪਾਨ ਲਾਓ!' ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਸੀ - ਸਾਡੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚਮਕੀਆਂ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿਪਾਹੀਆਂ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਸੱਜੇ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਕੱਟਿਆ, ਅਤੇ ਦੋ ਆਦਮੀ ਡਿੱਗ ਪਏ; ਬਾਕੀ ਵੀ ਸਫਲ ਰਹੇ: ਮੈਂ ਕੈਦੀਆਂ ਵੱਲ ਭੱਜਿਆ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਕੁਝ ਵਾਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬੰਧਨ ਕੱਟ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਉਹ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਗਏ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਿੰਮਤ ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਹਮਲੇ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਸਾਰੇ ਸਿਪਾਹੀ ਭੱਜ ਗਏ। 'ਮੇਰੇ ਭਰਾਵੋ, ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਵੱਲ ਉੱਡੋ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣਗੇ!' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ; 'ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੰਗ ਹਨੇਰੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉੱਡੋ; ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣੇਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕੌਣ ਹੋ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਰੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰੇਗਾ।'
ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇੱਕ ਪਲ ਵਿੱਚ ਖਿੰਡ ਗਏ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਖੂਨੀ ਤਲਵਾਰ ਨੂੰ ਮਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ, ਅਤੇ ਪੰਜ ਗਰੀਬ ਬਦਮਾਸ਼ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਪਏ ਅਤੇ ਕਰਾਹ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ: ਮੈਂ ਵੀ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜਲੀ ਗਲੀ ਤੋਂ ਭੱਜ ਗਿਆ ਜੋ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਸ ਗੇਟ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਮੈਂ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਮੀਰ ਜ਼ੁਮਲਾ ਟੈਂਕ ਦੇ ਬੰਨ੍ਹ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸਦੇ ਹੇਠਾਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗਾਂ ਅਤੇ ਘੇਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਲਦੀ ਹੀ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ।
ਸਾਹਿਬ, ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਦਲ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਇੰਨਾ ਅਚਾਨਕ ਅਤੇ ਇੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਬਣ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ: ਇਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਣ ਵਿੱਚ ਜਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗਿਆ ਉਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਮਾਂ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਅਕਸਰ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਰੌਲਾ ਅਤੇ ਉਲਝਣ, ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਡੇ ਕਾਰਨ, ਸਗੋਂ ਕੁਝ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਝਗੜਾ ਦੇਖਿਆ, ਨੇ ਪੂਰੀ ਗਲੀ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।
ਸਵੇਰ ਤੱਕ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਸਾਥੀ ਮਿਲਣ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ: ਪਰ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਸੈਨ ਸਾਗਰ ਦੇ ਕੈਂਪ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ, ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੀ ਕਦੇ ਭਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਸੀ ਸਿਵਾਏ ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਲੁੱਟ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਬਹੁਤਾ ਮੁੱਲਵਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਮੋਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਤਾਰਾਂ, ਕਈ ਸ਼ਾਲਾਂ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਅਣਸੈੱਟ ਕੀਮਤੀ ਪੱਥਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਵਿਕ ਗਏ: ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਸੋਨਾ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਪਿਘਲ ਗਈ ਸੀ।

ਅਧਿਆਇ XIX

ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਾਠਕ ਸਮਝੇਗਾ ਕਿ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਨੇ ਇੱਕ ਵਿਅਸਤ ਦੁਪਹਿਰ ਬਿਤਾਈ

ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਹੀ ਕੰਮ ਸਨ; ਇੱਕ ਜੇ ਮੈਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਜ਼ੋਰਾ ਨੂੰ ਲੱਭਣਾ, ਦੂਜਾ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਆਂਦੇ ਐਕਸਚੇਂਜ ਦੇ ਬਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਕੈਸ਼ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ।

ਪਹਿਲੇ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਉਮੀਦ ਸੀ; ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਘਰ ਗਈ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇਸ ਬਾਰੇ ਲਗਾਤਾਰ ਆਦਮੀ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਦੇ ਸਨ, ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਬਾਰੇ ਜਾਂ ਬੁੱਢੀ ਨਰਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕਿਆ; ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਨੂੰ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰੇਗੀ। ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰ ਘਰੋਂ ਖੁਦ ਲੰਘੀ ਸੀ ਇਸ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਦੁਰਘਟਨਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਜ਼ੋਰਾ ਨੂੰ ਦੇਖਾਂਗੀ; ਪਰ ਇਹ ਵਿਅਰਥ ਸੀ; ਅਤੇ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਹੁਣ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਲਗਭਗ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜੇ ਇਹ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੇ ਵਪਾਰ ਦੇ ਜੰਗਲੀ ਹਿੱਤ ਲਈ, ਮੈਂ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਅਤੇ ਉਦਾਸੀ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਇੰਨੀ ਪਿਆਰ ਨਾਲ, ਇੰਨੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਇਹੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਸਾਹਸ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਬਾਕੀਆਂ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਇੱਕ ਬੈਂਡ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸਦੇ ਲਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਲੱਭਣ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਆਫ਼ਤਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਰੁੱਝੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੈਂਡ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੈਂਬਰ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਵੇਰਵੇ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਸਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਇਕਸਾਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਜਾਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਧਿਰਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਦੋਂ ਵੰਡੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਬੀਡਰ ਵੱਲ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜਲੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ, ਜੋ ਪੁਟਨਚੇਰੂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਜਗ੍ਹਾ ਉਹ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਣੀ ਸੀ ਜਿੱਥੋਂ ਸਾਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸਮਾਂ ਬਚਿਆ; ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਿਆ ਮੈਂ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਅਤੇ ਮੋਤੀ-ਰਾਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਅਸੀਂ ਚਾਰ ਮੀਨਾਰ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਕੋਤਵਾਲ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਝੜਪ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਨ; ਹਰ ਪਾਸੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਹਾਸੋਹੀਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੰਗਤ ਸਨ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਕਲਪਨਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਕਿਵੇਂ ਮਾਣਿਆ ਜੋ ਅਸੀਂ ਸੁਣੇ ਸਨ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਸਨ, ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਸਾਡਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵਿਅਰਥ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣ ਕੇ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਕਰੀਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੱਚ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਿੱਲਾਂ ਲਈ ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਸਯੁਦ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ, ਉਰਫ਼ ਕੁਮਲ ਖਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿਲੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਚਾਰ ਮੀਨਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਸੰਭਾਵਿਤ ਜਗ੍ਹਾ ਵਜੋਂ ਮੁਰੰਮਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ 'ਤੇ ਖਿੱਚੇ ਗਏ ਸਨ।

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦੁਖੀ ਅੱਧ-ਭੁਖੇ ਦਿਖਣ ਵਾਲੇ ਬਦਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ, ਜਿਸਦੀ ਪੱਗ ਅਤੇ ਕੰਨ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਕਲਮ ਫਸੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਸਿਆਹੀ ਦੀ ਬੋਤਲ ਲਟਕ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਬਾਂਹ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਰੋਲ ਸੀ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਸਾਡੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਉਹ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਭੱਜਿਆ। 'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਗੁਜ਼ਰਾਟੀ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹੋ?' ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ।

'ਮਹਾਨ ਜਨਾਬ, ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਪੜ੍ਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸਗੋਂ ਲਿਖ ਵੀ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੇਰੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ; ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਕੀ ਹੁਕਮ ਹਨ?'

'ਬਸ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਇੱਕ ਹੁੰਡੀ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ - ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ;' ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਬਿੱਲ ਫੜਾ ਦਿੱਤਾ।

'ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਹੈ, ਜੋ ਕੁਮਲ ਖਾਨ (ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਨਾਮ, ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ) ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨੰਦੈਰ ਦੇ ਬੇਰੀ ਮੁਲ ਦੁਆਰਾ, ਬੇਗਮ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਗੋਪਾਲ ਚੁੰਡ ਬਿਸ਼ਨ ਚੁੰਡ ਨੂੰ ਚਾਰ ਸੌ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ, ਨੌਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।'

'ਕੀ ਇਹ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ?' ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ।

ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੇ ਬਿੱਲ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਘੁੰਮਾਇਆ, ਇਸਦੇ ਹਰ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ।

'ਕੀ ਤੁਹਾਡੀ ਪੂਜਾ ਨੂੰ ਇਸ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਹੈ?'

'ਆਲੀਆ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰ!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਇਹ ਯੋਗ ਸਾਥੀ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਸ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਵੀ ਹਨ, ਅਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਲਈ।'

'ਮੈਨੂੰ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਦਿਖਦਾ,' ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਿਓ।' ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਇਆ।

'ਉਹ ਸਾਰੇ ਸਹੀ ਹਨ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਲੈਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਦਾ ਯਕੀਨ ਹੈ।'

'ਕੀ ਉਹ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹ ਖਿੱਚੇ ਗਏ ਹਨ?'

'ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁੰਡੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਦੇਸੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਹੈ,' ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਡੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਬੈਂਕਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਫਰਮ ਸਭ ਤੋਂ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਹੈ।'

'ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ?'

'ਬੇਗਮ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪੁਜਾਰੀ ਚਾਹੁਣ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਉੱਥੇ ਜਾਵਾਂਗਾ।'

'ਚੰਗਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਜਿਹਾ ਕਰੋ; ਅਸੀਂ ਅਜਨਬੀ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਘਰ ਜਲਦੀ ਨਾ ਮਿਲੇ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਮੁਸੀਬਤ ਦਾ ਫਲ ਮਿਲੇਗਾ।'

ਅਸੀਂ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਗੇਟ ਰਾਹੀਂ ਗਏ ਜੋ ਚਾਰ ਮੀਨਾਰ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਜਾਂਦੀ ਇੱਕ ਗਲੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਹੈ - ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਗੇਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਮੁੜਦੇ ਹੋਏ, ਨਦੀ ਪਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਸ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਅਮੀਰ ਉਪਨਗਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ ਉਹ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਮੁੱਖ ਗਲੀ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਸੜਕ ਲਗਭਗ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨਾਜ ਦੀਆਂ ਬੋਰੀਆਂ, ਵਪਾਰ ਦੀਆਂ ਗੱਠਾਂ, ਅਨਾਜ ਢੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਬਲਦਾਂ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਗੱਡੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬੰਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਹ ਜਿੰਨਾ

ਅਸੀਂ ਇਕੱਠੇ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਸੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਤੋਂ ਵੀ। ਭੀੜ ਦਾ ਸ਼ੋਰ, ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਦਾ, ਬਲਦ-ਚਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਉਤਾਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸਰਾਪਾਂ ਅਤੇ ਗਾਲਾਂ, ਅਨਾਜ ਮਾਪਣ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਰੌਲਾ ਅਤੇ ਉਲਝਣ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸਦਾ ਮੈਂ ਕਦੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧੱਕਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਕੁਹਣੀ ਮਾਰਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਦਿੱਖ ਵਾਲੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚੇ, ਅਤੇ ਉਸ ਆਦਮੀ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਸਾਥੀ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਗਏ ਸੀ।

ਮੈਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਦਲੇਰਾਨਾ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੁੰਡੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਸਾਹੋਕਰ ਇੱਕ ਬੁੱਢਾ ਆਦਮੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਪੱਗ ਦੀ ਤਹਿ ਤੋਂ ਐਨਕਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਜੋੜਾ ਕੱਢਿਆ, ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨੱਕ ਦੇ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਹੁੰਡੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ; ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਘੁੰਮਾਇਆ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ, ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਐਨਕਾਂ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਬਹੁਤ ਸ਼ੱਕੀ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ।

ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਇਕੱਲਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਦੋ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਆਇਆ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਜੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਾੜੇ ਹਾਲਾਤ ਆਉਂਦੇ, ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਹਥਿਆਰ ਤਿਆਰ ਸਨ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਵਰਤਦੇ।

"ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਅਗਲੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਆਓ," ਸਾਹੋਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਉਸ ਕਮਰੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਬੈਠੇ ਸੀ। ਉਹ ਉੱਠਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਚੱਲ ਪਿਆ।"

'ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਗਿਆ?' ਉਸਨੇ ਚਿੰਤਾ ਨਾਲ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਕੌਣ ਹੋ?'

'ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਕੌਣ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਹੰਡੀ ਲਈ ਪੈਸੇ ਮਿਲਣੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵੀ;' ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਬਾਕੀ ਦਿਖਾਏ।

'ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸਾਧਾਰਨ!' ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ। 'ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਜੀਬ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਨੌਜਵਾਨ, ਤੂੰ ਇੱਥੇ ਕਿਸ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਇਹ ਪੈਸੇ ਲੈਣ ਆਇਆ ਹੈਂ?'

'ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਜਿਸਦੇ ਲਈ ਉਹ ਖਿੱਚੇ ਗਏ ਸਨ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

'ਉਸਦਾ ਨਾਮ, ਅਤੇ ਸਾਹੂਕਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖਿੱਚਿਆ ਸੀ?'

'ਕੁਮਲ ਖਾਨ, - ਅਤੇ ਸਾਹੂਕਾਰਾਂ ਦੇ, ਬੇਰੀ ਮੂਲ।'

'ਇਸ ਨਾਲ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ,' ਸਾਹੋਕਰ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਨੌਜਵਾਨ; ਦਰਾਜ਼ ਦਾ ਨਾਮ ਕੋਈ ਵੀ ਤੈਨੂੰ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਸੀ।'

'ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਹੋਰ ਸਮਝਾ ਸਕਦਾ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕਮਰਬੰਦ ਤੋਂ ਸਯੁਦ ਦੀ ਮੋਹਰ ਲੈ ਲਈ।

ਉਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਡੱਬੇ ਵੱਲ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਬੰਡਲ ਲਿਆ। ਉਸਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ।

'ਓਏ, ਉਹ ਇੱਥੇ ਹਨ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਸਈਦ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਦੇ ਲੇਖੇ' ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋਏ; ਅਤੇ ਹੁਣ, ਨੌਜਵਾਨ, ਜੇ ਉਸ ਮੋਹਰ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਵੇਖੋ ਯੋਗ ਸਈਦ ਦੀ ਮੋਹਰ ਖੁਦ ਹੈ;' ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਇੱਕ ਛਾਪ ਦਿਖਾਈ।

ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਦੁਬਿਧਾ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਬਦਕਿਸਮਤ ਮੌਕਾ ਨਾਲ ਗਲਤ ਮੋਹਰ ਫੜ ਲੈਂਦਾ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਪਛਾਣ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ; ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਉਸ ਆਦਮੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਉਂਗਲੀ ਤੋਂ ਅੰਗੂਠੀ ਲੈ ਲਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਖਿਆ, ਮੈਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਹੀ ਸੀ।

'ਹੁਣ ਸਬੂਤ ਲਈ,' ਸਾਹੋਕਰ ਨੇ ਮੋਹਰ 'ਤੇ ਸਿਆਹੀ ਨਾਲ ਰਗੜਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜੀਭ ਨਾਲ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਮਲਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ। 'ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਧੋਖਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਨੌਜਵਾਨ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਪਤਾ ਲੱਗਣਾ ਯਕੀਨੀ ਹੈ। ਕੀ ਮੈਂ ਇਸ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾਵਾਂ?'

'ਯਕੀਨਨ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਤੋਂ ਬੇਕਸੂਰ ਹਾਂ। ਯੋਗ ਸਯੁਦ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮੋਹਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਸਕੋ।'

ਉਸਨੇ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ; ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੰਪੂਰਨ ਸੀ, ਅਤੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਬਿਲਕੁਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਸੀ।

'ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ; 'ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਫ਼ਾਰਸੀ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦਾ, ਅੱਖਰ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਆਕਾਰ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਹੋਰ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ; ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਅਜੀਬ ਹੈ।'

'ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਕਿ ਮੈਂ ਸਯੁਦ ਦਾ ਗੁਪਤ ਏਜੰਟ ਹਾਂ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਲੈਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਹੈ; ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਹੋ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਲਿਖ ਸਕਾਂ।'

'ਨਹੀਂ,' ਸਾਹੋਕਰ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਪੈਸੇ ਤਾਂ ਆ ਗਏ ਨੇ। ਪਰ ਸਯੁਦ ਖੁਦ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਇਆ? ਬਿੱਲ ਸਿਰਫ਼ ਉਸਨੂੰ ਹੀ ਦੇਣਯੋਗ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।'

'ਸੱਚ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਉਹ ਹਨ; ਪਰ ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸਦੇ ਭਰੋਸੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਉਸਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦੇ ਚੰਗੇ ਕਾਰਨ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਪੈਸੇ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।'

'ਅਤੇ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਹੈ?'

'ਇਹ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਇਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ; ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਹੀ ਸਮਾਂ ਆਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਲੁਕਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਵੇਗਾ।' ਅਤੇ ਮੈਂ ਸੱਚ ਕਿਹਾ, ਸਾਹਿਬ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੀ ਉਹ ਨਿਆਂ ਦੇ ਦਿਨ ਨਹੀਂ ਉੱਠੇਗਾ?

ਅਤੇ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਆਪਣੇ ਹੰਕਾਰ 'ਤੇ ਦਿਲੋਂ ਹੱਸ ਪਿਆ।

'ਖੈਰ,' ਸਾਹੋਕਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਪੈਸੇ 'ਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕਦੋਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ? ਬਿੱਲ ਨੌਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ 'ਤੇ ਹਨ।'

'ਹੁਣ; ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਗੁਆਉਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਤੁਸੀਂ ਨੌਂ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਵਿਆਜ ਕੱਟ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਪਰ ਰੁਕੋ,' ਮੈਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ, 'ਸਯੂਦ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਤੁਹਾਡਾ ਕੁਝ ਦੇਣਦਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹ ਕੱਟਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਸਦਾ ਕੁਝ ਵੀ ਬਕਾਇਆ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ।'
'ਚੰਗਾ,' ਸਾਹੋਕਰ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਮੈਂ ਦੇਖਾਂਗਾ;' ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵੱਲ ਮੁੜਿਆ। 'ਆਹ, ਇਹ ਰਿਹਾ ਖਾਤਾ। ਆਖਰੀ ਬਕਾਇਆ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸਫਰ ਦੇ ਪੰਦਰਵੇਂ ਦਿਨ ਆਇਆ ਸੀ - ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਸੌ ਬਾਰਾਂ ਰੁਪਏ ਚਾਰ ਆਨੇ।'
'ਓਨਾ ਹੀ ਚੰਗਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ: 'ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੇ ਦਿਓ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰਸੀਦ ਲਿਖ ਦਿਓ; ਮੈਂ ਇਸ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਨਾਲ ਦਸਤਖਤ ਕਰਾਂਗਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਲੈ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ।'
ਸਾਹੋਕਾਰ ਨੇ ਅੰਦਰਲੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰੀ।
'ਇੱਥੇ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੁੰਡੀਆਂ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਪੈਸੇ ਲਓ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਰਸੀਦ ਬਣਾਓ। ਤੁਹਾਡਾ ਨਾਮ?' ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ।
'ਅਮੀਰ ਅਲੀ, ਇਕ ਨਾਯੋਗ ਸਿਊਦ।'
ਪੈਸੇ ਦੀ ਸਹੀ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਵਿਆਜ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਪੈਸਾ ਮੈਨੂੰ ਅਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਰਸੀਦ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਮੋਹਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਯੂਦ ਦੀ ਵੀ ਮੋਹਰ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਸਾਹੋਕਰ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੁਣ ਦੇਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ।
'ਤੁਸੀਂ ਇੰਨੇ ਪੈਸੇ ਕਿਵੇਂ ਚੁੱਕੋਗੇ?' ਸਾਹੋਕਰ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇੰਨੇ ਦੇਰ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ' (ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਾਮ ਹੁਣ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ) 'ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇੰਨੀ ਰਕਮ ਹੋਵੇ।'
'ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਰੱਖੋ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਅਸੀਂ ਤਿੰਨ ਤਾਕਤਵਰ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹਾਂ।'
'ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੈਸੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਮੇਰੇ ਦੋ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।'
'ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕੁਝ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵਾਂਗਾ,' ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਜੋ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਆਏ ਸੀ। 'ਭੁਗਵਾਨ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਅੱਜ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਖਾਧਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਦਿਆਲੂ ਸੱਜਣ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੱਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਖਾਣਾ ਕਿੱਥੋਂ ਮਿਲੇਗਾ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਰਕਮ ਕਮਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।'
'ਅੱਛਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਸੀਂ ਕਿੰਨਾ ਚੁੱਕ ਸਕਦੇ ਹੋ?'
'ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਜੇ ਮੇਰਾ ਮਾਲਕ ਮੈਨੂੰ ਅਜ਼ਮਾਵੇ।'
'ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ, ਫਿਰ ਉਹ ਬੈਗ ਚੁੱਕ ਲਓ।' ਬਾਕੀ ਅਸੀਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਅਸੀਂ ਜਿਵੇਂ ਗਏ ਸੀ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਏ, ਸਗੋਂ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਬਚਦੇ ਹੋਏ, ਅੰਗਰੇਜ਼ ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਦੇ ਘਰ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਦੇ ਹੋਏ, ਇਸਦੇ ਹੇਠਾਂ ਨਦੀ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੁਝ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਟਕਰਾ ਗਏ, ਜੋ ਉਸ ਉਪਨਗਰ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਗਏ, ਮੈਂ ਰਾਮਸੀ ਵਿੱਚ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਜੋ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ, 'ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ; ਸਾਡਾ ਭੇਤ ਸਾਹੋਕਰ ਕੋਲ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੋਲ ਨਹੀਂ। ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ?'

'ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ। 'ਅਸੀਂ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਸਕਦੇ ਹਾਂ; ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਖੂਹ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਮੈਂ ਅੱਜ ਸਵੇਰੇ ਉੱਥੇ ਨਹਾਇਆ ਸੀ।'
'ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇਖੋਗੇ ਤਾਂ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਦਿਓ। ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਲਈ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਖਾਤੇ ਨਿਪਟਾਵਾਂਗਾ।'
ਅਸੀਂ ਖੂਹ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਅਤੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ; ਮੈਂ ਤਿਆਰ ਸੀ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਵੀ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਬਹੁਤ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਰੁਪਏ ਦਾ ਥੈਲਾ ਉਸਦੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਕਮਰੇ ਵਾਲੇ ਨੇ ਸਹੀ ਖੇਡ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਮਰ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ, ਉਸਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਪੱਥਰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਡੁੱਬਣ ਲਈ। ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਹੈ ਸਾਹਿਬ, ਕਿ ਆਪਣੀ ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਸਾਨੂੰ ਉਸਦੀ ਕਮਰ ਵਿੱਚੋਂ 43 ਰੁਪਏ ਮਿਲ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ!
ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਸਫਲਤਾ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹੋ; ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਸੰਬੋਧਨ ਅਤੇ ਤਤਪਰਤਾ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਲਿਆਂਦੀ ਰਕਮ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਮੈਨੂੰ ਭੇਟ ਕੀਤੇ।
ਇਸ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਰੱਖ ਕੇ, ਮੈਂ ਜ਼ੋਰਾ ਲਈ ਆਖਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਮੈਂ ਉਸ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਦੇਰ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਹੁਣ ਜਾਣੀ-ਪਛਾਣੀ ਗਲੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਂ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰਾ ਦੀ ਭੈਣ ਜ਼ੇਨਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।
ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਉੱਠੇ, ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਨਿੱਘਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ।
"ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਰਹੇ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੋਹਰਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ," ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਆਪਣੇ ਕੰਨਾਂ 'ਤੇ ਮਾਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ। "ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਡੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਸੰਦੀਦਾ ਮਹਿਮਾਨ ਹੋਵੋਗੇ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਇਹ ਦੂਰੀ ਕਿਉਂ ਹੈ?"
ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ 'ਤੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੁਣੇ ਹੀ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇਣ ਆਇਆ ਹਾਂ।
'ਅਤੇ ਹੁਣ, ਮਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਜ਼ੋਰਾ ਕਿੱਥੇ ਹੈ? ਗੁਲਾਬ ਨੂੰ ਬੁਲਬੁਲ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ?'
'ਜ਼ੋਰਾ!' ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਕਿਉਂ, ਕੀ ਤੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਉਸ ਮੂਰਖ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲੀ? ਕੀ ਜ਼ੈਨਤਬੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਤੇਰੇ ਲਈ ਮਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੈਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੋਂ ਹੀ ਤੇਰੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ?'
'ਟੋਬਾ! ਟੋਬਾ!' ਜ਼ੇਨਤ ਨੇ ਆਪਣਾ ਚਿਹਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਢੱਕਦੇ ਹੋਏ ਚੀਕਿਆ। 'ਸ਼ਰਮਾ ਲਈ, ਮਾਂ! ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕਿਵੇਂ ਬੋਲ ਸਕਦੇ ਹੋ? ਤੁਸੀਂ ਇੰਨੇ ਝੂਠ ਕਿਵੇਂ ਬੋਲ ਸਕਦੇ ਹੋ?'
'ਮੈਂ ਸੱਚ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ; ਮੈਂ ਸਹੁੰ ਖਾਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੂਰਖ ਕੁੜੀ ਦਾ ਸਿਰ ਤੁਹਾਡੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨੇ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ;' ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਮੇਰੀ ਠੋਡੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਾਰਿਆ।

ਮੈਂ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ? ਮੈਂ ਤੁਰੰਤ ਸਮਝ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਜ਼ੈਨਤ ਲਈ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਾ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ੋਰਾ ਬਾਰੇ ਕਦੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ; ਪਰ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਇੰਨੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ੈਨਤ ਦੇ ਪਿਆਰ ਲਈ ਨਫ਼ਰਤ ਸੀ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਤੁਰੰਤ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨਾ ਬਿਹਤਰ ਹੈ।

'ਮਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਧੀ ਦੇ ਪਿਆਰ 'ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵਰਗੀ ਛੋਟੀ ਧੀ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾਯੋਗ ਹਨ; ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਜ਼ੋਰਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲ ਸਕਦਾ: ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ, ਤੁਹਾਡੀ ਆਤਮਾ ਦੀ ਸੌਂਹ, ਕੀ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਦੇਖਾਂਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਹੁਣ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣੋ; ਮੈਂ ਕੋਈ ਅਮੀਰ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਜੋ ਉਸ 'ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਵਾਹ ਲਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਜੋ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੈ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਉਸਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਵੀ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਦੇ ਦਿਓਗੇ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨਾਲ ਵੱਖ ਹੋਵੋਗੇ?'

'ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋ?' ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ। 'ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਰਈਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੋ ਜੋ ਭੇਸ ਬਦਲ ਕੇ ਇੱਥੇ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਹੋ।'

'ਮੈਂ ਕੋਈ ਕੁਲੀਨ ਨਹੀਂ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਪਰ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਸਯੁਦ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਜ਼ੋਰਾ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਮੇਰਾ ਬਣਾ ਲਓ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਹਨ; ਬਚਨ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਕੱਲ੍ਹ ਮੈਂ ਮੌਜੂਦ ਹੋਵਾਂਗਾ; ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਮੁਲਾ ਮੰਗਵਾਵਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਨਿੱਕਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।'

'ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ!' ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਨੇ ਚੀਕਿਆ, ਅਤੇ ਉਹ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਧੀ ਦਾ ਹਾਸਾ ਬੇਕਾਬੂ ਹੋ ਗਿਆ। 'ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ!' ਉਸਨੇ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਗੱਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਬੋਲ ਸਕੀ; 'ਓਏ ਯਾਰ, ਤੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਪਾਗਲ ਹੈਂ ਜਾਂ ਸ਼ਰਾਬੀ!'

'ਮੈਂ ਨਾ ਤਾਂ ਉਹ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦੂਜਾ,' ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਦੋਵਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸੰਜੀਦਾ ਹਾਂ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ।'

'ਫਿਰ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਹੋ,' ਬੁੱਢੇ ਬਦਮਾਸ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਆਲੀਆ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ, ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕੀ ਆਇਆ ਹੈ, ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜ਼ੋਰਾ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਲੈ ਕੇ ਵੱਖ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ? ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ, ਅਤੇ ਦੁੱਗਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।'

'ਫਿਰ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਸੀਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜੋੜਾ ਹੋ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਥੁੱਕਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰੋਂ ਕੁੱਤੇ ਵਾਂਗ ਕੱਢਣ ਨਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ, ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਖੁਸ਼ੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋ ਜਿਸਦੀ ਮੈਂ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਦੀ ਸੀ। ਔਰਤਾਂ, ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਹਨ?'

'ਹਾਂ,' ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਚੀਕ ਉੱਠੀ; 'ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਤੈਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਹੁਣ ਕਰਦੀ ਹਾਂ। ਚਲੇ ਜਾਓ! ਅਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਘੁਸਪੈਠ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਾ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਅੱਜ ਰਾਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਦੇਖਾਂਗੀ ਕਿ ਕੀ ਮੈਂ ਕੁਝ ਤਾਕਤਵਰ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਤੈਨੂੰ ਕੁੱਤੇ ਅਤੇ ਕੁੱਤੇ ਦੇ ਬੱਚੇ ਵਾਂਗ ਡੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਮਾਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ।'

"ਸ਼ਾਂਤੀ! ਔਰਤ," ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ; "ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਗਾਲਾਂ ਕੱਢਦੇ ਹੋ।"

'ਉਸਦਾ ਮੂੰਹ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਕਬਰ ਪਲੀਤ ਹੋ ਜਾਵੇ! ਤੇਰੀ ਮਾਂ'—

ਮੈਂ ਇਹ ਹੋਰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਜੁੱਤੇ ਲੈਣ ਲਈ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵੱਲ ਭੱਜਿਆ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਫੜ ਕੇ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ।

'ਹੁਣ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਇੱਕ ਹੋਰ ਗਾਲੀ-ਗਲੋਚ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਮਾਰਾਂਗਾ।'

ਇਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ। ਉਸਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਵਹਾਅ ਵਹਿ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਹੋਰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਵੱਲ ਭੱਜਿਆ, ਆਪਣੇ ਜੁੱਤੇ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਮਾਰਿਆ, ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਥੁੱਕਿਆ। ਧੀ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਪੌੜੀਆਂ ਵੱਲ ਗਈ ਅਤੇ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰੀਆਂ।

'ਚੋਰ, ਚੋਰ! ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ! ਕਾਸਿਮ, ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ, ਤੁਸੀਂ ਕਿੱਥੇ ਹੋ? ਸਾਡਾ ਕਤਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ - ਸਾਡੀ ਬਦਨਾਮੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ! ਆਪਣੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਲਿਆਓ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿਓ!'

ਮੈਂ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਾਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਜਾਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ; ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵੱਲ ਭੱਜਿਆ, ਅਤੇ ਜ਼ੈਨਤ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਕਮਰੇ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਡਿੱਗ ਪਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਪੌੜੀਆਂ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਭੱਜਿਆ: ਲਗਭਗ ਅੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਕੋਲ ਇੱਕ ਨੰਗੀ ਤਲਵਾਰ ਸੀ; ਉਹ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਵਾਰ ਕਰਨ ਹੀ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜ ਲਈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਪੌੜੀਆਂ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਘੁੰਮਦਾ ਰਿਹਾ, ਮੈਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਛਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਲ ਵਿੱਚ ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਿਆ।

ਖੈਰ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ, ਮੈਨੂੰ ਜ਼ੋਰਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਬੁੱਢੀ ਸ਼ੀਤਨ ਨੂੰ ਚੱਪਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕੁਝ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਮੇਰੇ ਕਾਰਨਾਮੇ ਬਾਰੇ ਸੁਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੱਸੇਗਾ।

ਅਧਿਆਇ XX

CIL. ਮੈਡਮ, ਤੁਹਾਡਾ ਗੀਤ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। alv. ਅਤੇ ਫਿਰ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਤਰਸ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ? ਪੁਰਾਣਾ ਨਾਟਕ

'ਆਲੀਆ ਦੇ ਪਿਆਰ ਲਈ! ਨੌਜਵਾਨ,' ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇੱਕ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਦਿੱਖ ਵਾਲੇ ਘਰ ਦੇ ਗੇਟ ਹੇਠੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਇੱਕ ਧੀਮੀ ਅਤੇ ਮਿੱਠੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਚੀਕਿਆ; 'ਆਲੀਆ ਦੇ ਪਿਆਰ ਲਈ, ਅੰਦਰ ਆਓ, ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਮਾਲਕਣ ਨੂੰ ਬਚਾਓ!'

"ਤਾਜ਼ੇ ਸਾਹਸ," ਮੈਂ ਸਪੀਕਰ ਵੱਲ ਵੇਖਦਿਆਂ ਸੋਚਿਆ, ਇੱਕ ਜਵਾਨ ਕੁੜੀ, ਗੁਲਾਮ ਵਾਂਗ ਸਜੀ ਹੋਈ। "ਤੂੰ ਕੌਣ ਹੈਂ?"

'ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ,' ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕੱਲ੍ਹ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਦੋ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਲੰਘੇ ਸੀ?'

'ਮੈਂ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਕੀ?'

'ਸਭ ਕੁਝ; ਮੇਰੀ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ, ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੰਦਰਮਾ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸੁੰਦਰ ਹੈ, ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਤੇਰੇ ਲਈ ਪਾਗਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।'

'ਮੈਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਕਿਵੇਂ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।'

'ਪਰ ਤੈਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ,' ਕੁੜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਤੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਮਰ ਜਾਵੇਗੀ; ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਆਓ, ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਉਸ ਕੋਲ ਲੈ ਜਾਵਾਂਗੀ।'

ਮੈਂ ਝਿਜਕਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਬੇਖ਼ਬਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਫੈਲਾਏ ਗਏ ਲਾਲਚਾਂ ਦੀਆਂ ਅਜੀਬ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣੀਆਂ ਸਨ - ਕਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਟ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਭਰਮਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਸਿਰਫ ਪਲ ਭਰ ਦਾ ਸੀ। 'ਹਿੰਮਤ! ਅਮੀਰ ਅਲੀ,' ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਹਾ; 'ਆਪਣੇ ਚੰਗੇ ਨਸੀਬ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰੋ। ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਕੁਝ ਮਜ਼ਾ ਆਵੇਗਾ।'

'ਦੇਖ,' ਮੈਂ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਤੂੰ ਦੇਖਦੀ ਹੈਂ ਮੈਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਹਾਂ; ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਾਂਗੀ, ਪਰ ਜੇ ਹਿੰਸਾ ਦਿਖਾਈ ਗਈ, ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤਿੱਖੀ ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਧਾਰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਵੇਗੀ।'

'ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਿਰ ਦੀ ਸੌਂਹ ਖਾਂਦੀ ਹਾਂ,' ਕੁੜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਕੋਈ ਖ਼ਤਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਮਾਲਕ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਗਿਆ ਹੈ; ਘਰ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੋ ਨੌਕਰਾਂ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਬੁੱਢੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ।'

'ਫਿਰ ਅੱਗੇ ਵਧੋ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ।'

ਉਹ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਲੰਘੀ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਈ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਬੈਠੀ ਸੀ, ਜੋ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁੰਦਰ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਸੀ; ਪਰ ਉਸਨੇ ਤੁਰੰਤ ਆਪਣੇ ਦੁਪੱਟੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਢੱਕ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਚੀਕ ਉੱਠੀ, 'ਯਾ ਆਲੀਆ! ਇਹ ਉਹੀ ਹੈ; ਕੀ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਹਾਂ?'

'ਹਾਂ, ਬੀਬੀ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਹਾਡੀ ਦਾਸੀ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਰਾਂ ਕੋਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਪਰਦੇ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿਓ ਜੋ ਇੱਕ ਸੱਚੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਸਵਰਗ ਦੀ ਹੂਰੀ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।'

'ਜਾਓ,' ਉਸਨੇ ਹਲਕੀ ਜਿਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ; 'ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਇੱਥੇ ਹੋ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਦੇਖਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ; ਜਾਓ, ਆਲੀਆ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ! ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਕੀ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਹੋਵੇਗਾ?'
'ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਗੁਲਾਮ ਆਪਣੀ ਜਾਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਸੰਦੀਦਾ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਦੇਖੋ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਜਾਣ ਲਈ ਕਹੋ।'
'ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ,' ਗੋਰੀ ਕੁੜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਮੇਰੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਆਹ, ਨਰਸ, ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ?'
ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਪਰਦਾ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਨਰਮੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ; ਉਸਨੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਮੇਰਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਇਹ ਵਿਅਰਥ ਸੀ; ਇੱਕ ਪਲ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਿਆਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਜੋੜੇ ਨੇ ਜੋ ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੇਖੀਆਂ ਸਨ, ਆਪਣੀ ਕੰਬਦੀ ਨਜ਼ਰ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਟਿਕਾ ਲਈ - ਇੱਕ ਹੋਰ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਜੋੜ ਲਿਆ।
'ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ,' ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰੇਮੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਆਤਮਾ ਦੇਖਣਾ ਪਸੰਦ ਹੈ; ਮਾਸ਼ਾੱਲਾ! ਉਹ ਇੱਕ ਨੇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਹੈ;' ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆ ਕੇ ਮੇਰੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਮਾਰੀਆਂ।
'ਹੁਣ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾ ਰਹੀ ਹਾਂ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੈ, ਅਤੇ ਰਾਤ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।'
'ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ!' ਕੁੜੀ ਚੀਕੀ; 'ਸਾਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਨਾ ਜਾ; ਰੁਕ, ਚੰਗੀ ਨਰਸ, ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਇਕੱਲੇ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।'
'ਬਕਵਾਸ,' ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਨੇ ਚੀਕਿਆ, 'ਇਹ ਮੂਰਖਤਾ ਹੈ; ਇਸਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰੋ, ਪਤਵੰਤੇ ਸੱਜਣ;' ਅਤੇ ਉਹ ਕਮਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਚਲੀ ਗਈ।
'ਔਰਤ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਡਰ ਨਾ, ਤੁਹਾਡੀ ਦਾਸੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ;' ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਗਲੀਚੇ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਬੈਠ ਗਿਆ।
'ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਕੀ ਸੋਚੋਗੇ, ਸਾਹਿਬ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਮੰਨਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਮੋਹਿਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਆਪਣੇ ਘਰੋਂ ਲੰਘਦੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ; ਪਰ ਇਹ ਇੰਝ ਹੀ ਸੀ; ਤੁਹਾਡੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਮੇਰਾ ਜਿਗਰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਤਰਸਦੀ ਰਹੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੇਰੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਮਰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਡੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨਗੇ, ਅਤੇ ਆਲੀਆ ਨੇ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਸੁਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਹੈ।'
'ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਸਮਰਪਿਤ ਨੌਕਰ ਭੇਜਿਆ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਜਿਸਦੀ ਆਤਮਾ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਸੜਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਬੁਲਬੁਲ ਦੀ ਆਤਮਾ ਗੁਲਾਬ ਲਈ: ਬੋਲ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗਾ।'
'ਮੇਰੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣੋ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਤਰਸ ਆਉਂਦਾ ਹੈ,' ਗੋਰੀ ਕੁੜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਇਹ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਨਿਮਰ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਧੀ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਉਵੇਂ ਹੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋ - ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਸੁੰਦਰ ਹਾਂ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰਾ ਵਿਆਹ ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਨਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, - ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, - ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਹਿਬ, ਉਹ ਬੁੱਢਾ ਹੈ, ਉਹ ਇੱਕ ਜ਼ਾਲਮ ਹੈ, ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜੁੱਤੀ ਨਾਲ ਕੁੱਟਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ

ਉਸਦੇ ਕੁਰਾਨ 'ਤੇ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਹੁਣ ਉਸਦੀ ਛੱਤ ਹੇਠ ਨਹੀਂ ਰਹਾਂਗੀ। ਹਾਂ, ਮੈਂ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ ਹੈ: ਮੈਂ ਕੱਲ੍ਹ ਭੱਜ ਜਾਂਦੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਲੀਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭੇਜੇ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਸੋਚੋ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਬਚਾਓ!' ਅਤੇ ਉਹ ਉੱਠੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਈ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਗੋਡਿਆਂ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ। 'ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ? ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਦਿਲ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਖ਼ਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਚੀਜ਼ ਬਚੀ ਹੈ - ਮੈਂ ਇੱਕ ਕੌੜਾ ਡਰਾਫਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੱਲ੍ਹ ਦਾ ਸੂਰਜ ਮੇਰੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਦੇਖੇਗਾ।'
"ਆਲੀਆ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰੋ! ਬੀਬੀ," ਮੈਂ ਕਿਹਾ। "ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਹੈ, ਉਸਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਤਿਆਰ ਅਤੇ ਨਿਡਰ ਗੁਲਾਮ ਭੇਜਿਆ ਹੈ: ਇਸ ਪਲ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਉੱਡ ਜਾਓ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਪਿਤਾ ਕੋਲ ਲੈ ਜਾਵਾਂਗਾ ਜੋ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਦੀ ਧਰਤੀ ਜਿੱਥੇ ਸਾਡੀ ਭੱਜਣ ਦਾ ਕਦੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇਗਾ।"
'ਹੁਣ - ਇੰਨੀ ਜਲਦੀ?' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ।
'ਓਏ, ਬੀਬੀ, ਹੁਣ; ਇਸ ਪਲ ਆਪਣਾ ਘਰ ਛੱਡ ਦਿਓ; ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਾਂਗਾ।'
'ਮੈਂ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ; ਆਹ, ਜੇ ਸਾਨੂੰ ਲੱਭ ਲਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ? ਤੁਸੀਂ ਬਚ ਜਾਓਗੇ, ਪਰ ਮੈਂ - ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਔਰਤ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਫੜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੋਵੇਗਾ।'
'ਫਿਰ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?' ਮੈਂ ਕਿਹਾ। 'ਹਾਏ! ਮੈਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜਨਬੀ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਕੀ ਸਲਾਹ ਦੇਵਾਂ।'
'ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਨਰਸ ਨੂੰ ਬੁਲਾਵਾਂਗੀ; ਆਓ ਸਭ ਕੁਝ ਉਸ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦੇਈਏ।—ਕੁੱਲੂ!'
ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਅੰਦਰ ਆਈ। 'ਤੁਹਾਡੇ ਕੀ ਹੁਕਮ ਹਨ?' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ।
'ਸੁਣੋ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਨਿਰਪੱਖ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਹੈ; ਇਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਥੇ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਉੱਡਣਾ ਪਵੇਗਾ: ਮੈਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜਨਬੀ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਘਰ, ਜੋ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਲਈ ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਸ਼ਾਮ 'ਤੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਾਵਾਂਗਾ; ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।'
'ਉੱਡ ਜਾਣਾ! ਘਰ-ਬਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਜਾਣਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਣਜਾਣ ਨਾਲ! ਅਜ਼ੀਮਾਬੀ, ਇਹ ਪਾਗਲਪਨ ਹੈ; ਤੈਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਤਾ ਕਿ ਉਹ ਕੌਣ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਤੈਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ? ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ। ਮੈਂ ਤਿਆਰ ਸੀ ਕਿ ਤੇਰਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਤੈਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ; ਪਰ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਪਾਗਲਪਨ ਹੈ - ਅਸੀਂ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ।'
'ਮਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹਾਂ; ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਿਰ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹਾਂ; ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਗਰੀਬ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਟਿਕੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਤੱਕ ਤੁਹਾਡੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਪੈਗੰਬਰ ਦਾ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਰੱਖਾਂਗੇ। ਮੈਂ ਕੱਲ੍ਹ ਇੱਥੋਂ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ; ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਇੱਕ ਵਪਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੈ; ਉਸ ਕੋਲ ਸਾਡੇ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਦੌਲਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਪੁੱਤਰ ਹਾਂ: ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੋਵਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸਦੇ ਲੇਖਕ ਵਜੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਅਸੀਸ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਆਹ, ਨਰਸ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ? ਕੀ ਗੋਲਕੌਂਡਾ ਤੋਂ ਪਾਰ ਸੜਕ 'ਤੇ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ

ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਲਈ ਠੀਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ? ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਇਨਾਮ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਮੰਨੋਗੇ।'
ਅਜ਼ੀਮਾ ਮੇਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਹਿੰਮਤ ਕਰ ਗਈ, ਅਤੇ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਈ। 'ਕੁੱਲੂ!' ਉਹ ਚੀਕ ਪਈ, 'ਕੀ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ? ਕੀ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ? ਹਾਏ! ਹੁਣ ਮੇਰੀ ਨਾ ਤਾਂ ਮਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਿਤਾ; ਅਤੇ ਕੀ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਜੁੱਤੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ? ਕੀ ਮੈਂ ਇਹ ਘਰ ਛੱਡਣ ਦੀ ਸਹੁੰ ਨਹੀਂ ਖਾਧੀ? ਅਤੇ ਕੀ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸਹੁੰ ਨਹੀਂ ਖਾਧੀ ਕਿ ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਕਰੇਂਗਾ?'
'ਮੈਂ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹਾਂ? ਮੈਂ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹਾਂ?' ਨਰਸ ਨੇ ਚੀਕਿਆ; 'ਹਾਏ, ਮੈਂ ਬੇਵੱਸ ਹਾਂ; ਮੇਰੇ ਵਰਗੀ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ?'
'ਕੁਝ ਵੀ, ਸਭ ਕੁਝ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਔਰਤ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਕਦੇ ਵੀ ਇੱਕ ਚੁਟਕੀ 'ਤੇ ਵੀ ਫੇਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।'
'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹੁਸੈਨ ਸ਼ਾਹ ਵੁਲੀ ਦੀ ਦਰਗਾਹ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੁੱਖਣਾ ਸੁੱਖੀ ਸੀ?' ਅਜ਼ੀਮਾ ਨੇ ਚੀਕਿਆ; 'ਅਤੇ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਆਖਰੀ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਵਾਂ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਸੰਤ ਦੀ ਦਰਗਾਹ 'ਤੇ ਨਜ਼ੂਰ ਭੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਲੈ ਜਾਓਗੇ?'
'ਤੂੰ ਇਹ ਮਾਰਿਆ ਹੈ, ਮੇਰਾ ਗੁਲਾਬ,' ਨਰਸ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸੁੱਖਣਾ ਭੁੱਲ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਹਿਬ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਦੁਰਗਾ ਵਿਖੇ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹੋ?'
'ਯਕੀਨਨ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਾਂਗਾ। ਚੰਗੀ ਨਰਸ, ਸਾਨੂੰ ਅਸਫਲ ਨਾ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤੇ ਸੌ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਹ ਹੋਰ ਜੋੜ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।'
'ਤੁਹਾਡੀ ਨਿਮਰਤਾ ਅਤੇ ਦਰਿਆਦਿਲੀ ਹੋਰ ਵਧੇ!' ਉਹ ਚੀਕੀ। 'ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਸ ਗੋਰੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਆਈ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੌਂਪ ਦਿਆਂਗੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇ ਜੋ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਝੱਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।'
'ਧੰਨਵਾਦ, ਧੰਨਵਾਦ, ਚੰਗੀ ਨਰਸ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ; ਪਰ ਓ ਉਸਦੇ ਸਿਰ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਓ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਤੋੜੋਗੇ।'
'ਮੈਂ ਸਹੁੰ ਖਾਂਦੀ ਹਾਂ,' ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਨੇ ਅਜ਼ੀਮਾ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਸਹੁੰ ਖਾਂਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਤੇਰੀ ਹੋਵੇਗੀ।'
'ਬਸ ਹੋ ਗਿਆ,' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ, 'ਮੈਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ; ਹੁਣ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਜੱਫੀ ਪਾ ਕੇ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਯਾਦ ਆਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਡਰੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਜੰਗਲੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।'
ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਲੰਮਾ, ਭਾਵੁਕ ਜੱਫੀ ਪਾਈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰ ਲਿਆ।
'ਕੱਲ੍ਹ,' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ, 'ਅਤੇ ਦੁਰਗਾ ਵਿਖੇ ਅਸੀਂ ਮਿਲਾਂਗੇ, ਫਿਰ ਕਦੇ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਲਈ। ਇਸ ਲਈ ਤੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰ, ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ, ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਤੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ ਉਸ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਊਰਜਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਗਾ। ਕੱਲ੍ਹ ਸਾਡੇ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਘਟਨਾਪੂਰਨ ਦਿਨ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਆਲੀਆ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਰਹੇ।'
'ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ,' ਨਰਸ ਨੇ ਚੀਕਿਆ; 'ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਨਾ ਡਰੋ। ਨੂਰਗਿਜ਼ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜਾਵੇਗਾ; ਬਾਕੀ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਸੌਂ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇੱਥੇ ਹੋ। ਪਰ ਹੁਣ ਚਲੇ ਗਏ ਹੋ; ਹੋਰ ਦੇਰੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੈ, ਅਤੇ ਨੂਰਗਿਜ਼ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗਲੀ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ।'

ਉਸਨੇ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰੀ, ਅਤੇ ਉਹੀ ਨੌਕਰ ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅੰਦਰ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ, ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵੱਲ ਲੈ ਗਿਆ।
'ਆਪਣੀ ਆਤਮਾ ਦੀ ਸੌਂਹ, ਨੇਕ ਜਨਾਬ, ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਦੀ ਸੌਂਹ, ਬੇਵਫ਼ਾਈ ਨਾ ਕਰੋ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਉਸਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਵੇਗਾ।'
'ਮੈਨੂੰ ਸਹੁੰ ਖਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਸੋਹਣੀ ਕੁੜੀ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਤੇਰੀ ਮਾਲਕਣ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨੇ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਪਿਘਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਉਸਦੀ ਹਾਂ।'
'ਤਾਂ ਫਿਰ ਆਲੀਆ ਤੇਰੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰੇ, ਅਜਨਬੀ! ਇਹ ਤੇਰਾ ਰਸਤਾ ਹੈ, ਜੇ ਤੂੰ ਉਸ ਰਾਹ ਤੋਂ ਚੱਲੇਂਗਾ ਜਿਸ ਰਾਹ ਤੋਂ ਤੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਆਇਆ ਸੀ।'
ਮੈਂ ਗਲੀ ਵੱਲ ਮੁੜਿਆ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਸੌਂ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਲੇਟ ਗਿਆ; ਪਰ, ਆਲੀਆ! ਆਲੀਆ! ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਕਿੰਨਾ ਧੜਕ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਸਿਰ ਕਿਵੇਂ ਧੜਕ ਰਿਹਾ ਸੀ! ਹਜ਼ਾਰ ਵਾਰ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਸੁੰਦਰ ਅਜ਼ੀਮਾ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ; ਹਜ਼ਾਰ ਵਾਰ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮੂਰਖਤਾ ਨੂੰ ਕੋਸਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਉਹ ਘਰ ਅਤੇ ਹਰ ਟਾਈ ਛੱਡ ਕੇ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਆ ਜਾਂਦੀ; ਪਰ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਅਰਥ ਪਛਤਾਵੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਮੈਂ ਸੌਂ ਗਿਆ: ਪਰ ਮੇਰੇ ਸੁਪਨੇ ਵਿਗੜ ਗਏ ਸਨ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉਸਦੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਮਾਲਕ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਿਆਰ ਦੇ ਡਰਾਫਟ ਦਾ ਸੁਆਦ ਚੱਖਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਤਲਵਾਰ ਉਸਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਚਮਕ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਆਪਣੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਦੁਬਾਰਾ ਮੈਂ ਦੁਰਗਾ ਦੇ ਮੂਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਉਹ ਹੋਣ ਦਾ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਚੜ੍ਹ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਹ ਉਸ ਕੋਲ ਭੱਜਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਖਿੱਚਣ ਦੀ ਵਿਅਰਥ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਸੁਪਨੇ ਦੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਵਿੱਚ ਜਾਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਮੇਰੇ ਉੱਪਰ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ।
'ਕੀ, ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ, ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ?' ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਚੀਕਿਆ। 'ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ, ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਆਇਆ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਨੀਂਦ ਵਿੱਚ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਉਛਾਲਦੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਪਾਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਂ ਨਾਮ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ; ਇਹ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਦੇ ਨਾਮ ਵਰਗਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ - ਅਜ਼ੀਮਾ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਬਾਰੇ ਸੀ? ਕੱਲ੍ਹ ਰਾਤ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਬੁਣਤੀ ਸੀ?'
"ਬੁਨੀਜ" ਸਾਡੇ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਆਮ ਜਿਹਾ ਵਾਕੰਸ਼ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਕੰਬ ਗਿਆ।
'ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਦਿਓ; ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਨਮਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵਾਂਗਾ। ਇਹ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖੇਗਾ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਾਂਗਾ।' ਸਾਡੀਆਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈਆਂ, ਮੈਂ ਪਿਛਲੀ ਰਾਤ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਉਹ ਜ਼ੋਰਾ ਦੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੇ ਮੇਰੇ ਸਬੰਧ 'ਤੇ ਦਿਲੋਂ ਹੱਸਿਆ, ਅਤੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਸਹੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ; ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਅਜ਼ੀਮਾ ਨਾਲ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਚਿਹਰਾ ਬਦਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਗਿਆ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਤੋਂ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਸਭ ਕੁਝ ਉਸਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਕੇ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਮਿਲਾਪ ਲਈ ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਕੇ ਸਮਾਪਤ ਕੀਤਾ।
'ਤੁਸੀਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਚਲੇ ਗਏ ਹੋ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ। 'ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਅਜ਼ੀਮਾ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਆਪਣੇ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜ਼ਹਿਰ ਪੀ ਲਵੇਗੀ; ਤੁਸੀਂ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਇੱਕ

ਕਾਰਨ ਹੋਵੋਗੇ, ਅਤੇ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਜ਼ਮੀਰ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਹੋਵੇਗਾ; ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਕਾਰਨ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਹੁਣ ਬੁੱਢਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਂ, ਕੁਝ ਸਾਲ ਆਪਣਾ ਅੰਤ ਦੇਖਣਗੇ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਇੱਜ਼ਤ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਾਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਾਂ। ਮੈਂ ਸਾਡੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਦਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ। ਹੁਣ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; ਆਲੀਆ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦੁਲਹਨ ਭੇਜੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਉਸਨੂੰ ਮੇਰੇ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਓ; ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਉਹ ਸੁੰਦਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸਮਤ ਵਾਲੇ ਹੋ। ਪੈਸੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚਾਹੀਦੇ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸਦੀ ਦਾਈ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਜੇ ਉਹ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਪੰਜਾਹ ਰੁਪਏ ਵਾਧੂ ਦਿਓ; ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਸੋਨਾ ਲੈ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, - ਇਹ ਲਿਜਾਣਾ ਆਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ।'

'ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਪਿਤਾ ਵਾਂਗ ਬੋਲਿਆ!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਹੁਣ ਮੈਂ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਡੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਛੱਡਦਾ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਪੁਟਨਚੇਰੂ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਮਿਲਾਂਗੇ।'

'ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਅਸੀਂ ਕਰਾਂਗੇ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। 'ਸਾਵਧਾਨ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹੋ। ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਖ਼ਤਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਆਦਮੀ ਲੈ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।'

'ਮੈਂ ਜਾਵਾਂਗਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਜਾਣ ਲਈ ਉੱਠਿਆ; 'ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਲੈ ਲਵਾਂਗਾ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੈਂ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ;' ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ।

ਮੇਰਾ ਘੋੜਾ ਜਲਦੀ ਹੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਆਦਮੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ; ਪਰ ਅਜ਼ੀਮਾ ਲਈ ਕੁਝ ਸਵਾਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਘਰ ਵੱਲ ਭੱਜਿਆ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕੋਲ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਇੱਕ ਗੱਡੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੰਧੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ੋਰਾ ਦੀ ਸੂਹ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣ ਲਈ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਬੀਦਰ ਤੱਕ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ।

'ਆਓ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਫਾਜ਼ਿਲ, ਮੈਂ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ।'

'ਅਤੇ ਉਹ ਔਰਤ?' ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ।

'ਆਹ, ਉਹ ਵੀ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਬਸ ਜਲਦੀ ਕਰੋ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਗੁਆਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।'

'ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਲਈ ਵੀਹ ਰੁਪਏ ਦਿਓ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਬਲਦਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਗੱਦੇ ਅਤੇ ਸਿਰਹਾਣੇ ਪਾ ਦਿਆਂਗਾ।'

'ਇਹ ਹਨ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਹੁਣ ਜਲਦੀ ਕਰੋ - ਆਪਣੀ ਆਤਮਾ ਦੀ ਸਹੁੰ, ਜਲਦੀ ਕਰੋ!'

'ਮੈਂ ਤੁਰੰਤ ਵਾਪਸ ਆਵਾਂਗਾ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਿਆ, ਪਰ ਆਪਣੀ ਗੱਡੀ ਦੇ ਗੱਦੇ ਅਤੇ ਪਰਦੇ ਲੈ ਕੇ ਲਗਭਗ ਤੁਰੰਤ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ।

'ਉੱਥੇ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਖੰਭੇ 'ਤੇ ਛਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ, ਉਸਦੀ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸੀਟ ਕਿੱਥੇ ਸੀ, 'ਤੁਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਕਿੱਥੇ ਗੱਡੀ ਚਲਾਵਾਂ? ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ?'

'ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਹੁਸੈਨ ਸ਼ਾਹ ਵੁਲੀ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਵੱਲ। ਤੁਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧੋ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਾਂਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਪਤਾ।'

'ਮੈਂ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਆਓ।'
'ਕੀ ਇਹ ਬੇਗਮ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ?' ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ।
'ਦੋਵਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਰਾਹੀਂ, ਜਿਵੇਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮਰਜ਼ੀ।'
'ਅਤੇ ਕੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ?'
'ਹਾਲਾਂਕਿ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਥੋੜ੍ਹਾ ਲੰਬਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਨਿਵਾਸ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਗੋਸ਼ਾ ਮਹਿਲ ਵੱਲ ਮੁੜਨਾ ਪਵੇਗਾ; ਸੜਕ ਸਾਨੂੰ ਕਾਰਵਾਂ ਅਤੇ ਬੇਗਮ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੋਵਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਿੱਛੇ ਲੈ ਜਾਵੇਗੀ।'
'ਇਹ ਤਾਂ ਚੱਲੇਗਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਦੋਵਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।'
'ਬਿਸਮਿੱਲਾ! ਫਿਰ,' ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਚੀਕਿਆ, 'ਚਲੋ ਅੱਗੇ ਵਧੀਏ;' ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬਲਦਾਂ ਦੀਆਂ ਪੂਛਾਂ ਨੂੰ ਮਰੋੜਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵੱਲ ਕੁਝ ਕੋਮਲ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚਾਲ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੰਜਮੀ ਗਤੀ ਲਈ ਬਦਲੀ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਦੂਰੀ ਤੱਕ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਗਤੀ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਦਿੱਤਾ।

ਅਧਿਆਇ XXI

ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਕਿਵੇਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ

ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਉਪਨਗਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਗਏ, ਅਤੇ ਦੁਰਗਾ ਵੱਲ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸੜਕ 'ਤੇ ਅਜ਼ੀਮਾ ਨਾਲ ਫਸ ਸਕਦੇ ਹਾਂ; ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਮਹਾਨਤਾ ਦੇ ਮੱਥੇ ਤੋਂ ਲੰਘੇ, ਗੋਲਕੌਂਡਾ ਦੇ ਰਾਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਬਰਾਂ ਸਾਡੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਟੁੱਟ ਗਈਆਂ, ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਉੱਚੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਸੱਚਮੁੱਚ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਜੂਦ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਕਾਰਨ ਹੋਰ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨ 'ਤੇ ਹੈਰਾਨ ਸੀ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਦੂਰੀ ਤੋਂ ਵੀ; ਪਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਕਿੰਨਾ ਹੈਰਾਨ ਸੀ! ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ, ਜੇਕਰ ਦੁਰਗਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਤਾਂ ਸੜਕ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੀਏ। ਮੈਂ ਗੱਡੀ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਕੋਲ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਕਿੰਨੀ ਦੂਰ ਹਾਂ।

'ਤੁਸੀਂ ਅਜੇ ਦੁਰਗਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ,' ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਪਰ ਇਹ ਕਬਰਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ, ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਸਰੋਵਰ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਹੈ; ਤੁਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਗੁਆ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ; ਤੁਸੀਂ ਇਸਦਾ ਚਿੱਟਾ ਗੁੰਬਦ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਇਮਲੀ ਦੇ ਦਰੱਖਤਾਂ ਦੇ ਉੱਪਰ ਸੁਨਹਿਰੀ ਗੋਲਾ ਵੇਖੋਗੇ।'

'ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉੱਥੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਕਹੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋ ਜੋ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕਬਰਾਂ 'ਤੇ ਜਾਵਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਜੁੜਾਂਗੇ।'

ਡਰਾਈਵਰ ਸੜਕ ਵੱਲ ਵਧਦਾ ਰਿਹਾ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ, ਉਸ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ, ਵਿਦਾ ਹੋਏ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਮਕਬਰੇ ਵੱਲ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕੀਤਾ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਆਕਾਰ, ਅਤੇ ਸੁੰਦਰ ਸਮੂਹ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਸਾਡੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਜੋਂ ਮੰਨਦੇ ਸਨ, ਦਿਮਾਗ 'ਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੇ ਗਏ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਉਜਾੜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧਾ ਦਿੰਦੀ ਸੀ।

'ਕਿੰਨੀ ਅਫ਼ਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ,' ਪੀਰ ਖਾਨ, ਜੋ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸੀ, ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਕਿ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਚੰਗੇ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਣਮੱਤੇ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਬਾਗ਼ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ! ਇਹ ਜਗ੍ਹਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਗੌਲੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕ ਕਬਰਸਤਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੀ।'

'ਉਹ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਹਨ, ਉੱਨੇ ਹੀ ਬਿਹਤਰ ਹਨ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਮੌਜੂਦਾ ਦੁਖੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੀ ਧੂੜ ਇੰਨੀ ਮਹਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਰਲ ਸਕੇਗੀ ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਾਨ ਦਾ ਇੰਨਾ ਸਮਾਰਕ ਛੱਡਿਆ ਹੈ। ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਬਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ, 'ਇਹ ਰਾਜੇ ਅਤੇ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਸਨ ਜੋ ਇੱਥੇ ਪਏ ਸਨ; ਉਹ ਆਦਮੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਨੋਕ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਜਿੱਤੇ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ, - ਮੌਜੂਦਾ ਪਤਿਤ ਨਸਲ ਤੋਂ ਕਿੰਨੇ ਵੱਖਰੇ ਹਨ, ਜੋ ਫੇਰਿੰਗੀਆਂ ਦੀ ਉਦਾਰਤਾ ਲਈ ਖਾਣ ਵਾਲੀ ਰੋਟੀ ਲਈ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਹਨ!'

ਅਸੀਂ ਮਕਬਰੇ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਤੰਗ ਪੌੜੀ ਚੜ੍ਹੇ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਛੱਤ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਗੁੰਬਦ ਮਾਣ ਨਾਲ ਉੱਭਰਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੀ; ਪਰ ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਵੀ ਚਿੱਟੀ ਇਮਾਰਤ ਨਹੀਂ ਦੇਖੀ; ਮੱਕਾ ਮਸਜਿਦ ਅਤੇ ਚਾਰ ਮੀਨਾਰ ਇਕੱਲੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਉੱਤੇ ਵੱਖਰੇ ਸਨ, ਜੇਕਰ ਮੈਂ

ਅਣਗਿਣਤ ਚਿੱਟੇ ਮੀਨਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜੋ ਹਰ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪੱਤਿਆਂ ਤੋਂ ਉੱਗਦੇ ਸਨ। ਛੱਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਵੱਡੇ ਮਕਬਰੇ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਸਨ - ਹਰ ਇੱਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉੱਤਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਸਤੂ ਸੀ; ਪਰ ਛੋਟੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਸਮੂਹਬੱਧ ਹੋਣ 'ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਜੀਵ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਪੁਰਾਣਾ ਕਿਲਾ ਖੁਦ, ਇਸਦੀਆਂ ਸਲੇਟੀ ਢਾਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਜੋ ਚੱਟਾਨਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਢੇਰ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਢੱਕਦੀਆਂ ਸਨ, ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਰਹਿਤ ਜਾਪਦੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮੁਰਦਿਆਂ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨਾਂ ਨਾਲ ਇਕਸੁਰ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਸੀ।

ਚੁੱਪ ਅਤੇ ਉਜਾੜ ਬਹੁਤ ਦਮਨਕਾਰੀ ਸਨ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਉੱਤਮ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸੀ, - ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਹਨੇਰੇ ਅਤੇ ਉਦਾਸ ਸਨ ਅਤੇ ਚਮਗਿੱਦੜਾਂ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ ਕਬੂਤਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਉੱਚੇ ਗੁੰਬਦਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੁੜ ਗੂੰਜਦੀ ਸੀ - ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੌੜੀਆਂ ਮਹਿਰਾਬਾਂ ਦਿਨ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਦਿੱਖ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਖੁਸ਼ ਸਨ।

'ਬਹੁਤ ਹੋ ਗਿਆ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ; 'ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਹੀ ਰੁਕਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਕਿ ਹੁਣ ਵੀ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਦੁਰਗਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਉੱਥੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੁਣ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਤੱਕ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ।'

ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਪਵਿੱਤਰ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸਾਡੀ ਗੱਡੀ ਤਿਆਰ ਸੀ; ਪਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਭੁਲੇਖਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਜ਼ੀਮਾ ਆਪਣੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਦੁਪਹਿਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦੀ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਾਪਸ ਆਵਾਂਗੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਦੁਲਹਨ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਾਂਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਹੁਣ ਉਸਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਸਮਝਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਇੰਨੇ ਪਿਆਰੇ ਜੀਵ ਨੂੰ ਉਸ ਬਦਤਮੀਜ਼ੀ ਵਾਲੇ ਸਲੂਕ ਲਈ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਇਕਜੁੱਟ ਸੀ - ਇੱਕ ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਵਰਗਾ ਹੀਰਾ ਰੱਖਣ ਦੇ ਲਾਇਕ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਪਰ ਅਜੇ ਵੀ ਜਲਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਘੰਟੇ ਬੀਤ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਦੁਰਗਾ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ, ਜੋ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਮੇਰੀ ਉਮੀਦ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਦੂਰ ਸੀ।

ਮੈਂ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਸੰਤ ਦੇ ਦਰਗਾਹ 'ਤੇ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਜੋਸ਼ੀਲੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਲਈ ਅਸੀਂ ਆਏ ਸੀ ਉਹ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਖਤਮ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਛਾਂ ਹੇਠ ਬੈਠ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੂਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਜੋ ਕਬਰ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ, ਅਤੇ ਜੋ ਸੰਤ ਦੀ ਕਬਰ 'ਤੇ ਕੁਰਾਨ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਕੌਣ ਹਾਂ: ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਸੰਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਸੁੱਖਣਾ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਲਿਆਇਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਇੱਕ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; 'ਪਰ ਉਹ ਅਜੇ ਨਹੀਂ ਆਈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਵਾਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਹ ਮਗਰ ਆਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇੱਥੇ ਆ ਜਾਵੇਗੀ।'

ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਘੰਟੇ ਬੀਤ ਗਏ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਅਜ਼ੀਮਾ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਦੁਬਿਧਾ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਦੇ ਤੜਫ ਵਿੱਚ ਸੀ: ਕੀ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਮੁਸੀਬਤ ਆ ਸਕਦੀ ਸੀ? ਕੀ ਉਸਦਾ ਮਾਲਕ ਅਚਾਨਕ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆ ਸਕਦਾ ਸੀ? ਕੀ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਝੂਠਾ ਦਿਖਾ ਸਕਦੀ ਸੀ? ਆਹ, ਆਖਰੀ ਨਹੀਂ! ਉਸਦਾ ਦੁੱਖ, ਉਸਦਾ ਦੁੱਖ, ਇੰਨਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੀ ਕਿ ਦਿਖਾਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ

ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਭੰਨ-ਤੋੜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ? ਦੁਪਹਿਰ ਹੋ ਗਈ, ਅਤੇ ਨੋਬਟ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਵੱਜਣ ਲੱਗਾ, - ਅਜੇ ਵੀ ਉਸਦਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਸਬਰ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਟੁੱਟ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਮੇਰਾ ਘੋੜਾ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਉਸ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਸਨ ਉੱਥੇ ਹੀ ਰਹਿਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ, ਮੈਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵੱਲ ਵਧਿਆ। ਮੈਂ ਉਸ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ ਜਿਸਦੇ ਨਾਲ ਦੁਰਗਾ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਤਿੰਨ ਗੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਆਉਂਦੇ ਦੇਖਿਆ। ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਧੜਕਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰ ਉਸਦੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਦੁਰਗਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਾਂਗਾ।

'ਉਹ ਆਉਂਦੀ ਹੈ!' ਮੈਂ ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰਿਆ, ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਜਲਦੀ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁੱਛਿਆ, 'ਉਹ ਆਉਂਦੀ ਹੈ! ਬਿੱਦ ਫਾਜ਼ਿਲ, ਆਪਣੀ ਗੱਡੀ ਤਿਆਰ ਰੱਖੋ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਪੁਟਨਚੇਰੂ ਵੱਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਗੇਟ ਤੱਕ ਲੈ ਜਾਓ।'

ਮੈਂ ਸਵਾਰੀ ਤੋਂ ਉਤਰਿਆ ਅਤੇ ਗੇਟ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ।

ਪਹਿਲੀ ਗੱਡੀ ਆਈ; ਇਹ ਨੱਚਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੰਦਿਰ ਵਿੱਚ ਗਾਉਣ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਪਵਿੱਤਰ ਵੁਲੀ ਦੀ ਵਿਚੋਲਗੀ 'ਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਸੀ, ਇਸਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘੀਆਂ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਬਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸੁਰ ਨੂੰ ਗਾਉਂਦੇ ਸੁਣਿਆ।

ਦੂਜੀ ਆਈ; ਤਿੰਨ ਬੁੱਢੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੀਆਂ, ਜੋ ਮੂਲਾਂ ਲਈ ਮਠਿਆਈਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਟ੍ਰੇਆਂ ਲੈ ਕੇ ਆਈਆਂ ਸਨ, ਕਿਸੇ ਉੱਚ ਦਰਜੇ ਦੀ ਔਰਤ ਦੀ ਭੇਟ, ਜੋ ਬਿਮਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਤ ਤੋਂ ਉਸਦੀ ਸਿਹਤਯਾਬੀ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚੋਲਗੀ ਦੀ ਭੀਖ ਮੰਗ ਰਹੀ ਸੀ।

'ਮਾਂ,' ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਤੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਔਰਤਾਂ ਵਾਲੀ ਗੱਡੀ ਦੇਖੀ, ਮੇਰੀ ਜ਼ੇਨਾਨਾ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ?'

'ਹਾਂ,' ਔਰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਉਹ ਸਾਡੇ ਪਿੱਛੇ ਹਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਡੀ ਇੱਕ ਨਾਲੇ ਵਿੱਚ ਟੁੱਟ ਗਈ ਜਿੱਥੋਂ ਸਾਨੂੰ ਲੰਘਣਾ ਪਿਆ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸਿੱਧਾ ਇੱਥੇ ਆਵੇਗੀ; ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤਾ।'

'ਅਲਹਮਦ-ਉਲ-ਇਲਾ!' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ, 'ਫਿਰ ਉਹ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ; ਮੈਂ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਇੱਥੇ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕਾਫ਼ੀ ਚਿੰਤਾ ਵਿੱਚ ਹਾਂ।'

'ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ,' ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਕਿਉਂਕਿ ਖਾਨੁਮ ਫਿੱਕੀ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ; ਪਰ ਮਾਸ਼ੱਲਾ! ਉਹ ਸੁੰਦਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਮਾਲਕ ਵੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਯੋਗ ਹੈ।'

'ਉਹ ਬਿਮਾਰ ਸੀ,' ਮੈਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਆਉਣਾ ਉਸਦੀ ਇੱਕ ਸੁੱਖਣਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੈ।'

'ਆਲੀਆ ਉਸਨੂੰ ਲੰਬੀ ਉਮਰ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਦੇਵੇ! ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਜੋੜੇ ਵਿੱਚ ਅਣਇੱਛਤ ਦਿਲਚਸਪੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਨੇ ਇਕੱਠੇ ਜੋੜਿਆ ਹੈ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ; ਪਰ ਮੈਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਜਨਾਬ, ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਮੇਰੇ ਆਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।'

ਉਹ ਵੀ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਗਈ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੀ ਪਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਗੱਡੀ ਜਿਸਦੀ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੀ ਸੀ, ਕੁਝ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਕੋਨੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਗਈ, ਅਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਗੇਟ ਵੱਲ ਵਧੀ। ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਕਿਵੇਂ ਧੜਕਿਆ! ਕੀ ਇਹ ਉਹ ਸੀ, ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ, ਜਾਂ ਕੀ ਮੈਂ ਤੀਜੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਲਈ ਬਰਬਾਦ ਸੀ? ਇਹ ਰੁਕ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਡਿੱਗ ਕੇ ਬੁੱਢੀ ਨਰਸ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਪਰਦੇ ਵਾਲੀ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਈ ਸੀ; ਮੈਂ ਉਸ ਵੱਲ ਭੱਜਿਆ, ਪਰ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਰੋਕ ਲਿਆ।

'ਇਹ ਇੱਕ ਜ਼ੈਨਾਨਾ ਹੈ, ਸ਼ਾਹ ਜੀ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਸ਼ਲੀਲਤਾ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਤੇ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ।'

'ਸ਼ਾਂਤੀ, ਮੂਰਖ! ਔਰਤਾਂ ਮੇਰੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਹਨ।'

'ਇਸ ਨਾਲ ਮਾਮਲਾ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ,' ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਇਸ ਦੇਰੀ ਲਈ ਉਸਦੇ ਨੌਕਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ; ਇੱਕ ਨਾਲਾ ਲੰਘਦੇ ਸਮੇਂ ਐਕਸਲ ਟ੍ਰੀ ਫਟ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਦੂਰਦਰਸ਼ੀ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੋਹਰਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਵਾਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।'

'ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਛੱਡ ਸਕਦੇ ਹੋ; ਮੈਂ ਵਾਪਸ ਆਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡਾ ਕਿਰਾਇਆ ਦੇਵਾਂਗਾ: ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਗੱਡੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਾਂਗਾ।'

ਉਹ ਸਾਥੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਪਰਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਸਾਹ ਚੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਆਇਆ ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਿਆਰੀ ਨੂੰ ਬੇਦਾਗ਼ ਬੈਠਾ ਦੇਖਿਆ, ਵਰਣਨ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸੁੰਦਰ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸੁੰਦਰ ਚਿਹਰੇ ਉਸਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਚਮਕ ਰਹੇ ਸਨ।

'ਸ਼ੁੱਕਰ ਖੋਦਾ!' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਤੂੰ ਇੱਥੇ ਹੈਂ, ਮੇਰਾ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਅਤੇ ਪਿਆਰਾ; ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਗਰੀਬ ਨੌਕਰ ਨਾਲ ਬੇਵਫ਼ਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।' ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਫੜ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅਣਗਿਣਤ ਚੁੰਮਣ ਛਾਪੇ।

'ਟੋਬਾ! ਟੋਬਾ! ਸ਼ਰਮ ਲਈ!' ਬੁੱਢੀ ਨਰਸ ਚੀਕੀ; 'ਕੀ ਤੂੰ ਕੁਝ ਦੇਰ ਲਈ ਨਹੀਂ ਰੁਕ ਸਕਦੀ? ਉਸਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਦੁਰਗਾ ਵਿੱਚ ਜਾਵਾਂਗੇ।'

ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਬੁਰਕੇ ਵਿੱਚ ਘੁੱਟ ਕੇ ਲਪੇਟਿਆ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਅਤੇ ਨੁਰਗਿਜ਼ 'ਤੇ ਝੁਕਿਆ ਹੋਇਆ, ਅਜ਼ੀਮਾ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਇਨਕਲੋਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ।

ਸਾਡੀ ਪਹਿਲੀ ਚਿੰਤਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮਿਠਾਈਆਂ ਦਰਗਾਹ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈਏ ਜੋ ਅਜ਼ੀਮਾ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਈ ਸੀ; ਬੁੱਢੇ ਮੁਲੇ ਨੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਬਰ 'ਤੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ।

'ਉਹ ਕਬੂਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਵੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਕਰੋਗੇ, ਸਾਡੇ ਦਿਆਲੂ ਸੰਤ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਪਵਿੱਤਰ ਪੈਗੰਬਰ ਕੋਲ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਗੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਕਬੂਲ ਹੋ ਜਾਣ।'

'ਧੰਨਵਾਦ, ਅੱਛਾ ਮੂਲਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਮੋਤੀ ਸਿਹਤ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹੇ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਬਚਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸੱਚਮੁੱਚ ਬਹੁਤ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਇਆ ਹੈ; ਪਰ ਉਹ ਹੁਣ ਸਿਹਤ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਲੀਆ ਇਸਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਵੇ!'
'ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਅਲਹਮਦ-ਉਲ-ਇਲਾ! ਸਾਡੇ ਧੰਨ ਸੰਤ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸੁਆਮੀ ਨਾਲ ਇੱਥੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਚਮਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।'
'ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਹੁਸੈਨ ਸ਼ਾਹ ਵੁਲੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਾਸੀਆਂ ਕੋਲ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਧੰਨ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਨੇੜੇ ਆਪਣਾ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਲੈਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੀ ਮੌਜੂਦਾ ਪੀੜ੍ਹੀ ਇੰਨੀ ਘਟੀਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਅਰਦਾਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਰਵਉੱਚ ਦੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ।'
'ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਿੱਠਾ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸੁਆਦ ਹੈ,' ਮੂਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ, ਭਾਵੇਂ ਉਸਦਾ ਸੁਭਾਅ ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਵਰਗਾ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਦਿਲ ਧਰਮ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਧੰਨ ਹੈ ਉਹ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਇਕੱਠੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਸੰਤ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਚਮਤਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮਿਲੇ; ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਦੁਪਹਿਰ ਤੱਕ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ, ਅਸੀਂ ਰੁੱਖਾਂ ਹੇਠ ਬੈਠ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਾਂਗਾ।'
'ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ, ਅੱਛਾ ਮੂਲਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਸਮਾਂ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਿਉਡਾਨੀ ਦੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਠੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਦੁਪਹਿਰ ਲੰਘ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।'
'ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋਗੇ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਫਿਰ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਕੁਝ ਪੰਨੇ, ਜੋ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਹਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਿਦਾਇਤ ਵੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਮੇਰਾ ਮਾਲਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਵੇ: ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਫ਼ਾਰਸੀ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹੈ?'
'ਬੇਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਠੀਕ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਅਸੀਂ ਸਿਪਾਹੀ ਘੱਟ ਹੀ ਚੰਗੇ ਵਿਦਵਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ; ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਕਿਤਾਬ ਰੱਖਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜੋ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ;' ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਸ਼ਰੂਫੀ ਫੜਾ ਦਿੱਤਾ।
ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਚਮਕ ਗਈਆਂ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਤਾਰੀਫ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ।
'ਹੁਣ ਗੁਆਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ,' ਬੁੱਢੇ ਕੁੱਲੂ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਸਾਨੂੰ ਅੱਜ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਗੱਡੀ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਹੋ?'
'ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੈ, ਇਹ ਤਿਆਰ ਹੈ; ਜੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਆਏ ਹੋ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿਆਂਗਾ।'
'ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਆਦਮੀ ਭੇਜੋ,' ਨਰਸ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਅਤੇ ਨੁਰਗਿਜ਼ ਨਵੀਂ ਗੱਡੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਵਾਪਸ ਆਵਾਂਗੇ।'

ਉਹ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਕੱਲੇ ਰਹਿ ਗਏ। ਵੱਡੀ ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ, ਔਰਤਾਂ ਅਜੇ ਵੀ ਕਬਰ ਵਿੱਚ ਗਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਮੁਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਬੈਠੇ ਸੁਣ ਰਹੇ ਸਨ।
'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਅੱਗੇ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਥਕਾਵਟ ਨੂੰ ਸਹਿ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਅਜ਼ੀਮਾ?' ਮੈਂ ਕਿਹਾ।
'ਮੈਂ ਤਾਕਤਵਰ ਹਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਸਹਿ ਸਕਦੀ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਹਾਂ ਅਤੇ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। 'ਪਿਆਰੇ, ਮੈਂ ਹੁਣ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਾਂ; ਪਰ ਓ, ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਉਸ ਘਟੀਆ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਆ ਗਈ, ਮੈਂ ਕਿੰਨਾ ਸਸਪੈਂਸ ਸਹਿ ਰਹੀ ਹਾਂ!'
'ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਸੀਂ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਚਾਲ ਕਿਵੇਂ ਚਲਾਈ?'
'ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ,' ਅਜ਼ੀਮਾ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਭੱਜ ਗਈ ਹੈ; ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੁੰਦੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਭੱਜ ਜਾਂਦੀ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਨੇਕ ਚਿਹਰਾ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ ਸਹੁੰਆਂ ਸੁਣੀਆਂ ਸਨ; ਆਲੀਆ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰੇਮੀ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੇਰੀ ਸਭ ਤੋਂ ਨਿੱਘੀ ਕਲਪਨਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੇਂਟ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੈਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਤਸੀਹੇ ਝੱਲ ਰਹੀ ਸੀ ਜੋ ਸਿਰਫ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਕੌੜਾ ਅਪਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਕਿ ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਪਲ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਪਨਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਾਂਗ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਜੋ ਅਕਸਰ ਮੇਰੀ ਨੀਂਦ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਉਦਾਸ ਸਥਾਨ ਦੀਆਂ ਕੌੜੀਆਂ ਹਕੀਕਤਾਂ ਲਈ ਜਾਗਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣ ਲਈ - ਅਤੇ ਮੈਂ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸੀ; ਪਰ ਮੇਰੀ ਦਿਆਲੂ ਬੁੱਢੀ ਨਰਸ ਅਤੇ ਨੁਰਗੀਜ਼ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਮਰ ਜਾਣਗੇ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਰਹੋਗੇ; ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਹਿੰਮਤ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਕੁੱਲੂ ਨੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਉਡਾਣ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਗਹਿਣੇ, ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਸਾਰੇ ਪੈਸੇ, ਕੁਝ ਸੌ ਰੁਪਏ, ਪੈਕ ਕੀਤੇ, ਅਤੇ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਨੀਂਦ ਲੈਣ ਲਈ ਸੌਂ ਗਏ। ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਨ ਵੇਲੇ ਕੁੱਲੂ ਨੇ ਦੂਜੇ ਨੌਕਰਾਂ ਅਤੇ ਦੋ ਪੁਰਾਣੇ ਨੌਕਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਦਰਗਾਹ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਗੱਡੀ ਲਈ ਭੇਜਿਆ; ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਛੁਪਾ ਕੇ ਜੋ ਅਸੀਂ ਗਲੀਚਿਆਂ ਅਤੇ ਚਾਦਰਾਂ ਦੇ ਦੋ ਵੱਡੇ ਬੰਡਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਕ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਦਰਗਾਹ 'ਤੇ ਬੈਠਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਸਵਾਰ ਹੋ ਗਏ, ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਇੱਥੇ ਆਪਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਰਸਤਾ ਬਣਾਇਆ।'
ਉਹ ਅਜੇ ਬੋਲੀ ਹੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕੁੱਲੂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਇਆ।
'ਸਭ ਤਿਆਰ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਦੂਜੀ ਗੱਡੀ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਨਵੀਂ ਹੁਣ ਤਿਆਰ ਹੈ; - ਦੇਰ ਨਾ ਕਰੋ।'
ਉਸ ਕੋਲ ਸਾਨੂੰ ਜਲਦੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਵੀ ਉਸ ਵਾਂਗ ਹੀ ਤੁਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉੱਠ ਕੇ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਤੁਰ ਪਏ।
ਗੱਡੀ ਤਿਆਰ ਸੀ - ਮੇਰੇ ਆਦਮੀ ਇਸ ਨਾਲ ਸਨ, ਅਤੇ ਨੁਰਗਿਜ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅੰਦਰ ਸੀ। ਅਜ਼ੀਮਾ ਅੰਦਰ ਗਈ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਬੁੱਢੀ ਨਰਸ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਆਈ।
'ਤੁਸੀਂ ਵੀ?' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ।

'ਹਾਂ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ; ਮੇਰਾ ਘਰ ਬੀਦਰ ਵਿਖੇ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਜਾਵਾਂਗਾ; ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ: ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਚਲੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਵਾਂ, ਅਤੇ ਉਸ ਸ਼ੈਤਾਨਾਂ ਦੇ ਰਾਜਕੁਮਾਰ, ਨੁਸਰਤ ਅਲੀ ਖਾਨ, ਜਿਸਦੇ ਘਰ ਦੀ ਹੁਣ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਸਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਥੁੱਕਿਆ ਹੈ, ਨਾਲ ਜਾਵਾਂ।'

'ਚੱਲੋ,' ਮੈਂ ਫਾਜ਼ਿਲ ਨੂੰ ਕਿਹਾ; 'ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ ਚੱਲੋ; ਸਾਨੂੰ ਰਾਤ ਪੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਟਨਚੇਰੂ ਪਹੁੰਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।' ਦੁਰਗਾਹ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸੜਕ, ਉਸ ਟੈਂਕ ਤੋਂ ਲੰਘਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਇਹ ਸਥਿਤ ਸੀ, ਇੱਕ ਜੰਗਲੀ ਦੱਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ; ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਡਿੱਗ ਪਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਸੜਕ ਕਈ ਵਾਰ ਇੰਨੀ ਤੰਗ ਸੀ ਕਿ ਗੱਡੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੀ ਸੀ।

'ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਕੰਮ ਲਈ ਇੱਕ ਦੁਰਲੱਭ ਜਗ੍ਹਾ,' ਮੈਂ ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਸੜਕ ਦੇ ਪਾਰ ਇੱਕ ਨੀਵੀਂ ਬੈਰੀਅਰ-ਦੀਵਾਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਅਤੇ ਬੰਦੂਕਾਂ ਲਈ ਛੇਕ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸਨ; 'ਮੈਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜੰਗਲੀ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।'

'ਉਹ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦੀਆਂ ਅਜੀਬ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹਨ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕੁਝ ਆਖਰੀ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਖੁਦ ਵਰਤਿਆ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਸੱਤ ਬੁਨੀਆ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ,' ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਸੜਕ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਚੱਟਾਨ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ। 'ਸਾਡਾ ਕਬਰ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦੁਖਦਾਈ ਮਾਮਲਾ ਸੀ; ਇਹ ਸਭ ਪੱਥਰ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਢੱਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਪਰ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕੌਣ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ? ਕਿਉਂ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਸੇ ਦੱਰੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਪਈਆਂ ਵੇਖੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਭਿਆਨਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਗਾੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।'

'ਖੈਰ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਗਏ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਮਾਇਨੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਤੱਕ ਹੋਰ ਬੁੰਜ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।'

'ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਫਿਰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦਾ ਹੱਥ ਅਭਿਆਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਕੰਮ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਜਵਾਨ ਹੋ; ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਜਿੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਓਨਾ ਹੀ ਵਧੀਆ।'

ਅਸੀਂ ਦੇਰ ਸ਼ਾਮ ਪੁਟਨਚੇਰੂ ਪਹੁੰਚੇ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਜਥਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬਨੀਅਨ ਦੇ ਦਰੱਖਤ ਹੇਠ ਡੇਰਾ ਲਾ ਲਿਆ, ਜਿਸਦੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਨਕਲੀ ਦੀ ਕਬਰ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਛੋਟੇ ਤੰਬੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਅਜ਼ੀਮਾ ਲਈ ਲਗਾਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਰਾਤ ਲਈ ਸੈਟਲ ਹੁੰਦੇ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਗਿਆ।

'ਤੂੰ ਇੱਕ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਬੰਦਾ ਹੈਂ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਸਫਲਤਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ; 'ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਚਿੰਤਾ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਸ਼ਾਮ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਤੂੰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ; ਪਰ ਹੁਣ ਕੋਈ ਖ਼ਤਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸੜਕਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਹਨ। ਅਤੇ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ, ਤੇਰੀ ਨਵੀਂ ਦੁਲਹਨ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਹੈ? ਕੀ ਉਹ ਜ਼ੋਰਾ ਵਰਗੀ ਸੁੰਦਰ ਹੈ?'

'ਉਹ ਇੰਨੀ ਸੋਹਣੀ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਇੰਨੀ ਸੋਹਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ ਕੋਮਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਿਆਰ ਭਰੇ ਅਤੇ ਦਿਆਲੂ ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਹੈ: ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਉਹ ਹੁਣ ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਥੱਕ ਗਈ ਹੈ।'

'ਅਤੇ ਤੂੰ ਥੱਕਿਆ ਵੀ ਹੋਣਾ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ, ਅਤੇ ਭੁੱਖਾ ਵੀ ਹੋਣਾ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਤੇਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਦੁਰਲੱਭ ਪਿਲਾਉ ਤਿਆਰ ਹੈ।' ਇਹ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਅਜ਼ੀਮਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੇਰੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਹੀ ਪਕਵਾਨ ਦੇ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝ ਗਈਆਂ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਅਜ਼ੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੁਝ ਮਿਠਾਈਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਚੱਖਿਆ ਸੀ।

ਅਧਿਆਇ XXII

ਰੋਜ਼ਾਲਿੰਡ। ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਰੱਖੋਗੇ, ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਉਸ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।
ਓਰਲੈਂਡੋ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ।
ਜਿਵੇਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਸੰਦ ਹੈ, ਐਕਟ IV, ਸੀਨ i
ਚੌਥੀ ਸਵੇਰ ਅਸੀਂ ਬੀਡਰ ਪਹੁੰਚੇ। ਭਾਵੇਂ ਬਾਹਰੀ ਦਿੱਖ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ ਦਿਲਚਸਪ ਸੀ। ਇੱਕ ਲੰਬੇ ਟੇਬਲਲੈਂਡ ਦੀ ਚੋਟੀ ਇੱਕ ਕੋਮਲ ਉਤਰਾਈ ਵਿੱਚ ਟੁੱਟ ਗਈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬੀਡਰ ਅਚਾਨਕ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਇੱਕ ਉੱਚੀ ਪਹਾੜੀ ਦੀ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ; ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਪਰ ਇੱਕ ਉੱਚਾ ਮੀਨਾਰ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰੁੱਖਾ ਅਧੂਰਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਸੀ, ਮਾਣ ਨਾਲ ਉੱਚਾ ਸੀ। ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਕੁਝ ਕਬਰਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਚਿੱਟੇ ਗੁੰਬਦ ਅੰਬ ਦੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਝੁੰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਝਾਕ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਹਾੜੀ ਉੱਪਰ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਤੱਕ ਢੱਕੀ ਹੋਈ ਸੀ; ਅਤੇ ਦੁਖੁਨ ਦੀ ਹੁਣ ਲਗਭਗ ਉਜਾੜ ਰਾਜਧਾਨੀ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮਾਣਮੱਤੇ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਭਾਮੁਨੀ ਰਾਜਿਆਂ ਦਾ ਮਨਪਸੰਦ ਨਿਵਾਸ ਸੀ, ਦੇ ਪਹੁੰਚ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਸ਼ਾਂਤ ਗੰਭੀਰਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਅਸਤ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਉਲਟ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਵਿਅਸਤ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜੋ ਅਸੀਂ ਹੁਣੇ ਛੱਡਿਆ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਕੁਝ ਆਦਮੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ, ਨੇ ਸਵੇਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਗੇਟ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਾਡੇ ਡੇਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਚੁਣੀ ਸੀ; ਪਰ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਕੇ, ਮੈਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਲੰਘਿਆ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਭਾਵੇਂ ਹੁਣ ਉਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੀ।
ਮੈਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਾਲੇ ਡੇਰੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ, ਜੋ ਹੁਣ ਆਪਣਾ ਆਮ ਜਿਹਾ ਹਲਚਲ ਵਾਲਾ ਰੂਪ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ: ਕੁਝ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖੂਹ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਆਪਣਾ ਸਵੇਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਦੂਸਰੇ ਨਹਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਉਸ ਖੁਸ਼ੀ ਭਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਚਿੰਤਾ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਾਲੋਂ ਜਲਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਮੀਰ ਲੁੱਟ ਨਾਲ ਲੱਦੇ ਹੋਏ।
'ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ, ਇਹ ਸੱਚੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ,' ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰਲਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ; 'ਇੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੂਲੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਮੰਗਵਾਓ, ਤਾਂ ਜੋ ਨਿੱਕਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਅਜ਼ੀਮਾ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥੋਂ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਾਂ।'
'ਮੈਂ ਇਸਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ; ਪਰ ਬੁੱਢਾ ਮੂਲਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਇਸਨੂੰ ਅਜੀਬ ਸਮਝੇਗਾ।'
'ਉਹ ਜੋ ਚਾਹੇ ਸੋਚ ਸਕਦਾ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਮੈਂ ਹੁਣ ਉਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ; ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰੋ ਕਿ ਗੱਲ ਸੁਲਝ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਬੁਲਾਓ।'
ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੂੰ ਉਸ ਪਵਿੱਤਰ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ, ਜੋ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਿਆ: ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਉਸਦਾ ਬਹੁਤ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ ਉਸਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ

ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ; ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਸਨੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ, ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਵਿਆਹ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਣਾ, ਅਤੇ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਅਣਉਚਿਤ ਅਤੇ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੀ।
ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧਾਂ ਤੋਂ ਥੱਕ ਗਿਆ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।
'ਦੇਖੋ, ਅੱਛਾ ਮੂਲਾ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਸਾਡੇ ਪਵਿੱਤਰ ਧਰਮ ਦੇ ਰੂਪਾਂ ਅਤੇ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੀ ਮੈਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਸਯੁਦ ਨਹੀਂ ਹਾਂ? ਕੀ ਮੈਂ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਵਾਰ ਨਮਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਦਾ, ਰਮਜ਼ਾਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹਰ ਤਿਉਹਾਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ? ਅਤੇ ਮੈਂ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਜਿਸਨੂੰ ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਮੈਂ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਉਹ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਰਸਮ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ; ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਬੀਡਰ ਵਿੱਚ ਮੁਲਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਘੱਟ ਇਮਾਨਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਉਹ ਇਨਾਮ ਕਮਾਏਗਾ ਜੋ ਮੈਂ ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ;' ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਉਸਦੇ ਅੱਗੇ ਦੋ ਅਸ਼ਰੂਫ਼ੀਆਂ ਰੱਖੀਆਂ।
'ਇਹ ਕੇਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਬਦਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ,' ਮੂਲਾ ਨੇ ਪੈਸੇ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ। 'ਕਿਉਂਕਿ ਰਸਮ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅੱਲਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਇਸਨੂੰ ਹੋਣ ਦਿਓ; ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਕਿਸਮਤ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੀਡਰ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਿੱਕਾ ਦੇ ਰੂਪ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ; ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਕਿਤਾਬ ਲਈ ਵਾਪਸ ਆਓ, - ਮੈਂ ਤੁਰੰਤ ਵਾਪਸ ਆਵਾਂਗਾ;' ਅਤੇ ਉਹ ਚਲਾ ਗਿਆ।
'ਉੱਥੇ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਚੀਕਿਆ, 'ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੋਈ ਵੀ ਸੋਨੇ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਹਰਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ: ਸਿੰਘਾਸਣ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨੀਵੇਂ ਕਿਸਾਨ ਤੱਕ, ਇਹ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੈ; ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਰਬਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ, ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੀ ਪਤਨੀ, ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਧੀ ਨੂੰ ਖਰੀਦ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਇਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ, ਕਾਜ਼ੀਜ਼ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਕਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਬੇਕਸੂਰ ਐਲਾਨਣ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਉਸਨੇ ਸੌ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਏ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਚੋਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਸੂਰਜ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਹਰ ਬਦਮਾਸ਼ੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ; ਇਸ ਨਾਲ, ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਆਦਮੀ ਬਿਹਤਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਪਰ ਇਹ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ - ਇੱਕ ਬੁਰਾ ਆਦਮੀ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ: ਇਸ ਲਈ, ਕੋਈ ਵੀ ਝੂਠ ਬੋਲੇਗਾ, ਧੋਖਾ ਕਰੇਗਾ, ਲੁੱਟ ਕਰੇਗਾ, ਕਤਲ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਾਨਵਰ ਦੇ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਨੀਵਾਂ ਕਰੇਗਾ; ਜਵਾਨ ਔਰਤਾਂ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰਨਗੀਆਂ; ਬੁੱਢੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਜਿਸ ਕੋਲ ਭੰਡਾਰ ਹੈ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਚਾਕੂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰੇਗਾ, ਪਰ ਕਦੇ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ; ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਭੁੱਖੇ ਅਤੇ ਪਿਆਸੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਖੇਡਣ ਲਈ ਦਿਓ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਰਹੱਸਮਈ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦੁਆਰਾ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਫੜ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਉਸ ਤੋਂ ਖੋਹ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਗਰਜਦਾ ਹੈ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ; ਬੁੱਢੇ ਅਤੇ ਜਵਾਨ, ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਗਰੀਬ - ਸਾਰੇ ਇਸਦੇ ਗੁਲਾਮ ਹਨ। ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਵਾਕਫੀਅਤ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚਰਿੱਤਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ: ਪਰ

ਇਹ ਘਟੀਆ ਧਾਤ, ਜਿਸਦੀ ਕੋਈ ਆਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਬੁੱਧੀ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਚਰਿੱਤਰ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਦਰਜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਇਹ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਸਾਡੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਓਨੀ ਹੀ ਨਿਸ਼ਚਤ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰਾਜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਆਲੀਆ ਖੁਦ ਸਵਰਗ ਵਿੱਚ ਕਰਦਾ ਹੈ।

'ਆਲੀਆ ਕੇ ਕਪੋਦਰੁਤ!' ਮੈਂ ਇੱਕ ਹਉਂਕਾ ਭਰ ਕੇ ਕਿਹਾ; 'ਤੇਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੱਚ ਹਨ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ, ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਨਮੂਨਾ ਹੈ ਯੋਗ ਮੂਲਾ ਦੇ ਅਚਾਨਕ ਵਿਚਾਰ ਬਦਲਣ ਵਿੱਚ, ਜਿਸਨੇ ਤੁਹਾਡਾ ਸੋਨਾ ਦੇਖ ਕੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ।'

'ਨਹੀਂ!' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਚੀਕਿਆ, 'ਅਤੇ ਜੇ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਕਾਫ਼ੀ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਦੁਨੀਆਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿਕੰਦੂਰ ਕੌਣ ਸੀ? ਹਰ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ, ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਰਾਜਕੁਮਾਰ, ਇਸ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਾਲੋਂ ਅੱਧਾ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ, ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਜਿਨਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਜਾਦੂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰ ਲਿਆ, ਤਾਂ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧਰਤੀ ਦੀਆਂ ਅੰਤੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਏ ਖਜ਼ਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ? ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸਦੇ ਕਰੀਅਰ ਨੂੰ ਕੌਣ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਸੀ? ਕੀ ਇਹ ਸਭ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੀ ਇਹ ਕੁਰਾਨ ਵਾਂਗ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ?'

'ਇਸ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨਾ ਧਰੋਹ ਸੀ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਇੱਥੇ ਸਾਡੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਕਿਤਾਬ ਉਸਦੀ ਬਾਂਹ ਹੇਠ; ਮੈਂ ਅਜ਼ੀਮਾ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਾਂਗਾ।'

ਮੈਂ ਉਸ ਕੋਲ ਗਿਆ। 'ਪਿਆਰੀ,' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੈਠਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਕਮਰ ਦੁਆਲੇ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਘੁਮਾਇਆ, 'ਪਿਆਰੀ, ਉਹ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ, ਆਲੀਆ ਦੇ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ, ਤੁਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਮੇਰੇ ਹੋਵੋਗੇ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਸਾਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਬੰਨ੍ਹੇਗਾ, ਸਿਰਫ਼ ਮੌਤ ਸਾਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ। ਇੱਕ ਮੂਲਾ ਆ ਗਈ ਹੈ; ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ, ਹੁਣ, ਹੁਣ ਵੀ, ਨਿੱਕਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ; ਹੋਰ ਦੇਰੀ ਵਿਅਰਥ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਜਲਣ ਨਾਲ ਭਸਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਂ।'

'ਇੰਨੀ ਜਲਦੀ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ? ਓ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ। ਇਸ ਜੰਗਲੀ ਵਿਆਹ ਲਈ ਮੇਰੀ ਸਹਿਮਤੀ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਤਾ ਕੀ ਸੋਚਣਗੇ?'

'ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਿਆਰੇ!' 'ਉਹੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਮੂਲਾ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ; 'ਉਹੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਰਸਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਮੇਰੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹ ਸਕਣ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਮੇਰਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।'

"ਹਾਏ! ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ," ਗੋਰੀ ਕੁੜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; "ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹਾਂ - ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ?"

'ਭੁੱਲ ਜਾ ਉਸ ਘਿਣਾਉਣੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ,' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ; 'ਅਜ਼ੀਮਾ, ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣਗੇ। ਕੀ ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਗੁਲਾਮ ਨਹੀਂ ਹਾਂ? ਕੀ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਦੂਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਜਿਸ ਤੋਂ ਤੂੰ ਭੱਜ ਗਈ ਹੈਂ, ਉਹ ਫਿਰ ਕਦੇ ਤੇਰੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੁਣੇਗਾ? ਆਹ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੱਲ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਕੌੜਾ ਮਜ਼ਾਕ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਭੱਜ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ।'

'ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ! ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਹੋ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ; ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਖਦਾਈ ਮੌਤ ਤੋਂ ਜਿਸ ਲਈ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਗੁਲਾਮ ਹਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਮੇਰਾ ਨਹੀਂ; ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰੋ; ਜਿਵੇਂ

ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਣ ਦਿਓ। ਮੈਂ ਮੌਤ ਤੱਕ ਤੁਹਾਡਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਾਂਗੀ।' ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਚਿਹਰਾ ਮੇਰੀ ਛਾਤੀ ਵਿੱਚ ਲੁਕਾ ਲਿਆ।
'ਫਿਰ,' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ, 'ਪਿਆਰੇ, ਤਿਆਰੀਆਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੁੱਲੂ ਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਕਰ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਦੱਸ।' ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਆਈ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਬਾਰੇ ਸੁਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਈ।
'ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਟਾਈ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਾ ਬੰਨ੍ਹੋਗੇ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਮਨ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦਾ ਸੀ; ਪਰ ਹੁਣ ਮੈਂ ਸਹਿਜ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਪਿਆਰਾ ਬੱਚਾ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇਵਾਂਗੀ: ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋ। ਕਾਸ਼ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੀ! ਪਰ ਮੈਂ ਬੁੱਢੀ ਹੋ ਗਈ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਇੱਕ ਅਣਜਾਣ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਆਰਾਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੀਆਂ: ਤੁਹਾਡੀ ਉਦਾਰਤਾ ਅਤੇ ਜੋ ਮੈਂ ਇਕੱਠੇ ਖੁਰਚਿਆ ਹੈ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੇਰਾ ਸਮਾਂ ਆਵੇਗਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਕੇ ਮਰ ਜਾਵਾਂਗੀ।'
'ਫਿਰ ਜਲਦੀ ਕਰੋ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਇੱਕ ਪਰਦਾ ਲਗਾਓ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਮੂਲਾ ਨੂੰ ਬੁਲਾਵਾਂਗਾ; ਤੁਸੀਂ ਤਿੰਨੋਂ ਇਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਬੈਠ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰਸਮ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।'
ਤੰਬੂ ਦੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇੱਕ ਕੱਪੜਾ ਵਿਛਾ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਚਿਪਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ: ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ, ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੂਲਾ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਔਰਤਾਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ।
'ਸਭ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਮੂਲਾਜੀ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ।'
ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਖੋਲ੍ਹੀ ਅਤੇ ਅਰਬੀ ਵਿੱਚ ਆਮ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਪੜ੍ਹੀ। ਮੈਨੂੰ ਇਸਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਨਾ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਸਮਝ ਆਇਆ; ਪਰ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ - ਰਸਮ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਜ਼ੀਮਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਮੇਰੀ ਸੀ।
ਇਹ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਬੀਦਰ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਦੇਖੇ ਬਿਨਾਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਸੁਣੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ, ਮੈਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੋਕ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਸੈਰ ਕਰਨ ਲਈ ਗਏ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਸਕੀਏ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਪੁਰਾਣੇ ਮਦਰੱਸੇ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੀਤਾ, ਖੰਡਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਸਮੂਹ; ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲਾ ਹਿੱਸਾ ਉੱਪਰ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਤੱਕ ਸੁੰਦਰ ਮੀਨਾਕਾਰੀ ਨਾਲ ਢੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਮੀਨਾਰ ਜੋ ਅਸੀਂ ਸਵੇਰੇ ਦੂਰੋਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਉਸੇ ਨਾਲ ਢੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਗੋਲ ਟੁਕੜੇ ਹਰ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਖਿੰਡੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੋ ਇਹ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਬਾਰੂਦ ਦੇ ਇੱਕ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਧਮਾਕੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਦੋਂ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਇਸਦਾ ਅਗਲਾ ਹਿੱਸਾ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਮੀਨਾਰ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਟੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਭੁਚਾਲ ਨਾਲ ਫਟ ਗਿਆ ਸੀ।
ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹੋਏ ਅਸੀਂ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਖੰਡਰਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਪੁਰਾਣੇ ਖੰਡਰ ਮਹਿਲਾਂ ਦੇ ਢੇਰ, ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕੰਧਾਂ 'ਤੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡਿੱਗਣ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਜੋ ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਨਿਮਰ ਹੰਕਾਰੀ ਆਦਮੀ ਲਈ ਇੱਕ ਸਬਕ ਸਨ - ਉਸਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਵੀ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਢਲਣਾ

ਪਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ: ਉਹ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ; ਫਿਰ ਵੀ ਹੁਣ ਉੱਲੂ, ਚਮਗਿੱਦੜ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ ਕਬੂਤਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹਾਲਾਂ ਦੇ ਇਕੱਲੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸਨ, ਜਿੱਥੇ ਕਦੇ ਸੁੰਦਰਤਾ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਹੁਣ ਕਿੱਥੇ ਸਨ ਉਹ ਸ਼ਾਹੀ ਰਾਜ, ਸ਼ਾਹੀ ਸ਼ਾਨ, ਉਹ ਬਹਾਦਰ ਯੋਧੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉੱਚੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਅਤੇ ਬੁਰਜਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ?—ਸਭ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ,—ਸਭ ਹੁਣ ਇਕੱਲਾ ਅਤੇ ਉਜਾੜ ਸੀ, ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੇ ਖੰਡਰ ਰੂਪ ਦੇ ਨਾਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੰਧਾਂ ਖੰਡਰ ਜਾਂ ਢਹਿ ਗਈਆਂ ਸਨ; ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰਹੀਆਂ; ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਲੂਪੋਲ ਜਾਂ ਰੁੱਖੇ ਕਢਾਈ ਤੋਂ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਤੋਪ ਦੀ ਥੁੱਕ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਫ਼ਸੋਸ! ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਉਜਾੜ ਸਮਝਿਆ, ਅਤੇ ਗੇਟਵੇ ਵੱਲ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੀਨਾਕਾਰੀ ਦੇ ਕੰਮ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਮਦਰੱਸੇ ਅਤੇ ਗੋਲਕੌਂਡਾ ਦੇ ਮਕਬਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਬਾਹਰ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਹੇ ਸੀ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਇਆ ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਹਾਲ ਪੁੱਛਿਆ।

'ਅਸੀਂ ਅਜਨਬੀ ਹਾਂ, ਜੋ ਅੱਜ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਠਹਿਰੇ ਹੋਏ ਹਾਂ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਦੇਖੇ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ?'

'ਯਕੀਨਨ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਤੁਹਾਡੀ ਇੱਜ਼ਤਦਾਰ ਦਿੱਖ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਆਓਗੇ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅੰਦਰਲਾ ਹਿੱਸਾ ਦਿਖਾਵਾਂਗਾ, ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਨਿਰੀਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ।'

ਅਸੀਂ ਉਸਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਦੋ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਲਈ ਅਭੇਦ ਹੋਣ ਲਈ ਟ੍ਰੈਵਰਸ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਤੀਜੇ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਰੁਕ ਗਏ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕੰਡਕਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਚੜ੍ਹੋਗੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਉੱਪਰਲੇ ਕਮਰੇ ਦੇਖਣ ਯੋਗ ਹਨ।'

'ਜ਼ਰੂਰ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਸੀਂ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇਖਾਂਗੇ।'

ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਤੰਗ ਪੌੜੀ ਚੜ੍ਹੇ, ਜੋ ਉੱਪਰੋਂ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਪਰ ਸੁੰਦਰ ਕਮਰਿਆਂ ਦੇ ਸੂਟ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹਦੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਮੀਨਾਕਾਰੀ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਸੀ, ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਚਮਕ ਅਤੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦੀ ਬਾਰੀਕੀ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਜੋ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਹਰੋਂ ਦੇਖੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਚਮਕਦਾਰ ਨੀਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਚਿੱਟੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਰਾਨ ਦੇ ਵਾਕ ਕੌਰਨਿਸ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਛੱਤਾਂ ਅਤੇ ਕੰਧਾਂ ਹਰ ਰੰਗ ਅਤੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਢੱਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੰਗ ਅਤੇ ਮੀਨਾਕਾਰੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਓਨਾ ਹੀ ਤਾਜ਼ਾ ਅਤੇ ਚਮਕਦਾਰ ਸੀ ਜਿੰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੇਂਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

'ਇਹ ਅਵਿਨਾਸ਼ੀ ਹਨ,' ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ; 'ਕਾਸ਼ ਉਹ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਅਜੇ ਅਣਜੰਮੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਲਈ ਉਸ ਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਦੌਲਤ ਦਾ ਸਬੂਤ ਬਣੀਆਂ ਰਹਿਣ ਜਿਸਦੇ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਹੋਈ ਸੀ!'

'ਹਾਏ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੌਜੂਦਾ ਪਤਨ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਰਾਜੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ, ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਵੀ ਸਨ: ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਜਿਆਂ ਨੇ ਜੋ ਦੌਲਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆਂਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁੰਦਰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਇਮਾਰਤਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਹੁਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਹ ਜੋ ਦੌਲਤ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਬੇਕਾਰ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਫਜ਼ੂਲ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਹੁਣ, ਕੋਈ ਵੀ ਇਮਾਰਤ ਕਿਸੇ ਰਾਜਵੰਸ਼ ਦੇ ਸਮਾਰਕਾਂ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ, ਕੋਈ ਵੀ ਫੌਜ ਇੱਕ ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਨੇਕ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਅਤੇ, ਉਸਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋ ਕੇ, ਆਪਣੀਆਂ ਚਮਕਦਾਰ ਤਲਵਾਰਾਂ ਦੇ ਬਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਜਿੱਤਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਾਹ ਝਾਂ ਅਤੇ ਅਲੂਮਗੀਰ ਦੇ ਗਰੀਬ ਪੈਨਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੰਸ਼ਜ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦੁਖੂਨ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮਾਣਮੱਤੇ ਸੂਬਾਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਤੱਕ, ਹੁਣ ਸਭ ਕੁਝ ਘਟੀਆ ਅਤੇ ਘਿਣਾਉਣਾ ਹੈ।'

'ਹਾਂ,' ਸਾਡੇ ਕੰਡਕਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿਪਾਹੀ ਕਹਿਣ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ, ਖਾਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਰੋਟੀ ਹੈ? ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਜੋ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਉਹ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਮਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਉਜਾੜ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਦੇ ਖੰਡਰਾਂ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਦੁਸ਼ਮਣ ਪੈਂਥਰ ਅਤੇ ਹਯਾਨਾ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਰ ਸਾਲ ਵਧਦੇ ਜੰਗਲ ਅਤੇ ਉਜਾੜ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਰ ਖਿੜਕੀ ਤੋਂ ਦੇਖੋ, ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜੀ; ਜਿਸ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੈਦਾਨ 'ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਆਏ ਸੀ ਉਸਨੂੰ ਫਤਿਹ ਮਯਦਾਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਤ ਦਾ ਮੈਦਾਨ। ਇੱਥੇ ਬੀਡਰ ਦੇ ਮਾਣਮੱਤੇ ਰਾਜੇ, ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਮੁਨੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਾਜਵੰਸ਼, ਬੈਠਦੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਹਾਦਰ ਫੌਜਾਂ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਮੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਰਾਜਵੰਸ਼ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੌਜ-ਮਸਤੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਅਤੇ ਉੱਥੇ,' ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਖਿੜਕੀ ਵੱਲ ਲੈ ਗਿਆ, 'ਉੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਬਰਾਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਆਰਾਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਤਮਾਵਾਂ ਸਾਡੇ ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਧੰਨ ਸਵਰਗ ਵਿੱਚ ਹਨ।'

ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਓਨਾ ਹੀ ਸੁੰਦਰ ਸੀ ਜਿੰਨਾ ਇਹ ਅਚਾਨਕ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਉੱਚੇ ਪਹਾੜ ਦੀ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਸੀ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਦੀ ਦਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਵਿਸਤਾਰ ਇੰਨਾ ਦੂਰ ਅਤੇ ਇੰਨਾ ਡੂੰਘਾ ਸੀ। ਨੀਲਾ ਦੂਰੀ ਅਸਮਾਨ ਦੇ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਪਿਘਲ ਗਈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਨੇੜੇ ਅਤੇ ਨੇੜੇ ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਖੇਤ ਹੋਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦੇ ਗਏ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ, ਸਾਡੇ ਨੇੜੇ, ਉਹ ਇੱਕ ਨਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਖਿੱਚੇ ਗਏ ਜਾਪਦੇ ਸਨ; ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕਬਰਾਂ ਸਨ, ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਦਿੱਖ ਵਾਲੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿੱਟੇ ਗੁੰਬਦ ਡੁੱਬਦੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਲਾਲ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਚਮਕ ਰਹੇ ਸਨ।

'ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ, 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬਹਾਦਰ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਵੱਲ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਨਾਲ ਵੇਖ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਸ ਸੁੰਦਰ ਦੇਸ਼ ਵੱਲ ਵੇਖ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹ ਰਾਜ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।'

'ਆਓ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਟੁੱਟਦੇ ਹੋਏ, ਜੋ ਕਿ ਫੱਤੇਹ ਮਯਦਾਨ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਯੁੱਗਾਂ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਅਤੇ ਯੋਧਿਆਂ ਨਾਲ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਰਦਾਨਾ ਖੇਡਾਂ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਖੌਲੀ ਲੜਾਈਆਂ - ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਚੀਕਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ - ਜਦੋਂ ਕਿ ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਮੈਂ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਰਾਜਾ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦਰਬਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾਵਾਂ ਕਮਾਨਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ

ਗੂੰਜ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਭੀੜ ਦੁਆਰਾ ਦੁਬਾਰਾ ਗੂੰਜ ਰਹੀਆਂ ਸਨ - 'ਆਓ, ਦੇਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਵਾਪਸ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।'

ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਗਾਈਡ ਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਗਏ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਕਾਜ਼ਵੇਅ ਤੋਂ ਲੰਘੇ ਜੋ ਖਾਈ ਦੇ ਪਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਾਨੂੰ ਇਸਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਚੌੜਾਈ ਅਤੇ ਡੂੰਘਾਈ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਮਿਲਿਆ। ਤਲ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੁਕੇ ਹੋਏ ਪੁਲ ਨਾਲ ਢੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਮਾਨਸੂਨ ਦੁਆਰਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਾਣੀ ਦੇ ਬਚੇ ਹੋਏ ਹਿੱਸੇ; ਕਿਉਂਕਿ ਬਰਸਾਤ ਦਾ ਮੌਸਮ ਹੁਣ ਬੀਤ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਖੱਡ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਪੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਚਾਅ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ, ਠੋਸ ਚੱਟਾਨ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਡੂੰਘਾਈ ਤੱਕ ਖੁਦਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਤਿੰਨ ਕੰਧਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਛੱਡੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਹਰੇਕ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵੱਡੇ ਅੰਤਰਾਲ ਸਨ; ਅਤੇ ਉਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹਮਲਾਵਰ ਲਈ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਿਆਨਕ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕਰਨਗੇ।

ਅਸੀਂ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਉਦਾਸ ਕਮਾਨ ਵਾਲੇ ਰਸਤੇ ਰਾਹੀਂ ਦਾਖਲ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੁਝ ਸਿਪਾਹੀ ਆਰਾਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ; ਅਤੇ ਉੱਥੋਂ ਖੰਡਰਾਂ ਅਤੇ ਝਾੜੀਆਂ ਦੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਨਾਲ ਢੱਕੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਪਰੇ ਇੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਉੱਭਰੇ। ਇੱਥੇ ਬਾਹਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਡੀ ਬਰਬਾਦੀ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ; ਸਾਰੇ ਵਰਣਨਾਂ ਦੇ ਖੰਡਰ - ਮਹਿਲ, ਤਬੇਲੇ, ਦਫ਼ਤਰ, ਇਸ਼ਨਾਨਘਰ, ਹਥਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਲਈ ਰਸਾਲੇ - ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਖਿੰਡੇ ਹੋਏ ਸਨ; ਇਹ ਇੱਕ ਉਦਾਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸੀ, ਪਰ ਸਾਰਾ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਰੰਮਤ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਤਬਾਹੀ ਵੱਲ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਚਲੇ ਗਏ, ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਬਚੀ ਹੋਈ ਅਸਲ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਲਈ, ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਤੋਪ, ਭੈਣ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਗਾਈਡ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਬੀਜਾਪੁਰ ਵਿਖੇ ਇੱਕ। ਇਹ ਇੱਕ ਉੱਚੇ ਬੁਰਜ 'ਤੇ ਸੀ, ਜਿੱਥੋਂ ਸਾਡੇ ਹੇਠਾਂ ਮੈਦਾਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਿਲ੍ਹਾ ਹੁਣ ਆਪਣਾ ਚੌੜਾ ਡੂੰਘਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਸੁੱਟ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਰ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਵਧਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਅਲੋਪ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਝੁੰਡ, ਮੈਦਾਨ ਤੋਂ ਖੜ੍ਹੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਨੂੰ ਸਮੇਟਦੇ ਹੋਏ, ਇਕੱਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਚੁੱਪ ਨੂੰ ਤੋੜ ਰਹੇ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨੀਵੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਣਗਿਣਤ ਘੰਟੀਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ, ਅਤੇ ਚਰਵਾਹੇ ਦੀ ਰੁੱਖੀ ਪਾਈਪ ਦੇ ਉਦਾਸ ਪਰ ਮਿੱਠੇ ਸੁਰ, ਸਾਡੇ ਉੱਚੇ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਏ।

ਪਰ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਰੁਕ ਸਕਦੇ ਸੀ; ਅਸੀਂ ਉਸੇ ਰਸਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ ਜਿਸ ਰਸਤੇ ਅਸੀਂ ਆਏ ਸੀ; ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਂ ਖੰਡਰ ਅਤੇ ਉਜਾੜ ਮਹਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ; ਇਸ ਲਈ ਆਪਣੇ ਗਾਈਡ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਤੋਹਫ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਡੇਰੇ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਗਏ।

ਬੀਡਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਐਲੀਚਪੁਰ ਪਹੁੰਚਣ ਤੱਕ ਦੱਸਣ ਯੋਗ ਕੋਈ ਸਾਹਸ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਘਰ ਵੱਲ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕੀਤਾ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸੇ ਸੜਕ ਤੋਂ ਯਾਤਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਕੀਤੀ ਸੀ; ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਮੁੰਗਰੂਲ ਅਤੇ ਓਮ-ਰਾਓਟੀ ਦੁਆਰਾ ਲੈ ਜਾਂਦਾ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਦੋਵਾਂ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੇ ਚੰਗੇ ਕਾਰਨ ਸਨ; ਸਾਹੋਕਰ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦੀ ਯਾਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਤਾਜ਼ਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਦਿੱਖ ਇੰਨੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੀ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਭੁਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ

ਅਸੀਂ ਨੰਦੈਰ ਤੋਂ ਗੋਦਾਵਰੀ 'ਤੇ ਬੁੜਨਪੁਰ ਵੱਲ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਬੇਰਾਰ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਅਕੋਲਾ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਦੁਬਾਰਾ ਐਲੀਚਪੁਰ ਵੱਲ ਮੁੜੇ, ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਇਸ ਲੰਬੇ ਸਫ਼ਰ ਦੌਰਾਨ ਅਸੀਂ ਵਿਹਲੇ ਸੀ; ਇਸਦੇ ਉਲਟ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਉਸੇ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਯਾਤਰੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਨਿਮਰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਧੋਖਾ ਖਾਧਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ: ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਸਾਡੀ ਲੁੱਟ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਵਧੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਆਮ ਸਟਾਕ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਲਏ ਬਿਨਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਡੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਵੰਡਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਆਪਣਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ।
ਏਲੀਚਪੁਰ ਵਿਖੇ ਅਸੀਂ ਰਿਮਾਨ ਸ਼ਾਹ ਦੂਲਾ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਦੇ ਨੇੜੇ, ਕੁਝ ਵੱਡੇ ਇਮਲੀ ਦੇ ਦਰੱਖਤਾਂ ਹੇਠ ਡੇਰਾ ਲਾਇਆ। ਇਹ ਇੱਕ ਸ਼ਾਂਤ ਸੁੰਦਰ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ। ਦਰਗਾਹ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਨਦੀ ਵਗਦੀ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਉਭਾਰ ਗੁਆਂਢੀ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਵਹਾਅ ਦੇ ਉੱਪਰ ਸੰਤ ਦੀਆਂ ਪਵਿੱਤਰ ਇਮਾਰਤਾਂ, ਸੰਘਣੇ ਦਰੱਖਤਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਆਰਾਮ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਜਾਪਦੀਆਂ ਸਨ। ਉੱਥੇ ਅਜ਼ੀਮਾ ਅਤੇ ਮੈਂ, ਸਾਡੇ ਕੁਝ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਆਰਾਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸੜਕ-ਮਿੱਟੀ ਵਾਲੇ ਕੱਪੜੇ ਬਦਲੇ, ਦਰਗਾਹ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਭੇਟਾਂ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਅਤੇ ਆਲੀਆ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਗਏ।
ਇਹ ਹੋ ਗਿਆ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਸਾਡੇ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਮੂਲਾਂ ਨਾਲ ਆਮ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੇਰੀ ਆਦਤ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਡੇ ਉੱਦਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ; ਅਤੇ ਏਲੀਚਪੁਰ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਲੁੱਟ ਮਿਲੇਗੀ।
ਅਸੀਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਈ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ; ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਮੂਲੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿੱਥੋਂ ਆਇਆ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਕਿੱਥੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਘੋੜਾ ਵਪਾਰੀ ਹਾਂ, ਜੋ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਤੋਂ ਘੋੜੇ ਲੈ ਕੇ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। 'ਅਤੇ ਉਹ ਆਦਮੀ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹਨ, ਉਹ ਕੌਣ ਹਨ?' ਮੂਲੇ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।
'ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਵਪਾਰੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਆਏ ਲਾੜੇ ਅਤੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਈ ਯਾਤਰੀ ਹਨ ਜੋ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਇੱਥੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਹਨ।'
'ਫਿਰ ਤੂੰ ਕਾਫਿਲਾ ਹੈਂ?' ਮੂਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ।
'ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਬੈਤੂਲ ਦੁਆਰਾ ਜੁਬੁਲਪੁਰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰਸਤੇ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਹਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਛੋਟੇ ਸਮੂਹਾਂ ਲਈ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਾਡੀ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੈ।'
'ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਅਤੇ ਇਹ ਸੜਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਲੰਮੀ ਦੂਰੀ ਬਚਾਏਗੀ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਾਗਪੁਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ; ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜੰਗਲ ਵਾਲੀ ਸੜਕ ਅਜ਼ਮਾਉਣ 'ਤੇ ਤੁਲੇ ਹੋਏ ਹੋ, ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ? ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।'
'ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਜੇ ਯਾਤਰੀ ਇੱਜ਼ਤਦਾਰ ਹੋਣ।'

'ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ,' ਮੂਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਦਰਜੇ ਦਾ ਆਦਮੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਨੁਵਾਬ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਭਤੀਜੇ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਭੋਪਾਲ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਦਾ ਹੈ।'
'ਆਹ, ਮੈਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਤੇਰਾ ਮਤਲਬ ਨੁਵਾਬ ਸਬਜ਼ੀ ਖਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?'
'ਉਹੀ ਬੰਦਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਪੁਰਾਣਾ ਸਿਪਾਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਫ਼ਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਬਜ਼ੀ ਜਾਂ ਭੰਗ ਦਾ ਇੰਨਾ ਆਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਨਾਮ ਕਮਾਇਆ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਸਭ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਵਿੱਚ ਦਹਿਸ਼ਤ ਮਚਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਸੀ।'
'ਇਹ ਅਫ਼ਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਕਿਉਂਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇਕ ਖਾਨ ਬਾਰੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਸਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹਨ: ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ 'ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਦੁਰਲੱਭ ਸਾਥੀ ਹੈ।'
'ਤੂੰ ਠੀਕ ਸੁਣਿਆ ਹੈ,' ਮੂਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ। 'ਨੁਵਾਬ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਥੇ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਭੰਗ ਪੀਣ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ; ਜੇ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਭੇਜਣ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਡੇਰੇ ਤੋਂ ਹਟ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਮਿਲਵਾਵਾਂਗਾ।'
'ਧੰਨਵਾਦ, ਯੋਗ ਮੂਲਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਮੈਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਸੱਦੇ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਵਾਂਗਾ।'
ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਸਾਹਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸੀ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਪੁਰਾਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਾ ਸੀ; ਨੁਵਾਬ ਦਾ ਦਰਜਾ, ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਬਾਰੇ ਰੌਲਾ-ਰੱਪਾ, - ਸਭ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸਾਹਸ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਜਿੰਨਾ ਲੁੱਟ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਠੱਗ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।
ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ; ਮੈਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਸੀ। ਜੇ ਮੈਂ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇੰਨੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਪਲ ਭਰ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਉੱਭਰਿਆ - ਕਿ ਨੁਵਾਬ ਇੱਕ ਯੁੱਧ ਦਾ ਆਦਮੀ ਸੀ, ਕਿ ਉਹ ਦੰਦਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੋਵੇਗਾ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਕੌਣ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਸਕਦਾ? ਪਰ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਪਲ ਵਿੱਚ ਅਯੋਗ ਕਹਿ ਕੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੇਰੀ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਇੱਕ ਠੱਗ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਹਰ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ, ਭਾਵੇਂ ਪੈਦਲ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਘੋੜੇ 'ਤੇ, ਬੇਅੰਤ ਸੀ; ਇਸਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਦੇ ਵੀ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੀਵਤ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਡਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।
"ਹਾਂ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ," ਮੈਂ, ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਸਾਰਾ ਕਬੀਲਾ ਕਦੇ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਡਰਿਆ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਨਾ ਹੀ ਤੁਹਾਡੀ ਹਿੰਮਤ ਕੀਤੀ।"
ਠੱਗ ਹੱਸ ਪਿਆ।—ਨਹੀਂ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਗਲਤ ਹੋ; ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦੇ ਸੀ, ਪਰ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਵੀ ਹਮਲਾ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੁੰਦਾ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋ, ਕਿਉਂਕਿ

ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਤੁਹਾਡੇ ਤੰਬੂਆਂ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਨੌਕਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਭੀੜ ਨਾਲ ਘਿਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਾਖੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਪੋਸਟ 'ਤੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਲਕੀਨਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਰੁਪਏ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਿਸਤੌਲ ਰੱਖਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸਾਡੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡਿੱਗਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਲਾਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇੰਨਾ ਰੌਲਾ ਅਤੇ ਰੌਲਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਬਚਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੁੰਦਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜੋ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਡੀ ਖੋਜ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

"ਤੁਹਾਡੇ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਭਾਰੇ ਹਨ," ਮੈਂ ਹੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ; ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਿਸਤੌਲ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਬਚ ਨਿਕਲੇ ਹਾਂ: ਪਰ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖੋ; ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਟੋਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।"

ਖੈਰ, ਸਾਹਿਬ, ਜਾਰੀ ਰੱਖੋ। ਮੈਂ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਬਹੁਤ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕੀਤਾ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਤੰਬੂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਜਿਸਦੀ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਟੁਕੜੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਕਿ ਇੱਕ ਜਵਾਨ ਸੋਹਣੀ ਕੁੜੀ ਇੱਕ ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਸੀ, ਜੋ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਸੜਕ 'ਤੇ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਕੈਂਪ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੋਂ ਲੰਘਿਆ, ਅਤੇ ਨਦੀ ਪਾਰ ਕਰਕੇ, ਉਲਟ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਦੁਰਗਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ। ਕੀ ਇਹ ਮੇਰਾ ਨਵਾਂ ਸ਼ਿਕਾਰ ਸੀ? ਮੈਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਤੱਕ ਦੁਬਿਧਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ; ਜਲਦੀ ਹੀ ਮੁਲਾ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸੁਨੇਹਾ ਆਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਸੰਗਤ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਅਤੇ ਢਾਲ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ, ਮੈਂ ਉਸ ਆਦਮੀ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਆਇਆ ਸੀ।

ਅਧਿਆਇ XXIII

ਉਹ ਇੱਕ ਦ੍ਰਿੜ ਯੋਧਾ ਅਤੇ ਉਤਸੁਕ ਸੀ,
ਅਤੇ ਕਈ ਲੜਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ;
ਉਸਦੀ ਭਰਵੱਟੀ ਕਾਲੀ ਅਤੇ ਅੱਗ ਵਰਗੀ ਅੱਖ,
ਘਮੰਡੀ ਅਤੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਜਜ਼ਬਾ ਦਿਖਾਇਆ।

ਮਾਰਮੀਅਨ, ਜਿਸ ਪੁਰਾਣੇ ਮੂਲੇ ਦਾ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਬੈਠਾ ਹੋਇਆ, ਨੁਵਾਬ ਸਬਜੀ ਖਾਨ ਬੁਹਾਦੁਰ (ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣਦਾ ਸੀ,) ਆਪਣਾ ਕੌੜਾ ਅਤੇ ਨਸ਼ੀਲਾ ਡਰਾਫਟ ਪੀ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਉਸਦੇ ਕੁਝ ਸੇਵਕ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ, ਭਿਆਨਕ ਦਿੱਖ ਵਾਲੇ ਸਾਥੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਦੇ ਖੁਰਦਰੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਡੂੰਘੇ ਜ਼ਖ਼ਮ ਸਨ, ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਮਹਾਨ ਮਾਲਕ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਖ਼ਤ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਾਲੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਉਹ ਨੌਕਰ ਬੈਠਾ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਮੈਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਪਤਲੀ ਗੋਰੀ ਕੁੜੀ, ਜੋ ਉਸ ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਕਟੋਰਾ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੀ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਨੁਵਾਬ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਮੂਲੇ ਨੇ ਮੇਰਾ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਇਆ। 'ਇਹ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ, ਉਹੀ ਨੌਜਵਾਨ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸਮਝਦਾਰ ਅੱਖਾਂ ਇੱਕਦਮ ਦੇਖ ਲੈਣਗੀਆਂ ਕਿ ਉਹ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਪ੍ਰਜਨਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਉੱਚੇ ਦਰਜੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਲਈ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਸਾਥੀ ਹੈ।'

ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਨੋਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੁੱਕਰ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਇਸਨੂੰ ਛੂਹਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਾਰਪੇਟ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਬੈਠਣ ਲਈ ਕਿਹਾ।

ਇਹ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਨਿਮਰ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਅਯੋਗ ਹੋਣ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ, ਮੈਂ ਗਲੀਚੇ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਡੀਆਂ ਭਾਰ ਬੈਠ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਅਤੇ ਢਾਲ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ।

ਤਲਵਾਰ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਉਸਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ। 'ਇਹ ਇੱਕ ਉੱਤਮ ਹਥਿਆਰ ਹੈ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਕੀ ਮੈਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ?'

'ਜ਼ਰੂਰ,' ਮੈਂ ਹਿੱਲਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, 'ਤਲਵਾਰ ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹੈ।'

'ਨਹੀਂ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ; ਪਰ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਤਸੁਕ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਪਸੰਦੀਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੈ, ਜੋ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦਿਖਾਵਾਂਗਾ।'

ਉਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਮਿਆਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਿਆ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਚਮਕਦਾਰ ਪਾਲਿਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਤਲਵਾਰ ਧੁੱਪ ਵਿੱਚ ਚਮਕ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਇਸ ਵੱਲ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਇੱਕ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਦੋਸਤ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਉਸਦਾ ਵਰਣਨ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਲੰਬਾ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੀ; ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਸਦੇ ਹੱਥ, ਜੋ ਉਸਦੇ ਪਤਲੇ ਮਸਲਿਨ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿੱਚੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਸਨ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਲੰਬੇ ਸਨ; ਉਸਦਾ ਸਰੀਰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਮੋਟਾਪਣ ਵੱਲ ਝੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਉਮਰ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਜਿਸਨੇ

ਉਸਦੀ ਘੁੰਮਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਅਤੇ ਮੁੱਛਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਲੇਟੀ ਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਛਿੜਕ ਦਿੱਤਾ ਸੀ; ਜਾਂ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਦਵਾਈ ਦੀ ਖਤਰਨਾਕ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਧੇ ਹੋਣ ਜੋ ਉਸਨੇ ਇੰਨੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਪੀਤੀ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਚਿਹਰਾ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁੰਦਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਉੱਚੇ ਜਨਮ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਉੱਤਮ ਮੱਥੇ, ਜੋ ਉਸਦੀ ਪੱਗ ਦੁਆਰਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਛੁਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਨਾੜੀਆਂ ਨਾਲ ਢੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜੋ ਇਸਦੀ ਸਤ੍ਹਾ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਗਦਾ ਮਾਣਮੱਤਾ ਖੂਨ ਲਗਭਗ ਘਿਣਾਉਣੀ ਕੈਦ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਬਾਜ਼ ਵਾਂਗ ਵਿੰਨ੍ਹ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ, ਪਰ ਉਹ ਆਦਤਨ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁੱਜੀਆਂ ਅਤੇ ਲਾਲ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਸੁੰਦਰ ਐਲਾਨੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਸਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪਤਲਾ ਨੱਕ, ਵੱਡੀਆਂ ਨਾਸਾਂ, ਲਗਭਗ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੂੰਹ ਛੋਟਾ ਅਤੇ ਧਨੁਸ਼ ਵਰਗਾ ਵਰਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜੋ, ਜਦੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਆਰਾਮ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਤਾਂ ਨਫ਼ਰਤ ਦਾ ਇੱਕ ਆਮ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਪਹਿਨਦਾ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਲਹਿਲਹਾਉਂਦੀ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰ ਦਾੜ੍ਹੀ ਅਤੇ ਮੁੱਛਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ, ਨੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਚਿਹਰਾ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਦੇ ਮਿਲਿਆ ਹਾਂ। ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਯੋਗ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਘਟੀਆ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿੱਚ ਨੁਵਾਬ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਉੱਚ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਹਾਦਰ ਸਿਪਾਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਉਸਦੀ ਗਰਦਨ ਦੁਆਲੇ ਵੱਡੇ ਮੋਤੀਆਂ ਦੀ ਮਾਲਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਅਪਵਾਦ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਉਸਨੇ ਕੋਈ ਗਹਿਣੇ ਨਹੀਂ ਪਹਿਨੇ ਸਨ। ਉਸਦਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਾਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਦੋ ਡੂੰਘੇ ਜ਼ਖ਼ਮ ਨੋਟ ਕੀਤੇ, ਇੱਕ ਉਸਦੇ ਸਿਰ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਗਰਦਨ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਦੂਜਾ ਉਸਦੀ ਚੌੜੀ ਛਾਤੀ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਡੂੰਘੀ ਸੀਵ ਉਸ ਪਤਲੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਦੁਆਰਾ ਛੁਪੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਉਸਨੇ ਪਹਿਨਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਸਬਜ਼ੀ ਖਾਨ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਕਈ ਸਖ਼ਤ ਲੜਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਜਿੱਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਸੀ।

ਉਹ ਬਲੇਡ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਅਤੇ ਇੰਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਨੁਵਾਬ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਜਵਾਬ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਿੱਥੋਂ ਮਿਲਿਆ, ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਅਚਾਨਕ ਕਿਹਾ, ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਉਂਗਲੀ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਘੁੰਮਾਈ, 'ਤਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਲੜਾਈਆਂ ਵੇਖੀਆਂ ਹਨ, ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ; ਇਸ ਚੰਗੀ ਤਲਵਾਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਮਾਮੂਲੀ ਖੋਟਾਂ ਹਨ ਜੋ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਸਿਪਾਹੀ ਦੇ ਛੂਹਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਚੀਆਂ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਵੇਂ ਆਈ?'

'ਓਹ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਤੋਂ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਡਾਕੂਆਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਝੜਪ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਨਿਰਮਲ ਸੜਕ 'ਤੇ ਚੋਰਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਸੰਬੰਧ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ।

'ਇਹ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਖਾਤਾ ਖਤਮ ਕੀਤਾ; 'ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਕੱਟਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡਾ ਦਿਲ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਹਥਿਆਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਸਫਲ ਨਾ ਕਰਦਾ।'

'ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਅਜੇ ਤੱਕ ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਨੁਵਾਬ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਜੋ ਲੋਕ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਲਈ ਸੜਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਡਰਪੋਕ ਨਹੀਂ

ਹਾਂ; ਪਰ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ? ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਨ, ਅਤੇ ਜੰਗਲ ਬਹੁਤ ਸੰਘਣਾ ਸੀ - ਅਸੀਂ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸੀ।'
'ਤੂੰ ਠੀਕ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈਂ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਅਤੇ ਤੂੰ, ਮੇਰੇ ਨੌਜਵਾਨ ਦੋਸਤ, ਸਬਜ਼ੀ ਖਾਨ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈਂ? ਉਸ ਕੋਲ ਇਸ ਵੇਲੇ ਤੈਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਪਰ, ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਉਹ ਸਮਾਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨੇੜੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪਰਖੇ ਹੋਏ ਬਹਾਦਰ ਆਦਮੀ ਕੁਝ ਜਿੱਤ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮੇਰਾ ਦੋਸਤ ਦੋਸਤ ਮੁਹੰਮਦ ਮੈਨੂੰ ਜਲਦੀ ਆਉਣ ਲਈ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਉੱਦਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ; ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਸ਼ਕਲ ਅਤੇ ਪਤਾ ਉਸਨੂੰ ਪਸੰਦ ਆਵੇਗਾ। ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ? ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਘੋੜੇ ਵੇਚਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋ; ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਕਮਾਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਕੁਝ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣੀ ਦਿੱਖ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਦੋਸਤ ਮੁਹੰਮਦ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਅਤੇ, ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰਾਂਗੇ।'
'ਤੇਰੀ ਕਿਰਪਾ ਵਧੇ, ਬੁੰਦੇ ਨੁਵਾਜ਼!' ਮੈਂ ਪੁਕਾਰਿਆ; 'ਇਹੀ ਉਹ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ ਤਾਂਘ ਰੱਖਦੀ ਹੈ; ਤੁਹਾਡੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਨਾਲ ਮੈਂ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ: ਅਤੇ ਜੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋਗੇ ਕਿ ਮੈਂ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹਟਾਂਗਾ।'
'ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜਾਓਗੇ?' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਆਦਮੀ ਹਨ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਯਾਤਰੀ; ਜੁਬੁਲਪੁਰ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਰਸਤਾ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ? ਇਹ ਇੱਕ ਮੁਸ਼ਕਲ ਰਸਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਬਾਅ ਹੈ; ਅਤੇ ਨਾਗਪੁਰ ਦੁਆਰਾ, ਭਾਵੇਂ ਰੁਕਾਵਟ ਜਾਂ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ, ਬਹੁਤ ਲੰਬਾ ਹੈ।'
'ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਨੁਵਾਬ ਸਾਹਿਬ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪਾਰਟੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਹਾਂ; ਪਰ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਚੋਰਾਂ ਜਾਂ ਡਾਕੂਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਯਕੀਨਨ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ?'
'ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਆਏ ਹੋ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੁਝ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਬਹਾਦਰੀ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪਸੰਦ ਆਇਆ; ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਘੁੰਮਣ ਵਾਲੇ ਟੋਲੇ ਤਾਕਤਵਰ ਅਤੇ ਬੇਰਹਿਮ ਹਨ, ਅਤੇ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਬਜ਼ੀ ਖਾਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਅਣਜਾਣ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਡਿੱਗਣਾ ਇੱਕ ਦੁਖਦਾਈ ਕਿਸਮਤ ਹੋਵੇਗੀ।'
"ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰੋਗੇ, ਨੁਵਾਬ ਸਾਹਿਬ," ਮੈਂ ਅੰਦਰੋਂ ਕਿਹਾ; ਤੁਹਾਡਾ ਮੌਤ ਦਾ ਝਟਕਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇਗਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਡਰਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਾਰਕ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਏਗਾ ਜਿੱਥੇ ਸਬਜ਼ੀ ਖਾਨ ਦੇ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ ਪਏ ਹੋਣਗੇ।"
'ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਕਦੋਂ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਵੋਗੇ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ?' ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ; 'ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਇੱਥੇ ਦੇਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਹੈ?'

'ਕੁਝ ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। 'ਮੈਂ ਕੱਲ੍ਹ ਸਵੇਰੇ ਮਾਰਚ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਬਣਾਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਜੇ ਮੇਰਾ ਮਾਲਕ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਉਡੀਕ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।'
'ਓਹ ਨਹੀਂ,—ਕੱਲ੍ਹ ਸਵੇਰੇ ਮੈਂ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਘੁੰਮ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਪਰਸੋਂ ਮੈਂ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਨ ਤੱਕ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਇੱਥੇ ਆਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਕੱਠੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰਾਂਗੇ।'
'ਜੋ ਹੁੱਕਮ!' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਮੈਂ ਤਿਆਰ ਰਹਾਂਗਾ; ਅਤੇ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ?'
'ਜ਼ਰੂਰ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਰੋਕਾਂਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਖੁਦ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਸੁਲਬੂਤ ਖਾਨ ਦਾ ਅੱਜ ਰਾਤ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।'
ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਤੰਬੂ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਪਰਹੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਨੁਵਾਬ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਉਂਦਾ।
ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੀਜੀ ਸਵੇਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਤਾਂ ਨੁਵਾਬ ਸਾਡੇ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਹਾਲ-ਚਾਲ ਪੁੱਛਿਆ।
ਮੈਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆ ਰਹੇ ਸਨ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ। ਆਮ ਤਾਰੀਫ़ਾਂ ਲੰਘਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ, ਨੁਵਾਬ ਦੁਆਰਾ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਮੇਰੇ ਤੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਜ਼ਰ ਪਾਈ, - ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਗਏ; ਜਿੱਤ ਦੀ ਇੱਕ ਝਲਕ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਲੰਘ ਗਈ, ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਕੱਲਾ ਬੈਂਡ ਉਸ ਸਾਹਸ ਲਈ ਰਿਣੀ ਸੀ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸੀ।
ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਜਲਦੀ ਹੀ ਗਤੀ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਸਵੇਰ ਦੇ ਨਾਲ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਧਦੀ ਗਈ, ਇਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਨੁਵਾਬ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ, ਜੋ ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਵਾਰ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਬੇ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਸੀ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਨੇਕ ਮਾਲਕ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਮਾਣ ਅਤੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ ਸੀ: ਜਾਨਵਰ ਦੇ ਜਾਲ ਲਾਲ ਮਖਮਲੀ ਦੇ ਸਨ, ਕੁਝ ਗੰਦੇ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਠੀ ਅਤੇ ਹੈੱਡਸਟਾਲ ਸੋਨੇ ਦੇ ਧਾਗੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਅਮੀਰ ਪੈਟਰਨ ਵਿੱਚ ਕਢਾਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।
ਪਰ ਘੋੜਸਵਾਰ ਨੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਧਿਆਨ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ: ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਮ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੇ ਉੱਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਟੀਲ ਦੀਆਂ ਕੜੀਆਂ ਨਾਲ ਬਣੀ ਸੰਜੋ ਦੀ ਕਮੀਜ਼ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਲਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਉਸਦੀ ਕਮਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਹਰੇ ਸ਼ਾਲ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੋਨੇ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਵਿੱਚ ਜੜੇ ਹੋਏ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਖੰਜਰ ਫਸੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਸਦੇ ਬਾਹਾਂ ਸਟੀਲ ਦੇ ਗੌਂਟਲੇਟਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਸਨ, ਕੂਹਣੀਆਂ ਤੱਕ, ਅਤੇ ਸਟੀਲ ਦੇ ਗਰੀਵ ਉਸਦੇ ਪੱਟਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਸਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਚਮਕਦਾਰ ਸਟੀਲ ਟੋਪੀ ਸੀ, ਜਿਸਦੇ ਉੱਪਰੋਂ ਇੱਕ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦਾ ਰੇਸ਼ਮ ਦਾ ਟੈਸਲ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਸ਼ਾਲ ਰੁਮਾਲ ਇਸਦੇ ਦੁਆਲੇ ਲਪੇਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਦੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਸੂਰਜ ਦੀ ਗਰਮੀ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਸਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਗੈਂਡੇ ਦੀ ਚਮੜੀ ਦੀ ਇੱਕ ਢਾਲ ਲਟਕਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਭਰਪੂਰ ਰੰਗੀਨ ਅਤੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਸੀ; ਇੱਕ ਲੰਬੀ ਤਲਵਾਰ ਉਸਦੇ ਪਾਸੇ ਇੱਕ ਕਢਾਈ ਵਾਲੀ ਮਖਮਲੀ ਬੈਲਟ ਤੋਂ ਲਟਕਾਈ ਗਈ

ਸੀ ਜੋ ਉਸਦੇ ਮੋਢੇ ਤੋਂ ਲੰਘਦੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕਾਠੀ-ਧਨੁਸ਼ 'ਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜੰਗੀ ਕੁਹਾੜੀ ਬੰਨ੍ਹੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਅਤੇ ਚਮਕਦਾਰ ਪਾਲਿਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਟੀਲ ਦਾ ਹੈਂਡਲ ਸੀ।
ਉਸਦੀ ਦਿੱਖ ਉਸਦੀ ਯੋਧੇ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ। ਮੈਂ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਸੈਂਕੜੇ ਸਿਪਾਹੀ ਦੇਖੇ ਸਨ, ਪਰ ਮੈਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਦੇ ਵੀ ਇੰਨੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੈਸ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਜੋ ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਵਾਰ ਹੈ - ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਜੋੜ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਇੰਨਾ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਘਾਤਕ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਉਸਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਕਵਚ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਸੀ? ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਉਣਗੇ, - ਉਸਦੇ ਘੰਟੇ ਗਿਣੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਸਾਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸਦੇ ਨਾਸਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ।
'ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹੋ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ।
'ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇੰਨਾ ਸੰਪੂਰਨ ਘੋੜਸਵਾਰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ: ਘੋੜਾ, ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਮਾਨ, ਸਭ ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਨੇਕ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਵਿਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋ?'
'ਹਮੇਸ਼ਾ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ; ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਕਵਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਉਸ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਕੁੱਤੇ ਸੁਲਬੂਤ ਖਾਨ ਨਾਲ ਵਿਹਲੇਪਣ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਇਆ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸਮਾਂ ਮੇਰੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਨਰਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕਵਚ ਮੈਨੂੰ ਛੇੜਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਉਹ ਸਮਾਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਇਸਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਆਦਤ ਪਾ ਲਈ ਸੀ।'
ਅਸੀਂ ਇਕੱਠੇ ਸਾਰਾ ਮਾਰਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਸ, ਲੜਾਈਆਂ ਅਤੇ ਭੱਜਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਰਾਹ ਨੂੰ ਭਰਮਾਇਆ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਓਨਾ ਹੀ ਆਕਰਸ਼ਤ ਸੀ ਜਿੰਨਾ ਉਸਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਨ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਅਕਸਰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਵਜੋਂ ਮਿਲਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਂਦਾ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਝੰਡੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ। ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ: ਸਾਡੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਉਹ ਇੱਕ 'ਬੁਨਿਜ' ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਡੇ ਪੇਸ਼ੇ ਦੇ ਹਰ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਫਰਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਮਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ।
ਅਸੀਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਾਹਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੰਗਲ ਹੋਰ ਸੰਘਣਾ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ, ਰਸਤਾ ਬਹੁਤ ਖਰਾਬ ਅਤੇ ਪੱਥਰੀਲਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਗੋਂਡ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸਨ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੀ ਉਹ ਮਿਲਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟ ਲੈਂਦੇ ਸਨ।
'ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਅਜ਼ਮਾਉਣ ਦਿਓ,' ਨੁਵਾਬ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਸਨੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣੀ, 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਅਜ਼ਮਾਉਣ ਦਿਓ! ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਉਣਗੇ, ਅਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਦ ਲਈ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਤਾਜ ਮਿਲਣ।'
ਪਰ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਚੱਲ ਪਏ; ਸਾਡੇ ਆਦਮੀ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਕੱਚੀਆਂ ਅਤੇ ਪੱਥਰੀਲੀਆਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧੇ; ਨੁਵਾਬ ਅਤੇ ਮੈਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਸੀ।

ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਗਏ, ਸੜਕ ਹੋਰ ਵੀ ਬੇਕਾਬੂ ਹੁੰਦੀ ਗਈ; ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਪੈਦਲ ਰਸਤੇ ਤੱਕ ਤੰਗ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਟਾਹਣੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ, ਜੋ ਅਕਸਰ ਸੜਕ ਦੇ ਪਾਰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਸਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਗੱਡੀ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕੇ। ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਉੱਚੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਭੱਜਦੀ ਸੀ, ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਲਗਭਗ ਢੱਕ ਲੈਂਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਸਾਡੇ ਸਿਰਾਂ 'ਤੇ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਵਰ੍ਹਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਵੈ-ਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵੀ ਮਾਰ ਸਕੀਏ।

'ਉਹ ਇੱਕ ਬਦਸੂਰਤ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ, ਨੁਵਾਬ ਸਾਹਿਬ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਤੰਗ ਦਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਕਲੇ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਅਜੇ ਵੀ ਜੰਗਲ ਨਾਲ ਢੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ; 'ਜੇਕਰ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਉੱਥੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਜ਼ਰੂਰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦੇ।'

'ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸੀ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਮੈਂ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲ ਆਏ ਹਾਂ; ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਸਹੀ ਯਾਦ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਇੱਕ ਬੁਰਾ ਨਾਮ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਜੰਗਲ ਇੱਕ ਜੰਗਲ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅੰਡਰਵੁੱਡ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਦੇਖੋ,' ਉਸਨੇ ਪੁਕਾਰਿਆ, 'ਉਹ ਕੀ ਹੈ? ਆਲੀਆ ਦੁਆਰਾ! ਗੋਂਡ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਹਨ। ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਆਲਮ!' ਉਸਨੇ ਪੁਕਾਰਿਆ, ਇੱਕ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਜੋ ਤੁਰ੍ਹੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਾਂਗ ਵੱਜੀ, 'ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬੁ ਧੂੜ!' ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਚਮਕਦਾਰ ਬਲੇਡ ਮਿਆਨ ਵਿੱਚੋਂ ਚਮਕਿਆ। ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਚੈੱਕ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਉਸੇ ਧੁਨ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਡੀਆਂ ਨਾਲ ਇਸਦੇ ਕੰਢਿਆਂ ਨੂੰ ਛੂਹਦੇ ਹੋਏ, ਜਾਨਵਰ ਨੇ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਸੀਮਾਵਾਂ ਬਣਾਈਆਂ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੁਵਾਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਟਿਕਾਇਆ, ਆਪਣੀ ਟੋਪੀ ਆਪਣੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਦਬਾਈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ।

ਮੈਂ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਮੇਰੀ ਤਲਵਾਰ ਖਿੱਚੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਢਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਤੀਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਘੋੜੇ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਹੱਦਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਨੁਵਾਬਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਾਸੇ ਲੈ ਗਈਆਂ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਪਿੱਛੇ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਘੋੜਿਆਂ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਸਨ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਮਾਚਸਾਂ ਨਾਲ ਪੈਦਲ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਨ।

'ਆਓ, ਤੁਸੀਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਮਾਵਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰੋ,' ਨੁਵਾਬ ਨੇ ਪੁਕਾਰਿਆ; 'ਆਓ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੱਚੇ ਆਦਮੀ ਸਾਬਤ ਕਰੋ; ਆਓ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕਾਇਰਤਾ ਭਰੇ ਤੀਰਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਦਿਲਾਂ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਹਥਿਆਰਾਂ 'ਤੇ ਅਜ਼ਮਾਓ! ਤੁਸੀਂ ਨੀਚ-ਜਨਮੇ ਕਾਫ਼ਿਰ ਹੋ, ਅਤੇ ਕਾਇਰ ਹੋ; ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਘਟੀਆ ਹਨ, ਅਤੇ ਗਧਿਆਂ ਨੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।'

ਮੈਂ ਨੁਵਾਬ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰਾਂ 'ਤੇ ਹੱਸਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਗੋਂਡਾਂ 'ਤੇ ਡੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਿਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਹਿੱਲਣ ਨਹੀਂ ਆਏ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਹਾੜੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਲੀ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਧਨੁਸ਼ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ - ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਹੇਠਾਂ ਆ ਗਿਆ; ਤੀਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘੇ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਨੇ ਨੁਵਾਬ ਦੇ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਗਰਦਨ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਗੋਂਡਾਂ ਨੇ ਜਿੱਤ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਲਗਾਇਆ।

'ਆਹ, ਮੇਰੇ ਗਰੀਬ ਮੋਤੀ, ਤੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੈਂ,' ਉਸਨੇ ਜ਼ਖ਼ਮ ਤੋਂ ਤੀਰ ਕੱਢਦੇ ਹੋਏ ਚੀਕਿਆ। 'ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਹ ਬਦਮਾਸ਼ ਕਦੇ ਹੇਠਾਂ ਨਹੀਂ ਆਉਣਗੇ; ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਦੇ ਕੇ ਖਿੰਡਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।'

'ਹੁਣ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰੋ,' ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰਿਆ, 'ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਚੁੱਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋ?'

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੀਤਾ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਗੋਂਡ, ਜੋ ਇੱਕ ਚੱਟਾਨ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਧਨੁਸ਼ ਖਿੱਚ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ, ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਸਤੂ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਤੀ ਲਾਪਰਵਾਹ ਸੀ। ਸਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ - ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ - ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਲਗਭਗ ਸਾਡੇ ਪੈਰਾਂ ਵੱਲ ਘੁੰਮਦਾ ਰਿਹਾ: ਗੋਂਦ ਉਸਦੇ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਲੱਗ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਮਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਬਾਕੀਆਂ ਨੇ ਉਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰੀਆਂ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨਗੇ: ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਉਹ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪਹਾੜੀ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਵੱਲ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਏ। ਪਿੱਛਾ ਕਰਨਾ ਵਿਅਰਥ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਸੀ।

ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਰਚ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਾਹਸ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਮ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ।

'ਅਮੀਰ ਅਲੀ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਕਿਹਾ, 'ਕੀ ਨੁਵਾਬ ਸਾਡਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਬੁਲਾਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੱਸੋ; ਜੇ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਝ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।'

'ਮਹਿਮਾਨ!' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ; 'ਓ, ਨਹੀਂ, ਉਸਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਇੰਨੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਹੋਣ, ਉੱਥੇ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।'

'ਅਸੰਭਵ!' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋਣਾ ਪਾਗਲਪਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਸਵਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਘੋੜਾ ਬਹੁਤ ਜੋਸ਼ੀਲਾ ਹੈ; ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਉਲਝਣ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਦੇਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਕੌਣ ਫੜ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ।'

'ਸਭ ਕੁਝ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿਓ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਜੇਕਰ ਜਗ੍ਹਾ ਚੁਣਨ ਦੀ ਕੋਈ ਪੂਰੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਾਂਗਾ।'

ਅਧਿਆਇ XXIV

ਲੀਅਰ। ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਹੀਂ;
ਇੱਕ ਕੁੱਤੇ, ਘੋੜੇ, ਚੂਹੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਿਉਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ,
ਅਤੇ ਤੈਨੂੰ ਸਾਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ? ਓ ਤੂੰ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਆਵੇਂਗਾ,
ਕਦੇ ਨਹੀਂ, ਕਦੇ ਨਹੀਂ, ਕਦੇ ਨਹੀਂ, ਕਦੇ ਨਹੀਂ!
ਕਿੰਗ ਲੀਅਰ, ਐਕਟ V, ਸੀਨ iii

'ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਮੇਰੇ ਦੋਸਤੋ,' ਮੈਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਅਤੇ ਸਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਨੁਵਾਬ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਹੈ?'

'ਸਾਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸ਼ੱਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ,' ਪਹਿਲੇ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਇੰਨੀ ਦੂਰ ਲੈ ਆਏ ਹੋ: ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸੋ, ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਕੀ ਇੱਛਾਵਾਂ ਹਨ, - ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ? ਸੜਕ 'ਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ; ਉਹ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਮਾਰ ਦੇਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਈ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।'

'ਤੁਸੀਂ ਸਹੀ ਹੋ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਜੋਖਮ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ; ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਕਾ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤੱਕ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ।'

'ਕਿਵੇਂ?' ਦੋਵੇਂ ਇੱਕੋ ਪਲ ਚੀਕ ਉੱਠੇ।

'ਸੁਣੋ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਕੀ ਮੇਰੀ ਯੋਜਨਾ ਤੁਹਾਡੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੱਲ੍ਹ ਮਾਰਚ ਦੌਰਾਨ ਨੁਵਾਬ ਨੂੰ ਅਫ਼ਸੋਸ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਫ਼ ਪਾਣੀ ਦੀ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਧਾਰਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਡਿੱਗੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣਾ ਆਮ ਸ਼ਰਬਤ ਲੈ ਸਕੇ: ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਜੋ ਨੌਕਰਾਣੀ ਹੈ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਮਾਰਚ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਉਤਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ: ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਦੂਰ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।'

'ਕੁਝ ਵੀ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਹੈ,' ਸਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਜੇਕਰ ਉਹ ਇੱਕ ਵਾਰ ਬੈਠ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਅਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ; ਉਸਦੇ ਹਥਿਆਰ ਫਿਰ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ।'

'ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕੰਮ ਅੱਧਾ ਵੀ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਕਿਹਾ। 'ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਚੌਕਸੀ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਬਚ ਜਾਵੇਗਾ; ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਖਾਨ ਦੋਵੇਂ ਨਾ ਤਾਂ ਇਨਸਾਨ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸ਼ੈਤਾਨ ਤੋਂ, ਫਿਰ ਵੀ ਇੱਕ ਨੁਵਾਬ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਜੀਬ ਹੈ; ਉਹ ਇੱਕ ਆਮ ਬੁਨੀਜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।'

'ਬਕਵਾਸ!' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ। 'ਇਹ ਤੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਹੈ, ਭੂਦਰੀਨਾਥ? ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਹਾਂ। ਕੀ, ਜੇ ਉਹ ਇੱਕ ਨੁਵਾਬ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਉਹ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਅਤੇ ਕੀ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਸਾਡੇ ਪੇਸ਼ੇ ਦੇ ਹਰ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਭਰਮਾਇਆ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਇੱਕ ਨੁਵਾਬ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸੋਚੋ, ਯਾਰ, ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਹਾਦਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਬਹਾਦਰ ਸਬਜ਼ੀ ਖਾਨ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ: ਕਿਉਂ, ਸਾਡੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।'

'ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਕੋਈ ਵੀ ਅਸਾਧਾਰਨ ਗੱਲ ਅਣਉਚਿਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਭਵਾਨੀ ਲਈ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।'
'ਫਿਰ ਇਸ 'ਤੇ ਸ਼ਗਨ ਲੈ ਲਓ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਦੇਖੋ ਉਹ ਕੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਅਜੇ ਨੁਵਾਬ ਹੋਵੇਗਾ।'
'ਹਾਂ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਠੱਗ ਵਾਂਗ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਹੀ: ਮੈਂ ਅੱਜ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸ਼ਗਨ ਲਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਨਤੀਜਾ ਦੱਸਾਂਗਾ; ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਏ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਤਿਆਗ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਖਰੀ ਆਦਮੀ ਪਾਓਗੇ।'
ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸ਼ਗਨ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਏ ਗਏ, ਅਤੇ ਇਹ ਸ਼ੁਭ ਸਾਬਤ ਹੋਏ। ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਖ਼ਬਰ ਦੱਸਣ ਆਇਆ।
'ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇਗਾ,' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ; 'ਤੁਸੀਂ ਉੱਲੂ ਸੀ ਜੋ ਸਾਡੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਦੇ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜੋ ਕਿਸਮਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ; ਅਤੇ ਹੁਣ ਸੁਣੋ, ਮੈਂ ਵਿਹਲਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਮੈਨੂੰ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਲਗਭਗ ਚਾਰ ਕੋਸ ਦੂਰ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਨਾਲੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਪਾਣੀ ਹੈ; ਕੰਢੇ ਜੰਗਲ ਨਾਲ ਢੱਕੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿੰਨਾ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੀ ਅਸੀਂ ਲੁਘਾਈਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜਾਂਗੇ?'
'ਜ਼ਰੂਰ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਅਸੀਂ ਤਿਆਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ: - ਪਰ ਨਹੀਂ,' ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, 'ਇਸਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਹੋਵੇਗਾ? ਜੇਕਰ ਜੰਗਲ ਓਨਾ ਹੀ ਸੰਘਣਾ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਲੁਕਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ; ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਨਦੀ ਹੈ, ਜਲਦੀ ਹੀ ਰੇਤ ਜਾਂ ਬੱਜਰੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਬਰ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਨੁਵਾਬ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਆਦਮੀ ਹੈ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ; ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਇਕੱਲੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜੋਖਮ ਵਿੱਚ ਨਾ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ; ਬਾਕੀ ਦੇ ਲਈ, ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, - ਯਾਨੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕੌਣ ਕਰੇਗਾ।'
'ਓਨਾ ਹੀ ਚੰਗਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਮਾਂ ਹੈ।'
'ਮੈਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਹੈ,' ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, 'ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨੁਵਾਬ ਦਾ ਜਮਾਦਾਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ; ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਬਣਾਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਹੈ; ਬਾਕੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਪਰ ਅਸੀਂ ਨੁਵਾਬ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।'
'ਉਹ ਮੇਰਾ ਹੈ,' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ; 'ਮੈਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਸਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਚੁਣਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਦਦ ਲਈ ਬੁਲਾਵਾਂਗਾ।'
'ਉਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜਿੰਨਾ ਤਾਕਤਵਰ ਆਦਮੀ ਹੈ; ਉਸਦੇ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਆਦਮੀ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਅਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ; ਪਰ ਸਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ ਨੂੰ ਸ਼ੁਮਸ਼ੀਆ ਹੋਣ ਦਿਓ, ਉਹ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਆਦਮੀ ਹੈ।'
'ਜੇਕਰ ਨੁਵਾਬ ਬੈਠਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਦੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋੜ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਹਾਲਾਂਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਕਿਸੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੱਖਣਾ ਬਿਹਤਰ ਹੈ।'

ਅਸੀਂ ਉਸ ਰਾਤ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਲਏ, ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਪੂਰੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਨੁਵਾਬ ਅਤੇ ਮੈਂ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ, ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਸਵਾਰੀ ਕੀਤੀ।

'ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਉਦਾਸ ਦੇਸ਼ ਹੈ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਸਵਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। 'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਇੰਨਾ ਉਦਾਸ ਜੰਗਲ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਟੇਜ ਦੇ ਇੱਕ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਸਿਰੇ ਤੱਕ ਇੱਕ ਸੱਚੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਿੱਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਣੀ ਦੀ ਇੱਕ ਬੂੰਦ ਵੀ ਨਹੀਂ? ਖੈਰ ਮੌਸਮ ਠੰਡਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲੰਬੇ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਥੱਕ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਮੈਂ, ਸਬਜ਼ੀ ਖਾਨ, ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਆਮ ਸ਼ਰਬਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਆਲੀਆ ਦੁਆਰਾ! ਮੈਂ ਹੁਣ ਗਰਮ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਕਾਂ ਵਾਂਗ ਪਿਆਸੀ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੇਰਾ ਮੂੰਹ ਖੁੱਲ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਹਾਏ, ਕਾਸ਼ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸੁੱਕੇ ਮਾਰੂਥਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨਦੀ ਜਾਂ ਖੂਹ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਪਾ ਸਕਦੇ! ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਡਰਾਫਟ ਹੁੰਦਾ।'

'ਸਬਰ ਰੱਖੋ, ਖੋਡਾਵੰਡ!' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ, 'ਕੌਣ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨਦੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਰੁਕਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਾਂਗੇ: ਮੈਨੂੰ ਖੁਦ ਭੁੱਖ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੁਝ ਖਜੂਰਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਵਰਤ ਤੋੜਨ ਲਈ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਦੀ ਦੇਰੀ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ।'

'ਹਾਏ, ਖਜੂਰਾਂ! ਮੈਂ ਵੀ ਕੁਝ ਖਾਵਾਂਗਾ; ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਮੇਰੇ ਬਟੂਏ ਵਿੱਚ ਖਾਣ ਲਈ ਕੁਝ ਲੱਭ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਹਾੜਾਂ ਦੀ ਠੰਡੀ ਹਵਾ ਸੱਚਮੁੱਚ ਭੁੱਖੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ।'

ਪਰ ਕੌਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਕੌਸ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਨਦੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਮੈਂ ਸੋਚਣ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ 'ਤੇ ਬਹੁਤਾ ਹਾਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਦੋਂ, ਮੇਰੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਪਹਾੜੀ ਦੇ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਲੰਘਦਿਆਂ, ਮੈਂ ਉਸ ਛੋਟੀ ਨਦੀ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਹੇਠਾਂ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ।

'ਉੱਥੇ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਖੋਡਾਵੰਡ! ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਨਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਚਮਕ ਇਸ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਹੋਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਰੁਕੋਗੇ? ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਇੱਕ ਪਾਈਪ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਨੌਕਰ ਤੁਹਾਡਾ ਸ਼ਰਬਤ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।'

'ਜ਼ਰੂਰ,' ਉਹ ਚੀਕਿਆ; 'ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੇ, ਅਤੇ ਇਹ ਉਹ ਸਮਾਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸ਼ਰਬਤ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਸੰਦ ਹੈ; ਮੇਰੀ ਨੌਕਰਾਣੀ ਲਈ ਪਿੱਛੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਭੇਜੋ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਜਲਦੀ ਆਉਣ ਲਈ ਕਹੋ।'

ਮੈਂ ਉਸ ਲਈ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਭੇਜਿਆ, ਅਤੇ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਨਿਰਵਿਘਨ ਘਾਹ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਚੁਣੀ, ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਠੀਆਂ ਦੇ ਢੱਕਣ ਵਿਛਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ।

ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਆਦਮੀ ਪਹੁੰਚੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਰਾਮ ਕੀਤਾ, ਜਾਂ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬਦੇ ਹੋਏ ਸਾਫ਼ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਅਤੇ ਮੂੰਹ ਧੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਇਸਦੇ ਕੰਕਰ ਦੇ ਬਿਸਤਰੇ ਉੱਤੇ ਚਮਕਦੀ ਹੋਈ ਝਪਕਦੀ ਸੀ; ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੀਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ; ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਰੁੱਖਾ ਹੁੱਕਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਲੰਘਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਉਸ ਸੜਕ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਜੋ ਉਹ ਲੰਘੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ। ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਆਪਣੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸਨ, ਨੁਵਾਬ ਦੇ ਨੌਕਰਾਂ ਅਤੇ ਰੱਖਿਅਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਲਈ ਤਿੰਨ ਠੱਗ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਯਕੀਨਨ ਸਨ। ਅਜ਼ੀਮਾ ਦੀ ਗੱਡੀ ਸੜਕ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਂ ਉਸ ਕੋਲ ਗਿਆ।

'ਪਿਆਰੇ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਰੁਕੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਰਿਫਰੈਸ਼ਮੈਂਟ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ, ਪਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਰਸਤਾ ਸੁਚਾਰੂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਯਾਤਰਾ ਕਰਾਂਗੇ।'
'ਜ਼ਰੂਰ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ। ਬੇਚਾਰੀ ਨੁਰਗਿਜ਼ ਅਤੇ ਮੈਂ ਮੌਤ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨੇੜੇ ਹਾਂ।'
'ਆਹ, ਠੀਕ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਇਸਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਪੜਾਅ ਹੋਰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰੋ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਪਹਿਲੇ ਵੱਡੇ ਪਿੰਡ ਜਾਂ ਕਸਬੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਪਹੁੰਚਾਂਗੇ, ਇੱਕ ਡੋਲੀ ਲੈ ਕੇ ਆਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਹੋਵੋਗੇ।'
'ਹੁਣ ਅੱਗੇ ਵਧੋ,' ਮੈਂ ਉਸ ਠੱਗ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜੋ ਡਰਾਈਵਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ (ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਬੀਡਰ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਸੜਕ 'ਤੇ ਇੱਕ ਗੱਡੀ ਖਰੀਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਇਸਨੂੰ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ), 'ਅੱਗੇ ਵਧੋ, ਪਰ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਨਾ ਜਾਓ।'
ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੀ ਗਈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਨੁਵਾਬ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਘਿਣਾਉਣੇ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥ ਨਾਲ ਨਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ।
'ਹੋ! ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ,' ਉਸਨੇ ਚੀਕਿਆ; 'ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਖਿਆਲ ਹੈ? ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਤੁਹਾਡੇ ਇਸ ਯੋਗ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਰਬਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਲੈਣ ਲਈ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਆਲੀਆ ਦੀ ਕਿਸਮਤ! 'ਇਹ ਸਵਰਗ ਦੇ ਯੋਗ ਪੀਣ ਵਾਲਾ ਪਦਾਰਥ ਹੈ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਸਹੁੰ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੌੜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੇਟ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਪੀਓਗੇ?' ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪਿਆਲਾ ਦਿੱਤਾ। 'ਪੀਓ, ਯਾਰ! 'ਇਹ ਤੁਹਾਡਾ ਭਲਾ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਠੰਡੀ ਹਵਾ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖੇਗਾ; ਅਤੇ ਤਿਆਰੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਇਸਦੀ ਭਲਿਆਈ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ; ਕਿਉਂਕਿ ਹਿੰਦ ਦੇ ਦਸ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਰੀਨਾ ਵਾਂਗ ਸਬਜੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾ ਮਾਹਰ ਗੁਲਾਮ ਸਾਹ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ। ਕੀ ਇਹ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕੁੜੀ?'
"ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਆਪਣੇ ਨੌਕਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਮਿਹਰ ਹੈ," ਕੁੜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; "ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਖੁਸ਼ ਹੈ, ਤਾਂ 'ਉਸਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਸਭ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਹੈ।"
"ਫਿਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਿਆਲਾ ਲਿਆਓ," ਨੁਵਾਬ ਨੇ ਪੁਕਾਰਿਆ; "ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਗੀਤ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ?" ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਉਸ ਭਾਰ ਨੂੰ ਗਰਜਿਆ ਜੋ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ -
ਪੇਯਾਲਾ ਮਟਰ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਨੇ ਮਟਰ, ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੀ!* *ਇੱਕ ਪਿਆਲਾ (ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ) ਪੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, - ਫਿਰ ਮੈਂ ਪੀ ਲਿਆ ਹੈ; ਇਹ ਕਿਸੇ ਲਈ ਕੀ ਹੈ? 'ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਲਈ ਕੀ ਹੈ? ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਬਜ਼ੀ ਖਾਨ ਭੰਗ ਪੀਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਮਾੜਾ ਸਿਪਾਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੁਣ ਕੁਝ ਗੋਰੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਗ਼ਜ਼ਲ ਗਾਉਣਗੀਆਂ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਜੰਗਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਵਰਗ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।'
'ਇਹ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ, ਨੁਵਾਬ,' ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਹਾਸੇ-ਮਜ਼ਾਕ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ; 'ਅਸੀਂ ਅਗਲੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਤੁਵਾਇਫ਼ਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੈੱਟ ਲਵਾਂਗੇ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਆਵਾਂਗੇ; ਮੈਂ ਹਿੰਮਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਮਾਰਚ ਲਈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਆਉਣਗੇ।'

'ਤੁਸੀਂ ਠੀਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ; ਤੁਹਾਡੇ ਸ਼ਬਦ ਚੰਗੇ ਹਨ, ਬਹੁਤ ਚੰਗੇ ਹਨ; ਅਤੇ, ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਔਰਤਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ,' ਨੁਵਾਬ ਨੇ ਹੌਲੀ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਇਨਫਿਊਜ਼ਨ ਨਿਗਲ ਲਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਉਸਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਿਆ ਸੀ। 'ਆਲੀਆ ਦੀ ਕਿਸਮਤ! ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨੱਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ -' ਉਸਨੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ, ਅਤੇ ਉਹ ਉੱਠਿਆ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਘੁੰਮਾਇਆ, ਆਪਣੇ ਬਾਹਾਂ ਨੂੰ ਫੈਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਘੂਰਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਸੁੱਟੀਆਂ। ਉਸਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹਾਸੋਹੀਣਾ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕਵਚ ਅਤੇ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪਰ ਉਸਦੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਚਾਲ ਅਤੇ ਬੇਤੁਕੀ ਹਰਕਤਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਦਿਲੋਂ ਹੱਸ ਪਏ।

ਪਰ ਮਜ਼ਾਕ ਬਹੁਤ ਲੰਮਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਮੂਰਖਤਾਪੂਰਨ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਮੌਕਾ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸਖ਼ਤ ਮਾਮਲਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਬੈਠਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਸਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਤਿਆਰ ਰਹੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਘੁੰਮਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖ ਲਵੇ।

'ਹੋ! ਕੁਰੀਨਾ,' ਉਸਨੇ ਚੀਕਿਆ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਬੈਠ ਗਿਆ, 'ਹੋਰ ਸਬਜ਼ੀ ਲਿਆਓ, ਮੇਰੀ ਕੁੜੀ: ਆਲੀਆ ਦੀ ਕਿਸਮਤ! ਇਹ ਪਿਆਸ ਅਟੱਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਅੱਜ ਇਸਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉੱਤਮ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹੋ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੋਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸ ਘਿਣਾਉਣੇ ਪੜਾਅ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਂਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਸੌਂ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮੈਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰ ਦੇਣਗੇ।'

'ਫਾਜ਼ਿਲ ਖਾਨ, ਮੇਰਾ ਹੁੱਕਾ ਲਿਆਓ,' ਮੈਂ ਜਿੰਨਾ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਹਿ ਸਕਿਆ, ਚੀਕਿਆ। ਇਹ ਉਹ ਸੰਕੇਤ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਸੀ।

'ਹਾਂ,' ਨੁਵਾਬ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਝਟਕੇ ਮੰਗਾਂਗਾ, 'ਇਹ ਮੇਰੇ ਸ਼ਰਬਤ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਗੇ।'

ਮੈਂ ਹੁਣ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਘੁੰਮ ਗਿਆ ਸੀ; ਮੇਰਾ ਕਮਰਾ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ ਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ।

'ਦੇਖ, ਨੁਵਾਬ!' ਉਸਨੇ ਚੀਕਿਆ; ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਉਸਦੀ ਸੱਜੀ ਬਾਂਹ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਫੜ ਲਿਆ।

'ਤੇਰੀ ਹਿੰਮਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋਈ ਮੈਨੂੰ ਛੂਹਣ ਦੀ, ਨੌਕਰ?' ਸਬਜ਼ੀ ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ। 'ਤੇਰੀ ਹਿੰਮਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋਈ ਇੱਕ ਨੁਵਾਬ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਦੀ—?'

ਉਸਨੇ ਵਾਕ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਗਰਦਨ 'ਤੇ ਕੱਪੜਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਸਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ ਅਜੇ ਵੀ ਉਸਦਾ ਹੱਥ ਫੜੀ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਖਿੱਚਿਆ। ਨੁਵਾਬ ਨੇ ਕਈ ਵਾਰ ਘੁਰਾੜੇ ਮਾਰੇ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਡੂੰਘੀ ਨੀਂਦ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਮੇਰੀ ਪਕੜ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੀ ਅਤੇ ਆਰਾਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ: ਇੱਕ ਘੋੜਾ ਇਸਦੇ ਹੇਠਾਂ ਮਰ ਜਾਂਦਾ। ਅਚਾਨਕ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਮੇਰੇ ਹੇਠਾਂ ਝੁਕਦਾ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਹਰ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀ ਕੰਬ ਗਈ; ਉਸਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਹੋਰ ਵੀ ਉੱਚੀ ਘੁਰਾੜੇ ਮਾਰੇ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਝੁਕ ਰਹੇ ਰੂਪ ਨੇ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਲੱਛਣਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਾਹ ਉਸ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਇਸਦੇ ਕੋਲ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਸਜੀਵ ਸੀ। ਸਬਜ਼ੀ ਖਾਨ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ - ਮੈਂ ਸੈਂਕੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਾਤਲ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ!

ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਸਦੀ ਗਰੀਬ ਗੁਲਾਮ ਕੁੜੀ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕੁਝ ਦੂਰੀ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਪਿੱਠ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਕਰਕੇ, ਆਪਣੇ ਹੁਣ ਬੇਹੋਸ਼ ਮਾਲਕ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਮੀਰ ਡਰਾਫਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸਾਡੀ ਝੜਪ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀ ਸੀ, ਨਾ ਹੀ ਨੁਵਾਬ ਦੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਬਚੀਆਂ ਡੂੰਘੀਆਂ ਕਰਾਹਾਂ, ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਜਿੱਥੇ ਸਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ ਹੁਣ ਲਾਸ਼ ਤੋਂ ਸ਼ਸਤਰ ਅਤੇ ਪਹਿਰਾਵਾ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।
ਯਾ ਆਲੀਆ! ਸਾਹਿਬ, ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਚੀਕ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ! ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਾਂਗਾ, ਨਾ ਹੀ ਉਸਦੀ ਭਿਆਨਕਤਾ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਦੀ ਦਿੱਖ ਜਦੋਂ ਉਹ ਭੱਜ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਨੌਕਰ, ਸਾਹਿਬ, ਉਹ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਨ।
ਉਸਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਬੇਹੋਸ਼ ਲਾਸ਼ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਚਿਪਕ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ ਅਕਸਰ ਉਸਦੇ ਨਿੱਘੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਪੀੜ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਾਰੇ ਪਿਆਰੇ ਸ਼ਬਦ ਬੁੜਬੁੜਾਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਜਾਗਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।
'ਉਹ ਮਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ! ਉਹ ਮਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ!' ਗੋਰੀ ਕੁੜੀ ਨੇ ਚੀਕਿਆ, - ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਸੋਹਣੀ ਸੀ, ਸਾਹਿਬ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਸਨੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਉੱਠ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਖਿੰਡੇ ਹੋਏ ਵਾਲ ਹਟਾਏ; 'ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਹਿੱਲਦਾ ਨਹੀਂ - ਉਹ ਬੋਲਦਾ ਨਹੀਂ' - ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ। 'ਆਹ!' ਉਸਨੇ ਚੀਕਿਆ, 'ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖੋ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖੋ - ਉਹ ਉਸਦੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਡਿੱਗ ਪੈਣਗੀਆਂ! ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਚਿਹਰਾ, 'ਇਹ ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਇਹ ਉਹ ਬੁੱਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਅਕਸਰ ਉਸਦੀ ਗਰੀਬ ਕੁਰੀਨਾ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਭਰੇ ਸ਼ਬਦ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ! ਓ, ਮੇਰੇ ਦਿਲ, ਕਿੰਨਾ ਦਰਦ ਹੈ!'
'ਇਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ,' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ; 'ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਦੁੱਖ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ; ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ, ਮੈਂ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲੜਦਾ।'
'ਕੁੜੀ ਗੋਰੀ ਹੈ,' ਸਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਆਖਰੀ ਮੌਕਾ ਦੇਵਾਂਗਾ।'
'ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ!' ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਪੁਕਾਰਿਆ, 'ਇਹ ਮੂਰਖ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ;' ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਸਨੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਬਾਂਹ ਨੂੰ ਹਿਲਾਇਆ, ਉਸਨੇ ਤਰਸਯੋਗ ਹਾਵ-ਭਾਵ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਉਸ ਸਰੀਰ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਗੋਡੇ ਟੇਕ ਕੇ ਸੋਗ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਰਹੀ ਸੀ। 'ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣੋ,' ਖਾਨ ਨੇ ਪੁਕਾਰਿਆ, 'ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਤੁਹਾਡੀ ਦੁਖਦਾਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਣਗੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਸੀਂ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦੇ। ਮੇਰੀ ਕੋਈ ਪਤਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ ਹੈ: ਤੁਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਮੇਰੇ ਹੋਵੋਗੇ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉੱਠੋਗੇ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਆਓਗੇ। ਮੁਰਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਸੋਚ ਕਿਉਂ ਬਰਬਾਦ ਕਰੋ? ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਉਸਦੇ ਗੁਲਾਮ ਸੀ! ਉੱਠੋ, ਮੈਂ ਫਿਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਜਾਨ ਬਚ ਗਈ ਹੈ - ਤੁਸੀਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਵੋਗੇ।'
'ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕਿਸਨੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ?' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੁਣਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਵਿੱਚ। 'ਆਹ, ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਨਾ ਖੋਹੋ; ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਹੈ! ਮੈਂ ਮਰ ਰਹੀ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ?'
'ਸੁਣੋ, ਮੂਰਖ!' ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਇਸ ਸਭਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਘਰ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦੇ: ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਪਰਤਾਓ ਨਾ; ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਮਰ ਜਾਓਗੇ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ

ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਆਓਗੇ? ਮੇਰਾ ਘੋੜਾ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਮੁਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਸੋਚਾਂਗੇ ਜੋ ਉੱਥੇ ਪਿਆ ਹੈ।'
'ਉਸ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਨਾ ਸੋਚੋ! ਉਸਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਓ - ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ, ਮੇਰਾ ਨੇਕ ਪ੍ਰੇਮੀ! ਓ, ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ! ਕੀ ਉਹ ਮਰਿਆ ਨਹੀਂ? ਅਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਮਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।'
'ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਫਿਰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਦੁਖੀ ਕੁੜੀ,' ਸਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ ਨੇ ਚੀਕਿਆ; 'ਮੈਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰੋ; ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰੇਂ - ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਤੇਰੇ 'ਤੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ।'
ਇੱਕ ਮੱਧਮ ਚੀਕਣਾ ਉਸਦਾ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਜਵਾਬ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਮੁਰਦਿਆਂ ਵੱਲ ਮੁੜੀ, ਅਤੇ ਵਿਗੜੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸਖ਼ਤ ਹੋ ਰਹੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦਿੱਤਾ।
'ਦੇਹ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿਓ!' ਮੈਂ ਕੁਝ ਲੁਘਾਈਆਂ ਨੂੰ ਚੀਕਿਆ, ਜੋ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ; 'ਕੋਈ ਸੋਚੇਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਪਿਆਰ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਟੁਕੜਾ ਹੋ, ਉਸ ਸੋਗ ਮਨਾਉਂਦੀ ਬਦਮਾਸ਼ ਵਾਂਗ। ਕੀ ਅਸੀਂ ਉਸਦੀ ਮੂਰਖਤਾ ਕਰਕੇ ਇੱਥੇ ਹੀ ਲਟਕਦੇ ਰਹੀਏ? ਇਸ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿਓ!'
ਮੇਰਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਨੇ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਗੁਲਾਮ ਦੇ ਹੁਣ ਦੇ ਬੇਚੈਨ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸਨੂੰ ਚੁੱਕ ਲਿਆ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ; ਉਸਨੂੰ ਦੋ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਫੜ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਥੱਕ ਦਿੱਤਾ।
'ਹੁਣ ਤੁਹਾਡਾ ਸਮਾਂ ਹੈ,' ਮੈਂ ਸਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰਿਆ; 'ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸ਼ਿਤਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਫੜੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਬਿਠਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ: ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਫੜ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਚੁੱਪ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਹੋਵੇਗੀ।'
ਸਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਿਆ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਇੱਕ ਬੱਚੀ ਹੋਵੇ; ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਹੁਣ ਹੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਸਾਨੂੰ ਗਾਲਾਂ ਕੱਢਦੀ ਸੀ, ਸਾਨੂੰ ਕਾਤਲ ਦੱਸਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ; ਉਸਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸਨ, ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣ ਲਈ ਉਸਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਸਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਸਦੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਦੇ ਉਸਨੂੰ ਫੜਨ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਟਾਲ ਦਿੱਤਾ।
ਅਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਭਗ ਅੱਧਾ ਕੋਸ ਅੱਗੇ ਵਧੇ, ਜਦੋਂ ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ, ਜੋ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮੂਕ ਦਰਸ਼ਕ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਆਇਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਫਿਰ ਤੋਂ ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਵਿਅਰਥ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।
'ਇਹ ਮੂਰਖਤਾ ਤੋਂ ਵੀ ਭੈੜਾ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਚੀਕਿਆ, 'ਇਹ ਪਾਗਲਪਨ ਹੈ; ਅਤੇ ਤੂੰ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਸਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ, ਇੰਨੀ ਜਲਦੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਰਮ ਚਿਹਰੇ ਵਾਲੀ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਮੋਹਿਤ ਹੋਣਾ! ਜੇ ਅਸੀਂ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸੀ? ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਨਿੰਦਦੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਸ਼ਰਮ ਕਰੋ! ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ?'

"ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲਈ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ," ਘੋੜੇ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਜ਼ਿੱਦ ਨਾਲ ਕਿਹਾ; "ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵੀ ਲਿਆ ਸਕਦੇ ਹੋ; ਉਸਦੇ ਅਤੇ ਘੋੜੇ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀ, ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਮੈਂ ਇਸਦਾ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ;" ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਪਕੜ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ।

'ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਂਗੇ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਜੀਭ ਚੁੱਪ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ? ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਉਸਦਾ ਕੀ ਕਰੋਗੇ?'

'ਸ਼ੈਤਾਨ!' ਖਾਨ ਨੇ ਚੀਕਿਆ, ਆਪਣੀ ਮਿਆਨ ਵਾਲੀ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਾਰ ਕੀਤਾ, 'ਕੀ ਤੂੰ ਚੁੱਪ ਨਹੀਂ ਬੈਠੇਂਗਾ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਘੋੜੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇਵੇਂਗਾ?'

ਜਿਸ ਹਿੰਸਾ ਨਾਲ ਉਸਨੇ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਕਾਰਨ ਤਲਵਾਰ ਆਪਣੀ ਲੱਕੜੀ ਦੀ ਮਿਆਨ ਨੂੰ ਕੱਟ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸਨੇ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖ਼ਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

'ਉੱਥੇ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਚੀਕਿਆ, 'ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਹਿੰਸਾ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ; ਹੁਣ ਤੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਕੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈਂ?'

'ਉਹ ਹਰ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਚੁੱਪ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ,' ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਅਤੇ ਉਹ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਲੈ ਗਿਆ।

ਪਰ ਉਸ ਸੱਟ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹੀ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ; ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਖੂਨ ਵਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਇਸਨੂੰ ਪੂੰਝ ਦਿੱਤਾ; ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਤਰਸਯੋਗ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਇਸ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ।

'ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ ਫੜੋ,' ਖਾਨ ਨੇ ਚੀਕਿਆ, 'ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ।' ਪਰ ਉਸਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਨਾਲ ਹਵਾ ਨੂੰ ਪਾੜ ਦਿੱਤਾ: ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਕੱਢੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਉੱਪਰ ਚੁੱਕਿਆ।

'ਮਾਰੋ!' ਉਹ ਚੀਕੀ, 'ਤੂੰ ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਕਾਤਲ ਅਤੇ ਬਦਮਾਸ਼ ਹੈਂ, ਮਾਰੋ! ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਨੌਕਰ ਦੀ ਦੁਖਦਾਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇ; ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਝਟਕਾ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਦੁੱਖ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ; ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਮਰ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਮੌਤ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ। ਕੀ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਾਰੇਗਾ?' - ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਥੁੱਕਿਆ।

"ਇਹ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ; ਮੂਰਖ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਅਰਥ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇੰਨੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਝੱਲਣੀ ਪਈ," ਖਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਮਿਆਨ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ; "ਤੂੰ ਮਰ ਜਾਵੇਂਗਾ, ਅਤੇ ਇੰਨੀ ਜਲਦੀ।" ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਕਮਰਾ ਉਸਦੀ ਗਰਦਨ ਦੁਆਲੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਉਹ ਉਸਦੀ ਘਾਤਕ ਪਕੜ ਹੇਠ ਆਪਣੀਆਂ ਮੌਤ ਦੀਆਂ ਪੀੜਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰੰਟ ਮਾਰ ਰਹੀ ਸੀ।

'ਉੱਥੇ!' ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਪਕੜ ਛੱਡਦਿਆਂ ਚੀਕਿਆ, 'ਕਾਸ਼ ਇਹ ਹੋਰ ਹੁੰਦਾ; ਪਰ ਇਹ ਉਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ!' ਅਤੇ ਉਹ ਸਰੀਰ ਛੱਡ ਕੇ ਉਦਾਸ ਚੁੱਪ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ।

ਕੁਝ ਲੁਘੇ ਲੋਕ ਉੱਪਰ ਆ ਰਹੇ ਸਨ, ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਸੜਕ ਦੇ ਕੰਢੇ ਝਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦਫ਼ਨਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਮੈਂ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਅਜ਼ੀਮਾ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਸੀ; ਉਹ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਰੇ ਸੀ ਜੋ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਸਦਾ

ਕਾਰਨ ਉਸਨੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸੁਣਦੀ ਹੁੰਦੀ; ਪਰ ਉਸਦੀ ਗੱਡੀ ਦਾ ਡਰਾਈਵਰ ਜਲਦੀ ਚੱਲ ਪਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਫੜਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਫ਼ਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸੀ। ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਹੈ, ਸਾਹਿਬ, ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ ਹੁਣ ਉਹ ਹਲਕਾ-ਫੁਲਕਾ, ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਜੋ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਸੈਂਕੜੇ ਮਨੁੱਖ, ਮਰਦ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੋਵੇਂ, ਉਸਦੇ ਹੱਥਾਂ ਹੇਠ ਮਰ ਗਏ ਸਨ; ਪਰ ਜਿਸ ਘੜੀ ਉਸਨੇ ਗੁਲਾਮ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਇੱਕ ਬਦਲਿਆ ਹੋਇਆ ਜੀਵ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ: ਉਹ ਚੁੱਪਚਾਪ, ਮੂਡੀ ਅਮੂਰਤਤਾ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਉੱਤੇ ਇਕੱਠਾ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਜਵਾਬ ਇੱਕ ਉਦਾਸ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ, ਅਤੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਦੀ ਆਤਮਾ ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ: ਇਹਨਾਂ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਹੰਝੂਆਂ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹਉਕੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਘਰ ਆਇਆ, ਲੁੱਟ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਨੇ ਤੁਰੰਤ ਬੈਂਡ ਦੇ ਗਰੀਬ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਉਦਾਸ ਵਿਦਾਇਗੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਕੱਪੜੇ ਲਾਹ ਦਿੱਤੇ, ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਸੁਆਹ ਨਾਲ ਢੱਕ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਫਕੀਰ ਦੇ ਭੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਬੇਰਹਿਮ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਸਦੇ ਬੁਫੇ ਅਤੇ ਨਫ਼ਰਤ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਲਈ ਚਲਾ ਗਿਆ।

ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ, ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਉਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਸੀ, ਸੜਕ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਇੱਕ ਝੌਂਪੜੀ ਬਣਾਈ, ਅਤੇ ਉਸ ਜੰਗਲੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਸਦੇ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਰਿੱਛ, ਸ਼ੇਰ ਅਤੇ ਬਘਿਆੜ ਹੋਣਗੇ। ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੇ ਉਸਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਦਲੇਰੀ ਦੇ ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰੀ 'ਤੇ ਪਛਤਾਵਾ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸੀ: ਉਸਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭਰੀ ਗਈ।

ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਸਾਹਸ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੋਰ ਕੋਈ ਸਾਹਸ ਨਹੀਂ ਹੈ: ਅਸੀਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੁਰਘਟਨਾ ਜਾਂ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਗਏ; ਅਤੇ ਕੌਣ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹੇਗਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਂਤ ਮਿਠਾਈਆਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ, ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਲੰਬੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਰ ਵੀ ਕਦਰ ਕੀਤੀ? ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੁਸ਼ ਸੀ, ਅਜ਼ੀਮਾ ਦੇ ਵਧਦੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਮਿੱਠਾ ਸੁਭਾਅ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਹੋਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਕਸਤ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉੱਚ ਦਰਜੇ 'ਤੇ ਉੱਚਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਜੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੀ ਜੋ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਛੋਟੀਆਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ 'ਤੇ ਗਏ ਸਨ; ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਸ਼ਾਲ ਲੁੱਟ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਸਰਗਰਮ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਸੰਨਿਆਸ ਲੈਣ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ "ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕਿਸਮਤ ਵਾਲਾ ਨੇਤਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਿਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਅਦ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਖੁਸ਼ ਹੋਣਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਸਾਡੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਦਾ ਇੱਕ ਖਾਸ ਪਸੰਦੀਦਾ ਜਾਪਦਾ ਸੀ।"

ਸਾਡੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ, ਹੁਸੀਨ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਵਾਪਸੀ, ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਸੀ, ਸਾਡੇ ਵੱਖ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ

ਦੀਆਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਕਮਾਈ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਆਮ ਵੰਡ ਲਈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਿਨ 'ਤੇ ਇਹ ਹੋਇਆ। ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰੋਗੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੀ ਰਕਮ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਸੀ।

ਇਹ ਆਮ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਜਮਾਦਾਰ ਵਜੋਂ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਬੈਂਡ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਨੂੰ ਪੂਰੇ ਦਾ ਅੱਠਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਮਿਲਿਆ। ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਅਤੇ ਸਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ ਨੂੰ ਉਹੀ ਮਿਲਿਆ ਜੋ ਮੈਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਮਿਲਿਆ ਜਿੰਨਾ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕਿੰਨਾ ਸੀ, ਪਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਉਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਬੈਂਡ ਦੇ ਗਰੀਬ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ; ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਛੱਡ ਗਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੋ ਪੈਸਾ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨਾਲ ਮੈਂ ਦੋ ਸਾਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਅਕਸਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ।

'ਕੀ ਫਾਇਦਾ?' ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ। 'ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਾਧਨ ਹਨ; ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੇਰੀ ਦੌਲਤ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਾਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ, ਤੁਸੀਂ ਹੋਰ ਦੌਲਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਕਿਉਂ ਜੋਖਮ ਵਿੱਚ ਪਾਓ, ਜਿਸਦੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ?'

ਪਰ ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਨਿਸ਼ਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਨਿੰਦਿਆ ਭਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਉਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖ਼ਤ ਬਗਾਵਤ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਹਰ ਕੰਮ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਆਲਸ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਹੋਰ ਵੀ ਬੇਸਬਰੇ ਬਣਾਉਂਦਾ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਪੇਸ਼ੇ ਦੇ ਦਿਲਚਸਪ ਅਤੇ ਦਲੇਰਾਨਾ ਕਾਰਨਾਮ ਵਿੱਚ ਰਲ ਜਾਵਾਂਗਾ।

ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਸੀ। ਅਜ਼ੀਮਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਪਿਆਰਾ ਮੁੰਡਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਮੇਰੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਮਾਣ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਸੀ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦੋ ਸੀਜ਼ਨ ਲੰਘਦੇ ਦੇਖ ਲਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਸੀਜ਼ਨ ਨੇੜੇ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਵੀ ਅਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲਤਾ ਵਿੱਚ ਲੰਘਣ ਲਈ ਸਹਿਣ ਕੀਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੈਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਅਜ਼ਮਾਵਾਂ ਅਤੇ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੈਂਡ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਸਾਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਫਿਰ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ; ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮੁਹਿੰਮ ਬਦਕਿਸਮਤ ਹੋਵੇਗੀ; ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹੀ ਹੋਇਆ। ਕਈ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਗਿਰੋਹ ਆਮ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਨਿਕਲਿਆ; ਪਰ ਸ਼ਗਨ, ਭਾਵੇਂ ਬਿਲਕੁਲ ਮਾੜੇ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਬਹੁਤ ਉਤਸ਼ਾਹਜਨਕ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਿਆਨਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ। ਉਹ ਅਜੇ ਬਹੁਤ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਈ ਆਗੂਆਂ ਵਿੱਚ ਈਰਖਾ ਅਤੇ ਝਗੜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ; ਉਹ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਚੱਲ ਪਏ। ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮੁਹਿੰਮ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਆਏ, ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੁੱਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਸਾਲ ਦੇ ਬਾਕੀ ਸਮੇਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ

ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਬਾਰੇ ਕਦੇ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ; ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਗਰੀਬ ਦੋਸਤ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਅਤੇ ਛੇ ਨੇਕ ਸਾਥੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਉਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਸੁਣੀ: ਉਹ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਲਕੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਪਰ ਉੱਥੇ ਉਸਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਾਭ ਬਦਚਲਣੀ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ, ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਵਾਪਸੀ 'ਤੇ ਕੁਝ ਮਾਰਚਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਕੁਝ ਲੈ ਕੇ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ।

ਉਹ ਬਨਾਰਸ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਨ, ਜਦੋਂ, ਪੂਰੀ ਭੁੱਖ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਤੜਫਾਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਯਾਤਰੀਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਦਫ਼ਨਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ, ਜੋ ਮਰਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਦੁਬਾਰਾ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੋ ਗਿਆ: ਉਸਨੇ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਮੇਰੇ ਗਰੀਬ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਜੋ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ ਉਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਬਚੇ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਯਕੀਨਨ ਸਨ। ਇਸਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਇੱਥੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰੁਕ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਨੇ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੀ, ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਆਮ ਸਲਾਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਚਲਾ ਗਿਆ।

"ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਪੰਨਾ ਹੈ ਇਹ!" ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਕਮਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ। ਉਹ ਆਦਮੀ, ਇੰਨੇ ਸੌ ਕਤਲਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ, ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਅਤੀਤ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦਾ ਹੈ; ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲਗਭਗ ਹਰ ਇੱਕ ਕਤਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਛਤਾਵੇ ਦੇ ਲੱਛਣ ਦੇ ਨਾਲ! ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਵਾਰ ਹੀ ਉਹ ਆਪਣੀ ਡਰਾਉਣੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਝਿਜਕਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

ਲਗਭਗ ਇਸ ਅਪਵਾਦ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਉਸਦੀ ਆਤਮਾ ਅਤੀਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਨਾਲ ਉੱਠਦੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਆਪਣੀ ਮੂਲ ਭਾਸ਼ਣ ਕਲਾ ਕਈ ਵਾਰ, ਜਦੋਂ ਉਸਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨਾਲ ਗਰਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕਲਪਨਾ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਬਿਹਤਰ ਕਲਮ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਯੋਗ ਅਨੁਵਾਦਕ ਦੇ ਯੋਗ ਰਹੀ ਹੈ: ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਜਾਣ ਦਿਓ; ਮੈਂ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਇਹ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਅਤੇ ਭਿਆਨਕ ਪੰਨਾ ਹੈ। ਕਾਇਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵਰਤਮਾਨ ਤੱਕ, ਸਵਰਗ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਾਤਲ ਰਹੇ ਹਨ - ਨਫ਼ਰਤ ਤੋਂ, ਬਦਲੇ ਤੋਂ, ਈਰਖਾ ਤੋਂ, ਡਰ ਤੋਂ, ਸਾਡੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਤੇ ਹਰ ਬੁਰੇ ਜਨੂੰਨ ਦੇ ਉਕਸਾਉਣ ਤੋਂ ਕਾਤਲ; ਪਰ ਇੱਕ ਕਾਤਲ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਿਰੰਤਰ ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, - ਕੀੜਾ ਜੋ ਨਹੀਂ ਮਰਦਾ, ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਜ਼ਮੀਰ ਦੀ ਪੀੜਾ ਅਤੇ ਬਦਨਾਮੀ, ਦਿਲ ਨੂੰ ਕੁਚਲਦਾ ਹੈ, ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਅਨੰਦ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਡਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਸਦੇ ਦੁਖੀ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ, ਜਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਦੁੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਥੱਕਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਸ਼ਾਇਦ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਕਿਸਮਤ। ਕਾਤਲਾਂ

ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਵਰਣਨ ਸੁਣੇ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਠੱਗ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਪਛਤਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰੂਹਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਸਦੀਵੀ ਕੈਦ ਦੀ ਥਕਾਵਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੋਚੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਲਪਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਤੀਤ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਅਸਹਿਣਯੋਗ ਹੋਣਗੀਆਂ; ਪਰ ਨਹੀਂ, - ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਵਾਂਗ ਖਾਂਦੇ, ਪੀਂਦੇ ਅਤੇ ਸੌਂਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੀਤ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ, ਜੇ ਕੱਲ੍ਹ ਰਿਹਾਅ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਭਿਆਨਕ ਪੇਸ਼ੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਗੇ। ਇਹ ਵੀ ਅਜੀਬ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਸੰਪਰਦਾ ਅਤੇ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਉਸ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕਮੁੱਠ ਹੋ ਕੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਭਿਆਨਕ ਵਪਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਦੇਵੀ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਮੰਨਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਡਰਦੀਆਂ ਹਨ; ਪਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸਦਾ ਆਚਰਣ ਕਿਸਮਤਵਾਦ ਦੇ ਉਸ ਭਿਆਨਕ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਉੱਗਦਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਰ ਸੱਚਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਹੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੰਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਭਿਆਨਕ ਪਿੱਛਾ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਕੁਰਾਨ ਕਾਤਲਾਂ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਖੂਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਖੂਨ, ਅੱਖ ਦੇ ਬਦਲੇ ਅੱਖ, ਅਤੇ ਦੰਦ ਦੇ ਬਦਲੇ ਦੰਦ, ਉਸਦੇ ਪੈਗੰਬਰ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੰਬਦਾ ਹੈ।— ਅਤੇ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਆਪਣੇ ਜੇਲ੍ਹਰਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇੱਕ ਭੁੱਲਾ ਅਦਮੀ ਹੈ; ਇੱਕ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਆਦਮੀ, ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਆਦਮੀ, ਜੋ ਆਪਣੀ ਜਵਾਨੀ ਤੋਂ ਹੀ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਵਾਰ ਆਪਣੀ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦਾ ਆਇਆ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਆਚਰਣ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਾਸ ਹੈ, ਰਮਜ਼ਾਨ ਦੇ ਵਰਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸੰਤ ਦੇ ਦਿਨ, ਮੋਹਰੂਮ ਵਿੱਚ ਹਰੇ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਮਾਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਾਲ ਪਾੜਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਸਯੁਦ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰਸਮਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਵਰਗ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹੂਰੀਆਂ ਦਾ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਰਾਤ ਦੇ ਖਾਣੇ ਦਾ ਹੈ।
ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਇੱਕ ਕਾਤਲ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਜਾਣੀ-ਪਛਾਣੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਹਰ ਕਾਤਲ - ਸ਼ਾਇਦ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਪੇਸ਼ੇ ਦੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਫ੍ਰੀ ਬੈਂਡ, ਲੈਂਜ਼ਕਨੇਚਟਸ, ਬੈਂਡਿਟੀ, ਕੌਂਡੋਟੀਏਰੀ, ਇਟਲੀ ਦੇ, ਬੁਕੇਨੀਅਰ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਕੂ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਬਰਕਸ ਅਤੇ ਹੇਰਸ ਦਾ ਭਾਈਚਾਰਾ, (ਠੱਗੀ ਦਾ ਇੱਕ ਪਤਿਤ ਸਿਸਟਮ, ਅਲਵਿਦਾ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਮੀਰ ਅਲੀ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ, ਦਿਲੋਂ ਹੱਸਿਆ, ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਉਦਾਸ ਬੰਗਲਰ ਸਨ,) - ਨੂੰ ਛੋਟੇ ਖਾਤੇ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਗਿਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਾਠਕ, ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਚੀਕਿਆ, 'ਪਸ਼ੌ! 'ਇਸਦਾ ਹਿਸਾਬ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਵਿਅਰਥ ਹੈ, ਪਰ ਠੱਗੀ ਕਿਸਮਤਵਾਦ ਅਤੇ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਔਲਾਦ ਜਾਪਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਸ ਜੰਗਲੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦੁਆਰਾ ਪਾਲਿਆ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਕੰਬਦੀ ਹੈ।'

'ਕੀ ਖੋਡਾਵੁੰਦ ਨੇ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ?' ਇੱਕ ਢੋਆ-ਢੋਆਈ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜਿਸਨੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸੌਣ ਲਈ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਪੱਕਾ ਖਿੱਚ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੋ ਮੇਰੇ ਵਿਸਮਾਦ ਨਾਲ ਜਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। 'ਕੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ?'

'ਨਹੀਂ, ਬੁਡੂਨ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ; ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਾਗ ਰਹੇ ਹੋ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਲਈ ਚਿਲਮ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਹੋ। ਮੇਰੀਆਂ ਨਾੜਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।'

ਅਧਿਆਇ XXV

ਉਹ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਸਭ ਲਈ ਮੰਨੋ,
ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਉਸਦੇ ਵਰਗਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖਾਂਗਾ।
ਹੈਮਲੇਟ, ਐਕਟ I, ਸੀਨ II

ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਬਿਨਾਂ ਸਮਾਂ ਗੁਆਏ ਉਸਨੂੰ ਮੇਰੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਆਮ ਜਿਹਾ ਸੁੰਦਰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਬੈਠਣ ਲਈ ਕਿਹਾ।

ਪਾਠਕ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਆਦਮੀ ਦੇ ਰੂਪ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੇਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸਨੇ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਲੰਮੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਸਨੂੰ ਇੰਨੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਾਂਗਾ। ਉਹ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਆਦਮੀ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਲਗਭਗ ਪੰਜ ਫੁੱਟ ਸੱਤ ਇੰਚ ਕੱਦ; ਉਸਦਾ ਸਰੀਰ ਹੁਣ ਪਤਲਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉਸਦੀ ਲੰਬੀ ਕੈਦ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, - ਕੈਦ ਇਸਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਇਸਦੇ ਕਿ ਉਸਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਆਜ਼ਾਦ ਅਤੇ ਬੇਰੋਕ ਆਦਤਾਂ ਅਤੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ, ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਸੰਜਮ ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਡਿਗਰੀ ਵਿੱਚ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਸਹਿਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦਰਦਨਾਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਉਮਰ ਲਗਭਗ ਪੈਂਤੀ ਜਾਂ ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇੱਕ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀ ਲਈ ਉਸਦੇ ਉੱਤੇ ਹਲਕਾ ਜਿਹਾ ਬੈਠਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਨੇ ਦਾੜ੍ਹੀ ਅਤੇ ਮੁੱਛਾਂ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਚਿੱਟਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਦਰਦ ਖਰਚ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸਫਾਈ ਨਾਲ ਕੱਟਿਆ ਅਤੇ ਘੁੰਗਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਚਿੱਤਰ ਹਲਕਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਖੇਪ, ਚੁਸਤ ਅਤੇ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਬਾਹਾਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਗੁਣ ਲਈ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹਨ ਜੋ ਅਸਾਧਾਰਨ ਲੰਬਾਈ ਅਤੇ ਪਤਲੇਪਣ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਉਸਦਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਭਰਾ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੱਲ ਵਧੇਰੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪਹਿਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਪੱਗ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਸਮਾਰਟ ਕੁੱਕੜ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਕਮਰ ਇੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਾਲ ਜਾਂ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਰੰਗੇ ਹੋਏ ਰੁਮਾਲ ਨਾਲ ਕੱਸੀ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸ਼ਾਲ ਜਾਂ ਬ੍ਰੋਕੇਡ ਦਾ ਰੁਮਾਲ ਉਸਦੇ ਦਿਖਾਵੇ ਲਈ ਬਿਹਤਰ ਅਨੁਕੂਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਉਹ ਇੱਕ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀ ਲਈ ਗੋਰਾ ਹੈ; ਉਸਦਾ ਚਿਹਰਾ ਹੁਣ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਦਿੱਖ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾ-ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਮੱਥੇ ਉੱਚਾ ਅਤੇ ਚੌੜਾ ਹੈ; ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵੱਡੀਆਂ, ਚਮਕਦਾਰ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਭਾਵਪੂਰਨ ਹਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਉਸਦੀ ਵਾਕਫੀਅਤ ਅਲੰਕਾਰਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਇੱਕ ਵਹਾਅ ਵਿੱਚ ਭੜਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਟਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਾਂ, ਜੇ ਇਸਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪਾਠਕ ਨੂੰ, ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਰੂਪਾਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ, ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਤਿਕਥਨੀ ਅਤੇ ਬੇਤੁਕਾ ਜਾਪੇਗਾ। ਉਸਦੀਆਂ ਗੱਲ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਕੁ ਧੱਸੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਉਸਦੀ ਨੱਕ ਐਕੁਲੀਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਮੂੰਹ ਛੋਟਾ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਛਾਂਟਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੰਦ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚਿੱਟੇ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਹਨ। ਉਸਦਾ ਉੱਪਰਲਾ ਬੁੱਲ੍ਹ ਛੋਟੇ ਮੁਸਤੈਚਿਓਸ ਦੇ ਇੱਕ ਜੋੜੇ ਨਾਲ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗੋਅ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ

ਆਫ਼ ਹੁਸਾਰਾਂ ਦੀ ਈਰਖਾ ਹੋਵੇਗੀ; ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਦਾੜ੍ਹੀ ਨੇੜੇ ਅਤੇ ਲਹਿਰਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵੀ ਖਿੰਡੇ ਹੋਏ ਵਾਲ ਕਦੇ ਵੀ ਬਚਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ, ਉਸਦੀ ਛਾਤੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਗਲਾ ਅਤੇ ਗਰਦਨ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਜਾਂ ਮੂਰਤੀਕਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਅਧਿਐਨ ਹੋਵੇਗਾ: ਸਭ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਸਦੀ ਛਾਤੀ ਬਹੁਤ ਚੌੜੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਛੋਟੀ ਕਮਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ।

ਉਸਦਾ ਸੁਭਾਅ ਸੁਹਾਵਣਾ, ਨਰਮ ਅਤੇ ਨਿਮਰ ਹੈ, - ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸੱਜਣਾਂ ਵਰਗਾ ਹੈ - ਇਹ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਪਤਵੰਤਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇਖੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਪਾਠਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਜੋ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਚੁੱਕਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਪਤਵੰਤਿਆਂ ਅਤੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਸਕੋਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦਾ ਪੱਧਰ ਕਿੰਨਾ ਉੱਚਾ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਉਸਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸ਼ੁੱਧ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਸ਼ਾਇਦ ਉਸਦੇ ਫ਼ਾਰਸੀ ਦੇ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਉਸ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ, ਅਕਸਰ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਸ਼ੁੱਧ ਓਰਦੂ ਹੈ; ਉਹ ਇਸ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੁਖੂਨ ਦੀ ਫ੍ਰੈਂਚ ਪੈਟੋਇਸ, ਜਾਂ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਇੱਕ ਪਾਤਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਉਹ ਘਮੰਡ ਜੋ ਉਸਨੇ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਚਾਲ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਲਈ ਅਣਜਾਣ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਹੁਣ ਘਟੀ ਹੋਈ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦਾ।

ਪਾਠਕ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਵਰਣਨਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਕਲਪਨਾ ਵਿੱਚ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਉਸ ਨਰਮ ਅਤੇ ਭਾਵਪੂਰਨ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਸੀ, ਆਖਰੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਵੋਗੇ ਜੋ ਸੋਚਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਕਥਿਤ ਕਾਤਲ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸੱਤ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੰਨੇ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਹੁਣ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ, ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਦਿੱਖ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨਾ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਾਹਸ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ।

"ਤੁਹਾਡਾ ਨੌਕਰ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਸਾਹਿਬ," ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਅਤੇ ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ ਤਾ-ਅੱਲਾ! ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਪਰ ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਮੇਰੀ ਮਾੜੀ ਦਿੱਖ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੁਣ ਕਾਫ਼ੀ ਤਰਸਯੋਗ ਹੈ? ਪਰ ਕੀ ਤੁਹਾਡਾ ਨੌਕਰ ਪੁੱਛ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ?" - ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਸੁਰ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।"

"ਸੁਣੋ," ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਵਾਂਗਾ। ਹਰ ਵਾਕ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਹਾਵ-ਭਾਵ ਚਮਕ ਉੱਠੇ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਗੱਲ ਸਮਾਪਤ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ,

ਇਹ ਇੱਕ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਤਸਵੀਰ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੱਕ ਵੀ; ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।—ਅਤੇ ਉਹ ਉੱਠਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਡੂੰਘਾ ਸਲਾਮ ਕੀਤਾ।

ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਬਾਹਰੀ ਦਿੱਖ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਲਈ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨਗੇ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਜਿਹੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਹੋਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋ।
ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਬੁਰਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਸਾਹਿਬ?
ਬਿਲਕੁਲ ਮੈਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।
ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ। ਕੀ ਮੈਂ ਕਦੇ ਇੱਕ ਦਿਆਲੂ ਪਤੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਦੋਸਤ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ? ਕੀ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਵਾਲੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਲਈ ਬਖਸ਼ਿਆ? ਅਤੇ ਕੀ ਮੈਂ ਹੁਣ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸੋਗ ਨਹੀਂ ਮਨਾਉਂਦਾ? ਉਹ ਆਦਮੀ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ਜੋ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਦੇ ਸ਼ੁੱਧ ਅਤੇ ਬੇਦਾਗ਼ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹੇਗਾ? ਕੀ ਮੈਂ ਕਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਬੰਧਨ ਤੋੜਿਆ ਹੈ? ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਸਾਥੀ ਨਾਲ ਬੇਵਫ਼ਾ ਜਾਂ ਬੇਰਹਿਮ ਰਿਹਾ ਹਾਂ? ਕਦੇ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਭਰੋਸੇ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹਾਂ? ਕਦੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦੇ ਕਿਸੇ ਰਸਮ ਜਾਂ ਰਸਮ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ? ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ, ਸਾਹਿਬ, ਉਹ ਆਦਮੀ ਸਾਹ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਉਂਗਲ ਉਠਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸੋਚਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਹ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ, ਜੇਕਰ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਲਈ ਇੱਜ਼ਤ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਪਰ ਸੱਤ ਸੌ ਕਤਲ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ, ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹੋ? ਉਹ ਦੂਜੇ ਪੈਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਡਰਾਉਣਾ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।
ਆਹ! ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਠੱਗ ਨੇ ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, - ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮਨਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਸੀ, ਅਤੇ ਆਲੀਆ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਨਿਮਰ ਸਾਧਨ ਸੀ। ਕੀ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਸੀ? ਨਹੀਂ! ਇਹ ਉਹ ਸੀ। ਜੇ ਮੇਰਾ ਕਮਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਰਦਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਾਰ ਵਾਰ ਲਪੇਟਿਆ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਥੀ ਦੀ ਤਾਕਤ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਕੀ ਮੈਂ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਕੀ ਉਹ ਮਰ ਜਾਂਦੇ, ਉਸਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ? ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ, ਸਾਹਿਬ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ; ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਸੁਣਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਅਜੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਦੱਸਣਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾ ਛੋਟਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਲੰਮਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ; ਸੱਚਮੁੱਚ, ਜੇ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਾ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ, ਸਾਹਿਬ, ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਥੱਕ ਜਾਂਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਰ ਅਭਿਆਨ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ ਲਗਭਗ ਬੇਅੰਤ ਕੰਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਤੁਹਾਡੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰੱਖਾਂਗਾ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਿਲਚਸਪ ਹੋਣਗੇ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹਨ।
ਚੱਲ, ਮੈਂ ਕਿਹਾ; ਮੈਂ ਸੁਣਦਾ ਹਾਂ।

ਠੀਕ ਹੈ, ਠੱਗ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਖੋਡਾਵੁੰਡ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਤਿੰਨ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਿਆ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੀਜੀ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਉਸ ਮੁਹਿੰਮ ਬਾਰੇ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ ਹੁਣ ਬੋਲਾਂਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਨ ਹਾਲਾਤ ਦੁਆਰਾ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਸੀ, ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਦਿਖਾਏਗਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਆਲੀਆ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਮਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ।

ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੈਨੂੰ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਅਤੇ ਸਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਮੂਹ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਮੈਂ ਦਿਲੋਂ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਹੁਸੈਨ, ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਿਆਰੇ ਦੋਸਤ ਵਜੋਂ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਲਈ ਜੰਗਲੀ ਇੱਛਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਬੁੱਢਾ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੀਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਮੋਤੀ-ਰਾਮ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣੂ ਹੋ, ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਦਰਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਚੰਗੇ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਸੱਚੇ' ਸਾਬਤ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਉੱਦਮ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ, ਜਿਸਦਾ ਮੈਂ ਆਗੂ ਹੋਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਮੇਰੇ ਅਧੀਨ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਜਾਣਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜਾਹ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੇ, ਸਭ ਤੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ, ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਰਗਰਮ ਅਤੇ ਉੱਦਮੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੈਂਡ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ 18 ਸਾਲ ਦੇ ਦੁਸਹਿਰੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਲੇ ਸੀ - ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਝੀਲ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਛਾਂਦਾਰ ਅਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਸਭਾਵਾਂ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੁਲਾਕਾਤ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ; ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਜਗ੍ਹਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਕੋਈ ਵੀ ਬਦਕਿਸਮਤ ਮੁਹਿੰਮ ਇਸ ਤੋਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲੀ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਸਵੇਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਘਾਹ, ਜੋ ਅਜੇ ਸੂਰਜ ਅਤੇ ਸੋਕੇ ਨਾਲ ਭੂਰਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਸਾਡੇ ਲਈ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਇੱਕ ਨਰਮ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰ ਗਲੀਚਾ ਵਿਛਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਖੇਤ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਵਾਹੇ ਗਏ ਸਨ, ਹਰੇ ਰੰਗ ਦੀ ਆਲੀਸ਼ਾਨਤਾ ਵਿੱਚ ਲਹਿਰਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਹਵਾ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਹਲਕੇ ਝੱਖੜਾਂ ਵਿੱਚ ਲੰਘਦੀ ਸੀ, ਉੱਚੇ ਜੌੜੇ ਦੇ ਹਰੇਕ ਡੰਡੇ ਨੂੰ ਹਿਲਾਉਂਦੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੂਰਜ ਚਮਕਦਾ ਹੋਇਆ ਪੂਰੀ ਚਮਕ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਮਕਾਉਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਲਈ ਦੇਖਣਾ ਲਗਭਗ ਦੁਖਦਾਈ ਸੀ। ਉੱਚੇ ਬਨੀਅਨ ਰੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਛੀ ਗਾਉਂਦੇ ਸਨ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਢੱਕਦੇ ਸਨ; ਸੈਂਕੜੇ ਹਰੇ ਪੈਰੋਕੇਟ ਆਪਣੀਆਂ ਟਾਹਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਖੇਡਦੇ ਅਤੇ ਚੀਕਦੇ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਟਾਹਣੀ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਟਾਹਣੀ ਤੱਕ ਉੱਡਦੇ ਸਨ, ਕੁਝ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੇਡ ਵਿੱਚ, ਕੁਝ ਦਰੱਖਤਾਂ ਦੇ ਹੁਣ ਪੱਕ ਰਹੇ ਬੇਰੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਣ ਲਈ; ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਬਾਗ਼ ਅਣਗਿਣਤ ਕੱਛੂ-ਕਬੂਤਰਾਂ ਦੀ ਚੀਕ ਨਾਲ ਗੂੰਜਦਾ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੋਮਲ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਭਰੀਆਂ ਬੁੜਬੁੜਾਂ ਦਿਲ ਦੀ ਗੜਬੜ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਆਰਾਮ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਸਨ।

ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਅਤੇ ਹੁਸੀਨ ਆਪਣੇ ਸਲਾਹਾਂ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਮੌਜੂਦ ਸਨ, ਅਤੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਾ ਭਵਾਨੀ ਨੂੰ ਬਲੀਦਾਨ ਅਤੇ ਬੇਨਤੀ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ; ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹਨਾਂ ਰਸਮਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਗਨ ਲਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਨੁਕੂਲ ਸਨ; ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ, ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ

ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਸਭ ਕੁਝ ਸੁਣਿਆ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪੂਰੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਆਮ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ।
ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਬੁੱਢੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਥਕਾਵਟ ਅਤੇ ਇਕਾਂਤਵਾਸ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੀ ਮੁਹਿੰਮ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਤੀਵਿਧੀ, ਹਿੰਮਤ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾਰੀ ਦਿਖਾਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਕੇ ਸਮਾਪਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਣ, ਹਰ ਚੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਕਹਿਣਾ ਮੰਨਣ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਝਗੜੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਰਾਹ ਨਾ ਦੇਣ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹੀ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲਣਗੇ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਚੱਲੀ ਗਈ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਪਛਾੜ ਗਏ ਸਨ।
ਇਸ ਭਾਸ਼ਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਸਾਰੇ ਉੱਠੇ, ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਪਵਿੱਤਰ ਛੜੀ 'ਤੇ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਮੰਨਣ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ, ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਹੁੰ ਸੀ ਜੋ ਉਹ ਲੈ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਭਟਕਣਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਹ ਸਾਰੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸਾਡੀ ਰਖਵਾਲੀ ਦਾ ਬਦਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਸਮਾਂ ਉਸ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬਿਤਾਵਾਂਗਾ ਜੋ ਮੈਂ ਖੁਦ ਕਿਹਾ ਸੀ; ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਥੇ ਨੂੰ ਦੁਖੂਨ ਵੱਲ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਉੱਚੀ ਸੜਕ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੁਬੁਲਪੁਰ ਜਾਂ ਨਾਗਪੁਰ ਤੱਕ ਘੁਸਪੈਠ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; ਉੱਥੋਂ ਅਸੀਂ ਪੂਰਬ ਜਾਂ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਇੱਕ ਦਿਸ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵਾਂਗੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੁੱਟ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਵਾਂਗੇ। ਮੈਂ ਖਾਨਦੇਸ਼ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਠੱਗਾਂ ਵਜੋਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਚੰਗੀ ਲੁੱਟ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬੰਬਈ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਮਾਲਵਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਅਫੀਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਖਜ਼ਾਨਾ ਭੇਜਣ ਦੀ ਆਦਤ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾ ਕੇ ਸਮਾਪਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਵੱਡੀ ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਹੈ, ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਅਤੇ ਸੱਚਾਈ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨਗੇ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੁੱਟ ਨਾਲ ਲੱਦੇ ਹੋਏ ਵਾਪਸ ਆ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਸੀ।
ਉਹ ਫਿਰ ਉੱਠੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਲਿਆ; ਅਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇਹ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦ੍ਰਿੜ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਉੱਦਮ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਘਬਰਾਉਂਦੇ ਦੇਖਿਆ ਜੋ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਜਿਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣ, ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਡਰਾਉਣੇ ਜੋਖਮ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ।

ਅਧਿਆਇ XXVI

ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ: ਜਿਸ ਸਾਹਸ ਨਾਲ ਉਹ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਸਾਡੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਟੁੱਟ ਗਈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਅਜ਼ੀਮਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਕਹਾਣੀ ਘੜ ਲਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੁਖੁਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਵਪਾਰਕ ਮੁਹਿੰਮ 'ਤੇ ਜੋ ਪੈਸਾ ਮੈਂ ਕਮਾਇਆ ਸੀ ਉਹ ਹੁਣ ਲਗਭਗ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਦੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਆਨੰਦ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਦੇ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਮੈਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਆਪਣਾ ਘਰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਬਿਨਾਂ ਪੂਰੀ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਸਾਡੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਵੇਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਵਪਾਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਰਕਮ ਰੱਖੀ ਸੀ; ਜਿਸ ਨਾਲ, ਜੇਕਰ ਮੈਨੂੰ ਨਾਗਪੁਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪੱਤਰਾਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਮਿਲਿਆ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ - ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਅਮੀਰੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਿਰੰਤਰ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ।

ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਅਤੇ ਵਿਅਰਥ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਸੜਕ ਦੇ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਜੋਖਮ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਮੇਰੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਦਰਦ; ਪਰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੇਰੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮੈਂ ਹੁਣ ਵੀ ਸੌਗੋਰ ਵਿਖੇ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਮੇਰੇ ਏਜੰਟਾਂ ਨੇ ਘੋੜੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਸਨ ਜੋ ਮੈਂ ਵੇਚਣ ਲਈ ਲੈ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਵਾਂ, ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨਾ ਉਸਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਅਤੇ ਕੈਂਪ ਦੀ ਹਲਚਲ ਅਤੇ ਨਵੀਨਤਾ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਨਗੇ।

ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਮੈਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੂੰ ਲਿਜਾਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੁੰਦਾ, ਉਸਦੀ ਯਾਤਰਾ-ਰਹਿਤ ਦੇ ਖਰਚੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਤਾਂ ਛੱਡੋ; ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਗਏ ਵਰਣਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੇਨਤੀਆਂ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ; ਅਤੇ ਜਿਸ ਸਵੇਰ ਅਸੀਂ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਵਿਦਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜਾਦੂ ਅਤੇ ਤਵੀਤ ਸਨ ਜੋ ਉਸਨੇ ਮੇਰੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੇ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਲਟਕਾਏ, ਜੋ ਉਸਨੇ ਕਈ ਭਟਕਦੇ ਨਕਲੀ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਮੂਲਿਆਂ ਤੋਂ ਖਰੀਦੇ ਸਨ; ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਭਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਮੇਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਜੋਸ਼ ਅਤੇ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਹੋਰ ਜਨੂੰਨਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਤੀਬਰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ।

ਅਖੀਰ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਆਪਣਾ ਘਰ ਛੱਡਣਾ ਕਦੇ ਵੀ ਸੁਖਦਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਅਕਸਰ ਦੁਖਦਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਕਿਉਂਕਿ ਮਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਦੁੱਖ ਦੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਦੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਇਹ ਉੱਭਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵੀ ਸੀ; ਪਰ ਮੇਰੇ ਬਹਾਦਰ ਸਮੂਹ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਨਾਲ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੇਰੇ ਆਉਣ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਇੱਕ ਦਿਲੋਂ ਚੀਕ ਨਾਲ ਕੀਤਾ, ਜਲਦੀ ਹੀ ਮੇਰੇ ਅਸਪਸ਼ਟ

ਸ਼ੰਕੇ ਦੂਰ ਹੋ ਗਏ, ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ ਉੱਠ ਗਈ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜੋ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜੋਸ਼ੀਲੀ ਇੱਛਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਮਾਲਕ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਤੇ - ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਹੁਣ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਦਾ ਤਾਰਾ ਚੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਚਮਕਦਾ ਰਹੇਗਾ!

ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਸਮਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੋਈਆਂ ਸਨ; ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ 'ਤੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਮੋਤੀ-ਰਾਮ ਦੁਆਰਾ ਫਿਰ ਤੋਂ ਸ਼ਗਨਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਕੂਲ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਝੰਡਾ-ਧਾਰਕ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਸਨ; ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧੇ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਹੁਸੈਨ ਦੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੰਬੇ ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਮਨ ਸੰਭਾਲਿਆ। ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਕਿਹਾ।

'ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਖਸ਼ਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ; ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਜੋਗ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਬੁਣਾਈ ਹੋਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਇੱਕ ਔਰਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਉਸਦੇ ਲਿੰਗ ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼ ਉਸ ਲਈ ਘਿਣਾਉਣਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਹਰ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮਰਦ ਹੀ ਮਰਦਾਂ ਲਈ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ; ਕੋਈ ਵੀ ਸਿਪਾਹੀ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲੜਦਾ, ਕੋਈ ਵੀ ਇੱਜ਼ਤ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਉਂਗਲ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਦਾ; ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ, ਜਿਸਦੀ ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਪਤਨੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਿੰਗ ਨੂੰ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਖਰੀ ਹੋਵੋਗੇ।'

'ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ ਕਿ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਖੀ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ ਜੋ ਮੇਰੀ ਪਹਿਲੀ ਮੁਹਿੰਮ 'ਤੇ ਮਰ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੁਰਫਰਾਜ਼ ਖਾਨ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ? ਅਤੇ ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਸੱਚਮੁੱਚ ਭਿਆਨਕ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਦੀ ਅਣਜਾਣ ਕਿਸਮਤ ਸਾਡੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਦੇਰ ਨਾਲ, ਪਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਬਦਲੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੀ।'

'ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਨਾ ਰੱਖੋ; ਮੈਂ ਅਤੇ ਹੁਸੀਨ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਮੈਂ ਕੀ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਸਿਆਣਪ ਅਤੇ ਵਿਵੇਕ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਗਨਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਓ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਸਫਲਤਾ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯਕੀਨੀ ਹੈ।'

ਅਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਵਾਰੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸੀਮਾ ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਅਸੀਂ ਸਵਾਰੀ ਤੋਂ ਉਤਰੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਜੱਫੀ ਪਾਈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨਾਲ ਸਵਾਰੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

ਸਾਡੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੋਈ ਵੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਹਜਾਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਾਡਾ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਡਿੱਗਦਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਲਈ ਅਸੁਵਿਧਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ, ਤੁਸੀਂ ਯਕੀਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ

ਸਾਡੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਕਾਊਟਸ ਹਰ ਉਸ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਸੇ ਹੋਏ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਲੰਘਦੇ ਸੀ ਜਾਂ ਰੁਕਦੇ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਪੰਜਵੇਂ ਦਿਨ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਜਿਸਨੇ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਯੋਗ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ; ਅਸੀਂ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹਾਂ ਨਾਲ ਫਸ ਗਏ ਸੀ, ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਔਰਤਾਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਸੀ, ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਸਨ।
ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਪੰਜਵੇਂ ਦਿਨ, ਸਵੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਚੌਰਾਹੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਅਤੇ ਨੌਂ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਟੋਲੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ, ਤਿੰਨ ਘੋੜਿਆਂ 'ਤੇ ਸਵਾਰ, ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਆਦਮੀਆਂ ਵਰਗੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਪੈਦਲ, ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸੜਕ 'ਤੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਾਡੀ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਲਈ ਉਹ ਉਸ ਸੜਕ 'ਤੇ ਟਕਰਾ ਗਏ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸੜਕ ਬਾਰੇ ਦਿਖਾਵੇ ਵਾਲੀ ਦੁਚਿੱਤੀ ਵਿੱਚ ਰੁਕੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉੱਪਰ ਆਏ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਾਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਤੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਉਸ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਜਾਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਰੁਕਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਸੜਕ 'ਤੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨਾਗਪੁਰ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ ਸਿਪਾਹੀ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਭਰਾ, ਦੋ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨਾਲ, ਇੱਕ ਯਾਤਰਾ ਮੁਹਿੰਮ 'ਤੇ ਸਨ; ਕਿ ਉਹ ਇੰਦੌਰ ਤੋਂ ਆਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਬਨਾਰਸ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਨਾਲ ਹੀ ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਬ੍ਰੋਕੇਡ ਖਰੀਦਣ ਲਈ, ਤਾਂ ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਤੀਰਥ ਸਥਾਨ ਦੇ ਉਸ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।
ਹੋ, ਹੋ! ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਭੇਸ ਬਦਲ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨਤੀਜੇ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਹਨ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤਿਆਰ ਨਕਦੀ ਨਾਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੈਸ ਹਨ। ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਚੌਰਾਹੇ ਤੋਂ ਆਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦੇਖੇ ਗਏ ਹਨ: ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਪਤਾ ਹੋਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ; ਇਸ ਲਈ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਵੇ, ਓਨਾ ਹੀ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਮੈਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦਾ ਸੌਂਪਿਆ, ਜੋ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਸਵਾਰ ਸੀ; ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਾਡੇ ਦੂਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੂਰੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਹਰ ਇੱਕ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਟੇਸ਼ਨ ਲਿਆ, ਹਰੇਕ ਯਾਤਰੀ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਠੱਗ, ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਨਿਪਟਾਇਆ, ਤਾਂ ਜੋ ਬਚਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਾ ਰਹੇ।
ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਸੜਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਦ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਹ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਕਿਹੜਾ ਠੱਗ ਕਦੇ ਕੋਈ ਸੜਕ ਭੁੱਲਦਾ ਹੈ? ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ, ਭਾਵੇਂ ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਨੰਗਾ ਸੀ, ਪਰ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਇੱਕ ਨਦੀ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਰੇਤਲਾ ਤਲ ਜੰਗਲੀ ਸਾਈਪ੍ਰਸ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਝਾੜੀਆਂ ਦੀ ਲੱਕੜ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਜਿਸ ਆਦਮੀ ਨਾਲ ਮੈਂ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਲਈ ਰੁਕਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ।
'ਅਸੀਂ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੋਂ ਸਫ਼ਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਮੈਂ ਇੱਕ ਲਈ ਬਹੁਤ ਥੱਕ ਗਿਆ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਆਰਾਮ ਕਰਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।'
ਮੈਂ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਹੀ ਸੀ ਜੋ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਉਤਰ ਕੇ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਵੱਲ ਲੈ ਗਿਆ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਬੈਠੇ ਸਨ; ਯਾਤਰੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਇੱਕ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਵਾਲੇ ਖਾਣੇ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਠੱਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਬੈਠੇ ਜਾਂ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਸਾਰੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਹੀ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ।
ਮੈਂ ਝਿਰਨੀ ਦੇਣ ਦੇ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਭੁੱਟੋਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਮਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੰਭਾਲਦੇ ਦੇਖਿਆ, ਜਦੋਂ, ਮੇਰੀ ਤੇਜ਼ ਸੁਣਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਮੈਂ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਿਆ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਚੰਗਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੁੰਦਾ; ਸਾਨੂੰ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਤਾਰਨ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸੁਣੀ ਹੋਈ ਪਾਰਟੀ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਆ ਜਾਂਦੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਸ ਬਾਰੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਅਲਾਰਮ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਪਰ ਸਾਡੀ ਚੰਗੀ ਕਿਸਮਤ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਬਚਾ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਝਿਜਕਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਚੌਦਾਂ ਯਾਤਰੀ ਆਪਣੀ ਦਿੱਖ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ, ਅਤੇ ਸਿੱਧੇ ਉੱਥੇ ਆ ਗਏ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਬੈਠੇ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਵਰਣਨ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਸੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਸਹਿਯੋਗ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਦਾ ਅੱਧਾ ਇਰਾਦਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਵਾਨਗੀ ਲੈ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ, ਸਾਡੀ ਸਫਲਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਹਾਵਣਾ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕੀਤੀ। ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਬਹਾਨੇ 'ਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ੋਰ ਸੁਣਨ ਦੇ ਜੋਖਮ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ; ਅਤੇ ਹੁਣ, ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਸਭ ਕੁਝ ਪੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਦੇਖ ਕੇ, ਮੈਂ ਕੁਝ ਤੰਬਾਕੂ ਮੰਗਵਾਇਆ, ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਜਿਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਣ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਆਦਮੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲਗਾ ਲਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੈਂ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਮੇਰਾ ਰੁਮਾਲ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ! ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਆਰਾਮ ਨੇ ਮੇਰੀ ਪਕੜ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਪਲ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਲਾਸ਼ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ। ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਬਾਕੀਆਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦੇਖਣ ਲਈ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇਖਿਆ; ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਬਦਕਿਸਮਤ ਇਕੱਲਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਦੇ ਦੁੱਖ ਜਲਦੀ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ, ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਰਹੀ!
'ਛੇਤੀ ਕਰੋ, ਮੇਰੇ ਮੁੰਡਿਓ!' ਮੈਂ ਲੁਘਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਜਲਦੀ ਕਰੋ!' ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਮੁਸਕਰਾਇਆ।
'ਕਿਉਂ?' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਡੂਲਮ ਅਤੇ ਚਾਰ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਝਾੜੀਆਂ ਦੇ ਰੁੱਖਾਂ ਵੱਲ ਜਾਂਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ? ਇਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕਬਰ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਹ ਵਿਹਲੇ ਕੁੱਤੇ ਸਨ।'
ਅਤੇ ਇਹ ਇਵੇਂ ਹੀ ਸੀ; ਕਬਰ ਪੁੱਟੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਬੇਖ਼ਬਰ ਯਾਤਰੀ ਬੈਠੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।
ਅਸੀਂ ਮੁਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕੱਪੜੇ ਉਤਾਰਨ ਵਿੱਚ ਇੰਨੇ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੇ ਦੋ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਆਉਣ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡਾ ਕੰਮ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਨੂੰ ਕਦੇ

ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਾਂਗਾ; ਉਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਹਿਸ਼ਤ ਨਾਲ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੜ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸਨ; ਉਹ ਬੋਲੇ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਚਮਕ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਦੇ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਅਤੇ ਹੁਣ ਮੁਰਦਿਆਂ ਵੱਲ ਵੇਖ ਰਹੇ ਸਨ।
'ਮੰਦਭਾਗੇ ਆਦਮੀਓ,' ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, 'ਮੌਤ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰੋ! ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਦੇ ਗਵਾਹ ਰਹੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।'
'ਸਾਹਿਬ,' ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਆਪਣੀ ਊਰਜਾ ਇਕੱਠੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, 'ਅਸੀਂ ਆਦਮੀ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡਾ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ;' ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਾਣ ਨਾਲ ਉੱਪਰ ਚੁੱਕਿਆ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ। ਉਹ ਇੱਕ ਲੰਮਾ, ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਆਦਮੀ ਸੀ, ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਝਿਜਕਿਆ।
'ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਠੱਗ ਬਣ ਜਾਓ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਬੈਂਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਜਾਓ - ਤੁਹਾਡੀ ਚੰਗੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋਵੋਗੇ।'
'ਕਦੇ ਨਹੀਂ!' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਕਦੇ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕੁਲੀਨ ਨਸਲ ਦਾ ਵੰਸ਼ਜ ਤਿਲੁਕ ਸਿੰਘ, ਕਾਤਲਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸ਼ੁੱਭ ਲਾਭਾਂ 'ਤੇ ਜੀਉਂਦਾ ਸੀ। ਨਹੀਂ! ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਮਰਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਹੁਣੇ ਹੋਣ ਦਿਓ। ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੋ; ਪਰ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦਿਓ, ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਇਸ ਬਰਾਬਰ ਰੇਤ 'ਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮਾਰਾਂਗਾ;' ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਕੱਢੀ, ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ।
'ਮੈਂ ਉਹ ਆਦਮੀ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਬੈਂਡ ਨੇ ਇੱਕ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ, ਅਤੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਮੈਚ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ: 'ਮੈਂ ਉਹ ਆਦਮੀ ਹਾਂ; ਹੁਣ ਸਵਰਗ ਅਤੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਆਖਰੀ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਲੀਆ ਦੁਆਰਾ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹਟਦੇ!'
'ਆਓ, ਸ਼ੇਖੀ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁੰਡੇ!' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਨਸਾਫ਼ ਦਿਓ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਖਲ ਨਾ ਦੇਣ ਦਿਓ, ਅਤੇ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਕਹਿਣ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।'
'ਸੁਣੋ, ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ;' ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰਿਆ, 'ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਾ ਦਿਓ - 'ਇਹ ਮੇਰਾ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਮੇਰਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਲਈ, ਉਸ ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਵਿਵਹਾਰ ਕਰੋ;' ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਲ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ "ਮੁਰਦਿਆਂ ਨਾਲ" ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ।
'ਇਹ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਕਾਇਰਤਾ ਭਰੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਹਨ,' ਰਾਜਪੂਤ ਨੇ ਚੀਕਿਆ, ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦਾ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ; 'ਮੇਰਾ ਅੰਤ ਉਸਦੇ ਬਾਅਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਦੀ ਮੌਤ ਮਰਾਂਗਾ, ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਖਾਰਸ਼ਦਾਰ ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਮੌਤ ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ।'
ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਮੁਹਾਰਤ ਸੰਪੂਰਨ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਚੰਗੇ ਇੰਸਟ੍ਰਕਟਰ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਰਦਾਨਾ ਅਭਿਆਸਾਂ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਢਿੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜੋ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਸਰਗਰਮ ਲੜਾਈ ਲਈ ਫਿੱਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਤਲਵਾਰ ਉਹੀ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਨੁਵਾਬ ਸਬਜ਼ੀ ਖਾਨ ਨੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਉਸਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹਥਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਚਲਾਉਣਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਪੂਤ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ; ਉਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਢਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਫਾਇਦਾ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਉਸਦੀ ਉਚਾਈ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਗੁੱਸੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਮਾੜੀ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।

ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ; ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਅਤੇ ਢਾਲ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ, ਇੱਕ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ; ਉਹ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਢੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਮੇਰੇ ਦੁਆਲੇ ਨੱਚਦਾ ਰਿਹਾ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਇੱਕ ਲੱਤ 'ਤੇ, ਹੁਣ ਦੂਜੀ ਲੱਤ 'ਤੇ, ਉਹ ਜੰਗਲੀ ਘੁੰਮਦਾ ਰਿਹਾ, ਅਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਅਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਮੇਰੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਵਾਰ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ; ਪਰ ਮੈਂ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਸਥਿਰ ਖੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਥਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਨਦੀ ਦੀ ਢਿੱਲੀ ਰੇਤ ਉਸਦੀ ਥਕਾਵਟ ਨੂੰ ਵਧਾ ਦੇਵੇਗੀ।

ਅਖੀਰ ਉਹ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਖੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ, ਸਾਹ ਲੈਣ ਲਈ ਹੂੰਝਦਾ ਹੋਇਆ। 'ਕਾਫ਼ਿਰ ਦਾ ਕੁੱਤਾ!' ਉਹ ਚੀਕਿਆ, 'ਇੱਕ ਬਦਚਲਣ ਮਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ, ਕੀ ਤੈਨੂੰ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਜਾਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਉਕਸਾਏਗਾ?'

'ਕਾਫ਼ਿਰ!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਕਾਫ਼ਿਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ, ਤੇਰੇ ਘਟੀਆ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੇ ਤੇਰੀ ਕਿਸਮਤ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ;' ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਹਮਲੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਅਤੇ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਵਾਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਢਾਲ 'ਤੇ ਫੜ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਹੀ ਪਲ ਮੇਰੀ ਤਲਵਾਰ ਉਸਦੀ ਗਰਦਨ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘੀ ਦੱਬ ਗਈ। ਉਹ ਡਿੱਗ ਪਿਆ, ਅਤੇ ਜ਼ਖ਼ਮ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚੋਂ ਖੂਨ ਵਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ।

'ਸ਼ੁੱਕਰ ਖੋਦਾ!' ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਹੈ; ਮੈਨੂੰ ਤੈਨੂੰ ਗਲੇ ਲਗਾਉਣ ਦਿਓ;' ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ।

ਰਾਜਪੂਤ ਮਰਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਉਸ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਬਾਂਹ ਉੱਤੇ ਉੱਠਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਤਾਕਤ ਬਚੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਇੱਕ ਸ਼ੈਤਾਨ ਵਾਂਗ ਦੇਖਿਆ; ਉਸਨੇ ਬੋਲਣ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ; ਉਸਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਹਿੱਲੇ, ਪਰ ਕੋਈ ਆਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਆਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਖੂਨ ਬੋਲਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਸੀ।

'ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਦਰਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੇ ਚੰਗਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਝੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।'

ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਮੇਰੀ ਤਲਵਾਰ ਫੜੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਾ ਦਿੱਤੀ; ਉਹ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਕੰਬ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਸਾਹ ਉਸਦੇ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ।

'ਇਸਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿਓ!' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ, 'ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤੋਂ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਹਾਂ।'

ਲੁਘੇਈਆਂ ਨੇ ਉਸਦੇ ਖੂਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਲੱਤਾਂ ਅਤੇ ਬਾਹਾਂ ਤੋਂ ਫੜ ਕੇ ਦੂਰ ਲੈ ਗਏ; ਦੂਜਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਸੁੱਕੀ ਰੇਤ ਛਿੜਕ ਦਿੱਤੀ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਡਿੱਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਮਿੰਟਾਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੱਲ ਪਏ ਜਿਵੇਂ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਮੇਰੀ ਨਿੱਜੀ ਹਿੰਮਤ ਅਤੇ ਹੁਨਰ ਦੇ ਇਸ ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਲਗਭਗ ਪੂਰੇ ਬੈਂਡ ਨੇ ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਇੱਕ ਠੱਗ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਯਾਤਰੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਮਾਰਨਾ ਇੱਕ ਬੇਮਿਸਾਲ ਸਥਿਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਬੁੱਢੇ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ

ਈਰਖਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕੀਤਾ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਮੇਰੇ ਘਮੰਡ ਲਈ ਮਿੱਠੀ ਧੁਪ ਸੀ।
ਸਾਨੂੰ ਵਪਾਰੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਭਰਾ ਤੋਂ ਜੋ ਲੁੱਟ ਮਿਲੀ ਸੀ ਉਹ ਅਮੀਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਹਿੰਮ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਲੁੱਟ ਸੀ। ਕੁਝ ਤਾਂ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜਨ ਲਈ ਵੀ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ।
'ਇਹ ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਜੇ ਕਿਸਮਤ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਚੰਗੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਨਾ ਉਠਾਇਆ।'
ਸਾਹਿਬ, ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਸਫ਼ਰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸੌਗੋਰ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹੀ ਹੋਰ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤੀ ਲੁੱਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ: ਦਸ, ਪੰਦਰਾਂ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਸੌ ਰੁਪਏ ਹੀ ਸਨ, ਜਿੰਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।
ਸੌਗੋਰ ਸ਼ਹਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਅਤੇ ਵਿਅਸਤ ਸਥਾਨ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਝੀਲ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਲਗਭਗ ਹੂਜ਼ੀਨ ਸਾਗੋਰ ਜਿੰਨਾ ਵੱਡਾ; ਇਸ ਉੱਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਠੰਢੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਮਨਮੋਹਕ ਸਥਾਨ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਝੀਲ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਡੇਰਾ ਲਾਇਆ।
ਚਾਰ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਰਹੇ, ਅਸੀਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦੇ ਰਹੇ, ਅਤੇ ਭੁੱਟੇਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ 'ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਬਹੁਤ ਪੈਸੇ ਦਿੰਦੇ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸਾਡੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੀਜੇ ਦਿਨ, ਪੀਰ ਖਾਨ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਇਆ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਤੰਬੂ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਸਿਗਰਟ ਪੀ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਫੈਲੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਚਾਦਰ ਉੱਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸੁਹਾਵਣੀ ਹਵਾ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਿਹਾ ਸੀ।
'ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਭੁੱਟੇਰਾ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਹੈ; ਉਸਨੂੰ ਸਾਡੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਾਹੂਕਾਰ ਦੇ ਜਾਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਜੋ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਚਲਾ ਜਾਵੇਗਾ; ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਬਾਰੇ ਯਕੀਨ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਜਗ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕੁਝ ਕੋਸ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਮਾਰਚ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਛੱਡਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।'
'ਉਲ-ਹਮਦ-ਉਲ-ਇਲਾ!' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ, 'ਉਹ ਇੱਕ ਯੋਗ ਆਦਮੀ ਹੈ; ਅਸੀਂ ਉਸਦੀ ਸਲਾਹ ਸੁਣਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਕੱਲ੍ਹ ਜਲਦੀ ਚਲੇ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਤਿੰਨ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਦੌੜਾਕ ਇੱਥੇ ਰਹਿਣਗੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਖ਼ਬਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸਲਾਹ ਦੇਵੇਗਾ।'
'ਪਰ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਸਫਲ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਇਨਾਮ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।'
'ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ: 'ਜੇਕਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸੱਚਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ।'
'ਓਹ, ਇਸ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਡਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਉਹ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦਿੰਦੇ ਹੋ।'
'ਫਿਰ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਮਿਲੇਗਾ। ਉਸਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?'

'ਜੇ ਸਾਨੂੰ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਦੋ ਸੌ ਰੁਪਏ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਜੇ ਸਾਨੂੰ ਦਸ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਦੁੱਗਣਾ; ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ।'

'ਜੇ ਸਾਹੋਕਰ ਅਮੀਰ ਹੈ, ਖਾਨ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਸੀਂ ਉਹ ਜੋ ਮੰਗਦਾ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਬਚਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ; ਇਸ ਲਈ ਜਾ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਮਿਲੇਗਾ।'

'ਮੈਂ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਜੇ ਮੈਂ ਵਾਪਸ ਨਾ ਆਵਾਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਾਂਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।'

ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਬੰਡਲ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਵੱਲ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਸਾਡੇ ਕੈਂਪ ਦੇ ਘੇਰੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਦੇਖਿਆ।

ਅਧਿਆਇ XXVII

ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਨੇ ਲੁੰਬੜੀ-ਹੱਸ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਖੇਡ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਖੇਡਿਆ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੋ ਅਸੀਂ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਪਿੰਡ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ, ਕੋਈ ਸਾਹਸ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਅਤੇ ਸੱਚਾਈ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮੀ ਤੋਂ ਥੱਕਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ, ਪੰਜਵੀਂ ਸਵੇਰ ਨੂੰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਆ ਗਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡਿਆ ਸੀ।

'ਪੀਰ ਖਾਨ, ਸਾਹਿਬ, ਆਪਣਾ ਸਲਾਮ ਭੇਜਦੇ ਹਨ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਤੁਰੰਤ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਓ, ਕਿਉਂਕਿ ਬੁਨੀਜ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਛੱਡਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।'

'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਉਹ ਕੌਣ ਹੈ?'

'ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ। ਮੈਂ ਭੁੱਟੇਰਾ ਦੇ ਘਰ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਅਤੇ ਜੇਮਾਦਾਰ ਅਕਸਰ ਉਸ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਭੇਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।'

' 'ਠੀਕ ਹੈ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹੋ। ਅਸੀਂ ਸੌਗੋਰ ਤੋਂ ਕਿੰਨੀ ਦੂਰ ਹਾਂ?'

'ਵੈਸੇ ਮੈਂ ਚੌਦਾਂ ਕੋਸ ਦੂਰ ਆਇਆ ਸੀ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਪਰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ।'

'ਤਾਂ ਕੀ ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ?'

'ਜ਼ਰੂਰ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਦੁਪਹਿਰ ਤੱਕ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੁਣ ਚਲਾਵਾਂਗਾ।'

ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਦੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜੰਗਲੀ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਇਕੱਲੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸੌਗਰ ਪਹੁੰਚੇ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਮੈਦਾਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਭੁੱਟੇਰਾ ਦੇ ਘਰ ਵੱਲ ਭੱਜਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਯਕੀਨ ਸੀ।

ਪੀਰ ਖਾਨ ਉੱਥੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। 'ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਦੂਤ ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੇਗਾ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ, ਆਲ੍ਹੀਆ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੋ, ਤੁਸੀਂ ਆ ਗਏ ਹੋ।'

'ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਡਾ ਯੋਗ ਸਹਿਯੋਗੀ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ?' ਮੈਂ ਭੁੱਟੇਰਾ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ।

'ਉਹੀ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਤੁਹਾਡਾ ਗਰੀਬ ਨੌਕਰ ਪੇਰੂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਚੰਗੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।'

'ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਿਆ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਮਿਲਣਾ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਤੂੰ ਇਸਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਸੱਚੇ ਠੱਗ ਦੇ ਸ਼ਬਦ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈਂ। ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਆਦਮੀ ਬਾਰੇ ਯਕੀਨ ਹੈ?'

'ਬਿਲਕੁਲ,' ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੋ ਹੁਣ ਤੱਕ ਡਿੱਗ ਚੁੱਕੇ ਹਨ; ਕੱਲ੍ਹ ਉਹ ਸੌਗਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਆਖਰੀ ਨਜ਼ਰ ਪਾਵੇਗਾ।'

'ਉਲ-ਹਮਦ-ਉਲ-ਇਲਾ!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਓਨਾ ਹੀ ਚੰਗਾ। ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਬੁਨੀਜ ਹੋਵੇਗਾ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ?'

'ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਸੱਤ ਜਾਂ ਅੱਠ ਹਜ਼ਾਰ ਚੰਗੇ ਰੁਪਏ ਦੇ ਹੋਣਗੇ,' ਭੁੱਟੇਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਨਗਦ (ਤਿਆਰ ਪੈਸੇ) ਵੀ,'

'ਫਿਰ ਠੀਕ ਹੈ ਦੋਸਤ; ਪਰ ਤੂੰ ਸੜਕ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ? ਤੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਕਾਫ਼ੀ ਚੰਗਾ ਬੰਦਾ ਹੈਂ।'
'ਓਹ, ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਜ਼ਮਾ ਲਿਆ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਗਣੇਸ਼ ਜੇਮਾਦਾਰ ਨਾਲ ਦੋ ਮੁਹਿੰਮਾਂ 'ਤੇ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?'
'ਮੈਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਉਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਆਗੂ ਹੈ।'
'ਉਹ ਹੈ,' ਭੁੱਟੇਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਉਹ ਇੱਕ ਜ਼ਾਲਮ ਕੁੱਤਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਸੱਚ ਦੱਸਾਂ ਤਾਂ, - ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਡਰਪੋਕ ਸਮਝੋਗੇ, - ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਤਰੀਕਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਮਿਲਿਆ ਸੀ; ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਸਰਗਰਮ ਕੰਮ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਦੇਖਦੇ ਹੋ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੈਂ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਕਮਾਈ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।'
'ਠੀਕ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਸੀਂ ਚੰਗਾ ਕਰਦੇ ਹੋ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਦੇਖੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਗਰੀਬ ਠੱਗਾਂ ਨੂੰ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਸੇ ਤੋਂ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਨਾ ਕਰੋ।'
ਉਹ ਬੰਦਾ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਝਿਜਕਿਆ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਦੇ ਹੋਏ ਉਸਨੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਘਿਨਾਉਣੇ ਕੰਮ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।
ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਇੱਕ ਚਲਾਕੀ ਭਰੀ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ, ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਹੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਹੈ; ਪਰ ਮੈਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਦਬਾਇਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸੀ।
'ਫਿਰ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਸੀਂ ਸਵੇਰੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ?'
'ਅਜਿਹਾ ਕਰੋ,' ਆਦਮੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਸਾਹੌਕਰ ਜੁਬੁਲਪੁਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਾ ਦਿਖਾਓ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਲਾਰਮ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਮਸ਼ਹੂਰ ਲੋਕ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਸੜਕ 'ਤੇ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।'
'ਹੁਣ,' ਮੈਂ ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਸਾਡਾ ਇੱਥੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਥੱਕ ਗਿਆ ਹਾਂ; ਆਓ ਕੈਂਪ ਚੱਲੀਏ। ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਦੋ ਸਕਾਊਟ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜੇ ਲੋੜ ਪਵੇ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸਾਹੋਕਰ ਦੇ ਜਾਣ ਦੀ ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਸਕਣ।'
ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਭੁੱਟੀਆਰਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ।
'ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਬਦਮਾਸ਼ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ,' ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਤੁਰ ਪਏ; 'ਇਹ ਉਹੀ ਅਭਿਆਸ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਹ ਆਪਣਾ ਪੈਸਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਹ ਬੰਦਾ ਸਾਹੋਕਰ ਜਿੰਨਾ ਅਮੀਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਸੌਗੋਰ ਤੋਂ ਲੰਘਣ ਵਾਲੇ ਹਰ ਗਿਰੋਹ 'ਤੇ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ।'
'ਫਿਰ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਮੇਰਾ ਮਨ ਉਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਬਾਰੇ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਬਦਮਾਸ਼ ਜਿਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਇੱਕ ਕਾਇਰ ਬਦਮਾਸ਼, ਜੋ ਆਪਣੀ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਬੈਠਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਜੋਖਮ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ, ਕੋਈ ਥਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਝੱਲਦਾ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਮਰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ?'
'ਇਹ ਇੱਕ ਦੁਰਲੱਭ ਯੋਜਨਾ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ; ਉਹ ਲੂੰਬੜੀ ਵਾਂਗ ਸਾਵਧਾਨ ਹੈ।'

'ਓਹ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਸੋਚਣ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਾਫਿਰ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਹੈ?'
'ਉਨਾ ਹੀ ਪਿਆਰਾ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦੁਖੀ ਹੋਂਦ ਦਾ।'
'ਫਿਰ, ਪੀਰ ਖਾਨ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਉਹ ਹੈ: ਅਸੀਂ ਸਿੱਧੇ ਕੈਂਪ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹੀ ਮੈਂ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇ ਕੇ ਭੇਜਾਂਗਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸੁਣੋਗੇ, ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਉਸਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦਾ, ਤਾਂ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਨੂੰ ਗਿੱਦੜਾਂ ਦਾ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਦਾਦਾ ਕਹਿ ਦਿਓ।'
'ਚੰਗਾ,' ਉਸਨੇ ਹੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ; 'ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਇਸ ਦੁਰਲੱਭ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਦੇਖਾਂਗੇ; ਪਰ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਖਲਨਾਇਕ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਾਵਧਾਨ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਦਿਨ-ਦਿਹਾੜੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਖ਼ਤਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਿਰਫ ਛੋਟੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚ।'
'ਇੱਥੇ, ਜੰਗਲੀ,' ਮੈਂ ਇੱਕ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਉਂਦਾ ਸੀ; 'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਪੇਰੂ, ਭੁੱਟੇਰਾ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?'
'ਯਕੀਨਨ; ਮੇਰਾ ਮਾਲਕ ਅੱਜ ਦੁਪਹਿਰ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸਦਾ ਘਰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਆਟਾ ਖਰੀਦਣ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ।'
'ਚੰਗਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਫਿਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗੀ। ਹੁਣ ਭੁੱਟੇਰਾ ਕੋਲ ਜਾਓ, ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਮੋਹਰ-ਮੁੰਦਰੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਓ: ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥੋਂ ਨਾ ਜਾਣ ਦਿਓ; ਉਸਨੂੰ ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਤਾਰੀਫ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਹੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸਦੀ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਬੁਨੀਜ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਆਲਤਾ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੁਝ ਪੈਸੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਉਹੀ ਦੇਵਾਂਗਾ ਜੋ ਉਹ ਮੰਗਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਥੇ ਆਵੇਗਾ। ਕਹੋ ਕਿ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸੜਕ ਰਾਹੀਂ ਸਾਡੀ ਵਾਪਸੀ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਉਸਨੂੰ ਸਿੱਕਾ ਭੇਜਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ; ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਉਪਕਾਰ ਉਸ 'ਤੇ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੀ ਨੇਕ ਨਿਹਚਾ ਦਾ ਯਕੀਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ, ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਸਭ ਯਾਦ ਹੈ? ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਰਾਮਸੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰੋ, - ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।'
'ਜ਼ਰੂਰ,' ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਨੂੰ ਸਭ ਪਤਾ ਹੈ।' ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਉਹੀ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜੋ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ਬਦ-ਦਰ-ਸ਼ਬਦ ਕਿਹਾ ਸੀ।
'ਇਹ ਤਾਂ ਚੱਲੇਗਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਇਹ ਰਿੰਗ ਹੈ: ਹੁਣ ਚੱਲੋ, ਭੱਜੋ, ਉੱਡੋ, ਅਤੇ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਦੋ ਰੁਪਏ ਕਮਾ ਲੈਂਦੇ ਹੋ।'
'ਮੈਂ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹਾਂ, ਜਮਦਾਰ ਸਾਹਿਬ,' ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਬੋਲਿਆ। 'ਮੈਂ ਤੁਰੰਤ ਵਾਪਸ ਆਵਾਂਗਾ।'
'ਉਹ ਇੱਕ ਚਲਾਕ ਮੁੰਡਾ ਹੈ,' ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਉਹ ਕਿਸੇ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੈਂਦਾ ਹੈ
'ਖੈਰ, ਕੀ ਖ਼ਬਰ ਹੈ, ਜੰਗਲੀ?' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਾਹ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਭੱਜਿਆ।
'ਇੱਕ ਪਲ ਰੁਕੋ, ਜੇਮਾਦਾਰ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਬੋਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ: ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਦੌੜਿਆ ਹਾਂ।'
'ਲਓ, ਥੋੜ੍ਹਾ ਪਾਣੀ ਪੀਓ: ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਕੀ ਹੋਇਆ ਹੈ? ਕੀ ਕੋਈ ਅਲਾਰਮ ਹੈ?'

'ਆਹ, ਕੋਈ ਅਲਾਰਮ ਨਹੀਂ,' ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਪਰ ਸੁਣੋ। ਮੈਂ ਭੱਜੇ ਬਿਨਾਂ ਜਿੰਨੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕਿਆ, ਚਲਾ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਉਸ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਸਾਹ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਸ਼ੱਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਗੇਟ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਮੈਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਤੁਰਿਆ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਉਹ ਕੁਝ ਯਾਤਰੀਆਂ ਲਈ ਕਬਾਬ ਤਲਣ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਜਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਾਂ। ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਇਆ।

"ਖੈਰ," ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਕੀ ਖ਼ਬਰ? ਤੁਸੀਂ ਕਿਉਂ ਆਏ ਹੋ? ਬੁਨੀਜ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ; ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਤੁਹਾਡੇ ਇੱਕ ਸਕਾਊਟ ਨੇ ਆ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਸੁਣੇ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ?"

'ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਸੁਨੇਹਾ, ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਦਿੱਤਾ, ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦੁਹਰਾਇਆ, ਅਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਜਾਪ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਉੱਪਰ-ਨੀਚੇ ਤੁਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ "ਗਣੇਸ਼", "ਧੋਖਾ" ਸ਼ਬਦ ਇੱਕ-ਦੋ ਵਾਰ ਦੁਹਰਾਏ ਗਏ ਸੁਣਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਇਸ ਤੋਂ ਥੱਕ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਮੈਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ: ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਆਓਗੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ?" ਅਤੇ ਇਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ; ਉਸਨੇ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ -

"ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ," ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਨੌਜਵਾਨ, ਕੀ ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵੇਲੇ ਮੋ-ਟੀ-ਰਾਮ ਮੌਜੂਦ ਸੀ?"

' "ਨਹੀਂ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਸੀ," ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

"ਕੀ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਸੀ?"

' "ਨਹੀਂ; ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ; ਵੈਸੇ ਵੀ, ਨਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜਮਾਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦੇਖਿਆ।"

"ਕੀ ਪੀਰ ਖਾਨ ਮੌਜੂਦ ਸੀ?"

"ਨਹੀਂ," ਮੈਂ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, "ਉਹ ਨਹੀਂ ਸੀ।"

' "ਪਰ ਉਹ ਇਹ ਜਗ੍ਹਾ ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਨਾਲ ਛੱਡ ਗਿਆ।"

"ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ," ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਪਰ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ; ਜਦੋਂ ਉਹ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਜਮਾਦਾਰ ਦਾ ਬਿਸਤਰਾ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸੁਨੇਹਾ ਮੈਨੂੰ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਲੇਟ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ: ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰਹਾਣੇ ਹੇਠ ਪਏ ਇੱਕ ਬੈਗ ਵਿੱਚੋਂ ਪੈਸੇ ਗਿਣੇ।"

' "ਮੇਰੇ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਕੁਝ ਵੱਖਰਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ?"

"ਢਾਈ ਸੌ ਪੰਜਾਹ ਰੁਪਏ; ਉਹ ਹੋਰ ਗਿਣ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਰੁਕ ਕੇ ਬਾਕੀ ਪੈਸੇ ਬੈਗ ਵਿੱਚ ਪਾ ਲਏ, ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਣਗੇ।"

' "ਅਤੇ ਬੈਗ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਹਨ?"

"ਆਲੀਆ ਮਾਲੂਮ!" ਮੈਂ ਕਿਹਾ; "ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿਵੇਂ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ?"

"ਜਮਾਦਾਰ ਨਾਲ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਕੌਣ ਸੌਂਦਾ ਹੈ?" ਉਸਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਚੁੱਪੀ ਅਤੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੋਰ ਘੁੰਮਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ।

"ਕੋਈ ਨਹੀਂ," ਐਲ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਪਾਰ ਸੌਂਦਾ ਹਾਂ; ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।"
"ਤੂੰ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਮੁੰਡਾ ਹੈਂ," ਉਹ ਫਿਰ ਬੋਲਿਆ, "ਅਤੇ ਇੱਕ" ਚਲਾਕ ਬੰਦਾ। ਤੈਨੂੰ ਭੁੱਟੇਰਾ ਕਿਵੇਂ ਬਣਨਾ ਪਸੰਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?"
"ਬੱਸ ਕਰ ਦਿਓ," ਮੈਂ ਕਿਹਾ; ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਗੋਤਾਖੋਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ।
'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਅਜਿਹੇ ਬਦਮਾਸ਼ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ?' ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ। 'ਓਹ, ਜੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਉਹ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਮੋਢਿਆਂ ਤੋਂ ਗਰਦਨ ਲਾਹ ਦਿੰਦਾ।'
'ਉਸਨੂੰ ਜਾਣ ਦਿਓ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਉਸਨੂੰ ਨਾ ਰੋਕੋ।'
'ਖੈਰ,' ਜੰਗਲੀ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, 'ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਤੁਰਿਆ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਬੈਠ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਹੱਥ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਦੂਜਾ ਹੱਥ ਆਪਣੇ ਖੰਜਰ ਦੇ ਟਿੱਲੇ 'ਤੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਮੇਰੀ ਕਮਰਬੰਦ ਵਿੱਚ ਛੁਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।
"ਜੰਗਲੀ," ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਤੂੰ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਮੁੰਡਾ ਹੈਂ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਕਰੇਂਗਾ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈਂ। ਭਾਵੇਂ ਤੂੰ ਜਵਾਨ ਹੈਂ, ਇਸ ਖੂਨੀ ਵਪਾਰ ਦਾ ਤੇਰੇ ਲਈ ਕੋਈ ਸੁਹਜ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ; ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੈਂ ਇਹ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੇਰਾ ਜਮਾਦਾਰ ਤੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਪਾਲਤੂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ, ਅਤੇ ਤੈਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ?"
'ਮੈਂ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ।'
"ਹਾਂ! ਇਹ ਤਾਂ ਇਵੇਂ ਹੀ ਹੈ," ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਅਤੇ ਤੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਵੇਂਗਾ? ਬੋਲ, ਮੁੰਡੇ, ਅਤੇ ਡਰ ਨਾ; ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤਰ ਹੋਵੇਂਗਾ। ਆਲੀਆ ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਕਰ! ਮੇਰੀ ਨਾ ਤਾਂ ਪਤਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬੱਚਾ।"
'ਮੈਂ ਫਿਰ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ।'
"ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ," ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ; "ਭਾਵੇਂ ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਦੀ ਹੈਂ, ਪਰ ਤੂੰ ਖਾਧੇ ਨਮਕ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਤੂੰ ਇਸ ਲਈ ਬਿਹਤਰ ਪਸੰਦ ਹੈਂ। ਹੁਣ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣ। ਮੈਂ ਆਵਾਂਗਾ, ਪਰ ਹੁਣੇ ਨਹੀਂ। ਤੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈਂ ਕਿ ਤੂੰ ਤੰਬੂ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ 'ਤੇ ਲੇਟਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈਂ, - ਚੰਗਾ: ਤੈਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੂੜ੍ਹੀ ਨੀਂਦ ਸੌਂਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਤੂੰ ਅਫੀਮ ਖਾ ਲਈ ਹੋਵੇ - ਕੀ ਤੂੰ ਸੁਣਦਾ ਹੈਂ? ਮੈਂ ਚੁੱਪਚਾਪ ਤੇਰੇ ਉੱਤੇ ਕਦਮ ਰੱਖਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਤੂੜੀ ਨਾਲ ਗੁਦਗੁਦਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਚਾਲ ਪਤਾ ਹੈ - ਕੀ ਤੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈਂ?"
"ਮੈਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ," ਮੈਂ ਕਿਹਾ; "ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਵੱਡਾ ਬੈਗ ਹੋਵੇਗਾ।"
"ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ," ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਤੂੰ ਸਹੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਹੈ; ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ, ਮੈਂ ਇਹ ਲੈ ਲਵਾਂਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਚਲਾ ਜਾਵਾਂਗਾ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਛੂਹਾਂਗਾ; ਫਿਰ ਤੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਮੌਕਾ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹੈਂ।"
"ਪਰ ਸਕਾਊਟਸ," ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ; "ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ।"
"ਓਹ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਬਚ ਸਕਦਾ ਹਾਂ; ਰਾਤ ਹਨੇਰੀ ਅਤੇ ਬੱਦਲਵਾਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖੇਗਾ; ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨੰਗਾ ਕਰ ਲਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਕਾਲਾ ਕੰਬਲ ਪਾਵਾਂਗਾ।"

' "ਫਿਰ ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ," ਮੈਂ ਕਿਹਾ; "ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਿਆਨਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਇਮਾਨਦਾਰ ਆਦਮੀ ਬਣਾਂਗਾ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਜਮਾਦਾਰ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਾਂ?"
"ਕਹੋ," ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਕਿ ਚਰਵਾਹੇ ਦੇ ਇੱਜੜ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਬਘਿਆੜ ਨੇ ਉਸਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਮੋਟੀਆਂ ਭੇਡਾਂ ਤੋਂ ਲੁੱਟ ਲਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਚਰਵਾਹੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਮੈਂ ਬਘਿਆੜ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿਆਂਗਾ। ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਟੋਆ ਪੁੱਟਿਆ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੋਟੇ ਲੇਲੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਟੋਕਰੀ ਵਿੱਚ ਲਟਕਾਇਆ, ਅਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ; ਅਤੇ ਬਘਿਆੜ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਦੂਰੋਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਚਰਵਾਹੇ ਦੀ ਉਦਾਰਤਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਸਾਧਾਰਨ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਬਘਿਆੜ, ਤੂੰ ਭੁੱਖਾ ਹੈਂ, ਪਰ ਇੱਕ ਲੇਲਾ ਤੈਨੂੰ ਕਿਉਂ ਭਰਮਾਏਗਾ? ਸਮਾਂ ਆਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੂੰ ਚਰਵਾਹੇ ਨੂੰ ਸੁੱਤਾ ਹੋਇਆ ਪਾਵੇਂਗਾ; ਇਸ ਲਈ ਉਡੀਕ ਕਰੋ, ਭਾਵੇਂ ਤੁਹਾਡਾ ਪੇਟ ਖਾਲੀ ਹੈ। - ਜਮਾਦਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹੋ ਅਤੇ ਉਹ ਤੈਨੂੰ ਸਮਝ ਜਾਵੇਗਾ।"
"ਆਲੀਆ ਦੀ ਸੌਂਹ! ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੰਗਲੀ," ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਅਤੇ ਤੇਰੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰ ਚੰਗਾ ਫਲ ਮਿਲੇਗਾ। ਮੇਰੇ ਦੋਸਤੋ, ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਖਲਨਾਇਕ ਬਾਰੇ ਕੀ ਸੋਚਦੇ ਹੋ?"
'ਆਹ, ਅਸੀਂ ਹੈਰਾਨ ਨਹੀਂ ਹਾਂ,' ਦੋਵੇਂ ਚੀਕ ਪਏ, 'ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਉਸ ਵਾਂਗ ਹੈ; ਪਰ ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੀ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਫਸ ਜਾਵੇਗਾ।'
'ਹੁਣ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਦੋ ਸਕਾਊਟਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਓ;' ਅਤੇ ਉਹ ਆ ਗਏ।
ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੀਰੂ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ, 'ਮੇਰੇ ਦੋਸਤੋ,' ਮੈਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ, 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਬਦਮਾਸ਼ ਨੂੰ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ: ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਮੇਰੇ ਤੰਬੂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਲੇਟ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਸੌਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰੇ; ਪਰ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਰੱਖੋ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਪੀਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਮੋਤੀ ਨੂੰ ਜਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਵੇਖਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ 'ਤੇ ਲਿਆਓ; ਅਤੇ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਰੱਖੋ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਾ ਦੇਖ ਸਕੇ। ਮੈਂ ਸੁੱਤਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਬੈਗ ਲੈਣ ਦੇਵਾਂਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਡਿੱਗ ਵੀ ਪਵੇ; ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਫੜ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਫੜ ਸਕਦੇ ਹੋ; ਮੇਰੇ ਆਉਣ ਤੱਕ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਪਹੁੰਚਾਓ: ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ, ਜੰਗਲੀ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸੌਂਦੇ ਜਿਵੇਂ ਅਫੀਮ ਦਾ ਦਰਸ਼ਕ ਤੁਹਾਡੇ ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਲੀਆ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਉਸੇ ਕਬਰ ਵਿੱਚ ਲੇਟ ਜਾਓਗੇ।'
'ਮੈਥੋਂ ਨਾ ਡਰੋ,' ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਲੂਣ ਖਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਦਿਆਲਤਾ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਏ ਹੋ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਧੋਖਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ? ਜੇ ਮੇਰਾ ਇਰਾਦਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਜੋ ਕਿਹਾ ਉਸ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਨਾ ਕਿਹਾ ਹੁੰਦਾ।'
'ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਤਿਆਰ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ। 'ਕੀ ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਦੋਂ ਆਵੇਗਾ?'
'ਉਸਨੇ ਕੀਤਾ,' ਜੰਗਲੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਰਾਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਹਿਰ, ਜਦੋਂ ਉਸਦਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ।'
'ਚੰਗਾ; ਫਿਰ ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਤਿਆਰ ਹੋ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ 'ਤੇ ਥੁੱਕਾਂਗੇ।'
ਮੇਰੇ ਲਈ ਘੰਟੇ ਚਿੰਤਾ ਨਾਲ ਬੀਤਦੇ ਗਏ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਤੰਬੂ ਤੋਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਦੇਖ ਸਕਾਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ ਸਹੀ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦਾ ਸੀ, ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਕੇ ਕਿ ਉਹ ਹਨ। ਪੀਰ ਖਾਨ ਮੇਰੇ ਤੰਬੂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਗੂੜ੍ਹੀ ਨੀਂਦ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਸੀ, ਪਰ

ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜਾਗ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਸਕਾਊਟ ਆਲਸ ਨਾਲ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਸਨ; ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਰਾਤ ਇੰਨੀ ਹਨੇਰੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਝੀਲ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਛਿੱਟੇ ਅਤੇ ਬੁੜਬੁੜਾਉਣ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ। 'ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਅੱਧੀ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਕਾਰਪੇਟ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ, 'ਉਹ ਆਵੇਗਾ; ਚੋਰ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਗੁਆਏਗਾ: ਪਰ ਹਨੇਰਾ ਸਾਡਾ ਓਨਾ ਹੀ ਪੱਖ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਇਹ ਉਸਨੂੰ ਕਰਦਾ ਹੈ।'

'ਹੁਣ, ਜੰਗਲੀ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਾਂਗਾ; ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖ, ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਮੁੰਡੇ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਾਂਗਾ; ਪੀਰ ਖਾਨ ਤੰਬੂ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਹੈ: ਮੈਨੂੰ ਬਾਕੀਆਂ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਫੜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਲਏ ਜਾਣਗੇ।'

'ਮੈਥੋਂ ਡਰੋ ਨਾ,' ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੀਂਦ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਚੂਹਾ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦਾ।'

ਮੈਂ ਅੰਦਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਲੇਟ ਗਿਆ; ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਬਲੇਡ ਖਿੱਚਿਆ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਦੇ ਨੇੜੇ ਰੱਖਿਆ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਪਲ ਵਿੱਚ ਫੜ ਸਕਾਂ; ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਜਾਈ ਨਾਲ ਢੱਕਿਆ, ਨਾਲ ਹੀ ਇਸਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਲਈ ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਮਿਲ ਸਕੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਵੇਗਾ, (ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗਾ), ਮੈਂ ਤੰਬੂ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵੇਖਦਾ ਰਿਹਾ; ਅਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਅੰਦਰ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਨੂੰ ਸਮਝਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ, ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੋਂ ਵੀ ਲੰਘਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਦੇਖ ਲਵਾਂਗਾ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤੱਕ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਰਿਹਾ; ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹਿੱਲਿਆ, ਕਿਤੇ ਪੀਰੂ ਬਾਹਰ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸੁਣੇ ਕਿ ਮੈਂ ਜਾਗ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਹੁਣ, ਮੈਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ, ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਲੰਘ ਗਈ ਸੀ; ਅਜੇ ਵੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵੱਲ ਝੁਕਾਅ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਕੀ ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਉਸਨੂੰ ਤਬਾਹੀ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਕਿਉਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਇਹ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀਆਂ ਹਨ? ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਅਕਸਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਕਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕਿਆ। ਅਖੀਰ ਉਹ ਆਇਆ। ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਚੀਜ਼ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਨੂੰ ਹਨੇਰਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਝਿਜਕਿਆ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਜੰਗਲੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਉੱਪਰੋਂ ਲੰਘ ਗਿਆ, ਜਿਸਨੇ ਇੰਨੀ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੁਰਾੜੇ ਮਾਰੇ ਕਿ ਮੈਂ ਐਲਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਮੈਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਪਤਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ। ਆਲੀਆ! ਆਲੀਆ! ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਕਿੰਨਾ ਧੜਕਦਾ ਹੈ! - ਮੈਂ ਇਸਦੇ ਧੜਕਣ ਸੁਣ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਮੇਰੀ ਛਾਤੀ ਵਿੱਚ ਇੰਨੇ ਉੱਚੇ ਜਾਪਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਲਵੇਗਾ। ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਭੜਕ ਉੱਠਿਆ - ਕੀ ਉਹ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਅਤੇ ਕੀ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗਾ? ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਲਗਭਗ ਕੰਬ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਬੈਗ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਿਵੇਂ ਬੇਕਾਰ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਰਹਾਂਗਾ; ਮੈਂ ਛਾਲ ਮਾਰਨ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣਾ ਹਥਿਆਰ ਲੰਘਾਉਣ ਦੇ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਇੱਕ ਚੋਰ ਹੈ, ਇੱਕ ਦੁਖੀ ਚੋਰ, ਅਤੇ ਹਥਿਆਰ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਂ ਦੂਰ; ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਵੀ ਚਾਹੇਗਾ - ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਚੁੱਪਚਾਪ ਲੇਟ ਗਿਆ, ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ। ਤੰਬੂ

ਬਹੁਤ ਨੀਵਾਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਝੁਕ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਪਿਆ: ਉਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਗੋਡੇ ਟੇਕ ਦਿੱਤੇ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਨੀਂਦ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਸਾਹ ਲੈਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ, ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਗਰਮ ਸਾਹ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਅਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਕੀ ਮੈਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸੁੱਤਾ ਹਾਂ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਸੁੱਤਾ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਤੁਰੰਤ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਸਿਰਹਾਣੇ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖਿਆ, ਪਰ ਇੰਨੀ ਚੁੱਪਚਾਪ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਸੁੱਤਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ: ਪਰ ਬੈਗ ਉਸ ਪਾਸੇ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਹ ਮੇਰੇ ਦੂਜੇ ਕੰਨ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਸੀ; ਉਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਜਗਾਏ ਬਿਨਾਂ ਇਸਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ; ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਤੂੜੀ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਜਾਂ ਘਾਹ ਦੇ ਪੱਤੇ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਮੇਰੇ ਕੰਨ ਨੂੰ ਗੁਦਗੁਦਾਈ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਘੁਰ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਵੱਲ ਮੁੜਿਆ: ਇਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਸਥਿਰ ਰਿਹਾ; ਪਰ ਦੁਬਾਰਾ ਉਸਦਾ ਹੱਥ ਛੂਹ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਮੈਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਬੈਗ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਿਆ - ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸਿਰਹਾਣੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹਟਾਇਆ ਗਿਆ; ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਪੈਸੇ ਆਪਣੇ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਠਰ-ਠਰ ਸੁਣੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ: ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜੰਗਲੀ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ, (ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ - ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ,) ਅਤੇ ਭੁੱਟੇਰਾ ਇਸ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸੀ। ਉਹ ਰੁਕ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਬੁੜਬੁੜਾਇਆ, 'ਅਜੀਬ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਉਹ ਰਸਤਾ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।' ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਦਮ, ਅਤੇ ਉਹ ਦਹਿਲੀਜ਼ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਪੀਰ ਖਾਨ, ਮੋਤੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦਰਜਨ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਪਕੜ ਵਿੱਚ ਸੀ।

'ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ!' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵੱਲ ਭੱਜਿਆ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ: 'ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਇੱਕ ਬੱਤੀ ਮਾਰੋ; ਸਾਨੂੰ ਚੋਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਸ ਰੂਸਟਮ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਦੇਖਣ ਦਿਓ - ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਆਦਮੀ ਜੋ ਇੱਕ ਠੱਗ ਦੇ ਕੈਂਪ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਤੱਕ ਟਾਲਦਾ ਹੈ।' ਇੱਕ ਰੌਸ਼ਨੀ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ, ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਕੰਬਦਾ ਹੋਇਆ ਬਦਕਿਸਮਤ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਜਿਸਦੇ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਰੁਪਏ ਦਾ ਥੈਲਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਉਸਦਾ ਆਪਣਾ ਹੋਵੇ।

'ਹਾਏ!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਤਾਂ ਇਹ ਤੂੰ ਹੀ ਹੈਂ, ਪੀਰੂ, ਅਤੇ ਉਹ ਬਘਿਆੜ ਜੋ ਇੰਨਾ ਸਾਵਧਾਨ ਸੀ, ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਚਰਵਾਹਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਉਹ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਪਰ ਵੱਡੇ ਝੁੰਡ 'ਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਹੁਣ, ਬਦਮਾਸ਼,' ਮੈਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ, 'ਤੂੰ ਸਾਨੂੰ ਲੁੱਟ ਲੈਂਦਾ, ਅਤੇ ਮਰਨ ਦੇ ਲਾਇਕ ਹੈਂ, ਫਿਰ ਵੀ ਤੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਾਂ ਮੌਤ ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।'

'ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ, ਓਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ!' ਬਦਮਾਸ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਨੂੰ ਜੀਣ ਦਿਓ, ਮੈਂ ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ ਕੀਤੇ ਚੱਲ ਪੈਵਾਂਗਾ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਵੀ ਜਾਵਾਂਗਾ; ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਜੇ ਕਦੇ ਮੇਰਾ ਚਿਹਰਾ ਸੌਗੋਰ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇਸ ਸੜਕ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰੋ।'

'ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਹੁਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿਓ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਿਸ ਬੁਨੀਜ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਝੂਠਾ ਹੈ?'

'ਜਿੰਨਾ ਸੱਚ ਮੈਂ ਸਾਹ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ: ਆਹ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਤਿਆਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖੀਆਂ, ਅਤੇ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਹੀ ਨਹੀਂ ਸੁਣੋਗੇ? ਤੁਸੀਂ ਇਸ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ?'
'ਤੁਹਾਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਪੈਸੇ ਦਿਓਗੇ? ਮੈਨੂੰ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।'
'ਐ ਮੇਰੇ ਸਾਹਿਬ! ਮੇਰੇ ਸਾਹਿਬ!' ਬਦਮਾਸ਼ ਚੀਕਿਆ; 'ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ! ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿੱਥੋਂ ਲਿਆਵਾਂ? ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਊ ਨਹੀਂ ਹੈ।'
'ਇਹ ਝੂਠ ਹੈ,' ਮੋਟੀ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਰੁਪਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤੁਸੀਂ ਗਰੀਬ ਠੱਗਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕਾਇਆ ਹੈ; ਅਸੀਂ ਸੌ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਲਏ ਹਨ: ਤੁਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ?'
'ਦੇਖੋ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਰੁਮਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸਦਾ ਉਪਯੋਗ ਜਾਣਦੇ ਹੋ; ਦੱਸੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪੈਸੇ ਦਿਓਗੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।'
'ਮੈਂ ਇਹ ਦੇਵਾਂਗਾ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਛੜੀ 'ਤੇ ਸਹੁੰ ਖਾਵਾਂਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਆਓ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਲੈ ਜਾਓ।'
'ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਵੀ ਫਸ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ! ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ, ਦੋਸਤ ਭੁੱਟੇਰਾ, ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਦਾੜ੍ਹੀਆਂ 'ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾ ਕਰ। ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਤੈਨੂੰ ਫੜ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਤੂੰ ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਸਿਹਰਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਤੇਜ਼ ਬੁੱਧੀ ਹੈ: ਨਹੀਂ, ਯਾਰ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਮਜ਼ਾਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ - ਤੇਰੀ ਸਾਰੀ ਦੌਲਤ ਕਿੱਥੇ ਲੁਕੀ ਹੋਈ ਹੈ?'
'ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰ ਸਕਦੇ ਹੋ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਪਰ ਮੈਂ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ।' 'ਆਹ, ਠੀਕ ਹੈ,' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ, 'ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਦਮ ਘੁੱਟ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਿਹਤਰ ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਹੋ; ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਫੜੋ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮੋਢਿਆਂ ਤੋਂ ਬੈਗ ਉਤਾਰ ਦਿਓ।'
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਕਮਰਾ ਉਸਦੀ ਗਰਦਨ ਦੁਆਲੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕੱਸ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਲਗਭਗ ਦਮ ਘੁੱਟਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ: ਉਸਨੇ ਬੋਲਣ ਦੀਆਂ ਕਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਕੜ ਥੋੜ੍ਹੀ ਢਿੱਲੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ; ਪਰ ਉਹ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਸਕਿਆ - ਮੌਤ ਦੇ ਡਰ ਨੇ ਉਸਦੀ ਬੋਲਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਅਧਰੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।
'ਉਸਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਪਾਣੀ ਦਿਓ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਉਸਦਾ ਡਰ ਧੋ ਦੇਵੇਗਾ।'
ਉਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਲੈ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪੈਰਾਂ ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਝਿੜਕਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਲੱਤ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ।
'ਖਜ਼ਾਨਾ ਕਿੱਥੇ ਹੈ?' ਮੈਂ ਕਿਹਾ: 'ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਰੁਮਲ ਦੀ ਤੰਗੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਸਾਵਧਾਨ ਰਹੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਕਿਵੇਂ ਜੋਖਮ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋ: ਖਜ਼ਾਨਾ ਕਿੱਥੇ ਹੈ?'
'ਮੈਨੂੰ ਜਿਉਣ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਮੈਂ ਦੱਸਾਂਗਾ,' ਭੁੱਟੇਰਾ ਚੀਕਿਆ, ਹਰ ਅੰਗ ਕੰਬ ਰਿਹਾ ਸੀ।
'ਮੈਂ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਸੀਂ ਇੱਥੇ ਰਹੋਗੇ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਾਂਗਾ; ਤੁਸੀਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਦੇਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਤੀਜਾ ਪਤਾ ਹੈ - ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅੱਧਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।'
'ਮੋਤੀ-ਰਾਮ ਕਿੱਥੇ ਹੈ? ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਜਾਣਦਾ ਹੈ।'

'ਝੂਠਾ! ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ,' ਮੋਟੀ ਨੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ; 'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਲਾਭਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਗੀਦਾਰ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ?'

'ਤੂੰ ਉਹ ਥਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈਂ,' ਭੁੱਟੇਰਾ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, 'ਪਰ ਤੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਉੱਥੇ ਕੁਝ ਵੀ ਹੈ; ਤੈਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਾਲਾ ਪੁਰਾਣਾ ਖੋਖਲਾ ਅੰਬ ਦਾ ਰੁੱਖ ਯਾਦ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਤੂੰ ਗਣੇਸ਼ ਤੋਂ ਮਿਲਿਆ ਆਖਰੀ ਹਿੱਸਾ ਛੱਡਿਆ ਸੀ?'

'ਮੈਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।'

'ਖੈਰ, ਫਿਰ, ਤੈਨੂੰ ਤਣੇ ਦੀ ਖੋੜ ਵਿੱਚ ਖੁਦਾਈ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ; ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਹੱਥ ਡੂੰਘਾਈ ਵਿੱਚ ਤੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸਭ ਕੁਝ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ - ਸੋਨਾ, ਚਾਂਦੀ ਅਤੇ ਗਹਿਣੇ।'

'ਹੁਣ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਖਲਨਾਇਕ, ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਬਚਨ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ, ਤੂੰ ਇੱਥੇ ਹੀ ਰਹੇਂਗਾ; ਕਬਰ ਪੁੱਟੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਤੈਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਰੱਖੇਗੀ, ਅਤੇ ਘੰਟਿਆਂ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਹੈ: ਮੈਂ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੇਰੀ ਦਾੜ੍ਹੀ 'ਤੇ ਥੁੱਕਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਭੋਵਾਨੀ, ਜਿਸਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਤੂੰ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਅਤੇ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ:' ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ 'ਤੇ ਥੁੱਕਿਆ; ਮੇਰੇ ਨੇੜੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਇਹੀ ਕੀਤਾ।

'ਫੇਰ,' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ, 'ਉਸਨੂੰ ਫੜ, ਅਤੇ ਤੰਬਾਕੂ ਲਿਆ।' ਉਹ ਘਾਤਕ ਝਿਰਨੀ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਪਰ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵੱਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ - ਇੱਕ ਪਲ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਹ ਮਰ ਗਿਆ!

'ਜਾ, ਮੋਤੀ!' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ; 'ਦਸ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਜਾ ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ; ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸੱਚ ਕਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਲਈ ਅਮੀਰ ਹੋਵਾਂਗੇ; ਫਿਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਇਸ ਕੰਮ ਬਾਰੇ ਸੁਣ ਕੇ ਵਾਹ! ਵਾਹ! ਰੋਣਗੇ।'

ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦਫ਼ਨਾਇਆ ਗਿਆ, ਕਬਰ ਨੂੰ ਪੱਧਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੁੱਟਿਆ ਗਿਆ, ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਪਲੱਸਤਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਕੁਝ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਬਣਾਏ ਗਏ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗ ਬਾਲੀ ਗਈ, ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਕੰਮ ਲੁਕਾਇਆ ਗਿਆ।

ਹੁਣ ਕੀ ਉਹ ਖਲਨਾਇਕ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਾਹਿਬ? ਮੇਰੀ ਸਮਝ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸਦਾ ਬੇਰਹਿਮ ਕੰਮ ਸਾਡੀਆਂ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਮਾੜਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਸਦੀ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਉਸਨੇ ਇਸਦਾ ਖਮਿਆਜ਼ਾ ਭੁਗਤਿਆ।

"ਇਹ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਬਦਲਾ ਸੀ," ਮੈਂ ਕਿਹਾ; ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਲੁੱਟ ਦੇ ਘਿਣਾਉਣੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਇਸਦਾ ਇਨਸਾਫ਼ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ। ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੀ ਜਾਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਿਉਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸਨੂੰ ਕਤਲ ਕਿਉਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ? ਇਹ ਬਹੁਤ ਘਟੀਆ ਸੀ।"

ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਵਾਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ; ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਉੱਥੇ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਉੱਥੇ ਹੀ ਰਿਹਾ - ਹਾਂ, ਉਹ ਹੁਣ ਉੱਥੇ ਹੀ ਹੈ।

ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਫ਼ਰਕ ਸੀ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਘੱਟ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਬਣੇ, ਕੀ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪੈਸਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸੱਚ ਦੱਸਿਆ ਸੀ?

"ਉਹਨੇ ਇਹ ਕੀਤਾ ਸੀ," ਠੱਗ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਸਵੇਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਮੋਤੀ ਵਾਪਸ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਜਗਾ ਕੇ, ਮੇਰੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਸੋਨੇ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਸਿੱਕਿਆਂ, ਹਾਰਾਂ, ਬਾਜ਼ੂਆਂ, ਕੰਗਣਾਂ ਅਤੇ ਗਿੱਟਿਆਂ ਦਾ ਢੇਰ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਉੱਥੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਠੱਗਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਮੋਤੀ, ਪੀਰ ਖਾਨ, ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਿਆ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਗਹਿਣੇ ਪਿਘਲਾ ਦਿੱਤੇ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅਗਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਾਰਾ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਲੁੱਟ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਅਮੀਰ ਬਣਾਇਆ; ਸੱਚਮੁੱਚ ਮੈਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਤੱਕ ਚੱਲਿਆ।

ਅਤੇ ਸਾਹੋਕਰ, ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, ਕੀ ਉਸ ਬਾਰੇ ਖ਼ਬਰ ਸੱਚ ਸੀ?

"ਓਹ, ਬਿਲਕੁਲ ਸੱਚ," ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਾਂਗਾ। ਅਸੀਂ ਸੌਗੋਰ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਚਲੇ ਗਏ, ਅਤੇ ਸੜਕ 'ਤੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਗੁੜ ਖਾਣ ਲਈ ਬੈਠ ਗਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਹਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਸਕਾਊਟ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਾਹੋਕਰ ਸ਼ਹਿਰ ਛੱਡ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਪਿੱਛੇ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਭਿਖਾਰੀ ਸੀ, ਨੇ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਜੁਬੁਲਪੁਰ ਤੱਕ ਇੱਕ ਸੇਵਾਦਾਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸਾਹੋਕਰ ਦੇ ਸੌਣ ਵੇਲੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

'ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ?' ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ।

'ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਟੈਟੂ ਹੈ, ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਤਾਕਤਵਰ ਜਾਨਵਰ,' ਸਕਾਊਟ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਦੋ ਹੋਰ ਲੋਕ ਲੱਦੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਅਤੇ ਭਿਖਾਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚਾਰ ਆਦਮੀ ਹਨ।'

'ਚੰਗਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ। 'ਹੁਣ, ਮੇਰੇ ਮੁੰਡਿਓ, ਸਾਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਸਾਹੋਕਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਬਾਕੀ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਂਗਾ।'

ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧੇ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਟੇਜ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਸਫ਼ਰ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸ਼ਗਨ ਵੇਖੇ; ਉਹ ਸਾਰੇ ਚੰਗੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਚੌਥੇ ਦਿਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਚਾਨਕ, ਅਸੀਂ ਸਾਹੋਕਰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਫਸਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ; ਸਾਡੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਭਿਖਾਰੀ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਉਸਦੀ ਰੇਲਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਦੇਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ। ਇਹ ਸੜਕ 'ਤੇ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲੇ, ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸਨੂੰ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲਣ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਆਮ ਨਮਸਕਾਰ ਲੰਘ ਗਏ। ਮੈਂ ਵਧੀਆ ਕੱਪੜੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਸੀ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵਾਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸਾਡੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਜਿਸਦਾ ਜਵਾਬ ਪੁਰਾਣੀ ਕਹਾਣੀ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧੇ। ਸਾਹੋਕਰ ਇੱਕ ਮੋਟਾ, ਹੱਸਮੁੱਖ ਸਾਥੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮਜ਼ਾਕੀਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਉਸਦੇ ਚੁਟਕਲਿਆਂ 'ਤੇ ਦਿਲੋਂ ਹੱਸਦੇ ਸੀ। ਇਹ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਯਾਤਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਸਦਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਦੋਸਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ: ਸੜਕ ਦੀ ਇਕੱਲਤਾ ਅਤੇ ਸਟੇਜ ਦੀ ਥਕਾਵਟ ਇੰਨੀ ਸੁਹਾਵਣੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਅਤੇ ਸਟੇਜ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਇੰਨੇ ਚੰਗੇ ਦੋਸਤ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਇਕੱਠੇ ਸਫ਼ਰ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋਈਏ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਵਿਦਾ ਹੋਏ ਤਾਂ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਅਲਵਿਦਾ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੋਇਆ; ਉਹ ਇਸਦੇ ਅੰਦਰ, ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਠਹਿਰਿਆ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਕੈਂਪਿੰਗ ਪਲਾਨ ਵਿੱਚ।

'ਕੱਲ੍ਹ,' ਮੈਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਦਿਨ ਹੈ, ਅੱਜ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਹੈ: ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।' ਸਾਰੇ ਇਸ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਏ, ਅਤੇ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਬੇਲਹਾਸ ਅਤੇ ਲੁਘਾਈ ਚੱਲ ਪਏ, ਪਹਿਲੇ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਚੁਣੀ, ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਨੇ ਕਬਰ ਪੁੱਟਣ ਲਈ।

ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਦੇ ਹੀ, ਇੱਕ ਆਦਮੀ (ਸਾਡਾ ਭਿਖਾਰੀ ਸੀ) ਆਇਆ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸਾਹੋਕਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਾਡਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਪਹੁੰਚੀਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸਾਡੀ ਸੰਗਤ ਪਸੰਦ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਡੇ ਸਹਾਇਕ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕਰਦਾ ਸੀ।

'ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਡਰਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ,' ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਸੱਚ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸੌਗੋਰ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੋਂ ਹੀ ਘਬਰਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸੜਕ 'ਤੇ ਕੁਝ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਗਾਇਬ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ ਸੀ; ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕੱਲ੍ਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਰੇ ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ਜਮਾਦਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਡਰ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।'

'ਸ਼ਾਬਾਸ਼,' ਮੈਂ ਪੁਕਾਰਿਆ; 'ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਭਾਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਭੁਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ; ਪਰ, ਮੇਰੇ ਦੋਸਤੋ, ਸਾਹੋਕਰ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਉਸਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਵਾਂਗ ਘੇਰੋ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿਓ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਰੱਖੋ।'

'ਜੈ ਭਵਾਨੀ! ਜੈ ਅਮੀਰ ਅਲੀ!' ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਮੈਦਾਨ ਛੱਡ ਕੇ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਏ ਜਿੱਥੇ ਸਾਹੋਕਰ ਸਾਡੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਅਧਿਆਇ XXVIII

ਕੇਟਸਬੀ। "ਮੇਰੇ ਮਿਹਰਬਾਨ ਮਾਲਕ, ਮਰਨਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘਟੀਆ ਗੱਲ ਹੈ।"
ਜਦੋਂ ਆਦਮੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਭਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।
ਰਿਚਰਡ III, ਐਕਟ III, ਦ੍ਰਿਸ਼ ii

'ਰਾਮ! ਰਾਮ! ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ,' ਸਾਹੋਕਰ ਦਾ ਸਲਾਮ ਸੀ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਮਿਲੇ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਭਿਖਾਰੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। 'ਰਾਮ! ਰਾਮ! ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਗਰੀਬ ਸੇਵਕ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਆਏ ਹੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੱਚਮੁੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਸੁਚਾਰੂ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਮਿੱਠੇ ਸੁਆਦ ਨੇ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਸੁਣਨ ਦੀ ਤਾਂਘ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ ਹੈ।'

ਮੈਂ ਆਮ ਤਾਰੀਫ਼ਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧੇ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਮੇਰਾ ਬੈਂਡ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਸ਼ਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਸਾਰੇ ਆਪਣੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਪਹਿਲੇ ਸਕਾਊਟ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਵੇ ਕਿ ਭੀਲ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਸਾਹਿਬ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਅਜਿਹੇ ਪਲਾਂ 'ਤੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਠੱਗ: ਸਾਡੇ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਜਾਂ ਤਰਸ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ, ਜਾਂ ਉਸ ਕੰਮ ਲਈ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਸੀਂ ਸੁਣਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਪਰ ਸਾਹਸ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਚਿੰਤਾ, ਇਸਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਤੀਬਰ ਇੱਛਾ, ਅਤੇ ਲੰਘਦੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਤੋਂ ਰੁਕਾਵਟ ਦਾ ਡਰ; ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਬੇਰਹਿਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਚਿੰਤਾ ਅਤੇ ਡਰ ਨਾਲ ਧੜਕ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਹੋਕਰ ਦੀਆਂ ਮਜ਼ਾਕੀਆ ਅਤੇ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਮੇਰੇ ਜਵਾਬ ਅਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਸਨ; ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਬਦਲੇ ਹੋਏ ਵਿਵਹਾਰ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਿਆ।

'ਆਹ! ਇਹ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗਾ ਹੈ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਇੱਕ ਚੁਟਕਲੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਮੋਟੇ ਪਾਸੇ ਕੰਬ ਗਏ ਸਨ, - 'ਇਹ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗਾ ਹੈ। ਕਿਉਂ, ਯਾਰ, ਜਿਸਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਨੀਂਦ ਤੋਂ ਜਾਗਣ 'ਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਟਿਕ ਗਈ ਸੀ? ਯਕੀਨਨ ਕਿਸੇ ਉਦਾਸੀ ਵਾਲੀ ਹਸਤੀ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਉਸਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੇ ਹੋ।'

'ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ, ਸੇਠਜੀ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਸੁਭਾਅ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਸਨ, ਮੇਰੇ ਘਰ ਵਿੱਚ।'

'ਖੈਰ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਾਪਸੀ ਕਰੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਯਾਤਰਾ ਮਾੜਾ ਕੰਮ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇੰਨਾ ਬਦਕਿਸਮਤ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਉਡੀਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਉਦਾਸੀਨ ਦਿਨ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਸੌਗੋਰ ਛੱਡਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਜੋਤਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ, ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਦਿਨ ਬੁਰਾ ਸੀ

ਅਤੇ ਉਹ ਦਿਨ ਹੋਰ ਵੀ ਮਾੜਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਸੀ: ਅਤੇ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਅਰਥ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਨਰਾਇਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਰੇ ਠੱਗਾਂ, ਚੋਰਾਂ ਅਤੇ ਡਾਕੂਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਵੇ।'
'ਆਮੀਨ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਸਾਨੂੰ ਅਕਸਰ ਸਾਡੀ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਖ਼ਤ ਦਸਤਕ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਕੀ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੜਕ 'ਤੇ ਠੱਗ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਕੌਣ ਜਾਂ ਕੀ ਹਨ? ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਮੇਰੇ ਲਈ ਨਵਾਂ ਹੈ।'
'ਸੱਚੀਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦਾ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ। ਠੱਗ, ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜੋ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੀ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਬੇਖ਼ਬਰ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਲੈਂਦੇ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ; ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੁੰਦਰ ਔਰਤਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਮੁਸੀਬਤ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਨਰਮ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ; ਫਿਰ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਬੰਨ੍ਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸ਼ੀਤਾਨ ਦਾ ਕੁਝ ਸੁਹਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਆਪਣੀ ਪਕੜ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜੋ ਉਸਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਫਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਚੋਰ, ਜਾਂ ਠੱਗ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਬਦਮਾਸ਼ ਹਾਈਵੇਅ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਸੱਚ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਯਾਤਰੀ ਗੈਰ-ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਗਾਇਬ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਮੈਂ ਇਮਾਨਦਾਰ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਤਾਕਤਵਰ ਆਦਮੀ ਜਾਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨਗੇ।'
ਮੈਂ ਸਾਹੋਕਰ ਦੇ ਠੱਗਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ ਅੰਦਰੋਂ ਹੱਸ ਪਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਗਣੇਸ਼ ਜੇਮਾਦਾਰ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਲਾਪਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਸੀ। ਪਰ ਮੈਂ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਆਹ! ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ, ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ। ਇਹ ਠੱਗ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਕਦੇ-ਕਦੇ ਇੱਕ ਬੇਖਬਰ ਇਕੱਲੇ ਯਾਤਰੀ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਮਾਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਡੀ ਵਰਗੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ; ਅਤੇ ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਜੇ ਕੋਈ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਚਮੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦਿਨ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਪਾਵਾਂਗੇ; ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਦਾ ਕੀਮਾ (ਮੀਸ) ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤਲਵਾਰ ਖਿੱਚੀ ਗਈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਖੜ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ। ਪਰ ਉੱਥੇ, ਮੈਂ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ, ਮੇਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਬੈਠਾ ਹੈ; ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਵੇਂ ਚੱਲ ਪਿਆ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਾਂਗਾ। ਉਹ ਸੜਕ 'ਤੇ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਜਲਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ;' ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਉਸ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇ, ਉਸਨੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਅਤੇ ਸਾਹੋਕਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਲਾਮ ਕੀਤਾ; ਉਹ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਕਿਰਦਾਰ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਭਾਇਆ।
'ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੈ, ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ?' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਇੰਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਵੇਂ ਹੋ?'
'ਓਹ,' ਉਸਨੇ ਝੱਟ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਕੱਲ੍ਹ ਮੇਰੇ ਪੈਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੰਡਾ ਚੁਭ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ, ਮੈਂ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਹੋਣਗੇ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ; ਪਰ ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਸਕਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰਾ ਪੈਰ ਦਰਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਇੱਕ ਟੱਟੂ 'ਤੇ ਲਿਫਟ ਮਿਲਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।'

'ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਮੇਰਾ ਸਮਾਨ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਾਓ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਦੇਖਾਂਗਾ ਕਿ ਇੱਕ ਨਾਈ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸਟੇਜ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਥੀ ਕਿੱਥੇ ਹਨ?'
'ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਨਦੀ ਹੈ, ਲਗਭਗ ਅੱਧਾ ਕੋਸ ਦੂਰ, ਅਤੇ ਉਹ ਉੱਥੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਅਤੇ ਮੂੰਹ ਧੋਣਗੇ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ, ਜੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਪਾਓਗੇ।'
'ਚੰਗਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਕਿ ਪਾਣੀ ਨੇੜੇ ਹੈ; ਅਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਟੇਜ ਬਹੁਤ ਲੰਮੀ ਹੈ: ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਸੇਠ ਸਾਹਿਬ? ਤੁਸੀਂ ਹਿੰਦੂ ਆਪਣੇ ਸਵੇਰ ਦੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਬਾਰੇ ਓਨੇ ਹੀ ਖਾਸ ਹੋ ਜਿੰਨੇ ਅਸੀਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਾਂ।'
'ਸੱਚ, ਸੱਚ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਖ਼ਬਰ ਸਵਾਗਤਯੋਗ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰਾ ਮੂੰਹ ਸੁੱਕਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਅਜੇ ਇਸਨੂੰ ਧੋਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਅਸੀਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਰੁਕਾਂਗੇ; ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੇਰਾ ਪੇਟ ਖਾਲੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਮਿਠਾਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਾਂਗਾ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ; ਅੰਦਰ ਕੁਝ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਫ਼ਰ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਹੈ।'
'ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਵਿਚਾਰ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ; ਮੈਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਖੁਦ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕੀਤਾ ਹੈ।'
ਸਕਾਊਟ ਸਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲੇ ਦਾ ਉਸਨੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਹ ਓਨੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿੰਨੀ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਮਿੰਟਾਂ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ; ਅਤੇ ਯਕੀਨਨ ਮੇਰੇ ਆਦਮੀ ਪਾਣੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਬੇਫਿਕਰ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਆਂਦੇ ਕੁਝ ਕੇਕਾਂ ਦੇ ਜਲਦੀ ਖਾਣੇ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਸਨ। 'ਭਿਲਮੰਜੇ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਟੋਆ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ?' ਮੈਂ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਬੇਲਹਾ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ।
'ਮੰਜੇਹ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।
'ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਪੁੱਛਿਆ?' ਸਾਹੋਕਰ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਪੀਣ ਲਈ ਸਾਫ਼ ਭਾਂਡਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰਾ ਇੱਕ ਪੀ ਸਕਦੇ ਹੋ।'
'ਤੁਹਾਡੀ ਦਿਆਲਤਾ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਪਰ ਮੇਰਾ ਇੱਥੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਦੋਸਤ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।'
ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਸਵਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਉਤਰ ਗਏ; ਆਦਮੀ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਭੱਜੇ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ ਅਤੇ ਦੰਦ ਧੋਣ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਸ ਸ਼ੁੱਧ ਤੱਤ ਨੂੰ ਪੀਣ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਸਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਇਸਦੇ ਕੰਕਰ ਦੇ ਬਿਸਤਰੇ ਉੱਤੇ ਬੁੜਬੁੜਾਉਂਦਾ ਸੀ; ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਸਥਾਨ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ, ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਕੇਤ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।
'ਕੀ ਭੀਲ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹੈ?' ਮੈਂ ਬੇਲਹਾ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ਼ਨਾਨ ਲਈ ਪਾਣੀ ਦਾ ਇੱਕ ਲੋਟਾ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਸੀ।
'ਇੱਕ ਤੀਰ ਦੇ ਉਡਾਣ ਬਾਰੇ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਉਸ ਝਾੜੀ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ; ਇਹ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ; ਇਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਗਣੇਸ਼ ਜੇਮਾਦਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਦੁਰਲੱਭ ਬੁੰਜ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਦੇਰ ਨਾ ਕਰੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੂਰਜ ਉੱਚਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਯਾਤਰੀ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਆ ਰਹੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ; ਇਹ ਸੜਕ 'ਤੇ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਵਗਦਾ ਪਾਣੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਵੱਲ ਜਲਦੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।'

'ਫਿਰ ਮੈਂ ਤਿਆਰ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਸਾਹੋਕਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦੇਖੋਗੇ, ਮੈਂ ਸੰਕੇਤ ਦੇਵਾਂਗਾ; ਮੈਂ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਆਦਮੀ ਸਾਰੇ ਤਿਆਰ ਹਨ।' ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਿਆ।
'ਤੂੰ ਝਿਰਨੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦੇ ਦਿੰਦਾ?' ਮੋਤੀ-ਰਾਮ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਸੀ, 'ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਸਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।'
'ਹੁਣ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਤਿਆਰ ਰਹੋ; ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ।'
ਜਿਸ ਬੰਦੇ ਕੋਲ ਉਹ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਉਹ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜਿਆ, ਸਾਨੂੰ ਅਜੀਬ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਸੁਣ ਕੇ; ਪਰ ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬੜੀ ਲਗਨ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਦੰਦ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ: ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੋ ਆਦਮੀ ਸਨ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਮੁਸੀਬਤ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲੈਣਗੇ!
'ਕਿਉਂ, ਸੇਠਜੀ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉੱਪਰ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ; ਇੱਥੇ ਤੁਹਾਡੇ ਉੱਪਰ ਸਾਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਗੰਦਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਆਓ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਡੂੰਘੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦਿਖਾਵਾਂਗਾ ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਨਹਾਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਪਾਣੀ ਸਾਫ਼ ਹੈ।'
'ਆਹ, ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਆਵਾਂਗਾ।' ਉਹ ਨਹਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਲੈ ਗਿਆ, ਮੈਂ ਝਿਰਨੀ ਦਿੱਤੀ।
ਸਾਹਿਬ, ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਲਗਭਗ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਰੁਮਲ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪੁਰਾਣੀ ਚਾਲ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਿਆ ਸੀ: ਉਹ ਮਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਪੈਰਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ।
ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਦੇਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੂਰਖਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ। ਹਰ ਆਦਮੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧੋਣ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਰੇਤ 'ਤੇ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਰੋਕਣਾ ਕਿਸਮਤ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਦੋ ਯਾਤਰੀ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦੇ ਵੇਖੇ ਗਏ, ਅਤੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਚਾਦਰਾਂ ਨਾਲ ਢੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਪਏ ਲੋਕ ਸੁੱਤੇ ਹੋਏ ਹੋਣ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਬੈਠ ਜਾਣ ਅਤੇ ਕੁਝ ਲੇਟ ਜਾਣ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਬਹੁਤ ਥਕਾਵਟ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਆਦਮੀ ਉੱਪਰ ਆਏ; ਉਹ ਗਰੀਬ ਜੀਵ ਸਨ, ਮਾਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ।
'ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦਿਓ!' ਉਹ ਚੀਕਿਆ; 'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਪਾਗਲ ਹੋ? ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ਼ੱਕ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੌਣ ਹਾਂ? ਕੀ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਕਦੇ ਮੁਰਦਿਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਦੇ ਇੰਨੇ ਢੱਕੇ ਹੋਏ ਹੋਣ ਜਾਂ ਭੇਸ ਬਦਲੇ, ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੇ ਕਿ ਉਹ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ? ਅਤੇ ਦੇਖੋ, ਸਾਡੇ ਕੁਝ ਆਦਮੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ; ਉਹ ਸੱਚੇ ਬੁਨੀਜ ਹਨ, ਅਤੇ ਡੇਵੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਹੈ।'
'ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋਗੇ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।'
'ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਇਹ ਲੋਕ ਰਾਤ ਨੂੰ ਹੀ ਚਲੇ ਗਏ ਹੋਣਗੇ ਇੱਥੇ ਇੰਨੀ ਜਲਦੀ ਆਉਣ ਲਈ; ਪਰ ਆਓ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੀਏ।' ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਚਲੇ ਗਏ।
'ਸਲਾਮ!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਸੀਂ ਇੰਨੀ ਜਲਦੀ ਕਿੱਥੋਂ ਹੋ? ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਆਏ ਹੋ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਦਿਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਫ਼ਰ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਇਹ ਕਿੰਨੀ ਦੂਰ ਹੈ?'

'ਇਹ ਸੱਤ ਕੋਸ ਹੈ,' ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੂਰਜ ਉੱਚਾ ਅਤੇ ਗਰਮ ਹੋਵੇਗਾ; ਪਰ ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਪਵੇਗਾ।'
'ਠਹਿਰ ਜਾਓ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ, ਹਿੱਲਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਾ ਕਰੋ; ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ, ਕੱਲ੍ਹ ਰਾਤ ਕਿੰਨੇ ਯਾਤਰੀ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਠਹਿਰੇ ਸਨ ਜਿੱਥੋਂ ਤੁਸੀਂ ਆਏ ਹੋ?'
'ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੋ,' ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੂਜੇ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਘਬਰਾ ਗਿਆ ਸੀ।
'ਤੁਸੀਂ ਕਿਉਂ ਪੁੱਛਦੇ ਹੋ?'
'ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਸਨ?'
'ਜ਼ਰੂਰ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਅਸੀਂ ਜੁਬੁਲਪੁਰ ਤੋਂ ਇਕੱਠੇ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਇੱਕੋ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹੇ।'
'ਅਤੇ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਕਿੰਨਾ ਪਿੱਛੇ ਹਨ?'
'ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਇੱਥੇ ਆ ਜਾਣਗੇ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।'
'ਚੰਗਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਹੁਣ ਉੱਥੇ ਬੈਠੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਤੱਕ ਉਡੀਕ ਕਰੋ।'
'ਇਹ ਕਿਉਂ ਹੈ?' ਦੋਵੇਂ ਚੀਕ ਉੱਠੇ; 'ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਦੇ ਹੋ? ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਰਹਾਂਗੇ।'
'ਆਪਣੇ ਖ਼ਤਰੇ 'ਤੇ ਹਿੱਲਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰੋ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਘੁਸਪੈਠ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਭੁਗਤਣਾ ਪਵੇਗਾ।'
'ਕੀ ਸਜ਼ਾ? ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਚੋਰ ਹੋ? ਜੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਲੈ ਲਓ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਜਾਣ ਦਿਓ।'
'ਅਸੀਂ ਚੋਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ,' ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਚੁੱਪ ਰਹੋ, ਅਸੀਂ ਬਦਤਰ ਹਾਂ।'
'ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਾੜੀ ਗੱਲ! ਤਾਂ ਭਰਾ, ਅਸੀਂ ਗੁਆਚ ਗਏ ਹਾਂ,' ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਚੀਕਿਆ; 'ਇਹ ਖਲਨਾਇਕ ਠੱਗ ਹਨ; ਇਹ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਫੁਸਫੁਸਾ ਕੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਰੁਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ: ਉਹ ਆਪਣੇ ਭਿਆਨਕ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਉਹ ਪਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।'
'ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਦੁੱਖੀ ਬੰਦੇ, ਤੁਸੀਂ ਸਹੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਹੈ; ਉੱਥੇ ਮੁਰਦੇ ਪਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗਿਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਬੇਕਾਰ ਹੈ।'
ਮੈਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ, ਸਾਹਿਬ—ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਹੱਥੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਚਲੇ ਗਏ ਹੋਣਗੇ—ਪਰ ਪੀਰ ਖਾਨ ਸਹੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਲੱਭ ਲਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਢੱਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੇਸਮਝ ਰੂਪ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਹੋਣ—ਪਰ ਉਹ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਢੇਰ ਵਾਂਗ ਪਏ ਸਨ। ਚਾਦਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਹਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਪਿਆ ਸਾਹ ਲੈਣ ਨਾਲ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਢੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਦਕਿਸਮਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਮੈਂ ਇਸ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ; ਜੇ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਰਾਹ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਮੇਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ—ਅਤੇ ਇਹ ਮੇਰੇ ਹੋਂਦ ਦੀ ਆਤਮਾ ਸੀ।

'ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਰਨਾ ਪਵੇਗਾ,' ਮੈਂ ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਸੀਂ ਸਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਲਿਆ ਸੀ; ਪਰ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਹੋਰ ਹੁੰਦਾ, ਅਤੇ ਆਲਸੀ ਲੁਘਈਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਜਲਦੀ ਕਰ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ; ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਚੰਗੀ ਸਵੇਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ; ਉਹ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ।'

'ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਦਲੇ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਬਦਲਾਂਗਾ, ਤੁਸੀਂ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁਬਿਧਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਹੀ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ।'

'ਅਜਿਹਾ ਕਰ, ਪੀਰ ਖਾਨ, ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੱਢ ਦੇ; ਮੈਂ ਬਾਕੀ ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਲਵਾਂਗਾ। ਇਹ ਲੋਕ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਡਰ ਨਾਲ ਅੱਧੇ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ 'ਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਡਿੱਗਾਂਗਾ; ਮੈਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਪੈਸਿਵ ਪੀੜਤਾਂ ਤੋਂ ਨਫ਼ਰਤ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਹੋਣਗੇ।'

ਪੀਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੁਖੀ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਕੋਲ ਗਏ, ਜੋ ਉਸੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਰਹੇ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ; ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਮਸ਼ੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ, ਅਤੇ ਘਾਤਕ ਕਮਰੇ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਗਰਦਨਾਂ ਫੈਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਸਾਈ ਦੇ ਚਾਕੂ ਹੇਠ ਭੇਡਾਂ ਵਾਂਗ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਬਾਕੀ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੂਜਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ।

'ਹੁਣ,' ਮੈਂ ਮੋਟੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕੋ ਵਾਰ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ: ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਲਓ, ਮੈਂ ਦੂਜਾ ਲਵਾਂਗਾ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।'

'ਮੈਂ ਤਿਆਰ ਹਾਂ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉੱਠ ਕੇ ਸੜਕ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਲੇਟ ਗਏ।

ਯਾਤਰੀ ਉੱਪਰ ਆਏ। ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਬੁੱਢਾ। ਮੈਂ ਨੌਜਵਾਨ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਿਆ, ਇੱਕ ਠੱਗ ਨੇ ਉਸਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜ ਲਈ; ਉਹ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਤਿਆਰ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦੂਰ ਭਜਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਖਿੰਡੀ ਹੋਈ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਆਪਣੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲ ਪਏ।

ਇਹ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਸਵੇਰ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ। ਸਾਹੋਕਰ ਓਨਾ ਹੀ ਅਮੀਰ ਸੀ ਜਿੰਨਾ ਭੁੱਟੇਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਲੱਦੇ ਹੋਏ ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ 'ਤੇ ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਤਿੰਨ ਸੌ ਰੁਪਏ ਚੜ੍ਹ ਗਏ: ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਛੇ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਾਲਾਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸੀ, ਅਤੇ ਸੂਤੀ ਕੱਪੜੇ ਦੇ ਕੁਝ ਟੁਕੜੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾੜ ਕੇ ਤੁਰੰਤ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਬਾਕੀ ਚਾਰ ਯਾਤਰੀਆਂ ਕੋਲ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਨ, ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਰਕਮ ਜੋ ਤੁੱਛ ਨਹੀਂ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ, ਵੱਡੀ ਲੁੱਟ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਉਸ ਰਕਮ ਵਿੱਚ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਅਧਿਆਇ XXIX

ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰੋਕਣਾ ਕਿੰਨਾ ਔਖਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਾਹਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜੁਬੁਲਪੁਰ ਪਹੁੰਚ ਗਏ, ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਦੋ ਦਿਨ ਆਰਾਮ ਕੀਤਾ। ਪੀਰ ਖਾਨ, ਮੋਤੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦੇ ਰਹੇ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਯਾਤਰੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕੇ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ; ਇਸ ਲਈ ਰੁਕਣ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਅਜੇ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸੀ: ਇਸ ਲਈ ਤੀਜੀ ਸਵੇਰ ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਚੱਲ ਪਏ।

ਜੁਬੁਲਪੁਰ ਅਤੇ ਨਾਗਪੁਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲਾ ਇਲਾਕਾ ਜੰਗਲੀ ਉਜਾੜ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਮੀਲਾਂ-ਮੀਲਾਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ, ਸੜਕ ਪੱਥਰੀਲੀ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੰਗਲ ਸੰਘਣਾ ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਪੂਰੇ ਰਸਤੇ ਲਈ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਇਹ ਟ੍ਰੈਕਟ ਹਮੇਸ਼ਾ ਠੱਗਾਂ ਦਾ ਪਸੰਦੀਦਾ ਰਿਜ਼ੋਰਟ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਮਾਰਚਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਹਿੱਸੇ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ ਜੋ ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਆਉਂਦੇ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਫ਼ਸੋਸ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਜੁਬੁਲਪੁਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਬੁਨੀਜ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੜਕ ਦੀ ਥਕਾਵਟ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਦੂਜੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਸਾਡੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ, ਮੋਤੀ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕੰਮ ਲੱਭਣ ਗਿਆ ਸੀ, ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਲੈ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਕਿ ਇੱਕ ਵਪਾਰੀ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪਾਲਕੀਨ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਕਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਯਾਤਰੀ ਦਾ ਹੋਵੇ।

'ਪਰ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਜੇ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ,' ਮੋਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਦੇਖਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰੋ ਕਿ ਉਹ ਕੌਣ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰੋ।'

ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਸਲਾਹ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਯਾਤਰਾ ਵਾਲੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਲਈ ਬਦਲਿਆ ਜੋ ਮੇਰਾ ਸਿਵਲ ਸਵਾਗਤ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ, ਇੱਕ ਠੱਗ ਜਿਸਨੇ ਮੇਰਾ ਹੁੱਕਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਪਾਲਕੀਨ ਅਤੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਮੈਂ ਇਸਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਟੰਬੋਲੀ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਤੰਬਾਕੂ ਅਤੇ ਪਾਨ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ।

'ਇਹ ਇੱਕ ਜੰਗਲੀ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਤੂੰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈਂ, ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ।

'ਹਾਂ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਯਾਤਰੀ ਨਾ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਕੋਲ ਪਾਨ ਅਤੇ ਤੰਬਾਕੂ ਵੇਚ ਕੇ ਆਪਣਾ ਢਿੱਡ ਭਰਨ ਦਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮੌਕਾ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਹੈ, ਮੇਰਾ ਵਪਾਰ ਵਧੀਆ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।'

'ਸੜਕ 'ਤੇ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੇ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਜੁਬੁਲਪੁਰ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਰੂਹ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਬਿਨਾਂ ਆਇਆ ਹਾਂ।'

'ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਅਜੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੀ ਆਉਣਾ-ਜਾਣਾ ਕਿਉਂ ਹੈ,' ਉਹ ਫਿਰ ਬੋਲਿਆ, 'ਪਰ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਸੈਂਕੜੇ ਹੋਰ ਹੋ ਜਾਣਗੇ; ਅਤੇ ਉੱਥੇ,' ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਘਰ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, 'ਲਗਭਗ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਘਰ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ।'

'ਕੌਣ ਹੈ?' ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, 'ਅਤੇ ਉਹ ਕਿੱਥੋਂ ਆਇਆ ਹੈ? ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ।'

'ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ,' ਟੰਬੋਲੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਨਾ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਪਰਵਾਹ ਹੈ; ਉਹ ਜੋ ਵੀ ਹੈ, ਉਸਨੇ ਮੇਰਾ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਨ ਖਰੀਦਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਚਾਂਦੀ ਸੀ ਜੋ ਅੱਜ ਸਵੇਰੇ ਮੇਰੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆਈ।'

ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੋਰ ਦੂਰ ਇੱਕ ਬੁਨੀਆ ਕੋਲ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਉਦਾਸੀਨ ਸਵਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਯਾਤਰੀ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਜਾਣਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਇੱਕ ਨੌਕਰਾਣੀ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਆਟਾ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ। 'ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਦਰਜੇ ਦਾ ਸੱਜਣ ਹੈ ਜੋ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਾਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ; ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪਤਾ; ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।'

ਇਹ ਬਹੁਤ ਅਜੀਬ ਹੈ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ; ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਸਮਲਿੰਗੀ ਪਾਲਕੀਨ ਹੈ, ਅੱਠ ਧਾਰਕ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਸਿਪਾਹੀ, ਇਸ ਬਦਕਿਸਮਤ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਹੀਂ ਜਗਾਈ ਜਾਂਦੀ; ਇਹ ਕੌਣ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਮੈਂ ਟੰਬੋਲੀ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਦੇਰ ਬੈਠਾਂਗਾ; ਮੈਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਰਹੱਸਮਈ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੁਣਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ।

ਮੈਂ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਹੁੱਕਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਉੱਥੇ ਹੀ ਸਿਗਰਟ ਪੀਂਦਾ ਰਿਹਾ, ਇਸ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਕਿ ਕੋਈ ਵਰਾਂਡੇ ਦੇ ਪਾਰ ਫੈਲੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਤੋਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇ: ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ ਵਿਅਰਥ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਰੁਕਿਆ; ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਵਾਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਹਿਲਦੇ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਇੱਕ ਚਮਕਦਾਰ ਅੱਖ ਦੀ ਚਮਕ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਨਿਗਾਹ ਈਰਖਾਲੂ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਲੰਬੇ ਅੰਤਰਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਜਲਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨਾਲ ਚਮਕਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਪਲ-ਪਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ; ਪਰ ਇਹ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਦੁਬਾਰਾ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਸੁੰਦਰ ਪਰ ਰਹੱਸਮਈ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਰੇ ਵਿਅਰਥ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਗਿਆ ਜਿਸਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖੋਜਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਮੇਰੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਪਾਲਕੀਨ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਪਏ ਅਤੇ ਬੈਠੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਕ ਤੋਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕੀ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ, ਅਤੇ ਬੇਈਮਾਨੀ ਹੁੰਦੀ: ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਔਰਤ ਸੀ, - ਹੁਣ ਮੇਰਾ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਕੀ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਸੀ? ਅਤੇ ਜੇ ਮੈਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੰਕਲਪ ਨਾ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਬੁਨੀਜ ਵਜੋਂ ਨਾ ਲੱਭਾਂ? ਨਹੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਉੱਠਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕੈਂਪ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਿਆ, ਇਹ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਆਪਣੇ ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਵਾਂਗਾ; ਕਿਉਂਕਿ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਕੋਈ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਔਰਤ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਕੋਲ ਜਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਆਲੀਆ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਬੇਰਹਿਮ ਅਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ

ਔਰਤ 'ਤੇ ਹੱਥ ਨਾ ਚੁੱਕਾਂ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਿਆਰੀ ਅਜ਼ੀਮਾ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ, ਅਤੇ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਕੰਬ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਪੇਸ਼ੇ ਦੇ ਦੂਜੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਇੰਨੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਨਾ ਹੋਣ। ਪਰ, ਸਾਹਿਬ, ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਇਰਾਦੇ, - ਉਹ ਕੀ ਹਨ? - ਅਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰ, ਜੋ ਮਨ ਨੂੰ ਚੰਗਿਆਈ ਲਈ ਉਤੇਜਿਤ ਕਰਨਗੇ, ਸਿਰਫ ਜਨੂੰਨ ਦੇ ਜੰਗਲੀ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੂਰ ਭਜਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਮੇਰੇ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੇਰਾ ਮਨ ਬੇਚੈਨ ਸੀ, ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰ ਵਾਰ ਕਲਪਨਾ ਨੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਨਜ਼ਰ ਨੂੰ ਲਿਆਂਦਾ ਜੋ ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਪਾਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਫੁਸਫੁਸਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਪਿਆਰ ਦਾ ਇੱਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਹਿਲਾ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਭਜਾਉਣ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਲੱਭਿਆ; ਪਰ ਇਹ ਵਿਅਰਥ ਸੀ; ਉਹ ਜੋਸ਼ੀਲੀ ਨਜ਼ਰ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਸੁੰਦਰ ਅੱਖਾਂ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਸੁੱਟਦੀਆਂ ਸਨ, ਇੱਕ ਹੋਰ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਨੇੜੇ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਭਰੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਦਿਨ ਬਿਤਾਇਆ, ਹੁਣ ਇਹ ਪੱਕਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਲਾਲਚ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਾਂਗਾ ਜੋ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਕੁਚਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਜਾਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਬੇਚੈਨੀ ਦੀ ਅਣਜਾਣ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਦੇ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਹਾਂ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਅਡੋਲ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਮੈਂ ਇੱਕ ਗੁਲਾਮ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਕੈਂਪ ਵੱਲ ਜਾਂਦੇ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਿਆ, ਪਰ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਦੀ ਕੁੜੀ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਮੈਂ ਤੁਰੰਤ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਝਿਜਕਦੇ ਹੋਏ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ।

'ਮੇਰੀ ਦਲੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ, ਸਾਹਿਬ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਪਰ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਸ਼ਕਲ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਤੁਸੀਂ ਹੋ।'

'ਬੋਲੋ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਜੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿਓ।'

'ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਹੋ ਜਾਂ ਨਹੀਂ; ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸੋ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਅੱਜ ਸਵੇਰੇ ਟੰਬੋਲੀ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਬੈਠ ਕੇ ਹੁੱਕਾ ਪੀ ਰਹੇ ਸੀ?'

'ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਮੇਰੀ ਸੋਹਣੀ ਕੁੜੀ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਉਹ ਕੀ? ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਇੰਨਾ ਅਸਾਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।'

'ਆਹ, ਨਹੀਂ!' ਕੁੜੀ ਨੇ ਝਿਜਕਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਇੱਕ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਤੈਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਤੂੰ ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਆਵੇਂਗਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਂਗੀ।'

'ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਕੌਣ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ?' ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, 'ਅਤੇ ਇੱਕ ਯਾਤਰੀ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਕੀ ਕੰਮ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ?'

'ਤੁਹਾਡੇ ਪਹਿਲੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਮੈਂ ਸ਼ਾਇਦ ਨਾ ਦੇਵਾਂ,' ਕੁੜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਅਣਜਾਣ ਹਾਂ; ਪਰ, ਆਪਣੀ ਆਤਮਾ ਦੀ ਸਹੁੰ, ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਆਓ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਮਲਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਮੈਂ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁਕਮ ਹਨ।'

'ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਮਗਰ-ਮਗਰ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਅੱਗੇ ਵਧੋ।'

'ਫਿਰ ਕੁਝ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਰਹੋ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਵੜਦੇ ਦੇਖੋਗੇ, ਤਾਂ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਆਓ, ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਮਾਲਕ ਹੋ।'

ਮੈਂ ਉਸਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਆਹ! ਸਾਹਿਬ, ਕਿਸਮਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੇਖੋ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਕੁੜੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗੱਲੋਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਉਂਦੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਲੱਭਣ ਆਈ ਸੀ। ਮੈਂ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਵੀ ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ ਜਿਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਉਸਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ; ਪਰ ਕਿਸਮਤ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਗੁਲਾਮ ਕੁੜੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਨੱਕ ਰਾਹੀਂ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ, ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਸਾਹਸ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬਣ ਲਈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਮੈਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਸਦਾ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਹਿਬ, ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਸਭ ਤੋਂ ਮਾੜੇ ਅੰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸਦੇ ਗੁਲਾਮ ਹਾਂ, ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਆਤਮਾ, ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਉਹੀ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਇਸਦੀ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ! ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਠੱਗ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ। ਕੀ ਇਹ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ?

"ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ," ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਕਿ ਮਾੜੀ ਕਿਸਮਤ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਟ ਦਿਲ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਟਿਕੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋ।"

ਨਹੀਂ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਦਾ, ਠੱਗ ਰੋਇਆ, ਅਤੇ ਕੀ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ? ਆਲੀਆ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ; ਪਰ ਮੈਂ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ? ਉਸਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਮੇਰੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਇਰਾਦੇ ਕੀ ਸਨ? ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ। ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ।

"ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ," ਮੈਂ ਕਿਹਾ; ਪਰ ਸੁੰਦਰ ਅੱਖਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਨ; ਇਸ ਲਈ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖੋ।

ਠੱਗ ਹੱਸ ਪਿਆ। ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸਨ, ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਸਰਾਪਿਆ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ। ਪਰ ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਵਧਾਂਗਾ।

ਨੌਕਰ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਗਿਆ; ਕੁਝ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਮੈਂ ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਉਸ ਘਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੇ ਦੇਖਿਆ ਜਿਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੈਂ ਸਵੇਰੇ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਚੱਪਲਾਂ ਨੂੰ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਛੱਡ ਕੇ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਦੇ ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਜੋ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਹੀ ਦਹਿਲੀਜ਼ ਪਾਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਨੌਕਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਰੋਕਿਆ।

'ਇੱਕ ਪਲ ਰੁਕੋ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੀ ਹਾਂ;' ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਅਸਥਾਈ ਸਕ੍ਰੀਨ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅੰਦਰ ਚਲੀ ਗਈ।

ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵਾਪਸ ਆਈ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨੀ, ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਹੀ ਪਲ ਮੈਂ ਉਸ ਅਣਜਾਣ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਜੋ ਮੇਰੀ ਨਜ਼ਰ ਤੋਂ ਇੱਕ ਈਰਖਾਲੂ ਚਾਦਰ ਦੁਆਰਾ ਛੁਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਉਸਦੇ ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਢੱਕ ਲਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਚਿਹਰਾ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕੰਧ ਵੱਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

'ਮਹਿਲਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਤੇਰਾ ਨੌਕਰ ਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਜੋ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਪਿਆਰੇ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਕਰੇਗਾ। ਬੋਲੋ! ਤੁਹਾਡੇ ਹੁਕਮ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਹਨ।'

'ਬਾਈਟੋ,' ਉਸਨੇ ਧੀਮੀ ਡਰੀ ਹੋਈ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਝ ਪੁੱਛਣਾ ਹੈ।'

ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨੀ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਕਾਰਪੇਟ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਿਆ।
"ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਦਲੇਰ ਅਤੇ ਬੇਸ਼ਰਮ ਸਮਝੇਂਗੀ, ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਹੈ, ਅਜਨਬੀ," ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਨਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਪਰ, ਅਫ਼ਸੋਸ! ਮੈਂ ਇੱਕ ਵਿਧਵਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਤੂੰ ਕਿਸ ਪਾਸੇ ਜਾਂਦੀ ਹੈਂ?"
'ਨਾਗਪੁਰ ਵੱਲ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਮੇਰਾ ਇਰਾਦਾ ਕੱਲ੍ਹ ਸਵੇਰੇ ਇਸ ਦੁਖਦਾਈ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਜੁਬੁਲਪੁਰ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹਾਂ।'
'ਮੈਂ ਜਿੱਥੋਂ ਆਈ ਹਾਂ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਨਾਗਪੁਰ ਜਾ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਆਹ, ਮੇਰੀ ਕਿਸਮਤ ਚੰਗੀ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਭੇਜਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਕੱਲੀ ਅਤੇ ਦੋਸਤਹੀਣ ਵਿਧਵਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰੇਗਾ!'
'ਇਹ ਅਜੀਬ ਹੈ, ਬੀਬੀ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ, ਇੱਕੋ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ।'
'ਨਹੀਂ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿੱਛੇ ਸੀ। ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਛਾੜਨ ਲਈ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ। ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਮਿਲੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬਾਕੀ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦਿਓ, ਜਿਸ ਨਾਲ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਸੁਣਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਰਹਾਂਗੀ।'
'ਤੁਹਾਡੀ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਬੀਬੀ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਰਸਤੇ ਦੇ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜੋ ਤੁਹਾਡਾ ਗਰੀਬ ਨੌਕਰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਭੇਜਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਵਾਅਦਾ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਬਿਨਾਂ ਪਿੰਡ ਨਹੀਂ ਛੱਡਾਂਗਾ।'
ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਸਲਾਮ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਿਆਂ ਚਾਦਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਚਾਨਕ, ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਡਿੱਗ ਪਈ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਖੁਸ਼ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਉਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜੋ ਮੈਂ ਦੂਰੋਂ ਦੇਖੀਆਂ ਸਨ। ਸਾਹਿਬ, ਝਟਕਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਹਰ ਨਾੜੀ ਕੰਬ ਰਹੀ ਸੀ; ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਕਿ ਸ਼ਾਲੀਨਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਰੋਕਿਆ, ਮੈਂ ਉੱਠਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ; ਪਰ ਜਦੋਂ ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਾਂਗ ਲਾਲੀ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਛਾਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਟਿਕੀ ਹੋਈ ਨਜ਼ਰ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ, ਉਸਨੇ ਚਾਦਰ ਬਦਲੀ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਕੰਧ ਵੱਲ ਮੁੜ ਗਈ, ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਜ਼ਮੀਨ ਵੱਲ ਝੁਕਾਇਆ।
ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਅਚਾਨਕ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਸੀ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਸ ਡਰ ਤੋਂ ਕਿ ਮੇਰੀ ਲੰਮੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨਾ ਤਾਂ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਚੰਗੀ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਸਦੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹੁਕਮ ਹਨ ਅਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।
'ਨਹੀਂ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਭੀਖ ਮੰਗਣ ਲਈ ਹੋਰ ਕੋਈ ਅਹਿਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਜਾਣਨ ਦੇ ਜਿਸਦੀ ਮੈਂ ਇਸ ਦਿਆਲਤਾ ਲਈ ਰਿਣੀ ਹਾਂ।'
'ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦਾ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਸਈਦ।'
'ਤੁਹਾਡੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬੋਲੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਉੱਤਮ ਨਸਲ ਦੇ ਹੋ; ਮੈਂ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, - 'ਇਹ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੀ ਕੋਈ ਸੁਣਦਾ ਹੈ। ਫਾਜ਼ਿਲ! ਪਾਨ ਅਤੇ ਉਤਰ ਲਿਆਓ।'

ਉਸਨੇ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਵਿਦਾਈ ਦਾ ਮੁਫਤ ਤੋਹਫ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਅਤੇ ਦਾੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਬੂਦਾਰ ਉਤਰ ਨਾਲ ਮਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਉੱਠਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਵਾਅਦਾ ਨਾ ਭੁੱਲਾਂ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਚਲੀ ਗਈ।

"ਉਹ ਉਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ," ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ; ਮੈਨੂੰ ਪਾਨ ਅਤੇ ਉਤਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਹੀ ਉਸਦੇ ਦਰਜੇ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਕੋਈ ਵੀ ਆਮ ਵਿਅਕਤੀ, ਕੋਈ ਵੀ ਵੇਸ਼ਿਆ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚੇਗੀ। ਮੈਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਮੋਤੀ ਅਤੇ ਪੀਰ ਖਾਨ ਦਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਮਜ਼ਾਕ ਸਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਜਿਸਦਾ ਮੈਂ ਵਿਰੋਧ ਕਰਾਂਗਾ ਅਤੇ ਹੱਸ ਕੇ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿਆਂਗਾ; ਅਤੇ ਇਹ ਗਰੀਬ ਵਿਧਵਾ ਨਾਗਪੁਰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇਗੀ, ਇਹ ਜਾਣੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕਾਤਲਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਪਰ ਮੈਂ ਉਸ ਰਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ। ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲੀ ਕਿਸਮਤ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਈ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਕੀ ਮੈਂ ਅਣਜਾਣ ਨੂੰ ਲੱਭ ਲਿਆ ਸੀ, ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਹੱਸਿਆ, ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਨੱਚਣ ਵਾਲੀ ਕੁੜੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਨੀਜ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਮੋੜ ਦੇਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਪੇਸ਼ੇ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਮਨ੍ਹਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਨਾਲ ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਜਾਪਦੇ ਸਨ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਸਵੇਰੇ, ਸਾਡੀ ਰਵਾਨਗੀ ਨੂੰ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਾਹਰ ਉਸ ਔਰਤ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਆਇਆ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਨਾਲ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨੀ ਹੈ।

ਆਈ

ਪੀਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਮੋਤੀ ਦੇ ਮਜ਼ਾਕ ਅਤੇ ਹਾਸੇ-ਮਜ਼ਾਕ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਚਲਾਕ ਕੁੱਤਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਔਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖ ਸਕੇ; ਅਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਹੋਰ ਵੀ ਹੱਸ ਪਏ, ਮੈਂ ਅੱਧਾ ਗੁੱਸੇ ਹੋ ਗਿਆ।

'ਦੇਖੋ ਦੋਸਤੋ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜੋ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਔਰਤ ਕੌਣ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ। ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਯਾਤਰੀ ਮੰਨਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਬੁੱਢੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜਵਾਨ, ਬਦਸੂਰਤ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸੁੰਦਰ, ਮੈਂ ਵੀ ਅਣਜਾਣ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ, ਉਹ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਉਸਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਹਾਇਕ ਦਾ ਮੇਰਾ ਵਾਅਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਬੁਨੀਜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੇਰਾ ਇਰਾਦਾ ਯਾਦ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋਗੇ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹਾਂ,'

'ਨਹੀਂ,' ਮੋਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਗੁੱਸਾ ਨਾ ਕਰ; ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਭੁਗਵਾਨ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ, ਕੌਣ ਹੈ? ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸੇਵਕ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸਹੁੰ ਦੁਆਰਾ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਮੰਨਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਾਂ; ਇਸ ਲਈ ਤੁਹਾਡੀ ਰੇਲਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਜਿੰਨੀਆਂ ਮਰਜ਼ੀ ਔਰਤਾਂ ਹੋਣ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੀ ਬੁਨੀਜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।'

ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲ ਪਏ। ਕਈ ਵਾਰ ਮੈਂ ਪਾਲਕੀਨ ਤੱਕ ਸਵਾਰ ਹੋਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਮੋੜਨ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਘੁੰਮਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬਹੁਤ ਬੰਦ ਸਨ, ਪਰ ਇੱਕ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਹੀ ਚਮਕਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਈ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਚਿਹਰਾ ਅਜੇ ਵੀ ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਹਾਏ! ਸਾਹਿਬ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਖਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ, - ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ।

ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਕਰੀਬ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਥਕਾਵਟ ਤੋਂ ਆਰਾਮ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਆਦਮੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਖਿੰਡ ਗਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕੋਈ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਬਚਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਗੁਲਾਮ ਕੁੜੀ ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਲਈ ਆਈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਉਸਦੀ ਮਾਲਕਣ ਕੋਲ ਗਿਆ।

ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤੱਕ ਚੁੱਪ ਬੈਠੇ ਰਹੇ, ਅਤੇ ਉਹ ਔਰਤ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਬੈਠੀ ਰਹੀ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਘਰ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਬਲਦੀ ਇੱਛਾ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਪਰਦੇ ਵਾਲੇ ਜੀਵ ਉੱਤੇ ਟਿਕ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਮੈਂ ਅਜੇ ਵੀ ਅਣਜਾਣ ਸੀ।

ਉਹ ਅਖੀਰ ਬੋਲੀ, ਪਰ ਇਹ ਨੌਕਰ ਨਾਲ ਸੀ।

'ਜਾਓ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਰੁਕੋ, ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ; ਮੈਂ ਇਸ ਸੱਜਣ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਮੇਰੇ ਫਾਜ਼ਿਲ।'

ਉਹ ਚਲੀ ਗਈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਦੂਜੀ ਨਾਲ ਇਕੱਲਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਲੰਮੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਦਰਦਨਾਕ, ਚੁੱਪ ਸੀ।

'ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ,' ਉਸਨੇ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਕੀ ਸੋਚੋਗੇ? - ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਕੀ ਸੋਚੋਗੇ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਜਨਬੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਮਾਇਨੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ; ਇਹ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਤੀਤ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਵਿਅਰਥ ਹੈ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਨਵਾਬ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਹਾਂ, ਜਿਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਆਗਰਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੈ; ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਤੋਂ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾਗਪੁਰ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਦੋਸਤ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਬੇਸਹਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਦੌਲਤ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਨਾਗਪੁਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਈ, ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਮੇਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ, ਆਰਾਮ ਅਤੇ ਅਮੀਰੀ ਨਾਲ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸੰਦੇਸ਼ਵਾਹਕ ਵਾਪਸ ਆਏ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਗਤਯੋਗ ਖ਼ਬਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਹੱਕ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਪਰਿਵਾਰ, ਜੋ ਕਿ ਉਸਦੇ ਜਿੰਨਾ ਹੀ ਨੇਕ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੈ, ਨੇ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਮੇਰੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਵਾਂ, ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਆਦਮੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਪਤੀ ਚੁਣਾਂ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਬੱਚੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵਾਰਸ ਬਣ ਸਕਣ। ਮੈਂ ਤੁਰੰਤ ਆਪਣੀ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਈ - ਆਹ! ਅਮੀਰ ਅਲੀ, ਮੈਂ ਬਾਕੀ ਕਿਵੇਂ ਦੱਸਾਂ! ਮੇਰੀ ਜੀਭ ਸ਼ਰਮ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਮੂੰਹ ਦੀ ਛੱਤ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਹਨ।

'ਬੋਲੋ, ਬੀਬੀ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਆਪਣੀ ਆਤਮਾ ਦੀ ਸਹੁੰ, ਬੋਲੋ! ਮੈਂ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਸੜ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨੂੰ ਹੁਣ ਇੰਨੀ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਉਤੇਜਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ।'

'ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਬੋਲਣਾ ਪਵੇਗਾ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਮ ਨਾਲ ਮਰ ਜਾਂਦੀ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਆਖਰੀ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਏ ਹੋ; ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਨੌਕਰਾਣੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤੁਹਾਡੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਆਈ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁੰਦਰ ਘੋੜਸਵਾਰ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਕਲਪਨਾ ਉਸਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਤੁਹਾਡੀ ਉੱਤਮ ਹਵਾ, ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ, ਉਹ ਕਿਰਪਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅਗਨੀ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤੁਹਾਡੇ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਮਿੱਠੇ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਨਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਬਿਰਤਾਂਤ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਭੜਕਾਇਆ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਮੇਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਈਰਖਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਗਰੀਬ ਨੌਕਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਣ ਦਿੱਤਾ: ਪਰ ਮੈਂ ਮਰਦਾਨਾ ਸੁੰਦਰਤਾ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਘਿਣਾਉਣੀ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤੱਕ ਉਸ ਬੇਕਾਬੂ ਇੱਛਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਰਮ ਅਤੇ ਔਰਤ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਦੀ ਭਾਵਨਾ; ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਜਿੱਤ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਆਏ ਅਤੇ ਉਸ ਖੱਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠ ਗਏ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਆਰਾਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ; ਮੇਰੀ ਨੌਕਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤੂੰ ਉੱਥੇ ਹੈਂ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ।—ਆਲੀਆ! ਆਲੀਆ! ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੇਰੇ 'ਤੇ ਟਿਕ ਗਈਆਂ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹਟਾ ਸਕੀ; ਅਤੇ ਜਿਸ ਛੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਮੈਂ ਦੇਖ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੇ ਰੂਪ ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਦਾ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਤੇਰੇ ਰੂਪ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ ਕੀਤਾ। ਤੂੰ ਚਲੀ ਗਈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਗਲੀਚੇ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਈ। ਮੇਰੀ ਨੌਕਰ ਨੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ, ਪਰ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ; ਅਤੇ ਡਰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੀਆਂ ਇੰਦਰੀਆਂ ਮੈਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣਗੀਆਂ, ਉਹ ਗਈ ਅਤੇ ਤੈਨੂੰ ਲੈ ਆਈ। ਜਦੋਂ ਤੂੰ ਅੰਦਰ ਵੜਿਆ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤੇਰੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਸੁੱਟਣ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਤਰਸ ਰਹੀ ਸੀ! ਪਰ ਸ਼ਰਮ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਸੀ, ਅਤੇ, ਇੱਕ ਆਮ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਭਾਵੇਂ ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸੜ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਜਿਗਰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਨਾਗਪੁਰ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਕੁਝ ਗਹਿਣੇ ਵਾਪਸ ਕਰਨਾ ਭੁੱਲ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਮੈਂ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖ ਕੇ ਛੱਡੇ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਕੀਮਤੀ ਸਨ; ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ।—ਅਮੀਰ ਅਲੀ!' ਉਸਨੇ ਚੀਕਿਆ, ਅਚਾਨਕ ਆਪਣਾ ਪਰਦਾ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਮੇਰੀ ਗੋਦ ਵਿੱਚ ਦੱਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਅਮੀਰ ਅਲੀ! ਇਹ ਮੇਰੀ ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ - ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹਾਂ; ਆਲੀਆ ਹੀ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ ਤੇਰੇ ਲਈ ਕਿੰਨੀ ਸੜਦੀ ਹੈ! ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਤੇਰੀ ਗੁਲਾਮ ਰਹਾਂਗੀ; ਤੂੰ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਜਾਵੇਂਗਾ, ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਹੀ ਚੱਲਾਂਗੀ; ਤੂੰ ਜੋ ਵੀ ਹੈਂ, ਅਤੇ ਜੋ ਵੀ ਹੈਂ, ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਤੇਰੀ ਹਾਂ; ਪਰ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਬਿਨਾਂ ਮਰ ਜਾਵਾਂਗੀ। ਹਾਏ! ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕਿਉਂ ਆਇਆ?'

ਅਧਿਆਇ XXX

ਫਿਰ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਮਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਹੋਰ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਵੇਗੀ।

ਓਥੇਲੋ

ਅਤੇ ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਇਰਾਦੇ ਕਿੱਥੇ ਸਨ? ਆਲੀਆ, ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਸਭ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਸੀ — ਘਰ, ਪਤਨੀ, ਬੱਚੇ — ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ, ਪਰ ਮੈਂ ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਿਆਰ, ਜੰਗਲੀ, ਭਾਵੁਕ, ਬਲਦੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਡੂੰਘਾ ਪੀਤਾ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਮੇਰੀ ਆਪਣੀ ਹੋਵੇ। ਉੱਥੇ ਅਸੀਂ ਬੈਠੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਹੁੰਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਵਫ਼ਾਈ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ, ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਕੀਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਅਕਸਰ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤਿੱਖੀ ਚਾਕੂ ਦੇ ਵਾਰਾਂ ਵਾਂਗ ਮਾਰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘੰਟੇ ਬੀਤ ਗਏ — ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ; ਉਹ ਮੇਰੇ ਪੈਰਾਂ ਕੋਲ ਬੈਠੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਲੰਬੇ ਰੇਸ਼ਮੀ ਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉਲਝੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਪਿਆਰੀ ਦੇਖ ਰਹੀ ਸੀ, ਕਿ ਮੇਰੇ ਜੰਗਲੀ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਈ ਸੀ। ਜ਼ੋਰਾ ਸੁੰਦਰ ਸੀ, ਅਜ਼ੀਮਾ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਸ਼ੁਰਫਨ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਓਨੀ ਹੀ ਵੱਡੀ ਡਿਗਰੀ ਵਿੱਚ ਪਛਾੜ ਦਿੱਤਾ ਜਿੰਨਾ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੈਕਸ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਸਨ ਜੋ ਮੈਂ ਕਦੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਬੇਚੈਨੀ ਨਾਲ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਰੱਖਦੀ: ਬੇਚੈਨੀ ਨਾਲ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ, ਲਾਲਚੀ, ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਸਮੂਹ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੰਦੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, ਦੌਲਤ, ਉਸ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਅਣਪਛਾਤੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਉੱਡ ਸਕਦੇ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਸਾਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਸਾਲ ਬਿਤਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਉਹ, ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਕੇ, ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਦੀ ਸੀ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਅਮੀਰੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੇ।

'ਅਮੀਰ ਅਲੀ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਤੂੰ ਜਵਾਨ ਹੈਂ, ਤੂੰ ਅਣਜਾਣ ਹੈਂ, ਤੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਲੜਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਕੀਮਤੀ ਜਾਨ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲਾਵੇਂਗਾ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇ ਦੇਵਾਂਗੀ, ਅਤੇ ਸਹੁੰ ਖਾਵਾਂਗੀ ਕਿ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਗੁਲਾਮ ਹਾਂ? ਆਹ, ਤੂੰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ, ਤੂੰ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਨਾਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਸਕਦੀ, ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਬਦਲੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਮਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ! ਬੋਲ, ਮੇਰੀ ਜਾਨ, ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੇਂਗੀ?'

ਬਦਮਾਸ਼, ਅਤੇ ਝੂਠ ਬੋਲਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ। ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਪਰਤਾਵਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ।

ਅਖੀਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰ ਲਿਆ, ਪਰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਸਿਰ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਸਹੁੰ ਨਹੀਂ ਖਾਧੀ ਕਿ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਵਾਪਸ ਆਵਾਂਗਾ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਵਧੇਰੇ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਕੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਉੱਥੇ, ਮੇਰੀ ਰੂਹ ਦੀ ਪੀੜ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਲੇਟ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਰੌਲਾ ਪਾਇਆ, ਮੈਂ ਖਾਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਬੇਹੋਸ਼ ਵਾਂਗ ਸੀ; ਮੈਂ ਪੀਰ ਖਾਨ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੇਰੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਨੂੰ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇਣ ਲਈ ਆਇਆ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਲਗਭਗ

ਆਪਣੇ ਦਿਲ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਛੁਰਾ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਜੀਵਨ ਖਤਮ ਕਰਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੰਭਾਵਨਾ ਇਸਦੇ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਸੀ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਜਨੂੰਨ ਆਪਣੀ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ; ਅਤੇ ਇੱਕ ਗਰਜ-ਬੱਦਲ ਵਾਂਗ, ਜੋ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹੰਗਾਮੇ ਦੇ ਫਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਆਪਣੀ ਡੂੰਘੀ ਛਿੱਲ ਨਿਕਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਇਸਨੇ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਤੋਂ ਬਿਜਲੀ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਤਾਜ਼ਗੀ ਦੇਣ ਲਈ ਪਾਣੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹੜ੍ਹ ਨੂੰ ਡੋਲ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੇ ਹੁਣ ਹੰਝੂਆਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਹੁਣ ਪੁੱਛ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਸੋਚਿਆ ਮੈਂ, ਅਤੇ ਪੀਰ ਖਾਨ, ਜੋ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਭਰਾ ਨੂੰ ਦੇਣਗੇ।

ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਬਦਤਮੀਜ਼ੀ ਲਈ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸਦਾ ਕਾਰਨ ਮੇਰੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਲੱਭੇਗਾ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਦੱਸਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਜਵਾਬ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ। ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਦਮਨਕਾਰੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਭਾਰ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸਦੇ ਲਈ ਬਿਹਤਰ ਸੀ।

ਉਹ ਬੋਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਹੁਤ ਸੋਚਦਾ ਰਿਹਾ; ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, -

'ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇੱਕ ਔਖਾ ਕੰਮ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਸਲਾਹ ਦੇਵਾਂ; ਕੱਲ੍ਹ ਉਸ ਕੋਲ ਜਾਓ; ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਬਣੋ, ਅਤੇ ਇਸ ਮੁੰਡੇ ਵਾਲੇ ਜਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰਾਹ ਨਾ ਦਿਓ, ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਬੁਰਾ ਹੈ; ਉਸਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਜੋ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਉਸਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ, ਪਰ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ, ਉਸਦੇ ਘਰ, ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੋਸ਼ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸੰਬੰਧ ਤੋਂ ਚਿਪਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਇੱਕ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਦੋ ਬੱਚੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਇੱਕ ਸੱਚੀ ਔਰਤ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਈਰਖਾ ਨਾਲ ਭੜਕ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਕਰੇਗੀ; ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ 'ਤੇ ਚਿੜ ਜਾਂਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਲੱਭਦੇ ਹੋ ਜੋ ਇੰਨਾ ਸੰਜੀਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਜਨੂੰਨ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਸਭ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਈ ਸ਼ਬਦ ਉਸਦੇ ਦਿਮਾਗ ਤੋਂ ਇਹਨਾਂ ਮੂਰਖ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭਜਾ ਸਕਦੇ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਣਜਾਣ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਮਾਰਚ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਜੰਗਲਾਂ ਦੇ ਰਸਤੇ ਪਤਾ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨੇ ਵੀ ਔਖੇ ਹੋਣ, ਅਸੀਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਬੇਰਾਰ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਫਿਰ ਕਦੇ ਸਾਡਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਸੁਣੇਗੀ।

ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਸਲਾਹ ਲਈ ਉਸਦਾ ਦਿਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ; ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਜੋ ਅਜ਼ੀਮਾ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਦਿਲ 'ਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਛਾਇਆ। ਮੈਂ ਅਜੇ ਵੀ, ਪੈਗੰਬਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਸ਼ੁੱਧ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਰਹਾਂਗਾ। ਮੈਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਵਾਂਗਾ, ਕਿ ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਮੈਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਵੇ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਰਾਦਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਮੈਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਉਸਦੇ ਸੰਮਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ, ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੇ ਨੌਕਰ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜਿਆ, ਅਤੇ ਕੁੜੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਚੱਲ ਪਈ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਾਰਾਂ ਕੋਹਾਂ ਦਾ ਲੰਮਾ ਸਫ਼ਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਦਿਨ ਢਲ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਦੱਸਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਪਿਆਰ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ, ਜੋ ਉਸਨੇ ਹੁਣ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੋਕ ਜਾਂ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਵਹਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਸਾਰੀ ਸ਼ਰਮ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਸੀ,

ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੁਣ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੁਣ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਲਈ ਚਿੰਤਤ ਹੈ, ਇੱਕ ਖਾਨ ਦੀ ਰੇਲਗੱਡੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਮੈਂ, ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਅਸੰਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰਭਾਵ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਤੁਰੰਤ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਪੈਰਾਂ ਕੋਲ ਬੈਠੀ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਖੇਡਦੇ ਹੋਏ ਤਰਕ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ; ਪਰ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਤੇ, ਉਹ ਅਚਾਨਕ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਈ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਉੱਤਮ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਉਚਾਈ ਤੱਕ ਖਿੱਚ ਲਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਚਮਕ ਗਈਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਮੱਥੇ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਵਹਿ ਰਹੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਇਆ; ਉਸਦੇ ਮੱਥੇ ਅਤੇ ਗਰਦਨ ਦੀਆਂ ਨਾੜੀਆਂ ਸੁੱਜ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਭਿਆਨਕ ਸੀ। ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਜੋ ਨਫ਼ਰਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਹੇਠ ਮੈਂ ਝੁਲਸ ਗਿਆ ਸੀ।

'ਯਾਰ!' ਉਹ ਲੰਮੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਚੀਕੀ, 'ਆਹ, ਨੀਚ ਅਤੇ ਬੇਵਫ਼ਾ ਬਦਮਾਸ਼, ਬੋਲ, ਕੀ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਸਹੀ ਸੁਣਿਆ? ਦੁਬਾਰਾ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰ ਕਿ ਤੇਰੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਹਨ! ਤੂੰ ਕਿਹੜੀ ਮਿੱਟੀ ਖਾਧੀ ਹੈ?'

ਇਹ ਮੇਰਾ ਸਮਾਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਚੰਗੇ ਇਰਾਦੇ ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਲਈ ਆਏ; ਮੈਂ ਉੱਠਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਉਸ ਵਾਂਗ ਹੀ ਮਾਣ ਅਤੇ ਅਡੋਲ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਕੀਤਾ।

'ਹਾਂ, ਸ਼ੁਰਫੁਨ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਸੱਚ ਬੋਲਿਆ ਹੈ; ਤੂੰ ਜਿੰਨੀ ਸੋਹਣੀ ਹੈਂ, ਮੈਨੂੰ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਮੰਨਦੀ ਹੈਂ, ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲ ਹੀ ਰਹਾਂਗੀ; ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਬਹਿਸ ਕਰਦੀ ਰਹੀ, ਅਤੇ ਜੇ ਤੂੰ ਵਹਿ ਨਾ ਜਾਂਦੀ, ਅਤੇ ਤੇਰੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਇੱਕ ਵਿਹਲੇ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਜਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਮਰ ਨਾ ਜਾਂਦੀਆਂ, ਤਾਂ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣੇ ਹੁੰਦੇ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਬੇਦਾਗ਼ ਸਨਮਾਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਵਾਲੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਲਈ, ਆਲੀਆ ਮੈਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦੇਵੇ! ਲੇਡੀ, ਇਹ ਤੇਰੀ ਪਾਗਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਗਲਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ; ਪਰ ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਦੋਸਤੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣੋ, ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਬਣੋ।'

ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸਦੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਹਾਵ-ਭਾਵਾਂ ਦੀ ਕੁੜੱਤਣ ਬਾਰੇ ਕਿਵੇਂ ਦੱਸਾਂ, ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਝਿੜਕਿਆ! ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਜਾਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਕਿਤੇ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਦੁਬਾਰਾ ਉਸਦੀ ਬਦਨਾਮੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਝੁਕ ਨਾ ਜਾਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਦਿਆਲੂ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਵਿਆਏਗੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਅਤੀਤ ਭੁੱਲਾ ਦੇਵੇਗੀ; ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਹੁਣ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਬੈਠੀ, ਕੁਰਲਾ ਰਹੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਰਹੀ ਦੇਖਣਾ ਤਰਸਯੋਗ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਅੰਤਰਾਲਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਾਲ ਪਾੜਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਆਤਮਾ ਦੀ ਪੀੜ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਛਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟਦੀ ਸੀ।

'ਮੈਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿਓ!' ਉਸਨੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ। 'ਆਹ, ਅਮੀਰ ਆਹ', ਤੂੰ ਇੱਕ ਦਿਲ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਤੈਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਪਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ: ਇਹ ਆਲੀਆ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਕਦੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਵੇ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਮੰਨਦੀ ਹਾਂ। ਸ਼ਰਫੁਨ ਅਜੇ ਇੰਨੀ ਨੀਵੀਂ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ

ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦਮੀ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਸਕੇ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਖੁਦ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਰਾਜਾ ਹੁੰਦਾ। ਜਾਓ! ਤੈਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ ਲਈ ਦੁਖਦਾਈ ਹੈ; ਅਤੇ ਆਲੀਆ ਸਾਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰੇ!'

ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਪੀਰ ਖਾਨ ਕੋਲ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਦੱਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ।

'ਹੁਣ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਆਓ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕਦਮ ਪਿੱਛੇ ਖਿੱਚੀਏ; ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜੋਖਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਤੇ ਵੀ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਪਿੰਡ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੁਕੇ ਸੀ; ਸਾਨੂੰ ਨਾਗਪੁਰ ਵਿੱਚ ਲੁੱਟ ਦੀ ਕੋਈ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਬੇਰਾਰ ਵਿੱਚ ਘੁਸਪੈਠ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਖਾਨਦੇਸ਼ ਵਾਪਸ ਆ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਡਾ ਅਸਲ ਵਿਚਾਰ ਸੀ।'

'ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਇਸ ਔਰਤ ਤੋਂ ਹਰ ਜੋਖਮ 'ਤੇ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦਿੱਖ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਨਾਗਪੁਰ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸਲਾਹ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਕੇ, ਉਸ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਚਾਂਗੇ।'

ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ, ਉਸ ਰਸਤੇ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਜੋ ਅਸੀਂ ਲਿਆ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਵਾਪਸ ਮੁੜੇ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਰੁਕੇ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਕੁਝ ਕੁ ਦੂਰ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਗਏ ਸੀ। ਪਰ ਮੈਂ ਉਸ ਔਰਤ ਦੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ ਜਨੂੰਨ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਸੀ। ਦਿਨ ਅੱਧਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਉਸਦੀ ਪਾਲਕੀਨ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਜਿਸਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਉਸਦੇ ਆਦਮੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਸ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਵਧ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਸ ਰਸਤੇ ਅਸੀਂ ਆਏ ਸੀ। ਕੀ ਕਰਨਾ ਸੀ? ਮੈਂ ਜੰਗਲੀ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਤੁਰੰਤ ਭੱਜਣ ਲਈ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਘਿਰੇ ਹੋਏ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਗੁਆ ਦਿੰਦੀ। ਪਰ ਪੀਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਮੋਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ।

'ਇਹ ਕਾਇਰਤਾ ਹੋਵੇਗੀ,' ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਦੇ ਅੱਗੇ ਭੱਜਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਅਤੇ ਜੰਗਲ ਦੀ ਗੈਰ-ਸਿਹਤਮੰਦਤਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਿਉਂ ਕਰੀਏ? ਅਤੇ,' ਮੋਟੀ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, 'ਜੇਕਰ ਉਹ ਹੁਣ ਸਾਡਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੋ, ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਾਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਹੈ।'

'ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਉਸਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਜੋ ਵੀ ਹੋਣ, ਉਹ ਮੇਰੇ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੀਆਂ।' ਫਿਰ ਵੀ ਮੇਰੇ ਮਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਭੁਲੇਖਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਸਾਡੇ ਪਿੱਛੇ ਆਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਮੇਰੇ ਸ਼ੱਕ ਸਹੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਏ। ਉਹ ਨੌਕਰ ਦੁੱਧ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਭੇਸ ਵਿੱਚ ਚੋਰੀ-ਛਿਪੇ ਮੇਰੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਮਾਲਕਣ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਉਂ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਹੁਣ ਸਾਡੀ ਆਖਰੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਨੂੰ ਕਿਉਂ ਲੱਭ ਰਹੀ ਸੀ।

ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਇਕੱਲੇ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸਦੀਆਂ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਕਰੇ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਛੱਡ ਦੇਵੇ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਸਾਹਿਬ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜੋ ਕੁਝ ਬੀਤਿਆ; ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਆਰ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੇਰੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸ 'ਤੇ ਤਰਸ

ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, - ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਦੀ ਸਾਖ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਪੱਥਰ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਦਿੰਦੇ; ਦੂਜੇ ਸਮੇਂ, ਮੇਰੀ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ੀ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਹਿੰਸਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਝਿੜਕਦੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਜ਼ਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦੀ; ਫਿਰ ਵੀ, ਹਰ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਜਾਣ ਲਈ ਮੁੜਦੀ, ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਰੋਕਦੀ, ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੀ।

ਅਖੀਰ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਹੋਰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੱਦ ਤੋਂ ਗੁੱਸਾ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਬੇਰਹਿਮ ਵਿਵਹਾਰ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਸ਼ੈੱਡ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਦਿਨ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਲਈ ਚੀਕਿਆ। ਮੈਂ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ।

'ਸ਼ਰਫੂਨ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਮੂਰਖਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ; ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਉਂ ਤਸੀਹੇ ਦੇਈਏ? ਤੁਸੀਂ ਮੇਰਾ ਇਰਾਦਾ ਸੁਣ ਲਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਤਖਤ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਉਸਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਕੋਲ ਹੁਣ ਇਹ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਤਸੀਹੇ ਵਾਂਗ ਜੀਓਗੇ। ਈਰਖਾ ਹੁਣ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਜਨੂੰਨ ਕੀ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਸੰਭੋਗ ਕਰਦੇ ਹੋ ਜਿਸ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਵੀ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਜਿਸਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ?'

'ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਨੂੰ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ; ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, - ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਜੋਖਮ 'ਤੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ! ਤੁਹਾਡੀ ਪਤਨੀ ਲਈ, ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲ ਨਫ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਕੀ ਸਾਡਾ ਕਾਨੂੰਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚਾਰ ਪਤਨੀਆਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ? ਕੀ ਇਹ ਪਵਿੱਤਰ ਕੁਰਾਨ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਮੈਂ ਵੀ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਔਰਤ ਹਾਂ, ਇਹ ਜਾਣਦੀ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਅਜ਼ੀਮਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਭੈਣ ਵਜੋਂ ਪਿਆਰ ਕਰਾਂਗੀ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ; ਅਤੇ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ? ਓ, ਆਦਮੀ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹੋ? ਦੇਖੋ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰਕ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਭੈਣ ਹੁੰਦੀ।'

'ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਹੁੰਦੀ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਭੈਣ ਵਾਂਗ ਪਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਕਦੇ ਵੀ, ਕਦੇ ਵੀ ਮੈਂ ਇਸ ਅਪਵਿੱਤਰ ਅਤੇ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਮਿਲਾਪ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਹਾਂ, ਸ਼ੁਰਫੂਨ, ਸ਼ਰਮਨਾਕ! ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚਾਪਲੂਸੀਆਂ ਅਤੇ ਮਿੱਠੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਇਸਨੂੰ ਛੁਪਾਓ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਸੁਪਨਾ ਦੇਖਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਮਾਣਮੱਤਾ ਪਰਿਵਾਰ ਤੁਹਾਡੇ ਪਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਤੁਹਾਡੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਦੌਲਤ ਦੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਅਣਜਾਣ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਸਦਾ ਕੋਈ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਨਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕੋਈ ਸੰਸਾਰਿਕ ਵੱਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਸੜਕ 'ਤੇ ਇੱਕ ਆਮ ਜਾਣਕਾਰ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਹੈ? ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਾਓ, ਅਤੇ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ੀਮਾ ਨੂੰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਭੇਜਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਨੇਕ ਔਰਤ ਲਈ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰੇਗੀ ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ।'

ਉਹ ਕੁਝ ਦੇਰ ਚੁੱਪ ਬੈਠੀ ਰਹੀ; ਪਰ ਉਸਦੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਅੱਗ ਨਹੀਂ ਬੁਝੀ; ਇਹ ਵਧਦੀ ਹਿੰਸਾ ਨਾਲ ਭੜਕ ਉੱਠੀ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਵਿਅਰਥ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਸੰਜਮੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਬੁਝਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਪਰ ਇਹ ਉਦਾਸੀ ਭਰਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ।

ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਨੌਕਰ ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਇਆ। - ਪਰ ਸ਼ਾਇਦ, ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਮੁਗਲਨੀ ਨਾਲ ਮੇਰੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਸੁਖਮਤਾ ਤੋਂ ਥੱਕ ਗਏ ਹੋ?

ਨਹੀਂ, ਮੈਂ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਨੇ ਕਿਹਾ: ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੋ।

ਖੈਰ ਫਿਰ, ਠੱਗ ਨੇ ਫਿਰ ਗੱਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਨੌਕਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਇਆ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਕੱਲਾ ਸੀ।

'ਆਲੀਆ ਦੇ ਪਿਆਰ ਲਈ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਗਰੀਬ ਮਾਲਕਣ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰੋ! ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਵਕੂਫੀ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਬੋਲਦੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਹੁਣੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾ ਕੇ ਉਸਦੇ ਲਈ ਕੁਝ ਅਫੀਮ ਖਰੀਦੋ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਈ, ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਸ਼ਬਦ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਕਿਹਾ, ਜੇ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਖੁਦ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਖਰੀਦ ਲਿਆ ਹੈ; ਪਰ ਹਾਏ! ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦਾ ਘਾਤਕ ਉਪਯੋਗ ਹੈ: ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਬਚਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਜਲਦੀ ਆਓ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਪਿਆਰ ਭਰਿਆ ਸ਼ਬਦ ਕਹੋ; ਮੈਂ ਸਭ ਕੁਝ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਜੋ ਬੀਤਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਆਦਮੀ ਵਾਂਗ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭੁੱਲਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗਣ ਲਈ ਮਨਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਉਸਦੇ ਹਾਸੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਡੁੱਬਦੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ, ਇਸ ਵਾਅਦੇ 'ਤੇ ਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੜਕ 'ਤੇ ਮਿਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ; ਅਤੇ ਕਹੋ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸਦੀ ਜਗੀਰ ਪਹੁੰਚੋਗੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਵਿਆਹ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਓ, ਉਸਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਇਹ ਕਰੋ! ਤੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤੂੰ ਉਸਨੂੰ ਭੈਣ ਵਾਂਗ ਪਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈਂ, ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਭਰਾ ਦਾ ਆਚਰਣ ਹੋਵੇਗਾ।'

'ਖੈਰ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਾਂ ਮੌਤ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ;' ਅਤੇ ਮੈਂ ਉੱਠਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਚਲਾ ਗਿਆ।'

ਓ, ਕਿੰਨੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਉਸ ਦੁਖੀ ਕੁੜੀ ਨੇ ਮੇਰਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ! ਉਹ ਮੇਰੀ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲੰਮੀ ਪਈ ਰਹੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਰੱਖਿਅਕ ਮੰਨ ਕੇ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਚੁੰਮਿਆ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਦੱਸਿਆ ਜੋ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। 'ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਕੀਮਤੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਹੈ,' ਮੈਂ ਰੋਇਆ, 'ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਮਜ਼ਾਕ ਅਤੇ ਤਾਅਨਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਾਂ: ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਗੁਆਉਣ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਜੋ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚੋ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸੜਕ 'ਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰੋਗੇ; ਸਾਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਨਹੀਂ ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਪਰਤਾਵਾ ਸਾਡੇ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ; ਪਰ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਿਰ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰੋਗੇ।'

ਨੌਕਰ ਬਾਹਰ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਆ ਗਈ। 'ਸਾਵਧਾਨ ਰਹੋ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਧੋਖਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਭੇਤ ਜਾਣਦੀ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਬੇਵਫ਼ਾ ਹੋ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਬੇਨਕਾਬ ਕਰ ਦਿਆਂਗੀ; ਤੁਹਾਡੀ ਜਾਨ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋ।'

'ਕਿਹੜਾ ਭੇਤ?' ਮੈਂ ਘਬਰਾ ਕੇ ਕਿਹਾ। 'ਤੇਰਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ?'

'ਮੈਂ ਜਾਣਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਤੂੰ ਇੱਕ ਠੱਗ ਹੈਂ,' ਉਸਨੇ ਧੀਮੀ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ; 'ਮੇਰੀ ਨੌਕਰ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਲੱਭ ਲਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਮਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੈਂ - ਤੇਰੇ ਆਦਮੀ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੂੰ ਡੇਰਾ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈਂ, ਉਹ ਰਸਮਾਂ ਜੋ ਮੇਰੀ ਨੌਕਰ ਨੇ ਤੇਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਆਜ਼ਾਦੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈਂ ਜਾਂ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦਾ ਹੈਂ। ਇਹ ਸਭ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦੀ ਹਾਂ! ਕਿਉਂਕਿ ਜੋ ਵੀ ਤੂੰ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈਂ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਮਨਾਏਗਾ; ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਹੁਣ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਮਾਰਿਆ ਹੈ - ਤੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਤੇਰੇ ਰੂਪ ਮੇਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।'

ਮੈਂ ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਦਰੀ ਉਸ ਨੌਕਰ ਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨੂੰ ਸਰਾਪ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਡਰ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸਾਡੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਰਾਹੀਂ ਸਾਨੂੰ ਲੱਭ ਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਹੁਣ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਇਆ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ:

. 'ਫਿਰ, ਸ਼ੁਰਫੁਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਲੱਭ ਲਿਆ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਇੱਕਜੁੱਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਲਈ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਲਈ। ਇਹ ਇੱਕ ਡਰਾਉਣਾ ਬੰਧਨ ਹੈ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਤੋੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।'

'ਮੈਂ ਵੀ ਇਹੀ ਸੋਚਿਆ ਸੀ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੂਰਖ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ! ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਦੁੱਖ ਤੋਂ ਬਚਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜੋ ਮੈਂ ਸਹਿ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਜਾਓ; ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਰੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸੁਣਦੀ ਰਹਾਂਗੀ, ਅਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਧਿਆਨ ਦੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇ। ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਮਨ ਸ਼ਾਂਤ ਹੈ।'

ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਸਨ; ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਲੱਭ ਲਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਪੇਸ਼ੇ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਲੁਕਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਆਲੀਆ! ਆਲੀਆ! ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਜੋ ਸੰਚਾਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਉਹ ਕਿਸ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ! ਹਾਏ, ਮੈਂ ਸੋਚਣ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਸੀ - ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਚਾਈ ਦੱਸਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਾਸ਼ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਦਾ; ਪਰ ਜਿਸ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਸੀ ਉਹ ਇੰਨਾ ਨੇੜੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪੰਜਾਹ ਬਹਾਦਰ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਇੱਕ ਔਰਤ ਦੇ ਰਹਿਮ 'ਤੇ ਇੰਨੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪੇਸ਼ੇ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੀ ਵਿਕਲਪ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ; ਪਰ ਇਹ ਉਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਉਹ ਜਾਂ ਮੈਂ ਦੋਵੇਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਸੀ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਘਾਤਕ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਹੋਇਆ। ਮੇਰੇ ਆਦਮੀ ਸ਼ੁਰਫੂਨ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨ ਅਤੇ ਡਰ ਗਏ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਖੇਪ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਗਿਆ।
ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਬੁਰਾ ਸੋਚੋਗੇ, ਪਰ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ? ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਡਰਾਇਆ ਹੁੰਦਾ, ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਡਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦੇ। ਸੱਚ ਹੈ, ਉਹ ਉੱਥੇ ਸਾਡੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ; ਪਰ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਾਉਂਦੇ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਮੌਕਾ ਦੇਖਦੇ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਫੜ ਲੈਂਦੇ। ਸਾਡੀ ਅਗਲੀ ਚਿੰਤਾ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਸਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੈਂ ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਸਾਹਿਬ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਕੀਤਾ, ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਸਚੇਤ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਸਬੂਤ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਸੀ ਪਰ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਲੁਘਾਈਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਆਖਰੀ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚ ਪੀਰ ਖਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ, ਅਤੇ ਚੰਗਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ; ਪਰ ਇਸ ਕੰਮ ਨਾਲ ਉਸਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਉਸ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ੀ ਅਤੇ ਚਲਾਕ ਨੌਕਰ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਨੇ ਭਰਮਾਇਆ ਸੀ।
ਉਸਦੇ ਬਦਲੇ ਹੋਏ ਰੂਪ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ, ਮੈਂ ਤੁਰੰਤ ਉਸ ਉੱਤੇ ਧੋਖੇ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ; ਅਤੇ ਬੈਂਡ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ।
'ਉਸਨੂੰ ਮਰਨਾ ਪਵੇਗਾ!' ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਚੀਕਿਆ; 'ਅਸੀਂ ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਡੇ ਹੁਕਮ ਦਾ ਵੀ ਨਿਯਮ ਹੈ। ਕਿਸਨੇ ਕਦੇ ਇੱਕ ਗੱਦਾਰ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਿਆ?'
"ਬਦਕਿਸਮਤ," ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਤੂੰ ਇਹ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ? ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਸਹੁੰ ਅਤੇ ਖਾਧੇ ਨਮਕ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਵਫ਼ਾਈ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ? ਕੀ ਤੈਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ? ਕੀ ਤੂੰ ਸੈਂਕੜੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ, ਅਤੇ ਕਦੇ ਇੱਕ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ? ਬਦਕਿਸਮਤ ਆਦਮੀ! ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ, ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਤੈਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਕਿ ਇੱਕ ਬਦਕਿਸਮਤ ਨੌਕਰ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ!"
'ਜਮਾਦਾਰ,' ਉਹ ਉੱਠਿਆ, 'ਮੈਂ ਪਾਪ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਰਹਿਮ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ; ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਮਰ ਜਾਣ ਦਿਓ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ; ਅਤੇ ਜੇ ਮੇਰੀ ਕਿਸਮਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਚੇਤਾਵਨੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਨਮਾਨ ਵਿੱਚ ਪਵਿੱਤਰ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਉਸ ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ; ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਸਦੀ ਮਾਲਕਣ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕੌਣ ਹੋ। ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਸੱਚ ਸਮਝਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਬੈਂਡ ਦੇ ਭੇਦਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ; ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਕੀਤੇ ਕੰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਸ਼ੇਖੀ ਮਾਰੀ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਢੁਕਵਾਂ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਮੇਰਾ ਹੋਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਈ। ਮੂਰਖ ਕਿ ਮੈਂ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਗੌਰਦੂਤ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਿਓ; ਉਸਦਾ ਇੱਕ ਪੱਕਾ ਹੱਥ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।'

ਸਾਡੇ ਲੁਘਾਈਆਂ ਦਾ ਮੁਖੀ, ਗੌਰਦੂਤ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ। 'ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਲਈ ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ,' ਉਸਨੇ ਬਦਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਕਿਹਾ; 'ਮੇਰਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਮੇਰਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।' 'ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। 'ਤੇਰਾ ਹੱਥ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰਹੇ; ਮੈਂ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਜਾਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ; ਮੇਰੀ ਮੌਤ ਦੀ ਪੀੜ ਛੋਟੀ ਹੋਵੇ।'

ਗੌਰਦੂਤ ਨੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, - ਮੈਂ ਇਹ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਲ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਪੀੜਤ ਨੇ ਮੌਤ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਪ੍ਰਾਸਚਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ; ਉਸਨੇ ਅਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲਤਾ ਨਾਲ ਦੁੱਖ ਝੱਲਿਆ, ਅਤੇ ਗੌਰਦੂਤ ਦਾ ਹੱਥ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕੰਬਿਆ। ਲਾਸ਼ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੈ ਲਈ ਗਈ ਅਤੇ ਦਫ਼ਨਾਇਆ ਗਿਆ; ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਧੋਖਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ ਕਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਣ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ, ਇੱਕ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਅਤੇ ਉਹ ਸਫਲ ਰਿਹਾ; ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੁਣੋਗੇ।

ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਤਬਾਹੀ ਵਿੱਚ ਬੈਂਡ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਾਨ ਅਲਾਟ ਕਰਨੇ ਬਾਕੀ ਸਨ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਠੱਗ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਦਿਨ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਗਲਤ ਤਰਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਸੀ, ਸਾਹਿਬ, ਕਿ ਸ਼ਰਫੂਨ, ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੌਣ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਭੱਜਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ! ਉਹ, ਇੱਕ ਔਰਤ ਜੋ ਖੂਨ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਅਤੇ ਅਣਜਾਣ ਸੀ, ਕਿਵੇਂ ਦੇਖਣਾ ਸਹਿ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ, ਇੱਕ ਪੇਸ਼ੇ ਤੋਂ ਕਾਤਲ, ਜਿਸਦਾ ਹੱਥ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਸਮਝਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ: ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਉਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਸੀ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ; ਮਨੁੱਖੀ ਆਚਰਣ ਦੇ ਹਰ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿੱਚ, ਮੇਰੇ ਲਈ ਉਸਦਾ ਪਿਆਰ ਦੁਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸ਼ਰਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਨੇਕ ਔਰਤ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਰ ਜਾਂਦੀ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕਰੇਗੀ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸਦਾ ਇਰਾਦਾ ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਨਾ ਦੇਖਣ ਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ; ਪਰ ਉਸਦੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਜਨੂੰਨ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਉਸ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਕਿਸਮਤ ਉਸਦੇ ਲਈ ਫੈਲ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਜਾਂ ਮੈਂ ਮਰ ਜਾਵਾਂਗੇ, ਸਾਹਿਬ, ਜਦੋਂ ਸਾਡਾ ਸਮਾਂ ਆਵੇਗਾ।

ਅਸੀਂ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਦ੍ਰਿੜ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਰਗਰਮ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲਵਾਂਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਿਸਦੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਮੈਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਸਦੇ ਚੁੰਮਣ, ਮੈਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਅਜੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਗਰਮ ਸਨ। ਮੋਤੀ ਅਤੇ ਪੀਰ ਖਾਨ ਉਸਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਮੇਰਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਪਰ ਉਸਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਸੀ; ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਅੱਠ ਬੇਅਰ ਸਨ, ਚਾਰ ਸਿਪਾਹੀ ਉਸਦੇ ਗਾਰਡ ਵਜੋਂ, ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਨੌਕਰ ਇੱਕ ਟੱਟੂ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਸੀ, ਜਿਸਦੀ ਅਗਵਾਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨੌਕਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਉਹ ਪੰਦਰਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਮੇਰੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਆਦਮੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੈਂਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਡਿੱਗਣਗੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਢੁਕਵੀਂ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਇਹ ਇੱਕ ਜੰਗਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਜੰਗਲ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਜੰਗਲ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ "ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਮੀਲਾਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਵਧੇਰੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ, ਪਾਰਟੀ

ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਮੈਂ ਹੇਠਾਂ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਲੱਭਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੋ ਜੰਗਲ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸੰਘਣੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡਾ ਘਾਤਕ ਕੰਮ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।
ਅਸੀਂ ਉਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਰਸਤਾ ਵੱਖਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੈਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਣ ਲਈ ਮਨਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਰਸਤਾ ਛੋਟਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਇੱਕ ਵਹਾਅ ਸੀ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੁੱਖ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ।
ਅਸੀਂ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਨਾਲੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਉਤਰ ਗਿਆ; ਮੇਰਾ ਬੈਂਡ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲੈਂਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਿਗਨਲ ਦੀ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਉਡੀਕ ਕਰਦਾ ਸੀ; ਪਰ ਮੈਂ ਸ਼ੁਰਫਨ ਨੂੰ ਮੁਰਦਿਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਉਸਨੂੰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਜੇ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਡਿੱਗਦੀ। ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਪਾਲਕੀਨ ਕੋਲ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਆਏ ਕੁਝ ਤਾਜ਼ਗੀ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਹਾ; ਉਸਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਕਾਹਲੀ ਨਜ਼ਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ; ਪਰ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਦਰੱਖਤ 'ਤੇ ਇੱਕ ਕੱਪੜਾ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਕਦਮ ਦੂਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਪਰਦਾ ਸੀ, ਕੋਈ ਉਸਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖੇਗਾ। 'ਤੁਹਾਡੀ ਦਾਸੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਥੇ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਤਾਂ ਆਓ, ਉਹ ਸਾਡਾ ਖਾਣਾ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਇਕੱਠੇ ਖਾਧਾ ਹੈ।'
ਉਹ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੀ, ਇੱਕ ਚਾਦਰ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘੁੱਟੀ ਹੋਈ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਦੇਖ ਸਕੇ, ਪਲੰਕੀਨ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਸਰੀਰ ਲੁਕਾ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਆਪਣੀ ਬੈਠਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਉੱਠੀ, ਮੋਤੀ ਦਾ ਕਮਰਾ ਉਸਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਮਰ ਗਈ। ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਉਸਦੇ ਹੱਥ ਫੜ ਲਏ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਸਦਾ ਸਾਹ ਰੁਕ ਗਿਆ, ਉਸਨੇ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਪਲੰਕੀਨ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।
'ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਸਾਨੂੰ ਬਾਕੀ ਕੰਮ ਜਲਦੀ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਉਹ ਸਾਰੇ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਨਹਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਪੀਂਦੇ ਹਨ; ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹਨ। ਬਿਸਮਿਲਾ! ਝਿਰਨੀ ਦਿਓ!'
ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਲੱਭੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ: ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਜਲਦੀ ਹੀ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਵੀ; ਪਰ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਅਕਲਮੰਦ ਸਨ, ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਬਦਕਿਸਮਤ ਪਰ ਬਹੁਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੌਕਰ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਮੇਰੇ ਕੰਨਾਂ 'ਤੇ ਵੱਜੀਆਂ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਦਰਦ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਇੱਕ ਦੁਸ਼ਟ ਔਰਤ ਦੇ ਮਾੜੇ ਲਾਲਚ ਲਈ ਮਰ ਗਏ ਹਨ।
ਮੈਂ ਸ਼ੁਰਫਨ ਵੱਲ ਦੇਖਣਾ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, - ਉਸਦੇ ਸੁੰਦਰ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਹਾਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਲੁਘੇ ਉਸਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਗਏ, ਪਰ ਮੈਂ ਪਿੱਛਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਸਦੀ ਪਾਲਕੀਨ ਨੂੰ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਦਫ਼ਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
"ਕਮਾਲ ਮੈਂ!" ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ: ਆਹ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ, ਕੀ ਤੈਨੂੰ ਇੰਨੇ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਇੰਨੇ ਪਿਆਰੇ ਲਈ ਕੋਈ ਤਰਸ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਕੋਈ ਪਛਤਾਵਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ?
ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਾਹਿਬ, ਪਰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਜੋ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀ ਤਾਜ਼ਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਦਿਖਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ: ਜੇ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਮੇਰਾ ਵੀ

ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਇਹ ਉਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਸੀ? ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਕੀ ਮੈਂ ਟੁਪੂਨੀ ਦਾ ਗੁੜ ਨਾ ਖਾਧਾ ਹੁੰਦਾ?

ਅਧਿਆਇ XXXI

ਦਿਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਨੇ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਲਈ ਡੂੰਘੀ ਖੇਡ ਖੇਡੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲਿਆ
ਸਭ ਕੁਝ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਦੁਖੀ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੇ, ਸਾਡੇ ਆਖਰੀ ਸਾਹਸ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦੂਰੀ 'ਤੇ, ਜਿੱਥੇ, ਗੁੜ ਦੀ ਰਵਾਇਤੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਫ਼ੀ ਲੁੱਟ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਅਤੇ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਲਦੀ ਹੀ ਸਾਡੀ ਭਵਿੱਖੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਗਪੁਰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; - ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਇਸ ਵੱਲ ਝੁਕਿਆ ਸੀ; - ਪਰ ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਬਿਹਤਰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ, ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕੋ ਸੜਕ 'ਤੇ ਪਿੱਛੇ-ਅੱਗੇ ਜਾਣ ਨਾਲ, ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣਾ, ਲੁੱਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੌਕੇ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ: ਉਸਨੇ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਏਲੀਚਪੁਰ ਵੱਲ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਬਚ ਕੇ, ਅਤੇ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਸੁਲਾਬਤ ਖਾਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੇ, ਜਿਸਨੂੰ, ਜੇਕਰ ਉਸਨੇ ਸਾਡੇ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਨੁਵਾਬ ਸਬਜ਼ੀ ਖਾਨ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰੇਗਾ, ਜੋ ਉਸਦਾ ਮਹਿਮਾਨ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਸਦਾ ਭਵਿੱਖ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਠੱਗਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਾਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਉਸਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਏ, ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਹਾਈ-ਰੋਡ ਛੱਡ ਕੇ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਜੰਗਲ-ਟਰੈਕ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਦਿਲੋਂ ਖੁਸ਼ ਸੀ, ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਥੱਕੀ ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ, ਮੁਖਤਾਘਰੀ ਦੇ ਉਜਾੜ ਮੰਦਰਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦੱਰੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਅਸੀਂ ਬੇਰਾਰ ਦੀ ਚੌੜੀ ਘਾਟੀ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਦੇਖਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਜੌੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹਰੇ ਭਰੀਆਂ ਅਤੇ ਹਰੇ ਭਰੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਨਾਲ ਢੱਕੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਕੰਬਣੀ ਅਤੇ ਦਰਦ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਮਨ ਬੇਚੈਨ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਰਾਤ ਨੂੰ ਭਿਆਨਕ ਸੁਪਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਤਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਸ਼ੁਰਫਨ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਲਗਾਤਾਰ ਮੇਰੀ ਕਲਪਨਾ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਸੀ - ਹੁਣ ਉਸਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਬਦਲਿਆ ਅਤੇ ਵਿਗੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਮੌਤ ਵਿੱਚ ਸੀ; ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੱਸ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸਮੇਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਨਾਲ ਨਿੰਦਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਸਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਦੁਸ਼ਟ ਆਤਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੋਟੀ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਸਵੇਰੇ ਅਸੀਂ ਦੱਰੇ ਦੀ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇੰਨਾ ਬਿਮਾਰ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਪਿਆ।

ਕੀ ਕਰਨਾ ਸੀ? ਏਲੀਚਪੁਰ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਭੱਜਣਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਉਲਝਣ ਵਿੱਚ ਸਨ ਕਿ ਕਿੱਥੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਗਲੇਨ ਦੇ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਸੜਕ ਲੰਘਦੀ ਸੀ, ਕੁਝ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਪਿੰਡ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਸਵਾਗਤਯੋਗ ਸੁਝ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ। ਮੈਂ ਸੜਕ 'ਤੇ ਇੱਕ ਦੁਖੀ ਰੋਂਡ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੇਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਪਿੰਡ ਯਾਦ ਆਇਆ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਸਵੇਰੇ ਸਬਜ਼ੀ ਖਾਨ ਨਾਲ ਏਲੀਚਪੁਰ ਛੱਡਣ ਵੇਲੇ ਬਿਤਾਇਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਂ ਇਸਦਾ ਨਾਮ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਚੁੱਕ ਲੈਣ,

ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਚੰਗੇ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਬਿਠਾ ਕੇ, ਮੈਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਬੁਨੀਆ ਦੀ ਖਾਲੀ ਦੁਕਾਨ ਵਿੱਚ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਪਰ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਬੁਖਾਰ ਭੜਕ ਉੱਠਿਆ; ਮੇਰਾ ਸਾਰਾ ਸਰੀਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹਿੰਸਕ ਕੰਬਣੀ ਨਾਲ ਕੰਬ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੇਜ਼ ਜਲਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਹੁਣ ਕੁਝ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਬੇਹੋਸ਼ ਪਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਮੰਡਰਾ ਰਹੀ ਸੀ।

ਉਸ ਭਿਆਨਕ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਯਾਦ ਹਨ, ਉਹ ਮੇਰੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਸੇਵਕ ਦੇ ਸਨ।

'ਸ਼ੁਕੇ ਖੋਦਾ!' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਆਖਰਕਾਰ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀਆਂ!' ਅਤੇ ਉਹ ਭੱਜਿਆ ਅਤੇ ਪੀਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਬੁਲਾਇਆ।

'ਮੈਂ ਕਿੱਥੇ ਹਾਂ?' ਮੈਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਪੁੱਛਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਬੁਖਾਰ ਦੀ ਤੇਜ਼ ਲਹਿਰ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਸਭ ਕੁਝ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਸੀ।

'ਸ਼ੁਕੇ ਖੋਡਾ!' ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਫਿਰ ਕਿਹਾ; 'ਉਹ ਆਖਰਕਾਰ ਬੋਲਦਾ ਹੈ!'

ਮੈਂ ਫਿਰ ਆਪਣਾ ਸਵਾਲ ਦੁਹਰਾਇਆ, ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਜਵਾਬ ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਦਿੱਤਾ।

'ਕਿਉਂ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ?' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਇੱਥੇ ਤੁਸੀਂ ਏਲੀਚਪੁਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਕੋਸ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਸੁਰਸਗਾਮ ਦੇ ਚੰਗੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਹੋ; ਅਤੇ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਸਹੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਤੁਸੀਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਓਗੇ; ਪਰ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਰੇ ਦੁਖੀ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਯੋਗ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਹੁਕੀਮ ਹੈ, ਨੇ ਕੱਲ੍ਹ ਹੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮਰ ਜਾਓਗੇ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਦਫ਼ਨਾਉਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ: ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਗਲਤ ਸੀ, ਅਤੇ, ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਤੁਸੀਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਹਾਦਰ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਦੇਖੋਗੇ।'

'ਹਾਏ, ਖਾਨ, ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਅਤੇ ਬੇਸਹਾਰਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਇੱਥੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਦੇਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਕਿਸਮਤ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿਓ, ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਆਲੀਆ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਵਾਂ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਵਾਂਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਬੇਕਾਰ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਇਸ ਬੁਖਾਰ ਤੋਂ ਵੀ ਠੀਕ ਹੋ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਬੈਠਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵਾਂਗਾ।'

'ਤੁਹਾਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿਓ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ - ਕਦੇ ਨਹੀਂ!' ਮੇਰੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਬੈਠੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ। 'ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮਰ ਗਏ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੌਣ ਦਫ਼ਨਾਏਗਾ? ਜਾਂ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਠੀਕ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕੌਣ ਕਰੇਗਾ? ਇਹ ਕਿਹੜੇ ਸ਼ਬਦ ਹਨ? ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਭਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ, ਸਾਡਾ ਆਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ? ਅਤੇ ਜੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ?'

'ਖੈਰ, ਮੇਰੇ ਦੋਸਤੋ,' ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿਆਲਤਾ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ, 'ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਬਿਮਾਰ ਆਦਮੀ ਦੇ ਬਿਸਤਰੇ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਣ ਨਾਲੋਂ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹੋ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹੋਵੇ; ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਸਪੈਂਸ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਇੱਥੇ ਦਫ਼ਨਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਜਾਂ, ਜੇ ਇਹ ਆਲੀਆ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਨਵੇਂ ਉੱਦਮਾਂ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵਾਂਗਾ।'

'ਪਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ,' ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਕਮ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਣ ਲਈ ਉਕਸਾਇਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਕੁਝ ਦਵਾਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ

ਸੀ, ਜੋ ਉਹ ਦੇਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਸਿਹਤਯਾਬੀ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਵਧਾਏਗਾ। ਮੈਂ ਜਾ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਦੱਸਾਂਗਾ।'

ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਵਿੱਚ ਖਾਨ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ, ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਬੁੱਢਾ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਖਾਨ ਵੱਲ ਮੁੜਿਆ ਅਤੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੇਰੀ ਹਾਲਤ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਹੈ। 'ਪਰ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਕਿਉਂਕਿ ਬੁਖਾਰ ਠੰਡ ਤੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਉਸਦੇ ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਉਹ ਦਵਾਈ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ: ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ, ਗਰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਠੰਡ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦੇਵੇਗਾ, ਪਸੀਨਾ ਲਿਆਏਗਾ, ਅਤੇ, ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਕੱਲ੍ਹ ਉਹ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਜੀਵ ਹੋਵੇਗਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕਮਜ਼ੋਰ ਰਹੇਗਾ।'

ਡਰਾਫਟ ਤਿਆਰ ਸੀ, ਅਤੇ, ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਤਲੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ, ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਨਿਗਲ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰਜਾਈ ਅਤੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਨਾਲ ਢੱਕ ਲਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਸੀਨਾ ਆ ਗਿਆ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਹੁਕੀਮ, ਜੋ ਹਰ ਸਮੇਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਬੈਠਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਇਲਾਜ ਅਧੀਨ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਚਾਦਰਾਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਗਿੱਲੇ ਕੱਪੜੇ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਲੈ ਲਏ, ਮੈਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਅਤੇ ਤਾਜ਼ਗੀ ਭਰੀ ਨੀਂਦ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਪਿਆ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਮੈਂ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਦਾ ਸੂਰਜ ਮੇਰੀਆਂ ਪਲਕਾਂ 'ਤੇ ਚਮਕਣ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਜਾਗਿਆ।

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਜਾਗਿਆ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇੰਨਾ ਤਾਜ਼ਗੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ ਕਿ ਮੈਂ ਉੱਠਿਆ, ਪਰ ਮੇਰਾ ਸਿਰ ਘੁੰਮ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੈਂ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਮੈਂ ਮਿਹਨਤ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ; ਪਰ ਮੈਂ ਠੀਕ ਸੀ; ਮੈਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਬਿਮਾਰੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹਾਂ। ਜਲਦੀ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਖਾਣ ਦਾ ਝੁਕਾਅ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਕਿਚੜੀ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਜੀਵ ਸੀ।

ਦੋ ਦਿਨ ਹੋਰ ਮਿਲਣ ਨਾਲ ਮੈਂ ਠੀਕ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਦਿਲੋਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਘਰ ਵੱਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਹੋਵਾਂ; ਪਰ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨਾ ਸਵਾਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਕਦਮ ਹੀ ਤੁਰ ਸਕਦਾ ਸੀ; ਇਸ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਏਲੀਚਪੁਰ ਭੇਜਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਇੱਕ ਪਾਲਕੀਨ ਜਾਂ ਡੋਲੀ ਨੂੰ ਬੇਅਰਰਾਂ ਨਾਲ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇ, ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਪੜਾਅ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵੇ, ਜਾਂ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੱਗੇ।

ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਚੰਗੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਦੇ ਕੇ, ਮੈਂ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਬਹਾਦਰ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ।

ਅਸੀਂ ਬੁੜਹਾਨਪੁਰ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਰਸਤਾ ਚੁਣਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਬੇਰਾਰ ਦੀ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੀ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਜੁਲਗਾਮ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਪਾਲਕੀਨ ਨੂੰ ਭਜਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਚੰਗੇ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਗਿਆ।

ਸਾਹਿਬ, ਇੱਕ ਲੰਬੀ ਅਤੇ ਦਰਦਨਾਕ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋਣਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਤੁਹਾਡੇ ਹੇਠਾਂ ਉਦਾਰ ਜਾਨਵਰ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਖੁਸ਼ੀ ਭਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਗੱਲ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਸਿਹਤਯਾਬੀ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ ਸੀ। ਉਹ, ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ, ਉੱਚ ਜੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਸਵੇਰ ਜਿੰਨਾ ਆਨੰਦ

ਮਾਣਿਆ ਸੀ, ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਸਵਾਰੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਨਹੀਂ ਮਾਣਿਆ; ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸਵਾਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਠੰਢੀ ਹਵਾ ਮੇਰੇ ਪਤਲੇ ਗਲ੍ਹ ਨੂੰ ਹਵਾ ਦਿੰਦੀ ਸੀ, ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਣ ਅਤੇ ਕੈਰਾਕੋਲ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਕੇ, ਹੁਣ ਉਸਨੂੰ ਮੈਦਾਨ 'ਤੇ ਕਸਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਕੇ, ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਮੇਰੇ ਬੈਂਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਤੁਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਜ਼ਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਦੇਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਸਾਹਸ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਬੁੜਹਾਨਪੁਰ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੇ, ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਦਸਵੇਂ ਦਿਨ ਪਹੁੰਚੇ ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਮਰਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਸੀ: ਦਰਅਸਲ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਲੱਭਿਆ। ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਸਰਾਏ ਵਿੱਚ ਚੰਗੇ ਘਰ ਮਿਲੇ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਹੀ ਰਹਿਣ ਦਾ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ; ਪਰ ਸੱਤ ਦਿਨ ਵਿਹਲੇਪਣ ਵਿੱਚ ਬੀਤ ਗਏ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਸੋਚਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਕਿ ਸ਼ੁਰਫੂਨ ਦੀ ਮੌਤ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਕੰਮ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ, ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਾਡੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ; ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਚੰਗੀ ਕਿਸਮਤ ਮੈਨੂੰ ਛੱਡ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਲਈ ਮੈਂ ਡੇਵੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਬਲੀਦਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ਗਨਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੀ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕੁਝ ਸੁਰਾਗ ਮਿਲ ਸਕੇ।

ਇਹ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਸ਼ਗਨ ਚੰਗੇ ਸਨ - 'ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸ਼ੁਭ!' ਮੋਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡਾ ਸੰਚਾਲਕ ਸੀ; 'ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਜਲਦੀ ਹੀ ਚੰਗਾ ਬਨਿਜ ਹੋਵੇਗਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ।'

ਪਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਿਨ ਬੀਤ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਸੋਥਾਈ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ।

ਪਰ, ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਮੋਤੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਇਆ।

'ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋਵੋਗੇ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਕਿ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ, ਇਸਦੀ ਦੌਲਤ ਕਾਰਨ, ਰੋਕੁਰੀਆ, ਜਾਂ ਖਜ਼ਾਨਾ-ਵਾਹਕ ਅਕਸਰ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਬੰਬਈ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਅਫੀਮ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਮਾਲਵੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।'

'ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਇਸਦਾ ਕੀ? ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਵੀ ਇਹੀ ਸੁਣਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ।'

'ਫਿਰ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਆਓ, ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ ਪੀਰ ਖਾਨ; ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅੱਖਾਂ ਤੇਜ਼ ਹਨ, ਅਤੇ ਜੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਠ ਨਹੀਂ ਲੱਭੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਗਲਤ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਵੀ ਕੁਝ ਹਨ।'

'ਚੰਗਾ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਮੈਂ ਆਵਾਂਗਾ;' ਅਤੇ ਪੀਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਮੋਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਦੁਕਾਨ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਉਹ ਮਿਲੇ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਲੋਕ ਸਾਵਧਾਨ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਜਗਾ ਨਾ ਦੇਈਏ; ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘੇ, ਆਪਣੇ ਚਿਹਰੇ ਆਪਣੇ ਰੁਮਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲੁਕਾ ਕੇ; ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਜੋ ਆਮ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰੂਪਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਊਠ ਤੋਂ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਬੇਚੈਨੀ ਅਤੇ ਸ਼ੱਕੀ ਸੁਭਾਅ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਉਹ ਆਦਮੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸੀਂ ਭਾਲ ਕਰ

ਰਹੇ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਮੌਸਮ ਸੀ; ਉਹ ਮਾਲਵੇ ਵਿੱਚ ਅਫੀਮ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਖਜ਼ਾਨਾ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੌਦੇ ਦਾ ਬੀਜ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬੀਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਮੈਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸੀ; ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਿਵੇਂ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈਏ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਤੈਅ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਲੰਘ ਗਈਆਂ: ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਨਦੀ ਵੱਲ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਉਡਾਣ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਸਾਡੇ ਹੇਠਾਂ ਵਗਦੀ ਉੱਤਮ ਨਦੀ ਤੋਂ ਤਾਜ਼ੀ ਹਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਹਵਾ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਸੀ।

'ਮੈਂ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਉਹ ਕਹਾਵਤ ਵਾਂਗ ਸਾਵਧਾਨ ਹਨ।'

ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ।

'ਖੈਰ,' ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਗਲੀ ਯੋਜਨਾ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਖਿਆਲ ਹੈ? ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ ਮੈਂ, ਪੀਰ ਖਾਨ, ਯਾਤਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਾਂਗੇ; ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਸਰਾਏ ਜਾਵਾਂਗੇ, ਆਪਣੇ ਘੋੜਿਆਂ 'ਤੇ ਧੂੜ ਅਤੇ ਚਿੱਕੜ ਸੁੱਟਾਂਗੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਮੈਲੇ ਕਰਾਂਗੇ, ਅਤੇ, ਦੋ ਆਦਮੀਆਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਟੱਟੂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੱਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਾਂਗੇ, ਪੁਰਾਣੇ ਮਹਿਲ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਵਾਲੇ ਗੇਟ ਰਾਹੀਂ ਦਾਖਲ ਹੋਵਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਥੱਕੇ ਹੋਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਰੁਕਾਂਗੇ; ਅਸੀਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚ ਫਸਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਤੁਸੀਂ, ਮੋਤੀ, ਮੈਂ ਬੈਂਡ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਛੱਡਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਾਂਗਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਹੜਾ ਰਸਤਾ ਅਪਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੇਧਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲਣ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; ਕੁਝ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕੀਏ; ਅਤੇ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਭਾਵੇਂ ਬੈਂਡ ਖਿੰਡ ਜਾਵੇਗਾ, ਫਿਰ ਵੀ, ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਕੁਝ ਮਾਰਚਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਵਾਂਗੇ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸੰਚਾਰ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਜੋ ਜਦੋਂ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਸਕੀਏ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵੱਲ ਜਲਦੀ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕੀਏ। ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ; ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਰੁਕਣ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਦੱਸੋ, ਮੇਰੇ ਦੋਸਤੋ, ਕੀ ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ? ਜਾਂ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਸਲਾਹ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ? ਜੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਬੋਲੋ।'

'ਇਹ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੈ,' ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਲਈ ਸਿਆਣਪ ਸੀ। ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।'

ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸਰਾਏ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ, ਅਤੇ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਦੋ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਅਤੇ ਥਕਾਵਟ ਭਰਿਆ ਮਾਰਚ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ, ਜੋ ਬੁੜਹਾਨ-ਗਰੀਬ ਦੇ ਦੱਖਣੀ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਪਨਾਹ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਹੋਏ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ। ਇਹ ਮੈਂ ਅਤੇ ਪੀਰ ਖਾਨ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਮੇਰੇ ਚੰਗੇ ਮੁੰਡੇ ਜੰਗਲੀ ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰ ਠੱਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਸ਼ੈੱਡ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘੇ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਲੰਘੇ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰੋਕੂਰੀਆ ਸਨ; ਅਤੇ ਇਹ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੈਂ

ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ, ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਲੰਬੇ ਆਦਮੀ, ਵੱਡੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਅਤੇ ਮੁੱਛਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ।

'ਯਾਰੋ!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਯਾਤਰੀ ਜਾਪਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ, ਆਲੀਆ ਦੇ ਪਿਆਰ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗਲੀਚੇ ਵਿਛਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦਿਓ। ਇੱਥੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਪਿੱਛੇ-ਅੱਗੇ ਲੰਘਦੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਕੋਈ ਵੀ ਆਤਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਕਹੇ, ਉਤਰੋ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰੋ। ਨਹੀਂ, ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਣ!'

'ਸਰਾਏ 'ਤੇ ਜਾਓ,' ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਉੱਥੇ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਹੋਵੋਗੇ।'

"ਸੱਚਮੁੱਚ," ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਜ਼ਮਾ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਇਹ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ; ਇਸ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਚਾਲੀ ਜਾਂ ਪੰਜਾਹ ਲੋਕ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮਾਪ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ; ਅਤੇ, ਸੱਚ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿੱਖ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਆਈ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੁਝ ਕੀਮਤੀ ਸਮਾਨ ਸੀ। ਉਹ ਚੋਰਾਂ ਜਾਂ ਡਾਕੂਆਂ ਵਰਗੇ ਲੱਗਦੇ ਸਨ - ਕੀ ਉਹ ਨਹੀਂ ਸਨ ਭਰਾ?" ਮੈਂ ਪੀਰ ਖਾਨ ਵੱਲ ਮੁੜਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

'ਹਾਂ, ਸੱਚਮੁੱਚ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਕੌਣ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਖੜ੍ਹੇ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਕੀ ਸਾਡੇ ਗਲੇ ਨਹੀਂ ਕੱਟੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ? ਇਹ ਆਲੀਆ ਦੀ ਦਇਆ ਸੀ,' ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ, 'ਕਿ ਜਗ੍ਹਾ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਥੱਕੇ ਹੋਏ ਹਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੱਚਮੁੱਚ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਬੈਠਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।'

'ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਸਥਿਤ ਹਾਂ। ਹਿੰਦੂ ਭਾਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ। ਸ਼ਾਮ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਸਵਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ; ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਖਾਣਾ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਨੀਂਦ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਹੋਵੇਗਾ।'

'ਠੀਕ ਹੈ,' ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੋੜਨਾ ਬੇਈਮਾਨੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਸ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰ ਜਾਓ; ਅਤੇ,' ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰਿਆ, 'ਕੀ ਤੂੰ, ਦੁਰਜੁਨ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੋਕ ਊਠ ਦੀਆਂ ਕਾਠੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਥੈਲੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪਾਸੇ ਨੇੜੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭੁੱਲਾ ਅਦਮੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗੀ।'

ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਖੜਖੜ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ।

ਅਸੀਂ ਘੋੜੇ ਤੋਂ ਉਤਰ ਗਏ, ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਘੋੜੇ ਮਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਅਤੇ ਖਾਣਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦਿਨ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਵਰਤ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਖਾ ਲਿਆ, ਤਾਂ ਦੇਖੋ ਅਸੀਂ ਰੋਕੁਰ-ਰੀਆਸ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ; ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਸਤੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਮਝ ਲਿਆ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਆਪਸੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇੰਨੇ ਚੰਗੇ ਸੰਬੰਧ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਕੱਠੇ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ। ਸਾਡੀ ਦਿੱਖ, ਸਾਡੇ ਚੰਗੇ ਘੋੜੇ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਿਪਾਹੀ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹੋਲਕਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਪੂਨਾਹ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਪੇਸ਼ਵਾ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਭੇਜੇ ਗਏ ਪੱਤਰ, ਸਗੋਂ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੁੰਡਸ ਵੀ ਲੈ ਰਹੇ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵੈਸਟ ਵਿੱਚੋਂ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਬੰਡਲ ਕੱਢਿਆ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ

ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹਿਆ, ਬਾਜੀ ਰਾਓ ਦੀ ਦਿਆਲਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਹੋਲਕਰ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਦੋਸਤਾਨਾ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ।

ਇਹ ਮੇਰਾ ਮਾਸਟਰ-ਸਟ੍ਰੋਕ ਸੀ; ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਮੈਨੂੰ ਉਦੋਂ ਆਇਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸਰਾਏ 'ਤੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਰੱਦੀ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਬੰਡਲ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੈਕੇਟ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਸੀ, ਇਸਨੂੰ ਹੋਲਕਰ ਵੱਲ ਭੇਜਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੋਹਰ ਨਾਲ ਸੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ। ਆਲੀਆ ਦੁਆਰਾ! ਸਾਹਿਬ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਉਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜੋ ਮੈਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਸਿਰ ਸਨ, ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਮੈਨੂੰ ਪੇਸ਼ਵਾ ਅਤੇ ਹੋਲਕਰ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਫੇਰਿੰਗੀਆਂ ਨੂੰ ਉਖਾੜ ਸੁੱਟਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਲੱਗੇ; ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹੱਸਮਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੇੜੇ ਸੀ, ਸਿਰਫ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸੰਭਵ ਸੀ, ਅਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਬਾਜੀ ਰਾਓ ਦੁਆਰਾ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਕਿਰਪਾ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਵੱਲ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਝੂਠ ਬੋਲਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਪੇਸ਼ਵਾ ਦੇ ਤੋਹਫ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਮਹਾਨ ਘੋੜੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ; ਅਤੇ, ਕੱਲ੍ਹ ਲਈ ਸਾਡੀ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੋ ਕਿ ਅੱਠ ਕੋਸ ਦੂਰ ਸੀ, ਉਹ ਸੌਂ ਗਏ, ਦੋ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਜੋ ਤਲਵਾਰਾਂ ਖਿੱਚ ਕੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਅਣਜਾਣ ਮਹਾਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਨਾਲ ਹਨ।

ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਜੰਗਲੀ ਨੂੰ ਮੋਟੀ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਕੇ ਭੇਜਿਆ। ਮੈਂ ਰਾਮਸੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ।

'ਇਹ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ,' ਰੋਕੂਰੀਆ ਦੇ ਜੇਮਾਦਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਇਹ ਕੀ ਹੈ?'

' 'ਤਿਸ ਤੇਲੁਗੁ,' ਮੈਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਕਿਹਾ। 'ਮੈਂ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਰਕਮ 'ਤੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਮੇਰਾ ਗੁਲਾਮ ਹੈ; ਉਹ ਸਾਡੇ ਹਿੰਦੂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਬੋਲਦਾ ਨਹੀਂ।'

ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਕਰਨਾ ਮੂਰਖਤਾਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਇੰਨੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਆਮ ਕੰਮ ਲਈ ਬਾਹਰ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਵਾਪਸ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਕੁਝ ਤੰਬਾਕੂ ਅਤੇ ਪਾਨ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਾਏ ਸਾਡੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਦੇ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਲੱਗਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਇੱਕ ਆਮ ਕੰਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉਹ ਪੈਨ ਅਤੇ ਤੰਬਾਕੂ ਲੈ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਤਿਆਰ ਹਨ, ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਰਹਿਣਗੇ, ਅਤੇ ਸੱਤ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ, ਗੌਰਦੂਤ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਫਿਰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਨ; ਬਾਕੀ, ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਨੰਬਰ ਨੂੰ ਉਸ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਸਕਾਊਟ ਵਜੋਂ ਛੱਡ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਰੁਕਣਾ ਸੀ, ਜਿੰਨਾ ਦੂਰ ਹੋ ਸਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣਗੇ।

ਮੈਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਸਾਹਸ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਇੰਨਾ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲਗਾ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਰੋਕੂਰੀਆ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਰ ਸੁੱਟਾਂਗਾ। ਅਸੀਂ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਸਾਡੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ, ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਥੀ ਆਪਣੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਹੀ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਆ ਜਾਣਗੇ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਆ ਗਏ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਸਾਥੀ ਅਲਾਰਮ ਲੈ ਕੇ ਚਲੇ ਜਾਣਗੇ।

ਚੌਥੇ ਦਿਨ ਸਾਡਾ ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਆਇਆ; ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਫੜ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਿਆ, ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਗੌਰਦੂਤ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਬਾਕੀ ਆਦਮੀ ਇੱਕ ਮਾਰਚ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਉਸ ਦਿਨ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜੁੜ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਦਿਨ।

ਇਹ ਉਵੇਂ ਹੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਚਾਰ ਆਦਮੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਉਸ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਡੇਰਾ ਲਾਇਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਨੌਂ ਤੋਂ ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸੀ, ਮੈਂ ਹਿੰਸਾ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ - ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨਾ। ਪਰ ਇਹ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਖ਼ਤ ਆਦਮੀ ਸਨ, ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰਾਂ 'ਤੇ ਚੰਗੇ ਹੱਥ ਸਨ, ਅਤੇ ਬਿੱਲੀਆਂ ਵਾਂਗ ਚੌਕਸ ਸਨ।

ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਗੌਰਡੂਟ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਾਰਟੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਏ, ਪਰ ਮੈਂ ਰੋਕੁਰੀਆ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਜਿੰਨਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ, ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੁਚੇਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ, ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੜਕ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵੀ ਯਾਤਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਾਖ ਅਤੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਸਾਧਨ ਗੁਆ ਦੇਣਗੇ।

'ਪਰ ਤੁਸੀਂ,' ਜਮਾਦਾਰ, ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਭੀਮ ਸਿੰਘ ਸੀ, ਨੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ, 'ਤੁਸੀਂ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋ, ਜੋ, ਜਿਸ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤੁਸੀਂ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਉਸ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਲਈ, ਚੋਰਾਂ ਜਾਂ ਡਾਕੂਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਡੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਗੇ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸਿੰਧੀਆ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਾਡੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਘੋੜਸਵਾਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਰਿਸਾਲਾ ਹੋਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਡੇ ਲਈ, ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾ ਪਾਉਣ ਦਿਓ; ਰੋਕੁਰੀਆ ਦੇ ਤਜਰਬੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ: ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚੋ; ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।'

ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਸਲਾਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਬੈਂਡ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ੋਰ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਝਗੜਾ ਅਤੇ ਵੱਖ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਤੀਜਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਬਾਰਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਜੰਗਲੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕੀਮਤ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਮੈਂ ਉਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸਟ੍ਰਿਪਲਿੰਗ ਸੀ; ਪਰ ਬਾਕੀ ਮੇਰੇ ਬੈਂਡ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਨ, ਸਾਰੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਭੂਟੋ, ਅਤੇ ਸਾਥੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਚੰਗੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਵਰਤਣਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ, ਦਿਨ ਵੇਲੇ, ਸਾਡੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਹੋਇਆ; ਅਸੀਂ ਜੌੜੇ ਦੇ ਇੱਕ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇ, ਜਿਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਲੁਕਾਇਆ, ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਅਸੀਂ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਮੋਤੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਰੁਕੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਣ ਲਈ ਕਹਿਣ ਲਈ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਜਲਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ

ਫੜਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ; ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਲੰਘਣ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਈਆਂ, ਮੈਂ ਝਿਰਨੀ ਦੇ ਦੇਵਾਂ।

ਯੋਜਨਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਿਵਹਾਰਕ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਚੰਗੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਨੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਰੱਖਿਆ; ਮੈਂ ਖੁਦ ਇਸ ਵੱਲ ਝੁਕਿਆ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਨਮਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਇਹ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੱਡੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪ ਸੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਸੋਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਤੇ ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਪਾਅ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, 'ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ, ਪੀਰ ਖਾਨ; ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜਵਾਨ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਸਾਨੂੰ ਪਿਆਰੀ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮਾਰਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਲੁੱਟ ਦਾ ਮਾਲ ਵੱਡਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਮਿਲੇਗੀ; ਪਰ ਸੋਚੋ, ਆਦਮੀ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਨਮਾਨ, ਚੰਗੇ ਨਾਮ 'ਤੇ! ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜੋਖਮ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਜੇਤੂ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕੀ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਰ ਠੱਗ ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਰੋਏਗਾ! ਅਤੇ ਵਾਹ, ਵਾਹ! ਅਤੇ ਕੀ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਨਾਮ ਦੌਲਤ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਹੈ; ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਾਡੇ ਮਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਮੋਤੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਉਹ ਸਿਰਫ ਕੂੜਾ ਹਨ; ਅਤੇ ਕੀ ਅਸੀਂ ਟੋਲੇ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮਾਮਲਾ ਆਉਣਾ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਹੁਣ ਸਾਰੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ? ਤਾਂ ਦੱਸੋ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਜੋਖਮ ਵਿੱਚ ਪਾਓਗੇ, ਅਤੇ ਕੱਲ੍ਹ ਸਵੇਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਡਿੱਗੋਗੇ?'

ਸਾਹਿਬ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਝਿਜਕਿਆ ਨਹੀਂ; ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਣ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਮਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਲਿਆ।

'ਫਿਰ ਦੇਖੋ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਆਪਣੇ ਮਿਆਨ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲੀਆਂ ਹਨ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਤੋਂ ਦੂਰੀ 'ਤੇ, ਆਪਣੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ 'ਤੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੀਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਮੈਂ ਘੋੜਸਵਾਰ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਅਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਮੈਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਖ਼ਤਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਫਲ ਹੋਵਾਂਗੇ।'

ਅਸੀਂ ਖਿੰਡ ਗਏ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਜੁੜ ਗਏ। ਸ਼ਾਮ ਸਿਤਾਰ ਗਾਉਣ ਅਤੇ ਵਜਾਉਣ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਈ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਰੋਕੂਰੀਆ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਕੁਝ ਆਦਮੀ ਮਾਹਰ ਸਨ; ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਦੇਰ ਰਾਤ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਗਏ, ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਸੀ।

ਅਤੇ ਕੱਲ੍ਹ ਦਿਨ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਸ਼ਾਨੋ-ਸ਼ੌਕਤ ਨਾਲ ਚੜ੍ਹਿਆ; ਅਸੀਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਹੀ ਚੱਲ ਪਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਰੋਕੂਰੀਆ ਚੋਰਾਂ ਜਾਂ ਡਾਕੂਆਂ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨੀ ਦੇ ਡਰੋਂ, ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰੀਆਂ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਯਾਤਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਮੈਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ, ਦੋ ਰੋਕੂਰੀਆ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਵਾਲੇ ਊਠ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰ ਫਟ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਦਰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਤੁਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਇਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ, ਜੇ ਸਾਰੇ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਖਜ਼ਾਨਾ ਇਸ 'ਤੇ ਲੱਦਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਦ੍ਰਿੜ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੱਜਣ ਦੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਲੱਛਣ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਊਠ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿਆਂਗਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ

ਇਸਨੂੰ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਾਂਗਾ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਇਹ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਪਛਾੜ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਅਸੀਂ ਦੁਪਹਿਰ ਤੱਕ ਸਫ਼ਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਅਤੇ ਥਕਾਵਟ ਅਤੇ ਗਰਮੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸੜਕ ਪਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਨਦੀ 'ਤੇ ਉਤਰਨ ਲਈ ਖੁਸ਼ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਡਿੱਗਣ ਦਾ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਮੌਕਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਮੈਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋਇਆ; ਉਹ ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਰਹੇ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੋਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਇਰਾਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਸੀ; ਪਰ ਮੈਂ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਰੋਕੁਰੀਆ ਜਿਸ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਉਹ ਮੇਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਥਕਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸੀ।
ਚੰਗੀ ਕਿਸਮਤ ਨਾਲ, ਨੁੱਲਾ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਕੋਸ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਖੁਰਦਰੇ ਅਤੇ ਪੱਥਰੀਲੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਦਾਖਲ ਹੋਏ, ਜਿਸਨੇ ਊਠ ਦੀ ਗਤੀ ਘਟਾ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸਦੇ ਪੈਰ ਪੱਥਰਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਚੁਣਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਸਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਹਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਸੁਸਤੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਰਹੇ, ਪਰ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਤਿਆਰ। ਮੈਂ ਊਠ ਦੇ ਭੱਜਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਨੇੜੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ; ਪਰ ਰਸਤਾ ਹੋਰ ਵੀ ਵਿਗੜ ਗਿਆ, ਸਾਡੀ ਗਤੀ ਹੋਰ ਵੀ ਹੌਲੀ ਹੋ ਗਈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਜਲਦੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਾਰੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਕਿਵੇਂ ਧੜਕ ਰਿਹਾ ਸੀ! ਡਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਸਾਹਿਬ, ਪਰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ - ਇੱਕ ਜੂਏਬਾਜ਼ ਵਾਂਗ ਉਤਸ਼ਾਹ ਜਿਸਨੇ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੋ, ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ, ਦੰਦਾਂ ਨੂੰ ਸੈੱਟ ਕਰਕੇ, ਅਤੇ ਅੱਧੇ ਖਿੱਚੇ ਹੋਏ ਸਾਹ ਨਾਲ, ਕਾਵਾਂ ਦੇ ਮੋੜ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।
ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ: ਰੋਕੁਰੀਆ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਤੁਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਦੂਜਾ ਮੇਰੇ ਘੋੜੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਉਸੇ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਸੀ; ਅਤੇ ਊਠ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਸਾਥੀ, ਆਪਣੀਆਂ ਪਿੱਠਾਂ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਮੋੜ ਕੇ, ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਦੇ ਜੰਗਲੀ ਝੁੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਗਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੈਦਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਕੁਝ ਆਦਮੀ ਜੋ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਸਨ, ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਜੰਗਲੀ ਮੇਰੇ ਟੱਟੂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਊਠ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਪਿੱਛੇ, ਪਰ ਸਾਰੇ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ ਕਿ ਉਹ ਇੰਨੇ ਹੀ ਸਨ, ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਕੇ, ਮੈਂ ਝਿਰਨੀ ਦਿੱਤੀ - 'ਜੰਗਲੀ ਪਿੰਨ ਲਾਓ!' ਮੈਂ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਚੀਕਿਆ।
ਮੇਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਆਪਣੀ ਮਿਆਨ ਵਿੱਚੋਂ ਚਮਕਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਚਮਕਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਲ ਵਿੱਚ ਹੀ ਆਪਣੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰਾਂ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘੀਆਂ ਦੱਬ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲਾਲ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੇਰੇ ਲਈ ਹੈ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹੇਠਾਂ ਵਾਲੇ ਸਾਥੀ ਦੀ ਖੋਪੜੀ ਨੂੰ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਤਲਵਾਰ ਜ਼ਖ਼ਮ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਡਿੱਗ ਪਿਆ; ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਹੀ ਊਠ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਝੁਕਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ, ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੁਰਲਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ; ਇਸ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਆਦਮੀ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਡਿੱਗ ਪਏ ਸਨ, ਪਰ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਫੜ ਲਈਆਂ ਸਨ: ਇੱਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜੰਗਲੀ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਮੁੰਡੇ ਨੇ

ਉਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਅਸਮਾਨ ਲੜਾਈ ਲੜੀ; ਦੂਜਾ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਉੱਚੀ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮੇਰਾ ਅੰਤ ਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਢਾਲ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਖਿੱਚਿਆ। ਆਲੀਆ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਹੋਵੇ! ਇਹ ਮੇਰੀ ਵੱਡੀ ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਫਲਸਰੂਪ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਬਰਾਬਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਸੀ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਤਲਵਾਰਬਾਜ਼ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਰੋਕੂਰੀਆ ਵਿੱਚ ਮਿਲਿਆ ਸੀ: ਉਹ, ਭਾਵੇਂ ਉਸਦੇ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਉਸਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਪਏ ਸਨ ਸਿਵਾਏ ਇੱਕ ਦੇ, - ਜਿਸਨੇ ਮੇਰੇ ਗਰੀਬ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਪੀਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, - ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਠੰਡਾ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੜੇ, ਅਤੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਮੁਕਾਬਲਾ ਬਰਾਬਰ ਸੀ; ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਸਾਹ ਬੰਦ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਢਾਲਾਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਕੱਟੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜੋ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਫੜੇ ਸਨ; ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੇਰਾ ਪੈਰ ਇੱਕ ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਫਿਸਲ ਗਿਆ, ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕੀਤਾ: ਇਹ ਹਮਲਾ ਉਸਦੀ ਥੱਕੀ ਹੋਈ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸੀ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦਾ: ਇਸਨੇ ਮੇਰੀ ਪੱਗ ਨੂੰ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਮੈਂ ਡਿੱਗਿਆ ਨਹੀਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਂ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਕੁਝ ਹੈਰਾਨ ਸੀ; ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇਸ ਪਲ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਇਆ ਹੋਵੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਪਾਗਲ ਹੋ ਕੇ, ਮੈਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਦੌੜ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ: ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਹਟਦੇ ਹੋਏ ਫਿਸਲ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਸੰਤੁਲਨ ਗੁਆ ਬੈਠਾ; ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਉੱਚੀ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਗੁਆਇਆ ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ; ਮੇਰਾ ਝਟਕਾ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਡਿੱਗਿਆ, ਅਚਾਨਕ ਛਾਲ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਵਧਿਆ ਜੋ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਵੱਲ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਗਰਦਨ ਅਤੇ ਮੋਢੇ ਵਿੱਚੋਂ ਫਟਿਆ ਹੋਇਆ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ, - ਉਹ ਡਿੱਗਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਪਲ ਮੈਂ ਬਹਾਦਰ ਰਾਜਪੂਤ ਦੇ ਰੂਪਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਗਰੀਬ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਲੱਭਿਆ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਜੀਵਨ-ਖੂਨ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਘੱਟ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਉਸਦਾ ਜ਼ਖ਼ਮ ਗਰਦਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਵਗਦਾ ਖੂਨ ਉਸਦਾ ਦਮ ਘੁੱਟ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਮਰਬੰਦ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਬੇਅਸਰ; ਇਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਪਾਣੀ ਮੰਗਿਆ। ਇੱਕ ਚਮੜੇ ਦਾ ਥੈਲਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸੀ, ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੇ ਊਠ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸਦਾ ਮੂੰਹ ਉਸਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਲਗਾਇਆ; ਉਸਨੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਪੀਤਾ, ਅਤੇ ਉੱਠ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ, ਗੌਰਦੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ।

'ਮੈਂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹਾਂ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਜੇਮਾਦਾਰ - ਮੈਂ ਮਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ - ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਖੂਨ ਮੇਰਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟਦਾ ਹੈ: ਮੈਂ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਮੇਰੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖਾਣ ਲਈ ਨਾ ਛੱਡੋ, ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਦੱਬ ਦਿਓ। ਉਸ ਆਦਮੀ,' ਉਸਨੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਰੇ ਹੋਏ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ, 'ਉਸ ਆਦਮੀ ਦੀ ਤਲਵਾਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਊਠ ਦੀ ਲੱਤ ਦੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਨਾੜਾਂ ਕੱਟ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਅਤੇ ਉਹ ਡਿੱਗ ਪਿਆ; ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਜਾਣਗੇ, ਪਰ ਉਹ ਉੱਠਿਆ ਅਤੇ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸੀ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ। ਪਰ ਮਰਨਾ ਮੇਰੀ ਕਿਸਮਤ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ, ਮੌਤ ਦੀ ਕੁੜੱਤਣ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਲੰਘ ਗਈ, ਪਰ ਹੁਣ ਮੈਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ: ਦਰਦ ਜਲਦੀ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।' ਇੱਥੇ ਉਹ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਰੋਂਦੇ ਰਹੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਪਿਆਰਾ ਮੁੰਡਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਭਰਾ ਵਾਂਗ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਠੀਕ ਹੋ ਗਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਖੜਕਣਾ ਉਸਦੇ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਅਤੇ ਖੂਨ ਉਸਨੂੰ ਬੋਲਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਰਿਹਾ ਸੀ।

'ਮੇਰੀ ਮਾਂ!' ਉਸਨੇ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਕਿਹਾ, 'ਜੇਮਾਦਾਰ, ਮੇਰੀ ਮਾਂ! ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੋ। ਉਹ ਹੁਣ ਭੁੱਖੇ ਮਰਨਗੇ; - ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਗਰੀਬ ਜੰਗਲੀ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰੋਗੇ?' ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਮੇਰੇ ਹੱਥ 'ਤੇ ਝੁਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਮੇਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।

'ਡਰ ਨਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਜੀਉਂਦਾ ਰਹੇਗਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।' ਪਰ ਮੈਂ ਰੋਣ ਕਰਕੇ ਬੋਲ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਮੇਰੀ ਦੇਖਭਾਲ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਉਸਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਹਾਏ! ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਕਿਵੇਂ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਾਂ!

ਉਹ ਗਰੀਬ ਮੁੰਡਾ ਮੇਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸੀ; ਉਹ ਬੇਚੈਨ ਹੋ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਹਿੱਲਦੇ ਸਨ; ਪਰ ਖੂਨ ਦੀ ਇੱਕ ਧਾਰਾ ਨੇ ਉਸਦੇ ਬੋਲਣ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਧੁੰਦਲੀਆਂ ਅਤੇ ਚਮਕਦਾਰ ਅੱਖਾਂ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਚੁੱਕ ਕੇ, ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਮੇਰੇ ਹੱਥ 'ਤੇ ਝੁਕਾਇਆ, ਅਤੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਮਰ ਗਿਆ। 'ਹੁਣ,' ਮੈਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਠੱਗਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਗੱਲ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਂਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ। ਮੈਂ ਸਹੁੰ ਖਾਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਗਰੀਬ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਜੋ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਮਿਲਦਾ, ਉਹ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਲਈ ਦੁੱਗਣਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ: ਅਜੇ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਇਹ ਕੀ ਹੈ, ਪਰ, ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਦੁੱਗਣਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।'

'ਅਸੀਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ,' ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਚੀਕਿਆ; 'ਨਹੀਂ, ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਆਦਮੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕੁਝ ਵਧਾਏਗਾ ਜੋ ਉਹ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਜੇ ਜੰਗਲੀ ਨੇ ਊਠ ਨੂੰ ਨਾ ਮਾਰਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ, ਨਹੀਂ, ਬਚ ਜਾਂਦਾ: ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਕੱਲ੍ਹ ਇਸਦੀ ਗਤੀ ਦੇਖੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੋ ਚੰਗੇ ਰਾਜਪੂਤ ਜੋ ਇਸ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਸਨ, ਇਸਨੂੰ ਲੈ ਜਾਂਦੇ।'

'ਇਸ ਚੰਗੇ ਵਾਅਦੇ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਹੋ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਉਸ ਗਰੀਬ ਮੁੰਡੇ ਲਈ ਕਬਰ ਪੁੱਟ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ ਉਤਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਤਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਲਈ, ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਦਰਦ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਧੋਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਕੱਟ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਾਂਗਾ: ਇਸ ਲਈ ਜਲਦੀ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ।'

ਊਠ ਅਜੇ ਵੀ ਕਰਾਹ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਉੱਚਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਵਿਅਰਥ; ਸੱਟ ਨੇ ਹਾਕ ਦੇ ਉੱਪਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ; ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੇ ਇਸਦਾ ਗਲਾ ਵੱਢ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਦਰਦ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੀਆਂ ਬੋਰੀਆਂ ਮੇਰੇ ਟੱਟੂ ਅਤੇ ਪੀਰ ਖਾਨ ਦੇ ਘੋੜੇ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਘੋੜੇ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਆਦਮੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕਮਰਬੰਦ ਵੀ ਭਰ ਲਿਆ, ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕੀਏ। ਅਸੀਂ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਦੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਲੈ ਲਈਆਂ; ਪਰ ਬਾਕੀ ਸਭ ਕੁਝ, ਅਤੇ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ, ਨੂੰ ਕੁਝ ਦੂਰੀ ਤੱਕ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਘਸੀਟ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਪੱਥਰਾਂ ਨਾਲ ਢੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਟਕਰਾਅ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਖੂਨੀ ਮਿੱਟੀ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਊਠ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ, ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ; ਅਤੇ ਮੋਤੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਆਮ ਨਿਸ਼ਾਨ ਛੱਡ ਕੇ, ਅਸੀਂ ਮੁੱਖ ਸੜਕ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਾਰਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ।

ਆਹ, ਸਾਡੀ ਖੁਸ਼ੀ ਕਿੰਨੀ ਵੱਡੀ ਸੀ ਜਦੋਂ, ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਡੇਰਾ ਲਾਉਣਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਨਦੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਬੈਠੇ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ, ਇੱਕ ਚੜ੍ਹਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਹੁਣੇ ਲੰਘੇ ਸੀ, ਸਾਡੀ ਟੋਲੀ ਉੱਪਰ ਆ ਰਹੀ ਸੀ! ਉਹ ਸਾਹ ਰੋਕ ਕੇ ਚਿੰਤਾ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਭੱਜੇ।

ਮੋਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੇਰੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। 'ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਅੱਗੇ ਵਧੇ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਆਖਰੀ ਪੜਾਅ ਤੋਂ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਫੜਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਮਰੇ ਹੋਏ ਊਠ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਦੁਚਿੱਤੀ ਕਿੰਨੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਸਕੇ! ਅਸੀਂ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਖੂਨ ਦੇਖਿਆ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਧਿਆਨ ਤੋਂ ਬਚ ਗਿਆ ਸੀ, - ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, - ਅਤੇ ਇਸਨੇ ਸਾਡੀ ਚਿੰਤਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ; ਪਰ ਡੇਵੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਹੋਵੇ! ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਲੱਭ ਲਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋ। ਕੀ ਇਹ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ?'

'ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਅਸੀਂ ਗਰੀਬ ਜੰਗਲੀ ਨੂੰ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: ਅਤੇ ਮੈਂ ਜ਼ਖਮੀ ਹਾਂ; ਪਰ 'ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹੀ ਸੱਟ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।'

ਕੁਝ ਖਜ਼ਾਨਾ ਤੁਰੰਤ ਦੂਜੇ ਘੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ; ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਾਹਰ ਡੇਰਾ ਲਾ ਕੇ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਆਮ ਬਲੀਦਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਤੰਬੂ ਲਗਾਇਆ, ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਉਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ। ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਥੈਲੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਗਏ, ਅਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਲੁੱਟ ਸੀ - ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜੋਖਮ ਦੇ ਯੋਗ! ਇਸ ਵਿੱਚ ਡਾਲਰ, ਸੋਨੇ ਦੇ ਮੋਹਰ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਕੀਮਤ ਸੱਠ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਸੀ; ਅਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਡੱਬੇ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਮੋਤੀਆਂ ਦੇ ਛੇ ਤਾਰ ਵੀ ਸਨ, ਜੋ ਮੋਮ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਵਿੱਚ ਸਿਲਾਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਸਦੀ ਕੀਮਤ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਮੈਨੂੰ ਸਾਡੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ: ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਆਰਾਮ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਅਮੀਰੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਹਰ ਕੋਈ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿੱਚ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੇ ਢੇਰ ਵੱਲ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਭ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਥੈਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮੋਹਰ ਨਾਲ ਸੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵੱਲ ਭੱਜੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਸਾਹਸ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ, ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ: ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਬਦਕਿਸਮਤ ਬਦਮਾਸ਼, ਜੋ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜੁੜਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ, ਮਾਰੇ ਗਏ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਾਰਚਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭੇਜਿਆ; ਅਤੇ, ਆਲੀਆ! ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਧੜਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਅਜ਼ੀਮਾ ਨੂੰ ਦੇਖਾਂ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਜੋੜਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਮੈਂ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਸੀ! ਆਪਣੀ ਦਹਿਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਮੇਰੀ ਚਿੰਤਾ ਕਿੰਨੀ ਤੀਬਰ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮਸ਼ਹੂਰ ਬਾਗ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਜਿੱਥੋਂ ਮੈਂ ਇੰਨੀ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਅਤੇ ਚਿੱਟੀਆਂ ਮਸਜਿਦ ਦਰੱਖਤਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰੋਂ ਝਾਤ ਮਾਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਹ ਘਿਰੇ ਹੋਏ ਸਨ! ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਰਪਟ ਦੌੜਨ ਲਈ

ਕਿਹਾ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਮੋਦੀਨ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ, ਮੈਨੂੰ ਇਸਤੁਕਬਲ ਦੇਣ ਲਈ, ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆ ਰਹੇ ਦੇਖਿਆ; ਪਰ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਝੁਕਾਏ, ਅਤੇ ਹੌਲੀ ਅਤੇ ਸੋਗ ਭਰੇ ਕਦਮਾਂ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧੇ। ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚੋਂ ਅਚਾਨਕ ਦਰਦ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੌੜ ਗਈ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਘੋੜੇ ਤੋਂ ਡਿੱਗ ਪਿਆ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਭੱਜਿਆ। ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਰੋ ਰਿਹਾ ਸੀ।

'ਆਲੀਆ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਬੋਲੋ!' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ। 'ਇਹ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਓਏ, ਤੁਰੰਤ ਸਭ ਤੋਂ ਭੈੜਾ ਬੋਲੋ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ - ਕੀ ਅਜ਼ੀਮਾ ਮਰ ਗਈ ਹੈ? ਇਹ ਸਸਪੈਂਸ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਵੇਗਾ।'

ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਕਹੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੇਰਾ ਬੱਚਾ, ਮੇਰਾ ਸੋਹਣਾ ਮੁੰਡਾ, ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ!

ਅਤੇ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਰੋ ਪਿਆ।

ਅਧਿਆਇ XXXII

ਲੀਅਰ। ਕੀ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈਂ, ਦੋਸਤ?
ਕੈਂਟ। ਨਹੀਂ, ਸਰ; ਪਰ ਤੁਹਾਡੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਇਹ ਹੈ।
ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਮਾਸਟਰ ਕਹਿਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਾਂਗਾ।
ਕਿੰਗ ਲੀਅਰ, ਐਕਟ I, ਦ੍ਰਿਸ਼ iv
ਭਾਵੇਂ ਮਨ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਵਰਗੇ ਕਾਤਲ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਜਾਂ ਦੁੱਖ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘਿਣਾਉਣੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਇੰਨਾ ਡੂੰਘਾ ਰੰਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਮੈਂ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦੁਆਰਾ ਲਗਭਗ ਵੀਹ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਬੀਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਦੇ ਮਨਪਸੰਦ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਸਧਾਰਨ ਜ਼ਿਕਰ ਉਸਨੂੰ ਇੰਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹੰਝੂਆਂ ਤੱਕ ਵੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਸੱਚੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਠੱਗ ਦੇ ਮਨ ਦੇ ਅਜੀਬ ਢਾਂਚੇ 'ਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਇਹ ਕੋਮਲਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਉੱਭਰੀ ਹੋਈ ਰੈਂਕ ਅਪਰਾਧ ਭਾਵਨਾ ਦੁਆਰਾ ਦਬਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚ ਗਈ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਹਸ ਦੇ ਮੇਰੇ ਸੰਬੰਧ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਵਾਂਗਾ।
ਸਾਹਿਬ, ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, ਹੁਣ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਿਆਰੀ ਅਜ਼ੀਮਾ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਦੁਖਦਾਈ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਾਂ? ਤੁਸੀਂ ਇਸਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਸਾਡੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਵਿੱਚ ਬੱਝੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਲੀਆ ਦੇ ਹੱਥ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੱਟ ਦੇ ਅੱਗੇ ਝੁਕਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਪਰ ਦੁੱਖ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਚਲੀ ਗਈ, ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਕੁੜੀ, ਸੁੰਦਰਤਾ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ ਰਹੀ।
ਸਾਡੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਇੱਕ ਦਿਨ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਏ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇੱਕ ਅਫਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡਾ ਪਿੰਡ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਘਰ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਵੀ ਜੋਖਮ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ; ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸੱਚਾਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸ਼ਰਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਸਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਸੀ: ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਅਤੇ ਮੈਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਕਲੇ ਜੋ ਅਜੇ ਤੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਨਿਵਾਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡਾ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸਿੰਧੀਆ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸਾਡਾ ਪਿੰਡ ਉਸ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸੀਂ ਚਲੇ ਗਏ, ਅਤੇ ਬੁੰਦੇਲਕੁੰਡ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, (ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ), ਸਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਝਲੋਨੇ ਦੇ ਰਾਜਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਗਣੇਸ਼ ਜੇਮਾਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੇਠ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਸਤਾਨਾ ਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਲੁੱਟ ਤੋਂ ਸੁੰਦਰ ਵਾਪਸੀ ਦਿੱਤੀ।
ਸਾਡੀ ਗੱਲਬਾਤ ਬਹੁਤ ਲੰਬੀ ਸੀ: ਰਾਜਾ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਪਨਾਹ ਦੇਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਅਹਿਸਾਨ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਦਾ ਸੀ; ਪਰ ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਸੇਵਕਾਂ ਅਤੇ ਗੁਪਤ

ਨੌਕਰਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਿਸ਼ਵਤ ਵੰਡੀ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਏ। ਸਾਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸੌ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਟੈਕਸ ਦੇਣਾ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਦੁਰਲੱਭ ਜਾਂ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ ਭੇਟ ਕਰਨੀ ਸੀ ਜੋ ਅਸੀਂ ਚੁੱਕ ਸਕਦੇ ਸੀ, ਅਤੇ, ਦਿੱਖ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਆਪਣੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਤਿੰਨ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ। ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਆਖਰੀ ਮੁਹਿੰਮ 'ਤੇ ਲਏ ਮੋਤੀਆਂ ਦੇ ਤਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਮੇਰੀ ਆਪਣੀ ਸੁੰਦਰ ਤਲਵਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲਗਭਗ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਸੀ, ਭੇਟ ਕਰਕੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਸੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਗਏ, ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਆਦਮੀ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਏ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੈਂ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ।

ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਘਰ ਅਫ਼ਸੋਸ ਨਾਲ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ; ਉੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਦਿਨ ਬੀਤ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਿਆਰੇ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬੇਰਹਿਮ ਆਚਰਣ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਦੇਸ਼ ਲੱਭਣਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਸਬੰਧ ਅਤੇ ਸਬੰਧ ਬਣਾਉਣੇ ਸਨ - ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ। ਪਰ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਸਿਆਣਪ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੇ ਜੋ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ - ਆਲੀਆ ਹੀ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ - ਸਹੀ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਨਵੇਂ ਨਿਵਾਸ ਵਿੱਚ ਵਸਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹੀ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਮੁਰਨੇ ਦੇ ਪੂਰੇ ਪੁਰਗੁਨਾ 'ਤੇ, ਪਿੰਡ-ਪਿੰਡ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰ ਠੱਗ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮਰ ਗਏ ਸਨ; ਬਚੇ ਹੋਏ ਭੱਜ ਗਏ ਸਨ, ਭਜਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੰਗਠਿਤ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਪਨਾਹ ਲਈ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਵਾਂਗ ਪਿਛਲੀਆਂ ਬਸਤੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਸਨ।

ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਲਈ, ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਮੇਰਾ ਪੈਸਾ ਰਿਹਾ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਜੋਖਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਲਈ ਮਜ਼ਾਕ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਵੀ ਠੱਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪਿਛਲੀ ਮੁਹਿੰਮ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਸੂਬੇਦਾਰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਆਰਾਮ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸੀ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਗੁਪਤ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਆਮਦਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਈ, ਠੱਗੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਕਸਰ ਗਣੇਸ਼, ਜਿਸਦੀ ਇੱਕ ਜੰਗਲੀ ਅਤੇ ਬੇਚੈਨ ਭਾਵਨਾ ਸੀ, ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ।

ਗਣੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਮੇਰੇ ਲਈ ਰਹੱਸਮਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਰਾਜਾ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ, ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਚਾਰ ਆਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਦੁਖਦਾਈ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਇੰਨੀ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਹੋ ਸਕਾਂ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਨੇੜਤਾ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਲਾਹਾਂ ਦੇ ਉਸਦੇ ਉੱਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਅਤੇ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ। ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਣੇਸ਼ ਲੰਬਾ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਦਾ ਚਿਹਰਾ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ ਜੋ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਭਿਆਨਕਤਾ ਸੀ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਘਿਣਾਉਂਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਹੁਣ ਜਾਣ ਦਿਓ; ਉਸਦਾ ਹੁਣ ਮੇਰੀ ਕਹਾਣੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-

ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਅਤੇ ਅਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਵਾਂਗਾ।

ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਬੀਤ ਗਏ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਹੋਰ ਬੱਚੇ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਧੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨ ਦਾ ਇੱਕ ਨਮੂਨਾ ਬਣ ਕੇ ਵੱਡੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਖੁਸ਼ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਘਰ ਛੱਡਣ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਨਹੀਂ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਰਾਜਾ ਦੀ ਬਦਨੀਤੀ ਅਤੇ ਸੋਕੇ ਦਾ ਇੱਕ ਬਦਕਿਸਮਤ ਮੌਸਮ ਨਾ ਹੁੰਦਾ; ਪਹਿਲੇ ਦੁਆਰਾ ਸਾਨੂੰ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਲੱਭਣ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੰਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸੀਂ ਖੇਤੀ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਜੋ ਹੁਣ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਸਨ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਮਾਲੀਏ ਦੀ ਪੂਰੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ। ਇਹਨਾਂ ਰਕਮਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ, ਹੋਰ ਲੁੱਟ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਬਣਾਉਣ ਲਈ। ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਇਕੱਠਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖਿੰਡ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਚੇ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਫਵਾਹ ਫੈਲ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਚੀਤੂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪਿੰਡਾਰੀ ਮੁਖੀ ਬਾਰਿਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੁਸਹਿਰੇ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰਨਗੇ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਸ਼ਾਲ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਸੀ; ਇੱਕ ਮੁਹਿੰਮ ਜੋ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅਮੀਰ ਬਣਾਏਗੀ, ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਦਹਿਸ਼ਤ ਫੈਲਾਏਗੀ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਮੇਰੇ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਢੁਕਵਾਂ ਸੀ; ਮੈਂ ਝੁਕਾਅ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਸੀ, ਜੇ ਪੇਸ਼ੇ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਜੇ ਮੈਂ ਕੁਝ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਆਦਮੀਆਂ, ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੁਰਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਸਦਾ ਇੰਨਾ ਵਧੀਆ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮੁਹਿੰਮ 'ਤੇ ਨਿਕਲੇ ਹੋਈਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਯੋਜਨਾ ਨੇ ਕੋਈ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੜਕਾਂ ਪਿੰਡਾਰੀ ਦੀਆਂ ਧੜੇਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਜੋ ਨਾ ਤਾਂ ਯਾਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਠੱਗਾਂ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਣ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸਨ; ਉਹ ਆਖਰੀ ਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਬਹੁਤ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨਾਲ ਦੇਖਦੇ ਸਨ।

ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੀਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਮੋਤੀ ਅਜੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹੀ ਰਹੇ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੱਸੀਆਂ, ਤਾਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਫੁਰਤੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਪੈਸੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਆਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰੋ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਸਨ; ਪਰ ਸਾਡੇ ਸਾਂਝੇ ਸਾਧਨਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਘੋੜੇ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਪੈਦਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਪਣੀ ਦੁਬਿਧਾ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਚਾਰ ਆਇਆ ਕਿ ਰਾਜਾ ਸ਼ਾਇਦ ਘੋੜੇ ਉਧਾਰ ਦੇਣਗੇ ਜਾਂ ਵੇਚ ਦੇਣਗੇ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਦੁੱਗਣੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੇ ਵਾਅਦੇ 'ਤੇ। ਮੈਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੇਰੀ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਲਈ ਰਾਜਾ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਉਮੀਦ ਤੋਂ ਘੱਟ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਪਸੰਦੀਦਾ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੇ ਤਬੇਲੇ ਤੋਂ ਪੰਜ ਘੋੜੇ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤਿੰਨ ਸੌ ਰੁਪਏ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਠੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਸਮੇਤ, ਅਤੇ ਇਹ ਰਕਮ ਦੁੱਗਣੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਸਫਲ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਰਾਜਾ ਨੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੰਕੇਤ ਲਈ ਮੇਰਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਘੋੜੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ 'ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਧੀਨ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਗਏ ਸਨ।

ਮੇਰੇ ਅੰਤਿਮ ਪ੍ਰਬੰਧ ਜਲਦੀ ਹੀ ਪੂਰੇ ਹੋ ਗਏ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੀ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁੰਦਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਜੇ ਹੋਏ ਸੀ ਜੋ ਅਸੀਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸੀ; ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਸੱਤ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਸਵਾਰ ਜਾਂ ਵਧੇਰੇ ਬਹਾਦਰ ਦਿੱਖ ਵਾਲੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਪਾਰਟੀ ਕਦੇ ਵੀ ਸਾਹਸ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਗਈ। ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਲਈ, ਜੋ ਅਨੁਕੂਲ ਸਨ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਰਵਾਨਗੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਠੱਗੀ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ 'ਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸੀ।

ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਅਸੀਂ ਚੀਤੂ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ, ਨੇਮਾਵੁਰ ਪਹੁੰਚੇ। ਇੱਥੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਹਰ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਆਦਮੀ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬੀਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਹਿਰਾਵੇ, ਹਥਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਨੇਮਾਵੁਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਖੁਦ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਚਲਦਾ-ਫਿਰਦਾ ਸਮੂਹ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਸਰਗਰਮ ਸੇਵਾ ਦੀ ਉਮੀਦ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ ਦੁਆਰਾ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁਖੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਗੁਆਇਆ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਆਮ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਜ਼ੂਰ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ; ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅਮੀਰ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨ ਕੇ, ਮੇਰਾ ਤੁਰੰਤ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਇੱਕ ਦਰਜੇ ਦਾ ਸਿਰਦਾਰ ਹੋਵਾਂ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸੱਤ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸੈਂਕੜੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਹੋਵੇ। ਚੀਤੂ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਦਿੱਖ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਹਾਦਰ ਆਗੂ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇਸ ਤਰਸਯੋਗ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ। ਲੁਬੁਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਆਦਮੀ ਲੁੱਟ ਦੀ ਵੰਡ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਚੀਤੂ ਪਿੰਡਾਰੀ ਨਾਲੋਂ ਉਸਦੇ ਅਧੀਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਵੱਲ ਕੋਈ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਹੀ ਉਹ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਇੰਨੇ ਸਾਰੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸਦੀ ਨਿੱਜੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨੇ ਉਸਦੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਨਕਲ ਲਈ ਉਤੇਜਿਤ ਕੀਤਾ। ਕੁਝ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਥਕਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ; ਅਕਸਰ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਲੰਬੇ ਅਤੇ ਥੱਕੇ ਹੋਏ ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਆਪਣੇ ਘੋੜਿਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠਣਾ, ਸਾਹਮਣੇ ਵੱਲ ਭੱਜਣਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਘੋੜੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਜਿੰਨਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਜਿੰਨਾ ਉਹ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਥੱਕਦਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਸਵੇਰ ਦੀ ਕੁਝ ਮੀਲ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਚੀਤੂ ਮੇਰੀ ਦਿੱਖ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਝਲੋਨੇ ਦੇ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਸਯੁਦ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਉਸਦੀ ਅਗਲੀ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਛੁਕ ਸੀ।

'ਓਹ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਝਲੋਨੇ ਤੋਂ! ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਸਫ਼ਰ ਕੀਤਾ ਹੈਂ, ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ; ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਤੇਰਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਰ ਬਹਾਦਰ ਘੋੜਸਵਾਰ ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਚੀਤੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਘੋੜਾ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਦਿਲ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈਂ; ਮੈਂ ਕੋਈ ਤਨਖਾਹ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਪਰ ਜਿੰਨੀ ਲੁੱਟ ਤੁਹਾਡੀ ਆਪਣੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ: ਲੋਕ ਤੈਨੂੰ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਕੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਵੱਲ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਤੂੰ ਇੱਕ ਬਦਮਾਸ਼ ਹੈਂ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਚਿਹਰਾ ਤੈਨੂੰ ਝੂਠਾ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।'

'ਮੈਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਾਂਗਾ; ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਦੋਸਤ ਲਿਆਇਆ ਹਾਂ ਜੋ ਮੇਰੀ ਕਿਸਮਤ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਦੇ ਇੱਛੁਕ ਹਨ, ਅਤੇ, ਜੇ ਇਹ ਹਜ਼ੂਰ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਵਾਂਗਾ।'

'ਜ਼ਰੂਰ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਪਰ ਹੁਣ ਮੇਰੀ ਮੰਗਣੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ: ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਇਕੱਠ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲੋ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਘੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਾਂਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੁਰਾ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜਾ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅਲਾਟ ਕਰਾਂਗਾ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤੰਦਰੁਸਤੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।'

ਮੈਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਅਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਚੀਤੂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਿਰਦਾਰ, ਘਫੂਰ ਖਾਨ ਨਾਮ ਦੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਦਿੱਖ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਜ਼ਾਲਮ ਸੀ, ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਜਿਸਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਪਿੰਡਾਰੀ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਦੋਸਤ ਮੁਹੰਮਦ ਅਤੇ ਕੁਰੀਮ ਖਾਨ ਦੇ ਦਰਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਚੀਤੂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੁਣ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਦਰਬਾਰ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਹੈ।

'ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲੋਗੇ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਪਰੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਦੇਖੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰੇ ਘੋੜੇ ਵਧੀਆ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਤੁਹਾਡੇ ਆਦਮੀ ਵਧੀਆ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਹਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਮੇਰੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹੋ, ਜਿਸਨੂੰ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਲੜਾਈ ਅਤੇ ਲੁੱਟ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਕੀ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਸੌ ਜਾਂ ਦੋ ਰਿਸਾਲਾ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਨਹੀਂ ਦਿਵਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਨੂੰ ਆਗੂ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਦਿੱਖ ਤੋਂ ਮੈਂ ਨਿਰਣਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਨਾਲ ਇਨਸਾਫ ਕਰੋਗੇ।'

'ਇਹ ਉਹੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਮੈਂ ਕਦੇ ਇੱਛਾ ਕੀਤੀ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਕਿਰਪਾ ਕਰੋਗੇ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖੀ; ਪਰ ਜਦੋਂ ਦਿਲ ਤਿਆਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਿੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।'

ਅਸੀਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਏ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਨਵੇਂ ਮੁਖੀ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜਲਦੀ ਗਿਆ। ਸਾਡੇ ਘੋੜੇ ਹੁਣ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਥਕਾਵਟ ਤੋਂ ਆਰਾਮ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਉੱਚ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਨ: ਸਾਡੇ ਹਥਿਆਰ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਤਿੱਖੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲੰਮਾ ਬਰਛਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜੋ ਪਿੰਡਰੀਆਂ ਲਈ ਖਾਸ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਕਰੀ 'ਤੇ ਸਨ; ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਬੈਂਡ ਨੂੰ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਲੈ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਕੁਝ ਸੌ ਘੋੜਸਵਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਬਜ਼ੀ ਖਾਨ ਦੇ ਸ਼ਸਤਰ ਵਿੱਚ ਪਹਿਨਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੂਟ ਸੀ; ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਉੱਤਮ ਘੋੜਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਕੈਰਾਕੋਲ ਕੀਤਾ, ਆਪਣੇ ਸਵਾਰ 'ਤੇ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਅੱਗ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ

ਅਨੁਕੂਲ ਇੱਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੀਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਮੋਤੀ ਵੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸਵਾਰ ਸਨ; ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗੇ ਸਨ, ਜੇ ਬਿਹਤਰ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਹੁਣ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ। 'ਸਭ ਇਕੱਠੇ ਰਹੋ,' ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ; 'ਲੜਾਈ ਨਾ ਕਰੋ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਿੰਨੀ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਮੂਲੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗੀ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਆਉਂਦੇ ਦੇਖੋਗੇ, ਮੇਰੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਆਓ।'

ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਚੀਤੂ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਨਿਕਲਿਆ, ਜਿਸਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਬਹਾਦਰ ਕੰਪਨੀ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਕਲਪਨਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੁਰਾਡਿਆਂ ਦੇ ਆਗੂ ਉਸਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸਨ, ਹਰ ਇੱਕ ਉਸਦੇ ਪਹਿਰਾਵੇ, ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਅਤੇ ਘੋੜੇ ਦੇ ਜਾਲ ਦੀ ਅਮੀਰੀ ਅਤੇ ਜੰਗੀ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ, ਘਫੂਰ ਖਾਨ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਜ਼ੰਜੀਰ-ਕਵਚ ਵਿੱਚ ਸਜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਡੁੱਬਦੇ ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਲਾਲ ਕਿਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਚਮਕਦਾ ਸੀ। ਦਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਉੱਤਮ ਦਿੱਖ ਵਾਲੇ ਘੋੜਸਵਾਰ ਸਨ; ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸਦੇ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਉਸ ਆਸਾਨੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨ ਨਾਲ ਸੰਭਾਲਦਾ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਉਸਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ।

'ਇਹ ਉਹ ਆਦਮੀ ਹੈ!' ਮੈਂ ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੂੰ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਪੁਕਾਰਿਆ; 'ਇਹ ਉਹ ਆਦਮੀ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਸਾਨੂੰ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਹੈ; ਕੀ ਉਹ ਬਹਾਦਰ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਆਓ।' ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬੇਸਬਰੇ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਲਗਾਮ ਦੇ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਪਲ ਵਿੱਚ ਚੀਤੂ ਦੇ ਕੋਲ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ। ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਬਰਛਾ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਨੇੜੇ ਉਸਦੇ ਕੁੰਡ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕਾਠੀ ਧਨੁਸ਼ ਵੱਲ ਝੁਕਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਲਿਆਇਆ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਚੀਤੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ।

'ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਨੌਜਵਾਨ ਹੋ,' ਉਸਨੇ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਆਦਮੀ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਘੋੜਸਵਾਰ ਹਨ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਜਿੰਨੇ ਸਾਥੀ ਹਨ, ਓਨੇ ਹੀ ਸੈਂਕੜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵੀ ਹੋਣ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਘਫੂਰ ਖਾਨ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਨਗੇ? ਅਤੇ ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਉਸਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਸੌ ਆਦਮੀ ਹਨ?'

'ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਬਲਿਦਾਨ ਹੋਵਾਂ!' ਖਾਨ ਨੇ ਪੁਕਾਰਿਆ, 'ਇਹ ਉਹੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਨੌਕਰ ਨੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੈਨੂੰ ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ ਉਸ ਪਲ ਤੋਂ ਹੀ ਪਸੰਦ ਆਏ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਲੀਆ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੱਪੜੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਹਨ! ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਰੁਸਤਮ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਸਾਥੀ ਹੈ (ਮੇਰੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ) ਜੋ ਗਫ਼ੂਰ ਖਾਨ ਦੇਖਦਾ ਹੈ।'

'ਫਿਰ ਇਵੇਂ ਹੀ ਹੋਵੇ,' ਚੀਤੂ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾ, ਅਤੇ ਦੇਖ ਕਿ ਤੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦਾ ਹੈਂ।'

'ਆਓ,' ਖਾਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੁਕਾਰਿਆ, 'ਤਾਂ ਆਓ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਇੱਕ ਝੁਕਣ ਵਾਲਾ ਬਰਛਾ ਲੈ ਲਓ; ਇੱਥੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇੱਕ ਦੁਰਲੱਭ ਟੁਕੜਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੋ।'

'ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਨੂੰ ਬਰਛੇ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪਤਾ ਹੈ। ਪੈਦਲ ਅਤੇ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਫੌਜ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ; ਫਿਰ ਵੀ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ, ਮੈਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ।'
ਮੈਂ ਬਰਛਾ ਲਿਆ, ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਹਲਕਾ ਬਾਂਸ, ਜਿਸਦੇ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਕਪਾਹ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਗੋਲਾ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਲਾਲ ਕੱਪੜੇ ਦੇ ਕਈ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਸਟ੍ਰੀਮਰਸ ਨਿਰਭਰ ਸਨ, ਅਤੇ ਘਫ਼ੂਰ ਖਾਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ, ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ। ਅਸੀਂ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ, ਹੁਣ ਹਮਲੇ ਵੱਲ ਵਧ ਰਹੇ ਸੀ, ਹੁਣ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਰਹੇ ਸੀ, ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਘੋੜਸਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਜੋ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਵੇਖ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਇੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਅਜਨਬੀ ਫੌਜ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨਿਪੁੰਨ ਘੋੜਸਵਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਵੇਂ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰੇਗਾ। ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਸਾਡੇ ਘੋੜੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾਯੋਗ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਨ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਬਰਛੇ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਝੁਕਾਅ ਦੀ ਮਹਾਨ ਸੁੰਦਰਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ 'ਸ਼ਾਬਾਸ਼! ਸ਼ਾਬਾਸ਼!' ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਹਰ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੋੜ 'ਤੇ ਜਾਂ ਇੱਕ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਝਟਕੇ ਤੋਂ ਸਫਲ ਬਚਣ 'ਤੇ ਗੂੰਜਦੀਆਂ ਸਨ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਖਾਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਛੂਹਿਆ; ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਚਰਾਉਣ ਸੀ, ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬਾਂਹ 'ਤੇ ਮਿਲਿਆ, ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਮੋੜਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਦੇਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਚੀਕਿਆ ਕਿ ਉਹ ਜਿੱਤ ਗਿਆ ਹੈ।
'ਇਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਘੋੜੇ ਸਾਹ ਲੈਣ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ, 'ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਹਾਂ; ਫਿਰ ਵੀ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਦਿਓਗੇ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਬਰਛੇ ਪਾਰ ਕਰਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਦੇਖਾਂਗਾ ਕਿ ਕੀ ਮੇਰੀ ਕਿਸਮਤ ਬਿਹਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।'
'ਚੰਗਾ,' ਉਹ ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ ਬੋਲਿਆ; 'ਪਰ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਦਇਆਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵਾਂਗਾ; ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਪਸਲੀਆਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਸੱਟ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਗੱਲ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।'
'ਚਲੋ,' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ; 'ਜੇ ਮੈਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤਾਰੀਫ਼ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਵਾਂਗਾ।'
ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਚੱਕਰ ਲਗਾਇਆ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਕੈਂਟਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਏ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਲਗਭਗ ਬਰਛੇ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਖਾਨ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਕਈ ਬੇਚੈਨ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਚਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾਕੁੰਨ ਵਾਰ ਕਰ ਸਕੇ। ਉਸਦਾ ਘੋੜਾ ਵੀ, ਮੋਟਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਡਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ, ਉਸਨੂੰ ਮੇਰੇ ਵਿਅਰਥ ਪਿੱਛਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਥੱਕਣ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਅਚਾਨਕ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਬਦਲ ਲਈ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਹਮਲਾਵਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਠੰਡਾ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਅਜਨਬੀ ਉਸਦੀ ਮਨਪਸੰਦ ਕਸਰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਇੰਨੀ ਬਰਾਬਰ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਲੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵਾਂਗ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਰੋਕਿਆ, ਜਦੋਂ, ਉਸਨੂੰ ਛੂਹਣ ਦੀਆਂ ਮੇਰੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਹ ਬਚ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਹੱਸਿਆ। ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਛੂਹਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਪਿੱਛਾ ਤੋਂ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ, ਉਸਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਮੁੜਨ ਅਤੇ ਹਮਲਾਵਰ ਬਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ; ਪਰ ਕੀ ਉਸਦਾ ਘੋੜਾ ਚੱਕਰ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਹੌਲੀ ਸੀ, ਜਾਂ ਕੀ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਸੱਟ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ; ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਮੇਰੇ

ਪਿੱਛੇ ਲੰਘਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਅਚਾਨਕ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਚੱਕਰ ਲਗਾਇਆ, ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਡੀਆਂ ਉਸਦੇ ਪਾਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਾਰੀਆਂ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਸਨੇ ਕੁਝ ਗਜ਼ ਦੀ ਆਪਣੀ ਆਦਤ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀਮਾ ਦਿੱਤੀ, ਮੇਰਾ ਬਰਛਾ ਖਾਨ ਦੀ ਚੌੜੀ ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਮਾਰਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਸੱਟ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹੈਰਾਨ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਉੱਚੀ ਚੀਕ ਨੇ ਮੇਰੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਖਾਨ ਖੁਦ, ਭਾਵੇਂ ਆਪਣੀ ਹਾਰ ਤੋਂ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਸੀ, ਮੁਖੀ ਪ੍ਰਤੀ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਸੀ।

'ਆਲੀਆ ਦੀ ਕਿਸਮਤ!' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਜਨਬੀ ਨਹੀਂ ਹੋ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ; ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਚਾਲ ਖੇਡੀ ਹੈ।'

'ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਅਤੇ ਕੁਰਾਨ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਖਾਨ,' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ; 'ਇਹ ਮੌਕਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ। ਆਲੀਆ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਬਰਛਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਚੰਗੇ ਘੋੜੇ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਲੈ ਲੈਂਦੀ ਹਾਂ। ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਮੌਕਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਜਿੱਤ ਦਾ ਇਨਾਮ ਦਿੰਦੀ ਹਾਂ, ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਅਫ਼ਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।'

'ਨਹੀਂ, ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਸੱਟ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ, ਸਯੁਦ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਹਾਸੇ ਨਾਲ ਸਹਿਣ ਕਰਦਾ ਹਾਂ; ਪਰ ਜੇ ਤੂੰ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਓਨਾ ਹੀ ਚੰਗਾ ਹੈਂ ਜਿੰਨਾ ਤੂੰ ਬਰਛੇ ਨਾਲ ਹੋਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈਂ, ਤਾਂ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਤੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣ ਲਈ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।'

'ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਸ਼ੇਖੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਅਜਨਬੀ ਹਾਂ; ਫਿਰ ਵੀ ਜੇ ਨੇਕ ਚੀਤੂ ਮੈਨੂੰ ਅਜ਼ਮਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਉਹ ਕਰਾਂਗਾ ਜੋ ਮੈਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।'

'ਚੰਗਾ, ਚੰਗਾ!' ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਚੀਕਿਆ; ਅਤੇ ਚੀਤੂ ਖੁਦ, ਜੋ ਕਿ ਘਫੂਰ ਖਾਨ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ, ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਲਦੀ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਕੁਝ ਚੰਗੇ ਤਲਵਾਰਬਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਕਸਰਤ ਕਰਦੇ ਦੇਖਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦੇਵੇਗਾ।

ਭਾਗ II ਦਾ ਅੰਤ

ਭਾਗ III

ਅਧਿਆਇ XXXIII

ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਡੈਬਿਊ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ
ਇੱਕ ਪਿੰਡਾਰੀ, ਅਤੇ ਓਮਰਾਓਟੀ ਦੇ ਸਾਹੋਕਰਾਂ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਣਚਾਹੇ ਮਹਿਮਾਨ

ਅਗਲੀ ਦੁਪਹਿਰ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸੀ; ਚੀਤੂ ਨੇ ਪਿੰਡਾਰੀ ਵਾਂਗ ਆਪਣਾ ਕਾਰਪੇਟ ਵਿਛਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਵਿਵਹਾਰ ਤੋਂ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦਾ ਇੱਕ ਉਤਸੁਕ ਦਰਸ਼ਕ ਬਣਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਮਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਕੋਲ ਬੈਠਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੁਝ ਆਦਮੀ, ਜੋ ਤਿਆਰ ਸਨ, ਆਪਣੀ ਨਿਪੁੰਨਤਾ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਲੈਂਦੇ। ਉਸਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ, ਦੋ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰਾਜਪੂਤ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਛਾਲ ਮਾਰ ਗਏ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਛੂਹੇ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਢਾਲ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਡੰਡੀਆਂ ਵਜਾਉਂਦੇ ਰਹੇ।

'ਕੀ ਇਹ ਤੈਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ?' ਚੀਤੂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ। 'ਵੇਖੋ, ਉਹ ਬੰਦੇ ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਵਿੱਚ ਚੰਗੇ ਹਨ: ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਤਲਵਾਰਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਖੂਨ ਨਹੀਂ ਵਹਾਉਂਦੇ।'

'ਉਹ ਕਾਫ਼ੀ ਮਾਹਰ ਹਨ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕੱਠੇ ਖੇਡ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ; ਉਹ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਵੀ ਬਹੁਤਾ ਹੁਨਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਮੇਰਾ ਮਾਲਕ ਚਾਹੇ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜ਼ਮਾਵਾਂਗਾ।'

'ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਾ ਹੋਵੋ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਚੰਗੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲਈ ਹੈ।'

'ਮੇਰੇ ਲਈ ਡਰੋ ਨਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ।'

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਟਰਾਊਜ਼ਰਾਂ 'ਤੇ ਉਤਾਰ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕਮਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਰੁਮਾਲ ਕੱਸ ਕੇ ਬੰਨ੍ਹ ਲਿਆ, ਮੈਂ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਕਦਮ ਰੱਖਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ, ਜੋ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੋਂ ਆਰਾਮ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਮੇਰਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਪੀਰ ਖਾਨ ਤੋਂ ਟੋਕਰੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਬਣੀ ਇੱਕ ਸੋਟੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਢਾਲ ਲਈ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲ ਵਧਿਆ। ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਬੁੜਬੁੜ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਮਾਮੂਲੀ ਰੂਪ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਮੇਰੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦੇ ਲੰਬੇ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰ ਨਾਲ ਕੀਤੀ; ਪਰ ਮੈਂ ਇਸ ਤੋਂ ਡਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਨਿੱਜੀ ਤਾਕਤ ਇਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ।

'ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇਗਾ?' ਮੈਂ ਰਾਜਪੂਤ ਨੂੰ ਕਿਹਾ। 'ਕੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੱਟ ਸਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗੀ?'

'ਜ਼ਰੂਰ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। 'ਮੈਂ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹਮਲਾ ਕਰਾਂਗਾ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹੋ।'

'ਚੰਗਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ: 'ਹੁਣ ਆਪਣਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲੋ।'

ਉਸਨੇ ਦੇਖਿਆ। ਉਹ ਚੱਕਰ ਦੇ ਇੱਕ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਵਧਿਆ, ਹੁਣ ਝੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਢਾਲ ਵਾਲਾ ਬਾਂਹ ਆਪਣੇ ਗੋਡੇ 'ਤੇ ਟੇਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪਲ ਆਰਾਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਦੁਆਲੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਲੱਤ 'ਤੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੂਜੀ ਲੱਤ 'ਤੇ ਉੱਠ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸੋਟੀ ਨੂੰ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਲਹਿਰਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਬਿਲਕੁਲ ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹ ਰਵੱਈਏ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੌਕਸ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਖ਼ਤਰਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਇਸਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਅਡੋਲ ਜਾਪਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਚੌਕੇ ਮਾਰੇ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ। ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੇ ਹਮਲੇ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਪਤਾ ਸੀ; ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਢਾਲ 'ਤੇ ਵਾਰ ਕੀਤਾ, ਇਸਦੇ ਹੇਠਾਂ ਸੋਟੀ ਫੜ ਲਈ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਾਰ ਕੀਤੇ ਕਿ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ।

ਸਭਾ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਨਾਲ ਗੂੰਜ ਉੱਠੀ, ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਰਾਜਪੂਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਆ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕੀਤਾ।

'ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਭੀਮ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕੰਮ ਸੀ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਹੁਣ ਤੈਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਅਜ਼ਮਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ।'

'ਮੈਂ ਤਿਆਰ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਪੋਸਟ 'ਤੇ ਜਾਓ।'

ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਯੋਗ ਵਿਰੋਧੀ ਸੀ; ਉਹ ਮੇਰੀ ਖੇਡ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਪਲ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਇੰਸਟ੍ਰਕਟਰ ਨਾਲ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹਾਂ; ਪਰ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਹਰਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਰੁੱਝ ਗਏ: ਉਹ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਠੰਡਾ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਲੰਬੇ ਟਕਰਾਅ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਦੇਰ ਆਰਾਮ ਕੀਤਾ, ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਸਾਹ ਬੰਦ ਸੀ।

'ਬਸ ਹੋ ਗਿਆ, ਬਹੁਤ ਹੋ ਗਿਆ!' ਚੀਤੂ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਸੀਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤਿਆ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਰਹਿਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।'

'ਨਹੀਂ, ਖੋਡਾਵੁੰਡ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਚਲੋ ਇਸਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰੀਏ; ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਦੋਸਤ ਇੱਥੇ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੌਣ ਬਿਹਤਰ ਆਦਮੀ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ?'

'ਹਾਂ,' ਉਸ ਬੰਦੇ ਨੇ ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, 'ਨਵਾਬ ਸਾਹਿਬ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੀ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਿਆ; ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ: ਅਤੇ ਜਿਸਨੇ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਉਹ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਗੁਰੂ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਇੱਕ ਯੋਗ ਚੇਲਾ ਸੀ।'

'ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋ,' ਚੀਤੂ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਸਿਰਫ਼ ਚੰਗੇ ਹਾਸੇ-ਮਜ਼ਾਕ ਵਿੱਚ ਖੇਡੋ; ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਝਗੜਾ ਨਾ ਵਧਣ ਦਿਓ।'

ਅਸੀਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਝਗੜਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਅਤੇ ਜੋ ਵੀ ਜੇਤੂ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਇਸ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਆਪਣਾ ਸਾਹ ਠੀਕ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ: ਜਿੱਤ ਸਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮੰਡਰਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਹੁਣ ਇੱਕ ਵੱਲ ਝੁਕ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਦੂਜੀ ਵੱਲ; ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਗੁਆ ਚੁੱਕੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਕ ਸਾਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ, ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਸੀ ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਸੀ - ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ

ਵਿਸਮਾਦ ਲਈ ਨਹੀਂ ਰੁਕੇ। ਰਾਜਪੂਤ ਦੇ ਸਹੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਹਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਆਖਰੀ ਸ਼ਿਫਟਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਉਸ ਕੋਲ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਹਵਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸਨੇ ਮੈਨੂੰ "ਆਪਣੇ ਖੇਡਣ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ: ਹੁਣ ਤੱਕ ਮੈਂ ਉਸ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਹੁਣ ਸਿਰਫ ਉਸਦੇ ਕੱਟਾਂ ਤੋਂ ਬਚਿਆ, ਪਰ ਆਪਣਾ ਮੌਕਾ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਸਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸੋਚਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਲਗਾਤਾਰ ਹਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਉਹ ਮੇਰੇ ਗਾਰਡ ਨੂੰ ਹਰਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਪਾਸਾ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਸੋਟੀ ਉਸਦੀਆਂ ਪਸਲੀਆਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਡਿੱਗੀ ਜੋ ਸਾਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਜਿਸਨੇ ਉਸਦਾ ਸਾਹ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਖੋਹ ਲਿਆ; ਜੇ ਮੇਰਾ ਹਥਿਆਰ ਤਲਵਾਰ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੱਟ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।
'ਬਿਲਕੁਲ ਜਿੱਤਿਆ!' ਚੀਤੂ ਚੀਕਿਆ; 'ਬਿਲਕੁਲ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਜਿੱਤਿਆ! ਰਾਮਦੀਨ ਸਿੰਘ, ਤੂੰ ਹਾਰ ਗਿਆ ਹੈਂ, ਪਰ ਇਹ ਤੇਰੇ ਲਈ ਕੋਈ ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਥੋੜ੍ਹਾ-ਥੋੜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਆਓ ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਇਨਾਮ ਦਿਆਂਗਾ।'
ਰਾਜਪੂਤ ਹੱਸ ਪਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਹਾਰ ਨੂੰ ਇੰਨੇ ਚੰਗੇ-ਮਜ਼ਾਕ ਨਾਲ ਸਹਿਣ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਸੀ; ਉਸਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸਦੀ ਹਾਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਚੀਕਿਆ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕਾਬਲਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਵਾਹ ਲਾਈ ਸੀ: 'ਇਸ ਲਈ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹੋ,' ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦਾ ਹੈ; ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੈਂ ਕੀ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।'
ਮੈਂ ਉਸ ਨੇਕ ਬੰਦੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਖੁਦ ਚੀਤੂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ।
'ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਵਰਦਾਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਖੋਡਾਵੰਡ, ਅਤੇ ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਮਿਲਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਬੋਲਾਂਗਾ।'
'ਕਹਿ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਮੰਨ ਲਵਾਂਗਾ।'
'ਫਿਰ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਇਸ ਬਹਾਦਰ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਅਧੀਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਤੁਹਾਡੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਇੱਕ ਅਜਨਬੀ ਨੂੰ ਹਰਾਵੁਲ (ਅਗਾਊਂ-ਰੱਖਿਅਕ) ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਕਮਾਨ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਰਾਜਪੂਤ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਪੰਜਾਹ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪੱਚੀ ਆਦਮੀ ਸੌਂਪਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੋਵੇਗੀ।'
'ਚੰਗਾ,' ਚੀਤੂ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਇਸਨੂੰ ਇੰਝ ਹੀ ਹੋਣ ਦਿਓ; ਅਤੇ ਤੂੰ, ਘਫੂਰ ਖਾਨ, ਇਹ ਦੇਖ ਕਿ ਇਹ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ; ਇਹ ਉਹ ਆਦਮੀ ਹਨ ਜੋ ਲੋੜ ਵੇਲੇ ਸਾਡੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨਗੇ।'
ਕੁਝ ਦਿਨ ਹੋਰ ਰਹਿ ਗਏ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਚਾਰਜ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕਿਸਮਤ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਮੁਬਾਰਕਬਾਦ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਮਾਲਕ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਕਰੀਅਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ 'ਤੇ ਆਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਜੋ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਸੀ ਉਹ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸੀ, ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਮੇਰੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਉੱਪਰ ਸੀ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਅਜ਼ੀਮਾ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਲਿਖਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇੰਨੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਅਤੇ ਅਣਕਿਆਸੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਣਗੇ।
ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਡਾ ਸਮਾਂ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੀਤਿਆ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਸਵੇਰੇ ਮੈਂ ਚੀਤੂ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਸੇਵਾਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਲਗਾਤਾਰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨਵੇਂ ਸਾਹਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਦੌਰਾਨ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰੋਂ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਘੱਟ ਹੀ ਦਿੰਦਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਸ਼ਾਮਾਂ ਤਾਕਤ ਦੇ ਕਾਰਨਾਮੇ ਅਤੇ ਹੁਨਰ ਦੇ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਮਾਪਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਉਸ ਸਾਖ

ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੈਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਨੇਮਾਵੁਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਮਹੀਨੇ ਨਾਲੋਂ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸਮਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਬਿਤਾਇਆ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇੰਨਾ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ, ਅਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ। ਅਖੀਰ ਦੁਸਹਿਰੇ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਇਹ ਬਹੁਤ ਧੂਮਧਾਮ ਅਤੇ ਧੂਮਧਾਮ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਾਹਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਇੱਕ ਇਕੱਠ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਚੰਗੇ ਘੋੜਸਵਾਰ ਮੌਜੂਦ ਸਨ; ਅਤੇ ਇਹ ਗਿਣਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਨਾਲ ਸਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ, ਲਗਭਗ ਅੱਠ ਹਜ਼ਾਰ ਤੱਕ ਵਧ ਗਈ - ਇੱਕ ਬਹਾਦਰ ਜਥਾ, ਆਪਣੇ ਮੁਖੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਯੁੱਧ ਅਤੇ ਤਬਾਹੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ।

ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨੂਰਬੁੱਦਾ ਪਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਦੋ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਹੋ ਜਾਈਏ, ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਕਿਸਤਨਾ ਨਦੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੀਏ, ਅਤੇ, ਜੇਕਰ ਸਾਨੂੰ ਉਹ ਕਿਨਾਰਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਵਧੀਏ, ਫੇਰਿੰਗੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨਿਯਮਤ ਫੌਜਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਟਕਰਾਏ ਬਿਨਾਂ, ਜਿਸਦਾ ਸਾਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਨਿਸ਼ਕਿਰਿਆ ਹੈ, ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਸਵੇਰ ਹੋਈ, ਪੂਰਾ ਕੈਂਪ ਗਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ; ਅਤੇ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਦੁਰਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੁਖੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪਵਿੱਤਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਜਾਵੇ। ਨੂਰਬੁੱਦਾ ਵਿਖੇ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਉਸੇ ਦਿਨ ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਦੱਖਣੀ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਹਿੰਡੀਆ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲੈ ਲਈ।

ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਫੌਜ ਵੱਖ ਹੋ ਗਈ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਅਤੇ ਚੀਤੂ ਨਾਲ ਰਿਹਾ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹੋਏ, ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਇੱਕ ਦਿਸ਼ਾ ਲੈ ਲਈ, ਤਾਂ ਜੋ ਤਾਪਤੀ ਨਦੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕੀਏ, ਜਿਸਦੀ ਘਾਟੀ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਨਾਗਪੁਰ ਦੇ ਰਾਜਾ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਸੰਧੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਉਸਦੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਆਜ਼ਾਦ ਅਤੇ ਬੇਰੋਕ ਰਸਤਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਦੂਜੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ, ਸਯੁਦ ਭੀਕੂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨੇਤਾ ਅਤੇ ਚੀਤੂ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ, ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਇੱਕ ਦਿਸ਼ਾ ਲੈ ਗਈ, ਨੂਰਬੁੱਦਾ ਦੇ ਕੰਢੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਨਾਗਪੁਰ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੜਕ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਗਏ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਅਸੀਂ ਤੇਜ਼ ਮਾਰਚ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅੱਗੇ ਵਧੇ; ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਕਮੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਲੁੱਟ ਦੇ ਸਾਨੂੰ ਭੁੱਖੇ ਮਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਮੇਜਰ ਫਰੇਜ਼ਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਨਿਯਮਤ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਟੁਕੜੀ ਸਾਡੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖ ਰਹੀ ਸੀ; ਪਰ ਸਾਡੇ ਜਾਸੂਸਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘੱਟ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹਮਲੇ ਦਾ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ ਸੀ: ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਤਿੰਨ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਦਮੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਵਿਅਰਥ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਪੰਦਰਾਂ ਕੁ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੂਰ ਸਨ, ਅਤੇ ਕਿਹੜਾ ਪੈਦਲ ਸੈਨਾ ਉਹ ਮਾਰਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਸੀਂ ਟਾਪਟੀ ਦੇ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਪਣੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਆਪਣਾ ਸਵੇਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਕੁਝ ਕੈਂਪ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਵਿਹਲੇ ਬੈਠੇ ਸਨ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਕਾਠੀ-ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਲੰਬਾਈ 'ਤੇ ਪਏ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਅਲਾਰਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਫੇਰਿੰਗੀ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ ਹੋਈ ਉਹ ਵਰਣਨਯੋਗ ਹੈ। ਆਦਮੀ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਭੱਜੇ; ਸੰਗਠਨ ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਉਮੀਦ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸੀ; ਹਰ ਕੋਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਘੋੜਾ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਭੱਜ ਗਿਆ: ਇੱਕ ਵੀ ਆਦਮੀ ਖੜ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਵਿਅਰਥ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਲਾਲ-ਕੋਟਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਚਾਰਜ ਬਣਾਇਆ ਜੋ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਕੈਂਪ ਦੇ ਨੇੜੇ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨਾਲ ਵਾਲੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਸੁੱਟ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੇ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀ, ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਠੱਗਾਂ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਾਂਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਮਰ ਜਾਣਗੇ, ਮੈਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ; ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੇਰੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਆਦਮੀ ਮੇਰੇ ਨੇੜੇ ਡਿੱਗ ਪਏ ਸਨ, ਅਸੀਂ ਵੀ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਮੋੜ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਭੱਜ ਗਏ। ਸਾਡਾ ਪਿੱਛਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੈਦਲ ਸੈਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਘੋੜਸਵਾਰ ਸਨ, ਜੋ ਜੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਡਰਪੋਕ ਨਾ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਪਿੱਛੇ ਆ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਜਾਂਦੇ।

ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ, ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਸੌ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਸਾਡੀ ਆਪਣੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ, ਆਪਣੇ ਬਰਛਿਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਹਿਲਾਉਂਦੇ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਪੈਦਲ ਸੈਨਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਗਤੀ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ, ਸਾਡੇ ਕੈਂਪ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਜੋ ਕਿ ਸੂਰਜ ਤੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਅਸਥਾਈ ਪਰਦਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਥੇ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਅੱਧੇ ਪੱਕੇ ਹੋਏ ਭੋਜਨ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਅੱਗ ਬਲ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੰਬੇ ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸਵਾਗਤਯੋਗ ਆਰਾਮ ਸਥਾਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਫ਼ੀ ਲੁੱਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ ਦੀ ਨੰਗੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁੱਟ ਦਿੰਦੇ ਸਨ, ਜੇਤੂਆਂ ਲਈ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਤਾਰਬੱਧ ਕਾਠੀ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਸਨ।

ਸਾਡਾ ਹੈਰਾਨੀ ਅਤੇ ਹਾਰ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਕੋਲ ਪੈਦਲ ਫੌਜ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਟੁਕੜੀ ਹੁੰਦੀ, ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਪਿੱਛੇ ਆਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਘੋੜਸਵਾਰ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਲੁੱਟ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਗੁਆਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਦੁਬਾਰਾ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋ ਗਏ।

ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਤੋਂ ਐਲੀਚਪੁਰ ਦੇ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਲਗਭਗ ਅਣਗੌਲੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਲੰਘੇ, ਅਤੇ ਮੋਘੁਲਨੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੰਘਣੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੋ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੰਘਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਵੁਰਦਾ ਨਦੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ, ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪਾਰ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਪੱਚੀ ਕੋਸ ਦੇ ਇੱਕ ਮਾਰਚ ਵਿੱਚ ਓਮਰਾਓਤੀ ਪਹੁੰਚੇ, ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਾਡੇ ਨੇਤਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਸਦੀ ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੁਣ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਮੀਰ ਸੀ।

ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੇ ਸੀ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਨਦੀ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਵਾਂਗ, ਸਾਡੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਹਰ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਉਜਾੜ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਰਹਿਮ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਲਈ ਲੁੱਟਿਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਲੁੱਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ। ਮੈਂ ਇਸ ਦਿਨ ਐਡਵਾਂਸ-ਗਾਰਡ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਪਲ ਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਯਾਦ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਖਰੀ ਰੰਦਗੀ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਭੱਜ ਗਏ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਲਹਿਰਾਈ, - ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੁਣ ਲਗਭਗ ਪੰਜ ਸੌ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਾਥੀਆਂ ਤੱਕ ਵਧ ਗਈ ਸੀ, ਅਕਸਰ ਪਿੱਛੇ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਧਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, - ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਰਾਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਮੈਦਾਨ ਦਿਖਾਏ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸੂਚੀਬੱਧ ਅਨੁਸਾਰ ਲੁੱਟਣ ਦੀ ਅਸੀਮ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ!

ਉਸ ਦਿਨ ਘਫੂਰ ਖਾਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਈਰਖਾ ਕੀਤੀ; ਉਸਨੂੰ ਚੀਤੂ ਦੇ ਨਾਲ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਮੁੱਖ ਦਲ ਦੇ ਨਾਲ ਰਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਹਰਾਵੁਲ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਾਂ ਅਤੇ ਓਮਰਾਓਟੀ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਵਾਂ। ਅਸੀਂ ਭੱਜ ਗਏ! ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਹੈਰਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ; ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਸੋਨੇ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਗਹਿਣੇ, ਲਗਭਗ ਸਾਡੇ ਪੁੱਛੇ ਬਿਨਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡਰੇ ਹੋਏ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧੇ, ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਹਰ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਗਈ, ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਉੱਡਦੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ; ਜਦੋਂ ਕਿ ਹਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ, ਮੇਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਭੇਟ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਸਾੜਨ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ। ਮੈਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਧੂੰਏਂ ਦੇ ਥੰਮ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਜੋ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਸਾਡੇ ਪਿੱਛੇ ਹਰ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਉੱਠੇ, ਮੈਂ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮੁੱਖ ਦਲ ਸਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਦਿਆਲੂ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਓਮਰਾਓਟੀ ਪਹੁੰਚੇ। ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਚੌਕੀ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਿਪਾਹੀ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਡੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ 'ਤੇ ਭੱਜ ਗਏ ਸਨ; ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੋਕ-ਟੋਕ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ। ਮੇਰਾ ਵਰਤਮਾਨ ਮੇਰੀ ਪਿਛਲੀ ਫੇਰੀ ਤੋਂ ਕਿੰਨਾ ਵੱਖਰਾ ਸੀ!

ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਮੁੱਖ ਗਲੀ ਵੱਲ ਮੋੜਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਮੁੱਖ ਸਾਹੂਕਾਰ ਮਿਲਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ; ਅਤੇ, ਹਰ ਸਿਰੇ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੁਕਾਨਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਟੋਲੀਆਂ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਚੌਂਕ, ਜਾਂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਆਦਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਤਰ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕਾਰਪੇਟ ਵਿਛਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ।

ਪਰ ਸ਼ੁਭਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਨਿਕਲੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੋਈ ਸੁਹਾਵਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਧਿਰ ਸਭ ਤੋਂ ਔਖਾ ਸੌਦਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਤੁਲੀ ਹੋਈ ਸੀ।

'ਆਓ, ਸੱਜਣੋ,' ਮੈਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਗਰੀਬੀ ਅਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰਕਮ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਅਰਥ ਵਿਰੋਧਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਮੂਰਖਤਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ; ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨੇਕ ਚੀਤੂ ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ? ਮੈਂ ਕੁਰਾਨ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਮੇਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਨਾ ਬਿਹਤਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਨੇਰਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰਾ ਲੁਬੁਰ ਇੱਥੇ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਉੱਚੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਗੜ੍ਹ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋਗੇ ਕਿ ਪਿੰਡਾਰੀ ਆਪਣੀ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਬਹੁਤ

ਸਾਰੇ ਵਧੀਆ ਪਿੰਡ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹੁਣ ਛੱਤ ਜਾਂ ਦਰੱਖਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਚੰਗਾ ਸ਼ਹਿਰ ਜ਼ਰੂਰ ਇਹੀ ਕਿਸਮਤ ਸਾਂਝਾ ਕਰੇਗਾ; ਅਤੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਸਨੂੰ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਸਗੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਜਾਇਦਾਦ ਮੇਰੇ ਆਦਮੀਆਂ - ਹਾਂ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਅਤੇ ਧੀਆਂ ਦੀ ਕੋਮਲ ਦਇਆ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ; ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਸਾਡਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਇੱਥੇ ਰਹਾਂਗੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਾਂਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਜਾਓ, ਸਿਆਣੇ ਬਣੋ, ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਸਲਾਹ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਇਸ ਰੁੱਖ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਮੇਰੀ ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਮਾਪ ਨੂੰ ਲੰਮਾ ਕਰ ਦੇਵੇ, (ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ), ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਜਵਾਬ ਲਿਆਓ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਮ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇ, ਬੁੱਧੀ ਅਤੇ ਉਦਾਰਤਾ ਲਈ; ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਪਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ; ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਨੇੜੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮਦਦ ਕਰਾਂਗੇ।

'ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਕਿਹਾ!' ਮੇਰੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਖੜ੍ਹੇ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਚੀਕਿਆ; 'ਪਰ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਿਉਂ ਨਾ ਤੁਰੰਤ ਆਪਣੀ ਮਦਦ ਕਰੀਏ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਜੂਸ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਇੱਜ਼ਤਦਾਰ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਾਡੇ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਸਫ਼ਰ ਹੈ।'

'ਤੁਸੀਂ ਸੁਣੋਗੇ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਿਤ ਰਹਿਣ ਦਿਓ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਨਾ ਪਾਉਣ ਦਿਓ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨਾ ਕਰੋ।'

ਸਮਾਂ ਲਗਭਗ ਬੀਤ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਤਲਵਾਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਸਿਰਫ਼ ਧੁੱਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਚਿਆ ਸੀ। ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੀ "ਸਭਾ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿੱਖ ਤੋਂ, ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੁੱਸੇ ਭਰੀ ਬਹਿਸ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਦੇ ਅਸਥਿਰ ਅਤੇ ਚਿੰਤਤ ਹਾਵ-ਭਾਵ ਤੋਂ ਨਿਰਣਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।

ਮੈਂ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਵਧਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸਮਾਂ ਲਗਭਗ ਬੀਤ ਗਿਆ ਹੈ; ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਤਲਵਾਰ ਦਾ ਚਮਕਦਾਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਹੁਣ ਚਮਕਣਾ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਚੀਕਣ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇਸਨੂੰ ਚੁੱਕ ਲਿਆ। ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵੇਖੀ, ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਇੱਕ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਵਧੇ।

'ਬੈਠ ਜਾਓ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ,' ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਮੋਟੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜੋ ਕਿ ਮੁਖੀ ਜਾਪਦਾ ਸੀ, 'ਬੈਠ ਜਾਓ; ਆਓ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ। ਉਹ ਕੰਮ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਗਰਮ ਮਨਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।'

'ਨਹੀਂ!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ: ਮੈਂ ਜਿਵੇਂ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਸੁਣਾਂਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ। ਯਾਦ ਰੱਖੋ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਖਿੱਚਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਲੁੱਟ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੇਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਹਾਦਰ ਸਾਥੀਆਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਮੇਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇਵਾਂਗਾ।'

'ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਆਓ,' ਮੁੱਖ ਵਪਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗਾ; ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਹੋਕਰ ਤੋਂ ਧੋਖੇ ਤੋਂ ਡਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ!'

ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਦਿਲੋਂ ਹੱਸ ਪਏ। 'ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਵਾਂਗਾ। ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ, ਮੇਰੇ ਚੰਗੇ ਸਾਥੀਓ,' ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਹੋਏ, 'ਦੇਖ ਲਓ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਬਚ ਨਾ ਜਾਵੇ।'

'ਖੈਰ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸਮੂਹ ਤੋਂ ਕੁਝ ਕਦਮ ਦੂਰ ਸੀ, 'ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਹੋਗੇ? ਜਲਦੀ ਕਰੋ; ਮੇਰੇ ਆਦਮੀ ਬੇਸਬਰੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਅਤੇ ਦੁਕਾਨਾਂ ਭੜਕਾਊ ਅਤੇ ਲੁਭਾਉਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨੇੜੇ ਹਨ।'

'ਤਾਂ ਸੁਣੋ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਨੇਤਾ ਹੋ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਆਚਰਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਤੁਹਾਡਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹੋ। ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਪੰਜ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਹਨ; ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ, ਤੁਹਾਡੇ ਹਰੇਕ ਸਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ; ਇਹ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਹੋਣਗੇ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਮੁੱਖ ਸੰਸਥਾ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਮੌਕਾ ਲਵਾਂਗੇ। ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ? ਜਲਦੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੈਸਾ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।'

ਮੈਂ ਕੁਝ ਦੇਰ ਸੋਚਿਆ; ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਚੀਤੂ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਆਪ ਬਣਾ ਲਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਲੁੱਟ ਦਾ ਮਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਦਿਖਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਦਸ ਲੱਖ ਦੀ ਉਮੀਦ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਇਸਨੂੰ, ਜਾਂ ਲਗਭਗ ਰਕਮ, ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਂ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇਗਾ। 'ਦੁਬਾਰਾ ਸੁਣੋ,' ਸਾਹੂਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋ; ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਲੈਣ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਪਿੰਡ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰਾਤ ਲਈ ਪਨਾਹ ਦੇਵੇਗਾ; ਚੀਤੂ ਨੂੰ ਇਸਦਾ ਕੀ ਪਤਾ ਹੋਵੇਗਾ?'

'ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ; ਪੱਚੀ ਕੋਸ ਦੇ ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਾਂ; ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਅਦਾਇਗੀ 'ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲੈ ਜਾਵਾਂਗਾ; - ਯਾਦ ਰੱਖੋ, ਸਾਨੂੰ ਜੋ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਉਸਦਾ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਹਿੱਸਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਸਾਡਾ ਹਿੱਸਾ ਬਹੁਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।'

'ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਕੋਲ ਆਓ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਨਾ ਲਓ: ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਸਾ ਨਾਲ ਓਨਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ ਜਿੰਨਾ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਚੰਗਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਕੇ।'

ਅਸੀਂ ਉਸ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਛੱਡ ਕੇ ਗਏ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੱਸਿਆ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਇਸਦਾ ਸਵਾਗਤ ਇੱਕ ਉੱਚੀ ਚੀਕ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਵਾ ਗੂੰਜ ਉੱਠੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੈਸਿਆਂ ਲਈ ਉੱਚੀ ਚੀਕਾਂ ਲੱਗੀਆਂ।

ਇਹ ਰਕਮ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਝ ਹੀ ਪਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਬੈਠੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਗਲੀ ਤੋਂ, ਰੁਪਏ ਦੇ ਥੈਲਿਆਂ ਨਾਲ ਲੱਦੇ ਹੋਏ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਤਾਰ ਆ ਗਈ। ਪਿੰਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਡਫਾ-ਬ-ਡਫਾ, ਹਰੇਕ ਦੇ ਆਪਣੇ ਡਫਾਦਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ; ਹਰੇਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੌ ਰੁਪਏ ਮਿਲੇ, ਹਰੇਕ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਜ਼ਾਰ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਠੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਥੈਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ।

'ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ,' ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਲਿਆ।'

'ਓ, ਮੇਰੇ ਲਈ ਡਰੋ ਨਾ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ; ਬੈਗ ਵੱਡਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੋਨਾ ਹੈ।'
ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਚਮਕ ਗਈਆਂ। 'ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।'
'ਇਹ ਕੋਈ ਅੱਖਰ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਹੀ ਪਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਦਮਾਸ਼ ਕੋਈ ਵਧੀਕੀ ਨਾ ਕਰਨ; ਉਹ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਦੰਗਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਧੇ ਹਾਸੇ ਵਿੱਚ ਜਾਪਦੇ ਹਨ।'
'ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਜਾਪਦੇ ਹਨ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਮੈਂ ਇੱਕ ਵਜੇ ਲਈ। ਆਲੀਆ ਦੁਆਰਾ! ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕੰਮ ਹੈ; ਸਵੇਰ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਪੇਸ਼ੇ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਰਹੇ ਹਾਂ।'
'ਚੁੱਪ!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਚੁੱਪ! ਇਹ ਸਾਡੇ ਭੇਤਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਚਲੇ ਜਾਓ! ਦੇਖੋ ਕਿ ਆਦਮੀ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲੈਣ। ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਰਹਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਦੇਖਾਂਗਾ ਕਿ ਚੀਤੂ ਦੇ ਆਉਣ 'ਤੇ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਕੀ ਬਣਦਾ ਹੈ।'
ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡਾਰੀ ਮੈਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ, ਕੁਝ ਕੁ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜੋ ਮੇਰੀ ਇੱਛਾ 'ਤੇ ਟਿਕੇ ਰਹੇ; ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਕੰਮ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਮੈਂ ਬੈਠ ਗਿਆ ਅਤੇ ਚੀਤੂ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਲੱਗਾ।
'ਤੇਰੇ ਖ਼ਿਆਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕੀ ਪੁੱਛੇਗਾ?' ਮੇਰੇ ਮੋਟੇ ਦੋਸਤ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ।
'ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਪਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਉਦਾਰ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਲੁੱਟ ਲਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਪਿੰਡਾਰੀ ਕੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਘੱਟ ਹੀ ਝਿਜਕ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੂੰ ਤਸੀਹੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।'
ਤਸ਼ੱਦਦ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਮ ਕੰਬਣੀ ਦੌੜ ਗਈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਹਿੱਟ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।
'ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ, 'ਕੁਰਲਾ ਵਰਗੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਮੋਟੀਆਂ ਪਿੱਠਾਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਣਗੀਆਂ; ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਲੋਕ ਹਨ ਜੋ ਉਂਗਲਾਂ ਬੰਨ੍ਹਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਿਆਂ 'ਤੇ ਮਾਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੱਥ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, - ਉਨ੍ਹਾਂ ਥੈਲੀਆਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਬੰਨ੍ਹਣ ਲਈ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵੀ। ਮੈਂ ਜ਼ਿੱਦੀ ਸਾਹੂਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਹੋਰ ਵੀ ਭੈੜੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ; ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਸਿਆਣੇ ਆਦਮੀ ਹੋ - ਤੁਹਾਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।'
'ਫੌਰਨ ਦੱਸੋ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ,' ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਪਾਰੀ, ਜੋ ਅਜੇ ਬੋਲਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਦੱਸੋ ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਭੇਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਰੀ ਕਿੰਨੇ ਹਨ? ਅਸੀਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਹਨ।'
'ਸੇਠਜੀ, ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਘੱਟ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਅਸੀਂ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਤੁਸੀਂ ਲੁਭੂਰ ਨੂੰ ਦੇਖੋਗੇ, ਅਤੇ ਖੁਦ ਫੈਸਲਾ ਕਰੋਗੇ। ਰਕਮ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਚੀਤੂ ਲਈ ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ - ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਇੰਨੀ ਹੀ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਫਿਰ ਤਿੰਨ ਸਿਰਦਾਰ ਹਨ, ਹੀਰੂ, ਘਫੂਰ ਖਾਨ, ਅਤੇ ਰਾਜੁਨ - ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਟੁਕੜਾ; ਫਿਰ ਹਰੇਕ ਛੋਟਾ ਆਗੂ ਅਤੇ ਦੁਫਾੜ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ, ਅਤੇ ਹਰ ਚੰਗਾ ਪਿੰਡਾਰੀ ਇੱਕ ਸੌ। ਕਹੋ, ਕੀ ਮੈਂ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ?'

'ਭੁਗਵਾਨ ਸਾਡੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰੋ!' ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਚੀਕਿਆ, 'ਅਸੀਂ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਅੱਠ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਕਿਉਂ ਹੋਣਗੇ? ਅਸੀਂ ਇੰਨੀ ਰਕਮ ਕਿੱਥੋਂ ਲਿਆਵਾਂਗੇ? ਅਸੀਂ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਮਾਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।'

'ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ, ਮੇਰੇ ਚੰਗੇ ਦੋਸਤੋ, ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ। 'ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਓਮਰਾਓਤੀ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਅਮੀਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਲੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿੱਚ ਗਿਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਇਸ ਲਈ ਚੀਤੂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਗਰੀਬੀ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਨਾ ਕਰੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਝੂਠ ਬੋਲੋ ਜਾਂ ਨਾ ਬੋਲੋ। ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰੋ, ਤੁਹਾਡੀ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਯੋਜਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਸਫ਼ਰ ਹੈ; ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਨੇਮਾਵੂਰ ਛੱਡਿਆ ਹੈ, ਆਦਮੀਆਂ ਕੋਲ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਭੁੱਖੇ ਅਤੇ ਪਿਆਸੇ ਹਨ।'

'ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ,' ਮੋਟੇ ਸਾਹੂਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਯੋਗ ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ ਸੱਚ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। ਭੁਗਵਾਨ ਨੇ ਇਹ ਗੁਰਦੀ (ਬਿਪਤਾ) ਭੇਜੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਅੱਗੇ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਆਪਣੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਅਤੇ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਹੁੰਦੇ ਦੇਖਣ ਨਾਲੋਂ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇਣਾ ਬਿਹਤਰ ਹੈ। ਮੈਂ ਬੋਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।'

'ਚੰਗਾ!' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ; 'ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਸਿਆਣਿਆਂ ਵਾਂਗ ਬੋਲਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੋਰ ਸਲਾਹ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਚੀਤੂ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਆਦਮੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇਣਾ ਪਸੰਦ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਹੱਕ ਹੈ; ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੂਜੇ ਆਗੂ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਪਾਨ, ਉੱਤੂਰ ਅਤੇ ਮਸਾਲੇ ਲਓ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਟ੍ਰੇ ਬਣਾਓ, ਕੁਝ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਾਲਾਂ ਲਿਆਓ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਬੈਠਦਾ ਹੈ, ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਦਾ ਇੱਕ ਜੋੜਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਮੁਖੀਆਂ ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿਓ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨਜ਼ਰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੋ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਸਿਕੰਦੂਰ ਜਾਹ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਦੇ ਹੋ। ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕਿਰਪਾ ਮਿਲੇਗੀ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਸ ਲੱਖ ਦੇਣੇ ਪੈਣਗੇ ਤੁਸੀਂ ਅੱਧੀ ਰਕਮ ਲੈ ਕੇ ਉਤਰੋਗੇ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਬਚਾਓਗੇ।'

'ਗੰਗਾ ਵੱਲੋਂ! 'ਠੀਕ ਕਿਹਾ!' ਕਈਆਂ ਨੇ ਪੁਕਾਰਿਆ। 'ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਦਿਆਲੂ ਦੋਸਤ ਹੋ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦੇ ਹੋ; ਤੁਹਾਡੇ ਬਿਨਾਂ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ।'

'ਫੇਰ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵੀ ਚਿਹਰੇ ਲੰਬੇ ਨਾ ਹੋਣ ਦਿਓ, ਪਰ ਸਾਰੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸਦੇ ਆਉਣ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ। ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਘਬਰਾਓ ਨਾ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਜਿੰਨੀ ਹੋ ਸਕੇ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਕਰੋ।'

ਸਭਾ ਨੇ ਮੇਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾਇਆ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਭਰੀ ਗਈ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ; ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਾਂ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਢਲਣ ਤੱਕ ਬੀਤਦਾ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਚੱਲਣ ਅਤੇ ਮਾਚਿਸਾਂ ਦੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੁਆਰਾ, ਸਾਨੂੰ ਮੁੱਖ ਦਲ ਦੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

'ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਰਹੋ,' ਸਾਹੂਕਾਰਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਚੀਕਿਆ; 'ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਦੋਸਤ ਹੋ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਪੇਸ਼ ਕਰੋਗੇ: ਅਸੀਂ ਡਰਾਂਗੇ ਨਹੀਂ।' ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਿੰਡਾਰੀ ਮੁਖੀ ਦਾ

ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਦੰਦ ਡਰ ਨਾਲ ਚੀਕ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲ੍ਹਾਂ ਪੀਲੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ।
ਚੀਤੂ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਚੌਂਕ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ, ਜੰਗਲੀ ਦਿੱਖ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ, ਜਿਸਦੀ ਦਿੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਢਲਣ ਨਾਲ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਧ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਇੱਕ ਦਰਜਨ ਮੂੰਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੀਕ ਰਹੇ ਸਨ, ਹਰ ਇੱਕ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਅਤਿਕਥਨੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਾਹੂਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ, ਮੇਰੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ, ਉਸ ਵੱਲ ਵਧਿਆ; ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਵਪਾਰੀ ਨੇ, ਮੁਖੀ ਦੀ ਰਕਾਬ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮੱਥੇ ਰਗੜਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰਨ ਅਤੇ ਤਾਜ਼ਾ ਹੋਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਜ਼ੀਫੁੱਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ ਨੁਜ਼ਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਸਨ।
ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, 'ਯਕੀਨਨ ਮੈਂ ਉਸ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ; ਇਹ ਕਿਸਦੀ, ਸ਼ਿਤਾਨ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ, ਹੈ?'
'ਤੁਹਾਡੇ ਗੁਲਾਮ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਦਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ।
'ਓਹ, ਫਿਰ ਸਭ ਠੀਕ ਹੈ,' ਉਹ ਚੀਕਿਆ; 'ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਸਾਹੋਕਾਰ ਹੋ ਗਏ ਹੋ। ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੈ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ?'
'ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਹੋਵਾਂ, ਨੁਵਾਬ!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਰਲ ਗਿਆ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੇਰੇ ਰੂਪ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਦੇਖ ਕੇ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਦਿਲਾਸਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੌਂਸਲੇ ਬੁਲੰਦ ਰੱਖੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੇਰਾ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।'
'ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਕੀਤਾ ਹੈ,' ਚੀਤੂ ਨੇ ਕਿਹਾ। 'ਕੀ ਸਭ ਕੁਝ ਤਿਆਰ ਹੈ?'
'ਸਭ,' ਸਾਹੂਕਾਰਾਂ ਨੇ ਚੀਕਿਆ; 'ਜੇਕਰ ਨੇਕ ਚੀਤੂ ਉਤਰ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ।'
ਉਹ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰਿਆ, ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਵਪਾਰੀ ਦੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਇੱਕ ਘਰ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਵਪਾਰੀ ਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਸਾਫ਼ ਚਿੱਟਾ ਫਰਸ਼ ਵਾਲਾ ਕੱਪੜਾ ਵਿਛਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਸਨੁਦ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਮਰਾ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੌਸ਼ਨ ਸੀ। ਚੀਤੂ ਆਪਣੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇਖਿਆ; ਉਸਦਾ ਚਿਹਰਾ ਭਾਵੇਂ ਬੇਰਹਿਮ ਸੀ, ਹੁਣ ਉਸ 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਦੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਸੀ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਅਤਿਅੰਤ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਵੀ ਮਿਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।
'ਇਹ ਸੱਭਿਅਕ ਲੋਕ ਹਨ,' ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪਸੰਦੀਦਾ ਰਾਜੁਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਜੋ ਉਸਦੇ ਨੇੜੇ ਸੀ। 'ਮੈਨੂੰ ਇਸਦੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਉਮੀਦ ਸੀ: ਕੀ ਤੁਸੀਂ?'
'ਨਹੀਂ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਕੱਟਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੋ, ਇਹ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਦਾ ਕੁਝ ਕੰਮ ਹੈ।'
'ਬਿਲਕੁਲ,' ਚੀਤੂ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਉਹ ਇੱਕ ਸੱਜਣ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸੱਜਣ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਉਸਦੇ ਲਈ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੂਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰ ਲੈਂਦੇ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦਿੰਦੇ। ਪਰ ਦੇਖੋ, - ਉਹ ਕਿਸ ਬਾਰੇ ਹਨ?'

ਮੈਨੂੰ ਸਾਹੋਕਾਰ ਨੇ ਝਿੜਕਿਆ, ਜਿਸਨੇ ਫੁਸਫੁਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਮੈਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਂ ਚੀਤੂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ੂਰੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਾਂ। 'ਜੇ ਉਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਲਈ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ,' ਉਸਨੇ ਫਿਰ ਫੁਸਫੁਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਝਿਜਕਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ। 'ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਜੇਕਰ ਇਹ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਖੁਦ ਬਦਲਾ ਲਵਾਂਗਾ।'
'ਦੁਆਰਾ
"ਗੁੰਗਾ! ਮੇਰੇ ਜੁਨਵਾ ਦੁਆਰਾ!" ਉਸਨੇ ਫਿਰ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, "ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਦੁੱਗਣਾ ਕਰ ਦਿਆਂਗਾ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਬੋਲੋ, ਅੱਛਾ ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਦੋਸਤ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਭਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ?"
'ਇਹ ਗਧਿਆਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਕਿਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ?' ਚੀਤੂ ਚੀਕਿਆ। 'ਉਹ ਬੋਲਦੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ?'
'ਖੋਡਾਵੁੰਡ!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਦਾ ਡਰ ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੱਲ ਪਿਆ ਹੈ' - ਅਤੇ ਉਹ ਉਦਾਸੀ ਨਾਲ ਮੁਸਕਰਾਇਆ, - 'ਅਤੇ ਤੇਰਾ ਰੂਪ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇੰਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਿਰਤਾਂਤਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਹੈ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਸੁਣੀਆਂ ਹਨ, ਕਿ ਆਲੀਆ ਦੀ ਕਿਸਮਤ! ਉਹ ਮੂਰਖ ਹਨ; ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨੱਕ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਉੱਚੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰੇ।'
'ਕਾਬੂਲ, ਕਾਬੂਲ! ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ,' ਚੀਤੂ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਟ੍ਰੇਆਂ ਲੈ ਆਉਣ ਦਿਓ। ਸੱਚਮੁੱਚ ਓਮਰਾਓਟੀ ਦੇ ਸਾਹੂਕਾਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਨੁਜ਼ਰ ਦੇਖਣ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।'
ਪੰਦਰਾਂ ਟ੍ਰੇਆਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਖਮਲੀ ਰੰਗ ਦੇ ਢੱਕਣਾਂ ਨਾਲ ਢੱਕਿਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮਸਨੁਦ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ; ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਢੱਕਣ ਹਟਾਏ ਗਏ, ਅਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇਹ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਨਜ਼ਾਰਾ ਸੀ! ਖਜੂਰ, ਪਿਸਤਾ, ਮਿਠਾਈਆਂ, ਅਤੇ ਖੰਡ-ਕੈਂਡੀ ਚਾਰ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਨ; ਬਾਕੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਸਨ, ਯੂਰਪੀਅਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ, ਮਸਲਿਨ, ਚਿੰਟਜ਼, ਅਮੀਰ ਪੱਗਾਂ, ਅਤੇ ਬਨਾਰਸ ਦੇ ਬ੍ਰੋਕੇਡ। ਇਹ ਇੱਕ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਨਜ਼ੂਰ ਫਿੱਟ ਸੀ, ਅਤੇ ਚੀਤੂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ।
'ਹੁਣ,' ਮੈਂ ਸਾਹੋਕਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਇੱਕ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਪਲ ਹੈ; ਸ਼ਾਲਾਂ ਅਤੇ ਅਸ਼ਰੂਫ਼ੀਆਂ ਕਿੱਥੇ ਹਨ? ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਦਿਲ ਰੱਖੋ, ਅਤੇ ਸ਼ਾਲਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਉੱਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿਓ, ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਦੇ ਹੋ।'
ਸਾਹੋਕਰ ਨੇ ਇੱਕ ਸੇਵਾਦਾਰ ਤੋਂ ਸ਼ਾਲਾਂ ਲਈਆਂ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਪੰਜ ਅਸ਼ਰੂਫ਼ੀਆਂ ਪਾ ਕੇ, ਚੀਤੂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵੱਲ ਵਧਿਆ; ਅਤੇ ਤੁਸਲੀਮਤ, ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਸੋਨਾ ਭੇਟ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਸ਼ਾਲਾਂ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਨ, ਮੁਖੀ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਪੁੰਨਤਾ ਨਾਲ ਲਪੇਟਿਆ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਕੇ, ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਨਿਮਰਤਾ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ।

ਅਧਿਆਇ XXXIV

ਕਿਸਮਤ ਦੇ ਪੁੱਤਰ, ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਹੈ
ਸਾਡੀ ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਤੇਜ਼ ਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਵਧਣ-ਫੁੱਲਣ ਲਈ,
ਜੋ, ਸਾਡੀਆਂ ਚਮਕਦਾਰ ਤਲਵਾਰਾਂ ਦੇ ਡਰਾਉਣੇ ਡਰ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਤ,
ਸਾਡੇ ਪਰਸ ਜਲਦੀ ਭਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਚੀਤੂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਵਾਗਤ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਸਨੇ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਾਲਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜੋ ਹੁਣ ਉਸਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਢੱਕਦੀਆਂ ਸਨ, ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਸ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਨੇ ਉਸਦੇ ਮੋਟੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਰੌਸ਼ਨ ਕੀਤਾ।

'ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਕੋਲ ਸਮਝ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਘਫੂਰ ਖਾਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੰਗੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੀ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਉਮੀਦ ਸੀ, ਅਤੇ ਸੱਚਾਈ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਾਡੀ ਲੰਬੀ ਸਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ; ਪਰ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਏ ਹਨ।'

'ਨਹੀਂ, ਨੇਕ ਚੀਤੂ,' ਸਾਹੋਕਰ ਚੀਕਿਆ, ਆਪਣੀ ਬਾਂਹ 'ਤੇ ਸ਼ਾਲਾਂ ਦੇ ਕਈ ਜੋੜੇ ਲੈ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ; 'ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲੇ ਨਹੀਂ ਹਾਂ;' ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਹਰੇਕ ਮੁਖੀ ਦੇ ਉੱਪਰ ਇੱਕ ਜੋੜਾ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ।

'ਕਮਰਾ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦਿਓ,' ਚੀਤੂ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਸਾਡਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯੋਗ ਸੱਜਣਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਹੈ, ਜੋ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਿਫਰੈਸ਼ਮੈਂਟ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ ਹੈ।'

ਇਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਡੇ ਆਗੂ ਅਤੇ ਸਾਹੂਕਾਰ ਹੀ ਬਚੇ, ਜੋ ਬਾਜ਼ ਦੇ ਆਉਣ 'ਤੇ ਜੰਗਲੀ ਪੰਛੀ ਵਾਂਗ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ।

'ਅੱਗੇ ਆਓ,' ਚੀਤੂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ; 'ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਓ ਅਤੇ ਬੈਠੋ; ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗੇ।'

ਉਹ ਸਾਰੇ ਉੱਠੇ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਰਵੱਈਏ ਨਾਲ ਮਸਨੁਦ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਏ।

"ਹੁਣ," ਚੀਤੂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, "ਤੁਸੀਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸਾਡੇ ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋ। ਅਸੀਂ ਪੈਸਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਪੈਸਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ; ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸਿਆਣੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਪੈਸੇ ਦੇਵੋਗੇ, ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਾਲਮ ਹਨ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰ, ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਆਫ਼ਤ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਦੱਸੋ, ਤੁਸੀਂ ਕਿੰਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ?"

'ਸੱਚਮੁੱਚ,' ਸਾਹੋਕਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਮੇਰਾ ਦੋਸਤ, ਜੋ ਬੁਲਾਰਾ ਸੀ, 'ਸਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦੇ ਸੀ, ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਇੱਥੇ ਦੇਖਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇੰਨੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਸੇਵਕ ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਵੀ ਚੰਗੀ ਸਲਾਹ ਮਿਲੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਛੋਟੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਤਿਆਰ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ।' ਅਤੇ ਸਾਹੋਕਰ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਫ਼ਾਰਸੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਇੱਕ ਕਾਗਜ਼ ਸੌਂਪਿਆ।

'ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਮੁਨਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ: ਪਰ ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਰਾਵੋ?' ਚੀਤੂ ਨੇ ਦੂਜੇ ਆਗੂਆਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ।
'ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ, ਇੱਕ ਅੱਖਰ ਨਹੀਂ,' ਇੱਕ ਅਤੇ ਇੱਕ ਔਰਤ ਚੀਕਿਆ; 'ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਇੱਕ ਅੱਖਰ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ।'
'ਮੈਂ ਮੁਨਸ਼ੀ ਮੰਗਵਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ,' ਸਾਹੋਕਰ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਇੱਕ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ।'
'ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋਵੇ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਸੂਚੀ ਪੜ੍ਹਾਂਗਾ: ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਸਮਝ ਸਕਾਂ।'
"ਹਾਏ! ਤੂੰ ਕਲਰਕ ਵੀ ਹੈਂ ਤੇ ਚੰਗਾ ਸਿਪਾਹੀ ਵੀ," ਚੀਤੂ ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ ਬੋਲਿਆ। "ਖੈਰ, ਕਾਗਜ਼ ਲੈ, ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਸੁਣਾ।"
'ਪਹਿਲਾਂ ਫਿਰ,' ਮੈਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਕਾਗਜ਼ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਓਮਰਾਓਤੀ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ-ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਸਾਹੂਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕ, ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਕੌਂਸਲ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਚੀਤੂ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਫੌਜ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਉਣ ਬਾਰੇ ਸੁਣ ਕੇ, ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਪੈਰਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਪੈਸੇ ਦੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਉਸਦੀ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਲਈ ਤਿਆਰ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਹਨ, - ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਉਹ ਉਸਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਣ, ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਸਦੀ ਰਹਿਮਦਿਲੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਨਿਮਰ ਸਾਧਨ ਬਣ ਸਕਣ।'
'ਚੰਗਾ!' ਚੀਤੂ ਨੇ ਕਿਹਾ। 'ਹੁਣ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਓ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰਾ ਪੇਟ ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਤਰਸਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯੋਗ ਸੱਜਣਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਭੋਜਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।'
'ਇਹ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਨੇਕ ਚੀਤੂ,' ਸਾਹੋਕਰ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਜੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਇਹ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਪਰ ਸਾਡੇ ਗਰੀਬ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਖਾਣਾ ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਸਵਾਦ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਬਾਵਰਚੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਖਾਣਾ ਪਕਾਇਆ ਹੈ।'
'ਚੁੱਪ ਰਹੋ!' ਮੁਖੀ ਨੇ ਚੀਕਿਆ; 'ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਬੋਲੋ: ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਸੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ।'
ਸਾਹੋਕਰ ਡਰ ਕੇ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਉੱਚੀ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ।
'ਪਹਿਲੀ ਚੀਜ਼, ਗਰੀਬਾਂ ਦਾ ਰਖਵਾਲਾ!' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ, 'ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਹੈ।'
'ਕੀ ਇਹੀ ਸਭ ਹੈ?' ਉਹ ਚੀਕਿਆ, ਉਸਦਾ ਮੱਥੇ ਸੁੰਗੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।
'ਰਹੋ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਹੋਰ ਵੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। "ਚੰਗੇ ਗਹਿਣਿਆਂ, ਸੋਨੇ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਦੀ ਇੱਕ ਟ੍ਰੇ, ਜਿਸਦੀ ਕੀਮਤ ਪੰਦਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਮੁਹੱਲੇ ਲਈ ਸ਼ਾਲਾਂ ਅਤੇ ਬਰੋਕੇਡਾਂ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਟ੍ਰੇ, ਜਿਸਦੀ ਕੀਮਤ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਹੈ: ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ, ਪਝੱਤਰ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ। ਦੂਜਾ, ਹਰੇਕ ਰੈਂਕ ਦੇ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਯੋਗ ਸਯੁਦ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਤੋਂ ਸਿੱਖਦੇ ਹਾਂ, ਤਿੰਨ ਹਨ: ਹਰੇਕ ਲਈ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਟ੍ਰੇ, ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਟ੍ਰੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਹੋਰ ਹੈ; ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ, ਹਰੇਕ ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ।"
'ਚੱਲੋ!' ਚੀਤੂ ਚੀਕਿਆ; 'ਤੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ?'

'ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਕਾਗਜ਼ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ; 'ਹੋਰ ਵੀ ਲੋਕ ਹਨ। "ਤੀਜਾ, ਹਰੇਕ ਡੱਫਦਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ: ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਤੀਹ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ।"
'ਅੱਛਾ!' ਚੀਤੂ ਚੀਕਿਆ; 'ਹੋਰ ਕੀ?'
"ਚੌਥਾ, ਹਰੇਕ ਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਹ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਚੀਤੂ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ; ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸੀਂ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਹਨ। ਨਾਲ ਹੀ ਭੋਜਨ, ਅਨਾਜ, ਅਤੇ ਜਿੰਨੇ ਦਿਨ ਫੌਜ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਚਾਰਾ।" ਬੱਸ ਇਹੀ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਕੀ ਹੁਕਮ ਹਨ?'
'ਸੂਚੀ ਕਾਫ਼ੀ ਚੰਗੀ ਹੈ,' ਚੀਤੂ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਉਹ ਕੁਝ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਹਨ: ਪਹਿਲਾਂ, ਪੰਜਾਹ ਡੱਫਦਾਰ ਹਨ, ਹੈ ਨਾ, ਘਫੂਰ ਖਾਨ?'
'ਹਨ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦ ਦੱਸਿਆ ਸੀ।'
'ਇਹਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖੋ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ,' ਚੀਤੂ ਨੇ ਕਿਹਾ। 'ਫੇਰ, ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਚੰਗੇ ਪਿੰਡੇਰੀ ਹਨ; ਕੀ ਮੈਂ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ?'
'ਫੇਰ ਸੱਚ,' ਸਾਰੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਚੀਕਿਆ; 'ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੇਮਾਵੁਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ?'
ਇਹ ਝੂਠ ਸੀ; ਉੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਲਗਭਗ ਅੱਧਾ ਲੁਬੁਰ ਨੂਰਬੁੱਦਾ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਪਰ ਇਸਦਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਅਰਥ ਸੀ; ਕਿਉਂਕਿ ਚੀਤੂ, ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ, ਸਾਹੂਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਸੀ।
'ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਰੱਖ,' ਚੀਤੂ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਹੁਣ ਦੇਖ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਕਿੰਨਾ ਹੈ।'
ਮੈਂ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਰਕਮ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਇਆ। 'ਪਹਿਲਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਹਾਡੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਪਚੱਤਰ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ; ਦੂਜਾ, ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ, ਸੱਠ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ; ਫਿਰ ਪੰਜਾਹ ਦੁੱਫਦਾਰ, ਹਰੇਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ, ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ; ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਆਦਮੀ, ਹਰੇਕ ਚਾਲੀ, ਦੋ ਲੱਖ। ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਦਾ ਜੋੜ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਪਚਾਨਸੀ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਹੈ।'
'ਅਤੇ,' ਚੀਤੂ ਨੇ ਘਫੂਰ ਖਾਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਜੁੱਤੇ ਘਿਸੇ ਹੋਏ ਹੋਣਗੇ? ਸਾਨੂੰ ਨਵੇਂ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।'
'ਜ਼ਰੂਰ,' ਖਾਨ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਭਰੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਨਾਲ ਕਿਹਾ।
'ਘੋੜੇ ਦੀਆਂ ਨਾੜਾਂ ਲਈ ਪੰਦਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਰੱਖ ਦਿਓ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਨਾਲ ਰਕਮ ਚਾਰ ਲੱਖ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ; ਅਤੇ ਸੱਜਣੋ,' ਉਸਨੇ ਸਾਹੂਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ।'
ਸਾਹੂਕਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਹਲੀ ਵਾਲੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਹੋਈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੁਝ ਗੁੱਸੇ ਭਰੇ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣੇ ਗਏ; ਪਰ ਉਹ ਸਿਆਣੇ ਸਨ; ਮੇਰਾ ਮੋਟਾ ਦੋਸਤ ਉੱਠਿਆ, ਅਤੇ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ, ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੈਸੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।
'ਚੰਗਾ!' ਚੀਤੂ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਦਿਓ, ਅਤੇ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਦੇਖਦੇ ਹੋ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਸਵੇਰ ਤੱਕ ਡੱਫਦਾਰ ਇਸ ਘਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਲੈਣ ਲਈ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਲੁਭੂਰ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਗਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਸਾਹੂਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਅਪਰਾਧੀ ਟੋਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲੁੱਟੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਾਂਗਾ।'

ਮੁਖੀ ਵੱਖ ਹੋ ਗਏ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਮਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਚੀਤੂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਇਆ; 'ਆਓ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਖਾਣਾ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਖਾਓ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਦੋਸਤ, ਸਾਹੂਕਾਰਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।'

ਮੈਂ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁਸਨੁਦ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਜਲਦੀ ਹੀ ਰਾਤ ਦਾ ਖਾਣਾ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਪਸੰਦੀਦਾ ਦਾਅਵਤ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਸਦਾ ਨਿਆਂ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸਾਡੀ ਯਾਤਰਾ ਨੇ ਸਾਡੀ ਭੁੱਖ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਗਏ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਪਾਈਪਾਂ ਦੇ ਖੁਸ਼ਬੂਦਾਰ ਧੂੰਏਂ ਨੂੰ ਸਾਹ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ, ਚੀਤੂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਇੰਨਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਸਵਾਗਤ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਮਿਲਿਆ ਸੀ।

ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਦੱਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਛੁਪਾ ਕੇ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਵਰਗੀ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤੀ ਸੀ; ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਇਸਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਹੁਣ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇਸਦਾ ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੰਦਾ। ਪੀਰ ਖਾਨ ਹੀ ਇਕੱਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਉਸਨੂੰ ਹੀ ਇਹ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਉਹ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ; ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਸਾਹੂਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸੰਭਾਵਿਤ ਮੰਗ ਨੂੰ ਵਧਾ-ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ; ਇਹ, ਅਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਕੇਤ ਕਿ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਝਿਜਕ 'ਤੇ ਲੁੱਟਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਫਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

'ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਹਾਡੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਆਚਰਣ ਨਾਲ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪਝੱਤਰ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ; ਅਤੇ ਜੋ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਰ ਸਹੀ ਪਿੰਡਾਰੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਚਾਲੀ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਕਮ ਇੱਕ ਲੱਖ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ; ਜੋ ਕਿ, ਤੁਸੀਂ ਕਹੋਗੇ, ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੈ।'

'ਤੇਰੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਵਧੇ, ਨੇਕ ਚੀਤੂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਜੇਕਰ ਤੇਰਾ ਨੌਕਰ ਤੈਨੂੰ ਵਰਤਮਾਨ ਵਾਂਗ ਕੁਝ ਹੋਰ ਰਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਵਾਂਗ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਨਮਾਨਿਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੇਗਾ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜਿਹੜੇ ਆਦਮੀ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਮੈਂ ਉਹੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸਨ।'

'ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਲਈ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ?'

'ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਬਹੁਤਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਸ਼ਾਇਦ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਨੇਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਮੈਂ ਟਾਲ ਦਿੱਤਾ: ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ।'

'ਨਹੀਂ,' ਚੀਤੂ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਇਹ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਗਲੀ ਵਾਰ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ। ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਐਡਵਾਂਸ-ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਇੰਨਾ ਵਧੀਆ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਕਮਾਨ ਵਿੱਚ ਸੌਂਪ ਦਿਆਂਗਾ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਘਫੂਰ ਖਾਨ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਉਹ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਸਿਪਾਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਮੋਟਾ-ਮੋਟਾ ਸਾਥੀ, ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਸਬਿਆਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਅਸੀਂ ਘੱਟ ਹੀ ਅੱਧਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਹਨਾਂ ਅਮੀਰ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ, ਜਿੰਨਾ ਅਸੀਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਨਰਮ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।'

'ਤੇਰੀ ਨਿਮਰਤਾ ਵਧੇ, ਨੁਵਾਬ!' ਮੈਂ ਪੁਕਾਰਿਆ; 'ਤੇਰਾ ਸੇਵਕ, ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਤੈਨੂੰ ਕਦੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।'
ਮੈਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਉਸ ਤੋਂ ਵਿਦਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਸਾਹੂਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਰਲ ਗਿਆ, ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਬੈਠੇ ਪੈਸੇ ਗਿਣ ਰਹੇ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਢੇਰ ਵਿੱਚ ਪਏ ਸਨ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰਾ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਵਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਮੇਰੀ ਸਰਗਰਮ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਲਈ ਮੇਰੇ ਕਿੰਨੇ ਰਿਣੀ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਚੀਤੂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਉਂਦੇ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।
'ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਜੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਚੰਗੇ ਅਹੁਦੇ ਨਹੀਂ ਵੇਚਾਂਗਾ। ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਓਨਾ ਹੀ ਚੰਗਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਬਕਾਇਆ ਬਰਾਬਰ ਹੈ; ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਪੈਸੇ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਛੜਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦਿਓ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਲੁਕਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਕੁਝ ਸੌ ਰੁਪਏ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ।'
'ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ,' ਸਾਹੋਕਰ ਨੇ ਕਿਹਾ; ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸੋਨਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਸਾਹੋਕਰਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਲੈ ਕੇ, ਮੈਂ ਕੈਂਪ ਵੱਲ ਝੁਕਿਆ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਚਮਕਦਾਰ ਅੱਗਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਪਰੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਚਮਕ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜੰਗਲੀ ਸਮੂਹ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ ਜੋ ਰਾਤ ਦੀ ਠੰਢੀ ਹਵਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗਰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਮੈਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਤੰਬੂ 'ਤੇ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਬਰਛਿਆਂ ਉੱਤੇ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਇੱਕ ਕੱਪੜਾ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਪਰ ਇੱਕ ਰਿਜ ਖੰਭੇ ਵਾਂਗ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਪੀਰ ਖਾਨ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਸੋਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਥੈਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਕਾਠੀ ਦੇ ਫਲੈਪਾਂ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਲਾਈ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਰਾਤ ਵਿੱਚ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਅਮੀਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ!
'ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਹੈ,' ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਇੱਥੇ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਆਈ; ਅਤੇ ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਸੇ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਚੱਲਦੇ ਰਹੇ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸੌ ਠੱਗੀ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਜੋਖਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਮੀਰ ਵਾਪਸ ਆਵਾਂਗੇ।'
'ਮੈਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਐਡਵਾਂਸ-ਗਾਰਡ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਇਹ ਮੇਰੀ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਹਿੱਸਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ; ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ, ਮੈਂ ਠੱਗੀ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇੱਕ ਪਿੰਡਾਰੀ ਮੁਖੀ ਆਪਣਾ ਝੰਡਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।'
'ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਾਂਗੇ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਮੋਟੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਆਪਣੀ ਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹਨ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਉਤਸ਼ਾਹ ਵਿੱਚ ਹਨ: ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਅੱਜ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਚੰਗਾ ਹਿੱਸਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨੇੜੇ ਰਹੇ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਰਤਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਫਾੜ ਸਮਝਿਆ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੋਟੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦੇ ਸੀ।'
'ਇਹ ਮੇਰੀ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਡਫਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ। ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਰਗਰਮ ਕਰਨ ਦਿਓ, ਅਤੇ ਸੁੰਦਰ ਕੱਪੜੇ ਪਾਉਣ ਦਿਓ: ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵਾਰ ਹੋ, ਅਤੇ ਮੁਖੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨੂੰ ਫੜੋਗੇ।'

ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਤੱਕ ਮੈਂ ਚੀਤੂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਸਾਹੂਕਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਸਬਸਕ੍ਰਿਪਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਉਗਰਾਹੀ ਕਰਕੇ ਸਾਰਾ ਪੈਸਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਸਾਰਾ ਪੈਸਾ ਪਿੰਡਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਰੇਕ ਡੱਫਾਦਾਰ ਆਪਣੇ ਡੱਫੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਖੋਹ ਲੈਂਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਜਾਇਜ਼ ਹੱਕ ਤੋਂ ਧੋਖਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਜੋਖਮ ਲੈਣਗੇ।

ਕੁਝ ਘੰਟੇ ਬੀਤ ਗਏ, ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਰ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਲੁਬੁਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਲੁੱਟ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਸਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਚੀਤੂ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ, ਉਸਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਕਮ ਦੀ ਤਿਆਰ ਅਦਾਇਗੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਕਿ ਉਹ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਓਮਰਾਓਟੀ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਯੋਗਦਾਨ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ; ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਬਚਨ ਰੱਖਿਆ। ਓਮਰਾਓਟੀ ਨੂੰ ਫਿਰ ਕਦੇ ਵੀ ਲੁੱਟਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਸੰਸਥਾ, ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉੱਥੇ ਤਾਇਨਾਤ ਸੀ, ਨੇ ਛੋਟੀਆਂ ਅਤੇ ਤੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਵਾਂਗ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੋਕਿਆ।

ਅੱਗੇ ਅਸੀਂ ਦੌੜ ਪਏ! ਮੈਂ, ਆਪਣੇ ਬੈਂਡ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ, ਜਿਸਨੂੰ ਹੁਣ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਬਹਾਦਰ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਚੱਲ ਪਿਆ, ਇੱਕ ਹਲਕੇ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ ਦਿਲ ਨਾਲ ਜਿੰਨਾ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕਾਰਜ ਦੀ ਅਸੀਮ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੀ, ਇਹ ਸੰਭਵ ਸੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦੇ ਦਰਦ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਸੀਂ ਲੰਘਦੇ ਸੀ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਵਸੂਲ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ੁਤੁਰ ਊਠਾਂ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਲੱਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ), ਸਾੜਿਆ ਜਾਂ ਲੁੱਟਿਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਬੇਰਹਿਮ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਬੇਰਹਿਮ ਤਸੀਹਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ, ਜੋ ਅਕਸਰ ਲੁੱਟ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।

ਅਸੀਂ ਕਰਿੰਜਾਹ ਵਿਖੇ ਰੁਕੇ; ਕੁਝ ਸਿਪਾਹੀ ਜੋ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਵੱਲ ਭੱਜੇ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਕੁਝ ਆਦਮੀ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ; ਪਰ ਉਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਜਾਂ ਖਿੰਡ ਗਏ; ਅਤੇ, ਦੂਜੇ ਪਿੰਡਾਂ ਲਈ ਚੇਤਾਵਨੀ ਵਜੋਂ, ਇਸਨੂੰ ਬਰਬਾਦੀ ਅਤੇ ਤਬਾਹੀ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜ਼ੁਲਮ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਗਿਆ; ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਸਲੇਟੀ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਅਸਮਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਭਗ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਉੱਠੀ ਚਮਕਦਾਰ ਅੱਗ ਤੋਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਤਬਾਹੀ ਲਈ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸੀ। ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗ ਫੈਲ ਗਈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਿੰਡਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਆਪਣੇ ਭਿਆਨਕ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ - ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਡਰਾਉਣੀਆਂ ਤਿੱਖੀਆਂ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਸਨ - ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਸਾਥੀ ਬਣ ਗਈਆਂ। ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡਾਰੀਆਂ ਖੁਸ਼ ਸਨ; ਵਿਵਸਥਾ, ਜੋ ਕਦੇ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਿਵਾਏ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਪਾਗਲ ਦੰਗੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਜੋ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ, ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿੰਦੀ। ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਠੱਗ ਵੀ ਮੇਰੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਠੱਗ ਜ਼ਾਲਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧੀਕੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਚੁੱਪ ਬੈਠੇ ਰਹੇ, ਪਰ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਜੋ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਘਸੀਟ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ, ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਨਜ਼ਰ ਘਫੂਰ ਖਾਨ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਪਈ, ਉਸਦੇ ਜੰਗਲੀ ਚਿਹਰੇ ਕਾਮ-

ਵਾਸਨਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਭਿਆਨਕ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਵਿੱਚ ਵਧਾ-ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਦਿਖਾ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

'ਹਾਏ!' ਉਹ ਚੀਕਿਆ, 'ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੀ ਇਹ ਤੁਸੀਂ ਹੋ? ਇੱਥੇ ਮੈਂ ਇੱਕ ਸੱਚੀ ਪਿੰਡਾਰੀ ਵਾਂਗ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਚੀਜ਼ ਲਿਆਇਆ ਹਾਂ; ਉਸਨੂੰ ਦੇਖੋ, ਯਾਰ! ਕੀ ਉਹ ਪੈਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਇੱਕ ਹੂਰੀ? ਮੂਰਖ, ਉਸਦੀ ਮਾਂ, ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ, ਪਰ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਨਾਲ ਚੁੱਪ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਦੇਖੋ! ਇੱਥੇ ਉਸਦੀ ਸੁੰਦਰ ਧੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਯੋਗ ਸਾਥੀ। ਬੋਲੋ, ਮੇਰੀ ਸੋਹਣੀ, ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਘਫੂਰ ਖਾਨ ਦੇ ਗਲੇ ਲੱਗਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ 'ਤੇ ਸਨਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ?'

ਆਲੀਆ! ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਮਾਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਆਸਾਨ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਨੂੰ ਮਿਆਨ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਧਾ ਕੱਢ ਲਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ: ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਬਾਰੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਰੱਖਿਆ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਜਾਣ ਦੇਣ ਲਈ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਵਿਅਰਥ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਹ ਮੇਰੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਹੱਸਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਘਸੀਟ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ। ਉਹ ਉਸ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਉਸਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੇ ਕੋਮਲ ਪੈਰ ਖੁਰਦਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਕੱਟੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਬੰਦ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਦੁਖੀ ਕੁੜੀ! ਉਹ ਇੱਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੀ ਧੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਿਨ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦੇਖਣ ਦੀ ਬਦਨਾਮੀ ਤੋਂ ਬਚ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਉਜਾੜ ਘਰ ਪਲੀਤ ਅਤੇ ਇੱਕ ਛੇਕਿਆ ਹੋਇਆ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦੇ ਦੁੱਖ ਤੋਂ ਬਚ ਗਈ ਸੀ। ਘਫੂਰ ਖਾਨ ਨੇ ਸਵੇਰੇ ਮੈਨੂੰ ਨਰਕ ਭਰੇ ਹਾਸੇ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਉਸਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਖੰਜਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਡੁਬੋਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। 'ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਮੁਸੀਬਤ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ।

ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਅੱਗ ਆਪਣੇ ਕਹਿਰ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਗਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਝ ਘਰ ਹੀ ਸੜ ਕੇ ਸਵਾਹ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਪਿੰਡਾਰੀ ਅਜੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਜੰਗਲੀ ਅਤੇ ਭਿਆਨਕ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਤ ਦੀ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਚੀਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ। ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਵਧੀਕੀਆਂ ਕਈ ਵਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਿਆਨਕ ਹਕੀਕਤ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਜ਼ਾਰ ਵਾਰ ਮੈਂ ਲੁਬੁਰ ਛੱਡਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਲਿਆ; ਪਰ ਫਿਰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ, ਕਿ ਕੁਝ ਘੁੜਸਵਾਰ ਘੋੜਸਵਾਰ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦਾ ਕੋਈ ਸਹੀ ਹਿਸਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਪਿੰਡਾਰੀ ਲਈ ਲੈ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੁਣ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, - ਇਸ, ਅਤੇ, ਮੈਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਹੋਰ ਸਾਹਸ ਦੀ ਇੱਕ ਬੇਚੈਨ ਇੱਛਾ ਨੇ, ਮੈਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੀਂਹ ਵੀ ਪੈਣ ਲੱਗਾ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਥੱਕੀ ਹੋਈ ਰਾਤ ਬਿਤਾਈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਵੇਰ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਦੁਬਾਰਾ ਗਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਰਿੰਜਾਹ ਦਾ ਬਦਕਿਸਮਤ ਸ਼ਹਿਰ, ਜੋ ਹੁਣ ਧੂੰਏਂ ਵਾਲੇ ਖੰਡਰਾਂ ਦਾ ਢੇਰ ਹੈ, ਜਲਦੀ ਹੀ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਿੱਛੇ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਮੁੰਗਰੂਲ ਲੰਘੇ; ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਪਰੇ, ਹੁਣ ਦਿਨ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ, ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਜਿੱਥੇ ਮੇਰਾ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਡਿੱਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਡਿੱਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਸੰਘਣੇ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇਹ ਉਸ ਰਾਤ ਚਾਂਦਨੀ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, - ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਨਾਲਾ

ਉਹੀ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਲੰਘਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਉਸੇ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਸਾਹੂਕਾਰ ਡਿੱਗਿਆ ਸੀ! ਝਾੜੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਪਤਲੀ ਪੱਟੀ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨਾਲ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਉੱਚਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਿੱਥੋਂ ਅਸੀਂ ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਭੀਲ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਫ਼ਨਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਲੁਕਣ ਲਈ ਇੱਕ ਡਰਾਉਣੀ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜਗ੍ਹਾ ਜਾਪਦੀ ਸੀ, - ਸੜਕ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ, ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਤੋਂ ਇੰਨੀ ਪਤਲੀ ਪਰਦਾ। ਫਿਰ ਵੀ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਖਰੀ ਆਰਾਮ ਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾ ਕੀਤੇ ਕਈ ਸਾਲ ਬੀਤ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਬਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੌਸਮਾਂ ਨੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਹਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੇਤ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਡੂੰਘਾ ਢੱਕ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਉਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਲੰਘ ਗਏ ਜਿੱਥੇ ਸਾਡੇ ਜਥੇ ਡੇਰਾ ਲਾ ਕੇ ਵੱਖ ਹੋ ਗਏ ਸਨ; ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੁਣ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਦੇਸ਼ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸਦਾ ਸੁਭਾਅ ਉਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਵੱਖਰਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੰਘ ਚੁੱਕੇ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਬਾਸਿਮ ਵਿਖੇ ਰੁਕੇ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪਿਛਲੀ ਰਾਤ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਡਰ ਸੀ; ਪਰ ਆਦਮੀ, ਮੇਰੀ ਹੈਰਾਨੀ ਲਈ, ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਿਤ ਸਨ; ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਯੋਗਦਾਨ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਬਚਾਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ, ਪੰਜ ਮਾਰਚਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਗੋਦਾਵਰੀ 'ਤੇ ਨੰਦੈਰ ਪਹੁੰਚੇ, ਇੱਕ ਅਮੀਰ ਸ਼ਹਿਰ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਹਿਰ ਜਿਸਨੇ ਸਾਡੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਓਨੀ ਹੀ ਵੱਡੀ ਸਪਲਾਈ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿੰਨੀ ਸਾਨੂੰ ਓਮਰਾਓਟੀ ਵਿਖੇ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਇਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਸਾਹੂਕਾਰ ਅਤੇ ਅਮੀਰ ਵਸਨੀਕ ਭੱਜ ਜਾਣਗੇ; ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ: ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈਰਾਨ ਸਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਰਹਿਮ 'ਤੇ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਵੀ ਸਿਪਾਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ। ਕੁਝ ਕੁ ਜ਼ਰੂਰ ਸਨ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਸਨ ਜੋ ਨਦੀ ਦੇ ਉੱਪਰ ਲਟਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਉਹ ਕੰਧਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਰਹੇ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਾਡੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੁਟੇਰੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਮੈਚਲਾਕ-ਸ਼ੂਟ ਚਲਾਉਂਦੇ ਸਨ; ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਕਮ ਵਸੂਲਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ।

ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ, ਐਡਵਾਂਸ-ਗਾਰਡ ਮੈਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਹੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਪਣਾਈ ਜੋ ਮੈਂ ਓਮਰਾਓਟੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਗਭਗ ਉਹੀ ਕਹਾਣੀ ਦੁਹਰਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਥਕਾਵਾਂਗਾ; ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਡੇਢ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਫੌਜ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ, ਕੁਝ ਗਹਿਣੇ ਅਤੇ ਸ਼ਾਲਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਜੋੜਾ ਮਿਲਿਆ। ਸ਼ਹਿਰ ਤਬਾਹ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ; ਸੱਚਮੁੱਚ ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਹੁੰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਘਰ ਕਾਫ਼ੀ ਵੱਡੇ ਸਨ, ਛੱਤਾਂ ਵਾਲੇ; ਪਰ ਉਪਨਗਰਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਬਦਕਿਸਮਤ ਜੁਲਾਹੇ ਦੀਆਂ ਝੌਂਪੜੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਧੀਆ ਕੱਪੜਿਆਂ ਲਈ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਜਗ੍ਹਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ, - ਜਾਂ ਵਿਅਰਥ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਧੀ ਫੌਜ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਨਵੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਅਤੇ ਕਮਰਬੰਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ।

ਦਰਿਆ ਪਾਰ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਕਿਸ਼ਤੀ ਸੀ; ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਉੱਤਰੀ ਕੰਢੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਰਹੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਗੰਗਾ ਖੈਰ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੇ, ਜਿੱਥੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਧੇਰੇ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਕਿਸ਼ਤੀ ਹੈ: ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਸੀਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋਏ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਦਿਨ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਉਲਟ ਪਹੁੰਚੇ, ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ ਤੈਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਲੁੱਟ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦਾ

ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਸੌ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਗੇਟ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਲੁੱਟ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਆਦਮੀ ਗੁਆ ਦਿੱਤੇ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਲੱਤ 'ਤੇ ਚਰਾਇਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਬੋਰੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਰਗਰਮ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੀਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਮੋਤੀ ਵਿਹਲੇ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਆਮ ਸਟਾਕ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਗਹਿਣਿਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਕਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਢੇਰ ਲਿਆਏ।

ਇੱਥੋਂ ਅਸੀਂ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਬੀਡਰ, ਭਲਕੀ, ਹੁਮਨਾਬਾਦ ਦਾ ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਕਸਬਾ, (ਇੱਕ ਦੂਜਾ ਓਮਰਾਓਤੀ), ਕਈ ਵਾਰ ਲੁੱਟਿਆ ਗਿਆ, ਜਾਂ ਭਾਰੀ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ; ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹਰ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹੁਮਨਾਬਾਦ ਤੋਂ ਮੈਂ ਤਿੰਨ ਸੌ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਲਿਆਨੀ ਵੱਲ ਲੈ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਕੁਝ ਕੁ ਦੂਰ ਸੀ; ਪਰ ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਅਲਾਰਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਅਮੀਰ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਪਨਾਹ ਲਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਅਜਿੱਤ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਡਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸਦੇ ਰਖਵਾਲੇ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਇਸਦੇ ਅੰਦਰ ਰਹੇ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਤੱਕ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਕਬਜ਼ਾ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਦੁਬਾਰਾ ਮੁੱਖ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ।

ਅਸੀਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੱਰੇ ਰਾਹੀਂ ਚਿੰਚੋਲੀ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਉਤਰੇ, ਜਿਸਨੂੰ ਬੇਸ਼ੱਕ ਲੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਿੱਧੇ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਜਾਂਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲੇ, ਸਾਡੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਸਾੜਦੇ ਅਤੇ ਲੁੱਟਦੇ ਰਹੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦੀ ਚੌੜੀ ਅਤੇ ਡੂੰਘੀ ਧਾਰਾ ਸਾਡੀ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਲੁਭੁਰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਰੁਕਿਆ; ਚਾਰਾ ਬਹੁਤ ਸੀ, ਹਰ ਕੋਈ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਲੱਦਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਡੇਰੇ ਵਿੱਚ ਸੱਚੇ ਪਿੰਡਰੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ। ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਨੱਚਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੀਤਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸਾਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਗਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਅਫ਼ਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕੇ।

ਚੀਤੂ ਦਾ ਰੁਕਣਾ ਗਲਤ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਿੰਡਾਰੀ ਬਾਹਰ ਹੋਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੁਲਬਰਗਾ ਵੱਲ ਸਾਡੇ ਮਾਰਚ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਲੁੱਟ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਕੁਲਬਰਗਾ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਗਾਰਸੀ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਵਾਗਤ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ; ਇਸ ਲਈ ਸ਼ੋਲਾਪੁਰ ਅਤੇ ਬਾਰਸੀ ਅਤੇ ਵਾਇਰਾਗ ਦੇ ਅਮੀਰ ਕਸਬਿਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਮਨਸੂਬੇ ਛੱਡ ਕੇ, ਅਸੀਂ ਭੀਰ, ਪਾਇਤੁਨ ਅਤੇ ਔਰੰਗਾਬਾਦ ਵੱਲ ਵਧੇ, ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਾਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਾਰਸੀਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪਰ ਮੈਂ ਬਾਰਸੀ ਅਤੇ ਵਾਇਰਾਗ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਸੀ, ਜੇ ਮੈਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਚੀਤੂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਹਿੰਮ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖੇ। ਉਸਨੇ ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਮੰਨ ਲਿਆ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਘਫੂਰ ਖਾਨ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੇਰਹਿਮ ਸੀ; ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਸੌ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਚੁਣ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਠੱਗਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਡਫਾ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਕੇ, ਮੈਂ ਆਲੰਡ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਬਾਡੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਤੋਲਜਾਪੁਰ ਵੱਲ ਦੌੜ ਪਿਆ, ਜਿੱਥੋਂ ਨੀਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਰਾ ਹੈ।

ਤੋਲਜਾਪੁਰ ਵਿੱਚ ਭਵਾਨੀ ਦੇ ਮੰਦਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਤੀਰਥ ਸਥਾਨ ਹੈ; ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਕੋਲ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਹਿੰਦੂ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੰਦਰਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਵਸਨੀਕਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਵਸੂਲਣ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਵਿਰਾਗ ਸਾਡਾ ਅਗਲਾ ਟੀਚਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਫਲ ਰਹੇ। ਸਾਡੀ ਫੋਰਸ ਨੂੰ ਮਹਿਰਾਤਾ ਘੋੜਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਰਿਸਾਲਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜੋ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਲੁੱਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਸੱਚਮੁੱਚ ਮੈਂ ਉਸ ਵਿਕਲਪ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੰਬੇ ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਜ਼ਾਲਮ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਤਸੀਹੇ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ, ਅਤੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇੱਥੇ ਅਸੀਂ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਜਿਸ ਰਿਸਾਲਾ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਗਲਤ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਬਾਰਸੀ ਵਿਖੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਭੀਰ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਾਡੀ ਸਿੱਧੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਮੁੱਖ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣ ਦਾ ਆਪਣਾ ਇਰਾਦਾ ਛੱਡਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਸੀ; ਪੁਰੇਂਦਰਾ ਵਿਖੇ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਸੰਸਥਾ ਵੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਆਏ ਸੀ ਉਸ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਵਾਪਸੀ ਸਾਡਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪ ਸੀ; ਅਤੇ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਆਰਾਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਦੁਬਾਰਾ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਠੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਗਏ, ਅਤੇ ਜਿੰਨੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਘੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਤੋਲਜਾਪੁਰ ਵੱਲ ਧੱਕ ਸਕਦੇ ਸੀ, ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਉਸ ਦਿਨ ਮੇਰਾ ਬਹਾਦਰ ਘੋੜਾ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲੈ ਗਿਆ: ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤਲ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਫੀਮ ਨਾਲ ਡੋਜ਼ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਚੰਗੇ ਚਾਰਜਰ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਦੁਬਾਰਾ ਤੋਲਜਾਪੁਰ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਉਹ ਲਗਭਗ ਓਨਾ ਹੀ ਤਾਜ਼ਾ ਸੀ, ਜਿੰਨਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇੱਥੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਦਿਨ ਆਰਾਮ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਭੀਰ ਵਿਖੇ ਮੁੱਖ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਪਛਾੜ ਦਿੱਤਾ, ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡੇਰਾ ਲਗਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਉਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਚੀਤੂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਓਨੇ ਹੀ ਗਹਿਣੇ ਮਿਲੇ, ਜੋ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਉੱਦਮ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਜੋਂ ਪੂਰੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਭੇਟ ਕੀਤੇ; ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਾਕ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਘੋੜਾ ਭੇਟ ਕੀਤਾ।

ਅਧਿਆਇ XXXV

ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ, ਆਪਣੀ ਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹੋ ਕੇ, ਚੀਤੂ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ।

ਭੀਰ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਦੋ ਪੂਰੇ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਦੁਖੀ ਵਸਨੀਕਾਂ ਕੋਲ ਇੱਕ ਵੀ ਕੱਪੜਾ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਕੜ ਦੇ ਕੁਝ ਥੰਮ੍ਹ ਇਕੱਠੇ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅੱਧੇ ਸੜੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਰਾਤ ਦੀਆਂ ਠੰਡੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ, ਹਰੀਆਂ ਟਾਹਣੀਆਂ ਨਾਲ ਢੱਕੇ ਹੋਏ ਮਾੜੇ ਖੱਡਾਂ ਨੂੰ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਣਾ ਤਰਸਯੋਗ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਨੂੰ ਬੇਕਾਰ ਹੀ ਸਹਿਣ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕੋਈ ਸਿਪਾਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ; ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਅਤੇ ਜ਼ਾਲਮ ਭੀੜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ?

ਗੋਦਾਵਰੀ ਦੇ ਪਾਇਤੁਨ ਦਾ ਵੀ ਇਹੀ ਹਾਲ ਹੋਇਆ; ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਮੀਰ ਵਸਨੀਕ ਔਰੰਗਾਬਾਦ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਲਈ ਭੱਜ ਗਏ ਸਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਡੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਬਚਿਆ ਰਿਹਾ। ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਸ਼ਾਇਦ, ਇਹ ਜਗ੍ਹਾ ਬ੍ਰੋਕੇਡਡ ਮਸਲਿਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬਨਾਰਸ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਘਟੀਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੂਨਾ ਅਤੇ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦੇ ਦਰਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸਰਗਰਮ ਮੰਗ ਸੀ: ਇਸ ਲਈ, ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲੀ ਲੁੱਟ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ; ਚੀਤੂ ਦੇ ਊਠ ਅਤੇ ਹਾਥੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੱਦੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ; ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਆਪਣਾ ਸਟਾਕ ਹੁਣ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਕੀਮਤੀ ਸਮਾਨ ਦਾ ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਸੋਚਿਆ ਹੋਵੇ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਡਜੁਨਤਾਹ ਘਾਟ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੀਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਫੇਰਿੰਗੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਫੌਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਖ਼ਤ ਦਬਾਅ ਪਾਏ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ: ਪਰ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਤੇਜ਼ ਮਾਰਚ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਚ ਗਏ, ਅਤੇ ਬੁੜਹਾਨ-ਪੁਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਅਰਥ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਤਾਪਟੀ ਦੀ ਘਾਟੀ ਦੇ ਕੋਲ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਭੱਜ ਗਏ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨੇਮਾਵੁਰ ਦੇ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ। ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਗਏ ਸੀ; ਅਸੀਂ ਉਸਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਅਤੇ ਫੇਰਿੰਗੀਆਂ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਤੋਂ ਬਚ ਗਏ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦਾੜ੍ਹੀਆਂ 'ਤੇ ਹੱਸੇ ਸਨ; ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਕਸਬਿਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਲੁੱਟ ਲਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਵਾਪਸ ਆਏ ਸੀ, ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਨਾਲ, ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੀਮਤੀ ਲੁੱਟ ਨਾਲ ਲੱਦੇ ਹੋਏ। ਇਹ ਇੰਨਾ ਅਮੀਰ ਸੀ ਕਿ ਨੇਮਾਵੁਰ ਦੇ ਸਾਹੂਕਾਰ, ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਸਭ ਕੁਝ ਖਰੀਦਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੂਰਾ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਹੋਰ ਫੰਡ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਸਕੇ; ਅਤੇ ਊਜੀਨ ਅਤੇ ਇੰਡੋਰ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਗੁਆਂਢੀ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਅਮੀਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸਭ ਕੁਝ ਖਰੀਦ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਹਰ ਆਦਮੀ ਆਪਣੀ ਲੁੱਟ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਮੈਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਅਜ਼ੀਮਾ ਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਉਹ ਦੌਲਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਉਮੀਦ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜੰਗਲੀ ਸਾਹਸਾਂ ਬਾਰੇ ਸੁਣ ਕੇ ਅਨੁਭਵ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੈਂ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰਾ

ਸੋਨਾ ਖਰੀਦਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੋ ਤੇਜ਼ ਊਠ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲਏ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਅਤੇ ਕੀਮਤੀ ਕੱਪੜੇ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਮਿਲੇ ਸਨ, ਨਾਲ ਲੱਦਿਆ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਚੀਤੂ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਝਲੋਨੇ ਵੱਲ ਤੇਜ਼ ਮਾਰਚ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਆਸਾਨ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਮੁਖੀ ਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਮੇਰੇ ਪਤੇ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵੱਖ ਹੋਣ ਤੋਂ ਘਿਣ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਡਰ ਤੋਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਮਿਆਰ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਵਾਂਗਾ।
ਜਿਸ ਦਿਨ ਮੈਂ ਛੁੱਟੀ ਲੈਣ ਗਿਆ, ਉਸਨੇ ਮੇਰਾ ਵਿਦਾਇਗੀ ਤੋਹਫ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ, ਨਾ ਹੀ ਮੇਰੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਤੁਰ ਅਤੇ ਪਾਨ ਦੀ ਆਮ ਰਸਮੀ ਵਾਪਸੀ ਦਿੱਤੀ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਦਾਸੀ ਵਿੱਚ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਸੋਚਿਆ, ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ - ਮੇਰੀ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਇੱਕ ਮਾੜਾ ਜਵਾਬ। ਪਰ ਮੈਂ ਗਲਤ ਸੀ: ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਉਦੋਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਹੀ ਬਚੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਰਾਤ ਨੂੰ ਦੇਰ ਰਾਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਕੇ, ਮੈਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪਾਬੰਦ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਣ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲਾਂ ਸਨ।
ਮੈਂ ਬਿਹਤਰ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਇਆ, ਫਿਰ ਵੀ ਸ਼ੱਕੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਪੀਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਦੀ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਲਈ ਲਗਭਗ ਤਿਆਰ ਸੀ, ਜੋ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮੈਂ ਉੱਡ ਜਾਵਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਚੀਤੂ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ; ਪਰ ਮੈਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਟਾਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਦੇਰੀ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਰੰਤ ਉਸਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਛੱਡ ਦਿਆਂਗਾ।
ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ, ਜੋ ਕਿ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ। ਮੈਂ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਇਕੱਲਾ ਪਾਇਆ। ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਇੰਨਾ ਸਨਮਾਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿੱਜੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੌਂਸਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ।
'ਬੈਠ ਜਾ, ਸਿਊਦ,' ਚੀਤੂ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਤੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਹੈ।'
'ਬੋਲ, ਨੁਵਾਬ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਤੇਰੇ ਸ਼ਬਦ ਤੇਰੇ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਮਿੱਠੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਕੰਨਾਂ 'ਤੇ ਪੈਣਗੇ ਜੋ ਤੇਰੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਦਿਲ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਅਰਥ ਪਹੁੰਚਾਉਣਗੇ।'
'ਤਾਂ ਸੁਣੋ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ। 'ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੁੱਛਾਂਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਖਰੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਸੋਚਿਆ ਸੀ?'
'ਇਹਦਾ ਮਕਸਦ!' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ। 'ਕਿਉਂ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਲਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੈਸਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਜੰਗ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਸਕੀਏ ਜੋ ਜਲਦੀ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮਰਾਠਿਆਂ ਅਤੇ ਫੇਰਿੰਗੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਸਲ ਨੂੰ ਸਰਾਪਿਆ ਜਾਵੇ! ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਇੱਕ ਡੂੰਘੀ ਵਸਤੂ ਬਾਰੇ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਂ ਖੁਦ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਸੋਚਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਸੁਣੇ ਹਨ।'
'ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਹੀ ਹੋ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਪਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ; ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਪੂਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣੋਗੇ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਅਗਲੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਕੀ ਹਨ।'

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਡੂੰਘੇ ਧਿਆਨ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਵਿੱਚ ਢਾਲ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਗਿਆ, ਉਸਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਸਮਾਇਆ।

'ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਇਹ ਉਮੀਦ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਸੁਣਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਟੀਪੂ ਸੁਲਤਾਨ - ਜਿਸਦੀ ਯਾਦ 'ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਹੋਵੇ! - ਨੇ ਨਿਜ਼ਾਮ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਮਰਾਠਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਫੇਰਿੰਗੀਆਂ ਨੂੰ ਉਖਾੜ ਸੁੱਟਣਾ ਅਤੇ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇ ਉਸਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਸਫਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਉਹ ਇਹ ਕਰ ਲੈਂਦਾ; ਪਰ, ਉਸਦੇ ਲਾਲਚ 'ਤੇ ਸਰਾਪ! ਉਸ ਕੋਲ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਮਰਾਠਿਆਂ ਨਾਲ ਵੰਡਣ ਦੀ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ, ਆਲੀਆ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ; ਅਤੇ ਫੇਰਿੰਗੀਆਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ 'ਤੇ ਸਰਾਪ, ਜਿਸਨੇ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਉਖਾੜ ਦਿੱਤਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਚੱਲਦੀ ਰਹੀ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਟੀਪੂ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸ਼ਕਤੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ, ਭਾਵੇਂ ਹੋਲਕਰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਪਾਹਜ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਿੰਧੀਆ ਨੇ ਫੇਰਿੰਗੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਸ਼ਕਿਰਿਆਤਾ ਦਾ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਮੂਹ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਮਰਾਠਾ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੂਨਾ ਅਤੇ ਨਾਗਪੁਰ ਦੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚਕਾਰ, ਇੱਕ ਡੂੰਘੀ ਸਾਂਝ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਉੱਠ ਕੇ ਹੜੱਪਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਕਦੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਯੂਰਪੀਅਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜੰਗ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਸਿਕੰਦੂਰ ਜਾਹ ਫੇਰਿੰਗੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜ ਜਾਵੇਗਾ; ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੀ ਫੌਜ ਦੁਖੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਕੋਲ ਨਾ ਤਾਂ ਹੁਨਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਹਾਦਰੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋਸਤੀ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਰਾਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਲੰਘਣ ਅਤੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਹੁਦੇ ਲਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਮਰਾਠਾ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੀ ਆਖਰੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ (ਅਤੇ ਆਲੀਆ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਇਹ ਸਫਲ ਹੋਇਆ ਹੈ) ਸਿਕੰਦੂਰ ਜਾਹ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਗਰੀਬ ਕਰਨਾ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਚਿੰਤਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ, ਅਤੇ, ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਆਪਣੇ ਪਰਸ ਭਰਨ ਲਈ ਸੀ।

'ਹੁਣ ਫਿਰ ਸੁਣੋ। ਮੇਰੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਤੇ ਯੂਰਪੀਅਨਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਮਰਾਠਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਤੋਂ ਭਟਕਾਉਣ ਲਈ, ਇਹਨਾਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਤੇਜ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇ: ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਅੱਧਾ ਬਾਕੀ ਹੈ; - ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਇਹ ਵੀ ਉਹੀ ਕਿਸਮਤ ਸਾਂਝੀ ਕਰੇਗਾ। ਫੇਰਿੰਗੀਆਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਅਲਾਰਮ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ-ਜਗ੍ਹਾ ਸਾਡਾ ਵਿਅਰਥ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨਗੇ, ਪਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦਾ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦਾੜ੍ਹੀਆਂ 'ਤੇ ਹੱਸਿਆ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਵੀ ਕਰਾਂਗਾ। ਉਹ ਜਾਣ ਲੈਣਗੇ ਕਿ ਚੀਤੂ ਪਿੰਡਾਰੀ ਕੌਣ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ। ਨਾ ਸਿਰਫ ਕਾਇਰ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੁੱਖ ਝੱਲੇਗਾ, ਬਲਕਿ ਫੇਰਿੰਗੀਆਂ ਦੇ ਅਮੀਰ ਸੂਬੇ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਮੈਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਪਾਰ ਕਰਾਂਗਾ; ਨਦੀ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਾਂ ਲਗਭਗ; ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਂਤ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਾਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਹਨ, ਮੇਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅੱਗੇ ਝੁਕ ਜਾਣਗੇ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਥੱਕ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਧਰੰਗ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਮਰਾਠਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਵਜੋਂ ਉੱਠਣਾ ਪਵੇਗਾ: ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਾਂਗਾ; ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਅਤੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉੱਚ ਕਮਾਂਡ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉੱਠਾਂਗੇ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ - ਹਾਂ, ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਤੇਜਕ ਸਮਾਂ ਮੇਰੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ - ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ!

ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਵਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਾਂਗੇ ਜਿਸਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨਗੀਆਂ।
'ਇਹ ਇੱਕ ਦੁਰਲੱਭ ਯੋਜਨਾ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਇੱਕ ਡੂੰਘੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਖੇਡ ਖੇਡਣਾ ਆਸਾਨ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ; ਪਰ ਕੀ ਫੇਰਿੰਗੀ ਸਾਡੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਉੱਥੇ ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣਗੇ?'
'ਨਹੀਂ!' ਉਸਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੀਕਿਆ, 'ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ! ਉਹ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਚਲਾਕ ਹਨ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਹੋਵਾਂਗਾ। ਉਹ ਹੁਣ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ, ਲੁੱਟ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਚੁੱਪਚਾਪ ਰਹਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੁਸਹਿਰੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਮੂਰਖ ਹੋਵਾਂਗੇ; ਪਰ ਉਹ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਲਈ ਗਲਤ ਹਨ: ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗੁਪਤਤਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਹੈ; ਕੋਈ ਠੱਗ ਮੂਰਖ ਆਪਣੇ ਘਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬੋਲਦਾ, ਅਤੇ ਖ਼ਬਰ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਉੱਡ ਜਾਂਦੀ। ਨਹੀਂ! ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਗੁਪਤ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਅਤੇ ਉਹ ਮੇਰੇ ਮੁੱਖ ਆਗੂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਆਦਮੀ ਹਨ। ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣੋ, - ਮੈਂ ਆਲੀਆ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਪਿਛਲੀ ਫੌਜ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡੀ ਫੌਜ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਇੱਥੋਂ ਜਾਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਹਾਂ। ਕਹੋ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਆਓਗੇ? ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਘੋੜੇ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਦੇਵਾਂਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਝਾਲੋਨ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਸਕਦੇ ਹੋ? ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਥੇ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਈ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ; ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਦਾ ਘਰ ਉਸਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਉਹ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉੱਥੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਸਹੀ ਹੋ: ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜੁੜ ਜਾਓਗੇ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਜੋ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਮੈਂ ਪੂਰਾ ਕਰਾਂਗਾ।
'ਮੈਂ ਕਰਾਂਗਾ,' ਮੈਂ ਪੁਕਾਰਿਆ; 'ਤੇਰੀ ਦਇਆ ਵਧੇ, ਤੇਰਾ ਨੌਕਰ ਤੇਰੀ ਦਾਤ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਏਗਾ। ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਆਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਆਦਮੀ ਲਿਆਵਾਂਗਾ।'
'ਜਿੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਓਨਾ ਹੀ ਚੰਗਾ,' ਚੀਤੂ ਨੇ ਕਿਹਾ। 'ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਤਬੇਲੇ ਤੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਘੋੜਾ ਲੈ ਲਓ, ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ; ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਊਠਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ, ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਬੇੜੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲੈ ਜਾਓ: ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਲਕਾ ਜਿਹਾ ਲੱਦੋ ਅਤੇ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣਗੇ। ਅਤੇ ਹੁਣ ਜਾਓ - ਮੈਂ ਮਨ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਆਰਾਮ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ; ਤੁਸੀਂ, ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ, ਸਵੇਰ ਦੇ ਚੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋਗੇ। ਜਾਓ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਹੋਵੇ!'
ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਜੁੜ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਭੇਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ; ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡੂੰਘੀ ਯੋਜਨਾ ਦੱਸੀ, ਉਹ ਚੀਤੂ ਦੀ ਸਿਆਣਪ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ-ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ ਹੈਰਾਨੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵਿੱਚ ਗੁਆਚ ਗਏ। ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਲਈ ਜਿਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਜਾਂ ਮਾੜੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ ਸੀ। ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਮੀਲਾਂ ਅਤੇ ਮੀਲਾਂ ਦਾ ਰਸਤਾ ਸਾਡੇ ਬੇੜੇ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਖੁਰਾਂ ਹੇਠ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਿਆ। ਆਉਣ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਲੱਗਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਝਲੋਨੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਸੀ, ਅਣਦੇਖੇ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਬੰਨ੍ਹ ਨਾਲ

ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਦਹਿਲੀਜ਼ ਪਾਰ ਕਰ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ੀਮਾ ਦੇ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਿਆ। ਸਾਡੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਸ਼ਬਦ ਦਰਸਾ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ; ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਬੋਲਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਆਪਣੇ ਹੀ ਜ਼ੇਨਾਨਾ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸੁੰਦਰ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਜ਼ਾਕ ਅਤੇ ਜੂਏ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਵੀ, ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ ਸਨ; ਪਰ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਬੁਰਾਈ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਸੀ; ਸਾਡੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਪਿਆਲਾ ਕੰਢੇ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਭਰਨਾ ਹੀ ਸੀ, ਸਾਡੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਡਿੱਗਣਾ ਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਅੱਖ ਰਾਜਾ ਦੀ ਸੀ: ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਰ ਵੀ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ; ਉਸਦੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਮੋਤੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਤਾਰ, ਕੁਝ ਸੁੰਦਰ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਪਾਈਟੂਨ ਦੀ ਲੁੱਟ, ਅਤੇ ਇੱਕਵੰਜਾ ਸੋਨੇ ਦੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਟ੍ਰੇ ਭੇਟ ਕੀਤੀ। ਕੋਈ ਸੋਚਦਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ: - ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਸਾਰੇ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਅਤੇ ਵਧਾਈਆਂ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਾਕ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, (ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਉੱਦਮ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦਾ ਸੀ), ਹੋਰ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਤੇ. ਉਸਨੂੰ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੇਈਮਾਨ ਝੂਠਾ ਅਤੇ ਕਾਤਲ! ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ; ਪਰ ਉਸਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਕੌਣ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਸੀ?
ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਮੈਂ ਕਰ ਸਕਿਆ, ਮੈਂ ਪੀਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਮੋਤੀ ਨੂੰ ਦੋ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਠੱਗਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਘੋੜਸਵਾਰ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਲੁੱਟ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰ ਸਕਣ; ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਯੋਗਤਾ ਇੱਕ ਯੋਗਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਠੱਗਾਂ ਨੇ ਉੱਤਮਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ: ਫਿਰ ਵੀ, ਦਸ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਹ ਬਾਰਾਂ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਆਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੂੰ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਦ੍ਰਿੜ ਆਦਮੀ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਨ, ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਾ ਦੇ ਤਬੇਲੇ ਤੋਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਘੋੜੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੁੱਗਣੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਉਸੇ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਪੂਰਾ ਜੰਝੂ ਜੋਖਮ ਵਿੱਚ ਪਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਨੁਕਸਦਾਰ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਸਪਲਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਸਾਡੀਆਂ ਕਾਠੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਹਰ ਤਿਆਰੀ ਜੋ ਸਾਡਾ ਤਜਰਬਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ ਉਹ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਲੰਬੇ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਔਖੇ ਉੱਦਮ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਹੁਣੇ ਵਾਪਸ ਆਏ ਸੀ।
ਪਰ ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਮਾਂ ਬਚਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਕਦੇ ਨਾ ਛੱਡਦਾ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਦੌਲਤ ਸੀ, ਜੋ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਿੱਥੋਂ ਮੈਂ ਰਾਜਾ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉੱਚ ਸਿਵਲ ਨੌਕਰੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਹਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਚੀਤੂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਟਾਲਿਆ ਜਾਂ ਅਣਗੌਲਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਕੀ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ? ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੁਹਜ ਸਨ; ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਸਦੇ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਕਿਸ ਦਰਜੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ, ਜਦੋਂ ਮਰਾਠਿਆਂ ਨੇ ਯੂਰਪੀਅਨਾਂ ਅਤੇ ਨਿਜ਼ਾਮ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਰਾਜ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ! ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਜਲਦੀ ਜਾਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਕੇ

ਸ਼ਹਿਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਅਤੇ ਰਾਜਾ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਦਭਾਵਨਾ ਨਾਲ, ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਹਰ ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਿਰਪਾ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਤਲਵਾਰ ਭੇਟ ਕੀਤੀ।
ਮੈਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਚੀਤੂ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ, ਜਿਸਨੇ ਮੇਰਾ ਸਵਾਗਤ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ: ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਮੁਹਿੰਮ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਪਾਇਆ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਵੱਡੀ ਲੁੱਟ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਗਈ ਸੀ; ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਨੇਮਾਵੁਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਕਿ ਉਹ ਅਗਲੀ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਗੇ, ਆ ਗਏ ਸਨ; ਅਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਕੱਠੀ ਹੋਈ ਭੀੜ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾਉਣ ਲਈ। ਇੱਕ ਮੁਸ਼ਕਲ ਕੰਮ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਬੀਲਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਚੀਤੂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਮੰਗੀ, ਅਤੇ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ ਵਿਭਿੰਨ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਇਹ ਕੋਈ ਸੌਖਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਦਮੀ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ; ਪਰ ਇਹ ਚੀਤੂ ਦੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੀ ਹਿੰਸਾ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਤਬਾਹੀ ਅਤੇ ਲੁੱਟ ਦੇ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਨਿਯਮਤ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਘਫ਼ੂਰ ਖਾਨ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਉੱਥੇ ਸੀ, ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾੜਨ ਅਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਇੱਛਾ ਦੇ ਨਾਲ ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਿਛਲੇ ਤਜਰਬੇ ਤੋਂ ਵਾਧੂ ਉਤਸ਼ਾਹ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸਿਵਲ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਕਰਿੰਜਾਹ ਦੀ ਉਸ ਰਾਤ, ਅਤੇ ਦੁਖੀ ਹਿੰਦੂ ਕੁੜੀ ਦੀ ਯਾਦ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਕਤਲ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਜਨੂੰਨ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅਨੁਕੂਲ ਮੌਕੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਰੀਅਰ ਨੂੰ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਝਟਕੇ ਨਾਲ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ; ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਨੇੜਿਓਂ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਹੋਵੇ।
ਸਾਡੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਹੁਣ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ; ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚੰਗੇ ਘੋੜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਰਜ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਗਣਨਾ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸੀ; ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਰੋਤਾਂ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਮੌਜੂਦ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡਾ ਕੈਂਪ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਅਨੰਦ ਦਾ ਇੱਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸੀ। ਇੱਕ ਅੰਤਿਮ ਸਮਾਰੋਹ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਚੀਤੂ ਨੇ ਇੱਕ ਆਮ ਦਰਬਾਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਮੁਖੀ ਅਤੇ ਨੇਤਾ ਮੌਜੂਦ ਸਨ: ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਨਾਗਪੁਰ ਦੇ ਰਾਜਾ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਗੋਂਡਵਾਨਾ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਸੀ, ਮਸੂਲੀਪਟਮ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਸੁੱਟਣੀਆਂ ਸਨ; ਉੱਥੋਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਪਾਰ ਕਰਨਾ, ਕੁਰਨੂਲ ਤੱਕ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਉੱਥੋਂ ਨੇਮਾਵੁਰ ਤੱਕ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਅਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਤੰਬੂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਫੌਜ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਚੁੱਕ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਹਵਾ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਅਰਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰ ਗਈ। ਇਹ ਇੱਕ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਵਾਲਾ ਪਲ ਸੀ, ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਮੁਖੀਆਂ ਨੇ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਚੀਤੂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸਦੀ ਵਿਦਾਈ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਨਾ ਗੁਆਵੇ। ਨਾ ਹੀ ਉਸਨੇ। ਇੱਕ ਪਲ ਦੀ ਚੇਤਾਵਨੀ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਲਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਫੌਜ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਨੂਰਬੁੱਦਾ ਪਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅਧਿਆਇ XXXVI

ਡਿਊਕ। ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੇ ਲਈ ਅਫ਼ਸੋਸ ਹੈ; ਤੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਆਇਆ ਹੈਂ।
ਇੱਕ ਪੱਥਰੀਲਾ ਵਿਰੋਧੀ, ਇੱਕ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਬਦਮਾਸ਼ ਜੋ ਦਇਆ ਦੇ ਅਯੋਗ, ਖਾਲੀ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਹੈ।
ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਹਿਮ ਦੇ ਦਿਖਾਵੇ ਤੋਂ।
ਵੇਨਿਸ ਦਾ ਵਪਾਰੀ, ਐਕਟ IV, ਦ੍ਰਿਸ਼ i
ਮੇਰੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਘੋੜਸਵਾਰਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਦਰਿਆ ਪਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ, ਹੁਣ ਪਾਰ ਕਰਨ ਯੋਗ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸਦੇ ਅਗਲੇ ਕੰਢੇ ਡੇਰਾ ਲਗਾਇਆ, ਉਸੇ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਪੰਜ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਲਗਭਗ ਦੁੱਗਣੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹਮਲੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਨਾਲ। ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਾਂਗਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨਾਗਪੁਰ ਦੇ ਰਾਜੇ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਾਰ ਕੀਤਾ, ਜਾਂ ਜੰਗਲਾਂ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਵੇਂ ਲੰਘੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੰਘਿਆ ਸੀ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਦੁਖਦਾਈ ਸਟ੍ਰੇਟਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਸਾਰੇ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬੋਰ ਹੋਏ; ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਫੌਜ ਉੱਤਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉਪਜਾਊ ਮੈਦਾਨਾਂ 'ਤੇ ਦੌੜ ਗਈ, ਅਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਰਹਿਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਾਡੀ ਫੌਜ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਈ ਮੀਲ ਚੌੜਾਈ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਗਈ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਹਰ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੁਆਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।
ਅਸੀਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦਸ ਅਤੇ ਪੰਦਰਾਂ ਕੋਸ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਭੱਜਦੇ ਰਹੇ; ਨਾ ਤਾਂ ਪਹਾੜ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦਰਿਆ ਸਾਨੂੰ ਰੋਕਦੇ ਸਨ: ਅਤਿਕਥਨੀ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਪਹਿਲੇ ਨੂੰ ਖਾ ਜਾਂਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪੀ ਲੈਂਦੇ ਸੀ। ਫੌਜਾਂ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਸਾਡਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਡੇ ਜੇਤੂ ਸਕੁਐਡਰਨ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਮਿੱਧੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਲੜਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸੁਭਾਅ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਇਹ ਸਾਡੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਹਟ ਗਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਭਾਵੇਂ ਜਿੱਤ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਸੀ, ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਗੁਆ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਅਪਾਹਜ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ?
ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਗੁੰਟੂਰ ਪਹੁੰਚੇ, ਜਿੱਥੇ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਇਕੱਠਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਸੂਬੇ ਦਾ ਮਾਲੀਆ ਜੋ ਅਸੀਂ ਉਜਾੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਚੀਤੂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਦਿਲ ਲਗਾਇਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਈ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਘਿਣਾਉਣੇ ਯੂਰਪੀਅਨਾਂ ਦਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਆਦਮੀ ਸਮਰਪਿਤ ਸ਼ਹਿਰ 'ਤੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨਾਲੋਂ ਭੂਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਵਾਂਗ ਵੱਧ ਭੱਜੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਵਿਅਰਥ ਹੁੰਦਾ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸਨੂੰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਇਮਾਰਤ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰ ਲਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਜ਼ਾਨਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ। ਕੋਈ ਵੀ ਪਿੰਡਾਰੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਸਕਟਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਖੱਡ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣੇ ਬਿਨਾਂ ਮੌਕੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾ ਸਕਦਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਂ ਚੀਤੂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਰਿਸਾਲਾ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਇਮਾਰਤ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, ਇਸਦੀ

ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਫੌਜਾਂ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਉਸਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੋਚਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਥੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਵਧਾ-ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਪਣੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਲੁੱਟ ਲਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਫਰਨੀਚਰ ਤੋੜ ਦਿੱਤੇ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ, ਇਸ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦੇਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੋੜੇ ਦੇ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਸਿਆਣੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਝਿਜਕਦੇ ਹੋਏ ਅਸੀਂ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਿੱਥੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਲੁੱਟ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਜੋ ਮਿਲਿਆ ਉਹ ਮਾਮੂਲੀ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਸਨ। ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਠੱਗਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਇੱਕ ਇੱਜ਼ਤਦਾਰ ਦਿੱਖ ਵਾਲੇ ਘਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਅਸੀਂ ਪਿੰਡਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸਦੇ ਕੈਦੀਆਂ, ਅਮੀਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਪਰਿਵਾਰ, ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਗਹਿਣੇ ਲੁੱਟ ਲਏ, ਲਗਭਗ ਤੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਬਿਨਾਂ ਤਸੀਹੇ ਦਿੱਤੇ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲੁੱਟ ਦੇ ਸਮਾਨ ਨਾਲ ਸ਼ਹਿਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਫੌਜ ਨੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਦਸ ਕੋਸ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਡੇਰਾ ਲਾ ਲਿਆ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਿੱਛਾ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ।

ਅਸੀਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਨਦੀ ਪਾਰ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਕੁਰਪਾਹ ਤੱਕ ਲਗਭਗ ਦਾਖਲ ਹੋਏ, ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹੋਰ ਵੀ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਹੋਈ। ਇਸਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਚੌਕਸ ਸਨ, ਅਤੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਫੌਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟੱਕਰ ਤੋਂ ਬਚੇ, ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਕੁਰਨੂਲ ਵੱਲ ਮੋੜਿਆ। ਇੱਥੇ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਗਿਆ; ਪਰ ਅਸੀਂ ਨਦੀ ਪਾਰ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਘੋੜਸਵਾਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਟੁਕੜੀ ਦੁਆਰਾ ਨੇੜਿਓਂ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਉਹ ਸਾਡੇ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਲੰਘੇ। ਹੁਣ ਇੱਕ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਾਡਾ ਲੁਬੁਰ ਤਿੰਨ ਟੁਕੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇ, ਦੋਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਫੌਜਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਜੋ ਹੁਣ ਹਰ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਟੁਕੜੀ ਨੇ ਨਦੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਇੱਕ ਪੱਛਮੀ ਰਸਤਾ ਅਪਣਾਇਆ, ਦੂਜੀ ਨੇ ਪੂਰਬੀ ਰਸਤਾ, ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਨੇ ਵਿਚਕਾਰਲਾ ਰਸਤਾ।

ਪੂਰਬੀ ਸੜਕ ਵੱਲ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਰਸਤਾ ਉਹੀ ਸੀ ਜਿਸਦੇ ਨਾਲ ਚੀਤੂ ਰਿਹਾ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਅਤੇ ਘਫੂਰ ਖਾਨ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦੇ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਿਰਮੂਲ ਰਾਹੀਂ ਮਹਾਨ ਉੱਤਰੀ ਸੜਕ ਦੁਆਰਾ ਨਾਗਪੁਰ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਹੁਣ ਘਫੂਰ ਖਾਨ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਸਾਥੀ ਸੀ; ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਦੂਜੇ ਆਗੂ ਰਹੇ, ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਖਿੱਚਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਲਗਭਗ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕੋ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ, ਜੇ ਇਸਨੂੰ ਤੰਬੂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਮੌਸਮ ਦੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਰਮੀ ਤੋਂ ਪਨਾਹ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਗਵਾਹ ਸੀ? ਉਹ

ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵਾਪਰਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਦਮੀ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਦੱਸਾਂਗਾ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਮਾਨ ਕਿਸਮ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਵਜੋਂ ਜੋ ਉਸਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਕਸਬੇ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੇ, ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਮੈਂ ਭੁੱਲਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸਦਾ ਹੁਣ ਕੋਈ ਅਰਥ ਹੈ: ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਭੀੜ ਨੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਕਿਉਂ ਲੁਕਾਵਾਂ? ਮੈਂ ਬਾਕੀਆਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਘਰ ਜਾਂ ਝੌਂਪੜੀ ਮੇਰੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਘਫ਼ੂਰ ਖਾਨ ਵੀ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ; ਮੈਂ ਔਰਤਾਂ ਤੋਂ ਗਹਿਣੇ ਪਾੜ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪਿਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਦੇ ਦੇਣ; ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਮੈਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਠੱਗਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਹਿਰ ਛੱਡਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਦੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਵਾਪਸੀ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਗਲੀ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਘਰ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੋਂ ਦਹਿਸ਼ਤ ਅਤੇ ਪੀੜਾ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਿੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਤੁਰੰਤ ਆਪਣੀ ਸਵਾਰੀ ਤੋਂ ਉਤਰਿਆ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਆਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਕੇ, ਅਸੀਂ ਘਰ ਵੱਲ ਭੱਜੇ। ਮੈਂ ਉਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਾਂਗਾ ਜੋ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਆਇਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਪਹੁੰਚੇ ਜਿੱਥੋਂ ਚੀਕਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਉੱਥੇ ਘਫ਼ੂਰ ਖਾਨ, ਉਸਦੇ ਸੱਤ ਜਾਂ ਅੱਠ ਆਦਮੀਆਂ ਨਾਲ, ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਤਿੰਨ ਲਾਸ਼ਾਂ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲੱਥਪੱਥ ਪਈਆਂ ਸਨ, ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਗਰਮ ਲਾਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵਗ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਦੋ ਚੰਗੇ ਨੌਜਵਾਨ ਸਨ, ਦੂਜੀ ਇੱਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਔਰਤ।

ਘਫ਼ੂਰ ਖਾਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਆਦਮੀ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਜੋ ਘੋੜੇ ਦੇ ਨੱਕ ਦੀ ਥੈਲੀ ਨੂੰ ਗਰਮ ਸੁਆਹ ਨਾਲ ਭਰੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦੇ ਤਸੀਹੇ ਹੇਠ ਤੜਫ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਖਾਨ ਦੇ ਇੱਕ ਪੈਰੋਕਾਰ ਨੇ ਉਸਦੀ ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਵਾਰ ਕੀਤੇ। ਦੁਖੀ ਬਦਮਾਸ਼ ਅੱਧਾ ਦਮ ਘੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਖਾਨ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਬੋਲਣਾ ਉਸਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਕਿੱਥੇ ਲੁਕਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਔਰਤਾਂ ਘਫ਼ੂਰ ਖਾਨ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬਾਕੀ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਬੇਕਾਰ ਝਗੜੇ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ; ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੇਢੰਗੇ ਰੂਪ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦਹਿਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਕੀ ਸੀ।

ਮੈਂ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ? ਮੈਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਖਾਨ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਮਿਆਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਲਈ ਹੁੰਦੀ, ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀ; ਪਰ ਉਹ ਮੇਰਾ ਸੁਪੀਰੀਅਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿੰਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਚੀਤੂ ਤੋਂ ਛੁਪਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, - ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੁੰਦਾ? ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਪਲ ਭਰ ਦੇ ਭਾਵ ਨੂੰ ਰੋਕਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਸਦਾ ਮੈਂ ਇੰਨੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਉਸ ਕੋਲ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਸ ਭਿਆਨਕ ਕੰਮ ਤੋਂ ਉਸਦਾ ਧਿਆਨ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

'ਆਓ, ਖਾਨ ਸਾਹਿਬ,' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ, 'ਸਾਡੇ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਘਰ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਦੇ ਸਾਰੇ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਹੈ: ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਕਰੋ, ਅਤੇ, ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਇਹ ਮੁਸੀਬਤ ਦਾ ਬਦਲਾ ਦੇਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਅਮੀਰ ਹੈ।' ਮੈਂ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ

ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਘਰ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਤੋੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਰੁਕ ਗਿਆ।

'ਥੋੜ੍ਹਾ ਚਿਰ ਰੁਕੋ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਖੇਡਿਆ ਹੈ; ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੂਰਖਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਖੁਦ ਬਾਂਹ 'ਤੇ ਝਰੀਟ ਮਾਰੀ। ਪਰ ਉਹ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ - ਕਾਫ਼ਰ! ਇੱਕ ਸੱਚੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ? ਉਹ ਇਸ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਪਏ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੁੱਢੀ ਮਾਂ ਵੀ, ਮੇਰੀ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ। ਮੇਰੇ ਆਦਮੀ ਆਪਣੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ; ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੈਂ, ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋ, ਇਸ ਜ਼ਿੱਦੀ ਬੁੱਢੇ ਖਲਨਾਇਕ ਤੋਂ ਜੋ ਕੁਝ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ; ਪਰ ਉਹ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਸੁਣੇਗਾ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਗਰਮ ਸੁਆਹ ਦਾ ਸੁਆਦ ਚੱਖਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।'

'ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਕੋਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਬੋਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਥੈਲਾ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਹੈ; ਇਸਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸੁਣਾਂਗੇ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।'

'ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ,' ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬਣਾਵਾਂਗੇ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋਗੇ।'

'ਥੈਲਾ ਹਟਾਓ,' ਮੈਂ ਪਿੰਡਾਰੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਜੋ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਸੀ; 'ਉਸਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦਿਓ, ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਪਾਣੀ ਲਿਆਓ; ਉਸਦਾ ਗਲਾ ਸੁਆਹ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।'

ਥੈਲਾ ਹਟਾਇਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਕਮਰੇ ਦੇ ਇੱਕ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਇੱਕ ਭਾਂਡਾ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ; ਪਰ ਉਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਨਾਲ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸੀ।

'ਪੀਓ!' ਆਪਣਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਦੇਖ ਕੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆਏ ਖਾਨ ਨੇ ਚੀਕਿਆ; 'ਪੀਓ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਆਲੀਆ ਦੀ ਸਹੁੰ, ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਪਾ ਦਿਆਂਗਾ। ਕਾਫ਼ਿਰ, ਜਿਸ ਲਈ ਗਾਂ ਦਾ ਪਿਸ਼ਾਬ ਸੁਆਦੀ ਹੈ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਪਾਣੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰਦੇ ਹੋ?'

'ਖੂਨ ਦਾ ਪਿਆਸਾ ਸ਼ੈਤਾਨ,' ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਰੁੱਸੀ ਹੋਈ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, 'ਤੇਰੇ ਹੱਥਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ, ਜਾਂ ਤੇਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਾਪੀ ਨਸਲ ਦਾ, ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਦੇਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਖੂਨ ਪੀਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਾਂਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਉੱਥੇ ਵਗ ਰਿਹਾ ਹੈ।'

'ਹਾਏ! ਕੀ ਤੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈਂ? ਤਾਂ, ਧੰਨ ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ, ਤੂੰ ਇਸਦਾ ਸੁਆਦ ਲਵੇਂਗਾ। ਆਹ, ਸੁਮੰਦ ਖਾਨ, ਫਰਸ਼ ਤੋਂ ਕੁਝ ਉੱਠ; ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਪਿਆਲਾ ਹੈ - ਇਸਨੂੰ ਕੰਢੇ ਤੱਕ ਭਰ ਦੇ; ਬੁੱਢਾ ਆਦਮੀ ਇਸਨੂੰ ਪੀਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਜੰਨਤ ਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਂਦਾ ਹੈ।'

'ਠਹਿਰ ਜਾਓ!' ਮੈਂ ਘਫ਼ੂਰ ਖਾਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ।'

'ਨਹੀਂ, ਦਖਲ ਨਾ ਦਿਓ,' ਖਾਨ ਨੇ ਦੰਦ ਚੱਕਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ ਮੈਂ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਦੋਸਤ ਹਾਂ - ਸਾਨੂੰ ਇੰਝ ਹੀ ਰਹਿਣ ਦਿਓ; ਪਰ ਜੇ ਮੇਰੇ ਮਕਸਦ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਝਗੜਾ ਕਰਾਂਗੇ; ਅਤੇ ਕੀ ਉਸਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਪਾਣੀ ਨਾਲੋਂ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ?'

ਸੁਮੰਦ ਖਾਨ ਨੇ ਖੂਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਪਿਆਲਾ ਅੱਧਾ ਗਰਮ ਲਾਲ ਤਰਲ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ - ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਡਰਾਫਟ, ਜੋ ਉਸਨੇ ਹੁਣ ਦੁਖੀ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। 'ਪੀਓ!' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, ਇੱਕ ਮਖੌਲੀ ਨਿਮਰਤਾ ਭਰੇ ਇਸ਼ਾਰੇ

ਨਾਲ ਪਿਆਲਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ; 'ਇਸਨੂੰ ਗੰਗਾ ਪਾਣੀ ਸਮਝੋ, ਅਤੇ ਇਹ ਤੁਹਾਡਾ ਦਿਲ ਖੋਲ੍ਹ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸੇਗਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਕਿੱਥੇ ਹਨ।'

ਘਫੂਰ ਖਾਨ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਹੱਸਿਆ। 'ਆਲੀਆ ਦੀ ਸੌਂਹ! ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁਰਲੱਭ ਬੁੱਧੀ ਹੈ, ਸੁਮੰਦ ਖਾਨ; ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ: ਮੈਂ ਚੀਤੂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਾਂਗਾ।'

ਪਰ ਬੁੱਢਾ ਆਦਮੀ ਨਫ਼ਰਤ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਛਾਤੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧੜਕਣ ਲੱਗੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਬਿਮਾਰ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ।

'ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ,' ਘਫੂਰ ਖਾਨ ਚੀਕਿਆ; 'ਆਪਣੇ ਛੁਰੇ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਮੂੰਹ ਖੋਲ੍ਹੋ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਡਰਾਫਟ ਪਾ ਦਿਓ।'

ਇਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਆਲੀਆ ਦੁਆਰਾ! ਸਾਹਿਬ, ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਇਹ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੀਤਾ, - ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਨ! ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਖੂਨ ਵਹਾਇਆ, ਸਗੋਂ ਉਸਦਾ ਮੂੰਹ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਿਆਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਗੱਲ੍ਹ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਪਈ ਸੀ।

'ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਸੋਨਾ ਕਿੱਥੇ ਹੈ!' ਘਫੂਰ ਖਾਨ ਨੇ ਚੀਕਿਆ। 'ਇਸ ਜ਼ਿੱਦ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ? ਕੀ ਤੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਤੇਰੀ ਜਾਨ ਮੇਰੇ ਵੱਸ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਤਲਵਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਵਾਰ ਤੈਨੂੰ ਜਹਾਨੁਮ ਭੇਜ ਦੇਵੇਗਾ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਮੂਰਖ ਤੇਰੇ ਅੱਗੇ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ?' - ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਮੁਰਦਿਆਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ।

'ਮਾਰੋ!' ਪੀੜਤ ਨੇ ਚੀਕਿਆ, 'ਮਾਰੋ! ਤੁਹਾਡੀ ਮਾਰ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ; ਮੈਂ ਬੁੱਢਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਯੋਗ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਦੇਰ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹੋ?'

'ਪਰ ਸੋਨਾ, ਖਜ਼ਾਨੇ!' ਖਾਨ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਥੱਪੜ ਮਾਰਦੇ ਹੋਏ ਗਰਜਿਆ। 'ਕਿਉਂ, ਕੀ ਤੂੰ ਮੂਰਖ ਹੈਂ?'

'ਸੋਨਾ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸੀ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਧੀਆਂ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿਓ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹੋਵਾਂਗੇ।'

'ਉਸਨੂੰ ਸੁਣੋ!' ਖਾਨ ਨੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਚੀਕਿਆ; 'ਉਹ ਸਾਡਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਓਏ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੀ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦੁਸ਼ਟਤਾ - ਕੀ ਇਹ ਕਹਾਵਤ ਨਹੀਂ ਹੈ! ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਥੋੜ੍ਹਾ ਤੇਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰੋਸ਼ਨੀ ਲਿਆਵੇ; ਅਸੀਂ ਦੇਖਾਂਗੇ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਹਾਸੇ-ਮਜ਼ਾਕ ਮੇਰੀ ਆਖਰੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਦੇ ਅਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।'

ਇਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਘਰ ਪਿੰਡਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ, ਜੇ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਹੋਰ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਖੜ੍ਹਾ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ, ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਛੱਡਣ ਦਾ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ; ਉਹ ਸਿਰਫ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਕਿਉਂ ਰੋਕਾਂ?

ਤੇਲ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਧੋਤੀਆਂ, ਜਾਂ ਕਮਰ-ਕੱਪੜਿਆਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਚੀਥੜੇ ਪਾੜੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੇਲ ਵਿੱਚ ਡੁਬੋਇਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਦੁਆਲੇ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਮੋਟਾਈ ਤੱਕ ਵਢਿਆ ਗਿਆ।

'ਹੁਣ ਇੱਕ ਰੌਸ਼ਨੀ ਲਿਆਓ,' ਖਾਨ ਨੇ ਚੀਕਿਆ, 'ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਫੜੋ।'

ਇੱਕ ਦੀਵਾ ਜਗਿਆ, ਅਤੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਫੜ ਲਿਆ।
'ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਆਖਰੀ ਮੌਕਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ,' ਖਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੰਦ ਦੰਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਮੈਂ ਹਿੰਮਤ ਕਰਕੇ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ; ਜਲਦੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਦਿਓ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮਸ਼ਾਲਾਂ ਬਣਾ ਦਿਆਂਗਾ, ਅਤੇ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਖਜ਼ਾਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰਨਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੈਂ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹਨੇਰੇ ਮੋਰੀ ਵਿੱਚ ਲੁਕੇ ਹੋਏ ਹਨ।'
'ਆਪਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਬੁਰਾ ਕਰੋ,' ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਸੁਰ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। 'ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਾਰੋਗੇ; ਅਤੇ ਜੇ ਮੇਰੇ ਦੁੱਖ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਗੇ, ਤਾਂ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਦਿਓ; ਕਿਉਂਕਿ ਨਾਰਾਇਣ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਉਸਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ, ਤੁਹਾਡੀ ਨਹੀਂ ਜੋ ਇਹ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਚੀਕ ਨਹੀਂ ਸੁਣੋਗੇ ਭਾਵੇਂ ਮੇਰੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਸੜ ਗਈਆਂ ਹੋਣ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਥੁੱਕਦਾ ਹਾਂ!'
'ਚੀਥੜੇ ਸਾੜ ਦਿਓ!' ਘਫ਼ੂਰ ਖਾਨ ਗਰਜਿਆ; 'ਇਹ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।'
ਉਹ ਜਗਾਏ ਗਏ ਸਨ - ਇੱਕ ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਉਹ ਬਲ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸਦੇ ਹੱਥ ਅੱਗ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਉਸਦੇ ਪਾਸਿਆਂ ਵੱਲ ਦਬਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਆਲੀਆ, ਆਲੀਆ! ਇਹ ਇੱਕ ਦੁਖਦਾਈ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸੀ। ਉਂਗਲਾਂ ਦਾ ਗਰਮ ਮਾਸ ਤੇਲ ਵਾਲੇ ਚੀਥੜਿਆਂ ਦੀ ਅੱਗ ਹੇਠ ਚੀਕ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਤਾਜ਼ੇ ਤੇਲ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੋਕ ਇਸਨੂੰ ਮਸ਼ਾਲ 'ਤੇ ਪਾਉਂਦੇ ਸਨ।
ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਝਿਆ ਸੀ। ਕਿਹੜੀਆਂ ਨਾੜੀਆਂ ਇੰਨੀਆਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਤਸੀਹਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹਿ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ? ਉਸਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਤਰਸਯੋਗ ਸਨ, ਅਤੇ ਪੱਥਰ ਵਰਗਾ ਦਿਲ ਪਿਘਲਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਸਨ; ਪਰ ਘਫ਼ੂਰ ਖਾਨ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ: ਉਹ ਆਪਣੀ ਬੇਰਹਿਮ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਉਸ ਬਦਕਿਸਮਤ ਜੀਵ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਨਾਲ ਪੁੱਛਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੇਗਾ। ਪਰ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਹ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਹ ਬੇਵਕੂਫ਼ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਕਾਫ਼ੀ ਥੱਕ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਗਿਆ।
'ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ। 'ਆਲੀਆ ਦੇ ਪਿਆਰ ਲਈ, ਉਸਨੂੰ ਇਕੱਲਾ ਛੱਡ ਦਿਓ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਚਲੇ ਜਾਣ ਦਿਓ; ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਹੋਰ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਾਂ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ।'
'ਕਿੱਥੇ ਨੇ ਉਹ ਇੱਕ ਅਪਵਿੱਤਰ ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ?' ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰਿਆ, ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ। 'ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਨੇ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਆਓ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛ ਸਕਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੈਸੇ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਣਗੇ।' ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ! ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਅਗਲੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲੱਥਪੱਥ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ।
ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਖਾਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਅਤੇ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਹਿਸ਼ੀ ਹੋ ਗਿਆ; ਉਸਨੇ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰ ਵਾਂਗ ਆਪਣੇ ਦੰਦ ਪੀਸ ਲਏ; ਉਹ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਡਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।
ਬੁੱਢਾ ਆਦਮੀ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ਅਤੇ ਉਂਗਲਾਂ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਚੁੱਕਿਆ, ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਹੱਥਾਂ

ਵੱਲ ਤਰਸ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ। ਕੀ ਉਹ ਆਦਮੀ ਸਨ ਜਾਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਘੇਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ? ਆਲੀਆ ਦੁਆਰਾ!
ਸਾਹਿਬ, ਉਹ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਸ 'ਤੇ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਲਗਭਗ ਅਚੇਤ ਕੰਮਾਂ 'ਤੇ ਹੱਸਦੇ ਸਨ।
'ਬੋਲੋ!' ਖਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਮਾਰਦੇ ਹੋਏ ਚੀਕਿਆ, 'ਬੋਲੋ, ਕਾਫ਼ਿਰ! ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਲਈ ਹੋਰ ਤਸੀਹੇ ਆਉਣਗੇ।'
ਪਰ ਉਹ ਬੋਲਿਆ ਨਹੀਂ - ਉਹ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ: ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਤਸੀਹੇ ਆਪਣੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।
ਖਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਕੱਢੀ। ਉਸਨੇ ਫਿਰ ਚੀਕਿਆ, 'ਬੋਲੋ!' ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਸਨੇ ਹਥਿਆਰ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਚੁੱਕਿਆ।
ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਹਿੱਲਦੇ ਦੇਖੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ: ਉਸਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਕੀਤੀਆਂ, ਪਰ ਕੋਈ ਸ਼ਬਦ ਉਸ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ।
ਖਾਨ ਦੀ ਘਬਰਾਹਟ ਵਿੱਚ ਤਲਵਾਰ ਉਸਦੇ ਸਿਰ ਦੇ ਉੱਪਰੋਂ ਕੰਬ ਰਹੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ, ਇਹ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿਰ ਲਗਭਗ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਗਿਆ। ਕੀ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ?
ਮੈਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸੀ; ਘਫ਼ੂਰ ਖਾਨ ਦਾ ਪਿਆਲਾ ਵੀ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ; ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਇਰਾਦਾ ਉਸੇ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਪੱਕਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, - ਮੈਂ ਮੁਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ ਅਤੇ ਘਰੋਂ ਭੱਜ ਗਿਆ।

ਅਧਿਆਇ XXXVII

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਨਾਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਲਾਇਆ,
ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਜੰਗਲੀ ਗੀਤ ਗਾਏ:
"ਹੁਰਰੇ!" ਸ਼ੈਤਾਨ ਚੀਕਿਆ; ਉਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਮੇਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ;
ਅਤੇ ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਹੱਸ ਪਿਆ।
ਪੁਰਾਣਾ ਗਾਥਾ ਗੀਤ
ਉਸ ਘੜੀ ਤੋਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਕੈਂਪ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਠੱਗਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਰੱਖੀ ਜੋ ਮੈਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੱਲ ਕੀਤੀ:
'ਤੁਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਭਰਾਵੋ, ਕਿ ਘਫ਼ੂਰ ਖਾਨ ਇੱਕ ਸ਼ੈਤਾਨ ਹੈ; ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਆਦਮੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: ਇਹ ਪਿੰਡਾਰੀ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਮਾੜੇ ਹਨ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਭੈੜਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ, ਮੋਤੀ ਅਤੇ ਪੀਰ ਖਾਨ, ਕਰਿੰਜਾਹ ਵਿਖੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਕੁੜੀ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖੋ; ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੇਰਾ ਦੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਗੁੱਸਾ ਯਾਦ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸਨੇ ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਲਗਭਗ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਕਰ ਲੈਂਦਾ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਮੇਰੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਆਲੀਆ ਜਲਦੀ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨਿਆਂ ਦਾ ਨਿਮਰ ਸਾਧਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਹੇਗੀ। ਮੈਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪਰਹੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲੋਂ ਕਾਲਾ ਅਪਰਾਧ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕੀ ਸੀ। ਕੀ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਮਾੜਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ?'
'ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ!' ਮੇਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ; 'ਉਹ ਨਿਸ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਡਾ ਹੈ।'
'ਉਹ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ: 'ਹੁਣ ਸੁਣੋ। ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਅਜੇ ਵੀ ਫੇਰਿੰਗੀਆਂ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਬੋਤਲਾਂ ਹਨ, ਜੋ ਮੈਂ ਗੁੰਟੂਰ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ; ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਇੱਥੇ ਆ ਕੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਪੀਣ ਲਈ ਮਨਾ ਲਵੇਗਾ; ਮੈਂ ਉਸਦਾ ਹਿੱਸਾ ਅਫੀਮ ਨਾਲ ਪੀਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਕੱਪਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇੱਕ ਆਸਾਨ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ।'
'ਅੱਛਾ!' ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਯੋਜਨਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਰਾਤ ਇਸਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ?'
'ਅੱਜ ਰਾਤ ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਤੰਬੂ ਇਸਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ; ਨਹੀਂ, ਇਸ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ, - ਅਤੇ ਰਾਤ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਨੀਂਦ ਨਾਲ ਘਿਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਸਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।'
'ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਦਰਸਾਵਾਂ,' ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਕਿ ਘਫ਼ੂਰ ਖਾਨ ਦੀ ਕਾਠੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਈਨ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ; ਕੀ ਅਸੀਂ ਇਸਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ?'
'ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜੋਖਮ ਅਤੇ ਖੋਜ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।'

ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਇੱਕ ਪਲ ਸੋਚਿਆ; ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, -
'ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਹੈ, ਜਮਾਦਾਰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਾਇਦ ਸੁਧਾਰ ਕਰ ਸਕੋਗੇ; ਅਤੇ, ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕਾਠੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ: ਜਦੋਂ ਖਾਨ ਕਾਫ਼ੀ ਸ਼ਰਾਬੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਸੌਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੰਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਉਸਦਾ "ਘੋੜਾ ਅਤੇ ਕਾਠੀ" ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਵੇਰੇ ਉਸਦੇ ਨੇੜੇ ਚੜ੍ਹਨ ਲਈ ਹੋਵੇ। ਜੇਕਰ ਕਾਠੀ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਇਸਦੇ ਸਮਾਨ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਦੱਬ ਸਕਦੇ ਹਾਂ; ਜੇ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕਰਨ 'ਤੇ ਹੀ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।'
'ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ,' ਮੋਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਕਿ ਸ਼ਗਨ ਚੰਗੇ ਹੋਣਗੇ; ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਮਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।'
'ਅਜਿਹਾ ਕਰੋ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਪੀਰ ਖਾਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ 'ਤੇ ਸੋਚਾਂਗਾ ਅਤੇ ਦੇਖਾਂਗਾ ਕਿ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।'
ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਰਾਤ ਲਈ ਵੱਖ ਹੋ ਗਏ।
ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਜਾਂ ਕਸਬੇ ਦੇ ਲੁੱਟਣ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਉਲਝਣ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਘਫੂਰ ਖਾਨ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਵਾਪਰੇ ਸਾਹਸਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ, ਖਾਨ ਸਾਹਿਬ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਗੁੰਟੂਰ ਦੇ ਘਰਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਅਰਥ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਫੇਰਿੰਗੀਆਂ ਦੇ ਭੰਡਾਰ-ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਤਬਾਹ ਕੀਤਾ ਸੀ? ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮੇਰਾ ਸਰਾਪ! ਉਹ ਨੁਵਾਬਾਂ ਵਾਂਗ ਅਮੀਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕੋਲ ਸੋਨੇ ਜਾਂ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਗਹਿਣਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੀਮਤੀ, - ਚੀਨੀ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਅਤੇ ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਭ ਕਿਵੇਂ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ?'
'ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ,' ਖਾਨ ਨੇ ਗਰਜਿਆ; 'ਪਰ ਸਾਡੇ ਮੁਖੀ ਦੀ ਕਾਇਰਤਾ ਲਈ, - ਤੁਹਾਡੇ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, - ਅਸੀਂ ਹਮਲਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਜਿੱਥੇ ਖਜ਼ਾਨਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਅਮੀਰ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਸੀ; ਜਦੋਂ ਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਸੀ, ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੁਸੀਬਤ ਦੇ ਬਦਲੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤੇ, ਅਤੇ ਇਹ ਕੁਝ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਸੀ।'
'ਸੱਚ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਸੀ, ਖਾਨ; ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚਮਕਦਾਰ ਅੱਗਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਭਸਮ ਕਰਦੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਕਿੰਨੇ ਸੜ ਗਏ ਹੋਣਗੇ! ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੀ ਯਾਦ ਹਨ ਜੋ ਮੈਂ ਫੜੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, - ਛੋਟੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਛਾਪੇ ਹੋਏ ਕਾਗਜ਼ ਸਨ? ਇਹ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਚੰਗੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸਨ।'
'ਮਾਸ਼ਾੱਲਾ! ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸੀ,' ਖਾਨ ਨੇ ਚੀਕਿਆ; 'ਇਸਦਾ ਸੁਆਦ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਮੇਰੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹਟਿਆ। ਇਹ ਕਾਫ਼ਰ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਚੰਗੀ ਸ਼ਰਾਬ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਪੱਕਾ ਹੈ। ਕਾਸ਼ ਮੈਂ ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਆਇਆ ਹੁੰਦਾ! ਕੁਝ ਬੋਤਲਾਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਲਿਜਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ ਹੁੰਦਾ।'
'ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਵਧਾਨ ਸੀ, ਖਾਨ; ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਰਾਬ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ; ਮੈਂ ਕੁਝ ਬੋਤਲਾਂ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹਨ, ਜੇ ਉਹ ਟੁੱਟੀਆਂ ਨਾ ਹੋਣ।'

'ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਕੁਝ? ਨਹੀਂ, ਤਾਂ, ਆਪਣੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦਾ ਕੰਜੂਸੀ ਨਾ ਕਰੋ; ਮੈਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਚੱਖਣ ਦਿਓ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਹੁੰ ਖਾਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਫਿਰਦੌਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।'
'ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਖਾਨ; ਪਰ ਘਪਲੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਤੁਸੀਂ ਅੱਜ ਰਾਤ ਸ਼ਾਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ? - ਯਾਨੀ, ਜੇ ਕੋਈ ਬਚਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਾਂਗਾ। ਮੇਰਾ ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਪਿਲਾਓ ਪਕਾਏਗਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਚੁੱਪਚਾਪ ਵਾਈਨ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਾਂਗੇ।'
'ਤੁਹਾਡੇ ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਰਾਬ ਵਾਂਗ ਮਿੱਠੇ ਹਨ, ਅੱਛਾ ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ; ਸੱਚਮੁੱਚ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਰਹਾਂਗਾ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਈਆਂ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰਾ ਘੋੜਾ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਘੇਰ ਲੈਣ; ਕੋਈ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖੇਗਾ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆਵਾਂਗਾ। ਮੈਂ ਹੱਦੋਂ ਵੱਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਧਰਮ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਕਲੰਕ ਨਹੀਂ ਬਣਾਂਗਾ।'
ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਹੇ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਮੇਰੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਛਾਲ ਮਾਰ ਗਿਆ। ਫਿਰ, ਕਾਠੀ ਸਾਡੀ ਹੋਵੇਗੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਜਾਂ ਖੋਜ ਦੇ ਜੋਖਮ ਦੇ: ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਮੇਰੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀ ਜਲਦੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿੱਤਾ!
'ਸੱਚ ਹੈ, ਖਾਨ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਦੇਖਣ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇਗਾ: ਸਾਨੂੰ ਗੁਪਤ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਮੇਰੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਪੀਰ ਖਾਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ; ਉਹ ਮੇਰਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸਣ ਵਾਲਾ ਭਰਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੁਰਲੱਭ ਸਾਥੀ ਹੈ: ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਸੁਹਾਵਣਾ ਕੈਰੋਊਸ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਪਿਲਾਓ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਭੇਜਾਂਗਾ।'
'ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ!' ਉਸਨੇ ਚੀਕਿਆ, 'ਨਹੀਂ, ਇਸਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਮੈਂ ਸ਼ਾਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਹਾਡੇ ਤੰਬੂ ਵੱਲ ਤੁਰ ਕੇ ਜਾਵਾਂਗਾ। ਅਤੇ, ਸੁਣੋ!' ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਸਈਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਜੋ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਤੁਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, 'ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਤੰਬੂ ਵੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖੋਗੇ, ਤੁਸੀਂ ਮੇਰਾ ਘੋੜਾ ਅਤੇ ਕਾਠੀ ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਤੰਬੂ ਵੱਲ ਲੈ ਆਓਗੇ। ਯਾਦ ਰੱਖੋ, ਤੁਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਲੈ ਜਾਓਗੇ, ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਸਵਾਰੀ ਕਰਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚੋਗੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿਓਗੇ।'
'ਜੋ ਹੁਕਮ,' ਉਸ ਬੰਦੇ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਤੁਹਾਡੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।'
'ਅਤੇ ਯਾਦ ਰੱਖੋ,' ਖਾਨ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਣਾ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿੱਥੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ, ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇ, ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹੋ।'
'ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ; ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।'
'ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਾ ਹੀ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ,' ਖਾਨ ਨੇ ਚੀਕਿਆ, 'ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਇੱਕ ਕੋਰਲਾ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ।'
ਉਹ ਸਾਥੀ ਫਿਰ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਬੇਤੁਕੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਘਫੂਰ ਖਾਨ ਇੱਕ ਸੁਹਾਵਣਾ ਸਾਥੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹਾਸੋਹੀਣੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਅੰਗ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਡੂੰਘੇ ਕੈਰੋਜ਼ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੁਆਰਾ ਚੰਗੇ ਹਾਸੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਵਾਰ ਹੋ ਗਏ।

ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਲੰਬੇ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਰਮ ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦਿਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਠਹਿਰਨ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ; ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੁਪਹਿਰ ਦੀ ਗਰਮੀ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਤੰਬੂਆਂ ਦੀ ਛੱਤ ਹੇਠ ਆ ਗਏ। ਦਿਨ ਭਰ ਖਾਨ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਕਈ ਸੁਨੇਹੇ ਆਏ ਕਿ ਕੀ ਭੋਜਨ ਤਿਆਰ ਹੈ; ਪਰ ਇਹ ਮੇਰੇ ਉਦੇਸ਼ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਜੇਕਰ ਇਹ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਇਹ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ।

'ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੀ ਸਵੇਰ ਖਾਨ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਸਵਾਰੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹੋ,' ਮੋਤੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਗਨ ਨਹੀਂ ਦੇਖੇ?'

'ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ,' ਮੈਂ ਬੇਚੈਨੀ ਨਾਲ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਰੂਰ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ?' ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨਗੇ; ਨਹੀਂ, ਕਿ ਅਨੁਕੂਲ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦੇ।

'ਮੈਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ,' ਮੋਤੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। 'ਕੱਲ੍ਹ ਰਾਤ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਿਆ, ਪੀਰ ਖਾਨ, ਮੈਂ, ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਗੁਰ ਭੇਟ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ, ਧੰਨ ਹੈ ਭਵਾਨੀ, ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਥੀਬਾਓ ਅਤੇ ਪਿਲਹਾਓ ਦਿੱਤੇ ਹਨ; ਇਸ ਲਈ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ।'

'ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਹੋਵੇਗੀ, ਮੋਤੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਆਲੀਆ ਦੇ ਹੱਥ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਦੀ ਹਾਂ; ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਹੁੰਦੀਆਂ।'

'ਨਹੀਂ, ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਹੋ, ਜੇਮਾਦਾਰ,' ਉਸਨੇ ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, 'ਤੂੰ ਇਸ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਠੱਗ ਹੈਂ; ਪਰ ਹੁਣ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਗਨ ਸੱਚਮੁੱਚ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ।'

'ਜੇ ਅਸੀਂ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਕੁਝ ਵਿਚਾਰ ਹਨ; ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ। ਜਦੋਂ ਉਸਦੇ ਲਾਪਤਾ ਹੋਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਤਾਂ ਹਲਚਲ ਮਚ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।'

"ਓਏ, ਇਹ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਵਰਗਾ ਹੀ ਹੈ, ਜੇਮਾਦਾਰ। ਅਸੀਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਸਲਾਹ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਤੈਨੂੰ ਕੁਝ ਸਾਹਸ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਸੀ; ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਥੇ ਪਿੰਡਰੀਆਂ ਦੇ ਇਹ ਕੁੱਤੇ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਪਏ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲਗਭਗ ਸੈਂਕੜੇ ਰੁਪਏ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਨਿਸ਼ਕਿਰਿਆ ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਰਹੇ ਹਾਂ; ਅਤੇ ਮੈਂ, ਇੱਕ ਲਈ, ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ! ਸਾਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦੇ ਇੱਕ ਰਾਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਿਤਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।"

'ਰੁਕੋ, ਅੱਛਾ ਮੋਤੀ; ਪਹਿਲਾਂ ਖਾਨ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰੀਏ। ਅਤੇ ਹੁਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ; ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲੁਘੋਈ ਬਣਨਾ ਪਵੇਗਾ।'

'ਇਸਦੇ ਲਈ ਅਸੀਂ ਤਿਆਰ ਹਾਂ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ; ਇੱਕ ਠੱਗ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗ੍ਰੇਡ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਉਸਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ।'

'ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ; ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਛੱਤ ਮੇਰੇ ਛੱਤ ਨਾਲ ਜੋੜਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਪਰਦਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਖਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਕਬਰ ਤਿਆਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਸਦੇ

ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਹ ਤਿਆਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ: - ਪਰ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰੇਗਾ; ਇਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।'
'ਤੁਸੀਂ ਸਹੀ ਹੋ, ਜੇਮਾਦਾਰ, ਉਹ ਸ਼ੱਕ ਕਰੇਗਾ: ਉਸਨੂੰ ਡੂੰਘਾ ਦੱਬਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਤਿੰਨ ਆਦਮੀ ਹਨ ਜੋ ਬੁੱਢੇ ਲੁਘਾਈ ਹਨ; ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਕੁਝ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲੈਣਗੇ।'
'ਅਤੇ ਉਸਦੀਆਂ ਸਾਈਆਂ, - ਉਸਨੂੰ ਵੀ ਮਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਮੋਤੀ।'
'ਜ਼ਰੂਰ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। 'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ ਪੀਰ ਖਾਨ ਖਾਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਸਈਆਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹੋ - ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਲਵਾਂਗੇ।'
"ਚੰਗਾ; ਫਿਰ ਸਾਡਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਪੀਰ ਖਾਨ ਇਕੱਲਾ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ; ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਘੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਠੀ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਸਾਨੂੰ ਲੱਭਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਉੱਡਣਾ ਪਵੇਗਾ।" ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।
'ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ,' ਮੋਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹਲਚਲ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਨੇਤਾ ਹੈ; ਪਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਲੁੱਟ ਲੈ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਨੇਮਾਵੂਰ ਛੱਡਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡਾਰੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ।'
'ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ, ਮੋਤੀ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਝਗੜਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸ਼ੱਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਇੱਕ ਦੁਸ਼ਟ ਸਮੂਹ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਮਾੜੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਮੁਹਿੰਮ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਜਾਓ, ਡੱਬਾ ਤਿਆਰ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਭੇਜੋ।'
ਸ਼ਾਮ ਆ ਗਈ; ਦਿਨ ਦੀ ਆਖਰੀ ਲਾਲ ਲਕੀਰ ਦੇ ਨਾਲ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਲਈ ਵਫ਼ਾਦਾਰਾਂ ਦੇ ਪੁਕਾਰ ਗੂੰਜ ਰਹੇ ਸਨ। ਆਦਮੀ ਰੰਢਾਂ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਆਪਣੇ ਗਲੀਚਿਆਂ 'ਤੇ ਗੋਡੇ ਟੇਕ ਰਹੇ ਸਨ, ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਆਲੀਆ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, - ਉਹ ਆਦਮੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਉਸ ਦਿਨ ਵਹਾਏ ਗਏ ਖੂਨ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਾਫ਼ ਹੋਏ ਸਨ! ਸਮਾਰੋਹ ਖਤਮ ਹੋਇਆ, ਹਰ ਇੱਕ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਿਆ, ਆਪਣੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਘੋੜੇ ਦੇ ਕੋਲ ਲੇਟਣ ਲਈ, ਅਤੇ ਆਰਾਮ ਦੀ ਰਾਤ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਨ ਲਈ, ਉਸਨੂੰ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਦੀ ਮਿਹਨਤ, ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਲੁੱਟ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ।
ਸਮਾਂ ਨੇੜੇ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਖਾਨ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਖੁਸ਼ ਸੀ, ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵੀ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੀਰ ਖਾਨ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸੀ: ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਬੋਲੇ; ਸਾਡੇ ਦਿਮਾਗ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਬੋਲਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਨ।
'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਬੋਤਲ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ੀਲਾ ਪਦਾਰਥ ਪਾਇਆ ਹੈ?' ਉਸਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।
'ਮੈਂ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਤੋਲੇ ਅਫੀਮ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ; ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਚੱਖਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਸ਼ੇ ਦਾ ਸੁਆਦ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਇਹ ਦੂਜੀ ਬੋਤਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ; ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਲੱਭਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚ

ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ, ਸਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮੌਕਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੌਲੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਬੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ?'

'ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੇ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ; ਮੈਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਤਾਕਤਵਰ ਆਦਮੀ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਰੁਮਲ ਕਦੇ ਅਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ, ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮੋਤੀ ਅਤੇ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਗਾਉਣ ਅਤੇ ਵਜਾਉਣ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ, - ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਜਦੋਂ ਖਾਨ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਬੋਤਲ ਨਿਗਲ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਮੋਤੀ ਕੋਲ ਇੱਕ ਸਿਤਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਢੋਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਸ਼ੋਰ ਬਾਕੀ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਡੁੱਬ ਜਾਵੇਗਾ।'

'ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਹੋਰ ਲੋਕ ਗਾਉਣ ਤੋਂ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸੁਣਨ ਲਈ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ; ਇਹ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ: ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਆਲੀਆ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਸਮਾਂ ਆਉਣ 'ਤੇ ਦੇਖਾਂਗੇ।'

ਸ਼ਾਮ ਬਹੁਤ ਬੀਤ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸਭ ਕੁਝ ਸ਼ਾਂਤ ਸੀ। ਕੈਂਪ ਭਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅੱਗਾਂ, ਇੱਥੇ ਅਤੇ ਉੱਥੇ, ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਜਿੱਥੇ, ਹਰ ਇੱਕ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਇਕੱਲਾ ਪਿੰਡਾਰੀ ਦਿਨ ਦਾ ਆਪਣਾ ਆਖਰੀ ਖਾਣਾ ਪਕਾ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਬਾਕੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਡੂੰਘੀ ਨੀਂਦ ਵਿੱਚ ਦੱਬੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਨੇੜੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਾਂਤ ਸਨ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਨਿਮਰ ਤੰਬੂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ ਜੋ ਖਾਨ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਬੇਚੈਨੀ ਨਾਲ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਇੱਕ ਚਿੱਤਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ ਚੋਰੀ ਕਰਦੇ ਦੇਖਿਆ, ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਪਏ ਝੁਕੇ ਹੋਏ ਰੂਪਾਂ ਤੋਂ ਬਚਦੇ ਹੋਏ। ਕੀ ਇਹ ਖਾਨ ਸੀ? ਹਾਂ। 'ਆਲੀਆ ਦੁਆਰਾ ਉਹ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ!' ਮੈਂ ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਹੁਣ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ: ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਉਸਦਾ ਘੋੜਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਈਸ ਇਸਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।'

'ਸ਼ੁੱਕਰ ਖੋਡਾ!' ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਧੋਖਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।'

"ਕੀ ਇਹ ਤੁਸੀਂ ਹੋ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ?" ਘਫ਼ੂਰ ਖਾਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਚੀਕੀ। "ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਸਰਾਪੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਤੰਬੂ ਗੁਆ ਬੈਠਾ ਹੁੰਦਾ।"

'ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਹਾਂ, ਖਾਨ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣੇ ਸੇਵਕ ਦੇ ਗਰੀਬ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਸਵਾਗਤ ਹੈ।'

'ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਮਿਲ ਗਈ, ਹੈ ਨਾ?' ਖਾਨ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਰਗੜਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ। 'ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਧੋਖਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ?'

'ਤੇਰੀ ਜਾਨ ਦੀ ਸੌਂਹ, ਨਹੀਂ! ਖਾਨ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋ, ਇਹ ਉੱਥੇ ਹੈ, ਅਤੇ ਪੀਰ ਖਾਨ ਪਿਲਾਓ ਲਈ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ।'

'ਖੂਬ, ਆਲੀਆ ਵੱਲੋਂ! ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਵਰਤ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸਦਾ ਇਨਸਾਫ਼ ਹੋ ਸਕੇ; ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਲਈ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਡੀਕਦੇ ਰੱਖਿਆ।'

'ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਘੋੜਾ, ਖਾਨ?'

'ਓਹ, ਉਹ ਇੱਥੇ ਹੈ; ਮੇਰੇ ਸਈਆਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਘੇਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦੂਜੇ ਨੌਕਰਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, - ਮੈਂ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਸਿਰ ਦਰਦ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਖਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸੌਣ ਲਈ ਲੇਟਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਾ ਕਰੋ। ਚਾਕੂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਬਿਹਤਰ ਜਾਣਦੇ ਸਨ; ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਕੁਝ ਦੇਰ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਤੰਬੂ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਚੋਰੀ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਲੋਕ ਜਾਨਵਰ ਅੱਗੇ ਕੁਝ ਚਾਰਾ ਸੁੱਟ ਸਕਦੇ ਹਨ?'

'ਜ਼ਰੂਰ: ਮੈਂ ਇਸਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।'

ਪੀਰ ਖਾਨ ਹੁਣ ਪਲਾਉ ਲੈ ਕੇ ਅੰਦਰ ਆਇਆ; ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਬੈਠਣ 'ਤੇ, ਸਾਡੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੱਬ ਗਈਆਂ।

'ਹੁਣ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ; ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪਿਲਾਓ ਸੁੱਕਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਨਮੀ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ।'

'ਇਹ ਇੱਥੇ ਹੈ,' ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਕੱਪ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ; 'ਦੇਖੋ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਚਮਕਦਾ ਹੈ, ਰੂਬੀ ਦੀ ਅੱਗ ਵਾਂਗ।'

'ਓਏ,' ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਤੱਕ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾ ਦਿੱਤਾ, 'ਇਹ ਹੂਰੀਆਂ ਲਈ ਸ਼ਰਾਬ ਹੈ; ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸਦਾ ਕਿੰਨਾ ਆਨੰਦ ਲੈਂਦਾ ਹੈ! ਸੋਚੋ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਸੀਂ ਸੱਚੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਸਵਰਗ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਪੀਵਾਂਗੇ, (ਜੇਕਰ ਸਾਨੂੰ ਉੱਥੇ ਜੋ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇੰਨਾ ਵਧੀਆ ਹੋਵੇਗਾ), ਵੀਹ ਹੂਰੀਆਂ ਨਾਲ ਘਿਰੇ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਸਾਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ! ਪਰ ਪੀਓ, ਯਾਰ, - ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਲਵਾਂਗਾ।'

'ਨਹੀਂ, ਉਹ ਬੋਤਲ ਤੇਰਾ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਖਾਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤੇਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੀ ਹੈ; ਮੈਂ ਅਤੇ ਪੀਰ ਖਾਨ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵੰਡ ਲਵਾਂਗੇ। 'ਇਹ ਅਫ਼ਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਾਂ ਬੋਤਲਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ।'

'ਹਾਂ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਪਛਤਾਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਪਰ ਜੋ ਕੁਝ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਉਸਦਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ;' ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਡਰੰਕ ਲਿਆ। 'ਬੱਸ ਸੋਚੋ,' ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਫ਼ਰਾਂ ਬਾਰੇ ਜੋ ਫੇਰਿੰਗੀ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਾਨ ਪੀਂਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਰਾਬੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਮਹਾਨ ਕੰਮਾਂ 'ਤੇ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਅਤੇ ਕੀ ਇਹ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਇੱਕ ਮੇਜ਼ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਬੈਠਦੇ ਹਨ, ਪੀਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਗਾਣੇ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਨਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੇ?'

'ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਖਾਨ। ਆਲੀਆ ਦੁਆਰਾ! ਉਹ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਕੁੱਤੇ ਹਨ।'

'ਕਾਸ਼ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ,' ਘਫੂਰ ਖਾਨ ਨੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਚੁੱਪੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹਾ। 'ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਲਈ ਦੇਣਗੇ?'

'ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

'ਫਿਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨੌਕਰੀ ਕਰਾਂਗਾ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ; ਇਹ ਚੀਜ਼ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਧੀਆ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਫ਼ਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭਰਮਾਏਗੀ। ਪਰ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿਕੰਦਰ ਜਾਹ ਵੀ ਇਸਨੂੰ ਪੀਂਦਾ ਹੈ।'

'ਤਾਂ ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਸੀ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਉੱਥੇ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਸ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਸੁਆਦ ਚੱਖਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੋਤਲਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਟੂਰ ਵਿਖੇ ਫੇਰਿੰਗੀਜ਼ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ।'

'ਇਹ ਇੱਕ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਪੀਣ ਵਾਲਾ ਪਦਾਰਥ ਹੈ,' ਖਾਨ ਨੇ ਬੋਤਲ ਖਤਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਉਕਾ ਭਰਿਆ, ਅਤੇ ਇਸ ਵੱਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਉਦਾਸ ਚਿਹਰੇ ਨਾਲ ਵੇਖਦਾ ਹੋਇਆ। 'ਇਹ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ; ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪੀਣ ਵਾਲਾ ਪਦਾਰਥ ਹੈ?'

'ਓਏ, ਖਾਨ! ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ,' ਮੈਂ ਦੂਜਾ ਉਸਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

'ਮੈਂ ਹੁਣ ਖੁਸ਼ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ। ਆਲੀਆ ਦੁਆਰਾ! ਮੈਂ ਗਾ ਸਕਦੀ ਸੀ - ਮੈਂ ਨੱਚ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਬਦਨਾਮੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੈਗੰਬਰ ਨੇ ਕਿਸੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਗਾਉਣ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਹੋਵੇ! ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਸਿਤਾਰ ਹੈ? ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੇਰਾ ਹੱਥ ਚੰਗਾ ਹੈ।'

'ਜਾਓ ਅਤੇ ਮੋਤੀ-ਰਾਮ ਲੈ ਆਓ,' ਮੈਂ ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ; 'ਇਹ ਤਾਂ ਵਧੀਆ ਹੈ। ਕੀ ਇਸਦਾ ਮਾਲਕ ਵੀ ਆਵੇਗਾ, ਖਾਨ?'

'ਨਹੀਂ, ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ; ਭਾਵੇਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਆਵੇ, ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਤੋਂ ਪੁੱਟ ਲਵਾਂਗਾ: ਉਸਨੂੰ ਆਉਣ ਦਿਓ। ਕੀ ਉਹ ਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?'

'ਬੁਲਬੁਲ ਵਾਂਗ, ਖਾਨ; ਮੈਂ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ ਹੋਵੇ।'

'ਓਹ, ਕੁਝ ਔਰਤਾਂ ਲਈ!' ਖਾਨ ਨੇ ਹਉਕਾ ਭਰਿਆ; 'ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਿਰਨ-ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਝਲਕ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਿੱਟਿਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਆਹ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਵਿੱਚ ਡੇਰਾ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਖੁਸ਼ ਕੁੱਤੇ ਸੀ। ਇੱਕ ਮਨਮੋਹਕ ਸੀ - ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿਉਂ ਗੱਲ ਕਰੀਏ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, - ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿਉਂ ਗੱਲ ਕਰੀਏ?'

'ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਨੇਮਾਵੁਰ ਪਹੁੰਚਾਂਗੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦਾ ਹੋਰ ਵੀ ਆਨੰਦ ਮਾਣਾਂਗੇ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ। 'ਪਰ ਇੱਥੇ ਮੋਤੀ ਆਪਣੀ ਸਿਤਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ।'

ਮੋਤੀ ਨੇ ਸਲਾਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬੈਠ ਗਿਆ।

'ਕੀ ਇਹ ਸਾਜ਼ ਟਿਊਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੋਤੀ:—ਤੂੰ ਗਾਇਕਾਂ ਦਾ ਮੋਤੀ?' ਖਾਨ ਚੀਕਿਆ, ਮੋਤੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਜਾਉਣ 'ਤੇ ਹੱਸ ਪਿਆ। 'ਕੀ ਤੂੰ ਇਸਨੂੰ ਟਿਊਨ ਕੀਤਾ ਹੈ?'

'ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੈ, ਨੇਕ ਖਾਨ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਇੰਨੇ ਉੱਚੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਛੂਹਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।'

'ਨਹੀਂ, 'ਇਹ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਸਿਤਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਿੱਠੀ ਵੀ ਹੈ,' ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਤਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਘੁਮਾਈਆਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਸਾਜ਼ਕ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਸੀ।

'ਵਾਹ!' ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਇੱਕੋ ਵਾਰ ਚੀਕਿਆ; 'ਖੇਡੋ, ਨੇਕ ਖਾਨ! ਉਹ ਹੱਥ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਚੰਭੇ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।'

'ਮੈਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੋਰ ਪੀਣ ਦਿਓ,' ਉਸਨੇ ਚੀਕਿਆ, 'ਅਤੇ ਮੈਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਗ਼ਜ਼ਲ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਮੋਤੀ?'

'ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਨਾਲ ਹੁਨਰਮੰਦ ਹਾਂ, ਖਾਨ ਸਾਹਿਬ; ਫਿਰ ਵੀ, ਜੇ ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਇੱਕ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਗੇ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ। ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਟੁੱਪਿਆਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ।'

'ਪਾਹ!' ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਟੱਪਾ ਕੌਣ ਗਾਏਗਾ? ਮੈਂ ਇੱਕ ਗ਼ਜ਼ਲ ਦਾ ਨਾਮ ਲਵਾਂਗਾ ਜੋ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਹੈ - ਗਾਓ "ਮਾਹੀ-ਆਲੂਮ, ਸੋਜ਼-ਏ-ਮੁਨ;" ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਾਰੰਟ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੋ। ਪਰ ਸ਼ਰਾਬ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ,

ਇਸਨੂੰ ਮੇਰੇ ਲਈ ਡੋਲ੍ਹ ਦਿਓ; ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਸਾਕੀ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਇੱਕ ਓਡ ਗਾਵਾਂਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਫਿਜ਼ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗਾਇਆ ਹੈ; ਉਸਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਿਲੇ! ਆਹ! ਇਹ ਚੰਗਾ ਸੀ; ਪਰ ਓ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸਦਾ ਸੁਆਦ ਪਿਛਲੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ।'

'ਬਹੁਤ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਜਿਹੜੀ ਬੋਤਲ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹੋ ਉਸ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਕਾਗਜ਼ ਹੈ; ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਇੱਕ ਬਿਹਤਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੈ।'

'ਇਹ ਚੰਗਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਬੱਸ ਇਹੀ ਫਿਕਰ ਹੈ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ। ਹੁਣ ਅੱਗੇ ਵਧੋ, ਅੱਛਾ ਮੋਤੀ।'

ਮੋਤੀ ਨੇ ਉਹੀ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਖਾਨ ਦਾ ਸਾਥ ਉਹਨਾਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ।

'ਵਾਹ, ਵਾਹ! ਸ਼ਾਬਾਸ਼!' ਜਦੋਂ ਇਹ ਖਤਮ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਅਤੇ ਪੀਰ ਖਾਨ ਚੀਕ ਉੱਠੇ; 'ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਕਿਸਮਤ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬੇਸੁੱਧ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਦੋ ਅਜਿਹੇ ਹੁਨਰਮੰਦ ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨਾ। ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੀ ਵਾਰੀ ਹੈ, ਖਾਨ ਸਾਹਿਬ।'

'ਹੋਰ ਸ਼ਰਾਬ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, "ਸਾਕੀ ਮੇਰਾ!" ਹੋਰ ਸ਼ਰਾਬ, ਬਾਰਾਂ ਇਮਾਮਾਂ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ। ਕਾਸ਼ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਬੋਤਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਹਰ ਰਾਤ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਕਰਦੇ ਹਾਂ! ਚੰਗੀ ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਸਾਥੀ - ਕੀ ਉਹ ਕਦੇ ਕਵੀਆਂ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹੇ?'

'ਕੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਬਾਕੀ ਹੈ?' ਉਸਨੇ ਕੱਪ ਵਿੱਚੋਂ ਪਾਣੀ ਕੱਢਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ।

'ਲਗਭਗ ਅੱਧੀ ਬੋਤਲ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ।

'ਫਿਰ ਮੋਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਿਆਲਾ ਦਿਓ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ; ਉਹ ਇਸਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।'

'ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ,' ਮੋਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਪਰ ਮੈਂ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹਾਂ।'

'ਤੈਨੂੰ ਸੱਚਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਮੋਤੀ; ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਦੇ ਬਾਅਦ ਖਾਨ ਰਾਮ ਵਾਂਗ ਹੀ ਵੱਜਦਾ। ਯਾਰ, ਸਾਡੇ ਧੰਨ ਪੈਗੰਬਰ ਕਿਉਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਤੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਗਾਉਂਦਾ ਜਦੋਂ ਤੂੰ ਸਵਰਗ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ!'

ਗ਼ਫ਼ੂਰ ਖ਼ਾਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਹੁਣ ਕਾਫ਼ੀ ਮੋਟੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਉਸ ਗ਼ਜ਼ਲ ਦਾ ਇੱਕ ਮਾੜਾ ਹੱਥ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਜੋ ਉਸਨੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ; ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਨੱਚਦੀ ਕੁੜੀ ਵਾਂਗ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਘੁੰਮਾਉਂਦੇ ਦੇਖਣਾ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਬਣ ਅਤੇ ਕੰਬਣ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਸੁਣਨਾ ਬਹੁਤ ਹਾਸੋਹੀਣਾ ਸੀ।

'ਪਾਹ!' ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਆਇਤ ਗਾਈ ਤਾਂ ਉਹ ਚੀਕਿਆ, 'ਮੇਰਾ ਗਲਾ ਸੁੱਕ ਗਿਆ ਹੈ; ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਸ਼ਰਾਬ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ; ਪਰ ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ੁਕਾਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਘੱਗਰਾ ਹੈ।'

ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਡਰਾਫਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਕੋਈ ਬਿਹਤਰ ਸਫਲਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਵਿਅਰਥ ਉਸਨੇ ਖੰਘਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਗਲਾ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਹੱਥ ਫੇਰਿਆ; ਵਾਈਨ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧੀਆ ਅਫੀਮ, ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ, ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

'ਕੀ ਤੂੰ ਫਿਰ ਗਾਉਂਦਾ ਹੈਂ, ਮੋਤੀ,—ਮੇਰੀ ਮੋਤੀ! ਮੇਰੀ ਗੋਵੀਆ!' ਖਾਨ ਨੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ। 'ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪਾਣੀ 'ਤੇ ਸਰਾਪ, ਜੋ ਆਦਮੀ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦਾ ਹੈ। ਗਾਓ ਯਾਰ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਵਜਾਵਾਂਗਾ; ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਇਸਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ; ਅਤੇ ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇਸ ਰਾਤ ਲਈ ਇੱਕ ਐਂਟੀਡੋਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।'

ਮੋਤੀ ਨੇ ਫਿਰ ਗਾਇਆ; ਪਰ ਸੰਗਤ ਬੇਢੰਗੀ ਅਤੇ ਅਨਿਯਮਿਤ ਸੀ, ਅਤੇ ਖਾਨ ਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਿਤਾਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ।
'ਇਹ ਨਹੀਂ ਚੱਲੇਗਾ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਥਕਾਵਟ (ਹਿਚਕੀ) ਅਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ (ਹਿਚਕੀ) ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਦਮਾਸ਼ ਪਿੰਡਰੀਆਂ (ਹਿਚਕੀ) ਨੂੰ ਚੀਕਦੇ ਅਤੇ ਧਮਕਾਉਂਦੇ ਹੋਏ। ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ, ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਘੋੜਿਆਂ ਦਾ ਆਗੂ, ਘਫੂਰ ਖਾਨ, ਗੋਵੀਆ ਵਾਂਗ ਵਜਾਵਾਂ ਅਤੇ ਗਾਵਾਂ? ਆਲੀਆ ਦੁਆਰਾ ਮੈਂ (ਹਿਚਕੀ) ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਿਚਕੀ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕੀ ਹੈ?'
'ਕੁਝ ਹੋਰ ਸ਼ਰਾਬ, ਖਾਨ ਸਾਹਿਬ; ਸ਼ਰਾਬ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਹੈ; ਅਜੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਿਆਲਾ ਹੈ।'
'ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇ ਦਿਓ!' ਖਾਨ ਨੇ ਚੀਕਿਆ; 'ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਫ਼ਿਰ ਫੇਰਿੰਗੀ ਵਾਂਗ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਕੇ ਪੀਵਾਂਗਾ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਪਵਿੱਤਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ! ਫਿਰ ਵੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਾਂਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪੀਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਘਫੂਰ ਖਾਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਪੀਵੇਗਾ। -ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਪੀਂਦੇ ਹਨ; ਅਤੇ ਉਹ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?'
'ਹਿੱਪ, ਹਿੱਪ, ਹਿੱਪ!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਇੱਕ ਆਵਾਰਾ ਤੋਂ ਸਿੱਖੇ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਖਿਦਮੁਤਗਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੰਗਲੀ ਅੰਗਾਂ ਦੇਖੇ ਸਨ।'
'ਕੀ, ਹਿੱਪ, ਹਿੱਪ, ਹਿੱਪ! ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਹਨ, ਹੈਂ? ਮੈਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ।'
'ਮੈਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੈਗੰਬਰ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਹਨ;' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ "ਬਿਸਮਿਲਾ ਇਰ ਰੁਹਮਾਨ ਇਰ ਰੁਹੀਮ!"'
'ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ। ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਉੱਠਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰਾ ਸਮਾਨ ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੰਬੂ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ; ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਉੱਠਣ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇੱਕ ਸੱਚੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਫੇਰਿੰਗੀ ਦੋਵਾਂ ਵਜੋਂ ਆਖਰੀ ਬੂੰਦ ਪੀਵਾਂਗਾ। ਹਾਹਾ! ਮੈਂ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ?'
'ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ, ਮਹਾਨ ਖਾਨ,' ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ; 'ਹੁਣ, ਇਹ ਰਹੀ ਵਾਈਨ।'
'ਬਿਸਮਿੱਲਾ!' ਖਾਨ ਨੇ ਚੀਕਿਆ, 'ਹਿੱਪ! ਹਿੱਪ! ਹਿੱਪ!' ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਪਿਆਲਾ ਹੇਠਾਂ ਤੱਕ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ; ਉਸਦਾ ਸਿਰ ਉਸਦੀ ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਡੁੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬੇਚੈਨੀ ਨਾਲ ਘੁੰਮ ਰਹੀਆਂ ਸਨ: ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਇੱਕ ਬੇਤਾਬ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਲੰਬਾਈ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ।
'ਬੱਸ!' ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਹਟਦੇ ਹੋਏ ਚੀਕਿਆ; 'ਬੱਸ, ਮਹਾਨ ਖਾਨ! ਨੇਕ ਖਾਨ, ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਹੋ। ਫੇਰਿੰਗੀ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮਜ਼ਾਕ ਕੀਤਾ ਹੈ।'
'ਉਸਨੂੰ ਉਠਾਓ,' ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ: 'ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਬਿਠਾਓ। ਮੈਂ ਤਿਆਰ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਝਿਰਨੀ ਦੇ ਦੇਵੇ।'
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਉਠਾਇਆ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਉਸਦਾ ਸਿਰ ਫਿਰ ਉਸਦੇ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਝੱਗ ਨਿਕਲ ਆਈ।
'ਉਹ ਮਰ ਰਿਹਾ ਹੈ,' ਮੋਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਸਾਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਛੂਹਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ; ਇਹ ਮਨ੍ਹਾ ਹੈ।'

'ਇਸਦਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਵੀ ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਸਾਰੇ ਸ਼ਰਾਬੀ ਆਦਮੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਨ; ਮੈਂ ਸੈਂਕੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸੇ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਹੈ; ਇਸ ਲਈ ਉਸਦਾ ਸਿਰ ਉੱਪਰ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਝਿਰਨੀ ਦਿਓ;' ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਆਪਣੀ ਚੌਕੀ ਲਈ ਹੋਈ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੀਤਾ; ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਘਾਤਕ ਸ਼ਬਦ ਕਹੇ, ਅਤੇ ਘਫ਼ੂਰ ਖਾਨ ਨੇ ਮੇਰੀ ਕਦੇ ਨਾ ਮੁੱਕਣ ਵਾਲੀ ਪੀੜ ਹੇਠ ਆਪਣੀ ਆਖਰੀ ਪੀੜ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ।

'ਬਸ ਹੋ ਗਿਆ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ,' ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜੋ ਉਸਦੇ ਪੈਰ ਫੜ ਰਿਹਾ ਸੀ; 'ਬਸ ਹੋ ਗਿਆ! ਉਹ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ।'

'ਉਲ-ਹਮਦ-ਉਲ-ਇਲਾ!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਇਹ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਨਬੀ ਅਤੇ ਭਵਾਨੀ ਮੁਬਾਰਕ ਹੋਣ! ਲੁਘਈਆਂ ਲਈ ਜਾਓ; ਉਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਭੂਮੀਗਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਈਆਂ ਲਈ।'

ਅਸੀਂ ਖਾਨ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਹਰ ਚਲੇ ਗਏ; ਬਾਕੀ ਸਾਡੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। 'ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਪਿਆ ਹੈ?' ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ।

'ਉੱਥੇ,' ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਉਹ ਗੂੜ੍ਹੀ ਨੀਂਦ ਸੌਂ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਇਵੇਂ ਹੀ ਹੈ।'

'ਓਨਾ ਹੀ ਚੰਗਾ,' ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਉਸਨੂੰ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿਓ।'

ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਅਤੇ ਮੋਤੀ ਨੂੰ ਸਲੀਪਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦੇ ਦੇਖਿਆ। ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਨਾਲ ਛੂਹਿਆ; ਉਹ ਬੈਠਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉੱਠਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮਲੀਆਂ, ਪਰ ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਉੱਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਪਲ ਵਿੱਚ ਮਰ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਹੁਣ ਲਾਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਠੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ। ਕਬਰ, ਇੱਕ ਖੋਖਲੀ ਕਬਰ, ਜਲਦੀ ਹੀ ਪੁੱਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਲੁਘੇ ਇਸਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਮੈਂ, ਪੀਰ ਖਾਨ, ਅਤੇ ਮੋਤੀ ਨੇ ਕਾਠੀ ਦੀ ਪਰਤ ਅਤੇ ਜੇਬਾਂ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਿਆ, ਅਤੇ ਸੋਨਾ ਕੱਢਿਆ। ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਸਿੱਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਅਤੇ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਕਿਉਂਕਿ ਲੁੱਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਹਿਣੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਪਿਘਲ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਉਦੋਂ ਇਸਦੀ ਕੀਮਤ ਬਾਰੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਹਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਚਾਕੂਆਂ ਨਾਲ ਕਾਠੀ ਨੂੰ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਾ ਰਹੇ, ਅਤੇ ਟੁਕੜੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦੱਬ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

'ਅਸੀਂ ਘੋੜੇ ਦਾ ਕੀ ਕਰੀਏ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ?' ਮੋਤੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ। 'ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਜਾ ਸਕਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਗਫ਼ੂਰ ਖਾਨ ਦੇ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਨਾ ਜਾਣਦਾ ਹੋਵੇ; ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਉਸਨੂੰ ਦਾਗ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ।'

ਮੈਂ ਕੁਝ ਦੇਰ ਲਈ ਉਲਝਣ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ; ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇਕ ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ। 'ਉਸਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਇਹ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਜਾਨਵਰ ਹੈ, ਯਕੀਨਨ, ਪਰ ਸਾਡੀਆਂ ਜਾਨਾਂ' ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀਮਤੀ ਹਨ। ਕੈਂਪ ਤੋਂ ਪਰੇ, ਇੱਕ ਤੀਰ ਦੀ ਉਡਾਣ ਦੇ ਨੇੜੇ, ਇੱਕ ਡੂੰਘੀ ਖੱਡ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਇਸਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ?'

'ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਇਸਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ,' ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਇੱਕੋ ਵੇਲੇ ਕਿਹਾ।

'ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਖੁਦ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ, ਘੋਸ ਖਾਨ (ਉਹ ਮੇਰੇ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ), ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਚੱਲੋ; ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਜਾਓ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਚੌਕੀਆਂ ਤੋਂ ਛੱਡ ਦਿਓ।'

ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ ਖੱਡ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਲੈ ਗਏ; ਇਹ ਡੂੰਘਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੰਢੇ ਤੇਜ਼ ਸਨ।

'ਇਹ ਤਾਂ ਚੱਲੇਗਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਲੈ ਆਇਆ ਸੀ; 'ਹੁਣ ਉਸਦੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਲਗਾਮ ਦਿਓ; ਸਾਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਡਿੱਗਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਾਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।'

ਉਸਨੇ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੀਤਾ; ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉਸ ਗਰੀਬ ਵਹਿਸ਼ੀ ਦੇ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਖਿੱਚ ਲਿਆ; ਖੂਨ ਨਿਕਲ ਆਇਆ, ਉਹ ਪਿੱਛੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਮੁੜਿਆ, ਹਨੇਰੀ ਖੱਡ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਪਿਆ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਡਿੱਗਣ ਨਾਲ ਹੇਠਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ। ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ, ਪਰ ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਹੇਠਾਂ ਇੱਕ ਅਸਪਸ਼ਟ ਪੁੰਜ ਦੇਖਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਪੀੜਾ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਚੀਕਾਂ ਮੇਰੇ ਕੰਨਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੀਆਂ।

'ਬਸ ਹੋ ਗਿਆ!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਚੱਲ ਜਾਓ; ਗਿੱਦੜਾਂ ਦਾ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਦਾਅਵਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਇੱਥੇ ਦੇਖਣ ਬਾਰੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚੇਗਾ। ਪਰ ਉਸ ਵਹਿਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਸੀ।'

'ਉਹ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਚੰਗਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਉੱਥੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ? ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਲੈ ਜਾਂਦਾ।'

'ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਹੁਣ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ; ਅਸੀਂ ਨੇਮਾਵੁਰ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਮਾ ਲਵਾਂਗੇ।'

'ਕਿਵੇਂ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ? ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗਰੀਬ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।'

'ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ, ਘੋਸ ਖਾਨ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਅਸੀਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ, ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਅਸੀਂ ਕੰਮ ਜਾਰੀ ਰੱਖਾਂਗੇ।'

ਮੈਂ ਤੰਬੂ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਅਤੇ ਲੁਘਈਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ; ਸਾਡੇ ਗਲੀਚੇ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਵਿਛੇ ਹੋਏ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਖਾਨ ਆਪਣੀ ਆਖਰੀ ਆਰਾਮਗਾਹ 'ਤੇ ਪਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਲੇਟ ਗਏ ਅਤੇ ਗੂੜ੍ਹੀ ਨੀਂਦ ਸੌਂ ਗਏ।

ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਘਫ਼ੂਰ ਖਾਨ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਖੁੰਝ ਗਿਆ; ਉਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਬਾਰੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸਦੇ ਲਾਪਤਾ ਹੋਣ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਿਆ। ਕੁਝ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ੈਤਾਨ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੀ ਦੁਸ਼ਟਤਾ ਲਈ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ; ਦੂਜਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਲੁੱਟ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਖੋਹ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਭੱਜ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸਦੀ ਕਾਠੀ ਵਿੱਚ ਸੀਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅਗਲੇ ਡੇਰੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਚੀਤੂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ: ਮੈਂ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਪੂਰੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਪਾਇਆ, ਅਤੇ ਖਾਨ ਦੇ ਨੌਕਰ ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੈਦੀ ਸਨ। ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਆਮ ਸਲਾਮ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਬੈਠਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ।

'ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਰਹੱਸਮਈ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਗਫ਼ੂਰ ਖਾਨ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਆਲੀਆ ਜਾਂ ਸ਼ੀਤਾਨ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿੱਥੇ ਹੈ! ਜੇ ਉਹ ਭੱਜ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਓਨੀ ਹੀ ਅਸਾਧਾਰਨ ਗੱਲ ਹੈ ਜਿੰਨੀ ਮੈਂ ਕਦੇ ਸੁਣੀ ਹੈ; ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜਵਾਨੀ ਤੋਂ ਹੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸ ਨਾਲ ਦਿਆਲੂ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਖਿਆਲ ਹੈ?'

'ਮੈਂ ਵੀ ਉਲਝਣ ਵਿੱਚ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਹਾਡੇ ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ; ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਭੇਤ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵੀ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨੌਕਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ? ਯਕੀਨਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।'
'ਮੈਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ; ਪਰ ਉਹ ਇੱਥੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਕਰੋ। ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜੋ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।'
'ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ, ਨੁਵਾਬ; ਪਰ ਤੈਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ - ਉਹ ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਡਰਨਗੇ ਅਤੇ ਸੱਚ ਬੋਲਣਗੇ।'
'ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਬੁਲਾਓ,' ਚੀਤੂ ਨੇ ਇੱਕ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ।
ਉਹ ਆਦਮੀ ਆਇਆ, ਹਰ ਜੋੜ ਤੋਂ ਕੰਬ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਆਗੂ ਅੱਗੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ।
'ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਕੀ ਹੈ?' ਉਸਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।
'ਸਿਊਦ ਇਬਰਾਹਿਮ,' ਸਾਥੀ ਨੇ ਕਿਹਾ।
'ਅਤੇ ਤੂੰ ਘਫ਼ੂਰ ਖਾਨ ਦੀ ਕੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ?'
'ਮੈਂ ਇੱਕ ਖਿਦਮੁਤਗਰ ਹਾਂ, ਹੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਰਨ!' ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਖਾਨ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਰੱਖਦਾ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਨਹਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਰੇ ਸੀ।'
'ਹੁਣ ਸੱਚ ਬੋਲ, ਇਬਰਾਹੀਮ, ਅਤੇ ਡਰ ਨਾ। ਪਰ ਮੈਂ ਪੈਗੰਬਰ ਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਦੀ ਸੌਂਹ ਖਾਂਦਾ ਹਾਂ, ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਤੈਨੂੰ ਝੂਠ ਬੋਲਦਾ ਹੋਇਆ ਪਤਾ ਲੱਗਾ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਕਰ ਦਿਆਂਗਾ, ਤੇਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਵਜੋਂ।'
'ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਬਲੀਦਾਨ ਹੋਵਾਂ!' ਆਦਮੀ ਨੇ ਪੁਕਾਰਿਆ, 'ਮੈਂ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲਾਂਗਾ। ਮੈਂ ਕਿਉਂ ਬੋਲਾਂ? ਜੋ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਉਹ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ 'ਇਹ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ।'
'ਅੱਗੇ ਵਧੋ,' ਚੀਤੂ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਜੋ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ।'
'ਆਲੀਆ ਮੇਰਾ ਗਵਾਹ ਹੈ,' ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪਤਾ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਨੇਕ ਮਾਲਕ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਦੇਰ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਦਰਬਾਰ ਤੋਂ ਆਇਆ ਸੀ: ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਲਈ ਰਾਤ ਦਾ ਖਾਣਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਬਿਮਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਖਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਖੁਦ ਉਹ ਖਾਵਾਂਗੇ ਜੋ ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਲਈ ਪਕਾਇਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਗਿਆ, ਆਪਣਾ ਦਰਬਾਰ ਪਹਿਰਾਵਾ ਉਤਾਰਿਆ, ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਉਤਾਰੀਆਂ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਲੇਟ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ੈਂਪੂ ਕਰਨ ਲਈ ਬੈਠ ਗਿਆ; ਪਰ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਦੌੜ ਕੇ ਥੱਕ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਲੇਟ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰਚ ਲਈ ਜਗਾਉਣ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਉੱਠਿਆ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕੱਪੜੇ ਦੇਣ ਲਈ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਗਿਆ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਬਿਸਤਰਾ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਲੇਟਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਦੀ ਤਲਵਾਰ ਉੱਥੇ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਸੋਟੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੁਰਦਾ ਸੀ। ਇਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਸ਼ੇਖ ਕਾਦਿਰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਬੁਲਾਓਗੇ; ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਾਨ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ।'
ਇਸ ਲਈ ਸ਼ੇਖ ਕਾਦਿਰ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵਾਂਗ ਚੇਤਾਵਨੀ ਅਤੇ ਧਮਕੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ:

'ਮੈਂ ਵੀ ਇੱਕ ਖਿਦਮੁਤਗਾਰ ਹਾਂ, ਪਰ ਮੇਰਾ ਦਫ਼ਤਰ ਖਾਨ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦਾ ਹੁੱਕਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਅਫੀਮ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ ਜੋ ਉਹ ਖਾਂਦਾ ਸੀ। ਸ਼ਾਮ ਪੈਣ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਲਦੇ ਸੁਣਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਦੇਖਿਆ; ਉਸਨੇ ਇਸਦਾ ਪਿਛਲਾ ਹਿੱਸਾ ਚੁੱਕਿਆ, ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਆਇਆ: ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕੈਂਪ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵੱਲ ਤੁਰਦੇ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ: ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਤਿੱਖਾ ਘੁੰਮਿਆ; "ਕੀ," ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਕੀ ਮੈਂ ਕੁਝ ਗਜ਼ ਲਈ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਹਵਾ ਸਾਹ ਲੈਣ ਲਈ, ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ? ਚਲਾ ਗਿਆ!" ਨੁਵਾਬ, ਮੈਂ ਡਰ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਤੇ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਕੋਰਲਾ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਾ ਦੇ ਦੇਵੇ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਦੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਸਵੇਰੇ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਉਹ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।'

'ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਸਾਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਉਸਦੇ ਲਾਪਤਾ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸੁਰਾਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਸਵਾਰ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ; ਉਸਦਾ ਘੋੜਾ ਕਿੱਥੇ ਹੈ?'

'ਓਏ, ਇਹ ਕਿੱਥੇ ਹੈ?' ਚੀਤੂ ਨੇ ਕਿਹਾ। 'ਸਾਨੂੰ ਕੌਣ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹੈ?'

'ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਹੋਵਾਂ!' ਸ਼ੇਖ ਕਾਦਿਰ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਘੋੜਾ ਇੱਥੇ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਉਸਦੀਆਂ ਸਈਆਂ। ਖਾਨ ਕੋਲ ਦੋ ਘੋੜੇ ਸਨ, ਪਰ ਇੱਕ ਗੁੰਮ ਹੋਏ ਦੀ ਕਾਠੀ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰਾ ਸੋਨਾ ਸਿਲਾਈ ਹੋਈ ਸੀ।'

'ਹਾਏ!' ਚੀਤੂ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਕੀ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ? ਬਾਕੀ ਸਈਸ ਕਿੱਥੇ ਹਨ?'

'ਪੀਰ-ਓ-ਮੁਰਸ਼ੀਦ?' ਇੱਕ ਸੇਵਾਦਾਰ ਚੀਕਿਆ; 'ਉਹ ਬਾਹਰ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।'

'ਉਸਨੂੰ ਵੀ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇ।' ਉਹ ਆਦਮੀ ਅੰਦਰ ਆਇਆ।

'ਤੂੰ ਕੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈਂ?' ਚੀਤੂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

'ਮੈਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਪਤਾ ਹੈ,' ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਲੇਟੀ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਦੁਪਹਿਰ ਕਾਠੀ ਪਾਈ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ; ਇਹ ਰਿਵਾਜ ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦੀ ਕਾਠੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ, ਖਾਨ ਦੇ ਸਿਰ ਦੇ ਕੋਲ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸੌਂਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਸਈਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁੱਛਿਆ; ਪਰ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੁੱਸੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿ ਖਾਨ ਨੇ ਇਸਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਉਸਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਹਨੇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਚੌਂਕੀ ਤੋਂ ਚੁੱਕਦੇ ਦੇਖਿਆ, ਪਰ ਮੈਂ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ।'

'ਨਵਾਬ ਸਾਹਿਬ, ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ। 'ਗਫ਼ੂਰ ਖਾਨ ਭੱਜ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਲੁੱਟ ਨਾਲ ਭੱਜ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਉਹ ਬਹੁਤ ਕਿਸਮਤ ਵਾਲਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਦੀ ਕਾਠੀ ਸੋਨੇ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ।'

'ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਹੈ,' ਚੀਤੂ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਆਦਮੀ ਦੀ ਨਾ-ਕਿਰਪਾ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਔਖਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਮੈਂ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹਾਂ: ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਹਨੇਰੇ ਤੋਂ ਪਾਲਿਆ ਹੈ, ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਘੋੜਿਆਂ ਦਾ ਆਗੂ ਬਣਨ ਲਈ; ਅਤੇ ਇਹ ਮੇਰੀ ਦਿਆਲਤਾ ਦਾ ਇੱਕ ਸਕਰਵੀ ਅੰਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਾਓ,' ਉਸਨੇ ਨੌਕਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ; ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਪਗਾਹ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਓ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿਓ।'

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਾਹਸ ਖਤਮ ਹੋਇਆ; ਨਾ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਹੋਇਆ। ਖਾਨ ਦੇ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਦੋਸਤ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉੱਥੋਂ ਭੱਜ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਹੀ ਉਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਉਹ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਉਹ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਭਿਆਨਕ ਸੀ।

ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਵਿਹਲੇ ਨਹੀਂ ਰਹੇ; ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਲਗਾਤਾਰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਸੀ; ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਰਾਤ ਬੀਤਦੀ ਹੋਵੇ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਪਿੰਡਾਰੀ ਸਾਡੇ ਹੱਥੋਂ ਨਾ ਡਿੱਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਖਾਨ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਲੁਭੁਰ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਭੱਜਣ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ; ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਨੇਮਾਵੁਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਆਦਮੀ ਹਰ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਕੈਂਪ ਦੀ ਥਕਾਵਟ ਦਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਫੇਰਿੰਗੀ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਸੀਂ ਕਈ ਵਾਰ ਲਗਭਗ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਏ ਸੀ।

ਫਿਰ ਵੀ ਮੇਰੀ ਕਿਸਮਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲੇ ਜੋ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਧੋਖਾਧੜੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਸੱਟ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਘੱਟ ਡਰ ਸੀ ਉਹ ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਭਾਰੀ ਹੱਥ ਨਾਲ ਡਿੱਗ ਪਈ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਖਿੰਡਾ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਕੀ ਹੋਇਆ।

ਅਧਿਆਇ XXXVIII

ਪਿਸਤੌਲ। ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਾ ਕਰੋ;
ਕਿਉਂਕਿ ਸਹੁੰਆਂ ਤੂੜੀਆਂ ਹਨ, ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵੇਫਰ ਕੇਕ ਹਨ,
ਅਤੇ ਹੋਲਡ-ਫਾਸਟ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਕੁੱਤਾ ਹੈ, ਮੇਰੀ ਬੱਤਖ:
ਇਸ ਲਈ ਆਪਣਾ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਝਿਜਕੋ।
ਹੈਨਰੀ ਪੰਜਵਾਂ, ਐਕਟ II, ਸੀਨ iii

ਝਾਲੋਨ ਤੋਂ ਮੈਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਆਇਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹਿਦਾਯੁਤ ਖਾਨ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਪੀਰ ਖਾਨ ਉਸਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਯੋਗ ਠੱਗ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਿੰਡਾਰੀ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਕਦੇ ਕੋਈ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮੈਂ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਹਿਦਾਯੁਤ ਖਾਨ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਘੋੜਸਵਾਰ ਸੀ, ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਅਤੇ ਬਰਛੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਹੱਥ, ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਰੀ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਸਰਗਰਮ, ਉੱਦਮੀ ਸਾਥੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਭੁੱਟੋ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ, ਨਾ ਹੀ ਇੱਕ ਸ਼ਮਸ਼ੀਆ ਵਜੋਂ; ਮੈਂ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਿਉਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਸੀ; ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਸਕਾਊਟ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਤੰਬੂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸਾਡਾ ਕੰਮ ਅੰਦਰ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਘਫ਼ੂਰ ਖਾਨ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਦੁਬਾਰਾ ਨਾਗਪੁਰ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਸਾਨੂੰ ਨੇਮਾਵੁਰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਪੀਰ ਖਾਨ, ਮੋਤੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਹੋਰ ਲੋਕ ਇੱਕ ਸ਼ਾਮ ਹਨੇਰਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਏ, ਚਿੰਤਾ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਨਾਲ ਭਰੇ ਚਿਹਰੇ।

'ਭੋਨੀ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ,' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ, 'ਕੀ ਗੱਲ ਹੈ? ਤੁਸੀਂ ਇੰਨੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਿਉਂ ਹੋ? ਬੋਲੋ, ਭਰਾਵੋ, ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਬੁਰਾ ਕਹੋ; ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਲੱਭ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ?'

'ਹਾਏ, ਮੈਨੂੰ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ,' ਮੋਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ। 'ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਹਿਦਾਯੁਤ ਖਾਨ, ਜੋ ਕਿ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸਾਧਾਰਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੇ ਚੀਤੂ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਪਛਾਣ ਦੱਸੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੈਂਪ ਬਾਰੇ ਕਈ ਵਾਰ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਲੱਭਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਰਾਤ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਵੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?'

'ਸਾਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਉੱਡਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ। 'ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਹਿਦਾਯੁਤ ਖਾਨ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਹੈ: ਕੀ ਘੋੜਿਆਂ 'ਤੇ ਕਾਠੀ ਬੰਨ੍ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ?'

'ਉਹ ਹਨ,' ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।'

'ਚੰਗਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਫਿਰ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, - ਹਾਂ, ਅਤੇ ਆਲੀਆ ਦੁਆਰਾ! ਮੈਂ ਇਸਦਾ ਤੁਰੰਤ ਪਤਾ ਲਗਾ ਲਵਾਂਗਾ।'

'ਆਹ, ਨਾ ਕਰੋ!' ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੀਕਿਆ; 'ਭੋਨੀ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਪਾਓ; ਇਸ ਨਾਲ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਸਾਡੇ ਘੋੜੇ ਤਿਆਰ ਹਨ; ਆਓ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋਈਏ; ਤੰਬੂ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਹੀ ਛੱਡ ਦੇਈਏ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਹੈ, ਅਤੇ ਉੱਡ ਜਾਈਏ।'

ਕਾਸ਼ ਆਲੀਆ, ਮੈਂ ਇਸ ਸਿਆਣੀ ਸਲਾਹ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ! ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਹੁੰਦੇ ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀਤੇ ਸਨ; ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੇ ਘੇਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਜ਼ਿੱਦੀ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੁਣਾਂਗਾ ਜੋ ਕਹਿਣਾ ਹੈ। 'ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ,' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ, 'ਜੋ ਮੇਰਾ ਸਾਥ ਦੇਵੇਗਾ? ਰਾਤ ਹਨੇਰੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਚੀਤੂ ਦੇ ਤੰਬੂ ਤੱਕ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਧਿਆਨ ਦੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ; ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕੰਨ ਕਾਨਟ ਵੱਲ ਰੱਖ ਕੇ ਲੇਟ ਜਾਵਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਸੁਣਾਂਗੇ ਕਿ ਕੀ ਬੀਤਦਾ ਹੈ: ਜੇਕਰ ਸਭ ਤੋਂ ਬੁਰਾ ਸਮਾਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਸਾਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਉੱਡਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਹੋਵੇਗਾ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਹ ਅੰਦਰੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਸਕਣ।'

'ਮੈਂ ਕਰਾਂਗਾ,' ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ; ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਹਿੱਲਿਆ ਨਹੀਂ; ਉਹ ਸਾਰੇ ਡਰ ਨਾਲ ਅਧਰੰਗੀ ਸਨ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੇ ਅਯੋਗ ਸਨ।

"ਇਹ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਭਰਾ," ਮੈਂ ਕਿਹਾ; "ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਬਹਾਦਰ ਆਤਮਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਘੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਉਡਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰੋ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੱਸੇ ਢਿੱਲੇ ਕਰ ਦਿਓ, ਅਤੇ ਲਗਾਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿਓ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਨਾ ਹਿਲਾਓ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ: ਅਤੇ ਆਓ," ਮੈਂ ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰਿਆ, "ਇੱਕ ਪਲ ਵੀ ਗੁਆਉਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

ਅਸੀਂ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੋਰੀ-ਛਿਪੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ, ਅਤੇ ਚੋਰੀ-ਛਿਪੇ ਚੀਤੂ ਦੇ ਘਰ ਵੱਲ ਵਧੇ, ਜੋ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਪਰ ਅਸੀਂ ਬਾਹਰੋਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਸੀ ਕਿ, ਇੱਕ ਮੱਧਮ ਦੀਵੇ ਦੇ ਕੋਲ, ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀ ਗੰਭੀਰ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਕਾਨਟ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਲੇਟ ਗਏ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਕੰਨ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਰਹੇ ਸਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਡਿੱਗੇ।

'ਅਜਾਇਬ!' ਇੱਕ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਤੁਰੰਤ ਚੀਤੂ ਦੀ ਸਮਝਿਆ, 'ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਖਾਨ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ? ਤੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇਹ ਕੀਤਾ ਹੈ।'

'ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਬਲੀਦਾਨ ਹੋਵਾਂ,' ਹਿਦਾਯੁਤ ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ (ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਪਛਾਣ ਲਿਆ), 'ਉਸਨੇ ਜ਼ਰੂਰ ਕੀਤਾ; ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਮਰਦੇ ਦੇਖਿਆ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬੀ ਬਣਾਇਆ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦਫ਼ਨਾ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਨੇ ਖੁਦ ਉਸ ਮਹਾਨ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।'

'ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ,' ਚੀਤੂ ਨੇ ਹਉਕਾ ਭਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਨਾਸ਼ੁਕਰ ਾ ਸਮਝ ਕੇ ਉਸਦੀ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ:—ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ?'

'ਉਹ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਮਝ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਸਨ,' ਮੁਖਬਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਨਾ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਪਤਾ ਹਨ: ਮੈਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੀ ਯਾਦ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਭੇਜਣ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨੀ ਪਈ ਸੀ; ਉਹ ਇੱਕ ਤਾਕਤਵਰ ਆਦਮੀ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਹੁਬੀਬ ਓਲਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਗਾਹ ਦਾ ਸੀ।'

'ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ,' ਚੀਤੂ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਉਹ ਇੱਕ ਯੋਗ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰ ਸੀ; ਅਤੇ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ?'

'ਉਸਨੇ ਕੀਤਾ, ਨੁਵਾਬ, ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ; ਅਤੇ ਮੋਤੀ ਅਤੇ ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਤਿੰਨ ਰਾਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਬੇਚੈਨ ਹੋ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦਾ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ; ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੁਣੇਗਾ।'

'ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ, ਆਲੀਆ ਦੁਆਰਾ!' ਚੀਤੂ ਨੇ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, ਉੱਠ ਕੇ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਿੰਤਤ ਹੋ ਕੇ ਉਸਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਵਾਰ ਕੀਤਾ (ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਛੁਰੇ ਦੀ ਨੋਕ ਨਾਲ ਕੱਪੜੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਛੇਕ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ)। 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਕਹਾਣੀ 'ਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਪਰ ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਇੰਨੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੌਣ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਅਮੀਰ ਅਲੀ, ਦਿਆਲੂ, ਦਿਆਲੂ - ਜਿਸਨੇ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਹਰ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਖੁਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, - ਕੌਣ ਉਸਨੂੰ ਠੱਗ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਸੀ?'

'ਪਰ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ, ਨੁਵਾਬ,' ਉਸ ਘਟੀਆ ਬਦਮਾਸ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕਹੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਫ਼ੀ ਸਬੂਤ ਮਿਲਣਗੇ: ਘਫ਼ੂਰ ਖਾਨ ਦੀ ਤਲਵਾਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੀਰ ਖਾਨ ਦੇ ਪਾਸੇ ਬੰਨ੍ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।'

'ਇਹ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਫੈਸਲਾਕੁੰਨ ਹੋਵੇਗਾ,' ਚੀਤੂ ਨੇ ਕਿਹਾ। 'ਪਰ ਤੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਜੁੜਨ ਆਇਆ?'

'ਮੈਂ ਝਲੋਨੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਸੀ,' ਹਿਦਾਯੁਤ ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੀਰੂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੀਰ ਖਾਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ,) ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਜਮਾਦਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਅਤੇ ਪਿੰਡਰੀਆਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਠੱਗ ਹੋਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, - ਕੌਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਰਾਜਾ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਸਨ? ਅਤੇ ਇਹ ਖਾਨ ਦੀ ਮੌਤ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਭਿਆਨਕ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ।'

'ਖੈਰ,' ਚੀਤੂ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਤੂੰ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਹੈ; ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਤੂੰ ਇਸਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਵੇਂਗਾ, ਓਨਾ ਹੀ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਤੂੰ ਘੋੜਸਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਹੈ ਨਾ?' ਉਸਨੇ ਦੂਜੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਜਿਸਦਾ ਚਿਹਰਾ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ।

'ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਉਹ ਆਪਣੇ ਘੋੜਿਆਂ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ, ਸਾਰੇ ਸਿਗਨਲ ਲੱਗਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ - ਪੰਜਾਹ ਚੰਗੇ ਬੰਦੇ; ਕੋਈ ਵੀ ਠੱਗ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਚੇਗਾ।'

'ਯਾ ਆਲੀਆ!' ਚੀਤੂ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਉਹ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਕਿਵੇਂ ਦੇਖੇਗਾ? ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਿਵੇਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਜਿਸਦੀ ਉਹ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ? ਆਹ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ, ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ! ਤੇਰੇ ਉਸ ਇਮਾਨਦਾਰ ਚਿਹਰੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਧੋਖਾ ਕਿਵੇਂ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹੈ!'

'ਜਾਓ,' ਉਸਨੇ ਹਿਦਾਯੁਤ ਖਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ; 'ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਲਿਆਓ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਇਨਾਮ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਾਂਗਾ: ਤੁਸੀਂ ਪੀਰ ਖਾਨ ਦੀ ਕਾਠੀ ਮੰਗੀ ਹੈ।'

'ਹੋਰ ਨਹੀਂ! ਹੋਰ ਨਹੀਂ!' ਖਲਨਾਇਕ ਚੀਕਿਆ; "ਮੈਂ ਬੱਸ ਇਹੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।"

'ਹਾਂ,' ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਫੁਸਫੁਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, 'ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਅਤੇ ਜੇ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਮਿਲ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਚਲਾਕ ਆਦਮੀ ਹੈ। ਆਓ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਉਹ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।'

ਮੈਂ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਵੱਲ ਲਗਭਗ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਲੇਟ ਕੇ ਭਾਸ਼ਣ ਸੁਣ ਸਕਦਾ ਸੀ; ਪਰ ਖ਼ਤਰਾ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਸੀ, ਇੱਕ ਪਲ ਦੀ ਦੇਰੀ ਲਈ ਵੀ ਬਹੁਤ ਘਾਤਕ ਸੀ। ਮੈਂ ਉੱਠਿਆ, ਅਤੇ ਚੋਰੀ-ਛਿਪੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਤੰਬੂ ਦੀ ਦਹਿਲੀਜ਼ ਪਾਰ ਕਰ ਗਈਆਂ, ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਕਦਮਾਂ ਨਾਲ ਕੈਂਪ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਵੱਲ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਜਿੱਥੇ ਪਗਾਹ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੋ ਸਾਡੇ ਤੰਬੂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੀ।
ਡਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ; ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਤੰਬੂ ਵੱਲ ਉੱਡ ਗਏ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਕੀਮਤੀ ਸਮਾਨ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਰਹੇ ਜੋ ਅਸੀਂ ਵੰਡ ਲਈ ਬਾਹਰ ਲਿਆਏ ਸਨ; ਇਹ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਘੋੜਿਆਂ ਵੱਲ ਭੱਜੇ। ਕੁਝ ਆਦਮੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਠੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਨ; ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਜਾਨਵਰ 'ਤੇ ਛਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਕੱਢੀ, ਸਭ ਤੋਂ ਭੈੜੇ ਲਈ ਤਿਆਰ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਚਲੇ ਜਾਣ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਅਲਾਰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ, - ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਸੀਂ ਘਿਰੇ ਹੋਏ ਸੀ! ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਗਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਨੇ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਰੰਤ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਾਂ ਮੌਤ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝ ਗਏ। ਕੀ ਹੋਇਆ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ; ਮੈਂ ਉਸ ਇੱਕੋ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਮੇਰਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਪੀਰ ਖਾਨ ਵੀ ਓਨਾ ਹੀ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਜ਼ਖ਼ਮ ਮਿਲਿਆ, ਜਿਸ ਵੱਲ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ; ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਘੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਤੀ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਅਤੇ ਹਨੇਰਾ ਸਾਡੇ ਭੱਜਣ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਸੀ।
ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਗਤੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਢਿੱਲੀ ਕੀਤੀ, ਮੈਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੁਝ ਆਦਮੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਉੱਤਰੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਜਾਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨੇੜੇ ਮਿਲਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਕੈਂਪ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਸ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਜਿਹੜੇ ਬਚ ਗਏ ਸਨ ਉਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ। ਸਾਡਾ ਪਿੱਛਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਪਿੰਡਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਸੁਣੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੈਂਪ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੈਚਲਾਕ ਤੋਂ ਗੋਲੀਆਂ; ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲੈਣ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਡਰਦਾ ਸੀ ਜੋ ਮੇਰੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ।
ਅਸੀਂ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕੀਤਾ, ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਪਿੰਡਾਰੀ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ੋਰ ਅਤੇ ਚੀਕ-ਚਿਹਾੜਾ ਮਿਟ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਘੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲਪਟਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਕੋਈ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਫੌਜ ਡੇਰਾ ਲਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਰਾਤ ਦੀ ਹਵਾ ਸਾਨੂੰ ਘੋੜੇ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਗੂੰਜ ਸੁਣਾਉਂਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਰੁਕ ਗਈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇੱਕ ਉਦਾਸ ਚੁੱਪ ਛਾ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਪਿੰਡ ਵੀ ਉਜਾੜ ਸੀ; ਇਸਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਸੜ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਅੰਗਿਆਰੇ ਅਜੇ ਵੀ ਚੰਗਿਆੜੀਆਂ ਛੱਡ ਰਹੇ ਸਨ, ਕਦੇ-ਕਦੇ ਅੱਗ ਲਗਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਘਾਹ ਦੀਆਂ ਝੌਂਪੜੀਆਂ ਦੇ ਸੁੱਕੇ ਘਾਹ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਜੋ ਬਚ ਗਏ ਸਨ, ਸੜ ਗਏ ਸਨ। ਹੋਰ ਦੇਰੀ ਬੇਕਾਰ ਸੀ; ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਚੁੱਪੀ ਤੋੜੀ, ਜੋ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਦੁਖਦਾਈ ਸੀ।
'ਅਸੀਂ ਕਿੰਨੇ ਹਾਂ, ਪੀਰ ਖਾਨ?' ਮੈਂ ਧੀਮੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਿਆ।
'ਗਿਆਰਾਂ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਬਾਕੀ ਡਿੱਗ ਪਏ ਹਨ।'

'ਮੈਂ ਦੁਆ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਆਲੀਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹੋਵੇ; ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਵੱਢ ਜਾਂ ਬਰਛੇ ਦੇ ਵਾਰ ਨਾਲ ਡਿੱਗਣਾ, ਤਸੀਹੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਹੈ; ਪਰ ਕੌਣ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਹਨ?—ਕੀ ਮੋਤੀ ਇੱਥੇ ਹੈ?'
'ਹਾਏ! ਨਹੀਂ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ। ਮੋਤੀ ਮੈਂ ਡਿੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਦੇਖਿਆ। ਮੈਂ ਪਿੰਡਾਰੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੱਟ ਮਾਰੀ ਜਿਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਹਨੇਰੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ: ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ ਲਿਆ।'
'ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੌਣ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਹਨ?' ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਦਬਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੋਟੀ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਭਰਾ ਵਾਂਗ ਸੀ; 'ਜੋ ਇੱਥੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਦੱਸਣ ਦਿਓ।'
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੀਤਾ। ਘੌਸ ਖਾਨ ਦੂਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਤਿੰਨ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਆਦਮੀ, ਨੂਜ਼ੁਰ ਅਲੀ ਅਤੇ ਰਾਮਦੀਨ ਸਿੰਘ; ਮੋਤੀ ਚੌਥਾ ਸੀ; ਗਦਾਰ ਹਿਦਾਯੁਤ ਖਾਨ ਪੰਜਵਾਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਅਤੇ ਲਾੜੇ।
'ਇੱਥੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਸਾਨੂੰ ਝਾਲੋਨ ਜਾਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕਾ ਅਪਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਉੱਥੇ ਅਸੀਂ ਆਮ ਸਮੇਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਤਾਂ ਮੁਰਦਿਆਂ ਲਈ ਰਸਮਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸ ਲੁੱਟ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਅਸੀਂ (ਭੋਨੀ ਧੰਨ ਹੋਵੇ!) ਆਪਣੇ ਨਾਲ, ਆਪਣੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਲਈ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਹਾਂ; ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਤਿਆਰ ਹੋ, ਮੇਰੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਸਹੁੰ ਖਾਓ।'
'ਅਸੀਂ ਸਹੁੰ ਖਾਂਦੇ ਹਾਂ!' ਪੂਰਾ ਚੀਕਿਆ, ਲਗਭਗ ਇੱਕੋ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ।
'ਮੈਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਹੁਣ ਚੱਲੀਏ। ਸਾਨੂੰ ਰੌਸ਼ਨੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਸੜਕ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣ ਵਾਲੇ ਰਸਤੇ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਸੀਂ ਯਾਤਰਾ ਕਰਾਂਗੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੁਸਿੰਗਾਬਾਦ ਤੋਂ ਪਰੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ: ਇਸ ਤੋਂ ਪਰੇ ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।'
'ਅੱਗੇ ਵਧੋ,' ਪੀਰ ਖਾਨ ਚੀਕਿਆ; 'ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਮਗਰ ਚੱਲਦੇ ਹਾਂ।'
ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਭਾਰੀ ਦਿਲਾਂ ਨਾਲ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਸਵਾਰੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਅਸੀਂ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ। ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਅਸੀਂ ਲੰਘੇ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ, ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਨਾਗਪੁਰ ਇਲਾਕਾ ਰਿਹਾ, ਇੱਕ ਗੁਪਤ ਮਿਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੇਵਕ ਹੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕੀਤੀ; ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਅਕਸਰ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸੰਬੋਧਨ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਜਥੇ ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮਹਾਨ ਨੂਰਬੁੱਦਾ ਦੇ ਕੰਢੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਦਿਲ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਭਰ ਗਏ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਘੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਦੌੜਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸਾਡੇ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਾਣੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ।
ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਲੰਬੇ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਮਾਰਚਾਂ ਦੀ ਥਕਾਵਟ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਘੋੜੇ ਵੀ, ਇੱਕ ਦਿਨ ਵੀ ਪੰਦਰਾਂ ਜਾਂ ਵੀਹ ਕੋਸ ਸਫ਼ਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੰਘੇ, ਅਤੇ ਇਸ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਧੰਨ ਆਲੀਆ ਹੋਵੇ! ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ, ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਥੱਕੀ ਹੋਈ ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਝਲੋਨੇ ਦੇ ਬਾਗਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਹੁੰਚ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸੂਚਨਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੇ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਧਿਆਨ ਦੇ ਅਤੇ ਇਕੱਲਾ ਉਤਰਿਆ, ਧੂੜ ਨਾਲ ਢੱਕਿਆ ਹੋਇਆ, ਥਕਾਵਟ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਭਿਆਨਕ ਗਰਮੀ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਨਾਲ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਗਰੀਬ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਲਈ ਚਿੰਤਾ ਨਾਲ ਇੰਨਾ ਬਦਲ ਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਦਸ ਹੋਰ ਸਾਲ ਲੰਘ ਗਏ ਹੋਣ, ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਬਜਾਏ। ਮੇਰੇ ਨੌਕਰ

ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਜਾਣਦੇ ਸਨ; ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਮੂੰਹ-ਜ਼ਬਾਨੀ ਉੱਡ ਗਈ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਤੇਜ਼ ਪਿਆਸ ਬੁਝਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ, ਅਜ਼ੀਮਾ, ਦੇ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਖ਼ਤਰਾ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਭੁੱਲ ਗਿਆ।

ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸਾਡੀਆਂ ਕਾਠੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਾਨ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਢੇਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਢੇਰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ, ਸੋਨੇ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਢੇਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਉਪਜ ਜੋ ਅਸੀਂ ਫੜੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਪਿਘਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੋਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਤਾਰਾਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਮੈਂ ਰਾਜਾ ਲਈ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ; ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਾਰਾ ਤੋਲਿਆ ਗਿਆ, ਮੁੱਲ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਸਮਝਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਫਿਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਆਰਾਮ ਮਿਲਿਆ; ਚੀਤੂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਿੰਡਾਰੀ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦਾ ਸਾਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੀ ਸਵਾਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ; ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਇੱਕ ਮੰਨੇ-ਪ੍ਰਮੰਨੇ ਨਾਮ ਹੇਠ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਵਰਤਮਾਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਅਮੀਰ ਸੀ। ਚੀਤੂ ਵੀ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ; ਉਸਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਮਰਾਠਾ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਉਭਾਰ ਕਾਰਨ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਯੂਰਪੀਅਨਾਂ ਦੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ; ਇੱਕ ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਗਿਆ; ਅਤੇ ਚੀਤੂ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦੀ ਉਦਾਰਤਾ ਤੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਆਪਣੀ ਬੇਚੈਨ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਉਸਦੇ ਕੁਝ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਉਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਉਸਦਾ ਝੰਡਾ ਨਵੇਂ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਲਈ ਵਿਅਰਥ ਉੱਚਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ; ਉਸਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਫਟ ਗਈਆਂ; ਉਹ ਇੱਕ ਦੁਖੀ ਭਗੌੜਾ ਬਣ ਗਿਆ; ਅਤੇ ਇੱਕ ਅੱਡ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਅੱਡ, ਇੱਕ ਤੇਜ਼ੀ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਤੱਕ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਅਸੀਰ ਘੁਰ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸੰਘਣੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ੇਰ ਦੁਆਰਾ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਉਸਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਿਲੇ! ਉਹ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਆਦਮੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੁਨਰਮੰਦ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰ ਨੇਤਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਰੀ ਸਰਦਾਰ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਜੰਗਲੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਜੋ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤੇ ਹੋਣ, ਉਸਦੀ ਭਿਆਨਕ ਮੌਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਸਚਿਤ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮੈਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲ ਹੋਰ ਬੀਤ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵਾਪਰ ਰਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਥਕਾਵਾਂ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਕਸਾਰ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ? ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਫਿਰ ਸੜਕ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਹਸ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵਾਂਗਾ।

ਪਰ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ, ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਮੋਤੀ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਹੋਰ ਸਾਥੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੀਤੂ ਨੇ ਫੜ ਲਿਆ ਸੀ?

ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਸੀ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਬਹੁਤ ਦੁਖਦਾਈ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੁਣੋਗੇ।

ਇੱਕ ਸ਼ਾਮ, ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਕੁਝ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਖ਼ਬਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਬਾਹਰ ਹੈ, ਇੱਕ ਚਾਦਰ

ਵਿੱਚ ਲਪੇਟਿਆ ਹੋਇਆ, ਜੋ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। 'ਉਹ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਦੇਖੋਗੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਓਗੇ।'

ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਚੁੱਕੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਸ਼ਾਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣ ਸਕਿਆ ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ; ਸੱਚਮੁੱਚ ਉਹ ਇੰਨਾ ਘੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ।

'ਤੇਰਾ ਕੀ ਮਕਸਦ ਹੈ ਦੋਸਤ?' ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਦਮੀ ਬੋਲਿਆ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਹੇਠ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਰੱਖ ਕੇ ਮੇਰੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲਈ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਚਲੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ।

'ਜਮਾਦਾਰ,' ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਕੱਲੇ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼ਖਸ ਚੀਕਿਆ, 'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ?'

'ਆਵਾਜ਼,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਮੇਰੇ ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਹੈ; ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਆਓ ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਚਿਹਰਾ ਦੇਖ ਸਕਾਂ।'

'ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ!' ਆਦਮੀ ਨੇ ਖੋਖਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਰੌਸ਼ਨੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ; ਮੈਂ ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਵਿਗੜਿਆ ਅਤੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਹਾਂ, ਹਨੇਰਾ ਮੇਰੀ ਸ਼ਰਮ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਛੁਪਾਉਂਦਾ ਹੈ: ਮੈਂ ਘੋਸ ਖਾਨ ਹਾਂ।'

'ਘੌਸ ਖਾਨ!' ਮੈਂ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਚੀਕਿਆ; 'ਉਹ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ—' ਤੇ ਮਰ ਗਿਆ।

'ਇਹ ਤਾਂ ਇਵੇਂ ਹੀ ਹੈ,' ਉਦਾਸ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਘੌਸ ਖਾਨ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ: ਇਸਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਰੋਸ਼ਨੀ ਮੰਗਵਾਓ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖੋ।'

ਮੈਂ ਖੁਦ ਇੱਕ ਲਿਆਇਆ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਫੜ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਘੋਸ ਖਾਨ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ, ਪਰ ਹਾਏ ਕਿੰਨਾ ਬਦਲ ਗਿਆ! ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ਘਿਸੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਡੁੱਬੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਚਮਕ ਮੱਧਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਉਸਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਮੈਟ ਅਤੇ ਕੰਗਣੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਗੰਦੇ ਚੀਥੜੇ ਉਸਦੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਢੱਕੇ ਹੋਏ ਸਨ; ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੈਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦਾ ਨੱਕ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਗੱਲ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੂੰਹ ਦੀ ਚਮੜੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਹੋਏ ਜ਼ਖ਼ਮ ਨੇ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਕੱਸ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

'ਮੇਰਾ ਗਰੀਬ ਦੋਸਤ!' ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਜੱਫੀ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ - 'ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੈ? ਤੈਨੂੰ ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ? ਆਲੀਆ ਦੇ ਪਿਆਰ ਲਈ ਬੋਲੋ! ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਤੂੰ ਕੀ ਦੁੱਖ ਝੱਲਿਆ ਹੈ।'

'ਮੇਰੇ ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਵਿਗਾੜ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, ਉਸ ਗੰਦੀ, ਫਟੀ ਹੋਈ ਚਾਦਰ ਨੂੰ ਸੁੱਟਦੇ ਹੋਏ ਜਿਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਢੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। 'ਇਹ ਵੇਖੋ!' ਅਤੇ ਉਸ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਦੇ ਡੰਡੇ ਫੜੇ ਹੋਏ ਸਨ: ਉਸਦੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਗੁੱਟ ਅਤੇ ਕੂਹਣੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਜ਼ਖ਼ਮ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਠੀਕ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਹ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਪੀੜ ਵਿੱਚ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ।

ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਉਠਾਇਆ, ਅਤੇ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ ਦਿਲਾਸਾ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਲਈ ਨਹਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਸਾਫ਼ ਕੱਪੜੇ ਪਾਏ, ਉਸਦੇ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ ਦੀ ਪੱਟੀ ਇੱਕ ਹੁਨਰਮੰਦ ਨਾਈ ਤੋਂ ਕਰਵਾਈ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਖਾਂਦੇ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਾਂ ਸਗੋਂ ਦਿਲ ਖਿੱਚਵਾਂ ਭੋਜਨ ਖੁਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਆਰਾਮ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ।

ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਮੇਰਾ ਇੱਕ ਗੁਆਚਿਆ ਹੋਇਆ ਸਾਥੀ ਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਬਾਕੀਆਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਸੁਣਨ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਤਰਸ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਰਾਤ ਮੈਂ ਨੀਂਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਅਤੇ ਬੇਚੈਨ ਸੀ; ਪਰ ਅਗਲੇ

ਦਿਨ, ਨਿਰੀਖਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਬੰਦ, ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਸ ਅਤੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦਿੱਤਾ: ਸਾਹਸ ਸੱਚਮੁੱਚ ਘੱਟ ਸਨ, ਪਰ ਦੁੱਖ ਬਹੁਤ ਸਨ।
'ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਉਹ ਭਿਆਨਕ ਰਾਤ ਜਦੋਂ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਮਾਲ ਲੈ ਕੇ ਭੱਜਣ ਵਾਲੇ ਸੀ, ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ। ਹਨੇਰਾ ਤੁਹਾਡੇ ਭੱਜਣ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਪਿੰਡਾਰੀ ਘੋੜਸਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪਿੱਠ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਬਰਛੀ ਦਾ ਜ਼ਖ਼ਮ ਮਿਲਿਆ, ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਪਿੰਡਾਰੀ ਨੇ ਫੜ ਲਿਆ, ਹੱਥ-ਪੈਰ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਚੀਤੂ ਦੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਏ, ਜਿੱਥੇ ਹੁਣ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਇਕੱਠ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਪਿੱਠ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖ਼ਮ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਬਾਅਦ ਹੋਰ ਪਿੰਡਾਰੀ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੋਏ, ਮੋਤੀ-ਰਾਮ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ਖਮੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰ, ਨੂਜ਼ੂਰ ਅਲੀ ਅਤੇ ਰਾਮਦੀਨ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਅਛੂਤੇ ਸਨ। ਹਿਦਾਯੁਤ ਖਾਨ ਉੱਥੇ ਸੀ - ਖਲਨਾਇਕ ਅਤੇ ਗੱਦਾਰ! ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਜੇਤੂ ਨਜ਼ਰ ਮੇਰੀ ਨਜ਼ਰ ਹੇਠਾਂ ਦੱਬ ਗਈ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਟਿਕਾਈਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹਟਾਇਆ।
'ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਚੀਤੂ ਨੇ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਹਿਦਾਯੁਤ ਖਾਨ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ, ਕੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ।'
"ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ, ਨੁਵਾਬ," ਬਦਮਾਸ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ; ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਸਾਡੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਨਾਮ ਲਏ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ।
"ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ?" ਮੁਖੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।
"ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਠੱਗ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹਾਂ," ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; "ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕਤਲ ਦਾ, ਘਫੂਰ ਖਾਨ ਦੇ ਕਤਲ ਦਾ, ਅਤੇ ਚੌਦਾਂ ਹੋਰ ਚੰਗੇ ਪਿੰਡਰੀਆਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹਾਂ, - ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।"
''ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਮਾਦਾਰ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ,'' ਚੀਤੂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ''ਜੇ ਉਹ ਬੋਲ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਵੇ।'' ਪਰ ਗਰੀਬ ਮੋਤੀ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉੱਡ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਹ ਬੇਹੋਸ਼ ਸੀ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ।
"ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿਆਂਗਾ," ਮੈਂ ਕਿਹਾ; "ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਝੂਠ ਹੈ, ਇੱਕ ਘਟੀਆ ਝੂਠ; ਮੈਂ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹਾਂ। ਕੀ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਓ ਨੁਵਾਬ? ਕੀ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਵੀ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਰਹੇ, ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਕਤਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਖਲਨਾਇਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਦਿਆਲੂ ਨਹੀਂ ਰਹੇ?"
"ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਜੁੱਤੀ ਮਾਰੋ! ਉਸਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਵੱਢ ਸੁੱਟੋ!" ਕਈਆਂ ਨੇ ਚੀਕਿਆ।
"ਚੁੱਪ ਰਹੋ!" ਚੀਤੂ ਨੇ ਫਿਰ ਕਿਹਾ; "ਇਸ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਆਦਮੀ, ਆਲੀਆ ਦੀ ਸ਼ਹਿ 'ਤੇ ਮੈਂ ਉਸਦਾ ਸਿਰ ਕਲਮ ਕਰ ਦਿਆਂਗਾ।"
"ਚੱਲੋ," ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ; "ਤੂੰ ਹੋਰ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ?"
"ਕੁਝ ਨਹੀਂ, ਨੁਵਾਬ; ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਇਨਸਾਫ਼ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਹੈ।"
''ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲੇਗਾ; ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਮੁਖੀ ਕਿਉਂ ਭੱਜ ਗਿਆ ਹੈ।''
'ਇਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਉਲਝਾਇਆ, ਪਰ ਇੱਕ ਪਲ ਸੋਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, -
"ਦੇਖੋ, ਨੁਵਾਬ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਸਿੱਧਾ ਸਿਪਾਹੀ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਮੇਰਾ ਨੇਤਾ ਭੱਜ ਗਿਆ ਹੈ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ, ਪਰ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਕਾਲੇ ਦਿਲ ਵਾਲਾ ਖਲਨਾਇਕ, ਹਿਦਾਯੁਤ ਖਾਨ, ਕਈ ਵਾਰ ਲੁੱਟ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਿਆ; ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ

ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਾਇਆ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨਾਲ ਨੇੜਿਓਂ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਨੇ ਸਾਡੇ ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ। ਅੱਜ ਸ਼ਾਮ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਤੰਬੂ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ; ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਜਮਾਦਾਰ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ; ਉਹ ਅਤੇ ਪੀਰ ਖਾਨ ਚੋਰੀ-ਛਿਪੇ ਇਸ ਵੱਲ ਚਲੇ ਗਏ; ਉਹ ਬਾਹਰ ਲੇਟ ਗਏ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦੇ ਉਸਦੇ ਘਿਣਾਉਣੇ ਦੋਸ਼ ਸੁਣੇ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਿਰਫ ਉੱਡਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਘੋੜਿਆਂ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਪਏ ਹਾਂ। ਉਸਦੀ ਤੁਹਾਡੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ? ਸਿਰਫ਼ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ, ਅਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਲਈ, ਅਸਹਿਣਯੋਗ ਹੁੰਦੀ, - ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਲੈਂਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ; ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋ ਕਰੋ।"

'ਚੀਤੂ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ ਜਾਪਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਸੋਚਦਾ ਰਿਹਾ। "ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਸਬੂਤ!" ਉਸਨੇ ਹਿਦਾਯੁਤ ਖਾਨ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰਿਆ; "ਸਬੂਤ! ਲਿਆਓ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਹੋਰ ਵੀ ਮਾੜਾ ਹੋਵੇਗਾ।"

"ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਜਾਣ," ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; "ਪੀਰ ਖਾਨ ਘਫੂਰ ਖਾਨ ਦੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਲੈ ਕੇ ਭੱਜ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਆਦਮੀ (ਰਾਮਦੀਨ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ) ਕੋਲ ਇੱਕ ਪਿੰਡਾਰੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਦੋ ਰਾਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਠਾਂ ਦੇ ਪਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।"

"ਮੈਨੂੰ ਤਲਵਾਰਾਂ ਦਿਖਾਓ," ਭੀੜ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪਿੰਡਾਰੀ ਚੀਕਿਆ; "ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਦੋ ਰਾਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਵਿਅਰਥ ਲੱਭ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।"

'ਉਹ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸਨ। ਆਹ! ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਰਾਮਦੀਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖੂਨ ਨੂੰ ਪਿੰਡਾਰੀ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਚੀਤੂ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਖੂਨ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ?'

"ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਰੁੱਧ ਫੈਸਲਾਕੁੰਨ ਹੈ," ਚੀਤੂ ਨੇ ਕਿਹਾ; "ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹੋ?"

'ਰਾਮਦੀਨ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਮੁਕਤੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਬੁੜਬੁੜਾਏ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।'

"ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੀਰ-ਓ-ਮੁਰ-ਸ਼ੀਦ," ਹਿਦਾਯੁਤ ਖਾਨ ਨੇ ਪੁਕਾਰਿਆ, "ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨੇ ਗਏ ਤੱਥ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦਮੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ; ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਵਾਂਗਾ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਆਦਮੀ ਦਾ ਬਦਕਿਸਮਤ ਭਰਾ ਉਸਦੀ ਬਦਕਿਸਮਤ ਕਬਰ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਸਨੂੰ ਹੀ ਤੋੜਾਂਗਾ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਮਾਰਚ ਕਰਾਂਗਾ, ਇੱਕ ਥਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਲਾਸ਼, ਦੂਜੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਦੋ ਲਾਸ਼ਾਂ ਪੁੱਟਾਂਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਜਿੱਥੇ ਘਫੂਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਬਦਕਿਸਮਤ ਸਈਸ ਦੋਵੇਂ ਇੱਕੋ ਟੋਏ ਵਿੱਚ ਪਏ ਹਨ।"

'ਚੀਤੂ ਕੰਬ ਗਿਆ। "ਇਹ ਬਹੁਤ ਸੱਚ ਹੈ," ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ। "ਹਾਏ! ਮੇਰੇ ਬਹਾਦਰ ਆਦਮੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਲਾ ਘੁੱਟਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨੀਚ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਡਿੱਗ ਪਏ ਹਨ - ਉਹ ਆਦਮੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਖਰੀਦਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਕਾਠੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਾਨ ਕਿੱਥੇ ਹੈ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।"

'ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਮਾੜਾ ਸੀ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਨੁਜ਼ੂਰ ਅਲੀ ਦੀ ਕਾਠੀ ਪੁਰਾਣੀ ਅਤੇ ਘਿਸੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਉਸ ਪਿੰਡਰੀ ਦੀ ਕਾਠੀ ਲੈ ਲਈ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਮਾਰਿਆ ਸੀ। ਭਰਾ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ 'ਤੇ ਰੋਇਆ। ਉਸ ਪਰਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਾਰਾ ਲੁੱਟ ਸੀ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਆਪਣੀ ਕਮਰ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਉਸ ਆਦਮੀ ਦਾ ਹਿਊਮੀਆਨਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਬਦਲ ਲਿਆ ਸੀ; ਇਸ 'ਤੇ ਉਸਦਾ ਨਾਮ

ਫ਼ਾਰਸੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ, - ਸਾਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਮੈਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ* ਦੁਹਰਾਇਆ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

'ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਉੱਚੀ ਕੀਤੀ। "ਨਵਾਬ!" ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਕਿਸਮਤ ਨਾਲ ਹੋਰ ਲੜਨ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ; ਜੇ ਅਸੀਂ ਹਜ਼ਾਰ ਵਾਰ ਬੇਕਸੂਰ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਵਿਰੁੱਧ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਇਹ ਲੜੀ ਸਾਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀ। ਮੈਂ ਹੁਣ ਇਹ ਨਹੀਂ ਛੁਪਾਉਂਦਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਠੱਗ ਹਾਂ - ਧੰਨ ਭਵਾਨੀ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ, ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਸਵਰਗ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਮਰ ਜਾਵਾਂਗੇ, ਪਰ ਉਹ ਘਿਣਾਉਣਾ ਬਦਮਾਸ਼ ਕਿਉਂ ਜੀਵੇ? - ਉਹ ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਲਾਲਚੀ ਮੰਗ ਲਈ, ਜੋ ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਸਾਨੂੰ ਨਿੰਦਿਆ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਸਹੁੰ ਤੋੜ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਨਮਕ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਵਫ਼ਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੇ ਖਾਧਾ ਹੈ? ਕੀ ਉਹ ਠੱਗ ਨਹੀਂ ਹੈ! ਕੀ ਉਹ ਮੇਰੇ ਅਤੇ ਸੌ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਉਹ ਇੱਕ ਮੁੰਡਾ ਸੀ? ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ; ਉਸਨੂੰ ਦੇਖੋ, - ਡਰ ਨਾਲ ਕੰਬਦੇ ਉਸਦੇ ਕਾਇਰਤਾ ਭਰੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖੋ, - ਉਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਜੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਉਹ ਸੱਚ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਹੁੰਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਇਮਾਨਦਾਰ ਆਦਮੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕਤਲ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਹੋਣ 'ਤੇ - ਸਰੀਰਾਂ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਫੜਿਆ? ਉਸਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਰਮਾਂ ਲਈ, ਸਿਵਾਏ ਉਸ ਦੇ "ਗਫੂਰ ਖਾਨ, ਰਾਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕੈਂਪ ਜਾਗ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਸਾਡੀ ਨਿੰਦਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ? ਉਸਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨ ਲਈ ਜਾਂਦੀ। ਪਰ ਨਹੀਂ! ਉਹ ਉਸ ਆਦਮੀ ਦੇ ਭਰਾ ਦੀ ਲੁੱਟ ਦਾ ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ; ਉਸਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਮਨੁੱਖਾਂ ਲਈ ਥੁੱਕਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਬਖਸ਼ਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਇੱਕ ਠੱਗ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਗੱਦਾਰ ਅਤੇ ਡਰਪੋਕ ਹੈ!"

"ਝੂਠਾ!" ਹਿਦਾਯੁਤ ਖਾਨ ਚੀਕਿਆ, ਗੁੱਸੇ ਅਤੇ ਡਰ ਵਿਚਕਾਰ ਕੁਝ ਵੀ ਬੋਲਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ; "ਝੂਠਾ! ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਝਿਜਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟਿਆ ਹੈ।"

"ਨਹੀਂ," ਮੈਂ ਚੀਤੂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਉਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਡਰਪੋਕ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ! ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਖਰੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਅਰਥ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸਲੈਂਗ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ।"

"ਬਦਕਿਸਮਤ ਬਦਮਾਸ਼!" ਚੀਤੂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਚੀਕਿਆ, "ਤੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਮਾੜਾ ਹੈਂ - ਉਹ ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਨਿਡਰ ਹਨ, ਤੂੰ ਡਰਪੋਕ ਹੈਂ; ਤੇਰਾ ਸਿਰ ਤੇਰੇ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।"

'ਉਸਦੀਆਂ ਮਾਫ਼ੀ ਲਈ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਪੁਕਾਰ ਭਿਆਨਕ ਸਨ; ਉਸਨੇ ਮਿੰਨਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਉਸਨੇ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ; ਪਰ ਇਸਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਹੋਇਆ? ਉਸਨੂੰ ਤੰਬੂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੱਕ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ, ਇੱਕ ਪਿੰਡਾਰੀ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ

*ਲਾ ਇਲਾ-ਇਲਾ-ਉੱਲਾ-ਮਹਿਮੁਦ ਰਸੂਲ-ਇਲਾ!' ('ਪਰਮਾਤਮਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਰੱਬ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮਹਿਮੁਦ ਰੱਬ ਦਾ ਪੈਗੰਬਰ!')।

ਰਹਿਮ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਉਸਦਾ ਸਿਰ ਉਸਦੇ ਮੋਢਿਆਂ ਤੋਂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਲਟਕਾਇਆ ਗਿਆ।

"ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ?" ਚੀਤੂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕਿਹਾ; "ਤੁਹਾਡਾ ਵੀ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਆਵੇਗਾ।"
"ਨਹੀਂ!" ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਚੀਕਿਆ; "ਮੌਤ ਜਲਦੀ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਹੁਣ ਹੈ - ਸਾਨੂੰ ਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।"
"ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦੇ," ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਰਦਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ; "ਮੌਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸਵਾਗਤਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ; ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਾੜੀ ਹੋਵੇਗੀ - ਉਹ ਇੱਕ ਦੁਖਦਾਈ ਜੀਵਨ ਬਿਤਾਉਣਗੇ। ਹੋ!" ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਫਰਾਸ਼ੇ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰਿਆ, "ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨੱਕ ਅਤੇ ਹੱਥ ਕੱਟ ਦਿਓ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਲਿਆਓ।"
'ਇਹ ਹੋ ਗਿਆ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ! ਮੈਂ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਜੀਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ: ਸਾਡੇ ਨੱਕ ਕੱਟ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ - ਸਾਡੇ ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਨਾਲ। ਖੂਨ ਵਹਿਣ ਵਾਲੇ ਟੁੰਡਾਂ ਨੂੰ ਉਬਲਦੇ ਤੇਲ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਕੈਂਪ ਤੋਂ, ਉੱਥੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮਰ ਜਾਣ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਜੰਗਲੀ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੋ ਮਰ ਗਏ; ਸਾਡੇ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ 'ਤੇ ਪੱਟੀ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨੁਜ਼ੁਰ ਅਲੀ ਅਤੇ ਰਾਮਦੀਨ ਦੇ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ 'ਤੇ ਪੱਟੀ ਬੰਨ੍ਹਣ ਤੋਂ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਖੂਨ ਵਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ, ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਮਰ ਗਏ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਅਸੀਂ ਇਕੱਠੇ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਭੀਖ ਮੰਗ ਕੇ ਆਪਣਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਹੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਦੇ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇੰਨੀ ਦੂਰ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਭੁੱਖ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ; ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ 'ਤੇ ਪੱਟੀ ਬੰਨ੍ਹਣ ਲਈ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਿਆ, ਜੋ ਮੌਸਮ ਦੀ ਤੇਜ਼ ਗਰਮੀ ਨਾਲ ਸੁੱਜ ਗਏ ਸਨ; ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਦੋਵੇਂ ਮਰ ਗਏ। ਮੋਤੀ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ, ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਮਰ ਗਿਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖ਼ਮ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਟ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ। ਉਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਸਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸੀ!
'ਮੈਂ ਇੱਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਘੁੰਮਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ-ਕਈ ਵਾਰ। ਮੈਨੂੰ ਖੁਆਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੈਗੰਬਰ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਭੋਜਨ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਜੋ ਦੁੱਖ ਝੱਲਿਆ ਹੈ ਉਹ ਮੈਂ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ; ਪਰ ਮੈਂ ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਦਿਆਲਤਾ ਨੇ ਮੇਰੀ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਤੋਂ ਇਹ ਸਭ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਜੀਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਮਰਾਂਗਾ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਖੁਆਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਦਿਓਗੇ, ਜੋ ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਬੋਝ ਹੋਵੇਗਾ।'
ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਕਹਾਣੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ। ਮੈਂ ਉਸ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦੇਖਭਾਲ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਜ਼ਖ਼ਮ ਠੀਕ ਹੋ ਗਏ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ। ਸਾਲ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਬੇਵੱਸੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ।

ਅਧਿਆਇ XXXIX

ਓ, ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਕੀ ਲੁਕਾ ਸਕਦਾ ਹੈ,
ਭਾਵੇਂ ਬਾਹਰੀ ਪਾਸੇ ਦੂਤ ਹੋਵੇ।
ਸ਼ੈਕਸਪੀਅਰ

ਤਿੰਨ ਸਾਲ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਸਾਹਿਬ, ਨਿਸ਼ਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਬੀਤ ਗਏ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਸੋਚਿਆ, ਰਾਜਾ ਦੇ ਨਾਲ, ਜਿਸਨੇ ਸਾਡੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਦਿਆਲਤਾ ਦੇ ਚਾਪਲੂਸੀ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦਿੱਤੇ। ਸਾਡਾ ਮਾਲੀਆ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਧ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹੁਣ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦਿੱਤੀ। ਮਾਲੀਆ ਕਦੇ ਵੀ ਬਕਾਇਆ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ, ਸਾਡੇ ਨਰਮ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਢੰਗ ਬਾਰੇ ਸੁਣ ਕੇ, ਸਾਡੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਆ ਕੇ ਵਸ ਗਏ। ਮਾਲੀਆ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਜੋਂ ਸਾਡੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਆਮਦਨ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਖੁਸ਼ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਬੇਚੈਨ ਆਤਮਾ ਸੀ; ਮੈਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਠੱਗਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੂਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਫਲਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ: ਆਦਮੀ ਆਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ੇਖੀ ਮਾਰੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਬਹਾਦਰ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਹਿਸ਼ਤ ਫੈਲਾਉਣ ਲਈ ਘੁੰਮਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕੀਤੀ।

'ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਜਿੰਨਾ ਉੱਚਾ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ; ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਸੀ; ਠੱਗਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਜਮਾਦਾਰ ਜਾਂ ਸੂਬੇਦਾਰ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਮੇਰੇ ਕੰਮਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ; ਪਰ ਮੈਂ ਵਿਅਰਥ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਣਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਠੱਗਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੁਣੋਗੇ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਗਣੇਸ਼ ਜੇਮਾਦਾਰ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸਿਆ ਹੈ; ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਸੜਕ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਸਾਡੇ ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਜੀਵਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਈਰਖਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ। ਉਸਨੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਨੂੰ, ਨਾ ਕਿ ਖੁਦ ਰਾਜਾ ਨੂੰ, ਰਿਸ਼ਵਤ ਦਿੱਤੀ; ਪਰ ਉਸਦੇ ਪਹਿਲੂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਇੰਨਾ ਕਠੋਰ ਅਤੇ ਵਰਜਿਤ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਇੰਨੇ ਬੇਰਹਿਮ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਜਿਸਦੀ ਉਹ ਇੰਨੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ।

ਉਹ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਰਾਜਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਆਚਰਣ ਦੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮਾਪ-ਦੰਡ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਸੜਕ 'ਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਥੇ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਕਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਮਿਲਿਆ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਲੁੱਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਜਿੱਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਝਿਜਕਾਂ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਠੱਗਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦੁਸਹਿਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਜ਼ੀਮਾ ਮੇਰੀਆਂ ਅਸਥਾਈ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦੀ ਆਦੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਵਪਾਰਕ ਸੱਟੇਬਾਜ਼ੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵਤਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲੈ ਆਂਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਧੋਖਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।

ਮੇਰੇ ਅਧੀਨ ਦੁਬਾਰਾ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ, ਮੇਰਾ ਸਾਰਾ ਪੁਰਾਣਾ ਬੈਂਡ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ, ਮੁਲਾਕਾਤ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ, ਜੋ ਕਿ ਝਾਲੋਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸੀ। ਗਣੇਸ਼ ਦੇ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਨੁਯਾਈ ਸਨ; ਅਤੇ, ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਦੁਸਹਿਰੇ ਦੇ ਦਿਨ, ਆਮ ਰਸਮਾਂ ਤਿੰਨ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਠੱਗਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਜਾਂ ਵਧੇਰੇ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਬੈਂਡ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਗੂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਕੱਠਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ 'ਤੇ ਮਾਣ ਸੀ; ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ, ਜੋ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਲਈ ਆਏ ਸਨ, ਨੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਪੁਰਾਣੀ ਅੱਗ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਅਤੇ ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।

ਕੁਝ ਸੜਕ ਦੀ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਲਾਈਨ ਅਜ਼ਮਾਉਣ ਅਤੇ ਰਾਜਪੂਤਨਾ ਰਾਹੀਂ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਲਈ ਸਨ। ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਇੱਕ ਆਮ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਸੌਗੋਰ ਅਤੇ ਜੁਬੁਲਪੁਰ ਦੁਆਰਾ ਨਾਗਪੁਰ ਤੱਕ ਉਸ ਰਸਤੇ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚਕਾਰ ਬਹੁਤ ਸੰਤੁਲਿਤ ਰਾਏ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵੱਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਦੁਬਾਰਾ ਆਪਣੀ ਪੁਰਾਣੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧੇ, ਸਾਡੇ ਜਾਣੂ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਸੜਕ ਦੇ ਹਰ ਕਦਮ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਥਾਨ ਜਿਸਨੂੰ ਮੌਕਾ ਸਾਡੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਸੌਗੋਰ ਤੱਕ ਲਗਭਗ ਅੱਗੇ ਵਧੇ ਸੀ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਵੱਡੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਪਰ ਉਦਾਸੀਨ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਨਾਲ, ਸਿਰਫ ਚੌਦਾਂ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਲੁੱਟ ਮਿਲੀ; ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਰਾਤ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ, ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ, ਸਾਡੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਏਕਾਰੀਆ ਸੁਣਿਆ - ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਠੱਗ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਭਿਆਨਕ ਸ਼ਗਨ ਹੈ। ਏਕਾਰੀਆ ਗਿੱਦੜ ਦੀ ਛੋਟੀ ਤਿੱਖੀ ਭੌਂਕ ਜਾਂ ਪੁਕਾਰ ਹੈ, ਜੋ ਰਾਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਰ ਵਿੱਚ ਬੋਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ: ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਖਾਸ ਉਦਾਸੀ ਅਤੇ ਭਿਆਨਕ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਠੱਗ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਭਿਆਨਕ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਲ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀ ਗੱਲਬਾਤ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਘਬਰਾਹਟ ਅਤੇ ਅਲਾਰਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਵੱਲ ਵੇਖਦੇ ਰਹੇ। ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ, ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਿਆ; ਇਹ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਭੈੜਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਸੀ; ਤਿੱਖੀ ਛੋਟੀ ਭੌਂਕ ਦੁਬਾਰਾ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਮਾਂ ਸੀ: ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਤੁਰ ਪਏ।

'ਸਾਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਵਾਪਸ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ। 'ਭੋਨੀ ਅਣਉਚਿਤ ਹੈ, ਜਾਂ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ; ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਆਵਾਜ਼ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਮਾਰਚ ਵਾਲੀ ਦਿਸ਼ਾ ਤੋਂ ਹੀ ਆ ਰਹੀ ਸੀ?' ਸਾਰੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦੀ ਇੱਛਾ 'ਤੇ ਇੱਕਮਤ ਸਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਿਆ ਕਿ ਗਿੱਦੜ ਦੀ ਭੌਂਕਣ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਸੌ ਆਦਮੀਆਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਿਉਂ ਬਦਲ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਹ

ਕਹਿਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਨਾ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਸਾਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਗਨ ਬਹੁਤ ਸ਼ੁਭ ਸਨ। 'ਕਿਉਂ!' ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਕੀ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ? ਕੀ ਅਸੀਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਸੱਤਵੇਂ ਦਿਨ ਛੱਲੇ ਦੀ ਪੂਜਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ? ਕੀ ਅਸੀਂ ਹਰ ਯਾਤਰੀ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਰਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ?'

'ਇਹ ਸਭ ਸੱਚ ਹੈ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਪਾਗਲਪਨ ਹੈ। ਮੂਰਖ ਮੁੰਡੇ! ਤੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਉਲਟਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ, ਆਪਣੀ ਚੰਗੀ ਕਿਸਮਤ ਅਤੇ ਉਸ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਲਾਹ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਤੈਨੂੰ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਪਰ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਗਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਅਣਦੇਖਾ ਕਰਦੇ ਹੋ - ਇਹ ਇੱਕ ਦਿਨ ਤੈਨੂੰ ਤਬਾਹੀ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਭਵਾਨੀ ਦੇ ਮਨਸੂਬੇ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ!'

ਹੋਰ ਠੱਗਾਂ ਨੇ ਵੀ ਏਕੇਰੀਆ ਸੁਣ ਲਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ੋਰ-ਸ਼ਰਾਬੇ ਵਾਲੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਆਏ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਿੰਡ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ, ਜਾਂ ਝਾਲੋਨ ਵਾਪਸ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

ਮੇਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਬੇਕਾਰ ਹੁੰਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰਾ ਜਥਾ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਡਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਜਾਪਦਾ ਸੀ; ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਚੁੱਪ ਰਿਹਾ। ਸਾਡਾ ਡੇਰਾ ਤੁਰੰਤ ਟੁੱਟ ਗਿਆ, ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਰਾਤ ਉਸ ਸੜਕ 'ਤੇ ਕੁਝ ਕੋਸ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਏ ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਆਏ ਸੀ; ਸਾਡੇ ਲਈ ਕੋਈ ਤਾਜ਼ਾ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਨਿਰਾਸ਼, ਥੱਕੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਝਲੋਨੇ ਵੱਲ ਆਪਣੇ ਕਦਮ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਗਏ।

ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਆਲਸ ਵਿੱਚ ਬੀਤ ਗਿਆ; ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਸੜਕ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹਾਰਨਾ ਪਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਗਨ ਮੰਗੇ। ਉਹ ਅਨੁਕੂਲ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਦਿਲੋਂ ਭਵਾਨੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਇੱਕ ਵਿਅਰਥ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚ ਨਾ ਧੋਖਾ ਦੇਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਵੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ, ਪੱਛਮ ਦੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਸੀ ਕਿ ਬੰਬਈ ਅਤੇ ਇੰਦੌਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਵੱਡੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਤਿਮਾਹੀ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਲੁੱਟ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਘਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, - ਮੇਰੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸੌ ਵੀਹ ਠੱਗ ਅਤੇ ਪੀਰ ਖਾਨ, ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਗਣੇਸ਼ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਜਿੱਥੇ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ; ਉਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਨਫ਼ਰਤ ਭਰੀ ਸੀ; ਕਿਉਂ, ਮੈਂ ਦੱਸ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਮੇਰੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲੁਕਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਲਈ ਇਹ ਬਹੁਤ ਲੰਮਾ ਅਭਿਆਨ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਠਹਿਰੇ। ਸਾਹਿਬ, ਬੰਬਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਾਡੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਸਾਹਸ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਜੋ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੋਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਲੁੱਟ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਸੀ; ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੈਂ ਇਸਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸੁਣਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰ ਅਤੇ ਫੇਰਿੰਗੀਆਂ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੂਰ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਟਰੈਕ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਉੱਤੇ ਆਏ ਸਨ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਖਾਸ ਸਾਹਸ ਜਾਂ ਕੋਈ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵਿਹਲੇ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਹੱਥੋਂ ਤੀਹ ਯਾਤਰੀ ਮਾਰੇ ਗਏ; ਕਈ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਬਚ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਸਨ; ਅਤੇ, ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਬੰਬਈ ਪਹੁੰਚ ਗਏ, ਲਗਭਗ

ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲੁੱਟ ਦੇ ਨਾਲ - ਸਾਨੂੰ ਇੱਜ਼ਤ ਨਾਲ ਜੀਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ। ਬੰਬਈ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਵੱਡੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਠਹਿਰੇ ਜੋ ਕਿਲ੍ਹੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ; ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਖੋਜ ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਤੋਂ, ਅਸੀਂ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਸੰਚਾਰ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ, ਅਤੇ ਹਰ ਆਦਮੀ ਨੇ ਇੱਕ ਪਲ ਦੀ ਚੇਤਾਵਨੀ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਰੱਖਿਆ। ਮੈਂ ਤਨਾਹ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਵੀ ਇੱਕ ਮਿਲਣ ਦਾ ਸਥਾਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਮਹਾਂਦੀਪ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਯਾਤਰੀ ਪਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਮੈਂ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇਖਿਆ! ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਮੈਂ ਇਸਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਤੇ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ, ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੈਦਾਨ ਦੇ ਘਾਹ 'ਤੇ ਲੇਟਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਘੰਟਿਆਂ ਬੱਧੀ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਵਰਗੇ ਅਨੰਦ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਇਸਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, - ਜਿਵੇਂ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਔਰਤ ਦੀ, ਹੁਣ ਸਾਰੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਪਿਆਰ ਦੇ ਜਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਉਤੇਜਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, - ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਇਕਸਾਰ ਅਤੇ ਉਦਾਸ ਗਰਜ ਸੁਣਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਲਹਿਰ ਆਪਣੀ ਚੋਟੀ ਨੂੰ ਝੁਕਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਚਿੱਟੀ ਰੇਤ 'ਤੇ ਚਮਕਦੀ ਝੱਗ ਵਿੱਚ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇੱਕ ਦਿਨ, ਸਾਡੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਸੱਤਵੀਂ ਤਰੀਕ ਨੂੰ, ਮੈਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਆਪਣੀ ਨਿਸ਼ਕਿਰਿਆ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਜਾਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੀ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਦਿੱਖ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਇਆ।

'ਸਲਾਮ, ਅਲੀਕੁਮ!' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅਜਨਬੀ ਹੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਅਤੇ ਗੱਡੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਦੱਸਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵੱਲ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ ਹੈ; ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ?'

'ਕਦੇ ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਮੇਰਾ ਘਰ, ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਅੰਦਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਹੈ; ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਹੈ: ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਲਈ, ਇੱਕ ਅਜਨਬੀ, ਕੀ ਇਹ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੇ ਇਸ ਫੈਲਾਅ ਵਰਗੇ ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜੋ ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਪਿਘਲਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ?'

'ਤੇਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਸੁਰ ਮੇਰੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਗੀਤ ਵਾਂਗ ਹਨ,' ਅਜਨਬੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸੁਣਿਆ ਹੈ (ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਹੈ), ਪਰ ਕਦੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਇੰਨੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ। ਕੀ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਸਕਦਾ ਹਾਂ?'

'ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੰਡਾਊਸ ਪਰਗੁਨਾ ਵਿੱਚ ਮੁਰਨੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਪਰ ਹੁਣ ਝਲੋਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ।'

'ਮੁਰਨੇ!' ਆਦਮੀ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਚੀਕਿਆ; ਪਰ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੀਵੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, 'ਆਹ, ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਯਾਦ ਆਇਆ; 'ਇਹ ਸਿੰਧੀਆ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ 'ਤੇ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸੇ ਦਾ ਹੈ।'

'ਹੁਣ ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਫੇਰਿੰਗੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇਹ ਹੈ।'

'ਪਰ,' ਆਦਮੀ ਨੇ ਵਿਸ਼ਾ ਬਦਲਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰ ਵੱਲ ਦੇਖਣਾ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਹੈ; ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਇਸਦੀ ਸਤ੍ਹਾ 'ਤੇ ਗਏ ਹੋ? ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੁੱਕੇ ਹੋਏ ਦੇਖੇ ਹੋਣਗੇ?'

'ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਗਿਆ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰ ਜਾਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਹਾਰ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਿਸ਼ਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਅਜਨਬੀ ਹਾਂ; ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਮੈਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।'

'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜਾਓਗੇ?' ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ। 'ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਵਿਹਲਾ ਦਿਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਵਾਂਗਾ।'

ਮੈਂ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਪੱਥਰ ਦੇ ਖੰਭੇ ਵੱਲ ਚਲੇ ਗਏ ਜੋ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਬਾਹਰ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਵਗਦਾ ਸੀ।

ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਸੀ; ਬੰਦਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਚਪੜਾਸੀ (ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਲਈ ਬੰਦਰਗਾਹ ਦਾ ਨਾਮ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ) ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਵੇਂ ਦੋਸਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ; ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਛੋਟੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਝਗੜਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਜੋ ਲੈਂਡਿੰਗ-ਪਲੇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਸਾਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਲਈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਚੁਣਿਆ, ਅਤੇ ਧੱਕਾ ਦੇ ਕੇ, ਅਸੀਂ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਸੀ। ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਡਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਝਾਲੋਨ ਜਮਨਾ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਮੈਂ ਕਦੇ ਉਹ ਨਦੀ ਨਹੀਂ ਦੇਖੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ ਕਦੇ ਬੰਬਈ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਕਿਸ਼ਤੀ ਦੇਖੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਹਰ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਲਹਿਰ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਆਖਰੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਚੋਟੀ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰਦੇ ਸੀ, ਇੰਝ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਲਪੇਟ ਲਵੇਗੀ; ਪਰ ਆਦਮੀ ਨਿਡਰ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਸਨ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਝਿਜਕਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਕਿਸ਼ਤੀ ਚਲਾਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਹਵਾ ਸਾਡੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ, ਲੰਗਰ 'ਤੇ ਪਏ ਕਈ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ; ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਫੇਰਿੰਗੀ ਅਫ਼ਸਰ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾਲ, ਜੋ ਸਵਾਰ ਸੀ, ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਪਾਸੇ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਯੁੱਧ ਦਾ ਜਹਾਜ਼ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਰਾਜੇ ਦਾ ਸੀ, ਉੱਪਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਮਲਾਹ ਨੂੰ ਦੋ ਰੁਪਏ ਦੀ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਬੰਦੂਕਾਂ ਦੇਖਣ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਕਾਰ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨਾਲ ਸਭ ਕੁਝ ਫਿੱਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਰੱਸੀਆਂ ਵੀ ਕੁੰਡਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿੰਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਵੱਡੇ ਸੱਪ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਹੋਣ, ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਸਾਫ਼-ਸਫ਼ਾਈ ਅਤੇ ਸਫ਼ਾਈ ਦੀ ਇੱਕ ਤਸਵੀਰ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਉਮੀਦ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਮਾਮਲੇ, ਸਾਹਿਬ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣੂ ਹੋ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਸੁਹਾਵਣੀ ਹਵਾ ਨਾਲ ਕਿਨਾਰੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਬਾਦਬਾਨ ਫੈਲਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਅਸੀਂ ਵਧਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਉੱਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਨੱਚਦੇ ਰਹੇ।

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਹੀ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਦਿਆਲਤਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ, ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਰੋਕਿਆ।

'ਨਹੀਂ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਗਲਤ ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਜੋ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਅਜੇ ਵੀ ਹੋ।'

ਮੈਂ ਉਸ ਵੱਲ ਘੂਰਿਆ। ਕੀ ਉਹ ਠੱਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਜੇ ਉਹ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਡੀਆਂ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ; ਜੇ ਉਹ ਸਹੀ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਹੀ ਹੁੰਦਾ। ਮੈਂ ਝਿਜਕਿਆ ਨਹੀਂ।

'ਅਲੀ ਖਾਨ ਭਾਈ ਸਲਾਮ*!' ਮੈਂ ਉਸ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵੇਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

'ਸਲਾਮ ਅਲੀਕੁਮ!' ਉਹ ਚੀਕਿਆ। ਬੱਸ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋ ਗਿਆ - ਉਹ ਵੀ ਇੱਕ ਠੱਗ ਸੀ।
'ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਮੈਂ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਸੁਣੇ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਟੁਪੌਨੀ ਦੀ ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ ਦੀ।'
'ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਖਾ ਲਿਆ?' ਮੈਂ ਕਿਹਾ।
'ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੈ,' ਆਦਮੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।
'ਬਸ ਹੋ ਗਿਆ,' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ; 'ਮੈਂ ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹਾਂ; ਪਰ ਤੂੰ ਕੌਣ ਹੈਂ, ਮੈਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਅਣਜਾਣ ਹਾਂ।'
'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਸੁਭਾਂ ਖਾਨ ਜਮਾਦਾਰ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ?' ਉਸਨੇ ਪੁੱਛਿਆ। 'ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੁਰਨੇ ਤੋਂ ਆਏ ਹੋ: ਜ਼ਰੂਰ ਮੈਨੂੰ ਉੱਥੇ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ?'
'ਮੈਂ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਰਿਆ ਹੋਇਆ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇੱਥੇ ਕਿਵੇਂ ਹੋ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋ?'
* ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਹੈ, 'ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਅਲੀ ਖਾਨ ਨੂੰ ਸਲਾਮ।' ਇਹ ਮਾਨਤਾ ਦਾ ਉਹ ਵਾਕੰਸ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਠੱਗ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ।
'ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦੱਸਾਂਗਾ, ਪਰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਹਨ - ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ, ਕੀ ਮੇਰਾ ਚੰਗਾ ਦੋਸਤ ਇਸਮਾਈਲ ਜੇਮਾਦਾਰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੈ?'
'ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਯਕੀਨਨ ਉਹ ਹਨ; ਚੰਗੇ ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਚੰਗੀ ਉਮਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਠੀਕ ਹੈ।'
'ਸ਼ੁੱਕਰ ਖੋਡਾ!' ਉਹ ਚੀਕਿਆ; 'ਪਰ ਤੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਤੇਰਾ ਪਿਤਾ ਹੈ; ਯਕੀਨਨ ਉਸਦੇ ਕੋਈ ਬੱਚੇ ਨਹੀਂ ਸਨ - ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਵਿਆਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ।'
'ਆਹ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਤਾਂ ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਂ।'
'ਅਤੇ ਹੁਸੀਨ, ਉਸਦਾ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਦੋਸਤ, ਕੀ ਉਹ ਵੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ?'
'ਹਾਏ, ਨਹੀਂ; ਉਹ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ, ਪੂਰੀ ਉਮਰ ਅਤੇ ਇੱਜ਼ਤ ਨਾਲ।' (ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਇਹ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡਾਰੀ ਮੁਹਿੰਮ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਵਾਪਰੀ ਸੀ।)
ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਈ ਪੁਰਾਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਦਾ ਰਿਹਾ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕਿੰਨੇ ਆਦਮੀ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, ਅਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹੈਰਾਨ ਸੀ।
'ਠੀਕ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਸੀਂ ਇੱਥੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਾ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਠੱਗ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜਵਾਨੀ ਤੋਂ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ; ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਪੁਰਖੇ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਠੱਗ ਸਨ। ਪਰ, ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਇੰਦੌਰ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਹੋਕਰ ਦੇ ਨੌਕਰ ਵਜੋਂ ਆਇਆ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਜਗ੍ਹਾ ਪਸੰਦ ਆਈ, ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਚਪੜਾਸੀ ਵਜੋਂ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲ ਗਈ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਦਿਆਲੂ ਅਤੇ ਉਦਾਰ ਮਾਲਕ ਰਹੇ ਹਨ; ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਡਿਗਰੀਆਂ ਨਾਲ ਉਸ ਅਹੁਦੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਹੁਣ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਜਮਾਦਾਰ ਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਠੱਗਾਂ ਦੇ ਜਮਾਦਾਰ ਵਜੋਂ ਆਪਣਾ ਸਟੇਸ਼ਨ ਕਿਉਂ ਛੱਡਿਆ, ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਣਜਾਣ ਹੈ?'

ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ।

'ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮੁਰਖਤਾਪੂਰਨ ਝਗੜੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ। 'ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਮੁਹਿੰਮ 'ਤੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੋਚਿਆ ਸੀ; ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਜਵਾਨ ਸੀ, ਅੱਗ ਨਾਲ ਲਹੂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ, - ਸਾਡਾ ਇੱਕ ਤਿੱਖਾ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਕੱਢ ਲਈਆਂ: ਉਹ ਮੇਰਾ ਉੱਤਮ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਭੱਜ ਗਿਆ, ਇੰਦੌਰ ਤੋਂ ਉਸਦੇ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਵਜੋਂ ਸਾਹੋਕਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋ ਕਿ ਮੈਂ ਕੀ ਹਾਂ। ਫਿਰ ਵੀ ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ ਹਾਂ ਮੈਂ ਠੱਗਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ। ਮੈਂ ਖੁਦ ਸਾਹਸ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਬੁੱਢਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਜਵਾਨ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਸਬੰਧ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ ਹੈ; ਨਹੀਂ, ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ, ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮੈਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਹੈ; ਪਰ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਭਵਾਨੀ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੇਰੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸਦਾ ਪਛਤਾਵਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੇਰੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਦੁਖੂਨ ਦੇ ਠੱਗਾਂ ਨਾਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਪੂਨਾ ਵੱਲ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਛੁੱਟੀ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਲਈ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਜਥੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਸਫਲ ਹੋਏ ਹਨ। ਮੈਂ ਵੀ, ਉਸ ਲੁੱਟ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨਾਲ ਜਿਸ ਦਾ ਮੈਂ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਦਭਾਵਨਾ ਖਰੀਦਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਂ ਜੋ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ; ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਸੇਵਕ ਸੁਭਾਨ ਖਾਨ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਲਈ ਸਾਹਿਬ-ਸੰਵਾਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉੱਚ ਕਿਰਦਾਰ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦਾ ਹੈ।

'ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਹਾਡਾ ਰੂਪ ਸਤਿਕਾਰ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਤੁਹਾਡਾ ਸੁਭਾਅ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਾਲਾ ਹੈ: ਅਤੇ ਇਹ ਹੋਰ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ?'

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚੇ; ਇਹ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ, ਉਸਨੇ ਪਤਾ ਲਗਾ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੌਣ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਜਗ੍ਹਾ ਮੇਰਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸਨੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਧਿਆਨ ਦੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਸਾਹਿਬ, ਅਸੀਂ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੇ ਦੋਸਤ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਠੱਗੀ ਦੇ ਵੇਰਵੇ (ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਠੱਗ ਸੀ) ਬਹੁਤ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾਲ ਸੁਣੇ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਕਈ ਵਾਰ ਉਸ ਸੱਜਣ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਫਰਜ਼ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਚਿਆ-ਸਮਝਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਸਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸੀ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦਾ, ਜੋਸ਼ੀਲਾ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਹ ਹੁਣ ਠੱਗ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੇਸ਼ੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕੁਝ ਰੋਕ ਸੀ; ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਨੇੜਿਓਂ ਜਾਣੂ ਹੁੰਦੇ ਗਏ, ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦਾ, ਸਾਹਿਬ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੱਦ ਬਾਰੇ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੁਖੂਨ ਦੇ ਜਮਾਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ, ਠੱਗ ਜੋ ਪੂਨਾ, ਨਾਸੁਕ, ਸ਼ੋਲਾਪੁਰ ਅਤੇ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਦੇ ਸਨ; ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ, ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ, - ਪਰ ਸਾਰੇ ਉਸਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਉਸਨੇ ਉਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਉੱਚ ਦਰ ਦਾ ਕਰ ਵਸੂਲਿਆ ਜੋ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਸਕਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੰਬਈ ਦੇ ਸਾਹੂਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਭੇਜਣਾ।

ਮੈਂ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤਾ ਉਸ ਕੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਪੈਸੇ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਘੱਟ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ? ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਾਡੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੇ ਭੇਜਣ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਕਰੇਗਾ। ਮੈਂ ਵੀ ਬੰਬਈ ਤੋਂ ਥੱਕ ਗਿਆ ਸੀ; ਮੌਸਮ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਾਰਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਝਾਲੋਨ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਉਸ ਕੋਲ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਕਮੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਬੰਬਈ ਵਰਗੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ, ਜਿੱਥੇ ਮੇਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਰਤਾਵਿਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਉਹ ਜੋ ਕੁਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸੀ ਉਹ ਰੱਖਣਗੇ; ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਜਾਣ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਸੀ, ਅਤੇ, ਜੇ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਲੁੱਟ ਦੀ ਕੋਈ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਸੜਕ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮੌਕਾ ਲਵਾਂਗਾ।

'ਮੇਰੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਪੱਕ ਨਹੀਂ ਹਨ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ। 'ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੰਦੌਰ ਅਤੇ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਉੱਥੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਭੇਜਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਰੋਕੁਰੀਆ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲਏ ਗਏ ਹਨ; ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਹ ਹੁੰਡੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਪੈਸੇ। ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪੈਸੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਝਾਲੋਨ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ ਵਾਪਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਦੋਸਤ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਵਜੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਨੇਕਦਿਲੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਾਂਗਾ।'

'ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਪਰ ਪੈਸੇ ਇੰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਆਦਮੀ ਕੋਲ ਲਗਭਗ ਵੀਹ ਜਾਂ ਤੀਹ ਰੁਪਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ; ਪਰ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਰਚਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸੀ ਜੋ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਸੀਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਆਦਮੀ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਗੇ।'

'ਜ਼ਰੂਰ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ; ਕੱਲ੍ਹ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਓ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬੁਨੀਜ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਖ਼ਬਰਾਂ ਮਿਲਣਗੀਆਂ।'

"ਵਿਆਜ ਖਾਣ ਵਾਲਾ ਬਦਮਾਸ਼!" ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ। ਉਹ ਇੱਕ ਸੱਚਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਹੈ! ਅਜੀਬ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ; ਪਰ ਮੈਂ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਉਣ 'ਤੇ ਉਸ ਆਦਮੀ ਬਾਰੇ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਬੁਰਾਈ ਜਾਂ ਬਦਮਾਸ਼ੀ ਸੁਣਾਂਗਾ। ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਪੈਸੇ ਦਾ ਇੱਕ ਰੁਪਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛੂਹਾਂਗਾ, ਕਾਫਿਰ! ਇੱਕ ਠੱਗ ਜੋ ਇੱਕ ਠੱਗ ਤੋਂ ਵਿਆਜ ਲੈਂਦਾ ਹੈ - ਜਿਸਨੇ ਕਦੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ! ਮੈਂ ਹਿੰਮਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਖਲਨਾਇਕ ਭੁੱਟੇਰਾ ਜਿੰਨਾ ਬੁਰਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸੌਗੋਰ ਵਿੱਚ ਮਾਰਿਆ ਸੀ। ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ ਗਲਤ ਸੀ, ਸਾਹਿਬ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਦੁਖੁਨ ਜਮਾਦਾਰ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਬਣਾਈ ਜੋ ਬੁਨੀਜ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਠੱਗਾਂ ਨੂੰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਮਾਰਿਆ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਦੇ ਝਿਜਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਦੁੱਗਣਾ ਹਿੱਸਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜੋ ਉਹ ਸੜਕ 'ਤੇ ਜੋਖਮ ਅਤੇ ਖ਼ਤਰੇ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੁੰਦਾ।

'ਪਰ,' ਜਮਾਦਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਉਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿੰਨਾ ਉਹ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਕੀਮਤੀ ਲੁੱਟ ਸਾਡੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਸਾਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਸੁਗੰਧ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ; ਉਸ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਠੱਗ ਹਨ ਜੋ ਉਸਦੇ ਨੌਕਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਪੈਸੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਉਸ ਕੋਲ

ਸਾਹੂਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਸਕਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਸਾਹਿਬ-ਗੱਲਬਾਤ ਨਾਲ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਇੱਕ ਪਿਆਰ ਭਰੇ ਸ਼ਬਦ ਲਈ ਵੀ ਪੈਸੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦੋਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਡੀ ਸਾਰੀ ਕੀਮਤੀ ਲੁੱਟ ਵੇਚਣ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚਦਾ ਹੈ।'

'ਫਿਰ ਉਸਦੀਆਂ ਰਸੀਦਾਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣਗੀਆਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ।

'ਉਹ ਹਨ,' ਜਮਾਦਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ; ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਸਾਡੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ।'

'ਕੀ ਉਹ ਕਦੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਰਿਹਾ ਹੈ?' ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ; ਕਿਉਂਕਿ, ਆਲੀਆ ਦੁਆਰਾ! ਮੈਂ ਉਸ ਬਦਮਾਸ਼ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਲਈ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਦਾ ਸੀ।

'ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਨ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਪਰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਜੇ ਉਹ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸੀ; ਉਹ ਦੁਖੁਨ ਦੇ ਹਰ ਜਮਾਦਾਰ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਉਡਾਉਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੇ ਤਾਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਉਸਦੇ ਹਿੱਤ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਉਸਦੇ ਗੁਲਾਮ ਹਾਂ।'

"ਤੁਸੀਂ ਇੰਝ ਹੀ ਰਹੋ!" ਜਦੋਂ ਪੀਰ ਖਾਨ ਮੈਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪੁਕਾਰਿਆ; "ਪਰ ਸਾਡੇ ਲਈ, ਭਰਾ, ਇਹ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਇੱਥੇ ਫੜੇਗਾ। ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ?"

'ਯਕੀਨਨ,' ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਇਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ; ਉਹ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ, ਹਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ: ਉਹ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਅਤੇ ਪੋਟੇਲ ਹਨ; ਉਹ ਨਕਲੀ ਅਤੇ ਭੁੱਟੇਰਾ ਹਨ; ਉਹ ਗੁੰਡੇ, ਸਾਹੋਕਰ, ਨੌਕਰ ਅਤੇ ਮੁਤਸੁਦੀ ਹਨ; ਨਹੀਂ, ਝਲੋਨੇ ਦਾ ਰਾਜਾ ਖੁਦ ਇੱਕ ਹੈ। ਉਹ ਇੱਕ ਬੁਰਾਈ ਹਨ 'ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਸੀ।'

'ਮੈਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ, ਆਲੀਆ ਦੁਆਰਾ! ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ।' 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਮੌਕਾ ਨਾ ਮਿਲੇ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ।' ਅਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ।

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਾਅਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਸੋਹਣ ਖਾਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ। 'ਮੈਂ ਬੁਨੀਜ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ। 'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਤਿਆਰ ਹੋ?'

'ਮੈਂ ਹਾਂ। ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਹੁਕਮ ਹੈ?'

'ਸੁਣੋ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। 'ਮੈਂ ਸਹੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਰਕਮ ਦੋ ਲੱਖ ਸੀ। ਮੇਰੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਰਕਮ ਸੋਨੇ, ਚਾਂਦੀ ਅਤੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੈ; ਲਗਭਗ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਹੁੰਡੀਆਂ (ਬਿੱਲਾਂ) ਵਿੱਚ ਹਨ, ਪਰ ਬੱਸ ਇੰਨਾ ਹੀ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੋਰ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸੌਦਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।'

'ਬੋਲੋ,' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ; 'ਮੈਂ ਤਰਕ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ।'

'ਓਏ, ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਪੁਰਾਣੇ ਦੋਸਤ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈਂ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਸਲੂਕ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਜੁੜਦਾ ਹਾਂ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਪੂਰੇ ਦਾ ਤੀਜਾ ਹਿੱਸਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ। ਪੰਜਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੀ ਤੂੰ ਇਹ ਦੇਵੇਂਗਾ?'

'ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ। 'ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ; ਮੈਂ ਸਿੱਧਾ ਪੈਸੇ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਝਾਲੋਂ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਬੰਬਈ ਤੋਂ ਇੱਕ ਹੁੰਡੀ ਖਰੀਦ ਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿਆਂਗਾ।'
'ਪੂੰਜੀ!' ਉਹ ਚੀਕਿਆ; 'ਤੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਆਦਮੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਆਉਣਾ ਪਸੰਦ ਹੈ; ਕੋਈ ਬੇਲੋੜੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਬਨੀਆ, ਪਰ ਤੂੰ ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਵਾਂਗ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈਂ ਜਿਵੇਂ ਤੂੰ ਹੈਂ। ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੋਹਰ ਹੇਠ ਇੱਕ ਵਾਅਦਾ ਕਰੋ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਹੋਣਗੇ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਕਾਗਜ਼ ਸਿਰਫ਼ ਰੂਪ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਵਿਧੀਗਤ ਹਾਂ।'
ਮੈਂ ਇਸ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਮੱਥੇ ਕਾਲਾ ਹੋ ਗਿਆ; ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ: 'ਮੈਨੂੰ ਲਿਖਣ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਲਿਆਓ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਲਿਖ ਦਿਆਂਗਾ।'
'ਕੀ! ਤੁਸੀਂ ਲਿਖਦੇ ਹੋ? ਇੱਕ ਠੱਗ ਲਿਖਦਾ ਹੈ? ਪਰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ, ਓਨਾ ਹੀ ਬਿਹਤਰ ਹੈ; ਕਿਸੇ ਤੀਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗੀ।'
ਮੈਂ ਕਾਗਜ਼ ਲਿਖਿਆ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮੋਹਰ ਨਾਲ ਮੋਹਰ ਲਗਾ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ; ਉਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਮੋੜਿਆ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੱਗ ਦੀ ਇੱਕ ਤਹਿ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹ ਲਿਆ।
'ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਠੀਕ ਹਾਂ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ। ਇਹ ਖਜ਼ਾਨਾ ਪੰਦਰਾਂ ਰੋਕੁਰੀਆ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੇਠ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਤਿੰਨ ਊਠ ਹਨ, ਅਤੇ ਪੂਨਾ ਤੋਂ ਇੰਦੌਰ ਜਾਣ ਲਈ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੇ ਭੇਸ ਵਿੱਚ ਹੋਣਗੇ। ਉਹ ਕੱਲ੍ਹ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਨਾਲ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ; ਬਾਕੀ ਪੂਨਾ ਵਿੱਚ ਹੈ: ਪੂਨਾ ਤੋਂ ਉਹ ਨਾਸੁਕ ਜਾਣਗੇ, ਜਿੱਥੇ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੋਵੋਗੇ: ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ, ਮੇਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਸਹੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਾਹੂਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਭੇਜਦੇ ਹਨ; ਮੈਂ ਰੋਕੁਰੀਆ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਰਹੋ, ਇੱਥੇ ਫਾਰਸੀ ਅਤੇ ਮਰਾਠਾ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਇੱਕ ਪਾਸ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਇੱਥੇ ਕਸਟਮ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਅਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਨਾਰਸ ਤੋਂ ਹੁਰੀ-ਦਾਸ ਨਾਮਕ ਸਾਹੂਕਾਰ ਲਈ ਸਾਮਾਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਆਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਵਾਪਸੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਸਾਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਅਜੇ ਵੀ ਇੱਥੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਬਾਰਿਸ਼ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਫੁਤੀਹ ਮੁਹੰਮਦ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋ ਤਾਂ ਫੁਤੀਹ ਮੁਹੰਮਦ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਉਹ ਵੀ ਤੁਹਾਡੀ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਅਤੇ ਦਿੱਖ ਬਾਰੇ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸਦਾ ਰੂਪ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੋਗੇ। ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋ ਮੈਂ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਕੁਝ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਨਿਰਣੇ 'ਤੇ ਛੱਡਦਾ ਹਾਂ। ਨਾਸੁਕ ਜਾਣ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਰਸਤਾ ਬਣਾਓ; ਉੱਥੇ ਚਾਰ ਦਿਨ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਪੰਜਵੇਂ ਦਿਨ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਬੁਨੀਜ ਦੇਖੋਗੇ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸਹੀ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੋਗੇ। ਹੁਣ ਜਾਓ, ਆਪਣੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਭਵਾਨੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਦੇਵੇ। ਸੁਭਨ ਖਾਨ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖੋ, ਅਤੇ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋ ਵਾਪਸ ਆਓ; ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਨਵਾਂ ਕੰਮ ਲੱਭ ਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।'
'ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਖਾਨ ਸਾਹਿਬ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤਾ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਰਹਾਂਗਾ। ਤੁਹਾਡੀ ਯੋਜਨਾ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਹੈ; ਅਤੇ ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਤੁਹਾਡੇ ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਇੰਨੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਹੁਣ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਹੋਣ।'

'ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਿਆਰ ਭਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ,' ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ; 'ਕੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਇੰਨੀ ਦੂਰ ਆਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਪਿਛਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਲਈ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ?'
'ਇਸ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਉਮੀਦ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਉਹ ਬੁੱਢਾ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਪਿੰਡ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ: ਪਰ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਲਿਖੇਗਾ।'
'ਬਸ, ਬਹੁਤ ਹੋ ਗਿਆ,' ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੈ; ਪਰ 'ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਮੇਰੇ ਮੂਰਖਤਾ ਭਰੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਹੈ।'
ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਅੰਦਰੋਂ ਇਹ ਪੱਕਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਸਲਾਹ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਚੱਲਾਂਗਾ ਕਿ ਕੀ ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਗਾਂ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। 'ਅਤੇ,' ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, 'ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ - ਬੁੱਢਾ ਖਲਨਾਇਕ! ਉਹ ਸਮਝ ਗਿਆ! ਆਹ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੇ ਉਹ ਕਦੇ ਇੱਕ ਰੁਪਿਆ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉੱਲੂਆਂ ਅਤੇ ਗਿੱਦੜਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਹੋਵਾਂਗੇ!'
ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਅਸੀਂ ਝਾਲੋਨ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਦਿਨ ਭਰ ਲਈ ਬੰਬਈ ਅਤੇ ਤਨਾਹ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਰੁਕੇ। ਸਾਡਾ ਪਾਸ ਬਹੁਤ ਕੰਮ ਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਤਨਾਹ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਲੀਆ ਗਾਰਡ-ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਲੰਘਾਇਆ।

ਅਧਿਆਇ XL

ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ। ਮੈਂ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹਾਂ, ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜਿੱਤ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।
ਦੂਜਾ ਕਤਲ। ਇੱਕ ਉੱਚੇ-ਉੱਚੇ ਆਦਮੀ ਵਾਂਗ ਬੋਲਿਆ ਜੋ ਆਪਣੀ ਸਾਖ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ;
ਆਓ, ਕੀ ਅਸੀਂ ਕੰਮ ਤੇ ਲੱਗ ਜਾਈਏ?
ਰਿਚਰਡ ਤੀਜਾ,
ਐਕਟ II, ਦ੍ਰਿਸ਼ iv

'ਸ਼ੁੱਕਰ ਖੋਦਾ!' ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਚੀਕਿਆ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਚੌਥੇ ਦਿਨ ਸਾਡੇ ਨਾਸੁਕ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਭੱਜਿਆ; 'ਸੁਭਾਨ ਖਾਨ ਸਹੀ ਸੀ - ਉਹ ਆ ਗਏ ਹਨ!'

'ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ, ਖਾਨ?'

'ਯਕੀਨਨ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੋ ਵਰਣਨ ਸੀ ਉਹ ਉਸ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ ਹਰ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਆਓ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੇਖੋ; ਉੱਥੇ ਊਠ ਅਤੇ ਭੇਸ ਬਦਲੇ ਆਦਮੀ ਹਨ। ਪਰ ਜੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਮਿਲਦਾ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਹੁੰ ਖਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਰੋਕੁਰੀਆ ਸਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕਬੀਲੇ ਦੀ ਹਵਾ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰ ਹੈ।'

'ਬਸ ਹੋ ਗਿਆ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਧੋਖਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹੀ ਕਰਾਂਗੇ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਬੁੜਨਪੁਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਰੱਖੋ; ਅਸੀਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਾਂਗੇ, ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਸਫ਼ਰ ਕਰਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਉਸੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਰਾਹੀਂ ਅੰਦਰ ਜਾਵਾਂਗੇ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ: ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਠਹਿਰਾਂਗੇ।'

ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਗਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਸੀ, ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਘੁੰਮਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦਾਖਲ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਕੁਆਰਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਗਏ।

ਯਾਤਰੀ ਜਲਦੀ ਹੀ ਜਾਣੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਜਿਸ ਦੁਕਾਨ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਸੀ ਉਹ ਉਸ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਰੋਕੁਰੀਆ ਦੇ ਜੇਮਾਦਾਰ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰ ਲਈ ਸੀ।

ਨਰਾਇਣ ਦਾਸ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਸੀ, ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਆਦਮੀ ਸੀ; ਉਸਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਝਪਕਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅਤੇ ਲੰਬੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਭਰਵੱਟੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ, ਉਸਦੀ ਪੱਗ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਕੰਨਾਂ ਉੱਤੇ ਕੱਸ ਕੇ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ, ਉਸਨੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਤਿਰਛੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਖਿੱਚੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਸਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਜੀਬ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਦਿੱਤਾ: ਲੰਬੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ, ਜੋ ਹਰ ਪਾਸੇ ਮਰੋੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੋਟੀਆਂ ਝਾੜੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ; ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪੂਰੀ ਦਿੱਖ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਰੋਕੁਰੀਆ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਿਸਨੂੰ ਧੋਖਾ ਅਤੇ ਚਾਲਾਂ ਜਾਣੂ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇੱਥੇ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਇੱਕ ਚਲਾਕ ਹੱਥ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਸਕੈਨ ਕੀਤਾ; ਕੋਈ ਆਮ ਦਿਖਾਵਾ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ; ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰਾਂਗਾ, ਹਾਂ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੋ ਲੱਖ ਵੀ। ਦੋ ਲੱਖ! ਇਹ ਇੱਕ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਖੁਦ ਰੂਸਟਮ ਹੋਵੇ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ। ਸਾਡੇ ਨਮਸਕਾਰ ਸਹੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਵੇਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਪਕਾਇਆ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਪੇਟਾਂ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਏ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਜਾਣੂ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ।

'ਬਾਜੀ ਰਾਓ ਨੇ ਇਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪੂਨਾ ਤੋਂ ਖ਼ਬਰ ਪੁੱਛੀ ਸੀ। 'ਕਾਇਰ! ਜੇ ਉਸਨੇ ਕਿਰਕੀ ਵਿਖੇ ਲੜਾਈ ਹੋਣ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਦੇ ਮੁਖੀ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਫੇਰਿੰਗੀਆਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।'

'ਅਤੇ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਾ?' ਮੈਂ ਕਿਹਾ।

'ਯਕੀਨਨ; ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ? ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੰਬਈ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਸਭ ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸੀ, - ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਸਮਾਂ ਯਾਦ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇਸ ਤੋਂ ਪਰੇ ਇੱਕ ਫੁੱਟ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, - ਪਰ ਹੁਣ, ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉਹ ਅੱਗੇ ਵਧੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਰਾਠਾ ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਲੈਣ ਲਈ ਇੱਕ ਢੁਕਵੇਂ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਨ।'

'ਪਰ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਬਾਜੀ ਰਾਓ ਕੋਲ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਫੌਜ ਹੈ, ਸਾਰਾ ਦੇਸ਼ ਉਸਦਾ ਆਪਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਕੁਝ ਕਰੇਗਾ। ਮਰਾਠੇ ਚੰਗੇ ਸਿਪਾਹੀ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਆਗੂ ਹਨ।'

'ਉਹ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ; ਉਹ ਇੱਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਭੱਜੇਗਾ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਫੌਜ ਜੇ ਲੜ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਲੜ ਸਕਦੀ ਹੈ: ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਤਲਵਾਰ ਨਹੀਂ ਕੱਢੇਗਾ। ਕਾਇਰ ਬਦਮਾਸ਼ ਕੋਲ ਪਿੱਸੂ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਜਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।'

'ਖੈਰ, ਜੇਮਾਦਾਰ, ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਹ ਮਾਇਨੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ; ਮੈਂ ਸਿਪਾਹੀ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾ ਲਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਖਜ਼ਾਨੇ ਅਤੇ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਕੇ ਚੰਗੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਕਮਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਬਨਾਰਸ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਸਾਹੂਕਾਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਹੋਰ ਮੰਗਵਾਏ ਹਨ, ਜੋ ਮੈਂ ਉਸ ਕੋਲ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ।'

'ਆਹ!' ਉਸਨੇ ਚੀਕਿਆ, 'ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਹੋ। ਖੈਰ, ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਹੋਣ ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਘੱਟ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਅਤੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਤਜਰਬੇ ਤੋਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਖੁਦ ਵੀ ਇਸੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਮੇਰਾ ਗਰੀਬ ਭਰਾ ਹੋਰ ਸੀ; ਉਹ ਇੱਥੇ ਅਤੇ ਇੰਡੋਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਚੋਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਡਿੱਗ ਪਿਆ; ਅਸੀਂ ਬੁੜਹਾਨਪੁਰ ਤੋਂ ਉਸਦੇ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਨੂੰ ਉਸਦੀ ਕੋਈ ਖ਼ਬਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕੀ।'

'ਅਜੀਬ ਹੈ!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ: 'ਮੈਂ ਕਦੇ ਸੜਕ 'ਤੇ ਚੋਰਾਂ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੇਰਾ ਕਾਫਿਲਾ ਲੁੱਟਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦਾ। ਪਰ ਹੁਣ ਮੈਂ ਸਾਹਿਬ-ਲੋਗ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੇਠ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ; ਉਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲੈਣਗੇ, ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਖ਼ਤਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।'

'ਫੇਰਿੰਗੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੇਠ! ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ? ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਸਾਹੋਕਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।'

'ਮੈਂ ਵੀ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਪਰ ਮੇਰੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਾਪਸੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਸਦੇ ਦੋਸਤ ਸੁਭਾਨ ਖਾਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਪਾਸ ਦਿਵਾਇਆ, ਜਿਸਦਾ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ;' ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਕੱਢਿਆ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਮੋਮ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਲਪੇਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਦਿਖਾਇਆ।

'ਤੁਸੀਂ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਹੋ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸੁਭਾਨ ਖਾਨ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਇੱਕ ਯੋਗ ਆਦਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ; ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੇਰਾ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਦੋਸਤ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋੜ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਦਿਵਾਈ, ਮੇਰੇ ਲਈ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਣ

ਕੇ। ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਫੌਜੀ ਸੇਵਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਹੈ; ਇਸ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਸਿਆਣੇ ਹੋ; ਸਾਰੀਆਂ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਰਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲੋਂ, ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਤਨਖਾਹ ਨਾਲ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਨਾਲੋਂ ਇੱਕ ਸਨਮਾਨਜਨਕ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣਾ ਕਿਤੇ ਬਿਹਤਰ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ?'

'ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੀਦਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਆਦਮੀ ਜਿਸਨੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਏ ਆਦਮੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਚਾਹੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਭੇਤ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਮੇਰੇ ਪਿਛਲੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਗਿਆਨ ਮੇਰੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਚੀਤੂ ਪਿੰਡਾਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ।'

'ਚੀਤੂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ!' ਜਮਾਦਾਰ ਚੀਕਿਆ; 'ਇਹ ਬਹੁਤ ਅਜੀਬ ਹੈ; ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਮਜ਼ਾਕ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ?'

'ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਿਰ ਦੀ ਸੌਂਹ ਖਾਂਦਾ ਹਾਂ; ਮੈਂ ਹਿੰਮਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਬਾਰੇ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਲੱਭ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਪਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।'

'ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਡਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਰੋਕੂਰੀਆ ਵਾਂਗ ਨੇੜੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਇਹ ਕਹਾਵਤ ਕਹਾਵਤ ਹੈ; ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਅਜੀਬ ਸਾਹਸ ਅਤੇ ਅਜੀਬ ਧਰਤੀ ਦੇਖੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਮਦਰਾਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਫੇਰਿੰਗੀਜ਼ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਮਾਰੂਥਲ ਛੱਡ ਗਿਆ।'

'ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਸਾਹਸ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੇਮਦਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਿਲਚਸਪ ਲੱਗ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸ਼ੋਭਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।'

'ਨਹੀਂ, ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ; ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਲੋਕ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਸਨ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲਾ ਲੁਭੁਰ ਨੇਮਾਵੁਰ ਵਿਖੇ ਇਕੱਠਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਬਹਾਦਰ ਫੌਜ ਸਨ।'

'ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਉੱਥੇ ਸੀ?'

'ਮੈਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਇੰਡੋਰ ਅਤੇ ਓਜੀਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਖਜ਼ਾਨਾ ਨੇਮਾਵੁਰ ਦੇ ਸਾਹੂਕਾਰਾਂ ਲਈ ਲਿਆਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਦੇਖੀਆਂ ਸਨ; ਅਤੇ ਭੁਗਵਾਨ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਪੂਰੇ ਘੋੜੇ ਦੇ ਰੂਪ ਤੋਂ ਇੰਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਘੋੜਾ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਖੁਦ ਪਿੰਡਾਰੀ ਨੂੰ ਮੋੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰ ਆਦਮੀ ਆਪਣੀ ਕਾਠੀ ਸੋਨੇ ਅਤੇ ਮੋਤੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰਦਾ ਸੀ।'

'ਅਸੀਂ ਕਾਫ਼ੀ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਸੀ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪਹਿਲੀ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਦੂਜੀ ਮੁਹਿੰਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨੇਮਾਵੁਰ ਆਉਂਦੇ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ ਹੁੰਦਾ; ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਚੰਗਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਦਰਜਾ ਉੱਚਾ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਚੀਤੂ ਦਾ ਪੱਖ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲੋਂ ਵਧੀਆ ਤਲਵਾਰਬਾਜ਼ ਸੀ।'

'ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ,' ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਯਕੀਨਨ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਸਈਦ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਜੋ ਘਫੂਰ ਖਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਸੀ?'

'ਮੈਂ ਉਹੀ ਬੰਦਾ ਹਾਂ, ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਸੱਚ ਹੈ, ਮੇਰਾ ਦਰਜਾ ਡਿੱਗ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਸਦਾ ਨਹੀਂ ਡਿੱਗਿਆ? ਚੀਤੂ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ; ਘਫੂਰ ਖਾਨ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਸਯੁਦ

ਭੀਕੂ ਰੱਬ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿੱਥੇ ਹੈ; ਅਤੇ ਸ਼ੇਖ ਦੁੱਲਾ ਅਜੇ ਵੀ ਬੁੜਨਪੁਰ ਅਤੇ ਅਲੀਚਪੁਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪਹਾੜੀਆਂ 'ਤੇ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਸਿਰ ਦੀ ਕੀਮਤ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ, ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਮੈਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸੱਦੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਮੇਰਾ ਪਿੱਛਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਪਿੰਡਾਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ ਝਲੋਨੇ ਵਿਖੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਜੇ ਦੂਸਰੇ ਸਿਆਣੇ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਮੇਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਦੇ।'

'ਹਾਂ,' ਜਮਾਦਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਚੀਤੂ ਦਾ ਹਾਲ ਬਹੁਤ ਦੁਖਦਾਈ ਸੀ - ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ: ਪਰ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਹਿਬ-ਲੋਗ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਜਗੀਰ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, - ਕੀ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ?'

'ਤਾਂ ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਮੂਰਖ ਕਿ ਉਹ ਸੀ, ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ; ਪਰ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਉਸਦੀ ਪੂਰੀ ਆਤਮਾ ਫੇਰਿੰਗੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਬੱਝੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਰਾਠੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦੇਣਗੇ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਪੰਦਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਘੋੜਿਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਕਮਾਂਡਰ ਬਣਨਾ ਸੀ। ਜੇ ਉਹ ਸਫਲ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਉਸਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ; ਪਰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਨਾ ਹੀ ਕਦੇ ਹੋਣਗੇ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਹ ਹਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋ।'

'ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਇਤਿਹਾਸ,' ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਪੇਸ਼ਵਾ ਅਤੇ ਨਾਗਪੁਰ ਦੇ ਰਾਜਾ ਨੇ ਚੀਤੂ ਵਾਂਗ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ; ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਵਿਅਰਥ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮਨ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਤੇ ਮੈਂ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਨੂੰ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਮੈਂ ਕੁਝ ਖਜ਼ਾਨੇ ਲਈ ਇੰਡੋਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਰਸਤਾ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦਾ ਹੈ; ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਰਹਾਂਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਹੈ, ਅਤੇ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੱਚ ਦੱਸਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਸਿੰਧਵਾ ਘਾਟ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਜੰਗਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੰਘਣਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭੀਲ ਮੌਜੂਦਾ ਗੜਬੜ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣ। ਪੇਸ਼ਵਾ ਦੇ ਭਗੌੜਿਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਹਰ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਘੁੰਮਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ; ਅਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੇਈਮਾਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਕੱਠੇ ਰਹਾਂਗੇ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋ, ਆਪਸੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ।'

'ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਰਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਗੁਆਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੇ, ਅਤੇ ਜੋ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੈਣ ਆਵੇਗਾ ਉਸਨੂੰ ਪੈਸਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਸੱਟਾਂ ਮਿਲਣਗੀਆਂ।'

'ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਅਜੇ ਵੀ ਘੱਟ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ: 'ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਦੇਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਊਠਾਂ ਨੂੰ ਖੁਆਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ; ਪਰ ਮੈਂ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਾਹਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਂਗ ਖ਼ਤਰੇ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਲਈ ਸਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ।'

ਪਰ ਭਾਰੀਆਂ ਲੱਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਬੋਰੀਆਂ ਨੇ ਉਸਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਧੋਖਾ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਓਨਾ ਹੀ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਲੋਭੀ ਖਜ਼ਾਨਾ ਉੱਥੇ ਸੀ ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਰੋਕੂਰੀਆ ਜੋ ਇਸਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਦਾ ਸੀ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਵੱਖ ਹੋ ਗਏ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪੀਰ ਖਾਨ ਨਾਲ ਇਕੱਲਾ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਕੀ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਮੈਂ ਰੋਕੂਰੀਆ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ 'ਤੇ ਸਾਡਾ ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਅਤੇ ਦਿਲੋਂ ਹਾਸਾ ਆਇਆ।

'ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਡਰ ਹੈ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ। 'ਉਸਦੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੁਣ ਕੁਝ ਵੀ ਜੋਖਮ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।'

ਮੈਂ ਹੱਸ ਪਿਆ। 'ਉਸਦੀ ਤਾਕਤ, ਖਾਨ!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਇਸਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨਾਲ ਕੀ ਸੰਬੰਧ ਹੈ ਜੋ ਹੁਣ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰੇ ਹੱਥੋਂ ਡਿੱਗ ਚੁੱਕੇ ਹਨ? ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਰੋਕੁਰੀਆ ਦਾ ਭਰਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਬੁੜਹਾਨਪੁਰ ਤੋਂ ਪਰੇ ਮਾਰਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਹਰ ਖ਼ਤਰੇ 'ਤੇ ਮੇਰਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਸ ਸਾਹਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਾਂਗਾ।'

'ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਾਂਗਾ,' ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਇੰਡੋਰ ਤੋਂ ਇੰਨੀ ਦੂਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਕਦੇ ਵੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ; ਆਓ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਲੈ ਆਈਏ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਓਨੇ ਹੀ ਨੇੜੇ ਹੋਵਾਂਗੇ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹਲਚਲ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਜੋਖਮ ਨਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।'

'ਖੈਰ, ਜਿਵੇਂ ਤੂੰ ਚਾਹੇਂ। ਮੇਰਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁੜਨਪੁਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਮਾਰ ਦਿਆਂ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਿੱਧਾ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਜਾਵਾਂ; ਸਾਡਾ ਕਦੇ ਵੀ ਪਿੱਛਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।'

'ਹਾਂ, ਅਤੇ ਸ਼ੇਖ ਦੁੱਲਾ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰਾ, ਕੌਣ ਬਾਹਰ ਹਨ?' ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਇਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਲੁੱਟੇਗਾ; ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਡੀ ਸੇਵਾ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਚੀਤੂ ਨੇ ਫੜੇ ਗਏ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।'

'ਅਸਤਫ਼ੁਰ ਆਲੀਆ!' ਮੈਂ ਕੰਬਦੇ ਹੋਏ ਚੀਕਿਆ, 'ਰੱਬ ਨਾ ਕਰੇ! ਨਹੀਂ, ਤੁਹਾਡੀ ਯੋਜਨਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਰਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਅਸੀਂ ਚਾਹਾਂਗੇ ਉਹ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਹੋਣਗੇ।'

ਮੈਂ ਸਾਡੀ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ, ਸਾਹਿਬ; ਸਾਰੇ ਸਫ਼ਰ ਦਿਲਚਸਪੀ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਰੁਟੀਨ ਧੂੜ ਭਰੀਆਂ ਸੜਕਾਂ, ਸੁੱਕੀ ਧੁੱਪ, (ਕਿਉਂਕਿ ਰੋਕੁਰੀਆ ਰਾਤ ਨੂੰ ਯਾਤਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ), ਮਾੜਾ ਭੋਜਨ, ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਅਰਾਮੀ। ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਸਾਹਸ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਸਿਵਾਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਮਾਮੂਲੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਲੁੱਟੇ ਜਾਣ ਦੇ; ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਰੋਕੁਰੀਆ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਡੇਰਾ ਲਾਉਣ ਲਈ ਮਨਾਉਣ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਫਲ ਹੋ ਗਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪੁਰਾਣੀ ਰੀਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਚੋਰਾਂ ਦੇ ਵਾਧੂ ਡਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹੋਰ ਧੂੜ, ਵਧੇਰੇ ਮਿੱਟੀ, ਵਧੇਰੇ ਗਰਮੀ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਝਗੜੇ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾਯੋਗ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੋਲੇ ਗਏ ਚੌੜੇ ਪਟੋਏ ਤੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਪਰ ਉਹ ਕੀ ਸਨ - ਬਨਾਰਸ-ਵਾਲਾ, ਅਤੇ ਭੋਜਪੁਰੀ: ਉਹ ਮੂਰਖ ਉੱਲੂਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਾਂਗ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਜਿੰਨਾ ਇਕੱਠੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ; ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਲਈ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ, ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਉੱਦਮ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਟਿਕੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਆਖ਼ਿਰਕਾਰ, ਸਾਹਿਬ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਉਸ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਜੋ ਇੱਕ ਠੱਗ ਦੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਦੇ ਹੋਏ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਾਠ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਆਉਂਦੇ ਹੋ? ਇੱਥੇ ਅਸੀਂ ਵੀਹ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੋਕੁਰੀਆ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਕੀਤੀ ਸੀ; ਅਸੀਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਬਣ ਗਏ ਸੀ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਸ ਸੁਣਾਏ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸੁਣਾਏ; ਸ਼ਾਮਾਂ ਗਾਉਣ ਜਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਬੀਤਦੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕਾਰਪੇਟਾਂ 'ਤੇ ਥੱਕ ਕੇ ਡੁੱਬ ਨਹੀਂ ਗਏ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਸ

ਤੀਬਰ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦੀ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਰ ਹਰਕਤ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਸੀ, ਨਹੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਡਿੱਗਣ ਵਾਲੇ ਹਰ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਭਿਆਨਕ ਅਲਾਰਮ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਸਾਡੇ ਦਿਮਾਗ ਸਾਨੂੰ ਗਲਤ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਸੀ? ਫਿਰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਖੁਸ਼ ਰੱਖੇ ਗਏ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਗੂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ। ਪਿੰਡਾਰੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਸ, ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਲੁੱਟ, ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਸਾੜੇ ਗਏ ਅਤੇ ਤਬਾਹ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਸਬੇ, ਸਭ ਉਸਦੇ ਲਈ ਦਿਲਚਸਪ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਨਵੇਂ ਕਾਰਨਾਮੇ ਦੱਸਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਬਾਕੀ ਆਦਮੀ ਵੀ ਬੈਠ ਕੇ ਮੇਰੇ ਅਤੇ ਪੀਰ ਖਾਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਰਤਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਡਰਾਮੇ ਦੇ ਸੁਣਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਚਲਾਕ ਸਨ, ਪਰ ਦਿਲੋਂ ਉਹ ਇਮਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਸਰਲ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨੇੜੇ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੰਦਰ ਪੰਜ ਮਾਰਚ ਹੋਰ ਸਨ, ਅਤੇ ਦੇਰੀ ਹੁਣ ਅਸੰਭਵ ਅਤੇ ਬੇਕਾਰ ਸੀ; ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਪਹੁੰਚਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਮਾਰਚ ਵਿੱਚ ਤੀਹ ਕੁਸ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਆਦਮੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਲੇਰ ਸਾਥੀਆਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। 'ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਹੋਵੇ,' ਮੈਂ ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਉਹ ਕੱਲ੍ਹ ਰਾਤ ਨੂੰ ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।'

ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ, ਉਹਨਾਂ ਹੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਇਮਲੀ ਦੇ ਰੁੱਖਾਂ ਹੇਠ ਬੈਠੇ ਸੀ; ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਗੀਤ ਗਾਇਆ ਸੀ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਸਾਹਸ ਸੁਣਾਏ ਸਨ; ਅਤੇ ਕੌਣ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜੇ ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਮੌਤ ਦਾ ਕੰਮ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸੀ? ਹਰ ਜ਼ਬਾਨ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਭਾ ਦੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਕਈ ਵਾਰ ਸੁਣਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਦਿਲੀ ਹਾਸੀ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦਿਲ ਕਿੰਨੇ ਹਲਕੇ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ ਸਨ, - ਅਸੀਂ, ਆਪਣੀ ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਨਿਸ਼ਚਤਤਾ 'ਤੇ, ਰੋਕੂਰੀਆ, ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਕਿ ਸੜਕ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਲੰਘ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇਗਾ; ਸਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਚਿਹਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

'ਉੱਥੇ,' ਰੋਕੂਰੀਆ ਦੇ ਜਮਾਦਾਰ ਨੇ ਪੁਕਾਰਿਆ, 'ਉੱਥੇ ਚੰਦਰਮਾ ਹੈ; ਜਦੋਂ ਉਹ ਦਰੱਖਤਾਂ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹੇਗਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਮਿਹਰਬਾਨ ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ; ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਅਲਾਰਮ ਅਤੇ ਖ਼ਤਰੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਭੱਗਵਾਂ ਨੂੰ ਆਗਿਆ ਦਿਓ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਸਕੀਏ, ਅਤੇ ਓਨੀ ਹੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ! ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਾਡੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀ ਦੇਖਭਾਲ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਵੀ ਕਾਂ ਨਹੀਂ ਗੁਆਇਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਡੇਰਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਤਰੀਕਾ ਸਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਸੀਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣ ਕਰਾਂਗੇ। ਚੰਦਰਮਾ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਸਾਡੇ ਲਈ ਰਹੇਗਾ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਰਾਤ ਦੀ ਨੀਂਦ ਤੋਂ ਜਾਗੋਂਗੇ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਵੀਹ ਕੋਸ ਜ਼ਮੀਨ ਹੋਵੇਗੀ।'

ਠੱਗਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਲੈ ਲਈਆਂ ਸਨ; ਹਰੇਕ ਰੋਕੂਰੀਆ ਲਈ ਚਾਰ ਤਾਕਤਵਰ ਆਦਮੀ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਅਜਿਹਾ ਕੌਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ?

ਦੂਰ ਦਰੱਖਤਾਂ ਦੇ ਉੱਪਰ ਚੰਨ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉੱਠਿਆ; ਉਸਦੇ ਪੂਰੇ, ਗੋਲ ਅਤੇ ਪੀਲੇ ਗੋਲੇ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਮੂਹ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਮਿੱਠੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਪਾਈ। ਰੋਕੁਰੀਆ ਇੱਕ ਮਨ ਹੋ ਕੇ ਉੱਠੇ, ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਵੱਲ ਮੁੜਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਉਹ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਵਿਦਾਇਗੀ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਅਤੇ ਨਮਸਕਾਰ ਦੇਣ ਲਈ।

'ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਨਰਾਇਣ ਦਾਸ; ਆਓ ਆਪਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ਵਜੋਂ ਵੱਖ ਹੋਈਏ; ਮੇਰਾ ਜੱਫੀ ਪਾ ਲਈਏ; ਅਸੀਂ ਪੇਸ਼ੇ ਤੋਂ ਦੋਸਤ ਅਤੇ ਭਰਾ ਹਾਂ।' ਅਸੀਂ ਜੱਫੀ ਪਾਈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਦੂਸਰੇ ਮੈਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ, ਮੈਂ ਝਿਰਨੀ ਦਿੱਤੀ: 'ਪਾਨ ਲਾਓ!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ।

ਬਸ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ। ਜਮਾਦਾਰ ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਰੁਮਾਲ ਹੇਠ ਡਿੱਗ ਪਿਆ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਚੀਕਾਂ ਅਤੇ ਹਾਹਾਕਾਰਿਆਂ ਨੇ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ - ਸਾਰੇ ਮਰ ਗਏ ਸਨ।

'ਜਲਦੀ ਕਰੋ, ਮੇਰੇ ਚੰਗੇ ਸਾਥੀਓ,' ਮੈਂ ਲੁਘਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ; 'ਉਹੀ ਚਮਕਦਾਰ ਚੰਨ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਚਮਕ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਜਲਦੀ ਕਰੋ, ਊਠ ਤਿਆਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਦੇਖਾਂਗੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਫੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ।' ਲਾਸ਼ਾਂ ਉਤਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ; ਹਰ ਇੱਕ ਕੋਲ ਇੱਕ ਭਾਰੀ ਹਿਊਮੀਆਨਾ ਸੀ, ਊਠਾਂ 'ਤੇ ਲੱਦੇ ਹੋਏ ਸਮਾਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਗਿਣਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਰੁਕੇ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਦਫ਼ਨਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਚੱਲ ਪਏ; ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਪਲ ਰੁਕ ਕੇ, ਟੁਪੌਨੀ ਲਈ ਗੁਰ ਖਰੀਦਣ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਸਵੇਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੀ ਰਾਤ ਦੇ ਸਾਹਸ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਵੀਹ ਕੋਸ ਦੂਰ ਪਾਇਆ।

ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਰੁਕੇ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਅੱਗੇ ਵਧੇ, ਪਰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸੜਕ ਰਾਹੀਂ; ਅਤੇ ਇੰਡੋਰ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਪੰਦਰਾਂ ਕੋਸ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਛੱਡ ਕੇ, ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਡੇਹਲਪੁਰ ਨਾਮ ਦੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਭੇਜਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ, ਓਜੀਨ ਨੂੰ ਵੀ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਛੱਡ ਕੇ, ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧੇ, ਮੌਸਮ ਦੀ ਅਤਿ ਗਰਮੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਾਤ ਨੂੰ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਬੁਹਾਦੁਰਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਔਰਚਾ ਦੇ ਰਸਤੇ, ਅਸੀਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਝਲੋਨੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਅਲਾਰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹੋਲਕਰ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਮਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਜਾਣਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੌਣ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ ਇੰਨੀਆਂ ਸਖ਼ਤ ਸਨ ਕਿ, ਜੇਕਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪਾਸ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ੱਕੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਪਰ, ਸੁਭਨ ਖਾਨ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ, ਇਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ; ਫੁਤੀਹ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੈਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਖਜ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਪੰਜਾਹ ਰੁਪਏ ਦੀ ਡਿਊਟੀ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਵਸੂਲੀ, ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਪਾਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਤੋਂ ਬਚ ਗਏ। ਖਜ਼ਾਨਾ ਦੇਖ ਕੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੌਣ ਬਿਆਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ! ਬੁੱਢਾ ਆਦਮੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸੀ: ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਚੁੰਮਿਆ, ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਜੱਫੀ ਪਾਈ, ਮੈਨੂੰ ਹਰ ਪਿਆਰੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਬੁਲਾਇਆ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਆਚਰਣ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਗਣੇਸ਼ ਨੂੰ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਆਸਾਨ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਉਹ ਬਚ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਈਰਖਾ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਲੁਕਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ, ਜੇ ਉਹ ਹਿੰਮਤ ਕਰਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਉਸ ਖਜ਼ਾਨੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਦਿੰਦਾ ਜੋ ਅਸੀਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੇ ਠੱਗ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਲੁੱਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਠੱਗਾਂ ਦੁਆਰਾ ਝੋਰਾ ਨਾਇਕ ਅਤੇ ਕੁਡੁਕ ਬਨਵਾਰੀ ਨਾਲ ਸ਼ੈਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਭੋਵਾਨੀ ਦੇ ਝੂਠੇ ਭਗਤ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ,

ਹਾਲਾਂਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਸਰੋਂ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੁਆਰਾ, ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਹਰ ਠੱਗ ਆਫ਼ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ, ਮੈਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ, ਨੇ ਸਿਰਫ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਇੱਕ ਲੁੱਟ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜੁੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਉਸਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰੇਗਾ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੁਹਾਦੁਰਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਵਾਪਰੀ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਡੇਰਾ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੇਰ ਸ਼ਾਮ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਲਾਸ਼ ਦੇਖੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਠੱਗ ਸਮਝਿਆ ਸੀ, ਸਾਡੇ ਕੈਂਪ ਵੱਲ ਆ ਰਹੇ ਸਨ।

'ਉਹ ਕੌਣ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ?' ਮੈਂ ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ; 'ਉਹ ਠੱਗਾਂ ਵਰਗੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।'

'ਕੋਈ ਭੱਜ-ਦੌੜ ਵਾਲੀ ਟੋਲੀ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਜਾ ਕੇ ਦੇਖਾਂਗਾ।'

'ਜੇ ਉਹ ਠੱਗ ਹਨ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੋ,' ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆਓ, ਪਰ ਸਾਡੀ ਲੁੱਟ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਨਾ ਕਹੋ।'

'ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਇੰਨਾ ਮੂਰਖ ਨਹੀਂ ਹਾਂ,' ਉਸਨੇ ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖ਼ਬਰ ਲੈ ਕੇ ਆਵਾਂਗਾ।'

ਉਹ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੇਰਾ ਚਿਹਰਾ ਦਿਖਾਈ ਨਾ ਦੇਵੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਜਨਬੀ ਹੋਣ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਲਈ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ ਅਤੇ ਠੋਡੀ 'ਤੇ ਰੁਮਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਲਿਆ।

'ਸਲਾਮ ਅਲੀਕੁਮ,' ਇੱਕ ਕਰੂਰ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਪੀਰ ਖਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ।

"ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ ਦੋਸਤ," ਮੈਂ ਕਿਹਾ; "ਬੈਠ ਜਾਓ।" ਉਹ ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਬੈਠ ਗਿਆ।

'ਤੁਹਾਡਾ ਨਾਮ?' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਕੌਣ ਹੋ?'

'ਮੇਰਾ ਨਾਮ,' ਆਦਮੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਮੈਂ ਹਿੰਮਤ ਕਰਕੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਲਾਲ ਖਾਨ, ਜਾਂ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਲੱਲੂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।'

'ਮੈਂ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਆਦਮੀ ਕੌਣ ਹੋ?'

'ਓਹ, ਅਸੀਂ ਆਜ਼ਾਦ ਵਪਾਰੀ ਹਾਂ, ਜੋ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੱਥ ਨਾਲ ਜੋ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ।'

ਕੁਝ ਘੁੰਮਦੇ ਪਿੰਡਾਰੀ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਹਨ।

'ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਅਸੀਂ ਡਾਕੂ ਹਾਂ।'

'ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਾੜਾ,' ਮੈਂ ਹੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਹੋ?'

'ਹਾਂ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਤਾਂ ਵੀ; ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ। ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਡੇਰੇ ਦੇ ਠੱਗ ਹੋ - ਪਰ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਕਦੇ ਨਾ ਡਰੋ; - ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ; ਸਾਡੇ ਕੋਲ

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੇ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੇ ਤਰੀਕੇ ਹਨ, ਪਰ ਕੀ ਫ਼ਰਕ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਅਸੀਂ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਆਮ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਭਰਾ ਹਾਂ।'

'ਚੰਗਾ, ਅਸੀਂ ਹਾਂ; ਅਤੇ ਜੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਦੱਸੋ।'

'ਕਦੇ ਨਹੀਂ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਰਾਤ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇਣ ਲਈ; ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸੇ ਰਸਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਚਲੇ ਜਾਵਾਂਗੇ।'

'ਖਾਨ, ਚੰਦਰਮਾ ਚੜ੍ਹਨ ਤੱਕ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕਮਰਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਭੋਜਨ ਵੀ, ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਚਲੇ ਜਾਵਾਂਗੇ; ਅਸੀਂ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਯਾਤਰਾ ਕਰਾਂਗੇ।'

'ਫਿਰ ਇਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਬਚਾਅ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਹੀ ਰਹਾਂਗੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਲੈਂਦੇ; ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।'

'ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿੱਥੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ?' ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ।

'ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵੱਲ,' ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ। 'ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਡਾਕੂ ਸਾਲ ਦੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣਗੇ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਪੂਰੀ ਸੜਕ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਹੋਵੇਗੀ; ਅਸੀਂ ਬਾਰਿਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੁਸਹਿਰੇ ਦੇ ਨੇੜੇ, ਨਾਗਪੁਰ ਸੜਕ ਰਾਹੀਂ ਵਾਪਸ ਆਵਾਂਗੇ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਭੋਪਾਲ ਅਤੇ ਬੁੜਹਾਨਪੁਰ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ।'

'ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਕਿਸਮਤ?' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਕੀ ਤੁਹਾਡੀ ਚੰਗੀ ਬੁਨਿਜ ਸੀ?' (ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਆਮ ਹੈ)।

'ਵਿਚਕਾਰਲਾ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਨਾ ਚੰਗਾ ਨਾ ਮਾੜਾ। ਸਾਡੇ ਕੁਝ ਮਾਮਲੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਪਰ ਸ਼ੇਖੀ ਮਾਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ।'

'ਖੈਰ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਰਸਤਾ ਚੁਣਿਆ ਹੈ; ਬੁੜਹਾਨਪੁਰ ਤੋਂ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਤੱਕ ਦੀ ਸੜਕ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸਿਕੰਦੂਰ ਜਾਹ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੋਵੋਗੇ, ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਹਾਈਵੇਅ 'ਤੇ ਰਹਿ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਦਾ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ਼ੁਭਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਦੋਸਤ ਤੁਹਾਡੇ ਸੁੱਖ-ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੇਗਾ; ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਸੁੱਜੇ ਹੋਏ ਚਿਹਰੇ ਅਤੇ ਦੰਦਾਂ ਦੇ ਦਰਦ ਤੋਂ ਦਰਦ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।'

'ਸਲਾਮ!' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ: 'ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਜਾਂਦੇ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਲੁੱਟ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਅਸੀਂ ਡਾਕੂ ਔਖੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੱਥ ਹਾਂ।'

ਮੈਂ ਇੱਕ ਭੇਤ ਭਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਪਛਾਣ ਸਕਦਾ। ਮੈਂ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜੋ ਇਸ ਸਮੇਂ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਆਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਸਿੱਖੋਗੇ। ਮੈਂ ਇਸ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਕੀਤਾ। 'ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਕੀ ਰੋਕਦਾ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਜਦੋਂ ਉਹ ਉੱਪਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਲੁੱਟ ਨਾਲ ਲੱਦੇ ਹੋਣਗੇ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਸਾਨ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਉਹ ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਬੁੱਧੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਸਕਣਗੇ।'

'ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਉਹ ਇੰਨੇ ਮੂਰਖ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿੰਨੇ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋ; ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਕਾਫ਼ੀ ਚਲਾਕ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਈ ਗਿਰੋਹ ਠੱਗਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਕੇ ਬਚ ਨਿਕਲੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ; ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਮੁਹਿੰਮ ਲਈ ਬਹਾਨਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ।'

'ਓਏ,' ਗਣੇਸ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜੋ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, 'ਚਲੋ ਚੱਲੀਏ: ਮੈਂ ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਤਰਸਦਾ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਇੰਨਾ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ, ਭਵਾਨੀ ਦੁਆਰਾ, ਸ਼ਾਇਦ ਮੇਰੇ ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਬਦਕਿਸਮਤ ਬੁੱਢਾ ਠੱਗ ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਆਉਣ ਦਿਓਗੇ?'

'ਜ਼ਰੂਰ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੇਖੋਗੇ; ਮੈਂ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਹਾਂ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੇਰੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ੇਖੀ ਨਹੀਂ ਮਾਰੀ। ਮੇਰੀ ਧਾਰਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੀ ਕਲਾ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਿੱਠੀ ਜੀਭ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ; ਅਤੇ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਭੁੱਟੋ ਆਦਮੀ ਘੱਟ ਹੀ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਸੋਥਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।'

'ਫਿਰ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਹੋ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ,' ਗਣੇਸ਼ ਨੇ ਇੱਕ ਬਦਨੀਤੀ ਭਰੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਨਾਲ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਆਦਮੀ ਮੌਤ ਤੱਕ ਤੁਹਾਡਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨਗੇ।'

'ਉਹ ਵੀ ਤਾਂ ਕਰਨਗੇ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਆਲੂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਸ਼ੀਲ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਇਨਾਮ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।'

ਇਸ ਗੱਲ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਝੱਟ ਝਿੜਕ ਦਿੱਤਾ; ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਸਖ਼ਤ ਬਦਮਾਸ਼ ਸੀ, ਅਤੇ, ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਭੁੱਟੋਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ, ਪਰ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਕੋਈ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੋਥਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਅੜਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਬਦਕਿਸਮਤ ਸੀ; ਪਰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਆਦਮੀ ਵੀ ਉਸਦੇ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਤਿੱਖਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਰੋਕਿਆ।

'ਉਸਨੂੰ ਇਕੱਲਾ ਛੱਡ ਦਿਓ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਉਹ ਇੱਕ ਘਮੰਡੀ ਮੁੰਡਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਝਗੜੇ ਕੋਈ ਭਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ: ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਜੋ ਕਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।'

'ਨਹੀਂ, ਇਸਮਾਈਲ,' ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਨਾਰਾਜ਼ ਬੱਚੇ ਵਾਂਗ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ: ਹੰਕਾਰ ਦਾ ਪਤਨ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਜੀ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।'

ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸਾ ਆਇਆ, ਪਰ ਹੋਰ ਕਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਕੱਲੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਇਸਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋ, ਸਾਹਿਬ, ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਸਫਲਤਾ ਨੇ ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਤਜਰਬਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਹਿੰਗੇ ਭਾਅ 'ਤੇ ਖਰੀਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੌੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਖਰੀਦਣਾ ਪਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜੇ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ।

ਪਰ ਸੋਹਣ ਖਾਨ, ਉਹ ਕੌਣ ਸੀ? ਮੈਂ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ; ਅਤੇ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਖੂਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਸੀ? "ਇਸਦੀ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ," ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਸੁਣੋਗੇ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕੌਣ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਸਾਹਸਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ; ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਆਦਮੀ ਯਾਦ ਆ ਗਿਆ।

'ਬਦਮਾਸ਼!' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਚੀਕਿਆ; 'ਅਤੇ ਕੀ ਉਹ ਇੰਨਾ ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਹੈ, ਇੱਕ ਘਟੀਆ ਔਰਤ ਦਾ ਪੁੱਤਰ? ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਘਟੀਆ! ਪਰ ਆਲੀਆ ਦੇ ਕੰਮ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ, ਉਸਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣੋ, ਜੋ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

'ਉਹ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਕੱਠੇ ਜਮਾਦਾਰ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਕਦੇ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸਾਖ ਮਾੜੀ ਸੀ; ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਭੁੱਟੋ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਬੰਦਾ ਇੱਕ ਕੱਟੜ ਡਰਪੋਕ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਸੋਥਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮਿੱਠੀ ਜੀਭ ਉਸਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ।'

ਖੈਰ, ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸੀ, ਉਹ ਸੋਥਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਦੂਜੇ ਕੰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਲਈ। ਅਸੀਂ ਜੈਪੁਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਗਿਰੋਹ ਸੀ। ਦੋ ਸਾਹੂਕਾਰ ਸਨ, ਅਤੇ ਲੁੱਟ ਦਾ ਮਾਲ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਮੋਤੀ ਅਤੇ ਕੀਮਤੀ ਪੱਥਰ ਸਨ; ਉਹ ਉਸਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਲਈ ਇੰਡੋਰ ਜਾਵੇਗਾ; ਪਰ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਿਆਂ 'ਤੇ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਉਧਾਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਕੋਲ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ਗੀ ਦੇਣ ਲਈ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਮੋਤੀਆਂ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਲਈ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪੈਸੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿੱਚ। ਇਹ ਇੱਕ ਦੇਰ ਰਾਤ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਲੁੱਟ ਦਾ ਸਮਾਨ ਵੰਡ ਲਿਆ ਸੀ; ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਦੇਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਹ ਤਾਰਾਂ ਚੁਣ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਸੰਦ ਸਨ; ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਇੰਨੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ਕਿ ਮੈਂ, ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਮੂਰਖ ਸੀ, ਕਦੇ ਵੀ ਉਸ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਰਾਤ ਉਹ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਇਸ ਅਸਾਧਾਰਨ ਬਿਰਤਾਂਤ ਤੱਕ ਉਸ ਬਾਰੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ। ਉਸਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰੋ!' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, 'ਉਸਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਗਊ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ; ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਆਦਮੀ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਦੇ ਵਿੱਚ ਆਚਰਣ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਾਸ਼ੁਕਰੇਪਣ ਸੀ; ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਣਗੌਲਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਅਤੇ ਭੁੱਖਾ ਰਹਿੰਦਾ।'

ਇਹ ਤਾਂ ਸੁਭਾਨ ਖਾਨ ਦੀ ਦੌਲਤ ਦਾ ਭੇਤ ਸੀ; ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਮੋਤੀ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਵੇਚ ਦਿੱਤੇ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਮੈਂ ਨਾ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪੈਸੇ ਭੇਜੇ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਇੱਕ ਲਾਈਨ ਲਿਖੀ ਕਿ ਮੈਂ ਝਲੋਨੇ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਉਸਦਾ ਪਾਸ ਵੀ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਅਧਿਆਇ XLI

ਪ੍ਰਿੰਸ ਹੈਨਰੀ। ਅਸੀਂ ਕੱਲ੍ਹ ਪਰਸ ਕਿੱਥੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵਾਂਗੇ, ਜੈਕ?
ਫਾਲਸਟਾਫ। ਜਿੱਥੇ ਤੂੰ ਚਾਹੇਂਗਾ, ਯਾਰ; ਮੈਂ ਇੱਕ ਬਣਾਵਾਂਗਾ; ਸਭ ਕੁਝ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ,
ਮੈਨੂੰ ਖਲਨਾਇਕ ਕਹਿ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿਓ।
1 ਹੈਨਰੀ ਚੌਥਾ, ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ

ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਠੱਗਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੁਸਹਿਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਵਾਨਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਤਾਂ ਇੰਨੇ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਤਜਰਬੇ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਤੋਂ, ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਸਨ ਜੋ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਅਤੇ ਗਾਇਕ ਸਨ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ, ਅਜਿਹੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰ ਸਕਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਫਸਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਹਿੰਮ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਸੈਟਲ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਸਾਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੜਕਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਸਾਡੇ ਬੈਂਡ ਵਿੱਚ ਸਤਿਕਾਰ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਦਿੱਖ ਹੋਣ ਲਈ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਦਿੱਖ ਅਤੇ ਪਾਲਿਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਵਹਾਰ, ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਸੀ, ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਚਲਾਕ ਚਾਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸਾਡੀ ਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੋਰ ਕੁਝ ਕਰੇਗਾ।

ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ ਰਾਜਾ ਪ੍ਰਤੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਰਦਾ ਸੀ; ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਦਰਬਾਰ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ; ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਸਦਾ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਸੇਵਕ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਕਿਉਂਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਠੱਗ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਲਈ ਜੋ ਮਾਲੀਆ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਉਹ ਸਾਲਾਨਾ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਰਕਮ ਸੀ; ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਡਾ ਲੁਕਾਅ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਿਛਲੀ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਵਾਪਸੀ 'ਤੇ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਬਚਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਨਜ਼ਰ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਬੰਦੂਕ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸੀ ਜੋ ਮੈਂ ਬੰਬਈ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸੌ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੋਤੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਤਾਰ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਰੋਕੂਰੀਆ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿਲੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਜਾਪਦਾ ਸੀ; ਪਰ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਦਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਮੱਗਰੀ ਸੀ ਜੋ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਜਾਂ ਜਨੂੰਨ ਦੇ ਹਿੰਸਕ ਪ੍ਰਕੋਪ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਡਾ ਕੌੜਾ, ਘਾਤਕ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਨੇ ਦੋਸਤੀ ਦੇ ਭੇਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਮਨਸੂਬੇ ਲੁਕਾਏ ਹੋਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸਾਡੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਤੁਰ ਪਏ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਜਾਂ ਦਿਲਚਸਪ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਅਜ਼ੀਮਾ, ਬੇਚਾਰੀ ਆਤਮਾ, ਨੇ ਵੀ ਕਦੇ ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ

ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੀ ਹਾਂ: ਉਸਦੇ ਲਈ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ ਕਿ ਹਰ ਨਵੀਂ ਮੁਹਿੰਮ ਉਸਦੇ ਨਵੇਂ ਗਹਿਣੇ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰ ਕੱਪੜੇ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਉੱਚੇ ਅਤੇ ਮਹਿੰਗੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਜੋੜਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਹੁਣ ਓਨਾ ਹੀ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੀ ਜਿੰਨਾ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਦੀ ਸੀ ਕਿ, ਵਧੀ ਹੋਈ ਦੌਲਤ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਹ ਸਾਡੀ ਧੀ, ਸਾਡੇ ਇਕਲੌਤੇ ਬੱਚੇ ਲਈ ਇੱਕ ਉੱਚੇ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਹੁਣ ਵੀ ਉਸਦੇ ਲਈ ਵਿਆਹ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਮਿਲ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਸਨ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਪੇਸ਼ੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਮੈਂ ਖੁਸ਼ ਸੀ; ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇੱਕ ਦੁਰਘਟਨਾ, ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਗੱਦਾਰ, ਮੈਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਮੇਰੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ, ਮੈਂ ਉਸਦਾ ਵਿਆਹ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜੋ ਉਸਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰ ਸਕੇ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੈਂ ਖੁਦ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਪਰ ਮੈਂ ਅਜ਼ੀਮਾ ਨੂੰ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਕਿਉਂਕਿ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ) ਮੈਂ ਜੋ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਉਹ ਅਟੱਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਸਾਧਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਵਾਧਾ ਸਾਨੂੰ ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਸਮ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਦਿਖਾਵੇ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਜਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਵੱਧ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਏਗਾ। ਉਸਨੇ ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਮੰਨ ਲਿਆ; ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਚੀਜ਼ ਹੋਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਇੱਕ ਮੈਟਰਨ ਚਿੰਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਹੈ ਉਸਦੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਵਿਆਹ; ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜੋ ਮੈਂ ਰੱਖਦੀ ਹਾਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਇੱਕ ਲੁਕਵੀਂ ਇੱਛਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖੁਸ਼ ਰਹੇ; ਪਰ ਮੁੱਖ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਕੱਪੜੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਅਮੀਰ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਹੋਣ, ਉਸਦੇ ਗਹਿਣੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਤੇ ਕੀਮਤੀ ਹੋਣ, ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਸਥਾਪਨਾ ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਰਣਨ ਦੇ ਦਿੰਦੀ ਹੈ; ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਟਿਕ ਸਕਣ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਲਈ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸਦਭਾਵਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਣ। ਔਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਝਗੜਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਵੀ ਪੈਦਾਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਕੁਝ ਵੀ ਉਦਾਸੀਨ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇ; ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਬਦਨਾਮੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇੱਕ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਦੇ ਠੰਢੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਆਹ, ਜੋ ਆਪਣੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਚੰਗੇ ਵਾਅਦੇ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਦੁਲਹਨ ਦੇ ਉਪਕਰਣਾਂ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸ ਪਾਏ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਖੁਸ਼ੀ ਭਰੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਟੁੱਟ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਉਸਦੀ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਦੇ ਔਰਤ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਪਰ ਮੈਂ ਭੁੱਲ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਸ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਝਲੋਨੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਤਿੰਨ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਠੱਗ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ, ਗਣੇਸ਼, ਪੀਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਅਧੀਨ। ਅਸੀਂ ਸੜਕ 'ਤੇ ਇਹ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੇ ਸੇਵਕ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ; ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਾਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ।

ਮੈਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਾਂਗਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾ ਮਾਮਲਾ ਕੀ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ; ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਚਾਰ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਕਮਾਲ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਇਸਦਾ ਇੱਕ ਦੁਖਦਾਈ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਿਆ, ਜਿਸਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੌਂਸਲੇ ਬੁਲੰਦ ਰੱਖੇ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕਦੇ ਉੱਭਰ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ।

ਪੀਰ ਖਾਨ ਦਾ ਇੱਕ ਭਤੀਜਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਮੁੰਡਾ ਲਗਭਗ ਦਸ ਸਾਲ ਦਾ, ਇੱਕ ਨੇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਮੁੰਡਾ, ਆਪਣੇ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁੰਦਰ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੁੱਧੀਮਾਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਲਪਨਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਉਹ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦੀਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਵਜੋਂ ਗੋਦ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਵੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੇਰੇ ਗੁਆਚੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਪੂਰੀ ਹੋ ਸਕੇ: ਪਰ ਉਸਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਬੱਚਾ ਇੱਕ ਪਿਆਰੀ ਭੈਣ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ ਜੋ ਮਰ ਗਈ ਸੀ; ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਵੀ ਲਗਭਗ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਪੀਰ ਖਾਨ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਮਝ ਕੇ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਉਹ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਆਦਮੀ ਇੱਕ ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਟੱਟੂ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ ਜੋ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਵੈਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਘੋੜਸਵਾਰੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਨਕਲੀ ਕਾਰਨਾਮੇ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਬਕਵਾਸ ਦੁਆਰਾ ਸਾਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਦਾ ਸੀ: ਉਸਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸਮਾਂ ਆਇਆ ਕਿ ਚਾਰ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੰਚਾਰਜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜੋ ਪਿੱਛੇ ਲਿਆਉਂਦੇ ਸਨ, ਸਖ਼ਤ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਪਿੱਛੇ ਆਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ; - ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ?

ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਝਿਰਨੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਚਾਰੇ ਦੁਖੀ ਆਦਮੀ ਮੌਤ ਦੇ ਤੜਫ ਵਿੱਚ ਤੜਫ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵੀ ਚੀਕ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ, ਯਾ ਆਲੀਆ! ਅਲੂਮ ਖਾਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੌਣ ਆਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਮੈਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਪਹਿਲਾ ਵਿਸਮਾਦ ਜਿੱਤ ਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਹੈ; ਪਰ ਮੈਂ ਕਿਵੇਂ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸਦਾ ਚਿਹਰਾ ਕਿੰਨੀ ਭਿਆਨਕਤਾ ਨਾਲ ਤੁਰੰਤ ਬਦਲ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ! ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਥਿਰ ਹੋ ਗਈਆਂ, ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈਆਂ, ਉਸਦੀ ਜੀਭ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ ਦੀ ਛੱਤ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਈ, ਉਸਨੇ ਕੋਈ ਆਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਦਰਦ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਫੜ ਲਏ; ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਉਤਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਾਂ ਪੀਰ ਖਾਨ, ਜੋ ਕੰਮ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਹ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਟੱਟੂ ਤੋਂ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਸੀ।

'ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਰੀਏ?' ਮੈਂ ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰਿਆ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਉਠਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। 'ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰੋ; ਤੁਹਾਡਾ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਉਸਨੂੰ ਜਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।'

'ਮੇਰੇ ਬੱਚੇ, ਮੇਰੇ ਬੱਚੇ!' ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਡਰ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਦੇ ਲਹਿਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਚੀਕਿਆ; 'ਓਏ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਬੋਲੋ! ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ; ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹੋ। ਹਾਂ ਆਲੀਆ!' ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਸਵਰਗ ਵੱਲ ਚੁੱਕਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, 'ਬਖ਼ਸ਼ੋ ਕਿ ਇਹ ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਇਹ ਬੋਲੇ; ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਸੌ ਨਕਲੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖੁਆਵਾਂਗਾ, ਹੇ ਰਹਿਮਦਿਲ ਪੈਗੰਬਰ! ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਚੋਲਗੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਪੂਰੀ ਕਰੋ।' ਪਰ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ; ਗਰੀਬ ਮੁੰਡਾ ਬੇਹੋਸ਼ ਪਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਟਿਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਘੂਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਸਕਿਆ। ਠੱਗ ਵੀ ਮੁਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸਨ। ਨੇੜੇ ਹੀ ਇੱਕ ਨਾਲਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭੀਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਮੈਂ ਪਾਣੀ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਲਈ ਭੱਜਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਇਹ ਲਿਆਂਦਾ

ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਡੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। 'ਉਹ ਜੀਉਂਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, - ਉਸਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਹਿੱਲਦੇ ਹਨ!' ਪੀਰ ਖਾਨ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਅਨੰਦ ਵਿੱਚ ਚੀਕਿਆ - 'ਉਹ ਬੋਲਦਾ ਹੈ!'

ਅਤੇ ਉਹ ਗਰੀਬ ਮੁੰਡਾ ਬੋਲਿਆ।

'ਮੈਂ ਕਿੱਥੇ ਹਾਂ, ਚਾਚਾ?' ਉਸਨੇ ਧੁੰਦਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ। 'ਮੈਂ ਕਿੱਥੇ ਹਾਂ? ਮੈਂ ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ?'

ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਉੱਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰੇ।

'ਕੁਝ ਨਹੀਂ, ਕੁਝ ਨਹੀਂ,' ਉਸਦੇ ਚਾਚੇ ਨੇ ਚੀਕਿਆ; 'ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਟੱਟੂ ਤੋਂ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਹੈਂ, ਬੱਸ ਇੰਨਾ ਹੀ; ਤੈਨੂੰ ਇੰਨੀ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਸਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਮੇਰੇ ਬੱਚੇ; ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।'

'ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ,' ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਡਿੱਗਿਆ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ - ਆਲੀਆ, ਮੈਨੂੰ ਬਚਾਓ! ਮੈਨੂੰ ਬਚਾਓ, ਚਾਚਾ! ਓ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅਤੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਵੱਲ ਦੇਖੋ - ਉੱਥੇ ਉਹ ਪਏ ਹਨ - ਓ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿਓ, ਮੈਂ ਇਹ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ! - ਮੈਂ ਮਰ ਜਾਵਾਂਗਾ।'

ਨਾਖੁਸ਼ ਬੱਚਾ! ਉਸਨੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਵੇਖ ਲਏ ਸਨ; ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਮਰੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ; ਇੱਕ ਲਾਸ਼ ਸਾਡੇ ਨੇੜੇ ਪਈ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਵਿਗੜੇ ਹੋਏ ਚਿਹਰੇ ਭਿਆਨਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਅੱਧਾ ਸਿੱਧਾ ਬੈਠਾ ਦੇਖਿਆ, - ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਲਈ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਤਮਾਸ਼ਾ।

'ਲੈ ਜਾਓ, ਲੈ ਜਾਓ!' ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਚੀਕਿਆ। 'ਮੈਂ ਮਰ ਜਾਵਾਂਗਾ - ਓ, ਮੈਨੂੰ ਦਫ਼ਨਾ ਦੇਵੋ! ਮੈਂ ਚਿਹਰਾ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਾਂਗਾ; ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਹਿਣਗੇ!'

'ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿਓ!' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ; ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਬੱਚੇ ਵੱਲ ਮੁੜਿਆ, ਉਹ ਸੜਕ ਦੀ ਰੇਤ ਵਿੱਚ ਮੂੰਹ ਦੇ ਭਾਰ ਡੁੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਲੁਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ - ਉਸਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਝਟਕੇ ਲੱਗ ਰਹੇ ਸਨ।

'ਆਲੀਆ! ਆਲੀਆ! ਮੈਂ ਕੀ ਕਰਾਂ?' ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਚੀਕਿਆ। 'ਓ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਆਪਣੀ ਆਤਮਾ ਦੀ ਸਹੁੰ, ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ, ਇੱਜ਼ਤ ਦੀ, ਕੁਝ ਕਰੋ। ਉਸ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬਚਾਓ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਤੁਹਾਡਾ ਗੁਲਾਮ ਰਹਾਂਗਾ; ਮੈਂ ਗੋਡਿਆਂ ਭਾਰ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਕਰਾਂਗਾ: ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਨੌਕਰ ਰਹਾਂਗਾ।'

'ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?' ਮੈਂ ਕਿਹਾ। 'ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਪੈਰੋਕਸਿਜ਼ਮ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਉਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਜੀ ਉੱਠੇਗਾ ਅਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਭੁੱਲ ਜਾਵੇਗਾ।'

ਬੇਚਾਰਾ ਮੁੰਡਾ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੜਵੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨਾ ਕੁੜੱਤਣ ਭਰਿਆ ਸੀ! ਉਹ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਬੋਲ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚੋਂ ਝੱਗ ਨਿਕਲ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਗੁੱਸੇ ਅਤੇ ਸੁੰਗੜ ਗਏ ਸਨ; ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਉਸਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਜਾਪਦੀਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਅਜਿਹਾ ਦਹਿਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਇੰਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ।

ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਨਦੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਲੈ ਗਏ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਨਹਾਉਣ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਪਾਉਣ ਨਾਲ, ਉਹ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੀਉਂਦਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਹੁਣੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਉਹ ਮਰੇ ਹੋਏ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਈਆਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੈਂ ਉਸਦਾ ਚਿਹਰਾ ਪੂੰਝ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸਦਾ ਉਸ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ; ਉਸਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਫਿਰ ਤੋਂ ਫੁੱਟ ਪਈਆਂ, ਕੁਝ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਦਿਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਿਆ,

ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਬਾਰੇ ਭਿਆਨਕ ਚਿੰਤਾ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਸੀ; ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਨੁੱਖੀ ਬਸਤੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਵੀ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੇ ਅਸੰਗਤ ਚੀਕਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਬੇਨਕਾਬ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੁੰਦਾ। ਅਸੀਂ ਡਰਦੇ ਡਰ ਵਿੱਚ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਸੀ ਕਿ ਹਰ ਧੜਕਣ ਅਤੇ ਕੜਵੱਲ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਉਠਾਇਆ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਬਿਠਾਇਆ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਕੋਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਏ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ; ਪਰ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਅਸਥਾਈ ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਜਾਗਿਆ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਉਤਾਰਨ ਅਤੇ ਸੜਕ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਇੱਕ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਲਿਟਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸਦਾ ਚਿਹਰਾ ਪੱਖਾ ਕਰਕੇ ਉਸਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਪਰ ਉਸਦੀ ਤਾਕਤ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਗਈ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਚੀਕਣ ਦੇ ਸ਼ੋਰ ਹੋਰ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਉਸਨੇ ਹੁਣ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਨਾਜ਼ੁਕ ਫੁੱਲ ਮੁਰਝਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਦਹਿਸ਼ਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮੁਰਝਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਘੇਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਪੀਰ ਖਾਨ ਬਹੁਤ ਭਿਆਨਕ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੀ; ਉਸਨੇ ਚੀਕਿਆ, ਉਸਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਉਸਨੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ; ਉਸਨੇ ਗਰੀਬ ਪੀੜਤ ਦੇ ਕੋਲ ਗੋਡੇ ਟੇਕ ਦਿੱਤੇ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹੰਝੂਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਚਿਹਰਾ ਵਹਾ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਡਿੱਗ ਰਹੇ ਸਨ; ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਰਹਿਮ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਦੁਪਹਿਰ ਬੀਤਣ ਤੱਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੈਠੇ ਰਹੇ; ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਯਾਤਰੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਦੇ ਰਹੇ, ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਦੁੱਖ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਸਮਝ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਹਿਲਾ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਪੱਕੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਮਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

ਅਤੇ ਉਹ ਮਰ ਗਿਆ! ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਆਤਮਾ ਪੀੜਤ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਭੱਜ ਗਈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਮੁਰਦਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੰਗਲੀ ਉਜਾੜ ਵਿੱਚ ਇਕੱਲੇ ਰਹਿ ਗਏ।

'ਹੁਣ ਵਿਰਲਾਪ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਪੀਰ ਖਾਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਹੱਥ ਦਰਦ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਧਰ-ਉੱਧਰ ਹਿਲਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਕੁਰਲਾ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਰੋ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਉਸਦੀ ਆਤਮਾ ਟੁੱਟ ਜਾਵੇਗੀ। 'ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ, ਭਰਾ, ਮੁੰਡਾ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।'

'ਜੋ ਤੂੰ ਚਾਹੇਂ ਕਰ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ: 'ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਹੈ; ਮੈਂ ਫਿਰ ਕਦੇ ਉੱਪਰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਾਂਗਾ। ਉਹ ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ ਦੀ ਜਾਨ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਬਿਨਾਂ ਮੈਂ ਕੀ ਕਰਾਂ? ਮੈਂ ਕੀ ਕਰਾਂ?'

ਪਰ ਅਸੀਂ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਚੁੱਕਿਆ, ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਇਸਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ, ਦੂਜਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘੋੜਿਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਕੇ, ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਸਾਡੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਪਤਾ ਸੀ, ਕੋਈ ਵੀ ਠੱਗ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਉਦਾਸ ਬੋਝ ਆਪਣੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ, ਇੱਕ ਕਬਰ ਜਲਦੀ ਪੁੱਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਟਾਰਚ-ਲਾਈਟ ਨਾਲ ਦਫ਼ਨਾਇਆ ਗਿਆ, ਪੂਰੇ ਸਮੂਹ ਦੇ ਹੰਝੂਆਂ ਅਤੇ ਵਿਰਲਾਪ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੁੰਡਾ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਪਿਆਰਾ ਸੀ।

ਪੀਰ ਖਾਨ ਰਾਤ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਬੇਚੈਨ ਨੀਂਦ ਤੋਂ ਜਗਾਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਦਾਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਡਰਾਉਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰਲ ਗਏ ਸਨ। ਮੈਂ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ।

'ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ,' ਉਸਨੇ ਲੰਬੀ ਚੁੱਪ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਉਹ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਜੋ ਮੈਂ ਸੀ, - ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋਵਾਂਗਾ; ਮੈਂ ਆਤਮਾ ਵਿੱਚ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਪੇਸ਼ੇ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਮੇਰੀ ਕਿਸਮਤ ਵੀ ਇਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਭਿਆਨਕ ਤਬਾਹੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਬੇਕਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਜਾਣ ਦਿਓ। ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋ ਕਿ ਮੈਂ ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਹੁਣ ਜੋਸ਼ ਜਾਂ ਸੋਗ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਜੋ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ; ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਜਾਣ ਦਿਓ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਾਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਇਕਾਂਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਬਾਕੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਆਲੀਆ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ, ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਦੁੱਖ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਆਇਆ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਧਰਤੀ ਮੈਨੂੰ ਢੱਕਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਲੱਗੇਗੀ; ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਝਟਕੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਤਮਾ ਤੱਕ ਹਿਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਕਬਰ ਤੱਕ ਝੁਕਾ ਦੇਵੇਗਾ।'

ਮੈਂ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਬਹਿਸ ਕਰਨਾ ਬੇਕਾਰ ਸੀ: ਉਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਇਹ ਆਲੀਆ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਹੜਾ ਪ੍ਰਾਣੀ ਇਸਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇਸਦਾ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

'ਜਾਓ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਪੀਰ ਖਾਨ; ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਪੈਗੰਬਰ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਹੋਵੇ! ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਦੁੱਖ ਹੈ - ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸੋਗ ਮਨਾਵਾਂਗਾ; ਪਰ ਜੇ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਤੁਹਾਡਾ ਝੁਕਾਅ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਾਂਗਾ। ਅਸੀਂ ਦੋਸਤ ਅਤੇ ਭਰਾ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖ ਹੋਏ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ, ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਪਿਆਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ।'

ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਿਆ - ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਮਰੋੜ ਦਿੱਤੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਹੰਝੂ ਉਸਦੀਆਂ ਮਰਦਾਨਾ ਦਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਵਹਿ ਰਹੇ ਸਨ: ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਸ਼ਬਦ ਉਸਦੇ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਏ; ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਕੇ, ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁੰਮਿਆ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਗੋਡਿਆਂ ਨੂੰ ਜੱਫੀ ਪਾਈ: ਫਿਰ ਉਹ ਉੱਠਿਆ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੱਬੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨਾਲ, ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਮੇਰੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਤੋਂ ਭੱਜ ਗਿਆ - ਹਾਂ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ! ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਝਲੋਨੇ ਵਾਪਸ ਆਏ ਤਾਂ ਉਹ ਮਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ: ਉਸਦੇ ਦੁੱਖ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ!

ਉਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਮੇਰੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਸਾਥੀ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੀ ਅਚਾਨਕ ਹੋਈ ਕਿਸਮਤ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ।

ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੇ ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਉੱਤੇ ਉਦਾਸੀ ਛਾ ਗਈ, ਜੋ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਮਿਟੀ; ਪਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਜੀਬ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਾਡੇ ਅਨੰਦਮਈ ਅਤੇ ਹਲਕੇ ਦਿਲ ਵਾਲੇ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਗਾਣਾ, ਮਜ਼ਾਕ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਨਾ ਹੀ ਸਾਡੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੁਬੁਲਪੁਰ ਦੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਮਾਰਚ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਅਸੀਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁਨਸ਼ੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਅਮੀਰ ਆਦਮੀ

ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਗਪੁਰ ਵੱਲ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਪਛਾੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਅਸੀਂ ਨਾਗਪੁਰ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ, ਜੁਬੁਲਪੁਰ ਤੋਂ ਇਹ ਮਾਰਚ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਦਾਖਲ ਹੋ ਰਹੇ ਸੀ; ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਵਾਹ ਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੁਖੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਵਾਸੀ ਸਨ।
ਅਸੀਂ ਮੁਨਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪਛਾੜ ਲਿਆ, ਪਰ ਜੇ ਅਸੀਂ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਸੌ ਠੱਗਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਾ ਕਰਦੇ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉਸਦੀ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਟੋਲੀ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਝਿਜਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਕੋਲ ਦੋ ਵੱਡੇ ਤੰਬੂ, ਘੋੜੇ, ਊਠ, ਇੱਕ ਪਾਲਕੀਨ ਅਤੇ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਨੌਕਰ ਸਨ; ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤੱਕ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼ਗਨ ਅਨੁਕੂਲ ਪਾਏ ਗਏ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਝਿਜਕਿਆ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਹੁਣ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਿਸਨੇ ਇੰਨੀ ਲੁੱਟ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।
ਅਸੀਂ ਦੋ ਦਿਨ ਮੁਨਸ਼ੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਡੇਰਾ ਲਾਇਆ; ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਸ ਨਾਲ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਹੋਇਆ: ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ਹਾਂ, ਉਸਨੇ ਦੂਜੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਆਉਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਚਲੇ ਗਏ। ਮੁਨਸ਼ੀ ਯੂਰਪੀਅਨਾਂ ਦੀ ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਸੀ; ਉਸਨੇ ਜਨਰਲ ਡੋਵੇਟਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਮਾ ਵਿਖੇ ਫੋਰਸ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕੇ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਨੌਕਰ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ; ਪਰ ਉਸਨੇ ਉਸ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਦੇਸ਼ ਸੈਟਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਜਾਣ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸੁਹਾਵਣਾ ਸ਼ਾਮ ਬਿਤਾਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵਿਆਪਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਫੇਰਿੰਗੀਆਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਿੱਸਿਆਂ ਅਤੇ ਬਿਰਤਾਂਤਾਂ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਉਸਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਵੇਰਵਿਆਂ ਤੋਂ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਡੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੱਖਪਾਤ ਨੂੰ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੂਰ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਹੀ ਗੱਲ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦਾ ਸੀ; ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਵੇਂ ਹਰ ਕੋਈ ਮੰਨਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰ ਸਿਪਾਹੀ ਸਨ, ਪਰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਾਲਮ, ਬਦਮਾਸ਼ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬੀ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਮੁਨਸ਼ੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਹੱਸ ਪਿਆ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਯੂਰਪੀਅਨ ਆਪਣੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਚਾਕੂਆਂ, ਕਾਂਟੇ ਅਤੇ ਚਮਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਖਾਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਰੱਬ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।
'ਹਾਂ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਜਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਦੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ। ਸਾਨੂੰ ਦੱਸੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਂਦੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ।'
'ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸੁਣਿਆ ਹੈ,' ਮੁਨਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦਿਆਂਗਾ।'
'ਇਹ ਇੰਨਾ ਅਸਾਧਾਰਨ ਲੱਗਦਾ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਸ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ; ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ? ਫਿਰ ਵੀ, ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਚੰਗਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਮਝਦਾ ਸੀ, ਤੋਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ-ਨਹੁੰਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਹਿਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਦਾ, ਸਗੋਂ ਖੂਨ ਕੱਢਣ ਦਾ ਜੋਖਮ ਲੈਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।'

ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਹੱਸਿਆ! ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ; ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਘਬਰਾਹਟ ਹੋਈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਟਿੱਪਣੀ ਨੇ ਇੰਨੀ ਬੇਲੋੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਤੰਬੂ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਚੀਕ-ਚਿਹਾੜਾ ਸੁਣ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਵੀ ਮੇਰੇ ਖਰਚ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਲਈ ਉਕਸਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, -

'ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਮੂਰਖਤਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਝੂਠ ਕੌਣ ਬੋਲ ਸਕਦਾ ਸੀ? ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਮੜੀ ਚਿੱਟੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਲਾਲ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਕੀ ਉਹ ਸਾਡੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਮਾਸ ਅਤੇ ਲਹੂ ਨਹੀਂ ਹਨ? ਉਹ ਚਮਚਿਆਂ ਅਤੇ ਚਾਕੂਆਂ ਨਾਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਗੰਦਾ ਕਰਨਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ; ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਸਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ; ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਉਹ ਅੱਧੀ ਭੇਡ ਭੁੰਨ ਕੇ ਖਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਦਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਹ ਵਰਤਦੇ ਹਨ?'

'ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦਾ ਇਕਬਾਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਤੋਂ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਤੋਂ ਇਹ ਮੰਨ ਲਵਾਂਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਜੋ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਉਹ ਝੂਠ ਹੈ।' ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਹਿੱਪ! ਹਿੱਪ! ਹਿੱਪ! ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਤਰਸ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਹੱਸਮਈ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਮੰਨਦਾ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਵੱਖ ਹੋਏ ਤਾਂ ਦੇਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਾਮਾਂ ਇਕੱਠੇ ਬਿਤਾਉਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ। ਇਹੀ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ; ਸਾਡੀ ਸਫਲਤਾ ਅਟੱਲ ਸੀ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਮਾਰਚਾਂ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਲਿਜਾਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਥੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਸਾਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਸਨ, ਸਾਡੇ ਦੋਸਤ ਸਨ, ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਉਹ ਕਰਨ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਜੋ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਸਾਹਿਬ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦੋਸਤ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਵਾਹ ਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਰ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਏਜੰਟ ਨਕਲੀ ਜਾਂ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੇ ਭੇਸ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹਨ, ਦੂਸਰੇ ਸਾਨੂੰ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਵਸੂਲਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ; ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਅਤੇ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਕੋਲ ਨਿਯਮਤ ਤਨਖਾਹ ਵਿੱਚ ਠੱਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਸੜਕ 'ਤੇ ਭੇਜਣ ਦੀ ਆਦਤ ਵਿੱਚ ਰਹੇ ਹਨ: ਕੁਝ ਇੱਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰਕਮ ਨਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ; ਦੂਸਰੇ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਇੰਨੇ ਨੇੜੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹਨ, ਕਦੇ-ਕਦੇ ਸਾਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਪੁਲਿਸ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦੇ। ਮੈਂ ਖੁਦ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, - ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਨਿੱਜੀ ਤਜਰਬੇ ਤੋਂ ਹੈ, - ਪਰ ਮੈਂ ਦੂਜਿਆਂ ਤੋਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮੋਤੀ ਤੋਂ, ਜਿਸਨੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਠੱਗਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਗਿਰੋਹ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਉਹ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਪੋਟੇਲਾਂ, ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਾਲ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਕਿ ਸੈਂਕੜੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੇਸ਼ੇ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਕੀਤਾ, ਕਿ ਉਹ ਅਕਸਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਫ਼ਨਾਉਣ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਬਾਹ

ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ, ਸਾਹਿਬ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਇਸਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਮੇਰੀ ਕਹਾਣੀ ਵੱਲ।

ਅਸੀਂ ਉਸ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ - ਇੱਕ ਦੁਖੀ ਪਿੰਡ ਜਿਸਨੂੰ ਬਿਸੇਨੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਪੋਟੇਲ ਸਾਡੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਵੀਹ ਰੁਪਏ ਦਾ ਤੋਹਫ਼ਾ, ਕਈ ਵਾਰ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਪੱਗ ਦੇ ਨਾਲ, ਸਾਨੂੰ ਉਸਦੀ ਚੁੱਪ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਸਹਿਯੋਗ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਕਸਰ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਠੱਗਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਕੇ ਕਿ ਉਸਦਾ ਪਿੰਡ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਾਕੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਡੇਰਾ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਜੋ ਕਿ ਠੱਗ ਸਨ। ਉਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ; ਪਰ ਉਸਨੂੰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਉਣੀ ਪਈ।

ਖੈਰ, ਅਸੀਂ ਬਿਸੇਨੀ ਪਹੁੰਚ ਗਏ; ਮੈਂ ਯੋਗ ਪੋਟੇਲ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਪੱਗ ਅਤੇ ਕਮਰਬੰਦ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਲਈ ਕਈ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪਿਸਤੌਲ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਠੱਗ ਦੁਆਰਾ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਲਈ ਖਰੀਦਣਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਮੈਂ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹੀ, ਉਸਨੂੰ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਤੋਹਫ਼ੇ ਭੇਟ ਕੀਤੇ, ਅਤੇ ਵੀਹ ਰੁਪਏ ਦਾ ਇੱਕ ਬਟੂਆ ਵੀ ਜੋੜਿਆ।

'ਹਾਏ!' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਹੁਣ ਕੀ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ? ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੰਨੇ ਉਦਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਆਦਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕੀ ਬੁਣਾਈ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਮੇਰੀ ਗਰੀਬ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਹੋ, ਇਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਬਦਤਰ ਨਾਮ ਦੇਣ ਲਈ?'

'ਓਹ ਕੋਈ ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਕਿਹਾ; 'ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਭੁੱਲਿਆ ਨਹੀਂ'।'

'ਤੁਹਾਡੀ ਦਿਆਲਤਾ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ; ਤੁਹਾਡੀ ਦਇਆ ਹੋਰ ਵਧੇ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਬੁਨੀਜ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ? ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਚਲਾਕ ਸੱਜਣ ਹੋ; ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ। ਉਹ ਪਰਲੇ ਤੰਬੂਆਂ ਵਿੱਚ ਕੌਣ ਹੈ? ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਇੰਨੇ ਸਾਰੇ ਠੱਗ ਕਿਉਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਹਨ? ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਨਸੂਬੇ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਲੁਕਾ ਸਕਦੇ।'

'ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਸਾਡਾ ਪੁਰਾਣਾ ਸਮਝੌਤਾ ਯਾਦ ਰੱਖੋ।'

'ਮੈਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਕਰਦਾ ਹਾਂ,' ਉਸਨੇ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਕਿਹਾ: 'ਪਰ ਸਮਾਂ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਸਾਹਿਬ-ਲੋਗ ਦਾ ਹੈ?'

'ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕੀ, ਪੋਟੇਲਜੀ?' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਇਸ ਨਾਲ ਕੀ ਫ਼ਰਕ ਪੈਂਦਾ ਹੈ?'

'ਕੋਈ ਨਹੀਂ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਮੈਨੂੰ; ਪਰ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਘੋੜਸਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ?'

'ਕਿਹੜੇ ਘੋੜਸਵਾਰ?' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ।

'ਛੇ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਇੱਕ ਡੱਫਾਦਾਰ। ਮੇਰੇ ਗਰੀਬ ਪਿੰਡ ਦਾ ਚੋਰਾਂ ਲਈ ਬਦਨਾਮੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਭੇਜੀ ਹੈ। ਆਲੀਆ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਰੋਟੀ ਸਾਡੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਰੱਖੋ!'

'ਅਤੇ ਡੱਫਾਦਾਰ, ਉਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈ?'

'ਉਹ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਹੈ,' ਪੋਟੇਲ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਇੱਕ ਭੋਜਪੁਰੀ; ਉਸਨੂੰ ਹਿੱਤਾ ਸਿੰਘ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਉਸਦੇ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਵੀ ਉਸਦੇ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਹਨ।'

'ਭੋਜਪੁਰੀਏ!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਤਾਂ ਮੈਂ ਹਿੰਮਤ ਕਰਕੇ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਠੱਗ ਹਨ। ਭੋਜਪੁਰੀਏ ਕਦੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਆਦਮੀ ਕੀ ਸੀ?'
'ਨਹੀਂ, ਉਹ ਠੱਗ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਅਜ਼ਮਾਇਆ ਹੈ। ਪਰ ਤੁਹਾਡੇ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰਾ ਦੋਸਤ ਹਿੱਤਾ ਸਿੰਘ ਸਿਰਫ਼ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਇੱਕ ਬਦਮਾਸ਼ ਬਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, - ਆਲੀਆ ਮੈਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰੇ!'
'ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ। 'ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਹੈ?'
'ਕੀ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਕਰਾਂ?'
'ਅਜਿਹਾ ਕਰੋ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ। 'ਜੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਮਨਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਧਮਕਾਵਾਂਗਾ; ਅਤੇ ਜੇ ਸਭ ਤੋਂ ਬੁਰਾ ਸਭ ਤੋਂ ਬੁਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤਿੰਨ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮੌਕਾ ਹੋਵੇਗਾ।'
'ਸੱਚ ਹੈ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ; ਪਰ ਮੈਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਹਿੰਸਾ ਨਾ ਹੋਵੇ; ਮੇਰੇ ਚੰਗੇ ਨਾਮ ਦਾ ਕੁਝ ਖਿਆਲ ਰੱਖੋ। ਜੇ ਯੂਰਪੀਅਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਸਾ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਘਰੋਂ ਕੱਢ ਦੇਣਗੇ।'
'ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਠੱਗ ਬਣ ਜਾਵੇਂਗਾ। ਪਰ ਜਲਦੀ, ਪੋਟੇਲਜੀ, ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਬੁਲਾ।'
ਉਹ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਿਹਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਭੈੜੇ ਦਿੱਖ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਾਫ਼ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਬਦਮਾਸ਼ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਪੁਰਾਣੀ ਕਹਾਵਤ ਜਾਣਦੇ ਹੋ - 'ਚੋਰ ਕੇ ਦਰੀ ਬੰਦੇ, ਟਿੰਕਾ' (ਚੋਰ ਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਤੂੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ)। ਨਮਸਤੇ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਰੰਤ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਆ ਗਿਆ।
'ਦੇਖੋ ਡੱਫ਼ਦਾਰ ਸਾਹਿਬ,' ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਸੀਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੀ ਹਾਂ?' ਉਸਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ। 'ਇਹ ਚੰਗਾ ਹੈ,' ਮੈਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ, 'ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਉਦੇਸ਼ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।'
'ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਰੇ ਕੀ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ?'
'ਬਿਲਕੁਲ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਇਹੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ; ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਜਾਣਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਦੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੇਰੀ ਸਲਾਹ ਮੰਨੋ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਰਹੋ, ਅਤੇ ਜੇ ਧਰਤੀ ਉਲਟ ਗਈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਬਾਹਰ ਨਾ ਨਿਕਲੋ। ਇਸਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚੰਗਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਰ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤਿੰਨ ਸੌ ਤੋਂ ਸੱਤ ਹਾਂ - ਡਰਾਉਣੀ ਸੰਭਾਵਨਾ, ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ।'
'ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਸਿਆਣਾ ਹਾਂ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਭੋਜਪੁਰੀ ਕੀ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਸੰਦ ਹੈ ਕਰੋ; ਨਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੇਰੇ ਆਦਮੀ ਇੱਕ ਪੈਰ ਵੀ ਹਿਲਾਵਾਂਗੇ।'
'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ?' ਮੈਂ ਕਿਹਾ: 'ਕੀ ਉਹ ਨੇੜੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ?'
'ਤੁਸੀਂ ਜਿੰਨਾ ਨੇੜੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਜੇਮਾਦਾਰ; ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।' 'ਜ਼ਰੂਰ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ: ਪਰ ਇਨਾਮ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।'
'ਦੋ ਸੌ ਰੁਪਏ ਕਹੋ,' ਉਸ ਬੰਦੇ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ।'
'ਖੈਰ, ਇਹ ਇੱਕ ਸੌਦਾ ਹੈ, ਡੱਫਾਦਾਰ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਅਤੇ ਪੋਟੇਲ ਗਵਾਹ ਹੈ। ਅਤੇ ਹੁਣ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੋਰ ਸਲਾਹ ਦੇਵਾਂਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਜਾਣਨਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਵੇਖਣਾ, ਭਾਵੇਂ ਸਾਹਿਬ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੁੱਛਣ।

ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਹੈ ਕਿ ਯਾਤਰੀ ਆਉਂਦੇ ਅਤੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿਸਾਬ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ।'

'ਬਿਲਕੁਲ,' ਉਸ ਬੰਦੇ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ: ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਬੰਦਿਆਂ ਵਾਂਗ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ।'

"ਤਾਂ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ?" ਮੈਂ ਕਿਹਾ।

'ਯਕੀਨਨ: ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੇਖੋਗੇ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਲੈਣ ਲਈ ਰਾਤ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਆਵਾਂਗਾ।'

'ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੁਣੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਡੱਫਾਦਾਰ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧਾਂਗੇ।'

'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਓ, ਪੋਟੇਲਜੀ; ਮੈਨੂੰ ਸਯੁਦ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਜਾਣਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇਗਾ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਓ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਆਓ?'

'ਫਿਰ ਆਓ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਸੀਂ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।'

'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਲਦੀ ਵਾਪਸ ਆਓਗੇ?' ਡੱਫਾਦਾਰ ਨੇ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ।

'ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਪਰ ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਚੰਗੀ ਲੁੱਟ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਇੱਥੇ ਅਕਸਰ ਦੇਖੋਗੇ।'

'ਜਿੰਨੀ ਵਾਰ ਓਨਾ ਹੀ ਚੰਗਾ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਥੇ ਆਪਣਾ ਟਿਕਾਣਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ; ਇੰਨੇ ਚੰਗੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਆਉਣਾ ਔਖਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਤੁਸੀਂ, ਪੋਟੇਲਜੀ, ਮੈਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤੀ ਦੇ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚੋਰਾਂ ਵਾਂਗ ਭੇਜਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਫੜਿਆ ਹੈ।'

'ਯਕੀਨਨ,' ਪੋਟੇਲ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗੋਂਡ ਅਤੇ ਢੇਰ ਹਨ; ਹਰ ਕੋਈ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਚੋਰ ਹਨ; ਅਤੇ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਕੋਈ ਡਕੈਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਭ ਕੁਝ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਾਂਗਾ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ।'

'ਕਦੇ-ਕਦੇ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਕਿਰਦਾਰ ਅਤੇ ਦਿੱਖ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਾਲ ਲੋਹੇ ਦੇ ਜ਼ੰਜੀਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ: ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰੇਗੀ।'

ਜਿਸ ਠੰਡੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਸ 'ਤੇ ਮੈਂ ਦਿਲੋਂ ਹੱਸਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਿਆ। ਪਰ ਇਹ ਸੱਚ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਵਾਪਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕਈ ਡੱਫਾਦਾਰ ਨੇ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਚੰਗਾ ਨਾਮ ਕਮਾਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਆਦਮੀ ਲਈ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਦਰਜਨ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਹੈ। ਮੰਗਿਆਂ ਅਤੇ ਢੇਰ ਦੀ ਕੌਣ ਪਰਵਾਹ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖਲਨਾਇਕ ਅਤੇ ਲੁਟੇਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਅਧਿਆਇ XIII

ਅੱਛਾ ਸਰ, ਤੁਹਾਡੀ ਸ਼ਕਲ ਇੰਨੀ ਚੰਗੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾ ਸਕਦੇ।
ਫਲੈਚਰ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਯਾਤਰਾ
"ਉਹ ਇੱਕ ਭੂਲਾ ਅਦਮੀ (ਇੱਕ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਆਦਮੀ) ਹੈ," ਮੈਂ ਪੋਟੇਲ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਾਡੇ ਕੈਂਪ ਵੱਲ ਤੁਰਿਆ; "ਉਹ ਮੇਰੇ ਮਕਸਦ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ।"
'ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਸੀ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਬਹੁਤ ਸਮੇਂ ਤੋਂ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਕਈ ਵਾਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇਹ ਅਹੁਦਾ ਚੁਣਿਆ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਕੋਲ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਥੇ ਠੱਗਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਚੰਗਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਡੀ ਭੌਤਿਕ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ।'
'ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕਾਫ਼ੀ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ?' ਮੈਂ ਕਿਹਾ।
'ਬਿਲਕੁਲ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇੰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਵੋਗੇ।'
'ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਪਰ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।'
'ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਏ ਹੋ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ: ਕੀ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਦਾਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਂਗਾ?'
'ਬੇਸ਼ੱਕ, ਪੋਟੇਲਜੀ। ਮੈਂ ਜੋ ਲਿਆਇਆ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਹੋਰ ਹੈ; ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਮਿਲੇਗਾ।'
'ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਿੰਨਾ ਕੁ? ਮੈਨੂੰ ਪੈਸੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ; ਮੇਰੇ ਕਿਰਾਏ ਬਕਾਇਆ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਵਿੱਚ ਹਾਂ।'
'ਤੀਹ ਰੁਪਏ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ।
'ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਪੰਜਾਹ ਕਰੋ। ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿੰਨੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਹਾਂ; ਮੈਂ ਪੈਸੇ ਉਧਾਰ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਲੀਆ ਨੇ ਮੇਰੀ ਛੁਟਕਾਰੇ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਉਧਾਰ ਦਿਓਗੇ? ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਚੰਗਾ ਲਾਭ ਹੋਵੇਗਾ।'
'ਠੀਕ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਮਿਲੇਗਾ, ਪਰ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ। ਅਸੀਂ ਉਦੋਂ ਸੜਕ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਲੋਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਲੱਭ ਰਹੇ ਹਾਂ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਲੰਘਦੇ ਹਨ: ਉਹ ਡਾਕੂ ਹਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੁਝ ਟੈਟੂ ਹਨ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਦੌਲਤ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਲੰਘਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਆਦਮੀ ਭੇਜਣੇ ਪੈਣਗੇ।'
'ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਾਂਗਾ, ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵਾਰ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਲੱਭ ਲੈਣਗੇ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਹ ਲੋਕ ਕਿੱਥੋਂ ਆਉਣਗੇ?'
'ਉਹ ਹੁਣ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਨਾਗਪੁਰ ਰਾਹੀਂ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਣਗੇ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਭ ਠੀਕ ਹੈ; ਪਰ ਉਹ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦੇ ਹਨ।'
'ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ, ਅੱਲਾਲ ਦੁਆਰਾ ਪੋਟੇਲ ਨੇ ਕਿਹਾ। 'ਮੈਂ ਖੁਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹ ਮਿਲ ਗਏ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਤੋਹਫ਼ੇ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਾਂਗਾ।'

'ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਾਂਗਾ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਹਾਂ: ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਕਿ ਪੈਸੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਦੇਖ ਲਵੇ।'
'ਇਸਦੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਬੁੱਢੇ ਹੱਥ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ,' ਉਸਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅੱਖ ਮਾਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ। 'ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਲੈ ਕੇ ਮੁਨਸ਼ੀ ਕੋਲ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘੋੜਿਆਂ ਲਈ ਚਾਰਾ ਮੰਗਵਾਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਵੀ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ - ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਜਿਸਦੇ ਸਾਹ ਉਸਦੇ ਨਾਸਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਇੱਕ ਪਤਨੀ ਵੀ ਹੈ।'
'ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਉਸਨੂੰ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਮਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਵੀ ਹੈ, ਲਗਭਗ ਚਾਰ ਸਾਲ ਦਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਖੁਦ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ; ਉਹ ਇੱਕ ਸੋਹਣਾ ਮੁੰਡਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਪੁੱਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦੇ ਸਕੇ; ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੂੰ ਮੇਰੇ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ,'
ਮੈਂ ਪੈਸੇ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਗਣੇਸ਼ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਇਆ।
'ਮੈਂ ਜ਼ਮੀਨ ਵੱਲ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਮੁਨਸ਼ੀ ਦੇ ਤੰਬੂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਟੋਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਕਸਦ ਲਈ ਪੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਖੂਹ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ; ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਖੁਦਾਈ ਦੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਤੋਂ ਬਚਾਏਗਾ; ਧਰਤੀ ਵੀ ਇਸਦੇ ਨੇੜੇ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਭਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।'
'ਕੀ ਲੁਘਾਈਆਂ ਨੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਹੈ?' ਮੈਂ ਕਿਹਾ।
'ਹਾਂ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਮੈਂ ਭਵਾਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ; ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹੀ ਉਹੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ।'
'ਹੁਣ, ਗਣੇਸ਼,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਾਂਗੇ?'
'ਓ, ਤੂੰ ਤੰਬੂ ਦਾ ਕੰਮ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਲੈ, ਬਾਕੀ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦੇ; ਮੈਂ ਸਾਰਾ ਬਾਹਰ ਵਸਾਂਗਾ। ਤੇਰੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਮਿੱਠੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੁਨਸ਼ੀ ਇਕੱਲੀ ਹੈ; ਕੁਝ ਵੀ ਗਲਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਨੇੜੇ ਹੋਵਾਂਗਾ; ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।'
'ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਈਸੀ ਜਾਂ ਊਠ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਬਚਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ: ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਨ।'
'ਕੁੱਲ ਸੋਲਾਂ; ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਿਣ ਲਿਆ ਹੈ: ਮੈਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਿਓ - ਅੱਠ ਢੋਣ ਵਾਲੇ, ਦੋ ਊਠ ਆਦਮੀ, - ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹੈ, - ਦੋ ਖਿਦਮੁਤਗਾਰ, ਇੱਕ ਨੌਕਰਾਣੀ, ਅਤੇ ਚਾਰ ਸਈਸ: ਇਹ ਕਿੰਨੇ ਹਨ?'
'ਅਠਾਰਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ।
'ਆਹ, ਖੈਰ, ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ; ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਮੈਂ ਪੂਰੇ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਵਾਂਗਾ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਗਾਣੇ ਸੁਣ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ, ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਾਬੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰਾਤ ਵੀ ਹਨੇਰੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ।'
ਫਿਰ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਘੋੜਸਵਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਕੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਦੱਫਾਦਾਰ ਹਿੱਤਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਅਰਾਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ, ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ, ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਕਤਲ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਹਿੱਤਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਦੇ ਕੇ ਕਿ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਕੇ ਉਸਨੂੰ ਛੁਡਵਾਇਆ ਸੀ। 'ਉਹ ਇੱਕ ਭੋਜਪੁਰੀ ਲਈ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਆਦਮੀ ਹੈ,' ਗਣੇਸ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।'

ਸ਼ਾਮ ਹੋ ਗਈ। ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਮੁਨਸ਼ੀ ਦੇ ਘਰ ਗਏ, ਪਰ ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੋਡੇ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਨੇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਆਦਮੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਪਿਆਰ ਕਰਾਂਗਾ! ਮੈਂ ਅੰਦਰੋਂ ਕਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਸੁੰਦਰ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰ ਚਿਹਰੇ ਅਤੇ ਭਾਵਪੂਰਨ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ: ਉਹ ਝੱਟ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਉਸਦੀਆਂ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾਯੋਗ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੁੰਦਰ ਤਲਵਾਰ ਅਤੇ ਖੰਜਰ ਦਿਖਾਇਆ। ਅਜ਼ੀਮਾ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰੇਗੀ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਡੀ ਧੀ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਵਿਆਹੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਚਲੀ ਜਾਵੇਗੀ।

"ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਈ ਬੱਚੇ ਨਹੀਂ ਹਨ?" ਮੁਨਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; "ਜਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ: ਸਵਾਲ ਸੁਣ ਕੇ ਤੁਹਾਡਾ ਮੱਥੇ ਕਾਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

'ਇੱਕ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਇੱਕ ਧੀ। ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ, ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਦਾ ਹਮਰੁਤਬਾ, ਆਲੀਆ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਲੈਣਾ ਪਸੰਦ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਦਾ ਸੀ।'

'ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਉਸਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ,' ਮੁਨਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਕਿਸਮਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਮੁੰਡਾ ਮੇਰੀ ਇਕਲੌਤੀ ਔਲਾਦ ਹੈ; ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੇਰਾ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਮਾਮਲਾ "ਤੋਤੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ" ਵਿੱਚ ਸੁਲਤਾਨ ਵਰਗਾ ਸੀ; ਸਲੇਟੀ ਵਾਲ ਉੱਗ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ, ਪਰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਆਲੀਆ ਦਿਆਲੂ ਸੀ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਦੇਖੋ।'

'ਰੱਬ ਉਸਨੂੰ ਸੌ ਸਾਲ ਜੀਵੇ, ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਰਹੇ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ। 'ਮੈਨੂੰ ਖੁਦ ਕੋਈ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।'

ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਦੇਰ ਇਕੱਠੇ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਅਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਇੱਕ ਸੁਨੇਹਾ ਆਉਣ 'ਤੇ, ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਕੁਝ ਆਦਮੀਆਂ, ਮੁਨਸ਼ੀ ਸਾਹਿਬ, ਦੇ ਗਾਉਣ ਤੋਂ ਇੰਨੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ ਹੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਇਰੂਪੀਆ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਮਾਸਕ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਹਨ। ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਬੇਤੁਕਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਮੈਂ ਕਹਿਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਲੰਘਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਪੁੱਤਰ ਵੀ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।'

'ਹਰ ਹਾਲ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ; ਪਰ ਤੁਹਾਡੀ ਸੰਗਤ ਲਈ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਨੀਰਸ ਮਾਰਚ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਅੰਦਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਾਂਗਾ, ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰੋ ਕਿ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਓ।'

ਆਦਮੀ ਆਏ, ਛੇ ਮੋਟੇ ਆਦਮੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਤਾਰ ਅਤੇ ਢੋਲ ਲੈ ਕੇ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਸਾਈਂਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਰੀਰ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਹਾਸੋਹੀਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨੱਚਿਆ ਅਤੇ ਗਾਇਆ। ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਸਿੱਖੇ ਸਨ, ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ, ਪਰ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੁਨਸ਼ੀ ਦਾ ਛੋਟਾ ਪੁੱਤਰ ਬਹੁਤ ਹੱਸਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਮੁਨਸ਼ੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਤੰਬੂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ, ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਤੁਮਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਗੁਪਤ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਹਰ ਆਦਮੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਠੱਗ ਸਨ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ। ਸਭ ਕੁਝ ਤਿਆਰ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣ ਹੀ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਠੱਗ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਬਿਨਾਂ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਚਲਾ ਗਿਆ।

'ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਰੀਏ?' ਗਣੇਸ਼ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਅਤੇ ਡਰ ਨਾਲ ਭਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ: 'ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਫੇਰਿੰਗੀ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਆ ਗਏ ਹਨ!'
'ਫੇਰਿੰਗੀਜ਼!'
'ਹਾਂ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਇਹ ਚੰਗਾ ਬੁਣਿਆ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਵੇਗਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਮੁਨਸ਼ੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰਾਜੇ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਫੜਨ ਬਾਰੇ।'
'ਪਰ ਕਿਵੇਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਫੇਰਿੰਗੀ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਹਨ? ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ?'
'ਨਹੀਂ,' ਗਣੇਸ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਪਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਲਿਆ ਹੈ। ਊਠਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੰਬੀ ਲੜੀ ਹੁਣੇ ਆਈ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਕਿੰਨੇ ਲਾਲ ਕੋਟ ਵਾਲੇ ਸਿਪਾਹੀ ਹਨ, - ਮੇਰਾ ਸਰਾਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਹੋਵੇ!'
'ਅਤੇ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਹਨ?'
'ਕਿਉਂ, ਉਹ ਪਿੰਡ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਹ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਾਂਗਾ; ਕਿ ਮੁਨਸ਼ੀ ਇੱਕ ਸੱਜਣ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ।'
'ਫਿਰ ਕਦੇ ਡਰੋ ਨਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਕੰਮ ਤੁਰੰਤ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ ਝਿਰਨੀ ਦੇਵਾਂਗਾ; ਅਤੇ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੀਖਣ ਵਾਲੇ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਲਸਕਰਾ ਸਾਡੇ ਦੁਆਲੇ ਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਪੋਟੇਲ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਹਿੱਤਾ ਸਿੰਘ ਵੀ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਰੌਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜੇ ਲੋੜ ਪਈ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮੁਨਸ਼ੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ, ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ।'
'ਚੰਗਾ,' ਗਣੇਸ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਜਲਦੀ ਕਰੋ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਡਰ ਦੇ ਤੜਫ ਵਿੱਚ ਰਹਾਂਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ।'
ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਨਾਲ ਖੇਡਦੇ ਹੋਏ, ਦੁਬਾਰਾ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਿਆ।
'ਇਹ ਕੀ ਹੈ?' ਮੁਨਸ਼ੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।
'ਓਹ ਕੁਝ ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਸਾਹਿਬ-ਲੋਗਾਂ ਦੇ ਤੰਬੂ ਆਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੌਕਰ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਡੇਰਾ ਲਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਇੱਥੇ ਦੇਖ ਕੇ, ਲਸਕਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਲੈ ਜਾਇਆ ਹੈ। ਫੌਜਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਸਵੇਰੇ ਇੱਥੇ ਹੋਣਗੀਆਂ।'
'ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਢੁੱਕਦਾ ਰਹੇਗਾ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰਹਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੱਜਣਾਂ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਦੇਵਾਂਗਾ; ਪਰ ਇਹ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਘੱਟ ਖੁਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੰਗੇ ਸਾਥੀਆਂ ਕੋਲ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਹੋਰ ਗਾਣੇ ਹਨ। ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਹਨ?' ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ।
'ਸੌ,' ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਪਰ ਸ਼ਾਇਦ ਅਗਲਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੌਲਾ-ਰੱਪਾ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ।'
'ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਖੇਡਦੇ ਰਹੋ; ਤੁਹਾਨੂੰ ਓਨਾ ਹੀ ਚੰਗਾ ਇਨਾਮ ਮਿਲੇਗਾ ਜਿੰਨਾ ਮੈਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।'
ਮੈਂ ਝਿਰਨੀ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਰੌਲਾ ਆਪਣੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੱਕ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸਦੀ ਮੈਂ ਇੱਛਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਮੁਨਸ਼ੀ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ ਕਾਨਟ ਵੱਲ ਕਰਕੇ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਜਾਣਾ ਅਸੰਭਵ ਸੀ;

ਇੱਕ ਠੱਗ ਨੇ ਮੇਰੀ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਵੇਖੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਉੱਠਣ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਕੇ ਇਸਨੂੰ ਦੂਰ ਕੀਤਾ।
'ਉਹ ਕੀ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ?' ਉਸਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।
'ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਪਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।'
ਉਹ ਉੱਠਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਖਿਸਕ ਗਿਆ। 'ਹੁਣ!' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ; 'ਕੜਾਹੀ ਲਿਆਓ!' ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਹੱਥ ਮੁਨਸ਼ੀ ਦੀ ਗਰਦਨ 'ਤੇ ਸੀ। ਇੱਕ ਜੰਗਲੀ ਚੀਕ ਉਸਨੇ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ।
ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਕਾਨਟ ਦੇ ਇੱਕ ਛੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਦੇਖ ਰਹੀ ਸੀ; ਉਸਨੇ ਕੰਮ ਦੇਖ ਲਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਭੱਜ ਗਈ, ਉਸਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਾਂਗੀ - ਕਦੇ ਨਹੀਂ: ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਜੰਗਲੀ ਦਿੱਖ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਚੀਕਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਾਂਗੀ। ਮੈਂ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਉਸਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਤੋਂ ਲਾਹ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਠੱਗਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ; ਮੈਂ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਭੱਜ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਪਹਿਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਮਿਲਿਆ ਉਹ ਗਣੇਸ਼ ਸੀ, ਉਸਦਾ ਚਿਹਰਾ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਭੜਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚੋਂ ਮਸ਼ਾਲਾਂ ਦੀ ਚਮਕ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ।
'ਸਭ ਹੋ ਗਿਆ!' ਉਸਨੇ ਚੀਕਿਆ; 'ਉਹ ਸਾਰੇ ਡਿੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਦੋ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਾਰ ਲਿਆ। ਲੁਘੇ ਕਿੱਥੇ ਹਨ? ਸਾਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।'
ਉਹ ਭੱਜਿਆ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੰਬੂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਠੱਗਾਂ ਦੀਆਂ ਟੋਲੀਆਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਏਧਰ-ਓਧਰ ਲੰਘਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ, ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਟੋਏ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਗਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ, ਅਤੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਵੇਖਦਿਆਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਦੇਖਿਆ ਜਿੱਥੇ ਬਦਕਿਸਮਤ ਮੁਨਸ਼ੀ ਨੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ।
ਮੇਰਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਭਰਾ ਬਹੁਤ ਰੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਸੁਰਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਕੋਲ ਲੈ ਜਾਣ ਲਈ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਸ਼ਾਂਤ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਤੰਬੂ ਵੱਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਪਰ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਉਸ ਛੇਕ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਫ਼ਨਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਗਿਆ; ਗਣੇਸ਼ ਇਸਦੇ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਲੁਘੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਉਸਨੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਮੇਰੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ।
'ਇਹ ਕੀ ਮੂਰਖਤਾ ਹੈ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ?' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ੋਗੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਵੀ ਇੰਨੇ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਹਾਂ! - ਇਹ ਪਾਗਲਪਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸਨੂੰ ਮੇਰੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰੋ; ਮੈਂ ਰੋਂਦੇ ਹੋਏ ਬਦਮਾਸ਼ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਵਾ ਦਿਆਂਗਾ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਭੇਜ ਦਿਆਂਗਾ।'
'ਕਦੇ ਨਹੀਂ!' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ; 'ਮੁੰਡਾ ਮੇਰਾ ਹੈ; ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਸਾਰਾ ਲੁੱਟ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ। ਕੀ ਮੇਰਾ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਨਹੀਂ ਗੁਆਇਆ, ਅਤੇ ਕੀ ਇਸ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਗੋਦ ਲੈਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ?'
'ਪਾਗਲਪਨ! ਪਾਗਲਪਨ!' ਗਣੇਸ਼ ਨੇ ਚੀਕਿਆ, 'ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਮਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੂਰਖ ਹੋ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਜਿਹਾ ਮੌਕਾ ਜੋਖਮ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਲਈ?'
'ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕੇਗਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ।'

'ਮੂਰਖ!' ਗਣੇਸ਼ ਨੇ ਦੰਦ ਕੱਢਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ਾਂਗਾ; ਮੈਂ ਇਹ ਕੁਹਾੜੀ 'ਤੇ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ ਹੈ।'
'ਮੈਨੂੰ ਹਜ਼ਾਰ ਸਹੁੰਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ; 'ਮੁੰਡਾ ਮੇਰਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਝਗੜੇ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਵਿਰੋਧ ਨਾ ਕਰੋ;' ਅਤੇ ਮੈਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।
ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਾਂਹ ਤੋਂ ਫੜ ਲਿਆ।
'ਮੈਨੂੰ ਜਾਣ ਦਿਓ,' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਛੁਰੇ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ, 'ਜਾਂ ਆਲੀਆ ਦੀ! ਮੈਂ ਇਹ ਲੋਹਾ ਤੇਰੇ ਵਿੱਚ ਮਾਰ ਦਿਆਂਗਾ।'
'ਮੁੰਡੇ,' ਉਸਨੇ ਚੀਕਿਆ, 'ਤੂੰ ਪਾਗਲ ਹੈਂ; ਮੈਨੂੰ ਤੈਥੋਂ ਡਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ; ਗਣੇਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਖੰਜਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ; ਉਸਨੇ ਤੈਨੂੰ ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਡਰਦਾ ਨਹੀਂ। ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਬੱਚਾ ਦੇ ਦੇ, ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਡਰਾ ਦੇਣਗੀਆਂ।'
ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖੰਜਰ ਜਾਂ ਤਲਵਾਰ ਲਈ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ; ਮੈਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜੇ ਤਰਸ ਉਸਨੂੰ ਹਿਲਾ ਸਕਦਾ।
'ਕੀ ਤੈਨੂੰ ਕੋਈ ਤਰਸ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ?' ਮੈਂ ਹੋਰ ਨਰਮੀ ਨਾਲ ਕਿਹਾ: 'ਗਣੇਸ਼, ਕੀ ਤੈਨੂੰ ਇੱਕ ਬੱਚੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਤਰਸ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ? ਕੀ ਤੂੰ ਉਸਨੂੰ ਮਾਰ ਸਕਦਾ ਹੈਂ?'
ਮੈਂ ਬੇਖ਼ਬਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਮੌਕਾ ਦੇਖ ਲਿਆ। ਸੋਚਣ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਸਨੇ ਮੇਰੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਖੋਹ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਟੋਏ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ, ਉਹ ਘਿਣਾਉਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੀਕਿਆ, 'ਤਰਸ! ਨਹੀਂ, ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ। ਹੁਣ ਜਾਓ ਅਤੇ ਰੋਵੋ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਆਪਣੇ ਖਿਡੌਣੇ ਦੇ ਗੁਆਚ ਜਾਣ 'ਤੇ।'
ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ, ਅਤੇ ਟੋਏ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਝੁਕਿਆ, ਜਿਸਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪੁੱਟਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਉਹ ਗਰੀਬ ਮੁੰਡਾ ਹੇਠਾਂ ਬੇਹੋਸ਼ ਅਤੇ ਮਰਿਆ ਪਿਆ ਸੀ, - ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਚੀਕ ਉਸ ਤੋਂ ਬਚ ਗਈ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਉਸ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਮਿੱਟੀ ਜੋ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਲਗਭਗ ਤੁਰੰਤ ਮੇਰੀ ਨਜ਼ਰ ਤੋਂ ਲੁਕਾ ਦਿੱਤਾ।
ਮੈਂ ਭਿਆਨਕ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਗਣੇਸ਼ ਵੱਲ ਮੁੜਿਆ।
'ਕੁੱਤਾ!' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ, 'ਤੇ ਕੁੱਤੇ ਦੇ ਪੁੱਤਰ! ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਤੈਨੂੰ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਜੇ ਹੁਣ ਮੇਰੀ ਤਲਵਾਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਦੋ ਟੁਕੜੇ ਕਰ ਦਿੰਦਾ।'
'ਇੱਕ ਵਿਅਰਥ ਧਮਕੀ, ਅਤੇ ਜੋ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ। 'ਜਾਓ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਮੁੰਡਾ ਅਤੇ ਮੂਰਖ ਹੋ: ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦਾ।'
ਪੱਥਰ ਦਿਲ ਵਾਲਾ ਖਲਨਾਇਕ, ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਜਿਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਸੀ: ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਲੈ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਤਿੰਨ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਜੋ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਸਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ: ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੈਂ ਗਣੇਸ਼ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਸਨ, ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ; ਪਰ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਦੇ ਸ਼ਬਦ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਵੱਜੇ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਜੋ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ

ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਬਦਲਾ ਆਖਰੀ ਪਲ ਤੱਕ ਟਾਲ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਲੈ ਲਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੁਣੋਗੇ।

ਅਸੀਂ ਉਸ ਰਾਤ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹੇ; ਪਾਲਕੀਨ ਨੂੰ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤੋੜ ਕੇ ਟੋਏ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਮੁਨਸ਼ੀ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਫੇਰਿੰਗੀਆਂ ਦੇ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸੀ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਇੰਨੇ ਨੇੜੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਕਿ ਸੱਚਮੁੱਚ ਮੈਂ ਅਕਸਰ ਸੋਚਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਦੇ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀਆਂ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਚੰਗੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤੀ ਸੀ। ਢੋਲ ਦੀ ਆਵਾਜ਼, ਅਤੇ ਮੁਨਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋ ਘੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਉਲਝਣ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਥੇ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਕਈ ਠੱਗਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਚੀਕਦੇ ਅਤੇ ਚੀਕਦੇ ਸਨ, ਨੇ ਸਾਡੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਨੂੰ ਡੁੱਬਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਚੰਗੇ ਦੋਸਤ, ਪੋਟੇਲ ਅਤੇ ਡੱਫਾਦਾਰ, ਨੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ੋਰ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇਸਦੇ ਕਾਰਨ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ।

ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਸੜਕ 'ਤੇ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਉਹ ਸਾਰਾ ਲੁੱਟ ਦਾ ਸਮਾਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸਦੀ ਅਸੀਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਡਾਕੂਆਂ ਦੀ ਬੜੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾਲ ਭਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡਾ ਅਗਲਾ ਬੰਜੀ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਨਾਗਪੁਰ ਗਏ, ਅਤੇ ਮੁਨਸ਼ੀ ਦੇ ਊਠ ਅਤੇ ਘੋੜੇ ਵੇਚ ਦਿੱਤੇ। ਇੱਥੇ ਟੋਲਾ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ; ਇਮੋਮ ਬਖਸ਼ ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਜਮਾਦਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਓਮਰਾਓਟੀ ਵੱਲ ਸਾਡਾ ਪੁਰਾਣਾ ਰਸਤਾ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਬੇਰਾਰ ਦੀ ਘਾਟੀ ਰਾਹੀਂ ਖਾਨਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਬੁੜਹਾਨਪੁਰ ਗਿਆ; ਅਸੀਂ ਬਾਕੀ ਦੇ ਨਾਗਪੁਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਦਿਨ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸੇ ਰਸਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ ਜਿਸ ਰਸਤੇ ਅਸੀਂ ਆਏ ਸੀ।

ਘਰ ਵੱਲ ਸਾਡੀ ਦੂਜੀ ਜਾਂ ਤੀਜੀ ਮਾਰਚ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਡਾਕੂਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾੜ ਲਿਆ। ਸਾਡੇ ਜਾਸੂਸਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਦੇਖ ਲਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਡੇਰਾ ਲਗਾਇਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਸੋਥਾ, ਜਾਂ ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ।

'ਮੈਂ ਹਿੰਦੂ ਹੋਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਾਂਗਾ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਜੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਵਾਂਗਾ ਤਾਂ ਇਹ ਬਦਮਾਸ਼ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨਗੇ, ਅਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੋਣਗੇ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਰਾਜਪੂਤ ਜਮਾਦਾਰ ਹੋਵਾਂਗਾ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਤੋਂ ਆਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋਗੇ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਪੁਰਾਣਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਿਆ।'

ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਮੱਥੇ ਅਤੇ ਛਾਤੀ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਫੈਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਪੇਂਟ ਕੀਤਾ, ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਲੱਕੜ ਦੀ ਸੁਆਹ ਨਾਲ ਢੱਕਿਆ, ਕਮਰ-ਕੱਪੜਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਉਧਾਰ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪਹਿਨਿਆ, ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਆਦਮੀ ਦੀ ਦੇਖ-ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਚਲਾ ਗਿਆ।

ਮੈਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਬੇਚੈਨੀ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਸੀ! ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਗਣੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ। 'ਉਹ ਕਦੇ ਅਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ,' ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ; 'ਉਹ ਭੋਨੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਨਪਸੰਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ; ਉਸਨੇ ਕਦੇ ਕੀਤਾ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਮ ਅਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਕਾਸ਼ ਮੇਰੀ ਕਿਸਮਤ ਉਸਦੀ ਹੁੰਦੀ।'

ਪਰ ਉਹ ਇੰਨਾ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਿਹਾ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਡਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਖ਼ਬਰ ਲੈਣ ਲਈ ਨਿਕਲਣ ਹੀ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਆਉਂਦੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਭੱਜਿਆ।

'ਕੀ ਖ਼ਬਰ?' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ; 'ਓਏ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ, ਤੁਹਾਡੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦੌਰਾਨ ਮੇਰਾ ਜਿਗਰ ਸੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇੰਨਾ ਸਮਾਂ ਕਿਉਂ ਰਹੇ?'

'ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਘੋੜੇ ਤੋਂ ਉਤਰਿਆ, 'ਤੇਰਾ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਆਉਣਾ ਗਲਤ ਹੁੰਦਾ। ਪਰ ਆਹ, ਉੱਲੂ! ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਸਾਇਆ ਹੈ, - ਉਹ ਸਾਡੇ ਹਨ।'

'ਉਲ-ਹਮਦ-ਉਲ-ਇਲਾ!' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ, 'ਇਹ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਖ਼ਬਰ ਹੈ; ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸੰਭਾਲਿਆ?'

'ਕਿਉਂ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਹੋ ਗਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਡਰ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਡਾਕੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣਿਆ, ਮੇਰੀ ਚਿੱਟੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ਰਾਂ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ: ਉਸਨੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸਮਾਈਲ ਠੱਗ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਬੈਠ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇਤਾ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ, ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਨੌਕਰ ਸੀ ਜੋ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਵੀ ਇੱਕ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਾਲਨਾ ਤੋਂ ਆਇਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਆਤਮਾਵਾਂ 'ਤੇ ਡਿਊਟੀਆਂ ਦਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਹੋ ਗਏ, ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ ਇਕੱਠੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ; ਅਤੇ ਆਲੀਆ ਦੁਆਰਾ! ਜੇ ਸ਼ਗਨ ਚੰਗੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਕੱਲ੍ਹ ਮਰ ਜਾਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਦੇਰੀ ਬੇਕਾਰ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੋਚਦੇ ਹਨ, (ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਕੇਤਾਂ ਤੋਂ ਜੋ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਬਣਾਉਂਦੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹਨ), ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਬੁਨੀ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਜੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪੈਣਗੇ।'

'ਸਾਨੂੰ ਚੰਗੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਗੂ ਲੈ ਲਵਾਂਗਾ।'

'ਮੈਂ ਵੀ ਭੁੱਟੋਟ ਹੋਵਾਂਗਾ,' ਗਣੇਸ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ: 'ਮੈਂ ਕਦੇ ਡਾਕੂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ। ਕੀ ਉਹ ਤਾਕਤਵਰ ਹਨ?'

'ਬਹੁਤ,' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਪਰ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਕਬੀਲੇ ਵਾਂਗ ਉਹ ਭਾਰੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੀਏ।'

'ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ।

'ਨਹੀਂ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਵਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਤਾਂ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।'

ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਏ; ਅਤੇ ਸਵੇਰੇ ਡਾਕੂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਆ ਗਏ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਮੁੱਖ ਸੜਕ 'ਤੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਹ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਪੱਚੀ, ਮੋਟੇ, ਪਰ ਭਾਰੀ ਦਿੱਖ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਸਨ, ਦੰਦਾਂ ਤੱਕ ਹਥਿਆਰਬੰਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਕੱਪੜੇ ਦੀਆਂ ਤਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਤੇਰਾਂ ਟੈਟੂ ਭਾਰੀ ਲੱਦੇ ਹੋਏ ਸਨ; ਅਤੇ ਇਹ ਠੀਕ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇਹ ਬੋਝ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਹਰੇਕ ਟੈਟੂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਜੇ ਉਹ ਇੱਕ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਸਕਦੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸੀ।

'ਹੁਣ, ਸਾਵਧਾਨ ਰਹੋ!' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ; 'ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਦੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਦੇਖਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਹਮਲਾ ਕਰੋ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦੇਣਗੇ: ਉਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੌਣ ਹਾਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ।'

ਅਸੀਂ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਸਫ਼ਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ: ਕੁਝ ਦੂਰੀ ਤੱਕ ਸਵਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਸਵਾਰੀ ਤੋਂ ਉਤਰਿਆ, ਅਤੇ ਨੇਤਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚੱਲਦਿਆਂ ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣਿਆ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਹੇਠਾਂ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਠੱਗਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ ਸੀ; ਕਿਵੇਂ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਸਮੂਹ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਹਰਾ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ, ਜਿਸਦੀ ਕੀਮਤ ਕੁਝ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਸੀ, ਲੈ ਗਿਆ।

ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜੁੱਤੀ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਮਾਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਰੋਕਿਆ: ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ, ਇੰਨਾ ਨੰਗੇ ਮੂੰਹ ਝੂਠ ਹੋਣ ਕਰਕੇ। ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ: 'ਹਾਂ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਠੱਗ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਖਲਨਾਇਕ ਹਨ ਜੋ ਲਟਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਪੈਗੰਬਰ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕਾਂ ਯੂਰਪੀਅਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਇੱਕ ਠੱਗ ਦੇ ਮੂਰਖ, ਜਾਂ ਸਗੋਂ ਉਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਝਲੋਨੇ ਦੇ ਹਨ; ਮੈਂ ਉਸ ਰਾਹ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਜੇ ਮੈਂ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦਾ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਉੱਲੂ ਅਤੇ ਗਿੱਦੜਾਂ ਦਾ ਪਿਤਾ ਕਹੋ। ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਇਨਾਮ ਦੇਵੇਗਾ।'

ਹਾਂ, ਤੂੰ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸੇਗਾ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ; ਪਰ ਤੈਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ। ਮਾਸ਼ੱਲਾ! ਸ਼ਬਦ ਇੱਕ ਚੀਜ਼ ਹਨ, ਪਰ ਕੰਮ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਹਨ।

'ਅਤੇ ਕੀ ਉਹ ਇੰਨੇ ਮੂਰਖ ਸਨ?' ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ; 'ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਠੱਗਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਕਾਬੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।'

ਉਹ ਬੰਦਾ ਘਿਣਾਉਣੀ ਜਿਹੀ ਹੱਸ ਪਿਆ।

'ਕਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ!' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਕੀ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ? ਉਹ ਸੂਰ ਹਨ, ਉਹ ਗਧੇ ਹਨ; ਉਹ ਗਰੀਬ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਅਕਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬੱਚਿਆਂ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂਰਖ ਜਮਾਦਾਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਚਿਹਰਾ ਕੱਪੜੇ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ; ਪਰ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਨੇਰਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਸਹੁੰ ਖਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।'

'ਉਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਸੀ?' ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ; 'ਮੈਂ ਇਹ ਜਾਣਨ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਹਾਂ, ਕੀ ਇਹ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਉਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਸੜਕ 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ: ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ?'

'ਹਾਂ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਵੀ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣਾ ਯਾਤਰੀ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਸੰਸਥਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਠੱਗ ਸਾਡੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ, ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਠੱਗਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ, ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਰਹਿਣਗੇ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਹਮਲਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਿੰਡਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ: ਅਤੇ ਆਲੀਆ ਦੁਆਰਾ! ਅਸੀਂ ਕੀਤਾ,

ਸਾਹਿਬ। ਦੇਰ ਰਾਤ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹੇ, ਕੁਝ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਭੱਜ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਾਇਰ ਜਮਾਦਾਰ ਵੀ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਲੈ ਜਾ ਸਕੀਏ।'

ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਵਾਲ-ਵਾਲ ਬਚ ਗਏ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ; ਜੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਰਾਤ ਨਾ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਝੂਠ, ਸਾਹਿਬ, ਕੀ ਇਹ ਇੱਕ ਬੇਵਕੂਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ? ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ 'ਤੇ ਦਿਲੋਂ ਹੱਸਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਿਆ, ਜਿਸਦੀ ਉਸਨੇ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ, ਆਲੀਆ ਅਤੇ ਪੈਗੰਬਰ ਦੁਆਰਾ, ਮੇਰੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਦੁਆਰਾ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਹਰ ਸੰਤ ਦੁਆਰਾ।

ਅਸੀਂ ਤੁਰਦੇ ਰਹੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਾਨੂੰ ਸੜਕ 'ਤੇ ਦੋ ਦਰੱਖਤਾਂ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਸੰਤ ਨੂੰ ਭੇਟ ਵਜੋਂ ਕੱਪੜੇ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਲਟਕਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭੀਲ ਸੀ; ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਟੈਟੂ ਛੱਡ ਕੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਹੋਰ ਦੇਰੀ ਘਾਤਕ ਹੁੰਦੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ। ਉਹ ਓਨਾ ਹੀ ਜਲਦੀ ਸੀ ਜਿੰਨਾ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ: ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਦੇਖ ਲਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਕਮਰਾ ਆਪਣੀ ਕਮਰ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਝਿਰਨੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਡਾਕੂਆਂ ਦੇ ਗਿਆਰਾਂ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਡਿੱਗ ਪਏ, ਮੇਰੇ ਹੱਥੋਂ ਆਗੂ। ਮੇਰਾ ਕਮਰਾ ਉਸਦੇ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਘਾਤਕ ਰੈਂਚ ਦੇਵਾਂ, ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਕੰਨ ਵਿੱਚ ਚੀਕਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਠੱਗਾਂ ਦਾ ਆਗੂ ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਤਲਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਕੱਟੇ ਗਏ ਸਨ: ਮੇਰੇ ਆਦਮੀ ਤਿਆਰ ਸਨ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੋਝ ਹੇਠ ਸਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਜੇ ਅਸੀਂ ਤਿੰਨ ਜਾਂ ਚਾਰ ਸੌ ਕਦਮ ਹੋਰ ਦੇਰੀ ਕਰਦੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪੈਂਦੇ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਸਾਹਿਬ, ਠੱਗ ਭੱਜ ਜਾਂਦੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਜਿੱਤ ਗਏ; ਅਸੀਂ "ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਗਏ, ਦਿਲੋਂ ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਸ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਉੱਚੇ ਜੋਸ਼ ਵਿੱਚ। ਲੁੱਟ ਦਾ ਸਮਾਨ ਵੀ ਵਧੀਆ ਸੀ - ਤੇਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਮੁੱਲ ਦਾ ਸੋਨਾ, ਚਾਂਦੀ, ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਪੈਸੇ ਸਾਡੀਆਂ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ, ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਨਿਰੀਖਣ ਲਈ ਭਰੇ ਹੋਏ ਟੈਟੂਆਂ ਦੇ ਪੈਕੇਜ ਖੋਲ੍ਹੇ ਗਏ।

ਖੈਰ, ਸਾਹਿਬ, ਅਸੀਂ ਵਾਪਸੀ 'ਤੇ ਸਿਹੋਰਾ ਤੱਕ ਗਏ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਯੂਰਪੀਅਨ ਨਾਲ ਫਸ ਗਏ, ਜੋ ਵੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਰੇਲਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਯਾਤਰੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਫੌਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ; ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਦੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਗਏ, ਇੱਕ ਮੇਰੇ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਦੂਜੀ ਗਣੇਸ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ। ਸਾਡਾ ਉਦੇਸ਼ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ, ਉਸਦੇ ਹੌਲੀ ਮਾਰਚਾਂ ਕਾਰਨ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਅਸੁਵਿਧਾ ਅਤੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਭੋਜਨ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਆਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਸਾਹਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬਾਕੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਮਾਰਚਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਟੀਮ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੈਦਲ ਚੱਲਣ ਲਈ ਹਾਈ-ਰੋਡ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਰਪੁਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨੇੜੇ ਅਸੀਂ ਭੀਲ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ। ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਇੱਕ ਪਸੰਦੀਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਜਾਣੀ-ਪਛਾਣੀ ਸੀ। ਯਾਤਰੀ ਡਿੱਗ ਪਏ, ਉਨੱਤੀ ਆਦਮੀ, ਕੁਝ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚੇ; ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਬਰ ਵਿੱਚ ਦਫ਼ਨਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਇੱਕ ਉਜਾੜ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਕੰਮ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕੀਤਾ

ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਚਮਕਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਸੋਹਣੇ ਚੰਦ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨਾਲ। ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮੈਂ ਆਮ ਕਤਲੇਆਮ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ; ਗਣੇਸ਼ ਮੇਰਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਮੁੰਡਾ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਜੋਂ ਗੋਦ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣ ਦਾ ਜੋ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਉਸਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਗੁਣ ਨੂੰ ਵਧਾਏਗਾ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ; ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਜਵਾਨ ਸੀ, ਬੇਚੈਨੀ ਨਾਲ ਇਸ ਨਾਲ ਚਿਪਕਿਆ ਰਿਹਾ - ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਫੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਹ ਚੀਕਦਾ ਅਤੇ ਲੱਤ ਮਾਰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਬਾਹਾਂ ਅਤੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਡੰਗ ਮਾਰਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਜੇਕਰ ਸਰੀਰ ਉਸਦੀ ਨਜ਼ਰ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਚੁੱਪ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ; ਪਰ ਨਹੀਂ - ਜਦੋਂ ਇਹ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਬਦਤਰ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ; ਕੁਝ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਜਾਂ ਸ਼ਾਂਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਕਾਫ਼ੀ ਬੇਸਬਰੇ ਅਤੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਕੱਢੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਉਹ ਉਸਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਸਮਝ ਸੀ; ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਗਾਲਾਂ ਕੱਢੀਆਂ, ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਂਗ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਥੁੱਕਿਆ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਚੁੱਕਿਆ, ਪਰ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ; ਉਸਨੇ ਮੇਰਾ ਕੰਨ ਆਪਣੇ ਦੰਦਾਂ ਵਿੱਚ ਫੜਿਆ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕੱਟਿਆ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਖੂਨ ਨਾ ਆ ਗਿਆ। ਦਰਦ ਦੀ ਪੀੜ ਅਤੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ 14 ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਕੀ ਕੀਤਾ। ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਦੱਸਾਂ ਕਿ ਅੱਗੇ ਕੀ ਹੋਇਆ? ਇਹ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਭੈੜਾ ਕੰਮ ਸੀ ਪਰ ਇੱਕ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ।

"ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ," ਮੈਂ ਕਿਹਾ।

ਹਾਂ, ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਮਾਰਿਆ; ਪਰ ਓ, ਮੈਂ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ! ਇਹ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ, ਮੇਰਾ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਜ਼ਾਲਮ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਇੱਥੇ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖੇ, ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਦੁਖੀ ਦੇਖ ਕੇ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਭਿਆਨਕ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਰੁਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ।

ਮੈਂ ਕਿੰਨਾ ਬਦਕਿਸਮਤ ਸੀ, ਮੈਂ ਇਹ ਕੀਤਾ। ਮੇਰੇ ਨੇੜੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਿਵਾਏ ਉਸ ਠੱਗ ਦੇ ਜਿਸਨੇ ਮੇਰਾ ਘੋੜਾ ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਡਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਡਰ ਦੀ ਉੱਚੀ ਚੀਕ ਮਾਰੀ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਗੜੇ ਹੋਏ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੌੜ ਪਿਆ।

ਹਾਂ, ਸਾਹਿਬ, ਜੇ ਮੈਂ ਕਦੇ ਹੋਰ ਕੰਮ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਕੰਮ ਲਈ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ; ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮਤ ਲਈ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਪੂਰੇ ਮਾਰਚ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਘੋੜਸਵਾਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਟੋਲੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਆਉਂਦੇ ਦੇਖਿਆ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਮਨ ਮੈਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਭੱਜਦੇ-ਫਿਰਦੇ ਠੱਗਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਟੋਲੀ ਵਿੱਚ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਲਦੀ ਕੀਤਾ, ਜੇਕਰ ਘੋੜਸਵਾਰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਣ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ। ਉਹ ਆਏ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਿਣਾਉਣੀ ਨਿੰਦਿਆ ਵਿੱਚ ਚੀਕਦੇ ਅਤੇ ਗਾਲਾਂ ਕੱਢਦੇ ਹੋਏ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜੀਭਾਂ ਬੋਲ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲਗਭਗ ਚਾਲੀ ਸਨ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ, ਜੇ ਮੈਂ ਬੈਂਡ ਦੇ ਮੁਖੀ 'ਤੇ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਵਾਂਗ ਭੱਜ ਜਾਂਦੇ: ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੌਂਸਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਮੋਰਚਾ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਕੋਸ ਦੇ

ਅੰਦਰ ਸਾਡੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਸੀ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਉਸ ਵਰਗਾ ਇੱਕ ਯੋਗ ਪੋਟੇਲ ਸੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕੰਧਾਂ ਅਤੇ ਬੁਰਜਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਟਾਲ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

'ਡਰੋ ਨਾ,' ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰਿਆ; 'ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਪਿੱਛੇ ਆਉਣ ਦਿਓ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਾਂਗੇ। ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਪਿੰਡਾਰੀ ਹਨ, ਅਤੇ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਡਰਪੋਕ ਹਨ। ਸਿਰਫ਼ ਦ੍ਰਿੜ ਰਹੋ; ਤੁਸੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਮਾਚਸਾਂ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਚੰਗਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਰੱਖੋ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਾਫ਼ੀ ਨੇੜੇ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਓ, ਅਤੇ ਦੇਖੋ ਕਿ ਕੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਠੀਆਂ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।'

ਉਹ ਆਏ; ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਸੜਕ ਤੰਗ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਸੰਘਣੇ ਕੰਡੇਦਾਰ ਝਾੜੀਆਂ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਨਹੀਂ ਲੰਘ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਬੋਲਣ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ।

'ਤੁਸੀਂ ਦੋਸਤ ਹੋ ਜਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣ? ਜੇ ਪਹਿਲਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਪਿੱਛੇ ਰਹੋ; ਜੇ ਦੁਸ਼ਮਣ, ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਚਲੇ ਗਏ, ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਤਿੱਖਾ ਸਵਾਗਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।'

'ਰੁਕੋ!' ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾ ਨੇ ਚੀਕਿਆ; 'ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੌਣ ਆਗੂ ਹੈ? ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗਾ।'

'ਮੈਂ ਆਗੂ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਇਕੱਲਾ ਬਾਹਰ ਆਓ ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲਾਂਗਾ; ਪਰ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਭੜਕ ਉੱਠਿਆ, ਤਾਂ ਆਲੀਆ ਕੋਲ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਵਾਂਗੇ।' ਉਹ ਬੰਦਾ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ, ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸਦਾ ਪਿੱਛਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਅੱਗੇ-ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਪਿਆ। 'ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਧੋਖਾ ਹੈ,' ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਗੋਲੀ ਚਲਾਓ - ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ।'

'ਜਮਾਦਾਰ,' ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਸਾਡੇ ਠਾਕੁਰ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਾਇਦ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕਿਉਂ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ: ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਜੁਰਮਾਨਾ ਭਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਰਾਜਪੂਤ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਂਦਾ ਹਾਂ।'

'ਮੈਂ ਨਾ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਾਂਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਲਕ', ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਸੀਂ ਆਵਾਰਾ ਪਿੰਡਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਪਾਰਸਲ ਹੋ; ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਹੱਸਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਦਾੜ੍ਹੀਆਂ 'ਤੇ ਥੁੱਕਦਾ ਹਾਂ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਆਓ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਲੈ ਜਾਓ; ਪਰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਕੀ ਅਸੀਂ ਮੂਰਖ ਹਾਂ? ਕੀ ਅਸੀਂ ਗਧੇ ਹਾਂ? ਓ, ਯਾਰ! ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋ? ਉਸ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਜਾਓ ਜਿਸਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਹੋ, ਉਹ ਆਦਮੀ ਅਜੇ ਅਣਜੰਮਿਆ ਹੈ ਜੋ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਠੱਗ ਨੂੰ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਉਸਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹਥਿਆਰ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਕੁਝ ਬਹਾਦਰ ਆਦਮੀ ਹਨ। ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ?'

ਉਸਨੇ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਭੜਕਾਇਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਤੇ ਵਾਰ ਕੀਤਾ। ਮੂਰਖ! ਉਸਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਠੱਗ ਲੜ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਹਰਾਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਢਾਲ 'ਤੇ ਵਾਰ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਿਆ ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ; - ਉਹ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ ਤੋਂ ਮਰਿਆ ਹੋਇਆ ਡਿੱਗ ਪਿਆ।

ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਰੌਲਾ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮੈਚਾਂ ਦੇ ਤਾਲੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ - ਇੱਕ ਘੋੜਸਵਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਘੋੜਾ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਕੇ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਜੇ ਪਿੰਡਾਰੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਚੰਗੇ ਸਾਥੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਜਾ ਦਿੰਦਾ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਕੱਲਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਟੁਕੜੀ, ਜੋ ਗੋਲੀ ਤੋਂ ਬਚੀ ਰਹੀ, ਪਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪੱਧਰੀ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਏ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਸਵਾਗਤਯੋਗ ਕੰਧਾਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਈਆਂ ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਮੁੱਖ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਗਣਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਦੇਣਗੇ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਪੱਧਰੀ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਸੀ ਤਾਂ ਆਦਮੀ ਕੁਝ ਗੜਬੜ ਵਿੱਚ ਸਨ: ਉਹ ਭੱਜਣ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ। 'ਆਲੀਆ ਦੇ ਪਿਆਰ ਲਈ!' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ, 'ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਰਹੋ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰ ਦਿਲ ਰੱਖੋ; ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਅਸੀਂ ਦ੍ਰਿੜ ਹਾਂ ਉਹ ਸਾਡੇ ਨੇੜੇ ਆਉਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਸੀਂ ਵੱਖ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਗੁਆਚ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਦੇਖੋ, ਹੁਣ ਵੀ ਉਹ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਬਾਜ਼ ਆਪਣੀ ਖੱਡ 'ਤੇ ਝੁਕਦਾ ਹੈ।' ਅਤੇ ਉਹ ਹੇਠਾਂ ਆਏ; ਗਰਜਦੇ ਹੋਏ, ਆਪਣੇ ਬਰਛੇ ਲਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਗਾਲਾਂ ਕੱਢਦੇ ਹੋਏ: ਮੇਰੇ ਕੁਝ ਆਦਮੀ ਆਪਣੀ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਗੇਟ ਵੱਲ ਭੱਜ ਗਏ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਸਾਡੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਨ; ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਡਿੱਗ ਪਿਆ, ਇੱਕ ਬਰਛੇ ਨਾਲ ਛਾਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਤੱਕ ਵਿੰਨ੍ਹਿਆ ਗਿਆ; ਇੱਕ ਹੋਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ; ਪਰ ਉਹ ਸਾਡਾ ਹੋਰ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਸਕੇ। ਜਿਹੜੇ ਭੱਜ ਗਏ ਸਨ, ਮੇਰੇ ਹੋਰ ਆਦਮੀਆਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ, ਮੇਰੇ ਬਹਾਦਰ ਬਜ਼ੁਰਗ ਪਿਤਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਗੇਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਗਏ; ਜਿਸਨੂੰ ਘੋੜਸਵਾਰਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ, ਉਹ ਭੱਜ ਗਏ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਪਿੰਡ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਉਹ ਦੁਪਹਿਰ ਤੱਕ ਘੁੰਮਦੇ ਰਹੇ, ਪਰ ਸਾਡੀ ਗੋਲੀ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ; ਅਤੇ ਦੁਪਹਿਰ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਉਹ ਸਾਰੇ ਚਲੇ ਗਏ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਨਾਹ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੋਟੇਲ ਨੇ ਉਸਦੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਮੈਂ ਉਸ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ, ਉਸਦੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਰੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਾੜਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਪਰ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਕੋਈ ਖ਼ਬਰ ਨਹੀਂ ਸੀ: 'ਦੇਸ਼ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰੇਗਾ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਪੋਟੇਲ ਦੀ ਮਹਿਮਾਨ ਨਿਵਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣਾ ਬੁਰਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਸਾਨੂੰ ਇਸਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਪਵੇ।' ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਪੈਸੇ ਅਦਾ ਕੀਤੇ; ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਰੋਧਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ। ਸਾਡਾ ਪਿੱਛਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਕਾਰਨਾਮੇ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰੌਲਾ ਪਾਇਆ, ਅਤੇ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਸੀਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਠਾਕੁਰ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਹਾਰ ਬਾਰੇ ਸੁਣ ਕੇ ਇੱਕ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਰਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਟੁਕੜੇ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸਨੇ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ ਕਿ ਉਹ ਹਰ ਠੱਗ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲਵੇਗਾ ਜੋ ਉਹ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਫੜ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ

ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਰੱਖੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਉਸਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ 'ਤੇ ਹੱਸੇ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਾਹਸ 'ਤੇ ਸਾਡਾ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਗਿਆ।

ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਕੁਝ ਚਰਵਾਹੇ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਸੜਕ 'ਤੇ ਪਿਆ ਦੇਖਿਆ: ਸਾਰੇ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ ਲੱਭੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਹਾਕਮ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰਸਤੇ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ। ਗਣੇਸ਼ ਵੀ ਕਿਸਮਤ ਵਾਲਾ ਸੀ; ਉਸਨੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਭੀੜ ਨੂੰ ਭਜਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜ਼ਮਾਦਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਇੱਕ ਹੱਥ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਪਰਿਵਾਰ, ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਦੂਜੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਸਾਹਿਬ, ਕਿ ਸਾਡੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਮਨ੍ਹਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਗੜ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਗਣੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਗਿਰੋਹ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਦਾਰ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਬਾਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸੁਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ: ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਖੁਦ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਿਆ।

'ਕੁਝ, ਦਰਅਸਲ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਆਦਮੀ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਝਿਜਕ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਗਲਾ ਘੁੱਟਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਸਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਕਾਰਨ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਬਾਂਹ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਭਵਾਨੀ ਲਈ ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਵਿਗੜਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿ ਜੇ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਬਾਂਹ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਇੱਕ ਵਾਰ ਬਾਂਹ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਗੁਆਉਣਾ ਆਲੀਆ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮਰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਵਰਜਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਸੱਚਾ ਬੁਨੀਜ ਸੀ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਚਿਹਰੇ ਕਿਵੇਂ ਦਿਖਾਉਣਗੇ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੇਖੀ ਮਾਰਨ ਦੇ, ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਕੋਈ ਲੁੱਟ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਜਿੱਤ ਗਿਆ; ਸਾਰਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟਿਆ ਗਿਆ; ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੋਂ ਜਮਾਦਾਰ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਸਨੂੰ ਛੂਹ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਸਭ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਦੋ ਜਵਾਨ ਕੁੜੀਆਂ ਵਿਆਹ ਯੋਗ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਸਨ, ਜਮਾਦਾਰ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ। ਮੇਰੇ ਦੋ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲੈ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਰਸਤੇ ਜਾਂ ਕਿੱਥੇ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਦੁਚਿੱਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਸੌਗੋਰ ਵਿਖੇ ਲਈ ਗਈ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਡੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਾ ਸਥਾਨ ਸੀ; ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ, ਅਸੀਂ ਸੌਗੋਰ ਵਿਖੇ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਹਾਈ-ਰੋਡ ਤੋਂ ਉਤਰ ਗਏ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸੇਰੋਨਜੇ ਲੈ ਗਏ। ਪਰ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਝਲੋਨ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ। ਅਸੀਂ ਦੋ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੇ ਗਏ, ਹਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੀ ਮਾਰਚ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ; ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਯੂਰਪੀਅਨਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪੈਰ ਰੱਖ ਲਏ ਸਨ, ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚੌਕੀਆਂ ਅਤੇ ਗਾਰਡਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਠੱਗਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਸਮੂਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ,

ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸ਼ੱਕੀ ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹੁਣ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਹੁਣ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ, ਆਪਣੇ ਫਲ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਚਾਲਬਾਜ਼ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਛੱਡ ਕੇ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਚੌਕੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਮਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਫਿਰ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਦਿਨ ਬੀਤਿਆ ਪਰ ਇੱਕ, ਦੋ ਜਾਂ ਵੱਧ ਯਾਤਰੀ ਸਾਡੇ ਹੱਥੋਂ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਇਹ ਹੋਲਕਰ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਏਕਲੇਰਾ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਸੀ, (ਹਾਏ! ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਾਂਗਾ), ਕਿ ਸਾਡੇ ਸੋਥਾਵਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਖ਼ਬਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਟੋਲੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਨ।

ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਾਡੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ, ਠੱਗਾਂ ਦੇ ਅਲਾਰਮ ਬਾਰੇ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਸਾਡੀ ਵੱਡੀ ਟੀਮ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਇਸੇ ਮਕਸਦ ਲਈ ਇਕੱਠੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਸੋਥਾਵਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫਿਲਾ ਦੇ ਆਗੂ ਵਜੋਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ; ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ ਵੇਲੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਾਪਸ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਦੋ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਲੈ ਆਇਆ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ, ਉਹੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੁਹਰਾਈਆਂ ਜੋ ਮੇਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਮਕਸਦ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਡਰਾਇਆ।

'ਸੁਣੋ,' ਇੱਕ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਕਦੇ ਕੋਈ ਠੱਗ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ, ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਇੱਥੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।'

'ਕਿਵੇਂ!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਸੋਚਣਾ ਬਹੁਤ ਭਿਆਨਕ ਹੈ; ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ? ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਝ ਪਤਾ ਹੈ?'

'ਨਹੀਂ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਕੁਝ ਨਹੀਂ, ਸਿਰਫ਼ ਉਹੀ ਜੋ ਮੈਂ ਦੂਜਿਆਂ ਤੋਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੁੰਡਾ ਸੀ, ਪਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬੁੱਢੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਅੱਜ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾਵਾਂਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖੁਦ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਗੇ। ਮਾਸ਼ੱਲਾ! ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ 'ਇਹ ਸੁਣਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ।'

ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਦਿਲਚਸਪੀ ਸੀ; ਠੱਗੀ ਦੀ ਇੱਕ ਆਮ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਇੰਨਾ ਕਿਉਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਇਹ ਮੇਰੀ ਕਲਪਨਾ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸੀ। ਮੈਂ ਉੱਠਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਆਦਮੀ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ, ਉਸਦੇ ਸਹੁਰੇ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਪੂਰੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਨ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਸੀ।

ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜੇ ਦਿਨ ਸੀ; ਸੂਰਜ ਡੁੱਬ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ ਅਤੇ ਸ਼ੋਰ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਚਰਾਉਣ ਲਈ ਨਿਕਲੇ ਹੋਏ ਝੁੰਡ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ, ਧੂੜ ਦੇ ਬੱਦਲ ਚੁੱਕ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੰਧਾਂ ਧੁੰਦਲੀਆਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ, ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਲਈ ਜਾਣੂ ਲੱਗਿਆ; ਮੈਂ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ, - ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਇੱਕ ਫਕੀਰ ਦਾ ਨਿਵਾਸ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਬਾਗ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਸਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਲਗਭਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਦੋਸਤ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਇੱਕ ਲੰਬੀ, ਲੰਬੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਉਸਨੂੰ ਨਾਮ ਲੈ ਕੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਝਿਜਕਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਦੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਲਗਭਗ ਭਰੋਸਾ ਸੀ। ਪਰ ਬਾਗ਼ ਦਾ ਨਾਮ ਜਾਣਨ ਦੀ ਮੇਰੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੈਂ ਤੁਰ ਪਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੇਰੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ

ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵਾਂ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਅਜਨਬੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਗੇਟ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘੇ, ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਜਾਣੀਆਂ-ਪਛਾਣੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗੀਆਂ, - ਬਾਜ਼ਾਰ, ਛੋਟੀ ਮਸਜਿਦ, ਕੋਤਵਾਲ ਦੀ ਚੌਰੀ, ਮਹਾਦੇਵ ਦਾ ਮੰਦਰ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਘਰ ਦਾ, - ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਅੰਦਰੋਂ ਉਛਲ ਪਿਆ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਖਾਸ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਪਰ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਬੇਹਿਸਾਬ ਤਾਜ਼ਾ ਜਾਪਦਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਹੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ।

ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਚੁੱਪਚਾਪ ਤੁਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਨੇ ਉਸ ਬੇਚੈਨੀ ਅਤੇ ਹੈਰਾਨੀ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਮੇਰੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਘਰ ਪਹੁੰਚੇ, ਜੋ ਕਿ ਦਿੱਖ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਬੈਠਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਛੱਡ ਗਿਆ, ਉਸ ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਸਨੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਅੰਦਰ ਆਇਆ, ਆਲੀਆ! ਆਲੀਆ! ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਨਾਮ ਨਾਲ ਵੀ ਬੁਲਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ਸੁੰਗੜ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸੁੱਕ ਗਏ ਸਨ। ਮੈਂ ਲਗਭਗ ਚੀਕਣ ਹੀ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਰਹੀਮ ਖਾਨ! ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਾਮ, ਫੁਤੀਹ ਮੁਹੰਮਦ ਖਾਨ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਮੈਂ ਚੁੱਪ ਰਿਹਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਸੁਪਨਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਘੁੰਮਣ-ਫਿਰਨ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ, ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਦਿਨ ਉੱਥੇ ਰਿਹਾ ਹੋਵਾਂ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਜਾਣੂ ਹੈ। ਕੁਝ ਬੇਤੁਕੀ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰੇ ਨਵੇਂ ਦੋਸਤ ਨੇ ਉਹ ਦੱਸਿਆ ਜੋ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਪੀਰ ਖਾਨ ਦੀ ਕਹਾਣੀ, ਇਸਦੇ ਸਾਰੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਸਮੇਤ, ਸੁਣਾਉਣ।

ਅਧਿਆਇ XLIII

ਹੁਣ ਅੱਧੀ ਦੁਨੀਆਂ ਉੱਤੇ
ਕੁਦਰਤ ਮਰ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਟ ਸੁਪਨੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਪਰਦੇ ਵਾਲੀ ਨੀਂਦ.... ਹੁਣ ਸੁੱਕ ਗਈ ਕਤਲ
... ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਗੁਪਤ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ,
ਉਸਦੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਵੱਲ ਭੂਤ ਵਾਂਗ ਵਧਦਾ ਹੈ:
ਮੈਕਬੈਥ, ਐਕਟ II, ਸੀਨ II
ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਮਸਤੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿਲੋਂ ਦਿੱਤਾ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕਾਫ਼ੀ ਬੈਠੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੁੱਕਾ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਲੰਘ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਉਸ ਕੁੜੀ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਦੁਖਦਾਈ ਕਹਾਣੀ ਦੱਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਨੇ ਗੋਦ ਲਿਆ ਸੀ। ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਉਸਦਾ ਰੂਪ ਮੇਰੇ ਨਵੇਂ ਜਾਣਕਾਰ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਵੱਖਰਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸਾਰਾ ਮਾਮਲਾ ਠੱਗੀ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਵਾਂਗ ਸਫਲ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਜਿੰਨਾ ਮੈਂ ਕਦੇ ਸੁਣਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕੌਣ ਸਨ; ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀ ਦੱਸਾਂਗਾ; ਸ਼ਾਇਦ ਉਸਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਸੁਰਾਗ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਵਿੱਚ ਦੱਬੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਮੁੰਡਾ ਹੁਣ ਵੀ ਸਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਉੱਡਿਆ, ਇੱਕ ਅੱਧਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਹੀ ਉਹ ਆਦਮੀ ਹਾਂ! ਪਰ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਜਾਂਚਿਆ, - ਇਹ ਇੱਕ ਮੂਰਖਤਾ ਭਰਿਆ ਵਿਚਾਰ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਈ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਮਾਮੂਲੀ ਕਾਰਨ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਲ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
'ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ, ਨਾ ਹੀ ਮੁੰਡੇ ਬਾਰੇ?' ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ।
'ਕਦੇ ਨਹੀਂ,' ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਕਦੇ ਨਹੀਂ; ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਕਈ ਸਾਲ ਬੀਤ ਗਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਮੁੰਡਾ, ਜੇ ਉਹ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਉਮਰ ਦਾ ਹੈ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ; ਅਤੇ—ਯਾਰ ਆਲੀਆ!'' ਉਹ ਚੀਕਿਆ, ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਵੇਖਦਾ ਹੋਇਆ, ਜਿਵੇਂ ਹਵਾ ਦੇ ਇੱਕ ਝੱਖੜ ਨੇ ਦੀਵਾ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਭੜਕਾਇਆ, 'ਉਹ ਲੱਛਣ ਮੈਨੂੰ ਜਾਣੂ ਹਨ!——ਬੋਲੋ ਯਾਰ! ਤੂੰ ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈਂ ਜਿਸਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ?'
ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸਦੀ ਗੰਭੀਰ ਨਿਗਾਹ ਅਤੇ ਸੁਭਾਅ, ਮੇਰੇ ਪੁਰਾਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿ ਪਿੰਡ ਮੈਨੂੰ ਜਾਣੂ ਸੀ, ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਲਗਭਗ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ; ਪਰ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਬੁੱਢਾ ਅਤੇ ਧੋਖੇ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਸੀ, ਇੱਕ ਸ਼ੱਕ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤੱਕ ਡਗਮਗਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦਾ ਉਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਅਤੇ ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ: 'ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ; ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਅਜੇ ਵੀ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਮਰ ਗਈ ਹੈ; ਦਰਅਸਲ ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਯਾਦ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਸੀਂ ਵੰਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁੱਧ ਸਯੁਦ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਪਠਾਨ ਕਿਹਾ ਸੀ।'
'ਤਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ,' ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਦਮੀ ਨੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਨਾਲ ਮੂੰਹ ਮੋੜਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ; 'ਫਿਰ ਵੀ ਸਮਾਨਤਾ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਇੱਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਦਮੀ ਦੀ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰੋ; ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮੈਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਦੇਖੋ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ, ਅਤੇ ਕਹੋ, ਕੀ ਉਹ ਉਸ ਵਰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੈ?

'ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ,' ਦੂਜੇ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ਨੇ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ; ਪਰ ਇਹ ਕਾਲਪਨਿਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੇਹਿਸਾਬ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਜੋ ਅਕਸਰ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਨ ਖੋਜਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੇਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਉਂ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।'

'ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਸਿੱਕੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਜਿਸਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਅਜੀਬ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲਾ ਮੰਨਦੇ ਹੋ।'

'ਮੈਂ ਕੀਤਾ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ।'

'ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਕੋਲ ਹੈ,' ਦੂਜੇ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੁਹਜ ਦੇਖੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਸਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ: ਜਦੋਂ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਗਰਦਨ ਦੁਆਲੇ, ਕੋਈ ਬੁਰਾਈ ਉਸ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ, ਕੋਈ ਬਿਮਾਰੀ ਉਸ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਟ ਜਾਂ ਈਰਖਾਲੂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਉਸ 'ਤੇ ਵਿਅਰਥ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਯਕੀਨਨ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਗੁਣ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਇਹ ਕਦੇ ਉਸ ਤੋਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਮਨ ਵਿੱਚ ਬੇਚੈਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।'

'ਆਲੀਆ ਕੇ ਕਪੋਦਰੁਤ!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਇਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਜਾਦੂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਕੀਮਤੀ ਹਨ, ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਹੈ ਉਹ ਜਿਸ ਕੋਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਸੀ, - ਉਹ ਇੱਕ ਬੁਰੀ ਨਜ਼ਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਇੱਕ ਫਕੀਰ ਦੁਆਰਾ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸਨੂੰ ਦਾਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਘਰ ਨੂੰ ਸਰਾਪ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਮੁੰਡਾ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਮਰ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜੀ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੇਰਾ ਮੁੰਡਾ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਾਲ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਈ; ਪਰ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਅਜੇ ਵੀ ਬਚੀ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਹਰ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਭਟਕਦੇ ਜਾਦੂਗਰਾਂ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਜਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਜਾਦੂ ਵੇਚਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਖਰੀਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਲਟਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਪੈਸਾ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ; ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰਾ ਬੱਚਾ ਨਾਜ਼ੁਕ ਹੈ, ਅਤੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨਾਲ ਗ੍ਰਸਤ ਹੈ ਜੋ ਉਸਦੇ ਆਰਾਮ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਕੋਮਲ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਲੀਆ ਲਈ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਵਰਗੇ ਕਿਸੇ ਜਾਦੂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣ ਸਕਾਂ ਜਿਸ ਦਾ ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹੋ।'

'ਮਜ਼ਬੂਤ ਦਿਲ ਰੱਖੋ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ,' ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਸੀਂ ਦੁੱਖ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਤਜਰਬਾ ਖਰੀਦ ਲਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਪਵਿੱਤਰ ਭਟਕਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਵੱਲ ਨਿਰੰਤਰ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦਾ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਲੰਬੀ ਉਮਰ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।'

'ਆਲੀਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਲਵੇ!' ਮੈਂ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਉਦੋਂ ਮੇਰੇ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਪਿਆਰੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਸੀ।

ਮੈਂ ਵਿਦਾ ਲੈਣ ਲਈ ਉੱਠਿਆ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੇਰਾ ਨਵਾਂ ਦੋਸਤ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਜ਼ਿੱਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਤੁਰ ਪਏ।

'ਤਾਂ ਫਿਰ, ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲੀ ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਤਿਆਰ ਹੋਵੋਗੇ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਅਸੀਂ ਸਵੇਰ ਦੀ ਠੰਢੀ ਹਵਾ ਲਈ ਜਲਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲਾਲੀ ਫੈਲਦੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਜਾੜ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।'

'ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਰਹੋ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਵਾਂਗਾ: ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਪੜਾਅ ਹੈ।' ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਛੱਡ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸੁਹਜ ਹੋਵੇਗਾ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਲੇਟਿਆ ਸੀ; ਮੇਰਾ ਬੱਚਾ ਇਸਦੇ ਅਸਾਧਾਰਨ ਗੁਣ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਤਾਵੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਖੋਜ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਪੈਸੇ ਖਰਚਦੇ ਹਨ: ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੈਂ ਅਜ਼ੀਮਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤੋਹਫ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਮੋਤੀਆਂ ਜਾਂ ਮਹਿੰਗੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਉੱਚਾ ਇਨਾਮ ਦੇਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋਏ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਮੇਰੇ ਘਰ ਵੱਲ ਭਟਕ ਗਏ: ਮੇਰੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਕਲਪਨਾ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਆਪਣੀ ਜੰਗਲੀ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਪਲਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜੋ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉੱਥੇ ਹੋਣ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ ਸੀ - ਅਜ਼ੀਮਾ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਪਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਬੱਚੀ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਸੂਮ ਜੂਏ ਨਾਲ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਪਰੀਤ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਮੈਨੂੰ ਨੀਂਦ ਨਹੀਂ ਆਈ; ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਗਿਆ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦੀ ਭੀੜ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉੱਠਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਪਣਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਸਵੇਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਅਤੇ ਧੰਨਵਾਦ ਦੁਹਰਾਇਆ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਤੰਬੂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦਿਆਂ, ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਬੈਂਡ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ; ਪਰ ਮੇਰਾ ਨਵਾਂ ਜਾਣਕਾਰ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅਜੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ।

'ਕੀ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧੀਏ?' ਲਾਲੂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, - ਜੋ ਹੁਣ ਮੇਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸਪਾਤਰ ਸੀ, ਭੁੱਟੋ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਦੂਜਾ, - ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ ਦੇ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਸਵਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

'ਅਜੇ ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਨੂੰ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਕੁਝ ਬੁਨੀਜ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਭੇਜੋ।'

'ਓਏ, ਸਾਡੇ ਕੱਲ੍ਹ ਰਾਤ ਦੇ ਦੋਸਤ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਭੇਜਾਂਗਾ: ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿੰਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਪਵੇਗਾ?'

'ਮੈਂ ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਹਨ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਹੋਰ ਕਿੰਨੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਦੇਖਾਂਗੇ।'

ਸਾਡਾ ਦੂਤ ਲਗਭਗ ਤੁਰੰਤ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। 'ਉਹ ਆਉਂਦੇ ਹਨ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ।'

'ਅਤੇ ਕਿੰਨੇ ਹਨ?' ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ।

'ਦੋ ਔਰਤਾਂ ਘੋੜਿਆਂ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹਨ, ਇੱਕ ਬੁੱਢੀ ਪੈਦਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਆਦਮੀ ਤਲਵਾਰ ਅਤੇ ਮਾਚਿਸ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹਨ।'

'ਕੁੱਲ ਛੇ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਕੀ ਤੂੰ ਲਾਲੂ ਭੁੱਟੋਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈਂ: ਜੇ ਸਾਨੂੰ ਅੱਜ ਕੋਈ ਚੰਗੀ ਜਗ੍ਹਾ ਮਿਲ ਗਈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਝਿਰਨੀ ਦੇ ਦਿਆਂਗਾ; ਜੇ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਕੰਮ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।'

'ਸੱਚ ਹੈ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਅੱਜ ਇਸਨੂੰ ਟਾਲ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੱਚ ਦੱਸਾਂ ਤਾਂ, ਅੱਜ ਸਵੇਰੇ ਇੱਕ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਸ਼ਗਨ ਸੀ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਕੁਝ ਵੀ ਜੋਖਮ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।'

'ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ; ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਰਾਤ ਬੇਲਹਾਸ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਉਹ ਕੰਮ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।'

ਪਿੰਡ ਦੀ ਟੋਲੀ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਨੇੜੇ ਆਈ, ਅਤੇ ਨਮਸਤੇ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ; ਅਸੀਂ ਰੁਕੇ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧੇ; ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਟੇਜ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਰ ਪਏ। ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਲਈ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਿਤ ਜਗ੍ਹਾ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੇਸ਼ ਸੰਘਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਨ। ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਅਗਲਾ ਮਾਰਚ ਇੱਕ ਇਕੱਲਾ ਟ੍ਰੈਕਟ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਲੁਟੇਰੇ ਬਹੁਤ ਸਨ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਉਹ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਸਾਡੇ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਆਰਾਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਮੈਂ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ, ਜੇ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਔਰਤ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਜਿਸ ਕੋਲ ਉਹ ਇਨਾਮ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਇੰਨੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ; ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕਾਂਤ ਸੀ, ਜਾਂ ਜੇ ਉਹ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਅਸਥਾਈ ਪਰਦੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਚਲੀ ਗਈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਮੋਟੇ ਲਪੇਟੇ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਖੋਜਣ ਦੀਆਂ ਮੇਰੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਟਾਲ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਉਹ ਮੇਰੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਸੋਚ ਵਿੱਚ ਮਾਣ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਿਨ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਲੰਘਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਹ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਹੇਠ ਆ ਜਾਂਦੀ, ਅਤੇ ਸੁਹਜ ਵੀ ਮੇਰਾ ਹੁੰਦਾ। ਤੁਸੀਂ, ਸਾਹਿਬ, ਸ਼ਾਇਦ ਇਸਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੇਰੀ ਉਤਸੁਕਤਾ 'ਤੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਵੋਗੇ; ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀ ਮਾਂ, ਹਾਂ, ਜਾਂ ਪਿਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਲਈ ਬੁਰੀ ਨਜ਼ਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸੁਹਜ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਧਨ-ਦੌਲਤ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ, ਨਾ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਆਮ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਜਾਂ ਸੁੱਖ-ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ? ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਉਸ ਉੱਤੇ ਟਿਕੀ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਰਸਮਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਮਿਰਚਾਂ ਸਾੜੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਸਰ੍ਹੋਂ ਦਾ ਬੀਜ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਹੱਸੋਗੇ ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਾਂ; ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜਾਦੂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਪਵਿੱਤਰ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ: ਨਕਲੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੀੜਤ ਬੱਚੇ ਉੱਤੇ ਰਹੱਸਮਈ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਆਪਣੀ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਆਪਣੇ ਗਹਿਣੇ ਵੀ, ਇੱਕ ਤਾਵੀਜ਼ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਵੇਚ ਦੇਣਗੀਆਂ ਜਿਸਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਸੀ; ਇੱਕ ਹੋਰ, ਮੇਰੀ ਇਕਲੌਤੀ ਔਲਾਦ, ਲਗਾਤਾਰ ਬਿਮਾਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੁਖਦਾਈ ਉਮੀਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਸੀਹੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਪਹੁੰਚ ਵਿੱਚ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਵਾਲਾ ਇਲਾਜ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਮੈਂ ਪੱਕਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਉਤਸੁਕਤਾ, ਇਸਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੇਰੀ ਬੇਸਬਰੀ 'ਤੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ?

ਲਾਲੂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਬੇਲਹਾ ਦਾ ਮੁਖੀ। 'ਸਾਨੂੰ, ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਚੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?' ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ।

'ਜ਼ਰੂਰ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੜਕ ਇੱਕ ਇਕਾਂਤ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਇੱਥੋਂ ਕੁਝ ਕੋਸ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੇਖੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਜਗ੍ਹਾ ਚੁਣੋ, ਅਤੇ ਕਬਰ ਵਿੱਚ ਛੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ।'

'ਜੋ ਹੁਕਮ!' ਉਸ ਸਾਥੀ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਜੁੜ ਗਿਆ; 'ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਸੜਕ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਹੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਆਖਰੀ ਪੜਾਅ ਵਰਗੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਆਖਰੀ ਤੱਕ ਵਾਹੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ। ਮੈਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਬੇਲਹਾ ਨੂੰ ਟਾਲ ਦਿੰਦਾ ਜਿਸਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਸਾਹ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰੁਕਾਵਟ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਜਗ੍ਹਾ ਚੁਣੀ ਹੁੰਦੀ।'

'ਸ਼ਾਂਤ ਰਹੋ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਜਾਣਕਾਰੀ ਚੰਗੀ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਾਥੀ-ਯਾਤਰੀਆਂ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਸੌ ਵਾਰ ਲੰਘ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।'

'ਫਿਰ ਮੈਂ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਾਂਗਾ,' ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਨੇੜੇ ਚੁਣਿਆ ਜਾਵੇ, ਓਨਾ ਹੀ ਵਧੀਆ ਹੈ।'

'ਜ਼ਰੂਰ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ। 'ਜਾਓ; ਤੁਹਾਡੀ ਛੁੱਟੀ ਹੈ।'

ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਜਲਦੀ ਹੀ ਆ ਗਈ: ਅਸੀਂ ਉੱਠੇ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਕੋਸ ਅੱਗੇ ਵਧੇ ਸੀ; ਅਸੀਂ ਹਰ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਉਜਾੜ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਏ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਮੈਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਗਰਮ ਰਾਤ ਦੀ ਹਵਾ ਅਜੇ ਵੀ ਕੂੜੇ ਦੇ ਉੱਪਰ ਅਤੇ ਕੰਡਿਆਲੀਆਂ ਝਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪਤਲੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਢੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਆਵਾਜ਼ ਚੁੱਪ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਤੋੜਦੀ ਸੀ, ਸਿਵਾਏ ਸਾਡੇ ਸਮਾਨ ਵਾਲੇ ਘੋੜਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੇ ਇੱਕ ਤਿੱਖੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇ, ਜਾਂ ਪਲੋਵਰ ਦੀ ਜੰਗਲੀ ਅਤੇ ਉਦਾਸੀ ਭਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਗੀਤ ਸੁਣਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੂਰੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਵਾਰ ਅੱਧੀ ਚੀਕ, ਅੱਧੀ ਹਯਾਨਾ ਦੀ ਚੀਕ ਸੁਣਾਈ ਦੇ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਕਾਤਲ ਦੇ ਚਾਕੂ ਹੇਠ ਇੱਕ ਬਦਕਿਸਮਤ ਦੀ ਚੀਕ ਵਾਂਗ ਸੀ, ਕਿ ਮੇਰਾ ਖੂਨ ਮੇਰੀਆਂ ਨਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜੰਮ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਆਵਾਜ਼ ਮੇਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਰੋਮਾਂਚਿਤ ਹੋ ਗਈ। ਮੈਂ ਸਵਾਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਬੇਲਹਾ ਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਭਾਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਸਵਾਗਤਯੋਗ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਕਬਰ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਰੁਕਾਵਟ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਾਂ; ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਇਸਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਦੀ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਸੀ। ਸੜਕ ਦੇ ਇੱਕ ਮੋੜ 'ਤੇ ਮੈਂ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਦੂਤ ਨੂੰ ਬੈਠਾ ਦੇਖਿਆ; ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਉੱਠਿਆ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਜਲਦੀ ਕੀਤੀ।

'ਭਿਲ ਮੰਜੇ?' ਮੈਂ ਸਾਡੀ ਸਲੈਂਗ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਿਆ।

'ਮੰਜੇਹ,' ਜਵਾਬ ਸੀ: 'ਤਿਆਰ ਹੈ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ।'

'ਅਤੇ ਕਿੰਨੀ ਦੂਰ, ਗੋਪਾਲ?'

'ਉੱਥੋਂ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਤੋਪ ਦੀ ਗੋਲੀ ਚੱਲੀ ਹੋਵੇ, ਰੇਤਲੇ ਤਲ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਸੁੱਕਾ ਨਾਲਾ ਸੜਕ ਪਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਉੱਚੇ ਅਤੇ ਤੰਗ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਨਦੀ ਦਾ ਰਸਤਾ, ਸਾਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ।'

'ਚੰਗਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ; ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਨੇੜੇ ਰਹੋ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਘੋੜਾ ਉਤਰਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਘੋੜਾ ਫੜੋ: ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ।'

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਢਿੱਲੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਆ ਪਈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਉੱਪਰ ਆਏ ਤਾਂ ਮੈਂ ਰੁਕ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰ ਗਿਆ।

'ਖਾਨ, ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਹੈ,' ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਜਾਣਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ; 'ਮੇਰੇ ਘੋੜੇ ਦੀ ਜੁੱਤੀ ਟੁੱਟ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਪੈਰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਨਰਮ ਹੈ; ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਭਾਰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਜਣੇ ਤੁਰਾਂਗਾ। ਯਕੀਨਨ ਇਸ ਪੱਥਰੀਲੀ ਸੜਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।'

'ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ; ਸ਼ਾਇਦ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਕੋਸ; ਜੇ ਮੈਂ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁੱਕੇ ਨਾਲੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉੱਥੋਂ ਅਗਲਾ ਪਿੰਡ ਡੇਢ ਕੋਸ ਹੈ; ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੜਕ ਚੰਗੀ ਹੈ।'
'ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਟੈਟੂ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋਣ ਦਿਓ,' ਸੰਗੀਤ ਵਰਗੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ; 'ਮੈਂ ਤੰਗ ਅਤੇ ਅਕੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਤੁਰਨ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ।'
ਇਹ ਮੇਰੀ ਪੀੜਤਾ ਦੀ ਸੀ! ਉਹ ਜੋ ਮੇਰੇ ਹੱਥੋਂ ਮਰਨ ਵਾਲੀ ਸੀ, ਇੱਕ ਚੌਥਾਈ ਘੰਟਾ ਬੀਤਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ। ਉਹ ਉਸ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਸੁੰਦਰ ਹੋਵੇਗੀ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ; ਪਰ ਮੈਂ ਦੇਖਾਂਗਾ।
'ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ, ਖਾਨ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ; ਮੈਂ ਇੰਨਾ ਸਿਪਾਹੀ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਘੋੜਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਵੀ ਤੁਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਮਾਸ਼ਾੱਲਾ! ਮੇਰੇ ਅੰਗ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਕੋਮਲ ਹਨ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਅਜ਼ਮਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।'
'ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਪਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਬਦ ਕਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਉਹ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਲੀਆ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕਿ 'ਇਸ ਉਦਾਸ ਰਸਤੇ ਉੱਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਇਹ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਬਦਲਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਡਰ ਅਤੇ ਡਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੰਘਿਆ। ਨਾਲਾ ਵੀ, ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵਾਂਗੇ; - ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬਹਾਦਰਾਂ ਦੇ ਖੂਨ ਨੇ ਇਸਦੀ ਰੇਤ ਨੂੰ ਗਿੱਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।'
ਮੈਂ ਔਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ 'ਤੇ ਕੰਬਦੇ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਦੇਖਿਆ।
'ਸ਼ਰਮ ਕਰੋ ਖਾਨ!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਸੋਚੋ ਕੌਣ ਸੁਣਦਾ ਹੈ ਤੈਨੂੰ: ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਕੰਨ ਖੂਨ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਸਿਵਾਏ ਜਦੋਂ ਉਹ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਦੀਆਂ ਹੋਣ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਜਿੱਥੇ ਸਨਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਨੋਕ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਤੁਸੀਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋ; ਕੋਈ ਵੀ ਬਦਮਾਸ਼ ਡਾਕੂ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਕਾਫਿਲਾ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਨਾਲੇ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪਿੱਛੇ ਲੋਕ ਹਨ, ਇਸਦੇ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਵਾਪਰਿਆ ਹੈ ਬਾਰੇ ਸੋਚੇ ਬਿਨਾਂ। ਪਰ ਉਹ ਕੀ ਸੀ?' ਮੈਂ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੁਝ ਸਾਡੇ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਾਡੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਿਆ।
'ਇੱਕ ਖਰਗੋਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ,' ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਕਿਸੇ ਘੁੰਮਦੇ ਗਿੱਦੜ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਰੂਪ ਤੋਂ ਡਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਲੁਕਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਲੱਭ ਰਹੀ ਹੈ।'
'ਇੱਕ ਖਰਗੋਸ਼!' ਮੈਂ ਦੁਹਰਾਇਆ, ਮੇਰੇ ਖੂਨ ਦੀ ਧਾਰਾ ਅਚਾਨਕ ਰੁਕ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਠੱਗ ਲਈ ਡਰਾਉਣੇ ਸ਼ਗਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਸੀ, - ਜਿਸਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਾਂ, ਜੇ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਭਿਆਨਕ ਆਫ਼ਤਾਂ ਆਉਣੀਆਂ ਯਕੀਨੀ ਸਨ, ਮੌਤ ਜਾਂ ਲੰਬੀ ਕੈਦ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੁਝ ਨਹੀਂ।
'ਹਾਂ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਇੱਕ ਖਰਗੋਸ਼। ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਿਉਂ ਕਰੇਗਾ?'
'ਪਰ ਮੇਰੇ ਰਸਤੇ ਦੇ ਪਾਰ,' ਮੈਂ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਬੁੜਬੁੜਾਇਆ।
"ਇਹ ਮੌਕਾ ਸੀ," ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਇਸਦਾ ਕੀ?'
'ਕੁਝ ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਕੁਝ ਨਹੀਂ, - ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਸ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣਾ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ, ਪਰ 'ਇਹ ਇੱਕ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਹਿੰਮਤ ਕਰਕੇ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।'

ਮੈਂ ਚੁੱਪਚਾਪ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਗਿਆ। ਯਾ ਆਲੀਆ! ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨਾ ਟਕਰਾਅ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ! ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕੀਤੀ: ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਿਰਫ਼ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਠੱਗੀ ਦੀ ਆਤਮਾ ਸਨ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੇਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸੀ; ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸੋਹੀਣ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਹੋਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ ਕੰਬ ਗਈ। ਭੋਵਾਨੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੀ ਸੁਚੇਤ ਅਣਗਹਿਲੀ 'ਤੇ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਜੋ ਵੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣੀ ਸੀ, ਉਹ ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਚਮਕ ਉੱਠੀ, - ਕਿਵੇਂ ਇੱਕ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ, ਕੀੜਿਆਂ ਨੇ ਖਾ ਲਿਆ ਸੀ; ਦੂਜਾ ਜਿਸਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਨਿਆਂ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਦੁਆਰਾ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਕਿਵੇਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਬੱਚੇ ਗੁਆ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, - ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਵੀ ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਸੀ! ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮਾਨਸਿਕ ਦਹਿਸ਼ਤ ਵਿੱਚ ਕੰਬ ਗਿਆ ਸੀ; ਪਰ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੀ, ਇੱਕ ਨੇਕ ਆਤਮਾ; ਅਤੇ ਇਹ ਮੇਰੇ ਸੱਦੇ 'ਤੇ ਜਾਗਿਆ, ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਘੋੜੇ ਵਾਂਗ, ਜੋ ਯਾਤਰਾ ਨਾਲ ਥੱਕਿਆ ਅਤੇ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਝਗੜੇ ਜਾਂ ਖ਼ਤਰੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਉਣ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਸਹਿਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਟਾਲ ਤੋਂ ਤਾਜ਼ਾ ਹੋਵੇ। ਹਾਂ, ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ ਇਕੱਠੀ ਹੋ ਗਈ। "ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਕਾਰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹੋ, ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਮਜ਼ਾਕੀਆ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ," ਮੈਂ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ; ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਡਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ, ਜਦੋਂ ਲਗਭਗ ਮੇਰੀ ਸਮਝ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ, ਸੁਹਜ ਗੁਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ! ਮੈਂ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਹੱਸ ਪਿਆ।

'ਤੁਸੀਂ ਖੁਸ਼ ਹੋ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ,' ਲਾਲੂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ; 'ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਦੱਸੋ, ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਵੀ ਹੱਸ ਸਕੀਏ; ਅਤੇ ਆਲੀਆ ਦੀ ਕਿਸਮਤ! ਸਾਨੂੰ ਇਸਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਪਵਿੱਤਰ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਜੋ ਮੈਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ।'

' 'ਇਹ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਿਚਾਰ ਸੀ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ। 'ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਮੇਰਾ ਹੁੱਕਾ ਕਿੱਥੇ ਹੈ?'

'ਮੈਂ ਨਹੀਂ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਪਰ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਮੰਗਵਾਵਾਂਗਾ।' ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਮਗਰ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਇਹ ਗੱਲ ਅੱਗੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ।

ਇਹ ਤਿਆਰੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਸੀ। ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਸਥਾਨ ਲੈ ਲਿਆ। ਜਗ੍ਹਾ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਆਖਰੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਸਾਥੀਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਹਰ ਮੌਕਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਸੀ; ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਦੀ ਸੈਰ ਸਾਨੂੰ ਨਾਲੇ ਦੇ ਕੰਢੇ ਲੈ ਆਈ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਤਰਿਆ, ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਕਮਰਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਤਿਆਰ ਸੀ; ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਬਾਕੀ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਆਏ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਸੁੱਕੇ ਅਤੇ ਰੇਤਲੇ ਬਿਸਤਰੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀ, ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਇਕੱਠੇ ਰਲ ਗਏ ਸਨ। ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਝਿਰਨੀ ਦਿੱਤੀ।

ਉਹ ਡਿੱਗ ਪਏ, - ਸਾਰੇ! ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ। ਕੋਈ ਆਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕੋਈ ਚੀਕ ਨਹੀਂ; ਮੈਂ ਜੋ ਸੁਣਿਆ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਔਰਤ ਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਹਲਕੀ ਜਿਹੀ ਗੁੜਗੁੜਾਉਣ ਵਾਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੀ, ਜੋ ਮੇਰੀ ਘਾਤਕ ਪਕੜ ਹੇਠ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਦੀ ਪੀੜ ਵਿੱਚ ਕਰਾਹ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਕੁਝ ਕੜਵਾਹਟ ਭਰੀਆਂ ਛਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹ ਮਰ ਗਈ ਸੀ! ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਛਾਤੀ ਨੂੰ ਢੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸਰੀਰ ਪਾੜ ਦਿੱਤਾ; ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਉਸ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤੇ, ਅਤੇ ਉਸ ਇਨਾਮ ਲਈ ਸਥਿਰ ਗਰਮ ਛਾਤੀ ਨੂੰ ਛੂਹਿਆ ਜਿਸਦੀ ਮੈਂ ਇੰਨੀ ਤੀਬਰਤਾ ਨਾਲ ਇੱਛਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਰੇਸ਼ਮ ਦੀ ਰੱਸੀ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਪਾਇਆ, -

ਜਿਸਨੇ ਤੋੜਨ ਦੀਆਂ ਮੇਰੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਟਾਲ ਦਿੱਤਾ; ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਛੁਰਾ ਮਿਆਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਜਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਜੱਫੀ ਪਾ ਲਈ। ਚਿਹਰੇ ਵੱਲ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਮੈਂ ਅਤੇ ਲੂਘੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ। ਇਹ ਸੁੰਦਰ ਸੀ, ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ; ਪਰ ਹਾਵ-ਭਾਵ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ -, ਸਾਹਿਬ! ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਕਿਉਂ ਦੇਖਿਆ? ਜੇ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਤਸੀਹੇ ਤੋਂ ਬਚਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਚਿਹਰਾ, ਜੋ ਮੈਂ ਮੌਤ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਸਤਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਤਾਉਂਦਾ ਰਹੇਗਾ, ਸੁੱਤਿਆਂ ਜਾਂ ਜਾਗਦਿਆਂ।

ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਸਦਾ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਉਦੋਂ ਕੋਈ ਖਾਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ ਸੀ। ਨਹੀਂ, ਇਹ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੁਣੋਗੇ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਕੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਂ, ਉਹ ਸੁੰਦਰ ਸੀ, ਮੇਰੀ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ੀਮਾ ਵਾਂਗ ਗੋਰੀ, ਨਾਜ਼ੁਕ ਅਤੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ। ਲੂਘੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁੰਦਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਣਗੇ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੋਟੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਸੁਣ ਸਕਦਾ ਸੀ; ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਛਾਤੀ ਨੂੰ ਢੱਕ ਲਿਆ, ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਉਸ ਚਾਦਰ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਪੇਟਿਆ ਜੋ ਉਸਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਦੇ ਕੋਲ ਬੈਠ ਗਿਆ।

'ਕਿਵੇਂ, ਜਮਾਦਾਰ ਸਾਹਿਬ!' ਗੋਪਾਲ ਨੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, 'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਲਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਉਤਾਰੀ? ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਰਨ ਦਿਓ; ਇਹ ਚਾਦਰ ਦੋ ਰੁਪਏ ਦੀ ਹੈ।'

'ਇਸਨੂੰ ਇਕੱਲਾ ਛੱਡ ਦਿਓ!' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ; 'ਉਸਨੂੰ ਨਾ ਛੂਹੋ; ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇੰਨੀ ਸੋਹਣੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਦੇਖ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਅਤੇ ਸੁਣੋ, ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ, ਉਸਨੂੰ ਹੁਣ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹੋ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਫ਼ਨਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਦੂਸਰੇ ਜੋ ਵੀ ਕਹਿਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿਓ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰਾ ਹੁਕਮ ਹੈ; ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਝਲੋਨੇ ਪਹੁੰਚਾਂਗੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਚਾਦਰ ਹੋਵੇਗੀ।'

'ਜੋ ਹੁਕੁਮ,' ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਤੇਰੀ ਗੱਲ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪਰ ਕੀ ਤੂੰ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ?'

'ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੈ; ਉਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਲੈ ਜਾਓ, ਅਤੇ ਦੇਖੋ ਕਿ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਰੁਕੋ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਰਹਾਂਗਾ।'

ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਗਿਆ। ਉਹ ਕਬਰ ਉਹ ਥਾਂ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਵਹਾਅ ਦੇ ਉੱਚੇ ਅਤੇ ਤੰਗ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ; ਇਹ ਡੂੰਘੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੁਝ ਲਾਸ਼ਾਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਗੋਰੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਪਰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪਈ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਾਕੂਆਂ ਨਾਲ ਇਸਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਭ ਕੁਝ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਕਬਰ ਢੱਕ ਗਈ; ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਖਿੰਡੀ ਹੋਈ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ। ਇਹ ਚੰਗਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੰਨੇ ਤੇਜ਼ ਸੀ, ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਅੱਧਾ ਕੋਸ ਦੂਰ ਸਾਨੂੰ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਟੀਮ ਮਿਲੀ, ਜੋ ਆਪਣੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਰਾਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਸ਼ੁਭਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੋਇਆ, ਸੜਕ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਪੁੱਛਗਿੱਛ, ਕੀ ਪਾਣੀ ਮਿਲਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧੇ।

ਸਾਡੀ ਲੁੱਟ ਕਾਫ਼ੀ ਛੋਟੀ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਲਪਨਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ: ਲਗਭਗ ਚਾਲੀ ਰੁਪਏ, ਕੁਝ ਬਦਲਵੇਂ ਕੱਪੜੇ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਟੈਟੂ, ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਅਤੇ ਸਾਦੇ ਗਹਿਣੇ, ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦੇ ਸਨ, ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਮਿਲਿਆ। ਪਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਅਸਲ ਇਨਾਮ ਸੀ, ਮੇਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਰਾਬਰ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੈ, ਅਤੇ

ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਲਟਕਾਇਆ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੇ ਨੇੜੇ। ਹਜ਼ਾਰ ਵਾਰ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਦੇਖਿਆ; ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਰਹੱਸਮਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ: ਕਈ ਵਾਰ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਅਤੇ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਸਤ੍ਹਾ ਮੈਨੂੰ ਜਾਣੂ ਸੀ। ਪਰ ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਸੁਰਾਗ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਜੋ ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਸੁਹਜ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਸੀ। ਅਜ਼ੀਮਾ ਇਸਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਇਨਾਮ ਦੇਵੇਗੀ! ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ; - ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਬੇਕਾਰ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਸਦੀਆਂ ਅਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਜ਼ਾਨਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਈਰਖਾਲੂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਵੀ ਝਾਲੋਨ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੌਸਮ ਨੇ ਹੋਰ ਭਟਕਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ; ਪਰ ਮੈਂ ਰੱਜ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਸਾਹਸ ਦੀ ਪਿਆਸ ਨਹੀਂ ਰਹੀ; ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਆਦਮੀ ਸਾਡੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਤਬਾਹ ਕੀਤਾ ਉਹ ਆਮ ਯਾਤਰੀ ਸਨ ਜੋ ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼ ਅਟੱਲ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਮਾਲਵੇ ਦੀ ਹੱਦ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਮ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ; ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਆਗਰਾ ਅਤੇ ਉੱਥੋਂ ਝਾਲੋਨ ਤੱਕ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਮੇਰੇ ਪਾਸੇ ਸੀ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਜੋ ਸੀ ਉਸ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਲਈ ਤਰਸਦੇ ਸਨ। 'ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੇਰੇ ਦੋਸਤੋ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਸਾਡੇ ਘਰ ਵੱਲ ਵਧਣ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਜਾਣ ਨਾਲੋਂ ਮਾੜੀ ਲੁੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਸੜਕਾਂ ਸੜਕਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਯਾਤਰੀ ਜ਼ਰੂਰ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹੋਣਗੇ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਅਸੀਂ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਆਓ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਚੌਕਸੀ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲ ਨਾ ਕਰੀਏ, ਅਤੇ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਕਿਸਮਤ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਜਿੱਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਤਾਰਾ ਅਜੇ ਵੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਉੱਚਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਆਓ ਅਸੀਂ ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਲਈਏ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰੀਏ; ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਾਡੀ ਕਿਸਮਤ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵੇਖੀਏ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਡੇ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਗੇ।'

ਮੇਰੇ ਭਾਸ਼ਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ; ਸ਼ਗਨਾਂ ਤੋਂ ਸਲਾਹ ਲਈ ਗਈ; ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ, ਫਿਰ ਵੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਣਕਾਰ ਠੱਗਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮੌਜੂਦਾ ਦਿਸ਼ਾ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਾਹਸ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਸ਼ਗਨਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲੇ।

ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨ ਹੋਏ ਸਨ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਬੁੰਦੇਲਖੰਡ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਕਸਬੇ ਟੀਰੀ ਵਿੱਚ ਡੇਰਾ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਬੁਨੀਜ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਦੋ ਦਿਨ ਉੱਥੇ ਰਹੇ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ ਬਦਕਿਸਮਤ ਸੀ; ਪਰ ਸਾਡੇ ਤਿਲਹਾਈ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਦ੍ਰਿੜ ਸੀ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਾਹਸ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਾਂਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਝਲੋਨ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਆਖਰੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਤੀਜੇ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੋਥਾ ਅਤੇ ਤਿਲਹਾਈ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਉਦਾਸ ਚਿਹਰਿਆਂ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਆਏ, ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੇ, ਦੁਖੀ ਜੀਵਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਚਲੇ ਜਾਣ ਲਈ ਸਨ।

ਮੈਨੂੰ ਸਾਡੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ, ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿਉਂ। 'ਰਹਿ ਜਾਓ,' ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਕੱਲ੍ਹ ਲਈ; ਕੁਝ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਦਿਨ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।' ਮੇਰੀ ਇੱਛਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਬੇਸ਼ੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨੇ, ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਠੱਗਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਸਹਾਇਕ ਸੀ, ਮੈਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਕੈਰਾਕੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾਯੋਗ ਘੋੜਸਵਾਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕਾਂ। ਮੈਂ ਦੋ ਵਾਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਚੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਸਵਾਰ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਸਾਹਸ ਜਾਂ ਬੁਨੀਜ ਦੀ ਕੋਈ ਉਮੀਦ ਨਾ ਮਿਲੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਪਿੱਪਲ ਦੇ ਰੁੱਖ ਦੀ ਛਾਂ ਹੇਠ ਇੱਕ ਚਬੂਤਰਾ, ਜਾਂ ਛੱਤ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਤਿੰਨ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਦਿੱਖ ਵਾਲੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਮੋਤੀਆਂ ਜਾਂ ਕੀਮਤੀ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਪਾਰੀ ਦੇ ਘਰ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕੁਝ ਖਰੀਦਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।

'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੋ?' ਤਿੰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਜਾਂ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਪੁੱਛ ਰਹੇ ਹੋ ਕਿ ਕੀ ਸਾਡਾ ਗਰੀਬ ਸ਼ਹਿਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੰਨੀਆਂ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਖਰੀਦ ਸਕੇਗਾ?'

"ਰੱਬ ਨਾ ਕਰੇ, ਜਨਾਬ," ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਮੇਰੇ ਵਰਗਾ ਛੋਟਾ ਬੰਦਾ ਤੁਹਾਡੀ ਉਮਰ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਦਿੱਖ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨਾਲ ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰੇ। ਮੈਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਉਹੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਮੇਰੇ ਕਦਮਾਂ ਨੂੰ ਸੇਧ ਦੇ ਸਕੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਖੁਸ਼ ਹੋਵਾਂਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਅਜਨਬੀ ਹਾਂ।"

'ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਅਜਿਹਾ ਹੈ,' ਬਜ਼ੁਰਗ ਸੱਜਣ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਮੈਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ਼ੇਖ ਨੁਸਰ-ਉਦੀਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ, ਜੋ ਇੱਥੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਜੋ ਉਸ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸੱਦੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸਦੀ ਤੁਸੀਂ ਭਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ। ਪਰ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਬਿਹਤਰ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰੋ, ਅਤੇ, ਜੇ ਤੁਹਾਡੀ ਖੁਸ਼ੀ ਅਜਿਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋ ਸਾਡੀਆਂ ਮੁਜਲਿਸਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੋ। ਫਿਰ ਮੇਰਾ ਯੋਗ ਦੋਸਤ, ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ, ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਾਣ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਿਖਾਉਣ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ।'

'ਤੁਸੀਂ ਦਿਆਲੂ ਹੋ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਸਿਵਲ ਸੱਦਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।' ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਮੈਂ ਸਵਾਰੀ ਤੋਂ ਉਤਰਿਆ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਉੱਥੇ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਬੈਠੇ ਸਨ।

ਕੁਝ ਪਲ ਬੈਠਣ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਰਹੇ। ਮੇਰੇ ਨਵੇਂ ਜਾਣਕਾਰ ਨੇ ਹੁੱਕਾ ਅਤੇ ਸ਼ਰਬਤ ਮੰਗਵਾਇਆ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੀ ਪਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋ ਗਈਆਂ।

'ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਨਾਮ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ?' ਤਿੰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੱਡੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜਿਸਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਸੀ।

ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਰੱਖਿਆ:—'ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਸਯੂਦ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਸਾਡੇ ਪੈਗੰਬਰ ਦਾ ਇੱਕ ਅਯੋਗ ਵੰਸ਼ਜ,—ਜਿਸਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਹੋਵੇ!'

"ਮਾਸ਼ਾੱਲਾ! ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ," ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ। "ਮਾਸ਼ਾੱਲਾ! ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕੁਲੀਨ ਜਾਤੀ; - ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਬੋਲੀ ਵੀ! ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਮੇਰੇ ਦੋਸਤੋ, ਕੀ ਇਹ ਹਾਫਿਜ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਆਇਤ ਵਾਂਗ ਮਿੱਠਾ ਅਤੇ ਸੁਗੰਧ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ?"

'ਆਮੀਨ! ਆਮੀਨ!' ਦੋਵੇਂ ਚੀਕ ਉੱਠੇ, "ਹਾਂ, ਇਹੀ ਹੈ; ਨੌਜਵਾਨ ਸਯੂਦ ਆਪਣੇ ਕਬੀਲੇ ਦਾ ਇੱਕ ਯੋਗ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਈ।'
'ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਹਰਾਉਂਦੇ ਹੋ, ਯੋਗ ਸਾਹਿਬਾਨ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੱਕਦਾਰ ਹਾਂ; ਕਿਉਂਕਿ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਦਿਨ ਕੈਂਪਾਂ ਅਤੇ ਝਗੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਹਰ ਸੱਚੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਦੇ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਿੰਗਾਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।'
'ਤੂੰ ਫਿਰ ਸਿੰਧੀਆ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ?' ਮੋਤੀਆਂ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।
'ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਉਸਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇੰਨੀ ਸਖ਼ਤ ਲੜਾਈ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਦੁਖੂਨ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਏਲੀਚਪੁਰ ਦੇ ਸਲਬੂਤ ਖਾਨ ਦੇ ਬੈਨਰ ਹੇਠ।'
'ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਨਾਮ,' ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਚੀਕਿਆ; 'ਨੇਕ ਖਾਨ ਨੇ ਵੀ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਜਿੱਤਿਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਪਾਸੇ ਨਹੀਂ।'
'ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਕੋਈ ਸੱਟ ਮਾਰਨੀ ਸੀ, ਜਾਂ ਲੜਾਈ ਜਾਂ ਹਮਲਾ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਸੀ, ਸਲਾਬਤ ਖਾਨ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਛੱਡਣ ਵਾਲਾ ਸਭ ਤੋਂ ਬਾਅਦ।'
'ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਮੰਜ਼ਿਲ, ਸਯੂਦ?' ਮੋਤੀਆਂ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।
'ਝਲੋਨੇ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। 'ਸਲਬੂਤ ਖਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਘਟਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਘੋੜਸਵਾਰ ਲਈ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਕੋਈ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਰਹੀ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਕੋਲ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਰਾਜਾ ਨਾਲ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ, - ਜਿਸਨੂੰ ਆਲੀਆ ਨੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ! ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਵਾਂਗ ਉਦਾਰ ਹੈ; ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਤਰਫੋਂ ਮੈਂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਦੌਲਤ ਰਾਓ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਮਿਸ਼ਨ 'ਤੇ ਗਿਆ ਹਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਸੁਲਝਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।'
'ਸੁਭਾਨ ਆਲੀਆ!' ਤੀਜਾ ਯੋਗ ਚੀਕਿਆ; 'ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਮਹਿਮਾਨ ਨੇ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਹੈ?'
ਮੈਂ ਫਿਰ ਧਰਤੀ ਵੱਲ ਸਿਰ ਝੁਕਾਇਆ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਕੁਝ ਬੇਤੁਕੀ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਜਾਣ ਲਈ ਉੱਠਿਆ।
'ਮੇਰਾ ਸਮਾਂ ਬਹੁਤ ਕੀਮਤੀ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਕੋਤਵਾਲ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਕਰਨ ਲਈ ਚੌਰੀ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ: ਜੇ ਯੋਗ ਸ਼ੇਖ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਘਰ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਵੇ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਦੇਖਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾਵਾਂਗਾ।'
'ਨਹੀਂ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ,' ਸ਼ੇਖ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ: 'ਦੇਖੋ ਮੈਂ ਤਿਆਰ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਜਾਵਾਂਗਾ; ਮੇਰਾ ਗਰੀਬ ਘਰ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਲੀਆ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਧਨ ਬਣਾਂ।'
ਉਹ ਉੱਠਿਆ, ਆਪਣਾ ਕਮਰ ਕੱਸ ਲਿਆ, ਆਪਣੀ ਸ਼ਾਲ ਆਪਣੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਪਾਈ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਆਪਣੀਆਂ ਚੱਪਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ।

'ਤਾਂ ਫਿਰ ਮੈਂ ਛੁੱਟੀ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ, ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਜਨਾਬ,' ਮੈਂ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਹਾਡੀ ਸਿਹਤ ਠੀਕ ਰਹੇ!'
'ਪੰਨੇ ਅਤੇ ਉਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ,' ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁੱਤੇ ਵਾਂਗ ਜਾਣ ਦੇਈਏ।' ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ, ਚੀਜ਼ਾਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਪੰਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ; ਮੇਰੀ ਦਾੜ੍ਹੀ 'ਤੇ ਅਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਲਿਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਲਾਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਜਾਣਕਾਰ ਮੋਤੀ-ਵਪਾਰੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।
'ਕੀ ਉਹ ਬੁਨੀਜ ਹੋਵੇਗਾ?' ਰਾਮਸੀ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਇੱਕ ਸੇਵਾਦਾਰ ਠੱਗ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਫੁਸਫੁਸਾਇਆ।
'ਚੁੱਪ!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਨਾ ਬੋਲੋ; ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਸਾਡੇ ਅੱਗੇ ਭੱਜੋ ਅਤੇ ਰਸਤਾ ਸਾਫ਼ ਕਰੋ, ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਕੋਈ ਮਹਾਨ ਆਦਮੀ ਹੋਵਾਂ।'
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਮੰਨੀ, ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਭੱਜੇ, ਚੀਕਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਭੀੜ ਨੂੰ ਇੱਧਰ-ਉੱਧਰ ਧੱਕਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਪੰਜਾਹ ਵੰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸੌ ਖਿਤਾਬਾਂ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਕੁਲੀਨ ਆਦਮੀ ਹੋਵਾਂ।
ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਵਪਾਰੀ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਗਏ; ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਚੱਪਲਾਂ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਛੱਡ ਕੇ, ਉਸਨੇ ਮੇਰਾ ਹੱਥ ਫੜਿਆ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਨਿੱਜੀ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਡਾਹਲਾਨ, ਜਾਂ ਵਰਾਂਡਾ ਸੀ, ਜੋ ਇੱਕ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਫੁਹਾਰਾ ਸੀ; ਇਸਦੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਲ ਪੋਸਤ ਅਤੇ ਲਾਰਕਸਪੁਰ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ; ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਕੇਲੇ ਦੇ ਰੁੱਖਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੌੜੇ ਹਰੇ ਪੱਤੇ ਸਾਰੇ ਉੱਤੇ ਉਡਾਏ ਸਨ। ਜਗ੍ਹਾ ਠੰਡੀ ਲੱਗ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰੀ ਸੀ। ਜਿਸ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਬੈਠੇ ਸੀ ਉਸਨੂੰ ਨਵਾਂ ਚਿੱਟਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਫਰਸ਼ ਇੱਕ ਚਿੱਟੇ ਕੱਪੜੇ ਨਾਲ ਢੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਸਿਵਾਏ ਮਸਨੂਦ ਦੇ, ਜੋ ਕਿ ਪੀਲੇ ਕੱਪੜੇ ਦਾ ਸੀ, ਨੀਲੇ ਮਖਮਲ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ; ਕੁਝ ਵੱਡੇ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਦਿੱਖ ਵਾਲੇ ਸਿਰਹਾਣੇ ਮੈਨੂੰ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਅਤੇ ਇਸਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਘਰ ਹੋਵੇਗਾ; ਇੱਕ ਫੁਹਾਰਾ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਾਂਗਾ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਯੋਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਅਜਿਹੇ ਸੌ ਦੇਖੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਬੇਰੋਕ ਸਾਫ਼-ਸਫ਼ਾਈ ਅਤੇ ਆਰਾਮ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ; ਅਤੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤ ਸੁਭਾਅ ਨਾਲ ਈਰਖਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਅੰਦਰੋਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਫਸਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਵਿਹਲ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬੈਠਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਸੀ।

ਅਧਿਆਇ XLIV

ਹੋਰਾਤੀਓ। ਉੱਥੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਕੀ ਮਸਲਾ ਹੈ?
ਹੈਮਲੇਟ। ਇਹ ਛੋਟਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਅੰਤਰਿਮ ਮੇਰਾ ਹੈ:
ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਹੈਮਲੇਟ, ਐਕਟ V, ਸੀਨ II

ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਵਾਪਸ ਆਇਆ, ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਤਾਬੂਤ ਲਿਆਇਆ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਦਿੱਖ ਵਾਲੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਹੱਥੋਂ ਫੜ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੁੱਤਰ, ਆਪਣਾ ਜੇਠਾ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਲਗਭਗ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸੀ, ਦਿੱਖ ਵਿੱਚ ਬੁੱਧੀਮਾਨ, ਅਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸੁੰਦਰ, ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ।

'ਆਲੀਆ ਤੇਰੇ 'ਤੇ ਦਿਆਲੂ ਰਹੀ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਆਪਣੇ ਸਵਾਮੀ ਦੇ ਲਾਇਕ ਹਨ। ਮੇਰਾ ਵੀ ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁੰਡੇ ਵਰਗਾ ਹੋਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ; ਪਰ ਇਹ ਉਸਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਸੀ! ਅਤੇ ਹੁਣ ਮੇਰਾ ਇੱਕ ਇਕੱਲਾ ਘਰ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਨਬੀ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਠੋਕਣਾ ਹੈ? ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਉਸੇ ਰੁੱਖ ਦੇ ਹੋਰ ਫੁੱਲ ਹਨ।'

'ਇਹ ਤਿੰਨ ਹਨ,' ਵਪਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਉਹ ਮੇਰੇ ਵਜੂਦ ਦਾ ਮਾਣ ਹਨ; ਕਿਉਂਕਿ, ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਦੌਲਤ ਕੀ ਹੈ? ਇੱਜ਼ਤ ਕੀ ਹੈ? ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਭਲਾਈ ਜਾਂ ਇੱਜ਼ਤ ਕੀ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਇਸਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਬਾਰੇ ਅਣਜੰਮੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਲਈ? ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਅਜੇ ਜਵਾਨ ਹੋ। ਉਮੀਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਉਂ ਰਹੋ? ਆਲੀਆ ਇੱਕ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸਯੁਦ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹਟੇਗੀ।'

'ਹਾਏ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਮੇਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਬਚੀ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਵਿਆਹ ਇੱਕ ਨੇਕ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਮੇਰੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਟਿੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਮੋਤੀ ਭਾਲਦਾ ਹਾਂ।'

'ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਥੇ ਹਨ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ; ਸੂਰਤ ਅਤੇ ਸੇਰੇਂਦੀਬ ਤੋਂ ਮੋਤੀ, - ਗਹਿਣੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਨਣ 'ਤੇ ਇੱਕ ਰਾਜਾ ਮਾਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।' ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਤਾਬੂਤ ਖੋਲ੍ਹਿਆ, ਅਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾਯੋਗ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਸੁੰਦਰ ਸਮੱਗਰੀ ਦਿਖਾਈ।

'ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸੁੰਦਰ ਹਨ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਗਰੀਬ ਸਿਪਾਹੀ ਨੂੰ ਇੰਨੇ ਮਹਿੰਗੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਘੱਟ ਕੀਮਤ ਵਾਲੇ ਗਹਿਣੇ ਦਿਖਾਓ, ਜੋ ਮੇਰੀ ਮੌਜੂਦਾ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣ, ਜੋ ਕਿ ਤਿੰਨ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀਮਤ ਦੇ ਨਾ ਹੋਣ।'

ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਧਾਗਾ ਚੁਣਿਆ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਵਧਾਇਆ; ਇਹ ਉਹੀ ਸਨ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਖਰੀਦ ਜਲਦੀ ਹੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ।

ਫਿਰ ਵੀ ਚਮਕਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਈਆਂ ਸਨ; ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਮੋਤੀਆਂ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਮਕਦਾਰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰਤਾ ਵਾਲੀ ਤਾਰ ਚੁੱਕੀ, ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਜਿਵੇਂ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ, 'ਕਾਸ਼ ਮੇਰਾ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਸਕਦਾ!'

'ਆਹ! ਕੀ?' ਵਪਾਰੀ ਚੀਕਿਆ। 'ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਰੀਦ ਲਵੇਗਾ?'
'ਯਕੀਨਨ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਕਿਉਂਕਿ ਝਲੋਨੇ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਮੋਤੀਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਭੇਜਿਆ, ਪਰ ਸਫਲਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ; ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ; ਅਤੇ ਉਹ ਕੁਝ ਲਈ ਸੂਰਤ ਭੇਜਣ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਪਰ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਅਤੇ ਜੋਖਮ ਨੇ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਉਸਦੇ ਦਿਮਾਗ ਤੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ।'
ਵਪਾਰੀ ਕੁਝ ਦੇਰ ਸੋਚਦਾ ਰਿਹਾ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਰੀਦ ਲਵੇਗਾ?'
'ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਧੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਉਹ ਸਮਾਰੋਹ ਲਈ ਗਹਿਣੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।'
'ਇਹ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣੇ ਹਨ,' ਵਪਾਰੀ ਨੇ ਡੋਰ ਚੁੱਕਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, 'ਕੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹਨ? ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇਹ ਹੁਣ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਅਮੀਰ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਸਸਤੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਂਦਾ ਹਾਂ, ਇਹ ਹਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।'
'ਕੀਮਤ?' ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ।
'ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਇੱਕ ਸਯੁਦ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਤੋਂ, ਮੈਂ ਛੇ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਲਵਾਂਗਾ, ਪਰ ਇੱਕ ਰਾਜਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਾਫ਼ਰ ਤੋਂ ਮੈਂ ਅੱਠ ਮੰਗਾਂਗਾ।' 'ਚੰਗਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ। 'ਹੁਣ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣੋ। ਮੈਂ, ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਗਰੀਬ ਹਾਂ; ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਆਹ ਦਾ ਭਾਰੀ ਖਰਚਾ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੋਤੀਆਂ ਨੂੰ ਝਲੋਨੇ ਲੈ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਵੇਚਣ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ? ਰਾਜਾ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਤ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਜੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਅੱਠ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੇਵਾਂ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਤਿੰਨ ਸੌ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿਓਗੇ ਜੋ ਮੈਂ ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਖਰੀਦੇ ਹਨ? ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਮੋੜੋ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਇਰਾਦਾ ਦੱਸੋ।'
'ਝਾਲੋਨ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹੈ,' ਵਪਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ: 'ਅਤੇ ਜੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮੋਤੀ ਵੇਚ ਦੇਵਾਂ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਪੈਸੇ ਕਿਵੇਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹਾਂ? ਚੋਰ ਸੌਦੇ ਬਾਰੇ ਸੁਣ ਲੈਣਗੇ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਰੋਕ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।'
'ਡਰ ਨਾ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹੋ। ਜੋ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਇੰਨਾ ਦੂਰ ਆ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਆਇਆ ਹੈ, ਰਾਜਾ ਉਸਨੂੰ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਪੂਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ; ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।'
'ਮੈਂ ਜੋਤਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਾਂਗਾ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ।
'ਨਹੀਂ, ਸ਼ੇਖਜੀ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਇਹ ਬਹੁਤ ਹਾਸੋਹੀਣਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਸੱਚੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਜੋਤਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਕੀ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਹੈ? ਜਿਸ ਆਦਮੀ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਸਲਾਹ ਕਰੋਗੇ ਉਹ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਹੈ, ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਹੀ ਘਿਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ? ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਲਗਭਗ ਪੰਜਾਹ ਆਦਮੀ ਹਨ, ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਸੇਵਾਦਾਰ, ਅਤੇ ਰਾਜਾ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀ, ਇਸ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ; ਤੁਹਾਡੀ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕੁਝ ਘੋੜਸਵਾਰ ਹੋਣਗੇ, ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਗੇ। ਦੁਬਾਰਾ, ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਹਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ

ਇਸਦੀ ਕਦੇ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ; ਇਸ ਲਈ, ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਬੇਕਾਰ ਕਿਉਂ ਰੱਖੋ? ਸਿਆਣਾ ਬਣੋ, ਆਦਮੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਆਓ।'

'ਹਾਂ, ਪਿਤਾ ਜੀ,' ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਬਹਾਦਰ ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਸੁਣੋ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਰਹਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਪਰੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇਖਾਂਗਾ। ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।'

'ਖੈਰ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਲੁਭਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ,' ਵਪਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ। 'ਅੱਠ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ, ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ? ਇਹ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਬਾਊਬਲ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇੱਥੇ ਬੇਕਾਰ ਹਨ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੱਚ ਦੱਸਾਂ,' ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਇਹ ਇੱਕ ਪਿੰਡਾਰੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ, ਜਿਸਨੇ ਚੀਤੂ, ਜਾਂ ਦੋਸਤ ਮੁਹੰਮਦ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ, ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਕਿਹੜਾ; ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਉਹ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਰੱਖਿਆ, ਪਰ ਲੁਬੁਰਾਂ ਨੂੰ ਫੇਰਿੰਗੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ (ਸਾਡੇ ਮੁਕਤ ਵਪਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਦੁਖਦਾਈ ਝਟਕਾ), ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਘੋੜਸਵਾਰ, ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰੋਕਾਰ, ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਬਗਾਵਤ ਕਰ ਗਏ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਤਨਖਾਹ ਲਈ ਉਸਦੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਖਰੀਦਦਾਰ ਸੀ।'

'ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਸਸਤੇ ਖਰੀਦੇ?' ਮੈਂ ਕਿਹਾ।

'ਹਾਂ, ਉਹ ਪਿਆਰੇ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ; ਲੋੜਵੰਦ ਆਦਮੀ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਹੀ ਔਖਾ ਸੌਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਸਤਾ ਖਰੀਦਿਆ; ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਹੁੰ ਖਾਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਅੱਠ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਸਸਤੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਹ ਤਜਰਬੇ ਤੋਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ; ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਖੁਦ ਮਹਾਦਜੀ ਸਿੰਧੀਆ ਨੂੰ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਾੜੀ ਚੀਜ਼ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ ਹੈ; ਪਰ ਉਹ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦਣਗੇ, ਅਤੇ ਉਹ ਮੇਰੇ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਹਨ।'

'ਇਸ ਲਈ ਸਭ ਕੁਝ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ, ਸ਼ੇਖਜੀ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਝਾਲੋਨ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ, ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਮਿਲਾਂਗਾ; ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਮੌਸਮ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਦਲ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਮਾਰਚ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਸੂਰਜ ਦੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।'

'ਠੀਕ ਹੈ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਲਗਭਗ ਤੈਅ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ; ਪਰ ਅੰਦਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ,' ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਅੰਗੂਠੇ ਨਾਲ ਜ਼ੇਨਾਨੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ; 'ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਲਈ ਕੋਤਵਾਲ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇੱਥੇ ਸਭ ਕੁਝ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਨਮਾਜ਼ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬਾਰੇ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾਕੁੰਨ ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਕਾਂਗਾ। ਜਿੰਨਾ ਅਸੀਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨਾ, ਅਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।'

'ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋਗੇ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਉਦਾਸੀਨ ਹਾਂ; ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਤੁਹਾਡੇ ਭਲੇ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਬੇਵਫ਼ਾਈ ਅਤੇ ਸਵਾਰਥ ਦੀ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਿਲ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਗੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇੱਕ ਭਰਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਵਾਰਥੀ ਇਰਾਦੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਆਲੀਆ ਹਾਫਿਜ਼! ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਛੁੱਟੀ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਮੁਗ਼ਰੇਬ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਆਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮੋਤੀਆਂ ਲਈ ਪੈਸੇ ਲਿਆਵਾਂਗਾ।' ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ।

'ਕੀ ਉਹ ਬੁਨੀਜ ਹੋਵੇਗਾ?' ਠੱਗ ਨੇ ਫਿਰ ਪੁੱਛਿਆ।
'ਸ਼ਾਂਤੀ, ਮੂਰਖ!' ਮੈਂ ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ; 'ਉਸਨੇ ਚਾਰਾ ਘੁੱਟ ਲਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਹੁੱਕ ਅਜੇ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ। ਰੁਕੋ। ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਕਿਸੇ ਉੱਲੂ ਜਾਂ ਗਿੱਦੜ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਅਤੇ ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਅਸੀਂ ਉਸਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ 'ਤੇ ਅਜੇ ਮਿੱਟੀ ਪਾਵਾਂਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੰਨਾ ਸਾਵਧਾਨ ਹੈ।'
ਮੇਰਾ ਕੋਤਵਾਲ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਬੈਂਡ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਨਵੇਂ ਮਹਿਮਾਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਆਚਰਣ ਬਾਰੇ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ: ਇਹ ਹੋ ਗਿਆ, ਮੈਂ ਬਾਕੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸਹਿਜ ਸੀ। ਜੇ ਉਹ ਆ ਗਿਆ!—ਇਹ ਉਮੀਦ ਕਰਨਾ ਲਗਭਗ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ; ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਸੀ। ਅਤੇ ਉਹ ਮੁੰਡਾ! ਉਹ ਸੋਹਣਾ ਮੁੰਡਾ!—ਮੇਰਾ (ਇੱਕ ਵਾਰ ਲਈ) ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਵਿੱਚ ਭਾਗੀਦਾਰ ਬਣਨ ਦਾ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਹਾ; ਇੰਨਾ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਘਰ ਉਜਾੜ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਲਾਲੂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਇਆ।
'ਤੁਸੀਂ ਪਾਗਲ ਹੋ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੜਕ 'ਤੇ ਬੁਨੀਜ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ; ਪਰ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਉਸਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨਾ, ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਇਹ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ।'
'ਹਾਏ!' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ; 'ਤਾਂ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈਂ। ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੈ?'
'ਰੱਬ ਨਾ ਕਰੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕਹੋ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ; ਪਰ ਗੱਲ ਦੇਖੋ। ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਹੋ, ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਪਾਰੀ ਦੇ ਘਰ ਵੜਦੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਜਾਣ ਲੈਣਗੇ ਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਕੀ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਫੜਨਗੇ?'
'ਤੂੰ ਇੱਕ ਉੱਲੂ ਹੈਂ,' ਮੈਂ ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ; 'ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ, ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਅਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਆਮ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੜਕ 'ਤੇ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਦਿਖਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਇਕੱਲਾ ਛੱਡ ਦਿਓ, ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਫੜ ਲਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਮੇਰੇ ਕੀਤੇ ਕੰਮ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰੋਗੇ।'
'ਨਹੀਂ, ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਦੋਸਤਾਨਾ ਵਿਰੋਧ ਸੀ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਹੈ, ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖੋ। ਉਹ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ ਬੁਨੀਜ?'
'ਯਕੀਨਨ, ਕੁਝ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੱਕ। ਆਲੀਆ ਦੁਆਰਾ! ਮੈਂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਲਕੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਥੱਕ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਖੂਨ ਮੇਰੀਆਂ ਨਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰੁਕ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਉਤੇਜਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੈਂ ਘੱਟ ਹੀ ਅਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।'
'ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ; ਪਰ ਕੀ ਮੈਂ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ?'
'ਹਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ: 'ਥੋੜੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਆਓ, ਅਤੇ ਘਰ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਓ। ਜਿਸ ਮੂਰਖ ਦੀ ਮੈਂ ਭਾਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਚੰਗੇ ਦਿਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਜੋਤਸ਼ੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਯਕੀਨ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਰੇਗਾ; ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਇਸ ਵਿਰੁੱਧ ਮੇਰੀ ਮਜ਼ਾਕ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਕਿਰਪਾ

ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਉਸਦੇ ਨੌਕਰਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭੋ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ; ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਪੈਸੇ ਲੈ ਜਾਓ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਅਦਾ ਕਰੋ। ਅਜੇ ਕਾਫ਼ੀ ਦਿਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਸਵੇਰ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਬੁਰੀ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਇਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਨਹੀਂ, ਸਭ ਕੁਝ।'
'ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ!' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹੁਣੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਚੱਲੋ, ਸ਼ਾਇਦ ਭੇਸ ਬਦਲ ਕੇ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਘਰ ਦਿਖਾਓ। ਬਾਕੀ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿਓ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਅਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵਾਂਗਾ।'
'ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਵਿਚਾਰ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ। 'ਅਗਲੇ ਚਾਰ ਘੰਟਿਆਂ ਤੱਕ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬੇਗਾ ਨਹੀਂ; ਮੈਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਆ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।' ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਧੀਆ ਕੱਪੜੇ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤੇ, ਹੋਰ ਕੱਪੜੇ ਪਾਏ ਜੋ ਮੈਲੇ ਅਤੇ ਗੰਦੇ ਸਨ, ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਬੰਨ੍ਹ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਆਪਣੀ ਬਾਂਹ ਹੇਠ ਰੱਖ ਕੇ, ਟੀਰੀ ਵਰਗੇ ਚੰਗੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਝਗੜਾਲੂ ਜਾਂ ਗਾਂਜਾ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਵਾਂਗ ਬਦਨਾਮ ਜਾਪਦਾ ਸੀ।
'ਆਓ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਸਾਡਾ ਕੰਮ ਜਲਦੀ ਹੀ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ;' ਅਤੇ ਇਵੇਂ ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਘਰ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘੇ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਗਲੀ ਦੇ ਕੋਨੇ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਉਸਦੇ ਕਮਰਬੰਦ ਵਿੱਚ ਸੌ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਛਾਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚਲਾਕ ਦਿਲ ਸੀ।
ਮੈਂ ਵਾਪਸ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਵਪਾਰੀ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ, ਉਸ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਜੋ ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਲੈਣੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਉਸੇ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਮਿਲਿਆ; ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਾਮ ਹੁੰਮਸ ਭਰੀ ਸੀ, ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਛੱਤ 'ਤੇ ਲੈ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਸਾਡੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਗਲੀਚੇ ਵਿਛਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਦਿੱਤੇ, ਅਤੇ ਮੋਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਫੇਰੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ।
'ਤਾਂ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਜਾਓਗੇ, ਸ਼ੇਖਜੀ?' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਜਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਮਨ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ?'
'ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ, ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। 'ਮੇਰੀ ਜਾਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ, - ਮੇਰੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਇੱਛਾ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ; ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜ਼ੇਨਾਨੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਹੰਝੂ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋ ਕੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇੱਕ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਦਿਨ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੇਰਾ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਕੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ; ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ; ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਜਿੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਮਨਾਇਆ, ਓਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ; ਅਤੇ ਦਰਅਸਲ, ਮਾਮਲਾ ਇੰਨਾ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਲਈ - ਯਾਦ ਰੱਖੋ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਲਈ - ਮੈਂ ਇੱਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਦਸ ਰੁਪਏ ਭੇਜੇ ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਜੋਤਸ਼ੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭਰੋਸਾ ਹੈ। ਆਲੀਆ ਮੇਰੀ ਗਵਾਹ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕੀ ਕਿਹਾ; ਪਰ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਸੁਨੇਹਾ ਆਇਆ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਇੱਕ ਬਦਕਿਸਮਤ ਦਿਨ ਸੀ, ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਜ਼ੇਨਾਨ-ਖਾਨਾ, ਪਤਨੀਆਂ, ਗੁਲਾਮਾਂ ਅਤੇ ਗ਼ੁਲਾਮਾਂ ਨੇ, ਜੋ ਕੁਝ ਵਾਪਰਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਉਸ 'ਤੇ ਵਿਰਲਾਪ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਰੌਲਾ ਪਾਇਆ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਖ਼ਤਰੇ ਵਾਲੀ ਬੁਰਾਈ ਤੋਂ ਬਚਣ 'ਤੇ ਵਧਾਈਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਕਿ ਮੈਂ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਕੱਲ੍ਹ ਲਈ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਦੇ ਜੋੜ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਰਹੋਗੇ '—

'ਸੱਚਮੁੱਚ, ਸ਼ੇਖਜੀ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਪੂਰੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਵਿਹਲਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਹੁਣ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਮਾਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕੀਮਤੀ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਹੁਣ ਵੀ ਸੋਚੇਗਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸ ਗੱਲ ਨੇ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਕਿਰਪਾ ਗੁਆਉਣਾ ਮੇਰੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਕੱਲ੍ਹ ਤੋਂ ਮੈਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਯਕੀਨਨ, ਤੁਸੀਂ ਆਓ ਜਾਂ ਨਾ ਆਓ। ਅਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਹ ਤੁਹਾਡਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ; ਮੈਂ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਬਿਲਕੁਲ ਉਦਾਸੀਨ ਹਾਂ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਮੈਂ ਸੜਕ 'ਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਸੁਹਾਵਣਾ ਸਮਾਜ ਗੁਆ ਦੇਵਾਂਗਾ।'
ਉਹ ਕਾਫ਼ੀ ਉਲਝਣ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਠਹਿਰਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਸੀ; ਪਰ ਮੇਰੇ ਲਾਪਰਵਾਹ, ਪਰ ਦ੍ਰਿੜ ਬੋਲਣ ਦੇ ਢੰਗ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਕੋਈ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ; ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਫਾਰਸੀ ਕਹਿੰਦਾ, ਉਸਨੇ 'ਬੇਸਬਰੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਦੰਦਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੀ ਉਂਗਲੀ' ਫੜੀ ਰੱਖੀ। ਉੱਥੇ ਉਹ ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ, ਚੁੱਪਚਾਪ ਜ਼ਮੀਨ ਵੱਲ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਲਾਭ ਦੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਸੀ; ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਾਂ, ਉਹ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਅਤੇ ਬਦਕਿਸਮਤ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਓਨਾ ਹੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੰਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਉਸਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੁਲਾਮ, ਜਾਂ ਗਧੇ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ:
'ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਡਾ ਸਮਝੌਤਾ ਯਾਦ ਹੈ - ਦੋ ਸੌ ਰੁਪਏ? ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਹੋਰ ਰੁਕੋ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸੌ ਹੋਰ ਬਣਾ ਲਵਾਂਗਾ। ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਹੋ, ਅਤੇ ਸੌ ਰੁਪਏ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਧੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੱਪੜੇ ਖਰੀਦੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।'
ਇੱਥੇ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਸੌ ਰੁਪਏ ਠੱਗਣ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸੀ; ਅਤੇ, ਉਸਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਆਖਰੀ ਹਿੱਸੇ ਲਈ, ਮੈਂ ਉਸਦਾ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਗੁੱਸਾ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ: ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘੀ ਖੇਡ ਖੇਡ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਗੁਆ ਨਾ ਸਕਾਂ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਰਕਮ ਲਈ ਵੀ।
'ਨਹੀਂ, ਸ਼ੇਖ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ; ਮੈਂ ਕੱਲ੍ਹ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਲਈ ਨਹੀਂ ਰਹਾਂਗਾ: ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਭਰਮਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਪਰ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਸੋਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਨੁਜੂਮੀ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਦਸ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ? ਮੈਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਹਨ, ਹਾਂ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਂਗ ਤਾਰਿਆਂ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।'
"ਹਾਂ! ਤੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈਂ, ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ?" ਉਹ ਚੀਕਿਆ। "ਆਲੀਆ ਦੁਆਰਾ, ਮੈਂ ਉਸ ਬਦਮਾਸ਼ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਜੁੱਤੀ ਨਾਲ ਕੁੱਟਾਂਗਾ, ਗਾਂ ਦੇ ਚਮੜੇ ਦੀ ਜੁੱਤੀ ਨਾਲ ਵੀ, ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਪਰ ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਉਹ ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਕੀ ਮੈਂ ਹੋਰ ਪੈਸੇ ਭੇਜਾਂ?"
'ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ; ਜੇ ਉਹ ਇਮਾਨਦਾਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਨੌਕਰ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਦੇਵੇਗਾ; ਜੇ ਉਹ ਇੱਕ ਠੱਗ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਰੱਖੇਗਾ, ਅਤੇ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜੇਗਾ ਕਿ ਤਾਰੇ ਬਦਲ ਗਏ ਹਨ; ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਮਿੱਟੀ ਖਾਓਗੇ, ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਉਹ ਤੁਹਾਡੀ ਦਾੜ੍ਹੀ 'ਤੇ ਹੱਸੇਗਾ। ਨਹੀਂ, ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਕੋਈ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ, ਸਿਵਾਏ ਉਸ ਦੇ, ਜ਼ੇਨਾਨਾ ਦੇ, ਅਤੇ ਤਾਰਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਣ ਦੇ; ਅਤੇ ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਸਾਬਤ ਕਰੇਗਾ।'

'ਅਸੰਭਵ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ,' ਉਸਨੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਕਿਹਾ। 'ਨੁਜ਼ੁਮੀ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਮੇਰੀਆਂ ਚਾਰ ਪਤਨੀਆਂ ਹਨ, ਆਲੀਆ ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਕਰੋ! - ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਿਣਤੀ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ; ਪਰ ਓ! ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਭਿਆਨਕ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।'

'ਬਹੁਤ ਹੋ ਗਿਆ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਤੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਂਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੂੰ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, - ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ।'

'ਬਿਲਕੁਲ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ: ਤੁਸੀਂ ਉਸੇ ਮਕਸਦ 'ਤੇ ਹੀ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਦਿਲ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਲਾਭ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਮੈਨੂੰ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੀ ਹੈ; ਪਰ ਉਹ ਔਰਤਾਂ'—

ਨਮਾਜ਼ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੁਅੱਜ਼ਿਨ ਦੀ ਗੂੰਜਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੇ ਗੁਆਂਢੀ ਮਸਜਿਦ ਦੀ ਛੱਤ ਤੋਂ ਸਮਾਂ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ। ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਗਲੀਚੇ ਵਿਛਾਏ, ਅਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਚਮਕਦੇ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਹੋਏ, ਆਪਣੀ ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਉਸਤਤ ਅਤੇ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਮੈਂ ਆਖਰੀ ਪਲ ਤੱਕ ਰੁਕਣ ਦਾ ਪੱਕਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਦੂਤ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦੇਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ, ਜੇ ਜੋਤਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਸੁਨੇਹਾ ਨਾ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਯੋਜਨਾ ਅਜ਼ਮਾਵਾਂਗਾ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਿਨ ਰਹਿਣ ਲਈ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਹੋਵਾਂਗਾ। ਆਹ, ਸੋਨਾ! ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਜੇ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਮੇਰੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਲੋੜ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦੇਵੇਂ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਪੂਜਾ ਤਿਆਗ ਦਿਆਂਗਾ।

ਸਾਡੀਆਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈਆਂ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਬੈਠ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਮਕਸਦ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਸੁਨੇਹਾ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਮੈਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਵਪਾਰੀ ਨੂੰ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੀ ਲਾਲਚੀ ਆਤਮਾ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਝਲੋਨੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਸਵਾਗਤ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਿਨ ਰੁਕਣ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਨੌਕਰ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕੰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕਿਹਾ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਸਨੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਗਿਆ।

'ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ, ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਲੋੜ ਹੈ - ਦੀਵਾਨ ਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੇਰਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਰੁਕੋ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਰੰਤ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਮਿਲ ਜਾਵਾਂਗਾ।'

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪੌੜੀਆਂ ਤੋਂ ਉਤਰਦੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਮੇਰੇ ਸੀਨੇ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਧੜਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੀ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ? ਜਾਂ ਕੀ ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਕੋਈ ਖ਼ਤਰੇ ਦਾ ਡਰ ਸੀ? ਮੈਂ ਛੱਤ ਉੱਤੇ ਵੇਖਿਆ; ਇਹ ਛਾਲ ਮਾਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਉੱਚੀ ਸੀ; ਜੇ ਖ਼ਤਰਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਬਚਣਾ ਅਸੰਭਵ ਸੀ। ਪਰ ਇੱਕ ਪਲ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ; ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਤਲਵਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰੱਖਿਆ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਡਰ 'ਤੇ ਹੱਸ ਪਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਸ ਤੰਗ ਪੌੜੀ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਦੀਵਾਨ ਖਾਨੇ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ, ਪਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ: ਮੈਂ ਧੀਮੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਦੋ ਉੱਚੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਸੁਣ ਸਕਦਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਗਰਦਨ ਫੈਲਾਈ, ਅਤੇ ਛੱਤ ਦੇ ਪੈਰਾਪੇਟ ਉੱਤੇ ਝੁਕਿਆ, ਇੱਕ ਅੱਖਰ ਫੜਨ ਦੀ ਵਿਅਰਥ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਅਚਾਨਕ ਵਪਾਰੀ ਅਤੇ ਚਿੱਟੇ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨੇ ਇੱਕ ਚਿੱਤਰ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਤੁਰੰਤ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਦਾ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸਦਾ ਨੰਗਾ ਅਤੇ ਮੁੰਨਿਆ ਹੋਇਆ

ਸਿਰ ਉਸਨੂੰ ਪੁਜਾਰੀ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਦੀਵਾਨ ਖਾਨੇ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੋਇਆ; ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਮੈਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝ ਆਏ।

'ਫਿਰ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੈ?' ਵਪਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ।

'ਕੋਈ ਨਹੀਂ,' ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਕਿਹਾ, (ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਸੀ), 'ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਟੇਬਲਾਂ ਅਤੇ ਗਣਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਸੀ ਜੋ ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਖੋਜੀ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਕਲਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਸੀ; ਕੀ ਮੈਂ ਸਹੀ ਹਾਂ?'

'ਠੀਕ ਹੈ, ਆਹ, ਨੇਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਯਕੀਨਨ ਤੂੰ ਹੈਂ। ਮੈਨੂੰ ਲਾਭ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਨਹੀਂ, ਦੌਲਤ।'

'ਅਤੇ ਤੂੰ ਸਫਲ ਹੋਵੇਂਗਾ,' ਦੂਜੇ ਨੇ ਕਿਹਾ। 'ਨਾਰਾਇਣ ਇਹ ਬਖਸ਼ੇ! ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਚੰਗੀ ਕਿਸਮਤ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਾਂਗਾ।'

'ਅਜਿਹਾ ਕਰ, ਅਜਿਹਾ ਕਰ, ਭਲਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣ: ਭਲਾ ਸਿਓਨਾਥ, ਮੈਂ ਵਾਪਸ ਆਉਣ 'ਤੇ ਤੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਾਂਗਾ। ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਮੈਂ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹਾਂ: ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਰਾਹੀਂ ਮੰਦਰ ਤੱਕ ਇੱਕ ਝਾਤ ਮਾਰਾਂਗਾ।'

'ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੋਗੇ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੇਖਜੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਬੱਲਾਜੀ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਦਿਆਲੂ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਨਜ਼ੂਰਾਂ ਉਸਦੀ ਦਰਗਾਹ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਤੋਹਫ਼ਾ ਦੇਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਹੀ ਹੋਵੇ। ਨਾਰਾਇਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰੱਖੇ!'

'ਇਹ ਦੁੱਗਣਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ—ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ, ਸਿਓਨਾਥ। ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਆਲੀਆ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਵਾਪਸ ਆਵਾਂਗਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਾਂਗਾ। ਤੂੰ ਜਾ! ਖੈਰ, ਆਲੀਆ ਹਾਫਿਜ਼, ਮੇਰਾ ਦੋਸਤ ਮੇਰਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।'

ਉਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਆਇਆ। 'ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ ਰਹੋ, ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ,' ਉਸਨੇ ਪੁਕਾਰਿਆ, 'ਮੇਰੇ ਦਿਆਲੂ ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ! ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਕੱਲ੍ਹ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਦਿਨ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਚੇਲੇ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਉਸਦੀਆਂ ਫੱਟੀਆਂ 'ਤੇ ਗਣਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ ਦਾ ਪਹਿਲੂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਬੇਅੰਤ ਸਮੇਂ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਸੀ। ਆਹ, ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਸਿਆਣਾ ਹੈ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਤੇ ਕਿੰਨਾ ਇਮਾਨਦਾਰ! - ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਠੱਗ ਕਿਹਾ, ਪਰ ਦੇਖੋ, ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਦੁਬਿਧਾ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਤਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ। ਖੈਰ, ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਇਹ ਆਲੀਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਹ ਕਾਫ਼ਰ ਉਸ ਨਾਲ ਕੁਝ ਸਾਂਝ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਸੱਚੇ ਧਰਮ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਨਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।'

'ਤਾਂ ਇਹ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਸ਼ੇਖਜੀ,' ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ; 'ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਦੋਸਤ, ਇੱਕ ਜੋਤਸ਼ੀ ਵਾਂਗ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਲਈ ਇਮਾਨਦਾਰ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੀ ਨਵੀਂ ਖੋਜ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਪੈਸੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ?'

ਵਪਾਰੀ ਨੇ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਕਿਹਾ। 'ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ; ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਮੰਦਰ ਲਈ ਤੇਲ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਕੁਝ ਪੈਸੇ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।'

'ਓਹ, ਦੁਰਲੱਭ ਉਦਾਸੀਨਤਾ!' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ; 'ਇਸ ਸਵਾਰਥੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇਖ ਕੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀ ਨੂੰ ਪਛਾੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਸਦਾ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵੀ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ?' 'ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੋਈ ਨਹੀਂ! ਇੱਕ ਸੱਚਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਕਿਸੇ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਨਾਲ

ਕਿਵੇਂ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਜਾਂ ਸਬੰਧ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਉਸਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾਉਂਦਾ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ 'ਤੇ ਹੱਸਦਾ ਹਾਂ?' ਅਤੇ ਉਹ ਹੱਸ ਪਿਆ।

"ਝੂਠਾ!" ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਫੜਿਆ ਅਤੇ ਦੰਦ ਪੀਸਿਆ, ਤੂੰ ਇਸ ਝੂਠੀ ਸਹੁੰ ਲਈ ਆਲੀਆ ਨੂੰ ਕਈ ਦਿਨ ਵੱਡੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਵਾਬ ਦੇਵੇਂਗਾ। ਸੱਚਮੁੱਚ ਇਹ ਇੱਕ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਕੰਮ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਤੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਹਾਜੀ ਵੀ! ਓ, ਸ਼ਰਮ, ਸ਼ਰਮ! ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਅਰਬੀ ਆਇਤ ਯਾਦ ਆਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, 'ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਗੁਆਂਢੀ ਨੇ ਹੱਜ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਾ ਕਰੋ; ਅਤੇ ਜੇ ਉਸਨੇ ਇਹ ਦੋ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਜਲਦੀ ਕਰੋ।'

'ਚੰਗਾ, ਹੇ ਹਾਜੀ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਤੂੰ ਸਹੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈਂ। ਪਰ ਰਾਤ ਢਲਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਤੈਨੂੰ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ; ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਨੌਕਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਾ ਲਿਆਵਾਂ; ਮੇਰੀ ਸੰਗਤ ਤੁਹਾਡੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਦੋਸਤ ਹੈ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲੇਗਾ; ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਨਾ ਲਿਆਵਾਂ, - ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਚੰਗੇ ਮਕਸਦ ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਥਕਾ ਦੇਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਤੇਜ਼ ਹਰਕਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਤੇਜ਼ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।'

'ਮੈਂ ਹਰ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀ ਸਲਾਹ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਾਂਗਾ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ। ਮੈਂ ਕੋਈ ਨੌਕਰ ਨਹੀਂ ਲਿਆਵਾਂਗਾ; ਜੋ ਆਦਮੀ ਮੇਰਾ ਵਾਧੂ ਟੈਟੂ ਚਲਾਏਗਾ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਜਿੰਨਾ ਘੱਟ ਮੈਂ ਦਿਖਾਵਾਂਗਾ, ਓਨਾ ਹੀ ਘੱਟ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਹੋਵੇਗਾ।'

'ਤਾਂ ਯਾਦ ਰੱਖੋ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਸੀਂ ਸਵੇਰ ਦਾ ਤਾਰਾ ਚੜ੍ਹਨ ਤੱਕ ਮੇਰੇ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਓ; ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਵਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਤੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦੇ।'

ਉਸਨੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ।

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਦੂਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਦੇਖਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਹੱਸ ਪਿਆ।

'ਕੀ ਉਹ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ?' ਉਸਨੇ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਪੁੱਛਿਆ। 'ਆਹ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਾ ਆਇਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ।'

'ਉਹ ਹੈ, ਉਹ ਕਾਫ਼ੀ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਾਲ ਉਸਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਹੈ; ਇੱਕ ਖਿੱਚ ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਗੁਆਚਿਆ ਆਦਮੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਤੂੰ, ਮੇਰੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਦੋਸਤ, ਤੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਫਲ ਹੋਇਆ ਹੈਂ ਕਿ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਸਫਲਤਾ 'ਤੇ ਹੈਰਾਨ ਹਾਂ।'

'ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਕੰਮ ਮੇਰੇ ਸੋਚਣ ਨਾਲੋਂ ਸੌਖਾ ਸੀ। ਪਰ ਮੇਰੇ ਸਾਹਸ ਸੁਣੋ।'

'ਜ਼ਰੂਰ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ, ਮੈਂ ਚਿਲਮ ਮੰਗਵਾਇਆ।

'ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਗਏ ਸੀ?' - ਮੈਂ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ, - 'ਖੈਰ, ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਨੌਕਰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਕੰਧ ਦੀ ਛਾਂ ਵਿੱਚ ਲੇਟ ਗਿਆ, ਪਰ ਜਾਗਦਾ ਰਿਹਾ; ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਬਾਹਰ ਆਇਆ, ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸਮਤ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਗਿਆ: 'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਕੁਲਾਲ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ?' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਗਲਾ ਸੁੱਕਾ ਹੈ।' ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੇ ਖੁਦ ਪੀਤਾ, ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਰੰਗ ਤੋਂ, ਅਤੇ ਉਹ ਕੁਲਾਲ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਜ਼ਿਕਰ 'ਤੇ ਚਮਕ ਉੱਠੀਆਂ। 'ਨੇੜੇ ਹੀ ਇੱਕ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਦਿਖਾਵਾਂਗਾ।' 'ਚੰਗਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਪੋਟੇ ਸਾਂਝੇ

ਕਰੋਗੇ।' ਖੈਰ, ਅਸੀਂ ਦੁਕਾਨ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਅੰਦਰਲੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਮੈਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਇੱਕ ਬੋਤਲ ਮੰਗਵਾਈ, ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ; ਜਗ੍ਹਾ ਥੋੜ੍ਹੀ ਹਨੇਰੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਜੋ ਲਿਆ ਸੀ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਡੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਹਰ ਬੂੰਦ ਪੀਤੀ; ਉਸਨੇ ਬੋਤਲ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਪਾਣੀ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਹੋਰ ਮੰਗਵਾਇਆ। ਅਖੀਰ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛ ਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਦਾ ਮਾਲਕ ਕੌਣ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ, ਮਾਸ਼ਾੱਲਾ! ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਬਾਰੇ ਸਭ ਕੁਝ ਸੁਣ ਲਿਆ; ਅਤੇ, ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਕਿ ਉਹ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਇੱਕ ਜੋਤਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਦਕਿਸਮਤ ਦਿਨ ਐਲਾਨਣ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਮੇਰਾ ਦੋਸਤ ਸ਼ੰਭੂ (ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਅਜਿਹਾ ਸੀ) ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਾਬੀ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੋ ਉਸਦੇ ਸਿਹਰਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਉੱਥੇ ਹੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ; ਪਰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ ਕਿ ਜੋਤਸ਼ੀ ਅਗਲੀ ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਸੀਓਨਾਥ ਸੀ।

'ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਇੱਕ ਲੰਬਾ, ਗੋਰਾ ਆਦਮੀ, ਇੱਕ ਸੋਹਣਾ ਪੁਜਾਰੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਠੱਗ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਮਜ਼ਬੂਤ।'

'ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਦੇਖਿਆ! ਕਿਵੇਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ?'

ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਵਿਹੜੇ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਦਿਲੋਂ ਹੱਸ ਪਏ, ਅਤੇ ਵਪਾਰੀ ਦੇ ਰੋਣ ਵਾਲੇ ਸੁਰਾਂ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੇ ਹੰਕਾਰੀ ਸੁਰਾਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕੀਤੀ।

'ਪਰ ਸੁਣੋ,' ਲਾਲੂ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਵੋ, ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਮੰਦਰ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਮਿਲ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਲਈ ਬੁਰੀ ਨਜ਼ਰ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਦੂ ਦੀ ਭੀਖ ਮੰਗੀ। ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ - ਹਾਂ ਆਲੀਆ, ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਸੀ! ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਨਿਗਾਹ ਹੇਠ ਕੰਬ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਮਾਸ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿੜਕਿਆ ਜਿਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਹੋਵੇ; ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੈਂ ਡਰ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਇੰਝ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹੈ। "ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਆਓ," ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਕਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗਾ।" ਉਸਨੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਲਗਭਗ ਮਸ਼ੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਅੱਗੇ-ਅੱਗੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। "ਆਪਣੇ ਜੁੱਤੇ ਛੱਡ ਦਿਓ," ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; "ਇਹ ਜਗ੍ਹਾ ਪਲੀਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ: ਇਹ ਪਵਿੱਤਰ ਹੈ।" ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਇਕੱਲੇ ਸੀ, ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਦੇਵਤੇ ਦਾ ਇੱਕ ਮੰਦਰ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਮੁੜਿਆ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਚਿਹਰੇ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਸੋਚਣਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਓ, ਮੈਂ ਕਿੰਨਾ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਸਾਡੇ ਸੰਕੇਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾ ਕੇ ਮੇਰੀ ਦੁਬਿਧਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ!'

'ਸਾਡਾ ਸਿਗਨਲ?'

'ਹਾਂ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਫਿਰ ਵੀ; ਮੈਂ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਂਗ ਹੈਰਾਨ ਸੀ, ਪਰ ਭੇਤ ਜਲਦੀ ਹੀ ਹੱਲ ਹੋ ਗਿਆ; ਉਹ ਸਾਡੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਮੰਦਰਾਂ, ਬਿੰਦਾਚੁਲ ਦਾ ਪੁਜਾਰੀ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ, ਜਿਸਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਬਨਾਰਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਖਗੋਲ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ, ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਜੋਤਸ਼ੀ ਲਈ ਠਹਿਰਾਇਆ, ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਪਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਬਿੰਦਾਚੁਲ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਮੇਰਾ ਉਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਮੈਂ

ਆਪਣੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਿਆ; ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਪਰਸ ਖੋਲ੍ਹਿਆ, ਅਤੇ ਪੰਜ ਅਸ਼ਰਫ਼ੀਆਂ ਨੇ ਉਸਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾ ਬਦਲਾਅ ਲਿਆਂਦਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਮੇਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਸੁਣੀਆਂ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਦੋਸਤ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸੀ, ਅਸਮਾਨ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਉੱਥੇ ਜਾ ਕੇ ਕਹਿਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਗਣਨਾ ਗਲਤ ਸੀ, ਅਤੇ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਗਰੀਬ ਸ਼ੇਖ ਲਈ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੀ ਸੀ।'

'ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ।

'ਨਹੀਂ,' ਲਾਲੂ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ; ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੈਸੇ ਦੇਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਉਹ ਸੌ ਰੁਪਏ ਹੋਰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਦਰਸਾਇਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਬੈਂਡ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਵੰਡਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਭੁੱਟੋ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਬੈਂਡ ਨੂੰ ਉਸ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਆਮ ਗਾਹਕੀ ਦੀ ਰਕਮ ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।'

'ਅਤੇ ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ?'

'ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਬੂਤ ਹੈ, ਮੀਤ ਸਾਹਿਬ; ਕੀ ਉਸਨੇ ਉਹ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਿਸਦਾ ਉਸਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ? ਅਤੇ ਬਿੰਦਾਚੁਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਕਦੋਂ ਆਪਣਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੋੜਿਆ ਸੀ? ਉਹ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ: ਭਵਾਨੀ ਉਸਨੂੰ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮਾਰ ਦੇਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਉਸਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਤਸੀਹੇ ਦੇ ਕੇ ਮਾਰ ਦੇਵੇਗਾ।'

'ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ,' ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, 'ਅਸੀਂ ਇਹ ਹਿੱਸਾ ਉਸਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਹੁੰਚਾਈਏ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ?'

'ਬਹੁਤ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ; ਅਸੀਂ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੁੰਡਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਾਂ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨਾਲ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।'

'ਸੱਚ, ਅਸੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਹੁਣ ਜਾਓ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਸਬਕ ਦੁਹਰਾਓ ਜੋ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿਓ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਚੰਗੀ ਬਨਿਜ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਅਸੀਂ ਵੀ ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਾਂਗੇ। ਪਰ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਜਿਸਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਇੰਨਾ ਵਧੀਆ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।'

'ਉਸਨੂੰ ਇਕੱਲਾ ਰਹਿਣ ਦਿਓ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਤੁਹਾਡੇ ਚਾਲ-ਚਲਣ ਬਾਰੇ ਅਕਸਰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਬਿਹਤਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਉਸਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦੇਵੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਬਿਹਤਰ ਸੀ। ਅਤੇ ਉਹ ਸਹੀ ਹੈ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ; ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।'

ਅਧਿਆਇ XLV

ਕੌਰਨਵਾਲ। ਉਸਨੂੰ ਚੋਰ ਵਾਂਗ ਬੰਨ੍ਹੋ; ਉਸਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਓ:
ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾ ਸਕਦੇ
ਨਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਡੀ ਸ਼ਕਤੀ
ਸਾਡੇ ਗੁੱਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਕਰਾਂਗੇ, ਜਿਸਨੂੰ ਆਦਮੀ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਕਾਬੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।
ਕਿੰਗ ਲੀਅਰ, ਐਕਟ III, ਸੀਨ vii

ਚਾਰ ਦਿਨ ਬੀਤ ਗਏ, ਅਤੇ ਵਪਾਰੀ ਅਜੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ ਉਸਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸੀ; ਪਰ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਲਿਜਾਣ ਲਈ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰਸਤੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਉਲਝਾਉਣ ਲਈ, ਸੱਜੇ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਮੁੜ ਕੇ, ਆਮ ਪਟੜੀਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ, ਅਤੇ ਫੁੱਟਪਾਥਾਂ ਅਤੇ ਰਸਤਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਨੂੰ ਹੀ ਪਤਾ ਹਨ, ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਕਾਫ਼ੀ ਦੂਰ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਦਾ ਮਾਰਚ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚੋਂ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਮਨਪਸੰਦ ਭੀਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਪਹਿਲੇ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਮਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਪੰਜਵੀਂ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਜਲਦੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ (ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਮੇਰੀ ਆਦਤ ਸੀ) ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਸੀ। ਹੁਣ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਰਹੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੀ ਤਾਕਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਅਤੇ ਕੀਮਤੀ ਲੁੱਟ ਸਾਡਾ ਇਨਾਮ ਹੋਵੇਗਾ, ਥੋੜ੍ਹੇ ਹੀ ਘੰਟੇ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਝਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ ਹਿਲਦੇ ਦੇਖਿਆ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਲ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਖਰਗੋਸ਼ ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਗਿਆ! ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਹੱਸ ਪਿਆ। ਮੂਰਖ ਕਿ ਉਹ ਹਨ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਮੇਰੇ ਇਹ ਭਰਾ! ਕੋਈ ਜਮਾਦਾਰ ਨਹੀਂ ਪਰ ਮੈਂ ਇਸ ਭਿਆਨਕ ਸ਼ਗਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਟਰੈਕ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰਾਂਗਾ; ਉਹ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਸਾਰਾ ਜਥਾ ਉੱਡ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੌ ਸ਼ੇਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਅਤੇ ਬਚਣ ਲਈ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਬੁੰਜ ਛੱਡ ਦੇਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਉਸਨੂੰ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਮੈਂ!—ਮੈਂ ਇਸ 'ਤੇ ਹੱਸਦਾ ਹਾਂ: ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਗਨ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੀ ਇਹ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਰੋਕੇਗਾ? ਆਹ, ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ! ਮੇਰਾ ਖੇਡ ਪੱਕਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਸਮਝ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੀ। ਸਾਹਿਬ, ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਇੱਕ ਵੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਗਏ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇਖੀ ਜੋ ਮੈਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਵਪਾਰੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੋ ਨੌਕਰ ਮਰ ਗਏ। ਹਾਂ, ਉਹ ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੋਂ ਮਰ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਟੱਟੂ ਤੋਂ ਖਿੱਚਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਦਿੱਤਾ; ਅਤੇ ਨੌਕਰਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਦੂਜਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਪਰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਮੇਰੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਕੱਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ; ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਨਾਮ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੇਰੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਪਾਰੀ ਦੇ ਨੌਕਰ ਮੇਰੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਜੋ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਸੀ, ਬਹੁਤ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ; ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਸਾਹ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ: ਅਸੀਂ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਜਾਣਾ ਸਵਾਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ।

'ਅਸੀਂ ਅਨੁੰਦੀ ਦਾ ਕੀ ਕਰੀਏ?' ਮੈਂ ਲਾਲੂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ; 'ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਚੋਰਾਂ ਦੇ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ ਹਾਂ।'
ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਸ਼ੱਕ ਤੁਰੰਤ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। 'ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਦਰਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢੋ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਉਹ ਆਦਮੀ ਮਰ ਰਿਹਾ ਹੈ: ਇੱਕ ਹੋਰ ਜ਼ੋਰ ਕੀ ਮਾਇਨੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ? ਉਸਨੂੰ ਬਾਕੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦਫ਼ਨਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ, ਪਰ ਇੱਥੇ ਸਾਰੇ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਬੈਂਡ ਚੱਲ ਪਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਚਾਦਰ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।'
ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਕੱਢੀ ਅਤੇ ਮਰ ਰਹੇ ਬਦਮਾਸ਼ ਵੱਲ ਵਧਿਆ; ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਬੇਨਤੀ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਬੋਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਸਖ਼ਤ ਸੀ। - ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਲੀਆ ਨੂੰ ਉਸ ਬਦਮਾਸ਼ ਜੀਵ ਦੇ ਖੂਨ ਲਈ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ।
"ਬਦਕਿਸਮਤ!" ਮੈਂ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਨੂੰ ਟੋਕਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, ਅਤੇ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸਾਥੀ, ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਤੈਨੂੰ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ ਗਈ ਸੀ?
ਮੈਂ ਕੀਤਾ, ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਕੀਤਾ; ਫਿਰ ਵੀ ਇਸਨੂੰ ਕਤਲ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ? ਉਹ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮਰ ਜਾਂਦਾ; ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਦੁੱਖ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਦਿਵਾਇਆ।
ਇਹ ਇੱਕ ਬੁਰਾ ਕੰਮ ਸੀ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ; ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਜੋ ਤੁਹਾਡੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਸਤਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ।
ਕਈ ਵਾਰ, ਠੱਗ ਦਾ ਲਾਪਰਵਾਹ ਜਵਾਬ ਹੁੰਦਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਕਿਹਾ।
ਅਸੀਂ ਕਮਰਬੰਦ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਕੱਢ ਕੇ, ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਚਾਦਰ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟਿਆ ਜੋ ਉਸਦੀ ਕਮਰ ਦੁਆਲੇ ਸੀ। ਲਾਲੂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਕਬਰ ਤੱਕ ਲੈ ਗਏ, ਹੁਣ ਲਗਭਗ ਉੱਪਰ ਤੱਕ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।
'ਤਾਂ ਉਹ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ!' ਲੁਘਾਈਆਂ ਨੇ ਚੀਕਿਆ; 'ਉਹ ਉਸ ਕੱਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਸੀ: ਜਿਸਨੇ ਇਹ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਉਹ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਲਈ ਕਰਦਾ ਜੇ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਉਸਨੂੰ ਫੜ ਨਾ ਲੈਂਦੇ; ਪਰ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਚੁੱਪਚਾਪ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, - ਉਹ ਹੁਣ ਚੰਗੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਤੋੜੇਗਾ: ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਅਨੁੰਦੀ ਲਈ, ਉਸਨੂੰ ਬਾਕੀ ਦੇ ਨਾਲ ਦਫ਼ਨਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਇਕਾਂਤ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸਾੜਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ।'
ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਦਫ਼ਨਾਇਆ ਗਿਆ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟੋਏ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਨੂੰ ਡੂੰਘਾ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਉੱਤੇ ਕੁਝ ਭਾਰੀ ਪੱਥਰ ਰੱਖੇ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਢੱਕ ਦਿੱਤਾ: ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਤੋਂ ਇੱਕ ਭਾਰ ਉਤਰਿਆ ਹੋਇਆ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਮੇਰੀ ਨਜ਼ਰ ਤੋਂ ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਿਰਫ਼ ਲਾਲੂ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਕੀ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਅਤੇ ਚੁੱਪ ਸੀ: ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਅਕਸਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰੇ, ਜਾਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਮਰਨ ਦੇਵਾਂ।
ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਦੁਰਲੱਭ ਲੁੱਟ ਸੀ, ਸਾਹਿਬ। ਅਗਲੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਗੁਰ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਸਟੇਜ ਦੇ ਅੰਤ ਵੱਲ ਵਧੇ; ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕਮਰ ਕੱਸਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਤਾਬੂਤ ਖੋਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਲੁੱਟ ਦਾ ਸਮਾਨ ਵੰਡਿਆ। ਵਪਾਰੀ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਹ ਹਾਰ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਜਿਸਦਾ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਬਿਨਾਂ ਤਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਮੋਤੀਆਂ ਦਾ ਢੇਰ ਵੀ ਲਿਆਇਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਿਤ ਕੀਮਤ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਲਗਾਉਣ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਰਕਮ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਲਗਾਇਆ।
ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਸਾਨੂੰ ਅਮੀਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨਵੇਂ ਸਾਹਸ

ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਝਲੋਨੇ ਵੱਲ ਵਧੇ। ਅਸੀਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਪਹੁੰਚ ਗਏ, ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਮੈਂ ਅਜ਼ੀਮਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ, ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੇਰਾ ਬੱਚਾ ਠੀਕ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸਦਾ ਵਿਆਹ ਸਮਾਰੋਹ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਵੀ ਠੀਕ ਸੀ, ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਯੋਗ ਕਿਸੇ ਸਾਹਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਝਲੋਨੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ। ਪਰ ਗਣੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਖ਼ਬਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਉਹ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬਨਾਰਸ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਮੁਨਸ਼ੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਬਦਲਾ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਧੜਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਭੁੱਲਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮੇਰੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਮਹੀਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪਰਵਾਹ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਬੀਤ ਗਏ। ਹਾਏ! ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਹਾਅ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਨਦੀ ਦੇ ਕੋਮਲ ਵਹਾਅ ਨਾਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਜੋ ਸ਼ਾਂਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਹਰੇ ਅਤੇ ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਲੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਗਦਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਨਰਮ ਹਵਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੀ ਛਾਤੀ ਉੱਤੇ ਵਗਦਾ ਹੈ, ਅਚਾਨਕ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਚੱਟਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਟਕਰਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਵਹਾਅ ਆਪਣੇ ਪੱਥਰੀਲੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨਾਲ ਹੰਗਾਮੇ ਅਤੇ ਭਿਆਨਕ ਝਗੜੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ, ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਚੇਤਾਵਨੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ; ਇੱਕ ਝਟਕੇ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਤਬਾਹੀ ਆ ਗਈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਡੁੱਬ ਗਿਆ - ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰਾ! ਪਰ ਕਿਸਮਤ ਦੇ ਉਸ ਝਟਕੇ ਲਈ ਮੈਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇੱਕ ਇਮਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਕੋਮਲ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਠੱਗੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਜਿੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਸੁਖਦਾਇਕ ਸੁੱਖਾਂ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ, ਓਨਾ ਹੀ ਮੈਂ ਭਟਕਣ ਅਤੇ ਲੁੱਟ ਅਤੇ ਤਬਾਹੀ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ। ਨਾ ਹੀ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਬਦਲੇ ਗਏ ਬਦਲਾਅ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਰਨ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਮੈਨੂੰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਬਦਕਿਸਮਤ ਮੌਕਾ ਅਜ਼ੀਮਾ ਨੂੰ ਉਸ ਭਿਆਨਕ ਵਪਾਰ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸਦਾ ਮੈਂ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸਦਾ ਉਸਦੇ ਪਿਆਰ ਭਰੇ ਅਤੇ ਕੋਮਲ ਸੁਭਾਅ 'ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਵਜੂਦ ਦੇ ਹਰ ਅੰਗ ਦੇ ਝੁਕਣ 'ਤੇ, ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਕਾਤਲ ਹਾਂ, ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ; ਅਤੇ ਅਕਸਰ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਰਾਤ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਦਿਲ 'ਤੇ ਪਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇੰਨੇ ਭਾਰੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਉਸਦੀ ਆਤਮਾ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਰਹੱਸਮਈ ਸਾਂਝ ਰੱਖਦੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਡਰ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਗਲੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਭੱਜ ਜਾਂਦੀ। ਅਤੇ ਇਹ ਕਲਪਨਾਵਾਂ ਇੰਨੀਆਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਅਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਦੁਹਰਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਬੁਰਾਈ ਦੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਸਮਝਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣਾ ਘਰ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਦੌਲਤ ਦਿੱਲੀ ਲੈ ਜਾਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਇਰਾਦਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਉੱਥੇ ਬਾਕੀ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਰਹਿਣ ਲਈ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹੀਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਲੰਘ ਗਏ; ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸੱਜਣ ਝਲੋਨ ਆਇਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਰਾਜਾ ਨਾਲ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਕਈ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੰਧੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੇਠ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ: ਫਿਰ ਵੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਚੁੱਪਚਾਪ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਪਰ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਠੱਗਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਸੰਘ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੀ ਸੀ, - ਇੱਕ ਝਟਕਾ ਜਿੰਨਾ ਗੰਭੀਰ, ਸਰੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਥਾਈ, ਜਿੰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਅਨੁਭਵ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਝਲੋਨ ਛੱਡ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਫੇਰੀ ਸਾਨੂੰ ਲਗਭਗ ਭੁੱਲ ਗਈ ਸੀ; ਮੇਰੀ ਧੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਕੁਝ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਰਾਜਾ ਦੇ ਹੁਰਕਰਾ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਨੇਹਾ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕੰਮ ਲਈ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਸਮ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨਾ ਵਿਅਰਥ ਸੀ। ਦੂਤ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗਾ; ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਾ ਦੇਖ ਕੇ, ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਕਮਰ ਕੱਸ ਲਿਆ ਅਤੇ ਹੁਰਕਰਾ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋ ਗਏ।

ਸਾਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਰਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀਵਾਨ ਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਰਾਜਾ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਮੁਤਸੁਦੀਨ ਅਤੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਛੱਡ ਕੇ, ਅਸੀਂ ਆਮ ਵਾਂਗ ਰਵਾਇਤੀ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸਦੀ ਗੁੱਡੀ ਵੱਲ ਵਧ ਰਹੇ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਹਾਲ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਅਚਾਨਕ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਫੜ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਵਿਅਰਥ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ, ਵਿਅਰਥ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਝੰਜੋੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ: ਇਹ ਬੇਕਾਰ ਸੀ; ਮੈਂ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੇਰੀ ਪੱਗ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਪਾਟ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਇੰਨੀਆਂ ਕੱਸ ਕੇ ਬੰਨ੍ਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਨਹੁੰਆਂ ਹੇਠੋਂ ਖੂਨ ਵਹਿ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਰੁਕ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਕਿਰਿਆ ਰਿਹਾ। ਮੇਰਾ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਕਿਸਮਤ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਛੱਡਣ ਲਈ ਇੰਨੀ ਦੂਰ ਲੈ ਜਾਇਆ ਹੈ! ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ; ਇਹ ਭਵਾਨੀ ਅਤੇ ਆਲੀਆ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਵਿਰੋਧ ਕਿਉਂ ਕਰਾਂ?

ਮੈਨੂੰ ਚੁੱਪ ਦੇਖ ਕੇ ਰਾਜਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ।

'ਆਹ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਇਹ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਬਾਰੇ ਕੀ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਕਿ ਤੂੰ ਇੱਕ ਠੱਗ ਹੈਂ, ਇੱਕ ਆਮ ਕਾਤਲ? ਕੀ ਇਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਰੇ ਸੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਝਲੋਨੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਪਾਰੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਆਦਮੀ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ? ਤੂੰ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈਂ? ਬੋਲ, ਯਾਰ, ਅਤੇ ਜੇ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈਂ ਕਿ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜੋ ਦੋਸ਼ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਉਹ ਝੂਠੇ ਹਨ।'

'ਰਾਜਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਕਿਸਨੇ ਤੇਰੇ ਮਨ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਜਾਂ ਮੇਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜ਼ਹਿਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ? ਕੀ ਤੇਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੈ ਜੋ ਮੇਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਬੋਲ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਮੈਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ? ਕੀ ਮੈਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾੜ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ? ਅਤੇ ਕੀ ਇਸ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ, ਜਵਾਨ ਜਾਂ ਬੁੱਢਾ, ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕਦੇ ਉਸ ਨਾਲ ਬੁਰਾ ਵਰਤਾਓ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ ਹੈ? ਰਾਜਾ, ਕੋਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ; ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਬੁੱਢਾ ਪਿਤਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਨਾਮ ਕਿਉਂ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਲਾਹ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਾਂ?'

"ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦਾ," ਰਾਜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ; "ਸਿਰਫ਼ ਭੂਗਵਾਨ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਜੋ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਉਹ ਸੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ; ਪਰ ਤੁਹਾਡੇ ਅਤੇ ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗਵਾਹ ਹਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦਿਓ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕਰਾਂਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਓ!" ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ;

"ਇੱਕ ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੁਖੀ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਦਿਓ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੁਪਤਤਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ।"

ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਰੁਕਣਾ ਪਿਆ, ਅਤੇ ਹਰ ਅੱਖ - ਸੌ ਅੱਖਾਂ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ, ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਉਸ 'ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ ਹੈ; ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਸੁੱਟੀ ਸੀ; ਉਸਦੀ ਊਰਜਾ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਅਸਲੀਅਤ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਅਪਰਾਧੀ ਵਾਂਗ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਸੀ; ਉਸਨੇ ਮੇਰੀਆਂ ਚਿੰਤਤ ਅਤੇ ਅਰਥਪੂਰਨ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨੂੰ ਮੂਰਖਤਾਪੂਰਨ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਜਾਂ ਅਤਿਅੰਤ ਡਰ ਦੀ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ, - ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਕਿਹੜਾ; ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਤਰਸਯੋਗ ਸੀ, ਉਸਦੀ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਦਿੱਖ ਲਈ ਪਰ ਉਸ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਆਦਮੀ ਵੱਲ ਦੇਖਣ ਲਈ ਉਸ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲਿਆ ਜੋ ਅੰਦਰ ਆਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੇਰਾ ਨਾਸ਼ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸਦਾ ਕਦੇ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਉਹ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਾਡੇ ਗੈਂਗ ਨਾਲ ਇੱਕ ਤਿਲਹਾਈ, ਜਾਂ ਸਕਾਊਟ ਵਜੋਂ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਭੁੱਟੋਟ ਵਜੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਸੂਰਜ ਸੀ; ਉਹ ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੇ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਠੱਗ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਸੀ; ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਮੇਰੇ ਕਰੀਅਰ ਦੇ ਹਰ ਖਾਸ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਪਿੰਡਾਰੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਗਿਆ, ਹਰ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਬਾਰੀਕੀ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ, ਇੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਚਿੰਤਤ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਲੁੱਟ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਬੁੰਦੇਲਖੰਡ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਜੋਂ ਨਿੰਦਾ ਕਰਕੇ ਸਮਾਪਤ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਆਦਮੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਦੋ ਸੌ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮੈਦਾਨ 'ਤੇ ਉਤਰ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਜ਼ਾਲਮ ਅਤੇ ਪਛਤਾਵੇ ਰਹਿਤ ਠੱਗਾਂ ਵਜੋਂ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਹੇਠ ਦੱਬ ਗਿਆ; ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸੱਚ ਸਨ, ਅਤੇ ਸੱਚ ਦਿਲ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਹਾਵੀ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਕੌੜਾ ਸੀ। 'ਉਸਨੂੰ ਦੇਖੋ, ਰਾਜਾ!' ਉਸਨੇ ਚੀਕਿਆ; 'ਇਸ ਘਿਣਾਉਣੇ ਬਦਮਾਸ਼ ਨੂੰ ਦੇਖੋ; ਕੋਈ ਸੋਚੇਗਾ ਕਿ, ਜਿੰਨਾ ਪੁਰਾਣਾ ਉਹ ਹੈ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ-ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ; ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਦਿਨ ਬਲੀਦਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਵਾਨੀ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਪੈਰੰਬਰ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਏ ਹੋਣਗੇ! ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਹ ਲੁੱਟ ਨਾਲ ਭਰੀ ਇੱਕ ਮੁਹਿੰਮ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਆਦਮੀ ਜਿਸ ਦਾ ਉਸਨੇ ਗਲਾ ਘੁੱਟਿਆ ਸੀ ਉਹ ਤੁਹਾਡੀ ਆਪਣੀ ਪਰਜਾ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ, ਹੇ ਰਾਜਾ, - ਇੱਕ ਜੋ ਇੱਥੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਅਤੇ ਪਿਆਰਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਸਦਾ ਸੋਗ ਮਨਾਉਣ ਵਾਲਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅੱਜ ਅਫ਼ਸੋਸ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

"ਮੇਰੀ ਪਰਜਾ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ!" ਰਾਜਾ ਚੀਕਿਆ; "ਤੇਰਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਬੋਲ! ਅਤੇ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਡਰ ਨਾ ਰੋਕੋ।"

'ਡਰ! ਰਾਜਾ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ। ਜੇ ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਹੁੰਦਾ, ਉਹ ਬੁੱਢਾ ਆਦਮੀ, ਤਾਂ ਕੀ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੋਲਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਕੀਤਾ ਹੈ? ਸੁਣੋ; ਤੁਸੀਂ ਜੈਸਵੰਟ ਮੂਲ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਝਲੋਨੇ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸ਼ਰਾਫਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ?'

'ਉਸਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਹੇ ਬੁਰੀ ਖ਼ਬਰ ਦੇ ਦੂਤ! ਜੇਸਵੰਟ ਮੂਲ ਮਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ?'

'ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛੋ,' ਆਦਮੀ ਨੇ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ; 'ਜਾਂ ਰੁਕੋ, ਉਸ ਦੂਜੇ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛੋ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਹੈ; ਉਸਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ, ਉਹ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਏਗਾ; ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਪਰ ਜੈਸਵੰਟ ਮੂਲ ਕਦੇ ਵੀ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਬੋਲੇਗਾ, ਅਤੇ ਜੋ ਲੋਕ ਸੌਗੋਰ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਚੰਗੇ ਆਦਮੀ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਮੁੰਨਵਾਉਣ ਅਤੇ ਸੋਗ ਮਨਾਉਣ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗਾ। ਹਾਂ, ਉਹ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਬੁੱਢਾ ਆਦਮੀ ਭੁੱਟੋਟ ਦੇ ਕਮਰੇ ਹੇਠ ਆਪਣੀ ਆਖਰੀ ਪੀੜ ਨੂੰ ਸੁਣਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ;' ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਉਦਾਸ ਅਤੇ ਬਦਲੇ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਮ ਕੰਬਣੀ ਛਾ ਗਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਖਬਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਸੁਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਸੁਣਿਆ; ਅਤੇ 'ਜੇਸਵੰਟ ਮੂਲ ਮਰ ਗਿਆ!' ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਸੁਰ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਉਹ ਰੰਢਾਂ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਏ ਅਤੇ ਇਕੱਠੇ ਫੁਸਫੁਸਾਏ। ਨਾ ਹੀ ਰਾਜਾ ਖੁਦ ਉਦਾਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਚੁੱਪਚਾਪ ਆਪਣੇ ਮੁਸਨੁਦ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਉਸਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਉਸਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਗਾਇਆ।

"ਤੂੰ ਫਿਰ ਇਹ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ?" ਉਸਨੇ ਮੁਖਬਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ।

'ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ, ਮਹਾਂ ਰਾਜਾ; ਪਰ ਬੋਧੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਓ, ਉਹ ਸਾਰਾ ਵੇਰਵਾ ਦੱਸੇਗਾ।'

ਬੋਧੀ! ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਫਿਰ ਕੋਈ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਮੈਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਮਨਘੜਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਸਾਹੋਕਰ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ: ਪਰ ਬੋਧੀ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਲੁਘਾਈਆਂ ਦਾ ਮੁਖੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਪੀੜਤ ਲਈ ਕਬਰ ਪੁੱਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

'ਬੋਧੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ,' ਰਾਜਾ ਚੀਕਿਆ।

ਉਹ ਆਇਆ; ਜਦੋਂ ਉਹ ਹਿੱਲਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸਦੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਖੜਕਦੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਵਾਂਗ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਵੇਖਿਆ। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਉਸਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਦਰਜੇ ਤੱਕ ਉੱਚਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਵਾਂਗ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਚਿਹਰਾ ਉਸਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਕੰਬ ਗਿਆ ਸੀ - ਉਹ ਇੱਕ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਦਿਲ ਦੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ ਜੋ ਅਕ੍ਰਿਤਘਣਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਾਹ ਰੋਕ ਕੇ ਚਿੰਤਾ ਨਾਲ ਪਹਿਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ ਜੋ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਉਸਦੇ ਬੋਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜਾ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ।

'ਦੁਖੀ ਬਦਮਾਸ਼!' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਤੇਰੀ ਜਾਨ ਇਸ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਬਖਸ਼ੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਸੱਚ ਬੋਲੇਂਗਾ, ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਤ ਦੇ, ਹਰ ਕਤਲ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰੇਂਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤੂੰ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ: ਇਹ ਤੈਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੈਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਨਿਭਾਵੇਂਗਾ। ਜੇ ਤੂੰ ਇਹ ਕਰਦਾ ਹੈਂ, ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ; ਜੇ ਨਹੀਂ, ਭਾਵੇਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਤੇਰੇ ਰੱਖਿਅਕ ਹਨ, ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਸਹੁੰ ਖਾਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਹਾਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਘਸੀਟ ਕੇ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਤੇਰੇ ਉੱਤੇ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਜਾਵੇ। ਹਾਥੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਓ!' ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰਿਆ; 'ਅਤੇ ਦੇਖੋ ਕਿ ਜ਼ੰਜੀਰਾਂ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਗੁੰਗਾ ਦੁਆਰਾ! ਉਸਦੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਕੰਮ ਹੋਵੇਗਾ: ਅਤੇ ਹੁਣ,' ਉਸਨੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ, 'ਕੀ ਤੂੰ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਜੇਸਵੰਟ ਮੁਲ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਜਾਣਦਾ ਹੈਂ, - ਉਹ ਜੋ ਮੇਰੇ ਨਿੱਜੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਕੀ ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ? ਬੋਲ, ਅਤੇ ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਸੱਚ ਹੀ ਤੈਨੂੰ ਬਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।'

ਇੱਕ ਸਾਹ ਰੋਕ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਚੁੱਪ ਸੀ; ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਮੁਖਬਰ ਵੱਲ ਤੀਬਰ ਚਿੰਤਾ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ; ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸੋਚਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਸਦੇ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਾਂ ਜੇ ਉਹ ਇਸ ਕੰਮ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਬਚ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਸਨੇ ਦਿਲੋਂ, ਬੇਨਤੀ ਨਾਲ ਉਸ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਮੁਖਬਰ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੀ; ਉਹ ਹਰ ਅੰਗ ਵਿੱਚ ਕੰਬ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਪਸੀਨੇ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਬੂੰਦਾਂ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਆ ਗਈਆਂ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸਦੇ ਮੱਥੇ ਦੀਆਂ ਨਾੜੀਆਂ ਲਗਭਗ ਫਟਣ ਤੱਕ ਸੁੱਜ ਗਈਆਂ ਸਨ।

'ਬੋਲੋ, ਬੋਧੀ!' ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਖੋਖਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, - ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, - 'ਬੋਲੋ, ਅਤੇ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਉਸਦਾ ਗਰੀਬ ਨੌਕਰ ਇਸਮਾਈਲ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।'

'ਚੁੱਪ ਰਹੋ!' ਰਾਜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਜੇਕਰ ਉਹ ਮੁਖਬਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਬੋਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਾ ਦਿਓ; ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਨਸਾਫ਼ ਕਰਾਂਗੇ; ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, (ਉਸਦੇ ਨੇੜੇ ਬੈਠੇ ਇੱਕ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਦਿੱਖ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਹੋਏ), ਤੁਸੀਂ ਸਾਹਿਬ-ਲੋਗ ਨੂੰ ਦੱਸ ਸਕੋਗੇ ਕਿ ਝਲੋਨੇ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਇਨਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਥੀ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਲਿਆਓ,' ਉਸਨੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰਿਆ; 'ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ, ਬੋਧੀ, ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੰਗਾ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾ ਕੇ, ਮੈਂ ਸਹੁੰ ਖਾਂਦਾ ਹਾਂ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੌਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ।'

ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਬੋਧੀ ਝਿਜਕਿਆ: ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰਖਵਾਲਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਮਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਭਾਵਨਾ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋ ਗਈ; ਉਹ ਰਾਜਾ ਵੱਲ ਮੁੜਿਆ, ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਬਲੀਦਾਨ ਹੋਵਾਂ, ਮਹਾਂ ਰਾਜਾ! ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪਤਾ: ਹੋਰ ਕਤਲਾਂ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪਤਾ।'

'ਉਹ ਝੂਠ ਬੋਲਦਾ ਹੈ!' ਦੂਜੇ ਗਵਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਉਹ ਇਸਮਾਈਲ ਜੇਮਾਦਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ; ਉਹ ਬੋਲਣ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਝੂਠ ਬੋਲਿਆ ਹੈ, ਹੇ ਰਾਜਕੁਮਾਰ।'

'ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਸੁਣੋ,' ਰਾਜਾ ਨੇ ਬੋਧੀ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰਿਆ; 'ਤੁਸੀਂ ਸੁਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਸਾਥੀ ਠੱਗ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ; ਫਿਰ ਵੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੌਤ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਝ ਪਲ ਹੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ: ਵਰਾਂਡੇ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਮਸਨਦ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੈ, -

ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਇਸ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦਾ ਤੁਸੀਂ ਜੀਉਂਦੇ ਰਹੋਗੇ - ਇਸ ਤੋਂ ਪਰੇ, ਇੱਕ ਉਂਗਲੀ ਦੀ ਚੌੜਾਈ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਮਰ ਜਾਓਗੇ!'

ਭੀੜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੀ ਅੱਖ ਅਜਿਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ 'ਤੇ ਟਿਕਾਈ ਨਾ ਹੋਵੇ; ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੱਥ ਜਿੰਨੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਬਚੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਠੱਗ ਉਸ ਵੱਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਅੱਖ ਤੋਂ ਮੋਹਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ! ਓ, ਉਹ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਸੀ; ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਚਮਕ ਗਈਆਂ ਸਨ - ਉਸਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਉਸਦੇ ਦੰਦਾਂ 'ਤੇ ਕੱਸੇ ਹੋਏ ਸਨ - ਡਰ, ਪੀੜਾ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਦੇਖੇ ਗਏ ਨਾਲੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਿਆ - ਉਸਦਾ ਚਿਹਰਾ ਬਦਲ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਆਮ ਕੋਮਲ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਹੜੱਪ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਬਿਮਾਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਮਰ ਸਕਦਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਕਾਸ਼ ਮੈਂ ਮਰ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

'ਮੂਰਖ!' ਦੂਜੇ ਮਨਜ਼ੂਰਕਰਤਾ ਨੇ ਚੀਕਿਆ, 'ਕੀ ਤੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ?' ਉਹ ਰਾਮਸੀ ਵਿੱਚ ਬੋਲਿਆ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੇ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਬਚਾ ਲਿਆ।

'ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ, ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ!' ਉਹ ਚੀਕਿਆ; 'ਹੇ, ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਰਾਜਕੁਮਾਰ, ਮੈਂ ਝੂਠ ਬੋਲਿਆ ਹੈ। ਜੇਸਵੰਟ ਮੂਲ ਸੱਚਮੁੱਚ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ; ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨੇ ਉਸਦੀ ਕਬਰ ਪੁੱਟ ਕੇ ਉਸਦੇ ਨਿੱਘੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ।'

"ਐ ਭੁਗਵਾਨ! ਐ ਸੀਤਾ-ਰਾਮ!" ਰਾਜਾ ਚੀਕਿਆ, "ਅਤੇ ਕੀ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ? ਮੇਰੇ ਗਰੀਬ ਦੋਸਤ, ਅਤੇ ਕੀ ਤੂੰ ਮਰ ਗਿਆ?" ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਪਲ ਲਈ ਉਹ ਰੋਇਆ। "ਇਹ ਔਰਤ ਵਰਗਾ ਹੈ," ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ: "ਅੱਗੇ ਵਧੋ, ਹੇ ਕੁੰਭਟ! ਮੈਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਦੱਸ ਦਿਓ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਕੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।"

'ਅਸੀਂ ਸਾਹੋਕਰ ਨੂੰ —— 'ਤੇ ਮਿਲੇ ਸੀ,' ਠੱਗ ਨੇ ਕਿਹਾ। 'ਇਸਮਾਈਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਵੇਖ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰੇਗਾ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਬੈਂਡ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਜੈਸਵੰਟ ਮੂਲ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਅਤੇ ਸੌਣ ਲਈ ਮਨਾ ਲਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਸੀ ਉੱਥੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਬਜਾਏ; ਉਹ ਪਿੰਡ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਖੁਦ ਲੈ ਆਇਆ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਨਾ ਆਉਂਦਾ। ਉਸਦੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਕਬਰ ਪੁੱਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਦੋ ਭੁੱਟੋਆਂ ਨੇ ਜਮਾਦਾਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੋ ਨੌਕਰਾਂ ਦਾ ਵੀ ਇਹੀ ਹਾਲ ਹੋਇਆ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦਫ਼ਨਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਹੋਕਰ ਦਾ ਟੱਟੂ ਅਸੀਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਪੱਚੀ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ; ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮਿਲਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਹੁੰਡੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ।'

'ਬਸ, ਬਸ,' ਰਾਜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਸਬੂਤ ਹੈ।'

'ਨਹੀਂ, ਜੇ ਤੁਹਾਡੀ ਮਹਾਨਤਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੁਣੇ ਕੁਝ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ,' ਪ੍ਰਵਾਨਗੀਕਰਤਾ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ: 'ਜਮਾਦਾਰ ਦੇ ਹੱਥ ਵੱਲ ਦੇਖੋ; ਉਹ ਇਸ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅੰਗੂਠੀ ਪਹਿਨਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੇ ਖੁਦ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਲਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਪਛਾਣ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਮਹਾਂ ਰਾਜਾ।'

ਕਿਸਮਤ ਦੇ ਇਸ ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਝਟਕੇ 'ਤੇ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਅੰਦਰੋਂ ਡੁੱਬ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਉਂਗਲੀ ਤੋਂ ਅੰਗੂਠੀ ਫਟਦੀ ਦੇਖੀ; ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਇਸਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ: ਇੱਕ ਸਾਹੋਕਰ ਜੋ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਜੈਸਵੰਟ ਮੁਲ ਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਇਸਦੀ ਅੰਦਰਲੀ ਸਤ੍ਹਾ 'ਤੇ ਉੱਕਰੀ ਹੋਈ ਸੀ।
'ਬਸ ਹੋ ਗਿਆ!' ਰਾਜਾ ਫਿਰ ਚੀਕਿਆ, 'ਮੈਂ ਖੁਦ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ; ਮੈਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸ ਹੀਰੇ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਲੈ ਜਾਓ! ਉਸਨੂੰ ਹਾਥੀ ਨਾਲ ਜੰਜ਼ੀਰਾਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿਓ, ਉਸਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਘਸੀਟ ਕੇ ਲੈ ਜਾਓ, ਅਤੇ ਐਲਾਨ ਕਰੋ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਠੱਗ ਹੈ।'
'ਰੁਕੋ,' ਸਿਉਡ ਚੀਕਿਆ, ਜਿਸਨੇ ਅਜੇ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, 'ਉਸ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਲਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛੋ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸੁਣੋ।'
'ਬੋਲੋ!' ਰਾਜਾ ਨੇ ਮੇਰੇ ਦੁਖੀ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰਿਆ; 'ਬੋਲੋ, ਓ ਕੁੰਭਟ!'
ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਹੰਕਾਰੀ ਹੌਂਸਲਾ ਭੜਕ ਉੱਠਿਆ। ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਤ ਦੀ ਨਿਸ਼ਚਤਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਉਹ ਥਿੜਕਿਆ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਬਾਕੀ ਸੀ, ਉਹ ਹਰ ਆਦਮੀ ਵਾਂਗ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਰਿਹਾ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਘਬਰਾਹਟ ਭਰੀ ਬੇਨਤੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਪਿਛਲੇ ਵਿਵਹਾਰ ਤੋਂ, ਉਸਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਗਿਆ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਕਾਰਨ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਮਰਿਆ ਸੀ।
'ਹਾਂ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਖਿੱਚਦੇ ਹੋਏ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸਦੀ ਅੱਖ ਮਾਣ ਨਾਲ ਚਮਕ ਰਹੀ ਸੀ, 'ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਝੂਠ ਬੋਲ ਕੇ ਮਰਨਾ ਨਫ਼ਰਤ ਹੈ। ਮੈਂ ਜੈਸਵੰਟ ਮੁਲ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਖਲਨਾਇਕ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਹੋ, ਰਾਜਾ! ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਠੱਗਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਹਰ ਪੈਸਾ ਖੋਹਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਮੈਂ ਸੈਂਕੜੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆਲੀਆ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਇੱਕ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਤਬਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਐ, ਤੁਸੀਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੋਸਤ ਅਤੇ ਭਰਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋ। ਮੇਰੀ ਜਾਨ! ਮੈਨੂੰ ਇਸਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਦਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਕੀ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਹੈ? ਉਸਦੇ ਆਨੰਦ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਉਸਦੀ ਹੋਂਦ ਉਸਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਬੋਝ ਹੈ। ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ; ਤੁਸੀਂ ਸਮੇਂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਹੇ ਰਾਜਾ, ਭਵਾਨੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਪੁੱਛਣਗੇ - ਉਸਦੇ ਭਗਤ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਲਈ। ਮੇਰਾ ਖੂਨ ਤੁਹਾਡੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਦਾ ਸਰਾਪ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹੋਵੇ! ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਲੁੱਟਿਆ ਹੈ, ਮੇਰਾ ਮਾਲ ਵੰਡਿਆ ਹੈ, ਕਤਲ ਦਾ ਫਲ ਲਿਆ ਹੈ - ਨਹੀਂ, ਬੇਸਬਰੇ ਨਾ ਹੋ, ਤੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈਂ ਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਲੀਆ, ਜੋ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਜੱਜ ਹੈ, ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਤੇਰਾ ਹਿੱਸਾ ਜਹਾਨੁਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਫ਼ਿਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦੇਵੇਗਾ; ਅਤੇ ਭਵਾਨੀ ਖੁਸ਼ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਭਗਤ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਰਾਪੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਤਸੀਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤੜਫ ਰਿਹਾ ਹੈ।
'ਉਸਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਓ! ਕਾਫ਼ਿਰ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਜੁੱਤੀ ਮਾਰੋ!' ਰਾਜਾ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਦਹਾੜਿਆ, ਆਦਮੀ ਨਾਲੋਂ ਜਾਨਵਰ ਵਾਂਗ, ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਝੱਗ ਕੱਢਦਾ ਹੋਇਆ; 'ਉਸਨੂੰ ਲੈ ਜਾਓ! ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਪੁੱਤਰ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਪੀੜ ਨੂੰ ਦੇਖ ਲਵੇ।'
ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਘਸੀਟ ਕੇ ਬਾਹਰ ਲੈ ਗਏ; ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਦਮ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਨ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਤਸੀਹਿਆਂ ਨਾਲ ਜੂਝਿਆ, ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। 'ਇੱਕ

ਸ਼ਬਦ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ!' ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪੁਕਾਰਿਆ; 'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨਾਲ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ?'

ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਮੋੜਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਅੱਖ ਵਿੱਚ ਹੰਝੂ ਆ ਗਏ। 'ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ; ਪਰ ਤੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਦੇ ਸਵਰਗ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈਂ, ਅਤੇ ਉਹ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਜੋ ਉਸਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ - ਸੱਤਰ ਕੁਆਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਦੀਵੀ ਜਵਾਨੀ। ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈਂ, ਪਰ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਵਾਂਗ ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਲੀਆ ਤੈਨੂੰ ਰੱਖੇ!'

'ਹੋਰ ਨਹੀਂ!' ਰੁੱਖੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਚੀਕਿਆ, ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਮਾਰਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਅੱਗੇ ਖਿੱਚਿਆ।

'ਮੇਰਾ ਬਦਲਾ ਲਓ!' ਰਾਮਸੀ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਰਾਖਸ਼ ਦੇ ਚਾਲ-ਚਲਣ ਬਾਰੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸੋ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੰਕਾਰ ਦੇ ਆਸਣ ਤੋਂ ਲਾਹ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ ਸਵਰਗ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ ਹੋਵੇਗੀ।'

ਉਹ ਹੋਰ ਨਾ ਬੋਲਿਆ; ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਫੜਿਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਉਸ ਕਤਲਖਾਨੇ ਦਾ ਅੰਤ ਦੇਖ ਸਕਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਹਾਥੀ ਦੇ ਅਗਲੇ ਪੈਰ ਤੱਕ ਉਸਦੀ ਕਮਰ ਦੁਆਲੇ ਇੱਕ ਜ਼ੰਜੀਰ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਦੇ ਹੱਥ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਇਸ ਨਾਲ ਚਿਪਕ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਾ ਬਚਾ ਸਕੇ। ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਕੁਲਮਾ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ; ਪਰ ਹੁਣ ਸਭ ਕੁਝ ਤਿਆਰ ਸੀ - ਮਹਾਵਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅੰਕੁਸ ਉਸ ਮਹਾਨ ਜਾਨਵਰ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ, ਜੋ ਇੱਕ ਉੱਚੀ ਚੀਕਦਾ ਹੋਇਆ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ। ਕੁਝ ਕਦਮ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਆਤਮਾ ਸਵਰਗ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ!

ਨੋਟ: ਝਲੋਨੇ ਦੇ ਰਾਜਾ ਦੀ ਮੌਤ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਕੋੜ੍ਹ ਨਾਲ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸਾਰੇ ਠੱਗਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਠੱਗ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਇਹ ਬਿਮਾਰੀ ਫੈਲ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਭੁਵਾਨੀ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਸੀ।

ਅਧਿਆਇ XLVI

ਰਾਜਾ ਰਿਚਰਡ। ਮੇਰੀ ਜ਼ਮੀਰ ਦੀਆਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਬੋਲੀਆਂ ਹਨ,
ਅਤੇ ਹਰ ਜ਼ਬਾਨ ਕਈ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ,
ਅਤੇ ਹਰ ਕਹਾਣੀ ਮੈਨੂੰ ਖਲਨਾਇਕ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀ ਹੈ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਸੀ
ਮੇਰੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਆਇਆ।
ਰਿਚਰਡ III, ਐਕਟ V, ਸੀਨ iii

ਸਾਹਿਬ, ਕੀ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਸੜਦੇ ਸਨ? ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚਾਰ ਘੁੰਮਦੇ ਰਹੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਾਗਲ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ; ਸ਼ਾਇਦ ਮੈਂ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਲਈ ਬਦਲਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਸੀ; ਅਤੇ ਕਾਸ਼ ਮੈਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਂਦਾ: ਆਲੀਆ ਦੁਆਰਾ! ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਨਿਹੱਥੇ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਰਾਜਾ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਦਿੰਦਾ। ਪਰ ਵਿਰੋਧ ਵਿਅਰਥ ਸੀ; ਜਿੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੈਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ, ਮੇਰੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਓਨੀਆਂ ਹੀ ਸਖ਼ਤ ਹੋ ਗਈਆਂ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਇੰਨੀਆਂ ਸੁੱਜੀਆਂ ਨਹੀਂ ਗਈਆਂ ਕਿ ਦਰਦ ਭਿਆਨਕ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਡੁੱਬਣ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਗਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਦਰਬਾਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਲੈ ਜਾਣ ਲਈ ਸਹਿਣ ਕੀਤਾ: ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਘਿਣਾਉਣੇ ਟੋਏ ਵਿੱਚ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈਆਂ।

ਉਹ ਦਿਨ—ਆਲੀਆ, ਕਿਵੇਂ ਬੀਤਿਆ! ਆਦਮੀ ਮੇਰੇ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੇਖ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਸ਼ੇਰ ਹੋਵਾਂ, ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕੁੱਟਿਆ, ਅਤੇ ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਜਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਡੰਡੇ ਸੁੱਟੇ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਘਿਣਾਉਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਗਾਲਾਂ ਕੱਢੀਆਂ ਜੋ ਉਹ ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਸਨ, - ਮੈਂ! ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ, ਨਾ ਕਿ ਅਮੀਰ, ਜਿਸਦੇ ਅੱਗੇ ਉਹ ਝੁਕਦੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਰਾਜਾ ਦੇ ਪੱਖ ਦੀ ਧੁੱਪ ਵਿੱਚ ਪਕਾਇਆ ਸੀ - ਪਰ ਹੁਣ ਮੈਂ ਨੀਵਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਏ! ਮੇਰੇ ਸੁਪਨੇ, ਮੇਰੇ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਪੂਰੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ - ਉਹ ਅਣਮਿੱਥੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਸਨ - ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਸੀ। ਆਲੀਆ! ਆਲੀਆ! ਮੈਂ ਤਾੜੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ, ਮੈਂ ਅਜ਼ੀਮਾ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਆ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਮੇਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਰੁਕੇ ਹੋਏ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਉੱਡ ਜਾਣ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੀ ਖ਼ਬਰ ਦੇਣ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇਣ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੇਰਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਂਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਾਪ ਦਿੱਤਾ। ਅਜ਼ੀਮਾ, ਉਹ ਨਾਮ ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਮੇਰੇ ਜ਼ਾਨਾਨਾ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਮਨੁੱਖ ਦੁਆਰਾ ਸਾਹ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਭੀੜ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਬਣ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਅਸ਼ਲੀਲ ਗਾਲਾਂ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਸਭ ਸੁਣਿਆ। ਵਿਅਰਥ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, - ਇਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਭੜਕਾਇਆ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਸਲਾਖਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਚੀਕਿਆ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਥੁੱਕਿਆ। ਰਾਤ ਆਈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਇਕੱਲਤਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੀ ਪਿਆਰੀ ਜੱਫੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ - ਹੁਣ ਮੈਂ ਚੂਹੇ, ਕਿਰਲੀ ਅਤੇ ਬਿੱਛੂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਵਿਅਰਥ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਨੀਂਦ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਦੀ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਭੁੱਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਇੰਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਡੁਬੋਣ ਲਈ; ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਦੁੱਖ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ

ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪੀੜ ਨਾਲ ਘੋਲ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕੌੜਾ ਪਿਆਲਾ ਡਰੇਗ ਤੱਕ ਪੀਣਾ ਪਿਆ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਵੇਰ ਹੋਈ; ਮੈਂ ਨਮਾਜ਼ ਅਦਾ ਕੀਤੀ: ਮੇਰੇ ਇਸ਼ੂਕਾਂ ਲਈ ਰੇਤ ਜਾਂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬਜਾਏ ਫਰਸ਼ ਦੀ ਧੂੜ ਮੇਰੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਪਾਣੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਮੈਂ ਇਸ ਲਈ ਭੀਖ ਮੰਗੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰਾ ਮੂੰਹ ਚਿੰਤਾ ਨਾਲ ਸੁੱਕਾ ਅਤੇ ਸੁੱਕਾ ਸੀ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਵੀ ਦਰਬਾਰ ਭਰ ਗਿਆ; ਬੁੱਢੇ ਅਤੇ ਜਵਾਨ, ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚੇ, ਸਾਰੇ ਸਯੁਦ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਆਏ - ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਠੱਗ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ - ਉਸਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਣ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਤਸੀਹੇ ਦੇਣ ਲਈ! ਪਰ ਮੈਂ ਹੁਣ ਉਦਾਸ ਸੀ; ਇੱਕ ਸ਼ੇਰ ਵਾਂਗ, ਜਦੋਂ ਉਸਦਾ ਪਹਿਲਾ ਗੁੱਸਾ, ਫਸਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਕੋਠੜੀ ਦੇ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਝੁਕ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਮਰਬੰਦ ਨਾਲ ਢੱਕ ਲਿਆ, ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੇਰਹਿਮ ਬੇਰਹਿਮ ਖੁਸ਼ੀ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ, ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੌੜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵੱਲ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਡੋਲ੍ਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਵਿਅਰਥ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਤਰਸਯੋਗ ਨਜ਼ਰ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਟਿਕ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਏ! ਇੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ; ਹਰ ਚਿਹਰਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਜਾਣੂ ਸੀ, ਪਰ ਅੱਖਾਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਦੁੱਖਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਬੇਰਹਿਮ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਬੋਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਜਾਂ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਦੀ ਠੰਡੀ ਸੀਸੇ ਵਾਲੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਮੁੜੀਆਂ। ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰ ਬੋਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਹਰ ਬੁੜਬੁੜ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਭੀੜ ਵੱਲੋਂ ਚੀਕਾਂ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਗਲਾ ਸੁੱਕ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਜੀਭ ਤੇਜ਼ ਪਿਆਸ ਤੋਂ ਸੁੱਜ ਗਈ ਸੀ।

ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਬੀਤ ਗਿਆ - ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਨਾ ਖਾਣਾ ਸੀ, ਨਾ ਪਾਣੀ। ਇਹ ਅੱਗ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ, ਜਿਸਨੂੰ ਐਸ਼ੋ-ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਪਾਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਅਜ਼ੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਾਜ਼ਗੀ ਭਰੇ ਸ਼ਰਬਤਾਂ ਪੀਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਸਨ, ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਸੜਦੇ ਹੋਏ ਗਲੇ ਨੂੰ ਠੰਢਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਣੀ ਦੀ ਇੱਕ ਬੂੰਦ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਵਿਅਰਥ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਨੇੜੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਪੱਥਰ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਵੀ ਹਿਲਾ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਮਾਦਾਰ ਨਾਲ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਤੱਤ ਦਾ ਇੱਕ ਡਰਾਫਟ ਦੇਣ। ਮੈਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਭਿਆਨਕ ਧਮਾਕੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੋ ਮੇਰੇ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿੱਚ ਸੀਟੀ ਵਜਾਉਂਦਾ ਸੀ - ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਧੂੜ ਦੇ ਬੱਦਲ ਲਿਆਉਂਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਬੇਰਹਿਮ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸੁੰਗੜਦਾ ਦੇਖਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਨ ਬੀਤ ਗਿਆ: ਸ਼ਾਮ ਹੋ ਗਈ, ਅਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਕੋਈ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ, ਮੇਰੀ ਹਾਲਤ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ। ਕੀ ਮੈਨੂੰ ਉੱਥੇ ਮਰਨ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ? ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਉੱਭਰਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ। ਹਾਂ, ਮੈਂ ਮਰਨਾ ਸੀ! ਪਿਆਸ ਅਤੇ ਭੁੱਖ ਨਾਲ ਮਰਨਾ; ਅਤੇ ਫਿਰ, ਹਾਏ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਤੇ ਕਿੰਨੀ ਈਰਖਾ ਹੋਈ! ਉਸਦਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਘੰਟੇ ਦੌਰਾਨ ਦੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਦੁੱਖਾਂ ਤੋਂ, ਸਵਰਗ ਅਤੇ ਹੁਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਤਬਦੀਲੀ ਸੀ।

ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਤੋਂ, ਰਾਤ। ਮੈਂ ਡੁੱਬਦੇ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸਦੀ ਆਖਰੀ ਅੱਗ ਅਤੇ ਝੁਲਸਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਮੇਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਡਿੱਗੀਆਂ - ਮੈਂ ਲਾਲ ਹੋਏ ਪੱਛਮ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਚਮਕ ਨਹੀਂ ਰਹੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਤਾਰੇ ਸੰਘਣੀ ਅਤੇ ਗਰਮ ਹਵਾ ਵਿੱਚੋਂ ਮੱਧਮ ਚਮਕਦੇ ਸਨ - ਅਤੇ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਧੰਨ ਦਿਨ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਬਿਮਾਰ ਅਤੇ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੌਤ ਤੱਕ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਆਤਮਾ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਪੀੜ ਵਿੱਚ ਲੇਟ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੁਰਲਾਇਆ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਨੀਂਦ ਆ ਗਈ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸਭ ਕੁਝ ਭੁੱਲ ਗਿਆ; ਪਰ ਭਿਆਨਕ ਸੁਪਨੇ ਮੇਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਨੂੰ ਭੈੜੇ ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਭਿਆਨਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਭਰ ਦੇਣ ਲੱਗੇ; ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ

ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਲੰਘ ਗਈ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੈਂ ਗਲਾ ਘੁੱਟਿਆ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭਿਆਨਕ ਮਜ਼ਾਕ ਵਿੱਚ ਉੱਠੀਆਂ, - ਫੈਲੀਆਂ ਜੀਭਾਂ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਵਾਲੇ ਚਿਹਰੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਕੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਿਉਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਵਰਣਨ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ ਜੋ ਮੇਰੀ ਬੇਚੈਨ ਕਲਪਨਾ ਵਿੱਚ ਉੱਠੇ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਜਗਾਇਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੇਰੀਆਂ ਅੰਤੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਭੜਕ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਬੁਝਦੀ ਨਾ ਹੋਵੇ? ਪਰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਵੇਰ ਹੋਈ, ਅਤੇ ਠੰਢੀ ਹਵਾ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਗਰਮ ਅਤੇ ਬੁਖਾਰ ਵਾਲੇ ਸਰੀਰ ਉੱਤੇ ਖੇਡੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਤਾਜ਼ਗੀ ਦਿੱਤੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਅਜੇ ਵੀ ਪੀੜ ਵਿੱਚ ਸੀ; - ਪਿਆਸ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੌਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਮੈਨੂੰ ਭੁੱਖ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ: ਪਿਆਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਖਾ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਅੰਤੜੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਕਿੰਨੀ ਬੇਚੈਨੀ ਅਤੇ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਪਹਿਲੇ ਆਦਮੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੇਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਸੀ! ਇੱਕ ਆਇਆ, ਉਹ ਲੰਘਿਆ ਅਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਤਰਸਯੋਗ ਚੀਕਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ: ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਤੇ ਦੂਜਾ; ਕਿਸੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਮਰ ਜਾਵਾਂਗਾ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਇਆ; ਮੈਂ ਬੁਲਾਇਆ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਉਹ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਜਿਸਨੇ ਮੇਰੀ ਰੋਟੀ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਲੂਣ ਖਾਧਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਤਰਸ ਆਇਆ; ਉਸਨੂੰ ਯਾਦ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਲਈ ਕੀ ਕੀਤਾ ਸੀ: ਉਹ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ। ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਖੋਖਲੀ, ਪਤਲੀ ਅਤੇ ਘੋਰ ਸੀ। 'ਪਾਣੀ!' ਮੈਂ ਪੁਕਾਰਿਆ, 'ਮੁਬਾਰਕ ਪੈਗੰਬਰ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ, ਤੁਹਾਡੀ ਮਾਂ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ, ਪਾਣੀ ਦੀ ਇੱਕ ਬੂੰਦ! ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਕੈਦ ਸੀ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚੱਖਿਆ।'

'ਹਾਏ!' ਉਸਨੇ ਧੀਮੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ? ਰਾਜਾ ਨੇ ਹਰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖਾਣਾ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ।'

ਮੈਂ ਫਿਰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ; ਅਤੇ ਮੈਂ, ਜੋ ਉਸਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ, ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਝੁਕ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਮੱਥੇ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਮਲ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ - ਉਸਨੂੰ ਤਰਸ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਹ ਕੁਝ ਲੈਣ ਗਿਆ; ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਘੜਾ ਭਰ ਕੇ ਲਿਆਇਆ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਫਿਰਦੌਸ ਦੇ ਖੂਹ ਦਾ ਹੋਵੇ। ਵਾਰ-ਵਾਰ ਉਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਭਰ ਦਿੱਤਾ; ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਛੱਡ ਗਿਆ, ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੇ ਉਹ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਰੋਟੀ ਦਾ ਇੱਕ ਕੇਕ ਲਿਆਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਅਜ਼ੀਮਾ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਘਰ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਦੇਵੇਗਾ।

ਅਗਲਾ ਦਿਨ ਬੀਤ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੁਝ ਖਾਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਬਚੇ ਹੋਏ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਇਸਨੂੰ ਪੀਂਦਾ ਰਿਹਾ; ਪਰ ਰਾਤ ਪੈਣ ਤੱਕ ਮੈਂ ਫਿਰ ਤੜਫ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਨੌਜਵਾਨ ਮੈਨੂੰ ਧੋਖਾ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ; ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਖਾਣਾ ਲਿਆਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਹੁੰ ਨਹੀਂ ਤੋੜ ਸਕਿਆ।

ਅਤੇ ਉਹ ਆਇਆ। ਮੈਂ ਬੈਠਾ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਚਿੰਤਾ ਨਾਲ ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੇਰੇ ਵਰਗੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰਹੇ ਹਨ, ਹਰ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼, ਹਰ ਸ਼ੋਰ ਨੂੰ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਉਸਦਾ ਕਦਮ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਲੱਭ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਇਆ ਸੀ; ਉਹ ਇੱਕ ਕੰਬਲ ਵਿੱਚ ਦੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ

ਗੇਟ 'ਤੇ ਆਲਸੀ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਣਦੇਖੇ ਚੋਰੀ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ; ਉਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਭੋਜਨ, ਕੁਝ ਮੋਟੇ ਕੇਕ, ਅਤੇ ਦੁੱਧ ਦਾ ਇੱਕ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਘੜਾ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ। 'ਖਾਓ!' ਉਸਨੇ ਧੀਮੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਬੈਠਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੱਸਾਂਗਾ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ।' ਮੈਂ ਭੁੱਖਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਖਾਧਾ; ਮੋਟੀ ਰੋਟੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਹੁਣ ਇੱਕ ਲਗਜ਼ਰੀ, ਮਿੱਠੀ ਅਤੇ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਸੀ; ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਖਾਧਾ, ਦੁੱਧ ਪੀਤਾ, ਅਤੇ ਧੰਨਵਾਦੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਹਿੰਮਤ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਅਸੀਸ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਉਸਦੀ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲਈ ਜੋ ਹੁਣ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਦਿਆਲੂ ਮੋੜ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ। 'ਅਤੇ ਖ਼ਬਰ, ਗੁਲਾਮ ਨੂਬੀ? ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੇ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਬੱਚੇ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹੋ?'

'ਮੇਰੀ ਖ਼ਬਰ ਬੁਰੀ ਹੈ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਦਾ ਅਣਚਾਹੇ ਦੂਤ ਹਾਂ ਜੋ ਤੁਹਾਡੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਉਦਾਸ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਵਧਾਏਗਾ।'

'ਕਹਿਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖੋ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ: 'ਮੈਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਭੈੜਾ ਦੱਸੋ; ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਉਹ ਮਰ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਉਹੀ ਕਹੋਗੇ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।'

ਉਹ ਕੁਝ ਦੇਰ ਰੁਕਿਆ। 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਲਦੀ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ - ਉਹ ਮਰ ਗਈ ਹੈ।'

'ਤੇ ਮੇਰਾ ਬੱਚਾ?'

'ਉਹ ਉਸ ਚੰਗੇ ਮੂਲਾ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਤੁਹਾਡੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਕੋਲ ਢੱਕਣ ਲਈ ਘਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਸਨੇ ਉਸਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਕੀਤੇ।'

'ਕੋਈ ਘਰ ਨਹੀਂ!' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ; 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ?'

'ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ। ਰਾਜਾ ਨੇ ਸਿਪਾਹੀ ਭੇਜੇ, ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਦੀ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਲੁੱਟ ਲਈ ਗਈ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਸੋਨਾ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ, ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਇਨਾਮ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਉਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਉਮੀਦ ਸੀ; ਤੁਹਾਡੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੱਪੜਿਆਂ ਨਾਲ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਪਰ ਉਸ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਉਸਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਕੈਦ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਉਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠੀ ਰਹੀ, ਸਾਹ ਲੈਂਦੀ ਲਾਸ਼ ਵਾਂਗ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਦਰਦ ਕਿੱਥੇ ਸੀ।'

'ਬਸ ਹੋ ਗਿਆ!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਜਾਓ; ਆਲੀਆ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰੱਖ ਲਵੇ! ਹੁਣ ਮੈਂ ਇਕੱਲੀ ਹੋਵਾਂਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੁੱਖ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਭਾਰੀ ਹੈ।'

ਫਿਰ ਉਹ ਮਰ ਗਈ ਸੀ—ਮੇਰੀ ਅਜ਼ੀਮਾ, ਮੇਰੀ ਪਿਆਰੀ!—ਉਹ ਜਿਸ ਲਈ ਮੈਂ ਖੁਦ ਮਰ ਸਕਦੀ ਸੀ,—ਉਹ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਇਨਸਾਨ ਵਾਂਗ ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਾਰ ਹੀ ਪਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ—ਉਹ ਮਰ ਗਈ ਸੀ; ਉਹ ਜਾਣਦੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਠੱਗ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਕਾਤਲ ਦੀ ਪਤਨੀ ਵਜੋਂ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਹੀ ਬਿਹਤਰ ਸੀ। ਜੇ ਉਹ ਜਿਉਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਜਾਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪਵਿੱਤਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ—!

ਮੈਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਲਗਭਗ ਖੁਸ਼ ਸੀ, ਸਾਹਿਬ; ਮੈਨੂੰ ਓਨਾ ਸੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਜਿੰਨਾ ਮੈਨੂੰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜੇ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਸੱਟ ਉਦੋਂ ਲੱਗੀ ਹੁੰਦੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਅਜੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਵਿੱਚ ਸੀ - ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਸਹਿਣਾ ਸੱਚਮੁੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦਾ; ਪਰ ਹੁਣ ਮੈਂ ਬਦਲ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਮਰ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਫਿਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਠੀਕ ਸੀ। ਆਲੀਆ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਇਆ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਦੁੱਖ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਲਗਭਗ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਹ ਭਿਆਨਕ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝ ਸਕੇ। ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਬੱਚਾ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸੀ; ਉਹ ਦੋਸਤਾਨਾ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੂਲਾ ਉਸਦਾ ਪਿਤਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਮੇਰੇ ਨਿਮਰ ਦੋਸਤ ਦੀ ਰਾਤ ਦੀ ਫੇਰੀ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਮੈਨੂੰ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ; ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ, ਜਿਸਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜੋ ਮੈਂ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਵਜੋਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਬੀਤ ਗਏ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਸਾਲਾਂ ਵਾਂਗ ਜਾਪਦੇ ਸਨ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਰਾਜਾ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਕਹੇ, ਪਰ ਉਹ ਕੌੜੇ ਸਨ; ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਮੇਰੀ ਲੁੱਟ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਟੈਕਸ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਮੇਰਾ ਘਰ ਲੁੱਟ ਲਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਲੁੱਟ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੇਰਾ ਇਕੱਠਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰਾ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਹੁਣ ਇਸਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਸੀ? ਉਹ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਜਨਮ ਦਾ ਭੇਤ, ਜੇ ਕੋਈ ਕਦੇ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਵੀ ਕੀ ਮਾਇਨੇ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਕੌਣ ਸੀ? ਮੈਂ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਕੱਲਾ ਸੀ; ਇੱਕ ਟਾਈ ਨਹੀਂ, ਇੱਕ ਟਾਈ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੈਨੂੰ ਹੋਂਦ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਧੀ ਅਜਨਬੀਆਂ ਨਾਲ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਵੇਗੀ, - ਸੱਚਮੁੱਚ ਮੈਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇਕੱਲਾ ਸੀ।

ਮੈਂ ਰਾਜਾ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਸੀ - ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਦੋਸਤ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹ ਘੇਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਮੇਰੀ ਰੋਟੀ ਖਾਧੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠ ਅਜੇ ਮਹਾਨਤਾ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ - ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਮੇਰੀ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਟਾਲਣ ਲਈ ਵਿਚੋਲਗੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਰਾਜਾ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ।

'ਅਮੀਰ ਅਲੀ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਤੇਰੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਇਮਾਨਦਾਰ ਸਮਝਿਆ ਸੀ (ਉਸਨੇ ਝੂਠ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਕਿਵੇਂ ਬੋਲਿਆ!), ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਇੱਕ ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਕਿਸਮਤ ਵਾਲਾ ਵਪਾਰੀ ਮੰਨਿਆ ਸੀ; ਪਰ, ਹੇ ਆਦਮੀ! ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਕੱਲਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ, ਅਤੇ ਤੂੰ ਇੱਕ ਠੱਗ ਅਤੇ ਕਾਤਲ ਹੈਂ। ਫਿਰ ਵੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਤੇਰੇ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਆਲਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਮੌਤ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ; ਇਨਸਾਫ਼ ਉਸ ਖੋਖਲੇ ਖਲਨਾਇਕ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਤੈਨੂੰ ਉਹ ਬਣਾਇਆ ਜੋ ਤੂੰ ਹੈਂ, ਅਤੇ ਜਿਸਨੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜੋ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਗਹਿਣਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਬਦਮਾਸ਼ ਬਣਾਇਆ ਜਿਸਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਹੈ। ਹਾਂ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ, ਮੈਂ ਸੱਚ ਬੋਲਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਤੂੰ ਇਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈਂ। ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਮੌਤ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਤੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਰਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਲੋਕ ਜਾਣ ਸਕਣ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣ। ਉਸਨੂੰ ਸੁੱਟ ਦਿਓ,' ਉਸਨੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚੀਕਿਆ, 'ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਦਾਗ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ!'

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਅਤੇ ਬਰਬਾਦ ਸਰੀਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਝੱਲਿਆ? ਮੈਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਇਹ ਵਿਅਰਥ ਸੀ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀਆਂ ਬਾਹਾਂ, ਲੱਤਾਂ ਅਤੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਲਾਲ-ਗਰਮ ਟੁਕੜਾ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ; ਇਸਨੂੰ ਉੱਥੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਹੱਡੀ ਤੱਕ ਸੜ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਮੇਰਾ ਦਿਮਾਗ ਵੀ ਸੜਦੇ ਤਾਂਬੇ ਨਾਲ ਝੁਲਸ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੁੱਕ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਉਤਾਰਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਠਾਇਆ। ਆਲੀਆ! ਆਲੀਆ! ਉਹ ਪੀੜਾ ਜੋ ਮੈਂ ਸਹਿਣ ਕੀਤੀ - ਦਰਦ ਦੀ ਪੀੜਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ, ਸ਼ਰਮ ਦੀ - ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਗ਼ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਮੈਨੂੰ ਚੋਰ ਸਮਝੇ - ਮੇਰੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਬਰ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ - ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿਰਫ ਘਟੀਆ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਤੋਂ ਕੱਢੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ - ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਪੀਣ ਲਈ ਇੱਕ ਕੌੜਾ ਪਿਆਲਾ ਸੀ!

'ਇਸਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿਓ!' ਰਾਜਾ ਚੀਕਿਆ, 'ਇਸਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿਓ! ਮੇਰੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਹੱਦ 'ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿਓ। ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਓ,' ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ; ਜਾਓ, ਅਤੇ ਸਿਆਣੇ ਬਣੋ; ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਇੱਕ ਇਮਾਨਦਾਰ ਆਦਮੀ ਬਣਨ ਲਈ ਜੋ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਸਿੱਖੋ; ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਝਲੋਨੇ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਮੇਰੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਸਬੇ ਜਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ, ਤਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਾਥੀ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਚਾ ਸਕੇਗਾ।'

ਉਹ ਉੱਠਿਆ ਅਤੇ ਦਰਬਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ; ਅਤੇ ਦਰਦ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਵਿੱਚ, ਮੈਨੂੰ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਬੰਨ੍ਹੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਦੋ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਤੇ ਜ਼ਾਲਮ ਸੰਸਾਰ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦੇਰ ਵਾਲੇ ਰੱਖਿਅਕਾਂ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਭੱਜ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪੱਗ ਆਪਣੇ ਅਜੇ ਵੀ ਸੜ ਰਹੇ ਅਤੇ ਦੁਖਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਆਦਮੀ ਮੇਰੀ ਸ਼ਰਮ ਨਾ ਦੇਖ ਸਕੇ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਅੱਗੇ ਰਸਤਾ ਫੜ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਲਗਭਗ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ, ਉਸ ਦਰਦ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੋ ਮੈਂ ਸਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰਾਤ ਮੇਰੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਨਹੀਂ ਆ ਗਈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕਦਮ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਭੇਜੇ, ਜਿਸਦੀਆਂ ਲਾਈਟਾਂ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸਨ। ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਭੁੱਟੇਰਾ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਲਾਲਸਾ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤਾ; ਉੱਥੇ ਮੈਂ ਸੌਂ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉੱਠਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤਾਜ਼ਗੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਮੰਨ ਲਿਆ। ਸਵੇਰ ਦੀ ਹਵਾ ਮੇਰੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਤਾਜ਼ਗੀ ਭਰੀ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ; ਰਾਤ ਦੇ ਤਾਜ਼ਗੀ ਭਰੇ ਆਰਾਮ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਤਾਕਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇੱਕ ਹਲਕੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ - ਹਾਂ, ਇੱਕ ਹਲਕੇ ਦਿਲ ਨਾਲ, - ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਆਜ਼ਾਦ ਸੀ! ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਅਤੀਤ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸੋਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਮੇਰੀ ਕਿਸਮਤ ਸੀ ਜੋ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ: ਜੋ ਮੇਰੀ ਕਿਸਮਤ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਉਹ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ, ਇੱਕ ਗਿੱਦੜ ਨੇ ਮੇਰੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ 'ਤੇ ਚੀਕਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਸ਼ੁਭ ਸ਼ਗਨ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਇੱਕ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਹਾਂ, ਮਹਾਨ ਭਵਾਨੀ, ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਮਾਤਾ! ਮੈਂ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸ਼ਗਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ; ਮੈਂ ਤਿਆਰ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਾਪ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਮੈਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਸ਼ਗਨਾਂ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਕਿਸਮਤ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੰਕਾਰੀ ਦਿਲ ਦੁਆਰਾ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮੈਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਿਆਰਾ ਅਨੁਭਵ ਖਰੀਦਿਆ ਹੈ; ਪਰ ਹੁਣ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹ ਲੈਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਸ਼ਰਧਾ ਵਿੱਚ ਉੱਤਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦਾ; ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਮਹਾਨ ਦੇਵੀ, ਥੀਬਾਓ ਅਤੇ ਪਿਲਹਾਓ ਨੂੰ

ਭਰੋਸਾ ਦਿਓ। ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ; ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਵਾਲਾ ਸ਼ਗਨ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਵਾਲੇ ਸ਼ਗਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਇੱਕ ਠੱਗ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ, ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਗਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਦੇਖਣਾ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਬਦਕਿਸਮਤੀਆਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੀ?

ਯਕੀਨਨ, ਸਾਹਿਬ; ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸ਼ੱਕੀ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਹੁਣ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ; ਕੀ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਸੀ? ਅਤੇ, ਜੇ ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਕੀ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਵੀ ਉਹ ਭਾਰੀ ਅਪਰਾਧ ਜੜ੍ਹਾਂ ਰੱਖਦਾ ਜੋ ਮੈਂ ਕੀਤਾ ਸੀ? ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ! ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੀ ਅਵੱਗਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ; ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਉਦਾਹਰਣ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਸਨ, ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਭਵਾਨੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਬਦਲੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਘਰੇਲੂ ਬਦਕਿਸਮਤੀ, ਕੈਦ, ਜਾਂ ਮੌਤ ਨਾਲ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਠੱਗ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਇਹੀ ਦੱਸੇਗਾ। ਮੈਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਸ਼ਗਨਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਅਮੀਰ ਇਨਾਮਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ੁਭ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਖੈਰ, ਸਾਹਿਬ, ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ। ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ: ਮੈਂ ਫਿਰ ਆਪਣਾ ਕਮਰਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਮੇਰੀ ਕਮਰ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਿੱਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਕੜ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਿਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਅਤੇ ਕੀਮਤੀ ਦੋਸਤ ਦੀ ਜੱਫੀ ਪਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਸੰਕੇਤਾਂ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਮੈਂ ਅਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ; ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇੱਕ ਯਾਤਰੀ ਉੱਤੇ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਖੁਦ ਰੂਸਟਮ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਰੁਪਿਆ ਅਤੇ ਕੁਝ ਪੈਸਾ ਸੀ; ਮੇਰੇ ਕੱਪੜੇ ਮੇਰੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਚੀਥੜੇ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਠੱਗਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਪਰ ਮੈਂ ਲੰਮਾ ਸਫ਼ਰ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਕੱਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਦੁਪਹਿਰ ਹੋਈ, ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਗਰਮੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ, ਮੈਂ ਸੜਕ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਇੱਕ ਰੁੱਖ ਹੇਠ ਲੇਟ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਖੂਹ ਸੀ; ਅਤੇ ਨਹਾ-ਧੋ ਕੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹੀ, ਮੈਂ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਕੀ ਮੌਕਾ ਆਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਕੋਈ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਨਹੀਂ ਲੰਘਿਆ, ਅਤੇ ਥਕਾਵਟ ਨਾਲ ਮੈਂ ਸੌਂ ਗਿਆ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਛੂਹਣ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਜਾਗ ਆਈ, ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਮੈਂ ਇੱਕ ਅੱਧਖੜ ਉਮਰ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਦੇਖਦਾ ਦੇਖਿਆ। ਮੈਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉੱਠਿਆ, ਅਤੇ ਆਪਣਾ 'ਸਲਾਮ ਅਲੀਕੁਮ' ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਚਿਹਰਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਪੇਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਦਾਗ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਰਗਾ ਯਾਤਰੀ ਸਮਝਿਆ, ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਹ ਬੈਠ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਮਿੰਟਾਂ ਲਈ ਬੈਠਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਮੋਢੇ ਤੋਂ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਬਟੂਆ ਖੋਲ੍ਹਿਆ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣ 'ਤੇ ਕੁਝ ਕੇਕ ਅਤੇ ਅੰਬ ਦਾ ਅਚਾਰ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਉਹ ਪੂਰਾ ਇਨਸਾਫ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਜਾਪਦਾ ਸੀ; ਪਰ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਉਦਾਸੀ ਨਾਲ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭੋਜਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਮੈਂ ਕਰਨ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਖੁਸ਼ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਵਰਤ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਖਾਣਾ ਖਤਮ ਕਰ ਲਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਜਿਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਉੱਥੇ ਕੁਝ

ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਅਤੇ ਬਾਹਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋਗੇ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾਂਗਾ।'

'ਜ਼ਰੂਰ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਮੈਨੂੰ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਈ ਜਲਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ।' ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਇਹ ਕਿਹਾ, ਉਸਨੇ ਕੱਪੜੇ ਉਤਾਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਲੋਟਾ ਲੈ ਕੇ, ਉਹ ਖੂਹ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਪਾਣੀ ਦੇ ਛਿੱਟੇ ਸੁਣੇ ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉੱਤੇ ਡੋਲ੍ਹਿਆ।

"ਹੁਣ ਮੇਰਾ ਸਮਾਂ ਹੈ," ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ; ਉਹ ਬੇਸਹਾਰਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਆਸਾਨ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਕਮਰਾ ਕੰਮ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ।

ਉਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਵਾਪਸ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਨੇੜੇ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੱਪੜਾ ਚੁੱਕਦਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਬਾਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉੱਪਰ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਬਾਂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾ ਲਿਆ। ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਮੌਕਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਬੰਦ ਕਰ ਲਿਆ ਜਿਵੇਂ ਉਸਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ; ਉਹ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਮੁੜਿਆ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਮਕਸਦ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਕਮਰਾ ਉਸਦੀ ਗਰਦਨ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੀ ਪਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮੇਰੇ ਪੈਰਾਂ ਕੋਲ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ! ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਗੁਆਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਇਸ ਲਈ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਕਮਰ ਤੋਂ ਬੈਂਡ ਉਤਾਰ ਕੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਜਾਪਦੇ ਸਨ, ਮੈਂ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਖੂਹ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਖਿੱਚ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਅੰਦਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਕੱਪੜੇ ਪੌੜੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕੀਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹਾਉਣ ਲਈ ਲੈ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ; ਉਸਦਾ ਲੋਟਾ ਮੈਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ; ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਤਲਵਾਰ ਅਤੇ ਢਾਲ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ, ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਮਰ ਨਾਲ ਅਤੇ ਢਾਲ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ, ਅਤੇ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ ਆਪਣੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਿਆ। ਕੋਈ ਵੀ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਉਸਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ; ਖੂਹ ਦੇ ਕੰਢੇ ਲੱਗੇ ਕੱਪੜੇ ਦੇਖ ਕੇ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਕੇ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸਫਲਤਾ 'ਤੇ ਹੱਸ ਪਿਆ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਪਰ, ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਮੈਂ ਉਸ ਸੜਕ ਤੋਂ ਹਟ ਗਿਆ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੈਂ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਦੇ ਝੀਲਾਂ ਅਤੇ ਚਿੱਟੇ ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕਦਮ ਉਸ ਵੱਲ ਝੁਕ ਗਏ; ਉੱਥੇ ਮੈਂ ਕੁਝ ਗੁੜ ਖਰੀਦਿਆ, ਅਤੇ ਟੁਪੌਨੀ ਖਾ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਠੱਗ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਹੁਮੀਆਨਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਕਿ ਮੇਰੀ ਕਿਸਮਤ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਭੇਜਿਆ ਹੈ।

ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸਨੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਬਦਕਿਸਮਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਦਿਆਲਤਾ ਦਿਖਾਈ ਸੀ। ਓ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ, ਤੁਸੀਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇੱਕ ਖਲਨਾਇਕ ਹੋ! ਤੁਸੀਂ ਉਸਦੀ ਰੋਟੀ ਅਤੇ ਨਮਕ ਖਾਧਾ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ! ਇੱਕ ਠੱਗ ਦਾ ਬਦਲਾ ਜ਼ਰੂਰ।

ਪਰ ਮੈਂ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਸਾਹਿਬ? ਜੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਨਾ ਮਾਰਦਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਭੁੱਖਾ ਮਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹ ਪਹਿਲਾ ਯਾਤਰੀ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ੁਭ ਸ਼ਗਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਲਿਆ ਸੀ; ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਅੰਨ੍ਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਲੰਗੜਾ; ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਬੁਨੀਜ ਸੀ। ਮਰਨਾ ਉਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਰੁੱਖ ਹੇਠ ਸੌਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਜੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਉਸ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਝਿਜਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ; ਸੱਚਮੁੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਨਿਹੱਥੇ ਸੀ, ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ। ਪਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਮੈਂ

ਹੁਮਿਆਨਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ; ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹੀ ਰੁਪਏ, ਇੱਕ ਸੋਨੇ ਦੀ ਨੱਕ ਦੀ ਮੁੰਦਰੀ, ਅਤੇ ਉਂਗਲਾਂ ਲਈ ਦੋ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਮੁੰਦਰੀਆਂ ਮਿਲੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਚਾਲੀ ਰੁਪਏ ਸੀ। ਉਲ-ਹਮਦ-ਉਲ-ਇਲਾ! ਮੈਂ ਰੋਇਆ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕਿਸਮਤ ਹੈ; ਇੱਥੇ ਮੈਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਚੱਲਣ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਨਵੇਂ ਕੱਪੜੇ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਹ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ।

ਮੈਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਅੰਬਾਂ ਅਤੇ ਇਮਲੀ ਦੇ ਬਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਠੱਗਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਖੋਜ ਕੀਤੀ; ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਅੱਗ ਦੀਆਂ ਲਾਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅਜੀਬ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਪੁਰਾਣੇ ਸਨ, ਮੀਂਹ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਧੋ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਠੱਗ ਲਈ ਅਣਜਾਣ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸੁਰਾਗ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਉਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਤੁਰਿਆ ਜਿਸ ਵੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਘੁੰਮਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਜਮਨਾ 'ਤੇ ਕੈਲਪੀ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਵੇਰ ਇੱਕ ਪਾਨ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਬੈਠਾ, ਕੁਝ ਲੋਕ ਉੱਥੇ ਰੁਕੇ, ਅਤੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਸਮਝ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਚੁਟਰਪੁਰ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਚੁਟਰਪੁਰ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, - ਮੈਂ ਕਿੰਨਾ ਉੱਲੂ ਰਿਹਾ ਹਾਂ! ਉੱਥੇ ਠੱਗ ਹੋਣਗੇ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਤੁਰੰਤ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣਾ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬੰਨੀਆ ਦੀ ਖਾਲੀ ਦੁਕਾਨ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ, - ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਗਲੀ ਵਿੱਚ, ਚਾਰ ਟੈਟੂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਬਲਦ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਨ; ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰਸਮ ਦੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਸੁਣੀ ਹੈ, ਕਿ ਮੈਂ ਵੀ ਉਸ ਸ਼ਹਿਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਘੁਸਪੈਠ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਦੇ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਇਕੱਲਾ ਸੀ, ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਸੀ।

'ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਕੱਲੇ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਆ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਸਵਾਗਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ,' ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। 'ਪਰ ਅਸੀਂ ਬੰਦਾਹ ਵੱਲੋਂ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਚੁਟਰਪੁਰ ਨੂੰ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਿੱਧੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਦਿਨ ਉੱਥੇ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਦੇਰੀ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਕੋਈ ਮਾਇਨੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ, ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਆਓ; ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਜਾਪਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਗਰੀਬ ਵਪਾਰੀ ਹਾਂ ਜੋ ਤੁਹਾਡੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹੋਵਾਂਗੇ।'

'ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਹਾਂ, ਚੰਗਾ ਸਰ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਬੰਦਾਹ ਜਾਵਾਂਗਾ।'

'ਚੰਗਾ!' ਆਦਮੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਕਾਰਪੇਟ ਇੱਥੇ ਵਿਛਾ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋ।'

'ਮੈਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਕਰਾਂਗਾ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਹੋਵਾਂਗਾ।'

"ਬੰਦਾਹ!" ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ; ਠੱਗਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਜਗ੍ਹਾ - ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਮਿਲਿਆ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।

ਮੈਂ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲੰਬੇ ਮਾਰਚਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬੰਦਾਹ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਇੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਚਾਰ ਦਿਨ ਰਹਿਣਗੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਠੱਗਾਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਹੋਵੇ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਉੱਥੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਉਮੀਦ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ਼

ਹੋਇਆ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਪਹੁੰਚੇ ਉਸ ਦਿਨ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਮੈਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚੋਂ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਗਣੇਸ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਹੁਰਮਟ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ; ਉਸਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਸਾਡੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸੀ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਮੇਰੀ ਅਸਲੀਅਤ ਦਾ ਯਕੀਨ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਘਰ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਸਾਹਸ ਅਤੇ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਚੱਲਿਆ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਾਥੀ ਗਣੇਸ਼ ਤੋਂ ਲੇਖਾ ਮੰਗਿਆ। ਜੋ ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਉਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਸੀ: ਹੁਰਮਟ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ, ਉਸਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਹ ਸੌਗੋਰ ਦੇ ਗੁਆਂਢ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਆਦਮੀਆਂ ਨਾਲ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਅਤੇ ਨਾਗਪੁਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲੁੱਟ ਦੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਵਧੇਰੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਯਾਤਰਾ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਜਾਣ ਨਾਲੋਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਉੱਠੇ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਇਕੱਲਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਲਈ ਕੋਈ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

'ਦੇਖੋ ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਨੇੜੇ ਪੰਦਰਾਂ ਠੱਗ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਅਜੇ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਦੇਸ਼ ਸਾਡੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਗਰਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਠੱਗੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਆਦਮੀ, ਤੁਸੀਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਗੁੜ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ; ਬਾਕੀ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਚਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਾਰਿਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਛੱਡ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਸਾਡੀ ਕਿਸਮਤ ਸਾਨੂੰ ਲੈ ਜਾਵੇਗੀ ਉੱਥੇ ਜਾਵਾਂਗੇ।'

ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਈ ਵੱਖ ਹੋ ਗਏ, ਹੁਰਮਟ ਨੇ ਅਗਲੀ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ।

ਮੈਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਦੁਬਾਰਾ ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਇਕੱਠਾ ਹੋਇਆ ਪਾਇਆ। ਮੇਰਾ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਨੇਤਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਣ, ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਨਾਮ ਸੀ ਜਿਸ ਵੱਲ, ਮੇਰੀਆਂ ਹਾਲੀਆ ਬਦਕਿਸਮਤੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਹ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਣ ਲਈ ਪਿੱਕੈਕਸੀ 'ਤੇ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ; ਹੁਰਮਟ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ।

ਸਾਡੀ ਯੋਜਨਾ ਜਲਦੀ ਹੀ ਬਣ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਕੇ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਜਾਣਾ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਸਨ; ਉੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਆਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਪਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਪਸੰਦੀਦਾ ਭੀਲ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਡੇ ਆਉਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਭ ਕੁਝ ਤਿਆਰ ਰੱਖਣਗੇ।

ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸੁਲਝ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ (ਸੋਮਵਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਦਿਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ) ਸ਼ਗਨ ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਦਿਨ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ। ਸ਼ਗਨਾਂ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੁਪਹਿਰ ਤੱਕ ਮੇਰੇ ਨਵੇਂ ਸਾਥੀ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੜਕ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

ਅਧਿਆਇ XLVII

ਇਸ ਲਈ ਅਲਵਿਦਾ ਉਮੀਦ, ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਅਲਵਿਦਾ ਡਰ;
ਅਲਵਿਦਾ ਪਛਤਾਵਾ; ਮੇਰੇ ਲਈ ਸਭ ਕੁਝ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।
ਬੁਰਾਈ, ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਭਲਾ ਬਣ ਜਾ!
ਮਿਲਟਨ

ਅਸੀਂ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੈਲ-ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਨੂੰ, - ਕੁੱਲ ਨੌਂ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਸਤਾਰਾਂ ਠੱਗ ਹੀ ਸੀ; ਪਰ ਅਸੀਂ ਹਤਾਸ਼ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਝਲੋਨੇ ਵੱਲ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਦੇਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਛੁਪਿਆ ਹੋਇਆ ਖਜ਼ਾਨਾ ਉਸ ਚੰਗੇ ਮੁਲੇ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕੋਲ ਮੇਰੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਸੀ।

ਹੂਰਮਟ ਨੇ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ; ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਬੈਂਡ ਕੈਲਪੀ ਜਾਣ ਦਾ ਪੂਰਾ-ਪੂਰਾ ਮੌਕਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਸਾਡੇ ਆਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਝਲੋਨ ਵੱਲ ਵਧੇ।

ਅਸੀਂ ਭੱਜਦੇ ਹੋਏ ਜੋਖਮ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਅਟੱਲ ਮੌਤ ਮੇਰੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੋਸਾਈਂਆਂ ਦਾ ਭੇਸ ਬਦਲ ਕੇ ਚੰਗਾ ਕੀਤਾ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਆਹ ਨਾਲ ਢੱਕਿਆ, ਆਪਣੇ ਸਿਰਾਂ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਚਿੱਕੜ ਨਾਲ ਚਿਪਕਾਇਆ, ਆਪਣੀ ਕਮਰ 'ਤੇ ਲੌਂਕੀ ਲਟਕਾਈ, ਅਤੇ ਇਸ ਘਟੀਆ ਅਤੇ ਭੈੜੇ ਭੇਸ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ - ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਇੰਨੇ ਸਾਲ ਬਿਤਾਏ ਸਨ, ਜਿੱਥੇ ਮੇਰੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਧੁੰਦਲੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਉਣ ਅਤੇ ਠੱਗੀ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੇ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਇਰਾਦੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਅਸੰਭਵ ਅਤੇ ਘਿਣਾਉਣੇ ਹੋ ਗਏ। ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਮੇਰੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਸ ਘਰ ਤੋਂ ਲੰਘਣ 'ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਹਾਵੀ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ; ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਦਿਲ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ; ਮੈਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਿਆ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਦਿਨ ਲਈ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਇੱਕ ਖੂਹ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਪਣਾ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਲਿਆ ਜੋ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਦੱਬਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਭੇਸ ਚੁਣਿਆ ਸੀ; ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਕੁਝ ਹਿੰਦੂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਏ, ਕੁਝ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਾਨੂੰ ਦਾਨ ਦੇਣ ਲਈ ਆਏ; ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੋਈ, ਅਤੇ ਉਹ ਚਲੇ ਗਏ, ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਕੇ।

ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਾਮ ਹੋਈ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੁੱਖਾਂ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਉਹ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਜੋ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਮੇਰੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਉਜਾੜ ਕਬਰਸਤਾਨ ਸੀ, ਕਸਟਰਡ-ਸੇਬ ਦੀਆਂ ਝਾੜੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਝਾੜੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਬਾਰਿਸ਼ ਕਾਰਨ ਰੈਂਕ ਘਾਹ ਉੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਤੇਜ਼ ਧੜਕਿਆ; ਮੇਰਾ ਭੰਡਾਰ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੇ ਇਸਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਬੱਚੀ ਇੱਕ ਭਿਖਾਰੀ ਹੁੰਦੀ, ਜੋ ਅਜਨਬੀਆਂ ਦੇ ਦਾਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੁੰਦੀ; ਉਸਨੂੰ ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਘਟੀਆ ਅਤੇ ਬੇਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਝੁੰਡ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਉਸਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਉਸਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਰੱਖਿਅਕਾਂ ਲਈ

ਤੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਜਾਂ ਮਹਿੰਗੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਕੁਝ ਵੀ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜਾਵੇ, ਜਿੱਥੇ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਉਸਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਉਸ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਚ ਸਕਦੀ ਜੋ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਣਗੇ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੋਂ, ਮੈਂ ਇਕੱਲਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।
ਮੈਂ ਉਸ ਕਬਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਿੱਥੇ, ਇੱਕ ਪੱਥਰ ਹਟਾ ਕੇ, ਮੈਂ ਪੈਸੇ ਵਾਲਾ ਭਾਂਡਾ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਯਾਦ ਰੱਖੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵੱਲ ਦੇਖਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਪੱਥਰ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ; ਪਰ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ, ਹੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ, ਮੇਰਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਉੱਥੇ ਹੀ ਸੀ! ਮੈਂ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਅਤੇ ਜਾਂਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜੰਗਲ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸੰਘਣੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਮੇਰੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਈ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਤੀਹ ਅਸ਼ਰਫ਼ੀ ਅਤੇ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਛੋਟੀਆਂ ਬਾਰਾਂ ਮਿਲੀਆਂ, ਇੱਕ ਡੱਬਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕੀਮਤੀ ਮੋਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਗਹਿਣੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੱਪੜੇ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਕੁਝ ਢਿੱਲੇ ਪੱਥਰ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਚਮਕ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦਾ ਹੀਰਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗਹਿਣਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਲਈ ਉਪਯੋਗੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਲ ਤੋਂ, ਬਲਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕੀਮਤੀ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਜੋ ਕਿ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸੱਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਲਈ, ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਵਪਾਰ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਟਾਕ ਸੀ। ਮੈਂ ਭਾਂਡਾ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਕੀਮਤੀ ਸਮਾਨ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸਦੀ ਕੀਮਤ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਦੇਖ ਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਭਰੋਸੇ ਤੋਂ ਕਿ ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਮੇਰੀ ਧੀ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਭਾਰ ਤੋਂ ਹਲਕਾ ਹੋ ਗਿਆ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਆਇਆ, ਜੋ ਮੇਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬੇਚੈਨੀ ਨਾਲ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਮੇਰੀ ਕਿਸਮਤ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ।
ਮੈਂ ਸ਼ਾਮ ਹੋਣ ਤੱਕ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਗਿਆ: ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਹਨੇਰਾ ਹੋਣ ਤੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਰਹਿਣਗੇ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਟਿੱਪਣੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਮੂਲੇ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਜਦੋਂ, ਆਪਣੇ ਗੋਸਾਈਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਮੈਂ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦੇ ਮੌਲਾ ਅਲੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਇੱਕ ਕਾਮੁਕ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਭੀਖ ਮੰਗੀ। ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਬੁੱਢਾ ਮੂਲਾ ਆਪਣੇ ਵਰਾਂਡੇ ਵਿੱਚ ਇਕੱਲਾ ਬੈਠਾ ਸੀ; ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵਿੱਚੋਂ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ, ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਆਪਣਾ ਕੁਰਾਨ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਧਰ-ਉੱਧਰ ਹਿਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਆਉਣ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ; ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਮੇਰੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਅੱਗੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ।
'ਪੁਨਾਹ ਏ ਖੋਦਾ!' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਇਹ ਕੀ ਹੈ, ਗੋਸਾਈਂ? ਤੂੰ ਪਾਗਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈਂ, ਚੰਗਾ ਦੋਸਤ; ਜਾਂ ਤੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਮੂਲੇ ਨਾਲ ਕੀ ਭਾਲ ਰਿਹਾ ਹੈਂ? ਬੋਲ, ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਲਗਭਗ ਡਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਗ੍ਰੰਥ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਧਿਆਨ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।'
'ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ, ਮੂਲਾਜੀ!' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ; 'ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋ ਜਿਸਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਜੋਖਮ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਲਈ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਭੇਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣਦੇ।'

"ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ, ਦੋਸਤ," ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; "ਫਿਰ ਵੀ, ਜੇ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਬੋਲ; ਪਰ ਇਹ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਿਮ ਧਰਮ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਅਤੇ ਸੰਬੋਧਨ 'ਤੇ ਹੈਰਾਨ ਹਾਂ।"

'ਮੁਲਾ!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਗੁਪਤਤਾ ਵਿੱਚ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ; ਕੀ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਰੁਕਾਵਟ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਾਂ? ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਨਾ ਡਰੋ; ਮੈਂ ਚੰਗੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਆਇਆ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਹ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋ, ਪਰ ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹਾਂ;' ਅਤੇ ਮੈਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੁਹਰਾਇਆ।

"ਅਜੀਬ, ਸਭ ਤੋਂ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਹੈ ਇਹ," ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਉੱਠ ਕੇ ਕਿਹਾ; "ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ: ਕੋਈ ਵੀ ਪੁਰਾਣੇ ਮੂਲੇ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਏਗਾ; ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗੁਪਤਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਮੈਂ ਬਾਹਰੀ ਗੇਟ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਕਰਾਂਗਾ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਜੁੜ ਜਾਵਾਂਗਾ।" ਉਸਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ।

'ਮੁਲਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਤਸੁਕਤਾ ਅਤੇ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਚਿਹਰੇ ਵੱਲ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ, 'ਮੁਲਾਜੀ! ਓ ਵੂਲੀ ਮੁਹੰਮਦ! ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣਦੇ?'

"ਤੇਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਮੇਰੇ ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ," ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੇ ਚਿਹਰੇ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਤੂੰ ਕੌਣ ਹੈਂ?"

'ਮੇਰਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਨਾਮ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਝਲੋਨੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਉਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕੇ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਕੱਲੇ ਹਾਂ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਏ ਹੋ?'

'ਪੁਨਾਹ!' ਮੁਲਾ ਨੇ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਆਪਣੇ ਗਲੀਚੇ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਵੱਲ ਵਧਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ; 'ਪੁਨਾਹ ਆਈ ਖੋਦਾ! ਕੀ ਮੈਂ ਉਸ ਬੁਰੇ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ?'

'ਮੈਂ ਬੁਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਮੁਲਾ,' ਮੈਂ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਮੈਂ ਬੇਪਰਵਾਹ ਜ਼ਰੂਰ ਹਾਂ; ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਤੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਦਿਆਲੂ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ - ਤੇਰੇ ਘਰ ਮੇਰਾ ਬੱਚਾ ਹੈ - ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗਾ, ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ। ਮੈਨੂੰ ਦੱਸ, ਆਲੀਆ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ, ਕੀ ਮੇਰਾ ਬੱਚਾ ਠੀਕ ਹੈ - ਮੈਨੂੰ ਦੱਸ ਕਿ ਉਹ ਜਿਉਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਅਸੀਸ ਦੇਵਾਂਗਾ।' ਜਦੋਂ ਉਹ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਾਹ ਰੋਕਦਾ ਸੀ, ਕਿਤੇ ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਬਾਰੇ ਨਾ ਸੁਣਨਾ ਪਵੇ।

'ਇਹ ਪਾਗਲਪਨ ਹੈ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇੱਥੇ ਲੱਭੇ ਗਏ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਤੁਹਾਡੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ?'

'ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਸਭ ਪਤਾ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਭ ਕੁਝ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਖ਼ਤਰੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੱਭਿਆ ਹੈ - ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਮੇਰੇ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਸੁਣਨ ਲਈ ਤਰਸਦਾ ਹਾਂ। ਆਹ, ਮੁਲਾ, ਇਹ ਨਾ ਸੋਚੋ ਕਿ ਮੈਂ ਕੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਦਇਆ ਕਰੋ।'

'ਨਾਖੁਸ਼ ਆਦਮੀ!' ਉਹ ਚੀਕਿਆ; 'ਤੇਰੇ ਅਪਰਾਧ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਇਨਾਮ ਲੈ ਕੇ ਆਏ; ਪਰ ਮੈਂ ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ। ਤਾਂ ਫਿਰ ਜਾਣੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਧੀ ਠੀਕ ਹੈ; ਪਰ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਲਈ ਸੋਗ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਆਲੀਆ ਨੇ ਦਇਆ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਦੁੱਖਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਨਿਰਾਦਰੀ ਨੂੰ ਜਾਣ ਸਕੇ।'

'ਸ਼ੁਕਰ ਖੋਡਾ!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ: 'ਆਹ ਆਲੀਆ, ਤੂੰ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਵੀ ਦਇਆਵਾਨ ਹੈਂ। ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਬੱਚਾ ਠੀਕ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ?'
'ਉਹ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ; ਉਹ ਅਕਸਰ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮਰ ਗਏ ਹੋ, ਅਤੇ ਉਹ ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੀ ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਕਦੇ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ।'
'ਅਤੇ ਤੂੰ ਸਹੀ ਹੈਂ, ਮੁਲਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਤੂੰ ਇਹ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਿਆਣਾ ਹੈਂ। ਆਲੀਆ ਇੱਕ ਤਿਆਗੇ ਹੋਏ ਬੱਚੇ ਪ੍ਰਤੀ ਤੇਰੀ ਦਿਆਲਤਾ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਭਾਲਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਤੈਨੂੰ ਵਾਅਦਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਬੋਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਜਾਵੇਂਗਾ - ਇਹ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਲਈ ਕਰਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੋਂ ਤੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਮੇਰਾ ਚਿਹਰਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕੇਂਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਸੁਣ ਸਕੇਂਗਾ।'
'ਬੋਲੋ,' ਮੁਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਂ ਕੁਝ ਵੀ ਵਾਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ; ਤੂੰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਬੁੱਢਾ ਮੁਲਾ ਧੋਖੇ ਵਿੱਚ ਤੇਰਾ ਕੋਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।'
'ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਦੱਬਿਆ ਸੀ: ਮੈਂ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇ ਦਿਆਂਗਾ, ਜਦੋਂ ਮੇਰੀ ਧੀ ਵਿਆਹੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਲਈ ਕੁਝ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਜੋਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ।'
'ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੀ ਲੁੱਟ,' ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਾਣ ਨਾਲ ਉੱਚਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, 'ਕਦੇ ਵੀ ਮੂਲੇ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ; ਇਹ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਰਾਪ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇਹ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖੋ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ, ਅਤੇ ਆਲੀਆ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਪਣੀ ਗੁਆਚੀ ਇਮਾਨਦਾਰ ਸਾਖ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਦੇਵੇ।'
'ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ; 'ਪੈਸੇ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਸਨ; ਉਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਲਈ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਸੀ: ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਦੁਖੁਨ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਆਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਭਾਂਡੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਹੁੰ ਖਾਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਇਮਾਨਦਾਰ ਪੈਸਾ ਹੈ; ਕੀ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਤਲਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਨਾਲ ਸਰਾਪ ਦੇਵਾਂਗਾ?'
'ਮੈਨੂੰ ਕੁਰਾਨ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਓ ਕਿ ਇਹ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਾਂਗਾ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ, ਪਰ ਹੋਰ ਨਹੀਂ;' ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਕਿਤਾਬ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ।
ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਚੁੱਕਿਆ; ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਚੁੰਮਿਆ, ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਮੱਥੇ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹਿਆ। ਮੈਂ ਝੂਠੀ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ; ਪਰ ਇਹ ਮੇਰੇ ਬੱਚੇ ਲਈ ਸੀ। 'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ?' ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ; 'ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਸਹੁੰ ਖਾਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਨਿਮਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ?'
'ਮੈਂ ਹਾਂ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਤੁਹਾਡੀ ਨਿਹਚਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਹਨ?'
'ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਪਰ ਮੈਂ ਜਾਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਲੈ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆਵਾਂਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਇਕੱਲਾ ਆਉਣ ਦਿਓ; ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪਹੁੰਚਾਂਗਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਗੇਟ 'ਤੇ ਖੰਘਾਂਗਾ।'

ਮੈਂ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਉਸ ਥਾਂ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਜਿਸਦਾ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਮੈਂ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਫੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਮੁਲਾ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ: ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਗੇਟ 'ਤੇ ਮੇਰਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਕੱਠੇ ਉੱਥੇ ਦਾਖਲ ਹੋਏ।

'ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇਹੀ ਸਭ ਹੈ,' ਮੈਂ ਭਾਂਡੇ ਦਾ ਸਮਾਨ ਗਲੀਚੇ 'ਤੇ ਡੋਲ੍ਹਦਿਆਂ ਕਿਹਾ; 'ਇਹ ਬਹੁਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਮੇਰੀ ਦੌਲਤ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜੋ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਬਚਿਆ ਹੈ।'

'ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਬੀਤੇ ਬਾਰੇ ਨਾ ਸੋਚੋ, ਜੋ ਹੋਇਆ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਰਬਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਸੀ!'

'ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅੱਛਾ ਮੁਲਾ। ਪਰ ਮੇਰਾ ਸਮਾਂ ਘੱਟ ਹੈ, ਅਤੇ ਰਾਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਸਵੇਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਜਿੱਥੇ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਮੇਰੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਅਹਿਸਾਨ ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ, - ਉਹ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ: ਇੱਕ ਨਜ਼ਰ ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਅੰਦਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਖਰੀ ਹੋਵੇਗੀ - ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ?'

'ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਵਾਂਗਾ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ; ਉਹ ਹੁਣ ਜ਼ੇਨਾਨੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਖੇਡ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਆਓਗੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਿਖਾਵਾਂਗਾ। ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਮੇਰੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਦਾ ਪਿਤਾ ਹੋਵਾਂਗਾ। ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਆਓ।'

ਮੈਂ ਕੀਤਾ; ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸਕਿੰਟ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੱਕ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਉਸਦੇ ਜ਼ੇਨਾਨੇ ਦਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ ਸੀ। ਮੈਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਸੁਣੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਹਲਕੇ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ ਦਿਲਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕੀਮਤੀ ਬੱਚੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਚਾਂਦੀ ਰੰਗ ਦੇ ਸੁਰਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਵਾਂਗ, ਜੋ ਹੁਣ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਚੁੱਪ ਸਨ।

'ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ,' ਮੁਲੇ ਨੇ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਦੇ ਹੋਏ ਫੁਸਫੁਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ; 'ਅੰਦਰ ਦੇਖੋ, ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਦਿਖਾਈ ਨਾ ਦੇਵੇ; ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪਛਾਣ ਸਕੋਗੇ।'

ਹਾਂ, ਉਹ ਉੱਥੇ ਸੀ, ਮੇਰੀ ਬੱਚੀ, ਮੇਰੀ ਸੋਹਣੀ ਬੱਚੀ! ਅਜੇ ਵੀ ਨਾਜ਼ੁਕ ਅਤੇ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ; ਪਰ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਘੇਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤੱਕ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ, ਅਤੇ ਓ, ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਲਈ, ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦੇਣ ਲਈ ਤਰਸ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ; ਉਹ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਭੇਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜੋ ਮੈਂ ਪਹਿਨਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਘਬਰਾਉਣਾ ਅਤੇ ਡਰਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਆਲੀਆ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਲਈ ਇੱਕ ਜੋਸ਼ੀਲੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਹੀ ਤੋੜ ਲਿਆ - ਉਦਾਸ, ਪਰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ - ਕਿ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਜਿਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੈ।

'ਬਸ ਹੋ ਗਿਆ!' ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਬਾਹਰੀ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਾਪਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਮੁਲਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ; 'ਹੁਣ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ; ਮੇਰੇ ਬੱਚੇ 'ਤੇ ਦਿਆਲੂ ਰਹੋ, ਅਤੇ ਆਲੀਆ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜੋ ਵੀ ਦੇਖਭਾਲ ਜਾਂ ਚਿੰਤਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ

ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰੇਗੀ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜੋ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਲਈ ਦਾਜ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗਾ - ਕੋਈ ਵੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਸ਼ਰਮ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।'
'ਮੈਂ ਕਰਾਂਗਾ; ਅਤੇ ਯਕੀਨ ਰੱਖੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਹੋ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਜੋ ਵੀ ਨਤੀਜਾ ਹੋਵੇ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੀਰਨ ਬਾਰੇ ਕਦੇ ਵੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਹੁਣ ਉਸਦਾ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਾਂ ਵੀ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ।'
'ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਜੇ ਕਦੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸਮਤ ਦੁਬਾਰਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਆਵਾਂ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਕੋਲ ਲੈ ਜਾਓਗੇ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਿਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰੋਗੇ: ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸੁਣੋਗੇ।'
ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਇਆ ਸੀ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਸੀ; ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਦਹਿਲੀਜ਼ ਪਾਰ ਕੀਤੀ, ਇੱਕ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦਾ ਪਿਆਰ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ: ਮੈਂ ਕੌੜੇ ਦੁੱਖ ਨਾਲ ਭਰ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਬੈਠ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰੋਇਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, - ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਸੀ; ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ, ਸਾਹਿਬ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਦੇ ਉਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਸੁਰਾਗ ਮਿਲ ਸਕਿਆ। ਆਲੀਆ ਬਖਸ਼ੇ ਕਿ ਉਹ ਖੁਸ਼ ਰਹੇ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੀ! ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਰ।
ਮੈਂ ਰੋਇਆ! ਹਾਂ, ਮੈਂ ਉਸ ਦਹਿਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ ਜੋ ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਘਰ ਸੀ ਅਤੇ ਰੋਇਆ, ਪਰ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ। ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਹੰਝੂਆਂ ਦਾ ਝਰਨਾ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਢੱਕਣਾਂ ਉੱਤੇ ਵਹਿ ਤੁਰੇ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਖੁਰਦਰੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਵਹਿ ਗਏ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ ਗਰਮ ਹੋ ਗਏ। ਮੇਰੀ ਯਾਦ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਅਨੰਦ ਦਾ ਉਹ ਸਮਾਂ ਜਦੋਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਵੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮੇਰਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ। ਸਭ ਕੁਝ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ - ਪਲ ਭਰ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਵਾਂਗ - ਇੱਕ ਮਜ਼ਾਕ, ਜੋ ਕਿ ਸੁੰਦਰ ਜਾਂ ਅਨੰਦਮਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਸੁੱਤੀਆਂ ਇੰਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਹੈ - ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸਦੀ ਯਾਦ ਵੀ ਗੁਆਚ ਗਈ ਹੈ - ਹਕੀਕਤ ਵਿੱਚ ਜਾਗਣ ਨਾਲ। ਆਲੀਆ ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਕਰੋ! ਮੈਂ ਉਸ ਪਲ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੀ ਕੁੜੱਤਣ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ; ਮੈਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਉਜਾੜ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਮੇਰਾ ਕੀ ਬਣਦਾ ਹੈ: ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਮੈਂ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ, ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ; ਪਰ ਅਚਾਨਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਖ਼ਤਰੇ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਜਗਾਇਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਸੀ, ਮੈਂ ਉੱਠਿਆ, ਇੱਕ ਲੰਮਾ, ਉਦਾਸ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਸੀ, ਪਰ ਜੋ ਹੁਣ ਉਜਾੜ ਸੀ; ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਦੂਰ, ਮੈਂ ਗੇਟ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬੰਦ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਗਿਆ।
ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਕੈਲਪੀ ਪਹੁੰਚੇ, ਜਿੱਥੇ ਸਾਨੂੰ ਬੈਂਡ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਮਿਲੇ; ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਇਕੱਠੀ ਹੋਈ ਇੱਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ, ਕਈ ਯੋਜਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਅੰਤਿਮ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਲਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕਈ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਿਸਦਾ ਮੈਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੀ, ਇੱਕ ਕਿਸ਼ਤੀ ਦੁਆਰਾ ਲਖਨਊ ਜਾਣਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਰਹਿਣਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਹਿਰ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਇੱਕ ਠੱਗ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਫ਼ਸਲ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ; ਅਤੇ,

ਇਸਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਖ਼ਤ ਚਰਿੱਤਰ ਤੋਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸੱਦੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਯੋਜਨਾ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਹੋ ਗਈ; ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਮੈਂ ਘੰਟ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲੈ ਗਿਆ, ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਦੇ ਮੰਜੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਵਾਜਾਈ ਲਈ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ।
ਮੇਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਸਭ ਕੁਝ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸ਼ਤੀ ਚਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਜੋਤਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਪਲ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਲੰਗਰ ਉੱਚਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਹਾਵਣੀ ਹਵਾ ਸਾਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਰਮਲ ਪਾਣੀਆਂ ਉੱਤੇ ਲੈ ਗਈ।
ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੀਤਦੇ ਗਏ, ਅਤੇ ਯਾਤਰਾ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੁਪਨਮਈ ਖੁਸ਼ੀ ਸੀ ਜੋ ਮੇਰੇ ਲਈ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ਯੋਗ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧੰਨਵਾਦੀ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਅਲਾਰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕੋਈ ਥਕਾਵਟ ਭਰੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਕੋਈ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਮੇਰਾ ਮਨ ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਬੇਰੋਕ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ।
ਲਖਨਊ ਵਿਖੇ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਆਖਰੀ ਲੁੱਟ ਦੀ ਕਮਾਈ 'ਤੇ ਰਹੇ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਆਂਦੇ ਕੀਮਤੀ ਪੱਥਰਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਵਪਾਰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ; ਪਰ ਇਸਦਾ ਮੈਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਲਾਭ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਕੁਝ ਤੈਅ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਤੱਕ ਹੀ ਕਾਰਜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਦੇਸ਼ ਛੱਡਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ; ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਦੁਖੂਨ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ: ਉੱਥੇ ਮੈਨੂੰ ਸਫਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ; ਮੈਨੂੰ ਉੱਠਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, - ਕਿਉਂਕਿ ਦੁਖੂਨ ਠੱਗਾਂ ਨੂੰ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੁਣਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਇੱਕ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਜਮਾਦਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਚੰਗਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਦਹਿਸ਼ਤ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇੱਥੇ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਸੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਅਣਜਾਣ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸੇ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਜਿਸਦੀ ਅਸੀਂ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਇਆ, ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕੀਤੀ; ਓਨਾ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵਿਵਹਾਰਕਤਾ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਕੀਨ ਕੀਤਾ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਭਿਆਨਕ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਅਣਜਾਣ ਸੀ, ਇੱਕ ਅਣਜਾਣ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਬਨੀਜ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਘੁੰਮਣ-ਫਿਰਨ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆ; ਅਸੀਂ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕਿਸਮਤ ਵਾਲੇ ਸੀ, ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਪੈਸਾ ਵਗਦਾ ਰਿਹਾ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੀਹ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਯਾਤਰੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਰਾਏ ਤੋਂ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ: ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਸਫਲ ਹੋਏ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੋਰ ਪੈਸੇ ਸਨ ਅਤੇ ਮੈਂ ਕਈ ਸਰਾਏ-ਰੱਖਿਅਕਾਂ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ; ਅਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਲਾਭ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਕੇ, ਮੈਂ ਸਰਾਏ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਿਸਦਾ ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਆਨੰਦ ਨਹੀਂ ਮਾਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਦਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਰਦਾ। ਪਰ ਇਸ ਖੁਸ਼ੀ ਭਰੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿਸਮਤ ਮੇਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਸਾਨ ਅਤੇ ਲਾਭਦਾਇਕ ਕਰੀਅਰ ਦਾ ਆਨੰਦ ਨਹੀਂ ਮਾਣਿਆ।

ਇੱਕ ਦਿਨ ਸਾਨੂੰ ਸੱਤ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਟੋਲੀ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲੈ ਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸੋਲਾਂ ਠੱਗ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਦਾ ਦਿਨ ਸੀ, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇੱਕ ਬਦਕਿਸਮਤ ਦਿਨ। ਠੱਗਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੁੱਢਾ ਆਦਮੀ ਸੀ, ਪੁਰਾਣੇ ਮੁਰਨੇ ਸਟਾਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਇੱਕ ਰਾਜਧਾਨੀ ਭੁੱਟੋ, ਜੋ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਿਆ ਸੀ; ਉਹ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲਖਨਊ ਦੀ ਇੱਕ ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਚਾਰ ਕੋਸ ਦੂਰ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਪਸੰਦੀਦਾ ਭੀਲ ਕੋਲ ਲੈ ਗਏ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸੀ, - ਕੁਝ ਤਾਂ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਮਰੇ ਹੋਏ ਵੀ ਸਨ, ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਆਪਣੇ ਆਖਰੀ ਦੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਸਨ, - ਜਦੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਕੇ ਘੋੜੇ ਦੀ ਇੱਕ ਲਾਸ਼, ਜੋ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਪਰਗੁਨਾਹ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਆ ਡਿੱਗੀ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦੀਆਂ ਸਫਲਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਹੋ ਗਏ ਸੀ, - ਅਜੇ ਸਵੇਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਕਾਊਟ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਘੋੜਾ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਅਣਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਅਣਦੇਖਾ ਆਇਆ, ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਉਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਫੜ ਲਿਆ। ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਨੌਂ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੜ ਲਿਆ ਗਿਆ; ਬਾਕੀ, ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਆਦਮੀ! ਭੱਜ ਨਿਕਲੇ। ਸਾਡੇ ਹੱਥ ਸਾਡੇ ਪਿੱਛੇ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਘਸੀਟਿਆ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਵਸਨੀਕਾਂ ਲਈ ਹੈਰਾਨੀ ਅਤੇ ਡਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਨ। ਲਾਸ਼ਾਂ ਸਾਡੇ ਪਿੱਛੇ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ: ਅਤੇ ਦੋ ਯਾਤਰੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਅੱਧਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਘੋੜਸਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਸਾਡੀ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਇੰਨਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਲੁਕਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਰਚ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਗਏ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸਾਡਾ ਦੋਸ਼ ਬਚਿਆ ਰਿਹਾ; ਅਤੇ ਕਾਜ਼ੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਾਡਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਬੁੱਢੇ ਠੱਗ ਨੂੰ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਇੱਕ ਤੰਗ ਕੋਠੜੀ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਸਾਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰਾਜੇ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਸਾਡੇ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ।

ਅਧਿਆਇ XLVIII

ਲੰਬੀ ਕੈਦ ਦਾ ਸਾਹ, ਕਦਮ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੈਰਾਂ ਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਲੋਹਾ ਟਪਕਦਾ ਸੀ, ਕਰਾਹਣਾ
ਮੌਤ ਦਾ, ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸੰਕੇਤ।
ਬਾਇਰਨ
ਰਾਣੀ। ਓ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਗੱਲ ਨਾ ਕਰ!
ਤੇਰੇ ਸ਼ਬਦ ਮੇਰੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਛੁਰੇ ਵਾਂਗ ਵੱਜਦੇ ਹਨ।
ਹੈਮਲੇਟ, ਐਕਟ III, ਦ੍ਰਿਸ਼ iv

ਮੈਂ ਫਿਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਸੀ; ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਝਾਲੋਨ ਵਾਂਗ ਇੰਨੀ ਮਾੜੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਠੜੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਅਤੇ ਸਹਿਣਯੋਗ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਫ਼ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਇੱਕ ਜੇਲ੍ਹ ਸੀ, - ਮੇਰੇ ਅੰਗਾਂ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ ਲਈ ਕੈਦ; ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜੋ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਬਚਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ, ਮੈਂ ਮਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਠੱਗ ਵਾਂਗ ਮਿਲਣ ਲਈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਚੁੱਪ ਬੈਠੇ ਰਹੇ, ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਦੁਖੀ ਸਾਥੀ, ਜਿੰਨਾ ਪੁਰਾਣਾ ਸੀ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਚਿਪਕਿਆ ਰਿਹਾ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਕੋਲ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਸਕੇ, ਉਸਦਾ ਕਦੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਜੀਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਉਹ ਸਨ, - ਉਹ ਸਾਰੇ ਟੁੱਟ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕੋਈ ਸੁਹਜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਮੌਤ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਪ੍ਰਤੀ ਉਦਾਸੀਨ ਸੀ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤਾ ਬੀਤ ਗਿਆ - ਇੱਕ ਲੰਮਾ, ਬੇਅੰਤ ਹਫ਼ਤਾ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਜੇਲ੍ਹਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਦੁਬਿਧਾ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨ, ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਣ ਕਿ ਮੈਂ ਜੀਵਾਂ ਜਾਂ ਮਰਾਂ: ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕਠੋਰ ਸਨ; ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੱਸਣਗੇ।

ਪਰ ਇਸ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸੱਤ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟਣ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਫੜੇ ਗਏ ਸਨ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਇੰਨਾ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਵਪਾਰੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਤੋਂ ਬਚ ਗਏ ਸਨ, ਉਹ ਸਹੁੰ ਨਹੀਂ ਖਾ ਸਕਦੇ ਸਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮਾਰੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਘੋੜਸਵਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਫੜਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹਾਂ। ਜੇ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ; ਪਰ ਇੱਕ ਦੁਖੀ ਆਦਮੀ ਜਿਸਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਵਿਅਰਥ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ, ਆਪਣੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਇਕਬਾਲ ਕੀਤਾ; ਅਤੇ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਦੇ ਇਸ ਆਖਰੀ ਝਟਕੇ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਾਰੀ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਇਸ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਐਲਾਨ 'ਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੌਤ, ਜਿਸਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਭਿਆਨਕ ਸ਼ਕਲ ਹੈ, ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਉਸ ਦੁਖਦਾਈ ਖੱਡ ਵਿੱਚ ਸਾਲਾਂ-ਸਾਲਾਂ

ਬਿਤਾਉਣ ਲਈ, ਦੁਬਾਰਾ ਕਦੇ ਆਜ਼ਾਦ ਨਾ ਹੋਣ ਲਈ! ਮੈਂ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ: ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿੱਚੋਂ ਭਿਆਨਕ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਵਿਅਰਥ। ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਫਾਂਸੀ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣਗੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਸੂਲੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਜਾਂ ਬੰਦੂਕ ਨਾਲ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਜਾਂ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ, - ਮੇਰੀ ਦੁਖਦਾਈ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਇਕਾਂਤ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਵਿੱਚ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਰਹਿਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕੁਝ ਵੀ। ਪਰ ਮੇਰੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ 'ਤੇ ਹੱਸਿਆ ਗਿਆ ਜਾਂ ਨਫ਼ਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਭਾਰੀ ਜ਼ੰਜੀਰਾਂ ਨਾਲ ਲੱਦਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸਨੇ ਮੇਰੇ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ, ਮੇਰਾ ਸਾਥੀ ਵੀ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਵੀ ਮੇਰੀ ਬੇਚੈਨ ਆਤਮਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਚਣ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, - ਉਹ ਉਮੀਦਾਂ ਜੋ ਮੇਰਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੀ ਬਣਾਈ ਹਰ ਯੋਜਨਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਗਈ, ਅਤੇ ਇਸਨੇ ਮੇਰੇ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਪੈਸੇ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਜੋ ਮੈਂ ਫੜੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰਾ ਭੰਡਾਰ ਅਣਪਛਾਤਾ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੇਲ੍ਹਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਦਿਲਾਸਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਗਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਸੀ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਦਿਆਲੂ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਜੋ ਖਾਣਾ ਲਿਆਉਂਦਾ ਸੀ ਉਹ ਬਿਹਤਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ ਭਾਂਡੇ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੀ ਕੈਦ ਓਨੀ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਕਈ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਵਾਂਗ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਸਾਡੇ ਕੱਪੜੇ ਧੋਤੇ, ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦਿਆਲੂ ਕੰਮ ਕੀਤੇ - ਸ਼ਾਇਦ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜੋ ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਸਾਥੀ ਤੋਂ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤੇ ਸਨ।

ਇਸ ਲਈ, ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ-ਬੰਦੀ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੱਲੀ ਆ ਰਹੀ ਅਤੇ ਪਿਆਰੀ ਛੁਟਕਾਰੇ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਅਜ਼ਮਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ। ਅਗਲੀ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਉਸਦੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਉਣ ਦੀ ਵਾਰੀ ਆਈ, ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਾਂ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਕੋਠੜੀ ਵਿੱਚ ਆਵੇ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਨਿਗਰਾਨੀ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਖਾਸ ਦੱਸਣਾ ਸੀ। ਉਹ ਉਸ ਦਿਨ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕੋਠੜੀ ਦੀਆਂ ਬਾਰਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ, ਇੱਕ ਗੂੜ੍ਹੇ ਰੰਗ ਦੇ ਕੰਬਲ ਵਿੱਚ ਘੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਬੈਠਾ ਸੀ।

'ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਧੀਮੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਮੰਨ ਲਈ ਹੈ; ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਹਾਂ।'

'ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੈ, ਅੱਛਾ ਮੀਤ ਸਾਹਿਬ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, (ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵੀ ਇੱਕ ਸਿਊਦ ਸੀ;) 'ਸੁਣੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੋ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਾਂਗਾ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੋਗੇ।'

'ਕਹੋ,' ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ।'

'ਫਿਰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ,' ਮੈਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ, 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਭੱਜਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।'

'ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ।

'ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ; 'ਤਿਆਰ ਹੱਥਾਂ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਦਿਲਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਅਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸਭ ਕੁਝ ਸੰਭਾਲ ਸਕਦੇ ਹੋ ਪਰ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣੋ। ਜਦੋਂ ਸਾਨੂੰ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਪੈਸਾ ਬਚਾਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਛੁਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਰਹੋਗੇ। ਇਸਦਾ ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ ਤੁਹਾਡਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰੋਗੇ।'
'ਕਿੰਨਾ ਹੈ?' ਉਸਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।
'ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸਨੂੰ ਲੱਭ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ ਤੁਹਾਡਾ ਹੋਵੇਗਾ।'
'ਮੈਂ ਕਿਵੇਂ?' ਉਹ ਉਲਝਣ ਦੇ ਸੁਰ ਵਿੱਚ ਬੋਲਿਆ; 'ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਕੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਭਾਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ?'
'ਇਹ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿਓ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋ?'
'ਮੈਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਕੱਲ੍ਹ ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਇੱਥੇ ਹੋਵਾਂਗਾ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ।'
'ਆਲੀਆ ਦੁਖੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਆਲੂ ਵਿਚਾਰ ਭੇਜੇ! ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਉਡੀਕ ਕਰਾਂਗੇ।'
ਅਗਲੀ ਸ਼ਾਮ ਉਹ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਬੈਠ ਗਿਆ।
'ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋਗੇ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ?' ਉਸਨੇ ਪੁੱਛਿਆ; 'ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਹੁਕਮ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਗਏ ਪੈਸੇ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ; ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ, ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।'
'ਤਾਂ ਸੁਣੋ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਹੈ, - ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਸਯੁਦ ਹੋ ਅਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਇੱਕ ਹਾਂ; ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਾ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਆਲੀਆ ਦੇ ਗੁੱਸੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਾ ਹੋਵੋ।'
'ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ, ਉਸ ਪੈਗੰਬਰ ਦੀ ਸਹੁੰ, ਜਿਸਦੀ ਔਲਾਦ ਮੈਂ ਹਾਂ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਜੇਕਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਮੇਰੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਰਾਨ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਂਦਾ।'
'ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਸਹੁੰ ਨਾ ਖਾਓ; ਇੱਕ ਇਮਾਨਦਾਰ ਆਦਮੀ ਦਾ ਬਚਨ ਸਹੁੰ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਪਹਿਲਾਂ, ਫਿਰ, ਪੈਸੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ; ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੋ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕਬਰਾਂ ਯਾਦ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜੋ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਉੱਤਰੀ ਪਾਸੇ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਕੰਧ ਤੋਂ ਤੋਪ ਦੀ ਗੋਲੀ ਲੱਗਣ ਬਾਰੇ ਹੈ?'
'ਮੈਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।'
'ਫਿਰ,' ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, 'ਉਸ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਭਾਂਡੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਹਨ; ਉਹ ਤਿਜੋਰੀ ਜਿੱਥੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਕਬਰ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਪੂਰਬੀ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਚਾਰ ਪੱਥਰ, ਜੋ ਕਿ ਢਿੱਲੇ ਹਨ, ਹਟਾ ਕੇ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਵੱਡੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਭਾਰੀ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਗੁਫਾ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭਾਂਡਾ ਮਿਲੇਗਾ, ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਅੱਧਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਛੋਟੀਆਂ ਅਤੇ ਤਿੱਖੀਆਂ ਫਾਈਲਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਘਿਓ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ

ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ੰਜੀਰਾਂ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਬਾਰ ਕੱਟ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਾਂਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੀ ਹੋਰ ਕਿਵੇਂ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।'

'ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਹਰ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਕਰਾਂਗਾ,' ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਸੇ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਡਾ ਬਿਆਨ ਸੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਰਾਤ ਤੱਕ ਫਾਈਲਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਹੋਣਗੀਆਂ।'

ਫਿਰ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬੇਚੈਨੀ ਅਤੇ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ। ਨਾ ਹੀ ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕੀਤਾ।

'ਮੈਂ ਆਇਆ ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹੋ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਦੇਖੋ, ਇੱਥੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਫਾਈਲਾਂ ਹਨ - ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹਨ, ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਅਤੇ ਤਿੱਖੀਆਂ ਹਨ; ਇੱਥੇ ਘਿਓ ਵੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।'

'ਅਤੇ ਪੈਸੇ?' ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ।

'ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਰਾਤ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ; ਰਕਮ ਪੰਜ ਸੌ ਪੰਜਾਹ ਰੁਪਏ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਖੱਡ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੋਗੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸਵਾਗਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸਕੀਮ ਦੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹੋ?'

'ਕੀ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ?' ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ।

'ਨਹੀਂ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਭਾਵ, ਗੇਟ ਬੰਦ ਹੈ, ਪਰ ਵਿਕਟ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹੈ।'

'ਅਤੇ ਕਿੰਨੇ ਆਦਮੀ ਇਸਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਦੇ ਹਨ?'

'ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ; ਬਾਕੀ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੂੜ੍ਹੀ ਨੀਂਦ ਸੌਂਦੇ ਹਨ।'

'ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਅਸੀਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਦੁਖੀ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਮਰ ਜਾਵਾਂਗਾ।'

'ਅਤੇ ਮੈਂ ਵੀ,' ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਨੇ ਕਿਹਾ।

'ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ,' ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ: 'ਫਿਰ ਵੀ ਰੁਕੋ, ਮੰਨ ਲਓ ਤੁਸੀਂ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋਗੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪਹਿਰੇ 'ਤੇ ਹੋਵਾਂਗਾ। ਕੱਲ੍ਹ ਰਾਤ ਮੇਰਾ ਆਖਰੀ ਪਹਿਰ ਹੋਵੇਗਾ।'

'ਆਲੀਆ ਦਾ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਰਹੇ!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਇਸਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਪੈਗੰਬਰ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਨ। ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਲੋਹੇ ਦੇ ਸਲਾਖਾਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਬਾਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਕੱਲ੍ਹ ਰਾਤ ਅਸੀਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਵਾਂਗੇ। ਜਾਓ, ਪਿਆਰੇ ਦੋਸਤ, ਤੁਸੀਂ ਇੱਥੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਜੋਖਮ ਲਓ।'

ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਅਤੇ ਡੰਡੇ ਦੀਆਂ ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਪੱਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣ ਲਈ ਚੰਗੀ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਅਸੀਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਸਵੇਰ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਲੋਹੇ ਦੀ ਡੰਡੇ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਲਗਭਗ ਕੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਦੇਖਿਆ; ਉੱਪਰੋਂ ਕੱਟਣ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਬੈਠ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜਾ ਆਪਣੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸਦੀ ਬਾਂਹ ਥੱਕ ਨਹੀਂ ਗਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਘਿਓ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਫਾਈਲਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਚੀਕ-ਚਿਹਾੜਾ ਮਚਾਇਆ; ਅਸੀਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇਸਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਪਲ ਦੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਈ ਵਾਰ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਸਵੇਰ ਹੋਈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਤੋਂ ਆਰਾਮ ਕੀਤਾ; ਇੱਕ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਝਟਕੇ ਨੇ ਬਾਰ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਲੋਹੇ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਅਤੇ ਕਮਰ 'ਤੇ ਇੰਨੇ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਸਨ ਕਿ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਰੈਂਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੰਦੀ। ਸਾਡਾ ਦੋਸਤ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਸੀ ਉਹ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਅੰਤਮ ਜਿੱਤ ਦੀ ਚੁੱਪ ਉਡੀਕ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ।

'ਇਸ ਵਾਰ ਕੱਲ੍ਹ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਸੀਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਵਾਂਗੇ, ਲਖਨਊ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ, ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਫਿਰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਨਿਵਾਸ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹਾਂ!'

ਮੇਰਾ ਸਾਥੀ ਵੀ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਵੇਰ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਮਾਂ ਇਸ ਬਹਿਸ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਇਆ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜੋ ਸਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਸਾਹਸ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੀ ਕਿ ਦਰੋਘਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਟੋਲੀ ਸਾਡੀ ਕੋਠੜੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਉਂਦੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਅੰਦਰੋਂ ਡੁੱਬ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉਹ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਵਧੇ, ਉਸ ਨੇ ਮੇਰਾ ਡਰ ਅਤੇ ਡਰ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ। 'ਅਸੀਂ ਗੁਆਚ ਗਏ ਹਾਂ!' ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ; 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾ ਲਿਆ ਹੈ।' ਉਸਨੇ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਦਰੋਗਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਚਾਬੀ ਤਾਲੇ 'ਤੇ ਲਗਾਈ; ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਟੋਲੀ ਭੱਜ ਕੇ ਅੰਦਰ ਆਈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ।

'ਇਹ ਕਿਹੜਾ ਨਵਾਂ ਜ਼ੁਲਮ ਹੈ?' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਅਸੀਂ ਕਿਹੜਾ ਨਵਾਂ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕਿ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਫਿਰ ਤੋਂ ਬੁਰਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ?'

'ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਵੱਲ ਦੇਖੋ!' ਦਰੋਘਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰਿਆ।

'ਤੁਸੀਂ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹੋ,' ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜੋ ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ; ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਅਗਲੀ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਲੋਹੇ ਦੇ ਯੰਤਰ ਫਾਈਲ ਕਰੋਗੇ, ਤਾਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਘਿਓ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਜਾਂ ਘੱਟ ਆਵਾਜ਼ ਕਰੋ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੋਜੋ,' ਉਸਨੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ; 'ਦੇਖੋ ਕਿ ਇਹ ਯੰਤਰ ਕਿੱਥੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੰਨੀ ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਹੈ।'

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੰਗੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਫਾਈਲਾਂ ਸਾਡੇ ਟਰਾਊਜ਼ਰਾਂ ਦੇ ਬੈਂਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿਲੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲੀ ਰੱਸੀ ਚੱਲਦੀ ਹੈ। ਦਰੋਗਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ।

'ਇਹ ਨਵੇਂ ਹਨ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ। ਇੰਸ਼ਾਅੱਲਾ! ਅਸੀਂ ਪਤਾ ਲਗਾਵਾਂਗੇ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਕਿਸਨੇ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਜਿਸਨੇ ਇਹ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿੱਟੀ ਖਾਧੀ ਹੈ।'

'ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਆਏ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਜ਼ਿੱਦ ਨਾਲ ਕਿਹਾ। 'ਤੁਸੀਂ ਗਧਿਆਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਗੁਫ਼ਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਲਈ।'

'ਅਸੀਂ ਗਧਿਆਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ,' ਉਸਨੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਪਰ ਅਸੀਂ ਇੰਨੇ ਉੱਲੂ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰੀਏ, ਹੇ ਸਿਆਣੇ ਅਤੇ ਚਲਾਕ ਸਯੁਦ; ਤੁਸੀਂ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਠੱਗ ਹੋ, ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਨਹੀਂ

ਖਾਣ ਵਾਲੇ। ਮੇਰੇ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੋਈ ਦੋਸਤ ਹੈ; ਇੱਕ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਫਾਈਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉਸਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ - ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ - ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕੁਲਮਾ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦਾ ਸਿਰ ਅਤੇ ਮੋਢੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਗੇ। ਪਰ ਆਓ,' ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਹਾਡਾ ਕੰਮ ਅੱਧਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ; ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰਾਂ ਦੇ ਹਰ ਪੈਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ; ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਯੋਗ ਦੋਸਤ ਇੱਥੇ ਹਨ, ਇਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਅੱਧਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।'

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨੀ, ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਹ ਬਾਰ ਲੱਭ ਲਿਆ ਜੋ ਕੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

'ਬਸ ਹੋ ਗਿਆ!' ਦਰੋਗਾ ਨੇ ਕਿਹਾ। 'ਓ ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਬੇਰਹਿਮ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਲਈ ਮੂਰਖ ਸੀ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਯੋਗ ਕੈਦ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਰਹਿਮ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ; ਪਰ ਹੁਣ, ਸਾਰੀ ਉਮੀਦ ਛੱਡ ਦਿਓ; ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਬੇਵਕੂਫੀ ਨਾਲ ਉਹ ਰਹਿਮ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਲਈ ਪਛਤਾਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਜੀਓਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਆਓ,' ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ; 'ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਿਹਾਇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।'

ਵਾਹ ਆਲੀਆ, ਸਾਹਿਬ, ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਵੱਡੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਲੈ ਗਏ! ਦੋ ਉੱਚੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਤੰਗ ਰਸਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਦੇ ਲੰਘਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਅੱਧਾ ਰਸਤਾ ਹੇਠਾਂ, ਦੋ ਕੋਠੜੀਆਂ ਸਨ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਨਾਲੋਂ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਗੁਫ਼ਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਸਨ। ਉਹ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਘਿਸੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਆਕਾਰ ਅੱਧਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਪਹਿਨੇ ਗਏ ਲੋਹੇ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਾਰੀ ਲੋਹੇ ਇੱਕ ਲੁਹਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਬੰਨ੍ਹੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭਿਆਨਕ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

'ਹੁਣ,' ਦਰੋਗਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਸਕਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਜਾਓ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ। ਜੇ ਕੰਧਾਂ ਅਤੇ ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਸਲਾਖਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰੋਕ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇੱਥੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋ।'

ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਛੱਡ ਗਏ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦੇ ਖੱਡ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ; ਨਾ ਹੀ ਸਾਡੇ ਉਦਾਸ ਅਤੇ ਦੁਖੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵੀ ਉਮੀਦ ਦੀ ਕਿਰਨ ਬਚੀ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਮੈਂ ਜਿਉਣ ਲਈ ਹਾਂ, ਇੱਥੇ ਮੈਂ ਮਰਨ ਲਈ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਤੰਗ ਕੋਠੜੀ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ, - ਮੈਂ ਜੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਜਿਸਨੂੰ ਕਦੇ ਸੰਜਮ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਆਲੀਆ! ਆਲੀਆ! ਮੈਂ ਕੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਹੇ ਭਵਾਨੀ, ਕੀ ਤੂੰ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਹੈ? ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੱਚੇ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਵਿੱਚ ਕੁਰਲਾਇਆ। ਮੈਂ ਰੋ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ, ਹੰਝੂਆਂ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਉਹ ਮੇਰੀ ਭਾਰੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਦੇ। ਦੁੱਖ ਦਾ ਇੱਕ ਪਿਆਲਾ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਧੁੜ ਵਿੱਚ ਡੋਲ੍ਹ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਉਮੀਦ ਭੱਜ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਨੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਦੇ ਹਰ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ।

ਮਹੀਨੇ ਬੀਤਦੇ ਗਏ। ਭਾਵੇਂ ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਸਲਾਖਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਜਾਲੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਾਥੀ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਘੱਟ ਹੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਸੀ; ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਹ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਸੀ, ਇੱਕ ਦੁਆਰਾ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਗਈ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਟਿੱਪਣੀ, ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦੁਆਰਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦੁੱਖ ਵਿੱਚ ਇੰਨੇ ਡੁੱਬੇ

ਹੋਏ ਸੀ। ਮੈਂ ਮਸ਼ੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਧਾ ਅਤੇ ਪੀਤਾ, ਮੈਨੂੰ ਭੋਜਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲਾਲਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਅਤੇ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਖਾਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਮੋਟਾ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸੀ। ਸਾਡੀਆਂ ਕੋਠੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾ ਹੋਈ ਗੰਦਗੀ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਾਰ ਹੀ ਹਟਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀੜੇ-ਮਕੌੜੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਕਾਸ਼ ਮੈਂ ਮਰ ਸਕਦਾ! ਮੈਂ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਾਰ ਵਾਰ ਰੋਇਆ। ਹਾਏ! ਮੇਰੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।

ਸਾਡੀ ਕੈਦ ਦਾ ਦੂਜਾ ਸਾਲ ਬੀਤ ਗਿਆ - ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਉਹੀ ਅਟੱਲ ਚੱਕਰ, - ਕੋਈ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ, ਸਾਡੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੁਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਅਸੀਂ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਨਹੀਂ; ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਊਰਜਾਵਾਂ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਮਰ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਰਿਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਬੇਰਹਿਮ ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ; ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਆਪਣੀ ਕੈਦ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਮੂਰਖਤਾ ਭਰਿਆ ਵਿਚਾਰ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਅਕਸਰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਤਰਸਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਵਿਅਰਥ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਘੇਰ ਲੈਂਦਾ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਮੌਕਾ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਮੇਰੀ ਕੈਦ ਦੇ ਦੁੱਖ 'ਤੇ ਕੋਈ ਉਮੀਦ ਦੀ ਕਿਰਨ ਨਹੀਂ ਟੁੱਟੀ।

ਮੇਰਾ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰਾ ਸਾਥੀ, ਬੁੱਢਾ ਠੱਗ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਕਦੇ ਗੱਲਬਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ; ਅਸੀਂ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸੀ; ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨਾਮੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਕਰੀਅਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ, ਆਪਣੇ ਕਾਰਨਾਮੇ ਆਪਣੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਸਾਂ ਅਤੇ ਉਤਰਾਅ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਿਆ ਜੋ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦੇ ਸ਼ਬਦ, 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਪਿਤਾ ਨਹੀਂ ਹਾਂ,' ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਚਮਕ ਉੱਠੇ। ਮੈਂ ਬੁੱਢੇ ਠੱਗ ਨੂੰ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਦਿਲੋਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੇ ਕਿ ਉਹ ਇਸਮਾਈਲ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਕੀ ਜਾਣਦਾ ਸੀ।

'ਕੀ!' ਉਸਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, 'ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਪਤਾ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ? ਯਕੀਨਨ ਇਸਮਾਈਲ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਦੱਸਿਆ ਹੋਵੇਗਾ? ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ,' ਉਸਨੇ ਕੁਝ ਦੇਰ ਰੁਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹਾ, 'ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ - ਉਸਨੇ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।'

'ਤੇਰਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ,' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ, 'ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ? ਕੀ ਮੈਂ ਉਸਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ, ਜਾਂ ਕੀ ਉਸਨੇ ਸੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਹਾਂ?'

'ਉਸਨੇ ਸੱਚ ਕਿਹਾ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਮੂਲ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਹੋਰ ਲੋਕ ਵੀ ਹੋਣ ਜੋ ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਜੀਉਂਦੇ ਹਨ: ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਗਣੇਸ਼ ਹੈ।'

'ਗਣੇਸ਼!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਆਲੀਆ ਦੀ ਸੌਂਹ! ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ ਨੇ ਕਦੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਵਿਅਰਥ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਆਪਣੀ ਆਤਮਾ ਦੀ ਸੌਂਹ! ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਮੈਂ ਕੌਣ ਸੀ ਅਤੇ ਕੀ ਸੀ।'

"ਇਹ ਇੱਕ ਲੰਬੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ," ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਪਰ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ; ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਕਹਾਣੀ ਵੀ ਹੈ ਜੋ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਨਾ ਹੁੰਦੇ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਡਰਾਉਂਦੀ।"

'ਮੇਰੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਕਤਲ ਉਦੋਂ ਹੋਇਆ ਸੀ?' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਅੰਦਰੋਂ ਡੁੱਬ ਰਿਹਾ ਸੀ। 'ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਸੋਚਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਸੰਤੋਸ਼ਜਨਕ ਸਨ।'

'ਤੁਸੀਂ ਸੱਚੀਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਹੈ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ। ਪਰ ਸੁਣੋ, ਮੇਰੀ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਅਜੇ ਵੀ ਤਾਜ਼ਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਭ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ।'

'ਇਸਮਾਈਲ, ਤੁਹਾਡਾ ਪਿਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ, ਹੁਸੈਨ ਜੇਮਾਦਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਠੱਗ ਬਣ ਗਿਆ, ਜਿਸਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਦਿਨ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਦ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਸੀ, ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ; ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਜਵਾਨ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਬੈਂਡ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਹੁਸੈਨ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਭੁੱਟੋਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ।'

'ਮੈਨੂੰ ਇਸਮਾਈਲ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਪਤਾ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ।'

'ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ। 'ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਸਮਾਈਲ, ਆਪਣੀ ਬਹਾਦਰੀ ਅਤੇ ਸਿਆਣਪ ਨਾਲ, ਹੁਸੈਨ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਉੱਪਰ ਉੱਠਿਆ, ਅਤੇ ਤੀਹ ਠੱਗਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਦਾ ਜਮਾਦਾਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਹ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਏਕਲੇਰਾ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਬਾਹਰ, ਇੱਕ ਖੂਹ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦਰੱਖਤਾਂ ਦੇ ਝੁੰਡ ਵਿੱਚ ਡੇਰਾ ਲਗਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਦਕਿਸਮਤ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬਾਰਸ਼ ਦਾ ਮੌਸਮ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਯਾਤਰੀ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਬੁਨੀਜ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ।

'ਇਸਮਾਈਲ ਅਤੇ ਗਣੇਸ਼ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਗਏ ਹੋਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਲੈ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆਏ ਕਿ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਇੰਡੋਰ ਵੱਲ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਮਾਰਚ ਕਰਕੇ ਆਵਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਮਝਾਂਗੇ ਤਾਂ ਰੁਕਾਂਗੇ। ਮੈਨੂੰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਠੱਗ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੁੱਖ ਟੀਮ ਚੱਲਦੀ ਰਹੀ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੀਜੇ ਜਾਂ ਚੌਥੇ ਮਾਰਚ ਤੱਕ ਰੋਕਦੇ ਰਹੇ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਮੈਂ ਭੁੱਲਦਾ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਬੈਂਡ ਨੂੰ ਰੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਪਾਇਆ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ। ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਬੱਚਾ, ਇੱਕ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ, ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕੁਝ ਨੌਜਵਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨ। ਆਦਮੀ ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਇੱਕ ਪਾਲਕੀਨ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਸਨ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ।'

'ਚਲੋ,' ਮੈਂ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ; 'ਮੇਰੀ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਤੁਹਾਡੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ।' ਓ ਸਾਹਿਬ! ਮੈਂ ਡਰ ਨਾਲ ਦਿਲਚਸਪੀ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਸੀ।

'ਖੈਰ,' ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ, ਇਸਮਾਈਲ ਅਤੇ ਗਣੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨ ਕੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਗਏ, ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਇੱਕ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ, ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਮਾਈਲ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ, ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ; ਉਸਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਖੇਡਦੇ ਦੇਖਿਆ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਝ ਮਿਠਾਈਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕੁਝ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਲੁੱਟ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਹ ਤੁਹਾਡੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਹੋ ਗਈ। ਸਭ ਦਾ ਅੰਤ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਏ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਕੀ ਤੁਹਾਡੀ ਯਾਦ ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਾਂ ਮੈਂ ਰਿਸ਼ਤਾ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵਾਂ?'

'ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ। ਪਰ ਅੱਗੇ ਵਧੋ; ਤੁਹਾਡੀ ਸਹਾਇਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦੁਖਦਾਈ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਧਾਗਾ ਗੁਆ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।' ਉਸਨੇ ਫਿਰ ਗੱਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ।
'ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸਮਾਈਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗਣੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੱਗੇ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਰਚ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਸੀਂ ਥੱਕ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ ਸੀ, ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਇੰਡੋਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆ ਰਹੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ; ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਾਡੇ ਕਾਮੁਕ ਸੁਭਾਅ ਨੇ ਇਸਮਾਈਲ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਦੌਲਤ ਬਾਰੇ ਸੁਣੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਤਿਆਰ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਭੀਲ ਦ੍ਰਿੜ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਹੁਣ ਦਿਖਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ; ਇਹ ਇੱਕ ਨਦੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੀ, ਅਤੇ, ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪਾਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਝਿਰਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਗਣੇਸ਼ ਨੇ ਤੁਹਾਡੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਮੈਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਇਸਮਾਈਲ ਦਾ ਵੀ ਉਸਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤੁਹਾਡਾ ਪਿਤਾ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੀ ਸਵੇਰ ਇਸਮਾਈਲ ਦੇ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਸੀ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਮੀਂਹ ਬੰਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਝਿਰਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਨਦੀ ਦੇ ਅੱਧੇ ਪਾਰ ਸੀ; ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਡਿੱਗਦੇ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਤੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਿੱਲਿਆ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਤੂੰ ਹਿੱਲਿਆ, ਅਤੇ ਗਣੇਸ਼ ਤੇਰੇ ਵੱਲ ਭੱਜਿਆ; ਉਸਨੇ ਤੇਰੇ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਕਮਰਾ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਤੈਨੂੰ ਗਲਾ ਘੁੱਟਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਇਸਮਾਈਲ, ਜਿਸਨੇ ਗਣੇਸ਼ ਦੀ ਹਰਕਤ ਦੇਖ ਕੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦੀ ਚੀਕ ਕੱਢੀ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਘਾਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤੇਰੇ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਵੀ ਕੱਢ ਲਈਆਂ; ਪਰ ਇਸਮਾਈਲ ਜਿੱਤ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਤੈਨੂੰ ਉੱਥੇ ਲੈ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਪਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਲੁਘਾਈਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲੁਹਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਤੂੰ ਪਾਗਲ ਹੋ ਗਿਆ; ਤੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨਾਲ ਚਿੰਬੜ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਲਾਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ; ਤੂੰ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਗਾਲਾਂ ਕੱਢੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰਾਪ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਤੇਰੇ ਉੱਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤ ਆ ਗਈ, ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਦਰਦ ਵੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੂੰ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸਮਾਈਲ, ਜਦੋਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਲੁੱਟ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਤੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੱਗੇ ਲੈ ਗਿਆ; ਅਤੇ ਸੜਕ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਏ।
'ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਤੂੰ ਉਹ ਸਫ਼ਰ ਕਿਵੇਂ ਸਹਿਣ ਕੀਤਾ; ਤੂੰ ਇੱਕ ਪਤਲਾ ਅਤੇ ਨਾਜ਼ੁਕ ਬੱਚਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤੂੰ ਮਰ ਜਾਵੇਂਗਾ; ਪਰ ਤੂੰ ਇਸਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਣ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਦੁੱਧ ਲਈ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਤੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਪੀਤਾ। ਇੱਥੇ ਫਿਰ ਇਸਮਾਈਲ ਅਤੇ ਗਣੇਸ਼ ਦਾ ਤੇਰੇ ਬਾਰੇ ਦੂਜਾ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ; ਗਣੇਸ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੂੰ ਰੋਦ ਲੈਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਬੁੱਢਾ ਸੀ, ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਯਾਦ ਰਹੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਤੈਨੂੰ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਦੇਵੇਗਾ: ਅਤੇ ਤੂੰ ਉਸ ਉੱਤੇ ਜੋ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਪਾਈਆਂ ਸਨ, ਉਸ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਾਲਮ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਕੱਢੀਆਂ, ਅਤੇ ਤੇਰੇ ਬਾਰੇ ਲੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ।
'ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਲੈ ਗਿਆ; ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਸੁੱਜੀ ਹੋਈ ਗਰਦਨ ਨੂੰ ਮਲਿਆ, ਅਤੇ ਇਸਮਾਈਲ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਅਫੀਮ ਦੀ ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਖੁਰਾਕ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸਨੇ ਤੈਨੂੰ ਨੀਂਦ ਸੁਲਾ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਉਡਾਣ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।'

'ਗਣੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਦੇ ਵੀ ਚੰਗੇ ਦੋਸਤ ਨਹੀਂ ਰਹੇ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਿਰ ਕਦੇ ਵੀ ਇਕੱਠੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ, ਤੁਹਾਡੀ ਆਖਰੀ ਮੁਹਿੰਮ ਤੱਕ; ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਬਾਹਰੀ ਦਿਖਾਵਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਫ਼ਰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੀ।

'ਇਸਮਾਈਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਗਿਆ। ਉਹ ਵਿਆਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਦੇ ਕੋਈ ਬੱਚੇ ਨਹੀਂ ਸਨ; ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਵੱਡੇ ਹੁੰਦੇ ਗਏ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦਿਆਲੂ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਵਾਲੇ ਸਲੂਕ ਹੇਠ ਸੁਧਾਰ ਕਰਦੇ ਗਏ, ਉਸਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਮਾਣ ਹੋਣ ਲੱਗਾ, ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਸਾਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਅਫ਼ਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਇੰਡੋਰ ਦੀ ਆਪਣੀ ਘਾਤਕ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਤੁਹਾਡੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।'

'ਮੇਰੀ ਭੈਣ!' ਮੈਂ ਡਰ ਦੇ ਦਰਦ ਵਿੱਚ ਚੀਕਿਆ।

'ਹਾਂ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਡੀ ਭੈਣ। ਮੈਂ, ਇੱਕ ਗੱਲ ਲਈ, ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਗਏ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਹਿਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਇਸ ਸਰਾਪਿਤ ਖੱਡ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸਦੀ ਖ਼ਬਰ ਏਕਲੇਰਾ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ।'

ਪਰ ਹੁਣ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਬੇਹੋਸ਼ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ - ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ ਦਮ ਘੁੱਟਣ, ਮੁਰਝਾ ਜਾਣ, ਅਤੇ ਭਿਆਨਕ ਪੀੜ ਦੇ। ਉਸ ਪਲ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਟੁੱਟੀਆਂ? ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਕਬਰ 'ਤੇ ਪਛਤਾਵੇ ਦਾ ਭਾਰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਉਂ ਜੀਉਂਦਾ ਰਿਹਾ?

ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਇੰਝ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਜਿਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਸਹਿਣ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਮੈਂ ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਜ਼ਖ਼ਮ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਘੁੱਟਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਾਇਦ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਤਰਸ ਕਰੋਗੇ। ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਮੇਰਾ ਮਨ ਅਤੀਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ; ਇਹ ਰਾਤ ਨੂੰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਸਭ ਕੁਝ ਅਜੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਥੱਕੀਆਂ ਪਲਕਾਂ 'ਤੇ ਨੀਂਦ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ, ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਬਦਕਿਸਮਤ ਭੈਣ ਦਾ ਰੂਪ ਦੁਬਾਰਾ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ: ਫਿਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸੁੰਦਰ ਗਰਦਨ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਸਿੱਕੇ ਦਾ ਉਹ ਘਟੀਆ ਟੁਕੜਾ ਜਿਸ ਲਈ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਸੀ, ਦੁਬਾਰਾ ਮੇਰੀ ਪਕੜ ਵਿੱਚ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਉਸਦੀ ਨਿੱਘੀ ਛਾਤੀ ਤੋਂ ਪਾੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਿਣਾਉਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਜੇ ਮੈਂ ਅਫੀਮ ਖਾਂਦਾ ਹਾਂ - ਜੋ ਮੈਂ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਭੁੱਲਣ ਲਈ - ਮੈਂ ਸੁਪਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਇਹ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਗਾੜਿਆ ਅਤੇ ਵਧਾ-ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਹੀਂ, ਇਹ ਸਾਦੀ ਹਕੀਕਤ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਭੈੜਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰ ਆਦੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਆਪਣੇ ਪੂਰਵਜਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਮੈਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਛੱਡ ਦੇਵੇਗਾ।

ਸਾਹਿਬ, ਉਸ ਘਾਤਕ ਰਿਸ਼ਤੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਕੀ ਕੀਤਾ। ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ-ਭਲਾ ਕਿਹਾ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪਾਗਲ ਸਮਝਿਆ, ਪਰ ਮੇਰਾ ਮਨ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਠੀਕ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਆਪਣੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਖਦਾਈ ਦਿਨ ਤੱਕ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ! ਇਹ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦੀ ਵਿਅਰਥ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸੀ, ਪਰ ਮੇਰੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਇਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਨਹੀਂ ਸਕੀ ਕਿ ਇਹ ਉਹ ਸੀ। ਏਕਲੇਰਾ ਦੀ ਮੇਰੀ ਬੇਹਿਸਾਬੀ ਯਾਦ - ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਸਬੰਧ ਉੱਥੇ ਦੇ ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਦੁਆਰਾ - ਉਸਦੀ ਲਗਭਗ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪਛਾਣ - ਅਤੇ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਉਹ ਪੁਰਾਣਾ ਅਤੇ ਬੇਕਾਰ ਸਿੱਕਾ ਜਿਸ ਲਈ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਸਨੂੰ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਦ ਹੈ, - ਇਹ ਸਾਰੇ ਮੇਰੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਸਬੂਤ ਸਨ; ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਹੀ ਰਿਹਾ। ਆਲੀਆ ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਕਰੋ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਦੁਖੀ ਜੀਵ ਸੀ! ਮੇਰੇ ਵਾਲ ਸਲੇਟੀ ਹੋ ਗਏ, ਮੇਰਾ ਰੂਪ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਗਈ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੁਰਾਣੀ ਠੱਗ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣਦਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਬਲਦਾ ਬੁਖਾਰ ਮੈਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ; ਮੇਰਾ ਖੂਨ ਮੇਰੀਆਂ ਨਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਹੋਏ ਗਰਮ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ; ਅਤੇ ਰਾਤ, ਓ ਮੈਂ ਇਸ ਤੋਂ ਕਿੰਨਾ ਡਰਦਾ ਸੀ! ਮੈਂ ਦਿਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੌਂਦਾ, ਜਦੋਂ ਥੱਕੀ ਹੋਈ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਕੁਝ ਰਾਹਤ ਮੰਗੀ। ਰਾਤੋ-ਰਾਤ, ਮਹੀਨਿਆਂ-ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ, ਮੈਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਦੁਖੀ ਬਿਸਤਰੇ 'ਤੇ ਇੱਧਰ-ਉੱਧਰ ਘੁੰਮਦਾ ਰਿਹਾ, ਜਾਂ ਬੈਠ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ, ਪਛਤਾਵੇ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਵਿੱਚ ਕੁਰਲਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕੰਮ ਮੇਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਉੱਠਿਆ - ਉਸ ਇੱਕ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ; ਮੈਂ ਦੂਜਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਦੀ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਹ ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅੰਦਰ ਗਏ, ਉੱਥੋਂ ਚਲੇ ਗਏ, ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ।

ਤੁਸੀਂ ਸਭ ਤੋਂ ਭੈੜਾ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਸਾਹਿਬ—ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਜਿਵੇਂ ਚਾਹੋ, ਮੈਂ ਇਸਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦਾ, ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਤਾਂ ਘੱਟ ਹੀ; ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਤਸੱਲੀ ਹੈ - ਕਿ ਇਹ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ, ਅਟੱਲ ਕਿਸਮਤ ਦਾ - ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੰਮ ਹੈ, ਜੋ ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਰਾਪ ਸਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਮੁਰਝਾ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਮੌਤ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਵੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਜੀਵਾਂ, ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਮਾਪ ਮੈਨੂੰ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ ਜਹਾਨਮ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸੜੇ। ਮੈਂ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਜਦੋਂ, ਤੁਹਾਡੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵਰਦਾਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਦੁਨੀਆ ਲਈ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮੇਰਾ ਪੁਰਾਣਾ ਸਾਥੀ ਸਾਡੀ ਕੈਦ ਦੇ ਚੌਥੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਮਰ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸੀ ਗਈ ਕਹਾਣੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰੇ, ਪਰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਸੀ; ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਉਹ ਮਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਸਭ ਤੋਂ ਗੰਭੀਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਜੋ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਉਹ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਸੱਚ ਸੀ; ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੂਰੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦੇ ਕਾਤਲ, ਗਣੇਸ਼ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ।

ਉਹ ਮਰ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਕਾਂਤ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਇਕਾਂਤ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਲਈ, ਜੋ ਸਿਰਫ ਮੇਰੇ ਜੇਲ੍ਹਰ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਮੁਲਾਕਾਤ ਨਾਲ ਟੁੱਟਦੀ ਸੀ, ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਖਾਣਾ ਲਿਆਉਂਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਸੈਰ ਦੌਰਾਨ ਮੇਰੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਹਿਸਾਨ ਨੇ ਹੀ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਸੂਲੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਤੰਗ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਫੈਲਾਇਆ, ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਆਪਣੇ ਵਿਅਰਥ ਸਰੀਰਾਂ ਉੱਤੇ ਸਵਰਗ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧ ਹਵਾ ਸਾਹ ਲਈ।

ਸੱਤਵਾਂ ਸਾਲ ਅੱਧਾ ਬੀਤ ਗਿਆ ਸੀ; ਜੇਲ੍ਹ ਦਾ ਦਰੋਗਾ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸੁਧਾਰ ਹੋਇਆ। ਮੈਨੂੰ ਇਕੱਲੀ ਕੋਠੜੀ ਤੋਂ ਉਸ ਕੋਠੜੀ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਇਹ ਵਧੇਰੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਤੇ ਹਵਾਦਾਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਲੋਕ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਧਰ-ਉੱਧਰ ਆਉਂਦੇ-ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾਲ ਦੇਖਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸਨੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮੇਰਾ ਮਨ ਅਤੀਤ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ।

ਮੇਰੀ ਕੈਦ ਦੇ ਬਾਰ੍ਹਵੇਂ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਬੁੱਢਾ ਰਾਜਾ ਮਰ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ, ਸਵਰਗਵਾਸੀ ਰਾਜਾ, ਮੁਸਨਦ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦਿਲ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਧੜਕਦੇ ਸਨ - ਉਹ ਉਮੀਦ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਮਰ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਕੰਧਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੱਬੇ ਹੋਏ ਸਨ - ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਵੀ। ਅਸੀਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ; ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਸਾਹਿਬ, ਕਿੰਨੀ ਤੀਬਰ ਚਿੰਤਾ ਨਾਲ ਮੈਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸਾਡੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਉਮੀਦ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਅਖੀਰ ਇਹ ਆਇਆ; ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਥੱਕੀ ਹੋਈ ਉਡੀਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੁਕਮ ਦਰੋਗਾ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਬਾਹਰ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ, ਮੇਰੇ ਪੈਰਾਂ ਤੋਂ ਜੰਜ਼ੀਰਾਂ ਲਾਹ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਚੀਥੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਟਕਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਮੋਟੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੂਟ। ਬਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਥੱਕੇ ਹੋਏ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੰਧਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਦੀ ਭਾਲ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਦੁਨੀਆ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

'ਸਾਵਧਾਨ ਰਹੋ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ,' ਦਰੋਗਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, 'ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਪੇਸ਼ੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹੋ; ਤੁਸੀਂ ਬੁੱਢੇ ਹੋ ਗਏ ਹੋ, ਤੁਹਾਡਾ ਖੂਨ ਹੁਣ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ ਵਗਦਾ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਸੀ ਉਸਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਾਓ! ਕਿਸੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਸੱਦੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਕਿਸਮਤ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਮੁਸਕਰਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।'

ਮੈਂ ਉਸਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਰਾਤ ਹੋਣ ਤੱਕ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦਾ ਰਿਹਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਭੁੱਟੇਰਾ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਭੁੱਖ ਮਿਟਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਰਾਤ ਲਈ ਆਸਰਾ ਮੰਗਿਆ। ਇਹ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਲੇਟ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਤਾਜ਼ਗੀ ਭਰੀ ਨੀਂਦ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ ਜੋ ਮੈਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਸਵੇਰ ਦੇ ਨਾਲ ਉੱਠਿਆ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਚਲਾ ਗਿਆ, - ਜਿੱਥੇ ਮੈਨੂੰ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ, - ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਲੱਗ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੇਰੀ ਹਾਲਤ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਦਬਾਅ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੀ ਕਰਾਂ, ਜਾਂ ਕਿੱਥੇ ਜਾਵਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ; ਪਰ ਇੱਕ ਧੁੰਦਲੀ ਉਮੀਦ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਬੁੰਦੇਲਖੰਡ ਪਹੁੰਚ ਸਕਾਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਪੁਰਾਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਲੱਭ ਸਕਾਂਗਾ, ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਉੱਥੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ।

ਜਲਦੀ ਹੀ ਮੇਰੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇੱਕ ਕਲੰਦੂਰ ਨਕਲੀ ਤੋਂ ਮੈਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਰਕਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉੱਚੀ ਫੈਲਟ ਟੋਪੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਚੈਕਰ ਵਾਲਾ ਕੱਪੜਾ ਖਰੀਦਿਆ; ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਡੰਡਾ ਲੈ ਕੇ, ਮੈਂ ਉੱਤਰੀ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੋਂ ਸ਼ਹਿਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ।

ਇਹ ਉਵੇਂ ਹੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ; ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਖਾਣੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਮੋਟਾ ਭੋਜਨ ਹੋਵੇ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਝਾਲੋਨ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਪੈਸੇ ਦਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਭੰਡਾਰ ਲਗਭਗ ਓਨਾ ਹੀ ਵੱਡਾ ਸੀ ਜਿੰਨਾ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਲਖਨਊ ਛੱਡਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਸਿੱਧਾ ਮੂਲੇ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੇਰੀ ਧੀ ਨਾਲ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ ਉਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਜਾਣਨ ਲਈ ਤਰਸਦੀ ਸੀ। ਹਾਏ! ਮੈਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸਦੇ ਘਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬੁੱਢਾ ਆਦਮੀ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਲੀ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਉਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੇ ਉਸਦੀ ਕੋਈ ਖ਼ਬਰ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਪਰ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ, ਸਿਵਾਏ ਉਸ ਦੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਗੋਦ ਲਿਆ ਸੀ ਉਸਦਾ ਵਿਆਹ ਝਾਲੋਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਦੇ ਨਾਮ ਜਾਂ ਦਿਸ਼ਾ ਬਾਰੇ ਉਹ ਅਣਜਾਣ ਸੀ।

ਮੈਂ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੋਂ ਹਟ ਗਿਆ, - ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੋਂ ਲੰਘਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਇੱਕ ਅਣਜਾਣ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਬਾਗ਼ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫਕੀਰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਮੇਰੀ ਰੋਟੀ ਖਾਧੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਦਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਮੈਂ ਉਸਦਾ ਬਰਾਬਰ ਸੀ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣੇਗਾ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਇਸ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਬਦਲ ਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਹਾਂ ਕੋਈ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਲੱਭਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਖ਼ਬਰਾਂ ਸਿੱਖ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।

ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਫਕੀਰ ਮਿਲ ਗਿਆ ਜਿਸਦੀ ਮੈਂ ਭਾਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਬੁੱਢਾ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਹੁਣ ਬੁੱਢਾ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ; ਉਸਦਾ ਬਾਗ਼, ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਰੱਖਦਾ ਸੀ, ਜੰਗਲੀ ਬੂਟੀ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਣਗੌਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਣ-ਫਿਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਤਾਕਤ ਬਚੀ ਸੀ ਜੋ ਉਸਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਟਾ ਜਾਂ ਅਨਾਜ ਦੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖ ਕੇ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਭਟਕਦਾ ਕਾਲੁੰਦੂਰ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜੋ ਝਲੋਨੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਮਿਲੇ ਉਸਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਮੇਰੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਆਪਣਾ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਲੈ ਲਿਆ, ਇਸ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਕਿ ਠੱਗਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਭਟਕਦੀ ਟੋਲੀ ਝਲੋਨੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।

ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਕੋਲ ਪਛਾਣ ਲਿਆ; ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਠੱਗ ਹਾਂ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਝਿਜਕਿਆ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ, ਜਿਸਦੀ ਕਿਸਮਤ 'ਤੇ ਉਹ ਇੰਨੇ ਸੱਚੇ ਦੁੱਖ ਨਾਲ ਸੋਗ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ; ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਹੈਰਾਨ ਕੰਨ ਨੂੰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਸਾਹਸ ਦੱਸ ਦਿੱਤੇ, ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਰਾਜਾ ਦੁਆਰਾ ਰਿਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਲਿਆ ਸੀ। ਅਤੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ, ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਉਦਾਸ ਕਰਦਾ ਸੀ; ਮੇਰੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਾਥੀ ਮਰ ਗਏ ਸਨ, ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਬੁੰਦੇਲਖੰਡ

ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਆਗੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਪੇਸ਼ੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ: ਨਵੇਂ ਆਗੂ ਉੱਭਰੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਫੇਰਿੰਗੀਆ ਨਾਮ ਦੇ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਬਾਰੇ ਨਿੱਘੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਮੁੰਡਾ ਸੀ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਬੀਤ ਗਏ। ਪੁਰਾਣੇ ਫਕੀਰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦੇਣ ਲਈ, ਮੈਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਣਾ ਪਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਦਾਨ ਮੰਗਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਮੇਰਾ ਹੱਥ ਕਦੇ ਗਰੀਬਾਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਕਿਸਮਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੁਖਦਾਈ ਤਬਦੀਲੀ, ਸਾਹਿਬ! ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਇਸਦਾ ਵਿਰੋਧ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ, ਜੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹਿੰਮਤ ਨਾਲ, ਬਿਹਤਰ ਦਿਨਾਂ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਸਾਹਸ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਾਲ।

ਨਵੇਂ ਸਾਹਸ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ! ਮੈਂ ਕਿਹਾ; ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨੇ ਤੁਹਾਡਾ ਦਿਲ ਠੱਗੀ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ?

ਨਹੀਂ ਸਾਹਿਬ! ਠੱਗ ਨੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਕਿਹਾ; ਉਹ ਕਿਉਂ? ਜੇ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਜ਼ੁਲਮ ਅਤੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਕਠੋਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਜਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ; ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਾੜੇ ਭੇਸ ਨੂੰ ਸੁੱਟਣ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਸੜਕ 'ਤੇ ਆਉਣ ਲਈ ਸੜਿਆ - ਇਹ ਮਾਇਨੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਨੇਤਾ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਅਧੀਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਠੱਗ ਬਣ ਸਕਾਂ। ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ ਬੁੱਢਾ ਸੀ; ਸੱਚ ਹੈ, ਮੇਰੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਪੀਲੀ ਅਤੇ ਸਲੇਟੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੇਖਭਾਲ ਨੇ ਮੇਰੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਝੁਰੜੀਆਂ ਪਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ; ਪਰ ਮੈਂ ਅਜੇ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਲਾਕੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਬੀਤ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਈ ਠੱਗ ਝਲੋਨੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਦਾਨ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਤੋਂ ਬਚਾਏ ਕੁਝ ਰੁਪਏ ਲੈ ਕੇ, ਟੀਰੀ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ, ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਜੋਤਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਮੋਤੀ-ਵਪਾਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਇੰਨੀ ਭੌਤਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਲੁੱਟ ਦੇ ਮਾਲ ਦਾ ਉਸਦਾ ਹਿੱਸਾ ਮੇਰੇ ਝਾਲੋਨ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਉਸਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਤੋਂ ਕਦੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਚਿੱਠੀ ਦਾ ਗਰਭਪਾਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਮੈਂ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਤੇਰੀ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਠੱਗਾਂ ਦੇ ਟੋਲੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਕਈ ਪਿੰਡਾਂ ਅਤੇ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਗ-ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੇਖੇ ਸਨ; ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਮੇਰੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਲਈ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਮੈਂ ਤੁਰੰਤ ਮੰਦਰ ਵੱਲ ਭੱਜਿਆ ਜਿੱਥੇ ਮੈਨੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਮਿਲਿਆ; ਅਤੇ, ਮੇਰੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮੇਰਾ ਦਿਆਲਤਾ ਨਾਲ, ਸਗੋਂ ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਅਜੇ ਵੀ ਠੱਗਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਸਬੰਧ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ੀ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਕਿ ਰਾਮਦੀਨ ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਜਮਾਦਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਟੋਲਾ, ਲਗਭਗ ਵੀਹ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਰਬੁੱਦਾ ਵੱਲ ਆਪਣੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਸੀ।

'ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪਛਾੜ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਨੇਤਾ ਵਜੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਪੁਰਾਣੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਵਾਗਤਯੋਗ ਸਵਾਗਤ ਦਿਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਕੁਝ ਲਾਈਨਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।' ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਜਮਾਦਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਕੌਣ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਉਸ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਆਪਣੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ

ਆਇਆ, ਅਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਮੇਰਾ ਸਵਾਗਤ ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ; ਸਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸਮਝ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੈਨੂੰ ਵਧੀਆ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨਾਏ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੈਂਡ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਭਰਾ ਵਾਂਗ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੱਚਮੁੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿਆਲਤਾ ਮੇਰੇ ਲਗਭਗ ਸੁੱਕੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਗੀ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਰਾਮਦੀਨ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਬੈਂਡ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਦਰਜਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਰਸਮਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਕਮਰਾ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਟੁਪੁਨੀ ਦਾ ਗੁਰ ਖਾਧਾ।

ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮੇਰੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਹਸ ਤੋਂ ਥੱਕ ਚੁੱਕੇ ਹੋਵੋਗੇ, ਅਤੇ ਰਾਮਦੀਨ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੌਰਾਨ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਜੋ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇ। ਅਸੀਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚ ਕੇ ਸਿੰਧੀਆ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਹੇ; ਬੁੜਹਾਨਪੁਰ ਤੱਕ ਘੁਸਪੈਠ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਵਾਪਸੀ 'ਤੇ ਨਰਬੁੱਦਾ 'ਤੇ ਓਂਕਾਰ ਮੰਡੂਟੀ ਦੇ ਅਸਥਾਨ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਟੀਮ ਨੂੰ ਲੁਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਾਮ ਘਾਟ ਦੇ ਤਲ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਲੁੱਟ ਸਾਡੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ, ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਓਜੀਨ ਵਾਪਸੀ 'ਤੇ ਲੈ ਗਏ। ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੇਰਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ: ਇਸ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਦੁਬਾਰਾ ਮੈਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਕਿਸਮਤ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਦੇ ਹੋ। ਪਰ ਰਾਮਦੀਨ ਮੇਰੇ ਤੋਂ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਉੱਤਮ ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀ ਤੋਂ ਈਰਖਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਸਾਡੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਝਗੜੇ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਜੋ ਸੀ, ਉਸ ਨਾਲ ਦੁਖੂਨ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਜਿੱਥੇ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਠੱਗੀ ਅਜੇ ਵੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੋਕ ਦੇ ਵਧਿਆ-ਫੁੱਲਿਆ ਹੈ।

ਪਰ ਇਹ ਕਿਸਮਤ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੇਰਾ ਰਸਤਾ ਜਿੱਥੋਂ ਮੈਂ ਰਾਮਦੀਨ ਛੱਡਿਆ ਸੀ, ਸੌਗੋਰ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਜਾਣਕਾਰ ਗਣੇਸ਼ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ, ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਬੈਂਡ ਦੇ ਮੁਖੀ 'ਤੇ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੁਰੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ। ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਨਫ਼ਰਤ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ; ਮੇਰੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਬਦਕਿਸਮਤੀਆਂ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਮੇਰੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਤਾਜ਼ਾ ਸੀ; ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਨਾਪਸੰਦ ਨੂੰ ਛੁਪਾਇਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਦਲਾ ਅਜੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਇਸਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੌਕੇ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦਾ। ਉਸਦੇ ਬੈਂਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਠੱਗ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣਦਾ ਸੀ; ਉਹ ਗਣੇਸ਼ ਤੋਂ ਅੱਕ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਗੁੱਸਾ ਉਮਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੁਧਰਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੁਝ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਮੁਖੀ 'ਤੇ ਰੱਖਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਹੋਣਗੇ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਸੋਚਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਡ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗਾ; ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਅਜੇ ਵੀ ਪੁਰਾਣੇ ਠੱਗਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਤਾਜ਼ਾ ਸੀ, ਜੋ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਉਂਦੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੰਬੰਧ ਦੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਸੀ। ਅਤੇ ਉਹ ਸਹੀ ਸੀ; ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਚਾਲੀ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਸੀ। ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਦਿਸ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਅਸੀਂ ਰੇਵਾਹ ਰਾਜੇ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘੇ, ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ, ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਹਿੰਡੀਆ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਨਹੀਂ, ਇੱਕ ਜੰਗਲੀ ਅਤੇ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ, ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਸੌਗੋਰ ਤੋਂ ਠੱਗਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸੀ।

ਦੋ ਸਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੀਤ ਗਏ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ, ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੋ ਸੀਜ਼ਨ ਅਸੀਂ ਬਾਹਰ ਗਏ ਅਤੇ ਲੁੱਟ ਨਾਲ ਲੱਦੇ ਹੋਏ ਵਾਪਸ ਆਏ, ਅਤੇ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਦਾ ਨਾਮ ਫਿਰ ਜਾਣਿਆ ਅਤੇ ਡਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੀਜ਼ਨ ਅਤੇ ਇਹ ਮੇਰਾ ਆਖਰੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਮੈਂ ਕਿਹਾ; ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦਾ ਕੁਝ ਸੁਰਾਗ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ, - ਅਤੇ ਸੋਚਿਆ (ਵਿਅਰਥ ਵਿਚਾਰ!) ਜੇ ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਲੱਭਣ, ਉਸਦੇ ਨੇੜੇ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਠੱਗੀ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਛੱਡਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੋਹਿਤ ਕਿਉਂ ਹੋਇਆ? ਇਹ ਹੋਰ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਸਿਵਾਏ ਉਸ ਅਟੱਲ ਕਿਸਮਤ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਵਰਜਿਤ ਕੀਤਾ? ਉਹ ਕਿਸਮਤ ਜੋ ਆਲੀਆ ਦੁਆਰਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਕਰਨੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਵਿਅਰਥ ਉਦੇਸ਼ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਭੂਤ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਦੇ ਵੀ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਅਕਸਰ ਸੁਚਾਰੂ ਰਸਤਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਦੁਆਰਾ ਉਭਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਅਚਾਨਕ ਤਬਾਹੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆ ਜਾਂਦਾ।

ਮੈਂ ਕਲਕੱਤਾ ਵੱਲ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਭਵਾਨੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਬਿੰਦਾਚੁਲ ਅਤੇ ਕਲਕੱਤਾ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਰਧਾਵਾਂ ਭੇਟ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ ਸੀ; ਸ਼ਗਨ ਅਨੁਕੂਲ ਸਨ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਉੱਚ ਉਤਸ਼ਾਹ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਘਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਪਰਵਾਹ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੀਮਤ ਰੱਖੀ ਸੀ? ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਡਰਿਆ ਅਤੇ ਡਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਅਮੀਰ ਅਲੀ, ਜੋ ਕਿ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਦੱਬਿਆ ਅਤੇ ਤੁੱਛ ਸੀ, ਦੁਬਾਰਾ ਆਪਣੀ ਗੁਮਨਾਮੀ ਤੋਂ ਉਭਰ ਆਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਖ਼ਤਰੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਧਮਕਾਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਸ ਲਈ ਮੂਰਖ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਮੇਰੀ ਕਿਸਮਤ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ: ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਕੁਝ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ? ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਧੋਖਾ ਮੇਰੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਈ ਚੰਗੀ ਕਿਸਮਤ ਦੀ ਨਵੀਂ ਦੌੜ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਗਨਾਂ 'ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ, ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਡਰ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਜਿੱਥੇ ਠੱਗਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਬਹੁਤ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

ਸੌਗੋਰ ਸਿੱਧੇ ਉਸ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਪਿਆ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਲੈਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਉਹ ਥਾਂ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਖ਼ਤਰਾ ਫੜਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਮੈਂ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਚਲਾਕੀ ਅਤੇ ਗੁਪਤਤਾ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਲੈਂਦੇ; ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰਾ ਸਮੂਹ ਅਨੁਕੂਲ ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਸਤਾ ਬਦਲਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕਮਤ ਸੀ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਖ਼ਤਰਿਆਂ 'ਤੇ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਬੀੜਾ ਚੁੱਕਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਵੱਡੇ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਬਚੇ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਬਰਬਾਦ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਜਾਂ ਦੁਖੀ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਰਾਮ ਕੀਤਾ। ਨਾ ਹੀ ਅਸੀਂ ਬੁਨੀਜ ਦੀ ਭਾਲ ਕੀਤੀ, - ਖ਼ਤਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਗੁਆਚਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਸੀ; ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਸਾਡੇ ਹੱਥੋਂ ਮਰ ਗਏ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਟੂਪੌਨੀ ਦਾ ਗੁਰ ਖਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਸਾਡੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਸਚਿਤ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਨ, ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ।

ਸਿੱਟਾ

ਪਿਸਤੌਲ। ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਾ ਕਰੋ;
ਕਿਉਂਕਿ ਸਹੁੰਆਂ ਤੁੜੀਆਂ ਹਨ, ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵੇਫਰ-ਕੇਕ ਹਨ,
ਅਤੇ ਹੋਲਡ-ਫਾਸਟ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਕੁੱਤਾ ਹੈ, ਮੇਰੀ ਬੱਤਖ:
ਇਸ ਲਈ ਆਪਣਾ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਝਿਜਕੋ!
ਹੈਨਰੀ ਪੰਜਵਾਂ, ਐਕਟ II, ਸੀਨ III ਸੌਗੋਰ, ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਸਖ਼ਤ ਯਾਤਰਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਥੱਕੇ ਹੋਏ ਸੀ, ਪਰ ਸ਼ਹਿਰ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਇੰਨਾ ਨੇੜੇ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਝਿਜਕਿਆ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹਨੇਰਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਇਕਾਂਤ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਸ਼ੈੱਡ ਚੁਣ ਕੇ, ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਖਾਣਾ ਪਕਾਇਆ ਅਤੇ ਲੇਟ ਗਏ, ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਠਣ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ। ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਣ ਲਈ ਸੈੱਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੇਵੇ।
ਰਾਤ ਬੀਤ ਗਈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉੱਠਿਆ, ਆਪਣੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਗਾਇਆ, ਅਤੇ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸੀ। 'ਦੇਖੋ,' ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਸਾਡਾ ਬਹੁਤ ਭਿਆਨਕ ਖ਼ਤਰਾ ਲੰਘ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਦੁਪਹਿਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦਸ ਕੋਸ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਦੇਵਾਂਗੇ; ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਡਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹਲਕੇ ਦਿਲਾਂ ਨਾਲ ਯਾਤਰਾ ਕਰਾਂਗੇ।' ਹਾਏ! ਮੈਂ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੋਲਿਆ ਜਿਵੇਂ ਮੇਰੀ ਉਮੀਦ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ; ਪਰ ਇਹ ਕਿਸਮਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ। ਦੁਬਾਰਾ ਧੋਖਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਗਰਭਵਤੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਇੱਕ ਬੈਂਡ ਸੀ, ਦੋ ਗੱਦਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੁਣਿਆ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੇਰੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਲਈ ਇੱਕ ਡੂੰਘੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦੱਸਾਂਗਾ; ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸੜਕ 'ਤੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਦੇ ਹੋ।
ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਚੌੜੀ, ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੱਕੀ ਸੜਕ ਸੀ, ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਦ ਸੀ; ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਇੰਨਾ ਜਨਤਕ ਰਸਤਾ ਡਰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇੱਕ ਬਾਈਪਾਸ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੀ ਇੱਕ ਬਾਈਪਾਸ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਉਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਭਟਕ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵੱਲ ਅਸੀਂ ਜਾ ਰਹੇ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਇਦ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਵਧੇ ਹੁੰਦੇ, ਅਤੇ ਦਿਨ ਹੁਣ ਸਵੇਰ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ; ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਾਲਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਸ਼ਹਿਰ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹਾਇਆ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਮੈਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਉੱਥੇ ਆਪਣਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਟੇਜ ਦੀ ਥਕਾਵਟ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖ ਸਕੀਏ; ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਵਗਦੇ ਨਾਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਮਰ ਲਾਹ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਕੋਲ ਬੈਠ ਗਏ; ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਮਿੰਟਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਅਚਾਨਕ ਕਈ ਘੋੜਸਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪੈਦਲ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਉਸ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਸਾਡੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਹੋਣਗੇ ਜਿਸ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨੀ ਸੀ।

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਪਹਿਲਾ ਇਰਾਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਸੀ; ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਅਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਦੋ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਵਿਅਰਥ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕੁਝ ਪੈਦਲ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹੈਰਾਨੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਬੈਂਡ ਦੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਕੱਢੀਆਂ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਆਈ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚਕਾਰ ਕੁਝ ਵਾਰ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਕੁਝ ਠੱਗ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ; ਪਰ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹਾਵੀ ਹੋ ਗਏ, ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਮਾਮਲਾ ਦੱਸਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ; ਮੇਰੇ ਕੁਝ ਹੀ ਆਦਮੀ ਬਚ ਨਿਕਲੇ।

ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਝਿੜਕਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਹਥਿਆਰਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਸੀ। ਜੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਉਹ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਫੜਿਆ ਜਾਂਦਾ; ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗੀ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ ਹੁੰਦੀ, ਸਾਹਿਬ, ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਫੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਡੁਬੋ ਦਿੰਦਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਅੰਤ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਜਿਸਦਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕੋਈ ਸੁਹਜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਮਨੁੱਖਤਾ ਤੋਂ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਸਰੋਤ ਹੈ।

ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਾਲਾਂ ਕੱਢੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਅਤੇ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ। 'ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੀ ਕਲਕੱਤੇ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਿੱਥੇ ਹੈ, ਓ ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ?' ਇੱਕ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਦੇਖੋ, ਲੰਮੀ ਯਾਤਰਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਚਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸੌਗਰ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ ਹੋ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੁਰਾਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਕਰਨ ਲਈ।' 'ਹਾਂ,' ਦੂਜੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਜਮਾਦਾਰ ਦਾ ਦਿਨ ਬੀਤ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਬੁੱਧੀ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡ ਗਈ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਘੁਰੇ ਕੋਲ ਜਾਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸੁੰਘਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ! ਹੇ ਜੇਮਾਦਾਰ, ਤੁਸੀਂ ਸੌਗਰ ਕਿਉਂ ਆਏ? ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਨਾਮ ਅਤੇ ਮੁਫ਼ਤ ਮਾਫ਼ੀ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਭੁੱਲ ਗਏ ਸੀ ਜੋ ਤੁਹਾਡੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ? ਸੱਚਮੁੱਚ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਸਾਹਿਬ-ਲੋਗ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹੋਣਗੇ।'

ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਕਾਰ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾ ਨੇ ਚੁੱਪ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਸ਼ੇਖੀ ਨਾ ਮਾਰਨ ਦੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ, ਕਿਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਾ ਹੋ ਜਾਣ; ਅਤੇ ਉਹ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਏ, ਸਾਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪਾਈ ਗਈ ਨਫ਼ਰਤ ਅਤੇ ਨਫ਼ਰਤ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ; ਸਾਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ, ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਫੜਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਸਰਾਪ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਅਤੇ ਬੇਵਫ਼ਾ ਸਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖਾਧੇ ਸਨ।

ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਤਮਾ ਦੀ ਕੌੜੀ ਪੀੜ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਸੌਗੋਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਬੇਤੁਕੀ ਬੇਵਕੂਫੀ 'ਤੇ ਵਿਅਰਥ ਪਛਤਾਵੇ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਅਤੇ ਪਹਿਰੇ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਸੜਕ 'ਤੇ ਲੈ ਗਏ ਜਿਸਦੀ ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਸਵੇਰ ਦੀ ਹਵਾ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਖੇਡਦੀ ਸੀ। ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਮੈਂ ਕੈਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਸੀ: ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ ਹਰ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਕੁਝ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਸਭ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਜਵਾਨ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਦਿਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੁਸ਼ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਦਿਲਾਸਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ ਦੀ ਅੱਗ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੁਝ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਨਿਰੰਤਰ ਸਾਹਸ ਅਤੇ ਬੇਰੋਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਜੰਗਲੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਸੀ, ਕਿ ਇਹ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਦੁਬਾਰਾ ਜਗਿਆ। ਮੌਤ ਵੀ ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ; ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਯੂਰਪੀਅਨਾਂ ਦੇ

ਬੇਮਿਸਾਲ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਰਜੇ ਦੇ ਠੱਗਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰਹਿਮ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, - ਮੇਰੇ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਘੱਟ ਜਿਸ ਲਈ ਇਨਾਮ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ! ਇਹ ਇੱਕ ਕੌੜਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ: ਮੈਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, - ਇੱਕ ਕੁੱਤੇ ਵਾਂਗ ਲਟਕਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, - ਮੈਂ ਜਿਸਨੂੰ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਮਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ! ਉੱਥੇ ਮੌਤ ਮਿੱਠੀ ਹੁੰਦੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਸਦੀਵੀ ਸਵਰਗ ਹੁੰਦਾ। ਹਾਏ! ਹੁਣ ਇਹ ਉਮੀਦ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਛੱਡ ਗਈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਭਾਰ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਸਤਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਨਰਕ ਵਿੱਚ ਧੱਕ ਦੇਵੇਗਾ।

ਅਜਿਹੇ ਪਲ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਅਣਗਿਣਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਕੌਣ ਵਰਣਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਉਹ ਜਲਦੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਹਰ ਇੱਕ ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਕੋਈ ਵੀ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਨਹੀਂ ਰੁਕਦਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦਿਮਾਗ ਉਲਝਣ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਡੁੱਬ ਜਾਂਦਾ। ਇਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਮਸ਼ੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੁਰਿਆ, ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ, ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦ੍ਰਿਸ਼, ਮੌਤ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਭਟਕਦੀਆਂ ਇੰਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਅਰਥ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਫਾਂਸੀ ਵੱਲ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ: ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬੇ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ?

ਸਾਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ, ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਅਫ਼ਸਰ ਕੋਲ ਸਖ਼ਤ ਪਹਿਰੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਠੱਗਾਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਲੰਮਾ, ਨੇਕ ਦਿੱਖ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਜੋ ਸਖ਼ਤ ਨਜ਼ਰ ਪਾਈ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮੇਰਾ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਰਾਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੇਰਾ ਵਜੂਦ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਮਾੜੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ; ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੇ ਸਖ਼ਤ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਤਰਸ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕੰਬ ਗਿਆ ਸੀ।

'ਤਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਹੋ, ਜਮਦਾਰ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਹੋ; ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੱਗੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਪਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਇੱਥੇ ਕਿਉਂ ਹੋ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੋ,' ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਸੇਵਾਦਾਰ ਮੁਨਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਉਹ ਸੂਚੀ ਪੜ੍ਹੋ ਜੋ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਉਹ ਖਲਨਾਇਕ ਇੰਝ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰੇਗਾ,'

ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੇ ਫ਼ਾਰਸੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਰੋਲ ਖੋਲ੍ਹਿਆ, ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਾਂ, ਕਤਲਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਕੈਟਾਲਾਗ ਪੜ੍ਹਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਮੈਂ ਸੱਚ ਜਾਣਦਾ ਸੀ; ਇੱਕ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਰਿਕਾਰਡ ਇਹ ਮੇਰੇ ਪਿਛਲੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਕੁਝ ਕੁ ਭੁੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ। ਆਲੀਆ ਮੇਰਾ ਬਚਾਅ ਕਰਦੀ ਹੈ! ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਕੋਈ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਦਲੇਰ ਚਿਹਰਾ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ।

'ਸਬੂਤ, ਸਾਹਿਬ ਬਹਾਦਰ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਤੁਹਾਡੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾਯੋਗ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਉਹ ਸੂਚੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ, ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਨਸਾਫ਼ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ।'

'ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ; ਤੁਹਾਡੇ ਅਪਰਾਧ ਜੋ ਵੀ ਹੋਣ, ਡਰੋ ਨਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕੇਸ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਓ,' ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ; 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਅੰਦਰ ਲਿਆਓ, ਅਤੇ ਜਮਾਦਾਰ ਸੁਣੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਬਾਰੇ ਕੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ।'

ਪਹਿਲਾ ਆਦਮੀ ਜੋ ਅੰਦਰ ਆਇਆ ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣਾ ਸਾਥੀ ਸੀ, ਮੇਰੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ: ਉਹ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਝਾਲੋਨ ਦੇ ਰਾਜਾ ਦੁਆਰਾ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰਨ ਤੋਂ ਠੀਕ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਮੁਨਸ਼ੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਖਰੀ ਘਟਨਾ, ਮੋਤੀ-ਵਪਾਰੀ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਤੱਕ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਦੱਸਿਆ। ਉਸਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਲੱਗਿਆ; ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਮੇਰੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀ ਤਾਜ਼ਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਇਸਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾ ਸਹੀ ਅਤੇ ਸੱਚਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਿਆ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਹਿਲਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵੀ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਸਕਿਆ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਪੂਰੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਝਾਲੋਨ ਦੇ ਰਾਜਾ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਾਂ ਕਿ ਕੀ ਉਸਨੇ ਜੋ ਕਿਹਾ ਸੀ ਉਹ ਝੂਠਾ ਸੀ। 'ਸਿਰਫ਼ ਨਹੀਂ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਸਭ ਸੱਚ ਹੈ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਹੋਰ ਵੀ ਹਨ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ; ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਾਣੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਬਰਾਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

'ਆਪਣਾ ਵੀ ਬੋਲੋ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਵੀ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਚੈਨ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ 'ਤੁਹਾਡੇ ਪੀੜਤ' ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਜੋ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਘਬਰਾ ਗਿਆ। 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਓਨਾ ਹੀ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਸੀ ਜਿੰਨਾ ਮੈਂ ਕਰਦਾ ਸੀ; ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਖਲਨਾਇਕ ਗਣੇਸ਼ ਦੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਮੁਨਸ਼ੀ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬਚਾਉਂਦਾ?'

'ਉਸਨੇ ਇਕਬਾਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ!' ਕਈ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਚੀਕ ਉੱਠੀਆਂ।

'ਚੁੱਪ ਰਹੋ!' ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਬੋਲਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਾ ਕਰਨ ਦਿਓ। ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ, ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਿਹਾ ਹੈ? ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਠੱਗ ਹੋ?'

'ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਬੇਕਾਰ ਹੈ,' ਮੈਂ ਜ਼ਿੱਦ ਨਾਲ ਕਿਹਾ; 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਾਭ ਉਠਾਓ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਝਿੜਕੋਗੇ; ਨਹੀਂ, ਸਭ ਤੋਂ ਭਿਆਨਕ ਤਸੀਹਿਆਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ।'

ਫਿਰ ਵੀ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਰਹੀ। ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਜਾਂ ਠੱਗੀ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਕਮਾਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਕੀ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਕਿੱਥੇ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ; ਅਤੇ ਜਿੰਨਾ ਬਿਹਤਰ ਮੈਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਲੋਹੇ ਨਾਲ ਲੱਦਿਆ ਗਿਆ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਕੋਠੜੀ ਵਿੱਚ ਇਕੱਲੇ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ, ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਬੁਲਾਏ ਬਿਨਾਂ ਬੀਤ ਗਏ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਮੇਰੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਨਸ਼ੀ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਨਜੀਬ ਦੇ ਇੱਕ ਜਮਾਦਾਰ ਅਤੇ ਦੋ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਇਆ।

'ਅਮੀਰ ਅਲੀ,' ਪਹਿਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਸਾਨੂੰ ਸਾਹਿਬ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਤੁਹਾਡੀ ਹੋਣੀ ਦੱਸਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਹੈ।'

'ਮੈਂ ਇਸਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, - 'ਮੈਨੂੰ ਬਾਕੀਆਂ ਨਾਲ ਦੁੱਖ ਝੱਲਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਖੈਰ! ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਚੰਗੇ ਠੱਗ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋਗੇ ਕਿ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦਾ।'

'ਤੁਸੀਂ ਸਹੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਹੈ,' ਮੁਨਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਕੋਈ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਹੈ: ਤੁਹਾਡਾ ਅੰਤਿਮ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਰੁੱਧ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਇੰਨੀ ਲੜੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਝਲੋਨੇ ਦੇ ਰਾਜਾ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸਾਰੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨਾਲ ਇੰਨੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕੋ: ਜਾਂ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਂਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਾਲਾ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਚਾ ਸਕਦਾ।'

'ਮੌਤ!' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ, 'ਇੱਕ ਦਮ ਮੌਤ! ਆਹ, ਮੁਨਸ਼ੀ! ਤੇਰਾ ਮੇਰੇ ਜੱਜਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ, ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਦੂਰ ਸਮੁੰਦਰ ਪਾਰ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈਂ, ਕਦੇ ਵੀ ਮੇਰਾ ਦੇਸ਼ ਹੋਰ ਨਾ ਦੇਖਾਂ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਬਚੇ ਹੋਏ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਣਜਾਣ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਬਿਤਾਉਣ ਤੋਂ, ਜਿੱਥੇ ਲੋਹੇ ਦੇ ਜ਼ੰਜੀਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਦਤ ਨਹੀਂ ਪਈ; ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਹਿਵਾਂ? ਕਾਲਾ ਪਾਣੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਮੌਤ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸਵਾਗਤਯੋਗ ਹੈ।'

'ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਕਿਉਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ?' ਜਮਾਦਾਰ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ; 'ਤੁਹਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਾਂ ਮੌਤ ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ: ਇਹ ਆਦਮੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਜਿਸ ਮਾਲਕ ਦੀ ਉਹ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸਿਆਣੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ।'

'ਕਦੇ ਨਹੀਂ!' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ; 'ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਬਾਰੇ ਕਦੇ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਿਸੇ ਸਾਥੀ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ।'

'ਸੁਣੋ, ਕੁੰਭਖਤ!' ਮੁਨਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਅਸੀਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਨਹੀਂ ਆਏ ਹਾਂ ਜੋ ਹਜ਼ਾਰ ਮੌਤਾਂ ਮਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਦਹਿਸ਼ਤ ਹੈ; ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਟਾਲਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ: ਇੱਕ ਵਿਕਲਪ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਨਹੀਂ; ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਬਰਬਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਤੁਰੰਤ ਕਹੋ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜੀਓਗੇ ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਵਾਂਗ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਬਣੋਗੇ, - ਪਹਿਨਣ ਲਈ ਚੰਗੇ ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਖਾਣ ਲਈ ਭੋਜਨ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਵੇਗਾ, - ਜਾਂ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਮੌਤ ਮਰ ਜਾਓਗੇ? ਬੋਲੋ, ਮੇਰਾ ਸਮਾਂ ਕੀਮਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸ਼ਬਦ ਜੋੜਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੈ।'

'ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੋ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ,' ਦੋਵਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਮੂਰਖ ਨਾ ਬਣੋ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਆਖਰੀ ਮੌਕਾ ਗੁਆ ਦਿਓ!'

ਮੈਂ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਸੋਚਿਆ: ਮੇਰੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕੀ ਸੀ? ਕੀ ਇਹ ਕਦੇ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਇੱਕ ਗੱਦਾਰ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਖਾਣੇ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਵਰਦਾਨ ਲਈ, ਆਪਣੇ ਪੇਸ਼ੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਸੀ? ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਰ ਜਾਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਸੀ। 'ਚਲੇ ਜਾਓ!' ਮੈਂ

ਕਿਹਾ; 'ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਲੈ ਜਾਓ, - ਕਿ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਦੀ ਆਤਮਾ ਉਸਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਾਣ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੌਤ ਦਾ ਉਸਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਸ਼ਰਮ, ਸਦੀਵੀ ਸ਼ਰਮ ਹੈ!'

ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਛੱਡ ਗਏ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਮੈਂ ਮਰਨਾ ਸੀ; ਇਹ ਦ੍ਰਿੜ ਸੀ। ਕੀ ਮੈਂ ਮੌਤ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਸੀ? ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ; ਮੈਂ ਇਸ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਸਦੀਵੀ ਖੁਸ਼ੀਆਂ - ਸਵਰਗ - ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਅਜ਼ੀਮਾ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸੋਚਿਆ, ਹੋਰ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ 'ਤੇ ਭੀੜ ਹੋ ਗਏ: ਮੈਂ ਮਰਨਾ ਸੀ, ਪਰ ਕਿਵੇਂ? ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਜਾਂ ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਦੁਖੀ ਚੋਰ ਵਾਂਗ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਜੋ ਮੇਰੇ ਮਰਨ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ ਹੋਣਗੇ; ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਦਕਿਸਮਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਆਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਟੰਗ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਭੂਦਰੀਨਾਥ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਪੀੜਾ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜੋ ਉਸਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਅਲੋਪ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਝੱਲੀ ਹੋਵੇਗੀ - ਮੌਤ ਦੀ ਸ਼ਰਮ - ਉਹ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਜੋ ਮੇਰੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡੇਗੀ। ਇਹ ਸਭ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸੀ - ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਇੱਕ ਇਹ ਸੱਚ ਸੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸੀ; ਮੈਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਸ਼ਾਇਦ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਯੂਰਪੀਅਨ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਬਹਿਸ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ; ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਮੇਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਆਵੇਗਾ; ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੇਰੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਸੰਕਟ ਸੀ, ਅਤੇ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਭਿਆਨਕ ਮੌਤ ਦੇ ਡਰ, ਕਾਲਾ ਪਾਣੀ ਦੇ ਡਰ, ਅਤੇ ਮੁਨਸ਼ੀ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨੇ, ਬਾਕੀਆਂ ਨਾਲ ਮਰਨ ਦੇ ਮੇਰੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਰਾਹ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਗਣੇਸ਼ ਨੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ: ਮੈਂ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਮੇਰੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਕਿੰਨੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਹੀ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਲੱਭਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਲੁਕਣ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨਾਂ ਬਾਰੇ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਦੇ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਬਚ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦਾ ਬਣ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੁਨਸ਼ੀ ਜਿਸਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਉਹ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਕਲਪ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ।

'ਆਹ! ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਇੱਕ ਸਿਆਣੇ ਆਦਮੀ ਵਾਂਗ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹੋ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੇ ਹੋ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਅਪਣਾਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਾਬਤ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਤੁਹਾਡੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ; ਪਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਯੂਰਪੀਅਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵੀ ਪੱਖਪਾਤ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ।'

'ਮੈਂ ਤਿਆਰ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਦੱਸੋ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋਗੇ ਕਿ ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਉਸ ਨਮਕ ਪ੍ਰਤੀ ਸੱਚਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਖਾਂਦਾ ਹੈ।'

'ਫਿਰ ਆਓ, ਅਜੇ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਅਦਾਲਤ ਲੈ ਜਾਵਾਂਗਾ, ਉੱਥੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਮਿਲਣਗੀਆਂ।'
ਮੇਰੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀਆਂ ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਵੱਢ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਹਲਕੇ ਸਟੀਲ ਦੀ ਰਾਡ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਅੰਗੂਠੀ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਮੇਰੀ ਸੱਜੀ ਲੱਤ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਤੁਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲੇ, ਪਰ ਦੌੜਨ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਵਿੱਚ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕੀਤੀ, ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਿੱਥੇ ਸੀ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਸ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜੋ ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਤੁਰੰਤ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਗਣੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?' ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ।
'ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ, ਸਾਹਿਬ ਬਹਾਦਰ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ; ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਇਨਾਮ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਵੀ ਉਹ ਸੌਗੋਰ ਤੋਂ ਕੁਝ ਕੋਸ ਦੂਰ ਹੈ।'
'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ?' ਉਸਨੇ ਪੁੱਛਿਆ। 'ਯਾਦ ਰੱਖੋ, ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਗਣੇਸ਼ ਸਾਵਧਾਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਸਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਰ ਯਤਨ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਹੈ।'
'ਮੈਂ ਇਹ ਕਰਾਂਗਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ। 'ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਮੇਰੇ ਫੜੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ; ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਛੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਦਿਓ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭੇਸ ਬਦਲ ਲਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਾਂਗਾ; ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਉਸਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਹਿਮੂਤ ਨੂੰ ਵੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ।'
'ਹਾਏ!' ਅਫ਼ਸਰ ਚੀਕਿਆ, 'ਹਿਮਟ ਵੀ! ਉਹ ਦੂਜੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਬੁਰਾ ਹੈ।'
'ਉਹ ਵੀ ਓਨਾ ਹੀ ਚੰਗਾ ਠੱਗ ਹੈ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਸਮਾਂ ਗੁਆਉਂਦੇ ਹਾਂ; ਆਪਣੇ ਆਦਮੀ ਚੁਣੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਰਗਰਮ ਹੋਣ ਦਿਓ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਤਲਵਾਰ ਮੰਗਾਂਗਾ।'
'ਅਸੰਭਵ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਹੋ, ਉਵੇਂ ਹੀ ਚੱਲਣਾ ਪਵੇਗਾ: ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹੀ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਓ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ?'
ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਾਣ ਨਾਲ ਉਭਾਰਿਆ। 'ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰੋ, ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋ, - ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਝੂਠਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਖਲਨਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਉਹ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਦੁੱਗਣਾ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋ; ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।'
"ਤੂੰ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਬੋਲਦਾ ਹੈਂ," ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੇਰੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਾਂਗਾ। ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਹਥਿਆਰ ਰੱਖਣ ਦਿਓ," ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ। "ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੈਨੂੰ ਜਲਦੀ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ; ਆਦਮੀ ਬਾਹਰ ਤੇਰੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।"
'ਇਸ ਪਲ, - ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਗਣੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੈ ਲੈਂਦਾ, ਭੋਜਨ ਮੇਰੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਲੰਘੇਗਾ।'

ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਆਦਮੀ ਮਿਲੇ, ਛੇ ਦ੍ਰਿੜ ਦਿੱਖ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ, ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਥਿਆਰਬੰਦ; ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਬੈਜ ਲਾਹ ਦਿੱਤੇ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਤੇ ਧੂੜ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਲੱਗੇ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਤੱਕ ਗਏ ਹਨ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਲੱਤ 'ਤੇ ਲੋਹਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਆਵਾਜ਼ ਨਾ ਕਰੇ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਟਰਾਊਜ਼ਰਾਂ ਹੇਠ ਦਿਖਾਈ ਨਾ ਦੇਵੇ; ਅਤੇ ਮੈਂ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਗਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ।

ਸ਼ਾਮ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਬਚਦੇ ਹੋਏ ਮੈਂ ਤੁਰੰਤ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਵੜ ਗਿਆ। 'ਜੇ ਅਸੀਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਅਸੀਂ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੱਕ ਉਸ ਨਾਲ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।'

'ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਹੈ?' ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

'—— ਵਿਖੇ; ਉਹ ਉੱਥੇ ਪੋਟੇਲ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਫਕੀਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।'

'ਗੰਗਾ ਦੀ! ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਫਿਰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ,' ਉਹ ਆਦਮੀ ਦੁਬਾਰਾ ਬੋਲਿਆ; 'ਉਹ ਲੰਬਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਮੀਚਦਾ ਹੈ, ਹੈ ਨਾ?'

'ਇਹ ਉਹੀ ਆਦਮੀ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਤੂੰ ਉਸਨੂੰ ਇੰਨੇ ਨੇੜੇ ਲੱਭਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ?'

'ਨਹੀਂ! ਜੇ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਫੜ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ।'

'ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਬਾਰੇ ਯਕੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ: 'ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋਗੇ?'

'ਮੈਂ ਕਰਾਂਗਾ, ਪਰ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਭੱਜਣ ਜਾਂ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋ।'

'ਮੈਨੂੰ ਗਣੇਸ਼ ਨਾਲ ਇੱਕ ਭਾਰੀ ਗਿਲਾ-ਮਿਣਤੀ ਕਰਨੀ ਹੈ - ਉਸਨੇ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ!' ਮੇਰਾ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਜਵਾਬ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਰਾਤ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚ ਗਏ; ਸਭ ਕੁਝ ਸ਼ਾਂਤ ਸੀ, ਅਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਹਨੇਰਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਮੇਰੇ ਉਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਪਛਾਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਪੋਟੇਲ ਦੇ ਘਰ ਤੱਕ ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਪਹੁੰਚ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। 'ਹੁਣ,' ਮੈਂ ਨੁਜੀਬ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਆਪਣੇ ਬਾਕੀ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਰਹਿਣ ਦਿਓ: ਮੈਂ ਗਣੇਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਲਿਆਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹੋ?' (ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਡੋਲ ਜਾਪਦਾ ਸੀ;) 'ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਕੱਲਾ ਜਾਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਦੱਸਾਂਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਡਰਪੋਕ ਹੋ।'

'ਇਸ ਨਾਲ ਵੀ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ,' ਆਦਮੀ ਨੇ ਚੀਕਿਆ, 'ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਜ਼ਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ; ਮੇਰੇ ਹੁਕਮ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਹਨ; ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ; ਅਤੇ ਜੇ ਮੈਂ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ,' ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਕੱਲੇ ਸੌਂਗੋਰ ਜਾਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕਾ ਵਰਤਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੇਰਾ ਕਤਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।'

ਮੈਂ ਹੱਸ ਪਿਆ। 'ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਜਾਂ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਵਾਪਸ ਆਵਾਂਗੇ: ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਤਿਆਰ ਹੋ?'

'ਮੈਂ ਹਾਂ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ; ਅੱਗੇ ਵਧੋ, ਅਤੇ ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਮੇਰੀ ਤਲਵਾਰ ਮਿਆਨ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਮਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਮਰ ਜਾਓਗੇ।'

'ਮੂਰਖ!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਕੀ ਤੂੰ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ?'

'ਅਜੇ ਨਹੀਂ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਮੈਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।'

'ਯਾਦ ਰੱਖੋ,' ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, 'ਜੇਕਰ ਉਹ ਇੱਥੇ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਗਣੇਸ਼ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦੂਜੇ ਨਾਲ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿਆਂਗਾ; ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਓ। ਜੇ ਉਹ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਅਸਲ ਕੰਮ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੁੱਛਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸੌਗੋਰ ਕਿੰਨੀ ਦੂਰ ਹੈ ਤਾਂ ਹਿਮੂਟ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰੋ: ਮੈਨੂੰ ਗਣੇਸ਼ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿਓ; - ਅਸੀਂ ਦੋ ਤੋਂ ਦੋ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਗਣੇਸ਼ ਦੂਜੇ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਤਲਵਾਰਬਾਜ਼ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਯਾਦ ਹੋਵੇਗਾ।'

'ਮੈਂ ਕਰਾਂਗਾ,' ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਰਹਾਂਗਾ, - ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੂੰ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਹੈਂ।'

ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਦਮ ਸਾਨੂੰ ਪੋਟੇਲ ਦੇ ਘਰ ਲੈ ਗਏ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਨਾਮ ਲੈ ਕੇ ਬੁਲਾਇਆ। 'ਜੇਸਵੰਟ! ਜੇਸਵੰਟ! ਉੱਠੋ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਆਓ, ਯਾਰ। ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੈਂ ਕੌਣ ਹਾਂ।' ਮੈਂ ਰਾਮਸੀ ਵਿੱਚ ਬੋਲਿਆ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਮਝ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੀਆਂ ਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਬੋਲਟਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਂਦੇ ਸੁਣਿਆ, ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਚਾਦਰ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟਿਆ ਹੋਇਆ ਬਾਹਰ ਆਇਆ। 'ਮੈਨੂੰ ਕੌਣ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹੈ?' ਉਸਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

'ਮੈਂ, ਤੁਹਾਡਾ ਦੋਸਤ ਅਮੀਰ ਅਲੀ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਗਣੇਸ਼ ਕਿੱਥੇ ਹੈ?'

'ਅੰਦਰ ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ ਹਾਂ; ਤੂੰ ਕਿਉਂ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈਂ?'

'ਅਤੇ ਹਿਮਟ?'

'ਸੌਂ ਜਾਓ ਵੀ; ਤੁਸੀਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ? ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਥੇ ਕੀ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਮੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਇੰਨੀ ਦੇਰ ਜਾਂ ਇੰਨੀ ਜਲਦੀ, ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ? ਅਸੀਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਲਕੱਤੇ ਦੇ ਅੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹੋ।'

'ਆਹ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਉਹ ਮਾਮਲਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਨੁਜੀਬ ਬਾਹਰ ਸਨ, ਅਤੇ ਜੋਖਮ ਸੀ। ਪਰ ਜਾਓ ਅਤੇ ਗਣੇਸ਼ ਨੂੰ ਜਗਾਓ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਉਸਦੇ ਲਈ ਕੁਝ ਕੰਮ ਹੈ, ਅਤੇ ਗੁਆਉਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਹ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਨ ਤੱਕ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।'

'ਮੈਂ ਸਮਝ ਗਿਆ,' ਪੋਟੇਲ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਕੁਝ ਬੁਨੀਜ, ਹੈ ਨਾ?'

'ਉੱਥੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਨਾ ਰਹੋ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਹਿੱਸਾ ਭੁੱਲ ਜਾਵੇਗਾ, ਪੋਟੇਲਜੀ; ਗਣੇਸ਼ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਲਿਆਓ, - ਜਾਂ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਜਲਦੀ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।'

ਉਹ ਅੰਦਰ ਚਲਾ ਗਿਆ। 'ਹੁਣ ਤਿਆਰ ਰਹੋ!' ਮੈਂ ਨਜੀਬ ਨੂੰ ਕਿਹਾ; 'ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਉਵੇਂ ਹੀ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਸੰਕੇਤ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖੋ।'

ਮੈਂ ਪੋਟੇਲ ਨੂੰ ਗਣੇਸ਼ ਨੂੰ ਜਗਾਉਂਦੇ ਸੁਣਿਆ; ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਗਰਜਦੇ ਸੁਰ ਸੁਣੇ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਲਈ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢੀਆਂ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਉਤਸੁਕ ਸਵਾਲ, 'ਅਮੀਰ ਅਲੀ ਇੱਥੇ! ਐ ਭਵਾਨੀ, ਉਹ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਕੀ ਮੰਗ ਸਕਦਾ ਹੈ?' ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਜਿਹਾ ਸਰੀਰ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ। ਹਾਂ ਆਲੀਆ! ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਕਿਵੇਂ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਉਸਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਮੇਰਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਇੰਨਾ ਤੀਬਰ ਸੀ।

"ਤੂੰ ਕਿੱਥੇ ਹੈਂ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ?" ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; "ਇਸ ਸਰਾਪੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ।"

'ਇੱਥੇ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਜਦੋਂ ਤੇਰੀ ਅੱਖ ਇਸਦੀ ਆਦਤ ਪਾ ਲਵੇਗੀ, ਤਾਂ ਤੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖ ਸਕੇਂਗਾ; ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਦੇ; ਹੁਣ ਪੌੜੀ ਤੋਂ ਉਤਰੋ; ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ।' ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਜੱਫੀ ਪਾ ਲਈ।
'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕੰਮ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ?' ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, 'ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਆਦਮੀ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਬੰਜੀ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ; ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਆਓਗੇ ਤਾਂ ਚੰਗੀ ਲੁੱਟ ਵੀ ਹੋਵੇਗੀ, - ਇਕੱਲੇ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਹਨ।'
'ਕਿੱਥੇ?' ਉਸਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।
'ਓਧਰ, ਗਲੀ ਵਿੱਚ; ਮੈਂ ਅੱਗ ਲਾਉਣ ਲਈ ਆਉਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।'
'ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਕੌਣ ਹੈ?'
'ਇੱਕ ਦੋਸਤ; ਉਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ।'
'ਕੀ ਉਹ ਰਾਮਸੀ ਬੋਲਦਾ ਹੈ?'
'ਅਜੇ ਨਹੀਂ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਉਹ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਹੱਥ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਵਾਅਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ: ਪਰ ਹਿਮੂਟ ਕਿੱਥੇ ਹੈ?'
'ਅੰਦਰ, ਉੱਥੇ ਘੁਰਾੜੇ ਮਾਰਦੇ ਹੋਏ, ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਸੁਣ ਵੀ ਸਕਦੇ ਹੋ; ਇੱਕ ਪਲ ਮੇਰੇ ਲਈ ਰੁਕੋ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਅਤੇ ਜੁੱਤੀਆਂ ਲਈ ਜਾਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਜਗਾਵਾਂਗਾ। ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਚਾਰ ਆਦਮੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਪੰਜ ਹਾਂ; ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ, ਭਵਾਨੀ ਦੁਆਰਾ! ਅਸੀਂ ਲੁੱਟ ਦਾ ਸਮਾਨ ਵੰਡ ਲਵਾਂਗੇ।'
'ਦੋ ਘੰਟੇ ਵੱਡੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ; ਜਲਦੀ ਕਰੋ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।'
ਉਹ ਅੰਦਰ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੈਸ ਹੋ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ; ਹਿਮੂਟ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਨਮਸਤੇ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ।
'ਹੁਣ, ਆਓ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਗਵਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ।'
'ਸੁਣੋ!' ਗਣੇਸ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਉਸ ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖੂਹ ਹੈ, ਕੀ ਇਹ ਭੀਲ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ?'
'ਜ਼ਰੂਰ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਤੁਸੀਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਦੇਖੋਗੇ।' ਮੇਰੇ ਬੋਲਣ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇ।
'ਉੱਥੇ ਕੌਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?' ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਚੀਕਿਆ।
'ਇੱਕ ਦੋਸਤ - ਅਮੀਰ ਅਲੀ!'
'ਫਿਰ ਸਭ ਠੀਕ ਹੈ,' ਜਵਾਬ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਲ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ ਸੀ।
'ਤੇਰੇ ਬੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੜੋ!' ਮੈਂ ਚੀਕਿਆ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗਣੇਸ਼ 'ਤੇ ਇੰਨੀ ਹਿੰਸਾ ਨਾਲ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਕੱਠੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਏ, ਘਾਤਕ ਨਫ਼ਰਤ ਨਾਲ ਜੂਝਦੇ ਹੋਏ; ਪਰ ਦੋ ਨੁਜੀਬ ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਲਈ ਆਏ, ਜਿਵੇਂ ਗਣੇਸ਼ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਛੁਰਾ ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਕਮਰ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਹੱਥ ਫੜ ਲਿਆ ਸੀ।
'ਉਸਦੇ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿਓ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, 'ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਮੂੰਹ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਓ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਡਰਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।' ਇਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਨਿਹੱਥੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ; ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ ਦੁਆਲੇ ਇੱਕ ਕੱਪੜਾ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਬੋਲ ਨਾ ਸਕੇ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹਨੇਰਾ ਅਤੇ ਸੜਕ ਦੀ ਖੁਰਦਰੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਸਕੇ, ਲੈ ਗਏ।

ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਬੋਲਿਆ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦਿਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੜ੍ਹਨ ਤੱਕ ਮੈਂ ਗਣੇਸ਼ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ; ਫਿਰ ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮਿਲੀਆਂ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਗੁੱਸੇ ਭਰਿਆ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਮੈਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਾਂਗਾ। 'ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਹਟਾਓ,' ਮੈਂ ਇੱਕ ਨੁਜੀਬ ਨੂੰ ਕਿਹਾ; 'ਜੇ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦਿਓ।' ਇਹ ਹੋ ਗਿਆ।

"ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ, ਤੇਰਾ ਬਦਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ," ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ; "ਮੇਰੇ ਸਰਾਪ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ, ਅਤੇ ਭਵਾਨੀ ਦੇ ਸਰਾਪ ਤੇਰੇ ਉੱਤੇ ਉਸਦੇ ਭਗਤ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਲਈ ਪੈਣ! ਜੋ ਲੂਣ ਤੂੰ ਖਾਂਦਾ ਹੈਂ ਉਹ ਤੇਰੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਕੌੜਾ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਤੇਰਾ ਭੋਜਨ ਜ਼ਹਿਰ ਤੇਰੇ ਲਈ!"

'ਆਮੀਨ!' ਮੈਂ ਕਿਹਾ। 'ਤੂੰ ਗਣੇਸ਼ ਵਾਂਗ ਬੋਲਿਆ ਹੈਂ। ਮੈਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਬਦਲਾ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਕਰਜ਼ਾ ਅਜੇ ਚੁਕਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ - ਉਹ ਕਰਜ਼ਾ ਜੋ ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਸ਼ੈਤਾਨ! ਤੂੰ ਉਸਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ।'

'ਹਾਂ, ਅਤੇ ਤੈਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਤੂੰ ਇੱਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬੱਚਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਮੂਰਖ ਇਸਮਾਈਲ ਲਈ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ, ਅਤੇ ਤੇਰਾ ਅਜੇ ਤੇਰੇ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।'

'ਤੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕੇਂਗਾ,' ਮੈਂ ਕਿਹਾ; 'ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਕੁੱਤੇ ਵਾਂਗ ਲਟਕਿਆ ਹੋਇਆ ਦੇਖਾਂਗਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਖੁਸ਼ ਹੋਵਾਂਗਾ।'

'ਸ਼ਾਂਤੀ!' ਨੁਜੀਬਾਂ ਦੇ ਆਗੂ ਨੇ ਕਿਹਾ; 'ਤੁਸੀਂ ਉਸ 'ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਕਿਉਂ ਬਰਬਾਦ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ?'

'ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਉਸਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਭਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ,' ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ; 'ਅਤੇ, ਜੇ ਮੇਰੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਤਾਅਨੇ ਮਾਰਦਾ। ਕੀ ਉਸਨੇ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ? ਅਤੇ, ਜੇ ਉਸਨੇ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਕੀ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ? ਕੀ ਮੈਂ ਡੂੰਘੀ ਅਤੇ ਘਾਤਕ ਨਫ਼ਰਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ? ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਹੁਣ ਚੁੱਪ ਰਹਾਂਗਾ।'

ਅਸੀਂ ਸੌਗੋਰ ਪਹੁੰਚ ਗਏ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਹੱਥੋਂ ਗਣੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਛੁਪੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕੀ। 'ਇਸ ਖਲਨਾਇਕ ਨੂੰ ਫੜਨ ਵਿੱਚ ਠੱਗੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਡੂੰਘਾ ਝਟਕਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ,' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਤੇ ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ, ਅਮੀਰ ਅਲੀ।'

ਉਸ ਘੜੀ ਤੋਂ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਉੱਠਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਗੁਆਇਆ।

ਗਣੇਸ਼ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁੱਖ ਗਵਾਹ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਤਲਾਂ ਬਾਰੇ ਜੋ ਕੁਝ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ।

ਫਾਂਸੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਹ ਵਿਅਰਥ ਸੀ; ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਨਾਲ ਤਾਅਨੇ ਮਾਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਖਰੀ ਘੰਟਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁੜੱਤਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜੇ ਮੈਂ ਕੁਝ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ; ਅਫਸਰ ਮੇਰੇ ਉਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਨੁੱਖੀ ਸੀ। ਪਰ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਮਰਦੇ ਦੇਖਿਆ - ਉਸਨੂੰ ਅਤੇ ਵੀਹ ਹੋਰ - ਸਾਰੇ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸਰਾਪ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਉਸਦੇ ਸਰਾਪ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਨ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਘਾਤਕ ਬੂੰਦ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਏ - ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਛੂਹਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ - ਆਪਣੀਆਂ ਗਰਦਨਾਂ ਦੁਆਲੇ ਰੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ - ਅਤੇ 'ਭੋਵਨੀ ਦੀ ਜਿੱਤ!' ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਮਾਰਿਆ - ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਹੱਥ ਫੜ ਲਏ, ਅਤੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਤੋਂ ਸਦੀਵਤਾ ਵਿੱਚ ਛਾਲ

ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ। ਮੈਂ ਗਣੇਸ਼ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੰਬੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸੀ, - ਉਸਨੇ ਉਹ ਕਰਜ਼ਾ ਅਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜੋ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੇਣਾ ਸੀ।
ਅਤੇ ਹੁਣ, ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਇੱਕ ਨੀਰਸ ਰੁਟੀਨ ਅਤੇ ਅਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲਤਾ ਵਾਲੀ ਬਣ ਗਈ। ਇੱਕ ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਲੱਭਿਆ ਅਤੇ ਫੜਿਆ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਫਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਉਪਯੋਗਤਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਜੋ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਉਹ ਹੈ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦੱਸਣਾ ਜੋ ਮੈਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਦੂਜਿਆਂ ਤੋਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਕਿਉਂ ਜੀਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ ਅਕਸਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਪੁੱਛਦਾ ਹਾਂ; ਮੇਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਹੋਂਦ ਕਿਉਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਆਨੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕੋਈ ਖੁਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਦੁੱਖ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਕੰਮ ਲਈ ਪਛਤਾਵਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡੇਗਾ। ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਇਸਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਆਲੀਆ ਦੂਤ ਨੂੰ ਉਸ ਰੱਸੀ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਭੇਜਦੀ ਜੋ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਉਸ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੱਸਦਾ ਹੈ।
ਮੈਂ ਅਕਸਰ ਆਪਣੀ ਧੀ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਮੈਂ ਲਗਭਗ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਹਾਂ; ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਭੁੱਲਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਜੋ ਮੇਰੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਆਖਰੀ ਪਲ ਤੱਕ ਰਹੇਗਾ। ਪਰ ਉਹ ਖੁਸ਼ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਕਿਉਂ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?
ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਸਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਅਕਸਰ ਥਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ; ਪਰ ਮੈਂ ਸਭ ਕੁਝ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵਿਚਾਰ, ਇੱਕ ਭਾਵਨਾ ਛੁਪਾਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਤਾਂ ਛੱਡ ਦਿਓ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਯਾਦ ਹੈ। ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਦੋਸਤਾਂ ਲਈ ਡਰਾਉਣੀ ਦਿਲਚਸਪ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਅੰਤ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਠੱਗ ਦੇ ਜੀਵਨ, ਉਸਦੇ ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਚਿੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ; ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਅਮੀਰ ਅਲੀ, ਠੱਗ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਸਾਹਸਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣੇਗੀ।

***** ਸਮਾਪਤ *****

sjeet